

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Presented by:-

SOUTHALL
PUBLIC LIBRARY
(per B. N. B. C.)
REFERENCE
DEPARTMENT

Stock No. R 217

Class No. 942.03

44149

F191

Oxford University
ENGLISH FACULTY LIBRARY

Manor Road,
Oxford.

Tel.: Oxford 49631

Postcode: OX1 3UQ

Opening Hours:

Monday to Friday: 9.30 a.m. to 7 p.m. in Full Term.
(9.30 a.m. to 1 p.m., and 2 p.m. to 4 p.m. in Vacations.)

Saturday: 9.30 a.m. to 12.30 p.m. in Full Term only (closed in Vacations).

The Library is closed for ten days at Christmas and at Easter, on
Encaenia Day, and for six weeks in August and September.

*This book should be returned on or before the latest date
below:*

21 JAN 1993

8 JAN 1993

*Readers are asked to protect Library books from rain, etc.
Any volumes which are lost, defaced with notes, or otherwise
damaged, may have to be replaced by the Reader responsible.*

300054380N

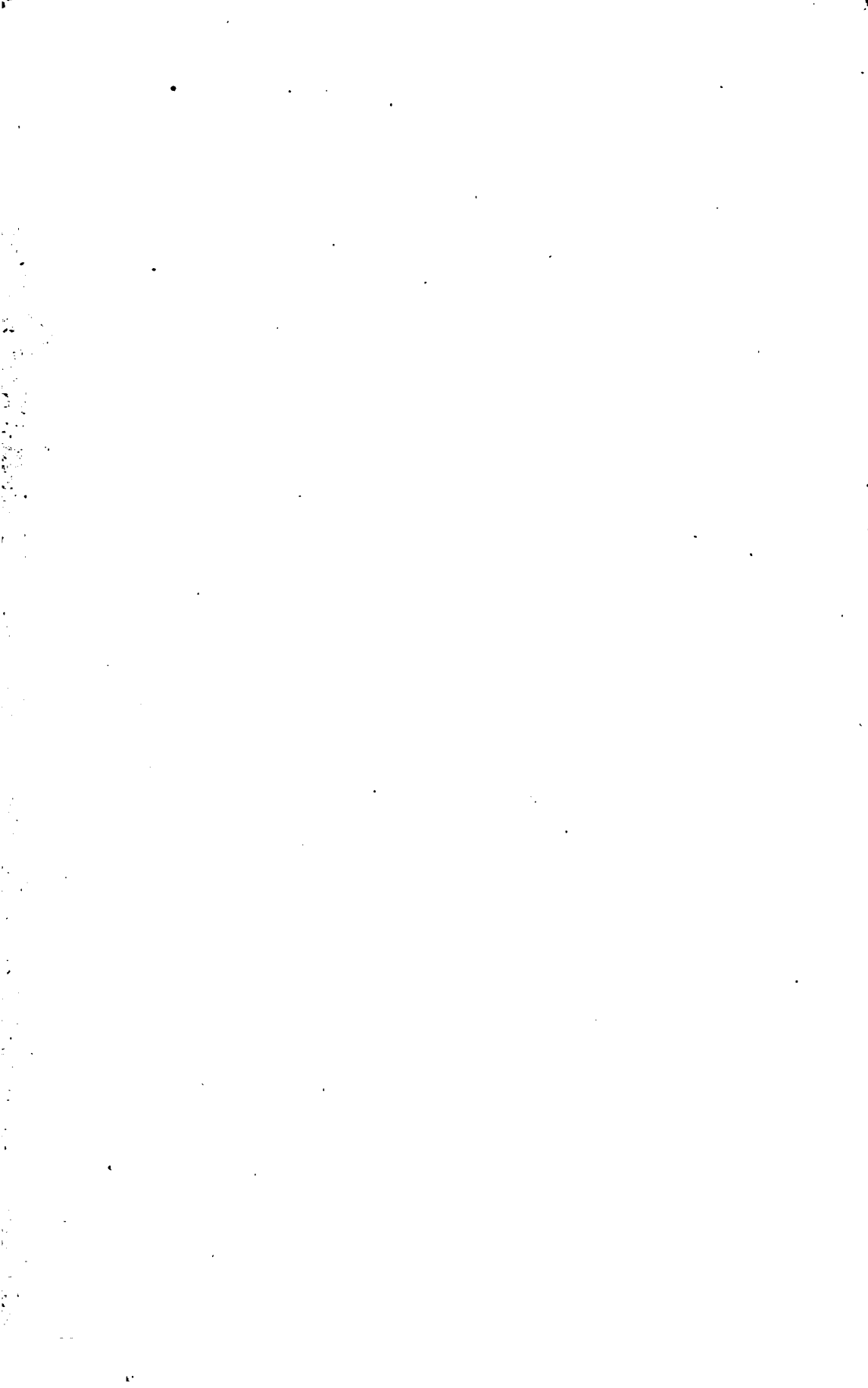
RERUM BRITANNICARUM MEDII ÆVI
SCRIPTORES,

OR

CHRONICLES AND MEMORIALS OF GREAT BRITAIN
AND IRELAND

DURING

THE MIDDLE AGES.

THE CHRONICLES AND MEMORIALS
OF
GREAT BRITAIN AND IRELAND
DURING THE MIDDLE AGES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF HER MAJESTY'S TREASURY, UNDER
THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

On the 26th of January 1857, the Master of the Rolls submitted to the Treasury a proposal for the publication of materials for the History of this Country from the Invasion of the Romans to the reign of Henry VIII.

The Master of the Rolls suggested that these materials should be selected for publication under competent editors without reference to periodical or chronological arrangement, without mutilation or abridgment, preference being given, in the first instance, to such materials as were most scarce and valuable.

He proposed that each chronicle or historical document to be edited should be treated in the same way as if the editor were engaged on an *Editio Princeps*; and for this purpose the most correct text should be formed from an accurate collation of the best MSS.

To render the work more generally useful, the Master of the Rolls suggested that the editor should give an account of the MSS. employed by him, of their age and their peculiarities; that he should add to the work a brief account of the life and times of the author, and any remarks necessary to explain the chronology; but no other note or comment was to be allowed, except what might be necessary to establish the correctness of the text.

The works to be published in octavo, separately, as they were finished; the whole responsibility of the task resting upon the editors, who were to be chosen by the Master of the Rolls with the sanction of the Treasury.

The Lords of Her Majesty's Treasury, after a careful consideration of the subject, expressed their opinion in a Treasury Minute, dated February 9, 1857, that the plan recommended by the Master of the Rolls "was well calculated for the accomplishment of this important national object, in an effectual and satisfactory manner, within a reasonable time, and provided proper attention be paid to economy, in making the detailed arrangements, without unnecessary expense."

They expressed their approbation of the proposal that each Chronicle and historical document should be edited in such a manner as to represent with all possible correctness the text of each writer, derived from a collation of the best MSS., and that no notes should be added, except such as were illustrative of the various readings. They suggested, however, that the preface to each work should contain, in addition to the particulars proposed by the Master of the Rolls, a biographical account of the author, so far as authentic materials existed for that purpose, and an estimate of his historical credibility and value.

Rolls House,
December 1857.

THE
HISTORICAL WORKS OF GERVASE OF CANTERBURY.
VOL. II.

THE MINOR WORKS

COMPRISING

THE GESTA REGUM WITH ITS CONTINUATION,
THE ACTUS PONTIFICUM, AND THE MAPPA MUNDI;

BY

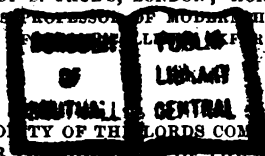
GERVASE THE MONK OF CANTERBURY.

EDITED FROM THE MS. C. C. C. 438.

BY

WILLIAM STUBBS, D.D., HON. LL.D.,

CANON RESIDENTIARY OF S. PAUL'S, LONDON; HONORARY STUDENT OF CHRIST
CHURCH; REGIUS PROFESSOR OF MODERN HISTORY AND FELLOW
OF THE SOCIETY OF ANTI-QUARIES.

PUBLISHED BY THE AUTHORITY OF THE LORDS COMMISSIONERS OF HER MAJESTY
TREASURY, UNDER THE DIRECTION OF THE MASTER OF THE ROLLS.

LONDON:

LONGMANS & Co., PATERNOSTER ROW; TRÜBNER & Co., LUDGATE HILL:

ALSO BY

PARKER & Co., OXFORD; AND MACMILLAN & Co., CAMBRIDGE;
A. & C. BLACK, AND DOUGLAS & FOULIS, EDINBURGH;
AND A. THOM, DUBLIN.

1880.

R 217
942.03
07.
11.

CONTENTS.

	Page
PREFACE - - - - -	i
APPENDICES TO PREFACE - - - - -	
i. FRAGMENT OF GERVASE OF CHICHESTER -	xlvi
ii. COLLECTION OF OCCASIONAL NOTES IN MS. 438	xlix
iii. FRAGMENT OF CHRONICLE 1205-1211 -	liv
iv. COLLATION WITH TWYSDEN'S EDITION -	cxiv
GERVASII GESTA REGUM - - - - -	3
CONTINUATION - - - - -	106
ACTUS PONTIFICUM - - - - -	325
MAPPA MUNDI - - - - -	414

P R E F A C E.

P R E F A C E.

THE present volume contains the minor historical works of the Chronicler Gervase of Canterbury, the smaller Chronicle, the *Actus Pontificum* and the *Mappa Mundi*, together with a continuation of the smaller Chronicle from the reign of John to that of Edward II. Of this material the whole is now for the first time published, with the exception of the Lives of the archbishops, which fill some ninety pages, and which were edited together with the greater Chronicle of our author among the *Decem Scriptores* of Sir Roger Twysden.

The manuscript from which this work is derived is one of the precious and unique treasures placed by archbishop Parker in the library of Corpus Christi College, Cambridge, and is numbered 438 in Nasmith's Catalogue. It is a small quarto volume of 529 pages, written mostly in double columns, and the greater part of it by the same scribe. The date at which the actual transcription began was probably about the year 1260; the traces of the first hand, which wrote also the *Mappa Mundi* and the Lives of the Archbishops, disappear in the Chronicle about the year 1262. The matter on both sides of that date is apparently, for a few years, the work of a contemporaneous annotator, the originality of whose notes must be discussed by and by. The continuation is written in a much inferior style of penmanship from 1262 to 1278; at the latter date the writing improves and the scribe writes in a single column to the year 1300; the remainder of the Chronicle consists of jottings by contemporaneous hands. Besides the matter contained in this volume the manuscript

Contents of
the volume.

The manu-
script
C.C.C.C. 438.

Age of the
MS.

Changes of
hand.

Other
matter in
the MS.

comprises a copy of "Macer de viribus herbarum," written by the same hand as the original work of Gervase, the Mappa Mundi and the Actus Pontificum. This of course I have not thought it necessary to reproduce. The spare leaves of the manuscript contain a number of independent memoranda, which are collected and added as an appendix to the present preface. All these point to the conclusion that the manuscript had its home at Canterbury, that it was written in the cathedral monastery, and probably remained there until Archbishop Parker took possession of it.

Order of
arrange-
ment in this
edition.

In arranging the present volume I have so far departed from the order of the manuscript as to place the Mappa Mundi at the end instead of the beginning of the book: it is clear from the language of the author that it was drawn up after his other works were completed.¹ In other respects I have followed the order in which the several portions of the MS. are now arranged. I now proceed to review them in that order, and, at the risk of some trifling amount of repetition, to note what is worth noting in regard to their composition, their sources, and their comparative importance as contributions to national history.

*The Gesta
Regum:*

falling into
three main
divisions.

First in order as in value and bulk comes the Minor Chronicle or "Gesta Regum." This may be divided primarily into three portions; the first, comprising the history of Britain from the beginning to the death of Richard I. (pp. 3-19), may be described as being unquestionably the work of Gervase; the third, extending from the year 1207 to the end (pp. 106-324), was unquestionably written by other authors; the second, intervening portion, containing the history of the reign of John down to the year 1210, may have been and probably was written by Gervase, but the evidence that such was the case is rather inferential and circumstantial

---

¹ See pp. 414, 415, below.

than direct, and the conclusion cannot be peremptorily stated.

I. The first or original portion of the *Gesta Regum* may be again subdivided according to the authorities used in the composition of it. It contains (1) an abridgment of the *Historia Britonum* of Geoffrey of Monmouth, to the date of the Anglo Saxon invasion and conquest, told for the most part in the very language of Geoffrey, and that not very carefully reproduced. Several mistakes will be found, arising from the omission of words necessary to the sense, which show that the compiler did not bestow on this portion of his work more attention than it deserved.

I. The portion written by Gervase: (1.) *Historia Britonum*, drawn from Geoffrey of Monmouth.

I. 2. The abridgment of the *Historia Britonum* is followed by a brief sketch of the several Heptarchic Kingdoms, with lists of the kings, and a rather more elaborate abstract of the history of the West Saxon dynasty from Egbert to Harold. This is drawn chiefly from the work of William of Malmesbury, which is followed in most parts with verbal accuracy, subject however to the same drawback of occasional negligence. William of Malmesbury however is not the only source: Gervase must have had before him a copy of, or extracts from, Bede's ecclesiastical history, the Chronicle and appendices of Florence of Worcester, possibly also Henry of Huntingdon, and that list of the coronations of the West Saxon kings which was used by Ralph de Diceto, and which was drawn from the Anglo Saxon Chronicle and Florence of Worcester at some early date in the twelfth century. The close correspondence of the language of Ralph and Gervase in regard to these coronations makes it more probable that they copied from a common list, than that each made a list of his own.

(2.) *Historia regum Anglorum*, drawn from William of Malmesbury.

The British and Anglo Saxon portions of the *Gesta*, down to the death of Harold, seem to have been circulated by themselves; anyhow they were made the basis of a historical work, and continued by another

These two sections were circulated apart.

The Cam-
bridge MS.
of this part
of the
Gesta;

writer or writers to the age of Richard II. A copy of this work exists in the Library of Trinity College, Cambridge, numbered in the old Catalogue No. 156, and now MS. R. 5. 41.¹ This manuscript was seen and used by Leland, who, not being acquainted with the earlier and original work of Gervase, and accepting the name of Gervase in the prologue as convincing evidence of authorship, supposed the middle portion of the work as well as the earlier to have been written by our author.

known by
the extracts
in Leland's
Collectanea.

Accordingly in the *Collectanea* (vol. i. pp. 257, sq.), he gives, under the name of Gervase, copious extracts which are really the work of John of London or some intermediate writer. It is necessary to call attention to this point, because, owing to the wide diffusion of Leland's *Collectanea*, these spurious extracts, from the *Gesta*, or *Historia Minor*, and *Continuation of Gervase*, are much better known than the genuine work. The Trinity MS. coincides most exactly with the *Corpus MS.*, down to the death of Harold; from that point the two MSS. are altogether different. There can be no doubt that the *Corpus MS.* represents the genuine work, the Trinity MS. carefully reproduces an early fragment only. The latter has been very exactly collated for the present edition, but furnishes no various readings of any importance. I beg leave here to return my best thanks to the Master and Fellows for their kindness in entrusting it to my care.

3. History of
the Norman
kings.

I. 3. A third section of the *Gesta Regum* (pp. 60-71) contains the history of England from the Norman Conquest to the accession of Stephen. This, like the preceding section, is mainly an abstract from William of Malmesbury, varied, as far as concerns the reign of Henry I., with extracts from Florence of Worcester and

---

¹ See *Catal. MSS. Mag. Brit., &c.*, pp. 314, 436; Hardy, *Cat. Mat. III.* part 2, p. 94; Tanner, *Bibliotheca*, 360, 363.

his continuator, and a few words now and then from its sources. Gervase's own larger Chronicle.

I. 4. The next section (pp. 71-91), from the accession of Stephen to the death of Richard, is, with the exception of a few pages referring to the foreign adventures of the latter king, a mere abstract or abridgment of the larger Chronicle. The few additional particulars are supplementary to the account of the reign given in the larger work, in which foreign affairs are altogether lost sight of during the troubles of the convent of Canterbury. They were written with the larger work in view, and furnish nothing more than the current information on the king's crusade, captivity, and return.

(4.) Abridgment of the larger Chronicle.

These sections—if they may be so called, for they are not divided in the MS.—fill ninety pages of the present volume. Their historical value is very small, serving merely to illustrate the author's method of working and to establish the identity of Gervase of Canterbury as the writer of the other works known under his name.

II. The continuation of the *Gesta Regum* from the death of Richard to the year 1210, filling pp. 92-106, has been, in the preface to the first volume of this edition,¹ provisionally ascribed to Gervase himself. The opinion there expressed I have seen no reason to withdraw. The presumptions in its favour, although slight, are sufficient in the absence of any evidence to the contrary. These may be briefly stated. There is no break between the closing scene of Richard's life and the opening of the reign of his successor, no marked change of treatment, no overlapping in the story. There is a continued use of one expression at least which is peculiar to Gervase, the title of *praefectus Angliæ* assigned to the

II. The reign of John, 1190-1210.

Reasons for assigning it to Gervase.

¹ Vol. i. pref., pp. xxx-xxxii.

² Compare the use of this expression, vol. i. pp. 200, 241, 277, 293, in the case of Richard de Lucy;

and in the case of Glanvill, vol. i. pp. 302, 317, 318, 442, &c., with its use in the case of Geoffrey Fitz-Peter, vol. ii. pp. 103, 104.

Reasons for
assigning
the Gesta to
Gervase,
down to the
year 1210.

Break at the
end of this
section.

A new hand
begins at the
year 1207

justiciar. The reticence with which the sufferings of the monks of Canterbury are described is exactly parallel with the treatment of the similar crisis in the Gesta for the reign of Richard, in strong contrast with the way in which the subject is handled in the larger Chronicle, but also in a manner that would be strained and unnatural if we suppose it to have been taken up by a new and contemporary hand. Gervase in his larger work had given superabundant details and documents on the Hackington and Lambeth quarrels; in his abridgment, the Gesta Regum, he passes them over with scarcely a word. The writer of the section before us touches lightly on the miseries of the Langton quarrel, which in a new hand would have been the absorbing topic of the period. Turning to the end of this section however we have distinct evidence of a break in the narrative and a change of hand. One writer having brought down the narrative to the year 1210, a point of time at which the controversy arising on Langton's election was quite unsettled, and no coming events, such as the surrender of the kingdom to the pope or the quarrel with the barons, were casting their shadows before, tells briefly the story of John's Welsh and Irish successes, and, identifying him with the sixth king of Merlin's prophecy, lets the pen fall from his hand. The story is taken up by another, less speculative and more common-place workman; the new writer runs back to 1207 to record the birth of the king's son and the consecration of Langton, which had been tacitly taken for granted by the preceding writer; almost immediately the narrative shows tokens of the use of common materials with other contemporary annals, and the description of Geoffrey Fitz-Peter, who with Gervase had been *præfectus Angliæ*, as *justitiarius*,¹ seems to show that peculiar expression of our author to have lost its meaning to the writer.

---

¹ p. 108, below.

It will be seen that the evidence for placing the break at 1207-1210 is greater than that for establishing the continuity of authorship in 1199. It must however be remembered that we certainly know that Gervase lived on in the reign of John, and that the *Actus Pontificum*, which there is no reason to suppose was left by him incomplete, runs on to the year 1205. If Gervase continued that work to 1205, there can be *prima facie* no reason why he should have discontinued the *Gesta* before the date at which a manifest change of authorship occurs.

A more important question now arises: supposing this portion of the *Gesta* to be the work of Gervase, is it to be regarded as an original substantive sketch of the history of the period, or as an abridgment of a larger work on the same subject, which he may have written, and which he expressed his intention of writing, in continuation of his larger history? Our materials do not supply any data for answering this question. If such a work were ever written it is strange that no reference to it has come down to us in any history of the period. The great French Chronicle of Canterbury, the *Polistorie*, which will be referred to at a further stage of our review,¹ having followed the longer Chronicle to the death of Richard, with occasional amplification and occasional retrenchment, follows the minor Chronicle for these years, with similar amplifications and retrenchments, but without any indication that the writer had before him any other continuation of the greater Chronicle. In the *Polistorie*, as in the *Gesta*, there is a change of treatment at the year 1210, although, as was natural in a much later composition, it is smoothed over by the introduction of matter from other sources. If the *Polistorie* should ever be edited, a consummation most devoutly to be wished when a competent editor shall arise, a more

Argument from the *Actus Pontificum*.

Is the portion from 1199 to 1210 an abridgment of a large Chronicle?

No such larger Chronicle known to have existed.

¹ See below, p. xxxiv.

Passage of
the Polist-
orie of
Canterbury
illustrating
the transi-
tional part
of our Chro-
nicle.

detailed examination of this point may be obtained; for the present I must content myself with furnishing, as an illustration of what has been said, the passage of the Polistorie which coincides with the transitional portion of the Latin Chronicle before us:—

“ Le roy Johan, sun host tre graunt ansemble en Gales,
“ maunda par la meyn et sovereygns assignes sun frere
“ Guilleaume et le cunte de Cestre, les queus le pays par
“ tot gastyrent, les gens tuauns et roberies fere cum tut
“ destrure, et, ke pir as Galeis avint, entre eus memes
“ furent devises ke hastivement lur poer en comune
“ defist, et de taunt plus legerement des Engloys estoyent
“ cunquis. Le pape, cum desus est dist, dolusaunt del
“ estat d’Engleterre, ke ja en le poynt fust la Crestiente
“ en celes parties avoir esteynt par la tyrauntie du roy,
“ ke a Deu ne seinte eglis nout cure et obeyr, plus ne
“ voloyt par dissimulatiun le tens passer, dunt sur le
“ reaume d’Engleterre entredist, cum avaunt est mustre,
“ et ausi le roy en propre persone par nome escumenge
“ batayle a doner de tote gent seinte fia, &c.”

It will be observed that the translator, after using the very words of our text up to the year 1210, breaks off abruptly, and continues the history of the papal quarrel in language taken from some other source, but referring back to information already derived from the earlier portion of our Chronicle.

Improb-
ability that
Gervase was
abridging.

From the examination of the style and method adopted in these few but important pages, only scanty inferences can be drawn; one such inference may be urged against the probability that the writer was abridging: it is not probable that, had he been so employed, he would have reproduced in full the long document given at pages 96 and 97, in which the king regulates the arming of the country against impending invasion. But it is useless to multiply arguments on a point which for the present cannot be decided, and which would be liable to be reversed on the contingency, which might occur any day,

of the discovery of new material. At present it seems more probable that Gervase, although intending to continue his larger work on a proportionate scale, really contented himself with continuing the smaller one. Provisional conclusion.

Before dismissing this part of the subject, attention must be called to the great value of the contribution which these pages, few as they are, furnish to the history of John's reign. The early days of that reign are only scantily illustrated by the S. Alban's annalists, who, when they lose their resources in the works of Roger of Hoveden, Ralph de Diceto and Ralph of Coggeshall, have very little to tell even of contemporary history. The fragment before us not only serves to carry on the view of these years with something like consecutiveness, but adds particulars of no small interest to our detailed knowledge of the period. As illustrations of this point I may adduce the account of the mission of the abbot of Casamari as mediator between John and Philip in 1203,¹ a fact mentioned by the French historian Rigord, but not, so far as I am aware, noticed by any other English historian; the extraordinary measures for defence and anticipation of invasion taken by John in 1205, including the document at p. 97, which is of no small constitutional value; the fact that the same year in a great council at Oxford John was compelled to swear to maintain the rights of the kingdom,² an anticipation of the submission at Runnymede, which seems to have eluded the pertinacious and somewhat malignant curiosity of Matthew Paris; and the account of the attempts at reconciliation between John and the archbishop which, although noticed in the Waverley Annals, can scarcely be placed in their proper relation to the sequence of the story without the aid of these details. Historical value of this sketch of John's reign.
Four striking illustrations of this.

The mention of the Annals of Waverley in this con-

---

¹ p. 95, below.

| ² p. 97, below.

Matter in common with the *Annals of Waverley* and Coggeshall.

nexion suggests a question whether Gervase, or the writer whose work we are examining, may not have had some acquaintance with the Cistercian annalists of the time, and perhaps have had his attention called to the critical events of Cistercian history by one of the writers of that order, employed like himself in contemporary annotation. The *Waverley Annals* and the *Chronicle of Ralph of Coggeshall*, both Cistercian productions, do, both in arrangement of material and in occasional coincidences of expression, come far nearer to this portion of our work than any of the other histories of the time. Possibly this shadowy coincidence may be accidental; possibly it may arise from the fact that John's treatment of the Cistercians was markedly exceptional. It is however sufficient to call attention to it: if there were any interchange of information between the fellow-workers, Gervase no doubt imparted as much as he received.

Existence of other historical materials for this period, at Canterbury;

Whilst our author was employed in continuing his chronicle, the larger or the smaller as the case may have been, another writer at Canterbury was busily collecting the documents connected with the Langton quarrel. A fragment of this collection has reached us, having been incorporated in the Cottonian collection of documents illustrating ecclesiastical history, made soon after the reformation, and preserved in the MS. Cleopatra E. 1. This fragment has seemed to me so important, in its relation to this portion of Gervase's work, that I have ventured to add it as an Appendix to the present Preface.

collected by an independent writer.

It consists of two sections, a narrative and a body of documents. The two together bring down the history to the year 1211. Neither bears any sign of the influence or co-operation of the writer of the *Chronicle*. The narrative portion does not note the death of Gervase, as might have been expected if that event had taken place whilst it was in course of composition; nor does it, by giving a list of the monks exiled in 1207, enable us to determine whether Gervase took, in the Langton quarrel,

the same decided part that he had taken in the earlier disputes between the convent and the archbishops.

Another little book on the same subject was known to Henry Wharton, and may still be in existence, although it has eluded all attempts on my part to discover it. This was the "*Historia de exilio conventus Cantuariensis et de translatione beati Thomæ martyris*," a tract written after the year 1220, in which year the translation was celebrated, and therefore not a contemporaneous account of the exile. It is probable, indeed almost certain, that if Wharton had found in it any notice of Gervase's participation in the quarrel, or of the date of his death, he would have extracted it.¹

There is, or was, a history of the exile of the monks.

III. We now come to the third great division of the Chronicle before us, of which no portion can with any probability be regarded as the work of Gervase. This division begins with the year 1207, page 106, and comprises the whole of the rest of the work. We have no distinct data as to the authorship of any part of it; the changes in penmanship cannot be made positively to coincide with any changes either in the sources used or in the direction under which the annals were compiled: sometimes the several annotations read like contemporary jottings; sometimes errors in arrangement, mistakes in the spelling of names, the omission of little words necessary to the sense, might lead to the conclusion that we have before us a transcript from an earlier com-

III. The continuation of the Gesta from 1207.

No indications of authorship.

¹ I transcribe Wharton's note of the Prologue. I have not succeeded in identifying the MS.—

"*Prologus*: Inter felices rerum
" successus infelicitatis dulce est
" aliquoties reminisci, et præter-
" itorum casus temporum ventura
" faciunt multoties formidari, et
" unde nobis post exilium patria,
" post prælia et seditiones pace
" redonata, exilii nostri modum

" et causam, martyrisque nostri
" Translationis gloriam, prout ea
" plenius concepta potui parturire,
" vobis quidem ad eruditionem, om-
" nibus vero ad exemplum, ad me-
" moriam dignum censui revocare,
" ne gestarum circa nos rerum
" series sub silentio penitus videatur
" sepeliri." MS. Lambeth,
585, fo. 85.

The questions that arise are rather of sources than of authorship.

The book belongs primarily to Canterbury.

pilation. Under these circumstances it is desirable to examine the work primarily with reference to its sources, and simply to note, as they occur, such indications of possible authorship as are to be traced. It is enough to observe that the whole must have been compiled either at Canterbury in the monastery of Christ Church, where the greatest part of it certainly was drawn up, or at Dover, where the priory of S. Martin was subject to Christ Church and was in constant communication with the mother church. The book may, in the century which elapses between the date of Gervase and the end of the MS., have passed once or twice from the one home to the other. In the fact of being anonymous, of being a compilation mixed with original notes, and of being the work of a succession of compilers, this portion of our volume is no exception to the general rule of the monastic annals.

Examination of the sources of the continuation.

Remembering that the first hand employed on the MS. continues as far as the year 1262,¹ we may now proceed to review the sources from which the continuation was derived, down to that year. The writer of the year 1263 can hardly be regarded as an original continuator: he must have copied out, for the earlier years, annals which he found already digested, or collected materials from such annals. We can only subdivide these portions according to the indications given by their variations of style, comparative fulness and scantiness, or the possibility of referring them to known sources.

1. The Annals, 1207-1217.

(1.) The annals from 1207 to 1217, comprising the remainder of the reign of John, are valuable, and afford information which, in our present ignorance of any older sources, may be regarded as first hand. Occasionally there is a verbal coincidence with the Annals of Coggeshall; e. g. under the year 1209 "regina apud Divisas

---

¹ See above, p. vii; and below, p. 217.

'includitur;' the note of the consecration of Langton, in 1207, is in nearly the same words in both; the entry under the year 1211, relating to the summoning of all subjects who were in foreign parts,¹ is identical. Later on the coincidences are merely casual, and the original information given under the years 1216 and 1217 is in both cases proper to the respective writers. No more can be inferred from this than that the Canterbury and Coggeshall annalists either saw one another's work or borrowed from a common original some insignificant particulars.

Coincidences with Ralph of Coggeshall.

(2.) The annals from 1217 to 1227 are scanty; the notes of consecrations of bishops, derived no doubt from the Canterbury records, are more full than the other information, and may either be contemporary, or collected some years after the events referred to. I know of no other annalist in whose work they are stated in exactly the same way.

(2.) Annals from 1217-1227; from domestic sources.

(3.) The chronicle of the years 1227 to 1229 is a contemporary account of the election of an archbishop of Canterbury in the place of Stephen Langton. It is no doubt transcribed from a document of the time, not perhaps a formal record, although it contains copies of more than one legal paper, but either a memorial to be forwarded to the papal see, or a memorandum on the subject drawn up in order to be inserted in a book of annals. It is worth noting that the formal part of this record ends before the business was completed; the rejection of several elected candidates is noted briefly and succinctly under the following years; and the consecration of archbishop Richard, the actual successor of Langton, is described in the simplest way, although the writer probably had before him, as we shall see, the

(3.) Annals from 1227-1229; the election of a new archbishop; drawn from records, but not complete.

¹ See R. Coggeshall, ed. Stevenson, pp. 163, 164. Closer coincidences may I believe, be traced in

the other MS. of Coggeshall, the various readings of which are not given in the Rolls edition.

annals of S. Martin's, Dover, in which that event is narrated much more circumstantially, and with particulars that might seem to have a special interest for a Canterbury annalist.¹

(4.) The Annals, 1228-1238; careless and not contemporaneous.

(4) The annals of 1228 to 1238 (pp. 127-130) are of the same character as those from 1207 to 1227; scanty notes of public matters; rather more satisfactory but still only scanty notes of events at Canterbury, some of which however, as the mention of the consecration of Anselm of S. David's, and the election of Ralph Neville to Canterbury, cannot have been contemporaneous, or correctly copied from a contemporaneous source. The evidence of carelessness shown in these particulars is pointed out in the notes.²

(5.) The Annals, 1238-1241; an account of the great quarrel with S. Edmund.

(5) From 1238 to 1241 a long array of pages (pp. 130-185) is filled with an account of the tedious quarrel between archbishop Edmund and his monks. This seems to be a copy of some independent treatise or memoir on the subject, the writer of which intended to incorporate all the letters written on the subject, as the preceding historians of the house had done in the cases of the Lambeth and Langton controversies. The dispute with S. Edmund is chiefly interesting as showing how completely the spirit of insubordination was in possession of the cathedral convent, and how impossible it was for the best of archbishops to manage his captious and litigious chapter. One or two of the personal incidents are specially interesting, in particular the appearance of the aged archdeacon Simon Langton, who had been so dangerous a supporter of his brother's claims thirty years before, and who in his last years figures as the Achitophel,³ the cunning and deadly enemy of the convent. We catch also a glimpse of Richard the archbishop's chancellor, afterwards like his master a

Its importance and interest: Simon Langton.

¹ See below, p. 128.

² pp. 128, 129.

³ See pp. ii. 131, 132, 152, 172, 180-182.

canonised Saint, as Saint Richard of Chichester,¹ but not exempted, by any prognostics of future beatitude, from the vigorous invective of the monastic advocate. The history of the quarrel may be studied sufficiently in the text of the work; it is scarcely worthy of special legal investigation. I believe that the archives of Canterbury do not contain any important records relating to this episode of ecclesiastical history, and that our chronicle ranks as primary authority respecting it. Attention is called in several notes to the carelessness with which the scribe was using his materials. In some places, apparently copying or making a precis of the letters before him, he has introduced into his narrative words that have no meaning except as parts of intercessory letters, and has given the hortatory and concluding words of dispatches which he had begun to use by extracting from them the material in narrative form.²

S. Richard
of Chiches-
ter.

Careless
transcrip-
tion.

(6.) The quarrel with S. Edmund, complicated with another independent quarrel with archdeacon Simon, and the letters connected with these disputes, shut out any possible illustrations of the wider national history to the year 1240. The correspondence on the election of archbishop Boniface follows.³ This is a collection of letters of considerable value; the bull by which Innocent IV. appoints the successor of S. Edmund, which is now for the first time published,⁴ claims an important place in the history of papal assumptions. It is sufficient to remark here that the pope invests his nominee with the temporalities as well as with the spiritualities of the see, in a way which was very unusual for several years after this date, and which under the rule of Edward I. gave occasion for some stringent measures of defence on the part of the crown and the national church.⁵ These

(6.) The his-
tory of the
election of
archbishop
Boniface.

Importance
of the re-
cords here
preserved.

¹ See pp. 139, 155, 202, 214.

² See pp. 148, 149, 159, 170, 174.

³ pp. 185-200.

⁴ Pages 198-200.

⁵ I have used this bull in the remarks on the subject in Const. Hist. iii. 328, 331, from the present work.

Annals of
1241-1242.

(7.) Annals
from 1242-
1270.

Account of
the Annals
of Dover,
MS. Julius
D. 8.

records bring us down to the year 1242, from which date to the year 1270 our Chronicle, not only in the hand of the first scribe but in that of his successor also, stands in a very close relation to the extant Chronicle, already referred to, of the Priory of S. Martin's, Dover.

(7.) The Annals of Dover, or rather what remains of them, are contained in the Cottonian Codex Julius D. 5; a manuscript so hopelessly injured by fire that it can never be restored so far as to be read consecutively through or edited with any approach to completeness.¹ Although perhaps scarcely a single folio has entirely disappeared, many are so burned round the edge as to leave only a small space of legible writing in the middle of the page; many are so shrivelled and discoloured that with a bright light upon them only a few shadowy words here and there can be made out. When complete the book must have been one of the best class of monastic Annals, that is one which, confining the notes of the years which were not contemporary with the composition to the scantiest and most indisputable notices, became more and more full as the hand of the writer began to be exercised on the events of his own time. It comprised a Chronicle or Annals from the Creation; beginning with the mere numeration of the passing years; when the date of the monastic foundation was reached, it recorded the deaths and successions of the

¹ The Manuscript is described by Sir Thomas D. Hardy in the Catalogue of Materials, iii. 224, from which I copy the old summary, "Chronica pancorum (ita inscribitur) scilicet ab origine mundi anno 5199." "Incipit enim series chronologica, post versiculos nonnullos ab Incarnatione Salvatoris et desinit in annum 1286. Inscruntur veredictum regis Francie pro rege Anglie contra barones fol. 42, et quedam in fine de conventu S. Martini de Dovor."

The author refers the MS. to the fourteenth century, but this can be allowed only of the concluding pages; far the largest part is of the thirteenth. It is from this MS. that the list of priors of Dover and other particulars of Dover history are culled, which are given in the Monasticon, vol. iv. p. 536. The most important is the extract touching the consecration of S. Edmund, which is passed over sicco pede in our present volume.

priors of Dover or of Canterbury: from 1226 to 1234 it contains a fair annalistic summary of English history; after that date there is down to the year 1258 a much more concise report; from 1258 it is full and interesting on public as well as domestic affairs; from 1270 to 1286 it gradually becomes more and more confined to local business. From 1240 to 1270 it presents constant and very close coincidences with the Continuation of Gervase.

Annals of S. Martin's, Dover.

Period of coincidence with our Chronicle.

As it is impossible, owing to the restrictions on the use of MSS. in the Libraries to which these two volumes belong, to bring them together and compare the penmanship, and as moreover the appearance of the Cottonian MS. is so much affected by the cramping of the writing and the shrivelling and discolouring of the parchment that its exact date can scarcely be defined, it would be rash to express an opinion as to the relative antiquity of the two. This, however, is of less importance, as it is certain, from what has been already mentioned, that for a great part of the common period the continuation of Gervase is itself a transcript, and not, as we have it, an original compilation. In proof of this it is enough to remark, that one of the chief changes of hand occurs in the year 1263, just in the middle of the period the history of which coincides with the Dover Annals. It may be questioned whether the Dover Annals are an original draught or a transcript; but a careful examination of the two has convinced me that they are not indebted for their similarity of character to the fact that they are copied from the Continuation of Gervase. In many parts they furnish better readings, and supply words that are missing in the latter work. But on the other hand either the continuator of Gervase has transcribed from some earlier copy of these Annals, altering sometimes for the worse the diction of his exemplar, and occasionally varying the point of view from which he regards the events before him; or else we must suppose that the two compilers, working side by side, made free

Question of priority.

The Dover annals not copied from our Chronicle.

The continuator has not slavishly followed the Dover Annals.

Similarity to be traced to the close connexion between Christ Church and S. Martin's.

use of each other's materials.¹ Some probability may attach to the last supposition, when we notice that, whilst sometimes the Dover annalist says more about Canterbury than about Dover, sometimes the Canterbury annalist goes into more detail about Dover than about Canterbury. For instance the tedious episode of prior Wenchepe's adventures, which occupies many pages in the Continuation of Gervase, is only slightly noticed in the Dover Annals. Some instances of the reverse treatment may be found by collation. But to insist too strongly on these would be to ignore the jealousy that prevailed between the mother and daughter churches, which might lead either to dwell circumstantially on events that tended to the humiliation of the other, or that illustrated the establishment of its own superiority, independence or subjection.

Cases in which the two supplement each other.

A comparison of the printed pages of this volume, 201-250, will show how close is the correspondence of the two books; and will likewise show that each contains very valuable information which is not in the other. The Dover Annals contain copies of the *Mise of Amiens* and of the challenges interchanged before the battle of Lewes;² the Continuation of Gervase contains the great protest of the bishops in July 1264.³ The continuator has not given the challenges, the annalist has not preserved the protest. And as the protest is nowhere else to be found, the balance of value inclines to the continuator. But this is not always the case; the superiority of the Dover text is in many passages very great, so great as to show that not even the pre-

¹ The insertion of the dates of the death and succession of the early priors of Dover, in margin of the continuation of our chronicle, seems to indicate that that portion of the work had been composed before the writer was made acquainted

with the Dover Chronicle. Certainly the marginal note about prior Wenchepe's admission, at p. 192, was an addition made later.

² Pages 233, 236.

³ Pages 239-242.

servation of the sister volume is a full compensation for the hopeless injury of the Dover Annals. No doubt this common portion of the two works is the most valuable addition to our knowledge of history that this volume contains. It sheds great light both on the barons' war itself, and on the way in which the struggle was regarded in the monasteries, and especially in the county of Kent. Any attempt to summarise its contributions to the period would involve a lengthy comment, and cannot be undertaken here.

(8.) The correspondence between the Annals of Dover and the Continuation of Gervase terminates with the year 1270 and the death of archbishop Boniface, p. 250. There are occasional coincidences later than this, but not of such a character as to indicate that the one derived information from the other. For the next seven years our Chronicle seems to stand independently, pp. 250-289. It furnishes first a brief enumeration of the good deeds of archbishop Boniface, good deeds for which neither his contemporaries nor later generations have given him credit, but which seem to warrant the belief that his career was defensible according to the ideas of the times, although not such as to deserve the canonisation to which it was at one period destined.¹ After this panegyric the writer devotes himself chiefly to the events which, during the vacancy of the metropolitan see, affected the history of the convents of Canterbury and Dover; the proceedings on the election of a new archbishop, and, arising out of them, the quarrel of the monks of Dover with their prior, and the circumstances which involved the monks of Christ Church in the same dispute. This portion of the work is written by some one who was in close intercourse with both the monas-

Superiority
of the Dover
text.

(8.) Annals
from 1270-
1277; chiefly
on the his-
tory of prior
Wenchepe
of Dover.

---

¹ Archbishop Boniface was "beatified *aequippollenter*" in 1838 by king Carlo Alberto. Newman, *Apologia pro vita sua* (ed. 1879), Gregory XVI. at the demand of p. 395.

Traces of
authorship.

teries, and, although not by the displaced prior Wenchepe himself, by some one who was in his confidence and in the closest sympathy with him. In one passage (pp. 255, 256), speaking in the first person, the writer appears to be acting as subprior of Dover, and as defending the conduct of the absent prior. Three pages further on (p. 259) the subprior of Dover, Robert of Canterbury, is named as the ringleader of the party opposed to the prior, and in words of blame that imply almost a personal jealousy and dislike. Although no notice is taken of any change in the office of subprior, it is possible that the writer of the former passage had been in the meanwhile displaced in favour of Robert of Canterbury; or if not so, then that the writer, being a subordinate officer, after acting in support of and in place of the subprior, had, when the two superiors quarrelled, taken the part of the prior. However this may have been, the whole of this portion of the Chronicle seems to be the work of the same hand, and to be strictly contemporary. It winds up, at the year 1277, with an account of the foundation of the priory at Dover, which is expressly said to have been transcribed in order to give the monks of Canterbury an acquaintance with the true historical relation between the two houses.¹

Sketch of
the early
history of
S. Martin's.

Value of the
Annals,
1270-1277.

Notwithstanding the circumscribed interest of a great part of this section of the Chronicle, its value is very great; and some of the incidental notices contained it are new. Under the year 1271 (p. 257) we learn that Richard king of the Romans was acting as regent in behalf of Henry III. during an illness which attacked the latter king the year before his death. A little further we find the archbishop elect of Canterbury, the prior Adam of Chillindene, residing at Hautecombe in Savoy, where archbishop Boniface was buried, and where doubtless the family and chapel of the deceased prelate

---

¹ Pages 286-289.

required a watchful eye.¹ We find the monks of Dover incurring debt with the Siennese merchants, whose dealings with English finance were becoming a matter of constitutional importance.² The notices of the promotion of archbishop Kilwardby are new and valuable.³ One moreover of the most interesting additions to our knowledge of the time will be found in the account of the second parliament of Westminster in October 1275.⁴ We are here told that Roger de Setune the justiciar, the chief justice of the Common Pleas, opened the session, and made a formal demand for a grant of money, based on the services in the performance of which Edward had impoverished the crown. In the same page we are told of the sad innovation, the introduction of a Franciscan friar as lecturer on theology at Christ Church, Canterbury; an innovation about which the writer had misgivings. "Novelties produce discords," he reflects; a more natural comment from the historian would be that, if the convent, instead of expending its energies and resources in litigation, had adhered to the studies of learning and religion, it would not now have needed to introduce a theological teacher from without, and from a comparatively young and suspected order.

The transcript of the Dover charter, p. 289, is followed by two or three notices of events public and domestic, of the year 1277, and then there is a change of hand and style, so distinct as almost to suggest that the continuation was carried on by the insertion of a portion of another manuscript rather than by contemporary annotation. The text begins henceforth to be written in single instead of double column; the penmanship is of a much finer character, resembling a professional or record hand much more than the uneven and scrambling work

¹ Pages 258, 259.

² Page 259.

³ Page 278.

⁴ Page 281.

(9.) Annals
from 1278 to
1286.

Correspond-
ence with
the MS.
Galba E. 3.

of the scribe who has done most of the work from 1263 onwards. (9.) This section may with some probability be regarded as a portion of the official annals of the convent of Canterbury. Both in hand and in matter it closely resembles another MS. of Canterbury annals now preserved among the Cotton MSS. numbered Galba E. 3. The text as it appears in this volume has been carefully collated with that MS., and the coincidences are denoted by a change of type. Unfortunately the Galba MS. is a congeries of pieces in different hands. The portion of it which contains the information common to our chronicle extends only from 1275 to 1286, and the common information itself belongs only to the years 1278 to 1286. Whilst it does last, however, the resemblance is very close, and shows that the two fragments, if fragments they be, were portions of, or were copied from a more complete set of Canterbury annals.

The Galba MS. is described by Sir Thomas Duffus Hardy, in the Catalogue of Materials for British History, as a short "Cartulary Chronicle" from the reign of Canute to that of Henry III.¹ After the year 1274 it is continued by four different hands, one of which has produced the annals coinciding with a portion of the work before us. In connexion with this coincidence a question arises, which in relation to the manuscript history of this period, is not the least important of the several questions which occur to us in the present examination of sources.

Two Canter-
bury manu-
scripts used
by Henry
Wharton.

Henry Wharton, whilst engaged in the compilation of the *Anglia Sacra* and the History of the Secular Cathedrals,—which was to have formed the third volume of that work, but is known to the world only through the posthumous history of the see of London,²—used two apparently different MSS. from which he cites passages

¹ Cat. Mat. iii. p. 224.

² Historia de episcopis et decanis Londinensibus; London, 1695.

coinciding in a curious way with portions of the present *Annales Insignes, and Chronicon Ecclesie Christi.* Chronicle. He cites, for particulars of the history of London and S. Asaph, a volume of Canterbury Annals,—"Annales Insignes"—"Annales MSS. Ecclesie Cantuariensis, optimæ notæ;"¹ and for the history of the archbishops and priors of Canterbury a "Chronicon Ecclesie Christi Cantuariensis,"² extending from the Incarnation to the year 1306, and written about that year. Wharton was acquainted with the Continuation of Gervase, from which several extracts occur among his manuscript collections, although it is not, I think, cited in his printed books. It is less certain that he knew the "Polistorie," but, as that work is in French, and his citations from the "Chronicon" and "Annales" are in Latin, it is impossible that that work should have been the source of either set of passages quoted. I am sorry to say that after a very careful search I have failed altogether to identify either of the MSS.

(1.) Of the passages extracted by Wharton from the "Chronicon Ecclesie Cantuariensis," the fullest are those concerning the priors of Christ Church and the life of archbishop Winchelsey: but the same authority is fre-

Common materials of the Chronicon.

¹ Wharton, *Historia*, &c., pp. 98, 329, 331.

² *Anglia Sacra*, i. pp. 114-117; and preface, p. xxi.

³ The extracts from the Continuation of Gervase are in the Lambeth MS. 585, p. 93: "Excerpta ex continuatione ejusdem Historie ab A.D. 1207 ad 1277 facta per monachum quendam Cant. et ex alia continuatione ab 1277 ad 1316 per alium monachum Cantuariensem." The first volume of the *Anglia Sacra* was finished in March 1691, and published in the following June, and the second in April 1692. In November 1694

N 669.

Wharton revised and added to the history of the bishops of London, and on the 5th of March 1695 he died. It is possible that the notes in the Lambeth MS. were made in or about 1693, and after the publication of the *Anglia Sacra*. See Todd's Catalogue, pp. 82, 83; and Wharton's Diary, in D'Oyly's *Life of Sancroft*, vol. ii., pp. 140, 147, 153.

⁴ *Ang. Sacr.* i. 140: "anno MCCLXIII. obiit prior ecclesie Christi Rogerus de Sancto Elphego, qui capellam inter dormitorium et infirmarium honorifice perfecit." Cf. p. 226, below.

Coincidence with the *Chronicon* used by Wharton.

quently quoted for dates in the discussion of the archiepiscopal succession. The account of the death of Roger of S. Elfege in 1263 agrees in sense but not in words with the text of the present volume, adding further particulars; so also does the account of prior Chillindene's resignation of his election to the primacy, which agrees closely with the *Polistorie*, but differs, however, in one particular point.¹ The resignation of prior Ringmere is told in words so closely resembling our text² that the two accounts must have come from a common source; but the *Chronicon* inserts the name of Henry de Bray, the royal escheator who acted on the occasion, and in this agrees with the *Polistorie*; our text and the *Galba MS.* omit it. The account of the powers exercised by the prior and convent *sede vacante* is given in the same words but not in the order in which they stand in our text.³ All these quotations are found also among the MSS. extracts made by Wharton from the *Chronicle* then in the hands of archbishop Sancroft, which are still preserved among the Lambeth MSS.;⁴ and were copied by bishop Kennet in a similar volume of collections now in the Lansdowne Library. The extracts relating to the life of archbishop Winchelsey are printed by them-

¹ Ang. Sac. i. 140: "anno "MCCCLXXII. in curia Romana resignavit electionem de se factam in manus domini papæ motu proprio et cum consilio suorum." The words in our *Chronicle* are "in æstate præcedenti resignavit Adam de Chillendene electionem de se factam in manibus domini papæ;" below, p. 272. But the *Polistorie* reads "E fest a remembrer ke memes cel an, en le este avaunt, Adam de Chilindene al elecciun de li feste resigna en les meyns le pape, de sa volunte demeine mu, mes cuntre la vo-

"lunte de sun conceil;" MS. Harl. 636.

² Ang. Sac., i. 141; see below, p. 292. There was a struggle about this, the events of which are recorded in the Cotton MS. Cleopatra C. 7. "Historiola de resignatione prioratus Cantuarie per Thomam qui habitum album Cisterciensium induerat, et de controversiis inde ortis, A.D. 1284."

³ Anglia Sacra, i. 141: see below, p. 301.

⁴ MS. Lambeth 594, p. 49. MS. Lansdowne.

selves in the first volume of the *Anglia Sacra*,¹ but are not included in the same collections of notes from MSS. They appear, however, to have been taken from the same volume, and agree, with the same sort of occasional variations, with the corresponding passages in our text. It is clear then that this MS. Chronicle of Canterbury contained a good deal of material in common with the Continuation of Gervase. But it was not identical with it; it contained matter touching the priors which is not in our text;² and not only are the references made to the Chronicon, for dates in the archiepiscopal succession, missing in our text, but the Continuation of Gervase would, if Wharton had used it, or had found the same materials in his Chronicon, have enabled him to complete his list of the priors of Canterbury much more satisfactorily than he has done. He would have found here the date of the death of prior Geoffrey,³ which he

Extracts from the Chronicon illustrating the career of archbishop Winchelsey.

¹ *Anglia Sacra*, i. 50, 51; below, pp. 311 sq. To the note on p. 311 I must make the following correction. It is only the last of the extracts in *Ang. Sac.* i. 51 that is said to be from the Continuation of Matthew of Westminster; the others are from the Chronicon Eccl. Cant., as stated in Wharton's preface, p. xxi. The passage quoted from the Cont. Matt. Westm. is from Adam of Murimuth; ed. Hog. pp. 11, 12; ed. Hall, p. 40.

² I add a good instance, which not only shows this, but marks the connexion of the Chronicon with the Polistorie and the Obituaries of Christ Church. "Anno MCLXVII. "Aubertus (in margin Wibertus) "prior Cantuariensis moritur, qui "aqueductum in singulis officiis "infra curiam prioratus ejusdem "ecclesiæ primo ordinavit et perfecit;" MS. Wharton, 594, 49.

"Umbertus prior obiit, qui multa "bona ecclesiæ contulit. Cest an "ausi morust de bone memorie "Wibert le priur de la mere eglise "de Caunterbire la v. kalende de "Octobre. Cil les cunduts de ewe "en tuz les offices dediens la curt "de la priurie ordina et fist fere," etc.; Polist. *ad ann.* followed by more to the same effect, and stated in the marginal rubric to be extracted from the Martilogium or Obituary book of the convent. There is nothing of this sort in our text.

³ The Continuator (below, p. 108) gives the day of Geoffrey's death, June 15, 1213: Wharton (*Ang. Sac.*, i. 797) recovered the day from the Croxton Obituary, but not the year. As for the dates of Chetham and Sittingbourne, the questions which Wharton raises (*Ang. Sac.*, i. 139, 797) would have been settled if he had noticed the

The *Chronicon* was in the possession of Sancroft;

sought in vain elsewhere, and would have been able to settle the order in which John of Chetham and John of Sittingbourne ruled the convent. I conclude from this that Sancroft's *Chronicon* was not another MS. of the Continuation of Gervase, although it contained a good deal of corresponding matter on Canterbury history. The MS. itself appears to have been known to Le Neve, who refers to it in the list of authorities used for the *Fasti Ecclesiæ Anglicanæ*,¹ as "*Chronicon Ecclesiæ Christi Cantuariensis breve a Christo nato ad A.D. 1306, MS. nuper penes eundem*," i.e. Sancroft. It is not now either at Lambeth, where probably it never formed part of the public library, nor among Sancroft's MSS. in the Bodleian, where its companion MS., prior Molash's register, is still preserved. It is not referred to by Tanner. I cannot identify it with any volume described by Sir Thomas D. Hardy. It is possible that it may have been composed later than the volume before us, and even with information derived from it; but until it is discovered, one important question touching the originality of our text cannot be made quite clear. The question of the connexion of the *Chronicon* with the *Polistorie* will recur as we proceed.

but has not been identified.

The *Annales Insignes*.

A second missing authority is the "*Annales Insignes*," a volume which Wharton mentions in the lives of the bishops of S. Asaph as having only lately come into his hands,² and which therefore could scarcely be identical with the "*Chronicon*." Yet the coincidences between his citations from the *Annales* and the Continuation of Gervase are not less striking than the former. The following are the chief instances: the account of the election of dean Talbot as bishop of London, of his death, and of

words of our text, pp. 130, 131, below. I think that this is a convincing proof that he had not used this work when he published the first volume of the *Anglia Sacra*.

¹ Preface, p. vii.

² *Historia, &c.*, p. 329: "*qui mihi sero in manus venerunt*."

the election and consecration of bishop Sandwich is given in the "*Historia de Episcopis Londinensibus*" from the *Annales Insignes* in words which combine into one long sentence, but with almost exact agreement, the statements made on the subject in four separate pages of the present work, agreeing more closely with our text than with the *Dover Annals*, which contain much the same information: ¹ the notice of the death of bishop Anian of S. Asaph in 1293; and the election of bishop Leoline, his successor. It may seem from the first instance more likely that the "*Annales Insignes*" were derived from the *Continuation of Gervase* than the reverse. But the MS. used is still unidentified, and I have not found among Wharton's MSS. or elsewhere any more distinct clue to the recovery of it. In the search for this volume I have to acknowledge myself totally defeated. I cannot find anything corresponding with it either in the existing Cotton collection or in the catalogue of that library as it existed before the fire; nor in any of the libraries to which Wharton in his MS. collections acknowledges himself to have been indebted. No MS. answering to it is described, so far as I can see, in Sir Thomas Hardy's Catalogue. It is possible that, misled by my own idea of what it contains, I have omitted to search some volume or library, in which at first sight it may be recognised by a more skilful or more fortunate searcher. But at present the "*Annales Insignes*" are not to be found. They are scarcely likely to have perished since the beginning of the eighteenth century. The passages in

Coincidence between the *Annales Insignes* and the continuation of Gervase.

The *Annales* not identified

¹ *Historia*, &c., p. 99, for the events of 1263; p. 210 for the succession of the deans of S. Paul's; pp. 329, 331, for the succession of bishops of S. Asaph. It may be noticed that in the account of the transactions of 1293, *sede vacante*, the passages which Wharton cites

from the *Chronicon* touching the rights of the prior and convent come in our text into close collocation with that which he cites from the *Annales* touching the bishops of S. Asaph. Still I can hardly think that he confounded two distinct books.

Both these missing MSS. may have been written later than the continuation of Gervase.

which they certainly coincided with the Continuation of Gervase, to which attention is called in the notes of this volume, will serve one day to identify the precious volume. These coincidences are not confined to the portion contained in common with the Galba MS., but certainly extend to the year 1293. Although, however, the discovery of the "Annales Insignes" is certainly a great desideratum, it is not to be rashly inferred either that they are more distinctly original or even more ancient than the annals contained in this work. It is possible that they were partly derived from it; and nothing that may be hereafter discovered can detract from the fact that the penmanship of our MS. is contemporary with the events which it records. The mention of these missing authorities completes all that need now be added to our analysis of the volume, so far as relates to its sources. From 1286 to 1309 the annals are continuous and apparently original; the few entries that follow are mere occasional jottings.

The *Polistorie* of Canterbury.

It will be convenient to take in this place an interesting question of the literary history of Canterbury, the relation of the Continuation of Gervase to the large French chronicle, the *Polistorie* or *Polistoire* of Canterbury, now MS. 636 in the Harleian collection. This very curious compilation begins with the story of Brutus and ends with an account of the funeral of archbishop Winchelsey and the inthronement of his successor in 1313. As the continuous narrative of our Continuation stops at 1309, the following notes being mere jottings, it is clear that the "*Polistorie*" is just so much later in date, and that the points of resemblance between the two are not owing to the continuator having read the *Polistorie*. But the connexion between the two is most intimate.

Account of its contents.

The *Polistorie* is written throughout in the French of the early fourteenth century, and is the finished work of a scribe, not by any means a collection of notes. The early portion is a compilation from Geoffrey of Monmouth,

Bede, Goscelin's life of S. Mildred and the kindred Kentish saints, the lives of S. Dunstan, the *Gesta Regum* and *Pontificum* of William of Malmesbury, Marianus, Eadmer, some *Annals* of S. Edmunds, the *Councils* of Lanfranc, and the *Imagines* of Ralph de Diceto. Of external authorities, Hugh of S. Victor, Isidore, Josephus, Peter Comestor, Chrysostom, *Gesta Romanorum*, Eusebius and Sigebert are used: a much larger array of authorities than is cited by Gervase or his continuator, and one that shows the compiler to have laid under contribution every historical authority on which he could lay his hands. After the year 1135, at which Gervase's greater *Chronicle* begins, that chronicle is used as the chief authority, sometimes literally translated, and very seldom altered or added to. Among the few additional particulars supplied during this period is a note of the benediction of an abbot of S. Edmunds in 1157, and the story that the death of Becket was known at Jerusalem fifteen days after it occurred. As a rule, the writer closely follows his authority, and that so far as to introduce in full documents which have little connexion with the conventual history. After the year 1199, as has been stated already, the minor *Chronicle* of Gervase or *Gesta regum* seems to take the same place of authority. The *Polistorie* follows our text closely for the early years of John, remarking in language even stronger than the Latin original on the king's untruthfulness,¹ and, although less abruptly than

Authorities used in the compilation of the *Polistorie*.

The use made of Gervase's greater *Chronicle*;

and of the smaller chronicle.

¹ After relating how the archbishop was warned by great men in England not to cross the sea, the writer proceeds "E fest a savoyr ke cesti roy Johan taunt trichierous" "estoyt ke a ces paroles foy ne" "pout humme doner, ne ces lettres" "ne ces chartres crere, qar memes" "ceo ke dit ont une foiz ou par" "ces escrits asselee autrefoyz tut

"pleynement dedist, ke unkes teu" "chose ne pensa dire ne par teu" "fest determiner, et ceo apparust" "plusurs foyz en dedisaunt ceo ke" "leanment promys avoyt en parole" "simple, et par escrist bien afferme," "nyent entendaunt seint Escrist ke" "dist, 'De la bouche le roy ne" "doyt issir si nun verite.' "

The use
made of the
continua-
tion in the
compilation
of the *Polis-
torie*.

our text, altering the line of narration at 1210. Then, however, instead of recurring, as the continuator of Gervase does, to the year 1207, the compiler glosses over the break in his authority by giving fuller details of the surrender of the kingdom by John and of the circumstances under which the subsequent struggle with the barons was conducted. Having passed this crisis, the writer returns to the Continuation of Gervase, and records the Oxford council of 1220, and the death of Langton, in close correspondence with it. The election of S. Edmund, his quarrel with the convent, his return from Rome, further proceedings and death, are told at sufficient length, but much more briefly than in our text; and a similar close correspondence continues until the death of Boniface. Prior Wenchepe's troubles, however, occupy no such prominent place in the *Polistorie* as in the Continuation, and the whole action from 1270 to 1276 is more rapid. After the translation of S. Richard of Chichester in 1276, the recurrence to the early history of Dover is omitted, and the annals of 1278 to 1285 are given in the closest agreement with both our text and the Galba MS. Under the year 1286 the details given are more like the passage cited by Wharton from the "*Chronicon Ecclesiæ Cantuariensis*," the name of the escheator Henry de Bray being inserted; but, although here and under the year 1290 a slight enlargement of material is traceable, no really important addition to our information is given. Under the year 1299, however, an important insertion is made; a bull of exemption of S. Augustine's is given in full, and the further details on the subject fill no less than five of the large folios. After this the two works correspond closely until 1307, where a panegyric on Edward I. is inserted; then with some small additions the same line is followed to the end of the parliament of 1309, where the continuous narrative in the present volume ceases. The *Polistorie* adds the rest of the Gaveston struggle and tragedy, the death and funeral of

archbishop Winchelsey and the inthronement of arch-
 bishop Reynolds, which is the last event that it records.

Conclusion
 of the *Polis-
 torie*.

This brief abstract leads, I think, to the definite conclusion that the writer of the *Polistorie* had the Continuation of Gervase before him¹ throughout the whole of the latter portion of his work ; and that, in the main, in the form in which we now have it. Whether the MS. which he used was the same or another recension, such as may some day reappear as *Chronicon Ecclesiæ Cantuariensis*, we have not at present sufficient data to determine. It seems clear, however, that whilst he was, for the latter portion of his work, generally guided by this authority, the writer had a wide collection of other materials within his reach.

Our general inference, after examining these four sources, the "*Chronicon*," the "*Annales*," the "*Polistorie*," and the Continuation of Gervase, is this : the Continuation of Gervase contains common matter with the other three ; the *Polistorie* contains some matter in common with both the *Chronicon* and the Continuation, and besides that some in common with the *Chronicon* which is not in the Continuation, some in common with the Continuation which we do not know to have been contained in the *Chronicon* : the Continuation contains also some particulars which are in the *Annales Insignes*, and also in the *Annals of Dover*, which do not appear in

General
 conclusion
 as to the
 common
 materials.

¹ As an illustration of the close relation between the two books, I give the account of Thomas Cantilupe's consecration to the see of Hereford ; "Le an de grace " MCCLXXV. en le eglise de Caunterbure le jur de la Nativite nostre Dame Robert lercevesque de Caunterbyre al gouvernement del eglise de Hereford sacra Mestre Thomas Cauntelo, professiun pri- mes de li pris, selon la custume

" de dewe obedience ; presens et " ministrauns en cel office des suf- " fragans de Caunterbyre soule- " ment deus eveskes, de Lundres " et de Rouecestre, et les autres " tous absens ; dont se ennouya " trop lerceveske et ke plus charge " les veysins de cel elit eveskes de " Gales ne venir ne voloyent ne " ens duement excuser." Compare with this p. 280, below.

the Polistorie, or, so far as we know, in the Chronicon. The publication, then, of none of these authorities could be held to supersede the publication of any of the others. Whether the Chronicon was an intermediate step between the Continuation of Gervase and the Polistorie we have at present no means of deciding.

Little use
made of the
continuation
by later
writers.

In this discussion, if it may be called a discussion where the proper material for examination is not forthcoming, we have touched on a subject which requires a little further notice, the later literary history of the Continuation of Gervase. No doubt the book remained among the ultimate authorities for Canterbury history, and was used by the scanty string of Canterbury writers, whose compositions, if they still exist, are still in manuscript. Probably if the works cited by Parker and Wharton under the name of Peter of Yckham¹ come to be critically edited, they will be found to be indebted to Gervase and his successors. Some few sentences of the continuation appear *totidem verbis* in the Canterbury Chronicle (MS. Coll. Arms. No. 20) ascribed to John of London. Stephen Birchington the biographer of the archbishops shows, in that portion of his work which was printed by Wharton, some knowledge of this source of information, but, for the writers who followed him the Polistorie must have furnished more accessible authority; and, after all, the contributions of the convent of Christ Church to the national history are very small.

How far it
was known
to the Bib-
liographers.

To the bibliographers Leland, Bale and Pits, the volume before us was either very slightly known or, as being for the most part anonymous, fell under no head of their biographical arrangement. Leland, as we have seen, knew the *Gesta Regum* from the manuscript now at Trinity; he also gives in his "*Commentarii de Scripturibus*,"² a list of the works of Gervase comprised in

¹ See Hardy, *Cat. Mat.* iii. 271; and Halliwell's notes to *Rishanger*, p. 136.

² Leland, *Comm.*, p. 235.

the Corpus MS. ; but he does not mention the continuation of the *Gesta Regum*. Bale gives the same list in nearly the same words,¹ and Pits follows in the track.²

Of the historians who, after the invention of printing and the restoration of learning, approached English history with original treatment, archbishop Parker was the first. He was the possessor of the curious volume before us, and must have known its value ; but he only quotes it once, giving as from the *Mappa Mundi*,³ the first treatise in the volume as he had it, the story of archbishop Boniface's complacent speech on his payment of the debts of his predecessors ; a story which he had found also in Birchington. After his time the book lay quiet at Corpus in all probability until Twysden in 1652 printed from it the lives of the archbishops. But Twysden does not mention the Continuation of the *Gesta*. Wharton did not know of it when he edited the Appendix to Cave's *Historia Literaria* in 1688 ; his notes must have been made from it between that year and 1694. In 1697 a very brief account of the contents of the manuscript appeared in Bernard's Catalogue.⁴ It escaped however the microscopic research of Hody and Wake. Bishop Nicolson in 1714 laments the disappearance of the minor history of Gervase, which he knew from Leland.⁵ Le Neve had used it either directly or through the extracts now known to Hutton and Kennet, when he published the *Fasti Ecclesiæ Anglicanæ* in 1716. I find no traces of its use in Carte's History or in the *Concilia* of Wilkins, although both these writers were familiar with materials far more recondite, and both had penetration to discover at once the great value of the

Little used
by more
modern
historians.

¹ Bale, *Script.* (ed. 2), p. 244.

² Pitts, *Relatio*, &c., p. 268.

³ Parker, *De Antiquitate Brit. Eccl.* (ed. Drake), p. 283. He cites the *Gesta Regum*, under the same title, for the belief that the men of Kent had a right to take the

van in battle ; *ibid.* p. 17 ; and the *Actus Pontificum*, at pp. 22, 40, 63, &c.

⁴ It was then No. 255 ; among the MSS. Collegii S. Benedicti : " Catal. MSS., part 2, p. 140.

⁵ English Library, p. 29.

Compara-
tive ob-
scure under which
the continu-
ation of
Gervase
remained.

book if they had ever seen it. Tanner in his *Bibliotheca*¹ identified the contents of the *Corpus MS.* with the list of the works of Gervase given by Leland and Bale. But although by this time the book cannot be said to have been unknown, it was not used for historical purposes, until the editors of the *New Monasticon*, guided to the book by the collections of Kennet and Wharton, elaborated, from it or from Kennet's extracts, their list of the priors of Dover.² Mr. Halliwell, for his important edition of *Rishanger* printed by the Camden Society in 1840, explored both the *Annals of Dover* and the *Poli-storie*, but overlooked the *Continuation of Gervase*. My own attention was led to it by Wharton's extracts in 1855, and I used it in preparing the list of consecrations of English bishops in the *Registrum Sacrum Anglicanum*. It will be seen from this brief survey that the *Chronicle* before us is almost virgin ore; and that it may be expected to furnish some very valuable new illustrations to one of the most interesting and critical periods of our national history.

I now return to the review of the remaining contents of the volume: the last two treatises of Gervase himself.

The lives
of the arch-
bishops of
Canterbury.

The first of these, the "*Actus Pontificum Cantuari-ensium*," has long been before the world, and is one of the chief pillars of the fame of its author. It was edited by Twysden in 1652 from the *Corpus MS.*, which was the only manuscript which he could find containing it.³ This *MS.* still continues to be the one original authority, no other transcript of the book in its unaltered state having been discovered.⁴ In the fourteenth century Stephen Birchington copied the work of Gervase and incorporated with it additions and a *Continuation*

¹ *Biblioth.*, p. 314.

² *Mon. Angl.*, iv. 530.

³ "At de vitis archiepiscoporum
" non nisi unum eamque in Col-
" legio Corporis Christi quod et

" *Sancti Benedicti dicitur, nobis*
" *videre contigit.*" Twysden, *Lec-
tori.*

⁴ Hardy, *Cat. Mat.*, iii., p. 20.

of his own. A MS. of Birchington is now No. 303¹ in the Archiepiscopal Library at Lambeth, but I have not thought it necessary to give a collation of that work. It is so far as it goes a most exact reproduction of its exemplar; but this and the other works of Birchington are so important that they must one day be edited as a substantial contribution to the history of his age.

Re-edited
by Birchington.

A very short notice will suffice for the *Actus Pontificum*. Gervase has the credit of being the first person who attempted to reduce to form, and codify in order, the materials for the history of the archiepiscopate. He had before him lists of archbishops, carefully calculated and synchronised with the lists of popes: he had Bede and the Chronicles, and the lives of the Saints; and he had in the *Gesta Pontificum* of William of Malmesbury a sketch of what he was to undertake. With the Kentish hagiographies of Goscelin, the laborious works of Osbern and Eadmer, and the records of his own time; with the numerous charters and cartularies of Christ Church, and the roll of episcopal professions of obedience, he had very satisfactory materials. And he used them fairly well, so well that his book, in spite of a few faults, has been and remains a standard authority. The results of the analysis, to which the *Actus Pontificum* have been subjected during the progress of this edition, will be found noted in the margin of the volume. They show two things: how very little Gervase ventured to add to the material which he had inherited, and how very little that was valuable in this department has perished since his time. The analysis for the earlier portions of the work is nearly exhaustive, and all the authorities are still extant. For his own age of course Gervase is an independent authority; yet for his own age he has largely availed himself of the materials put together by others, especially the biographers of Becket. His humble estimate of himself

Analysis of
the materials
used
by Gervase.

Inference
from this
examination.

---

¹ Birchington's other works are in the Lambeth MS. 99.

kept him in the class of copyists and compilers, and it is to this fact that his work owes its great value. He is always ready to act as a panegyrist, but he confines his narrative to the strictest following of authority.

*The Mappa
Mundi.*

The *Mappa Mundi* is the last section of the volume.¹ It is a sort of ecclesiastical survey of the counties of England; furnishing us with a list of the religious houses in each, with their dedication and profession, and a partial or imperfect list of the Hospitals, castles, and sweet and salt waters, in each. It affords some small material for local investigation, but its usefulness is quite a thing of the past. It served however for a long time as a basis for calculations and continuations illustrative of the monastic condition of England. It was copied at different times with enlarged and improved lists under each head.² It is to be found in many MSS. from the fourteenth century downwards; and was the basis of the very useful catalogue given by Speed in his History, which catalogue may be regarded as the germ of the English Monasticon. I shall not add here to the remarks made upon it in the preface to the first volume. The list of foreign sees which is appended to it is of no particular value, except so far as it shows the author's love of picking up facts and putting them together. He could have had no difficulty in obtaining a much more complete Provincial or Notitia, if he had sent to London for one; he appears to have preferred to make one for himself, and the result is full of inaccuracies and imperfections. It is however given here to complete the reproduction of the MS.

In some passages of the *Actus Pontificum Gervase* writes as if he had intended to add to his collected material a full account of the endowments of his convent, with the names and descriptions of the donors. And, in

¹ Pages 414-449.

² MS. Cotton Julius D. 6; MS.

Bodl. Dugdale. Hardy, Cat. Mat.,
ii. 586; Tanner, Biblioth., p. 314.

the Monasticon, Dugdale printed and his modern editors republished a list of the estates of Christ Church, prefaced by an extract from the *Actus Pontificum* which at first sight looks as if it were intended to pass for such a list.¹ I have however been unable to find any evidence that Gervase made out such a list.² All copies of the list of endowments are much later than his time, and no attempt at such a compilation is found in any of the manuscripts which are authentically associated with his name. If such a work of his exists at all, it is lost in the voluminous pages of one of the Canterbury cartularies.

Did Gervase write an account of the endowments of Christ Church?

In these prefatory remarks I have confined myself strictly to the literary aspect of the work which is now for the first time presented to the public, and have only very incidentally touched upon the points of its historical character and value. The bulk of the volume and the importance of the documents that must be added to this preface preclude any further comment on these heads. But the work really covers such a long series of years, and invites discussion on so many interesting questions, that, to be treated at all exhaustively, it would require a whole volume of *Prolegomena*. In the other works, which under the authority of the late and present Masters of the Rolls it has been my privilege to prepare for publication, I have in the Prefaces said nearly all that I had to say on the history of the age of Gervase and the literary character of his contemporaries. The predominant interest of this volume belongs to the

¹ *Mon. Angl.*, Dugdale, i. 18. *New Monasticon*, i. 95-98. The list is printed in Battely's *Somner*, part 1, App., p. 37, but without the prefatory extract from Gervase. It is also in MS. at Lambeth.

² See p. 325, where he promises some such list; a promise which he might think was fulfilled in the notices of endowments under the

successive biographies; but at p. 348 he distinctly indicates a further work, "*de quibus plenius dicetur cum ad dona regum et pontificum fuerit perventum.*" In the preface to the *Mappa Mundi*, p. 415, where he gives a list of his works, no such compilation is mentioned, so that probably he never made it.

later periods, those of Simon de Montfort and Edward I. It would appear, on the whole, irrelevant to introduce here any lengthened commentary on these epochs. The book will speak for itself.

In Appendices to this preface I have added :—

- (1.) In completion of the notice of Gervase of Chichester in the first volume, a copy of the verses prefixed by him to his Commentary on Malachi, in the Royal MS., and the fragment of his discourse on the martyrdom of Becket ;
- (2.) A copy of the most important jottings on the fly leaves and margins of the Corpus MS., with notices of the changes of penmanship ;
- (3.) The fragmentary chronicle of the events connected with the election of archbishop Langton, and the appendix of letters on the subject ; from the Cleopatra MS. E. 1 ; and
- (4.) A collation of the pagination of the present edition of the works of Gervase with Twysden's edition of 1652.

In conclusion I have to express my most sincere thanks to the Master and Fellows of Corpus Christi College, Cambridge, for the use of the Manuscript, and in particular to the Rev. S. S. Lewis, the Librarian, for the facilities afforded me in procuring and collating the transcript.

Kettel Hall, Oxford.

July 3, 1880.

APPENDIX TO PREFACE.

APPENDIX TO THE PREFACE.

I.

VERSES PREFIXED TO THE COMMENTARY ON MALACHI BY GERVASE OF
CHICHESTER; FROM THE ROYAL MS. 3 B. 10: WITH THE
FRAGMENT OF HIS LECTURE ON S. THOMAS OF CANTERBURY.

VERSUS GERVASII.

" Proxima confectum senio me fata vocabant,
" Nec tamen a studio manus affectusque vacabant ;
" Ex hinc aggrediens occultæ verba Sophiæ,
" Ethicus explicui perplexa libri Malachiæ ;
" In quo justitiæ varios dissemino flores,
" Atque sacerdotum distortos dirigo mores ;
" Curæ pervigilis pastoribus imprimo formam ;
" Ordinis et juris sectandam profero normam ;
" His vultus rutilos virtutum pingo figuris,
" His facies fedas vitiorum sculpo lituris ;
" Presbiter aut præsul qua se virtute decoret,
" Quid doceat, celebret, quid agat, quid sedulus oret,
" Quo zelo reprobos feriat, justos adamando
" Confoveat, deno ternoque volumine pando.
" Ad nova post animo laudum præconia flexo,
" Pontificis Thomæ vitam meritumque retexo,
" Meque coegit amor, cui vivo vivus adhæsi
" Martyris interitum gladiis describere cæsi.
" Quem velut appositam prælatis inspiciendam
" Pastoris rigidi formam describo tenendam :
" Asperitas vestis, solidæ constantia mentis,
" Exilii dampnum, feritas contempta potentis,
" Lictorum gladiis cervix oblata cruentis,
" In gremio matris virtus erecta cadentis ;
" Excussum cerebrum sanguisque per atria manans,
" Copia signorum languorum milia sanans ;
" Omnia pastori fiunt exempla regendi,
" Ne cadat a cura cogente metu moriendi.

Verses of
Gervase of
Chichester.

Remains of
Gervase of
Chichester.

" Attendas igitur pastor mea scripta legendo
" Ut qualem doceo sis talis ovile regendo."

*Capitula librorum editionis Gervasii presbiteri super Malachiam,
&c., &c., &c.*

fo. 2. *Incipit editio Gervasii Cicestrensis super Malachiam prophetam, de ordinis sacerdotalis instructione.*

INCIPIT PROLOGUS. Universis Christi sacerdotibus in Anglorum ecclesia constitutis, Gervasius frater eorum minimus et consacerdos indignus, cum sacerdotibus Syon justitia præsenti ac futuro indui salutari; etc.

fo. 112 vo. *Explicit Editio G. presbiteri Cicestrensis super Malachiam prophetam de ordinis sacerdotalis instructione.*

After this ten or eleven folios, containing, no doubt, the discourse on S. Thomas, have been cut out, leaving the last folio: " unda non orismate consecrato sed cerebro mucronibus
" excusso profusius aspersum dedicavit. Et non ut quondam
" Machabei fabrefactis coronis aureis, sed potius amputata corona
" capitis, faciem templi pulchrius exornavit. Regem igitur in
" Passione præcedentem ac militem in agonis itinere subsequen-
" tem zelus domus Domini quasi percussorum dentibus comedit
" attritum et morsu mortis ad horam deglutit absortum. Quia
" profecto dum uterque tam rigore quam amore domum Domini
" mundare conaretur, zelus domus ejusdem causa mortis utrius-
" que fuisse perhibetur. Et opprobria Deo exprobrantium patri
" super utrumque cecidisse non ambigitur, super illum scilicet
" in crucis patibulo suspendendum, super istum vero quatuor
" gladiis in lapidem vivum conquadrandum. Unde constat quia
" utrique contumelia vel passio crudelius illata Deo, in cujus
" injuriam passi sunt, exprobratio fuerit incomparabilis irro-
" gata, juxta illam Veritatis assertionem, Qui me odit etiam
" Patrem meum odit, et iterum, Qui vos spernit me spernit.
" Sicut enim juxta Judicis futuri sententiam qui quempiam mi-
" nimorum suorum beneficio refocillat, in servo quoque Domi-
" num recreat, sic etiam qui membrum ejusdem persequendo
" dilaniat in membro caput dilaniare non cessat, juxta illud,
" Saule, Saule, quid me persequeris. Nos igitur, fratres karis-
" simi, huic præclaro tam Christi quam tironis sui natalitio
" manibus ac mente juxta prophetam applaudentes, dum in
" domo Domini corporaliter conversamur zelum illius biformem
" devotius amplectamur, ut scilicet indignationis zelo nosmet
" ipsos acrius arguentes fluxos nostræ mentis et carnis excessus

" per abinentiam trudemus, et nichilominus dilectionis zelo
 " locum habitationis gloriæ divinæ quem incolimus gloriosis Remains of Gervase of
 " actibus decoremus, quatinus quos hodie martir noster egregius Chichester.
 " roseo sui sanguinis Than Domino signatos commendavit ad
 " Dominum per suæ mortis intersigna transmittat. Ut qui
 " clericus exterius monachus interius, intime plus hiis heremita
 " ciliciatus, pro generali religionis Anglicanæ redemptione
 " animæ suæ pretium interposuit, monachos et clericos cum
 " omni religionis gradu in sortis suæ portionem introducat.
 " Præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et
 " Spiritu Sancto vivit et regnat Deus per omnia sæcula sæcu-
 " lorum, Amen."

II.

COPY OF THE JOTTINGS ON THE SPARE LEAVES OF THE CORPUS MS.,
WITH COLLATION OF CONTENTS AND CHANGES OF HAND.

Inside the cover:—1434; 13° kalendas Maii obiit Johannes Brun Notes in the MS.
 civis et ballivus Cantuariæ, qui dedit ecclesiæ Christi C.C.C. 438.
 Cantuariæ manerium Beukysburne, quod comparavit pro
 1100 marcis; a^o 1434; 13 kal. Maii.

page 1. Henrici Perci corpora cæde madent.

Cancia flere potest quia Thomas cessit Arundel.

Computa litteras numerales.

These are two chronogriphs, or enigmatical lines, the numerical letters of which contain the date of the event indicated. The numerical letters of the first line give the date 1403, the death of Henry Percy at the battle of Shrewsbury. The second gives the date of the death of archbishop Arundel. It will be observed that in both lines no numerical value is given to the letter D.

page 2. Title "Secunda pars Gervasii monachi ecclesiæ Christi
" Cantuariensis."

page 8. "Catalogus regum Angliæ."

A list of the kings from William the Conqueror to Henry IV., ending with the burial of the latter king at Canterbury. This is in a hand of the fifteenth century.

page 13. Mappa Mundi.

Reproduced in the present volume, pp. 414–449.

This work is written throughout in the same

Notes in the
MS. C. C. C.
438.

hand, of the middle of the thirteenth century, in double columns of 33 lines, and handsomely rubricated.

The valuation of the Scottish church is an addition in a later hand; below, p. 449.

page 35. *Macer de Viribus Herbarum*.

This work is written by the same hand and with the same rubrication as the *Mappa Mundi*.

page 111. *Incipiunt exceptiones brevissimæ de numero et gestis regum Britanniae*.

The minor Chronicle of Gervase, or *Gesta Regum*, commencing at page 4 of the present volume.

page 295. A change of hand, for the worse, not, however, coinciding with any change of plan:—p. 217 of this volume.

page 375. A change of hand for the better; the scribe uses long lines; p. 291 below.

page 393. Inserted folio, containing the account of the resignation of Celestine V.; p. 308 below.

page 395. The hand of p. 375 resumes; with occasional insertions by other annotators; p. 310 below.

page 402. Fresh jottings, in contemporary hands of the same character, and in different inks: below, pp. 318–324.

The chronographs on the last page of the Chronicle are described p. 324 below.

page 409. A note in a late hand of the captures, &c. at the battle of Poitiers.

“ *Bellum de Peyters*.

Memorandum quod bellum de Peyters fuit anno Domini m^occc^ol^ov^oto, tempore Edwardi regis tertii, videlicet xiii^o die Septembris ejusdem anni per Edwardum principem filium ejusdem regis prædicti et alios magnates regni Angliæ. Et isti capti fuerunt in eodem bello et multi eorum occisi:

Royals	{	Le roy de Fraunce Johan.
		Monsieur Phylip son fyz prime counte de Peyters.
		Le counte de Pountyf.
		Monsieur Jakes de Borbem.
		Le counte de Ew.
		Le counte de Longeville, fitz a Monsieur Robert Artoys.

Notes in the
MS. C. C. C.
438.

- Le counte de Tankyrville.
 Le counte de Ventedouron.
 Le counte de Sarrabruche.
 Le counte de Vendome.
 Le counte de Russy.
 Le counte de Vaudemonde.
 Le counte de Danmartyn.
 Le counte de Flessowe.
- Clerks { L'erceveske de Seyns.
 Le chasteleine de Anposte.
- Visc. { Le viscounte de Nerbone.
 Le viscounte de Beumonde.
 Le mareshall Daudenham.
 Le fytz a counte de Aussure.
 Le frere counte de Vaudemonde.
 Le syre Rochefoucaulde.
 Le syre Mountagu.
 Le syre de Seinteg.
 Le syre de Sambode.
 Le syre Seyntonge.
 Monsieus Cuinethard.
 Monsr Moritz Maumet capitain de Peyters.
 Le sire Touy.
 Le sire Seyrval.
 Le sire de Craw.
 Le frere a sire de Crowe.
 Monsire Aldand de Mountandre.
 Le sire de Ville de Hernall.
 Le sire de Mougeler.
 Monsire Johan de Blandy.
 Le syre Daubeny.
 Le sire de Sully.
- Et outre ceo furunt pris iiml^v prisons ; de queux
 furunt iim^h hommes armes. A mesme le bastaill
 furunt mors
- Le dux de Barbon } Roials.
 Mouns. Robert Duras }
- Le dux d'Acenes, constable de France.
 Le evesque de Chalons.
 Le marchal de Cleremond.
 Le viscounte de Bourse.
 Le viscounte de Rychcharde.
 Mons. Reynold de Pouns.

Notes in the
MS. C. C. C.
488.

Mons. Geffray Charrey.

Mons. Geffray Mathas.

Et outre ceo furent mors m^l et viii^o persones ; ces
furent dux ; furent ii^{ml} hommes armes. Item les
ditz mors et pris furent mille chevalers qui porte-
rout baners et penons.

Item apres que le prince departis de Burdiaux, avant
quil venoyt a un chastel que homme appelle Re-
morantyn si anon il pris v^o personnes d'armes,
et de deyns le ditz chastel furent pris le syre de
Cretoune, monsieur Brussegand, et autres xl. hom-
mes armes.

Item a un chastel que homme appelle Chavyny de
Peyto avaunt la batayle pris furent le counte d'As-
sure, le counte de Juny, le marechal de Borgoyne
et furent mors et pris ii^o et xl. hommes armes.

Item le roy de Fraunce avoit a la jour viii^{ml} hommes
de armes et iii^{ml} hommes a pe : et le prince avoit
 iii^{ml} hommes de armes et ii^{ml} archers et m^l sud-
amtyz.

page 412. Postea obiit præfatus Johannes rex Franciæ Londoniis,
viii. die mensis Aprilis, A.D. 1364.

Consecratio S. Thomæ martyris die Sanctæ Trinitatis,
A.D. 1162.

Exilium ejusdem anno Domini 1164.

Passio ejusdem anno Domini 1170.

Translatio ejusdem anno Domini 1220.

Prima combustio ecclesiæ Cantuariensis, A.D. 1067.

Secunda combustio ejusdem ecclesiæ, A.D. 1174.

Initium ordinis Prædicatorum, A.D. 1200.

Initium ordinis Fratrum Minorum, A.D. 1210.

Mutatio monetæ, et prohibitio quadrantis trianguli,
A.D. 1279.

Electio Henrici prioris Cantuarie, 4to idus Aprilis,
A.D. 1285.

Obitus ejusdem prioris, A.D. 1331.

Adventus Lodowici regis Franciæ in Angliam causa
visitandi beatum Thomam martyrem, A.D. 1180.

Captio Rothomagi Wlstanò claruit, in qua
Hen. quintus sexto Normannos subjugat anno.

Quadringenteno iotha milleno duodeno,
Quem mors accivit, Thomas Arundel obiit,
Dux lux pastorum, populi lex, laus monachorum.

- page 413. Anno milleno centum quater et duodeno,
 Annum de pleno solum tamen inde refreno ;
 Christi matre pia cœlis scandente Maria
 Migrat ab hac patria, vigit quo vera Sophia ;
 Thomas Anglorum flos Chillindenne priorum,
 Gloria cœlorum cui detur ob acta laborum.
 Cultor militiæ rex Henricus [sextus] } Henricus rex
 petit isto, } vitus factus
 Militet ut Christo flamine dante sacro. } est miles.
- page 414. The account of the council of Clovesho, dated in 742,
 in which the privilege of Wihtried king of Kent
 is confirmed.
- pp. 417-509. "Actus Pontificum ;" printed below, pp. 325-414.
- page 510 List of the archbishops of Canterbury, from Augus-
 to p. 519. tine to John Stafford : giving the length of each
 episcopate except the last ; drawn up at or con-
 tinued to that date.
- page 522. Decima omnium bonorum temporalium et spiritualium
 ecclesiæ Christi Cantuariæ extracta de rotulis do-
 mini regis, A.D. 1402, per Thomam Chillindene
 priorem.
- page 528. Copy of the bull of the canonization of S. Anselm,
 issued by pope Alexander III., and dated at Tours,
 v^{to} idus Junii.
- page 530. Videtur itaque mihi claustralis vita quoddam esse
 vestiarius animarum, ubi animæ sæculo renunci-
 antes vestiuntur et ornantur, ut ad supernum altare
 digne accedere mereantur. Nam sicut sacerdos ad
 altare non præsumit accedere ut conficiat corpus
 Christi, nisi vestibus eidem ministerio congruis
 fuerit, sed interius, ita anima humana gloriæ illius
 sullimis altaris non valet assistere nisi dignis vir-
 tutum ornamentis fuerit decorata. (Scratched and
 torn.)
- Last page. Pontus et unda fere genus anguis agunt miserere.
 Anno Domini 1338 rex mutavit arma sua.
 Anno Domini 1339 fecit monetam novam, nobile,
 obulum et quadrantem.
 Anno Domini 1351 fecit monetam grossi et di. 1377.
 Anno 1452, 7° kalendas Junii obiit Johannes Stafforde

Notes in the
 M.S. C. C. O.
 433.

Notes in
MS. C. C. C.
438.

archiepiscopus Cantuariensis in manerio de Maydystan a meridiana hora nona; sepelitur ad martyrium Sancti Thomæ, 1452, 3to kalendas Junii, hora 12^a.

1394. 7° die Junii obiit Anna regina Angliæ.

III.

FRAGMENTARY CHRONICLE, WITH APPENDIX OF LETTERS, RELATING TO THE EVENTS CONNECTED WITH THE ELECTION OF ARCHBISHOP LANGTON TO THE SEE OF CANTERBURY.

[From MS. Cleopatra E. 1., pp. 134, sq. Some of the letters have already been printed by Wilkins in the Concilia, vol. i. pp. 515, sq.]

CANTER-
BURY
CHRONICLE.
A.D. 1205.

On the death of archbishop Hubert, the monks elect Reginald; and the king refuses to accept him. The bishops elect John Gray.

ANNO AB INCARNATIONE DOMINI MCCV^{to} vir venerabilis Hubertus Cantuariensis archiepiscopus rebus humanis excessit. Ne autem ecclesia metropolitana, suo viduata pastore, in sua diutius permaneret desolatione, diligenter ut mos est deliberatum et tractatum est a monachis Cantuariensibus de archiepiscopo eligendo. Qui tandem de Reginaldo supprior suo, viro satis religioso ac litterato, electionem celebrarunt. Quo comperto, Johannes rex Angliæ non solum minime hoc acceptavit, sed etiam moleste accepit, tum quia præter conscientiam ac conniventiam ipsius id actum est, tum quia mallet aliquem familiarium suorum ad tantæ dignitatis apicem sublimari; rege igitur diligentissime partes suas interponente, episcopi comprovinciales, cum quibusdam monachis Cantuariensibus regiam gratiam benivolentiamque captantibus, supprioris electionem nequaquam approbaverunt; immo penitus reprobaverunt, atque in Johannem Norwicensem episcopum, qui regi familiarissimus erat, sua vota converterunt, eundemque elegerunt;¹ sicque ex hac electione ortum est scisma, quod in Anglicana ecclesia pariter et in regno multorum ac magnorum extitit materia malorum.

Both parties send to Rome.

Supprior autem, qui primo electus est, curiam adiens Romanam, favorem papæ Innocentii tertii una cum manus impositione expectabat, utpote cujus electio tanquam canonica litteris sigillo conventus signatis approbata fuerat ac munita. Subsecuti sunt alterius partis fautores, inter quos erant duodecim monachi

¹ Dec. 11, 1205; Rot. Pat. Joh., i. 57.

Cantuarienses,¹ suppriori in facie resistentes, Norwicensisque episcopi negotio, tam per conventus quam episcoporum com-provincialium litteras sigillatas, nec non et per petitiones regias tam litteratorie quam viva voce porrectas, per largas etiam ut dicitur munus largitiones, suffragia præbentes. Quod quidem ad suggestionem regis, cui se arctius obligaverant et a quo expensas itineris una cum litteris ratihabitionis de archiepiscopo eligendo vel electo approbando acceperant, instantissime faciebant.

CANTERBURY
CHRONICLE.

Dominus vero papa, res rerumque circumstantias necnon et exitus subtiliter pensans, neutram electionem censuit approbandam. Unde et utramque cassavit,² ne aut in Norwicensis episcopi, minus ut videbatur digni, promotione, regi satisfaciens Deum offenderet hominesque scandalizaret, aut, suppriorum promovendo, regem nimis contristaret. Tandem vero post multas utriusque partis tam altercationes quam deliberationes, magister Stephanus de Langetone, natione Anglus, tunc temporis tituli Sancti Grisogoni presbiter cardinalis, quem dominus papa a Parisius, ubi præbendatus fuerat et theologiam docuerat, ad Romanam ecclesiam asciverat, ad archiepiscopatum Cantuariensem electus est. Cum enim illis monachis qui a toto conventu, si præfati supprior electionem contingeret irritari, potestatem acceperant apud sedem apostolicam eligendi pastorem, ab ipso conventu et episcopis Angliæ, necnon et a rege sufficienter esset cautum quod ea quæ in hac parte apud curiam Romanam agerent rata haberentur et indiscussa, injunxit eis vir apostolicus ut, habentes præ oculis solum Deum, rei litigiosæ admodumque periculosæ finem imponerent per alicujus idoneæ personæ canonicam electionem. Sicque ibidem, ut diximus, de magistro Stephano celebrata est electio, et a domino papa in continenti confirmata, abbate tamen Belli Loci speciali regis nuncio cum sociis suis eam minime acceptante.

The pope
annuls both
elections.
Dec. 20, 1206.

Cardinal
Langton is
chosen by
the monks
at Rome
who had
full powers;

the abbot
of Beaulieu
protesting.

Elapso autem modico tempore, scripsit dominus papa priori et conventui Cantuariensi,³ qualiter ipsos ab impetitione suffraganeorum Cantuariensis ecclesiæ, super jure Cantuariensem archiepiscopum eligendi, per sententiam absolverit diffinitivam ;

The pope
writes to
the convent.

¹ Dec. 20, 1205 ; Rot. Pat. i. 57 : they arrived at Rome before March 30, 1206. Innoc. III. Ep. ix. 84. See Walter of Coventry, vol. ii., pref. p. li., and below, p. 99.

² Dec. 20, 1206. Epp. Innoc. III. ix. 205, and below, p. lxxii.

³ Below, p. lxxviii.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The pope informs the convent of the election of Langton and urges them to obtain the royal assent.

qualiter etiam, tam supprioris quam episcopi Norwicensis electione cassata, electioni de magistro Stephano celebratæ, quamvis abbas Belli Loci alique regis nuncii eandem minime acceptassent, auctoritatem suæ confirmationis et confirmationem suæ præstiterit auctoritatis; qualiter quoque per litteras apostolicas magistrum Stephanum apud regem magnis attollens præconiis, utpote virum vita, fama, scientia et doctrina præclarum, eundem regem attente moneat ac suppliciter roget, ut memoratam electionem regio prosequatur favore, sollicitus infra tres menses post litterarum susceptionem sibi rescribere, ut idem electus, cum plenitudine pontificalis officii Cantuariensem gubernaturus ecclesiam, regiis conspectibus se valeat præsentare: qualiter etiam eidem regi suggerat quod ipse ab incepto nullatenus desistet, sed, sicut canonica deposcit auctoritas, in negotii executione procedet; ideoque caveat rex ne pravo seductus consilio in eam se difficultatem inducat, de qua non valeat facili expediri; ad hoc advertat quod ex hiis, quæ in hac parte gesta sunt vel gerenda, nullum ei velit ipse aliquando præjudicium generari. In calce vero scripti apostolici, priori et conventui Cantuariensi directi, monet eosdem dominus papa et præcipit ut, omni zelo amaritudinis ac rancoris deposito, ad concordiam unitatis redeuntes, et in hoc quod de præfata electione canonice factum est voluntates suas per omnia consolidantes, ad gloriosi martyris Thomæ patrocinium recurrant, Deumque assiduis ac devotis precibus pulsant, ut per merita sanctissimi martyris rem inceptam ad felicem exitum faciat perducere. Scriptum autem apostolicum priori et conventui Cantuariensi directum sub hac forma est digestum:

Letter of
Dec. 21, 1206.

"Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis priori et conventui Cantuariensi salutem et apostolicam benedictionem. Examinata causa quæ inter venerabiles fratres nostros Cantuariensis ecclesiæ suffraganeos, etc."¹

The king
refuses his
consent.

Induratum est autem cor regis, cui cum dominus papa super negotio Cantuariensis ecclesiæ, ut prætaxatum est, scripserit humiliter ac benigne rogando et exhortando, ipse eidem rescripsit contumaciter ac proterve, quasi comminando et exprobrando, quasdam frivolas occasiones præstendens, quibus asseruit electioni de magistro Stephano celebratæ se non posse præstare consensum. Sed et nuncii regis ad sedem apostolicam destinati alias causas viva voce prætenderunt. At dominus papa tam

¹ Below, p. lxxviii.

has quam illas vel mendosas vel invalidas nulliusque esse momenti evidentibus rationibus probavit, sicut ex subjecta epistola ab eodem regi directa liquido patet; circa finem ipsius epistolæ eidem regi significans sibi esse visum se non oportere deinceps regium postulare consensum totiens antea expetitum, seque nullatenus a consummatione hujus negotii posse revocari; et consequenter monens ut ille malignorum consiliis non adquiescens beneplacito suo in hac parte se committat, quia, ut ait, non esset ei tutum in hac causa Deo et ecclesiæ repugnare pro qua beatus Thomas, martyr et pontifex gloriosus, sanguinem suum fudit; præsertim ex quo pater suus et frater, quondam reges Anglorum, in manibus legatorum apostolicæ sedis illam pravam consuetudinem abjurarunt. Subjecit etiam in fine quod, si ille in hac parte sibi humiliter adquiesceret, sufficienter ei et successoribus suis providere curaret, ne super hoc valeretur eis præjudicium generari; et hoc rescriptum epistolæ prætaxatæ:

“Innocentius episcopus, servus servorum Dei, karissimo in Christo filio Johanni illustri Anglorum regi, salutem et apostolicam benedictionem. Cum super negotio Cantuariensis ecclesiæ nos tibi scripserimus humiliter et benigne rogando et exhortando, etc.”¹

CANTERBURY CHRONICLE.

The pope writes to warn the king of the consequence of refusal.

Letter of May 26, 1207.

At rex, animo obstinatus, non blanditiis aut minis, non monitis aut precibus vel promissis ad consensum ullatenus potuit inclinari: mirum autem in modum tunc temporis omnes fines Anglicanos exactione pecuniaria gravavit. Cujus quidam exactionis causam et modum non ab re nobis videtur huic operi, quasi incidenter, inserere: quia, licet hæc ad principale propositum nostrum minus spectare videantur, tamen eo quod tam viri ecclesiastici quam laici, et tam ecclesia Cantuariensis quam ceteræ omnes hac multa multum gravabantur, de hac dignum ducimus vel brevem texere relatum:

John's intolerable measures of taxation at this time.

ANNO Igitur ab INCARNATIONE DOMINI MCCVII^o, anno regni regis Johannis vii^o, circa octavas Purificationis Beatæ Mariæ fecit idem rex celebrari concilium apud Oxoniam, in quo statutum est et præceptum, ut, ad defensionem regni et ad juris regii recuperationem, quilibet laicus homo totius Angliæ de cujuscumque feodo esset, habens in Anglia redditus et catalla, daret regi in auxilium de unaquaque marcata redditus annuus sui duodecim denarios, et de unaquaque marcata cujuslibet catalli mobilis quod habuit ad terminum concilii xii. denarios, et sic

A tax of a thirteenth granted at the Council of Oxford. Feb. 1207.

¹ Below, p. lxxii.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Regulations
about the
thirteenth
granted in
1207.

secundum plus et minus. Si autem aliquis convictus esset quod ad evitandum commodum auxilii regii removisset catalla sua vel aliquo modo concelasset, vel in alterius potestate posuisset, vel minus quam valerent appreciasset, omnia catalla ejus caperentur ad opus regis, et corpus ipsius in prisona poneretur donec per ipsum regem liberaretur. Qualiter autem et cum quanta astucia quantaque districtione exierit edictum a rege, de prædicta tertia decima parte exigenda ac colligenda, ex subjectis litteris regis per singulos comitatus ob hoc ipsum destinatis patenter potest adverti:

Writ for the
levy of the
thirteenth,
issued
April 3, 1207.

" Johannes¹ Dei gratia rex Angliæ, dominus Hybernæ, dux
" Normanniæ etc., vicecomiti Lincolnesciræ et omnibus fide-
" bus suis totius comitatus Lincolnæ salutem. Sciatis quod per
" commune consilium et assensum consilii nostri facti Oxoniæ,
" provisum et concessum est ad defensionem regni nostri et ad
" recuperationem juris nostri, quod quilibet laicus homo totius
" Angliæ, de cujuscunque feodo sit, qui habet in Anglia reddi-
" tus et catalla, det nobis in auxilium de unaquaque mercata
" redditus annualis sui xii. denarios, et de unaquaque mercata
" cujuslibet maneriei catalli mobilis quod habuit in octavis
" Purificationis Beatæ Mariæ, scilicet ad terminum concilii, xii.
" denarios, et sic secundum plus et minus. Et omnes senescalli
" et baillivi comitum et baronum jurabunt coram justitiariis
" nostris de valentia reddituum et catallorum mobilium domi-
" norum suorum, et de suis propriis similiter. Et quilibet
" alius homo præter comites et barones jurabit de suis propriis
" redditibus et catallis secundum quod justitiiarii nostri ad hoc
" transmissi utilitati nostræ melius viderint expedire. Et si
" aliquis convictus fuerit quod ad evitandum commodum auxilii
" nostri fraudulenter et scienter removerit catalla sua, vel ali-
" quo modo concelaverit, vel in alicujus alterius potestate posu-
" erit, et minus quam valuerint appretiaverit, omnia catalla
" ejus capientur ad opus nostrum quæta, et corpus ejus in
" prisone ponetur, donec per nos deliberetur. Quodlibet autem
" wapeltakium et quælibet parochia inbrevietur per se, ita
" quod justitiiarii nostri sciant de qualibet villa per se respon-
" dere. Cum autem justitiiarii nostri auxilium istud in aliqua
" civitate vel wapentakio vel villa assederint, statim transcri-
" bere faciant in rotulis suis omnes particulas auxilii assisi, et

¹ This document is printed with occasional variations in the Patent Rolls of John, ed. Hardy, i. p. 72. It was issued at Winchester, April 3, 1207.

" liberentur vicecomiti comitatus ad colligendum a quindena in
 " quindenam, cum omni festinatione ; et iustitiiarii nostri rotu- CANTER-
BURY
CHRONICLE.
 " los suos penes se salvo custodiant donec illos ad nos afferant.
 " Statutum est etiam quod omnes clerici nostri et omnes iusti-
 " tiarii nostri, et clerici eorum, et omnes qui se in aliquo de
 " hoc negotio intromittent, jurabunt quod legaliter et fideliter
 " ex posse suo hoc negotium facient, sicut statutum est, et
 " quod pro nulla re omittent. Præcipimus etiam super vitam
 " et membra, quod quilibet denarius bonus et de legali pondere
 " capiat, quamvis non sit novus, tam ad opus nostrum quam
 " ad omnium aliorum regni nostri. Et ad hoc auxilium in
 " comitatu vestro assidendum mittimus loco nostro Robertum
 " de Perci, Simonem de Kime, Willelmum de Cornhille, magis- Appoint-
ments of
assessors
for Lincoln-
shire.
 " trum Girardum de Rowelle, Simonem de Drieby, Jolanum de
 " Nevilla, Alexandrum de Pointone, Fulconem de Oiri, Eusta-
 " chium de Ledenham, Walterum de Pincebech, Petrum de
 " Bekerings, Rogerum de Stikeswald, Johannem filium Jor-
 " dani, Andream de Wittone."

In simili forma directæ sunt ut diximus ad singulos comita- Geoffrey
archbishop
of York
excommu-
nicates the
collectors
of the
thirteenth.
 tus singulæ litteræ regis ad jam dictæ xiii^{ma} partis collectionem
 vel potius extorsionem faciendam. At Gaufridus Eboracensis
 archiepiscopus, id in præjudicium ac subversionem ecclesiasticæ
 libertatis fieri perpendens, præsertim cum homines suos de
 feodo ecclesiæ terras suas tenentes plurimum in hac parte cer-
 neret jam gravatos vel in proximo gravandos, hujusmodi exac-
 tores, eos maxime qui bona ecclesiæ vel ad ipsius feodum perti-
 nentia invaserant aut invaderent, anathematis vinculo innodavit ;
 unde rex exasperatus in dictum archipræsulem manum suam
 aggravavit, tam mobilia quam immobilia bona ejus diripi præ-
 cipiens atque ab hominibus ejusdem exactiones gravissimas per
 apparitores faciens tam impios extorqueri, qui et corpora resis-
 tentium sibi caperent et possessiones nichilominus confiscarent.
 Tandemque eodem archipræsule cum episcopo Dunelmensi regi The king
mocks the
archbishop
and refuses
redress.
 ut secum et cum suis mitius ageret flexis genibus supplicante,
 ille tam eos quam deprecationem eorum despexit. Fertur tamen
 quod cum memoratus archipræsul ad pedes regis supplicandi
 gratia procidisset, rex viciissim procidit ad pedes ejus et ridendo
 ac irridendo dixit, " Ecce domine archiepiscope, ecce tantum
 " feci tibi quantum tu mihi." Et sic dimisit eum non conso-
 lationem sed irrisionem solam reportantem.

Rege igitur non adquiescente nec a malis quiescente, archi- Exile and
death of the
archbishop.
 episcopus Eboracensis, jam dictæ exactionis vexationisque causa,

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The pope commissions the bishops of Ely, Worcester, and Hereford, to compel the king to redress the archbishop's wrongs.

postmodum in partibus exulavit transmarinis, ibique viam universæ carnis est ingressus. Verum tamen, priusquam exilium subiret, dominus papa audita compertaque ipsius afflictione, scripsit Elyensi, Wigornienti et Herefordensi episcopis, præcipiens eis quatenus, litteras apostolicas regi pro dicto archiepiscopo directas eidem præsentantes, ipsum attentius monerent, quatenus præfato archiepiscopo et ecclesiæ tam plenam quam debitam satisfactionem faceret exhiberi, alioquin ipsi totam Eboracensem provinciam ecclesiastico supponerent interdicto, illudque facerent usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari, contradicentes appellatione postposita per censuram ecclesiasticam compescentes; scripsit autem dominus papa prædictis episcopis pro domino Eboracensi, in hac forma:¹

Letter of
Dec. 18, 1207
to the three
bishops.

“ Innocentius episcopus, etc., venerabilibus fratribus Eliensi,
“ Wigornienti et Herefordensi episcopis, salutem et apostolicam
“ benedictionem. A regalis celsitudinis auditorio non est ita
“ lectio divinatorum librorum, sicut credimus, aliena, quin Hero-
“ dem regem misisse manum suam ut affligeret quosdam de
“ ecclesia, Lucam audiant recitare; cujus utinam detestanda
“ memoria karissimum in Christo Johannem illustrem regem
“ Angliæ commoneat, ut quod religioso iudicio damnare debet
“ in illo, maturiori consilio corrigat in seipso. Pervenit ad nos
“ siquidem clamor, et in plurimas mundi partes non absque
“ regis famæ detrimento percurrit, quod pravo seductus con-
“ silio manum suam in ecclesiam extendere non expavit, et
“ venerabilem fratrem nostrum Eboracensem archiepiscopum
“ multipliciter affligendo, mobilia et immobilia bona sua diripi
“ ac invadi, et a suis exactiones gravissimas per apparitores
“ fecit tam impios extorqueri, qui et corpora resistentium
“ sibi caperent, et bona nihilominus confiscarent. Ac tandem
“ eodem archiepiscopo cum episcopo Dunelmensi super hoc
“ flexis genibus supplicante, oblitus regis mansuetudinis, depre-
“ cationem ipsorum, immo honorem Creatoris in ipsis despexit.
“ Cum igitur nos Ejus exemplo deceat pro terræ mansuetis
“ arguere, Qui servis suis hominem non permisit nocere, ac
“ reges corripuit pro eisdem; serenitatem regiam rogandam
“ duximus et monendam, ut quæ sint digna rege recogitans,

¹ See also below, p. cvii. The letter is dated Dec. 18, 1207, in Baluze's edition of Innocent's Let-

ters, lib. x. ep. 172. Potthast, Reg. Pontiff., p. 277.

" præfato archiepiscopo et suis et ecclesiæ, immo Deo, tam
 " plenam quam debitam satisfactionem faciat exhiberi. Quo- CANTER-
BURY
CHRONICLE.
 " circa fraternitati vestræ per apostolica scripta præcipientes
 " mandamus, quatenus dictum regem, nostras ei litteras præ-
 " sentantes, quas super hoc destinamus eidem, prudenter mo-
 " neatis, et ad id efficaciter inducatis : alioquin quantumcunque
 " ipsum in Christi visceribus diligamus, regioque velimus ho-
 " nori deferre, quia nos non oportet libertati ecclesiasticæ
 " propter humanum deesse favorem, quam Dominus noster
 " Jesus Christus Suo sanguine reparaverat, volumus et præci-
 " pimus, ut, nisi ad commonitionem vestram adimpleat quæ
 " præmisimus, totam Eboracensem provinciam supponatis in-
 " terdicto ecclesiastico, et illud faciatis usque ad satisfactionem
 " condignam inviolabiliter observari, contradicentes appellatione
 " postposita per censuram ecclesiasticam compescentes. Quod
 " si omnes, etc."

" Datum Romæ apud Sanctum Petrum."

Hiis igitur de tertiadecimæ partis exactione, necnon et de We return to
the business
of Canter-
bury.
 Eboracensis archiepiscopi vexatione, digressive digestis, jam
 propositum nostrum prosecuturi ad Cantuariensem electum sti-
 lum vertamus. Sane, cum rex in sua ut diximus perdurans
 duritia nullatenus flecti posset, ut electioni de magistro Ste-
 phano celebratæ præberet assensum ; dominus papa, in propo-
 sito suo nihilominus fixus et inflexibilis permanens, memoratum The Pope
consecrates
Langton,
June 17,
1207.
 magistrum Stephanum x^{vo} kalendas Julii, die Sanctæ Trini-
 tatis, in archiepiscopum Cantuariensem consecravimus, quamvis
 rex Angliæ inde præmunitus, missis nunciis, consecrationem
 illius pro posse niteretur impedire. At dominus papa pallio de
 corpore beati Petri sumpto, insigni videlicet plenitudinis ponti-
 ficalis officii ei dato, ipsum ad ecclesiam Cantuariensem decrevit
 destinandum, suffraganeis Cantuariensis ecclesiæ per apostolica
 scripta præcipiendo mandans, quatinus, eidem de cetero tan-
 quam archiepiscopo suo in omnibus et per omnia intendentes,
 providis ejus mandatis humiliter ac devote parerent. Apostoli-
 carum autem litterarum suffraganeis directarum tenor sic se
 habet :

" Innocentius episcopus, servus servorum Dei, etc., suffraga- Gives him
the pall and
recommends
him to the
suffragans.
 " neis Cantuariensis ecclesiæ salutem et apostolicam benedic-
 " tionem. Post diuturnum fletum in quo diu sederat Cantuari-
 " ensis ecclesia, proprio destituta pastore, etc." ¹ Letter of
June 24,
1207.

¹ Below, p. lxxiv.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The new
archbishop
writes his
account to
the suffra-
gans and
asks for
their help.

Sed et dominus Cantuariensis nuper consecratus suffraganeis suis de consecratione sua scripsit, primo quidem proponens quam grave quamque periculosum sit onus curæ pastoralis, unde valde se perterritum asserens, cum electionem Cantuariensem de se audisset celebratam, infirmitatem suam, ut ait, in sinu suo non abscondit, sed alium ad tantæ dignitatis regimen magis idoneum nominatim expressit. Verum, ut protestatus est, excusatio sua non fuit admissa, ut non fieret ab eo voluntas propria sed de eo potius aliena, subsequenter etiam profitens se credere nonnullos inter ipsos suffraganeos esse qui meritorum ratione pensata deberent sibi præesse potius quam subesse; sed tamen, quia supernæ voluntatis arbitrium licet occultum humiliter est venerandum, non superbe arguendum, hortatur ipsos suffraganeos ut divinæ dispositioni grato concurrentes assensu ministerii sibi crediti adiutores existant, et ut ex re nomen habere probentur, sicut dicuntur Cantuariensis ecclesiæ suffraganei, ita studeant ei votis omnibus efficaciter suffragari. Et hoc exemplar epistolæ ab archiepiscopo suffraganeis destinatæ :

“ Stephanus Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, venerabilibus in Christo fratribus Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis, salutem et devotam in Domino caritatem. In speculæ pastoralis eminentia, licet immeriti, disponente Domino constituti, etc.”¹

The king's
indignation.

Rex autem, audito et cognito quod sic citra conniventiam immo et contra voluntatem suam novus jam Cantuariensis ecclesiæ creatus esset archipræsul, turbatus est valde, et in dominum papam vehementer motus est; sed et ipsum archiepiscopum adeo exosum cœpit habere ut publicum protestaretur hostem, qui eum vel nomine archiepiscopi honoraret. Archipræsul tamen, a domino papa licentiatu ejusque benedictione accepta, a Roma recessit tanquam ad ecclesiæ sibi commissæ regimen accessurus. At rex, nullatenus mitigatus, immo acrius solito exacerbatus, eidem ac si esset inimicus regis et regni liberam ac tutam interclusit facultatem accedendi. Substitit ergo et expectavit dominus Cantuariensis in partibus transmariinis donec statueretur procella ista in auram, turbatioque sedaretur.

The arch-
bishop
starts for
England,
but waits
abroad for
better days.

In diebus illis Henricus de Langetone, archipræsulis pater, metuens ne occasione filii a publica potestate sibi periculum

¹ Below, p. lxxv.

immineret, relictis terris ac possessionibus suis, fugæ præsidio sibi consuluit, et una cum paucis familiaribus aliquamdiu in Anglia latebras fovit. Tandemque in Scotiam transfretans, et apud Sanctum Andream in prioratu exulans, ubi ob amorem ac reverentiam domini Cantuariensis satis honorifice est exhibitus; processu temporis ibidem diem clausit extremum. Audita autem ejus fuga recessuque ab Anglia officiales regis bona ipsius confiscarunt.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Flight and
death of
Henry
Langton
the arch-
bishop's
father.

Sed nec monachi Cantuarienses, in hujus turbationis turbine, immunes extiterunt a pœna. Porro in eos ira regis vehementer exarsit, eo quidem vehementius, quo ipsi regi indubitanter viam est, eos non solum perperam sed et proditorie egisse contra eum, dum contra sponsionem et obligationem ei factam, Norwicensem quasi abjicientes, alium eo inconsulto ad archiepiscopatum Cantuariensem in regis dignitatis ac juris læsionem elegerunt. Ignis igitur in flammam et flamma in incendium prorupit, id est ira regis in odium, et odium in atrocissimam vergit actionem. In dictos nimirum monachos tanquam in proditores læsæque majestatis reos arbitrans esse vindicandum, missis Cantuariam rutariis et arcubalistariis suis, minas eis terribiles intentavit. Ad quas illi, tanquam ad leonis acerrime sævientis rugitum, tremefacti, præsertim cum ad pavoris ac doloris cumulum in medio rutariorum jam constituerentur sicut oves in medio luporum, inito consilio elegerunt [magis] malitiæ cedere, et a loco pascuæ suæ ad tempus recedere, quam cotidie leoninis vel lupinis morsibus patere. Quid multa? Ex communi deliberatione parique voto, ad iter sese accingentes, non sine spectantium gemitu ac fletu, pedites, sed et nudis ut fertur pedibus, a matre Britanniarum ecclesia misere miserabiliterque migrarunt, tandemque transfretantes exilium in Francia subiere, ubi tamen non deseruit Deus sperantes in se, ad eorum subsidia tam seculares quam ecclesiasticas provocans personas.

The king's
anger
against the
monks of
Canterbury

He sends his
emissaries
to the con-
vent.

The monks
determine
to go into
exile.

Soli remanserunt quos aut ætatis aut infirmitatis sarcina prægravabat, exceptis quibusdam, qui nescio qua occasione quave intentione, sed viderint ipsi, in Anglicanis finibus substituerunt. Erat tunc videre miseriam, grege videlicet Domini exturbato, lupos ovile sacrum pro libitu possidentes immo et profanantes. Facta est igitur quasi vidua domina gentium, diuque sedit sola in mœstitia et mœrore. Sola inquam et non sola; sola quia filiis suis destituta, non sola quia a Sathanæ satellitibus obœssa et possessa. Illaque quondam gloriosa princeps provinciarum, non solum facta est sub tributo, sed et peccatis exigentibus pro

The elder
monks stay
at home,
and some
suspected
brethren.

Lamenta-
tion for the
church of
Canterbury

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Sympathy
felt for the
monks.

The pope
contem-
plates an
interdict.

The arch-
bishop
writes to
warn the
English
what is im-
pending.

He declares
that his
cause is
that of St.
Thomas.

arbitrio hostium qui facti sunt ei in capite, tota tradita fuit in prædam ac vastationem.

Interim in omnem terram exivit fama facti hujus, nec solum cismarinas et transmarinas, sed etiam in transalpinas partes citissime penetravit. Quotquot autem audierunt verbum istud mirati sunt et indignati, tyrannicam regis in hac parte feritatem plurimum detestantes, quia a seculis est inauditum quod talis ac tantus tamque celebris loci conventus in auxilium actus sit. Interea vero dominus papa gladium suum vibravit, disponens interdictum generale per omnem Angliam et Walliam propter archiepiscopi Cantuariensis exilium ac monachorum ejectionem promulgare, atque tribus Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis, videlicet Willelmo Londoniensi, Eustachio Elyensi, et Malgero Wigornensi episcopis, ipsius interdicti executionem delegare.

Et quidem domini papæ in hac parte propositum dominus Cantuariensis, utpote cujus res agebatur, plenius ac planius agnovit. Qui, super Anglos pia gestans viscera, eosdem præmunire studuit ac præmonere, ut gladii spiritualis jam in eos vibrati vulnus vel infligendum prudenter declinarent, vel inflictum patienter tolerarent. Unde universis Christi fidelibus in Anglia constitutis epistolam exhortatoriam transmittit. In qua primo proponit quam miserabiliter Anglicana ecclesia cecidit in derisum. Postmodum vero post pauca interjecta dicit Anglis constare quod rex circa personam ejus, qui a juventute sua ipsi devotus extitit ac fidelis, et regimen Cantuariensis ecclesiæ de mandato superioris susceperat, nullam penitus habeat actionem. Immo, cum hæc orta sit tempestas occasione quarundam libertatum gloriosi martyris prædecessoris sui Thomæ sanguine defensorum, et pro satisfactione mortis ejusdem postmodum juratarum, non, [ut ait] ipse sed martyr in ipso potius infestatur. Subsequenter ostendit quod, cum grex beati Thomæ peculiaris, scilicet conventus Cantuariensis, ab ipso crudeliter separetur, ipse beatus Thomas proculdubio sit proscriptus, non eo quidem modo quo fuit dum viveret, sed converso; cum tunc ipse a loco gregis, nunc vero grex a loco ejus lacrymabiliter sit expulsus. Deinde retractat qualiter rex Angliæ Henricus II^{us}, cum, post martyrium beati Thomæ, ad ipsius memoriam ponitens ac confitens confugeret, de fortissimis hostibus a quibus acerrime impugnabatur et pene expugnabatur, statim undique triumphavit. Et, si libertates Cantuariensis ecclesiæ sicut tunc juratæ fuerant hactenus essent observatæ, non esset, ut ait, regnum Angliæ a

statu potestatis solitæ diminutum. De pertinacium quoque et impenitentium perditione subjungens, refert qualiter imperator Fredericus, qui sanctam ecclesiam diu impugnarat, cui tamen tandem exhaustis viribus obedit, quia nocendi desiderium non amisit, justo Dei judicio in modico aquæ, ubi puer septennis vadare poterat, est submersus. Narrat etiam qualiter beatus Thomas Cantuariensem archiepiscopatum in exilii sui principio resignavit, et sanctus papa Alexander, tanquam habens plenitudinem potestatis, dum idem archiepiscopatus vacasset per dies aliquot, ipsum ei contulit præter regis assensum et electionem quamlibet monachorum. Inter hæc autem omnia, ut ait, nupquam Henricus rex Angliæ ipsum esse Cantuariensem archiepiscopum denegavit, licet cum aliqua excusatione tunc restituisse posset papæ Alexandro, quoniam tunc scisma erat, et alius dicebat se in sede apostolica jus habere. Nunc autem, ut ait, multo gravius incurritur peccatum, cum scilicet Divinæ dispositioni resistitur, quoniam constat per electionem monachorum Cantuariensium, assensu regis etiam requisito, et domino apostolico in unitate ecclesiæ approbante, circa ipsum canonice consummatam. In sequentibus dicit quod gloriosus martyr Thomas offenditur impudenter, cum successor ipsius et speciales ejus filii proscribantur, cum corpus et locus ipsius a viris sanguinum obsideatur, qui, cum sanguinem martyris non possint iterato fundere, faciunt id quod possunt, proventum sanguinis auferentes, oblationes scilicet qui ad tumultum martyris offeruntur. Postmodum vero asserens quod ipse ab annis teneris tam tenere regnum Angliæ amore dilexit naturali, ut per compassionem portaverit casus regni prosperos et adversos, Anglos attentius hortatur ut poenam sibi imminentem celeri poenitentia præveniant, et ne quis eorum malitiæ sit executor, consiliarius aut minister. Probatque consequenter quod quæcunque regi temporali in Regis æterni præjudicium impendantur proditorie proculdubio perpetrantur. Deinde Deum invocatur testem se nihil magis inter temporalia formidare quam quod regi Angliæ pro hoc facto a suis fidelitas in necessitatis tempore non servetur, quam quia ei servari desiderat tota intentione, ait se velle procurare ut ipse a fide Christi et unitate ecclesiæ non recedat. Item preces inculcat et rogat ne quis eorum instanti persecutioni aliquo modo consentire præsumat, quoniam consentientes et agentes par poena constringit. Consentiens autem, ut ait, intelligitur quicumque male agentibus consilium aut auxilium aut defensionem aliquam impertitur; nec a consentiente distin-

CANTER-
BURY
CHRONICLE.
The warn-
ing of the
fate of Fre-
derick I.

Henry II.
never denied
that Thomas
was arch-
bishop.

He declares
his own
faithfulness
to England.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The arch-
bishop's ex-
hortations
to divers
classes of
English-
men.

He warns
them of the
interdict.

guitur qui congaudet aut mala facta dissimulat, cum ea possit in toto vel in parte rationabiliter impedire. Tandem convertens sermonem ad milites et monens eos ut recolant quod militaris officii insignia ab ecclesia receperint, ut videlicet per eorum gladios eadem ecclesia tutaretur, asserit justum esse ut, si sine armis ipsa possit defensari, unusquisque eorum fidei consilio et admonitione devota eam promptius tueatur. Promittit autem quod ipse vice versa paratus sit jura eorum promptissima sollicitudine conservare; quia non, ut quidam eis mendaciter suggesserunt, patronatus ecclesiarum et jus præsentandi ipsis, ut ait, intendit auferre Cantuariensis ecclesia vel Romana, quin potius hoc jus eorum in facie ecclesiæ præfitetur; nec alia intentione, ut asserit, onus curæ pastoralis suscepit, quam ut salutem regis et regni fideliter procuret. Monet postea ut, si labor eorum pro ecclesia impensus fuerit inefficax, sed tamen fidelis, secure et cum sana conscientia interdictum, sive quamcunque poenam sancta ecclesia statuerit, expectent, scientes quod æque meritum erit eis divinis obsequiis carere pro justitia, matri suæ spirituali colluentes, ut eisdem opportuno tempore interesse. Ne autem videatur hoc in regis et coronæ suæ dixisse præjudicium, postremo hortatur ut secum omnes ad Deum preces fundant, ut Ipse omnes hostes regis et regni, et eos qui humiliationem eorum desiderant, conterat aut convertat; regi quoque eam voluntatem inspiret quæ ipsi et regno magis debeat esse opportuna; de se etiam ad salutem animæ suæ et honorem ecclesiæ sanctæ disponat, ita videlicet ut sacerdotium suum cito deficiat si non sit subditis profuturum. Monet etiam ut cum eo pro se ipsis omnes orent, ut ipsi talibus monitis pareant quæ, cum pie fuerint adimpleta, temporalem eis salutem afferant et æternam. Et hoc rescriptum epistolæ memoratæ omnibus Anglis a domino Cantuariensi destinatæ:

"Stephanus Dei [gratia] Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas et sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis; dilectissimis in Christo fratribus, filiis et amicis et universis Christi fidelibus in Anglia constitutis, salutem et gratiam et benedictionem. Cum sancta Dei ecclesia nunquam careat tribulationibus et pressuris, habet tamen aliquando calidos oppressores, etc."¹

Sed et præter hanc generalem aliam specialem epistolam direxit dominus Cantuariensis Willelmo Londoniensi episcopo, in qua retractans qualiter Cantuariensis ecclesia in derisum cecidit singularem, proscriptis specialibus filiis gloriosi martyris

¹ Below, p. lxxviii.

Thomæ et corpore ipsius ecclesiæ Christi a viris sanguinum obsessa, monachisque quibusdam aliarum domorum ad celebrandum in suum et ejusdem ecclesiæ præjudicium introductis, loco etiam sancto tam enormiter a quibusdam satellitibus profanato, ut etiam ea capiant quæ ad tumultum martyris offeruntur, preventum sanguinis quia sunt viri sanguinum vendicantes, attentissime obsecrat eundem Londoniensem, ut ipse una cum coepiscopis suis Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis studeat molimina persequentium impedire, quod quidem ipsemet in propria persona, ut asserit, devotissime faceret si sibi ad ecclesiam Cantuariensem liber pateret accessus. Verum, quia multipliciter præpeditur quominus officium suum præsentialiter ac personaliter exequatur, auctoritatem præstat pariter et assensum hiis quæ dictus episcopus pro compassione Cantuariensis ecclesiæ circa dioceses archiepiscopatus sui statuerit observanda, vicesque suas, in hiis quæ ab se ipsum pertinent nullo episcopo mediante, eidem committit; dans ipsi potestatem universos sibi subditos si qui censuræ ecclesiasticæ obviaverint coercendi. Deinde mandat ut si qui spiritualibus ad Cantuariensem archiepiscopatum pertinentibus se præter ipsius assensum immiscuerint, si post primam commonitionem continuo non desistant, ille eos excommunicatos faciat denuntiari et ab omnibus arctius evitari, eorum sibi absolutione et taxatione pœnitentiæ reservata. Mandat etiam ut personis ecclesiasticis sub pœna anathematis inhibeat, ne talibus qui in eorum regimen se intrudunt in aliquo pareant aut intendant. Ad hoc appellationes ad se factas, correctiones ac defensiones subditorum suorum, eidem generaliter committit, magnis tamen causis et arduis sibi aut nuntio suo quem ad hoc miserit reservatis. Postremo eum attentius exorat, necnon et in virtute obedientiæ eidem injungit, ut secundum præscripta faciat mandata sibi ac commissa plenarie prosequendo, ita quod in omnibus reverentia sedis apostolicæ salvetur. Quia vero, ut ait, litterarum multitudo quæ pro se faciunt non sine periculo circumfertur, universis Cantuariensis ecclesiæ subditis districte præcipit ut præsens scriptum cui sigillum suum appendit dicto episcopo sufficiat ad datæ testimonium potestatis. Hoc autem exemplar epistolæ a domino Cantuariensi episcopo Londoniensi directæ:¹

CANTERBURY
CHRONICLE.

The archbishop writes to the bishop of London empowering him to act on his behalf.

“ Stephanus permissione Divina Cantuariensis archiepiscopus,
“ totius Angliæ primas et sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, venerabili in Christo fratri et obedientiæ filio speciali

¹ Below, p. lxxxiii.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

“ Willelmo, Dei gratia Londoniensi episcopo, salutem et sinceram in Domino caritatem. Ad aures nostras lacrimabili narratione pervenit, quod Cantuariensis ecclesia, quæ quondam inter omnes occidentales præcipua veneratione claruit, “ nuper in derisum cecidit singularem, etc.”

COLLECTION OF LETTERS ANNEXED.

Dec. 21,
1206.
Letter
of Inno-
cent III.,
announcing
the election
of Stephen
Langton.

(I.) INNOCENTIUS episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis priori et conventui Cantuariæ salutem et apostolicam benedictionem. Examinata causa, quæ inter vos et venerabiles fratres nostros Cantuariensis ecclesiæ suffraganeos super jure Cantuariensis ecclesiæ archiepiscopum eligendi, et ea quæ agebatur inter dilectos filios suppriorum vestrum, et fautores ipsius, ac te, fili prior, et socios tuos, necnon et eosdem suffraganeos, super electione supprioris ejusdem; de communi fratrum nostrorum consilio, exigente justitia, vos ab impetitione suffraganeorum Cantuariensis ecclesiæ super jure Cantuariensem archiepiscopum eligendi per diffinitivam sententiam absolves, electionem supprioris ejusdem, quam, post multas appellationes ad sedem apostolicam rationabiliter interpositas, et nonnullis adjectis conditionibus, quæ inventæ sunt postmodum non extare, non tam celebratam fuisse constitit, quam præsumptam, irritam decrevimus et inanem. Volentes autem ecclesiæ viduatæ consulere, monachis illis, qui a vobis omnibus, si præfati supprioris electionem contingeret irritari, potestatem acceperant apud sedem apostolicam eligendi pastorem, injunximus, ut habentes præ oculis solum Deum, personam idoneam per electionem canonicam sibi præficerent in pastorem. Ipsi ergo licet in principio discordaverint, aliquibus eorum venerabilem fratrem nostrum Norwicensem episcopum, quibusdam vero prædictum nominantibus suppriorum, novissime tamen post multas deliberationes in dilectum filium nostrum magistrum Stephanum de Langtone, tituli Sancti Grisogoni presbyterum cardinalem, virum utique vita, fama, scientia et doctrina pollentem, unanimiter convenerunt, ceteris concordantibus in eundem, eligentes eum a sede apostolica postulandum, et apud dilectos filios¹ abbatem Belliloci, et nobilem virum Thomam vicecomitem de Stafforde, et Anfridum militem de Deen, nuncios karissimi filii in Christo Johannis, Anglorum

¹ Hugh, abbot of Beaulieu, afterwards bishop of Carlisle; Thomas | of Erdington, sheriff of Staffordshire; and Anfrid de Dene, knight.

regis illustris, diligenter instantes, ut super hoc vice regis assensum regium exhiberent, qui eum exprimere noluerunt: nos autem postulationem ipsius, et quoad famam et quoad personam, tam canonicam quam providam attendentes, eam decrevimus approbandam, responsum ipsius nihilominus approbantes. Qui requisitus ut præberet assensum postulationi, inter cetera sic respondit: Quod cum ipse sui juris non sit, tanquam sub nostra potestate per omnia constitutus, necesse habeat nostræ dispositionis beneplacitum adimplere. Volentes igitur vobis et ecclesiæ vestræ pacem paterna sollicitudine procurare, prædictum regem apostolicis litteris rogamus attentius et propensius exhortamur, quatenus, cum in cunctis operibus suis specialiter immo præcipue circa memoratam ecclesiam ob reverentiam illius martyris gloriosi, qui privilegium speciale pro ipsa quasi sanguine suo scripsit, non quæ sunt sua, sed quæ Jesu Christi quærere debeat; proviso quod ecclesia tanta, quæ quidem et præcipuum apostolicæ sedis membrum esse dinoscitur, et singularior sit gemma coronæ, diutius jam permansit aliquibus malignantibus pastoris solatio viduata, postulationi jam dictæ gratanter impendat, seu potius se declaret jam impendisse consensum, ne velle videatur dispositioni contraire fraternæ, quæ post diutinos fletus matris dissidentium scismata filiorum concordii patris electione pacavit, de tali pro certo celebrata persona, quæ apud Deum et homines opere et sermone illa relucet lampade meritorum, illa morum præminet honestate, quod nisi necessitas relevandi minantem ecclesiæ vestræ ruinam, tam solidam apostolicæ sedis columnam transponere non induceret, haberet utique in quo sibi apostolica sedes plurimum indigeret. Suademus etiam mansuetudini regiæ obsecrando, ut spiritum lenitatis assumens, ita super hoc facilem et benevolam sese ostendat, ut quod de tam salubri negotio cælitus est provisum, debito proseguendo favore, non videatur in hoc velut factum ab alio consentire, sed potius suam gratiam apponendo, ipse illud comprobet se fecisse. Non enim in ipsius approbatione ita solam utilitatem ecclesiæ Cantuariensis attendimus, quin in ea consideratus plenarie fuerit honor ejus, utpote qui, de ipsius regis terra et genere fidei sibi ducens originem, secuturus cum Deo creditur ejus per omnia voluntatem. Proinde regem hortamur eundem, ut respiciat diligenter, in hoc sibi gratiam quoad Deum, et famam quoad homines sic conservet, ut qui utramque sibi clarificasse videtur in multis, ita quod in altera magnifice ipsum incepit Deus exaltare, ac in

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

He de-
scribes the
appeal
which he is
making to
the king for
his assent.

Langton is
an English-
man and of
a faithful
family.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The pope's
account of
his argu-
ments
urging John
to accept
Langton as
archbishop.

(Digest,
xii. 4;
Code, iv. 6.)

reliqua nomen suum in populis magnum satis et celebre prædicatur, neutrum in hoc facto possit offendere, a quo ipsius gloria noscitur ex magna parte pendere. Sugerimus insuper eidem serenissimo principi aperire oculos et videre, quod fortasse sine superni nutus arbitrio non est actum, ut eo præcipue tempore Deus suus eundem fecerit præter multorum spem in temporalibus prosperari, quo memorata ecclesia viduitatis suæ damna ploravit, ut per hujusmodi beneficia se cognosceret admoneri, noluisse supernum regem ipsum ab occupationibus ejusdem ecclesiæ fore liberum, cum inveniri voluit eum triumphis secularibus occupatum; unde debet sollicitè regalis prudentia providere, quatenus ita Deo in ecclesiæ pace retribuat, quod sibi ab eo non ambigit in mundana prosperitate tributum, ut tanto de munere suo felicius incepto cursu proficiat, quanto reverentius quasi pretium propter hoc libertatem ecclesiasticam ei donat, ne si gratiam ob gratiam sibi factam devotione, quod absit, congruæ gratitudinis non compenset, non solum humana lege de illa quod ob causam dedisse creditur, causa non secuta, repetitio¹ Deo competat; unde etiam exactissime rationem de ingratitude commissa requirat. Porro eidem hortationi supponimus preces nostras, ut, ad hoc oculum animi sui volvens, penetrabili timoris Dei se mucrone transfigat, ponens ante se dictum martyrem, immo seipsum in sede cordis sui statuens coram ipso illum deprecantem se videat, et suam ipsi ecclesiam commendantem tremiscat, et paveat, et indignum existimet preces ejus pro mercede sui sanguinis non admittere, cujus specialiter patrocinio non debet ambigere se regnare; quique celebre satis antea celebrius deinde fecit suo martyrio regnum ejus. Putat enim idem rex impune deserat domum suam malignorum attrectari molestiis, qui pro ea sanguinem suum fudit? putat bene merentibus in eadem suum subtrahat beneficium, qui pro ejus amore mortis pertulit cruciatum? Nunquid ideo sanguis ejus contra persecutores ipsius clamare non creditur, quoniam aliquamdiu ipsam persequi quivis impius occulto Dei judicio sustinetur? An sine sui periculo impius ecclesiæ libertatem ancillare quis poterit, cujus privilegium ipse martyr suo cruore conscripsit? Profecto quæ utilitas in sanguine suo erit, si, quod ejus pretio fuerit emptum, deinde fuerit in opprobrium servitutis redactum? Denique apud eundem precibus inculcando præinsistimus, ut pro Deo, pro ipso

¹ *repetio*, MS.

martyre, pro nostro deinde amore in serenitate animi preces nostras intendat, et rogantes ac obsecrantes attentius, quinimmo pro munere pretioso petentes exaudiat, ut postulationem prædictam regio prosequendo favore, nos secum, et ipse nobiscum ecclesiæ memoratæ, quæ graviter ex sua viduitate in spiritalibus et temporalibus est collapsa, utiliter succurramus; sollicitus infra tres menses post susceptionem præsentium nobis rescribere, ut idem electus, cum plenitudine pontificalis officii dictam gubernaturus ecclesiam, regiis conspectibus se valeat præsentare. Alioquin quantumcunque regalem magnificentiam sinceræ in Domino caritatis brachiis amplexemur, et ei super hoc deferri specialiter voluerimus, ut et nobis ipse deferret, in ipso facto, sicut canonica deposcit auctoritas, dante Domino, procedemus. Caveatque sollicitè rex præfatus, ne cujusquam pravo seductus consilio in eam se difficultatem inducat, de qua non valeat facile expediri, neve cursum suæ prosperitatis impediat, qui, disponente Domino, dirigitur ad majora, cum, si prudenter attendat supra jus suo juri delatum, nec ex his, quæ acta sunt vel gerenda, ullum sibi velimus aliquando præjudicium generari. Sperantes igitur quod si tempus vestræ visitationis agnoscitis, et ad Deum in toto corde vestro conversi, ad familiare vobis dicti martyris recurrentes patrocinium, ipse vos piis clamoribus excitatus exaudiet, et sanguinem suum non in vanum pro vobis interpellare ostendet; universitatem vestram monemus attentius et hortamur, per apostolica scripta præcipiendo mandantes, quatinus ex eo saltem apprehendentes ne quando irascatur Dominus disciplinam, quod ex contentionibus vestris non solum ecclesiæ vestræ quies multipliciter est turbata, verum etiam ecclesia pene universalis offensa, cujus profecto generali sollicitudini tantum nos oportet nos subtrahere, quantum specialiter expediendis vestris difficultatibus nos de-
cui deputare. Quanquam occasione litis inter vos et suffraganeos memoratos super eligendi jure subortæ, ingens sit vobis acquisita libertas, omnem zelum amaritudinis et rancoris deponatis, et ad unitatis concordiam redeuntes, non quæ vestra sunt, sed quæ Jesu Christi sentiatis unanimiter in idipsum, et in hoc quod de postulatione prædicta per Jesum Christum a vobis omnibus factum est, cum ab illis sit provide celebratum, qui potestatem omnium habuerunt consolidando vestras per omnia voluntates, corda vestra ad Deum in humilitate elevetis, apud quem in omni oratione petitiones vestræ per advocatum nostrum prædictum gloriosum martyrem innotescant, ac in solo

CANTERBURY CHRONICLE.

Continuation of the argument.

He urges the convent to seek peace.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Papal letter
of Dec. 21,
1206.

Letter of
the pope to
the king re-
futing his
arguments
against the
reception of
Langton,
May 26,
1207.

The king
had called
him an un-
known per-
son.

Sketch of
the early
career of
Langton.

Altissimo spem ponentes, qui si vobiscum fuerit, non timebitis quid faciat vobis homo; ipsum sine intermissione rogetis, ut per suam magnam misericordiam factum istud ita faciat nos perficere, quod ad honorem sancti nominis Sui, communem salutem nostram, ac perpetuam ecclesiæ vestræ pacem valeat provenire. Quod utique ab Ipso indubitanter obtinere confidimus, si a vobis in caritate ac virtute manentibus orationum suffragiis adjavemur. Videte igitur, ne cujusquam astutia vos seducat, ne qua diabolica vel humana temptatio vos corrumpat, sed in unitatis proposito existentes plenam fiduciam habeatis, quod imperfectum nostrum Christi perfectione supplente, hoc, quod cum Ipso incepimus, per Ipsum ad felicem exitum perducemus. Datum Romæ apud Sanctum Petrum xii^o kalendas Januarii, pontificatus nostri anno nono.

(II.) Innocentius episcopus, servus servorum Dei, karissimo in Christo filio Johanni, illustri Angliæ regi, salutem et apostolicam benedictionem. Cum super negotio Cantuariensis ecclesiæ nos tibi scripserimus, humiliter et benigne rogando et exhortando, tu nobis, ut salva pace tua loquamur, rescipsisti contumaciter et proterve, quasi comminando et exprobrando; et cum nos tibi supra jus deferre curemus, tu nobis etiam secundum jus deferre non curas, minus quam decet attendens, quod, etsi tua nobis devotio sit plurimum necessaria, nostra tamen grātia tibi non parum est oportuna. Cumque nos in tali casu tantum honorem nulli principum detulerimus, quantum tibi, tu nostro tantum derogare contendis honori, quantum in simili casu nullus principum derogare præsumpsit, quasdam frivolas occasiones præstendens, quibus asseris, quod electioni de dilecto filio nostro Stephano, tituli Sancti Grisogoni presbytero cardinali, a monachis Cantuariensibus celebratæ, non potes præstare consensum; quia videlicet inter tuos conversatus est inimicos, et quia persona est prorsus ignota. Porro secundum proverbium Salomonis, frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, cum intelligamus id ei non esse imputandum ad culpam, sed ad gloriam ascribendum, quod, Parisius diu vacans, litteralibus studiis in tantum profecit, ut meruerit esse doctor non solum in liberalibus facultatibus, verum etiam in theologicis disciplinis, ac per hoc, cum vita concordet doctrinæ, dignus habitus est præbendam Parisiensem obtinere; unde mirabile gerimus, si vir tanti nominis, de tuo regno ducens originem, tibi potuit esse saltem quoad famam ignotus, præsertim cum scripseris illi, postquam a nobis extitit in cardinalem promotus, quod licet disposueris eum ad tuæ fa-

Prov. i. 17.

miliaritatis obsequium evocare, gaudebas tamen, quod ad majus erat officium sublimatus: sed id potius attendere te decuisset, quod in terra tua natus es de parentibus tibi fidelibus et devotis, quodque in Eboracensi ecclesia fuerat præbendatus, quæ longe major et dignior quam Parisiensis extitit; unde non solum ratione carnis et sanguinis, verum etiam obtentu ecclesiastici beneficii et officii te ac regnum tuum affectu sincero diligere comprobatur. Nuncii vero tui causam aliam nobis expresserunt, quare suæ non præstitisti electioni consensum; quia videlicet nunquam fuerat requisitus ab illis, qui eum a te debuerant postulare; asserentes quod litteræ illæ, quibus mandavimus, ut super hoc negotio procuratores idoneos ad nos destinares, ad te minime pervenerunt, et monachi Cantuarienses quamvis pro aliis negotiis ad tuam præsentiam accessissent, pro postulando tamen consensu nec litteras nec nuncios direxere: unde iidem nuncii cum multa nobis instantia supplicarunt, quatenus ex quo nobis complacuit hanc tibi honorificentiam reservare, ut monachi Cantuarienses regium postularent assensum, quoniam hoc factum non erat, dilationem congruam concedere dignaremur, infra quam posset hoc fieri, ne juri tuo contingeret derogari; contra personam electi quiddam ad ultimum proponentes, quod cum manifestum sit falsum, ostium oris claudere debuissent, præsertim cum, si etiam verum esset, promotionem ipsius jam impedire non posset. Licet autem super electionibus apud sedem apostolicam celebratis non consueverit assensus principis expectari; duo tamen monachi fuerant specialiter deputati, ut ad te pro requirendo assensu venirent, qui apud Dovram fuerunt detenti, ut injunctum sibi mandatum exequi non valerent; et præfatæ litteræ de procuratoribus ad nostram præsentiam destinandis tuis fuerunt nunciis assignatæ, ut eas tibi fideliter præsentarent. Nos quoque, qui super Cantuariensem ecclesiam plenitudinem potestatis habemus, regium super hoc per litteras nostras dignati sumus implorare favorem, et cursor noster, qui apostolicas tibi litteras præsentavit, litteras quoque prioris et monachorum, qui ex mandato totius Cantuariensis capituli electionem celebraverant memoratam, super assensu petendo regiæ sublimitati porrexit. Ideoque non vidimus oportere denuo post hæc omnia regium postulare consensum, sed id agere disposuimus, non declinantes ad dextram vel sinistram, quod sanctorum patrum canonicæ sanctiones statuunt faciendum, ut videlicet nihil moræ vel difficultatis rectis dispositionibus afferatur, ne gregi Dominico diu desit cura pastoris. Quocirca tuæ regali prudentiæ non sug-

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

He was
known to
the king,
born and
promoted in
England.

It was not
true to
allege that
the royal
assent had
not been
asked for.

The letters
of the pope
and monks
had been
delivered to
the king.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Exhorta-
tions and
warnings.

Dated
May 26,
1207.

Letter of
the pope to
the suffra-
gans of Can-
terbury;
dated
June 24,
1207.

He has con-
secrated
Langton.

geratur a quoquam, quod aliquatenus valeamus a consummatione hujus negotii revocari, quoniam cum absque vi et dolo canonica sit electio de persona idonea concorditer celebrata, sine dampno famæ ac periculo conscientiæ desistere non possemus. Tu ergo, fili karissime, cujus honori supra jus deferre curavimus, ita secundum jus nostro studeas honori deferre, ut gratiam Divinam et nostram uberius merearis; ne forte si secus egeris, in eam te difficultatem inducas, de qua non facile valeas expediri; cum tandem oporteat Eum vincere, Cui flectitur omne genu cælestium, terrestrium et infernorum, Cujus nos vices in terris, licet immeriti, exercemus. Ne igitur illorum consiliis adquiescas, qui semper tuamurbationem desiderant, ut melius possint in aqua turbida piscari, sed nostro beneplacito te committas, quod utique tibi cedit ad laudem et gloriam et honorem quia non esset tibi tutum in hac causa Deo et ecclesiæ repugnare, pro qua beatus Thomas, martyr et pontifex gloriosus, sanguinem suum recenter effudit. Præsertim ex quo pater et frater tuus claræ memoriæ, tunc reges Anglorum, in manibus legatorum apostolicæ sedis illam pravam consuetudinem abjurarunt; nos autem, si nobis humiliter adquieveris, sufficienter tibi et successoribus tuis providere curabimus, ne super hoc valeat vobis præjudicium generari. Datum Laterani vii^o kalendas Junii, pontificatus nostri anno decimo.

(III.) Innocentius episcopus, servus servorum, etc., Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis salutem et apostolicam benedictionem. Post diuturnum fletum, in quo diu sederat Cantuariensis ecclesia, proprio destituta pastore, lacrymas suas Dominus ex alto prospexit, venerabilem fratrem nostrum Stephanum, Cantuariensem archiepiscopum, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalem, vobis in pontificem providendo, quem vita, fama, scientiaque præclarum tanto cognovimus merito præminere, quod nisi vocationi Divinæ resistere timeremus, molestissimum nobis fuisset ipsum a nostro latere separare; ut qui quasi nobiscum hactenus universali præfuerat ecclesiæ, secundum vocationem ipsam Cantuariensi ecclesiæ specialiter præferatur. Cum igitur eum nuper propriis manibus curaverimus consecrari, ac pallio de corpore beati Petri sumpto, insigni videlicet plenitudinis pontificalis officii sibi dato, ipsum ad ecclesiam memoratam decrevimus, dante Domino, transmittendum; fraternitatem vestram monemus attentius et hortamur, per apostolica scripta vobis præcipiendo mandantes, quatinus eidem amodo tanquam archiepiscopo vestro in omnibus et per omnia inten-

dentes, providis mandatis ejus pareatis humiliter et devote. CANTER-
BURY
CHRONICLE.
Datum Viterbii viii^o kalendas Julii, pontificatus nostri anno decimo.

(IV.) Stephanus, Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, Letter of
archbishop
Langton to
the suf-
fragans of
Canterbury.
totius Angliæ primas, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, venerabilibus in Christo fratribus Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis, salutem et devotam in Domino caritatem. In speculâ pastoralis eminentia, licet immeriti, disponente Domino, constituti, injunctum nobis officium tanto amplius formidamus, quanto pastorum desidiam graviore sententia novimus ferendam; unde non immerito sedens in specula ponere sibi jubetur amara, quia de manibus speculantis, si negligens fuerit vel insipiens, sanguis perditarum requiritur animarum. Cum in frontibus justorum signaretur "Thau," et non signati percuti juberentur, a sanctis initium sumebatur, quia prælatorum transgressio præ ceteris punietur, cum peccante populo Dominus principes patibulis præcepit addici, prælatos ecclesiarum exemplo terruit, quos præter delicta propria accusant etiam aliena; et qui genealogiæ suæ scripturam ostendere non valentes, sacerdotium nihilominus usurpabant, tanto leguntur officio destituti. Nos igitur tantis patribus succedentes, quibus vitæ merito quasi Relating
his action
on his elec-
tion and
asking for
their aid.
congregationi spirituali tenemur esse conjuncti, cum hujus genealogiæ scripturam, bonorum scilicet operum prærogativam, nullatenus habeamus, ne tanto sacerdotio censeamur indigni, admodum formidamus. Quid plura? Innumera nos terrent exempla, singula pene scripturæ verba nobis incutiunt timorem, et mentem nostram spirituali quodam mucrone transfigunt. Hujus timoris aculeum sentientes, cum electionem Cantuariensem de nobis audivimus celebratam, infirmitatem nostram in sinu nostro non abscondimus, sed alium ad tantæ dignitatis regimen magis idoneum nominatim expressimus, Salvatoris nostri vestigiis inhærentes, et Ejus exemplo translationem calicis modeste, sicut decuit, postulantes, merito honorem tanti oneris conferentes calici passionis. Verum excusatio nostra non fuit admissa, ut non fieret a nobis voluntas propria, sed de nobis potius aliena. Imperfectum igitur nostrum intuentes, et ante fraternitatis vestræ oculos statuentes, humiliter prudentiam vestram, nobis in subsidium cælitus deputatam, duximus attentius exorandam, ut onus nobis impositum fraternæ caritatis studio supportetis, ut juxta apostolum vestra abundantia sit nobis spiritualis inopiæ supplementum. Confitemur quidem, et bene credimus inter vos esse nonnullos, qui, meritorum ratione pensata, deberent nobis præesse potius quam subesse; sed vestra novit discretio, quod

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

supernæ voluntatis arbitrium, licet occultum, humiliter est venerandum, non superbe vel pertinaciter arguendum. Divinæ igitur dispositioni grato concurrentes assensu, ministerii nostri adjutores existite, et ut ex re nomen habere probemini, sicut estis Cantuariensis ecclesiæ suffraganei, ita vestra studeat caritas ei votis omnibus efficaciter suffragari. Valete.

The bishops
of London,
Ely, and
Worcester,
forward a
papal letter
dated

Aug. 27,
1207.

The pope
has always
shown great
considera-
tion for
king John.

(V.) Willelmus Londoniensis, Eustachius Eliensis, Mangerus Wigorniensis Dei gratia episcopi, dilectis in Christo decano et capitulo et archidiacono Lincolniensis ecclesiæ, salutem in Domino. Mandatum domini papæ in hæc verba suscepimus :

Innocentius episcopus, servus servorum Dei, etc., venerabilibus fratribus Londoniensi, Eliensi, Wigorniensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Illius testimonium invocamus, qui testis est in cælo fidelis, quod karissimum in Christo filium nostrum Johannem, regem Anglorum illustrem, sincerissima semper caritate dilexerimus; et usque adeo erga ipsum exuberavit nostræ gratiæ plenitudo, quod plurimi principum in devotione sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ non solum minus ferventes extiterunt, sed quidam facti sunt etiam in devoti; si quando enim in eum vel regnum suum fragorurbationis invaluit, sedes apostolica, pia gestans viscera circa eum, potenter ipsum adjuvit, et in multorum invidiam a multis angustiis relevavit. Verum, quod dolentes referimus, usque adeo gratiæ nostræ se reddit ingratum, ut nequaquam videamur eum beneficiis attraxisse, sed injuriis provocasse, cum nostris immo Dei dispositionibus se opponens, ea minus sano ductus consilio non formidet incipere, quæ in ejus possunt grave periculum redundare. Quæ vero sint illa non credimus exprimenda, cum vobis sint magis nota quam nobis; verum quamvis devotionem ipsius regis valde nobis necessariam reputemus, non minus tamen sed forsitan longe amplius æstimare potest et debet nostram sibi gratiam oportunam, quemadmodum evidentius, si bene recolit, jam percepit. Sed ipse immemor horum omnium jurisdictionem nostram non solum impedire, verum etiam evacuare conatur, licet nos suam nunquam minuere, sed semper studuerimus defensare: illudque potius deberet attendere, quod principes illi, qui libertatem ecclesiasticam impugnano indebitam sibi super ecclesias conati sunt arripere potestatem, divino judicio pene penitus defecerunt; qui vero sanctam ecclesiam in sua libertate fovendo digno venerantur honore, de bono semper in melius prosperantur. Ceterum ad quem finem ex incepta possit persecutione venire, nequaquam attendit, quia, si finem prudenter attenderet, ab incepto pro-

The king
has shown
both im-
policy and
ingratitude.

culdubio declinaret, cum præter divinam offensam, nisi quantocius resipuerit, gravem sit incursurus iacturam, quia durum est ei contra stimulum calcitrare. Absit enim, ut in tam iniquo proposito populus Anglicanus, qui vere Christianus existit, et zelator fidei orthodoxæ, contra Regem cælestem sequatur terrenum, temporalia spiritualibus præferendo, cum non solum clerici, sed et laici tantæ discretionis et devotionis existant, ut norint et velint distinguere inter illa, quæ reddenda sunt Cæsari, et ea, quæ reddenda sunt Deo. Cum igitur honori suo pariter et saluti vix credimus hoc tempore posse utilis provideri, quam ut Cantuariensis ecclesia talem pontificem habeat, qui fama, scientia et vita præclarus, ad ea, quæ Dei sunt, eum documentis provocare valeat et exemplis, ac tota sibi mentis affectione cohærens, sanum ei consilium circa spirituales et temporales utilitates intendat; quoniam hæc in venerabili fratre nostro Stephano, Cantuariensi archiepiscopo, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, novimus convenire, licet molestissimum nobis esset eum a nostro latere separare, ut qui quasi nobiscum hactenus universali præfuerat ecclesiæ, secundum vocationem de ipso factam Cantuariensi ecclesiæ specialiter præferretur; quia tamen utilitati ejusdem regis suæque saluti desideramus consulere, ac ipsius profectibus intendimus providere, archiepiscopum ipsum a conventu Cantuariensis ecclesiæ canonice postulatum pariter et electum, nostris manibus consecravimus, et pallio de corpore beati Petri sumpto, insigni videlicet plenitudinis pontificalis officii sibi dato, ad regimen ecclesiæ sibi commissæ duximus destinandum. Quamvis igitur regem ipsum, ut in testimonio Dei loquamur, sincerissime diligamus, et ipsius honori desideremus deferre; quia tamen Deo magis quam hominibus deferre nos convenit, et in executione justitiæ non debet esse personarum acceptio vel delectus; fraternitatem vestram monemus attentius et hortamur, per apostolica scripta districte præcipiendo mandantes, quatenus diligentius attendentes quod juxta sententiam sapientis, "Qui arguunt laudabuntur, et super eos veniet benedictio," induti virtute Spiritus ex alto, et assumentes gadium Spiritus, quod est verbum Dei, regem ipsum pariter adeatis, eumque in spiritu libertatis reverenter ut regem hortemini, et diligenter ut filium inducatis, quatenus animabus salutem, quietem populis, honorem Deo, et ecclesiæ providens libertatem, sanis consiliis adquiescat, et præfato archiepiscopo, quem, quicquid sinistra de ipso fuerit sibi detractione suggestum, fidelem ei

CANTUARY
CHRONICLE.

The pope's
confidence
in the
English
people.

He has
consecrated
and given
the pall
to Stephen
Langton.

He asks the
bishops to
use their
influence
with the
king.

Prov. xxiv.
25.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

If he is
contuma-
cious, they
are to
publish an
interdict.

If that is
in vain,
the pope
will proceed
to further
measures.

Dated at
Viterbo,
Aug. 27,
1207.

Letter of
the arch-
bishop to
the people
of England.

novimus et devotum, dignam reverentiam et debitum honorem impendens, et cognoscens hoc factum non tam ab homine quam a Deo, dispositioni divinæ prompto favore consentiat, ut idem archiepiscopus, sincere sibi devotione cohærens, circa gregem sibi commissum a Domino suum efficaciter valeat officium exercere. Alioquin omni mundano timore postposito, ac remoto cujuslibet contradictionis et appellationis obstaculo, per totam Angliam generalem interdicti sententiam proferatis; nullum ibi, præter parvulorum baptismum et pœnitentias morientium, ecclesiasticum permittentes officium celebrari; quam et vos plenius observetis, et faciatis ab omnibus per censuram ecclesiasticam inviolabiliter observari; scituri pro certo, quod si qui forsitan, quod non credimus, contumaci spiritu præsumpserint obviare, sic eorum curabimus præsumptionem corrigere, quod terrore ad posterum derivato, talis non transibit insolentia in exemplum, sed eorum correctio terrere poterit universos. Quod si nec sic vexatio ipsi regi dederit intellectum, quia pater filium, quem diligit, corripit, et Deus, quos amat, arguit et castigat; manus nostras in eum curabimus aggravare, ut sic demum medicinali manu sanatus, in gratiarum nobis actiones assurgat. Illos autem, qui caput ejus oleo peccatoris impinguant, fovescentes illum in malo, tanquam adulatores despiciat, et velut corruptores expellat. Nos quoque, qui talium corruptelas non penitus ignoramus, pro meritis eorum sibi curabimus, auctore Domino, respondere. Tales igitur in hujus executione mandati vos exhibere curetis, quod Deum magis quam hominem comprobemini revereri; nec sitis ex illis, qui canes muti sunt, non valentes latrare. Quod si non omnes hiis exequendis poteritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Viterbii vi^o kalendas Septembris, pontificatus nostri anno decimo.

(VI.) Stephanus, Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, et sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, dilectissimis in Christo fratribus, filiis et amicis, et universis Christi fidelibus in regno Angliæ constitutis, salutem et gratiam et benedictionem. Cum sancta Dei ecclesia numquam careat tribulationibus et pressuris, habet tamen aliquando callidos oppressores, qui inique quidem agunt, sed caute tamen simulant in suis operibus æquitatem. Hii matrem ecclesiam saltem in aliquo reverentur, dum videri volunt ejus sanctionibus obedire. Ecclesia vero Anglicana tam miserabiliter cecidit in derisum, quod ei nihil reverentiæ exhibetur, quoniam sine reprehensione peccantium libere conculcatur, et qui hujus nequitie sunt ministri, magis de manifes-

tatione injuriarum, quam de ipsis injuriis gloriantur, acsi non res aut personas, sed magis bonum nomen et doctrinam ecclesiæ impugnarent. Ne igitur per ignorantiam aliquid omittatis, quod nobis tanquam pastori vestro debeat imputari, vobis in Christo karissimis affectione sincera diligentius præmonstramus, qualis sit præsens persecutio; quæ etiam pericula temporalia et æterna toti regno immineant evidenter, nisi manus crudelium maturius revocentur. Sane scitis quod dominus rex contra personam nostram, qui a juventute nostra ei devoti fuimus et fideles, et regimen Cantuariensis ecclesiæ de mandato superioris suscepimus, nullam habet adversus nos penitus actionem, immo cum orta sit hæc tempestas occasione quarundam libertatum gloriosi martyris, patris et prædecessoris nostri, sanguine defensarum, et pro satisfactione mortis suæ postmodum juratarum, non nos immo ipse in nobis potius infestatur; immo ipse martyr verius quam nos exulare videtur: propriæ enim est veri pastoris exilium non a loco, non a possessionibus aut redditibus, sed a commisso grege separatio violenta. Grex autem beati Thomæ peculiaris, scilicet conventus monachorum Cantuariensium, ab ipso crudeliter separatur, unde beatus Thomas nunc proculdubio est proscriptus, non eo quidem modo, quo fuit dum viveret, sed converso; tunc enim ipse a loco gregis, nunc grex a loco ejus lacrymabiliter est expulsus. Vestræ itaque salutis intuitu advertatis, quod Dominus, qui sanguinem martyris incepit evidenter vindicare, causam et statum ipsius reducit ante vestros oculos iterato, ut probet ex casu præsentis, utrum venerabile regnum Angliæ sit sufficienter de peccato martyrii castigatum; si enim fuerit, a martyris iterata persecutione desistet, et tunc regnum sperare poterit, quod ad honorem pristinum restaurabitur, a quo creditur in vindictam effusi sanguinis cecidisse. Et hæc potestis exemplo notissimo conjectare. Quid enim egit pretiosus et propitius ille martyr, cum dominus noster illustris rex Anglorum Henricus bonæ memoriæ ad pacem ejus rediit poenitens et confitens? nonne fortissimis vallatus hostibus statim undique triumphavit? Et si libertates Cantuariensis ecclesiæ usque ad diem hanc fuissent, sicut juratæ fuerant, observatæ, non esset regnum Angliæ a statu potestatis solitæ diminutum. Sed adhuc potens est Dominus omnia poenitentibus resarcire. Verum non poenitet, qui in peccata sua vel alterius recidivat. Si vero liberalissimum olim regnum Angliæ non abhorret persecutionem martyris iterare, probabile est, quod Dominus verbera sua prosequens eam partem regni, quæ adhuc a flagellis videtur esse

CANTUARY
CHRONICLE.

He explains
the state of
affairs.

The cause of
S. Thomas
is at stake.

The nation's
faith is
being newly
tried.

Example of
Henry II.

CANTH-
BURY
CHRONICLE.
Warning
drawn from
Frederick I.

libera, asperius quam nobis aut vobis expediat visitabit. Do-
minus enim misericors est et justus, et sicut flagella de miseri-
cordia remittuntur poenitenti, ita super pertinaces de justitia
congregantur. Imperator Fredericus, sui temporis potentis-
simus, potenter sacrosanctam ecclesiam impugnarat, cui tandem
exhaustis viribus obedivit; quia vero nocendi desiderium non
amisit, in se Dei justitiam provocavit, unde in modico aquæ,
ubi puer septennis vadare poterat, est submersus. Quid igitur
fiet, si quondam Deo devotissimum regnum Anglorum nec
manum velit nec animum cohibere; immo impudentius pec-
care apponat? vere impudentius, quia causa beati Thomæ
nunquam fuit adeo manifesta, ut est illa, quam in nobis
sancta ecclesia nunc contuetur. Beatus enim Thomas, quod

The present
case is
clearer than
that of
S. Thomas.

forsitan ignoratis, Cantuariensem archiepiscopatum in exilii
sui principio resignavit, et sanctissimus papa piæ memoriæ
Alexander, tanquam habens plenitudinem potestatis, dum idem
archiepiscopatus vacasset per dies aliquot, ipsum ei contulit
præter regis assensum et electionem quamlibet monacho-
rum. Igitur vir Dei archiepiscopatum cum conscientia saniori
recipiens, peracta quinquenni poenitentia, ad martyrium pro-
peravit. Inter hæc omnia nunquam illustris rex Anglorum
Henricus bonæ memoriæ ipsum esse Cantuariensem archiepisco-
pum denegavit, et tamen cum aliqua excusatione tunc resti-
tisse poterat papæ Alexandro, quoniam tunc scisma erat, et
alius quidam dicebat se in sede apostolica jus habere. Nonne
itaque gravius nunc est peccatum, cum scilicet divinæ disposi-
tioni resistitur, quam constat per electionem monachorum Can-
tuariensium assensu domini regis etiam requisito, et domino apos-
tolico in unitate ecclesiæ approbante, circa nos canonice consum-
matam? Præterea tunc non apparuerat experimento vel familiari
exemplo, quam periculosum esset Cantuariensem ecclesiam infes-
tare; nunc vero per vindictam, quam in regni diminutionem sen-
titis, satis evidenter commonemini, ne contra eandem ecclesiam

The penalty
due to con-
tumacy.

iterum offendatis. Quid igitur timere possunt, qui post hanc
divinam comminationem tam asperam tam expressam fuerint con-
tumaces, et post commonitionem domini papæ et nostrum in con-
tumacia pertinaces? Quare timendum est, immo sciendum, quod
crescente contumacia crescit et poena. Certe timendum est id
quod Dominus per Salomonem dicit, "Justitia gentem elevat,
" miseros facit populos peccatum." Et alibi; "Qui maledicit
" patri et matri, lucerna ejus extinguetur in æternum." Quod
sine dubio de patre et matre spirituali, id est, prælato et ecclesia

intelligitur. Certe timendum est, ne super vos veniat, quod per Salomonem Dominus comminatur: Qui offendit patrem et fugit matrem, ignominiosus est et infelix. Pater siquidem vester, scilicet ipse martyr, offenditur impudenter, cum successor ipsius et speciales ejus filii proscribuntur, cum corpus et locus ipsius a viris sanguinum obsidetur, qui cum sanguinem martyris non possunt iterato fundere, faciunt id quod possunt, proventum sanguinis auferentes, oblationes scilicet quæ ad tumultum martyris offeruntur, acsi sibi jus in fuso sanguine vendicarent, eo quod ipsum sui consimiles effuderunt. Sed addiscant ab eisdem flagitiosis, qui martyrem percusserunt, cautius operari, attendentes quod eorum memoria, quæ quandoque in regno Angliæ fuit celeberrima, jam quasi cum sonitu est deleta. Matrem etiam suam fugiunt qui sanctam ecclesiam derelinquunt, non quidem ligna vel conjunctos lapides cum cæmento, sed mandata ecclesiæ et doctrinam, qua magis oportet Deo quam hominibus obedire; sed hii, quicunque tales fuerint, juxta prædictum Salomonis proverbium, erunt ignominiosi et nihilominus infelices; ignominiosi quidem temporaliter, et æternaliter infelices. Non credatis, dilectissimi, quod hæc vobis ad improprium exponamus; immo magis ut præveniat opprobrium sempiternum, quod, nisi Dominus avertat, nobis et vobis imminet, ut videtur. Ab annis enim teneris tam tenere regnum nostrum amore dileximus naturali, quod per compassionem portavimus casus regni prosperos et adversos. Nunc etiam tam intime vobis condolemus, et competimur, quod poenam, quam vobis infligimus, animo sustinemus, acsi socii fuissetus in culpa; unde timere possumus ne amor patriæ nos quodam modo acceptores faciat personarum, ne videlicet mala nostræ gentis videamus tam inviti, quod minus plene injurias sanctæ ecclesiæ vindicemus. Verumtamen quantumcunque personas hominum acceptemus, quantumcunque in vestro gravamine puniamur, tandem oportebit ut poena canonica imponatur, et secundum quod malitia peccantium exegerit, aggravetur. Hanc vero poenam tanto studiosius obsecramus, petimus, et speramus celeri poenitentia præveniri, quanto a propinquiori damna importabilia prospicimus imminere. Quoniam tamen dies mali sunt, et peiores, ut creditur, appropinquant, serenitatem vestram affectuose nitimur informare, ut inter difficultates præ-

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Scripture
proofs ap-
plied and
explained.

He declares
his own sym-
pathy with
the English.

Yet punish-
ment must
come.

Good advice.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The re-
ligious
law of
allegiance.

The arch-
bishop's
anxiety on
behalf of
the king.

There are
many ways
of helping
the right.

Advice to
the knights.

cordis et conditionis profitemini libertatem. Idem etiam mani-
festo comprobatur exemplo. Quicumque inter vos aliis præsi-
dere noscuntur, salva fide domini regis, eorum hominum re-
ceperunt, quam si forte pro voluntate aut præcepto dominorum
inferiorum infringerent, proditores et perfidi haberentur. Ita
etiam dominis temporalibus regibus sive aliis promittenda est
fidelitas aut juranda, videlicet salva fide domini superioris, scilicet
Regis æterni, qui est Rex regum et Dominus dominantium.
Unde quæcunque regi temporali in Regis æterni præjudicium
impenduntur, proditorie proculdubio perpetrantur. Ideoque,
filii dilectissimi, statuit sancta ecclesia, cum rebellis aliquis
perdurat in scismate, ut homines sui a fidelitate ei debita per
justissimam talionem absolvantur, ut videlicet sicut ipse scis-
maticus Domino æterno fidelitatem suorum conatur subtrahere,
ita ei suorum fidelitas auferatur. Utinam autem dilectissimum
nobis regnum Angliæ, quod in præterito sensisse videtur hujus
æquitatis effectum, celeri poenitentia præveniat, ne hoc idem
judicium circa ipsum, clam vel palam in proximo iteretur.
Testis enim nobis est Deus, quod nihil magis inter temporalia
formidamus, quam quod domino regi pro hoc facto fides in
necessitatis tempore non servetur; quam quia ei servari deside-
ramus, tota intentione volumus procurare, ut ipse a fide Christi
et ab unitate ecclesiæ non recedat. Item obsecramus et ro-
gamus in Domino Jesu, ne quis vestrum præsentis persecutioni
aliquo modo consentire præsumat, quoniam consentientes et
agentes par poena constringit. Consentiens autem intelligitur,
quicumque male agentibus consilium aut patrocinium aut
defensionem aliquam impertitur; nec a consentiente distinguitur
qui congaudet, aut mala facta dissimulat, cum ea possit in toto
vel in parte rationabiliter impedire. Et quis vestrum est, qui
in aliquo prodesse non potest? Quoniam qui non possunt recta
fronte principi obviare, possunt tamen ipsum salubriter com-
monere, et dissipare consilia malignantium, et diminuere male-
ficia, quæ non poterunt penitus annullare, familiares, subditos
et amicos a consensu nequitiae modo quolibet revocando. Filii
karissimi, qui præditi estis officio militari, recolite quod ipsius
insignia ab ecclesia recepistis, ut videlicet per vestros gladios
et per nostros eadem ecclesia tutaretur. Si autem potest cum
minori periculo quam armorum certamine defensari, scilicet
fideli consilio et admonitione devota, justum est ut unusquisque
vestrum eam promptius tueatur. Nos autem vice versa parati
sumus jura vestra tam prompta sollicitudine conservare, quod

nihil quoad poterimus deperibit. Non enim, ut quidam vobis mendaciter suggesserunt, patronatus ecclesiarum et jus præsentandi vobis intendit auferre Cantuariensis ecclesia aut Romana, immo hoc jus vestrum in facie ecclesiæ profitemur, nec alia intentione onus nobis impositum recepimus, quam ut salutem domini regis et regni fideliter procuremus. Hæc est, filii dilectissimi, salus vestra, si inobedientiæ vel contumaciæ contra Deum et sanctam ecclesiam consenseritis, pœnitere, et, ut alii idem faciant, laborare. Quod si labor vester fuerit inefficax, sed tamen fidelis, secure et cum sana conscientia interdictum, sive quamcunque pœnam sancta ecclesiâ statuerit, expectate; scientes quod æque meritorium erit vobis divinis obsequiis carere pro justitia,¹ matri vestræ collugentes, ut eisdem oportuno tempore interesse. Ne vero videamur hæc in domini regis et coronæ suæ dixisse præjudicium, oremus omnes Deum pariter et Dominum nostrum Jesum Christum, ut omnes hostes domini regis et regni et eos qui humiliationem eorum desiderant, pie conterat aut convertat; ei quoque insuper eam voluntatem inspiret, quæ sibi et regno magis debeat esse oportuna; de nobis etiam ad salutem animæ nostræ et honorem ecclesiæ Sæ disponat, ita videlicet ut sacerdotium nostrum cito deficiat, si non sit subditis profuturum. Pro vobis etiam flagitemus, ut vos talibus monitis pareatis, quæ cum pie fuerint adimpleta, temporalem vobis salutem afferant et æternam. Valet.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

There is no
design of
usurping
patronage.

If they
are faithful
they need
not fear the
interdict.

What they
are to pray
for.

(VII.) Stephanus, permissione divina Cantuariensis archiepiscopus, totius Angliæ primas, et sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, venerabili in Christo fratri et obedientiæ filio spirituali W., Dei gratia Londoniensi episcopo, salutem et sinceram in Domino caritatem. Ad aures nostras lacrymabili narratione pervenit, quod Cantuariensis ecclesia, quæ quondam inter omnes occidentales præcipua veneratione claruit nuper in derisum cecidit singularem. Audivimus enim, quod, proscriptis spiritualibus filiis gloriosi martyris, corpus ejus et ecclesia Christi a viris sanguinum obsidentur, monachis quibusdam aliarum domorum ad celebrandum in nostrum et ejusdem ecclesiæ præjudicium introductis. Locus etiam ille sanctus tam enormiter a quibusdam satellitibus profanatur, quod etiam ea capiunt quæ ad tumultum martyris offeruntur, proventum sanguinis, quia sunt viri sanguinum, vendicantes. Ne ergo lupus in greges ovium libere debachetur, et princeps provinciarum

The arch-
bishop to
the bishop
of London.

He has
heard of the
events at
Canterbury.

¹ *justitia*] *justitio*, MS.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

His own
absence is
unavoid-
able.

He gives
authority
to the
bishop to
act on his
behalf.

fiat libere sub tributo; fraternitatem vestram, de qua specialem fiduciam reportamus, tota attentione obsecramus in Domino, et rogamus, ut vos una cum coepiscopis vestris Cantuariensis ecclesie suffraganeis, tanto vigilantius studeatis molimina persequentium impedire, quanto a propinquiori videtis opprobrium importabile ipsis persequentibus imminere. Quod quidem in propria persona devotissime faceremus, si nobis ad eandem ecclesiam liber patuisset accessus; verum, quoniam multipliciter præpedimur quominus officium nostrum præsentia et personaliter exequamur, ne consensus noster aut consilium in ecclesie perniciem expectetur, serenitati vestræ duximus intimandum, quod si injuriarum et oppressionum, quæ Cantuariensi ecclesie crudeliter irrogantur, modum et qualitatem certissime novissemus, debita commonitione præmissa, ultioni canonicæ nullatenus deessemus. Sed quia, nisi judici de facto liqueat, jus non est in expedito, sicut per absentiam nostram scire non possumus quantitatem criminum, ita necessario ignoramus, quæ poena sit delinquentibus imponenda; ideoque de discretione vestra vehementissime præsumentes, qui rei veritatem plenius didicistis, quod omnia rite et provide disponetis, auctoritatem præstamus pariter et assensum hiis, quæ pro compassione Cantuariensis ecclesie circa dioceses nostras statueritis observanda, et vices nostras in his quæ ad nos, nullo episcopo mediante, pertinent, strenuitati vestræ committimus confidenter, ut in diocesi nostra, et in ecclesiis, quæ dicunt se ab archidiaconis et suffraganeis nostris exemptas, ad nos specialiter pertinentes, illud auctoritate nostra faciatis sine diminutione qualibet observari, quod iidem suffraganei circa dioceses suas decreverint statuendum: potestatem etiam, quæ ad nostrum pertinet ministerium, auctoritate præsentium vobis damus, universos nobis subditos, si qui censuræ ecclesiasticæ obviaverint, coercendi; si qui vero spiritualibus ad Cantuariensem archiepiscopatum pertinentibus se præter nostrum assensum immiscuerint, si post primam commonitionem continue non desistant, excommunicationi se noverint subjacere, et vos eos excommunicatos denunciari faciatis, et ab omnibus arctius evitari, eorum nobis absolutione et taxatione poenitentiae reservata: personis ecclesiasticis nihilominus sub poena anathematis inhibentes, ne talibus, qui in eorum regimen se intrudunt, in aliquo pareant aut intendant. Adhæc appellationes ad nos factas, correctiones, et defensiones subditorum nostrorum vobis committimus generaliter, magnis tamen causis et arduis nobis aut nuncio nostro, quem ad hoc miserimus, reservatis. Vestram

igitur dilectionem, frater dilectissime, attentius exoramus, nihilominus in virtute obedientiæ injungentes, quatenus noctem præsentis caliginis attendentes, diligentes vigilias super gregem nostrum et vestrum, secundum quod præscripsimus, faciatis, ea, quæ vobis committimus, plenarie prosequentes; ita quod in omnibus sedis apostolicæ salvetur reverentia, ut præter mercedem æternam, quæ a Domino vobis ad extremæ necessitatis tempora reservatur, nos vobis ad devotionem perpetuam temporaliter obligemur. Universis autem Cantuariensis ecclesiis subditis per alias patentes litteras mandassemus, ut vobis in præmissis promptius obedirent, nisi quia litterarum multitudo, quæ pro nobis faciunt, non sine periculo circumfertur; ideo volumus, et eis districte præcipimus, ut præsens scriptum, cui sigillum nostrum appendimus, vobis sufficiat ad datæ testimonium potestatis. Valete.

CANTERBURY CHRONICLE.
He urges him to diligence.

(VIII.) Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus episcopis per Angliam et Walliam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Quanquam virtus obedientiæ magna sit propter bona quæ sequuntur ex ipsa, mala tamen, quæ de contraria sibi constat inobedientia provenire, quodammodo magnificare videntur eandem; cum sicut collatio boni malum deterius decolorat, ita plerumque malum bono collatum aliquid ei laudis adjungat. Inobedientia quippe de paradiso protoplastum ejecit, cui demum Christi obedientia, qui usque ad mortem pro nobis factus est obediens, formam servi accipiendo, subvenit. Denique Chore natos, qui Moysi mandatis pertinaciter restiterunt, aperta tellus vivos absorpsit; filiosque sacerdotis Heli, qui paterna monita contemnendo errorem suum corrigere neglexerunt, Philistinorum gladius interemit. Abraham vero, "Per memetipsum," inquit, "juravit Dominus, quia obedisti voci meæ, tuo unigenito non parcendo, benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum ut stellas cæli, et benedicentur in semine tuo omnes gentes." Puella quoque Rebecca, dum in adaquandis camelis humiliter obedivit, receptis inauribus et armillis, Isaac meruit conjugio copulari. Ceterum ex sermone, quem propheta loquitur ad populum contumacem, ostenditur, quid possit obediendo quisquam vel non obediendo mereri: "Si volueritis," inquit, "et audieritis me, optima terræ comedetis; quod si nolueritis, et me ad iracundiam provocabitis, vos gladius devorabit." Samuel etiam dixisse legitur ad Saul, "Nunquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius ut voci obediat ipsius; obedientia enim melior

Letter of the pope to the bishops, dated Nov. 19, 1207.

Scriptural examples of obedience and disobedience.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Exhorta-
tion.

“ est quam victimæ, et auscultare magis quam adipem arietum
 “ immolare. Quia quasi peccatum ariolandi est repugnare, et
 “ quasi scelus idololatriæ adquiescere nolle.” Ne igitur in ^{1 Sam. xv. 22, 23.}
 vitium inobedientiæ incidatis, virtutem obedientiæ vos oportet
 fortiter retinere, qui necdum mandato ad hoc speciali compulsi,
 sed pro debito pastoralis officii voluntarii defendere tenemini
 ecclesiasticam libertatem, et murum pro domo Domini vos op-
 ponere ascendentibus ex adverso; ne si verbum Domini in ore
 vestro fuerit alligatum, et tanquam canes muti latrare non va-
 lueritis, seu potius nolueritis, ex illis effici videamini, de quibus
 dicitur per prophetam, “ Filii Effrem intendentes arcum et mit- ^{Pa. lxxviii. 9.}
 “ tentes sagittas suas, conversi sunt in die belli.” Pro iustitia
 quippe pugnare non est vobis aliquatenus formidandum, quia
 “ Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quo-
 “ niam cum probati fuerint, accipient coronam vitæ.” Si qua
 ergo vobis immineat adversitas propter ipsam, gaudendum est
 vobis potius quam tristandum; apostolorum exemplo, qui, teste
 scriptura, “ Gaudentes ibant a conspectu concilii, quoniam digni ^{Acts, v. 41.}
 “ sunt habiti contumeliam pro nomine Jesu pati.” Cum glo-
 riosum sit non solum episcopo, sed etiam cuilibet Christiano,
 si propter causam non turpem sed in Domino commendabilem
 affligatur, apostolo Petro testante, qui ait: “ Nemo patiatur ut
 “ fur, sed si beneficientes et benedicentes molestiam sustinetis,
 “ hoc est gratia apud Deum.” Ecce pro defensione libertatis ^{1 S. Pet. ii. 20.}
 ecclesiasticæ jussio vobis imminet, ut vestra obedientia nota
 fiat; et persecutio forsitan instat, ut patientia vestra proximis
 innotescat. Si quis itaque timet transgressor effici, obedientiam
 saltem meticulousam impendet; qui vero sperat de ipsa præ-
 mium, promeritoriam exhibebit eandem. Persecutio demum, si
 qua fuerit, probationem vobis inducet, ut aliis ad exemplum
 vestra fortitudo proficiat, et præmium quidem conferet, ut qui-
 libet juxta modum afflictionis mensuram retributionis adquirat.
 Proinde si causam Christi ex corde agitis, ipse virtutem et for-
 titudinem vobis dabit, ut, divinum timorem præferentes humano,
 cælestem Regem magis reveamini quam terrenum; ipsumque
 cum illis, qui sub ejus cubito manu adulatrice pulvillos con-
 suunt, non palpetis, et non solum in eo per quod auctoritatem ^{Ezek. xlii. 18.}
 ecclesiæ in vacuum evacuare molitur, non adquiescat is eadem,
 verum etiam opportunæ sedulitatis instantia ipsum a tali pro-
 posito retrahatis, non dubitantes ad tempus ei pro defensione
 iustitiæ displicere, cum, secundum apostolum, si placeretis ho-
 minibus, Christi servi non essetis, quoniam hoc pietatis opus

vobis ejus ad odium non officiat, sed proficiat ad amorem; qui profecto, si quis vestrum in malo foveret eundem et nunc ipsum exinde viliorē haberet, et cum ad cor redierit, usus consilio saniori, vos quidem pro consilii puritate karissimos, eos autem, quorum prava modo suggestionē seducitur, habebit exosos. Et sic demum medicinali manu sanatus agnoscet, quam dissimilibus studiis morbum suæ mentis consilia malignantium aggravaverint, et sollicitudinis apostolicæ medicamenta sanarint. Nobis quoque, qui circa ipsum medici vices agimus, ad gratiarum actiones assurget, et medicinæ, cujus pridem acerbiter horruerat, tandem laudabit effectum, recognoscensque quod ipsum sincerissima dilexerimus caritate, fatebitur quod quando castigatur, qui diligitur, tunc circa ipsum pietas exercetur: habet enim amor plagas suas, quæ dulciores sunt cum amariis inferuntur. Quia igitur ad nostram audientiam est perlatum, quod aliqui vestrum in facto venerabilis fratris nostri Stephani Cantuariensis archiepiscopi, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, in quo non solum Cantuariensis versatur, sed etiam totius ecclesiæ Anglicanæ libertas, se tepidos exhibent et remissos; universitatem vestram monemus attentius et hortamur, per apostolica scripta vobis districtè præcipiendo mandantes, quatenus in facto ipso, quolibet mundano timore postposito, vos tales exhibere curetis, quod per constantiam vestram libertas ecclesiastica defendatur, et cum zelus domus Domini fecerit vos tabescere, caritas ignita per ipsum de persecutoribus ejus vos faciat triumphare; sperantes, quod Dominus causæ suæ finem gloriosum imponet, de quo siquidem omnes, qui constanter perseveraverint, pariter lætabuntur. Nos enim, qui pro justitia causæ hujus, si expediret, certare usque ad mortem nullatenus vitaremus, si qui forsitan, quod non credimus, mandatis nostris contumaci spiritu præsumpserint obviare, sic eorum curabimus præsumptionem corrigere, quod terrore ad posterum derivato talis non transibit insolentia in exemplum, sed eorum correctio terrere poterit universos. Datum Romæ apud Sanctum Petrum xiii^o kalendas Decembris, pontificatus nostri anno decimo.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

He urges
the bishops
not to be
lukewarm
in the cause.

Dated
Nov. 19,
1207.

(IX.) Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Londoniensi, Eliensi et Wigornensi episcopis, salutem in Domino, et apostolicam benedictionem. Ne prætextu libertatis, seu etiam privilegii cujuscunque, sententiam interdicti quisquam observare recuset, quam pro negotio Cantuariensis ecclesiæ per totam Angliam per vestræ sollicitudinis providentiam mandamus, si necesse fuerit, promulgari; frater-

Letter of
the pope to
the bishops
of London,
Ely, and
Worcester;
of the same
date.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

All privi-
leged
churches
are to be
included
under the
Interdict.

Dated,
Nov. 19,
1207.

Letter of
the pope
to the
magnates
of England,
dated
Nov. 21,
1207.

They are
not to follow
the king in
his measures
about the
archbishop.

nitati vestræ per iterata scripta mandamus, et districtæ præ-
cipimus, quatinus, si secundum mandati apostolici tenorem
sententiam ipsam videritis promulgandam, sublato cujuslibet
contradictionis, appellationis et excusationis diffugio, omnes
pariter, et secularium et regularium, et Hospitalariorum et
Templariorum, seu etiam quorumcunque religiosorum ecclesias
eadem sententia concludatis. Et quoniam in prioribus litteris
de ecclesiis in Wallia constitutis non fecimus mentionem, volu-
mus et mandamus, ut similiter in eas auctoritate præsentium,
sublato cujuslibet contradictionis et appellationis obstaculo, pro-
cedatis, cum et ipsæ Cantuariensi metropoli sunt subjectæ.
Datum Romæ apud Sanctum Petrum xiii^o kalendas Decembris,
pontificatus nostri anno decimo.

(X.) Innocentius episcopus, etc., dilectis filiis nobilibus viris
universis magnatibus in Anglia constitutis, salutem et apostoli-
cam benedictionem. Si karissimo in Christo filio nostro Jo-
hanni, Anglorum illustri regi, fidem debitam observatis, tam
Deo quam nobis noveritis esse gratum. Cum autem ita vos
oporteat regi terreno fideliter adhærere, ut cælestem nullatenus
offendatis, in hoc debet fidelitatis vestræ sinceritas vigilare, ut
a proposito, quod idem rex contra Deum concepisse videtur,
venerabilem fratrem nostrum Stephanum Cantuariensem archi-
episcopum et in eo commissam sibi ecclesiam persequendo,
fidelî consilio revocetis, nec permittatis ipsum, quantum in vo-
bis fuerit, consilium abicere pietatis, et in consilio impiorum
abire, quorum in una die omnes cogitationes peribunt, consilio
Domini, quod in vacuum evacuare conatur, in æternum ma-
nente. Sane cum secundum evangelicam veritatem servire
duobus dominis non possitis, proculdubio vobis expedit, ut in
eo, quod præfatus rex Deo contrarium sese opponit, nequaquam
foveatis eundem, sed, timorem divinum præponentes humano,
ipsum cum illis, qui sub ejus cubito manu adulatrice pulvillos
consuunt, non palpetis, nec dubitetis ei ad tempus pro causa
justitiæ displicere; quoniam hoc pietatis opus vobis ad ejus
odium non sufficiet, sed tandem proficiet ad amorem, qui pro-
fecto, cum ad cor redierit, usus consilio saniori, vos quidem pro
consilii puritate karissimos, eos autem, quorum prava sugges-
tione modo seducitur, habebit exosos; et sic demum medicinali
manu sanatus agnosceret, quam dissimilibus studiis morbum suæ
mentis consilia malignantium aggravarunt, et apostolicæ sollici-
tudinis medicamenta sanarunt. Nobis quoque, qui circa ipsum
medici vices agimus, ad gratiarum actiones assurgat, ac medi-

Ezek. xiii.
18.

cinsæ, cujus quidem acerbitatem horruerat, tandem laudabit effectum, recognoscensque quod ipsum sincerissima dileximus caritate, fatebitur quod quando castigatur, qui diligitur, tunc circa eum pietas exercetur: habet enim amor plagas, quæ dulciores sunt cum amarius inferuntur. Quocirca nobilitatem vestram monemus attentius, et propensius exhortamur, per apostolica vobis scripta in remissionem peccaminum injungentes, quatinus apud eundem regem fidelibus persuasionibus et salubribus consiliis insistatis, ut per viam Roboam minime incedendo consilia maturiora non spernat, sed eos qui caput ejus oleo peccatoris impinguant, foventes ipsum in malo, tanquam adulatores despiciat, et velut corruptores expellat; ac recolens quod Oza, pro eo quod in arcam Domini devote quidem, sed

CANTERBURY CHRONICLE.
He will be grateful by and by.

2 Sam. vi. 7. indigne, manus extenderat, a Domino sit percussus, ad ecclesiastica jura manum mittere temere non præsumat, ne qui regnum Dan. v. 25. Baltasar indicio manus scribentis, "Mane, Techel, Phares," inopinabiliter occupari permisit a Persis, ei propter ecclesiam suam, quam inaniter humiliare disponit, graviter indignetur; sed potius recogitet dona Dei, qui eundem in conspectu regum sua benignitate magnificans, per ecclesiæ Romanæ favorem, nomen et potentiam suam inter mundi principes magnifice dilatavit. Vos igitur, quorum fidem atque prudentiam regis et regni necessitates debent efficaciter experiri, sic in articulo hujus mali intentioni præfati regis occurratis fideliter ac prudenter, ut non patiamini vos et regnum ejus in illam turbationem induci, a qua, quod absit, de facili nequeat expediri. Nos enim, qui pro justitia causæ hujus, si forsitan expediret, certare usque ad mortem nullatenus vitaremus, a defensione libertatis ecclesiasticæ manum apostolicam retrahere non disponimus, quæ profecto abbreviata non est, immo per Dei gratiam sic extensa, quod in quem fuerit ex meritis aggravata spiritualiter et temporaliter, ingens pondus oppressionis inducere valebit in ipsum. Datum Romæ apud S. Petrum xi^o kalendas Decembris, pontificatus nostri anno decimo.

Dated
Nov. 21,
1207.

(XI.) Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Roffensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Cum Fulco de Cantelu et Reginaldus de Cornille, ac multi alii propriis nominibus exprimendi, Dei timore postposito, armata manu officinas Cantuariensis ecclesiæ intraverint, et priore ac monachis violenter ejectis, bona eorum detineant occupata, quosdam etiam monachos equis suis et rebus aliis extra ecclesiam præsumperint spoliare; fraternitati tuæ præsentium auc-

Letter of
the pope to
the bishop
of Rochester.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

He is to
excommuni-
cate the
oppressors
of the
monks.

Dated
Aug. 27, 1207.

Letter of
the pope to
the bishops
of London,
Worcester,
and Ely ;
May 27,
1208.

The king
has pro-
mised re-
dress.

He will
allow the
pope to
restore the
temporal-
ties to the
archbishop.

If the king
will not
restore them
the bishops
are to do it
in the pope's
name, and
then relax
the inter-
dict.

toritate mandamus, firmiterque præcipimus, quatenus omni mundano timore postposito, sublato etiam cujuslibet contradictionis et appellationis obstaculo, illos et alios, qui hujusmodi præsumpserint violentiam exercere, excommunicatos denuncies, et tamdiu facias ab omnibus arctius evitari, donec passis injuriam satisfecerint competenter, et cum tuarum testimonio litterarum ad sedem venerint apostolicam absolvendi. Datum Viterbii vi^o kalendas Septembris, pontificatus nostri anno decimo.

(XII.) Innocentius episcopus, etc., Londoniensi, Eliensi et Wigorniensis episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Karissimus in Christo filius noster Johannes, rex Anglorum illustris, nuper nobis per dilectum filium abbatem de Bello loco litteras hujusmodi destinavit, ut quæ nobis ex parte sua proponeret crederemus. Ipse vero proposuit, quod licet se in negotio Cantuariensis ecclesiæ reputaret multipliciter aggravatum, ob devotionem tamen et reverentiam, quam erga Romanam ecclesiam nostramque personam asserit se habere, paratus est venerabilem fratrem nostrum Stephanum Cantuariensem archiepiscopum, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalem, sicut archiepiscopum recipere ac tractare, præstita securitate tam sibi quam suis, quæ ad hoc visa fuerit oportuna, restitutionem plenariam ablaturum promittens personis pariter et ecclesiis faciendam. Monachos quoque Cantuarienses permittet ad ecclesiam suam redire, ac manere securos, quanquam hoc sibi grave plurimum videatur, ex eo quod in negotio ipso contra se credit eosdem proditorie machinatos. Regalia vero in manu nostra posuit per eundem abbatem, ut nos ea pro beneplacito nostro conferamus. Interrogatus autem, cur non idem ipsa conferret, sed potius nobis traderet conferenda, respondit, quod nondum animus ejus potuerat inclinari, ut familiarem eidem archiepiscopo gratiam exhiberet. Nos igitur, his auditis, de consilio fratrum nostrorum hoc modo circa præfata regalia duximus procedendum, ut et reciperemus ea sine præjudicio juris, tam ecclesiastici quam regalis, et archiepiscopo etiam tribui mandarem, si forsan idem rex ad hoc induci nequiverit, ut ea sibi conferat per seipsum ; ita quod ipse sibi pro ipsis quemadmodum sui prædecessores ipsius regis progenitoribus teneatur. Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus, nisi dictus rex requisitus a vobis prædicta regalia voluerit archiepiscopo memorato conferre, proviso prudenter, ne quid deceptionis contra libertatem ecclesiasticam interveniat, prælibata regalia præscripto modo recipiatis, et vice

nostra eidem archiepiscopo conferatis, et his, quæ superius expressa sunt, rite peractis, interdicti sententiam relaxetis, facientes ipsum archiepiscopum, sicut expedit, ad Cantuariensem ecclesiam proficisci. Datum Anagninæ vi^o kalendas Junii, pontificatus nostri anno [un] decimo.

CANTERBURY CHRONICLE.
Dated May 27, 1208.

(XIII.) Innocentius episcopus, etc., Londoniensi, Elyensi et Wigorniensis episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitati vestræ præsentium auctoritate mandamus quatenus mandatum quod super negotio Cantuariensis ecclesiæ per alias litteras nunc ultimo vobis facimus, diligenter per omnia observantes, cum universa quæ continentur sub ipso fuerint rite peracta, si forte sub aliquo quicquam quæstionis emergerit, a karissimo filio Johanni illustri rege Anglorum, idonea cautione recepta quod nostro consilio et mandato pareat super eo, interdicti sententiam nihilominus relaxetis. Quod si non omnes, etc., duo etc.

Letter of the pope to the executors of the last mandate. (May 27, 1208.)

(XIV.) Innocentius, etc., Londoniensi, Eliensi et Wigorniensis episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Absit a nobis, ut illis merito comparemur, quibus impropere Psalmista ait, "Filii Effrem intendentes et mittentes arcum et sagittas, in die belli sunt conversi," ne forte, quod summus Pastor avertat, etiam mercenario comparemur, qui secundum parabolam evangelicam vidit lupum venientem, et dimittit oves, et fugit; cum potius parati simus pro domo Domini nos murum opponere ascendentibus ex adverso, et animam nostram dare pro ovibus nostris, si necessitas postularet. Licet igitur affectemus inter regnum et sacerdotium pacem plenissimam in Anglia reformari, quantum in nobis est, cum omnibus hominibus pacem habere volentes; frustra tamen quivis hominum machinantur vel aliis suggerere, vel propriis persuadere commentis, quod nos occasione quacunque contra libertatem ecclesiasticam declinare velimus ad dextram vel sinistram, cum hujus causa certaminis hunc absque dubio tendat ad finem, ut ecclesia Dei, quæ ancillata jacebat, liberata resurgat. Quocirca fraternitatis vestræ prudentiam insinuatione præsentium reddimus circumspectam, ut, a variis suggestionibus penitus avertentes auditum, quæ profecto sunt immissiones per angelos malos, secundum formam et tenorem mandatorum nostrorum, omni sinistra interpretatione cessante, fideliter procedatis; ita videlicet ut sententiam interdicti nec prius nec aliter relaxetis, quam karissimus in Christo filius noster Johannes rex Anglorum illustris, venerabilem fratrem nostrum Stephanum Cantuariensem archiepiscopum, sanctæ

Letter from the pope to the same bishops.

He is not disposed to relax his rigour.

They are not to be imposed upon, nor to relax the interdict until amends are made.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The terms
on which
the Inter-
dict may be
relaxed.

They are to
urge the
king to fulfil
the pro-
mise made
through the
abbot of
Beaulieu.
[Dated
Aug. 22.
1208;
Potthast,
Reg. Pont.
n. 3494.]
Letter of
the pope to
the bishops
relating to
the use of
the Chism
during the
Interdict,
and other
points.

Romanæ ecclesiæ cardinalem, tanquam Cantuariensem archiepi-
scopum recipiat et pertractet, præstita securitate tam sibi quam
suis, quæ ad hoc secundum vestræ discretionis arbitrium visa
fuerit optima, et restitutionem plenariam exhibeat ablatorum
tam eidem archiepiscopo, quam monachis Cantuariensis ecclesiæ,
necnon et aliis ecclesiis et personis; ipsosque monachos ad
ecclesiam suam redire permittat ac manere securos, et regalia
universa vel per seipsum eidem archiepiscopo conferat et assign-
net, vel, si maluerit, vos vice nostra illa conferatis et assignetis
eidem. Hic est tenor mandatorum nostrorum juxta prudentem
et simplicem intellectum, quem et in litteris nostris evidenter
expressimus, et dilecto filio abbati Belliloci præfati regis nuncio
exposuimus diligenter, ut non solum indignum sed et impium
reputemus, si quis ausu sacrilego dixerit aut crediderit, quod
nos intentionem nostram uno modo uni, et altero modo alteri
exposuerimus, seductorie variando, cum apostolica sedes per
Dei gratiam serpentinam prudentiam et simplicitatem habeat
columbinam. Adhæc præfatum regem moneatis prudenter, et
efficaciter inducat, ut ea quæ per dictum abbatem Belliloci
ex parte sua promissa sunt et oblata, sicut superius sunt ex-
pressa, sine mora et difficultate qualibet exequatur. Datum
etc.

(XV.) Innocentius episcopus, etc., Londoniensi, Eliensi et
Wigorniensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem.
Vestris consultationibus respondemus, quod, cum occasione inter-
dicti novum chrisma in Coena Domini nequeat consecrari, veteri
utendum est in baptismo parvulorum, et si necessitas postu-
laverit ipsi chrismati, ne deficiat, est oleum commiscendum per
manum pontificis aut etiam sacerdotis. Quamvis autem viati-
cum pertinere videatur ad poenitentias morientium, si tamen
haberi non possit illud in hoc casu, quod legimus credimus
obtinere, "crede et manducasti," cum sacramentum necessitatis
articulus sed non contemptus religionis excludat, ipsaque necessi-
tas in proximo speretur defutura. Nec evangelium nec horæ ec-
clesiasticæ celebrentur in loco sollempni, sive alio, populo ibidem
conveniente. Viri religiosi quorum monasteria causa orationis
visitare consueverunt, non per majus ostium, sed per secretio-
rem locum peregrinos intra ecclesiam admittant ad orationem.
Ostia ecclesiarum clausa permaneant, præterquam in præcipuo
festo ecclesiæ, quando apertis ostiis parochiani et alii admitti
poterunt in ecclesiam ad orandum. Baptismus intra ecclesiam
ostiis clausis modo consueto cum veteri crismate et oleo cele-

bretur, nulla laica persona præter paternos admissa, et, si necessitas postulaverit, est oleum novum commiscendum. Pœnitentia tam sano quam ægroto est infligenda, quia media vita in morte sumus. Confessi in jure vel convicti super aliquo crimine ad episcopum, vel ejus pœnitentialem sunt transmittendi, et, si necessitas fuerit, ad hoc per ecclesiasticam censuram sunt compellendi. Presbyteri suas horas et orationes privatim dicere possunt. Presbyteri die Dominica aquam possunt in cœmeterio benedicere, et aspergere, panemque benedictum facere et tribuere, et festivitates et jejunia denunciare, sermonem facere ad populum. Mulier enixa veniat ad ecclesiam, et extra parietes ecclesiæ suam faciat purificationem. Presbyteri infirmos visitabunt, confessiones audient, animarum commendationem modo consueto celebrent, cadavera mortuorum, quia ecclesiastica carebunt sepultura, non sequentur. Presbyteri in die Passionis sine sollempnitate crucem extra ecclesiam ponent, ut parochiani ipsam cum consueta devotione adorent.

CANTER-
BURY
CHRONICLE

How the
Interdict is
to be ob-
served.

[Dated
June 14,
1208;
Potthast,
Reg. Pont.
n. 3443].

(XVI.) Innocentius episcopus, etc., Johanni, illustri regi Anglorum, salutem et apostolicam benedictionem. More pii patris, qui filium offendentem offensus etiam odiasse non potest, et quandoque de malo ejus gravior quam ipse turbatur, indurato tibi non possumus indurari, sed paterna pietate molliti te tanto tempore in tua damna mollitum, omni opera, qua valemus, satagimus emollire, ut te a tuo damnabili et damnoso proposito revocemus; instantes plurimum si, quod veremur, contigerit te incurrere, sed majoris causam tristitiæ reputantes, quia noluisse illud, cum posses, præmunitus toties et præmonitus, evitare. Fortuitum namque malum doloris habet qualecunque remedium, quod autem spontaneus quis incurrerit, durius post se ingerit dolendi tormentum. Tu vero, fili karissime, præcave diligenter, ne volens et sciens illi periculo te subicias, a quo te cupimus tanto studio præservare, quodque demum tanto tibi majorem incutiat pœnitentiam, quanto minus providere rejecisses ostensam tibi de illo vitando cautelam. Illud autem regalem prudentiam nolumus ignorare, quod multa nobis de præsentis negotii circumstantiis innotescunt, quæ a tua notitia per illorum versutias absconduntur, qui nolunt tibi ostendere vulnus tuum, nescientes vinum increpationis infundere, scientes autem oleum adulationis illinire; utinamque callide non procurent, ut semper in angustia perseveres, quatinus in angustia constitutus illos semper habeas cariores. Quapropter nos, qui etiam prudenter illud aspicimus, et curare salubriter affectamus,

Letter of
the pope to
the king.

[Dated
Jan. 23,
1209;
Potthast,
R.P. 3632.]

His love and
sorrow for
him.

The king's
servants
conceal the
truth from
him.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Do not be
harder than
adamant.

The pope
would pre-
fer mild
remedies.

He begs the
king for his
sake to do
justice.

Otherwise
the pope
must pro-
ceed more
severely.

consilia monitis monitaque consiliis inculcantes, et blanditiis minas et minis blanditias interserimus, vice periti medici medicinalis artis auxilia variando, qui ferrum adhibet, ubi fomenta non prosunt, et potione tepentis aquæ languores emendat, qui medicinæ violentiam non senserunt. Quoniam, etsi velut adamas durus esses, deberet utique te artificii tanti sedulitas emolli-
lire, cum ille tamen, etsi ferro cedere nesciat, hircini sanguinis infusione mollescat. Vide quoque ne cursum tuæ prosperitatis impedi-
as, quia nobiscum pacem habere non posset, quicunque te vellet in hoc errore fovere. Jam igitur apud te quasi ultimi-
mis remediis insistentes, quæ ultra tibi adhibere remedia possi-
mus non habemus. Et inter repugnantes sibi sanare volentis, et sanari nolentis affectus, donec spes hujusmodi curæ foret, mallemus levibus et suavis quam duris et asperis te curare, cum illa nullam deserant post se saniem, ista vero deformem soleant relinquere cicatricem. Ne itaque nos et te in majorem necessitatem inducas, ecce familiariter petimus, ecce dulciter admonemus, ecce paterne consulimus, ecce benigne rogamus sub obtentu divini judicii, in remissionem peccaminum tibi in-
jungentes, quatenus super ecclesiæ Cantuariensis negotio nobis et ecclesiæ, immo Deo, sine ulteriori mora satisfacere non postponas, pro illa dilectione sincera, qua te inter ceteros principes dileximus et diligimus; hæc saltem nobis concedens in donum, qui spem utique habemus, nec desperamus adhuc, quia, si petissemus majora, negare nullatenus debuisses, præsertim sicut tibi alia vice curavimus intimare, licet supra jus tuo non fuerit juri delatum, ex his tamen, quæ acta fuerant aut agenda, nullum tibi volumus aliquando præjudicium generari. Eligas ergo, fili karissime, tam dulcibus monitis et consiliis salutari-
bus acquiescere, non autem adulantium perversitatibus et per-
versorum adulationibus assentire, quoniam, ut utamur verbo divino, qui beatum te dicunt, ipsi te decipiunt. Alioquin cælum et terram in testimonium contra te invocamus, quod ex pertinacia tua, non ex severitate nostra continget, si manum apostolicam in te pateris aggravari, quam hactenus vix potui-
mus, sed de cetero nunquam poterimus continere. Quære quæsumus ab illis, qui caput tuum oleo peccatoris impinguant, ad quem finem valeas ex hac pugna pervenire. Non audebunt profecto aliud respondere, nisi quod non poteris vincere, nisi victus. Sed gloriosior esset tibi victoria, cum de victo fueris victor effectus, qui tunc vincis proculdubio, cum vinceris, nec ab homine sed a Deo, a quo gloriosum est homini vinci, ut

semper det homo Deo gloriam et honorem ; unde te nemo vana suggestionē seducat, quod nisi tu nobis cesseris, sicut in hac pugna quo non vis tibi modo concedamus ; quoniam facilius possemus occidi, quam vinci.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

(XVII.) Otto, Dei gratia Romanorum imperator, J. regi Anglorum, salutem et debitæ dilectionis affectum. Ex mutæ dilectionis affectu, quo vobis astringimur, de honore vestro tanquam de nostro proprio cogimur esse solliciti, et ea dilectionem vestram monere, quæ vobis non dubitamus salubriter convenire. Cum igitur non sit sapientiā, non prudentiā, non potentia, non consilium contra Dominum, ne contra stimulum calcitrantes, gravamen iræ Dei, et, divinæ voluntati repugnantes, damna solita incurratis, omni affectu, quo possumus, vestram rogamus dilectionem, quatenus cum viro venerabili Stephano Dei gratia Cantuariensi archiepiscopo, et sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinali, salutem vestræ, ut credimus, devotissimo, cum eo et episcopis suffraganeis ejus, necnon et monachis ecclesiæ Cantuariensis cum ceteris viris ecclesiasticis regni vestri ad honorem Dei et sanctæ ecclesiæ quantocius pacem reformare studeatis. Hoc vos precamur affectuose ; hoc ad observationem honoris vestri consulimus, ne mora, quod absit, vos trahat in periculum ; et vestro honori regio nihil inde deperire timeatis, si ea, quæ Dei sunt, Deo restituantis, et quæ minus discrete acta sunt, emendatis. Nam eo potius salus et honor augebitur, quo magis vos humiliaveritis Illi, per quem reges regnant, et qui regna pro sua voluntate transmutat.

Letter of the
emperor
Otto IV. to
the king
urging him
to make
peace with
the arch-
bishop ;
A.D. 1209.

(XVIII.) Innocentius episcopus, etc., dilectis filiis decano et capitulo Lincolniensi, salutem et apostolicam benedictionem. Cum certa sint tempora constituta, ultra quæ non debent ecclesiæ pastoribus destitutæ vacare, karissimus in Christo filius noster illustris rex Angliæ, quod dolentes dicimus, prævaricationi prævaricationem addendo, facit, prout dicitur, ordinationem earum in regno suo vacantium ultra quam liceat prorogari, ut sic forsan earundem proventus sibi posset occasionaliter vendicare, quoadusque de personis, quæ sibi placeant, ordinentur, sperans a nobis majorem gratiam, ut videtur, multiplicatis excessibus extorquere, cum potius contra quemlibet, quantumcunque nobis sit carus, injurias ecclesiæ Dei tam perseveranter prosequi disponamus, ut nulla supplicatione seu rebellione, donec ipse a persecutione desistat, vel in ea deficiat, convertamur. Quia igitur quantumcunque regem ipsum in Domino diligamus, et suo velimus honori deferre, pro rege terreno cælestem Regem

Letter of
the pope to
the dean
and chapter
of Lincoln ;
dated Jan.
12, 1209.

The king
prolongs the
vacancies of
bishops.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

They are to
elect a
bishop or
the pope
will do it
or them.

Dated Jan.
12, 1209.

The pope to
the three
bishops,
executors of
the Inter-
dict.

Deal mildly
with the
Cistercians.

[March 6,
1209.]

The pope to
the bishops
of England.

Some of the
Cistercian
houses have
defied the
Interdict.

offendere non debemus, eundem litteris nostris monemus atten-
tius et hortamur, ut non impediat, nec per suos impediri per-
mittat, quominus tam cathedrales quam regulares ecclesiæ sic
vacantes personas idoneas per electionem liberam et canonicam
sibi præficiant in pastores. Quocirca universitati vestræ per
apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus convenien-
tes in unum, invocata gratia Sancti Spiritus, personam idoneam,
quæ tanto congruat oneri et honori, per electionem canonicam
in pastorem vobis præficere studeatis. Alioquin nos vobis cum
divino consilio et auxilio, secundum officii nostri debitum, talem
curabimus in pastorem præficere, qui præesse valeat et prodesse,
pro nulla injustitiæ violentia prosecutioni justitiæ defuturi, et
inobedientiam vestram digna poena curabimus, Domino auctore,
castigare. Datum Laterani pridie idus Januarias, pontificatus
nostri anno xiº.

(XIX.) Innocentius episcopus, etc., Londoniensi, Elyensi et
Wigornensi, salutem et apostolicam benedictionem. Cum Cis-
terciensis ordinis fratres sincerissimo diligamus affectu, fraterni-
tatem vestram monendam duximus atque rogandam, per aposto-
lica scripta mandantes quatinus rigorem interdicti circa eos
temperare curetis quantum fieri potest sine scandalo aliorum;
ita ut non rumpatur nervus ecclesiasticæ disciplinæ. Quæ
propterea nervo comparatur ut non debeat dissolvi sed infecti
cum necessitas postulaverit. Quanto igitur nos vobis benignius
deferimus, tanto vos illis benignius deferatis quorum providen-
tiæ cuncta quæ ad hunc spectant articulum ab initio commisi-
mus moderanda. Datum etc.

(XX.) Innocentius episcopus, etc., universis episcopis per An-
gliam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum
Cisterciensis ordinis monasteria per Angliam constituta inter-
dictum ecclesiasticum pro negotio Cantuariensis ecclesiæ aucto-
ritate nostra generaliter promulgatum incepissent arcte servare,
postmodum quidam eorum, sicut accepimus, appellationis præ-
textu, quam occasione privilegiorum suorum interposuisse di-
cuntur, ipsum non solum quoad privilegiorum eorundem indulta
temere violarunt, verum etiam cum campanis sonantibus, ac
boantibus cantilenis, et apertis januis, et ad communionem aliis
invitatis, sollempnius solito præsumperunt celebrare. Licet
igitur tantam præsumptionis audaciam de viris religiosis credere
vix possimus; si tamen verum est, quod asseritur, non sine
gravi jactura libertatis ecclesiasticæ debilitari posset per illud
nervus ecclesiasticæ disciplinæ; universitati vestræ per aposto-

lica scripta mandamus et districte præcipimus, quatenus super hoc inquiratis diligentissime veritatem, et abbates sive priores monasteriorum illorum, quos taliter inveneritis celebrasse, suspensos ad præsentiam nostram ad satisfaciendum de tanto excessus conceptu, sublato cujuslibet contradictionis et appellacionis obstaculo, per censuram ecclesiasticam accedere compellatis; monasteria ipsa simili censura cogentes, ut secundum mandatum venerabilium fratrum nostrorum Londoniensis, Eliensis, Wigorniensis episcoporum, et coexecutorum suorum, inviolabiliter prælibatum interdictum observent, non obstante quolibet privilegio, cum non possint mandato apostolicæ auctoritatis obstare, quæ semper salva, hujusmodi privilegia conceduntur. Et si non omnes, etc., singuli vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Laterani xi^o kalendas Martii, pontificatus nostri anno xi^o.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.
Inquiry is to
be made.

Dated Feb.
19, 1209.

(XXI.) Innocentius episcopus, etc., venerabilibus fratribus Londoniensi, Elyensi et Wigornensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Ad petitionem venerabilis fratris nostri Stephani Cantuariensis archiepiscopi, sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalis, discretionis vestræ committimus, quatinus non obstante interdicti sententia quam tulistis, conventualibus ecclesiis quæ ipsum patienter et humiliter et continuo ab initio servaverunt, prout expedire videritis licentiam concedatis pro conficienda Eucharistia semel ac secreto in ebdomada celebrandi divina, ut virtus divinissimi sacramenti finem impetret huic negotio salutarem. Quod si non omnes hiis exequendis mandatis interesse poteritis, duo vestrum ea nihilominus exequantur. Datum Laterani idibus Januarii, pontificatus nostri anno xi^o.—Hujus auctoritate mandati conventualibus ecclesiis quæ patienter ac humiliter et continue interdictum a nobis auctoritate domini papæ latum ab initio observaverunt, damus licentiam in ebdomada secundum tenorem mandati apostolici celebrandi divina suppliciter ac legendo, et absque cantus modulatione et cujuscunque campanæ pulsatione, januis diligentissime clausis et exclusis penitus interdictis, et hoc vestris conventualibus intimetis, habita vigilanti cautela ne ex hac indulgentiæ gratia virtus interdicti aliquatenus enervetur.

The pope to
the three
bishops.

Indulgence
to the
obedient
churches.

Dated Jan.
13, 1209.

(XXII.) Innocentius episcopus, etc., Stephano Cantuariensi archiepiscopo, etc., salutem et apostolicam benedictionem. Fratritati tuæ præsentium auctoritate concedimus quatenus non obstante interdicto pro ecclesia tua lato, si pro ecclesiæ tuæ pace ad præsentiam karissimi filii nostri Johannis illustris regis Anglorum te contigerit utiliter accersiri, permittere tibi liceat

The pope to
the arch-
bishop of
Canterbury.
He may visit
the king in
spite of the
Interdict.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Jan. 12, 1209.

Letter of
the pope to
the bishops
of London,
Ely, and
Worcester;
containing a
letter to the
king.

ut in locis ad quæ in tuo transitu declinaveris celebrentur tibi ac venerabilibus fratribus nostris Londoniensi, Elyensi et Wigornensi coepiscopis tuis et familiæ tuæ submissa voce divina. Datum ii^o idus Januarii, pontificatus nostri anno xi^o.

(XXIII.) Innocentius episcopus, etc., Londoniensi, Eliensi et Wigornensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Dilecto filio-nostro regi Anglorum illustri scripsimus sub hac forma: Tacti sumus dolore cordis intrinsecus, et vehementi dolore turbati, quod cum ex illa speciali dilectionis prærogativa, qua te sedes apostolica diligebat inter ceteros principes, speravimus ut versa vice rependeres ei honorem et amorem, odium ei pro dilectione retribuis, et quasi conjuraveris in te ipsum, tuo non parcis honori, ut nostro possis derogare; quinimmo et tuam famam negligens et salutem, in præjudicium utriusque temere contra nostram et ecclesiæ, immo Dei dispositionem erigeris, non attendens quod in vanum eam evacuare moliris, cum extensam manum Altissimi nemo possit avertere, quodque fuerit ab Ipso decretum, nullus valeat immutare. Sane quantum et qualiter super negotio Cantuariensis ecclesiæ tuæ regali celsitudini detulerimus, etsi tu forsan hoc non recolas, ut ingratus, de memoria tamen universalis ecclesiæ facile non poterit aboleri, quæ bonitate malitiam non vincente, nostram circa te patientiam admiratur. Heu quæ, fili karissime, nimia duritia tuum obturavit auditum, ut salutaria monita tibi a nobis toties inculcata non caperes? quæ duritia tuum absorbit intellectum, ut discreta consilia tibi a nobis sæpius suggesta non servares? Jam sic induratus esse conspiceris, quod in immensum crescentem tui vulneris plagam non sentias; ita fascinator esse videris, quod nec medicaminis opem aut operam medicantis admittas; ut quasi de te possimus conqueri cum propheta dicente: "Cui lo-
quemur et quem contestabimur amplius? et incircumcisæ sunt
aures ejus, et audire non possunt." Figet te verbi, quod pro tua tibi salute suggeritur. Tædet te boni, quod pro tua tibi honorificentia suadet, dum nec animæ tuæ detrimenti te miseret, nec famæ quoque, ne infamiæ dixerimus, mundanæ te pudet. Unde quanto magis te super tanta duritia miseremur, tanto in crudelem tibi ipse mutatus, misereri tibi hactenus miserabilius refugisti. Licet autem paterna caritas, ex qua ista tibi suggerimus, tibi sit forsitan odiosa; circa te tamen prudentis et amantis medici vicem agimus, qui quandoque infirmum invitum et renitentem et improvide reluctantem salubriter secat et urit; ideoque si morbum tuum, quod absit, induratum invenerimus,

Words of
expostula-
tion.

Jer. vi.

valentiori nos cogit insistere medicinæ, juxta quod necessaria causa deposcit; cujus asperitatem etsi forsitan in præsentî refugias, sanitate tamen recepta, ejus collaudabis effectum, ac peritum quoque medicum benedices. Ut autem adhuc lenitatis apponamus unguentum, ut forsitan ipso mollitus asperiora molimina non expectes, serenitatem regiam rogamus attentius et monemus, per Eum, qui venturus est judicare vivos et mortuos, obtestantes, quatenus usus consilio saniori, a tanto revoceris errore, saltem in ipso negotio procedendo juxta continentiam litterarum, quas dilectus filius abbas Belliloci dudum a nobis tuo nomine impetravit; quia proculdubio præter culpam priorem hoc ad tuam alteram tibi poterit imputari, si ab eo recedere videaris, quod sub tuarum testimonio litterarum tam expresso, cum tanta fuerit instantia postulatum, per quas litteras nobis humiliter supplicabas, ut quicquid idem abbas de negotio ipso tuo nomini firmatum diceret, firmiter crederemus. Propter quod debueras sine difficultate aliqua adimplere, quod per suam fuerat sollicitudinem impetratum; præsertim cum hoc demum visus fueris attemptare, quandoquidem propter illud a te diligenter auditum, et examinatum prudenter, delegatos nostros ad præsentiam tuam postea quasi pro complemento negotii venire fecisti. Quapropter, fili karissime, ne sis durus, et negotio huic de cetero nullam ingeras difficultatem, ne te, quod absit, in illam difficultatem inducas, de qua non facile valeas expediri; alioquin, quantumcunque personam tuam sincere in Domino diligamus, licet canonicam disciplinam sis forsitan indignanter suscepturus, quia tamen cum is, qui diligitur, castigatur, tunc circa eum pietas exercetur eo quod amor habeat plagas suas, quæ dulciores sunt cum amarius inferuntur, nisi usque ad tres menses post susceptionem vel recusationem præsentium, quæ præmisimus adimpleveris; extunc ex parte Dei Omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, et beatorum apostolorum Petri et Pauli, quorum licet indigni auctoritatem habemus, te anathematizatum decernimus, et a fidelium communione præcisum; venerabilibus fratribus nostris Londoniensi, Eliensi, Wigornensi episcopis firmiter injungentes, ut sententiam ipsam, appellatione remota, non differant publicare, facientes eandem singulis Dominicis ac festivis diebus, pulsatis campanis et candelis accensis, usque ad satisfactionem condignam sollempniter innovari; quam et nos ipsi, auctore Deo, ore proprio publicabimus, ut sic citius et validius poena ejus in omnem ecclesiam innotescat, cujus culpa generalem ecclesiam noscitur offendisse, ad-

CANTER-
BURY
CHRONICLE

The pope
urges the
king to
fulfil the
promises
made by the
abbot of
Beaulieu.

If these
terms are
not fulfilled
within three
months, the
king will be
excommunic-
ated.

Orders have
been given
to the
bishops; the
pope will
publish the
sentence
with his
own mouth.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

[Jan. 12,
1209.]

The king to
the three
bishops.

He will
satisfy the
church, and
send the
justiciar and
others to
meet them
at Dover.

They are to
bring the
bull of in-
demnity.

Dated at
Gloucester,
July 13,
1209.

Safe conduct
issued by
the justi-
ciar.

huc in Altissimi adjutorio contra te multipliciter processuri, si non sic tuum festinaveris corrigere errorem. Ecce tensus est arcus. Fuge igitur, fili karissime, sagittam, quæ non consuevit abire retrorsum, ne sanciatu ab illa, ita graviter infirmeris, ut non solum non possis ad meliora proficere, verum etiam vix valeas ad priora redire: cujus etiam plaga sine deformi non poterit cicatrice sanari. Datum etc.

(XXIV.) Johannes Dei gratia rex Angliæ, etc., venerabilibus patribus in Christo Londoniensi, Elyensi, Wigornensi episcopis, salutem. Sciatis quod locuti sumus cum venerabilibus patribus nostris P. Wintoniensi et J. Bathoniensi, et cum fidelibus nostris electo Lincolnensi et G. filio Petri justiciario nostro, et cum alio consilio nostro, et pro Deo et petitione domini papæ satisfaciemus sanctæ ecclesiæ; et sciatis quod mittimus in occursum vestrum usque Dovre, una cum prædictis Wintoniensi et Bathoniensi episcopis et electo Lincolnensi et justitiario nostro, comitem de Arundel, comitem Albericum, W. Briwere, abbatem Belliloci, H. et W. archidiaconos de Stafforde et Huntedone, quibus plenariam potestatem in omnibus satisfaciendi pro nobis sanctæ ecclesiæ commisimus. Et rogamus vos quatinus omni dilatione et occasione postpositis, in terram nostram veniatis. Mittimus autem vobis litteras nostras de conductu: et afferatis vobiscum privilegium domini papæ quod de indemnitatem nostra conservanda impetratum est et repositum apud Clarum Mariscum, si quomodo fieri poterit, vel saltem transcriptum illius. Vos igitur interim provideatis ne in nos vel regnum nostrum aliquid de novo statuatur durum, cum parati simus mandato sanctæ ecclesiæ obedire et satisfacere. Teste me ipso apud Glavornam xiii^o die Julii. Istæ sunt patentes:

Gaufridus filius Petri, etc., Londoniensi, Elyensi et Wigornensi episcopis, salutem. Sciatis quod dominus rex mittit nos et dominos Wintoniensem et Bathoniensem episcopos et H. Lincolnensem electum et comitem de Arundel et comitem Albericum et W. Briwerre, et abbatem Belli loci et H. et W. archidiaconos de Stafforde et Huntedone, in occursum vestrum apud Dovre, cum plenitudine potestatis satisfaciendi sanctæ ecclesiæ pro eo in omnibus tam ecclesiis quam ecclesiasticis personis. Unde vos rogamus et consulimus in fide quam Deo debemus, quatinus sicut Deum diligitis et pacem regni et ecclesiæ et honorem nostrum et vestrum affectatis, nullo modo omittatis in mundo quin sub omni festinatione veniatis, sicut dominus rex vobis mandat; quoniam securi sumus de pace

ecclesiæ. Et quia tantam instantiam petit negotium illud, ut scitis, cum non essent alii comites et barones in curia qui se obligarent, sicut nos obligamus, nolumus tamen differre quin statim litteras domini regis et nostras vobis mitteremus per latorem præsentium, et non recedemus a curia antequam consimilem obligationem de eis habeamus; ita quod de plenaria pace et satisfactione in nullo vos oportebit vel etiam nunc oporteat dubitare. Vos autem sicut honorem Dei et ecclesiæ Anglicanæ pacem perpetuam diligitis, procuretis quod nihil durum interim in dominum regem statuatur. Quoniam certum sumus quod antequam a curia recedamus in occursum vestrum ecclesiis et ecclesiasticis personis res et possessiones suæ restituantur.

CANTERBURY CHRONICLE.

The justiciar does his best for peace.

The bishops must protect the king from further sentences.

(XXV.) G. filius Petri, etc., episcopis eisdem salutem. Sciatis quod domini Wintoniensis et Bathoniensis episcopi et H. electus Lincolnensis et nos locuti sumus cum domino rege de negotio ecclesiæ Anglicanæ, ut pax fiat inter regnum et sacerdotium, et ipse ob petitionem et reverentiam domini papæ et preces nostras mittit nos in occursum vestrum apud Dover, cum plenitudine potestatis satisfaciendi pro eo in omnibus sanctæ ecclesiæ, tam ecclesiis quam ecclesiasticis personis. Unde vos rogamus et consulimus in fide et veritate quatinus, sicut pacem regni et ecclesiæ et honorem Dei et vestrum diligitis, nulla ratione vel occasione in mundo omittatis quin cum omni festinatione ad nos veniatis apud Dovram sub conductu domini regis et nostro, quos vobis transmittimus, et firmiter promittimus et tenore præsentium obligamus et fidejussores super Christianitatem nostram nos constituimus quod tam ecclesiis quam ecclesiasticis personis restitutione ablatorum et aliis satisfaciet; ita quod si dominus rex non satisfecerit, nos inde satisfaciemus in omnibus sicut fidejussores et debitores. Valete. Patentes iii. episcopis.

The justiciar to the three bishops.

The king sends him to Dover.

He begs the bishops to make haste and take pains to make peace.

(XXVI.) Notum sit omnibus præsens scriptum inspecturis quod ita prolocutum est de pace sacerdotii et regni, inter dominos Londoniensem, Elyensem et Wigornensem episcopos, executores domini papæ, ex una parte, et nuntios domini regis ex altera parte, scilicet dominos Wintoniensem et Bathoniensem episcopos, et H. et H. Lincolnensem et Exoniensem electos, abbatem Bellilôci, G. filium Petri comitem Essexiæ, comitem Arundelli, comitem Albericum, W. Briwere et H. archidiaconum Huntendonæ: quod domino archiepiscopo Stephano Cantuariensi fiat in continenti plena restitutio immo-

Report of debate between the representatives of the two parties at Dover.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The arch-
bishop is to
have his
rights.

The bishops
to be re-
stored to
theirs :

and the rest
of the in-
jured clergy
as well ;

within three
weeks of S.
Laurence's
day.

The king
will receive
the arch-
bishop and
bishops
securely.

Bishops,
earls, and
barons will
be sureties.

The arch-
bishop is to
swear fealty.

bilium et libertatum cum libera administratione, ita ut talem habeat saisinam eorum qualem habuit Hubertus quondam archiepiscopus Cantuariensis die qua obiit ; et monachi Cantuarienses similiter plenariam saisinam immobilium et libertatum habebunt cum libera administratione. Episcopi vero, videlicet Londoniensis, Elyensis, Wigorniensis, et Herefordensis, habebunt talem saisinam immobilium et libertatum omnium cum libera administratione qualem habuerunt die qua lata fuit sententia interdicti. Monachi similiter et canonici et ceteræ ecclesiasticæ personæ plenam habebunt saisinam. Fiet a domino archiepiscopo et episcopis et monachis tam Cantuariensibus quam aliis, nec non et aliis ecclesiasticis personis omnibus plena restitutio omnium ablatorum quæ ad manum regis pervenerunt vel ad opus ejus servantur, sive eis sive hominibus suis ablata fuerint per tailagium vel alio modo, præter ea quæ dominus rex habere deberet si ecclesia esset in pace bona et plena libertate sua. Et hæc restitutio ablatorum perficietur in tres septimanas proximas post diem Sancti Laurentii. De aliis vero ablatis fiet inquisitio infra eundem terminum, et quod de inquisitione perfici non poterit infra illum terminum, perficietur postea, et completa inquisitione fiet plena restitutio ablatorum quæ per illam fuerint declarata. Dominus rex recipiet dominum Stephanum Cantuariensem archiepiscopum, Sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalem, et pertractabit tantquam Cantuariensem archiepiscopum, et præstabit securitatem eidem et suis, similiter Londoniensi, Elyensi, Wigornensi, et Herefordensi episcopis suisque, veniendi et manendi secure. Hanc videlicet securitatem ipse dominus rex dicet ore suo coram magnatibus suis. Veniat dominus S. Cantuariensis archiepiscopus et alii episcopi secure, et maneant securi et de hoc faciat litteras suas patentes tam archiepiscopo quam singulis episcopis. Episcopi autem et comites et barones quos archiepiscopus et episcopi nominabunt, de mandato et voluntate domini regis capient hoc in manu, et facient super hoc litteras suas patentes tam archiepiscopo quam singulis episcopis. Dominus autem archiepiscopus in adventu suo, receptis regalibus suis, faciet fidelitatem domino regi sicut prædecessores sui fecerunt progenitoribus suis. Præstabit etiam dominus rex idoneam cautionem secundum quod continetur in mandato domini papæ exhibito nuntiis domini regis apud Doumam. Monachos autem Cantuarienses permittet redire ad ecclesiam suam et manere securos. Et cum hæc omnia completa fuerint, solvetur inter-

dictum. Præfati vero Londoniensis, Elyensis, Wigorniensis episcopi, et magister Simon de Langetone dicent quod bona fide conservabunt quantum in eis est jura domini regis ad honorem Dei et sanctæ ecclesiæ et ipsius regis et regni, et operam dabunt sicut honeste poterunt, salvo honore Dei et ecclesiæ, ne occasione istius facti juri regio in aliquo derogetur. Præfati vero nuntii domini regis promiserunt quod bona fide laborabunt quod pax ista compleatur sicut prolocutum est; et propter hanc spem pacis de consilio eorundem nuntiorum virorum prudentium prorogaverunt prædicti executores diem sententiæ domini regis usque in quinque septimanas completas ab instanti die Sancti Laurentii anno ab Incarnatione Domini M^{CC}CLIX^o, anno domini regis nostri Johannis XI°, die proxima sabbati ante eundem diem Sancti Laurentii apud Dovram. In hujus facti testimonium apposita sunt scripto præsentis sigilla, etc.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The king's
rights are to
be main-
tained.

His envoys
to do their
best to
secure
peace.

The sen-
tence against
the king
postponed.

Dated Aug.
9, 1209.

In hunc modum scribunt executores episcopis, archidiaconis, abbatibus et ceteris prælatis per totam Angliam, a quibus dominus rex aliquid abstulerit: W. Londoniensis, E. Elyensis, M. Wigorniensis episcopi, N. sive episcopo sive abbati, salutem in vero Salutari. Sicut provisum est inter nos et nuntios domini regis, si pax in forma provisa processerit, ecclesiis et ecclesiasticis personis plenaria est ablaturum restitutio facienda, ideoque vobis significamus quatinus inde vobismetipsis providentes tam viros religiosos quam clericos vestros præmuniveritis ut sibi provideant de ablaturum quantitate et qualiter sint ablata si opus fuerit valeant comprobare.

The execu-
tors warn
the injured
clergy to
have their
claims for
restitution
ready in
case of peace
being made.

(XXVII.) Johannes Dei gratia, etc., venerabilibus in Christo patribus, W. Londoniensi, E. Elyensi, M. Wigorniensis episcopis, salutem. Venerunt ad nos dominus Wintoniensis episcopus et W. Briwere cum tenore verborum quæ inter vos et fideles nostros quos in occursum vestrum miseramus tractata sunt super negotio sanctæ ecclesiæ; sed, quia res hæc magna est et tam ardua, non potuimus inde ad plenum respondere sine præsentia et consilio G. filii Petri justitiarum nostri, cui statim mandavimus quod ad nos festinanter veniret, et ideo retinuimus nobiscum prædictos episcopos et Willelmum quousque idem G. veniat, quem scimus in proximo venturum. Et nos rogamus quatinus id moleste non feratis, sed interim versus Norhantonam accedatis, ubi per nos vel per nuntios nostros vobiscum loqui possimus. Terminum autem conductus vestri prorogamus a die Sancti Laurentii proximo præterito usque in v. septimanas. Teste meipso apud Notingham xxiii^o die Augusti.

The king to
the three
bishops.

He cannot
decide with-
out the
justiciar.

They are to
come to
Northamp-
ton.

He pro-
longs the
safe con-
duct.

Dated Aug.
23, 1209.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The bishops
of London,
Ely, and
Worcester,
to the
bishop of
Winchester.

The king's
safe conduct
is insuffi-
cient, and
they cannot
relax their
conditions.

Restitution
has not
begun.

Come to
Dover, for
we must go.

The three
bishops to
the king.

They re-
ceived the
royal com-
mand to go
to Dover.

(XXVIII.) W. Londoniensis, E. Elyensis, et M. Wigorniensis episcopi, venerabili fratri Wintoniensi episcopo, salutem et fraternam in Domino caritatem. Fraternitati vestræ notificamus quod litteras domini regis suscepimus clausas et ideo insufficientes ad securitatem conductus ulterius proficiscendi; sed nec de magistro Symone nec de monachis Cantuariensibus, sine quibus negotium expediri non potest, ulla mentio facta fuit. Ad hæc etiam si litteræ domini regis patentes fuissent cum minore conductus securitate quam prius habuimus, nequaquam priores limites conductus nostri transgrederemur. Præterea si et nos et magister Simon et procuratores monachorum sufficientem haberemus conductum et essemus Norhamtoniæ vel alibi ad vocationem domini regis, formam pacis a nobis et a vobis communiter provisam, et secundum tenorem mandati apostolici conceptam, cujus fines excedere nec possumus nec audemus, nullatenus mutaremus. Non autem possumus satis admirari quod in restitutione ablatorum quæ ad manus domini regis pervenerunt vel ad opus ejus servantur facienda infra tres septimanas a die Sancti Laurentii tam diu cessatur, et quod de ea non audivimus; præsertim cum, sicut bene recolimus, vos ipsi, cum essemus in consilio, dixistis quod certi eratis quod intra terminum illum fieret restitutio. Continetur etiam in quibusdam litteris vestris sigillo vestro signatis, quod prioris conductus credebatis terminum, qui erat usque ad Assumptionem Beatæ Virginis, ad consummationem negotii satis esse diffusum. Volumus autem discretionem vestram non latere, quod nec adhuc facta est restitutio immobilium et libertatum cum libera administratione, quæ, sicut prolocutum fuerat, in continenti fuerat facienda. Unde quia res non procedit ad consummationem pacis sicut sperabatur et promissum fuerat, nos attentius rogamus et sub debito fraternitatis exigimus et submonemus per fidem conductus qua nobis specialiter per litteras vestras patentes obligati estis, ut quantumcunque tempestive poteritis Dovram festinare velitis. Scitis enim quod terminus conductus nostri instat, et quod ventus et mare in potestate nostra non sunt; sed oportet in portu opportunitatem temporis expectare.

(XXIX.) Domino regi, etc., W. Londoniensis, E. Elyensis et M. Wigorniensis episcopi, salutem. Placuit celsitudini regis mandare nobis, sed etiam rogare, ut cum omni festinatione veniremus Dovram sub conductu litterarumstrarum patantium et litterarum venerabilium fratrum nostrorum Wintoniensis, Bathoniensis episcoporum et H. et H. Lincolnensis et Exoniensis electorum, et cum quibus, sicut in litteris vestris expresse conti-

nebatur satisfaciendi pro vobis in omnibus Deo et ecclesiis et ecclesiasticis personis plenitudinem potestatis regia majestas contulerat. Cum autem ad hanc vocationem vestram Dovram venissemus, nec paratam invenissemus in effectum quod in litteris videbatur expressum, ob reverentiam tamen et gratiam vestram, quam in omnibus quatenus in nobis est desideramus et volumus promereri, dedimus dilationem; et cum prædictis nuntiis vestris providimus formam pacis, juxta mandatum mandati apostolici, sicut in scripto pacis, cui sigilla nostra appensa sunt, quod domino Wintoniensi ostendendum commisimus, evidenter apparet. Et quia angustus erat terminus conductus litteris vestris contentus, præfati nuntii vestri de plenitudine potestatis eisdem a vobis commissæ, tam de satisfaciendo quam de prorogando conductu, prolongaverunt conductum nostrum a die Sancti Laurentii in unum mensem. Ita tamen ut non liceret nobis transgredi Cantuariam, sed ibi ad Dovram vel loco intermedio interim commorari. Accepimus autem postmodum litteras vestras die Mercurii proxima post festum Sancti Bartholomæi, quibus vestri gratiam nobis significare voluistis, ne responsi regii moram moleste feramus. Continebatur etiam in litteris eisdem quod prorogabatis terminum conductus nostri a jam dicto festo Sancti Laurentii in quinque septimanas. Verum litteræ illas clausæ erant, nec solent litteræ clausæ fieri de conductu, nec de prorogando conductu. Et licet verbis vestris tanquam karissimi nostri domini fidem adhibere sicut decet vellemus, tamen ex quo in tam certo et sollempni et publice noto conductu vestro et prædictorum fidelium vestrorum sumus, minus consulte egisse videremur si nos minori committeremus securitati, præsertim cum ille conductus vester, sicut prædictum est, certis sit locorum angustiis limitatus. Ad hæc sicut nobis videtur, frustra versus Norhantoniam vel versus partes illas laboraremus ad præsens, cum nec magister S. de Langeton procurator domini Cantuariensis, nec monachi Cantuarienses procuratores conventus, sine quibus negotium expediri non possit, aliquem receperint illuc veniendi conductum. Sed etiam si omnes illi nobiscum essent illic præsentés, tenorem mandati apostolici, juxta quem prætaxata pacis forma concepta est, mutare aliquatenus non possemus; unde dominationi vestræ supplicamus ne vobis displiceat si in præsentiarum versus Norhantoniam non accedamus.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

They went
to Dover
and drew up
a form of
peace.

The king's
agents pro-
longed their
safe conduct
to Sept. 10.

The king's
promise of
safe conduct
was incom-
plete.

They see no
good in
going to
Northamp-
ton, and beg
to be ex-
cused.

(XXX.) Omnibus hoc scriptum visuris, W. Londoniensis, E. Elyensis, M. Wigorniensis divina permissione episcopi, salutem

Letters
patent of
the bishops

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The sen-
tence against
the king is
postponed
until Oct. 7;
on condition
that restitu-
tion is made
before
Sept. 23.

Dated Sept.
2, 1209.

The king
gives safe
conduct to
the arch-
bishop and
his friends
for fifteen
days after
his landing
at Dover.
(1209 or
1210?)

The justiciar
will secure
the observ-
ance of the
safe con-
duct.

The arch-
bishop to
the king
in 1210.

in Domino. Noveritis quod nos ad petitionem domini nostri regis et domini G. filii Petri comitis Essexiæ justitiiarii sui, de consilio venerabilium fratrum nostrorum G. Roffensis, H. Saresberiensis, et J. Bathoniensis episcoporum, H. Lincolnensis electi et W. domini regis cancellarii, ob reverentiam et gratiam ejusdem domini regis et in spe regiæ benignitatis, prorogavimus diem sententiæ in personam ejusdem domini regis usque in octavas Sancti Michaelis proximo venturi; ita quod interim si placuerit domino regi infra xv. dies ab instanti festivitate Sanctæ Mariæ, domino archiepiscopo et nobis et aliis restitutio fiat mobilium et immobilium, sicut continetur in scripto pacis, et infra idem festum Sancti Michaelis litteras suas si placet nobis patentes mittat, quibus nobis se significat acceptare pacem sicut prolocutum est et servaturum, et redactum in scriptis apud Dovram. Actum die Mercurii proxima ante Nativitatem beatæ Mariæ, anno domini nostri regis xim^o.

(XXXI.) Rex domino Cantuariensi. Suscepimus vos et vestros, tam monachos Cantuarienses quos ad reformationem pacis videritis esse necessarios quam alios qui vobiscum veniunt, necnon et episcopos et omnes suos in salvum et securum conductum per terram et per mare veniendo Dovram et morando ibi et inde revertendo usque in xv. dies post diem applicationis vestræ in Angliam. Et si necesse fuerit propter tempestatem vel ægritudinem corporis vel aliquod aliud impedimentum, terminum conductus vestri quantum oportuerit propter impedimentum superveniens prorogamus. Et si forte vel vos vel aliqui de his qui vobiscum venerint non potueritis commode apud Dovram applicare et alibi applicueritis, ibidem sub simili conductu vos et eos recipimus, et in hujus rei testimonium has litteras nostras patentes vobis inde transmittimus.

(XXXII.) Justitiarius et alii sui socii omnibus Christi fidelibus salutem. Noveritis nos de mandato domini regis in manu cepisse, quod dominus Cantuariensis et sui, tam monachi quam alii qui cum eo venerint, sed et episcopi et sui salvi et securi erunt secundum formam litterarum regis de conductu. Promittimus etiam bona fide quod si forte, quod Deus avertat, pax non fuerit formata, octo diebus ante finem conductus veniemus ad prædictos archiepiscopum et alios, nec recedemus a portu in quo fuerint donec salvo transfretaverint.

(XXXIII.) Reverendissimo domino suo Johanni, Dei gratia illustri Angliæ regi, Stephanus, ejusdem miseratione Cantuariensis ecclesiæ minister humilis, totius Angliæ primas, et sanctæ

Romanæ ecclesiæ cardinalis, salutem et debitam reverentiam et devotionem. Litteras dominationis regiæ reverenter suscepimus et devote, per quas nobis mandastis, ut Dovre veniremus vobiscum locuturi; et statim deliberavimus diligenter, quomodo beneplacitum vestrum cum honestate nostra posset ad effectum perducī, quoniam personam vestram tanquam karissimi domini nostri, Deo teste, diligimus, et sincere dilectionem nostram, cum vestræ dilectioni placuerit, per exhibitionem operis probaturi. Quantum etiam ad præsens pertinet laborem corporis et mentis sollicitudinem volumus sustinere, ut vobis satisficiamus, quantum possumus, salvo ordine nostro et ecclesiæ libertate. Et ideo licet admodum paucorum consilium in hoc nobis consentiat, tamen ob reverentiam et gratiam benignitatis vestræ, quam inter temporalia specialiter affectamus, libenter Dovre accedemus, dum tamen salvo quoad conductum, et quoad officium nostrum salvo illic accedere valeamus; videlicet ut conductum nostrum et nostrorum habeamus secundum formam præsentibus inclusam, et ut non impediamur, cum archiepiscopatum nostrum ingressi fuerimus, nos tanquam archiepiscopum habere, quorum neutrum vobis cedit in juris præjudicium vel honoris; sed ne cum illic venerimus, inde incurramus indignationem, unde gratiam debemus et intendimus promereri. Celsitudinem autem regiam præmunimus, quod nec conscientia nostra, nec ecclesiæ libertas permittit, ut de forma pacis nuper apud Dovre prælocuta aliquid remittamus, præsertim cum juxta tenorem mandati apostolici sit concepta. Promittimus etiam bona fide, quod dum sub conductu vestro fuerimus in Anglia, vobis vel regno vestro malum non quæremus, salvo tamen in omnibus negotio Cantuariensis ecclesiæ, cui deesse nec possumus nec debemus. Et si volueritis aliquos de familiaribus vestris mittere in occursum nostrum ad Withsand vel Graveninges, libenter idem protestabimur coram eis. Sed quod in litteris vestris de conductu aliqua ponatur conditio, nec vobis, Deo teste, est necessarium, nec nobis etiam est expediens vel honestum. Et quoniam instat terminus dilationis a vobis datæ, monemus et consulimus bona fide, quatenus quod vobis super his placuerit, dignemini rescribere festinanter. Adhæc placeat serenitati regiæ, quod litteræ conductus propter diversitatem navium et portuum dupplicentur. Bene valeat et vigeat regia majestas in Domino.

CANTERBURY CHRONICLE.

He has received the letter and safe conduct.

He will come to Dover, if he may have safe conduct according to a form which he encloses.

He asks for a speedy answer.

(XXXIV.) Innocentius episcopus, etc., Eliensi, Wigornienti et Herefordensi episcopis, salutem et apostolicam benedictionem. Letter of the pope.

A regalis celsitudinis auditorio non est ita lectio divinarum li-

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

The wrongs
of the arch-
bishop of
York.

brorum, sicut credimus, aliena, quin Herodem regem misisse manum suam ut affligeret quosdam de ecclesia, Lucam audiant recitare: cujus utinam detestanda memoria karissimum in Christo Johannem, illustrem regem Angliæ, commoneat, ut quod religioso judicio damnare debet in illo, maturiori consilio corrigat in seipso. Pervenit ad nos siquidem clamor, et in plurimas mundi partes non absque regiæ famæ detrimento percurrit, quod pravo seductus consilio, manum suam in ecclesiam extendere non expavit, et venerabilem fratrem nostrum Eboracensem archiepiscopum multipliciter affligendo, mobilia et immobilia bona sua diripi ac invadi, et a suis exactiones gravissimas per apparitores fecit tam impios extorqueri, qui et corpora resistantium sibi caperent, et bona nihilominus confiscarent. Ac tandem eodem archiepiscopo cum episcopo Dunelmensi super hoc flexis genibus supplicante, oblitus regiæ mansuetudinis, deprecationem ipsorum, immo honorem Creatoris in ipsis despexit. Cum igitur nos ejus exemplo deceat pro terræ mansuetis arguere, qui servis suis hominem non permisit nocere, ac regem corripuit pro eisdem; serenitatem regiam rogandam duximus et monendam, ut quæ sint digna rege recogitans, præfato archiepiscopo et suis et ecclesiæ, immo Deo, tam plenam quam debitam satisfactionem faciat exhiberi. Quocirca fraternitati vestræ per apostolica scripta præcipientes mandamus, quatenus dictum regem, nostras ei litteras præsentantes, quas super hoc destinamus eidem, prudenter monëatis, et ad id efficaciter inducat. Alioquin quantumcunque ipsum in Christi visceribus diligamus, regioque velimus honori deferri, quia nos libertati ecclesiasticæ non oportet propter humanum deesse favorem, quam Dominus noster Jesus Christus suo sanguine reparaverat, volumus et præcimus, ut nisi ad commonitionem nostram adimpleat quæ præmisimus, totam Eboracensem provinciam supponatis interdicto ecclesiastico; et illud faciatis ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari, contradicentes, appellatione postposita, per censuram ecclesiasticam compescentes. Quod si omnes, etc. Datum Romæ apud Sanctum Petrum.

[Dec. 18,
1207.]

The bishops
forward the
papal letters
to the York
officials;

XXXV. Willelmus Londoniensis, E. Elyensis, M. Wigorniensis episcopi officialibus domini Eboracensis salutem. Mandatum domini papæ super negotio Cantuariensis ecclesiæ et interdicto ab aliquibus non observato suscepimus. In quo illud inter cetera continetur; si debilitetur sententia vel negotium enervetur, quacunque occasione quidam ad celebrandum processerint, etiam si propter illud capitulum quod est eis ab apostolica sede con-

cessum, ut videlicet nullæ litteræ habeant firmitatem quæ tacito nomine Cisterciensis ordinis contra tenorem apostolicorum privilegiorum fuerint impetratæ, vos auctoritate nostra suffulti fiducialiter statuatis quicquid ipsi negotio videritis expedire, facientes quod statueritis per ecclesiasticam censuram appellatione remota firmiter observari. Quia vero non dubitamus quin occasione monachorum ordinis Cisterciensis in Anglia, qui soli aliis cessantibus non sine multorum scandalo divina celebrare præsumunt, sententia interdicti auctoritate domini papæ a nobis lata debilitetur et negotium quodammodo incipiat enervari, apostolici auctoritate mandati statuimus ut ipsi Cistercienses sicut alii religiosi cessent a celebratione divinorum durante interdicto. Unde vobis mandamus eadem auctoritate districtius injungentes quod monachis Cisterciensibus in diocesi Eboracensi commanentibus hoc nostrum statutum denunciare et executioni mandare curetis. Si quos vero huic nostro statuto inveneritis non parentes, id nobis quantocius significare non omittatis, ut nos quod ad nostrum officium spectat exequamur. Valet.

CANTERBURY CHRONICLE.
touching the obedience of the Cistercians.

(XXXVI.) Venerabili in Christo dilecto coabbati suo de Waverle, frater A. dictus abbas Cisterciensis, salutem et sinceram in Domino caritatem. Sicut vestra ut credimus non ignorat discretio, abbatibus nostri ordinis per Angliam et Walliam constitutis dudum dedimus in mandatis ut nullatenus cessarent a divinis occasione interdicti in Anglia promulgati, nec per aliquod mandatum executorum ipsius interdicti, nisi copia eis fletet rescripti apostolici, unde constaret hoc de voluntate apostolica emanare. Verum per alias litteras apostolicas, quas nuper recepimus, ipse dominus papa nobis patenter declaravit memoratum rescriptum de ejus certa scientia emanasse, et voluntatis ejus esse ut idem firmiter observetur, quod dicti executores Londoniensis, Elyensis et Wigorniensis episcopi, pensatis negotii circumstantiis, provida deliberatione ad hoc statuerint observandum. Cum ergo teneamur et velimus in hoc et in aliis apostolicæ voluntati humiliter obedire, discretioni vestræ benigne mandamus, quatinus quod dicti executores in hoc duxerint statuendum, vos et omnes alii ad mandatum eorum sicut decet et expedit inviolabiliter observetis, et denunciatis aliis abbatibus sine mora, ut et ipsi hoc ipsum studeant observare. Misimus venerabili coabbati nostro Belliloci Regis, transcriptum litterarum domini papæ quas misit ad nos pro hoc facto, et transcriptum quarundam aliarum quas abbates missi a nobis

The abbot of Cîteaux to the abbot of Waverley.

The pope has certified the cogency of the sentence of Interdict.

The Cistercians are therefore to observe it.

CANTERBURY CHRONICLE. ad curiam a domino papa impetraverunt ad executores interdicti pro ordine nostro. Monemus autem discretionem vestram attentius, ut prompte, humiliter et devote, observetis mandatum executorum interdicti, ut et ipsi, exigente et faciente humilitate vestra, ad deferendum ordini nostro et tractandum eum benignius et temperandum circa eum rigorem interdicti, sicut dominus papa rogat eos et mandat, facilius inducantur, et hoc ipsum denuntietis aliis abbatibus sine mora.

The archbishop's account of the failure of negotiations in 1210.

(XXXVII.) Nuntii domini regis Anglorum, abbas de Strathforde et prior Sanctæ Trinitatis Londoniæ, nobis ex parte ipsius proposuerunt: in primis ipsum regem et magnates Angliæ valde dolere super hoc quod nos Dovra[m] non venimus cum eo locuturi. Credunt enim pro certo quod, si venissemus, pax ecclesiæ provenisset. Secundo rogaverunt nos ex parte ipsius, quod si potestas illa absolvendi eum quæ nobis concessa fuerat a domino papa non sufficeret ad providendum ei in consideratione dignitatis suæ quam prædecessores sui habuerunt, curaremus ei sufficiens privilegium impetrare; quia ad majores gratias nobis teneretur, si per nos hoc fieret, quam si per alium illud impetraret. Adjecerunt etiam quod justitarius præsentibus magnatibus Angliæ dixit quod nullus eorum consuleret regi quod pacem faceret, nisi provisum esset ei sufficiens in dignitate sua salvanda; quia consequenter possent timere quod dignitates ipsorum magnatum læderentur. Adjecit etiam

Report of the king's messengers as to the conditions.

quod ab hoc consilio nullum magnatum excluderat nisi dominum Wintoniensem, qui tunc præsens erat sicut ipsi nuntii dixerunt. Rogaverunt nos etiam nuntii supradicti ex parte domini regis, ut privilegium domini papæ repositum apud Clarum Mariscum, vel saltem ejus transcriptum, sub sigillo nostro in Angliam mitteremus ad ostendendum domino regi, ut si ei sufficiens videretur, ecclesiæ satisfaceret; si insufficiens rogaret nos ut nobis procurantibus ejus insufficientia emendaretur. Rogaverunt nos tertio ex parte regis ut si non possemus ad præsens ei in sufficienti privilegio providere, saltem interdictum regni relaxaremus eo manente in sententia, ut sicut ipse solus deliquit, solus ipse remaneret in pœna, donec a minopapleniorem gratiam posset optinere.

They requested the relaxation of the interdict, the king remaining excommunicate.

The archbishop's argument in reply.

Ad ista nobis proposita respondimus hoc ordine et hoc modo. Legi fecimus in præsentia nuntiorum litteras quas dominus rex nobis transmisit per H. de Ver et R. Londoniensem, per quos nos rogaverunt ut in Angliam veniremus. Totum etiam processum negotii prosecuti sumus, ostendentes plane quod nunquam per nos vel fratres nostros pax ecclesiæ fuit impedita vel

dilata, sed cum magno gravamine semper parati eramus co-
operari ut pax ecclesiæ reformaretur, si non staret per dominum
regem. Tandem autem post multas dilationes venimus With-
sande parati transfretare. Cum autem ostensa nobis fuisset
forma conductus, et manifestum fuisset quod conductus insuf-
ficiens esset propter verbum quoddam ambiguum, per quod
scilicet videbatur dominum regem in conductu nos suscepisse,
nisi per nos steterit, in continenti nuntios ad dominum regem
misimus rogantes per ipsos ut verbum scrupulosum auferret,
et nos statim Angliam intraremus. Tempus autem adeo fuit
oportunum ad transfretandum quod, si dominus rex id facere
voluisset, eadem die vel nocte potuisset aliquis ad nos reverti
cum competenti forma conductus, et nos statim mane sequentis
diei Angliam intrassemus. Certissime tamen nobis fuerat
intimatum quod nulla signa apparebant ex quibus concipi pos-
set spes pacis. Nihilominus tamen parati eramus intrare ut
regi satisfaceremus habito competenti conductu. Unde nobis
non potest imputari quod Angliam non intravimus, quia per
nos non stetit cum conductum talem non haberemus. Ad hoc
autem quod dixerunt dominum regem et magnates turbatos
fuisse super hoc quod non venimus, quia ipsi magnates crede-
bant pro certo quod pax ecclesiæ pervenisset si venissemus;
respondimus ex narratione ipsorum posse haberi contrarium.
Dixerunt enim ut supradiximus quod in hoc omnes magnates
convenerunt sicut justitiarius dicebat, qui solum dominum Win-
toniensem excluderat, quod de consilio eorum rex non faceret
pacem nisi haberet privilegium de dignitate sua salvanda. Sive
ergo venissemus, sive non, de consilio eorum non provenisset
pax nisi sub hac forma, videlicet, quod provisum esset regi
sufficienter in privilegio antequam ecclesiæ satisfaceret, et sub
eadem forma posset sicut nuntii dicebant pax provenire, etiam
postquam Angliam non intraveramus. Patet ergo quod per
hoc non fuit pax impedita quod in Angliam non venimus.
Ad hoc autem quod secundo dixerunt, videlicet de privilegio
domino regi impetrando de dignitate sua conservanda: respon-
dimus quod idem verbum fuit nobis propositum cum essemus
Dovræ, antequam rex incidisset in sententiam præsentibus
fratribus nostris Londoniensi, Elyensi, executoribus domini
papæ, Wintoniensi, Saresbiriensi, Roffensi, Bathoniensi et Lin-
colnensi tunc electo, cancellario et archidiacono Staffordiæ et
multis clericis aliis, præsentibus etiam multis magnatibus laicis.
Tunc autem responderunt executores ex parte sua quod factum

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

He had
come to
Whitsand
ready to
cross; but
the safe con-
duct was
insufficient;
see below,
p. 106.

It was not
his fault
that the
proposal
failed.

The mag-
nates had
advised the
king not to
make peace
without in-
demnity.

The same
proposition
had been
made at
Dover when
the arch-
bishop was
there in 1200.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Answer
given by the
executors of
the Inter-
dict at
Dover.

Answer
given by the
archbishop
at Dover.

The king's
envoys ad-
mitted the
force of the
answer.

Much less
could the
archbishop
now vary
the answer.

Reply as to
the bull of
indemnity;

and as to the
relaxation of
the Inter-
dict.

domini papæ promittere non poterant, verumtamen si rex vellet satisfacere ecclesiæ secundum mandatum domini papæ diligenter ei per nuntios et litteras supplicarent ut ita domino regi dignaretur providere ne illud quod factum fuerat cederet ei in detrimentum dignitatis suæ. Adjecerunt etiam executores quod si domino papæ supplicarent pro privilegio impetrando antequam rex satisfecisset incassum laborarent. Nos autem ex parte nostra respondimus quod promissionem in statu quo eramus facere honeste non potuimus, protestati tamen sumus nos habere voluntatem laborandi tam per nuntios quam per litteras apud dominum papam pro privilegio impetrando, sicut dixerunt executores, postquam rex ecclesiæ satisfecisset. Adjecimus etiam quod in aliis negotiis quia in isto opus non erat, sicut credebamus, salvo honore Dei et ecclesiæ libenter pro rege et regno laborem corporis subiremus. Adjuraverunt etiam executores ex parte domini papæ eos qui præsentibus aderant tam clericos quam laicos ut dicerent si quid amplius honeste posset responderi. Nos etiam similiter adjuravimus auctoritate nostra; omnes autem responderunt se non videre quid ad illum articulum amplius respondere possimus. Ita responsum est, sicut supra diximus, antequam rex in sententiam incidisset. Respondimus ergo abbati et priori nunciis supradictis quod si in illo statu non potuimus aliquid amplius honeste respondere, multo minus modo, cum rex scilicet sit excommunicatus, possimus illi responsum aliquid adicere, præsertim cum hoc esset ei communicare illicite, laborare ante autem absolutionem pro tali privilegio ei impetrando. Nec dominus papa, ut credimus, indulgeret ei privilegium in statu tali manenti. De privilegio autem reposito apud Clarum Mariscum respondimus sicut in Anglia respondimus, quod privilegium istud nullo modo habere possemus. Adjecimus etiam quod abbas illius loci faceret contra prohibitionem domini papæ si alicui illud ostenderet transcribendum, vel etiam videndum sine speciali mandato apostolico. Novit autem abbas Belliloci, qui privilegium impetravit, qualiter fuerit repositum apud Clarum Mariscum. Ad id quod tertio dixerunt de interdicto relaxando rege manente in sententia excommunicationis; respondimus quod relaxare non possumus interdictum nisi secundum formam expressam executoribus, sicut apparet per litteras domini papæ, quas ipsis nunciis ostendimus. Illa autem forma observata libenter faceremus quod facere possemus de interdicto relaxando. Litteras autem domini papæ tam de regis absolutione quam de interdicto relaxando dedimus ipsis nunciis transcribendas.

(XXXVIII.) Innocentius episcopus, servus servorum Dei, CANTERBURY CHRONICLE.
 Johanni illustri Anglorum regi, spiritum consilii sanioris. Uti-
 nam ab initio nostris adquiesceres consiliis et monitis credidisses, The pope to the king.
 quia profecto negotium quod vertitur inter regnum et sacerdo-
 tium non fuisset adeo aggravatum, sed honorabilem finem in
 ipso primordio suscepisset. Quandoquidem tibi scripserimus
 quod per ea quæ acta sunt circa electionem venerabilis fratris
 nostri S. Cantuariensis archiepiscopi nullum tibi vel succes-
 soribus tuis ullo tempore volebamus præjudicium generari.
 Quin etiam petebamus ut si aliquid actum esset quod tuum He has shown great
 animum offendisset, illud concederes nobis in donum, et adhuc patience,
 donum hujusmodi a tua munificentia postulamus, ut inter and must now try
 regnum et sacerdotium pax sine scrupulo formetur. Magnum severer measures if
 tibi hoc fortasse videtur, sed tot et tanta multotiens pro te the king will not accept
 fecisse recolimus, et adhuc facere si per teipsum non steterit his offer of peace.
 prompta sumus voluntate parati, ut majora nobis donare de-
 beres. Præsertim ut imminens periculum valeas evitare, quia
 tanto jam tempore patientia nostræ mansuetudinis es abusus,
 disciplinam ecclesiasticam contempnendo, quod nisi hac vice
 curaveris Deo et ecclesiæ satisfacere, manus nostras in te
 curabimus aggravare, ut vexatio saltem flectat quem benignitas
 non emollit, quanquam tibi merito sit verendum ne sera sit
 poenitentia post ruinam. Quocirca magnitudini tuæ de corde
 puro et conscientia bona et fide non ficta consulimus quatinus [April, 1211.]
 pacem quam offerimus tibi per nuntios nostros et tuos non
 differas acceptare, ut reconciliatus ecclesiæ optata prosperitate
 fruaris.

(XXXIX.) Innocentius episcopus, servus servorum Dei, dilectis Letter of the pope to Pandulf and Durand;
 filiis Pandulfo subdiacono et fratri Durando familiaribus nostris,
 salutem et apostolicam benedictionem. Illam gerimus de vestra April 14, 1211.
 discretionem fiduciam, ut secure vobis ardua negotia committamus,
 pro certo sperantes quod ea secundum Deum et honorem et
 profectum apostolicæ sedis curabitis promovere. Quocirca di-
 lectioni vestræ per apostolica scripta præcipiendo mandamus,
 quatinus proficiscentes in Angliam una cum venerabili fratre They are commis-
 nostro Wintoniensi episcopo et dilecto filio nostro priore Coven- sioned to visit the
 triæ, vel eorum altero si forsam ambo non possunt interesse, king and urge him to
 regis præsentiam adeatis, monentes et exorantes eundem efficaci- comply.
 ter et prudenter ut Deo et ecclesiæ satisfaciatur secundum formam
 subscriptam inter nos et nuntios suos multimoda deliberatione
 provisam. Ipse equidem cum suas patentes litteras vobis tradi-
 derit, et vos nostras patentes litteras sibi tradatis, secundum

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

Pandulf is
commis-
sioned to
absolve the
king in that
case;

to obtain
proper secu-
rities and
recall the
bishops.

All ques-
tions that
emerge are
reserved for
the pope's
decision.

Dated April
14, 1211.

Letter from
the king to
the arch-
bishop.

He has
granted safe
conduct.

capitulorum tenorem quem ei pridem direximus sub alfabeto distinctum, vobisque tradidimus ad cautelam. Sed si ipse rex maluerit ut nec ipse tradat hujusmodi litteras suas vobis nec vos tradatis hujusmodi litteras nostras sibi, adquiescat is eidem, et sic cum prædicto episcopo et priore vel eorum altero, recepto ab eo publice juramento, quod super hiis pro quibus de mandato nostro excommunicatus existit, nostris mandatis absolute parebit; Tu, fili subdiacone, absolutionis beneficium ei impendas, reconcilians ipsum ecclesiasticæ unitati. Ac deinde recipientes ab eo tam pro venerabili fratre nostro S. Cantuariensi archiepiscopo quam pro coepiscopis ejus et monachis Cantuariensibus et omnibus aliis ad hæc negotia pertinentibus plenam securitatem et idoneam cationem, per honorabiles nuntios faciat eos in Angliam revocari, quibus idem rex omnem rancorem et indignationem remittat, ac recepto a præfato archiepiscopo juramento quod a suis prædecessoribus consuevit illius progenitoribus exhiberi, universa ei concedat et tradat et faciat ab eo pacifice possideri, quæ ad ipsum pertinere noscuntur, ita quod super ablatorum restitutione et recompensatione dampnorum, satisfactionem plenariam tam ipsi quam aliis universis faciat exhiberi, et sic tu relaxes sententiam interdicti. Si vero circa horum aliquid de quo merito valeat dubitari quicquam emerit quæstionis nostro reservetur mandato. Injungendo super hoc ipsi regi ex debito præstiti juramenti, ne propter hujusmodi dubium relaxatio interdicti differatur. Testes autem qui fuerint nominati, si se odio vel gratia vel timore subtraxerint, quominus perhibeant testimonium veritati, ad hæc per ecclesiasticam censuram appellatione remota compellatis, quatinus inquisita et cognita veritate, si quid super ablatorum restitutione vel recompensatione dampnorum propter questionem subortam remanserit imperfectum, per apostolicum tandem mandatum consultius compleatur. Quod si forte rex præfatus infra mensem formam præscriptam non duxerit adimplere, sed in sua maluerit duritia perdurare, vos extunc recedentes ab ipso, non differatis ulterius ad nostram præsentiam remeare. Datum Lateranis, xviii^o kalendas Maii, pontificatus nostri anno xiiii^o.

(XL.) Venerabili in Christo patri S., Dei gratia, salva regia dignitate et nisi per eum steterit, Cantuariensi archiepiscopo, totius Angliæ primati, et apostolicæ sedis cardinali, J. eadem gratia rex Angliæ, etc., salutem. Sciatis quod suscepimus in salvum conductum nostrum vos et dominos Londoniensem, Eliensem, Wigornensem, Lincolniensem, Herefordensem et Batho-

niensem episcopos, et omnes vestros et suos qui vobiscum venerint, ubicumque applicueritis in Angliam, in veniendo usque Dovram, et ibi morando, ad tractandum ibi de negotiis nostris cum fidelibus nostris quos illuc in occursum vestrum mittimus, scilicet W. de Grai cancellarium nostrum, H. archidiaconum Staffordiæ, G. filium Petri comitem Essexiæ, W. comitem Arundelli, comitem Alberieum, Robertum filium Rogeri, W. de Briwerre, R. de Burgate, et J. filium Hugonis; et in revertendo, si opus fuerit. Et ideo vobis mandamus quod secure illuc veniatis vos et prædicti episcopi, quamdiu prænominati fideles nostri viderint fore necessarium, et ad fidem et commodum nostrum. Et præcipimus eis quod vobis faciant litteras suas patentes de salvo conductu si eas habere volueritis et in hujus rei testimonium vobis has litteras patentes inde mittimus. Teste meipso apud Ruhtun xxliij^o die Julii, anno regni nostri xiiij^o.

CANTER-
BURY
CHRONICLE.

He sends
the chancel-
lor, justiciar,
and others
to meet him
at Dover.

Dated July
24, 1211.

(XLI.) Venerabilibus patribus in Christo domino S. Dei gratia Cantuariensi archiepiscopo et cetera, et dominis Londoniensi, Eliensi, Wigorniensi, Lincolnensi, Herefordensi et Batoniensi episcopis, G. filius Petri, comes Essexiæ, salutem, et tam devotam quam debitam cum omni devotione reverentiam. Noverit paternitas vestra quod de voluntate et præcepto domini regis suscepimus super fidem et Christianitatem nostram in saluum conductum nostrum vos et omnes vestros qui vobiscum venient, in veniendo usque Douvam et ibidem morando ad tractandum ibi de negotiis vestris et domini regis et regni nobiscum et cum aliis fidelibus domini regis qui illuc in occursum vestrum venient, et in revertendo, si opus fuerit et vobis placuerit; et ideo vos rogamus attentius et devote monemus et consulimus quatinus secure veniatis, pro certo habentes quod secure venire poteritis, quia de pace reformanda inter vos et dominum regem magnam spem concepimus. Si vero necessitate temporis.

Letters of
safe conduct
from the
justiciar for
the bishops
at Dover.

Cetera desunt.

[Cleopatra E. 1. f. 146 v

III.

COLLATION OF PAGINATION OF THE PRESENT EDITION OF GERVASE'S
WORKS WITH THAT OF TWYSDEN, A.D. 1652.

Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.
	Vol. I.		Vol. I.		Vol. I.		Vol. I.
1289	3	1328	72	1367	141	1406	209
1290	5	1329	73	1368	143	1407	211
1291	6	1330	75	1369	145	1408	213
1292	8	1331	77	1370	147	1409	214
1293	9	1332	79	1371	149	1410	216
1294	11	1333	80	1372	150	1411	217
1295	13	1334	82	1373	152	1412	219
1296	15	1335	84	1374	154	1413	221
1297	17	1336	86	1375	156	1414	223
1298	19	1337	88	1376	158	1415	225
1299	20	1338	90	1377	159	1416	226
1300	22	1339	92	1378	161	1417	228
1301	24	1340	94	1379	163	1418	230
1302	26	1341	96	1380	165	1419	232
1303	27	1342	97	1381	167	1420	234
1304	29	1343	99	1382	169	1421	236
1305	31	1344	101	1383	171	1422	238
1306	33	1345	103	1384	173	1423	239
1307	35	1346	104	1385	175	1424	242
1308	37	1347	106	1386	177	1425	244
1309	39	1348	108	1387	178	1426	245
1310	41	1349	109	1388	180	1427	247
1311	42	1350	111	1389	181	1428	249
1312	44	1351	113	1390	183	1429	251
1313	46	1352	114	1391	185	1430	252
1314	48	1353	116	1392	186	1431	254
1315	50	1354	117	1393	188	1432	255
1316	52	1355	119	1394	190	1433	257
1317	54	1356	120	1395	191	1434	259
1318	56	1357	122	1396	193	1435	261
1319	58	1358	124	1397	194	1436	262
1320	59	1359	126	1398	196	1437	264
1321	61	1360	127	1399	197	1438	265
1322	62	1361	129	1400	199	1439	267
1323	63	1362	131	1401	201	1440	268
1324	65	1363	133	1402	202	1441	270
1325	66	1364	135	1403	204	1442	271
1326	68	1365	137	1404	206	1443	273
1327	70	1366	139	1405	208	1444	274

APPENDIX TO PREFACE.

cxvii

Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.
	Vol. I.		Vol. I.		Vol. I.		Vol. I.
1445	276	1494	360	1543	445	1592	534
1446	278	1495	362	1544	447	1593	535
1447	279	1496	363	1545	449	1594	537
1448	281	1497	365	1546	450	1595	539
1449	282	1498	366	1547	452	1596	541
1450	283	1499	368	1548	454	1597	543
1451	284	1500	370	1549	456	1598	545
1452	286	1501	372	1550	458	1599	546
1453	287	1502	374	1551	460	1600	548
1454	289	1503	375	1552	461	1601	550
1455	290	1504	377	1553	463	1602	552
1456	291	1505	379	1554	465	1603	554
1457	293	1506	380	1555	467	1604	556
1458	295	1507	382	1556	468	1605	557
1459	297	1508	384	1557	470	1606	559
1460	298	1509	385	1558	472	1607	561
1461	300	1510	387	1559	474	1608	562
1462	301	1511	388	1560	476	1609	564
1463	303	1512	390	1561	478	1610	566
1464	305	1513	392	1562	479	1611	567
1465	307	1514	394	1563	481	1612	568
1466	309	1515	395	1564	483	1613	570
1467	311	1516	397	1565	485	1614	571
1468	313	1517	399	1566	487	1615	573
1469	314	1518	401	1567	489	1616	575
1470	316	1519	403	1568	491	1617	577
1471	318	1520	405	1569	493	1618	578
1472	320	1521	407	1570	495	1619	580
1473	322	1522	409	1571	496	1620	581
1474	324	1523	410	1572	498	1621	583
1475	326	1524	412	1573	500	1622	584
1476	327	1525	414	1574	501	1623	586
1477	329	1526	415	1575	503	1624	587
1478	331	1527	417	1576	504	1625	589
1479	333	1528	419	1577	506	1626	590
1480	335	1529	421	1578	507	1627	591
1481	337	1530	422	1579	509	1628	593
1482	338	1531	424	1580	511		
1483	340	1532	426	1581	513		Vol. II.
1484	342	1533	428	1582	515	1629	325
1485	344	1534	430	1583	517	1630	326
1486	346	1535	432	1584	518	1631	327
1487	348	1536	433	1585	520	1632	329
1488	349	1537	435	1586	522	1633	331
1489	351	1538	437	1587	524	1634	332
1490	353	1539	438	1588	526	1635	334
1491	355	1540	440	1589	528	1636	336
1492	357	1541	442	1590	530	1637	337
1493	358	1542	444	1591	532	1638	339

Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.	Twysden.	Present edition.
	Vol. II.		Vol. II.		Vol. II.		Vol. II.
1639	341	1651	361	1663	380	1675	399
1640	342	1652	363	1664	382	1676	400
1641	344	1653	364	1665	384	1677	402
1642	346	1654	366	1666	385	1678	404
1643	348	1655	368	1667	387	1679	406
1644	350	1656	370	1668	388	1680	407
1645	352	1657	371	1669	390	1681	409
1646	354	1658	373	1670	391	1682	411
1647	355	1659	374	1671	393	1683	413
1648	357	1660	376	1672	394	1684	413
1649	358	1661	377	1673	395		
1650	360	1662	379	1674	397		

GERVASII MONACHI CANTUARIENSIS
OPERA,
QUÆ EXSTANT,
HISTORICA.

CHRONICA GERVASII.

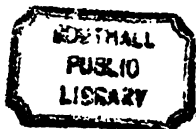
INCIPIUNT EXCEPTIONES BREVISSIMÆ DE NUMERO ET GESTIS REGUM BRITANNIÆ.

Cum multa mecum animo revolverem de gestis et eventibus regum Angliæ, cum factis¹ pontificum Cantuariensis ecclesiæ, confratrum meorum precibus tandem inclinatus, mente proposui, ut de ipsis aliqua summatim conscriberem, et, unde quidam magni viri magna et proluxa scripsere volumina, ego saltem ipsorum nomina per singulas regum et archiepiscoporum successiones, cum aliquibus eorum factis breviter memorandis, ad memoriam ipsa scribendi levitate simul et brevitate verborum excitandam recitarem. Accessit ad hæc, et scribendi studium auxit, adversitas quam conventui Cantuariensis ecclesiæ ingessit Hubertus ejusdem ecclesiæ archiepiscopus, cum Baldewini prædecessoris sui summo studio imitari conaretur exemplum, in ædificatione capellæ et canonice de Lamhee; forte reputans indignum sanctorum patrum imitanda vestigia, qui ecclesiæ eidem Cantuariensi præfuerunt, et pro eadem quondam usque ad mortem viriliter certaverunt. Compulit quidem hæc adversitas inopinata fratres sæpe dictæ ecclesiæ multa ante incognita experiri, sicut et illa gravis et dura persecutio quam in eos primus omnium incepit Baldewinus. Sed hæc alias principale sane propositum scribentis est, ut excursis breviter

The author's purpose and motive in compiling this work.

The persecution of the monks of Canterbury by archbishops Baldwin and Hubert.

¹ cum factis] contactis, MS.

He intends
to trace the
history of
the kings
down to
John;

and of the
archbishops
down to
Hubert.

Gervase's
modest es-
timate of
his work.

regum Britonum nominibus et gestis, cum ipsorum regum numero, usque ad Anglorum et Saxonum adventum; et deinde gradatim ad nostrum regem, si Deus dederit, perveniam Johannem; exinde vero quantum per autentica scripta vel virorum fidelium documenta potuero attingere, dicam de fundatione prima præfata Cantuariensis ecclesiæ, et de archiepiscopis ejusdem ab Augustino, qui primus omnium fuit, usque ad Hubertum; et per quos prædicta crevit ecclesia, vel fuerit diminuta, ut hæc ad eorum notitiam revocem, qui hæc oculis corporeis non viderunt: habiturus sum enim, ut spero, apud posteros, post decessum amoris et livoris, si non eloquentiæ titulum, saltem industriæ testimonium. Rogo tamen lectorem, ne pauperculi Gervasii super hiis, vel aliis quæ fecit operibus, contempnat simplicitatem, vel rugatis naribus dictaminis arguat levitatem, sed, si plura noverit, dummodo mihi non succenseat, emendandi gratia benigne tamen ponat in margine, quod mihi non occurrit ponendum in ordine.¹ Verumptamen, si magna quærit et ardua, egregios illos scriptores scrutetur et relegat, qui adeo magnifice sua insignia composuere volumina, ut lectores suos discendi avidos tædio afficiant, dum magis in exponendis verbis quam in historia intelligenda plerumque lectorem oporteat immorari. Ego autem mei similibus simpliciter scribo, ut compendiose legendo transcurrant quod ex necessitate vel propria voluntate scire desiderant. Ora igitur pro tuo Gervasio, lector bone, ut in æterna beatitudine Deum mereatur habere.

¹ *Principale . . . ordine*] Extracted by Leland in his *Collectanea*, vol. i. pp. 256, 257 (305). Leland's extracts, however, were not made from the *Corpus MS.*, but from the *Trinity MS.* or one akin

to it. Hence all the memoranda, given in the *Collectanea* as from Gervase, later than the year 1066, are really from the work of John of London or some other author whom he continued.

DE BRUTO ET SUCCESSORIBUS EJUS.¹

- Galf. Mon. lib. i. c. 8. *Proc*edat ergo ad destructionem Trojæ dominus *Birth and adventures of Brutus.* Æneas, qui genuit Ascanium, qui genuit Silvinum; et hic Veneri furtivæ indulgens genuit Brutum, cujus mater cum in partu ejusdem exspirasset, et idem Brutus cum ad ter quinos pervenisset annos patrem proprium infausto confodit jaculo, cum cervos in saltu sternere cogitaret. Mortuo itaque patre, Brutus ab Ytalia fugatus est, ut par-ricida, et ad Troies captivos pervenit in Græciam. Cujus agnita probitate, post modicum tempus ducem illum super se Trojani constituerunt, et postmodum
- cc. 3-11. *evoluto temporis spatio, facta conspiratione, cum essent numero fere tria milia, calliditate miranda Græcorum regem Pandrasum nomine, et fratrem ipsius Anacle- tum ceperunt; cæsa tamen multitudine Græcorum, pro quorum redemptione receperunt Troes ccc. et xxiii^{or} naves farre refertas, et omnibus bonis Græciæ, cum filia regis Inogem nomine, quam Brutus pacis intuitu a rege Pandraso petierat in uxorem, cum recedendi liber- tate. Naves igitur ingressi expansis velis venerunt in Frigiam, et deinde in Aquitannia occursantium pugnato- rum strepitu fatigati, rursum naves ingressi pervene- runt in Angliam, quæ tunc Albion dicebatur, et applicu- erunt apud Cambriam in Totenesio litore. Deinde cum*
- c. 12. *eis occurrerent gigantes xxⁱⁱ cum principe suo Goemagog, a quibus Albion possidebatur, omnes occiderunt, et ille maximus gigantum a Corineo Bruti socio de summa rupe præcipitatus et confractus est. Conspicientes ita- que terram spatiosam, appositis aratris et rastris, eam oclere cœperunt, et a nomine Bruti principis sui voca- verunt Britanniam. Corineus autem ex assensu Bruti partem sibi elegit quam appellant Corineiam, quæ nunc*
- c. 15. *He lands at Totness and occupies the island which is called Bri- tain from him.*
- c. 16.

¹ The British history which fol-
lows is an abridgment of the work
of Geoffrey of Monmouth, to which

the marginal references of this
edition will form a sufficient guide.

Foundation of London. dicitur Cornubia a cornu Britanniae vel a cornu Walliae. *Galf. Mon. lib. i. c. 17.*
 Brutus igitur condidit civitatem egregiam quam Trinovantum, id est novam Trojam, appellavit, quæ nunc dicitur Lundonia.

Britain divided among the sons of Brutus. Brutus genuit tres filios quorum nomina erant Locrinus, *Galf. Mon. lib. ii. c. 1.*
 Kamber et Albanactus. Brutus regnavit annis *xxiiii^æ* et obiit; sepultus est apud Trinovantum. Filii autem sui dividerunt terram, et Locrinus sortitus est mediam partem insulæ, quæ Loegria vocata est; Kamber vero habuit partem suam ultra Sabrinam, quæ Kambria dicta est, et nunc Wallia vocatur. Albanactus autem optinuit Albaniam, quam nos Scotiam appellamus. Ibi post annos occisus est Albanactus a rege Hunorum qui ibidem applicuit, *c. 2.* venitque ei obviam Locrinus et cum eodem pugnavit diutius, tandemque rex in flumine submersus est; et ideo Humber vocatur a nomine regis qui Humber appellatus est.

Story of Locrinus and Sabrina. II. Locrinus regnavit post Brutum et genuit filium *c. 4.*
 nomine Madan de Guendoloena filia Corinei; genuit et filiam nomine Abren de concubina qua privatim abutebatur. Unde indignans Guendoloena, associatis sibi juvenibus Cor- *c. 5.*
 nubiae, maritum persecuta est, qui sagitta confossus interiit; filiam quoque ipsius submergi præcepit in fluvium, unde Sabrina nomen accepit. Locrinus regnavit annis *x. c. 6.*
 et obiit.

Guendolena. III. Et Guendoloena successit, regnavit annis *xv.*, et deinde filio suo jam adulto regnum reliquit, solamque sibi Cornubiam retinuit.

Madan. IIII. Madan filius Locrini genuit Mempricium et Malum; et cum regnasset annis *xl.* mortuus est.

Mempricius. V. Mempricius filius ejus successit in regnum, et, cum esset perfidus et flagitiosus et omnibus exosus, fratrem suum nequiter occidit, populumque sibi creditum contrivit, et tandem a lupis devoratus est.

Ebraucus. VI. Ebraucus autem filius ejus, probus valde et bo- *c. 7.*
 nus, successit in regnum, et *lx.* annis regnavit. Hic condidit civitatem trans Humbrum, quam ex nomine suo voca-

- Galf. Mon. lib. ii. vit Kaer-ebrauc, id est Eboracum. Condidit etiam urbem Alclud versus Albaniam, et oppidum montis Agned quod nunc dicitur castellum Puellarum, et montem dolorosum: obiit tandem et sepultus est. York, Dumbarton and Edinburgh.
- c. 9. VII. Brutus filius ejus cognomento Viride-scutum successit in regnum, et post annos xii. mortuus est. Brutus Greenshield.
- VIII. Leil filius ejus regnavit pro eo, pacis quidem amator et æquitatis. Hic ædificavit urbem quam vocavit Kaerleil, id est Karluil, et post annos regni xxv. mortuus est. Leil, founder of Carlisle.
- IX. Ruthundibras filius ejus successit in regnum et regnavit annis xxxix. Hic condidit Cantuariam, Rettesburh,¹ Wintoniam, Septhoniam. Quo mortuo successit Ruthundibras and his towns.
- c. 10. X. Bladud filius ejus et regnavit annis xx. Hic ædificavit Bathoniam et calida balnea composuit. Nigromantiam docuit, præstigiam fecit, et tandem, cum aptatis sibi pennis volare voluisset, cecidit apud Trinovantum et in frusta comminutus est. Bladud builds Bath.
- c. 11. XI. Leir filius ejus successit in regnum; et fundavit Leicestre. Hic genuit filias tres, scilicet Gornorillam, Regau et Cordeillam. Cui studiose quærenti quantum illum amaret illa vel illa, respondit prima quod illum amaret quantum animam suam; secunda, quod eum super omnes creaturas; tertia vero dixit, "Carissime pater, quantum habes, tantum vales, et tantum te diligo." Unde eidem pater iratus eo quod putaret se a juniore filia contempni, primogenitas filias dedit ducibus duobus cum magno apparatu, Cornubiæ scilicet et Scotiæ. Tertiam vero contempsit. Et tamen Francorum rex Aganippus nomine hanc petiit et accepit in uxorem; erat enim prudens valde et speciosa. Cum autem in senium vergeret Leir, contempserunt eum et reppulerunt filiæ primogenitæ et mariti earum, eique regalem penitus abstulerunt potestatem. Hos igitur diffugiens Leir, sponte vel Story of king Leir.
- c. 12.

¹ Rettesburh; this is not mentioned by Geoffrey; it is no doubt a trace of Gervase's own Kentish lore: Rettesburh is Richborough.

invitus transfretavit et a juniore filia honorifice susceptus, *Galf. Mon.*
et post modicum maritus Cordeillæ exercitum duxit *lib. ii. c. 13.*
in Britanniam, et, devictis illis ducibus qui primogenitas c. 14.
habebant filias, Leir restituit in regnum. Quo post
annos tres mortuo,

Reign of
Cordeilla.

XII. Cordeilla regnavit. Quam durissime persequen- c. 15.
tur nepotes sui, eo quod vilipenderent subesse mulieri;
captam truserunt in carcerem, quæ ibidem mortua est.

Cunedag.

XIII. Cunedagius, filius Regau filiae secundæ Leir,
successit in regnum et regnavit annis xxxiii. Hiis
diebus Roma condita est xi^o kalendas Maii.

Rivallo.

XIII. Rivallo filius Cunedagii successit in regnum, et in c. 16.
tempore ipsius cecidit¹ pluvia sanguinea tribus diebus, et
muscæ homines occidebant. Quo mortuo,

Descen-
dants of
Rivallo.

XV. Gurgustius filius ejus regnavit pro eo; XVI.
Sisillius autem post eum. XVII. Deinde Jago nepos
Gurgustii, et post eum, XVIII. Kimarcus Sisillii filius; et
post eum, XIX. Gorbodugo, cujus filii XX. Ferreus et
Porrex ob cupiditatem regnandi se adinvicem persecuti
sunt. Ferreus tandem occisus est, et omnes qui cum eo
erant. Unde mater ejus felle commota eo quod magis
ipsum diligeret, ei tetendit insidias. Nactoque tempore
cum ancillis suis alium fratrem interfecit, et in frusta
divisit. Ira enim fœminarum non satiatur crudelitate.
Exinde civilis discordia suscitata est, et regnum (XXI.)
regibus quinque submissum est, qui sese mutuis cladibus
infestabant.

Ferreus and
Porrex.

Dumwallo
the law-
giver.

XXII. Dumwallo vero filius ducis Cornubiæ, quem sua c. 17.
probitas erexit in altum, post obitum patris sui interfecit
regem Loegræ; regem etiam Kambriæ, et regem Albanæ,
mira fretus calliditate devicit et occidit, et exercitum
eorum totamque Britanniam ad suum reduxit domina-
tum; fecitque sibi diadema de auro. Hic instituit leges
quæ Molmutinæ dicebantur. Instituit etiam ut quicumque
malefactor ad templa Deorum vel ad aratra colonorum¹

¹ colonorum] colonum, MS.

- fugeret, coram inimico suo cum venia salvus abiret. Regnavit autem annis xl. et mortuus est et sepultus in urbe Trinovantum. Deinde orta discordia inter filios ipsius, Gaif. Mon. lib. iii. c. 1. Belinum et Brennum, mediantibus amicis, (XXIII.) Belinus optinuit diadema regni cum Loegria, Cambria et Cornubia. Brennius autem habuit Northumbriam usque Catenesiam quæ est apud Albaniam. Deinde per quosdam mendaces et invidos, inter fratres discordia gravis renovata est. Sed Belinus fratrem suum Brennum et exercitum ejus vicit et fugavit. Brennius autem fugit in Franciam, et favente fortuna processu temporis, cum esset dapsilis et largus, pulcher aspectu et probus in actu, accepit in uxorem filiam ducis Allobrogum; et post ducis obitum rex ibidem factus est. Belinus interea cum in pace bona regnaret in Britannia leges optimas instituit, et stratas regias per Britanniam de cemento Royal roads made. fecit et lapide, unam scilicet in longitudine, et aliam in latitudine, et duas per obliquum. Fecit et civitatem prope flumen Sabrinum, quæ usque ad tempora Romanorum Kaerusc appellata est, postea vero vocata est urbs Legionum, quæ nunc est Cestria, propter legiones Romanas quæ ibidem hiemare solebant. Huic Belino Dani cc. 2, 3, 4. facti sunt tributarii, eo quod rex eorum cum exercitu suo in Britanniam venit ad debellandum Belinum, sed victus recessit. Cum autem Brennius cum exercitu suo veniret in Britanniam, ut injurias sibi illatas vindicaret, et Belinus audacter occurreret, mediante eorum matre cc. 8, 9. facti sunt amici. Deinde Belinus, fratris sui suffultus auxilio, Galliam subjugavit et Ytaliam, et Romam cepit. Indeque reversus portam mirabilem et turrim Belinus takes Rome: he is buried in Billingsgate. fecit excelsam apud Trinovantum quæ Belinesgate dicitur, supra quam corpus ejus post obitum in pulverem redactum in aureo cado repositum est.
- c. 11. XXIII. Gurguitius filius ejus patri successit in regnum, vir modestus et prudens; pacem et veritatem habebat ad amicos, durus et audax expugnator erat ad inimicos; justitiam sequebatur ad omnes. Danos re-

History of
Belinus and
Brennus.

Royal roads
made.

Belinus
takes Rome:
he is buried
in Billings-
gate.

Gurguitius.

Conquest
of the
Orkneys.

bellantes ad solvendum tributum revocavit, Orcadas insu- Galf. Mon.
las sibi subegit. Viros ex Hispania cum xxx. navibus lib. iii.
appulsos in Hyberniam misit: obiit tandem et sepultus c. 12.
est in urbe Legionum quam ipse muris et ædificiis deco-
raverat.

Guitelinus.

XXV. Guitelinus filius ejus regnavit pro eo, habuit- c. 13.

que sapientissimam uxorem Marciam nomine: XXVI.
quæ mortuo viro suo regnavit pro eo. Hæc cum
haberet filium parvulum gubernavit regnum et condidit

Origin of
the Mercian
law.

leges optimas, quas rex Aluredus postea transtulit et
Merchenelage Saxonice vocavit, de cujus nomine pro-
vincia Merciorum dicitur. XXVII. Sisillius filius ejus c. 14.

regnavit post illam; eique successit (XXVIII.) Kimarus
filius ejus; XXIX. Danius autem frater ejusdem regnavit

Descendants
of Guiteli-
nus.

pro eo; XXX. Morvidus post eum filius ejus. Hic
genuit filios quinque, et cum multas haberet gratias
nimis tamen erat crudelis, cum nemini parceret iratus c. 15.
quin occideret eum. Hic tandem a belua devoratus est.

XXXI. Gorbodianus filius ejus regnavit pro eo, quo nemo
justior vel amantior æqui, terræ colonos ab injuriis dominorum c. 16.
defendebat, et ne juvenes aliena raperent, illos argento
ditabat et auro. Tandem obiit et apud Trinovantum

Arthgallo.

sepultus est. XXXII. Arthgallo frater ejus successit in c. 17.
regnum, qui in omnibus fratris moribus erat contrarius.
Nobiles enim deprimebat et ignobiles exaltabat; ideoque

Elidurus.

a regno depulsus est. XXXIII. Elidurus frater ejus
successit in regnum, et post annos quinque, cum frater
ipsius pauper rediret, eo quod nusquam reperiret sola-
tium, compatiens Elidurus simulata ægritudine princi-
pibus provinciæ singulatim ad se vocatis, cum minas
mortis omnibus inferret, fratrem suum in regnum in-
stituit, unde pius cognominatus est.

Second
reign of
Arthgallo
and Eli-
durus.

XXXIII. Arthgallo itaque regnavit iterum annis x., et
quæ male gesserat ante cœpit instantanter emendare. Quo c. 18.
mortuo (XXXV.) Elidurus pius iterum levatus in regem,
quem malitiose persecuti sunt fratres ipsius Vigenius et
Peredurus et captum in carcerem posuerunt. XXXVI.

- Galf. Mon. lib. iii. Vigenius igitur regnavit pro eo, et in brevi decessit. Third reign of Elidurus.
 XXXVII. Peredurus etiam mortuus est. XXXVIII. Elidurus itaque de carcere tractus regno restitutus est, et post annos paucos obiit et sepultus est.
- c. 19. XXXIX. Regin¹ filius Gorboniani successit in regnum, Succession of thirty-one kings.
 et post eum isti ex ordine successerunt: XL. Marganus; XLI. Eunianus; XLII. Iduuallo; XLIII. Runo; XLIIII. Gerontius; XLV. Catellus; XLVI. Coillus; XLVII. Porrex; XLVIII. Cherin; XLIX. Fulgenius; L. Eldadus; LI. Andragius; LII. Urianus; LIII. Eliud; LIIII. Cledancus; LV. Clotenus; LVI. Gurguintius; LVII. Merianus; LVIII. Bleduno; LIX. Cap; LX. Oenus; LXI. Sisillius; LXII. Bregabred; LXIII. Arthmail; LXIIII. Elp; LXV. Redion; LXVI. Raderchus; LXVII. Samuil; LXVIII. Penissel; LXIX. Pir; LXX. Capoir; LXXI. Oligueillus; LXXII. Heli filius Cligueilli regnavit annis xl., et genuit tres filios, King Heli.
 Lud, Cassibellaunum et Nennium. Hic deus jocatorum dictus est, quia in modulando, et in musicis instrumentis omnes cantores. excedebat; sed eodem post annos mortuo frater ejus regnavit; deinde (LXXIII.) Landanus regnavit London extended by Lud.
 post patrem, et ampliavit muros Trinovanti, et ideo de nomine ipsius Lundonia appellata est. Cujus corpus post obitum in pulverem redactum in porta sepultum est quæ de nomine Lud, usque hodie Ludesgate vocatur. LXXIIII. Cassibellaunus regnavit pro eo, quem in Anglorum hystoria Beda² vocat Crassobellaunum, a quo etiam prædictam incepit historiam. Hic dedit Lundoniam et ducatum Cantiaë Androgeo filio Lud fratris sui, et Tennantio dedit Cornubiam, sibi vero regni diadema retinuit. Hic Cassibellaunus.
 Gaium Julium Cæsarem ab ingressu repulit Britanniæ, anno ab urbe condita DC^oXC^oIII^o, ante Incarnationem Julius Cæsar repulsed.
- lib. iv. cc. 1-3.

¹ Regin] regni, Gal. Mon., ed. Giles.

² Bede, Hist. Eccl., lib. i. c. 2. From this point the abridgment from Geoffrey is frequently varied with words and clauses borrowed

from Bede, Henry of Huntingdon, and William of Malmesbury. These are noted in the margin, as it would be impossible to distinguish them with a variety of type.

Domini anno *lx*.¹ Cum autem idem Julius Cæsar, ma-
 jori comitatus exercitu, iterum subjugare temptaret Bri-
 tanniam, per sudes acutissimos in Tamensi flumine fixos re-
 pulsus est, et deinde per violentiam ventorum, quæ
 naves alias quæ remanserant conquassabat. Post annos
 autem tres reversus est idem Julius Cæsar in Britan-
 niam cum navibus *ccc*.² et per prodicionem Andragii
 filii Lud, de Britannis optinuit victoriam, et cum tota
 Cantia civitatem Lundoniam. Cassibellaunus tandem
 Cæsari tributarius factus est, *iiii* millia scilicet librarum
 argenti. Julius Cæsar a Britannia recessit, et Andragius cum
 eo. Cassibellaunus autem obiit et in Eboraco sepultus est.
 LXXXV. Tenuantius frater Andragii successit in regnum, vir
 bellicosus et justus, ipsoque defuncto, LXXXVI. Kimbelinus
 filius ejus, quem Cæsar armis decoraverat, successit in reg-
 num. In diebus ipsius Jesus Christus Filius Dei in Beth-
 lem Judæ natus est, anno Cæsaris Augusti *xlii*.; Olim-
 piadis autem centesimæ nonagesimæ tertiæ anno tertio,
viii kalendas Januarii, ab initio mundi secundum
 Orosium *v̄c̄c̄xc̄ix*.; ab urbe condita anno *dcc̄cxv*.
 Verum quia scriptorum non modicam repperi disso-
 nantiam, maxime de numero annorum qui fluxerant ab
 initio mundi usque ad Nativitatem Domini, paulisper
 lector attende et singulorum sententiam supponam.
 Ab initio mundi usque ad Nativitatem Domini flux-
 erunt anni secundum modernos Judæos *iii*.*dcclxi*.; se-
 cundum Eusebium *iii*.*dccclxx*.; secundum Bedam
iii.*dccclii*.; secundum Hugonem *iii*.*dcccc*. Hæc præ-
 dicti doctores scripsisse dicuntur [secundum] Ebraicam
 veritatem. Secundum vero alias scripturas sic repperi
 scriptum:—Assertit Eusebius annos fluxisse ab initio
 mundi usque ad Nativitatem Domini *v̄*.*ccxxviii*.; Ju-
 lianus vero *v̄*.*cccxxv*.; Ysidorus *v̄*.*cxcvi*.; Orosius

Julius
Cæsar con-
quers the
Britons.

Tenuantius.

Kimbelinus.

Various
dates of the
birth of our
Lord.

H. Hunt.
lib. i. p.
696.

Galf. Mon.
lib. iv. cc.
5, 6, 7.

H. Hunt.
lib. i. p.
697.

Galf. Mon.
lib. iv. c.
11.

¹ Anno . . . . . *Lx*] Taken by
Henry of Huntingdon from Bede,
Hist. Eccl. i. 2.

² See Nennius, c. 16; Mon. Hist.
Brit., p. 59.

ṽ.CXCIX.; Hucarrus¹ ṽ.CXCV.; Beda ṽ.CCCXXX.; Hugo ṽ.CCCXLVI.; Freulfus ṽ.CXXXIX.; Marianus autem iiii.CLXXII.; ab urbe condita d^oCC^oXL^o. anno; Orosius DCCXV.; quis eorum verum dixerit nescio.

Galf. Mon. Mortuo Kimbelino filius ejus successit, LXXVII. **Guiderius** conquered by Claudius.
lib. iv. c. 12. Guiderius, qui cum tributum Romanis solvere noluisset
H. Hunt. supervenit Claudius imperator quartus ab Augusto, et cum
lib. i. p. 698. multa cæde suorum Britones superavit, et Orcadas insulas Romano adjecit imperio, anno ab urbe condita d^oCC^oxcviii^o, qui est annus ab Incarnatione Domini XLVI. Mortuo Guiderio, LXXVIII. Arviragus frater ejus successit in regnum. **Story of Arviragus.**

Galf. Mon. militiæ occidit apud Hamptoniam. Unde portus Hamonis ap-
lib. iv. c. 13. pellatus est. Hic enim fratrem suum occiderat Guide-
cc. 14, 15. rium. Deinde facta concordia, sed intervallo temporis, inter ipsum et Claudium, filiam Claudii Genuissam nomine desponsavit, de cujus nomine provincia dicitur Gewissorum, et ad memoriam nuptiarum Glocestria fundata est. **Recessit Claudius a Britannia, et Arviragus superbia elatus omnimodam a Romanis retraxit subjectionem. Quod audiens Claudius misit Vespasianum in Britanniam, quem Arvirago duce reppulerunt Britanni a portu Rutubino, qui nunc est apud Sandwich. Tandem Vespasianus retortis velis abiit et apud Exoniam cum Arvirago pacificatus est. Arviragus iste ferox erat in bello, mitis in pace, jocundus in otio et largus in dando; obiit tamen et apud Claudioces- triam sepultus est.** **Vespasian's visit to Britain.**

c. 17. LXXIX. Marius filius ejus regnavit pro eo; et tunc vene-
Arrival of the Picts.
 runt Picti de Schitia in magna classe una cum rege nomine Boderico et applicuerunt in Scotia; quibus oc-

¹ Hucarrus, probably the Cornish deacon Hucarus, who wrote homilies, a MS. of which was seen by Leland in the library of Canterbury Hall, at Oxford, whither it had been removed from Christ Church, Canterbury. The date of

Hucarus is very uncertain, but it would appear from the text that he lived some time before Gervase. See Leland, *Scriptores*, p. 168. He is hypothetically referred to the 10th century; Wright, *Biog. Lit.*, p. 426.

Growth of
the Picts
and Scots.

currens rex Marius Rodericum occidit, et populum de- Galf. Mon.
vicit; reliquis dedit locum habitationis ultra Scotiam lib. iv.
c. 17.

apud Katenesiam; qui acceperunt sibi uxores de Hybernia.
De hiis itaque increverunt Picti et Scotti, de quibus
dicetur in sequentibus; usque ad eorum adventum
Kambria, Albania, partes Britanniae fuerunt et regni
Britanniae jurisdictioni subjectae, a Dovona enim usque
ad mare Hiberniae, et a Totenesse usque ad Catenesse,
Britannia erat.¹ Marius autem rex defunctus est, et

Coillus.

filius ejus (LXXX.) Coillus successit in regnum. Hic ab in- c. 18.
fantia Romae nutritus, cum mores eorum didicisset et in
maximam eorundem amicitiam incidisset, debitum eis sol-
vit tributum, et post annos obiit et sepultus est. Cui
successit in regnum LXXXI. Lucius filius ejus, cujus c. 19.

Lucius.

memoria in benedictione est. Nam missis nunciis et
epistolis ad Eleutherium papam, postulavit et impetravit
ut legatos mitteret in Britanniam, qui eum baptizarent,
et fidem Christi populo praedicarent. Misit itaque papa
Eleutherius Faganum et Davianum, et cum eis doctores
alios in Britanniam; qui cum in Britanniam venirent,
praedicantes Christum, Lucium regem baptizaverunt et

Christianity
introduced
into Britain.

populum, anno ab Incarnatione Domini c^olvi^o;² multas
etiam fundaverunt ecclesias, ydola subverterunt et tem-
pla eorum in honorem Dei dedicaverunt, et diversis costibus
ordinatorum repleverunt. Fuerunt tunc in Britannia secun-
dum Historiam Britonum flamines xxviii.; archiflamines iii.
Flamines in episcopos, archiflamines in archiepiscopos com-
mutati sunt; observata est itaque fides Christiana in
Britannia usque ad tempora Dioclitiani tyranni. Mortuo
vero Lucio rege et sepulto, cum non haberet heredem,

Severus and
his wall.

missus est a Romanis in Britanniam (LXXXII.) Severus Galf. Mon.
lib. v. c. 1.
c. 2.
senator, qui cum indomitum Pictorum et Scottorum
populum, qui eruperant de Hybernia in occidentalem
partem Britanniae, non valeret ad plenum domare, fecit
vallum inter Deiram et Albaniam a mari usque ad mare, ut

¹ See H. Hunt., lib. i. p. 694.

² The date is from Bede, H. E. i. 4.

- Galf. Mon. vel sic indomitos compesceret inimicos. Severus post
lib. v. annos interfectus est; LXXIII. et Bassianus filius ejus suc- Carausius.
cessit; et post eum regnavit LXXXIII. Carausius.
- c. 3.
- c. 4. LXXXV. Allectus autem a Romanis in Britanniam Allectus.
missus est, cujus oppressionem cum Britones non susti-
nerent, eo quod nimius esset in omnibus, ipso depulso,
erexerunt in regem LXXXVI. Asclepiodotum ducem Cornu- Asclepiodo-
biæ, qui Allectum persequens interfecit, et collegam ipsius tus.
Gallum et legiones eorum super torrentem in Londonia, sic-
que a Gallo torrens ille Galebroc nominatur. In diebus
illis persecutio fuit Dioclitiani, anno ab Incarnatione
- c. 5. Domini cc°LXXX°v°. Tunc Sanctus Albanus passus est, Martyrdom
sicut in ipsius gloriosa legitur passione, totaque fere of St.
Christianitas in Britannia deleta est. Superfuerunt ta- Alban.
men quamplures ecclesiæ, sed habitatoribus et divino
cultu penitus erant evacuatæ. Dux autem Colecestriæ
- c. 6. (LXXXVII.) Coel insurrexit in Asclepiodotum et eum inter- Coel.
fecit, seseque diademate regni insignivit. Postea venit in
Britanniam (LXXXVIII.) Constantius missus a Romanis, Constan-
et cum Cole pacificatus est. Post dies obiit Cole. et tius.
Constantius desponsavit filiam ipsius Helenam nomine, quæ
docta fuit in musicis instrumentis et in liberalibus disci-
plinis prudens valde, facieque decora; de qua Constan-
tius genuit filium nomine Constantinum. Post obitum
patris (LXXXIX.) Constantinus, solio regni sublimatus, Constantine
cc. 7, 8. Romam adiit eamque sibi subjugavit et deinde totius mundi the Great.
monarchiam obtinuit; cujus admiranda gesta leguntur,
quæ succincta pandi non poterunt brevitate; de quibus
plura explanat vita Sancti Silvestri. XC. Octavius dux Octavius.
Genuissorum, Romanos quibus regimen insulæ commissum est
expugnans, regnum optinuit; et cum idem in senium
cc. 9, 10. vergeret, dedit filiam suam Maximiano senatori, qui de
Roma venit in Britanniam, ut vel sic imperatorum,
Gratiani scilicet et Valentiniani, evitaret inprobitatem.
XCI. Maximianus itaque nepos Cole, avunculus Helenæ, Maximian.
sed matre et natione Romanus, quem Beda Maximum¹

¹ Maximum] Bede, Hist. Eccl., lib. i. c. 9.

- Colonization of Armorica. vocat, regnum optinuit. Hic Minorem Britanniam ex- Galf. Mon. lib. v. c. 12. c. 14.
pulsis indigenis inplevit Britonibus, eamque Conano Meridiadoco nepoti Octavii dedit, Galliam deinde et Germaniam sibi subjugavit, Romanos etiam imperatores Gratianum et Valentinianum alterum occidit aliumque de Roma fugavit, sed postea ab amicis Gratiani interfectus est. XCII. Gratianus Municeps, qui a Maximiano in Britan- c. 16.
niam fuerat missus, cum audisset necem Maximiani, sese Galf. Mon. lib. vi. c. 1.
promovit in regem; sed cum nimiam in populo exerceret tyrannidem a plebanis interfectus est. XCIII. Pro quo Constantinus frater Aldroeni ducis Normanniæ, ob solam cc. 4, 5.
spem nominis de Britannia Minori vocatus, in regem sublimatus est apud Silecestriam. Hic cum tres genuisset filios, nec reipublicæ videretur ydoneus, a quodam Picto
His sons. post annos x. interfectus est. Nomen primogeniti filii erat Constans, secundi Aurelius, tertii vero Uterpendragon; primus monachilem suscepit habitum in ecclesia Wyntoniensi; cujus fratres cum esset adolescentuli, cum c. s. pædagogo suo fugerunt in Normanniam. Cum autem c. s. dissensio fieret de rege substituendo, Vortegirrus consul Genuissorum sibi præcavens, (XCIII.) Constantem monachum, persuasionibus variis de clauistro tractum, regiis
Constans. vestibus indutum apud Lundonias in regem erexit. Deinde cum dominus esset regis et regni, et appeteret majora, c. s. de consilio ipsius Constans ex improvise a Pictis qui
Vortigern. regem comitabantur interiit. XCV. Vortegirrus autem, cum non esset alius in regno potentior illo, nec ad W. Malmesb. G. R. lib. i. § 4.
manum haberet episcopum, capiti suo diadema regni imposuit. Divulgata tamen proditiōe, cum non esset manu § 4.
promptus nec consilio bonus, immo ad illecebras carnis pronus, Galf. Mon. lib. vi. c. 9.
insurrexerunt in eum Britones, Scotti, et Picti et comprovincialium populi; at ipse in Cantia delitescens, missis nunciis in Germania, milites armis validos, sedibus vagos, W. Malm. G. R. lib. i. § 4.
End of the Roman domination in Britain. convocavit adjuutores. Roma enim tunc temporis fracta erat a Gothis anno M^{CC}CLX^{III} conditionis suæ, nec ullum Britannis volebant Romani conferre solatium. Cessaverunt itaque Romani regnare in Britannia post annos cccclxx. ex quo Julius Cæsar venit in Britanniam.

- W. Mal-
mesb. lib.
i. § 5. Venerunt igitur in prædictam Britanniam duo fratres Hengistus et Horsus cum tribus tantum longis navibus, quas ciulas vocant, militibus refertis, et applicuerunt in Cantia ubi tunc erat rex Vortegirrus anno ab Incarnatione Domini cccc^oxl^oix^o. Audita autem adventus eorum causa concessit eis rex pacem et cohabitationem, et dedit eis Tanathos insulam fertilem, voluit enim experiri quid possent, quid vellent. Nec mora, discurrunt Picti et Scotti in Northumbria. Quo audito rex audacior solito collectis Britonum et Saxonum turmis occurrit adversariis et optinuit victoriam. Unde delectatus rex dedit ibidem Saxonibus in Lindeseia mansionis locum et agros plurimos, ut ibidem sicut et in Cantia repellerent hostes. Solebant enim a primis temporibus ibidem inimici regum Britanniae sæpius insanire. Hengistus autem non minus acer ingenio quam alacer in prælio, ex assensu regis misit nuncios in patriam suam et pugnatōres vocavit multos; qui venerunt in navibus xviii. cum filia Hengisti, quæ Rowen vocabatur. Quæ cum dixisset regi "Wesseil" in convivio quod paraverat regi pater ejus, et rex puellæ respondisset "Drincheil," captus est rex in oculis suis et adamavit eam et desponsavit eam, deditque patri ejus Cantiam ad inhabitandum. Tunc temporis venit in Britanniam sanctus Germanus Autisiodorensis episcopus, et Lupus Trecacensis ad prædicandum gentibus verbum Dei; corrupta enim erat Christiana fides, tum ex perfidia Pelagiana quæ totum pene foedaverat orbem, tum ex cohabitatione Saxonum qui erant pagani. Hii prædicti viri multa miracula faciebant, ecclesias dirutas et desertas restaurabant, et innumeros baptizabant. Cum autem Vortegirrus rex consilio sanctorum et Britonum nollet adquiescere, ut Saxones expelleret et adulteram paganam dimitteret, recesserunt Britones ab eo et erexerunt (xcvi.) Vortimerium filium ejus in regem, quem de sua prima habuerat uxore. Hic cum exosos haberet Saxones, et, quater cum eis pugnans, a Britannia fugare contenderet; fratrem Hengisti Horsum occidit, sed et ipse veneficio novercæ periit, obiit et sepultus est.

Arrival of
Hengist and
Horsa.

Visit of
Germanus
and Lupus

Vortigern
deserted by
his subject

Vortimer
succeeds.

Vortigern and Hengist. XCVII. Vortegirrus igitur in regnum restitutus est, et dispersos Saxones revocavit; veneruntque cum navibus ccc. Tunc prophetavit Merlinus. Cum autem Hengistus magnum regi paravisset convivium, in quo erant invitati viri nobiliores Britanniae congregati, cum incaluisent potu, ad vocem Hengisti ex condicto dicentis "Nimed uire saxes," Saxones occiderunt cultris Britones nobilissimos cccc. et lx.; et rex captus est; sed tribus datis provinciis vitam suam redemit et libertatem. Erat enim Saxonum multitudo innumerabilis, saepeque supervernerunt et novi. Sic ergo cum mala multiplicarentur in terra et haeresis nefanda denuo pullularet, sanctus Germanus in Britanniam revocatus est, venitque cum eo Severus Treverensis episcopus; sceleris inquirunt autores, inventos condemnant, et compositis omnibus ea qua venerant prosperitate redierunt. Venit autem in Britanniam (XCVIII.) Aurelius Ambrosius, et, convocato clero et populo, a Britonibus in regem sublimatus est. Qui statim Vortegirnum in Cambriam fugientem persecutus est, et in tugurio reconditum incendit; eoque mortuo Hengistum fugientem in Northumbriam persequens obsedit, devicit et cepit; quem habita deliberatione occidit Eldadus Claudiocestrensis episcopus. Octa vero filius Hengisti, et Eosa nepos, cum Aurelio regi non valerent resistere, datis dextris misericordiam consecuti sunt. Erat hic Aurelius miles incomparabilis, largus in dandis, sedulus in divinis obsequiis, modestus in cunctis, et, super omnia mendacium vitans, veriloquos et vera diligebat. Hic, aliquantula pace potitus, fecit transferre coream gigantum de Hibernia in Britanniam, et eodem apud Saresberiam ordine poni artificio Merlini. Hic cum multas ecclesias reparasset et oppida, per quendam nefandum, qui se veste mutata monachum mentiebatur et mendicum, veneno infectus, vitam finivit, et infra coream gigantum sepultus est. XCIX. Uter Pendragon frater ejus post eum in regem levatus est, cui cum filius Hengisti et nepos ipsius rupto foedere conarentur rebellare, a Britonibus caeso ipsorum exercitu, capti sunt et incarcerati. Indeque

Galf. Mon.
lib. vi.
c. 14.
c. 15.

W. Mal-
mesb. lib.
i. § 8.
Galf. Mon.
lib. vi. c.
16.

H. Hunt.
lib. i. p.
709.

Bede, H.
E. lib. i.
c. 21.

Galf. Mon.
lib. viii.
cc. 1, 2.

cc. 3, 4, 5,
6.

c. 7.
c. 8.

c. 3.

cc. 10-12.

c. 14.

c. 16.

c. 17.

c. 18.

- cc. 19, 21. latenter egressi, abeuntes in Germaniam cum multa classe et populo pugnatorum reversi sunt, sed ab exercitu
- c. 23. Uter Pendragon apud Verolanium trucidati sunt. Uter
- c. 24. Pendragon autem, bibens de fonte veneno infecto, mortuus est et sepultus in Corea gigantum.
- Galf. Mon. C. Arthurus filius ejus patri successit in regnum; Glorious reign of Arthur.
lib. ix. c. 1. qui post modicum Saxones persequens in insulam Tanathos fugavit. Hic etiam subjugavit Hiberniam,
- c. 10. Islandiam, Guthlandiam et Orcadum insulas; et post annos xii. adquisivit Northwegiam, Galliam, Gwasconiam; et Lucium occidit imperatorem. Indeque rediens in
- libb. x., xi. Britanniam, proditorem suum occidit Mordredum, sed et ipse vulneratus occubuit, et in Avalun sepultus est, hoc est apud Glastoniam. CI. Constantinus cognatus His successors.
- lib. xi. c. 3. Arthuri, filius autem Cadonis ducis Cornubiæ, successit in regnum; qui in parte plurima Saxones subjugavit et obiit. CII. Pro quo Aurelius Conanus, nepos Constantini,
- cc. 4, 5. regnavit annis ii., et mortuus est. CIII. Vortiporius autem suscepit regnum et annis iii^{or} rexit et obiit. CIIII. Malgo Conquests of Malgo.
- c. 6. juvenis pulcherrimus successit, qui cum esset robustus viribus, armis validus, largior cæteris, et totius Britanniae optinuisset monarchiam, Hiberniam quoque, Islandiam, Gutlandiam, Orcades insulas, Northwegiam et Daciam, ægritudine tactus obiit et sepultus est. CV. Careticus Careticus.
- c. 8. successit, amator civilium bellorum; cujus inconstantiam et ignaviam Saxones comperientes, vocaverunt Gurmundum regem Affricanorum, qui, cum maxima veniens classe, Hiberniam sibi subjugaverat. Hic itaque vocatus venit Gurmund invited by the Saxons.
- c. 10. in Britanniam cum lx. milibus Affricanorum, occisisque Britonibus vel expulsis, et ecclesiis omnino destructis, totam fere insulam devastavit; cujus majorem partem, quæ Loegria dicitur, dedit Saxonibus, quorum applicuerat vocatione. Reliquiæ vero Britonum, cum omni clero qui Flight of the Britons, and end of their domination.
- c. 11. residuus fuerat, thesauris suis et rebus aliis in terra reconditis, partim in Cornubiam, partim in Guallias, partim ultra mare in Minorem Britanniam confugerunt; reliquias sanctorum suorum propter barbaros secum transferentes. Amiserunt itaque Britones regni diadema

multis temporibus et insulæ monarchiam. Careticus autem fugit in Gualliam et deinceps non comparuit.

Bede's account of Britain at this time.

Interea Britanniae cessatum quidem est parumper ab exter-
nis sed non a civilibus bellis. Manebant exterminia civita-
tum ab hoste dirutarum ac desertarum. Cives autem contra
invicem pugnabant qui hostem evaserant. Attamen recente
adhuc præteritæ calamitatis memoria et cladis inflictæ, servabant utcumque reges et sacerdotes, privati et optimates, suum quique ordinem. At illis decedentibus, cum successisset ætas tempestatis illius nescia et præsentis solum serenitatis statum experta, ita cuncta veritatis ac justitiæ moderamina concussa ac subversa sunt, ut earum, ne dicam vestigium, sed ne memoria quidem, præter in paucis et valde paucis, ulla appareret. Qui inter alia inenarrabilium scelerum facta, quæ historicus eorum Gilda flebili sermone describit, et hæc addebant, quod nunquam Saxonum sive Anglorum populo, secum Britanniam incolenti, verbum fidei committerent; sed non tamen divina pietas plebem suam quam præcivit deseruit, qui multo digniores genti memoratæ præcones veritatis per quos crederet destinavit.

Ethelbert and Augustine.

Erat autem tunc temporis Ethelbertus rex in Cantia
potentissimus; Ethelfridus vero in Northumbria; et
tunc venit in Angliam Sanctus Augustinus, prædicandi
gratia a beato papa Gregorio missus. Caretico vero
successit in regnum (CVI.) Caduanus dux Cornubiæ, sed
multo temporis intervallo et termino citra Humbrum
utcumque regnavit. Post quem Cadwallo filius ejus
regnavit; quem cum Edwinus Northamhimbrorum
rex, qui regi Ethelfrido successit in regnum, sicut fra-
trem amavit uterinum, petivit ab eo licentiam gerendi
coronam in partibus Northamhimbrorum. Quod cum ne-
garet Cadwallo, dicens quod cum corona caput etiam
ipsius amputaret, tanta inter eos discordia orta est, ut
alter alterum odio insatiabili non semel insequeretur.
Hunc tamen in bello devicit et fugavit Edwinus rex
Northamhimbrorum, quem ad fidem Christi convertit
et baptizavit Paulinus Eboracensis episcopus primus.
Cadwallo autem, in Normanniam fugiens, ducis Sa-
lomonis exercitu comitatus, et Penda rege Merciorum

Galf. Mon.
lib. xi. c.
13.

Cadwan succeeds Careticus.

lib. xii. c.
1.

History of Cadwallo.

cc. 2, 3.

Victories and conversion of Edwin.

c. 4.

- Galf. Mon. cum copiis suis regem Edwinum persequens perdidit
Hb. xii. et occidit. Quo mortuo et Osfrido filio ejus et Godo- Triumphs of
cc. 5-9. boldo rege Orcadum, et post annos aliquot occisis suc- Cadwallo.
cessoribus Edwini, primitus Osrico cum duobus suis ne-
potibus et deinde Sancto Oswaldo, principatum totius
insulæ optinuit Caduwallo, et regnavit annis xlviii.;
c. 13. cujus corpus defuncti conditum aromatibus Britones posue-
runt super portam occidentalem Lundeniæ in statua ærea et
armata super equum æneum ad terrorem Saxonum, prope
c. 14. ecclesiam Sancti Martini. Cujus filius (CVIII.) Cadualadrus Cadwalader
successit in regnum. Hiis diebus fames durissima totam
vastavit insulam, adeo ut rex et populus ab insula
c. 18. diffugerent, et rex Romam profectus diem clausit ex-
tremum. Præterea tot Saxonum nationes et viri con-
cupiscentes aliena in Britanniam advenerunt post
Hengistum et Horsum, ut regnum Britanniae in sep-
tem partes dividerent, et nomens ibi regium usurparent.

De partitione Angliæ.

Primum igitur erat regnum Cantuariorum; secundum Seven king-
regnum West Saxonum; tertium Merciorum; quartum doms of the
Northamhimbrorum; quintum et sextum Est Saxonum English.
et Orientalium Anglorum. Sudsexia vero aliquot pro-
prios habuit reges. Deletum est itaque nomen Bri-
tanniæ, et ab Anglis Anglia nuncupatur.

De origine Anglorum.

Bed. H. E. De tribus enim Germaniæ populis venerunt, videlicet de Origin of the
i. 15. Saxonibus, de Anglis et Jutis; sed ut de regibus Angliæ English
veteranum et veteratum et tutum habeamus exordium,
sicut Æneam esse diximus exordium Britonum, sic et
hic in gestis regum Angliæ quendam Woden,¹ a Ger-

¹ The account of the seven sons
of Woden seems to be taken from
the Genealogies appended to the
Chronicle of Florence of Worcester;

with which may be compared the
tract *de Adventu Saxonum*, in
Hinde's Symeon of Durham, i. 202.

Legend of
Woden.

The seven
sons of
Woden.

Origin of
the seven
kingdoms.

Division
into shires.

mania natum, cum uxore sua Frea nomine, initium W. Mal-
faciemus; supervacuum enim esset et vanum ab Adam mesb. G.
vel a Noe cantilenam nostram incipere, quam præfatus R. lib. .
Woden nobis poterit brevius explanare. Erat igitur Galf. Mon.
iste Woden, ut legimus in codicibus plerisque, a Ger- lib. vi.
mania, uxorem habens nomine Fream; qui tantæ erat c. 10.
virtutis vel gratiæ ut eum homines ydiotæ Deum æsti-
marent, eique dedicarent feriam quartam quam Wode-
nesdei vocant, et uxori ipsius feriam sextam, dicentes
eam patria lingua Freadei; eundem quoque Woden
Latini nominant Mercurium; eidem similiter feriam
quartam assignantes. Iste Woden habuit septem filios
et forsitan plures, ex quibus tanta populi multitudo
procreata est, ut ex eis Germania, Saxonia, Longobar-
dia, Normannia, Anglia et aliæ quamplures provinciæ
replerentur. Primus filiorum ejus Wenta vocabatur,
a quo processerunt Juti, de quibus originem traxerunt
Cantuarii, Wintonienses et hii qui Wectam incolunt
insulam. Filius secundus Casere; tertius vero Weotel-
geat nominabatur, a quibus nati sunt Angli, et ex
hiis prodierunt Orientales Angli, Mediterranei, Mercii,
et tota Northamhimbrorum progenies. Quartus filius
Weagdeag; quintus Bealdeag, sextus Wilgels, septimus
Winta; de quibus orti sunt Saxones; et de hiis
Saxones Orientales et Occidentales et Meridiani. Item
alia filiorum distinctio; Wenta primus; ab hoc regum
Cantuariorum propago; Casere, ab hoc regum Eastan-
glorum prosapia; Weothelgeat, ab hoc regum Mercio-
rum progenies; Weagdeag, ab hoc regum Deirorum
genealogia; Bealdeag et Wilgels, ab hiis regum West
Saxonum et Berniciorum propago; Wenta, ab hoc Lin-
disfarrorum prosapia.¹ Hii ergo cum in Angliam con-
tritis indigenis radicati essent et fundati, diviserunt
Angliam in xxx^aiiii^{or} sciras, quas dicimus comitatus.

¹ *Primus filiorum . . . prosapia*] Copied by Leland, Collectanea, i.,
p. 257 (806).

Verum quia ad hoc nostra producta est promissio, ut nomina regum Britonum breviter recensita sint ex ordine, et ipsam regni monarchiam in tot regulos partitam diximus, restat ut singulorum nomina regulorum brevissime dicamus cum aliquibus tamen eorum factis digne memorandis; ut sic Anglia in unam demum reducta monarchiam de uno et solo principe gaudeat, ne per plures divisa proprio scismate polluat. Qui vero Britonum gesta plenius scire desiderat, Gaufridum legat Monemutensem, gestaque regum Angliæ quæsiturus Willelmum relegat Malmesbiriensem; cujus mihi placeret intentio si non essent ampullosa verba fastidio. Nostra vero ad id tendit intentio, ut de factis regum et archiepiscoporum, et quid ipsi in Cantuariensi gesserunt ecclesia breviter enarremus; ac primo de partitione regnorum, deinde de ipsis regibus dicetur.

The history to be briefly traced up to the foundation of the Monarchy.

Authorities to be used.

*De regno Cantuariorum.*¹

W. Malmesb. G. R. lib. i. § 99.

Dominabantur ergo reges Cantuariorum proprie in Cantia, eo quod, propter eminentem provinciæ illius dignitatem simul et populositatem, universis Britanniae regibus et regnis dominari solebant. In hac itaque provincia Cantiae, archiepiscopus est Cantuariæ et episcopus Roffensis, et sicut reges provinciarum Britanniae temporibus pacatis regis Cantuariorum ditioni parebant, sic processu temporis ecclesiarum prælati Cantuariæ archiepiscopi canonice parebant jussioni. Cantiani primas ab antiquo optinent acies in Anglicani exercitus expeditione. Archiepiscopus etiam et ecclesia Cantuariæ ab adventu Augustini per totam Angliam optinet primatum in Anglicanae ecclesiae gubernatione; et hoc ex

Pre-eminence of the kingdom of Kent.

¹ The geographical details which follow closely correspond with those given in the Appendix to the Chronicle of Florence of Worcester; but were most probably taken by

Gervase from William of Malmesbury, who had used either the Chronicle of Florence or the materials on which it was founded.

institutione beati Gregorii papæ et gloriosi regis Ethelberti, qui ex regibus Anglis primus Christum suscepit.

De regno Westsaxonum.

Extent of
the kingdom
of Wessex.

Reges West Saxonum dominabantur in Wiltesire et Bercsire W. Mal-
et Dorsetesire, quibus est episcopus unus, cujus modo sedes est mosb. G
Saresbiriae, quæ quondam vel Ramesbiriae vel Scireburniae fuit. R. lib. i.
Idem rex dominabatur in Sudsexia, quæ aliquando proprium § 100.
habuit regem, eratque sedes episcopalis in Selesia, quæ est insula
circumflua ponto secundum Bedam; ubi beatus Wilfridus
monasterium construxit; nunc autem est sedes episcopi
apud Cicestriam. Idem rex dominabatur in Suththamton-
sire, quibus est episcopus Wintoniensis; idem rex domina-
batur in Sumersetesire, cujus sedes episcopi olim erat apud
Welles, quæ nunc est Bathonia. Idem rex dominabatur
in Devenesire et Cornubia, quæ nunc Cornuwalliæ dicitur,
erantque tunc duo episcopatus, unus in Cridentune, alter apud
Sanctum Germanum; nunc est unus, et est sedes Exoniæ. Rex
itaque West-Saxonum dominabatur super novem sciras,
id est comitatus.

De regno Merciorum.

Extent of
Mercia.

Rex Merciorum dominabatur in Glocestresire et Wirecestre- § 101.
sire et Warewicsire. In hiis est episcopus unus cujus sedes est
Wigorniae. Idem rex dominabatur in Cestresire, et in
Derebisire, et in Staffordsire. In hiis est episcopus unus,
et habet partem de Warewicsire et Srobessire, cujus sedes est
apud civitatem Legionum quæ est Cestria; quondam erat apud
Lichesfeld. Idem rex dominabatur in Herefordsire, et est
ibi episcopus habens dimidium pagum de Srobire et partem
de Warewicsire, et partem de Glocestresire; cujus sedes est
apud Hereford. Idem rex dominabatur in Oxenefordsire et
in Bukingehamsire, et in Hertfordsire, et in Huntindunesire
dimidia, et dimidia de Bedefordsire, et in Northamtunesire
et in Lincolnesire; quos regit episcopus qui modo habet
sedem Lincolniae; quondam fuit apud Dorkecestre. Idem rex

- W. Mal-   dominabatur in Leicestresire et in Snotinghamsaire, quorum
mesb. G.   Christianitas spectat ad archiepiscopum Eboracensem, eratque
R. i.   ibi olim proprius episcopus cujus sedes erat apud Leicestriam.
§ 101.

De regno Northamhimbrorum.

- § 104.   Reges Northamimbrorum dominabantur in omni regione Extent of the kingdom of Northumbria.
quæ est ultra Humbram fluvium, usque ad Scotiam; erantque
quondam in partibus illis archiepiscopatus Eboracensis,
episcopatus Haugustaldensis, episcopatus Ripensis, episcopatus
Lindisfarnensis, episcopatus de Candida Casa. Haugustalden-
sis vero et Ripensis defecerunt, Lindisfarnensis autem trans-
latus est in Dunelmum.

De regno Orientalium Anglorum.

- § 102.   Reges Orientalium Anglorum dominabantur in Grantebrug- Extent of East Anglia.
gessire, et est ibi episcopus cujus sedes est apud Heli; quæ
quondam erat abbatia sanctimonialium usque ad tem-
pus Henrici regis primi et beati Anselmi Cantuariensis
archiepiscopi. Tunc enim abbatia in episcopatum,
moniales in monachos commutati sunt. Idem rex
dominabatur in Northfolkesire et in Suthfolkesire, et est ibi
episcopus cujus sedes est apud Northwic, quæ quondam erat
apud Helmeham vel Thetforde.

De regno Orientalium Saxonum.

- § 103.   Porro reges Orientalium Saxonum dominabantur in Est Sexia Kingdom of Essex.
et dimidia Hertfordensiscira, et ibi habetur episcopus cujus
sedes est in ecclesia Sancti Pauli Landoniæ.

DE REGIBUS CANTIÆ.

Hæc de partitione regnorum Angliæ dicta sufficiunt; History of the Kentish kings.
nunc autem de nominibus regum dicendum est, cum
aliquibus eorum factis digne sed breviter memorandis.
Ac primo de Cantianis regibus, propter eorum præ-
eminentem prærogativam dicendum est. Primus igitur

Kings of
 Kent.
 Hengist and
 Horsa.

ex Saxonibus Cantuariorum rex fuit (I.) Hengistus,
 qui, cum fratre suo Horso nomine et sociis pluribus,
 a rege Vortegirno in Britanniam a Germania invitatus, W. Mal-
 ex dono regio, ut prædictum est, primo Tanathos insulam, mesb. G.
 et deinde, cum suæ probitate militiæ regem a Scottis R. lib. i.
 et Pictis Brittisque protegerent, propulsato quodam sub-
 regulo Guorongi nomine, totam Cantiam suscepit regendam,
 filiamque suam regi Vortegirno dedit lege matrimonii co-
 pulandam. Erant autem isti filii Wictgisi, cujus pater Wicta,
 cujus pater Wecta, cujus pater Woden, de cujus stirpe multar- Bed. H. E.
 um provinciarum regum genus originem duxit. Confirmato lib. i. c. 15.
 autem in Cantia regno fratrem et filium misit in aequi- W. Mal-
 lones Britanniae partes, qui in Northumbria plurimam mesb. G.
 agrorum suscepit portionem, ut ab occidente simul et R. lib. i.
 oriente viriliter hostes a rege repellerent. Verum cum § 7.
 Angli-Saxones Vortimerium, regis Vortegirni filium, uni-
 cum haberent æmulum, quater cum eodem prælium com- § 8.
 miserunt, et tandem Horsus occisus est, et Vortimerius
 non multo post periit. Hengistus igitur fratre desti-
 tutus cum esset acer ingenio et alacer in prælio, de com-
 patriotis suis armatorum copiam primo in xviii. deinde
 in ccc. navibus in Britanniam vocavit, fraudeque sub-
 ornata regem Vortegirnum cum ccc. nobilioribus Brito-
 num invitat ad prandium, vel, ut Gaufridus asserit, Galf. Mon.
 colloquium; datoque signo, cum incaluisset mero, lites- lib. vi. c.
 que consererent, Britones a Saxonibus jugulati sunt et 15.
 perierunt. Rex etiam captus est, sed datis tribus provinciis W. Mal-
 libertatem redemit et vitam. Sed postmodum ab Aurelio mesb. G.
 Ambrosio, Constantini minoris filio, quem Britones in R. i. § 8.
 regem erexerant, in Wallias fugatus et obsessus, igne
 tandem consumptus interiit. Hengistus hæc audiens
 in Northumbriam fugit, quem Aurelius insequens vicit et
 cepit; hunc etiam Eldadus episcopus Glocestrensis intuens
 capite truncavit; exemplo Samuelis prophetæ qui Agag
 regem Amalec jugulavit. Hengistus igitur adventus sui
 anno xxxix., cum xxxiiii. annis regnasset, diem clausit
 extremum, (II.) Octaque filium vel Esc (III.) Eosaque Above,
 p. 18.

Recapitula-
 tion of
 Hengist's
 history.

cognatum male perquisiti regni dimisit heredes: qui, cum Aurelio non valerent resistere, primo capti et incarcerati sunt, deinde defuncto Aurelio Ambrosio a carcere liberati, cum Uter Pendragon, qui Aurelio successit in regnum, molirentur inpugnare, devicti perierunt. IIII. Yrmericus filius Octa successit in regnum, solo tantum nomine notus, nisi quod illum famosum et gloriosum regem genuit (V.) Ethelbertum. Amborum temporibus, Octæ scilicet et Yrmerici, LIII. anni deputantur in cronicis, sed si singulariter vel communiter regnaverint ignoratur.

Kings of
Kent.

W. Mal-
mesb. G.
R. i. § 8.

Reign of
Ethelbert.

§ 9.

V. Ethelbertus in regnum patri succedens, in primis regni temporibus vicinis regibus fuit ridiculo. Postmodum vero cum adultiori ætati consultior etiam militiæ adesset peritia, in brevi omnes nationes Anglorum præter Northanhimbros continuis victoriis domitas subjugavit, filiamque regis Franciæ, Bertham nomine, Christianam actione, accepit uxorem; quam ei Franci ea concesserant conditione, ut sub custodia cujusdam episcopi nomine Liutardi ritum Christianitatis observaret. Hic Ethelbertus rex condidit leges Anglico

Laws of
Ethelbert.

Bede, H.
E. lib. i.
c. 25.

Bede, H.
E. lib. i.
c. 33.

idiomate quibus uterentur compatriotæ; quem cum ad fidem Christianam convertisset beatus Augustinus, a beato papa Gregorio missus, dedit ei rex et successoribus suis regium palatium et sedem perpetuam in civitate Dorobernensi, quæ nunc dicitur Cantuaria, cum ecclesia veteri, quæ ab antiquo tempore Romanorum ibidem fuerat fabricata, quam ipse Augustinus post consecrationem suam, quam celebravit Arelatensis episcopus, ut Beda refert, in nomine dedicavit Salvatoris. Quis autem Romanorum prædictam ecclesiam primitus fundaverit, Faganus an Duvianus socius ejus, qui primam in Britannia instituerunt Christianitatem et multas fundaverunt ecclesias, sive beatus Germanus et Lupus, qui post adventum Saxonum populum elapsam a fide ad Christum revocaverunt, nondum ad nostram pervenit notitiam. Magis autem accedere videtur veritati, quod a prædicatoribus primis fuerit fundata, qui, a beato papa Eleutherio missi, Lucium Britanniae regem et

De prima fundatione ecclesiarum.

Settlement
of the
church of
Canterbury.

Existence of
a Roman
church at
Canterbury.

- Kings of Kent.** populum ad fidem Christi converterunt. Tunc enim in Britannia regnaverunt Romani. Tunc etiam temporis fabricata est ecclesia Sancti Martini quæ extra Cantuariam est ad Orientem, quam rex Ethelbertus dedit Augustino cum pertinentiis suis et fratribus qui cum ipso venerunt in Angliam. Statuit etiam idem rex auctoritate sanctæ Romanæ ecclesiæ, ut in ecclesia illa Cantuariensi ordinem monasticum monachi in perpetuum observarent, ne primorum videlicet prædicatio monachorum a memoria deleretur, sed semper recens in mentibus succedentium perseveraret. Dedit etiam idem rex possessiones amplas prædictis fratribus infra civitatem Cantuariæ et extra. Idem fundavit ecclesiam in honorem apostolorum Petri et Pauli extra civitatem Cantuariæ, in qua tam ipse quam omnes successores sui sepelirentur. Non enim erat tunc temporis licitum in civitate quempiam sepeliri. Ecclesiam quoque fundavit in honorem Sancti Andreæ apostoli in civitate Roffensi, et ecclesiam Sancti Pauli in civitate Londoniensi, quibus ad sustentationem fratrum non modicas contulit possessiones. Obiit autem rex Ethelbertus anno xx^{to} post acceptam fidem, regni vero sui secundum Bedam $\text{L}^{\text{o}}\text{vii}^{\text{o}}$; et sepultus est in ecclesia Petri apostoli, quam ipse fundaverat extra Cantuariam, quam et beatus Laurentius successor Augustini dedicavit in honorem apostolorum Petri et Pauli. W. Mal-
mesb. G.
R. lib. i.
§ 10.
- Monastic rule established at Canterbury.**
- Church of S. Augustine.**
- Death and burial of Ethelbert.**
- Eadbald.** VI. Eadbaldus filius Ethelberti patri successit in regnum, qui, licet in primis annis lubricus esset et contemptor Christianæ religionis, una cum tribus filiis Seberti regis Orientalium Saxonum, per Laurentium tamen archiepiscopum, quem beatus Augustinus sibi sacraverat successorem, ad Christum conversus baptizatus est. Hic quamvis non valeret ad paternum fastigium pertingere, avitis finibus vix ægre retentis, monasterium quod pater ejus fundaverat amplis donariis illustravit. Dedit etiam villam quæ vocatur Edesham¹ fratribus
- His conversion, and benefactions.** § 10.

¹ *Edesham*] Adisham; see Mon. Angl., i. 95.

W. Mal- ecclesiæ Christi, cum omnibus pertinentiis suis. Hic Kings of
Kent.
—
mesb. G. habuit uxorem nomine Emmam, filiam scilicet regis
R. lib. 1. Francorum, de qua genuit Ercombertum; regnavit Ead-
§ 11. baldus annis xxiii. ; obiit et sepultus est.

VII. Ercombertus filius ejus patri successit in regnum. Ercombert.
Hic cum esset religione in Deum, pietate in patriam, in-
signis, per totum regnum suum ydola destruxit, et
jejunium quadragesimale præcepit observari,¹ meliorique
auspicio rexit regnum quam pater ejus. Habuit hic
uxorem filiam regis Orientalium Anglorum Annæ,
Sexburgam nomine, quæ devota in Deum fundavit Minster in
Sheppey.
et fecit ecclesiam in insula quæ dicitur Scapeia, in
qua sanctimonialium instituit conventum. Regnavit
Ercombertus annis xxiii. ; obiit et sepultus est. VIII.

§ 12. Successit in regnum Egbrithus filius ejus ; nil memorabile Egbert.

gessit in regno nisi quis adventum Theodori archiepiscopi et
Adriani abbatis ipsius imputet gloriæ. Ipsoque rogante
beatus Wilfridus in partibus transmarinis sacratus
episcopus, cum sedem sibi assignatam non haberet, in
ecclesia Cantuariensi per tres annos post obitum
Deusdedit, episcopale gessit officium. Ipsius tamen Martyrdom
of Ethelred
and Ethel-
bert.
regis Egbrithi denigrat gloriam quod Ethelredum et
Ethelbritum filios patris sui, cupiditate ductus reg-
nandi, aut interemit aut interimi passus fuit. Qui
vero fuerunt martyres hii non ab re dicendum est.
Rex Ethelbertus genuit Eadbaldum, qui genuit Ermen-
redum et Erconbertum et filiam Answitham, quæ jacet
apud Folkestan. Ermenredus autem genuit de Oslawa duos Pedigree of
the Kentish
Saints.
filios et quatuor filias, Sanctam videlicet Ermenbergam,
quæ et Dompneva dicebatur, quæ fuit regina Merowaldi
regis Westenhecanorum ;² Sanctam etiam Ermenburgam,
sanctamque Etheldritham, et sanctam Ermengitham, prædic-
tosque martyres Ethelredum scilicet et Ethelbertum, quos

Flor. Wig.
App. p.
685.

¹ *observari*] See W. Thorn, ap.
Twysden, c. 1770 ; Bede, H. E. iii.
8 ; Flor. Wig. App.

² *Westenhecanorum*] See Flor.
Wig. App. p. 638.

Kings of
Kent.
—

Minster in
Thanet.

Hlothere.

Edric.

War with
Wessex.

præpositus regis Egbrihti clanculo deosculans¹ suffocavit, Flor. Wig. et sic occidit, et apud villam de Estreia sub aula App. P. 685. regia indigne sepelivit. Hac de causa rex Egbrihtus, regis Ercomberti filius, de consilio Theodori Cantuariensis archiepiscopi, Domnevam prædictorum martyrum sororem in Cantiam revocavit, eique dedit amplas possessiones in Tanathos insula, ut vel sic mœstæ martyrum germanæ tristitiam relevaret; quæ construxit ibidem monasterium sanctimonialium quod Menstre fuit nominatum; cujus filia Milthrudis, quæ et Mildritha, a beato Theodoro Cantuariensi archiepiscopo velamen accepit, et post obitum matris suæ, videlicet Domnevæ vel Ermenburgæ, curam pastorem suscepit. Post obitum vero beatæ Mildrithæ sancta Eadburgis familiam sanctam suscepit regendam. Fuit autem hæc Eadburgis beatæ Mildrithæ proavia, filia scilicet Ethelberti primi regis Christianæ religionis et Berthæ reginæ, quam in Northumbriam regi Edwino maritandam primus Eboracensium duxit et reduxit Paulinus episcopus. Hactenus hæc. Regnavit autem Egbrihtus annis ix. et mortuus est. IX. Cui Lotharius frater² ejus successit in regnum, et utcumque annis xi. regnavit; quem Edricus § 13. filius Egbrihti jaculo confodit, eoque inter medendum mortuo regnavit X. Edricus pro eo; sed, infra biennium § 14. vita privatus et regno, patriam diuturna pace feriatam, sed tunc intestino bello dissidentem, hostibus exposuit. Nam quidam rex West Saxonum Cedwale, cum fratre suo Mollone, odium in Cantuaritas spirans, quantis potuit conatibus provinciam invasit. Unde Cantuarii tandem in iram commoti Cedwala terga vertere compellunt, fratremque Mollonem in domunculam fugientem igne succendunt. Unde factum est ut Cedwale diuturnam in Cantuaritas haberet malitiam. XI. Sublimatus est in regem post annos septem

¹ deosculans] Cf. W. Malmesb., G. P., lib. iv. § 181; G. R., lib. ii. § 209; W. Thorn, ap. Twysden,

c. 1907; Elmham, ed. Hardwick, pp. 191, 192.

² frater] filius, MS.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. i.
§ 15.

Wicthredus Egbrihti filius, qui apud suos invidiam pressit in-
dustria, apud hostes pacem fecit pecunia. Domi enim civilis
et bello invictus Christianam religionem sanctissime coluit, Kings of
Kent.
—
Wihfred.
S. Martin's,
Dover,
founded.
regiam potestatem amplissime rexit. Hic
est ille qui ecclesiam Sancti Martini
de Dovra veterem fundavit, et con-
summavit, et post annos xxxiii. defunctus est, et tribus
liberis suis regnum reliquit. Quorum (XII.) Ethelbertus
post illum regium emarguit germen in Cantia, et nunc iste Ethelbert II.
nunc ille regnum occupavit. Quorum unus erat (XIII.)
Edbrithus qui et Pren vocabatur; hic, cum altiora se Edbert Pren.
gestiret efficere, a rege Merciorum Kenulfo captus est;
sed, iterum dimissus, a Cantuaritis non est receptus.
Post illum vero (XIIII.) Cuthredus regnavit annis viii.; Cuthred.
et post eum (XV.) Baldredus annis xviii., qui a regno Baldred.
pulsus est ab Egbrihto rege West Saxonum, ita ut regnum
Cantie, quod ab anno Incarnationis Domini cccclv. steterat
annis cccclxxv., alterius accessit potestati.

DE REGIBUS WEST SAXONUM.

§ 16.

Regum West Saxonum primus fuit (I.) Cerdicus, qui, Kings of
Wessex.
—
Cerdic.
cum esset decimus ab illo magno Woden, cum quinque
tantum navibus venit in Britanniam anno ab Incarnatione
Domini cccc^oxc^ov^o, post obitum Hengisti anno viii^o; a
Britonibus autem illico bello exceptus, sed, eisdem viriliter
resistens, eosdem devicit et fugavit; post adventum suum
anno xx^oiiii^o in occidentali parte insulæ quam illi West Sexam
vocant, monarchiam adeptus nomen sibi regium usurpavit;
et paulatim sed viriliter succrescens, annis xvi. regnavit
et obiit. II. Kenricus filius ejus successit in regnum, et Kenric.

§ 17.

post annos xxvi. defunctus est. III. Ceaulinus, filius ejus Ceaulin.
successit in regnum. Hic erat Anglis stupori, Britonibus
odio, utrisque supplicio; a quibus tamen tum senio tum
bello devictus, anno regni sui xxi. in exilium actus, post
modicum decessit. Post eum regnaverunt nepotes ejus,
(IIII.) Celricus annis vi.; (v.) Celulfus annis xiii. Suc- Ceolric.
Ceolwulf.
Kinegils.
Quichel-
helm.
cesserunt eis filii Celrici, (VI.) Kineglisus et (VII.) Quichel-

- Kings of Wessex.** mus, qui concordēs unanimiter simul regnaverunt annis W. Mal-
Conversion of Kinegils. xxx. Hic est ille Kineglis qui prædicante Birino episcopo mesb. G.
 fidem Christi suscepit, et baptizatus est. Quichelmus R. lib. i.
 § 18.
 vero ad necandum Northamhimbriorum regem Edwinum
 nefandum dicitur misisse sicarium; attamen post annos
 aliquot, ut dicitur, obiit baptizatus. Quibus successit
Kenwalch. filius Kineglisii (VIII.) Kenewaldus, primo tempore pes-
 simus, sed deinde optimis principibus
De ecclesia Wyn- comparandus. Hic ad Deum religione
toniensi et Malmes- devotus Wintoniensem fundavit ec-
berie. clesiam, et ampliavit Malmesberiensem, quam primitus § 29.
 quidam Scottus natione, monachus religione, fundaverat.
 Kenewaldus autem rex obiit anno regni sui xxx^{to}. IX. § 32.
Sexburga. Sexburga vero uxor ipsius regnavit post eum anno i.; § 33.
 sequenti triennio regnavit (X.) Escwinus; eoque decedente § 34.
Kentwin. (XI.) Kentwinus regnavit xi. annis; post quem reg-
Cedwala. navit (XII.) Cedwala pronepos Ceulini; et utcumque
 regnavit annis duobus; qui, Cantuaritis maxime infest-
 us, Romam adiit, et a Sergio papa baptizatus Petrus ap-
 pellatus est, et habitu monachili vitam finivit. Cui
Ine. successit in regnum (XIII.) Ine, digne memorandus, licet
 Cantuaritas debellaverit atrociter; qui, cum eidem ad
 votum non valerent resistere, xxx. auri mancīs pacem § 37.
Glastonbury founded. redemerunt. Hic instituit leges in Anglia, fundavit
 monasteria, Glastoniense scilicet et alia. Uxorem habuit
 honestissimam Ethelburgam nomine, cujus instinctu rex
 Ine relicto regno Romam petiit, ibique monachus effectus § 38.
 gloriosam vitam finivit. Successit eidem in regnum
Ethelhard. consanguineus suus (XIII.) Ethelardus et xiiii. annis reg- § 40.
Cuthred. navit. Hic (XV.) Cudredo regnum reliquit; qui post annos
 xvi. mortuus est. Arripuit post eum regnum (XVI.) § 41.
Sigebert. Sigibertus, vir apud suos sævitia immanis, apud externos
 ignavia infamis. Unde factum est ut communi omnium odio
 post annum regno depelleretur, et tandem in speluncam
 fugiens a subulco confossus vitam finivit indignam; cui § 42.
Kenewulf. successit in regnum (XVII.) Kenewlfus, et post annos
 xxxi. occisus est cujus obtinuit regnum (XVIII.) Brictri-

W. Mal- chus, et annis xvi. regnavit, pacique magis quam bello ^{Kings of}
mesb. G. operam dedit. Artifex enim amicitias componere, extraneos ^{Wessex.}
R. lib. i. blande appellare, domesticos congaudere solebat. Hic Eg- ^{Brihtic.}
§ 43. brihtum de regali prosapia ortum in Franciam fugavit.
In diebus illius venerunt primo Dani piratæ in Angliam
in navibus tribus, et capta præda citissime redierunt.
Mortuo autem Brihtrico (XIX.) Egbrichtus rediit in An- ^{Egbert.}
glim et avitum ascendit thronum, regnumque adeptus præ
ceteris omnibus regiam gloriam dilatavit, ut in sequen-
tibus dicetur.

De regibus Merciorum.

W. Mal- Regum Merciorum primus extitit Penda filius Wibbæ, ^{Kings of}
mesb. G. qui anno Dominicæ Incarnationis DC^{XXV}, post obitum Hen- ^{Mercia.}
R. lib. i. gisti C^{XXXIX}, apud Mercios nomen regium usurpavit; licet
§ 74. legerimus (I.) Criddam primum fuisse, (II.) secundum
Wicbam, (III.) tertium Ceorlum, (IIII.) quartum vero
prædictum Pendam; qui per annos xxx. regnavit. Hic Penda.
Edwinum et Oswaldum reges Northamhimbrorum occidit, et
tres reges Orientalium Anglorum, videlicet Sigebertum, Egri-
cum et Annam, extinxit. Kenewaldum regem West Saxonum
in exilium compulit, et Cedwalam, perempto Edwino, regno
§ 75. restituit, ab Oswio autem rege peremptus occubuit. Cui
successit in regni partem (V.) Weda filius Oswii;¹ eoque post Penda.
modicum de medio sublato, VI. Wlfere Pendæ filius suc- ^{Wulfhere.}
cessit. Hic de regibus Merciorum primus credidit et
baptizatus est. Verumptamen famam ejus Symoniæ notat
infamia; eo quod cuidam ambitioso, nomine Wyne, Lundoni-
ensis ecclesiæ vendiderit episcopatum. Quo post annos xix.
§ 76. defuncto, frater ejus (VII.) Ethelredus successit, et annis Ethelred.
xxx. regnavit; postea, in Bardenseia attonsus, primo monachus,
§ 77. deinde abbas effectus est. Successorem sibi statuit filium
§ 78. fratris sui (VIII.), Kenredum nomine, qui Romam profectus Kenred.
v^o anno regni sui monachum induit et sic vitam finivit.
Post illum regnavit (IX.) Chelredus, et viii. annis regnavit et Ceolred.
obiit. Huic (X.) Ethelbaldus rex egregius successit, qui

¹ Oswii] Oswii dono, Malmesb.

- Kings of
Mercia.
Ethelbald. beati Outhberti Cantuariensis archiepiscopi admonitus W. Mal-
instinctu, in communi statuit concilio, ut omnia monasteria mesb. G.
et ecclesiæ liberæ essent a publicis vectigalibus in operibus, § 84. R. lib. i.
- Offa. omeribus, et ut famuli Dei propriam habeant libertatem in
fructibus omnibus et captura piscium, et ne dent munuscula
regi vel principibus nisi voluntaria, sed liberi Deo serviant.
Hic cum alta pace per annos xl. regnasset, procurante § 78.
quodam Beornredo tyranno, a subjectis occisus est. XI.
- Offa. At Offa prædictum Bernredum occidit, et regnum opti-
nuit Merciorum. Hic quinto genu Pendæ abnepos erat;
vir ingentis animi, qui omnia quæ mente concepisset per-
ficere proponeret. Hic Kinewlfum regem West Saxonum¹
devicit, regem Ethelbrithum, blanditiis evocatum, capite
spoliari fecit et regnum suum scilicet Orientalium Anglorum
- S. Alban's
founded. *De fundatione ecle-* invasit. Ecclesiam Sancti Albani fun-
sia Sancti Albani. davit, et ipsum sanctum decenter in
auro collocavit, et ibidem monachos instituit. Archiepi-
scopatatum ad Lichesfeldum facere voluit, in odium et dimi-
nutionem Jamberti Cantuariensis archiepiscopi, quem ante
multum dilexerat. Cantuariensi quoque ecclesiæ non
- Arch-
bishopric of
Lichfield
founded. modicas subtraxit possessiones. Volebat enim ut archi-
episcopo Lichesfeldensi subjacerent omnes episcopi Mercio-
rum, videlicet episcopus Wigorniensis, episcopus Legcestrensis,
episcopus Sunacestrensis, episcopus Herefordensis, episcopi
etiam Orientalium Anglorum Helmeanensis et Domuicensis,
ita ut archiepiscopo Cantuariensi non remanerent ad subjec-
tionem nisi episcopi iiii^{or} Londoniensis, Wintoniensis, Roffensis
et Selesiensis. Horum episcopatum quidam adhuc manent,
quidam alias translati sunt, quidam cum aliis uniti. Nec ra-
pacitas Offæ regis stetit in hoc, sed multarum expilavit prædia
ecclesiarum, sed Omnipotens Rex Suam visitavit ecclesiam, § 94.
et Offæ subenervavit vigorem. Jambertus enim archi-
episcopus, cum ecclesiæ Dei esset inutilis, huic vitæ
modum fecit, et Offa, cum per annos xxxix. vitam
dulci consumpsisset otio, (XII.) Egfertum filium suum, ante
mortem suam in regem inunctum, successorem dimisit. Hic
- Egfrith.

¹ West Saxonum] Merciorum, MS.

W. Mal-
mesb. G.
R. i.

§ 87.

privilegia et jura ecclesiarum quæ pater tenuerant, cum multa devotione renovavit, sed, eodem post menses quatuor mortuo, (XIII.) Kenulfus successit, nulli ante se religione vel potentia impar. Domi erat religiosus, in bello victoriosus; hic, missa legatione per Athelardum Jamberti successorem ad Leonem papam, Cantuariensem ecclesiam in pristinam restituit dignitatem, et ablatas revocavit possessiones, videlicet Cerringes, Seleberteschere, Brungland, Burnam et Berham et alias.¹ Item dedit Wlfredo archiepiscopo Kingesculand et Bixlea, Greatenersc et Coppastan, Scealdeforda, et Bereham. Terras etiam quasdam et prata intra Cantuariam et extra Cantuariam, Apingland etiam et Ibinteah, et Sudhummingland, Gravenam et Selebertingland, Miletun et Ceddinges, Wdetun,² archiepiscopo et familiæ, id est conventui, terram xl. aratorum apud Cerringes, et xxx. apud Seleberteschert, vel Bruningland, et x. apud Vinbingland, iiiior apud Bereham quas prius Egbertus rex dederat conventui, et iiiior aratra apud Burne, et xxx. jugera Binnenea. Verumptamen Cantianos valde affixit idem Kenulfus rex, et regem eorum cognomine Pren cepit, quem postea libertati restituit in dedicatione ecclesiæ de Winchelecombe quam ipse fundavit, in conventu xiii. episcoporum et x. ducum. Pren vero licet a captione fuerat liberatus, a Cantuaritis non est receptus in regnum.³ Rex autem Kenulfus xxiiiior annis regnavit et obiit: cui sanctus successit (XIII.) Kenelmus filius ejus. Hic per sororem suam nomine Quendridam innocue cæsus martyr effectus est. XV. Ceolulfus frater Kenulfi regnavit anno uno et expulsus erat; pro quo regnavit (XVI.) Bernwlfus, et anno

Kings of
Mercia,
Kenulf.

His benefac-
tions to Can-
terbury.

§ 95.

Radbert
Pren cap-
tured.

§ 96.

Saint
Kenelm.
Ceolwulf.

¹ See Mon. Angl., i. 95, where also notes on the following grants mentioned above will be found. These were taken by Dugdale from a Ledger Book of Canterbury, probably the same which is now the Lambeth MS. 1211 (?). Gervase himself seems to have intended to

draw up a list of the donations to his church, but if he did so, it is not to be found.

² Cerringes . . . Wdetun] See Leland, Collectanea, i. 258 (307).

³ Pren . . . regnum] From W. Malmesbury, i. § 15; see above, p. 31.

Kings of Mercia. regni tertio ab Egabrihto rege victus et fugatus est, et ab Ori- W. Mal-
Ludecan. entalibus Anglis occisus. XVII. Ludecanus etiam post bien- mesb. G.
Witlaf. nem potestatem ab eisdem occisus est. XVIII. Wihtlavus § 96. R. i.
Bertulf. autem ab Egabrihto subjugatus est, et sic annis xiii. regna-
vit; eadem sorte tributum solvit (XIX.) Bertulfus annis
Burhred. viii., et tandem a paganis fugatus est; post eum reg-
navit (XX.) Burthredus; sed post annos xxii. fugiens Ro-
mam adiit, obiit et sepultus est in schola Anglorum in
ecclesia Sanctæ Mariæ; deinde regnum Merciorum evanuit
usque ad regem Elfredum.

De regibus Northamhimbriorum.

Kings of Northumbria. Anno ab Incarnatione Domini D^oXLVII^o, post obitum vero § 44.
Ida. Hengisti lx^o, Northamhimbriorum ducatus in regnum muta-
tus est. I. Primusque Ida, natura nobilissimus, ætate ju-
venculus et mundanæ gloriæ cupidus, regium sibi
nomen assumpsit. Hactenus enim ab adventu Hen-
gisti uno minus centum regum Cantuariæ præceptis et
legibus duces Northumbriæ subjacebant. Hic autem Ida,
a Wodenio decimus, annis xii. in regno permansit; cujus
Ella. successor fuit (II.) Ella, de quo dixit beatus Gregorius § 45.
quod Alleluia ibidem oporteret decantari, et quod com-
provinciales Deiri de ira Dei essent eruendi. Elle regna-
Ethelric. vit annis xxx. et obiit. III. Et Ethelricus Idæ filius reg- § 46.
Ethelfrith. navit pro eo annis v.; cujus filius (IIII.) Athelfridus regni § 47.
gubernacula suscepit. Hic cum sua acriter defenderet et
aliena improbe invaderet, non eum a necessitate frænaret in-
ertia, nec ad temeritatem præcipitavit audacia. Hic Scotto-
rum regem Edan victum fugavit, et præ ceteris regibus
Britones contrivit. Hic est qui monachos de Bangor pro
exercitu orantes occidit, et Edwinum Elle filium regno simul
et provincia fugavit. Sed auxilio regis Redwaldi ab eodem
Edwin. Edwino devictus, anno regni sui xx^oiiii^o regnum amisit
et vitam. V. Edwino regnum dimisit. Hic est Edwinus
qui prædicante Paulino episcopo Eboracensium primo, fidem § 48.
Christi suscepit et ab eodem episcopo baptizatus, et

- W. Mal-
mesb. G.
R. lib. i.
- § 49. Ethelburgam filiam regis Ethelberti, sororem scilicet regis Cantuariorum Eadbaldi suscepit uxorem; sicque deinceps præter Cantuaritas subjugavit universos; ut omnes Britanniae provinciae nutum illius spectarent. Rebellantibus autem Cedwala Britonum rege, quem quidam Cadwalonem nuncupant, et Penda Merciorum, anno regni sui xvii^o, ætatis vero xl^oviii^o, rex Edwinus occisus est; eique successit in regnum (VI.) Sanctus Oswaldus, qui cum, erecta cruce Dominica, Britonum regem Cedwalam occidisset, ejusque contrivisset exercitum, aliquantula pace potitus, multas fabricavit ecclesias, et Christianam ampliavit religionem. Anno autem regni sui ix^o a Penda rege Merciorum peremptus occubuit. VII. Oswius regnavit pro eo. Hic devicit et occidit prædictum Pendam regem Merciorum, ac deinde toti Britanniae imperavit. Regnavit Oswius annis xxviii. et obiit. VIII. Egfridus successit in regnum. Hic beatum Wilfridum a suo expulit regno, et Sanctum Cuthbertum, agente Theodoro Cantuariensi archiepiscopo, in episcopum promovit. Hic in supplices protervus, in rebelles ignavus erat; Hibernienses contrivit, sed Merciorum regnum amisit; anno vero regni sui xv^o, expeditionem in Pictos agens, interiit; successit ei in regnum (IX.) Alfridus frater ejus, et post annos xix. in pace vitam finivit. Hic habuit successorem filium sed puerulum (X.) Osfredum, qui post annos undecim occisus obiit. XI. Cui Kenredus succedens post annos ii. obiit, et XII. Osricus in regem levatur. Hic post annos xv. mortuus est, et XIII. Ceolwlf regni cessit hæreditas. Huic Beda presbyter Historiam scripsit Anglorum, ut eam propter imperium roboraret, et propter ingenium emendaret; quam, mediante Albino abbate Sancti Augustini Cantuarie et Nothelmo presbytero Lundoniensis ecclesie, didicerat. Octavo denique regni anno, in ecclesia Lindisfarnensi, regem exuens, monachum induit, et in pace vitam finivit. Successit in regnum et ipso disponente (XIII.) Egbertus patris sui filius, qui xx. annis regnavit. Hujus frater Egbertus Eboracensium episcopus, tum astutia propria fretus, tum fratris potentia, honorem pallii, per annos plurimos post
- Kings of Northumbria.
- Oswald.
- Oswy.
- Egfrith.
- Aldfrith.
- Osfred.
- Kenred. Osric.
- Ceolwulf.
- Eadbert brother of Egbert the archbishop.

Kings of Northumbria. Paulinum omisum, recuperavit. Egbertus autem rex, fratris æmulus, in religione comam totondit; regnoque dimisso monachus effectus est; (XV.) et Osulfo filio regnum concessit. Illeque post annum a civibus innocenter cæsus (XVI.) Molloni locum fecit. Hic, annis xi. regno functus, insidiis Alcredi occubuit. XVII. Alcredus successit, qui x^o quo regnum invaserat anno, a comprovincialibus cedere compulsus est. XVIII. Ethelbertus quoque Mollonis filius, eorum consensu in regem levatus, anno v^o ab eisdem expulsus est. Tunc rex (XIX.) Alfwoldus acclamatus post xi. annos ab eisdem sine culpa trucidatus est. XX. Cujus nepos Osredus succedens vix anno emenso expulsus est, regnumque cessit XXI. Ethelberto qui et Athelredus dictus est; et hic filius Mollonis, qui etiam Ethelwoldus vocabatur, regnumque post annos xii. exilii recipiens, iiii^o annis tenuit, et tandem occisus est; et sic per annos xxxiii. sub nullo rectore regnum vacavit. Transactis xxxiii. annis, hanc etiam regionem cum ceteris optinuit rex Egbrichtus anno Incarnationis Domini d^occc^oxx^ovii^o, regni vero suo xx^oviii^o.

Oswulf. W. Malmesb. G. R. lib. i. § 72.

Moll.

Alcred.

Ethelbert.

Alfwold.

Osred.

Ethelbert restored. § 73.

De regibus Orientalium Anglorum.

Kings of the East Angles. Regum Orientalium Anglorum primus, ut fertur, fuit (I.) Uffa, secundus (II.) Titillus; (III.) tertius qui et maximus Redwaldus, qui fuit a Wodenio decimus, cujus omnes Anglorum et Saxonum provinciæ citra Humbrum cum suis regibus nutum spectabant. Cantuarii vero quandoque per se quandoque super omnes Angliæ reges principatum agebant, usque ad subversionem quam exercuit in eos Egbrichtus West Saxonum rex. Redwaldus autem, sandente rege Edwino baptizatus est, sed uxoris suæ consilio a fide recessit. Huic successit in regnum filius ejus (IIII.) Eorpwaldus, idemque per Edwinum regem baptismum suscepit. Post eum regnavit (V.) Sigebertus, sed et hic conversus est ad Christum per Felicem episcopum, qui, de Burgundia natus, prædicandi gratia venit in Angliam. Hic rex Sigebertus, cum esset Christianissimus, de Hibernia venientem sanctum suscepit Furseum;

Redwald. W. Malmesb. G. R. lib. i. § 97.

Eorpwald. Flor. Wig. App. p. 686.

Sigebert.

W. Mal-
mesb. G.
R. i. § 97.

et dedit ei locum ad ædificandum cenobium apud Ono-
beresburh; scholas etiam per loca regni sui instituit, et
tandem, tam regno quam mundo renunciatis, cognatum
suum (VI.) Egricum regno instituit, et monachus factus Egric.
est. Deinde a Penda cum Egrico et ipse occisus est, cum
ad pugnam ductus nil teneret in manu nisi virgam
tantum ob habitus sui reverentiam; quibus successit
(VII.) Anna, qui similiter a Penda percussus interiit. Anna.
Huic successit frater ipsius VIII. Ethelherus, et in bello,
cum prædicto Penda, ab Oswio rege peremptus¹ occubuit.
Hujus successor (IX.) Ethelwaldus regnum reliquit Ethelheri
filiis, (X.) Aldulfo scilicet et (XI.) Athelwoldo. XII. Hiis
Beorna, et huic (XIII.) Ethelredus successit. Hujus filius
et successor fuit (XIII.) Ethelbrithus, quem Offa rex Mer-
ciorum blanditiis evocatum capite truncavit. Deinde
vacavit regnum per annos² usque ad sanctum Eadmun-
dum, qui xvi^o. regni anno ab Ingwar pagano interemptus est.
Deinde decus regni illius annis l. evacuatum est usque
ad (XVI.) Guthrum Danum et paganum, quem rex
Aluredus fecit baptizari, et eidem utrasque concessit
provincias, et regnavit ibidem annis xi. Asserunt aliqui
hunc esse Gurmundum Northamhimbrorum scilicet et
Orientalium Anglorum regem, qui de Hibernia quam
oppressit venit in Angliam. Habuit hic successorem
(XVII.) Eorhric æque Danum, qui regnavit xiiii. et ab Anglis
peremptus est; proximus post eos fuit (XVIII.) Edwardus
filius Aluredi, qui expulsis Danis ambas provincias suo, id est,
West Saxonico adiecit imperio.

Kings of
the East
Angles.

His succe-
sors down to

Ethelbert.

S. Edmund,
Guthrum.

Eorlc.

De regibus Orientalium Saxonum.

Regum Orientalium Saxonum post Erkenwinum
primus fuit (I.) Sleda, cujus filius (II.) Sebertus patri
successit in regnum, et per beatum Mellitum Lun-
doniensem episcopum primum credidit in Christum et

Kings of
Essex.

Sebert.

¹ *peremptus*] See Flor. Wig.
p. 686.

² There is a blank or erasure in
the MS.

Kings of Essex.	baptizatus est. Hic etiam eodem suadente episcopo	W. Mal-
—	Westmonasterii dicitur inchoasse cenobium.	mesb. G. R. lib. i.
Expulsion of Mellitus.	mortuo filii ejus (III.) Serredus, (IIII.) Siwardus, Mellitum	§ 98.
	expulerunt episcopum, nec in Christum credere volebant,	
	nec multo post a West Saxonibus occisi sunt; quibus suc-	
	cedens (V.) Sigebertus parvus Sewardi filius regnum reli-	
Sigebert restores Christianity.	quit (VI.) Sigeberto Sigebaldi filio. Hic Sigebertus, hortatu	
	regis Oswii, a Finano episcopo baptizatus, gentem suam [ad	
	fidem] quam cum Mellito abjecerant, per episcopum Ceadam	
	reduxit. Hic a propinquis suis postea peremptus est, eo	
Swithelm. Sighere. Sebbi.	quod suis parceret hostibus, nec delinquentes in se si poeni-	
	terent puniret. Post eum regnavit (VII.) Swithelmus ab eo-	
	dem Ceadā baptizatus; eoque mortuo (VIII.) Sigerius filius	
	Sigeberti parvi, (IX.) et Sebbi filius Siwardi regnum tenu-	
	erant. Sebbius autem Sigerio mortuo apud Sanctum	
Monks at St. Paul's.	Paulum, ubi tunc temporis ex institutione Melliti	
	episcopi monachi erant, relicto regno, monachus factus est.	
	Pro quo regnaverunt filii ejus (X.) Siwardus, (XI.) Seinfri- dus.	
Offa goes to Rome.	Quibus de medio sublati, successit (XII.) Offa filius	
	Sigerii, juvenis ætatis floridæ, jocundi vultus et animi, apud	
	cives amoris maximi, qui hortatu Kineswitæ filiæ Pendæ,	
	cujus nuptias spreverat, Romam adiit cum Kenredo rege	
	Merciorum, ubi attonsus monachus effectus est, et ibidem	
Selred.	vitam finivit. Illi successit (XIII.) Selredus Sigeberti boni	
	filii, et annis xxxviii. regnavit; quo tandem perempto	
Suithred.	successit (XIII.) Suithredus, qui ab Egbrihto expulsus est.	
	Sic Egbrihtus omnium regnorum Angliæ optinuit	
	dominatum; Landonia tamen cum circumjacentibus regionibus	
	Merciorum regibus paruit, quamdiu regnaverunt.	

De regibus Australium Saxonum.

Kings of Sussex.	De regibus Australium Saxonum brevis admodum
—	curret oratio, cum tres tantum in ordine ponantur,
Ella.	quorum primum (I.) Ellam esse reperimus. Hic Ella
	dicitur per totam regnasse Britanniam; ¹ non illum

¹ A reference to Bede's list of the principal kings (H. E. ii. 5), or to the list of Bretwaldas given in the Anglo-Saxon Chronicle, A.D. 827.

dico Ellam regem Deirorum, sed istum Australium Saxonum. II. Secundus fuit Scissa. III. Tertius Ethelwalchus. Hic agente et præsente rege Merciorum Wlfero, qui per Birinum episcopum credidit in Christum, et baptizatus est in ipsa Merciorum provincia. Hic dedit

Kings of
Sussex.

Ethelwalch
converted.

Bede, H.
E. lib. iv.
c. 18.

santo Wilfrido, cum a suo esset ejectus episcopatu, insulam quandam quæ Selesie vocatur; ubi idem Wilfridus ecclesiam fundavit, et ibidem monachos instituit, et annis v. ibidem mansit. Regem autem hunc Ethelwalchum occidit, Cedwale rex West Saxonum, et

Bede, H.
E. lib. iv.
c. 16.

dedit sancto Wilfrido quartam partem insulæ Vectæ et villam quæ dicitur Paggenham cum pertinentiis suis. Post Ethelwalchum cessavit regia stirps in Australi Saxonia, et transivit in jus regis West Saxonum. Deinde post annos plurimos et tempora longa, Egbrichtus West Saxonum rex subjugavit regem et regnum Cantuariorum, Merciorum, Northamhimbriorum, Orientalium Anglorum, Orientalium et Australium Saxonum, et septem regna compegit in unum.

Sussex sub-
ject to the
West Saxons.

Nunc ergo quia Angliam nostram tam gravi scismate dissipatam ad unitatem unius reduximus regnum, restat ut ab hoc rege Egbrichto quasi novum aliquid incipiamus, sicque per singulas regum successiones et nomina currentes ad Normannorum adventum et sic gradatim ad nostrum regem veniamus Johannem.

A new
beginning.

Flor. Wig.
A.D. 849.

Ingles et Ine rex ille famosus et religiosus fratres fuerunt, filii scilicet regis Kenredi, qui fuit Celuualdi, qui fuit Cuthæ, qui fuit Codwini, qui fuit Ceaulini, qui fuit Cinrici, qui fuit Cerdici, qui fuit primus West Saxonum rex, qui, ab illo magno Woden decimus dicitur fuisse. Ine rex, dimisso West Saxonum regno, Romam profectus est, et monachum professus ibidem quievit in pace; cujus frater Ingles genuit Eopa, qui genuit Eaia, qui genuit Almundum, qui genuit Egbrichtum, quem aliqui vocant Edbertum.

Genealogy
of Egbert.

De Egbrichto rege.

Career of
Egbert.

Egbrichtus, Alhmundi filius, a pueritia inter West Saxones educatus est. Quem cum persequi cogitaret Brihtricus West Saxonum rex, ad Offam regem Merciorum fuga lapsus est. Deinde secessit in Franciam, quo tutius Brihtrici malitiam declinaret, quod Dei consilio factum intelligo, ut vir ille ad tantum regnum electus regnandi disciplinam a Francis acciperet. Indequē post obitum Brihtrici in Angliam rediens, regnum adeptus est. Britones in Cornubia degentes debellavit, et Aquilonales Britones tributarios fecit, deinde Bernulfum regem Merciorum sibi occurrentem cum exercitu multo devictum, fugatum, apud Hellendune, anno Incarnationis Domini W. Mal-
mesb. G.
R. ii.
§ 106. ^{ccccxxv};

He becomes
king.

unde nec mirum mente elatus ad altiora tendens Ethelwulfum filium suum misit in Cantiam cum Alstano Sireburnensi episcopo, et electa militum manu, qui provinciam seu longo sopitam otio, seu virtutum suarum exanimatam nuncio, dominatui suo adjicerent. Missi ergo efficaciter inperatis institerunt, regionem quaquaversum occupaverunt, minimoque labore Baldredo rege ultra Tamensem fluvium expulso, Cantiam et Sudereiam, Australes Saxones et Orientales, suæ parti subdiderunt, anno regni sui ^{c. 106.} ^{xxiii.} Hiis auditis Northamumbri sibi timentes eodem anno datis ob-

He conquers
Mercia,
A.D. 826.

sidibus tandem faverunt deditiōni. Ita Egbrichtus, cum clementia et mansuetudine subjectorum amorem redemisset, tota tandem potitus Anglia, reliquum vitæ per annos novem tranquille cucurrit, nisi quod piratica Danorum manus, Angliæ littoribus appulsa, otium regni fœdavit. Hic dedit ecclesiæ Christi villam quæ Mallinges vocatur; postremo post annos regni xxxvii. et menses vii. decessit, et apud Wintoniam sepultus est.

Submission
of North-
umbria.

Length of
his reign.

Successit in regnum filius ejus Ethelwulfus, quem quidam Adulfum vocant; natura levis et qui sub quiete degere mallet quam multis provinciis imperare. Denique avito West Saxonum regno contentus, cetera quæ suus adquisierat pater filio suo tradidit Ethelstano, et regnavit annis xx. et mensibus quinque; qui quando vel quo fine defecerit incer-

De rege Ethelwulfo.

Ethelwulf.

Successit in regnum filius ejus Ethelwulfus, quem quidam Adulfum vocant; natura levis et qui sub quiete degere mallet quam multis provinciis imperare. Denique avito West Saxonum regno contentus, cetera quæ suus adquisierat pater filio suo tradidit Ethelstano, et regnavit annis xx. et mensibus quinque; qui quando vel quo fine defecerit incer-

His son
Ethelstan.

Successit in regnum filius ejus Ethelwulfus, quem quidam Adulfum vocant; natura levis et qui sub quiete degere mallet quam multis provinciis imperare. Denique avito West Saxonum regno contentus, cetera quæ suus adquisierat pater filio suo tradidit Ethelstano, et regnavit annis xx. et mensibus quinque; qui quando vel quo fine defecerit incer-

W. Mal-
mesb. G.
L. lib. ii.

tum est. Rex autem Athulfus duos præcellentes præsules, Ethelwulf's
counsellors,
Swithun and
Alstan. beatum scilicet Suithinum Wintoniensem, et Alstanum Scire-
burnensem, præcipuos regis et regni consiliarios habebat.

§ 109.

Suithinus regem ad cælestia informabat, Alstanus vero
forensia curabat. Hii, videntes regem crassioris et hebetis
ingenii, sedulis admonitionibus ad scientiam regni stimulabant.
Rex itaque post triumphatos hostes ad Dei cultum con-
versus decimam omnium hidarum intra regnum suum Christi Benefaction
of Ethelwulf. famulis concessit liberam ab omnibus functionibus absolutam
et ab omnibus inquietudinibus. Historia plane jocunda

est, quæ ad bona sequenda vel mala cavenda legentes
exemplis irritat. Deinde composito regno Romam ivit, He goes to
Rome. ibique tributum quod usque hodie datur, coram papa Leone
quarto, Sancto Petro obtulit; cujus filium Elfredum, quem
plus ceteris dilexerat, idem papa antea ad se missum
honorifice susceperat et unxerat in regem. Ibi scholam Anglo-
rum quam Offa rex instituerat combustam reparavit, inde-

§ 113.

que rediens accepit in Francia Juduit filiam regis Karoli His mar-
riage. uxorem. Unde dissensio magna facta est inter ipsum
et filium ejus nomine Ethelbaldum, ut regnum dividerent;
erat enim pacis amator et æqui; habebat autem filios Division of
the king-
dom. iiiior, Ethelbaldum, Ethelbritum, Ethelredum, et Alure-

§ 117.

dum. Ethelbaldus ut dixi, partito cum patre regno, do-
minabatur in West Saxoniam, ignavus et perfidus, et post annos v. Ethelbald
and Ethel-
bert. mortuus est. Ethelbrihtus vero regnavit in Cantia, dulciter
et strenue regnum regens, et hic obiit post annos quinque.
Dani vero circumquaque vagantes Lundoniam vasta-
verunt, et Cantiani promissa pecunia pacem pepigerunt
et mentiti sunt.

*De rege Ethelredo.*¹

§ 118.

Ethelredus Adulfi filius tertius patrium optinuit regnum, Reign of
Ethelred. eodem numero annorum quo fratres; novies uno anno contra

§ 119.

hostes confixit. Danorum comites ix., regem i., populum

§ 120.

sine compoto interfecit; obiit tandem laboribus effractus,
et sepultus est apud Winburne; cui successit

¹ *Ethelredo, Ethelredus*] Altered to *Elfredo, Elfredus*, in the MS.

De rege Aluredo.

Reign of
Alfred.

Eluredus Adulfi filius quartus, quem in regem unxerat W. Mal-
mesb. G.
papa Leo Romæ quartus, et laboriose sed strenue regnum R. ii.
rexit annis xxviii. et semis. Dani namque miserabiliter § 121.

His vision of
S. Cuth-
bert.

circumquaque vastabant terram, ut regi vix tres re-
manerent comitatus, videlicet Hamtescire, Wiltesire, et
Sumersetesire; et tandem, prementibus eum Danis, in
insulam quæ dicitur Ethelingeneie fuga lapsus est, ubi
sompno depressum visitavit et consolatus est Sanctus

Cuthbertus episcopus, regnique gloriosam promisit restitu-
tionem. Hoc idem dormienti promisit et ipsius matri.
Expergefactus rex, consolatione recepta, sub habitu et
specie mimi tentoria Danorum subiit, et per dies aliquot
omnia eorum secreta oculis et auribus rimatus est, et ad
insulam rediit. Convocatis itaque celeriter comitibus,

He gives
East Anglia
to the
Danes.

quæ viderat secreta Danorum enarravit. Deinde, pru-
denter congregato exercitu, super hostes irruit repente
et incredibili strage occidit; residui cum rege suo Gudram,
quem nostri Gurmundum vocant, cum xxx. proceribus bapti-
zati sunt, et de dono regis acceperunt provinciam Orien-
talem Anglorum et Northamhimbriorum; post annos xi. § 122.
obiit Gurmundus. Rex autem Aluredus, aliquantula
pace potitus, instituit hundredos et decimas, et in quadriviis
jussit armillas suspendi, ut raptores ab ingluvie compes-
ceret rapinæ. Wintoniæ monasterium fecit et Seftoniæ
posuit moniales; Bostium de Consolatione et Dialogum
Gregorii et alios libros in Anglicam linguam vertit, et
proverbia fecit. Habebat autem in hujusmodi adju-
tores Plegemundum Cantuariensem archiepiscopum et

His literary
labours.

His helpers.

Serionem Scireburnensem episcopum et Wenefridum episcopum
Wicciorum et Johannem Scottum, qui hierarchiam Dionisii de
Græco transtulit in Latinum. Postmodum vero idem Jo-
hannes a pueris quos docebat apud Westmonasterium¹ grafiis § 123.

¹ Westmonasterium] monasterium nostrum (i.e. Malmesbury), W. Mal-
mesb. § 123. John was however
abbot of Athelney, to which monas-

tery the story probably belonged in
its first form. Cf. Asser, V. Alf.
Mon. Hist. Brit., p. 494.

W. Mal-
mesb. G.
R. ii.
§ 123.

interfectus, ibidem sepultus est. Idem rex Aluredus neminem illiteratum in curia sua præponere voluit; et ideo se dicebat hiis ex animo intendere, quia ecclesiæ cum bibliotecis suis a Danis combustæ fuerunt, et propterea in tota insula studium litterarum abolitum est, quod quisque magis vereretur capitis periculum, quam sequeretur librorum exercitium. Viginti et quatuor horas diei et noctis ita diviserat ut viii. horas in scribendo, legendo et orando, viii. in cura corporis, viii. in expediendis regni negotiis transigeret. Erat in capella ejus candela ardens in xxiiii. divisiones partita, et ædituus ad hoc assignatus, qui per combustionem candelæ regem de singulis admoneret. In sinu gestabat librum Psalmorum, quem cum vacaret arripuit ut psalleret; de judiciis perperam factis suos asperrime corripiebat. Hic dedit ecclesiæ Christi Cantuariæ Edredeshethe apud Lundonias. Psalterii tandem translationem aggressus huic vitæ modum fecit rex Aluredus Adulfi filius, peractis in regno xxix. annis et mensibus vi., et sepultus est Wintoniæ in novo monasterio, ad cujus officinas instruendas Edwardus filius ejus emit terram ab episcopo et canonicis, et dedit pro singulis pedibus terræ unam mancā auri. Sed processu temporis diversis ex causis idem monasterium extra urbem translatum est, quod nunc Hida appellatur. Rex Adulfus pater Aluredi dedit ecclesiæ Christi Cantuariæ Ebbene, Deiferteseie, Mistenham, Blakeburneham, Ofneham, Plegemundham, Langeburne, Berthune, Delham, et silvam de Ostrindenne, et duo prata, unum apud Scetynge et aliud juxta Tanintune.

His love of
books.

His division
of the day.

His gift to
Canterbury.

Foundation
of the New
Minster at
Winchester.

Benefactions
of Ethel-
wulf.

§ 124.

De Edwardo Seniore.

§ 125.

Edwardus filius Aluredi optinuit regnum et coronatus est a Plegemundo Cantuariensi archiepiscopo apud Kingestune, et regnavit annis xxiii., in litterarum scientia patre inferior, sed regni potestate gloriosior, omnia regna insulæ deduxit in

Edward the
Elder.

His victories.

R. de
Diceto, ii.
285.

Foundation
of new epis-
copal sees.

Seven
bishops con-
secrated.

unum Scottos etiam et Walenses subegit. Invenit ingenium quo excursus compesceret Danorum. Nam in locis sus-
pectis circa litus maris oppida erexit, in quibus milites
posuit ad arcendos Danorum excursus. Urbes et op-
pida demolita reparavit. Idem ex mandato Formosi
papæ, qui in eum sententiam dederat, eo quod in
Anglia plures episcoporum sedes per annos vii. vacarent,
convocato concilio cui præfuit, una cum rege, Plegemundus
Cantuariensis archiepiscopus, instituit singulos episcopos sin-
gulis provinciis, Gewissorum, id est West Saxonum, et
quod olim duo habuerunt in quinque divisum est. Deinde
Plegemundus, Romam a rege missus, cum Cantuariam red-
iret, sacrauit in ecclesia Christi episcopos vii. Edwardus
autem obiit et in novo monasterio sepultus est.

W. Mal-
mesb. G.
R. ii.
§ 129.

§ 130.

De Adelstano rege.

Athelstan's
reign.

His con-
quests.

Legend of
Athelstan
and Anlaf.

Ethelstanus filius ejus successit in regnum, et coronatus
est apud Kingestune ab Athelmo Cantuariensi archiepiscopo,¹
et regnavit annis xvi. Hic nova monasteria multa fecit, et
vetera reparavit, quæ prædiis et libris et variis ornamentis
decoravit. Reges Walliæ et Scotiæ, Jundnalum scilicet et
Constantinum, volentes rebellare regnis cedere compulit, et
postea eosdem restituit, dicens gloriosius esse regem facere
quam regem esse. Cum autem idem rex Scottorum Con-
stantinus conaretur iterum rebellare, una cum Anlavo Sihtrici
filio, qui Gurmundi erat cognatus,² et post Gurmundum
rex Northamhimbrorum, Adelstano ex consulto cedente,
ut gloriosius insultantem vinceret, juvenis audacissimus, veste
mutata et lyram nactus, tentoria sibi cum exercitu oc-
cursantis ingressus est, et sub specie citharædi omnia
regis secreta diligenter conspiciatur, et post dies paucos

¹ apud . . . archiepiscopo] R. de
Diceto, ii. 235.

² W. Malmesb., G. R., lib. ii.
§ 134, p. 212.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.

accepto cantus pretio ad suos lætus regreditur. Cum autem rex Adelstanus, exinde præmunitus, nocte cederet, et Anlavus non hæsitans citissime sequeretur, in subito noctis strepitu commoto, gladius regis cecidit e vagina et inermem reddidit regem; quocirca cum omnia tumultu cæco essent plena, invocato sancto Aldhelmo, adjecta manu

Legend of
Athelstan's
swords.

§ 134.

ad vaginam, novum invenit ensem, ut aiunt, ex una parte sectilem, in quo usque ad mane et sic ad vesperam hostes laniavit, et ceteros cum Anlavo fugavit; cecidit ibidem rex Scottorum Constantinus et alii reges v., comites xii., multaque congeries barbarorum. Gladius autem, ut fertur, in thesauro regum servatur. Anlavus autem fugit in Hiberniam. Adelstanus vero Northwalensium regu-

Tribute of
the princes
of Wales.

§ 135.

los apud Herefordiam coegit sibi occurrere, et aliquamdiu recalcitrantes in deditionem transire, ut ei nomine vectigalis annuatim xx. libras auri, ccc. argenti, solverent, boves xxv. annumerarent, præterea quot placeret canes venatorios et volucres. Cui rex Noricorum, Haraldus nomine, misit navem rostra aurea et velum purpureum habentem, clipeis inauratis intrinsecus circumgiratam. Henricus etiam filius Con-

Athelstan's
alliances
abroad.

radi, Teutonicorum rex et imperator Romanorum, sororem ejus Othoni filio suo expostulavit; optinuit secundam Karolus rex, tertiam Lodovicus dux Aquitanniæ, quartam Hugo rex Francorum, qui per eosdem nuncios petitores misit regi Adelstano odores aromatum pretiosorum, gemmas optimas et præcipue smaragdos, equos cursores plurimos cum faleris aureis; vas quoddam ex onichino subtiliter sculptum; ensem

The presents
of Hugh to
Athelstan.

§ 139.

Constantini magni in quo erat scriptum nomen ejusdem Constantini aureis litteris; in cujus capulo unus ex clavis Dominicæ Passionis erat affixus; lanceam quoque Karoli magni qua latus Domini dicebatur apertum, vexillum beati Mauricii et Tebeæ legionis; diadema ex auro quidem multo, sed magis gemmis pretiosum, particulam adorandæ crucis Domini cristallo inclusam, portiunculam coronæ spinæ eodem modo inclusam.

Hic fratrem suum Edwinum, apud se de proditione insinulatum, solum cum armigero navem ascendere jussit, remige vacuam et remigio, vetustate quassam. Sed juvenis in talibus vitæ pertæsus voluntarie exiliens obiit;

Athelstan's
penance for
his treat-
ment of
Edwin.

unde rex septennem apud Lamport¹ egit pœnitentiam, W. Mal-
 sed delator fratris, scilicet pincerna regis, cum sollempni ^{mesh. G.}
 die propinaret et uno pede lapsus cum altero se recollegisset, ^{R. lib. ii.} § 139.
 ait "Sic frater fratrem adjuvat." Quo rex audito proditorem
 fratris truncari præcepit, auxilii fratris si viveret et mortis
 reminiscens. Hic dedit ecclesiæ Christi Cantuariæ § 140.
 villam cum pertinentiis suis quæ Holingburne vocatur.
 Qui cum multum vixisset gloriæ et parum ætati,
 post annos regni xvi., obiit apud Glocestriam, et
 sepultus est apud Malmesbiriā; cui successit.

Althelstan's
 benefac-
 tions.

De rege Eadmundo.

Reign of
 Edmund.

Eadmundus frater ejus, adolescens circa annorum xviii., et § 141.
 coronatus est apud Kingstune a beato Odone Cantuari-
 ensi archiepiscopo, et regnavit annis fere septem: quod
 audiens Anlavus rediit ab Hibernia, et rex iterum in
 Northumbria factus, cum Reginaldo Gurmundi filio, animum
 regis Eadmundi temptans deditionem optulit, Christianitatem
 fidei suæ obsidem professus est; sed cum post in proximo
 sacramentum læderet et regem irritaret, anno sequenti pulsus § 144.
 ab Anglia perpetuo exilio pœnas luit. Felices vero regis
 Eadmundi successus miserandus exitus decoloravit; siquidem
 latrunculus quem propter latrocinia eliminaverat, post sexen-
 nium regressus, cum in die festo Sancti Augustini Anglo-
 rum apostoli apud Puchrescerne inter convivas regis asside-
 ret, et hoc ipsum solus rex perciperet, ex mensa prosiliens
 prædonem per capillos apprehendens in terram elidit. At
 ille callide sicam extrahens in pectus regis quantum potuit
 infixit et occidit. Ipse vero multos sancians membratim
 dissectus interiit. Beatus Dunstanus ex saltatione dæmonis
 infortunium regis mente concipiens, audito regis obitu
 properavit et ipsius corpus Glastoniæ sepelivit. Dederat
 autem idem rex ecclesiæ Christi Cantuariæ Wingeham
 et Prestetune; cujus mater Ediva regis Eadwardi regina

His lament-
 able death.

Dunstan's
 presage.

Edmund's
 benefac-
 tions.

¹ apud Lamport] R. de Diceto, ii. 235.

dedit ecclesiæ Christi Cantuariæ Meapham, Culinge, Lenham, Pecham, Fernlege, Munketune, Ealdintune, et in eadem ecclesia Christi post obitum suum honorifice sepulta est.

Benefactions of Eadgiva.

De Eadredo rege.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 146.

Eadredus, frater Eadmundi regis, Edwardi filius tertius, fratri successit in regnum, et coronatus est ab Odone Cantuariensi archiepiscopo apud Kingestune; regnavit ix. annis et dimidio; Northamhimbros et Scottos resilire volentes subegit, Wlstanum Eboracensem archiepiscopum, eo quod inimicorum regis fautor esset, aliquamdiu in vinculis tenuit, et postea liberavit; deinceps Deo et beato Dunstano devotus extitit, et post annos x. gaudentibus angelis vitam finivit. Hic dedit ecclesiæ Christi Cantuariæ Twiccenham et Raculf cum omnibus pertinentiis suis, et ossa corporis Sancti Audoeni Rothomagensis archiepiscopi. Hic est de quo Sanctus Dunstanus audivit de supernis dicentem "Rex Eadredus modo dormivit in Domino." Hic itaque apud Wintoniam in episcopio sepultus est; cui successit

Reign of Eadred.

His friendship with Dunstan.

His benefactions.

De rege Edwino,

Edwinus filius Eadmundi superioris, quem coronavit sanctus Odo Cantuariensis archiepiscopus apud Kingestune; regnavit juvenis petulans annis iiii^r. Verum quia Dunstanus tunc abbas Glastoniæ, ea die qua coronatus est rex, eum a complexu meretriculæ violenter abstraxit, et in palatium reduxit ad episcopos, eum¹ ab Anglia fugavit, et omnes homines monastici ordinis, rebus suis in Anglia spoliatos, calamitatibus variis affecit; sed in proximo maxima parte regni mutilatus, vitam finivit indignam et Wintoniæ in novo monasterio sepultus est; cui successit in regnum

Reign of Edwy.

Dunstan banished.

¹ eum] quos, MS. over an erasure.

De rege Edgardo.

Reign of
Edgar.

Edgarus frater ejus, filius Edmundi, juvenculus annorum xvi.; et coronatus est a beato Dunstano apud Bathoniam anno regni sui xiiii^o, ante obitum tertio. Hic est de quo audierat Sanctus Dunstanus "Pax Anglorum ecclesiæ" "exorti nunc pueri et Dunstani nostri tempore."¹ Adeo

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 148.
§ 160.
§ 148.

His triumph
at Chester.

illis viventibus splendor ecclesiasticus floruit et tumultus bellicus emaruit, ut nullus in cronicis præteriret annus quo non magnum et necessarium patriæ aliquid fecerit, quo non monasterium novum fundaverit. Regem Scottorum, Cumbro- rum, omnesque reges Walensium ad curiam coactos, uno et perpetuo sacramento sibi obligavit, adeo ut apud Civitatem Legionum sibi occurrentes in pompam triumphi per fluvium Devam deduceret, et ad proram sedens, per hoc ostentans regalem magnificentiam quæ subjectam haberet tot regum potentiam. Claruit hiis diebus beatus Dunstanus, cujus

§ 149.

His great-
ness.

rex consilio regebatur. Hic, cum potens esset in sæculo et devotus ad Deum, artium liberalium in tota insula post regem Aluredum excitator erat mirificus, regaliū locorum reparator, terribilis in delinquentes, munificus et mitis in pauperes, in frivolis etiam pacis amator, ut in ciphis potantium clavos affigi præciperet aureos vel argenteos, ne quis proximum plus justo gravaret in potando. Regi Walensium ccc. laporum tributum imposuit, ut vel sic etiam ferarum compesceret rapinam, quod tribus annis

155.

Story of the
king of
Scots.

solutum est. Hic cum audisset regem Scottorum in con- vivio dixisse yronice tot provincias subjectas esse hujus- modi homuncioni, accersivit eum, longeque deducto in silvam unum e duobus ensibus, quos secum attulerat, tradidit, dicens, "Nunc experire vires tuas, cum soli simus. Jam enim fac ut appareat quis alteri merito supponi debeat. Turpe enim est esse regem in convivio dicaculum, nec esse in prælio promptum." Confusus ille ad pedes corruit exprobrantis, veniam

§ 156.

His seven
years'
penance.

petiit et optinuit. Per septennium diadema non portavit, quia Deum et Sanctum Dunstanum offenderat, eo quod sanctimonialem foeminam concupitam, a monasterio tractam, corruerat: peracta tandem septenni poenitentia in civitate

§ 158.

¹ Pax . . . tempore] From Florence of Worcester.

W. Mal-
mesb. G.
R. ii. § 159. quæ dicitur Akeman,¹ id est Bathonia, a beato Dun-
stano reconciliatus est et coronatus. Filiam cujusdam Legend
about him.
comitis apud Werham² concupivit et sibi noctu præcepit
adduci, cui cum mater puellæ, indignans de concubinato
filie, pedissequam suam regi supponeret, et ipsa post
amplexus regios summo mane surgens libertate donari
petisset, et rex de fraude certioratus esset, fecit eam
de cetero dominis suis dominari, et eam intimo dilexit
amore. Hic per manum Sancti Dunstani plusquam His patron-
age of
monks.
xl. monasteria³ restauravit, et ejectis clericis, qui ea
tempore hostilitatis occupaverant, monachos intromisit.
Regnavit annis xvi. et obiit, et sepultus est apud Glasto-
niam. Post decessum ejus res et spes Anglorum retro
lapsæ sunt; cui successit

De rege Edwardo martyre.

- § 161. Edwardus filius ejus, quem contra voluntatem optimatum Reign of
Edward.
Angliæ Sanctus Dunstanus coronavit apud Kingestune.
Clerici vero de monasteriis per Edgarum regem et Sanc-
tum Dunstanum archiepiscopum expulsi, Alferio quodam
quem advocatum habebant agente, rediviva bella in mona-
chos instaurare cupiebant, ut eos expellerent. Itaque fre- Synods of
Winchester
and Calne.
quenti sinodo coacta primum apud Wintoniam, ubi beata
crux exclamans dixit, "Absit hoc ut fiat;" deinde apud
Kalne ubi, dum validissimum robur ecclesiæ multis con-
vicis totius fere senatores Angliæ Dunstanum Cantuarien-
sem archiepiscopum agitent, solarium totum cœnaculi
corrui et contriti sunt; solus Dunstanus stans in trabe
remansit illæsus. Sic archiepiscopo monachorum tutori
§ 162. Deus de clericis pacem dedit. Alferius autem, qui pro
clericis agens monachorum pessimus erat persecutor,
pediculis consumptus interiit. Edwardus autem rex reg-
navit annis iii^{ior}, et demum per insidias Elfridæ novercæ Murder of
Edward.
suzæ post poculum porrectum et basia prælibata per satelli-

¹ in . . . Akeman] From Flo-
rence of Worcester.

² Werham] Andeveram, W. Mal-
mesb.

³ See Kadmer's life of Dunstan,
p. 214.

Penance of Elfrida. tem sica transfossus obiit, et sepultus est sine honore apud Werham. Elfrida vero Edwardi noverca apud Werwellam poenitentiam egit et obiit. Edwardo successit in regnum

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 162.

De rege Ethelredo.

Reign of Ethelred. Ethelredus filius Edgari, et coronatus est a beato Dunstano apud Kingestune; obsedit potius quam rexit regnum annis xxxvii.; ejus vitæ cursus sævus erat in principio, miser in medio, turpis in exitu; prædixerat ei Sanctus Dunstanus mala futura et toti regno, cum ei coronam regni imponeret invitus. Anno tertio applicuerunt apud Hamtoniam naves vii. piratarum, et populata provincia recesserunt. Orta postmodum discordia inter regem Ethelredum et episcopum Roffensem, idem rex collecto exercitu Roffensem obsedit civitatem. Qui cum pro simplici mandato Dunstani Cantuariensis archiepiscopi nollet ab obsidione recedere, misit ei Dunstanus c. libras, cum hujusmodi mandato, "Quoniam prætulisti argentum Deo, pecuniam apostolo, mihi tuam cupiditatem, velociter venient mala super te quæ locutus est Dominus." Post obitum Dunstani, Danis omnes fere portus infestantibus et levitate piratica ubique discurrentibus; dum nesciretur ubi eis occurri deberet, decretum est a Sirico Cantuariensi archiepiscopo, qui beato successit Dunstano, ut x. librarum argenti Danis solverentur, ut vel sic ab Anglia recederent. Discesserunt ad tempus, sed, dulcedine tributi allecti, iterum et iterum et sæpe numero sed et innumerabiles in Angliam advecti sunt, et vastatis provinciis et destructis ecclesiis, cum resistantem non haberent, omnia consumpserunt. Rex etenim pulcre ad dormiendum paratus, (p. 266.) homo quippe inertiae deditus et formidine meritorum nullum sibi fidelem metuens, ad tanta negotia negligens factus est, et hii quos ceteris præposuerat proditores ejus effecti sunt. Dissensio itaque erat inter magnates, eo quod magis de propriis negotiis cogitarent, quam de utilitate communi. Sic itaque primoribus inertia dissipatis, reliquum vulgus tantus timor invasit

§ 165.

Prophecy of Dunstan.

Tribute paid to the Danes.

Character of Ethelred.

W. Mal-
mesb. G.
R. ii. 165.
p. 264.

ut nichil de resistendo cogitarent. Optinuerunt itaque Dani, ^{Repeated payments to the Danes.} præter alia quæ ingesserant mala, tributum $\bar{xvi}$. librarum;¹ sed nec sic ab ingluvie rapinæ cessantes, venerunt in Angliam cum xciii. navibus, quorum duces fuerunt Anlavus rex Noreganorum et Suanus rex Danorum. Hiis diebus datum est tributum Danis $\bar{xxiii}$. librarum,²

ut a rapinis cessarent. Hoc quoque tempore jussit rex, ^{Massacre and expiation.} inconsulte agens, ut occiderentur Dani omnes in Anglia degentes, cujuscunque essent sexus, ordinis, et ætatis.

Unde ceteri navibus advolantes, solito insaniores effecti, gentem Anglicam dirissime affligebant, ideoque solvebatur eis tributum $\bar{xxvi}$. librarum.³ Attamen plus solito venerunt in Angliam apud Sandwich, et tandem obsessa Cantuaria et effracta per proditionem Ailmari archidiaconi,⁴ gladiis consumitur et flammis. Archiepiscopus Elphegus captus abductus est, et monachi ecclesiæ Christi una cum populo perempti sunt; post menses sex archiepiscopus martyr effectus est, eo quod nollet pauperes homines ecclesiæ pro redemptione sua spoliare. Ailmarus abbas abire permissus est. Deinde solvebatur tributum Danis $\bar{xlviii}$. librarum, pro redemp-

Capture and martyrdom of archbishop, Elfege.

§ 177.

tionem vero archiepiscopi petierunt $\bar{iii}$.⁵ Sic Anglia, misere Danis pessundata, bonis omnibus inanis et vacua, doloris et angustiae repleta est ærumpnis. Rex ^{Flight of the king to Normandy.} itaque sibi præcavens de solo fugæ præsidio cogitabat.

§ 179.

Habebat autem uxorem Emmam nomine, sororem scilicet Ricardi ducis Normanniæ. Hanc præmisit ad fratrem cum filiis duobus Eadmundo et Edwardo, et in proximo subsecutus est, quondam monarchus et potens, modo miser et exul, dolendam sibi ruminans commutationem, quia facilius toleres opes non habuisse, quam habitas amisisse. Suanus interea crudelissimus Danus

¹ Flor. Wig., A.D. 994.

² Flor. Wig., A.D. 1002.

³ Flor. Wig., A.D. 1007.

⁴ Flor. Wig., A.D. 1011.

⁵ Flor. Wig., A.D. 1012.

Death of
Sweyn.

modo quo diximus invasam Angliam etiam post martyrium Sancti Ælphégi, rapinis, cædibus et incendiis urgebat. Sed post paululum obiit, ambiguum qua morte, percussus tamen, ut dicitur, a Sancto Edmundo ipsius atrociter minitans¹ invadere territorium. Turkillus autem, sibi præcavens, citissime regem Daciæ Cnutonem ascivit,

W. Malmesb. G. R. lib. ii. § 179.

Arrival of
Canute.

qui cum suis in Angliam venit, apud Sandwicum applicuit, ultionem Gunildis sororis animo intendens,² quam rex Ethelredus cum omnibus qui fuerunt in Anglia Danis fecerat occidi. Igitur Dani Cnutonem filium Suani in regem eligunt. Angli vero contra naturalem dominum de Normannia revocare contendunt. Ille vero primo præmittit filium suum nomine Edwardum qui fidem principum, favorem vulgi

Restoration
of Ethelred.

specularetur; deinde reversus patrem reduxit in Angliam, quem Angli cum gaudio susceperunt. Congregato itaque exercitu rex Ethelredus Cnutonem insequitur. At ille in Lindeseia sibi metuens naves ascendit, et in Cantiam properans apud Sandwicum applicuit, et ibidem obsides Anglorum quos habebat pueros nobiles, naribus et auribus

Departure
of Canute.

abscisis, detruncavit, et sic in Danemarchiam navigavit. Rex autem Ethelredus, coacto consilio apud Oxonefordiam Danorum et Anglorum, jussit interfici nobilissimos Danorum, Sigeferdum et Morcardum, consilio usus comitis Edrici, qui partis utriusque proditor erat. Cnuto autem, com-

§ 180.

His return
and rapid
conquests.

positis rebus regni Daciæ, venit in Angliam ad moriendum vel ad vincendum, et applicuit apud Sanwicum, et inde properavit in West Saxoniam; ad quem venit proditor ille Edricus cum navibus xl. Cnuto citissime optinuit West Saxoniam et Merciam, eo quod nullum haberet sibi resistentem. Edmundus autem Ferreum-latus, regis Ethelredi filius, diu deliberato consilio, Cnutoni volebat resistere; sed rex ægrotans desperatus est et obiit, et sepultus est in ecclesia beati Pauli apostoli Londoniæ. Cives illico Lundani regem conclamant

Ethelred
dies.

¹ *minitans*] irritans, MS.

² *ultionem . . . intendens*] This in reference to Sweyn, who was Gunhilda's brother.

is said by William of Malmesbury

De Edmundo Ireneside.

W. Mal-
mesb. G.
R. ii.
§ 180.

Eadmundum Ireneside, quem sacravit Livingus Cantuariæ archiepiscopus apud Lundonias; qui mox exercitu congregato Danos non semel fugavit et vicit et occidit, et omnimodam ut fertur optinuisset victoriam, nisi proditor ille Edericus esset et complices sui; qui ex assensu Cnutonis cum Edmundo erat ut ipsius secreta Cnutoni revelaret. Apud Assendune nobilissimis viris Angliæ a Cnutone peremptis flos patriæ totus emarcuit. Inde Eadmundus pene solus recedens Glocestriam venit; quem Cnuto citissime secutus est. Cum autem Edmundus cum Cnutone singularem pugnam appeteret, et Cnuto refutaret eo quod ipse modicæ esset staturæ, licet magni cordis, Edmundus vero ingentem haberet corporis molem, convenit tandem inter eos ut Angliam partirentur; conclamat utrimque exercitus utriusque, et, facto pacis fœdere, ab alterutro discesserunt; nec multo post occisus est Edmundus cum secretius sederet ad requisita naturæ, cum quispiam veru ferreum acriter submitteret in posteriora. Cujus frater Edwinus, filius quoque Ethelredi regis, Edwardus, Eadmundus, ab Anglia fugati sunt. Ipse autem non regnavit per annum; obiit et sepultus est apud Glastoniam. Fratres ejus ex Emma, quæ etiam Elfiva dicebatur, toto tempore quo Cnuto regnabat, in Normannia fuerunt.

Reign of
Edmund
Irenside.

Battle of
Assendune.

England
divided with
Canute.

Murder of
Edmund.

De Cnutone rege.

§ 181.

Rex autem Cnuto regnum adeptus coronatus est a Livingo Cantuariensi archiepiscopo apud Lundonias; accepit autem in conjugium Emmam prædecessoris sui regis Ethelredi uxorem, sororem videlicet Ricardi ducis Normanniæ. Processu temporis cum Edericus, cum eo litigans, ei improperaret quod propter eum regem Edmundo extinxerat, rex inquit, "Et tu merito morieris, qui dominum proprium et fratrem mihi fœderatum occideris." Illico præcepit eum jugulari, cujus corpus super murum

Reign of
Canute.

Fate of
Ederic
Streone.

- Dismissal of the Danes, positum est, et postea in fluvium Tamensem projectum. W. Mal-
Postea præcepit rex solvi Danis lxxii. librarum,¹ et sic mesb. G.
abierunt in terram suam; deinde nacta occasione Tur- R. lib. ii.
killum ab Anglia fugavit et Ericum, quos habuerat ante § 181.
consiliarios. Timebat enim illorum perfidiam. Inter-
fectores etiam Edmundi suppliciis afflictos interemit. Anglos
deinde et Danos tam in prælio quam in concilio pacifi-
cavit. Monasteria vel per se vel per alios destructa
restauravit, et nova fundavit. Ecclesiam Sancti Eadmundi
Foundation at S. Ed- magnificavit, et, expulsis clericis qui eam occupaverant,
munds. monachos ibidem statuit. Corpus Sancti Elphegi martyris
de Londoniis Cantuariam fecit honorifice deferri. Por-
Benefac- tum de Sandwich Cantuariensi dedit ecclesiæ, cum
tions to aurea corona capitis sui. Villam quoque de Folkestan
Canterbury. eidem reddidit ecclesiæ cum appendiciis suis. Winto-
niensem ecclesiam in multis ampliavit. Suevos etiam § 182.
Canute's et Norwegiam subegit; deinde Romam profectus a domino
visit to papa Johanne honorifice susceptus est. Indeque in Angli-
Rome. am reversus Scottos subegit. Brachium Sancti Augustini
doctoris, centum talentis argenti et talento auri com-
paratum, ad ecclesiam Coventrensem dedit. Cantuariensi
ecclesiæ dedit brachium Sancti Bartholomæi apostoli,
et Apeldre, Heselherste et Palstre, Wihtrichesham et
His laws. Folkestan prius ablatam reddidit; leges optimas in § 183.
Anglia observari præcepit; et post annos regni xx. obiit
apud Seftoniam, et Wintoniæ sepultus est. Cujus regina § 187.
Benefac- Emma nomine dedit ecclesiæ Cantuariensi Niwentune et
tions of Brutewelle, et duo pallia et duas cappas cum tassellis
queen aureis, et calicem magnum aureum, et textum similiter
Emma. aureum.

De Haraldo rege et Hardecanuto.

- Reign of Cnutoni successit in regnum Haroldus filius ejus, et § 188.
Harold I. coronatus est ab Egelntho Cantuariæ archiepiscopo

¹ Flor. Wig., A.D. 1018.

apud Lundonias, et regnavit annis iii^{or}, et defunctus est His burial.
et sepultus apud Westmonasterium; postea vero exinde
ejectus est, et apud Sanctum Clementem reconditus.¹

De rege Hardecnut.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 188.

Hardecanut Cnutonis alter filius successit in regnum, Reign of Hardecnut.
et sacratus est apud Lundonias ab Egelntho Cantua-
riensi archiepiscopo. Hic Gunnildam sororem suam Hen- Story of Gunhilda.
rico imperatori Romano nuptum misit; quæ postmodum a
viro suo adulterii accusata injuste, cum nullum habe-
ret defensionis solatium ob metum imperatoris, per
puerum quendam quem ex Anglia secum adduxerat monoma-
chico certamine defensa est. Homo vero gigantes molis,
qui Gunildam accusabat, succiso poplite enervatur. Gunildis
repudium misit imperatori poenitenti, et suscepit habitum
sanctimoniale, fideliore serviens imperatori Deo. Harde-
canutus regnavit utcumque annis duobus, et obiit, et
sepultus est apud Wintoniam.²

De sancto rege Edwardo.

§ 196.

Successit ei in regnum Edwardus junior, filius Ethelredi Reign of Edward the Confessor.
regis, et consecratus est ab Eadsino Cantuariensi archi-
episcopo apud Wintoniam;³ vir quidem imperio minus
ydoneus, sed Deo devotus et ab Eo valde dilectus; omnia
domi forisque quæta, omnia tranquilla, ut videretur quod Dei
potentia regnum regeret; et cum tantæ esset simplicita-
tis ut ne verbo homunculos offenderet; ejus erat apud do-
mesticos reverentia vehemens, apud externos metus ingens.
Habebat autem consiliarios viros prudentes et potentes, His counsellors.
Siwardum scilicet Northimbrensem, qui cum rege Scottorum

¹ *apud . . . reconditus*] See R. de Diceto, i. 186, ii. 238, where the language used agrees almost exactly with the text.

² This account of Hardecnut agrees almost exactly with that

taken by Ralph de Diceto from William of Malmesbury. R. de Dic., Opp. ii. 238.

³ *Wintoniam*] Cf. R. de Dic., ii. 239; Flor. Wig., A.D. 1043.

- Siward and Leofric. rebellare volente dimicavit, eumque vita privavit et regno, et substituit Malcolmum filium regis Cumbro-
rum; Leovricum quoque comitem habuit rex Herfordensem, qui eum contra similitates comitis Godwini tutabatur, qui, cum pertinax esset et pravus, regem minus debito reverebatur. Hic Leoricus ex assensu regis fundavit monasteria cum uxore sua Godiva, scilicet Coventrense, Sanctæ Mariæ de Stoe, et Wenloo, Leonense et alia nonnulla. Habuit etiam rex Haroldum West Saxonum ducem, filium videlicet comitis Godwini, qui duos fratres [reges] Walensium Ris et Griffin in mortem egit et subegit. Rex autem Edwardus, licet Domino perpetuam a pueritia vovisset castitatem, episcoporum tamen et comitum instinctu, nec tamen votum rupit castitatis, desponsavit filiam comitis Godwini Editham nomine. Quam cum videres, si litteras omnium artium liberalium unde imbuta fuit stuperes, modestiam certe animi, et speciem corporis desiderares. Erat autem odium sed occultum inter Normannos et Anglos qui cum rege erant. Vocaverat enim rex quosdam Normannos, qui quondam dum exularet ei aliquantulum præbuerunt solatium, inter quos Robertus erat, quem ex monacho Gemetensi episcopum Londoniensem, et post obitum Eadsii Cantuariensem fecerat archiepiscopum. Hunc cum ceteris Normannis Angli accusabant, Normannie contra Godwinum et filios ejus delatores regis esse dicebant. Unde Godwinus, cum filiis suis commotus, congregavit exercitum de xii. comitatibus quibus dominabantur, quasi contra regem essent dimicaturi. Cum autem rex suos convocasset, meliori usi consilio omnes ad sua redierunt, et tandem Godwinus cum filiis suis ab Anglia fugatus est. Deinde post temporis spatium rediens, suam et suorum facunde purgavit innocentiam, et ad gratiam regis admissus, sibi et filiis ablatis recuperavit honores; erat enim senex ille fama clarus, lingua potens, pertinax in proposito, pervicax orator ad flectendos animos audientium. Sic de regis innocentia securior effectus, in Normannos quasi in turbatores patriæ regis iram convertit. Robertus igitur Cantuariensis archiepi-

W. Mal-
mesb. G.
R. Hb. ii.
§ 196.

§ 197.

Flor. Wig.
A.D. 1051.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 199.

Attack
on the
Normans.

scopus non solus ab Anglia recessit, sedemque appellans apostolicam apud Gemeticum decedit in lectum et defunctus est; cujus archiepiscopus sedem adhuc ipso vivente cupidus invasit Stigandus episcopus Wintoniensis; nec tamen episcopatum dimisit.

Flight of archbishop Robert.

Flor. Wig. Rex autem Edwardus in primis annis regni, consilio suorum incitatus, Wintoniam properavit, ubi mater sua degebat, eique omnem suppellectilem auream et argenteam, unde nimis abundabat, abstulit, ne forte motu foemineo contra filium aliquid moliretur adversi. Non enim ceciderat a mente quod ei parum dederat et dura erat, dum ante regnum in Normannia degebat, et in multis abundaret unde ipse egebat.

A.D. 1043.

Edward's bareness to his mother.

Dedit autem rex Edwardus Cantuariensi ecclesiae villam quae dicitur Cherteham, quam eadem ecclesia pridem habuerat, et villam quae Walewrthe vocatur. Westmonasterium donis et aedificiis et monachis amplavit. Hic est primus regum Angliae qui in cartis suis ad testimonium veritatis ceram impressam appendit. Non enim habebant antiquitus de donationibus aut venditionibus terrarum nisi scedulas tantum de pactione quilibet inscriptas cum nominibus et signis personarum ibidem praesentium. Has scedulas tunc temporis "land-bokes,"¹ id est libros terrarum, Angli vocabant, idemque robur habebant quod nunc vix optinent cartae nostrae cum qualibet impressione.²

His benefactions to Canterbury.

His use of a seal.

Diplomatic usages.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 197.

Godwinus ad mensam regis sedens,³ et per invocationem iudicii divini de morte fratris regis qua impetebatur se excusans, ibidem expalluit et mortuus est; et post tempus modicum aegrotavit rex et ad vitam transivit aeternam, post annos regni xxiii^{or}, et apud Westmonasterium sepultus est.

Death of Godwin.

Death of Edward.

¹ *land-bokes*] This is the title given to the Canterbury Charters in the Cartulary, MS. Lambeth 1211.

² *Edwardus . . . . impressione*]

Copied by Leland, *Collectanea*, vol. i. p. 262 (312).

³ *ad mensam . . . sedens*] Cf. R. de Diceto, i. 190.

DE HAROLDO REGE.

Reign of
Harold II.

His victory
over the
Norsemen.

Defeat and
death of
Harold at
Hastings.

Cui Haroldus filius Godwini successit in regnum, eo quod in illis diebus non erat eo potentior in regno; et ut fertur coronatus est ab Aldredo Eboracensi archiepiscopo apud Lundonias, et non regnavit per annum. Nam rex Noricorum cum classe multa venit in Northimbriam rapinis et incendiis operam dans. Cui Haroldus cum multo exercitu Anglorum occurrit, et, agmine disposito, commisit, hostibus truncatis, victoriam optinuit. Cum autem inde gloriosus rediret, accepit nuncium quod Willelmus dux Normanniæ apud Hastings cum exercitu multo applicuisset. Cui cum paucis occurrit, commisit et fere victoriam optinuit. Sed dux cum Anglos in acie primum videret impenetrabiles, innuit suis ut fugam simularent. Sic Anglorum acie divulsa redierunt Normanni, et fuso Haroldi exercitu Willelmus optinuit victoriam et Angliæ dominatum. Ipse quoque Haroldus sagitta confossus occubuit, et sepultus est apud Waltham.¹

R. de Dic.
ii. 238.

De rege Willelmo primo.

Reign of
William the
Bastard.

Reason of
the name.

Haroldo successit in regnum Willelmus cognomine bastardus. Quis autem fuerit iste Willelmus, vel quare bastardus appellatus est, breviter est intimandum; præsertim cum multa, tum de ipso tum de successoribus suis, dicenda sunt, et quod Angliam in novam vivendi transtulit formam et loquendi. Cujus pater Robertus, secundi Ricardi filius, cum puellam in chorea saltantem forte pertransiens conspiceret, adamavit et concupivit; eamque sibi nocte præcepit adduci;

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. iii.
§ 229.

¹ *Waltham*] See R. de Dic., ii. 238; W. Malmesb., G. R., lib. iii. § 247.

Here MS. Trin. Coll. Camb., B. 5. 41, ceases to reproduce the

text of Gervase. The continuation, in that MS., is derived from other sources, and includes the Chronicle of John of London, with additions down to the year 1382.

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. iii.
§ 230.

deinde eam unice dilexit et aliquandiu justæ uxoris loco habuit; et genuit ex ea filium, quem vocavit Willelmum.

Birth and
early days of
William.

Bastardus vero cognominatus est, quia non de conjugæ desponsata, sed de concubina, natus est, quod Latini nothum appellant. Cujus pater Robertus, cum ex voto Jerosolimam decrevisset adire, in concilio apud Fiscannum adunato, jubente patre, in nomen et fidem Willelmi ab omnibus juratur. Gilebertus comes tutor erat pupilli, sub custodia Francorum regis Henrici. His ita gestis, dux Robertus peregre profectus est et obiit; et omnia in Normannia in contrarium commutata sunt. Nam cum puerum Willelmum potentiores terræ dedignarentur habere dominum, eumque cogitarent etiam de Normannia propulsare, comes Gilebertus interfectus est; sed Willelmus deinceps, sub regis Henrici tutamine, Normanniæ dominus reservatus est. Qui cum decenter educatus adolesceret, et deinde in robur virile crevisset, majoribus natu et pluribus solus erat metuendus; nec mora, sibi resistentes contrivit, et Normanniæ pacem restituit. Accepit autem filiam comitis Flandriæ Baldewini in uxorem, Matildam nomine; de qua genuit Robertum, Ricardum, Willelmum et Henricum. Deinde

His mar-
riage.

§ 236.

Willelmus, manus ad majora protendens, civitatem Cinomannum et Britanniam revocavit, quæ olim Normanniæ appendices fuerunt. Angliam etiam maxime concupivit, beato rege Edwardo ad cælestia translato, cujus dominatum sibi assumpserat Haroldus. Willelmus igitur classem non modicam et exercitum paravit in Angliam, et applicuit apud Hastingsum. Haroldus autem, de rege

His invasion
of England.

§ 239.

Noricorum apud Northumbriam, ubi applicuerat cum multa pugnatorum copia, victoriam adeptus, de adventu ducis Willelmi rumores accepit infaustos, videlicet Willelmum cum exercitu non modico applicuisse apud Hastings. Intrepidus igitur sed et indignans, cursu concito Haroldus occurrit, et castra posuit ex adverso; cui dux Willelmus per Willelmum monachum pacifice mandavit, ut secundum conditiones olim factas aut regno cederet vel sub eo regnaturus teneret, vel exercitu utroque

§ 240.

Harold's
preparations
to resist
him.

spectante gladio rem ventilarent. Haroldus vero nuntium W. Mal-
Willelmi turbidus abegit, et omnes et omnia præparantur mesb. G.
ad pugnam. Verum, cum Angli cantibus et potibus noctem § 240.

Battle of
Hastings.

duxissent insomniam, mane facto pedites omnes cum § 241.
bipennibus, conserta ante se scutorum testudine, impenetra-
bilem cuneum faciunt. Rex ipse juxta vexillum suum stabat
intrepidus, ut nemo de fugæ præsidio cogitaret. At con- § 242.
tra Normanni confessionibus et precibus insistebant, et
communioni. Deinde pedites, arcubus et sagittis instructi,
milites a tergo sequentes præcedebant; et congressi
sunt. Cum autem Normanni testudinem scutorum
nullo conatu penetrare valerent, ex imperio ducis
simulata fuga recesserunt. Quos cum Angli, testudine
dissoluta, ocius insequerentur, reversi Normanni non
modicam stragem de Anglis fecerunt, et in foveas quas
ipsi ad seducendos Normannos præparaverant, retro-
cedentes Anglos dejecerunt, terramque corporibus
humanis cœquaverunt. Ipse quoque Haroldus sagitta
confossus in capite, occubuit, et sic Willelmus Bastardus
victoria potitus est.

Death of
Harold.

Coronation
of William.

Deinde Willelmus Londoniam petiit, et, occurrentibus § 247.
ei nobilioribus Angliæ, in regem eligitur, et coronatus
est ab Aldredo Eboracensi archiepiscopo, die Natalis Domini;
Stigandus enim indebite sibi assumpserat pontificatum
Cantuariensis ecclesiæ, ad quam specialiter regum
spectat coronatio. Proinde rex Willelmus Exoniam § 248.

Conquest of
York, the
Scots, and
Welsh.

rebellantem subegit, et Eboracum, quæ rebellantium om-
nium ab olim unicum et ultimum semper erat refu-
gium; regem Scotorum Malcolmum subegit, et Walenses § 253.
tributarios fecit. Conjuratone quoque valida, quam An-
gli fecerant, regi detecta, omnes Anglos deinde odio
habuit, ut potentiores primo pecuniis deinde posses- § 253.
sionibus, nonnullos vita exueret. Stabili quoque obfirmavit § 254.

Deposition
of bishops
and abbots.

edicto, ut nullum gentis illius monachum vel clericum ad
aliquam dignitatem assumi pateretur. Episcopos et
abbates Anglos pro voto deposuit, et Normannos vel
Francos per baculum pastorem instituit; Stigandum
Cantuariensem, auctoritate sedis apostolicæ depositum,
in carcerem trussit, eique magnum illum supposuit

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 258.

Lanfrancum. Omnium redditus prædiorum in tota Anglia per nuncios inquisivit et notitiæ suæ per scriptum adjecit; omnes etiam liberos homines cujuscumque essent suæ

Domesday
survey.

fidelitati juramentum præstare coegit. Concilia non sinebat cogi nec quicquam ibidem statui nisi de voluntate sua omnia procederent, in quibus recordata sunt jura Cantuariensis ecclesiæ. Ita Willelmus rex in subjectos leniter, in rebelles turbide agens, tota Anglia potitus. Philippus rex Francorum Willelmo semper erat infidus; homini etenim suo tantum invadebat dominatum.

Treatment
of the
church.

Robertus etiam filius ejus primogenitus a patre profugus, una cum rege Franciæ, genitori suo semper erat infestus; regem etiam Danorum habuit insidiatorem, qui cum, classe congregata, Angliam temptaret adire, vi

Rebellion of
Robert.

§ 277.

ventorum repulsus est. Fratrem suum Odonem episcopum Bajocensem, quem etiam in Anglia Cantie comitem fecerat, cum eum sibi oblatrantem audiret, in vincula conjecit et tenuit. Novam forestam fecit in provincia Wintoniensi, pro qua desertas reddidit villas, subvertit ecclesias, et per xxx. miliaria ibidem latibula fecit ferarum. In hac postmodum duo filii ejus, Ricardus in collo, Willelmus

The New
Forest.

§ 275.

in pectore, sagitta confossus est. Duo monasteria rex Willelmus construxit, unum apud Cadomum in honorem Sancti Stephani; aliud in Anglia in honorem Sancti Martini, quod in eo loco situm est, ubi de Haroldo victoriam obtinuit, et Bellum vocatur. Monasteriis, in Normannia

Monasteries
at Caen and
Battle.

§ 267.

fundatis, nonnulla beneficia contulit in Anglia, ut Anglicana copia illorum tenuitas sustentaretur. Exercitio nemorum adeo deditus est ut multa miliaria ejectis habitatoribus silvescere juberet. Tres anni festivitates præcipuas conviviiis

William's
great courts

§ 279.

sumptuosis agebat cum esset in Anglia; Natale scilicet apud Glocestriam, Pascha apud Wintoniam, Pentecosten apud Westmonasterium, ut exterorum gentium legati nobilium Angliæ virorum speciem apparatusque mirabilem mirarentur deliciarum. Dei erat famulis humilis, subjectis favorabilis, in rebelles inexorabilis. Cantuariensem admodum dilexit et exaltavit ecclesiam; libertates eidem confirmavit et auxit; eidem etiam ecclesiæ instinctu Lam-

His love for
Canterbury.

§ 267.

Restitution
of estates to
Canterbury.

franci restituit terras modernis et antiquis temporibus ablatas, quarum nomina hæc sunt: Raculf, Sandwic, Raceburch, Wdetun, monasterium de Limminge cum terris et consuetudinibus ad ipsum pertinentibus, i. Saltwde cum Hethe ad Saltwde pertinente, Langeporte, Niwendenne, Rokinge, Detlinge, Prestentune, Sundererherste, Carhethe, Orpentune, Ainesford, Denintune, Stoke, quatuor præbendas de Niwentune, et præter hæc omnia multas alias modicas terras tam in insulis quam extra insulas in Cantia sitas. Reddidit etiam Murtelac, Herges, Hese, Risberge, Healtune, Niwentune, Frakenham, Stistede, Stanbrigge, ecclesiam Sanctæ Mariæ quæ est in Lundonia. Ex his terris

See Mon.
Angl. i.
109.
MS. Cot-
ton, Claud.
c. 6.

Lanfranc's
disposal of
them.

Lamfrancus archiepiscopus quasdam sibi retinuit, quasdam conventui reddidit, quasdam ecclesiæ Roffensi restituit, quia ante adventum regis Willelmi de jure suo fuerunt. Hac de causa dicitur quod Lamfrancus villas, quas archiepiscopi habent, a portione dividerit monachorum, sed falluntur; quia a tempore Theodori archiepiscopi partita fuerunt, ut in sequentibus dicitur.

W. Mal-
mesb. G.
B. lib. ii.
§ 281.

Close of
William's
life.

Willelmus autem rex extremo vitæ tempore cum ex portione quam acceperat indulgeret quieti, et audisset regem Franciæ ironice dixisse quod rex Angliæ apud Rothomagum more foeminarum parturientium lectum foveret, respondit, "Cum ad missam post partum ibo, centum milia candelas ei libabo"; splendoris Dei vel resurrectionis, quo uti solebat, adiciens juramentum. Nec multo post

§ 282.

mense Augusto exercitu congregato Franciam infestus ingressus omnia proterit, omnia populatur; messes et vineas flamma consumpsit, et civitatem Medantum, ubi ecclesia Sanctæ Mariæ concrematur. Quo successu lætificatus rex, dum suos infessus incitaret ad malum, præruptam fossam sonipes transiliens interranea sessoris disruptit, quod in anteriori parte sellæ venter ingens protuberabat. Rothomagum itaque

His disposal
of his states.

reversus lecto decubuit, et desperatus est. Normanniam tandem sed invitus dedit Roberto filio suo, Angliam Willelmo, possessiones alias concessit Henrico; vinctos suos præcepit omnes absolvi, et thesauros in opus pauperum et

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. iii.
§ 288.

ecclesiarum effundi. Obiit autem rex Willelmus vii. idus Septembris anno regni sui xxii^o, ducatus vero i^o, vitæ autem loix^o, anno Dominicæ incarnationis M. LXXXVII. Cujus corpus per Sequanam delatum apud Cadomum sepultum est.

Death of
the Con-
queror, 1087.

De rege Willelmo Rufo.

lib. iv.
§ 305.

Cujus filius Willelmus cursu concito, patre adhuc spirante, in Angliam advectus, patris nuntiavit interitum, et cum thesauris patris nutu Lanfranci Cantuariensis archiepiscopi, qui eum nutrierat et militem fecerat, obtinuit et regnum; et coronatus est ab eodem apud

Accession of
William
Rufus.

§ 312.

Lundonias in die festo sanctorum Cosmæ et Damiani, Dominica die. Qui inter initia, vivente Lanfranco Cantuariensi archiepiscopo, ab omni crimine abhorrebat, ut unicum fore regum speculum speraretur. Lanfranco autem defuncto, aliquamdiu varium se præstitit æquali lance vitiorum atque virtutum; sed paulatim succrescentibus vitiis virtutes in eo penitus evacuaverunt. Erat enim ita liberalis quod prodigus, ita magnanimus quod superbus, ita severus quod sævus. Et tandem Deum parum reverebatur, nichil homines; plus etenim justo lucris et severitati deditus erat. In triclino omni levitati accommodus, facetus cavillator, et de liberalitate, qua se ipsum fallebat et alios, jocundus et dissolutus.

His charac-
ter.

§ 314.

Accessit ipsius avidæ menti fomes cupiditatum Ranulfus clericus, ex infimo genere hominum natus, lingua et calliditate proventus ad summum. Iste si quando edictum regium processisset ut nominatim tributum Anglia solveret, duplum adiciebat, expilator divitum, exterminator pauperum, confiscator alienarum hereditatum, invictus causidicus et tum verbis tum rebus immodicus, juxta in simplices ut in rebelles furens; subinde cächinnante rege ac dicente solum esse hominem qui sciret sic agitare ingenium, nec aliorum curaret odium dummodo complacaret dominum. Hoc auctore sacri honores ecclesiarum mortuis pastoribus venum locati sunt; nam audita morte cujuslibet episcopi vel abbatis, confestim clericus regis eo mittebatur, qui omnia inventa scripto exciperet, omnesque in posterum redditus fisco regio inferret. Interea quærebatur quis idoneus in loco defuncti substitueretur, non pro morum sed pro nummorum experimento. Dabaturque tandem honor

His minis-
ter Ranulf.

His treat-
ment of
vacant
churches.

Prevalent
evils of the
reign of
William
Rufus.

ut ita dicam nudus, magno tamen emptus. Nullus dives nisi W. Mal-
nummularius, nullus clericus nisi caudicius, nullus presbiter meab. G.
nisi, ut verbo parum Latino utar, firmarius. Cujuscumque con- R. lib. iv.
ditionis homunculus, cujuscumque criminis reus, statim ut de § 314.
lucro appellasset audiebatur; ab illis latronis faucibus resolve-
batur laqueus si promississet regale commodum. Tunc fluxus
crinium, tunc luxus vestium, tunc usus calceorum cum arcuatis
aculeis inventus; mollicie corporis certare cum fœminis, gressum
frangere, gestu soluto et latere nudo incedere adolescentium
specimen erat. Enerves, emolliti, quod nati fuerant inviti mane-
bant; expugnatores alienæ pudicitie, prodigi suæ. Sequebantur
curiam effeminatorum manus et ganearum greges, unde quidam
dicebat: "Curia regis Angliæ non est majestatis diversorium
" sed utriusque sexus prostibulum meretricum." Ad dedecus
temporum illorum pertinet quod Anselmus archiepiscopus ista § 315.
corrigere conatus, sed societate suffraganeorum suorum desti-
tutus, sponte discessit nequitie temporis cedens, Anselmus quo
nemo umquam justitiae tenacior.

Vicissitudes
of bishop
Odo.

Willelmus autem rex Odonem episcopum patrum suum § 306.
a vinculis solutum comitatu Cantie restituit, Roberto fratri
suo vix ægre Normanniam concessit. Post modicum
autem conjuratione valida quam prædictus Odo cum
quibusdam primoribus Angliæ fecerat detecta, cum
idem Odo Cantuariensis ecclesiæ et regias possessiones
in Cantia penitus spoliaret, a regiis fautoribus semel
et secundo captus est, et Angliam penitus abjurare com-
pulsus.

Exaction of
money for
the mort-
gage of Nor-
mandy.

Robertus frater regis Jerosolimam pro rege profecturus § 318.
pro pecunia decem milium marcarum Normanniam regi invadi-
avit, unde pensio inportabilis per Angliam instituta est;
episcopis autem et abbatibus exinde conquerentibus, per-
turbato vultu rex fertur dixisse, "Nonne habetis scrinia
" auro et argento composita ossibus mortuorum plena?" Cruces
igitur et capsæ, sed et calices conflati sunt, et quicquid
avorum sancta servaverat parcitas hominis unius absumpsit
cupiditas. Nihilominus in homines grassabatur, primo pecuniam § 319.
deinde terras auferens. Non pauperem tenuitas, non divitem
copia tuebatur; venationes quas prius indulserat adeo pro-
hibuit ut capitale esset supplicium prendidisse cervum. Ab-
batias et episcopatus vacantes, sed archiepiscopatum
Cantuariensis ecclesiæ per annos iii^{or}, in manu sua

Forest
tyranny.

W. Mal-
mesb. G.
B. lib. iv.
§ 333.
§ 321.

tenuit, ut qui plus regi donaret honorem quemlibet citius haberet. Concilium in regno non permisit aliquando celebrari. Unum palatium apud Westmonasterium fecit immensis non parcens expensis, dum saltem ad memoriam aliquid faceret gloriosum. De Walensibus quandoque triumphavit; unde in ceteris effrænis effectus est. Probabile est ipsum Dei et hominum

§§322-331. odium incurrisse, cum eum hinc conjurationes, illinc terrores, et terræ motus, discordia ventorum, fulgura et chorcuscationes, inundatio insolita pluviarum, et defectio frugum evenerit, ut singulis annis regni sui aliquam pœnitendi commonitionem haberet. Sed incassum; fertur enim dixisse,¹ ad omnia documenta durior effectus, "Putat me Deus per malum Suum bonum

§ 333. "facere? nunquam per malum Suum me bonum habere bit." Qui pridie quam periret vidit per insomnium se per ictam fleubotomi radium sanguinis emittere in cælum, quo dies et lux obnubilari videbantur. Expergefactus rex Sanctam Mariam clamavit, et tunc primo lumen in cameram præcepit afferri, nam antea in tenebris solebat dormire. Eadem nocte vidit monachus quidam sompniū quod cum rex in quandam intrasset ecclesiam et omnes circumstantes ut solebat despiceret, ipsum crucifixum mordicus apprehendit, cujus brachia corrosit et crura. Cum autem hoc diutius sustinuisset, elevato tandem pede percussit regem in pectore ut caderet supinus, et ex ore jacentis exivit flamma quæ sidera obnubilavit. Quæ cum regi nuntiata fuissent, geminato cachinno dixit eum more monachili pro nummis sompniasse, jussitque eidem dari solidos centum. Ante prandium tamen vix a venatu abstinuit, sed post exiliens in silvam properavit, et cum cervum contra solis occasum emissa insequeretur sagitta, ipse sagitta percussus in pectore corruit et expiravit. Cujus cadaver a rusticis tandem in reda caballina Wintoniam delatum est, et sepultum in ambitu

Building
of West-
minster
Hall.

Portents of
the reign.

The king's
dream.

A monk's
vision.

Death of the
king.

¹ See this story in Eadmer, Hist. | in William of Malmesbury, G. P.,
Nov., lib. i., ed. Selden, p. 19; and | lib. i. § 49, note 4.

Death of
William
Rufus, Aug.
2, 1100.

turris ecclesiæ, quæ post aliquot annos corruit. Obiit W. Mal-
mesb. G.
Rufus, Aug. autem Willelmus secundus anno regni sui xiii^{to}, iiii^{to} R. lib. iv.
2, 1100. nonas Augusti. Habebat tunc in manu sua episcopatus iiii., § 333.
abbatias xii. pastoribus desolatas.

Anno gratiæ MCXIII. Hiis diebus sumpsit initium § 334.
ordo Cisterciensi per Hardingum monachum quondam Sci-
reburnensem. Hiis etiam diebus episcopatus tres alias § 338.
translati sunt, Wellensis in Bathoniam, Cestrensis, in Coven-
triam, Tetfordensis in Northwicum, omnes nummorum maleficio.

De rege Henrico primo.

Coronation
of Henry I.
Aug. 5, 1100.

Willelmo successit in regnum Henricus, frater ejus Above,
junior, et coronatus est apud Lundoniam a Mauritio ejusdem vol. i. p.
civitatis episcopo, astante Thoma Eboracensi archiepi- 91.
scopo et episcopis Angliæ, nonas Augusti; beatus enim

Return and
reforms of
Anselm.

Anselmus Cantuariensis archiepiscopus tunc temporis exulabat
in partibus transmarinis, ex persecutione regis Willelmi.

Sed citissime a rege Henrico revocatus gaudentibus
cunctis venit in Angliam, et Dominica die Sancti Martini
coronavit Matildam filiam Malcolm regis Scottorum, quam
rex Henricus accepit in uxorem. Cantuariensi ecclesiæ
et Anselmo archiepiscopo jura sua restituit et liberta-
tes, et confirmavit, et Anglicanam ecclesiam libertate W. Mal-
mesb. G.
R. lib. v.
donavit. Effœminatos a curia sua fugavit, lucernarum
usum revocavit, rapacitates et pauperum oppressiones § 393.
inhibuit, fures et falsarios suspendi præcepit vel trun-
cari. Ranulfum nequitiarum autorem ergastulo turris § 394.
inclusit, de qua postmodum per funem, in urna aquaria
sibi allatum, se ipsum dimittens evasit, et fugit in
Normanniam. Gaudebat populus, lætabatur ecclesia de

Robert is
urged to
claim the
kingdom.

tam gloriosa rerum et regum commutatione. Sed
Robertus frater regis, de peregrinatione rediens, ducatum
Normanniæ nullo resistente recepit; confluerunt illico ad § 394.
eum pacis inimici et præfatus Ranulfus, suggerentes ei
ut regnum sibi debitum celerius appeteret, et præ-
sumptorem conprimeret fratrem. Regi detrahebant
homines iniqui Grodricum eum et comparem Godivam

- W. Mal. mesb. G. R. lib. v. appellantes. Audiebat hæc ille et formidabiles cachinnos iram deferens eiciebat; stultitias fatuorum insania objectas artificioso silentio dissolvens, blandus odii dissimulator, sed pro tempore immodicus retributor. Dux autem Robertus, assumptis militum copiis, apud Portesmutham venit in Angliam; eique non tepidus, non trepidus, rex Henricus occurrit. Cum autem omnes et omnia parata fuissent ad pugnam, saniori usi consilio mutuam redierunt in gratiam, sub hac conditione ut rex Roberto singulis annis trium milium marcarum solveret pecuniam, quam anno postero petenti reginæ libens condonavit. Deinde rex alios comites Angliæ rebellare volentes, favore simul et auxilio Anselmi Cantuariensis archiepiscopi, prudenter subegit. Verum cum quidam malitiosi etiam in Normannia ignibus et gladiis fratrem regis infestarent, illeque præ nimia benignitate negligens effectus suas et regis dissimularet injurias, commonitus est a rege blande et dure ut comitem se exhiberet non monachum. Cum autem Robertus de Belesmo et Willelmus comes Moretonii res regias in Normannia dissiparent, eisque regis frater Normanniæ dux consentire videretur, eidem frater totam subripuit Normanniam, ipsumque et complices suos captos perpetuo carcere dampnavit. Erat autem comes Robertus de Belesmo vir pro incompositis moribus intolerabilis et in aliorum delicta inexorabilis; præterea sævitia notabilis, simulationis et argutiarum plenus, fronte serenus et sermonum affabilitate credulos decipiens, gnaros autem malitiæ exterritans, ut nullum esset majus futuræ calamitatis indicium quam prætensæ affabilitatis eloquium. Attamen regis sapientia pressus perpetuas in carcere traxit miserias. Eadem vero die rex Henricus Normanniam subjugavit, quo dux Normanniæ Willelmus ante annos circiter xl. venit in Angliam ut eam subjugaret, Vigilia scilicet Sancti Michaelis. Reges Scottorum, Walensium, Britones, Hibernienses, sed et regem Franciæ Philippum, et postea Lodovicum, et omnes alios sibi resistentes, vel prece vel pretio vel prælio ad pacem debitam revocavit. Erat enim in rebus suis pertinax in providendo, efficax in defendendo, odii et amicitiae in quemlibet tenax, hostes ad ultimam miseriam deprimens, amicos et
- Robert lands at Portsmouth.
- Peace between the brothers.
- Subjection of the rebel earls.
- Henry seizes Normandy.
- Character of duke Robert.
- Henry secures general peace.
- His character.

- Character of Henry I. olientes ad invidiam efferens; legum inclitarum transgresso- W. Mal-
res gravi pecuniæ multa afficiens vel vitæ dispendio; libentius mesb. G.
consilio bellabat quam gladio; potui nunquam præter sitim R. lib. v.
indulgens, minimum excessum in omnibus execrans. Investi- § 412.
turas ecclesiarum post longa litigia Deo et Sancto Petro et § 418.
archiepiscopo remisit Anselmo; cœnobium de Radingges
egregie construxit, et, monachos Cluniacenses ibi statuens,
propria libertate donavit. Filiam suam Matildem Henrico. § 420.
petenti nupturam misit imperatori, quæ cum ab eo non
conciperet, ipsoque post annos aliquot defuncto, in An-
gliam ad patrem rediit, et dum vixit nomen impera- W. Mal-
tricis non amisit. Obierat autem mater sua Matildis mesb. Hist.
regina, et sepulta est apud Westmonasterium. Et rex Nov. lib. i.
Henricus processu temporis desponsavit Athaliciam filiam § 1.
Godefridi ducis Lotaringiæ, quæ non concepit a rege. Ha- Vol. i. p.
bebat siquidem rex filium ex Matilde regina Willelmum 92.
nomine, formosum valde, sed lubricum et superbum, et § 419.
qui multa minabatur in Anglos. Qui cum regem de
Normannia redeuntem comitaretur in Angliam, omni-
bus regis sociis aura placida prospere in Angliam trans-
missis, sola navis, quæ cum nobilioribus Angliæ pueris
et puellis regis gestabat filium, in rupem elisa periit,
ut vix unus rusticus ignobilis malo innitens evaderet.
Qua de causa nec mirum desolatus, rex fecit episcopos
et abbates comites et barones regni jurare fidem Matildi W. Mal-
filiae suæ et heredibus suis. Robertus etiam regis filius mesb. Hist.
sed nothus, et comes Boloniæ Stephanus cum aliis jura- Nov. lib. i.
verunt. Matildis autem, quondam imperatrix, jubente § 2.
patre nupsit sed invita Gaufrido comiti Andegavensi, qui Above,
genuit ex ea Willelmum et Henricum et Gaufridum. vol. i.
Henricus autem rex, vacante ecclesia Cantuariensi, post p. 98.
obitum beati Anselmi, agente Conrado priore, assensu
episcoporum Angliæ, coegit Thomam secundum Ebo-
racensem archiepiscopum debitam ex antiquo facere
professionem. Idem rex repulit Eboracensem archi-
episcopum a coronatione sua, cum idem vellet capiti
regio coronam imponere pari dignitate cum Cantuari-
ensi archiepiscopo, sed episcoporum judicio et regis

Marriage
and return
of the em-
press.

Fate of the
king's son
William.

Fealty
sworn to the
empress.

Dispute be-
tween York
and Canter-
bury.

Vol. i.
p. 96.

assensu repulsus est, et clericus qui ipsius crucem gerebat de capella ejectus. Idem rex dedit ecclesiæ Cantuariensi in dotem capellam regiam Sancti Martini in Dovra, cum Cantuariensis ecclesiæ interesset dedicationi. Idem restituit Slimdune et alia Cantuariensi ecclesiæ,

Benefac-
tions of
Henry I.

W. Mal-
mesb. l. ib.
v. § 445

et castellum Roffensis villæ. Idem mutavit abbaciam Heliensem in episcopalem sedem. Multa quidem signa apparuerunt in Anglia ante obitum ejus. Ipsi etiam

The see of
Ely founded

Cont. Flor.
Wig. MS.

in Normannia dormienti apparuit rusticorum multitudo cum instrumentis rusticanis et in eum dentibus fredebant, unde expectatus rex terribiliter exclamavit et exiliit, et in lectum reversus iterum obdormivit; viditque in sompnis milites armatos assistere, quasi regem minarentur occidere. Unde secundo exiliens et vociferans gladium arripuit, et post horam reversus ad se lectum petiit et obdormivit. Vidit tertio archiepiscopos, episcopos et abbates, assistere, quasi cuspidibus baculorum pastoralium eum vellent inpetere. Territus inde rex reliquum noctis expendit in sompnis.¹ Regnavit autem Henricus rex annis xxxv. et semis, et obiit in Normannia kalendis Decembris anno gratiæ MCXXXVto.² Cujus corpus sale conditum in Angliam delatum est, et apud Radinges sepultum. Puer autem Henricus, Gaufridi comitis et imperatricis Matildis filius, his diebus jacebat in cunis.

The king's
vision.

His death
Nov. 30, 1135.

Above,
vol. i. p.
98.

De rege Stephano.

p. 94.

Dum igitur cadaver regis Henrici in Normannia sale conditur et coriis in Angliam transferendum, Stephanus Theobaldi Blesensis comitis frater junior eo, vir magnæ strenuita-

Accession of
Stephen.

¹ This story is told by the continuator of Florence of Worcester, who had received it from Grimbold the king's physician (MS. C.C.C. Oxford, No. clvii., fo. 383). It is also preserved in a transcript among the Cotton MSS., Caligula A. 6 (Hardy, Cat. Mat., ii. 214, 215);

and is copied by Brompton, ed. Twysden, c. 1018; and Knighton, c. 2383. The illustrations of the Corpus MS. are reproduced in the Pictorial History of England.

² MCXXXIII^{to}, MS. over an erasure.

Acceptance
and corona-
tion of
Stephan,
Dec. 23,
1135.

tis et audaciæ militaris insignis, regis Henrici ex sorore Above,
nepos, filius Stephani comitis Blesensis, comes vero vol. i. p. 94.

Bolonix et Moritonii, celeri navigio trans mare vectus, a Dourensibus repulsus et a Cantuariis exclusus, a Lundeniensibus et quibusdam Angliæ primoribus cum honore susceptus est. Cum autem ibidem inter ipsum et sublimiores Angliæ proceres, præsentem Willelmo Cantuariensi archiepiscopo, de successione regni sermo citus et efficax consereretur, et archiepiscopus Cantuariensis propter iurandum filiæ regis Henrici factum diadema regni cuiquam imponere formidaret, astitit quidam ex potentissimis Angliæ, iurans et dicens se præsentem affuisse ubi rex Henricus idem iuramentum in bona fide sponte relaxavit. Quo audito prædictus Stephanus a cunctis fere in regem electus est, et sic a Willelmo Cantuariensi archiepiscopo coronatus, xi^o kalendas Januarii, anno gratiæ M.C.XXX.

quinto. In cujus coronatione inter missarum sollempnia, osculum pacis quod in populo dare sancta consuevit ecclesia obli- p. 95.
vioni penitus traditum est, et Eucharistia dicitur disparuisse.

Rex autem ibidem tenuit curiam suam sollemniter in die Natalis Domini. Cum autem corpus regis Henrici de Normannia Radingum deferretur sepeliendum, rex Stephanus reverenter occurrens humeros feretro supposuit, iiii^o. nonas Januarii, et sepelivit. Sublimatus rex Stephanus in regno, cum, opitulante sibi fratre suo Henrico Wintoniensi episcopo, regios optinisset thesauros, universosque Angliæ proceres confœderatos haberet, prima regni sui tempora visus est habere tranquilla; sed processu temporis crescente paulatim discordia facta sunt omnia repentinis dissensionibus et rebellionibus confusa. Primus omnium Baldewinus de Redures caput

Burial of
Henry I.
Jan. 2, 1136.

Opposition
to the new
king.

levavit in regem, firmato contra eum castello Exoniensi. Rex autem collecto exercitu Anglorum et Flandrensium, quos in Angliam vocaverat, Devoniam penetravit, prædictum castellum obsedit, et cepit. Wectam quoque insulam eidem surripuit, ipsumque Baldewinum cum uxore et filiis ab Anglia fugavit. Deinde rex in Normanniam transfretavit, eamque sibi p. 99.
subjugavit. Sed cum rediret in Angliam, repentinis incendiis et deprædationibus erant omnia confusa.

Hostility of
the Welsh
and Scots.

Hinc etenim Walenses, illinc Scotti cum rege suo, sed et comites Angliæ, sive cum rege seu contra regem, castella firmantes et nova facientes, innumera in alterutrum faciebant mala. Raptabatur rex nunc huc nunc p. 105.
illuc, ideoque vix aliquid perficiebat. Succrescentibus enim inimicis multiplicata sunt mala in terra. Facta tandem

- Vol. i. p. 105. conjuratione valida comes Glocestriæ Robertus, regis Henrici filius, sed nothus, transfretavit, sororemque suam Matildem reduxit in Angliam. Fertur hoc fuisse factum consilio vel assensu Henrici Wintoniensis episcopi, eo quod non fuerit electus in archiepiscopum Cantuariensis ecclesiæ post obitum Willelmi. Venit igitur imperatrix in Angliam, et multiplicata sunt mala in terra. Licet enim tota Anglia ante adventum ipsius turbata fuerit, ipsius tamen adventus gravissimum immo pene ultimum toti patriæ intulit excidium. Nam multi procerum cum innumera militum manu ab obsequio regis recesserunt, et, pristinis fidei sacramentis innovatis, ad partem imperatricis tuendam conversi sunt. Vocati sunt igitur a rege Flandrenses in Angliam, qui terræ incolis ab olim invidentes, relicto natali solo relictoque texendi officio, catervatim in Angliam confluunt, et famelicorum more luporum Anglicanæ terræ fœcunditatem ad nihilum redigere studuerunt. Quorum unus erat Willelmus de Ipre, cui rex totam Cantiam commisit custodiendam. Unde vehementius indigenæ concitati ipsum regem a regno propellere conati sunt. Dum hæc itaque agerentur in Anglia, Andegavensium comes Gaufridus cum exercitu non modico Normanniam intravit, et de facili ipsius optinuit dominatum. Rex enim Stephanus perturbationibus Anglicis intentus nullum potuit Normannis conferre solatium. Rex deinde, Lincolnæ civitatem ab adversariis suis captam audiens, cum omni virtute sua illuc advenit, et fugatis hostibus recepit. Advolant igitur omnes qui regem odio habebant, et obsessa est urbs. Erat autem sollemnitas sanctæ Purificationis. Post missarum sollempnia, cum copiis suis egressus rex acies hostium ordinatas vidit, et congressi sunt. Dum igitur diutius fortiter pugnarent utrimque, rex ab hostibus captus est et sui diffugerunt. Rex primo ad Glocestriam, ubi tunc temporis erat imperatrix, deinde ad Bristoviam abducitur, et sub vinculis custodiæ mancipatur. Imperatrix vero in multa gloria occurrentium episcoporum et comitum Angliæ Wintoniam venit. Inde per Radingum et Oxonefordiam Sanctumque Albanum Lundoniam properavit. Et erat apud
- Conduct of Robert of Gloucester and Henry of Winchester.
- Arrival of the empress.
- The king's Flemish mercenaries
- Loss of Normandy.
- Battle of Lincoln.
- Stephen captive.

Imprudence of the em-
 press. Westmonasterium et concessit episcopatum ejusdem civitatis Vol. i.
 cuidam monacho nomine Roberto. Regina vero pro rege P. 119.
 sollicita cum multis et magnis viris institit, ut regem
 non regno quidem sed propriæ restitueret libertati. Roga-
 vit etiam episcopus Wintoniensis, ut fratris sui comitatus
 suo daretur nepoti. Cives etiam Landonienses de observa-
 tione legum regis Edwardi, quæ optimæ videbantur, preces
 porrexerunt et promissiones. At illa præ nimia cordis
 arrogantia omnium repulit petitiones. Omnes igitur
 repulsam passi, incitati ab episcopo Wintoniensi, vehe- P. 120
 menter indignati sunt, factaque valida conjuratione, in civi-
 tate quam cum honore susceperant, cum dedecore comprehen-
 dere statuerunt. Verum illa præmunita turpem cum suis
 Her flight. arripuit fugam, omni que sua suorumque suppellectili preciosa
 post terga relicta, per Oxonefordiam venit Glocestriam. Inde-
 que rediit Wintoniam, unde multum admirans episcopus
 per aliam portam egressus est a civitate, et per vii. ebdo-
 madas eam fortiter fecit obsideri. Deinde, portis apertis
 ad fallendos animos obsessorum, fecit pacem per urbem
 prædicari; unde decepta imperatrix jam equum ascenderat, p. 121.
 ut cum suis abiret, et frater ipsius comes Robertus se-
 quebatur a tergo. Et ecce subito jussit episcopus suos ad
 arma convolare; quibus insequentibus atrociter et aliis
 fugientibus, comes Robertus cum comite Warenniæ captus est
 Earl Robert taken. et reginæ in urbe præsentatus. Deinde Willelmo Iprensi
 traditus in turre Roffensi custoditus est. Verum imperatrix
 primum more foemineo, deinde more masculino, equo
 sedens, postremo feretro invecta, funibusque ligata, ad Glo-
 cestriam adducta est. Verumptamen regina satagente pro p. 122.
 rege et comitissa pro comite, mediantibus amicis, tandem
 procuratum est, ut rex restitueretur regno, et comes sub eo
 dominio suo potiretur. Liberatus est igitur uterque, et
 Exchange of prisoners. mala præterita in pejus commutata sunt. Nam mo-
 nachorum victualibus sublati, etiam de ecclesiis castella
 et munitiones fecerunt, unde accidit ut rex et frater
 ejus episcopus de monasterio sanctimonialium Wiltoniæ, jam p. 125.
 incastellato per comitem Robertum, vasis argenteis et p. 126.
 aureis relictis, et reliqua suppellectili, turpiter fugarentur. p. 124.
 Imperatrix vero in Oxonefordia per duos menses ab ipso

- rege obsessa, ad frustrandos vigiles lintheis obvoluta, cum militibus v. per posticum egressa, per nives et glacies per fossas et valles pervenit Walingefordiam. Hiems quippe erat acerrima, et terra glacie et nivibus erat operta. Post modicum vero, mortuo fratre suo comite Roberto et Milone constabulario, quorum maxime consilio rege-
- p. 133. batur, Anglicanæ dissensionis tædio affecta in Normanniam transfretavit. Cum autem filius ejus Henricus jam adolescens et literis imbutus processu temporis veniret, in Angliam, multorum animos in regem Stephanum excitavit, et, ad regem Scotiæ David profectus, militari balteo ab eodem accinctus est. Quem cum pater suus comes Gaufridus in Normanniam revocasset, decedit in lectum, et Henricum filium suum Normanniæ et Andegaviæ reliquit heredem. Jamque redierat de sua peregrinatione rex Franciæ Ludovicus et Alianor regina, et subito inter eos orta discordia de quibusdam quæ acciderant in via, sub imagine consanguinitatis coeperunt machinari divortium. Facto tandem callide juramento in facie ecclesiæ, matrimonioque soluto, Gallicos amplexus jam sibi decrepitos fastidians, fines etiam Francorum egressa, in Pictaviam ad sua rediit; missisque nunciis hæc omnia duci Normanniæ subtiliter intimavit.
- p. 140. Dux igitur generositate illius allectus amoris, et moræ omnis impatiens, paucis secum assumptis sociis, viam longiorem discurrit in brevi, et conjugio illius olim concupito potitus est. Unde rex Franciæ felle commotus collecto exercitu terras ducis ab ingressu provinciarum repulsus est. Eratque conatus ipsius inanis. Frater etiam ipsius Gaufridus cum rege Franciæ ducem infestabat, sed in brevi debellatus manus dedit, et in fratris sui rediit gratiam. Erat enim in omnium oculis graciosus. Genuit autem ex Alianor Willelmum, qui in pueritia defunctus est; Henricum etiam habuit ex ea, et Ricardum, Gaufridum, et Johannem. Rex Stephanus vero, de probitate ducis et potestate valde sollicitus, filium suum Eustachium cogitabat substituere sibi in regnum. Cumque vocasset apud Lundoniam episcopos Angliæ, comites et barones, una
- Escape of the empress from Oxford.
- She returns to Normandy.
- Early years of Henry of Anjou.
- Marriage of Henry and Eleanor.
- Hostility of the king of France.
- Stephen's attempt to obtain the crown for Eustace.

Flight and
recall of
archbishop
Theobald.

Arrival of
Henry of
Anjou.

A battle
avoided.

Treaty of
peace.

Death of
Eustace.

Peace con-
firmed.

cum archiepiscopo Cantuariensi Teodbaldo, ut filio regis Vol. i.
coronam imponeret, timentibus episcopis, nec consilium p. 150.
faciendi vel non faciendi dare volentibus, prudenti
consilio usus archiepiscopus recessit venitque Cantu-
ariam, superque negotio conventum consulens trans-
fretavit in Flandriam. Rex autem hoc audiens iratus
admodum terras archiepiscopi confiscavit. Sed archi-
episcopus post modicum revocatus est. Dux tandem, in p. 151.
partibus transmarinis undique pace potitus, armatorum
copiis instructus venit in Angliam. Quo audito advolant
ad eum omnes fautores sui, et apud Malmesberiam occur- p. 152.
rit ei rex cum exercitu multo, sed pluviarum et frigoris
tempestate gravissima a congressu pugnae repulsus est.
Deinde dux per consilium comitis Roberti Lecestriae plus
quam xxx. recepit castella; postea vero ad majora manus p. 153.
extendens obsedit fortiter castellum de Craumeris, quod
erexerat rex ante Walingefordiam, et in planicie illa
contra regis exercitum suas acies ordinavit. Cum autem
omnes et omnia pararentur ad pugnam, consilio comitis
Willelmi de Arundello actum est ut rex et dux de
pace patriae secretius secum loquentes pacem inirent
honestam et congruam patriotis. Consenserunt igitur
utrimque ut rex in Anglia regnaret dum viveret, et
dux ei succederet in regnum. Illis itaque in pace
cedentibus armis valedicuntur, et in proximo, facto con-
ventu publico in civitate Wintonia, rex ducem adoptavit in p. 156.
filium, ut post ejus obitum eidem succederet in regnum.
Unde Eustachius regis filius pro pace inita iracundiae felle p. 155.
commotus, recessit a patre, et cum in patrimonio Sancti
Edmundi in die Sancti Laurentii saeviret indignans, ad
mensam sedens insanus effectus vitam finivit, et apud Fav-
resham sepultus est, sicut et mater. Alii quoque regis
complices eo tempore interierunt. Confirmata est igi-
tur pax inita et jurata Wintoniae et Londoniae; exinde p. 156.
omnes Cantuariam venerunt, et una eademque die sol-
lemniter a conventu suscepti sunt. Deinde cum comite
Flandriae Theodrico apud Douriam habuere colloquium.

- Vol. i. p. 156. Cum autem inde redirent, et ducis interfectio præparata fuisset, Willelmus filius regis junior de equo corruit super Berhamdoniam, et confracta tibia ducem præmonuit ut ocyus fugeret et mortem sibi præparatam vitaret. Dux igitur cursu concito venit Cantuariam, et sic ad mare festinus descendit, et transfretavit in Normanniam, et ulterius regis Stephani faciem non vidit. Mense Octobri cum iterum rex veniret Dovoriam; acerba tactus ægritudine, decidit in lectum, et obiit, anno regni sui xix., iii. kalendas Novembris, videlicet anno Domini M.C.LIII. Cujus corpus Cantuariam delatum est, sed apud Favresham sepultum, eo quod idem fundasset cœnobium. Ipsius etiam assensu fundatum est cœnobium de Boxeleia per Willelmum de Ipra, et Cantuariensi ecclesiæ concessit et confirmavit Berkesores et feodum Gaufridi de Ros.
- p. 159. Tumulto itaque rege Stephano, tanta pax per Angliam nutu divino et comparante Teodbaldo Cantuariensi archiepiscopo facta est, ut inter militum et Flandrensium catervas luporum nemo in alium manus mitteret violentas.
- Henry escapes assassination and leaves England.
Stephen dies Oct. 30, 1154.
Theobald keeps peace.

De rege Henrico secundo.

- Dispositis autem in pace bona rebus transmarinis, de obitu regis dux certior effectus, nobilium multorum stipatus catervis, ad mare descendit, et navigavit in Angliam, venit- que Landoniam, ubi a Teodbaldo Cantuariensi archiepiscopo coronatus est apud Westmonasterium, astante Rogero Eboracensi archiepiscopo et episcopis Angliæ, xvi^o kalendas Januarii, anno gratiæ M.C.LIII. Tenuitque rex novus curiam suam apud Bermundeseiam in die Natalis Domini, eo quod regum palatium antea fuisset combustum. Alianor etiam regina eadem die cum rege coronata est. Rex illico peracta sua sollemnitate, Flandrenses fere omnes fugavit ab Anglia, et munitiones de noyo factas et castella diruere præcepit. Thomam clericum quemdam de Landonia natum, Cantuariensem archidiaconum, suum fecit cancellarium, cujus consilio simul et auxilio constans, castra Gaufridi fratris sui, qui denuo rebellare volebat, valide
- Accession and coronation of Henry II., 1154.
Banishment of the Flemings.
Thomas made chancellor.
- p. 160.
p. 161.
p. 160.
p. 162.

- Humiliation of the king's opponents. optinuit; homagia et obsides de tota Aquitania et Gasconia Vol. i. exegit et accepit. Deinde reversus in Angliam regii juris p. 162. præsidia revocavit, et omnem rebellionum materiam et sus- p. 161. picionum causas submovit; Hugonem etiam de Mortuomari et Rogerum magni Milonis filium ad deditionem coegit; et p. 162. postmodum expeditionem paravit in Wallias, sed nimis fero- p. 165. citer minusque prudenter insistens, multos ex suis perdidit, et parum profecit, et reversus est. Post modicum cepit p. 166. rex de Anglia scottagium¹ cujus erat summa centum milia p. 167.
- Great scutage of Toulouse. et quater xxⁱⁱ milia librarum argenti. De aliis vero terris suis inauditam pecuniæ fecit exactionem. Deinde versus Tolosam copiosum valde movit exercitum, et obsedit civitatem, sed ipsius conatus inanis effectus est, rege Francorum civitatem tuente, unde ex tunc discordes effecti sunt. Erat autem in diebus illis Thomas regis cancellarius in Anglia p. 169. potentissimus, et in omnium oculis gloriosus. Hic, post obitum Theodaldi Cantuariensis archiepiscopi, a monachis Cantuariensibus apud Lundoniam in archiepiscopum electus, et apud Cantuariam ab episcopis consecratus.
- Quarrel of the king and archbishop. Processu vero temporis cum rex propria temeritate et p. 174. maliloquorum acerbitate seductus, jura vellet ecclesiastica conterere, et archiepiscopus Thomas ei non formidaret contradicere, post multas contumelias et terrores in exilium actus est, et omnes qui eum aliquo titulo contingebant. Ibi p. 197. per annos vi. rebus omnibus spoliatus multisque molestiis fatigatus est. Discordia vero inter reges propter p. 203.
- War in France. Tolosam exorta cotidie sumpsit incrementum, unde comitatus p. 205. Augensis et pagus Vilcassinus rapinis et incendiis vastati sunt. Matthæus comes Boloniensis, Philippi comitis Flandriæ frater, naves et arma congregavit copiosa, ut in Angliam veniret propter quosdam redditus sibi a rege subtractos; sed evanuit in brevi spes ejus, Ricardo de Luci custodiam procurante. Dux Saxonum Henricus missis nunciis ad regem p. 204. Angliæ filiam suam sibi dari petiit in uxorem, et accepit.
- Schism in the church. Erat tunc temporis scisma in ecclesia Romana, unde p. 205. spectabiles nuntii ab imperatore Fretherico in Angliam missi sunt, ut Anglia in partem scismatis contra papam Alexan- p. 207.

¹ scottagium] socagium, MS.

- Vol. i drum converteretur, unde postmodum coacto concilio ceteris jurantibus monachi Cantuarienses jurare noluerunt. Peace of 1169.
- p. 208. Anno sequenti reges Franciæ concordēs effecti sunt, et rex Angliæ filios suos regi Franciæ præsentavit, ut ei facerent homagium. Deinde rex, regressus in Angliam, tempestate valida quassatus quinque naves perdidit, et ipse vix vivus evasit. Per totam vero Angliam abbates et comites, clericos et milites, mittens, mirabilem de rebus diversis fecit inquisitionem, adeo ut fere trepidarent universi qui aliquam in Anglia habuerunt procuratorem. Deinde subito emanavit edictum ut omnes ballivi cum fidejussoribus suis Londoniam venirent. Omnes igitur juxta suam metum habebant conscientiam, ignorantēs penitus quid rex facere decrevisset. Alligaverat enim omnes regis astutia, ne in negotio quod facere volebat juste vel injuste aliquis ei auderet obviare. Inquest into the conduct of sheriffs, 1170.
- p. 219. Ipsa die Henricum filium suum militem fecit, et subito studentibus cunctis præcepit coronari, in præjudicium Cantuariensis ecclesiæ et inhibitionem Alexandri papæ. Coronavit autem eum Rogerus Eboracensis archiepiscopus, astantibus episcopis Angliæ nec contradicentibus. Unde episcopi postmodum a papa Alexandro excommunicati sunt, et ille archiepiscopus, Cantuariensis ecclesiæ specialis adversarius, usque ad condignam satisfactionem suspensus est a divinis. Rex autem, deputatis magistris regi juniore, ad mare descendit et transfretavit, cum rege Francorum semel et secundo colloquium habiturus. Ubi ad preces regis Franciæ Thomam archiepiscopum recepit in gratiam, eumque remisit in Angliam. Quo in ecclesia Cantuariensi feliciter martirio coronato, tum de infamia Knighting and coronation of the younger Henry.
- p. 220. mortis tum de innumeris miraculis sancti conterritus, rex præcepit ne quis clericus transfretaret, et ne quis litteratus ad eum accederet, et, si quis interdictum domini papæ portaret in Angliam, caperetur et poneretur in carcerem. Ipse vero rex applicuit in Angliam, et apud Penbroc expeditionem paravit in Hiberniam. Comes enim Ricardus, rege compellente ante annos paucos, quasi exul effectus, particulam aliquam terræ illius fugatis indigenis occu- Martyrdom of Thomas Becket.
- p. 234. The king goes to Ireland.

Henry II.
in Ireland.

paverat, unde regis protectionem habere volebat; similiter et Hibernienses regis desiderabant præsentiam, ut eos protegeret contra Ricardi sævitiam. Applicuit igitur rex in Hibernia ut Dei vel domini papæ declinaret sententiam. Confundebatur enim cotidie per miracula quos Deus pro martyre Suo faciebat. Accepit autem rex Angliæ fidelitates omnium regum Hiberniæ, præterquam unius qui dicebat quod omnes reges illius terræ sibi deberent subiacere. Dum hæc igitur agerentur in Hibernia, legati duo

His absolu-
tion.

venerunt a Roma in Normanniam. Vocatus itaque rex, licet invitus, accessit, suamque de morte sancti Thomæ tactis evangeliis purgavit innocentiam, et vii. capitula tenenda iuravit; videlicet quod non voluit nec præcepit ut sanctus Thomas occideretur; et quod nunquam recederet a fidelitate summorum pontificum; et quod appellationes non impediret vel impedire permetteret; et quod ante triennium crucem acciperet; et quod interim Templariis tantam daret pecuniam unde cc. milites per annum possent sustineri, et quod Cantuariensis ecclesiæ possessiones ablatas restitueret; et quod consuetudines contra ecclesiam noviter inductas penitus remitteret.

Quarrel of
the king and
his sons.

Cum autem Henricus junior rex patrem suum obnixè rogaret ut ei vel Angliam vel saltem Normanniam assignaret, dicens verecundum esse regem sacratum alterius panem mendicare, renuit rex pater quod a rege filio petitum est. Accessit et aliud scandali sequentis incentivum; voluit enim rex pater tria dare castella Johanni filio suo juniore. Hiis de causis irritatus junior rex a patre clanculo recessit, et a rege Franciæ, cujus filiam habebat uxorem, gratanter susceptus est. Fratres etiam ipsius, Ricardus scilicet et Gaufridus, patre penitus ignorante fugerunt. Cum autem Alianor regina veste mutata filios sequeretur, ab insequentibus capta est, et sub arcta custodia per annos plurimos reservata. Johannes puerulus cum patre remansit invitus. Valida deinde conjuratio in regem Angliæ facta est, et rex filius, qui juvenis rex appellatus est, donis et promissionibus non parcens, comites et milites undecumque venientes in odium patris

Eleanor
imprisoned.

Vol. i.
p. 234.

p. 235.

p. 236.

p. 238.

p. 239.

p. 242.

p. 243.

p. 242.

p. 243.

- p. 243. alliciebat. Rex Franciæ juravit in primis quod ei et fratribus suis contra patrem suum indeficiens præbere vellet solatium. Comes etiam Flandriæ cum juramento fecit homagium, cui rex cum tota Cantia m. librarum dedit redditum, castellum quoque de Rofa et illud de Dovor. Comes Boloniæ suscepit in promissis pro homagio suo possessiones amplas in Linde-seia, cum omni comitatu Moritonii. Comiti Theodbaldo promisit rex castellum de Ambasio et quingentas libras Andegavensium. Sic et ceteri conspiratores alligati intraverunt in
- p. 245. Normanniam prædis et incendiis insistentes. In Angliam
- p. 246. etiam comes Leicestriæ venit Robertus, cum Flandrensibus militibus multis. Hugo etiam Bigod in suis castellis de partibus transmarinis milites multos recepit. Hii ergo cum in territorio Sancti Eadmundi prædonum more sævirent, eisque comes Cornubiæ et comes Arundellæ Willelmus cum suis copiis occurrerent, comes Leicestriæ Robertus captus est, et tria milia Flandrensium gladio perierunt.
- p. 247. Willelmus etiam rex Scotiæ cum Walensibus et Scottis vastavit Northumbriam. Sic Angliæ rex senior ab omnibus fere derelictus est; omnes in eum manus et malum intentabant quasi in vindictam sanguinis Sancti Thomæ et Cantuariensis ecclesiæ. Unde rex, in desperationem de terris transmarinis ductus, celeriter venit in Angliam ut eam saltem solam utcumque reservaret. Et felice sibi ductus consilio postpositis omnibus nudis pedibus et veste lanea venit Cantuariam a Deo et martire Thoma veniam postulaturus. Ad tum-
- p. 248. bam denique martiris prostratus, se miserum, se proditorem clamitans, veniam precabatur. Ibique pernottans in oratione et jejunio, summo diluculo missam audivit, et recessit, pervenitque Londoniam. Ibique die crastina jocundum recepit nuntium quod rex Scotiæ captus esset et plures ex suis inimicis; unde nec mirum lætificatus rex gratias egit Deo et beato martyri,¹ dicens, "Nunc comperi pro certo quod cum Sancto Thoma martyre fui."
- p. 249. Rex autem junior ut audivit patrem suum fugisse in Angliam, mutato consilio cum sociis suis, naves quas

League
against
Henry II.,
1173.

Rebellion in
England.

The king's
pilgrimage
and peni-
tence.

News of the
capture of
the King of
Scots.

¹ gratias . . . . . martyri:] See Bened. i. 72.

Victory of
the King,
1174.

in Angliam paraverat reliquit, et reflexo gressu Rotho- Vol. i.
magum obsederunt. In Anglia vero Hugo Bigod et alii
regis adversarii se regi dederunt. Milites egregii transma-
rini permissi sunt repatriare. Et rex Angliæ pace red- p. 249.
dita cum captivis suis transfretavit, venitque Rothomagum. p. 250.
Unde nec mirum admirans, rex Franciæ, et ceteri qui
cum rege Franciæ et comite Flandriæ civitatem obsi-
debant, missis nuntiis cum recedendi licentia diem petie-
runt et locum quo pax inter patrem et filios reformari
valeret. Ricardus autem indignans abiit in Pictaviam,
sed, cum patris iram sustinere non valeret, cum fratri-
bus suis patris rediit in gratiam.

Submission
of his sons.

Henricus igitur rex, undique pace potitus, Henricum filium p. 251.
suum secum duxit in Angliam ad Sanctum Thomam, et p. 256
cum novarum carta libertatum Cantuariensi dedit ecclesiæ
in Leisdonia redditum xxvi. librarum cum terra de p. 261.
Berkesore, quam ante eidem subtraxerat ecclesiæ. Jo-

Marriage of
Johanna.

hannam filiam suam Willelmo dedit regi Siciliæ; et
post, per Ricardum Cantuariensem archiepiscopum qui p. 260.
Sancto Thomæ successerat, ejecit clericos sæculares de p. 261.
ecclesia Sanctæ Crucis de Waltham, ibique nova ædificata
ecclesia canonicos instituit regulares. Orta est iterum dis- p. 271.
cordia inter ipsum et regem Franciæ Lodowicum, sed in
brevis pace reformata in scriptum redacta est, ne de
cetero posset violari. Mortuo vero religioso rege Lo- p. 295.
dowico, filioque suo Philippo coronato, rediviva dissen-
sio orta est inter Henricum regem Angliæ et filios ejus.

Troubles of
Richard in
Aquitaine.

Sublimiores enim Aquitanniæ viri comitem Ricardum dominum p. 303.
suum propter indomitam ipsius crudelitatem odio habebant,
volebantque ad regem juvenem utpote benignum et placi-
dum transferre dominatum. At Ricardus suæ confidens tyran-
nidi, nec patris prece sed nec præcepto fratri suo regi voluit
facere hominum. Conjuratone tandem valida facta, rex p. 304.

Wars of the
King's sons.

juvenis transtulit se in castellum Lemovicense una cum fratre
suo comite Britannis, Gaufrido. Cum autem hæc patri
regi nunciata fuissent, et ad jannam clausam veniret
castelli, telo petiit eum quispiam de sublimi, quo territus rex
infecto recessit negotio. Accurrunt igitur milites multi
magnique nominis et gloriæ, comites et barones, ut regem
patrem infestarent, alii ut Ricardum confunderent, universi

- p. 305. vero ut regis junioris gratiam adquirerent, eique victoriam reportarent. Erat enim tunc temporis, malo suo, in oculis omnium graciosus. Ricardus autem, timens, patris sui se commisit arbitrio; cujus frater junior rex, proh dolor, acerba dissenterea tactus in ipso obiit castello, anno xiii. postquam coronatus est, iii. idus Junii, cujus corpus primo sepultum est in ecclesia Cenomanensi, eo quod pater suspicatus proditorem dissimularet ad horam, verum cum certior efficeretur corpus filii de sepultura sublatum Rotomagi fecit sepeliri.
- p. 325. Quo modo autem rex Henricus dominatum et regnum terræ Jerosolimitanæ, quam sibi promiserat episcopus Acconensis in Angliam missus, restitaverit, et quo consilio patriarcham Eracleum nomine civitatis Jerusalem ob eandem causam in Angliam missum spreverit, vel pacaverit lacrimantem, quot et quantas vexationes ingesserit conventui Cantuariensis ecclesiæ in electione duorum archiepiscoporum Ricardi et Baldewini, vel quot fatigationes et rerum omnium spoliationes idem Baldewinus conventui fecerit, vel quomodo rex filium suum Johannem in Hiberniam miserit, et ad preces Baldewini archiepiscopi reginam suam Alianor de carcere diutino post annos liberaverit, brevitati per omnia studenti indulgendum est, cum omnia hæc plenius alibi scripta videantur.
- p. 326. Mortuo autem Gaufrido comite Britanniae, cum rex Angliæ Britanniam vellet revocare, et rex Franciæ Philippus eam sibi repeteret, cum hiis terris quas Ludowicus rex dederat cum filia sua Henrico regi juniore, et rex Angliæ regem adolescentem contempneret, dissensio gravissima inter eos orta est. Philippus autem rex pace vel pugna voluit omnia revocare. Sed rex Henricus, nunc minis nunc blanditiis insistens, juvenis animum quocumque modo studuit mitigare. At ille crescebat indies, et regis Angliæ munitiones occupans, has sibi retinuit, illas penitus subvertere non formidavit. Comes Ricardus nunc cum rege Franciæ, nunc ei adversarius erat cum patre. Capta autem a paganis sacrosancta civitas Je-
- Submission of Richard.
- Death of the younger Henry, June 11, 1183.
- Henry declines the crown of Jerusalem.
- Persecution at Canterbury.
- John in Ireland.
- Release of Eleanor.
- War between Henry and Philip.
- Pickleness of Richard.

Richard
takes the
cross, 1187.

rusalem, primus omnium crucem in humero sumpsit Vol. i.
comes Ricardus, deinde reges per treugas utcumque p. 389.
pacificati similiter fecerunt, unde rex Angliæ terras p. 406.
suas in acquisitione pecuniæ dirissime aggravavit. p. 422.
Obiit interea comes Sancti Egidii, cujus filiam cum im-
pugnaret comes Ricardus et civitati Tolosæ tenderet insi- p. 432.
dias, rex Philippus terras comitis furibundus invasit, et

Philip takes
possession
of Berry,
1188.

in brevi totam optinuit Bituricam, castellum quoque Radulfi,
et alia regis Angliæ nonnulla præsidia. Crescebat indies, p. 433.
et regis Henrici mentem affligebat. Cujus impetum
cum rex Henricus minis et blanditiis non valeret effringere,
effuso thesauro coepit aliquas in extremis Franciæ villas et p. 434.
vineas innocuas vastare; sed colloquio per mediatores
inter reges accepto, rogaverunt plurimi præpotentes viri, p. 435.

Intercession
made for
the monks
of Canter-
bury.

ut ecclesiæ Cantuariensis pacem reformaret. Quibus cum
responderet rex quod sibi primo pace restituta præfatae
ecclesiæ paci vellet intendere, ad colloquium perventum est.
Commoto autem comite Ricardo eo quod audisset patrem
suum velle Johannem amoto Ricardo promovere in regnum,
astante rege Philippo patrem rogavit ut eum de regno
Angliæ faceret securum. Qui cum Ricardo more suo fecte
loquens non responderet ad votum, "Jam nunc," inquit,
"verisimile videtur quod ante mihi erat incredibile;" et con- p. 436.
versus ad regem Franciæ discinctus gladio, astante patre,
videntibus cunctis qui aderant, protensis manibus eidem fecit
homagium, ipsius implorans auxilium, ne jure debito privare-
tur. Discesserunt igitur ab invicem pater et filius se ipsos
ad invicem de cetero non visuri.

Richard
joins Philip.

Cum autem abiret comes Ricardus cum rege Philippo p. 439.
recessit, et ipse rex Henricus sibi relictus sponteque vel
invitus coepit ægrotare. Misit itaque ad comitem Ri-
cardum Baldewinum Cantuariensem archiepiscopum et alios
spectabiles nuncios, ut eum ad patris gratiam revoca-
rent; sed Ricardus, prædicti archiepiscopi colloquium simul
et nuncium contumeliose respuens, in omnibus mandatis
patris sui et nuncii dictis dolum et nequitiam suspicabatur
inesse. Sollicitabant interea regis Anglorum animum op-
timates ipsius, supplicantes attentius ut sui miseretur
et regni, dicentes in utroque manifestum Dei apparere judi-
cium, eo quod regni sui matricem ecclesiam tot injuriis per-
mitteret agitari. Erant enim tunc temporis monachi

Illness of
the king.

Richard will
not come to
him.

- Vol. i. Cantuarienses per Baldewinum archiepiscopum rebus omnibus spoliati, et hominibus armatis nocte et die obsessi, ut de rebus ecclesiæ non haberent quid manducarent. Cum autem rex Angliæ nullum Cantuaritis vellet præstare solatium, et cum suis optimatibus apud Cinomannum ad regis Franciæ veniret colloquium, petitionibus comitis Ricardi rex pater in omnibus contradixit, unde, cum undique furor grandis accresceret, et omnes ad arma convolarent, ipsa civitas Cinomannis infra triduum capta est, ut rex alias divertere cogeretur. Affigebant etenim eum rex Philippus et comes Ricardus acriter insistentes, nec valebat eis resistere, sed de castello in castellum prævium ne dicam fugitivum sequebantur. Unde factum est ut circa festum apostolorum Petri et Pauli undique premeretur invitus, adeo ut regi Franciæ novam præstare cogeretur fidelitatem, et xxx. milium librarum summam polliceri, et tam regi quam comiti omnes ante negatas annuere petitiones. Spoliation at Canterbury.
- p. 446.
- p. 447.
- p. 448. Le Mans burned.
- Sed nec sic Cantuariensis ecclesiæ graves mitigare volebat ærumpnas, immo et monachos ad se supplicandi gratia missos proditores appellavit immeritos. Ipse vero in continenti percussus expalluit, et quasi divinitus dissolutus est, et absque viatico male interiit apud Chinun, anno regni sui xxxv., ii. nonas Julii. Sepultus est autem apud Fontem Sancti Ebraudi, ut præ pudore regio cetera taceatur. Completa sunt autem in eo Sancti Thomæ verba prophetica dicentis, quod non cessaret gladius de domo ejus, et quod numquam de suis filiis gaudium esset habiturus, et de exitu regis et filiorum ejus meditati versus hujusmodi revelatus est: "Mors tulit una duos, The king compelled to agree with Philip.
- p. 449. "tulit altera sed male patrem;" et id quod in scriptis sæpe solebat replicare, a sæculis est inauditum quod aliquis Cantuariensem læserit ecclesiam, et non sit correctus aut contritus a Christo Domino. Perpendat igitur lector quotiens, vel quot modis, sit iste correptus, et cum nollet esse correctus quam subito sit ipse contritus. Cantuariensis autem ecclesia in suarum spoliatione possessionum permansit. Death of Henry II., July 6, 1189.
- Lesson of his history.

De rege Ricardo.

Richard's
accession,
and prepa-
ration for
crusade.

Mortuo igitur, ut prædictum est, rege Henrico et Vol. i.
p. 450.
sepulto anno gratiæ M^{CC}LXXX^{IX}º, convenerunt in unum
apud Gisorcium rex Franciæ Philippus et comes Ricardus,
pacemque sibi condixerunt ad invicem, hac tamen inter-
posita conditione, ut munitiones et omnia quæ adquisierat
a patre, insuper et addita tota Biturica, in sua teneret libera
possessione, et ut in sequenti Quadragesima iter arriperent
eundi in Jerusalem. Facto igitur homagio regi Franciæ
debito, Ricardus comes et dux Normanniæ concurren-
tium ad se comitum et baronum accepit fidelitates; Johan-
nem quoque fratrem suum benigne suscepit, omnique p. 451.
deposita feritate omnibus et singulis benigne loquebatur.
Unde in primis omnibus amabilis effectus est. Dispositis
tandem in pace rebus transmarinis, dux Ricardus applicuit p. 457.
in Anglia apud Sudhamtoniam, ubi occurrerant ei opti-
mates Angliæ, episcopi, abbates et proceres. Cum
autem audisset de finibus suis erupisse Walenses, ut illorum
impetus cohiberet, illuc divertere cogitabat; sed, consilio
suorum ab hoc proposito revocatus, pervenit Lundoniam,
ibique coronatus est in magna gloria a Baldewino Cantua-
riensi archiepiscopo, die Dominica, iii. nonas Septembris,
anno gratiæ M^{CC}LXXX^{IX}º, astantibus et cooperantibus
episcopis Angliæ.

Hecomes to
England
and is
crowned,
Sept. 3.

Vacabant autem hiis diebus in Anglia episcopatus
v., videlicet Eboracensis, Lundoniensis, Wintoniensis, Sare- p. 458.
beriensis, et Heliensis; abbatiæ iiiior, quas rex Hen-
ricus in manu sua habebat, eorumque redditus pro
voluntate sua distrahebat. Facto itaque conventu
publico edicto regio apud Pipwelle, electionibusque
celebratis infra diem coronationis octavum; rex Ricardus p. 474.
Cantuariam advenit, ut etiam Cantuariensis ecclesiæ
miserias sublevaret. Perplexis autem et divaricatis
rationibus hinc inde replicatis, redditaque denique con-
ventui qualicunque pace sed dolosa, possessionibusque
dilaceratis restitutis, rex properavit ad mare, et apud
Dovoriam transfretavit, iturus in Jerusalem. Con-
stituitque Willclmum Heliensem episcopum totius

Council at
Pipewell,
and peace at
Canterbury.

Angliæ procuratorem. Verum de festinatione illa paululum retardatus est ex obitu reginæ Francorum; cuius exequiarum lugubri peracta sollennitate, rex uterque peregre profectus est. Sed rex Franciæ paululum præcessit pervenitque Mecnas.

The two kings start on the crusade.

Rex autem Angliæ, cum pervenisset Marsiliam, audivit ibidem, falso rumore disperso, naves suas centum numero cum necessariis victualium perisse, comitesque sequentes in Hispania fuisse trucidatos. Si dolor immensus, si mentis angustia regis invictum cruciaverit animum, non est mirandum. Emptis autem in Marsilia sumptu non modico xxv. galeis, velis expansis, prospero cursu præcinentibus tubis et cimbaliis ad urbem pervenit Messanam. Repperit ibi regem Franciæ cum multo gaudio sibi occurrentem; et, ut gaudio duplicato sibi congauderent, audivit et vidit navium et hominum suorum adventum, quos audierat in Hispania fuisse trucidatos. Sed nec his defuit, etiam absente rege, victoria; qui regem Affricæ cum innumeris milibus suis, ab Hispania solo visu navium et populi prudentissime territum, repulerunt. Accidit et aliud tantæ jocunditatis augmentum, ut filia regis Navaræ, Beringeria nomine, eidem duceretur maritanda. Ut autem regi Franciæ debitum servaret honorem, concessit eidem hospitia civitatis, sibi in montis adjacentis vertice munitionem erexit. Verumptamen nec cum sui contumeliis et verberibus et plagis, sed et morte, urgerentur in civitate, nec per præpositos, sed nec per regem Franciæ justitiam vel pacem consequi valeret, sed et clausis januis se suosque videret excludi, felle commotus jussit suos ad arma convolare. Oppugnavit itaque civitatem et cepit incontinenti; et post paululum paravit abscessum. Timens autem rex Franciæ, ne solus relinqueretur in medio barbarorum, egressus de civitate venit in montem, regemque Ricardum voce supplicii delinivit, retinuit et rediit. Rursus relecta proditione, quam ei rex Franciæ per litteras contra eum missas procuraverat, iterumque pararet abire, rex Franciæ secundo

Bad news at Marsailles.

Richard comes to Messina.

Arrival of Berengaria.

His behaviour of Philip.

Richard takes Messina.

Philip goes
to Acre,
1191.

Richard's
voyage and
conquest of
Cyprus.

Philip's
message
from Acre.

Acre taken.

Philip goes
home.

Richard's
quarrel with
the duke of
Austria.

Treachery of
the duke.

ascendit in montem, et voce submissa litteras illas sigillo suo impressas abnegavit; et post modicum expansis velis pervenit Accon, Anglorum rege post terga relicto, qui mense Martio cum c. navibus et xxv. galeis pervenit Cretam, deinde Rodum, unde processit ad Ciprum, insulam magnam, a cujus ingressu cum per imperatorem insulæ testudine congesta repelleretur, accensus animo, testudine dissipata, violenter intravit; insulam totam et, inhabitantes in ea cum imperatore subegit. Cum autem castrum munitissimum in summo vertice montis excelsi situm obsideret, imperatoris illius filia claves castelli regi resignavit et se; cujus patrem, scilicet imperatorem, pro fraude sibi facta, in argenteos compedes coniecit, secumque duxit Accon. Mandaverat enim rex Franciæ ut festinato veniret, dicens civitatem Accon jam jamque capiendam, nisi tantum per absentiam suam differret negotium. Cum igitur rex Ricardus, dispositis rebus in Cipro, pervenisset Accon, repperit adhuc paganos in ea viriliter repugnantes. Ipse vero, multum admirans de falso tanti principis mandato, turrem excelsam et machinas erexit, et urbem viriliter expugnavit. Qua tandem confracta, per mare per terras pagani fugerunt, et quamplures in ore gladii mortui sunt.

Mortuo vero comite Flandriæ Philippo, rex Franciæ, cupiditate Flandriæ ductus, redire desiderans, regem Anglorum ibidem dimisit in osculo pacis, ducemque Burgundiæ et comitem Campaniæ Henricum. Dux etiam Ostrici remansit ibidem, et suum statuit tentorium in confinio regis Anglorum. Unde cum rex paulisper moveretur, nec ob hoc dux voluisset elongari, accurrit rex funesque succidit, totumque tentorium ducis dejecit in terram. Dux itaque furore plenus, ascensis navibus, festinus abcessit, et per loca maritima, per quæ regis Anglorum suspicabatur regressus, posuit insidias. Cum rege quoque de suis speculatores posuit improbos, qui omnes ipsius notarent eventus. Hæc eadem et hiis similia procuravit eidem rex Franciæ. Dux autem

Burgundiæ, jam tædio affectus, invito rege Ricardo recessit. Ipse vero rex jam sibi relictus, cœpit ædificare Jopen et Ascalonem civitates, quas pagani solotenus effregerant, fugatis civibus vel occisis, quos iterum rex, ædificata urbe, revocavit, singulis restituens quæ sua dicebantur fuisse. Nunc cum ceteris ut operarius diurnus lapides comportabat, nunc cementum et cetera, nunc ut præco vel præceptor, manu virgam gestans, singulos hortabatur. Cum autem in proximo, quinque tantum assumptis sociis, patriam speculaturus, in montem prope positum ascendisset, et ibidem ingrato gramine paululum obdormisset, subito paganorum populo septus est innumerabili, et exiliens vix cum tribus sociis evasit, aliis post terga relictis. Jopen igitur et Ascalon iterum a paganis obsidione cinguntur, et captæ dirutæ sunt. Rex ipse positis insidiis, dirissime baculis et pugnis cæsus, vix vivus evasit. Attamen, fugatis hostibus, iterum cœpit urbes dirutas restaurare. Verumptamen tunsionibus prædictis corpore magis quam animo fractus, cum suum non valeret complere propositum, de consilio Templariorum comitem Henricum omnium ibidem constituit dominum, et mutata¹ veste recessit. Insulam quoque Ciprum et naves copiosas Templariis dedit, et abiit secretius cum navibus tantum duabus, attamen amplis; et per loca singula præparatas reperit insidias; quas cum pene penitus evasisset, et dux Ostrici de sua nequitia desperaret, applicuit rex et ex accidenti dux ilico subsecutus est. Rex autem in hospitio suo humillime recubans per puerum quendam pompose nimis ambulantiem, proh dolor! compertus et captus est, et durissime contumeliis fatigatus. Quo modo vero nocte dieque in domo luto referta steterit discalciatus, vel quomodo ad patibulum suspendendus est ductus, et quot quantasve sustinuerit injurias, fastidientibus

Richard rebuilds Ascalon and Joppa.

He has a narrow escape.

Henry of Champagne made lord of Palestine.

Richard's return and capture in Austria.

¹ *mutata*] *muta*, MS.

- Capture of Richard.** auribus longum est enarrare. Concurrente autem vulgo Vol. i. ab hiis et illis proditor appellatus est, ab aliis lapidandus, ab p. 513. aliis capite plectendus, a nonnullis patibulo latronum suspendendus, judicabatur. Vix tandem ereptus est, et inimico suo, duci videlicet Ostrici, præsentatus, et postremo imperatori p. 514. traditus est. Oderant enim eum et ipsius gloriæ invidebant, eo quod in captione civitatis Accon in re militari promptior esset atque paratior, et quod Ciprum insulam grandem solus adquisisset. Taxata tandem regis dira redemptione sub
- Taxation for his ransom.** centum milium librarum solutione, paterni simul et aviti p. 519. reserantur thesauri, cruces et capsæ sanctorum spoliuntur, calices et candelabra, sed et alia ornamenta Anglicanæ ecclesiæ, conflata sunt, et sic rex Ricardus vix post p. 523. annum in Angliam reductus est.
- Philip invades Normandy.** Rex autem Franciæ, cum nullo valeret integumento regem Ricardum ab imperatore optinere, exercitum duxit p. 515. in Normanniam, et de facili regis optinuit munitiones. Verum a Rothomago per comitem Leicestriæ repulsus erubuit; frater etiam regis Johannes, de reditu fratris desperatus, importunas in Anglia commovit seditiones.
- Return and second coronation of the king.** Sed interim, electo Huberto Cantuariensi archiepiscopo et intronizato, regeque reverso, pax in Anglia reformata est, et rex Ricardus iterum coronatus est apud Wintoniam ab ipso Huberto Cantuariensi archiepiscopo. Qua peracta sollennitate, transfretavit rex, ut etiam in Normannia pacem reformaret. Convocato igitur exercitu copioso, p. 532. cum pugna campestri reges sibi non auderent occurrere, et
- War in Normandy,** rex Angliæ qualibet occasione perdita non valeret revocare, per annos v. indomitam traxere discordiam, prædis et incendiis vacantes, et ædificationibus castellorum et mutuis insidiis operam dantes. Cum autem rex Ricardus, cujus cor nunquam timor invasit, castellum egregium et munitissimum ædificasset in clivo montis Andeliaci, et principes adjacentium regionum et comites haberet confœderatos, ut undique regem Franciæ debellarent, castrum comitis Engolismi, quod p. 544.
- and in Poitou.** Nantrum erat appellatum, obsedit, et aliam ipsius munitunculam compulit ad deditionem.

Erant autem monachi Cantuarienses ter in hoc anno omnibus possessionibus suis, ex persecutione Huberti Cantuariensis archiepiscopi, spoliati, nec per dominum papam, nec per alios mediatores, pacem potuerunt optinere, nisi solummodo de bosco de Blen, quod eis dederat rex antequam transfretaret, iturus in Jerusalem.

Sufferings of the monks of Canterbury.

p. 593. Cum igitur rex prædictum castrum sola violentia vellet optinere, quod obsessorum supplici, licet coacta, voluntate eidem fuerat oblatum, juvenis quidam in incertum cum arcubalista quadratum emiserat telum. Verum cum rex tentorium egressus balistæ sonum audisset infaustum, et ut ictum evitaret sub astante scuto caput regium inclinaret et corpus, in humero dextro eodem telo letaliter percussus est, ut ipsum telum, ab humero deorsum pressum, pulmonis vel hepatis vicina contingeret, nec quolibet ingenio medicorum valeret avelli.

Richard receives a wound which proves mortal.

Desperatus autem rex undecima die, poenitens et pectus tundens, in verbo regio protestatus est quod Cantuariensi nunquam nocuit ecclesiæ nisi ad suggestionem aliorum. Fertur etiam ab hiis qui tunc temporis eidem astabant, quod instanter quæreret quisnam eum jaculo confodisset. Qui cum tremens et timens adductus accederet, et regis pedibus prostratus lacrimabiliter misericordiam peteret, rex ei benignam pacem impendit, mortem suam et vulnus indulsit, suis inhibuit ne quis occasione hujus infortunii aliquam eidem inferret molestiam. Obiit autem rex Ricardus anno gratiæ M^oC^oXC^oIX^o,¹ cicli decennovenalis anno iii^{to}, regni vero sui anno x^o, feria iii^{ta} proxima post primam Dominicam Passionis Domini, viii^o scilicet idus Aprilis; effusisque visceribus et sale conspersus apud Fontem Sancti Ebraudi, ut ipse jusserat, sepultus est. Cor autem ipsius incredibili grossitudine præstans Rothomagus delatum est et honorifice tumulatum. Sic ergo Cantuariensis monachi per præfectum Angliæ ea quæ sibi ablata fuerant receperunt.

He forbids his murderer to be punished.

Death of Richard.

His burial.

¹ M^oC^oXC^oIX^o] The MS. has been altered by erasure so as to read "M^oCC." From this point the historical matter rests on this text

only; the continuation of Gervase's greater chronicle, if it ever existed, being now lost.

De rege Johanne.

A.D. 1199.
John made
duke of
Normandy,
April 25.

He is
crowned at
Westmin-
ster, May 27.

He goes to
confer with
King Philip
at Ballon.

A.D. 1200.

Truce with
Philip to
June 24,
1200.

Marriage of
Blanche and
Lewis.

Johannes frater regis Ricardi suscepit ducatum Normanniæ in octavis Paschæ, per manum Walteri Rothomagensis archiepiscopi; et, concurrentibus populis, suscepit dominatum terrarum transmaritimarum; et sic reditum paravit in Angliam. Applicuit itaque dux Johannes in Anglia apud Seford, pervenitque Lundo-
nias, et ibidem apud Westmonasterium coronatus est ab Huberto Cantuariensi archiepiscopo in magna gloria, in die Dominicæ Ascensionis, astantibus et cooperantibus episcopis Angliæ, vi^{to} kalendas Junii. Deinde, peracta sollennitate coronationis suæ, visitatoque Sancto Eadmundo rege et martire, Sanctoque Thoma Cantuariensi, rex Johannes properavit ad mare, et cum Huberto Cantuariensi archiepiscopo, cujus consilio præcipue regebatur, apud Sorham transfretavit, apud Balum cum rege Franciæ colloquium habiturus. Unde cum uterque rex recessisset ingratus, rex Angliæ Johannes proposuit animo regi Francorum viriliter resistere, et pro pace patriæ viriliter decertare. Rex autem Franciæ, cum obsideret castellum de Wallum, a commilitonibus regis Angliæ fugatus abscessit. Sed in proximo reges prædicti, pacifice redeuntes in unum, cum inter se longos traxissent sermones, mirantibus cunctis qui de longe stabant in girum, in mutuos ruere cœperunt amplexus; et sic sub spe perpetuæ pacis induciæ datæ sunt usque ad festum Sancti Johannis Baptistæ. Dedit igitur rex Angliæ Johannes ex sorore sua nep-
tem, nomine Blanche, filio regis Franciæ Ludovico maritandam, ea conditione ut alter alterum in omni justa foveret necessitate. Quo peracto negotio, rex Angliæ Johannes, circumquaque viriliter agens, pace vel pugna subegit omnes qui ante pacem initam cum rege Franciæ rebellare volebant. Contempserunt etenim in eo malivoli quique juvenilem ætatem et corporis parvitatem, et, quia prudentia magis quam pugna

pacem optinebat ubique, "Johannem mollegladium" Popular contempt for John. eum malivoli detractores et invidi derisores vocabant. Sed processu temporis mollities illa in tantam crudelitatem versa est, ut nulli prædecessorum suorum cœquari valeret, ut in sequentibus patebit.

Ipse autem rex cum gloria et apparatu multo in A.D. 1201. He is crowned with his wife at Canterbury. ecclesia Christi Cantuariensi coronatus est¹ ab Huberto ejusdem ecclesiæ archiepiscopo, cujus consilio tunc maxime regebatur. Regina quoque ibidem coronata est. Deinde post dies aliquot transfretavit rex, cum rege Francorum habiturus colloquium; a quo cum magna gloria et honore Parisius susceptus est, sicque He visits Paris. finito colloquio in Normanniam reversus est. Pacis autem forma inter eos facta utriusque regis scripto firmata est.² Postmodum vero rex Franciæ, aliquid novum gestiens, voluit ut rex Angliæ, contra formam Philip demands three castles. pacis initæ et utrinque confirmatæ, in Normannia tria sibi resignaret castella, videlicet Andeli, Falesiam et Arches. Quod cum rex Angliæ facere noluisset, excusandi gratia Cantuariensem³ misit archiepiscopum; et inter reges nova discordia orta est.

Anno tamen sequenti per mediatores provisum est A.D. 1202. Philip summons John to Paris after Easter. ut apud castellum Butavant convenirent in unum, de reformanda pace habituri colloquium. Quo cum rex Francorum, nescio quid mali suspicans, venire contempneret, mandavit tandem regi Angliæ, quasi comminatorie præcipiens, quatinus post Pascha Parisius⁴ appareret, ad ea quæ sibi obicienda erant responsurus. Verum, cum rex Angliæ Johannes injunctum sibi non John does not obey. compleret mandatum, sed per optimos et magnos mediatores pax inter eos perpetua reformari debuisset,

¹ John's third coronation took place at Canterbury, March 25, 1201, Hoveden, iv. 160.

² The peace here referred to seems to be that described by Hoveden, iv. 175.

³ The archbishop embarked at Shoreham, Dec. 14, 1201; R. de Diceto, ii. 178.

⁴ The summons was for the fortnight after Easter; Rigord, p. 202; Cf. R. Coggeshale (ed. Stevenson), pp. 135, 136.

A.D. 1202.
Outbreak of
war.

Arthur be-
siegues his
grand-
mother, who
is relieved
by John.

Philip ra-
vages the
Norman
border.

Imprison-
ment of
Arthur.

habito cum suis consilio, rex Franciæ subito incanduit, et exiliens archiepiscopum Cantuariensem præcepit abire; quem armatus et militibus vallatus a tergo subsequens, castrum de Butavant succendit et diruit. Sicque discordia regum, indies sumens augmentum, divulgata est. Archiepiscopus autem Cantuariensis in Angliam rediit ut, quasi desperatis rebus transmarinis, Anglicanam terram in pace servaret. Rex enim Francorum regem Angliæ undique coartabat, obsedit castella, diruit munitiones, villasque succendit. Arthurus enim, nepos regis, Britanniae comes, cum Britonibus suis et Pictavensibus plurimis regis inimicis et exercitu copioso, matrem regis Alianor reginam obsedit in castello, Mirabel nomine. Quo audito, rex Anglorum cum exercitu suo matrem liberaturus advenit, illicoque, dispersis adversariis, nepotem suum Arthurum et plusquam ducentos milites cepit egregios; sicque matrem suam gaudentem ab obsidione liberavit.¹ Regem etiam Franciæ Philippum a castello de Radepunt sine mora compulit remeare. Unde rex Franciæ admodum perturbatus, in finibus Normanniæ clanculo discurrens, villulas pauculas, ecclesias etiam conventuales, succendit; sed rex Angliæ, paulatim succrescens,² minus indies regis Franciæ malitiam formidabat; nam milites illos, qui apud Mirabel capti sunt cum Arthuro, in Angliam misit, et in arta custodia ipsum Arthurum reponi præcepit; unde postmodum per singulas regiones diffamatus est quod eum manu propria occiderit.

Comes interim Engolismi, pater scilicet reginæ Anglorum, defunctus est; cujus uxor, reginæ scilicet mater,³ cum dominio comitatus accessit ad regem; non

¹ The relief of Mirabel took place on the 30th of July 1202; R. Coggeshale, pp. 138, 139. The language of the text is very similar to that of Ralph of Coggeshale.

² *succrescens*] suo crescens, MS.

³ Aymar count of Angoulême, father of queen Isabella, is said to have lived until 1218; *Art de Verif. les dates*, x. 191, 231. His death, however, took place June 17, 1202; Bouquet, xviii. 799.

enim alium quam filiam comitatus habebat hæredem. Alii quoque regis adversarii diversis eventibus et modis in manus regis inciderunt. In Anglia etiam prædones egregii et milites gloriosi capti sunt, ut in omnium oculis quasi miraculosum videretur, regem Angliæ quasi desperatum, virtute divina, non sui potentia, subito relevatum; regemque Franciæ, qui omnia jurisdictioni suæ ascribenda putaverat, subito corruisse, ut a rege Anglorum pacem vel treugas postularet. Verum, quia varii sunt eventus bellantium, et nunc istum nunc illum varius involvit eventus, rex Angliæ Johannes iterum inbellis et inbecillis effectus est, cum a suis proditoribus, in quibus summam habebat fiduciam, regi Franciæ castella sibi tradita traderentur. In hunc modum rex Angliæ, nunc hæc et illa perdebatur, deinde sed raro perdita recuperabat. Hoc autem certum est quod proditores præcipue regi Anglorum plurimum nocuerunt, dum vix paucos haberet amicos, quibus vel modicum credere valeret. Anglia tamen interim per Dei gratiam, agente archiepiscopo Cantuariensi Huberto et Gaufrido filio Petri, tranquilla pace gaudebat.

Claims of the queen on Angoulême.

Rapid vicissitudes of the fortunes of John.

Treachery among his servants.

England well ruled.

Dominus autem papa, regum condolens discordiæ, misit abbatem de Casemare¹ ut inter reges pacem bonam reformaret, et de Arthuro quid factum sit veritatem inquireret. Hac de causa apud Lundoniam convocati sunt ad regem et archiepiscopum episcopi abbates, comites et barones; habitoque consilio missi sunt ad regem Franciæ prædictus abbas cum archiepiscopo Cantuariensi, et episcopo Heliensi et Norwi-

A.D. 1203. The abbot of Casemari sent to mediate.

¹ Casemare] The mission of the "abbas Casemarii" is mentioned by Rigord, p. 204. The papal mandate addressed to the abbot is dated Oct. 31, 1203. See Brequigny,

Diplomata, pt. ii., tom. i. p. 367. The monastery of Casamari, a Cistercian house in the Campagna of Rome, near the Garigliano. See Gregorovius, vol. iv. p. 419.

A.D. 1204.
Failure of
the negotia-
tions.

censi.¹ Qui cum de pace reformanda cum rege Franciæ loquerentur incassum, desperati de pace Rothomagum redierunt; et sic abbate demisso in Angliam reversi sunt, regi quæ audierant et viderant recitantes. Quem cum archiepiscopus desperatum et omnia spernentem reperisset, recessit admirans quod terras transmarinas² regi Franciæ sic impune dimittere decrevisset. Deinde sponte vel invitus dedit licentiam hominibus suis, ut eidem regi de terris suis transmarinis facerent homagium. Suscepit itaque rex Franciæ Philippus Rothomagum, et totam optinuit Normanniam, Aquitanniam, Andegaviam, et alias terras regis Anglorum, quondam subjectas ditioni suæ; et absque omni contradictione vel conditione homagia suscepit anno vi^o regni regis Anglorum, regis vero Francorum anno [xxvi^o].

Philip con-
quers Nor-
mandy and
receives
fealties.

John's ener-
getic mea-
sures
against in-
vasion.

Timens autem rex Angliæ, ne hostes sui cum terris transmarinis et Angliam surriperent, convocari fecit apud Lundoniam episcopos Angliæ, comites et barones; omnesque regi debitam juraverunt fidelitatem, quod deinceps per totam Angliam factum est; et statutum³ est, ex assensu regis et omnium magnatum Angliæ, ad communem regni defensionem et pacis conservationem, ut per totum regnum fieret communia; et quod universi, a majori usque ad minorem, qui xii. annos haberet, eam firmiter jurarent observandam; episcopi vero in verbo veritatis promittant eam fideliter observandam, salvo ordine suo et mandatis apostolicis, et libertatibus ecclesiarum suarum. Forma vero constitutionis hæc erat: "Quod in quolibet comitatu constituan-

Plan of
arming the
nation for
defence.

¹ Eustace of Ely, and John de Gray, of Norwich. Ralph of Coggeshale (p. 144) places their mission to France after Midlent, April 4, 1204.

² *transmarinas*] *transmaritanas*, MS.

³ The important document, of

which an abstract is here preserved, does not seem to be extant elsewhere. It is no doubt part of the general scheme for the arming of the nation, of which another part appears in the writ dated at Winchester, April 3, 1205; Patent Rolls, i. 55.

" tur capitales constabularii, quibus communa totius comitatus ^{A.D. 1205.}
 " intendat, et in quolibet hundredo unus constabularius, et in ^{Directions}
 " qualibet civitate unus constabularius, et, ubi minores villæ ^{for the}
 " fuerint, constituatur unus constabularius in visneto, secun- ^{appoint-}
 " dum providentiam capitalium constabulariorum comitatus ^{ment and}
 " per quos illi constituuntur. In civitatibus vero et burgis, ^{conduct of}
 " ubi major communa fuerit, constituantur constabularii plu- ^{constables.}
 " res vel pauciores per prædictos capitales constabularios, et
 " per majorem, secundum quantitatem civitatis vel burgi, una
 " cum majore et constabulario castri quod ibi fuerit; eodem
 " modo in burgis, ubi prius communa non fuerat, constitu-
 " tur constabularii cum constabulario castri, si castrum ibi
 " fuerit; qui omnes constabularii particulares capitalibus comi-
 " tatus intendant, et ad summonitionem ipsorum capitalium
 " constabulariorum, vel aliquorum ex illis si omnes non affu-
 " erint, omnes alii constabularii statim veniant cum communis
 " suis armatis, et omnia quæ præceperint ad defensionem
 " regni et pacis conservationem contra alienigenas, vel contra
 " quoscunque alios pacis perturbatores; et quod capitales con-
 " stabularii comitatus habeant nomina particularium constabu-
 " larium totius comitatus scripta, et numerum armatorum
 " cujuslibet constabulariæ; et quod communæ, audita comita-
 " tum necessitate, per mandatum constabulariorum vel per
 " aliquam aliam necessitudinem, in auxilium partium illarum
 " concurrent, ubi necessitatem esse audierint. Hæc omnia ad
 " honorem Dei, et fidelitatem domini regis, et salvum statum
 " regni, jurent fideliter observanda, ut prædictum est, a ma-
 " jori usque ad minorem qui xii. annos habent, exceptis illis
 " qui coram domino rege juraverunt. Qui vero ad summoni-
 " tionem non venerit, habeatur pro capitali inimico domini
 " regis et regni, et de eo et de hæredibus suis fiat tanquam
 " de manifesto inimico ipsius domini regis et regni, nisi jus-
 " tam et sufficientem habeat excusationem absentiae suæ."

Hæc institutio, et armorum juratio et præparatio, per ^{In a council}
 totam Angliam facta est, et alia multa in hunc modum, ^{at Oxford}
 ac si continuo essent dimicaturi. Ipse quoque rex, ^{John swears}
 convocatis magnatibus Angliæ ad Oxonefordiam,² jurare ^{to maintain}
 compulsus est quod jura regni Angliæ de eorum con- ^{the rights of}
^{England.}

¹ comitatus] civitatis, MS.

² The great council at Oxford, if we are right in referring these details to the year 1205, must have

taken place on the 27th, 28th, or 29th of March (Rot. Pat. i. introd.), shortly before the issue of the writ referred to in the note on p. 96.

A.D. 1205. silio pro posse suo conservaret illæsa. Ipsi quoque barones et comites regi fecerunt juramentum, quod ei debitum præstarent obsequium.

Great rendezvous at Portsmouth, in June.

Deinde, jubente rege, apparatus magnus navium fere mille et quingentarum apud Portesmue¹ factus est, militumque et peditum populus innumerabilis, et omnia necessaria ad transfretandum in Pictaviam parata sunt. Sed rex de consilio quorundam magnatum Wintoniam reversus est, sed invitus; sed, cum omnes fere una cum rege de tam confuso reditu dolerent, resumpto spiritu rex quasi clanculo a Wintonia recessit, et apud Portesmue, ubi tanta præparatio facta est, idus Junii, Pictaviam aditurus, accessit. Sed et ibi a magnatibus Angliæ denuo revocatus, tristis et invitus revocatus est. Verumptamen milites plurimos in Pictaviam direxit.

The expedition is stopped.

Soldiers sent to Poitou.

Death of archbishop Hubert, July 12.

Mense Julio, scilicet IIII^{to} idus Julii Cantuariensis archiepiscopus Hubertus defunctus est, et rex citissime die tertia Cantuariam accessit,² pluraque cum monachis de pastore substituendo satis benigne locutus, spem eis non modicam dedit, quod de gremio ecclesiæ ipsius unum essent habituri. Audiens autem archiepiscopum eidem ecclesiæ nobilem et egregiam, trecentarum scilicet marcarum, sub testamento dedisse capellam, rogavit placide ut eam videret. Qua visa miratus est, eamque Wintoniam deferri præcepit, eamque dedit episcopo Wintoniensi quam abstulit ecclesiæ Christi. Petiit in proximo priorem et monachos Cantuariensis ecclesiæ ne citra festum Sancti Andreæ aliquam facerent electionem; optinuit quod petiit; et interim clanculo nuntios suos Romam direxit.

John visits Canterbury and carries off Hubert's chapel furniture.

¹ Portesmue] "Circa Pentecosten," M. Paris. John was at Portsmouth June 5-13, 1205, and at Winchester on the 11th and 12th.

² John was at Canterbury July 15-20, Rot. Pat. i. Intr.

³ Peter des Roches, bishop of

Winchester, was consecrated at Rome, Sept. 25, 1205. He was not in office at the time of John's first visit to Canterbury, and this particular event may belong to the king's second visit, in December, the same year.

Quod audientes monachi, ne regales nuntii contra dignitatem et jura Cantuariensis ecclesiæ aliquid impetrarent, et ipsi cum subpriore suo monachos miserunt. Post modicum vero temporis intervallum, nuntii regis scripserunt regi, dicentes monachos Cantuarienses subpriorem suum electum Romam misisse. Unde miratus rex, post festum Sancti Andreæ¹ Cantuariam venit, a monachis quærens utrum de subpriore vel altero aliquam fecerint electionem. At illi constanter dixerunt se nullam fecisse electionem, et, ut dictum suum firmarent et factum, de communi capituli consilio et omnium assensu elegerunt Johannem episcopum Norwicensem, eumque cantando in ecclesiam duxerunt, in sedem archiepiscopi posuerunt, et in osculo pacis susceperunt.

A.D. 1205.
Mission of
the king and
convent to
Rome.

John visits
Canterbury
in Decem-
ber, and the
monks elect
the bishop
of Norwich
archbishop.

Quorum electioni cum rex suum præbuisset assensum, pro petendo pallio nuntii Romam directi sunt. Quibus cum monachi qui præcesserant, contra prohibitionem conventus sub anathemate factam, resisterent, dicentes non eum fuisse a conventu electum, sed violentia regis intrusum, electio illa cassata est. Postmodum vero monachi, qui a conventu Cantuariensi de mandato domini papæ auctoritatem habebant eligendi, habita deliberatione, de consensu domini papæ elegerunt virum venerabilem magistrum Stephanum de Langtune,² cardinalem; sed propter regis reverentiam misit ei papa litteras ipsius petens assensum. Renuit rex iniquorum consilio seductus. Quæsivit autem per venerabiles nuntios conventui directos, si omnes monachi electioni Stephani cardinalis consentirent. Respondit conventus quod nunquam ab eo recederent. Unde

A.D. 1206.
The monks
at Rome dis-
pute the
election.

Under the
pope's
influence
they choose
Stephen
Langton.

¹ The king was again at Canterbury Dec. 1-3, and 10-13, 1205; Itin. R. Joh. The royal assent to the election of the bishop of Norwich was given on the 11th of December, the election having been made on the same day; Rot. Pat. i. 56.

² The pope's letter to the king, announcing the election of Langton, is dated Sept. 20, 1206; and that to the convent Dec. 21. See Wilkins, Conc. i. 515; Epp. Innoc. ix. 206, 207.

A.D. 1207. iratus rex juravit quod nec unus ex eis in ecclesia Cantuariensi, sed nec in Anglia, remaneret.

Expulsion
of the monks
from Can-
terbury,
July 15.

Expulsi sunt itaque omnes monachi ab ecclesia Cantuariensi idus Julii,¹ et mari transito a conventu Sancti Bertini honorifice suscepti sunt. Rex autem de tam gloriosa victoria elatus, missis ad abbatem litteris sed incassum, eos inde expellere conabatur. Episcopus vero Londoniensis et episcopus Heliensis et episcopus Herefordensis,² Cestrensis quoque et archiepiscopus Eboracensis, ipsius regis frater, aliique quamplures et innumeri, tam divites quam pauperes, regis tyrannidem non ferentes, ab Anglia recesserunt; nec erat vir unus in terra qui ejus in aliquo resisteret voluntati. Dunelmensis episcopus, Lincolnensis et Cicestrensis episcopi, mortui sunt;³ solus Wintoniensis utcumque regis gratiam habebat, et Norwicensis abierat in Hiberniam. Roffensis⁴ vero et Saresberiensis⁵ multas ab eo sustinuerunt molestias, et abierunt in Scotiam. Ipse autem rex quasi solus potens erat in terra, nec Deum timebat nec homines verebatur. Sciens autem quod dominus papa pro perturbatione Cantuariensis ecclesiæ turbatus esset, nuntios ei direxit et litteras, mandans quod archiepiscopum et monachos Cantuariensis ecclesiæ reciperet, et eis omnia restitueret ablata.⁶ Audiens igitur papa regis pœnitentiam, gavisus est eique gratiosam misit epistolam. Redeuntibus in Angliam nuntiis, duos cum

Flight of
the bishops.

The bishop
of Win-
chester stays
with John.

A.D. 1208.
John pro-
ceive the
archbishop.

¹ Fulk Cantilupe and Reginald of Cornhill were sent to seize the goods of the monks, July 11, 1207; Rot. Pat. i. 74.

² William of S. Mere l'Eglise bishop of London, Eustace of Ely, and Giles de Braiose of Hereford. The bishop of Chester was Geoffrey Muschamp, who died the following year, 1208.

³ Philip of Poitou, bishop of Durham, died April 22, 1207; Wil-

liam of Blois, bishop of Lincoln, died May 10, 1206; and Simon of Wells, bishop of Chichester, Aug. 21, 1207.

⁴ Gilbert Glanville.

⁵ Herbert le Poor.

⁶ John wrote, Jan. 21, 1208, to the bishops of London, Ely, and Worcester, announcing his willingness to comply with the papal mandate; Rot. Pat. i. 74.

eis archiepiscopus misit episcopos et monachos duos, ad recipiendas possessiones ecclesiæ. Verum ut audivit rex ea quæ Romæ sui fecerant nuntii, ira commotus, juravit quod eos non sub hac forma misisset. Vocatus est regis cancellarius, qui formam mandati regio sigillo, ipso præcipiente, inclusam habebat; sed nec sic suum rex dare volebat assensum.

A.D. 1208.
Failure of
the negotia-
tion.

Recessit igitur rex;¹ recesserunt episcopi, et ceteri omnes, et ad mandatum domini papæ tota Anglia a Divinis suspensa est ix^o kalendas Aprilis. Dolor igitur immanis et angustia in tota Anglia divulgata est, eo quod nusquam in die Paschæ vel Parascevæ Divina celebrarentur, sed, omnibus tam clericis quam monachis a sæculis inauditum impositum est silentium. Mortuorum quoque corpora, cujuscumque fuissent ordinis vel religionis, non in cimiteriis Deo dicatis, sed in locis turpibus et profanis sepulta sunt. Rex autem monachos paucos cæcos et claudos, qui in Cantuariensi remanserunt ecclesia, præcepit expelli, et quicumque monachos Cantuariensis ecclesiæ aliquo contingebant titulo quasi hostis publicus erat. Alii enim ab Anglia fugati, alii incarcerati, alii pecunia redempti, aliisque dampnis afflicti fuerunt; nemora villarum in parte plurima succisa, et homines dampnis et taleationibus atrociter afflicti. Hoc enim erat totius Angliæ gravamen. Nunc enim quartam, nunc tertiam, nunc dimidiam pecuniæ suæ partem solvere cogeantur. Processit ulterius furor immanis; nam quorundam redditus cardinalium, et ecclesiæ quas in Anglia aliquo habebant casu eis subtractæ sunt; denarium quoque beati Petri, quem a tempore regis Cnutonis Romana habebat ecclesia, subtraxit rex; homines præterea quinque portuum,

The inter-
dict pro-
claimed,
March 21.

Consequent
misery.

Affliction of
the monks.

Heavy taxa-
tion.

Peter's
pence with-
held.

¹ Simon Langton negotiated with the king, who received him at Winchester on the 12th of March. On the 14th the king published the failure of the attempt at compro-

mise; Rot. Pat. 180. It was renewed, after the publication of the Interdict, in July, August, and September of the same year. See Walter of Coventry, vol. ii. pref. p. lvi.

A.D. 1208.
The king's
tyranny.

qui maris littora ab hostium defendebant incursu, nacta occasione, multa et immensa contrivit afflictione. Nam quosdam suspendit patibulo, alios occidit gladio, plures incarcerationati sunt, vinculis ferreis astricti, et tandem obsidibus datis pecunia graviter redempti sunt.

Fleeht from
England.

Recesserunt igitur ab Anglia divites et pauperes, viri et foeminae innumerabiles, et ingrati magis quam devotam arripuerunt peregrinationem, ut vel sic regis enormem evitarent crudelitatem. Reginam quoque sponsam suam sub arcta posuit custodia in castello de Corf.

The queen
imprisoned.

A.D. 1209.
The pope
threatens to
excommunicate the
king.

Auditis hiis aliisque calamitatibus, Anglicanae ecclesiae dominus papa condolens aerumnis, regi Angliae commonitorias et comminatorias litteras direxit, monens ut malefactis suis resipisceret et ecclesiam Cantuariensem in pristinum statum reformaret, aut pro certo sciret quod eum ore proprio anathematis sententia publice feriret; et non solum in Anglia sed et in aliis regionibus eum publice faceret excommunicari.¹ Rex autem domini papae parvipendit admonitionem, sprexit comminationem.

The king's
forces refuse
to go against
the Scots.

Regi vero Scotiae, viro sanctitate praecclaro, litteras et nuntios direxit, mandans ut ei tria redderet castella quae de eo tenebat in confinio Angliae et Scotiae, vel ei suum mitteret filium obsidem. Quod cum rex Scotiae nollet implere mandatum, rex Angliae cum exercitu non modico ei volebat eripere quod prece non poterat optinere, et praedicta castella in suum revocare dominium. Cum itaque rex Angliae cum exercitu copioso Scotiam tenderet,² qui erant in exercitu milites murmurabant dicentes; "Quo ibimus? " Quid faciemus? nos sine lege Dei, sine Christiani-

¹ The letter threatening excommunication was dated Jan. 12, 1209; Innoc. Epp. xi. 211; Wilkins, Conc. i. 528; Walt. Cov. ii. p. lvi.

² In the summer of 1209. John

reached Nottingham on his way northwards July 20; and was at Tweedmouth on the 3rd of August. Turning south, he reached Durham on the 10th.

"tate, quasi pagani sumus. Quomodo ergo virum A.D. 1209.
 "sanctum regem illum Scotiæ impugnare poterimus?
 "pro certo Deus pugnabit pro illo contra nos, pro
 "quo non nulla fecit miracula."

Cum hæc igitur et alia commilitonum susuria regi Anglorum nuntiata fuissent, ne forte totus eum dimitteret exercitus, et in ipso dimitterent conflictu,¹ Gaufrido filio Petri, præfecto Angliæ, et quibusdam aliis comitibus præcepit quatinus toto mentis affectu Cantuariensi et Anglicanæ ecclesiæ paci intenderent, et tam archiepiscopum Cantuariensem, quam alios episcopos et monachos, in Angliam pacifice revocarent. Dederat enim dominus papa prædictis episcopis in mandatis, ut in personam regis excommunicationis sententiam promulgarent. Gaufridus igitur filius Petri litteras misit episcopo Lundoniensi, rogans attentius ut ipse cum aliis episcopis in Angliam quamtocius veniret, sicut honorem Dei et ecclesiæ diligeret, et pacem regis et regni. Quia dederat eis rex plenariam potestatem faciendi pacem ecclesiæ Dei. Cum autem prædicti episcopi reditum pararent in Angliam, et rex Angliæ cum exercitu multo tenderet in Scotiam, rex Scotiæ, regni sui præcavens indempnitati, pacem melius habere voluit quam gladium, et sibi suisque prudentia magis providere quam ferro. Misit igitur regi Angliæ per nuntios fideles duas filias suas; unam scilicet filio suo, aliam vero cuilibet nobilium Angliæ lege maritali donandam. Filium quoque suum misit eidem, non quidem ut obsidem, sed ut de prædictis castellis aliisque terris quas tenebat debitam faceret fidelitatem. Sic igitur pax regum reformata est, et omnes ad sua redierunt.

Episcopi vero Lundoniensis, Heliensis, Wigorniensis, Wintoniensis, et Bathoniensis, electus Lincolnæ,² ipse

John commissions the justiciar to make peace with the archbishop.

The bishops prepare to return.

Peace made with the king of Scots, who sends his daughters to John.

¹ *conflictu*] rex igitur, MS. ins. in marg.

² The elect of Lincoln was Hugh of Wells; the abbot of Beaulieu

A.D. 1209.
The negotiators of the peace meet at Dover, September.

The king's excommunication postponed.

Foalty sworn to the king at Marlborough, September.

The archbishop comes to Dover, October.

The king changes his mind, and the archbishop leaves.

quoque Gaufridus præfectus Angliæ, comes de Arundello, comes Albericus, Willelmus Briwere, abbas de Bello-loco, archidiaconus de Stanford et de Huntingdune, cum plenitudine potestatis pacis ecclesiæ faciendæ venerunt Dovoriam. Ubi post varios verborum anfractus tandem in unam pacis formam consenserunt, quæ ibidem in scriptum redacta est, et appositis sigillis firmata; sicque sententia excommunicationis in personam regis danda usque post quinque septimanas dilata est.¹

Convenerunt autem ex præcepto regis apud Merleberge² omnes Angliæ viri divites et pauperes et mediocres, ab annis xv. et supra, ibique tam regi quam filio suo Henrico parvulo trienni, utpote regis hæredi, juraverunt fidelitatem. Verum, ut audivit et vidit formam pacis tantorum virorum assensu factam, missis nuntiis et litteris petiit ut archiepiscopus Cantuariensis in Angliam veniret, cum eo apud Dovoriam colloquium habiturus. Transfretavit itaque archiepiscopus, et apud Dovoriam regis expectavit adventum.³ Quod audiens rex cum omni festinatione, armatis et balistis multis comitatus, venit ad Chileham⁴ castellum non longe a Cantuaria positum. Ubi cum archiepiscopi præstolaretur adventum, et archiepiscopus regem expectaret apud Dovoriam, rex malignantium detractorum linguis succensus, a proposito simul et promisso animum avertit, subitoque recessit. Archiepiscopus quoque de consilio magnatum, mari transito, in Franciam reversus est, et rex a pluribus personis ecclesiasticis ex mandato domini papæ excommunicatus est;

was Hugh, afterwards bishop of Carlisle; the archdeacon of Stafford was Henry of London, shortly afterwards made archbishop of Dublin; and the archdeacon of Huntingdon, William of Cornhill, who became bishop of Lichfield in 1215.

¹ *dilata est*] Until Oct. 6; Ann. Waverl., p. 263. The document in

which the postponement is granted is dated Sept. 2, 1209; see MS. Cleopatra E. 1.

² The king was at Marlborough on the 13th and 30th of September.

³ Oct. 2, 1209; Ann. Waverl., p. 263.

⁴ *Chileham*] John was at Chileham Oct. 8.

illaque pacis forma quæ adeo magnifice formata, scriptoque firmata est, mirantibus cunctis, ut prius erat in pendulo; et rex Angliæ etiam in Francia per dominum papam excommunicatus est.

A.D. 1200.
The king is
excommuni-
cated.

At ipse novo reperto ingenio a Judæis Angliæ inauditam exegit pecuniam. Nam quosdam ex eis patibulo suspendi, aliis vero oculos erui præcepit. Viros etiam ecclesiasticos a petitione pecuniæ non dimisit immunes. Convocatis etiam abbatibus ordinis Cisterciensis, non orationum suarum sed nummorum sibi rogavit impendi solatium. Verum cum ab hac petitione satis modeste fuisset repulsus, iratus recessit, et exercitum navigiumque quod, ut ferebatur, paraverat in Pictaviam iturus, duxit in Hiberniam, eamque fere totam vi vel fraude in brevi sibi subjugavit; ibidemque, renitentibus plurimis sed resistere non valentibus, leges Anglicanas et consuetudines instituit et observari præcepit, sicque in Angliam reversus est.

A.D. 1210.
Extortions
from the
Jews.

John goes
to Ireland.

Cumque sperarent plurimi quod istius causa victoriæ ea quæ male gesserat in ecclesiam Dei emendaret, et errata corrigeret, novus ipsius furor incanduit, et præcipue in monachos albos; de quibus non quidem prece sed vi tantam exegit pecuniam, ut per diversas ecclesias in Anglia dispersi necessaria victualium coegerentur mendicare.¹ Nec abbates suos ad capitulum permisit generale transfretare; porro nec abbati Belli-loci, cui latam et speciosam ad faciendam abbatiam in Nova Foresta dederat terram, transfretandi concessit licentiam. Archiepiscopo vero Cantuariensi nuntios misit, et litteras, petens ut in Angliam veniret, ut de pace ecclesiæ simul loquerentur apud Dovoriam.² Sed

Persecution
of the Cister-
cians.

The arch-
bishop again
invited to
Dover.

¹ This persecution of the Cistercians is placed by the Waverley Annalist in September 1210; Ann. Waverl., p. 265, after the king's return from Ireland. He was in Ireland from June 20 to Aug. 25.

² See R. Coggeshale, p. 164;

Ann. Waverl., p. 264; the king's Itinerary is weak at this point, but the attempted interview was probably projected in October 1210. See Itin. R. Joh. and Walter of Coventry, ii. lvii.

A.D. 1210.
The arch-
bishop fears
treachery
and with-
draws.

cum naves et omnia ad transfretandum parata fuissent, per litteras et nuntios quorundam nobilium Angliæ, virorum sibi fidelium, præmunitus est, ne in Angliam venerit dolosas, ut vel sic sibi præparatas evitaret insidias; sicque in Franciam reversus est. Rex enim tantæ erat dolositatis, ut vix aliquis dictis ejus fidem haberet vel scriptis; nam nec promissa sua nec cartas observabat.

The earl of
Salisbury
sent to sub-
due the
Welsh.

Ipse autem exercitum copiosum misit in Walliam per manum Willelmi fratris sui et per comitem Cestriæ, qui, terram illam circumquaque vastantes, diversis mortibus homines occiderunt; sed et ipsi Wallenses adinvicem discordes effecti sese vastaverunt. "Nulla enim pestis efficacior ad nocendum quam "familiaris inimicus." Dixerunt plurimi quod jam esset completum quod Merlinus prophetavit dicens: "Sextus Hiberniæ moenia subvertet," et illud "initium "ejus vago effectui subjacebit."¹ Willelmus primus, Willelmus secundus, Henricus primus, Henricus II^{us}, postea Ricardus. Sextus est Johannes, qui Hiberniam adquisivit, sed in omnibus aliis vanus erat et inutilis.²

A.D. 1207.
Birth of
Henry.
Exaction of
the thir-
teenth.

MCCVII. Henricus primogenitus regis Johannis filius nascitur die Sancti Remigii. In Cæna Domini facta est gravis exactio pecuniæ, scilicet tertia decima pars pretiorum³ omnium mobilium. Stephanus de Lange-tune archiepiscopus Cantuariensis Romæ consecratur xv^{to} kalendas Julii. Monachi de Cantuaria de ecclesia sunt ejecti.

MCCVIII. Tota Anglia et Wallia sub interdicto gene-

¹ See Geoffrey of Monmouth, Hist. Brit., lib. vii. c. 3. (ed. Giles, p. 122).

² *inutilis*] It is possible, and perhaps probable, that Gervase himself continued his work up to this point. Here, however, is a break, and an overlapping of two computations, which seems to determine

that he could have gone no further. The whole of this part of the Chronicle follows the same line of story as the Waverley Annals. It is at this point that Wharton judged the first continuation to begin.

³ *pars pretiorum*] *pars pretium*, MS.

rali ponuntur, ix^o kalendas Aprilis. Proscribuntur interditi prolatores, episcopi scilicet Lundoniensis, Heliensis et Wigorniensis; confiscantur possessiones eorum, cœnobiis regales custodes apponuntur. Johannes enim dux exercitus Hiberniam proficiscitur.

A.D. 1208.
Interdict,
March 24.

MCCIX. Ricardus filius regis ex regina nascitur; regina apud Divisas includitur.

A.D. 1209.
Birth of
Richard.

MCCX. Johannes rex sibi Hiberniam adquisivit.

A.D. 1210.

MCCXI. Johannes rex Walliam sibi subjugavit. Pandulfus legatus venit in Angliam ad concordandum regem et archiepiscopum.¹ Omnes episcopi et clerici qui in transmarinis agebant per edictum publicum vocantur in vicecomitatibus.³

A.D. 1211.
First visit
of Pandulf.

MCCXII. Walenses straverunt oppida quæ Johannes rex fecerat in Gualia, pro qua re obsides eorum suspendit. Victus est et fugatus Miramomelinus bello campestri a Christianis.³

A.D. 1212.
Rising of
the Welsh.

MCCXIII. Johannes rex Angliæ collegit exercitum magnum super Berhamdone tempore Paschali; tantusque erat numerus populi armigeri quod præ multitudine dinumerari non posset. Expectabantque regem Franciæ per sex septimanas, qui cum exercitu suo contra comitem Flandrensem debellavit, et ei multas molestias ingessit. Sed comites Saresberici et Boloniæ,⁴ cum maxima militia transfretantes, regem Franciæ et omnes suos confuse dissipaverunt, et de navibus suis, cum quibus in Angliam venire disposuit, multas variis bonis oneratas secum adduxerunt, ceteras omnes combusserunt. Rex autem Franciæ, amissis quampluribus

A.D. 1213.
John
collects an
army in
Kent.

King Philip
defeated in
Flanders.

¹ Our Chronicle here supports the date 1211 for the visit of Pandulf and Durand, which is likewise assigned to the fourth year of the Interdict in the Cotton MS. of the Opuscula of Ralph de Diceto, Tiberius A. 9, where the best and oldest account of the negotiation is given. See Walt. Cov., ii. p. lviii.

² See the letter of John, dated June 7, 1212; Ann. Wav., p. 267.

³ The battle of Navas de Tolosa, July 17, 1212.

⁴ William Longespee earl of Salisbury, and Renaud of Dammartin count of Boulogne.

A.D. 1213. militibus et servientibus et omnibus victualibus suis, rediit in suam provinciam.

Pandulf
makes peace
with the
king.

Quo audito ab Anglis unusquisque cum magne gaudio reversus est ad propria. Pace tamen ecclesiastica per Pandulfum clericum Romanum formata, qui pro eadem causa a domino papa regi Angliæ est directus, monachi Cantuarienses a transmarinis redeunt, maneriis suis, redditibus, possessionibus, eis plene restitutis. Sed Gaufridus prior in transmarinis defunctus est xvii^o kalendas Julii, succedente Waltero.¹ Stephanus archiepiscopus venit in Angliam a transmarinis partibus vii^o idus Julii. Johannes rex Angliæ dedit Romanæ ecclesiæ, non nomine tributi sed munificentiæ, redditum de Anglia et de Hibernia; de Anglia dcc. marcarum, de Hibernia ccc.: absolutus est rex tunc a sententia excommunicationis, et Stephanum archiepiscopum suscepit in gratiam. Obiit Gaufridus filius Petri, justitiarius Angliæ et comes Estsexiæ.

Death of
prior Goofrey.

Arrival of
the arch-
bishop.

Submission
of John.

Death of the
justiciar.

A.D. 1214.
Promotion
of bishops.

MCCXIII. Solutum est interdictum totius Angliæ v^{to} nonas Julii. Consecrantur episcopi apud Cantuariam, Walterus de Greie, cancellarius domini regis, Wigorniensis; ² et magister Simon de Pulia Exoniensis, iiii^{to} nonas Octobris. Willelmus de Cornelle confirmatur in episcopatum Coventrensem, ii^o nonas Octobris. Obiit Johannes de Greie Norwicensis episcopus in Pictavia, vii^o kalendas Decembris; et corpus suum delatum est in suum monasterium Norwicense. Obiit bonæ memoriæ Willelmus rex Scotiæ; successit ei Alexander filius ejus.

A.D. 1215.
Consecra-
tion of
bishops.

MCCXV. Consecrantur episcopi apud Radinges Willelmus de Cornelle Coventrensis, magisterque Ricardus, decanus Sarisberiensis, Cicestrensis, viii^o kalendas

¹ *Waltero*] This is the third prior of the name; his date was unknown to Wharton; Ang. Sac., i. 188. He governed the monastery until the year 1222. See below, p. 112.

² *Walter de Gray*, bishop of

Worcester, 1214–1215; archbishop of York, 1215–1255. Simon of Apulia, dean of York, became bishop of Exeter in 1214, and died in 1223.

Februarii.¹ Item facti sunt abbates Ricardus de Bello et Nicholaus de Fevresham; ^{A.D. 1215. Promotion of abbots.} ² magister Benedictus confirmatur in episcopatum Roffensem. Hugo efficitur abbas de Sancto Eadmundo.

Consecratur episcopus apud Oxonefordiam magister Benedictus Roffensis, viii^o kalendas Martii.³ Alexander abbas de Sancto Augustino Cantuariensi Romam profectus est, et ibi a domino papa benedicitur die Cathedræ Sancti Petri. ^{A.D. 1215. Benedict of Rochester consecrated, Feb. 22.}

Johannes rex Angliæ signatus est cruce ante discordiam inter ipsum et barones suos, iij^{to} nonas Martii. Cruce quoque signati sunt venerabiles et illustres viri: comes Cestriæ, comes Ferires, comes Wintoniæ, constabularius Cestriæ, et plures tam nobiles quam plebei. Facta est discordia maxima inter Johannem regem Angliæ et barones suos, ita quod, illis adinvicem diffidatis, guerra mota est per totam regionem. Civitas Londoniensis reddita est baronibus x^ovi^o kalendas Junii. Turris quoque ab eisdem invaditur, sed, militibus regis viriliter repugnantibus, eam minime ceperunt. Postea Deo disponente per consilium domini Stephani Cantuariensis et domini Henrici Dublinensis ^{John takes the cross.} ⁴ archiepiscoporum, et aliorum episcoporum Angliæ, et mobilium virorum Willelmi Marescalli comitis Penbrochiæ, Willelmi comitis de Saresberia, Willelmi comitis de Warennæ, Willelmi comitis de Arundel, et ceterorum virorum discretorum, formata est pax inter regem et barones, rege in primis concedente sanctæ ecclesiæ Anglicanæ omnes libertates suas pacifice imperpetuum ^{Quarrel with the barons.} ^{The Great Charter.} ^{Rights of the church secured.} habendas, in electionibus, in administrationibus, in omnibus viris ecclesiasticis et possessionibus, et in omnibus rebus ad easdem, personas scilicet vel possessiones,

¹ Walter de Cornhill, bishop of Coventry, 1214–1223; Richard le Poor, bishop of Chichester, 1214; of Salisbury, 1217; and of Durham, 1228–1237.

² Richard, a monk of Battle,

abbot 1214–1235; Nicolas abbot of Faversham, 1214–1235.¹

³ Benedict, precentor of S. Paul's; bishop of Rochester, 1214–1226.

⁴ The MS. reads H. Eboracensis, the latter word over an erasure.

A.D. 1215.
The Great
Charter of
Runny-
mede.

pertinentibus. Comitibus quoque suis, baronibus, militibus, omnibus suis liberis hominibus, concessit libertates suas et omnia jura sua, integra habenda et tenenda pacifice in perpetuum. Et hæc omnia dominus rex pro se et hæredibus suis bona fide promisit firmiter conservanda; et ut semper stabilita sint et inconcussa ea omnia, scilicet libertates, consuetudines, bonas conservandas et malas amovendas, et cetera jura præscripta, fecit carta sua sigillo apposito corroborari, sicut continetur in carta de Runmede.

John takes
Rochester.

Ipsa anno obsedit rex Johannes castellum Roffense, et ibi cepit multos nobiles, qui erant ibi tam in castello quam in turre; inter quos erant Willelmus de Albeny, Willelmus de Averanches, Willelmus de Heynesford, Reginaldus de Cornelle vicecomes de Kent, Robertus de Albervilla, Simon filius Simonis, Thomas de Moletuna, Osbertus Giffard, et centum alii, in octavis Sancti Andreæ apostoli.

Names of
the prison-
ers.

A.D. 1216.
Arrival of
Lewis.

MCCXVI. Mense Maio circa Ascensionem venit in Angliam in auxilium baronum Ludovicus, primogenitus regis Franciæ Philippi, et applicuit in Tanetho. Obiit Innocentius papa tertius xv^o kalendas Augusti, cui successit Honorius. Obiit Johannes rex Angliæ xv^o kalendas Novembris, et sepultus est apud Wigorniam. Cui successit Henricus filius ejus, puer annorum ix, et inungitur in regem apud Gloverniam.

Death of
John.

A.D. 1217.
Prepara-
tions for
crusade.

MCCXVII. Plures tam nobiles quam plebei acceperunt signum crucis in pectore suo, ut eicerent Ludovicum et Francos de Anglia. Eustachius monachus traditor cum multis aliis captus est in mari cum venissent in auxilium Ludovici.¹

May 20.
Battle of
Lincoln.

Vigilia Sanctæ Trinitatis, quæ fuit xiii^o kalendas Junii, commissum est prælium apud Lincolniam inter barones Angliæ et exercitum regis Henrici iii^{ti}, tunc pupilli; et devicti sunt barones. Nam in acie succu-

¹ *Eustachius . . . . Ludovici*] "Vacat:" MS., the information being probably erroneous.

buit comes Perticensis ; et capti sunt ibi comes Wintoniensis,¹ et Robertus filius ejus, comes Herfordensis,² Robertus filius Walteri, et filius ejus ; Gilebertus de Clara, Willelmus de Munbray, Girardus de Furnival, Gilebertus de Gant, et Stephanus frater ejus, Nicholaus de Estuteville, et Eustachius frater ejus, Ricardus de Munt Fichet, Garinus de Munt Chenesi, Rogerus de Cresci, Radulfus de Thoeni, et Rogerus frater ejus, Gaufridus de Say, Henricus filius comitis David,³ et Philippus frater ejus, Mauritius de Gant, Willelmus de Huntingefeld, Willelmus de Hastings, Nicolas de Kenet, Willelmus filius Roberti de Ros, Oliverus de Aencurt, Robertus de Roppele, Robertus de Grilley, Willelmus de Coleville, Robertus de Nofburc, constabularius de Herniingeham,⁴ Radulfus de Chenesduit, Johannes de Bassingeburne, Radulfus Murdac, Anselmus de Kent, Willelmus de Fienes, Gaufridus de Sancto Leodegario, et Walterus frater ejus, Willelmus Malduit, Henricus de Braimbroc, Adam filius Willelmi, Simon de Kime, Walterus de Thinham, Robertus Marmiun junior, Johannes de Sancta Helena, Willelmus Martel, Johannes de Sanford.⁵ Cum omnibus prædictis capti fuerunt ccc. milites ; quod a Deo factum esse et non ab hominibus reputandum est ; cum et ipsi plures fuerunt quam milites regis. Multi igitur capti et captivati sunt, et multi relictis armis vulnerati fugerunt.

A.D. 1217.
May 20,
Names of
the prisoners.

Ipsa etiam anno in die Sancti Bartholomæi multi proceres Franciæ, cum magno exercitu, in mari juxta Sandwicum a nostris devicti sunt et capti. Sed et Eustachius, Monachus cognomine, ibi decollatus est. Ante etiam, in Quadragesima, ipso anno, prope Lewes

Victory at
sea, Aug. 24.

¹ Saer de Quenci.

² Henry de Bohun.

³ Henry, son of earl David of Huntingdon.

⁴ Castle Hedingham in Essex.

⁵ This, which seems to be the fullest list of the persons captured at Lincoln, is an important addition to our information on the subject.

- A.D. 1217. capti fuerunt duo nepotes comitis Nivernensis, et Johannes filius Hugonis, Willelmus de Ponte Arche, Robertus Salvage, cum multis aliis. Petrus vero filius Hereberti modo mirabili evasit mirabiliter tunc; cum enim a militibus regis insequeretur, equus suus, contra montem arduum et nimis excelsum reptans, ad summitatem ejus illum transvexit, et sic evasit, sed non in nomine Domini. Eodem item anno, circa Northam-umbriam et in Eboracensiscira multi nobiles de inimicis regis devicti fuerunt et capti. Quæ cum talia nuntiarentur domino Ludowico, et ipse apud se hujusmodi perpenderet, quam citius potuit ab Anglia egressus cum omnibus suis rediit in Franciam.
- Lewis returns to France. A.D. 1218. mcccxviii. Henricus rex cepit uti sigillo suo.^{1 2} Obiit Ottho imperator.
- A.D. 1219. mcccxix. Damietta a Christianis capta est, nonas Novembris.
- A.D. 1220. mcccxx. Sanctus Hugo Lincolnensis canonizatur. Die Pentecostes, quæ tunc erat xvi^o kalendas Junii, rex Henricus, filius regis Johannis, apud Westmonasterium cum magna celebritate et gaudio totius populi coronatus fuit in regem Angliæ, anno ætatis suæ xiii^{to}.
- Translation of S. Thomas, July 7. Nonis Julii apud Cantuariam facta est translatio gloriosi martyris Thomæ anno quinquagesimo martirii sui.
- A.D. 1221. mcccxxi. Damietta recuperatur a paganis. Henricus rex Angliæ dedit sororem suam Johannam Alexandro regi Scotiæ. Hubertus de Burgo desponsavit sororem regis Scotiæ.
- A.D. 1222. mcccxxii. Obiit Walterus prior Sanctæ Trinitatis Cantuariensis; cui successit magister Johannes de Sittingbourne, monachus ejusdem ecclesiæ.³ Obiit

¹ Nov. 5, 1218; Ann. Waverl., p. 291; Rot. Claus., i. 381.

² sigillo] et in isto anno coronatus fuit; MS. in marg. The

second coronation of Henry III. was in 1220.

³ John of Sittingbourne, prior, 1222-1234.

magister Radulfus Cicestrensis episcopus¹ xviii^o kalendas Octobris. A.D. 1222.

XV° kalendas Maii, scilicet Dominica die qua can-
tatur "Misericordias Domini," celebratur concilium Council at Oxford, April 17.
apud Oxoniam a domino Stephano Cantuariensi archi-
episcopo et ceteris episcopis Angliæ et Walliæ.

MCCXXIII. Radulfus de Nevile, cancellarius² domini A.D. 1223.
regis, electus est in episcopatum Cicestresem. Obiit
Willelmus de Cornelle Cestrensis episcopus. Obiit
Philippus rex Franciæ, cui successit Lodowicus filius
ejus. Johannes de Breines rex Jerusalem venit in
Angliam. Death of Philip.

MCCXXIII. Consecrantur episcopi Radulfus de Nevile A.D. 1224.
Cicestrensis et Willelmus nepos Willelmi Brewere Bishops of Chichester and Exeter consecrated, April 21.
Exoniensis, in capella Sanctæ Katerinæ apud West-
monasterium, Dominica qua cantatur "Quasi modo
"geniti," quæ tunc fuit xi^o kalendas Maii. Willelmus
Marescallus desponsavit sororem regis Henrici, Elia-
noram nomine, ix^o kalendas Maii. Obiit Willelmus
episcopus Lundoniensis apud Sanctam Ositham.³

Falco de Breute, natione Normannus, quem de plebe Rise and fall of Falco de Breauté.
procreatum, et de stercore erigens pauperem, rex
Johannes togatis et magnatibus Angliæ præfecit, et
tanto ditavit honore ut sederet cum principibus et
solium gloriæ teneret, Falco inquam ille, cum in
honore esset non intellexit, ingratus beneficii, colla-
torum immemor, posteriorum oblitus, in malitiam se
extendens, quorundam magnatum, quorum nomina sub-
ticemus, fultus et fretus consilio, in illustrem regem
Angliæ Henricum, dicti Johannis regis filium, cal-
caneum elevavit, primo per captionem Henrici de
Breibroc, justitiarum itinerantis, apud Huntindune; pro-
curavit etiam ejusdem Henrici in prisone detentionem.

¹ Ralph of Wareham, bishop of Chichester, 1218-1222.

² Ralph Neville, bishop of Chichester, 1224-1244.

³ William of S. Mere l'Eglise, 1199-1221: he resigned his see in the latter year, and died Mar. 27, 1224.

A.D. 1224. Siege of Bedford. Item idem Falco militibus, balistis, fundibulariis, et diversorum generum satellitibus, victualibus etiam quæ obsessis congruunt, castrum de Bedeford in regis et regni præjudicium præmunivit. Rex itaque Henricus, procurante viro venerabili et strenuo Huberto de Burgo, totius Angliæ justitiario, convocatis convocandis, Anglorum scilicet exercitu, dictum castrum obsedit, obsessum debellavit, debellatum obtinuit, et turrim ejusdem castri solo usque prostravit; et repertos in eodem, non considerata cujusquam generositate, usque ad octoginta duos et amplius digno condemnavit suspendio; et prædictum Falconem condigna dampnans proscriptione.

A.D. 1225. Feb. 2. Henry knights his brother. mcccxxv. In die Purificationis beatæ Mariæ Henricus rex cinxit fratrem suum Ricardum militaribus armis apud Westmonasterium, et dedit ei comitatum Cornubiæ. Obiit comes Hugo Bigod Northfolkæ et Suthfolkæ. Obiit Johannes episcopus Heliensis,¹ ii^o nonas Maii; successit Gaufridus de Burgo. Willelmus comes Warannæ duxit uxorem Matildam sororem Willelmi Marecalli, quondam comitissam Northfolkæ et Suthfolkæ. Henricus rex concessit Anglis libertates antiquas. Obiit Hugo abbas Sancti Augustini Cantuariensis; successit Robertus ejusdem domus sacrista.

A.D. 1226. Death of Lewis VIII. mcccxxvi. Obiit Pandulfus Norwicensis episcopus; successit Thomas de Blunville.² Obiit Ludowicus rex Franciæ; successit Ludowicus filius ejus. Obiit Willelmus Longaspada comes Sarisberiensis. Obierunt episcopi Ricardus de Marisco Dunelmensis, Benedictus Roffensis.

¹ John of Fountains, bishop of Ely, 1220-1225.

² Thomas of Blunville, bishop of Norwich, 1226-1236. From this point the Chronicle of St. Martin's, Dover, which in its later portions

has very much in common with our Chronicle, becomes comparatively full, and continues so till the year 1234; without, however, so far presenting any close verbal coincidences.

MCCXXVII. Obiit Willelmus de Mandevile comes Est-
sexiæ. Hubertus de Burgo, justitiarius Angliæ, factus A.D. 1227.
Hubert de
Burgh made
earl of Kent.
est comes Cantix. Obiit papa Honorius III^{us}; cui
successit Hugo episcopus Ostiensis, et dictus est Gre-
gorius VIII^{us}. Magister Henricus de Sanford, archi- Consecra-
tion of
Henry
Sanford.
May 8.
diaconus Cantuariensis, consecratur in episcopum Rof-
fensem apud Cantuariam, in capella domini archiepiscopi,
vii^o idus Maii.¹ Fredericus imperator Romæ cruce Excommu-
cation of
Frederick II.
signatus est, sed, corruptus muneribus paganorum,
ire dissimulavit, ob quam causam excommunicatus est.
Postea adductis in imperium Sarracenis ecclesiam con-
culcat. Confundit etiam miserabiliter negotium Terræ
Sanctæ.

Obitus Stephani.

Anno Domini M^oCC^oXX^oVIII^o, idus Julii, obiit venerandæ A.D. 1228.
Death of
archbishop
Langton,
July 18.
memoriæ Stephanus Cantuariensis archiepiscopus ad
manerium suum quod Slindune dicitur. Cujus corpus
cum apud Cantuariam die Sanctæ Mildrithæ deferretur,
conventus Cantuariensis præsentibus multis personis,
ecclesiasticis et sæcularibus, et populo multo promiscui
sexus, ecclesiam suam, personas ecclesiæ, jura et liber-
tates ejusdem, terras etiam et possessiones et homines
suos, sub protectione domini papæ et curiæ Romanæ Appeal of
the convent
for the pro-
tection of
the pope.
supposuerunt, appellantes ne aliqua ecclesiastica sæcu-
larisve persona aliquid attemptare præsumat in præ-
judicium Cantuariensis ecclesiæ. Hanc eandem appel-
lationem præfatus conventus innovavit die qua præ-
nominatus archiepiscopus ante majus altare jaceret
humandus. Cum autem idem archiepiscopus honeste
sepulturæ traditus esset, et secundum canonum
statuta,² priusquam de alicujus personæ electione
tractetur, regia licentia sit requirenda, de communi
totius capituli consensu et voluntate missus est prior

¹ Henry de Sandford, bishop of | ² canonum statuta] Decret., pars
Rochester, 1227-1235. | i., dist. lxiii., c. 25.

A.D. 1228.
The king is
asked for
licence to
elect a new
archbishop.

Cantuariensis, una cum majoribus totius ecclesiæ fratribus, ad dominum regem super pastore sibi et ecclesiæ suæ viduatæ eligendo licentiam petiturus. Qui cum a domino rege prout decuit honorifice susceptus esset, et idem dominus rex quasdam parvas inducias respondendi a priore et fratribus absque omni cavillatione postularet, asserens se velle super hoc saltem per unam noctem deliberare, et de consilio episcoporum et baronum suorum huic impetrationi et postulationi prioris respondere, de utriusque partis consensu, datus est dies crastinus, omni remota dilatione vel negotii protelatione, super postulata licentia eligendi domini regis audire sententiam. Illucescente igitur die crastino, et convenientibus in unum apud Westmonasterium cum domino rege tam episcopis quam proceribus et aliis personis innumeris, accessit ad dominum regem præfatus prior Cantuariensis cum suis, porrigens domino regi litteras patentes capituli Cantuariensis, per quas supplicabat prædictum capitulum eidem domino regi, quatinus sibi eligendi pontificem liberam dignaretur concedere facultatem. Qui sapienter et prudenter respondens, utpote prudenti et sapienti fretus consilio, vultum hilarem et benignum eis prætendendo, tandem sic ait, "Domine prior, audivi petitionem tuam; audivi et intellexi efficaciter quod in præsentia mea ex parte capituli tui proposuisti. Et, quoniam non decet principem catholicum canonicis sanctionibus scienter obviare, de mera et pura voluntate mea regium tibi et capitulo tuo de eligendo vobis pontifice consensum benignissime concedo; scituri procul dubio quod vos et ecclesiam vestram affectu dilectionis tenerrimo diligo et dilecturus sum, nisi per vos steterit. Rogo etiam quod in talem personam unanimiter convenire studeatis, de cujus promotione Deo et Anglicanæ ecclesiæ, mihi insuper et regno meo, grata possint exinde incrementa provenire; pernecessarium enim valde

His reply to
the prior.

“ est et tam mihi quam vobis perutile, ut neque ad A.D. 1223.
 “ dexteram neque ad sinistram ob nullius gratiam,
 “ odium vel favorem, declinaveritis.”

Impetrata igitur a priore et suis eligendi et rece- The convent proceeds to the election.
 dendi licentia, omnibusque strenue et prudenter per-
 actis quæ negotium præfatum contingebant, rediit prior
 cum suis pacifice ad propria. Convenientibus igitur
 fratribus in crastino adventus prioris in capitulo, et
 expositis per ordinem omnibus a priore quæ superius
 memoravimus, videlicet quæ a domino rege et
 concilio suo super licentia eligendi audierant, gratias
 agentes Deo Qui in operibus Suis semper est mira-
 bilis, unanimiter conclamabant: “ Benedictus Domi-
 “ nus Deus Israel, Qui non delinquit confidentes in
 “ Se.” His itaque prout diximus ad votum peractis, The day fixed, August 3.
 constitutus est electioni celebrandæ dies inventionis
 Sancti Stephani prothomartiris; et interim vocatis fra-
 tribus absentibus qui vocandi erant, scilicet qui po-
 tuerunt et voluerunt et debuerunt interesse, et denun-
 tiata sollempniter in ecclesia coram Deo et populo die
 electioni celebrandæ præfixa, indictoque communiter
 per tres dies sollempni jejunio, in quibus totus con-
 ventus, nudi pedibus et discalciati, processiones per
 cimiterium suum faciebat, clero etiam et populo civi-
 tatis processionem suam separatim ab una ecclesia ad
 aliam cum multo lacrimarum ymbre faciente, dies
 tantæ sollennitati constituta tandem illuxit.

Mane vero, hoc est summo diluculo, surgentes, et ea August 3. Meeting in the Chapter House.
 quæ diei illius erant summo cum studio perficientes,
 pulsato signo quod in diebus festivis ad vocandos
 fratres in capitulum pulsari solet, omnes festinanter,
 sed cum gravitate tamen, concurrerunt. Convenienti-
 bus in capitulum omnibus qui debuerunt interesse,
 ceterisque omnibus qui interesse non debuerunt prorsus
 exclusis, lectaque lectione regulari et evangelica,
 protinus a priore de more “ Benedicite ” subinfertur.
 Conventu vero respondente “ Amen,” ilico prior sub-
 junxit dicens; “ Tractaturi de electione nostra, fratres

A.D. 1228.
Aug. 3.
The prior's
exhortation
to unity.

" carissimi, in unum convenimus, et utinam sic in
" unum conveniamus, ut ad nos apte referri possit
" illud propheticum de unitate conscriptum, 'Ecce
" 'quam bonum et quam jocundum,' etc." Et paucis
de unitate et caritate interpositis hæc adjecit, " si
" fuerimus in caritate stabiles, erimus invincibiles;
" si inseparabiles erimus proculdubio insuperabiles."
Hiis et aliis verbis præmonitoriis et præmunitoriis a
prædicto priore publice pertractatis, adjecit: " Fratres
" dilectissimi, priusquam de negotii communis substan-
" tia quicquam perstringamus, invocanda nobis est
" cum lacrimis et suspiriis Sancti Spiritus gratia; quam
" si consequi potuerimus, et tales fuerimus ut nobis
" exorantibus adesse dignetur, opus quod inchoare
" debemus securi et cum fiducia aggredi valebimus."
Quo dicto, protinus surgens prior de sedili suo pariter
et conventus, extensis manibus in cælum, incepit prior
submissa voce: " Veni Creator Spiritus," flexis geni-
bus in terram, dum quilibet versus singillatim incho-
aretur.

Ceremonies
preceding
the election.

Quis autem fletus, quæ suspiria de cordibus eorum
prodierint, dum canticum illud supernale in corde et
ore singulorum versaretur, non facile credo lingua vel
chalamo posse explicari! Decantato igitur prædicto
canto cum devotione magna et singultibus innumeris,
rediit unusquisque ad locum proprium in capitulo,
uniuscujusque personæ ordine more solito observato.
Residentibus ergo omnibus prout diximus in locis suis,
et tacentibus, lecta est publice indulgentia domini
Alexandri papæ de libera electione, necnon et carta
Johannis regis Angliæ de eadem re nobis et universis
ecclesiis cathedralibus et conventualibus Angliæ con-
fecta, post quam constitutio concilii generalis domini
Innocentii papæ, quæ sic incipit: " Quia propter, etc." ¹

Reading of
decretals.

¹ Decretal. Gregorii IX., lib. i. tit. 6, c. 42. This is the constitution of the Lateran Council of 1215, which prescribed the mode of securing an

election of the "major et sanior
" pars capituli;" Conc. Lat., c. 24;
Concilia, Labbe, xi. 176.

Quibus auctoritatibus recitatis et propensius intellectis, quesivit prior a conventu quam formam in electionis celebratione decreverint observare. Et discutientes inter se de formarum periculis, omissis duabus, scilicet scrutinio et inspiratione, omnes et singuli tandem in compromissum convenerunt. Cumque requireret ipse prior, "Placet vobis hæc forma?" scilicet compromissio, responderunt omnes et singuli "Placet"; nec inventus solus qui contradiceret. Prior autem hæc audiens, "In quot," inquit, "vultis consentire?" Responderunt quidam "In quinque," quidam vero "In septem," propterea quia numerus sacer est, et quia decretalis loquitur de septem, quæ sic incipit, "Cum in jure peritus existas,"¹ etc. Ventilato igitur inter se studio propensiori, cui numero facilius et melius sit inhærendum, tandem in quinque singuli convenere; requisitumque est ad quam personam totius capituli spectet istorum quinque nominatio. Responsum est quod ad nullam specialiter juris ratione, eo quod constitutio concilii generalis ita loquitur in hac causa; "Assumantur de toto collegio tres vel v. vel vii,"² etc. Nam ex quo dicit dominus papa in constitutione sua, "assumantur tot vel tot," liquet quod de voluntate et consensu omnium, et non tantum unius, debent assumi. Verumtamen auctoritatem nominandi istum vel illum poterit conventus præstare priori propter reverentiam, vel suppriori vel alicui personæ superiori, sub hac forma dicens "Placet vobis talis?" respondendum est si placet, "Consentio," si vero displiceat, dicendum est "Dissentio." Et notandum quod licet totus conventus consentiat in unam personam, et unus contradicat, hoc modo dicens "Dissentio," non erit admittenda persona illa ullo modo ad illud negotium exequendum, nec tamen assignabit rationem aliquam contradictor

A.D. 1228.
Aug. 3.
The monks
choose to
elect by the
way of com-
promise.

Question of
the number
of the com-
mittee.

Proceeding
in the elec-
tion of the
committee.

¹ Decret. Greg. IX., lib. i. tit. 6, c. 33. | Decretals of Gregory IX., says
"assumantur tres de collegio."

² The constitution as given in the

A.D. 1228,
Aug. 8. quare eidem personæ assensum suum non præbuerit,
vel contradixerit.

Five are
chosen to
make the
election.

Convenientibus igitur in quinque, prout superius diximus, omnibus et singulis, assumpti sunt de communi consensu personæ istæ, quarum hic interserere nomina dignum judicavi, ut earum memoria sit in benedictione perpetua; videlicet Johannes supprior, Rogerus de Wrmedale, Hubertus, Radulfus celerarius, et Eudo; viri quidem Deum valde timentes et, quantum ad humanum spectat iudicium, regia via in omnibus operibus suis incedentes. Qui protinus surgentes, et lacrimabiliter pedibus conventus se provolvētes, supplicabant ut pro eis Dominum exorarent quatinus eis Dominus de Sua gratia confidentibus hoc negotium sic exequi concedere dignaretur, ut eidem et sanctæ Cantuariensi ecclesiæ ad honorem, et domino regi et regno cedere possit ad utilitatem. Quibus dictis, prior, assumpta stola, excommunicavit candelis accensis omnes illos qui malitiose se gesserint in hoc negotio, nec non et omnes illos qui scienter eligerent indignum, utpote infamem vel aliquo crimine irretitum; et illum qui permetteret se eligi cum sciret se ineligibilem, in præsentia istarum reliquiarum, videlicet ligno Dominicæ Crucis, velo beatæ Mariæ, necnon et corona sancti Thomæ martyris, quæ omnes in capitulum ad terrorem delatæ fuerant. Hiis siquidem taliter peractis, redacta est in scriptum prænominatorum quinque autoritas, et potestas eisdem a conventu donata, de patre et pastore sibi providendo. Cujus scripti talis est forma:

The prior
excommuni-
cates those
who may
elect an
unworthy
person.

Form of the
authorisa-
tion.

“ Universis sanctæ matris ecclesiæ filiis ad quos præsentēs litteræ pervenerint, Johannes prior et conventus ecclesiæ Christi Cantuariensis, salutem in Domino. Ad notitiam vestram volumus pervenire quod, bonæ memoriæ Stephano quondam archiepiscopo nostro viam universæ carnis ingresso, cum postea ad tractandum de eligendo nobis prælato ac pastore in capitulo nostro certo die ad hoc præfixo, videlicet die inventionis Sancti Stephani, præsentibus omnibus qui debebant et volebant et poterant interesse, convenissemus,

“ tandem invocata Spiritus Sancti gratia, et lecta coram nobis
 “ constitutione concilii generalis quæ sic incipit, ‘*Quia propter,*’ A.D. 1228.
Aug. 3.
 “ etc., commisimus potestatem quibusdam fratribus nostris;
 “ scilicet Johanni suppriori, Rogero de Wrmedale, Huberto,
 “ Radulfo celerario, et Eudoni; ut vice omnium nostrum nobis
 “ et ecclesiæ nostræ provideant de pastore, vel eorum pars
 “ major. Ut igitur hæc forma compromissi plenæ optineret
 “ robur firmitatis, præsentī scripto sigillum nostrum de con-
 “ sensu omnium et singulorum apposuimus. Actum anno
 “ Domini m^occ^oxxviii^o, die inventionis Sancti Stephani.”

Hac igitur autoritate lecta et approbata, continuo The com-
mittee of
five retire to
a separate
chamber.
 egressi sunt, et ingressi armariolum secus hostium
 capituli, in quo libri præcentoris includuntur, januis
 firmissime clausis et fortiter obseratis, priusquam de
 negotio sibi injuncto quicquam attemptarent, Spiritus
 Sancti gratiam cum gemitu et lacrimis, prout ipsi
 postea asserebant, invocare cœperunt; hymnum illum
 spiritualem “*Veni creator Spiritus*” suaviter modu-
 lando decantantes; quo decantato, mox ad personarum
 nominationem accesserunt, et de earumdem meritis et
 valoribus prout arbitror districtissime discusserunt, dis-
 cutientesque diutius, prior cum conventu septem psalmos
 poenitentiales cum letania majori interim psallebat,
 cum devotione magna et lacrimarum imbre non modico.

Inclusi ergo quinque superius memorati, tandem in They come
out and
declare their
choice.
 unam omnes convenere personam, et, postulantes egres-
 sum a loco in quo claudebantur, exierunt gaudentes,
 et Deo gratias agentes in cordibus suis; et ingressi
 capitulum stabant in loco illo, ubi fratres de commissis
 suis veniam postulare consueverunt. Supprior autem
 tenens in manu sua scriptum illud sigillatum sigillo
 conventus, in quo expresse continebatur eorum auto-
 ritas, expectantibus omnibus et tacentibus præ gaudio,
 distincte et aperte illud legere per ordinem mox in-
 cepit, ita dicens, “*Universis sanctæ matris ecclesiæ filiis,*”
 etc. “*Datum etc. die inventionis Sancti Stephani;*” et omnia
 recitavit prout continebatur in scripto suo, et addens
 cum lacrimis ita dixit: “*Nos igitur hac autoritate et*
 “ *potestate nobis commissa, in nomine Patris et Filii*
 “ *et Spiritus Sancti, Amen, nominamus vobis in*

A.D. 1223.
Aug. 3.
Walter of
Eynsham
elected.

"patrem et pastorem magistrum Walterum de Eynsham."

Quod cum audisset conventus, statim omnes et singuli manibus erectis in cælum et præ gaudio cordis in Domino exultantes, conclamabant dicentes, "Deo gratias, Amen."

He deprecates the election.

Audiens autem magister Walterus de Eynesham verborum istorum pronuntiationem, totus in lacrimas resolutus, pedibus omnium se projecit, rogans et multa prece deposcens, ut eum ab honore isto prorsus absolverent, asserens se tanto honore penitus indignum et ad tanti laboris tollerantiam omnimodis insufficientem. Quibus auditis prior alta voce canticum, scilicet, "Te Deum laudamus," statim inchoavit; et accipientes eum, cum cantico illo, ad majus altare deportaverunt, pulsantibus interim omnibus signis majoribus et minoribus. Deportatus autem ante altare osculatus est illud, et cadens cum lacrymis prostravit se ante illud, quousque canticum superius memoratum in conventu plene consummaretur. Terminatoque cantico, ilico prior subjunxit dicens. "Salvum fac servum tuum." "Do-

He is placed in his seat by the prior.

minus vobiscum." "Oremus." "Omnipotens sempiternus Deus, miserere famulo tuo, etc." Dictaque collecta et osculatis reliquiis quæ super altare positæ fuerant, et textu evangeliorum, confestim ductus est a priore et senioribus ecclesiæ ad sedem propriam. In qua collocatus omnes fratres in osculo pacis ibidem recepit, incipiens a priore, et sic a senioribus prout erant in ordine, astante universo clero et populo, et clamante, "Benedictus Dominus qui te in pastorem elegit."

The election announced to the clergy and people.

Hiis ita rite gestis, prior cum senioribus electum nostrum clero et populo manifestius declaraturus pulpitem ascendit, et, incipiens a primordio negotii, videlicet qualiter bonæ memoriæ Stephanus quondam Cantuariensis archiepiscopus de medio subtractus diem

¹ *evangeliorum*] ab electo nostro, MS. erased.

clausurit extremum, et qualiter dominus rex petita
 licentia liberam nobis eligendi pontificem facultatem
 concesserit, nec non et omnia per ordinem, sicut
 superius digesta sunt, luculentissimo sermone publice
 denuntiavit. In fine vero hujus denuntiationis suppo-
 suit ecclesiam suam, electum suum, et personas eccle-
 siæ, cum omnibus quæ ad eos pertinere dinoscuntur
 quocumque jure, sub protectione domini papæ et curiæ
 Romanæ; appellationem illam innovando quam fecit
 conventus sollemniter cum adhuc corpus Stephani
 archiepiscopi in ecclesia jaceret humandum. Hac
 autem appellatione sic innovata, rogavit prior clerum
 et populum ut ecclesiam Cantuariensem et electum
 suum in omnibus suis Domino commendare studerent.
 Ordinatis igitur omnibus quæ huic sollemnitati secun-
 dum sacrorum canonum statuta necessaria arbitraban-
 tur, reversus est in capitulum suum iterum conventus
 una cum electo suo, et strato tapeto posuerunt eum in
 sede sua, residentibus omnibus a dextris et a sinistris
 prout cujuslibet ordo exigebat. Et conficientes decre-
 tum electionis suæ sub hac forma processerunt:

A.D. 1228.
 Aug. 3.
 Renewal of
 the appeal.

The elect
 seated in the
 chapter-
 house.

"In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, Amen.
 "Cum ecclesia Cantuariensis per mortem bonæ memoriæ
 "Stephani quondam Cantuariensis archiepiscopi vacaret, et
 "prior et conventus ejusdem ecclesiæ, impetrata domini regis
 "licentia, die statuto in suo capitulo ad eligendum convenis-
 "sent, præsentibus omnibus qui voluerunt et potuerunt et de-
 "buerunt interesse; iidem prior et conventus lecta constitu-
 "tione concilii generalis, nobis, videlicet Johanni suppriori,
 "Rogerio de Wrmedale, Huberto, Radulfo celerario, et Eudoni,
 "monachis ejusdem ecclesiæ, plenam potestatem commise-
 "runt, ut vice omnium provideremus eis et Cantuariensi
 "ecclesiæ de pastore.

Formal re-
 cord of the
 process of
 election.

"Nos igitur, habito super hoc inter nos diligenti tractatu et
 "invocata Spiritus Sancti gratia, in partem cedentes et seorsum
 "tractantes, eligimus in patrem et pastorem virum literatum,
 "providum et discretum, ad honorem Dei et sanctæ Cantuari-
 "ensis ecclesiæ, fratrem Walterum de Eynesham, ejusdem
 "ecclesiæ monachum. Cui electioni idem frater Walterus
 "tandem consensit, et, ne super hoc aliquis in posterum dubi-

A.D. 1228. "tationis scrupulus oriatur, de consensu eorundem, prioris
"scilicet et conventus, huic decreto sigillum capitali est ap-
"pensum."

Subscrip-
tions of
names.

Superscriptiones autem huic decreto intersertæ tales
fuerunt, "Huic decreto ego frater Johannes prior Cantuari-
"ensis ecclesiæ subscribo." Ceteri omnes prout erant in
ordine subscripserunt.

Date of the
Act.

Subscriptionibus igitur sic consummatis plene, adde-
batur et hoc: "Actum anno Domini m^occ^oxxviii^o, mense
"Augusti, die inventionis Sancti Stephani, in capitulo ecclesiæ
"Christi Cantuariensis."

DE MODO ELECTIONIS CELEBRANDÆ.

Rules for
celebrating
elections of
bishops.

*Matrimonium spiri-
tuale contrahi debet
per verba de præsenti
quemadmodum car-
nale. Unde in de-
creto cujuslibet elec-
tionis dicere debent
electores "Eligimus
talem vel postula-
mus."*

Qualiter procedendum sit in elec-
tionis celebratione secundum quam-
libet formam, diligens lector hic
plenius poterit edoceri.

Ut rite procedat electio, primo
petatur a domino rege licentia eli-
gendi; si simpliciter concedatur,
bene est; si simpliciter denegetur, instetur humiliter
secundo et tertio per dies continuos propter reve-
rentiam domini regis; et, si perseveraverit in contra-
dictione, nihilominus procedatur ad electionem; si vero
dicat se deliberaturum, sustineri poterit semel et se-
cundo, dum tamen modica sit dilatio et prout arbi-
tratum fuerit expedire. Optenta igitur vel denegata
eligendi licentia, vel non data responsione cum satis
fuerit petita, procedatur ad electionem; et primo præ-
figatur dies certus electioni celebrandæ; et interim,

¹ The following rules for election
should be compared with the treatise
of Lawrence Somercote on the same
subject. Somercote was a canon of

Chichester and deacon to Gregory
IX.; Bale, Scriptores, pp. 285, 286.
His tract is in the Harleian MS.
670.

indicto jejunio solempni et vocatis fratribus in eodem regno absentibus,¹ qui consueverunt² et commodè³ possunt interesse; invocata Spiritus Sancti gratia, tractent inter se quam formam eligendi velint observare. Et, si forte occurrat eis forma inspirationis, attendant quod "tarda non habet molimina Spiritus Sancti gratia." Exigitur enim secundum hanc formam quod omnes et singuli consentiant et quasi subito acclament, vel, priore eligente, acclament ceteri coeligentes, non requisito singillatim consensu singulorum; unico etiam non consentiente, cassa est electio, et propterea periculosa est electio.

Si autem elegerint formam scrutinii, eligantur de capitulo tres scrutatores votorum, qui iurati seorsum et secreto examinent singulos de capitulo, et nominationes eorum redigant in scriptis; facta examinatione omnium, redeant ad capitulum, et publicetur qui et quot nominaverint istum vel illum, et habeatur a toto capitulo diligens collatio super numero et merito nominatorum et nominantium; et sic perspecto quis eorum nominatus fuerit a majori et saniori parte capituli, prior de consensu omnium eligat eum, et sic alii coeligant vel consentiant. Nullus autem prorumpat in electionem, etiamsi facta publicatione viderit longe maiorem partem aliquem nominasse, antequam, sicut dictum est, facta fuerit collatio, nec ad deportationem antequam fiat electio, post illam collationem; facta etiam publicatione et collatione, non protrahatur electio, sed statim fiat in eadem instantia capituli. Oportet etiam secundum hanc formam ut plene major et sanior pars totius capituli in illa examinatione consentiat in aliquem, quod vix continget. Unde propter hæc et alia periculosa est hæc forma. Præterea forma sine dubio longe planior est et sine scrupulo, ut scilicet omnes transferant omnem potestatem eligendi vel postulandi, si hoc facere velint, in aliquos viros idoneos. Illi enim citra aliquam huiusmodi solemp-

Rules for
the election
of bishops.

¹ *Hoc propter Hibernenses.*

² *Hoc propter Dovenenses.*

³ *Hoc propter infirmos.*

Rules for
the election
of bishops.

nitatem poterunt eligere quem voluerunt idoneum, sed omnes habent consentire. Hanc formam magis approbo inter omnes. Facta autem electione in quacunque forma, cantetur sollemniter canticum "Te Deum laudamus;" et si præsens fuerit electus deportari debet cum cantico ad altare. Quo facto, statim publicetur electio omnibus in ecclesia tam clericis quam laicis. Conficiatur etiam decretum electionis in quo singuli fratres confiteantur in scriptis se illi electioni consensisse, et subscribant propria manu consequentia literarum, si sciat scribere, alioquin faciat ipse signum crucis et alius scribat pro eo. Ante vero electionem plene celebratam nullo modo requiratur ab eo qui fuerit eligendus, an velit in electionem de se faciendam consentire, quoniam hoc demum post electionem habet requiri. Electione plene celebrata, domino regi præsentetur. Si vero per postulationem duxerint procedendum, eadem observentur quæ diximus in electione, verbis tantum mutatis; si autem, in forma scrutinii, quidam nominent eligendum, quidam vero postulandum, præfertur pars eligentium nisi in duplo major pars consenserit in postulandum. Idem iudicium est si quidam eligant de gremio ecclesiæ, quidam de ecclesia aliena, præfertur enim electio de gremio ecclesiæ, nisi duæ partes consenserint in extraneum. Si autem ita contingat quod in forma scrutinii quidam nominent unum, quidam alium, nullusque sit in quem plene major et sanior pars totius capituli consenserit, consulo quod in totum, nemine electo, recedatur a forma illa, quia cujuslibet electio in illo casu cassaretur.

De conditionibus electi.

Qualifications of the
person to be
elected.

Cavendum ne eligendus in aliquo sit reprehensibilis, hoc est, ne sit notatus aliquo crimine, vel aliqua labe infamiæ, neque ante ingressum neque post; ne sit illegitimus; ne sit ignobilis, quia hæc moveret regem et sic forte curiam; ne sit servilis conditionis; ne certa

ratione possit allegari inimicus vel suspectus regi. Ne possit notari de avaritia; ne sit supra modum simplex. Alia satis se offerunt sensui.

Disqualifications.

Si eligatur monachus vel clericus hujus diocesis, tunc sic dicendum est; "Eligimus talem in patrem et pastorem hujus ecclesiæ." Si eligatur clericus alterius diocesis, dicendum est in hunc modum; "Eligimus talem postulandum in patrem et pastorem hujus ecclesiæ." Si debeat sumi episcopus, tunc sic dicatur, "providentes huic ecclesiæ nominamus talem postulandum in patrem et pastorem hujus ecclesiæ." Et sciendum est quod ille qui fuerit natus in una diocesi et beneficiatus in alia, illius diocesis dicitur esse clericus in qua est beneficiatus, et non illius de qua est oriundus.

Particular rules for special cases.

"Nos igitur, hac potestate nobis commissa, in nomine Patris et Filii, etc., eligimus talem in patrem et pastorem hujus ecclesiæ."

A.D. 1228.

Ricardus episcopus Sarisberiensis se transtulit ad sedem Dunelmensem, et electus est in episcopum Saresberiensem magister Robertus de Bingham.¹ Obiit Eustachius de Falcunberge episcopus Londoniensis, et electus est in episcopum ejusdem ecclesiæ magister Rogerus Niger, archidiaconus Colecestriæ; et electus est Lucas² capellanus, thesaurarius domini regis, in archiepiscopum Dublinensem. Obiit Gaufredus de Burgo episcopus Heliensis, frater Huberti justitiiarii Angliæ.

Translation of the bishop of Salisbury to Durham.

The king's treasurer made archbishop of Durham.

M^{CC}XXIX°. Magister Walterus de Einesham, de quo supradiximus, Romam profectus est, et a domino papa cassatus in vigilia Epiphaniæ, et datus est monachis ecclesiæ Christi Cantuariæ a domino papa magister Ricardus le Grant, cancellarius de Nicole, in patrem et pastorem, in die Sancti Marcelli papæ. Hugo abbas Sancti Edmundi electus est in episcopum Heliensem.

A.D. 1229. The see of Canterbury given to Richard le Grant.

¹ Robert Bingham, bishop of Salisbury, 1229-1246.

² Luke, dean of S. Martin le Grand, in London, archbishop, 1230-1255.

A.D. 1229.
Consecra-
tion of
archbishop
Richard,
June 3.

Consecrantur episcopi magister Ricardus le Graunt¹ cancellarius Lincolnensis, Cantuariensis, et magister Rogerus le Neir, archidiaconus Colecestriæ, Londoniensis, et Hugo abbas Eadmundi Heliensis, in ecclesia Christi Cantuariæ, die Sanctæ Trinitatis, quæ fuit iiii^{to} nonas Junii. Gregorius papa a clero in Anglia decimas reddituum et proventuum recepit.

A.D. 1230.
May 1.
The king
goes to
Brittany.

M^oCC^oXXX^o. Henricus rex Angliæ, hujus nominis quartus, in die apostolorum Philippi et Jacobi primo transfretavit in Britanniam, cum exercitu magno, et pacificus rediit.

Raymond de
Burgh
drowned.

Reimundus de Burgo, nepos Huberti justiciarii Angliæ, submersus est apud Nantes in flumine Ligeris, et corpus delatum est apud Dovoriam et sepultum est in domo Dei. Obiit Galfredus de Sei in Pictavia, et Gilbertus comes Gloucestriæ, et multi nobiles Angliæ obierunt.

A.D. 1231.
Death of the
archbishop,
Aug. 3.

M^oCC^oXXXI. Obiit Ricardus archiepiscopus Cantuariensis apud Arete iiii^o nonas Augusti, cum redierit a Roma Dominica in Passione Domini. Consecratur episcopus apud Cantuariam Anselmus le Gras² Sancti David, v^o. idus Februarii, quæ tunc fuit Dominica prima Quadragesimæ. Radulfus de Nevile postulatus

¹ Richard le Grant, archbishop, 1229-1231. Roger Niger, bishop of London, 1229-1241; and Hugh of Norwold, bishop of Ely, 1229-1254. The circumstances of the triple consecration are thus given in the Chronicle of S. Martin's, Dover, MS. Julius D. 5: "4 idus Junii, in die scilicet S. Trinitatis, apud Cantuariam, ad magnum altare consecratus est in archiepiscopum magister Ricardus cancellarius Lincolnæ, habita prius dissensione inter quosdam episcopos, scilicet Roffensem et Bathoniensem, quia eis debet eum consecrare: sic tamen conquievit, quod Rof-

"fensis debet eum consecrare sine præjudicio Bathoniensis, et Bathoniensis ea die consecret Londonensem et Heliensem in capella infirmorum sine præjudicio Roffensis; et super hoc litteræ eorum sunt confectæ."

² Anselm le Gras, bishop of S. David's, 1231-1247. This is noted in the Chronicle of Dover under March 1230 (anno exeunte); and it is possible that the words "Dominica in Passione Domini" belong to this event, the subsequent "v^o idus Februarii, &c." being an after thought. Passion Sunday fell on the 9th of March.

est episcopus Cicestris, sed statim obiit.¹ Comes Ricardus, frater domini Henrici regis, duxit uxorem sororem Willelmi Mariscalli, quondam comitissam de Gloucestre et de Clare. Obiit Willelmus Mariscallus comes de Struguil viii^o idus Aprilis, et delatum est corpus ejus apud Lundonias, et sepultum est juxta patrem suum in Novo Templo. Natus est Willelmo comiti Warenniæ filius, et vocatus est Johannes. Dominus Radulfus de Nevile episcopus Cicestrensis, et domini regis cancellarius, electus est vel postulatus in archiepiscopum a conventu Cantuariensi, sed non est a domino papa admissus, in die Sancti Mauriti.²

A.D. 1231.
Marriage
of earl
Richard.

Ralph Ne-
ville elected
archbishop
but rejected.

M^oCC^oXXX^oII^o Magister Johannes de Sidingeburne, prior ecclesiæ Christi Cantuariensis, vir religiosus, literatus et discretus, et omnium morum probitate ornatus, electus est in archiepiscopum Cantuariensem a conventu ejusdem ecclesiæ x^ovii^o kalendas Aprilis,³ qui statim post electionem transfretavit apud Dovoriam ii^o nonas Aprilis, quæ tunc fuit Dominica in Ramis Palmarum; et in crastino Sancti Barnabæ resignavit in manus domini papæ electionem factam. Magister Johannes le Blund, canonicus Cicestrensis, electus est in archiepiscopum Cantuariensem a conventu ejusdem ecclesiæ, vii^o kalendas Septembris.⁴ Hubertus de Burgo, comes Cantis et justitiarius Angliæ, depositus est ab officio suo et retrusus in carcerem apud Divisas. Quadragesima pars omnium mobilium regi soluta est.

A.D. 1232.
John of Sit-
tingbourne
elected.

He resigns
and John le
Blund is
chosen.

Imprison-
ment of
Hubert de
Burgh.

M^oCC^oXXX^oIII. Johannes le Blund electus Cantuariensis rediit a curia Romana cassatus.

A.D. 1233.
John le
Blund is re-
jected.

¹ Radulfus de Nevile] This is a mistake; Ralph de Nevile had been bishop of Chichester since 1224, and lived on until 1244. He was elected or postulated to the see of Canterbury this year, but the election was quashed; as is mentioned immediately below.

² The royal assent to the chancel-

lor's election was given Sept. 24, 1231; Hardy's *Le Neve*, p. 12.

³ The royal assent was given to the prior's election May 22, 1232; Hardy's *Le Neve*, p. 12.

⁴ John le Blund was elected under a *congé d'elire* issued Aug. 2, and the royal assent was given Aug. 30; Hardy's *Le Neve*, p. 18.

A.D. 1234.
Edmund of
Abingdon
chosen and
consecrated.

M^{CC}XXX^{III}. Magister Edmundus de Abindonia, thesaurarius Sarisberiensis, electus est in archiepiscopum Cantuariensem a conventu ejusdem ecclesiæ in vigilia Sancti Matthæi apostoli, et eodem anno consecratus, Dominica scilicet qua cantatur "Lætare Jeru-
" salem," a sancto Rogerio Lundoniensi episcopo, die Annuntiationis beatæ Mariæ Virginis.¹ Ricardus Mariscallus, comes de Struguil, movit guerram contra dominum regem Angliæ Henricum in Hibernia, et in ipsa guerra interfectus est. Hubertus de Burgo, quondam comes Cantia et justitiarius Angliæ, evasit a carcere regis circa festum Omnium Sanctorum.

Death of
Richard
Marshall.

Escape of
Hubert.

A.D. 1235.
The em-
peror's mar-
riage.

M^{CC}XXX^V. Fredericus imperator duxit Ysabellam sororem regis Henrici Angliæ in uxorem.

A.D. 1236.
The king's
marriage.

M^{CC}XXX^{VI}. Henricus rex Angliæ quartus desponsavit Helianoram uxorem suam, filiam comitis Provincie, quam deponsavit sanctus Eadmundus in Cantuaria.

Obiit Thomas de Blunvile episcopus Norwicensis, et Willelmus episcopus Wigorniensis; successit magister Walterus de Cantialupo.²

A.D. 1237.
Arrival of
the legate
Otho.

M^{CC}XXX^{VII}. Tricesima pars mobilium regi soluta est. Otho legatus venit in Angliam, et tenuit concilium Londoniis generale. Obiit Ricardus episcopus Dunelmensis, et electus est prior ejusdem domus.

A.D. 1238.
Marriage of
Simon de
Montfort.

M^{CC}XXX^{VIII}. Simon de Monteforti duxit uxorem Alianor comitissam de Panbroc, sororem regis Angliæ. Obiit Petrus de Rupibus episcopus Wintoniensis.

Dispute be-
tween the
convent and
the arch-
bishop.

MEMORANDUM quod eodem anno, cum ortæ essent controversiæ et dissensiones multæ inter venerabilem patrem Edmundum, Dei gratia archiepiscopum et conventum ecclesiæ Christi Cantuariæ, super libertatibus

¹ The Chronicle of Dover, after a circumstantial account of the consecration of archbishop Edmund, becomes very concise, and so continues until the year 1258. There is a change of hand in the MS. here and

the annals of 1235 and 1236 are written over an erasure. The old hand resumes at the word "Memorandum."

² Walter Cantilupe was consecrated at Viterbo May 8, 1237.

et iuribus et consuetudinibus, tandem amicabile compositio intervenit sub hac tamen conditione, scilicet, si consensus domini papæ et regis Angliæ intervenirent; post hanc vero pacis reformationem, archiepiscopus valem faciens conventui Romam profectus est,¹ adjuncto sibi archidiacono, Simone de Langetune,² cujus memoria in maledictione est, et Eustachio monacho qui cum eo sine licentia conventus recessit, et magistro Thoma de Frankenham, qui obiter cessit in fata, et multis aliis.

A.D. 1238.

The archbishop and archdeacon go to Rome.

Interea innotuit conventui de fractura cartæ beati Thomæ martyris, per Simonem de Hertlepe, qui pro tempore custos cartarum extiterat; qui etiam regulariter compulsus rei eventum coram conventu patefecit, tale sermonis sumens initium. "Cum," inquit, "cartæ, quæ pro causis vestris instruendis Romam delatæ fuerunt, per quosdam nuntios reportarentur, cartam unam incaute arripui, et scedulam a sigillo ignanter avulsi; unde vehementer contristatus priorem nostrum, Johannem scilicet de Chetham,³ super hæc consulere non distuli; qui, quasi juris ignarus et monastica simplicitate ductus, cartam transcribi verbo ad verbum consuluit, vocatoque postmodum Radulfo de Orpintune, mille artes habente nocivas, scedulam novam veteri signo præcepit apponi." Consentientibus igitur istis tribus, perfectum est illud opus nefarium. Radulfus vero, apud Sanctum Bertinum moram faciens, ad mandatum capituli Cantuariensis venit, et coram fratribus in capitulo super falsificatione convictus, per quindenam in carcere tenebatur inclusus.

The charter of S. Thomas torn by Simon of Hertlepe.

His account of the transaction.

Ralph of Orpington imprisoned.

¹ The archbishop set out for Rome about Nov. 30, 1237; Ann. Theob. p. 105.

² Simon Langton, archdeacon, 1227-1248, and brother to the late archbishop.

³ John de Chetham, or Chatham, must have succeeded John of Sittingbourne between the year 1232,

when the latter was chosen archbishop, and the year 1238, when this scandal was detected. John of Sittingbourne was now dead, as appears from the description, "bonæ memoriæ," below; and John of Chetham became a Carthusian in consequence of the following transactions.

A.D. 1238. Tandem petita licentia, ad cœnobium alborum monachorum nomine Mauros, habitum eorundem suscepturus, divertit.

Archdeacon
Langton
accuses the
monks of
forgeries.

Interea, prosperato itinere, tam archiepiscopus quam procuratores conventus usque Romam pervenerunt. Ubi coram papa multis ab utraque parte propositis, archidiaconus Architofel, quem prius nominavimus, venenum quod in corde tacito conceperat coram papa penitus evomuit, hoc modo in sermonem prorumpens: "Pater," inquit, "sancte, non est aliqua falsificatio quæ in ecclesia Cantuariensi non sit perpetrata. In auro enim, in plumbo et in cera, et in omni metallo falsificationem commiserunt." Quibus auditis procuratores conventus litteras domini legati excusatorias porrexerunt in medium. Quibus lectis et intellectis solutum est concilium; petitiones vero archiepiscopi contra conventum tales fuerunt: primo, quod possit erigere ecclesiam præbendam; quod possit alibi quam in ecclesia Cantuariensi consecrare episcopos, cum necessitas urgens id exposcit; quod monachos possit expellere et canonicos instituere. Quasdam etiam litteras legato directas impetravit, quarum tenor talis fuit:

The arch-
bishop's
claims on
the convent.

The pope
directs the
legate to
visit Canter-
bury.

"Gregorius, episcopus, etc., Othoni diacono cardinali, apostolicæ sedis legato, salutem. Discretionis tuæ per apostolica scripta mandamus, quatinus Cantuariam accedens omnia privilegia monachorum diligenter inspicias; quæ vero duplicata fuerint, unum archiepiscopo et aliud monachis assignes. Quæ vero falsata vel de falsitate suspecta reperis, nobis sub sigillo tuo transmittas, ut de illis prout viderimus expedire, autore Deo, disponamus."

The legate
and arch-
bishop come
to Canter-
bury.

Rediens ergo archiepiscopus¹ a curia Romana Cantuariam venit, et a conventu honorifice est susceptus. Evolutis postmodum paucis diebus, archiepiscopus cum legato Cantuariam venit, mandatum apostolicum exe-

---

¹ The archbishop returned in July, and was received at Canterbury about the feast of the Assumption; Ann. Theokesb., p. 110.

cuturus. Privilegiis ergo monachorum et archiepiscopi inspectis et diligenter examinatis, nullam in eis falsitatem invenit. Conquerebatur vero archiepiscopus de privilegio Alexandri, quod dicebat se commisisse bonæ memoriæ Johanni priori de Sidingeburne, quod non fuit legato exhibitum. Hæsitante super hoc conventu, Bartholomeus de Sandwico se manibus suis illud combussisse asserebat, et hoc ipsum coram legato confitebatur. Post hoc venit legatus in capitulum, et coram conventu multa proposuit, dicens se specialiter venisse pro pace reformanda inter archiepiscopum et conventum, sed, voto suo frustratus, quod suum erat se velle exequi dicebat. Injunxit igitur priori et Symoni de Herlepe et Bartholomæo de Sandwico, quod infra octavam diem apud Londonias coram eo comparerent, poenam condignam pro excessibus accepturi.¹

A.D. 1238.
Examination of documents.

Confession of Bartholomew of Sandwich.

The legate summons the delinquents to London.

Recedentibus ergo legato et archiepiscopo, conventus super hiis et aliis tractatum habuere diligentem. Archiepiscopus autem cognito quod supprior, R. de Westgate, iter arripuit versus Romam, ipsum per litteras suas absolvit. Supprior vero, pro statu² suo appellans, Romam profectus est una cum R. Digun et W. de Dovoriam. Prior vero et fratres Symon et Bartholomæus, petita licentia, ad diem eis præfixum perrexerunt. In præsentia igitur legati, postquam sunt constituti, prior inconsultis omnibus, legati pedibus provolutus, in hæc verba prorupit: "Pater," inquit, "sancte, ego prioratum in manus vestras resigno." Cui legatus, "Et nos," inquit, "admittimus;" et sic, benedictione percepta, cum summa festinatione ad habitum Chertehusiensem convolvavit. Symon vero Cantuariam venit, et in capitulo a conventu licentiam petiit transferendi se ad religionem artiore; et sic, habita licentia, recessit. Bartholomæus autem, pro combustione privilegii acriter correptus, hanc sententiam tandem recepit;

The sub-prior sets out for Rome.

The prior and his accomplices come before the legate.

The prior resigns.

Simon leaves the convent.

¹ accepturi] accepturis, MS.

| ² statu] stratu, MS.

A.D. 1288.
Sentence on
Bartholo-
mew.

"Frater, tu multum deliquisti, et fere incurristi crimen læsæ majestatis, quia combussisti bullam domini papæ; quapropter in cœnobio Westmonasterii moram facies, donec cum deliberatione providerimus quid de te mediante justitia simus facturi." Et sic in prædicto monasterio aliquamdiu beneplacitum legati expectavit.

The arch-
bishop
comes to the
chapter
house,
Nov. 17.

Interea misit legatus clericum suum Cantuariam, qui super combustione privilegii prædicti diligentem fecit inquisitionem. Archiepiscopus vero tam litteratorie quam viva voce multotiens a conventu rogatus quatinus Cantuariam veniret, de creatione prioris debito modo ordinaturus, die Mercurii proxima ante festum Sancti Edmundi, cum viris diversæ religionis et sæcularibus multis, capitulum est ingressus; et primo quidem verba pacifica et prædicationi simillima proposuit; deinde subito in hæc verba prorupit: "Cum," inquit, "in civitate Lundoniarum cum legato moram faceremus, rumor ad aures nostras pervenit quod supprior vester in procinctu itineris erga Romam extitit; quapropter ipsum per litteras nostras vobis directas ab officio supprioratus absolvimus; sed quia istud, ut audivimus, moleste fertis, quod tunc fecimus absentes, modo, in capitulo vestro constituti, facimus præsentibus; ipsumque absolventes, vobis in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus ne de cetero ipsum pro suppriori habeatis." Quibus auditis monachi Cantuarienses, vehementer territi pariter et turbati, omnes et singuli surrexerunt, et hoc contra jura et privilegia et dignitates ecclesiæ fieri protestantes, archiepiscopo cum clericis suis in capitulo remanente, exierunt continuo, et in ecclesiam venientes missam beatæ Mariæ sollemniter celebraverunt. Archiepiscopus vero tertio conventum monuit, quatinus de inobedientia et irreverentia et contemptu sibi et suis illatis ei satisfacere curarent. Die vero Jovis proxima sequente, quasdam litteras super majus altare poni fecit, in qui-

He releases
the convent
from obe-
dience to the
supprior.

The monks
protest.

Letter of the
archbishop,
Nov. 18.

bus continebatur ipsam ecclesiam Cantuariensem a pulsatione campanarum, et nos a celebratione divinorum suspendisse. Conventus vero, hanc suspensionem pro nichilo habens, nec a celebratione divinorum, nec a pulsatione campanarum, cessaverunt. Securi enim sub appellatione prius rite interposita extiterunt.

A.D. 1238.
Nov. 18.
He suspends the convent, but they resist.

Eodem tempore venerunt Cantuariam Lincolnensis, Cicestrensis et Eliensis episcopi,¹ ut electum Roffensem magistrum Ricardum de Wendene una cum archiepiscopo consecrarent. Quod ut monachis innotuit, presentibus tam archiepiscopo quam ceteris episcopis, solenniter appellaverunt ne alibi quam in ecclesia Cantuariensi consecraretur. Archiepiscopus vero, nulli appellationi monachorum deferens, ipsum in ecclesia Sancti Gregorii consecravat.² Interim autem venerunt litteræ domini archiepiscopi super majus altare sub hac forma:³

Arrival of bishops to consecrate the bishop of Rochester.

He is consecrated at S. Gregory's.

"Edmundus Dei gratia, etc., dilectis filiis et cetera. Meminimus nos vos monuisse quatinus de inobedientia, irreverentia, contumacia, et contumelia nobis et nostris a vobis impudenter illata, et etiam de eo quod suspensi in loco a nobis suspenso temere celebrare præsumpsistis divina, et divinis interesse et campanas pulsare in vestrarum dispendio animarum et nostri contemptum, satisfacere curaretis. Iterato vos monemus quatinus de præmissis secundum formam ecclesiæ satisfaciatis. Alioquin omittere non possumus, sicut nec debemus, quin manus debitæ correctionis ulterius extendamus. Datum apud Cantuariam, xii^o kalendas Decembris, pontificatus nostri anno v^o."

The archbishop insists that the monks shall submit.

Nov. 20.

Item die Lunæ, presentibus episcopis cum domino archiepiscopo in capella sua, vocavimus episcopos extra capellam, et eis ex parte conventus recitavimus ex

Nov. 22.
Interview with the bishops.

¹ The bishops are Robert Grosseteste of Lincoln, Ralph Neville of Chichester, and Hugh Norwold of Ely.

² On the 21st of November 1238; Ann. Waverl., p. 319.

³ There is a long circular letter

on the subject of the following litigation, written by the prior and convent against the archbishop, in MS. Cotton, Vespasian A. 18, ff. 108-111. It does not, however, help to elucidate the text in any obscure point.

A.D. 1238. integro et ad plenum totum processum, sicut ex alia
 Nov. 23. parte est notatum; supplicantes eis ut dominum ar-
 The convent ask for their media- tion. chiepiscopum quoquo modo inducerent, ut suspensio-

Answer of
 the bishops
 after con-
 versing with
 the arch-
 bishop.

nem, sicut de facto tulerat, de facto revocaret; mone-
 rent etiam ipsum et inducerent ut ad capitulum more
 debito et consueto veniret cum ipsis tractaturus secun-
 dum privilegia et consuetudinem ecclesiæ hactenus
 observatam de priore creando. Episcopi¹ vero, ad peti-
 tionem nostram ad eum accedentes, et habito super
 præmissis cum ipso tractatu, duo ad nos revertentes,
 videlicet Cicestrensis et Roffensis, tale ex parte ipsius
 dedere responsum: "Sicut timetis vobis præjudicium
 " generari, si accederet ad vos in capitulo cum clericis
 " suis, sic timet ipse periculum sibi imminere, si solus
 " intraret; quia forte possetis aliquid ab eo petere,
 " quo non concessio postmodum possetis ei imponere, et
 " per nos probare, illud vobis ab eo fuisse concessum;
 " unde petebat quod liceret ei intrare capitulum cum
 " uno clerico, alio vobiscum ibidem existente ex parte
 " vestra, vel, si hoc non vultis, caveatis sibi per litte-
 " ras capituli patentes, quod, si solus intraret capitu-
 " lum, et aliquid ab eo peteretis, non intelligeretur
 " esse concessum, nisi prius super hæc cum clericis
 " suis habuisset tractatum." Nos vero super hæc

Reply of the
 convent in
 chapter.

deliberato consilio in capitulo domino Cantuariensi
 respondimus, "quod ultra modum mirari cogebamur, ex
 " eo quod talia et tam gravia de tanto capitulo ipsius
 " animus poterat suspicari; cum omnem reverentiam
 " et fidelitatem ei sicut prædecessoribus suis exhibue-
 " rimus, et ulterius intendimus quantum in nobis est
 " exhibere; adicientes quod nec cum uno nec cum
 " pluribus clericis, pendente super hoc lite coram
 " domino papa, nobis ad instantiam suam jam citatis,
 " in capitulum admittemus. Item aliam cautionem
 " dare nec debemus nec possumus, cum non habea-
 " mus priorem, quam obedientiam ad quam ei tenemur

¹ *episcopi*] ipsis, MS.

“ et ei fecimus et fideliter imposterum observabimus, A.D. 1238.
 “ secundum ecclesiæ nostræ consuetudinem hactenus Nov. 23.
 “ observatam; per prædictam enim cautionem exclu-
 “ deremus a nobis munificentiam suam, et successorum
 “ suorum, et ipsum vice versa et successores suos ad
 “ tantum inconueniens astringeremus, quod nihil gra-
 “ tiæ, nihil solatii, immo quod pejus est hoc, quod
 “ nobis de jure competeret et quod per [se]¹ solum in
 “ capitulo nobiscum facere deberet et ordinare, non
 “ posset exequi, nisi de voluntate et consilio forensium
 “ clericorum.” Et sic recessimus sine die.

Cum essemus inter istos tractatus et semper quasi
 sub spe pacis, deportari fecit litteras suas super majus
 altare in hac forma;

Archiepiscopus conventui Cantuariensi.

“ Edmundus Dei gratia, etc. Cum vos semel et secundo The arch-
bishop again
insists that
the convent
shall purge
their con-
tempt.
 “ litteratorie monuerimus, et ex habundanti per venerabiles fra-
 “ tres Lincolnensem et Elyensem episcopos interpellaverimus,
 “ quatinus de inobedientia, irreverentia, contumacia, contemptu,
 “ et contumelia nobis et nostris a vobis illatis, et etiam de
 “ eo quod suspensi in ecclesia Christi Cantuariensi, quam
 “ quantum ad nos suspendimus, temere celebrare, divinis in-
 “ teresse ac campanas pulsare in vestrarum dispendio anima-
 “ rum et nostri contemptum præsumpsistis, satisfacere curetis;
 “ adhuc vos tertio monemus quatinus de præmissis secundum
 “ formam ecclesiæ satisfaciatis; alioquin omittere non possu-
 “ mus, sicut nec debemus, quin manus debitæ correctionis ad
 “ hoc, si necesse fuerit, ulterius extendamus. Datum apud Nov. 21.
 “ Cantuariam, xi^o kalendas Decembris, pontificatus nostri
 “ anno v^o.”

Ipsa vero die fecit convocari omnes capellanos Meeting of
clergy at S.
Andrew's.
 civitatis et suburbiorum Cantuariæ in ecclesia Sancti
 Andreæ, ad majorem cumulum² injuriarum, præcipiens
 eis per litteras suas quod suspensionem prædictam Suspension
published,
Nov. 23.
 populis in ecclesiis, scilicet die Sancti Clementis, pub-
 lice denunciarent; quod et factum est.

¹ se] om. MS.

| ² cumulum] tumultum, MS.

Legatus conventui Cantuariensi.

A.D. 1238.

Dec. 2.

Letter from
the legate
to the dean
(rural).

Die Jovis proxima ante festum Sancti Nicholai, in sero, destinatæ fuerunt litteræ domini legati, per nuntios domini archiepiscopi, decano Cantuariæ, sub hac forma: "Ottho miseratione divina, etc., discreto viro
" decano Cantuariensi, salutem. Discretionis tuæ qua fungimur auctoritate mandamus quatinus conventum ecclesiæ
" Christi Cantuariensis ex parte nostra peremptorie cites, ut
" in crastino Sancti Nicholai, per ydoneum procuratorem et
" sufficienter instructum, compareant coram nobis in negotio
" inquisitionis, quam nuper in ecclesia eorum fieri fecimus,
" sicut de jure fuerit processuri; alioquin ad publicationem
" ipsius, et alias, prout nobis videbitur et justum fuerit, in
" ipso negotio procedemus. Rescribas autem nobis quod inde
" duxeris faciendum. Datum Lundoniis, iiii^o kalendas Decembris, pontificatus domini Gregorii papæ IXⁱ anno xii^{mo}."

He is to
summon the
convent for
Dec. 7.Dated
Nov. 28.The proctors
of the con-
vent attend
Dec. 7.

Cujus auctoritate mandati in crastino citati, scilicet die Veneris ante festum Sancti Nicholai, licet tempus breve esset, procuratores Lundonias destinavimus; quibus ad curiam domini legati die statuto accedentibus; et, infirmante domino legato, clerici sui, videlicet Bononimus et magister Ottho, in aula ipsius legati, ad publicationem publice procedere noluerunt, præsentibus procuratoribus domini archiepiscopi ad hoc specialiter datis, quod interessent publicationi inquisitionis factæ Lundoniis et alterius in ecclesia nostra. Procuratores vero nostri attendentes quod in inquisitione simpliciter processum fuerat, nullo se partem faciente, et quod in publicatione, domino archiepiscopo se partem faciente, in forma judicii procedere noluerunt, protestati sunt quod hoc modo non erat procedendum. Prædicti tamen clerici, lecta una linea vel duabus in publico, postmodum in camera sua procuratoribus nostris et domini archiepiscopi in privato fecerunt publicationem. Interim, domino archiepiscopo apud Aldintoniam moram faciente, scripsimus ei

They pro-
test against
the validity
of the pro-
ceedings.

primo et secundo, humiliter supplicantes quod ad ecclesiam nostram veniret, nobiscum more solito de prioris creatione tractaturus. Qui nihil rescribens nobis aliquando respondit, quod, si in forma ecclesiæ suspensionis relaxationem peteremus, eam relaxaret, et postea veniret nobiscum de prædicta creatione more solito tractaturus. Tertio vero per unum de fratribus nostris requisitus, per cancellarium suum respondit quod in brevi veniret, nullum diem certum præfigens. Procuratoribus igitur nostris Lundoniis existentibus, et quibusdam fratribus in curia domini regis et aliis in custodiis suis exterioribus, die Jovis proxima post festum Sancti Nicholai, subito et post prandium venit Cantuariam, ut nos interciperet; licet ea die, ante quam recederet ab Aldintonia, ei litteratorie supplicassemus, quod diem nobis certum præfigeret, ad quem fratres nostros convocare possemus. Mane autem facto, ad nos nuntios destinavit, videlicet Johannem episcopum Hyberniensem,¹ et magistros R. cancellarium suum,² et H. de Bissopeston, cum litteris patentibus sic continentibus:—

A.D. 1238.
December.
The arch-
bishop offers
to relax his
sentence.

Arrival of
the arch-
bishop,
Dec. 10.

His mes-
sage, Dec. 10.

Archiepiscopus conventui Cantuariensi.

“Edmundus Dei gratia, etc., dilectis filiis conventui ecclesiæ Christi Cantuariensis, salutem, gratiam et benedictionem.
“Cum ad preces et supplicationes vestras ad ecclesiam vestram accesserimus, priorem vobis more solito et debito creaturi, et quædam sint præambula ad consuetam creationem prioris, [præcipimus] ut in capitulo vestro congregemini, et ibidem congregati venerabilem fratrem dominum Johannem episcopum et magistrum R. cancellarium nostrum et H. de Bissopestone, ex parte nostra super memoratis præambulis audiat; tantum inde facientes, ne quid moræ vel difficultatis per vos rectis dispositionibus afferatur. Valete.

Letter of
credentials
for the arch-
bishop's
messengers.

¹ John bishop of Ardfert, suffragan of Canterbury.

² Richard With or Wych, afterwards the sainted bishop of Chi-

chester, was chancellor to archbishop Edmund: whether he is the person here signified is not easy to ascertain.

A.D. 1238. "Datum Cantuariæ, iii^o idus Decembris, pontificatus nostri
Dec. 11. "anno v^o."

Reply of the
monks.

Ad quod ex parte nostra fuit responsum, quod, si de præambulis ad creationem tractare vellet, ad capitulum veniret super hiis nobiscum tractaturus, et eum humiliter et devote reciperemus, exclusis tamen sæcularibus. Postmodum litteras suas patentes recepimus, in hæc verba:—

Archiepiscopus conventui.

Letter urging them to put themselves in a lawful position.
Dec. 13.

"Edmundus Dei gratia, etc., dilectis in Christo filiis conventui ecclesiæ Christi Cantuariensis, salutem in Domino.
"Cum vos inhabiles reddideritis ad præficiendum de vobis priorem, eo quod, a nobis legitime suspensi a divinis, non abstinuistis, devotionem vestram monendam duximus et exhortandam in Domino, bona fide consulentes, et in virtute obedientiæ firmiter injungentes, quatinus, ut de vobis priorem præficere possimus, habiles vos reddatis. Datum apud Cantuariam, idus Decembris, pontificatus nostri anno v^o."

Iterum alias litteras recepimus sub hac forma:—

Idem eisdem.

Another letter to the same effect,
Dec. 14.

"Edmundus Dei gratia, etc., salutem, gratiam, et benedictionem. Meminimus nos alias vos monuisse, et in virtute obedientiæ vobis firmiter injunxisse, quod, ut de vobis priorem præficere possemus, vos habiles redderetis. Verum quia mandato nostro non dum paruistis, devotionem vestram iterato monendam duximus et exhortandam in Domino, bona fide consulentes, et in virtute obedientiæ firmiter injungentes, quatinus secundum prioris mandati tenorem vos habiles in hac parte reddatis. Datum Cantuariæ, xix^o kalendas Januarias, pontificatus nostri anno quinto."

Iterum die sequente tertium mandatum recepimus in hac forma:—

Idem eisdem.

A third mandate.

"Edmundus Dei gratia, etc., salutem in Domino. Meminimus nos jam vos primo et secundo monuisse, et in virtute obedientiæ firmiter injunxisse, quod, ut de vobis priorem præficere possemus, vos habiles redderetis. Verum, quia mandato nostro non dum paruistis, devotionem vestram

“ tertio monendam duximus et exhortandam in Domino, bona
 “ fide consulentes, et in virtute obedientias vobis firmiter
 “ injungentes, quatinus infra diem beati Thomæ apostoli
 “ secundum primi mandati tenorem vos habiles in hac parte
 “ reddatis; alioquin quod nostrum est in hac parte, secundum
 “ quod Deus nobis dederit, faciemus. Datum apud Cantuariam
 “ xviii^o kalendas Januarias, pontificatus nostri anno v^{to}. ”

A.D. 1238.
 Dec. 15.

Narratio.

Ad prædicta vero mandata sæpius fuit ex parte nostra responsum, quod habiles eramus et sumus ad omnes actus legitimos, nec nos inhabiles reputamus. Tandem in recessu suo nobis diem assignavit, scilicet crastinum Sancti Thomæ apostoli; ad quem diem nec venit nec nobis aliquid mandavit, sed, iterum mandatus a legato infirmante, et reversus secundo die post prædictum festum per civitatem Cantuariensem transitum faciens, nichil nobis locutus est, nec aliquid certi nobis mandavit; et apud Wingham in sollemnitate Nativitatis Domini moram fecit, nec limina nostra visitavit.

The convent maintain that they are in a lawful state.

The archbishop does not come on Dec. 22 or on Dec. 23.

Item narratio.

Die Lunæ, nobis existentibus in perturbatione, sedit officialis¹ domini Cantuariensis pro tribunali in aula ipsius, et fratrem Petrum de Dodintune ad diem illum, per litteras domini archiepiscopi citatum, quod veniret propositurus omnes exceptiones dilatorias in causa mota contra ipsum et iii^{or} tenentes de Mepham super injusta excommunicatione, ut dicebant, qui non comparuerunt, ab ingressu ecclesiæ suspendit. Qui licet citatus alias non comparuit, ne per hoc domino archiepiscopo acquireretur possessio vocandi et corrigendi extra capitulum excessus, super quo coram domino papa lis dependet, nobis per dominum legatum

Dec. 27.
 The archbishop's official suspends Peter of Dodintune.

¹ Apparently Richard of Langdon, archdeacon of Stafford; see below pp. 144, 145.

A.D. 1238.
Dec. 27.

peremptorie ad præsentiam domini papæ citatis. Quidam tamen clericus, pro eo verba faciens, excusavit eum, cum nichil in iudicium edi possit dum conventus est priore destitutus, propter quod iterum fuit appellatum. Postmodo accessit dictus Petrus ad archiepiscopum cum duobus fratribus.

Item narratio.

A.D. 1239.
Jan. 8.
The convent
summoned.

In crastino Circumcisionis Domini veniente domino archiepiscopo Cantuariam, in crastino per nuntios suos conventui mandavit, quod certos nuntios ad audiendum ea quæ ipsis mandare voluit destinarent. Cui mandato conventus obtemperans, sollempnes nuntios destinavit. Quibus in præsentia sua constitutis ex parte sua per suos propositum fuit sub hac forma:

The arch-
bishop's in-
junction re-
peated.

" Dominus archiepiscopus monuit vos primo, secundo et tertio, quod redderetis vos habiles, ita quod ad vos accedere posset, de prioris creatione vobiscum tractaturus; et, quoniam vos nondum mandatis ejus ad quiescere voluistis, adhuc injungit vobis, firmiter præcipiendo quod vos ad hoc habiliores reddatis." Præterea mandavit conventui quod ipsum in capitulo cum clericis suis, ad tractandum de communibus et

He proposes
that they
should send
proctors.

præambulis ad creationem prioris et spiritualibus, admittat indistincte; quod si facere renuerit, procuratores¹ sufficientes et idoneos, per litteras capituli constitutos, ad dominum archiepiscopum transmittat, cum quibus ipse vel procuratores sui super præmissis possint habere tractatum. Nuntii vero, ad capitulum reversi, quæ audierant capitulo fideliter retulerunt. Quibus auditis, capitulum, ut certum darent responsum, nuntios solempnes ad dominum archiepiscopum transmiserunt, monachos videlicet Stephanum de Cranebroc et Radulfum celerarium, et duos clericos

¹ *procuratores*] per procuratores, MS.

magistros R. de Cantilupo¹ et R. de Ludelaue; qui pro conventu tale dedere responsum:— quod omnes habiles fuerunt et fuerant tempore primæ monitionis, et, licet dominum archiepiscopum pluries interpellassent quod veniret, et adhuc prompti et parati fuerunt ipsum more solito venientem cum humilitate et devotione quanta possent admittere, tanquam patrem et pastorem, ad tractandum de præmissis, more tamen solito et hucusque usitato, scilicet exclusis sæcularibus, ipso solo veniente; magistro Roberto ipsum ad hæc faciendum statim vel in crastino ex parte conventus humiliter interpellante. De mittendis autem procuratoribus responderunt, quod tractatus super præmissis haberi non debuit per procuratores, sed ad ipsum cum illis huiusmodi tractatus pertinebat, nec eis videbatur quod litteræ deberent dari, nec procuratores, et præcipue cum modica vel nulla inter ipsum et eos esset locorum distantia, claustro tantummodo inter ipsos medio existente; nec sic dari procuratores usque ad hæc tempora visum est, vel auditum, et sic recesserunt. Mane autem facto, sacrista die Martis vocato quod solus ad eum accederet, interdixit ei sub pœna excommunicationis, ne ulterius campanas pulsari faceret; idem servientibus ad pulsandum deputatis postmodum sub eadem pœna inhibens, scilicet ne ultra noctem illam pulsarent vel pulsari permetterent. In sero autem litteræ super majus altare patentes repertæ sunt in hac forma:—

A.D. 1230.
Jan. 3.
Reply of the monks.

They are willing to receive the archbishop :

but will not send procurators.

The sacrist forbidden to ring the bells, Jan. 4.

Archiepiscopus conventui.

“Edmundus Dei gratia, etc., dilectis in Christo filiis, etc.
“Cum ob manifestam contumaciam et inobedientiam vos a celebratione divinorum et pulsatione campanarum suspenderimus,

¹ Roger de Cantilupe, canon of S. Paul's. Robert of Ludlow was a “magister” employed in legal busi-

ness by Henry III.; see Frynne, Records, ii. 585.

A.D. 1239.
Jan. 4.
The arch-
bishop re-
monstrates
with the
monks for
their con-
tumacy :

“ et vos frequenter monuerimus ut ad cor rediretis, de excessibus
“ vestris satisfacturi, et quia nihilominus contumaciam contu-
“ maciæ addidistis in celebratione et pulsatione claves ecclesiæ
“ contempnendo et mandatis nostris postmodum pertinaciter
“ restitistis, licet de jure gravius in vos animadvertere posse-
“ mus, vobis tamen ad præsens quantum secundum Deum
“ possumus parcere cupientes, vos universos et singulos ab
“ ingressu ecclesiæ suspendimus, districtius inhibentes ne
“ usquam locorum celebrationi divinorum interesse præsumatis ;
“ ad hæc paterno monentes affectu, ut vel sic ab inceptis
“ erroribus desistatis ; alioquin dissimulare non poterimus,
“ sicut nec debemus, quin manus nostras contra vos ulterius
“ aggravemus. Cæterum quia vos dilecti filii Stephanus de
“ Cranebroc, Willelmus de Sotindune, Ricardus de Suwelle,
“ Willelmus Turris, Alanus Ruffus, Rogerus de Lega,
“ Ricardus de Mallinges, Wido, Walterus de Essexia, Petrus
“ de Dodintune, Johannes de Herdforde, Robertus Blundel,
“ Willelmus de Ho, Dunstanus, Hugo de Girunde, Jordanus de
“ Rofa, Andreas de Biham, Willelmus de Audinges, Johannes
“ de Sotindune, præ ceteris contumaces invenimus et rebelles,
“ certisque rationibus et indiciis habemus suspectos quod ope,
“ inductione, ac consilio vestro prædictæ transgressionibus sunt
“ attemptatæ, et adhuc irrevocenter et contumaciter defendun-
“ tur, firmiter injungendo et districtè præcipiendo vobis man-
“ damus quatinus, infra diem Dominicam proximam post in-
“ stantem Epiphaniam Domini, coram nobis compareatis, et
“ vos super præmissis canonice purgetis, vel sufficienter ex-
“ cusetis. Alioquin officium nostrum circa præmissa secun-
“ dum quod Deus nobis inspiraverit, exequemur. Infirmis
“ autem nostris, si a vobis fuerimus requisiti, præmissis non
“ obstantibus, pie et salubriter curabimus providere. Datum
“ apud Cantuariam, pridie nonas Januariæ, pontificatus nostri
“ anno 7to.”

and sum-
mons the in-
stigators
to appear
before him
on Jan. 9.

The arch-
bishop for-
bids the re-
ception of
a peniten-
tiary.

Eadem die, destinatis ad duos pœnitentiarios nuntiis
solempnibus, videlicet magistro R. de Langedune, offici-
ali suo, et magistro J. de Lundonia, officiali archidia-
coni, inhibuit ipsis, ne propter scandalum, qui conventu
suspensi fuerunt, aliquem tamquam pœnitentiarium
admitterent, nec de aliquo ad illud officium pertinente
se ad tempus intromitterent, fratre tamen Rogero de
Lale prius, antequam proponeretur, pro statu suo et
conventus contra omne gravamen appellante, et priores

A.D. 1239.
Jan. 6.
He refuses
to obey.

sponsum fuit, quod non veniret quia dominus Cantuariensis, alium non habuit capellanum; propter quod in crastino litteræ domini Cantuariensis clausæ conventui destinatæ super majus altare sunt repertæ sub hac forma :—

Item archiepiscopus conventui.

The arch-
bishop
orders the
convent to
excuse
Eustace,
Jan. 6.

“Edmundus Dei gratia, etc., conventui Cantuariensi, salutem, etc. Mandamus vobis quatinus dilectum et specialem nobis filium in Christo Eustachium camerarium ecclesiæ vestræ pro negotiis nostris nobiscum detinemus, cujus absentiam quibuscumque diebus et locis, quamdiu in nostro moratur obsequio, habeatis excusatam; et si quid prætextu suæ absentiae contra eundem statueritis, illud irritum decernimus et inane. Datum apud Tenham, viiiº idus Januarias, pontificatus nostri anno vº.”

NARRATIO DE ELECTIONE.

Jan. 7.
A committee
of five
chosen to
elect a prior.

In crastino vero Epiphaniæ hora debita in capitulo convenientibus qui debuerunt, potuerunt et voluerunt interesse, omnibus quæ ad canonicam electionem debent rite præcedere observatis, et lecta coram eis concilii generalis constitutione, invocata Spiritus Sancti gratia, de communi fratrum consensu fuit in quinque commissum, qui vice omnium ipsis per electionem providerent de priore, litteris capituli patentibus super hoc confectis et eis liberatis. Qui seorsum super hæc tractatu habito diligenti, invocata Spiritus Sancti gratia, in capitulum reversi per fratrem Stephanum de Cranebroc pronuntiaverunt sub hac forma, “Mandatum vestrum recepimus in hac forma :—

Stephen of
Cranbrook
announces
the election.

Record of
the com-
promise.

“ ‘Conventus omnibus Christi fidelibus de electione prioris.
“ ‘Universis sanctæ matris ecclesiæ, etc. Capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis salutem, etc. Noverit universitas
“ ‘vestra quod, cum per resignationem factam a fratre
“ ‘Johanne quondam priore nostro vacans sit ecclesiæ nostræ
“ ‘prioratus, nos unanimi consensu potestatem providendi
“ ‘nobis de priore fratribus Rogero de Lalehe, Alexandro
“ ‘de Oxonia, Willelmo præcentori, Stephano de Cranebroc,

" Roberto de Winterhelle, contulimus, ratum et gratum A.D. 1239.
 " habituri quicquid ipsi vice omnium nostrum circa hoc Jan 7.
 " duxerint providendum. Datum in capitulo Cantuariensi Announce-
 " anno Domini M^oCC^oXXX^oVIII^o. mense Januario, in crastino ment of the
 " Epiphaniæ. Valete. Auctoritate hujus concessionis election of
 " et potestatis nobis a vobis traditæ, invocata Spiritus Roger de
 " Sancti gratia, in nomine Patris et Filii et Spiritus La le.
 " Sancti, fratrem Rogerum de La le, virum providum
 " et discretum, vobis eligimus in priorem." Cui elec-
 " tioni omnes consensum una cum electo præbuerunt, et
 " sic in ecclesia omnes sine ympno et campanarum Appeal in
 " pulsatione simpliciter intraverunt cum electo; ipsam his favour.
 " electionem in continenti populo publice publicantes, et
 " pro statu ecclesiæ et suo et electi et ipsius electione
 " solempniter appellantes. Quam electionem mane per
 " fratres Alexandrum de Oxonia et Robertum de Win-
 " terhelle sub hac forma litteratorie fecerunt præ-
 " sentari :—

Item conventus archiepiscopo.

" Reverendo, etc., capitulum Cantuariense salutem, etc. Jan. 8.
 " Cum per cessionem fratris Johannis quondam prioris nostri Letter of
 " jam prioris solatio fuerimus destituti, et vos sicut moris est the convent,
 " pluries interpellaverimus, tum viva voce tum litteratorie, notifying to
 " cum omni humilitate et devotione vobis supplicantes, ut ad the arch-
 " ecclesiam vestram veniretis nobiscum in capitulo nostro bishop the
 " more solito de prioris creatione tractaturi, nostram in hoc election of
 " petitionem exaudire noluistis. Unde cum periculosum nobis Roger de
 " esset diutius stare sine prioris regimine, et modicum de La le.
 " tempore restat a jure constituto, nos in unum convenientes,
 " vocatis qui fuerant evocandi, et qui potuerunt, voluerunt et
 " debuerunt interesse, in crastino Epiphaniæ proximo præ-
 " teritis, invocata Spiritus Sancti gratia, fratrem Rogerum de
 " La le monachum ecclesiæ nostræ, virum providum et discre-
 " tum, unanimi consensu elegimus in priorem. Nos igitur
 " paternitati vestræ prædictam electionem per prædictos
 " fratres Alexandrum et Robertum, latores præsentium, præ- They ask his
 " sentantes vobis, humilitate qua possumus supplicamus, quati- approval.
 " nus quod vestrum est circa ipsum facientes, electionem de
 " ipso factam approbare velitis. Valeat paternitas vestra,
 " etc."

RESPONSIO ARCHIEPISCOPI.

A.D. 1830.
January.
The arch-
bishop sig-
nifies that
he must take
counsel.

The convent
also must
try to obtain
a delegacy
from the
pope.

Hujus vero electionis præsentationi, per dilectos fratres Alexandrum et Robertum domino Cantuariensi factæ, dictus dominus respondit quod hujusmodi electio nova res est, et ideo ipsum oportebit novum habere consilium. Qui nec eis aliud dedit responsum, nec diem responsi voluit præfigere certum, et sic recesserunt ab aula; "vos igitur,¹ prout melius expedire videritis, hoc negotium exequamini, litteras aliquibus iudicibus vobis cognitis et zelum justitiæ habentibus delegandis a domino papa petitori, qui hoc factum cognoscant et secundum juris ordinem determinent; destinatis etiam per eosdem nuntios litteris pro fratribus vocatis excusatoriis, sicut superius continetur, sub hac forma";

CONVENTUS ARCHIEPISCOPO.

Answer of
the convent
to the arch-
bishop's
summons
for Jan. 9.
(p. 144,
above.)

"Reverendo, etc., capitulum Cantuariense, etc. Mandatum paternitatis vestræ nuper recepimus, in quo continebatur quod districtè præcipiendo mandastis quod plures de fratribus nostris inter majores seniores et debiles, videlicet Stephanus de Cranebroc et alii, quorum nomina in litteris vestris continebantur, coram vobis comparerent infra diem Dominicam proximam post Epiphaniam Domini, se purgaturi vel sufficienter excusaturi, quod nec ope nec inductione nec consilio eorum suspensiones vestras contempnimus, quas admittere non debuimus, nec potuimus, post appellationem ad dominum papam ex causis legitimis interpositam, de facto in nos promulgatas, cui appellationi adhuc universi et singuli inherentes prædictas suspensiones non admisimus. Verumptamen admirari non sufficimus quod tot et tales de

¹ *vos igitur*] The writer or transcriber, who here breaks off the direct narration to address some persons who were maintaining the cause of the convent, probably at Rome, seems to have had before him a

letter from which he was extracting the course of the story, and to have unconsciously run into the hortatory portions. Other like passages occur below, pp. 149, 159, 170, 174.

“capitulo nostro ex septa ecclesiæ nostræ ad loca remotiora
 “vocare voluistis, eis purgationem indicentes, quia nihil præ- A.D. 1239.
January.
Further
appeal.
 “cesserit quod deberet indicare purgationem, etiam si tales
 “existerent quibus esset purgatio indicenda; unde, appellationes
 “prius interpositas innovantes, adhuc appellamus, ne quid in
 “præjudicium cognitionum inter vos et nos coram domino
 “papa motarum contra nos vel aliquem de nostris de facto,
 “cum de jure non possitis, statuatis.”

In vigilia vero octavarum Epiphaniæ hujusmodi Jan. 12.
 litteræ super majus altare sunt delatæ:—

OFFICIALIS ARCHIEPISCOPI CONVENTUI.

“Viris venerabilibus in Christo dilectis, conventui ecclesiæ The arch-
bishop's
official or-
ders the
convent to
revoke the
election.
 “Christi Cantuariensis, R. officialis domini Edmundi Cantuari-
 “ensis, salutem in salutis Auctore. Auctoritate domini mei
 “vos monemus quatinus errorem vestrum circa electionem
 “prioris, in grave præjudicium ipsius archiepiscopi, contra
 “morem indebite a vobis nuper factam, sine mora qualibet
 “revocetis, corrigentes quod minus provide factum est in hac
 “parte. Valete.”

Dominica vero præcedente, ne deesset nobis materia Order given,
Jan. 9, that
the sus-
pension of
the monks
should be
announced
in the
churches.
 conquerendi, per nuntium archidiaconi cum litteris pa-
 tentibus per totum decanatum injunctum fuit capel-
 lanis, quod publice singulis diebus Dominicis in eccle-
 siis denuntiarent omnes monachos ecclesiæ Christi ab
 ingressu ecclesiæ esse suspensos, exceptis iiii^r de
 simplicioribus, deputandis ad peregrinos recipiendos et
 thesaurum ecclesiæ custodiendum; et quod nullus
 monachus reciperetur ad audiendum divina; et quod
 denuntiarent iiii^r principales de sacristaria ad pulsan-
 dum deputatos excommunicatos esse, et ois in eodem
 servientes officio et beneficio. Valete.

IDEM OFFICIALIS CONVENTUI.

“Viris venerabilibus in Christo dilectis, conventui ecclesiæ Letter of
the official
repeating
the order.
 “Christi Cantuariæ, R. officialis domini Cantuariensis, salutem
 “in salutis Auctore. Auctoritate domini mei vos iterato
 “monemus, quatinus errorem vestrum circa electionem prioris,
 “in grave præjudicium ipsius archiepiscopi contra morem

- A.D. 1239. "indebite a vobis nuper factam, sine mora qualibet revo-
 " cetis, corrigentes quod minus provide factum est in hac
 " parte."
 Jan. 12. In crastino vero, scilicet die Mercurii, inventæ sunt
 super majus altare tales litteræ:

IDEM EISDEM.

- The order
 reiterated. "Viris venerabilibus, conventui, etc., R. officialis, etc.,
 " salutem in salutis Auctore. Auctoritate domini Cantuari-
 " ensis monemus vos secundo, quatinus errorem vestrum quem
 " circa electionem prioris in grave domini archiepiscopi præ-
 " judicium contra morem et indebite attemptastis, sine mora
 " qualibet revocetis, corrigentes quod minus provide factum est
 " in hac parte."
 Jan. 13. Sequenti vero die, scilicet die Jovis in octabis Epi-
 phaniæ, ex parte dicti officialis, inventæ sunt tales lit-
 teræ super majus altare:—

IDEM EISDEM.

- The third
 monition
 by the
 official. "Viris venerabilibus, etc., conventui, etc., R. officialis, etc., salu-
 " tem in salutis Auctore. Ex parte domini Cantuariensis ejusdem-
 " que auctoritate vos tertio monemus, quatinus errorem vestrum
 " circa electionem prioris, in grave præjudicium domini archi-
 " episcopi Cantuariensis contra morem et indebite a vobis
 " factam, sine mora qualibet revocetis, corrigendo quod minus
 " provide factum est in hac parte; et de revocatione et cor-
 " rectione vestra constare faciatis eidem sine mora; scituri
 " pro certo quod dissimulare non poterit quin contra vos
 " procedat, sicut de jure fuerit procedendum."
 The arch-
 bishop
 excommuni-
 cates the
 convent,
 Jan. 14, and
 notifies it to
 his official,
 Jan. 15. Et cum essemus in deliberatione ad certificandum
 eum, existentem in loco a nobis remoto per duas dietas
 tunc temporis, scilicet apud Hadlo, responso nostro
 non expectato, scilicet die Veneris, in nos fulminavit, et
 in crastino, scilicet die Sabbati, die Sancti Mauri, super
 excommunicatione facta officiali suo et officiali archi-
 diaconi suas litteras destinavit, super denuntiatione
 facienda in omnibus ecclesiis suæ potestatis; et in
 crastino, scilicet die Dominica in festo Sancti Fursei,

per pœnitentiarium suum super majus altare fecit tales litteras deportari:—

A.D. 1239.
Jan. 16.

ARCHIEPISCOPUS CONVENTUI.

“Edmundus Dei gratia, etc., conventui, spiritum consilii sanioris. Cum contra consuetudinem Cantuariensis ecclesiæ ab antiquis temporibus approbatam, in grave præjudicium dignitatis nostræ et omnium successorum nostrorum, auctoritate propria Rogerum de La le vobis de facto elegeritis in priorem, sicut in litteris vestris patentibus nobis directis plenius continetur; quia ex parte nostra ter admoniti nec vestrum revocare curastis errorem, nec nobis satisfacere de offensa; vos universos et singulos prædicti Rogeri electores sententia excommunicationis innodavimus. Tibi autem, Rogere de La le, in virtute obedientiæ districte præcipiendo mandamus quatinus infra festum Sanctorum Fabiani et Sebastiani, per te vel per alium, nos sufficienter certifies utrum electioni consenseris et consentias antedictæ. Actum apud Hadlo, xviii^o kalendas Februarias, pontificatus nostri anno quinto.”

The arch-bishop excommunicates the electors of the new prior.

Die igitur Sancti Vincentii, convocatis capellanis auctoritate officialis domini archiepiscopi, per ministrum suum destinatæ litteræ ipsius officialis, per A. ministrum suum, J. et R., Sanctæ Margaretæ et Sanctæ Mariæ Magdalenæ ecclesiarum rectoribus. In quibus injunxit eis districte præcipiendo, quod injungerent omnibus capellanis capituli quod singulis diebus Dominicis et festivis in ecclesiis suis publice, pulsatis campanis et accensis candelis, universos et singulos ecclesiæ Christi monachos Cantuariensis qui Rogerum de La le, contra antiquissimam ecclesiæ consuetudinem et maxime domini archiepiscopi et successorum suorum dignitatis præjudicium, elegerunt in priorem, excommunicatos a domino archiepiscopo denuntiarent, et facerent ab omnibus artius evitari. Hoc etiam universis capellanis per alias litteras patentes firmiter injunxit, quæ litteræ cum aliis litteras ibi lectæ fuerunt, et cum litteris domini archiepiscopi patentibus ipsi officiali super hoc destinatis, non signatis magno sigillo ipsius archiepiscopo, sed privato.

Orders given for the publication of the arch-bishop's sentence Jan. 22.

A.D. 1539.
Renewal of
appeals.

Flaws in the
mandate of
the arch-
deacon's
official.

The arch-
bishop's
official
directs the
publication
of the
sentence,
Jan. 26.

Dum autem hæc fierent, supervenerunt fratres Symon de Leycestria et Dunstanus, destinati ex parte conventus ad appellandum, qui de appellatione solempniter facta in ecclesia sua per fratrem Rogerum de La le, in diē Assumptionis beatæ Mariæ, pro statu conventus et suorum et libertatibus, et ecclesia sua, et pro antiquis ecclesiæ consuetudinibus, mentionem fecerunt, illam adhuc innovantes et alias plures interpositas contra omnia gravamina, præterita, præsentia et futura, et etiam contra denuntiationes, ne fierent, appellarunt. Et cum de archidiacono et ejus injuriis fieret mentio, videbatur alicui quod officialis archidiaconi mandati fines excessit dupliciter, primo eo quod, cum in litteris domini archiepiscopi contineretur, quod monachi de facto elegerunt in priorem, officialis in litteris suis addidit "quod cum de jure non possent." Item, cum in litteris domini archiepiscopi contineretur sibi directis, ut prædicta faceret in capitulis celebrandis, ipse capitulum fere per xv. dies anticipavit, et istam convocationem non fecit die feriato. Capellani vero sibi timentes, et ideo mandato obtemperantes, in crastino scilicet Dominica, licet dolentes, hoc mandatum sunt executi. Die vero Mercurii proxima sequente, scilicet in crastino Conversionis Sancti Pauli, officialis domini Cantuariensis, capitulum suum in ecclesia Sancti Elphegi celebrans, prædictam denuntiationem faciendam capellanis injungens, in lacrimis tamen, cum dicere deberet "pulsatis campanis et accensis candelis," subjunxit, "non dicimus quod omnes monachos debent denunciare excommunicatos, sed tantum electores qui Rogerum de La le, in præjudicium domini Cantuariensis et successorum suorum, elegerunt in priorem." Idem vero denunciavit archidiaconus in capitulo suo apud Sanctum Gregorium die Jovis sequenti.

In vigilia vero Purificationis beatæ Mariæ inventæ sunt tales litteræ super majus altare:—

ARCHIEPISCOPUS CONVENTUI.

A.D. 1230.
Feb. 1.

"Edmundus Dei gratia, etc., conventui Cantuariensi, spiri-
 "tum consilii sanioris. Cum vobis monachis, Stephanus de
 "Cranebroc tertius prior, Willelmus de Shotindune præcentor,
 "Ricardus de Suwelle celerarius, Willelmus Terrici, Alanus
 "Ruffus, Rogerus de Lega, Ricardus de Mellinge, Guido,
 "Walterus de Essexe, Petrus de Dodintune, Johannes de Hert-
 "forde, Robertus Blundel, Willelmus de Ho, Dunstanus, Jor-
 "danus de Roffa, Andreas de Biham, Willelmus de Audinges,
 "Johannes de Sotindune, Hugo de Gyrunde, quos præ
 "ceteris contumaces invenimus et rebelles, certisque rationibus
 "et indiciis habemus suspectos, quod ope, inductione et con-
 "silio vestro tam priores quam posteriores transgressionem
 "sunt in ecclesia vestra Cantuariensi attemptatæ, et adhuc
 "contumaciter et irreverenter defenduntur, firmiter injungendo
 "et districte præcipiendo mandaverimus, ut infra diem Domi-
 "nicam proximam post Epiphaniam Domini coram nobis com-
 "pareretis, et vos super his canonice purgaretis vel sufficienter
 "excusaretis, et vos mandato nostro non obtemperaveritis in
 "hac parte; vobis mandamus iterato in virtute obedientiæ,
 "tenore præsentium, firmiter injungentes, quatinus citra diem
 "Cinerum coram nobis compareatis per vos vel per procura-
 "tores ydoneos, vos super præmissis canonice purgaturi, vel
 "sufficienter excusaturi. Alioquin ex tunc, crescente vestra
 "contumacia, manus nostras, meritis vestris exigentibus, contra
 "vos curabimus aggravare: præterea tibi, Rogere, sub simili
 "distinctione mandamus ut infra dictum diem Cinerum nos
 "per te vel per alium sufficienter certifies, utrum electioni
 "abusivæ consenseris vel consentias de te factæ; alioquin
 "contra te specialiter, sicut de jure poterimus, procedemus.
 "Et hæc vobis, scilicet conventui universo, duximus intimanda,
 "ut vos latere non possit, si qui vestrum in præmissis fuerint
 "contumaces."

The arch-
 bishop sum-
 mons the
 monks
 whom he
 suspects to
 be ring-
 leaders,

to appear
 before him,
 before Feb.
 9; and or-
 ders Roger
 to say
 whether
 he accepts
 the election.

Item archidiaconus auctoritate domini Cantuariensis
 denuntiari fecit apud Sanctum Gregorium, in crastino
 Purificationis beatæ Mariæ, per totam civitatem Can-
 tuariæ et extra, ut pœnitentes ad Sanctum Gregorium
 venirent die Cinerum, et ibi a pœnitentiario domini
 archiepiscopi et officiali domini archidiaconi pœniten-
 tias acciperent constitutas; et ne sacerdotes civitatis
 corpora mortuorum prosequerentur ad ecclesiam Can-
 tuariæ, unde omnia corpora mortuorum ad Sanctum

Feb. 3.
 The arch-
 bishop su-
 persedes the
 penitentiary
 of the con-
 vent.

A.D. 1239.
Feb. 7.
The convent
writes to
the arch-
bishop.

Gregorium sunt data sepulturæ et alibi; et dicitur quod crisma alibi quam in nostra ecclesia consecrabit. Item die Lunæ ante diem Cinerum, destinatæ fuerunt litteræ domino Cantuariensi per fratres Symonem de Leycestria et Gregorium de Audinges sub tali forma:—

CONVENTUS ARCHIEPISCOPO.

Feb. 5.
The monks,
summoned
by the arch-
bishop,

desire to
know his
reasons for
attacking
them.

Roger ex-
plains his
conduct
with regard
to the elec-
tion.

“ Reverendo in Christo patri et domino Edmundo Dei gratia,
“ etc.; capitulum; etc. Pater venerande, nos, videlicet Stephanus
de Cranebroc, Willelmus præcentor,” et alii prout in litteris
supra notatis continentur, “ humiles monachi ecclesiæ Christi
“ Cantuariensis, quos præ ceteris contumaces, prout in vestris
“ litteris continetur, invenistis et rebelles, certisque ra-
tionibus et indiciis, unde dolemus, habetis suspectos, quod
“ ope, inductione et consilio nostro, tam priores quam poste-
“ riores transgressionibus sunt in ecclesia nostra diebus istis at-
“ temptatæ, et adhuc contumaciter et irreverenter, ut dicitis,
“ defenduntur;—ad præsentiam vestram vocati, super hoc nos
“ per litteras vel per procuratores ydoneos infra diem Cinerum
“ canonice purgaturi vel sufficienter excusaturi; paternitati
“ vestræ cum humilitate supplicamus et devotione, quatinus
“ quibus rationibus et indiciis nos suspectos habeat vestra
“ paternitas, et quarum transgressionum inductores et consi-
“ liarios nos reputetis, si placet, nobis exprimi faciat, ut
“ reddamur certiores, et vobis congruum super expressis
“ tamquam patri et domino super purgatione vel excusatione
“ facienda dare valeamus responsum; cum nihil sit, ut credimus,
“ quod nobis possit vel debeat imputari, nisi quod ab unitate
“ non recedimus nec unquam, dante Domino, recedemus. Sem-
“ per enim parati loco [sumus] secundum antiquam ecclesiæ
“ nostræ consuetudinem, et prout nostra exigit conditio, si in
“ aliquo deliquerimus, salvis privilegiis nostris et appellationi-
“ bus ad dominum papam interpositis, satisfacere competenter.
“ Ego autem Rogerus de La le, a vobis requisitus utrum elec-
“ tioni de me factæ consenserim et consentiam, sic respondeo
“ quod, cum a fratribus urgente necessitate ad prioratus solli-
“ citudinem vocatus, interposita statim ad dominum papam
“ appellatione sollempni, tam pro statu eligentium quam electi
“ quam pro ipsa electione, quam vobis humiliter præsentatam
“ ut paternum assensum præberetis, non tantum admittere
“ renuistis, sed condempnastis aliter quam deceret; propter

" quod iterum ad dominum papam extitit appellatum pro loco
 " et tempore in electionis examine, quam a vobis penitus ab- A.D. 1239.
 " dicastis; secundum quod mihi Dominus dederit, requisitus, Feb. 5.
 " verum et non simulatum dabo responsum. Et quoniam Renewal of
 " pendente appellatione nihil debet innovari et pro statu meo appeals.
 " sit sollempniter appellatum, ne quid circa me durius
 " statuatis, sedem apostolicam appello, appellationes prius in-
 " terpositas innovando. Nos autem capitulum Cantuariense, et
 " singuli de capitulo, ne quid in nos vel aliquem de capitulo,
 " pendentibus appellationibus et quæstionibus inter vos et nos
 " coram domino papa motis, attemptetis, appellamus sedem
 " apostolicam, appellationes prius interpositas innovantes.
 " Unde fratrem Symonem, ecclesiæ nostræ monachum, la- Simon con-
 " torem præsentium, ad appellandum et appellationes prius stituted
 " interpositas innovandum, procuratorem nostrum constitui proctor for
 " mus. Et, quia quatuor de fratribus a vobis vocatis pro ec- the convent.
 " clesiæ nostræ negotiis sunt absentes, nomina eorum in
 " litteris præsentibus minime continentur. Valeat pater-
 " nitas vestra semper in Domino. Actum anno Domini
 " m^occc^oxxxviii^o, nonis Februarii."

Eisdem vero fratribus et nuntiis dominus Cantua- The arch-
 riensis noluit loqui particulariter; immo per internun- bishop
 tium suum, scilicet magistrum R. cancellarium, re- inquires
 spondit, inquirendo utrum ipsi fratres essent de elec- whether the
 toribus Rogeri vel non; qui responderunt se esse mo- bearers of
 nachos ecclesiæ Christi Cantuariensis et de ejusdem the letter
 conventu; quod vero de electoribus essent, vel non are among
 essent, non fuerunt ad hoc missi, ut ipsum super hoc the electors
 certiorarent; quod vero essent de conventu, et con- of Roger.
 ventui super electione dicta consentientes, per litteras
 domino Cantuariensi pluries directas et super electione
 ipsa confectas, plene et bene potuit perpendere. Ad
 hæc dicti fratres, percipientes quod non poterant cum
 domino Cantuariensi habere colloquium, nec litteras
 suas quas secum ferebant præsentis archiepiscopi com- The letters
 mittere, in aula castri de Tonebregge coram magistro R. read in the
 cancellario domini Cantuariensis, et Eustachio monacho, hall of
 et multis aliis, tam clericis quam laycis, dictas litteras Tunbridge
 legerunt. Quibus perlectis, frater Symon coram illis Castle.
 pro statu ecclesiæ suæ Cantuariensis, et suorum om-
 nium, appellavit et appellationes prius interpositas

A.D. 1239. innovavit, conventum protectioni domini papæ supponendo.

New letters, Feb. 23. In cathedra vero Sancti Petri inventæ sunt tales literæ super majus altare:—

ARCHIEPISCOPUS CONVENTUI.

Answer of the archbishop to the letter of the monks, above, p. 154.

He explains his reasons for regarding them as ring-leaders.

"Edmundus Dei gratia, etc., conventui Cantuariensi spiritum consilii sanioris. Cum vobis monachis, Stephano de Cranebroc tertio priori, W. de Sotindune," et aliis in tertiis litteris supra notatis, "quos præ ceteris contumaces invenimus et rebelles, certisque rationibus et indiciis habemus suspectos quod ope, inductione et consilio vestro tam priores quam posteriores transgressionem sunt in ecclesia vestra Cantuariensi attemptatæ, et adhuc irreverenter [defenduntur,]¹ semel, secundo, mandaverimus, et in virtute obedientiæ firmiter injunximus, ut coram nobis compareretis per vos vel procuratores ydoneos, vos super præmissis canonice purgaturi vel sufficienter excusaturi; et vos hucusque hoc non feceritis, immo nobis supplicaveritis, ut vobis exprimeremus quibus rationibus et indiciis vos habeamus suspectos, et quarum transgressionum vos inductores et consiliarios reputemus:—Licet hoc facere non haberemus necesse, tamen ex habundanti, ut tollatur omnis cavillationis materia, quare vos suspectos habemus, hæc indicia et has vobis exprimimus rationes; videlicet quia omnia conventum contingentia, tam in capitulo quam extra, tam in negotiis quam in causis, per vos tanquam principales, quibus ab aliis de conventu non resistitur, sive bene sive male, reguntur et geruntur; quod non solum vulgo manifestum est, immo nobis per facti evidentiam innotuit manifeste; tum, antequam inter nos et capitulum nostrum aliqua discordia oriretur, nobis indubitanter constabat, quod ope, inductione et consilio vestro præmissa omnia regebantur, tum, cum postmodum inter nos contentio exorta fuisset, quæ utinam salubriter sopiretur, vos principaliter tanquam seniores pro toto capitulo sine mandato, ut credimus, vos nobis opposuistis, et inconsultis reliquis de capitulo et quasi spreitis, nostris quæstionibus respondistis, licet forte postea alios ad vestram traxeritis sententiam, in hoc etiam gravius delinquendo. Ad hæc inter alias transgressionem in ecclesia

¹ defenduntur] om. MS.

"Christi Cantuariensi attemptatas, quæ nos non latent nec
 "latere possunt, hæc specialiter vobis duximus exprimendas,
 "videlicet quod ope, inductione et consilio vestro, non solum
 "a suspensis sed ab excommunicatis in dicta ecclesia, tam a
 "vobis quam ab aliis in grave dispendium animarum et
 "scandalum unitatis ecclesiæ, divina temere celebrantur.
 "Vobis igitur mandamus tertio in virtute obedientiæ, et sub
 "pœna suspensionis, firmiter injungentes, quatinus in crastino
 "Dominicæ qua cantatur 'Lætare Jerusalem,' coram nobis
 "compareatis per vos vel per procuratores idoneos vos super
 "præmissis purgaturi vel sufficienter excusaturi. Tibi autem,
 "Rogere de Lega, sub pœna consimili firmiter injungimus
 "quatinus, electioni erronee de te factæ renuncians, coram
 "nobis per te vel per procuratorem idoneum dicta die com-
 "pareas, nobis plenius satisfactorius super eo quod eidem
 "electioni, prout ex verbis tuis insertis in quibusdam litteris
 "Cantuariensis capituli nobis directis perpenditur, in grave
 "dignitatis nostræ præjudicium consensistis."

A.D. 1239.
Feb. 22.

He orders
them to ap-
pear before
him on the
7th of
March.

Quibus litteris responsum est per Symonem et Gre-
gorium in hunc modum :

Answer of
the monks.

Conventus archiepiscopo.

March.

"Reverendo in Christo patri, etc., Edmundo Dei gratia, etc.,
 "humile capitulum ecclesiæ Christi, etc. Litteras paternitatis
 "vestræ recepimus, ex quarum tenore nos humiles monachi
 "capituli ecclesiæ Christi Cantuariensis, scilicet fratres
 "Stephanus de Cranebroc tertius prior, Willelmus de Sotin-
 "dune præcentor," et alii supra notati, "perpendimus quod
 "nos præ ceteris fratribus contumaces invenistis et rebelles,
 "ut dicitis, certisque rationibus et indiciis habetis suspectos,
 "quod ope, inductione et consilio nostro tam priores quam
 "posteriores transgressionibus sunt in ecclesia nostra Can-
 "tuariensi attemptatæ, et adhuc irreverenter defenduntur;
 "unde nobis mandastis quod coram vobis compareremus in
 "crastino Dominicæ qua cantatur 'Lætare Jerusalem,' per
 "nos vel per procuratores idoneos nos super præmissis
 "canonice purgaturi vel sufficienter excusaturi. Indicia vero
 "et causas quæ contra nos suspicionem inducunt in ipsis
 "litteris assignastis, videlicet quod omnia conventum con-
 "tingentia, tam in capitulo quam extra, tam in negotiis quam
 "in causis, sive ante sive post controversiam motam inter
 "vos et nos, per nos, tanquam principales et seniores, quibus
 "ab aliis de conventu non resistitur, sive bene sive male,
 "reguntur et geruntur; quod vobis et vulgo esse dicitis

The convent
acknow-
ledges the
receipt of
the arch-
bishop's
summons.

A.D. 1239.
March.
They go
over the
contents of
the arch-
bishop's
letter.

Their rea-
sons for not
complying.

Roger de-
clares that
he is not
bound to
answer.

" manifestum. Item quia mota discordia inter vos et nos,
" ut dicitis vos credere, spretis et inconsultis reliquis fratri-
" bus, nos vobis opposuimus, et quæstionibus vestris respon-
" dimus, alios forte postmodum ut dicitis ad nostram sen-
" tentiam pertrahentes. Præterea declarastis transgressionem,
" quas dicitis esse in nostra ecclesia attemptatas, quod ope,
" inductione et consilio nostro, non solum a suspensis sed ab
" excommunicatis in dicta ecclesia, tam a nobis quam ab
" aliis, in grave dispendium animarum et scandalum unitatis
" ecclesiæ, divina temere celebrantur. Verum, cum post
" appellationes ex parte nostra ad dominum papam sæpius
" interpositas, ob multiplicatas injurias a vobis illatas, in
" ecclesia Cantuariensi divina canonice per capitulum ecclesiæ
" celebrentur, tam a nobis quam ab aliis, prout coram iudice
" appellationis favente Domino docebitur, non credimus præ-
" facto canonico iudicium excusationis vel purgationis subire
" debere, vel iudiciis et causis contra nos suspicionem indu-
" centibus, ut dicitis, respondere ad præsens, maxime extra
" domum nostram, cum de jure scripto monachi in locis qui-
" bus degunt iudicio stare debeant, et, prout vobis sæpius
" scripsimus, super hoc causa pendeat coram domino papa, an
" extra capitulum vel intra iudicium debeamus subire. Præ-
" terea, cum vestris semper parati simus canonicis obtem-
" perare mandatis, qua fronte sine confusione ad vestram
" accederemus præsentiam, cum procuratores capituli nostri
" ad vos nuper transmissos ad nullum colloquium admittere
" voluistis, vel saltem respicere? Et quia de suspensione
" nobis facta est comminatio, nondum suspensi vel excom-
" municati, ut per contumaciam¹ arguitur, manifeste sedem
" apostolicam pro statu nostro et capituli nostri, sicut pluries
" fecimus, appellamus. Et [quod]² nos vobis pro toto capitulo
" sine mandato, ut creditis, opposuerimus, et inconsultis et
" spretis aliis de capitulo, non fuit, salva gratia vestra, ad
" puniendum totum capitulum procedendum; cum scriptum
" sit 'Pœna suos teneat auctores et non ultra progrediatur
" 'pœna quam delictum.'³ Ego autem, frater Rogerus de La le,
" neque super consensu neque super dissensu electionis de me
" factæ coram vobis ad præsens teneor respondere, cum per
" appellationem interpositam totum negotium prædictæ elec-
" tionis ad superiorem sit devolutum. Unde pro statu meo,
" sicut prius, et pluries appellavi, apostolicam sedem appello.
" Nos autem capitulum vobis significamus quod ea quæ acta

¹ contumaciam] contumacionem,
MS.

² quod] om. MS.

³ V. Cod. lib. ix. tit. 47, l. 22;
Decr. Greg. IX., lib. iii. tit. ix.
c. 2.

" sunt et responsa per dictos fratres, quantum ad articulum
 " transgressionis quam eis impositis, de communi consensu A.D. 1239.
March.
Appeals
renewed.
 " nostro et voluntate emanarunt. Ad appellationes vero a
 " nobis prius factas innovandas et adhuc pro nobis univer-
 " saliter faciendas ad præsentiam vestram dilectum fratrem
 " Stephanum, latorem præsentium, procuratorem nostrum
 " transmittimus. Valete. Actum anno Domini m^occ^oxxxviii^o,
 " mense Martio."

Ad hoc dominus Cantuariensis dictis fratribus re- Formal
announcement of
appeals.
 spondit, quod ipsi fratres fuerant pacis perturbatores;
 et illi, " Non sumus, sed causarum vestrarum execu-
 " tores, et, secundum quod in dictis litteris contine-
 " tur, innovando appellationes prædictas, ad dominum
 " papam a vobis appellamus, supponentes nos et
 " nostra spiritualia et temporalia protectioni Dei et
 " domini papæ et ecclesiæ Romanæ. Valete."

ALTERCATIO.

Die Veneris proxima ante Dominicam qua cantatur March 4.
Meeting of
the bishops
at London.
 " Lætare Jerusalem," congregatis suffraganeis Londoniis,
 ad mandatum domini legati, dominus archiepiscopus
 habuit tractatum cum ipsis de facto suo et nostro;
 qui pro majori parte factum suum approbaverunt.
 Qui statim universis et singulis per litteras suas The excom-
munication
of the monks
denounced
by letters
patent.
 patentes injunxit quod nos universos et singulos per
 dioceses suas in ecclesiis, omnibus diebus Dominicis
 et festivis, pulsatis campanis et accensis candelis,
 denuntiari facerent excommunicatos. Quod Cyces-
 trensis et Roffensis moleste ferentes [accesserunt]¹ ad
 eum, et similiter magister Albertus electus Armaca-
 nus,² ut denuntiationem retardarent, propter scandalum

¹ This word, which is required to complete the sense, is not in the MS.

² *Albertus electus Armacanus*] Albert of Cologne, scholasticus of Bremen, was consecrated to the see of Armagh, at Westminster, Sept.

30, 1240, by Walter bishop of Worcester. He had been designated for Riga in 1229; was made archbishop of Prussia, Livonia, and Esthonia in 1246; and archbishop of Riga in 1253; he died in 1274.

A.D. 1139.
Mar. 4.
Remon-
strance of
the bishops
of Roches-
ter and
Chichester,
and of the
elect of
Armagh.

Interven-
tion of the
legate.

The order
revoked.

Albert of
Armagh
comes into
Kent, March
18, and
arrives at
Canterbury,
March 19.

quod inde sequeretur; et cum obtinere non possent, prædictus electus, ad dominum legatum accedens, proposuit quod non debuit tolerare, et quod ei cessit in dedecus quod eo præsentē Cantuariensis ecclesiā ita concubabatur; et quod partes suas non interposuit, quod tantus tumultus et inter tantos per pacem sedaretur. Unde domino archiepiscopo et quibusdam suffraganeis persuasit, quod illa denuntiatio ad tempus differretur, quia voluit partes suas interponere, ut pax, si posset, reformaretur, et ad tractatum super hoc inter partes habendum, ad partes Cantuariæ prædictum electum a latere suo mediatorem destinaret, quam citius opportunitas se offerret; et sic revocatum est mandatum de denuntiatione faciendā, licet dictus archiepiscopus redderet se quasi difficilem in hoc; et, licet prædictus electus multis negotiis esset præpeditus, ad multiplicem instantiam domini legati, die Veneris proxima ante Dominicam Palmarum, versus Cantuariam iter arripuit, et apud Hallinges cum episcopo Roffensi hospitatus, ea die litteratorie per cursorem prædicti episcopi domino archiepiscopo apud Suthmallinges existenti, significavit se ad partes nostras ob prædictam causam venisse, et præsentiam suam vel mandatum expectaturum; in crastino apud Cantuariam veniens cum litteris domini legati sub hac forma confectis:

LEGATUS CONVENTUI.

The legate
writes to the
monks,
Mar. 18.

“Ottho miseratione divina, etc., discretis viris conventui Cantuariensi, salutem in Domino. Ex discordia quæ inter venerabilem patrem archiepiscopum vestrum et vos vertitur, instigante humani generis inimico, præter alia quæ enumerare difficile nobis esset, periculum incurritur animarum; caritatis bonum inter vos et eundem archiepiscopum patrem vestrum penitus enervatur; et Cantuariensis ecclesia, quæ inter totius orbis ecclesias in reverentia habetur maxima¹ et honore, et specialiter in regno Angliæ prærogativam obtinet dignitatis, tam in spiritualibus quam in temporalibus enormem patitur læsionem. Cupientes igitur super hoc inter vos

¹maxima] modica, MS.

" et eundem archiepiscopum per pacis et unitatis vinculum, A.D. 1239.
 " si datum fuerit desuper, totis nostris conatibus providere, Mar. 18.
 " ac infinitis animarum et corporum periculis juxta nostri He sends
 " officii exigentiam obviare, discretum virum magistrum the elect of
 " Albertum electum Armacanum, clericum nostrum, cujus Armagh to
 " fidem et probitatem in multis experti sumus, ad vos et make peace.
 " archiepiscopum supradictum propter hoc providimus desti-
 " nandum. Quocirca discretionem vestram rogandam duxi-
 " mus attentius et exhortandam, qua fungimur auctoritate
 " mandantes, quatinus, ipsum respicientes benigne ac honeste
 " tractantes, ipsius salutaribus monitis et consiliis sic effica-
 " citer intendere studeatis, quod inter vos et præfatum archi-
 " episcopum pacis et concordie fœdera juxta nostrum desi-
 " derium refoventur, et nos inde circumspeditionis vestræ
 " prudentiam non immerito debeamus¹ commendare. Datum
 " Londoniis, xv^{to} kalendas Aprilis, pontificatus Gregorii
 " papæ noni anno xii^o."

Item per alium nuntium dicto domino archiepiscopo The arch-
 bishop on
 scripsit; a quo non recepit responsum usque ad diem Mar. 24
 Coenæ, et tunc excusavit se propter instantem sollemp- empowers
 nitatem; et potestatem tractandi de pace contulit fratri his official
 suo et magistro R. officiali usque ad octabas Paschæ. and his
 Et cum convenissent die scilicet vi^a feria in septi- brother to
 mana Paschali, postea prædicto electo renuntianti act for him.
 nuntiaverunt prædicti magistri Robertus de Abindone The day of
 et R. officialis quod differretur dies usque in octa- decision,
 bas Paschæ. Appropinquante die, nuntiis nostris præ- April 3.
 dicto electo occurrentibus, responsum est ex parte
 domini legati et prædicti electi, quod ad diem illum
 propter quædam ardua negotia ipsum contingentia
 venire non potuit, sed Deo juvante veniret ad quin- Postponed
 denam Paschæ; et super hoc tam nos quam prædicti to April 10.
 magistri litteras domini legati et ipsius electi similiter
 recepimus in hæc verba:

¹ *debeamus*] Supplied, from the archbishop's brother and biographer.

² *Robertus de Abindone*] The

A.D. 1239.
April 1.

LEGATUS CONVENTUL.

The legate
promises to
send the
elect of
Armagh
next week.

"Otto miseratione divina, etc., dilectis et religiosis viris
"conventui Cantuariensis ecclesiæ, salutem in Domino. Cum
"discretum virum magistrum Albertum electum Armacanum,
"dilectum socium nostrum, tam cito non possumus remittere,
"pro concordia inter venerabilem patrem archiepiscopum
"Cantuariensem et vos facienda, propter quædam negotia quæ
"contingunt ecclesiam Armacanam, caritatem vestram affectuose
"rogamus quatinus in bono proposito persistatis, quia ipsum
"remittemus in futura septimana, Domino concedente. Datum
"Londoniis, kalendis Aprilis."

Ad hæc litteras electi sub hac forma;

ALBERTUS ELECTUS ARMACHANUS CONVENTUL.

The elect of
Armagh
proposes to
come
April 10, and
to see the
archbishop
first.

"Reverendis et in Christo dilectis dominis amicis priori
"et conventui ecclesiæ Christi Cantuariensis, magister Alber-
"tus, electus ecclesiæ Armacanæ, orationes et obsequium.
"Cum propter occupationes varias ad præsens intendere non
"potuerimus, ut veniremus, pro malo habere vestra dilectio,¹
"quia ad minus in Dominica ad quindenam Paschæ venire
"proponimus, et omni devotione intendere quæ vestro con-
"venit profectui et honori; et ut res melius debitum sortiatur
"effectum, antequam veniamus Cantuariam, accedere proponi-
"mus ad dominum archiepiscopum super istis. Valete."

April 10.
He arrives.

Die Dominica scilicet in quindenam Paschæ, venit
electus Cantuariam, et magistros expectavit, et, cum
non venirent, nuntiavit eis in sero adventum suum, et
quod mane venirent ut insimul tractare possint, in
camera domini archiepiscopi vel capella. Mane vero
in capella convenerunt, et cum ipsis magister R.² de
ordine Prædicatorum; et post longum tractatum re-
versus est ad nos in claustrum prædictus electus, et
non dedit nobis responsum aliud, nisi quod mane

April 11.
He sees the
arch-
bishop's
agents.

¹ Some words are wanted to complete the sense; perhaps such a form as "non debet" may be supplied; but the expression is awk-

ward, and more than one line may have slipped out in transcription.

² R.] de Leues, MS. in the margin, in pencil.

venirent. Mane vero, expositis ei die hesterna injuriis et oppressionibus nostris, et qualiter pendente tractatu pacis servientes archiepiscopi de nocte cum armata multitudine domum cujusdam mulieris, tenentis nostræ de Welles, fregerunt et animalia abduxerunt; post tractatum habitum cum illis in camera archiepiscopi, reversus est ad nos in claustrum; et ita proposuit Stephano tertio priori et Rogero de La le, Alano, Thomæ de Bridlinton, et aliis fratribus ibidem existentibus, "cum clericis suis hac de causa mandavimus, ut de pace tractemus, et ideo bonum est quod aliqui de fratribus seniores et discretiores et in negotiis experti ex parte capituli ad hoc faciendum constituentur, et postea gravamina vestra summatim exponantur et inspiciatur compositio, et ea quæ sunt vobis intolerabilia penitus exprimantur, et qui articuli cum moderamine possent tolerari, et qui penitus sunt reiiciendi, ut ita possit pax cum competenti correctione procedere secundum compositionem, vel alia de novo provideatur compositio." Ad quod fuit responsum quod "plus ponderamus injurias recentes, scilicet de suspensione duplici, de excommunicatione et factis denunciationibus, et criminibus falsitatum interpositis, quam omnes injurias dampna et gravamina præcedentia; unde oporteret prius haberi tractatus qualiter possit emendari; verumptamen parati sumus consilio vestro adquiescere, si sciremus quæ personæ debeant ex parte domini archiepiscopi tractatui interesse, et quam super hoc [habeant]¹ auctoritatem, ne factum nostrum fuerit delusorium, et labor inutilis, et ne secreta nostra communicemus talibus, qui prodesse non possent, sed forte vellent obesse;" adicientes in fine, quod non credebamus eos habere mandatum. Immo de hoc certi fuimus propter quædam indicia et per tales litteras:

A.D. 1239.
April 12.
After hearing the complaints of the convent, he proposes that a committee should be appointed to manage the discussion.

The monks reply that their recent injuries must be treated first, and they doubt the powers of the archbishop's agents.

¹ *habeant*] om. MS.

OFFICIALES ARCHIEPISCOPI ALBERTO ELECTO
ARMACHANO.

A.D. 1239.
April.
The arch-
bishop's
agents
acknow-
ledge their
want of
powers.

" Viro venerabili, etc., Alberto divina miseratione electo
" Armachano, magistri Robertus de Abindone et B. de Lange-
" done, domini Cantuariensis officiales, salutem, etc. Cum
" multum desideraremus quod pax reformaretur inter domi-
" num Cantuariensem et conventum suum Cantuariensem,
" parati sumus juxta mandatum ejusdem nobis directum
" vobiscum de pace reformanda tractare, et adhuc parati
" sumus secundum tenorem mandati domini legati et vestrum,
" sed non possumus, quia potestas nobis super hoc a domino
" Cantuariensi commissa non durat ultra octabas Paschæ nisi
" de novo nobis conferatur. Valet.

April 12.
The convent
on the pro-
position of
the elect of
Armagh
agree to
wait for the
arrival of
the powers.

Electus vero hoc intelligens, quod mandatum non
habuerunt propter lapsum temporis, et quod propter
aliud mandaverant, negligentiam eorum perpendens vel
forte malitiam, reversus est ad eos, et post longum
tractatum ad nos iterum est reversus, asserens quod
mandatum non habebant sed in brevi haberent; et ita
proposuit: "Unde ex duobus eligit, vel quod ego
" solvam colloquium, et partes absolvam, vel quod
" mandatum expectem." Ad quod fuit responsum;
" Licet diu expectaverimus, et fratres nostros et cleri-
" cos pro negotiis ecclesiæ, et de mandato domini regis
" Londonias ad diem Dominicam necesse habeamus
" destinare, quam diu poterimus expectabimus, secun-
" dum beneplacitum vestrum." Et cum a nobis quæ-
reret electus, quis nobis nunciasset quod mandatum
non habebant, responderunt quidam, "Volucres cæli
" nunciaverunt nobis." Et cum electus in narratione
facti miraretur de suspensione ecclesiæ, negaverunt
prædicti magistri ipsam factam fuisse, de qua ei fidem
fecimus incontinenti per scripturam, super quo pluri-
mum movebatur. Nobis et ipsis recedentibus expecta-
vit electus per totam illam diem et per diem Mercurii,
et per diem Jovis, licet cum jactura; cum necesse
haberet festinanter transfretare, ut, expeditis negotiis
suis apud Coloniam, domino legato posset Parisius

Further
discussion.

They wait
on April 13
and 14.

occurrere; et ita die Jovis in sero, recessu suo præ-
 parato, et inde quibusdam de suis præmissis, cum
 ulterius expectare non posset, circa mediam noctem
 venerunt ei litteræ domini archiepiscopi sub hac
 forma :—

A.D. 1239.
 April 14.
 Arrival of
 the arch-
 bishop's
 letters.

ARCHIEPISCOPUS ALBERTO ELECTO ARMACHANO.

" Venerabili in Christo fratri Alberto, Dei gratia electo Ar-
 machano, Edmundus Dei gratia archiepiscopus Cantuariensis,
 totius Angliæ primas, salutem cum dilectione sincera. No-
 verit fraternitas vestra nos dilectos filios magistros Robertum
 de Abindone germanum nostrum et R. de Langedone, offi-
 ciales nostros, ad tractandum de pace inter nos et monachos
 nostros ecclesiæ Christi Cantuariensis coram vobis consti-
 tuisse procuratores, ratum et gratum habituri quicquid hii-
 dem in hoc negotio usque ad instans festum sancti Georgii¹
 martyris coram vobis ratione prævia vice nostra duxerint
 faciendum. Idem omnibus Christi fidelibus significamus.
 Datum apud Suthmallinges, iiº idus Aprilis, pontificatus
 nostri anno viº."

April 13.
 The arch-
 bishop com-
 missions his
 agents until
 April 23.

Qui non approbans illud mandatum, et recedere pa-
 ratus, recessit, et in recessu suo domino legato scripsit
 sub hac forma :—

The elect
 leaves Can-
 terbury.

LEGATO ELECTUS ARMACHANUS.

" Venerabili domino et patri reverendo, Ottoni Sancti Ni-
 cholai in carcere Tulliano diacono cardinali, apostolicæ sedis
 legato, suus Albertus electus Armachanus, devotas orationes
 et obsequium. De mandato sanctitatis vestræ ad evocatio-
 nem capituli Cantuariensis in die Dominica proximo præ-
 terita venimus Cantuariam, tractatum pacis sicut sperabamus
 inter dominum archiepiscopum et dictum capitulum habituri:
 verum, licet capitulum antedictum ad omnia quæ pacis erant
 et concordie invenerimus benivolum et paratum, tamen id
 fieri non potuit pro eo quod nec dominus archiepiscopus nec
 aliquis pro eo, qui super hoc mandatum haberet, suam præ-
 sentiam exhiberet, quamvis magister Robertus frater ipsius

His letter
 to the legate
 giving an
 account of
 the failure
 of the medi-
 ation.

¹ *Georgii*] Gregorii, MS. (?) The feast of S. George is April 23rd.

A.D. 1239. "archiepiscopi, et R. de Langedone officialis suus, in Cantuariis nobis occurrerint, dicentes se non habere mandatum, April 15. "ut nomine archiepiscopi tractare possent nobiscum de concordia facienda, utpote quorum mandatum quod de pace After spending five days at Canterbury he goes to the sea. "habuerant in octabis Paschæ penitus expirarat. Itaque nec "per nos nec per antedictum capitulum stetisse videretur quominus vestrum pium propositum debitum sortiretur [effectum],¹ sicque flante vento prospero post quinque dies moræ nostræ nostrum iter arripuimus versus mare. Valeat paternitas vestra sancta in Domino."

The convent send to London to the bishops, asking them to prevent the public denunciation of the archbishop's sentence.

April 17. The legatus receives letters ordering him to stay in England.

April 24. The archbishop passes by Canterbury to Wingham, and receives his messengers from Rome on April 26.

Post quindenam Paschæ, cum dominus legatus recessum suum præpararet, et episcopos convocasset, et dominus rex et magnates et archiepiscopus Cantuariensis et episcopi cum eo venire deberent, nos timentes ne archiepiscopus in illa convocatione episcopis, sicut alias fecerat, denuntiationem de nobis faciendam injungeret, nuntios Londonias transmisimus cum litteris supplicatoriis ad episcopos ne ad talem denuntiationem, ad confusionem suæ matricis ecclesiæ, procederent, et cum litteris ad appellandum si necesse esset; sed quia pro majori parte episcopi benivoli inventi fuerunt, et inde² responderunt quod non facerent, non fuerunt exhibitæ litteræ appellationis, ne ad indignationem provocarentur. Die Dominica sequente dominus legatus, apud Sanctum Paulum sermones faciens, licentiam petiit a fratribus, et recessum suum crastinum nuntiavit. Post prandium vero recepit litteras domini papa de mora facienda, et sic remansit; et, ita soluto colloquio, dominus archiepiscopus ad partes nostras veniens, Dominica sequente de Tenham ad Wingham per Shameleforde, ne civitatem Cantuariensem et ecclesiam sibi abhominabilem videret, transitum fecit; et ibi die Martis sequente in vespere nuntios suos de curia venientes recepit, et archidiacono et aliis consiliariis suis quod detulerant legi fecit; et per aliquem de nostris inquisitum fuit quod multum jactabant se adversarii nostri,

¹ *effectum*] om. MS.

| ² *inde*] unde, MS.

quod negotium suum bene procedit in curia et nostrum non sic; et quod procuratores nostri nullam in curia de excommunicatione nostra ausi sunt facere mentionem; et quod lis ex parte nostra contestata est, et quod procuratores archiepiscopi non habent mandatum de aliquo articulo contra eum ex parte nostra proposito, nisi de tribus tantum, scilicet de canonica, et corrigendis excessibus intus et extra, etc., et de compositione. Mane vero destinavit litteras suas magistro W. poenitentiario suo, quod faceret denuntiari per omnes ecclesias civitatis, et inhiberi omnibus sub poena excommunicationis, ne sibi sepulturam eligant penes nos, nec funus ad ecclesiam nostram deferendum sequerentur. Huic edicto dedit causam funus Jordani salarii, quod a majori parte civitatis ad nos delatum fuit, et traditum sepulture. Prohibuit etiam sub eadem poena quod nullus in ecclesia nostra audiat divina, sequatur processionem, intersit sermoni. Die Jovis sequente in capitulo apud Sanctum Andream celebrato, cum nullus tractatus de quocumque negotio diebus istis in ecclesia nostra, sicut fieri consuevit, habeatur, lectæ fuerunt litteræ domini archiepiscopi in hac forma:—

A.D. 1239.
April 26.
News from
Rome.

April 27.
The arch-
bishop for-
bids burials
at Christ
Church, in
conse-
quence of
the burial
of Jordan.

April 28.
Chapter of
the clergy
at S. An-
drew's
church.

ARCHIEPISCOPUS OFFICIALI ARCHIDIACONI.

“Edmundus Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, totius
“Angliæ primas, dilecto in Christo filio magistro J. de
“Londoniis archidiaconi Cantuariensis officiali, salutem, gra-
“tiam et benedictionem. Cum excommunicaverimus omnes
“electores Rogeri de La le in priorem ecclesiæ Christi Can-
“tuariensis, ne deducatur in dubium qui nomine electorum
“debeant comprehendere, noveris quod capitulum ecclesiæ Christi
“Cantuariensis pluries nobis scripsit per litteras suas patentes,
“quas penes nos habemus, quod ipsi unanimiter et concor-
“diter Rogerum de La le elegerunt in priorem, unde nomine
“electorum intelligimus prædictum capitulum universum.
“Quare volumus et districte præcipimus quatinus totum capi-
“tulum sæpedictum denunties generaliter ac publice denun-
“tari facias per totum archidiaconatum Cantuariensem ex-
“communicatum; firmiter inhibens ne quis alicui eorum

Letter of
the arch-
bishop to
the official
of the arch-
deacon,
ordering
the excom-
munication
of the whole
chapter of
Christ
church.

A.D. 1239. "communicare præsumat. Datum apud Wingham v^{to} kalen-
April 27. "das Maii, pontificatus nostri anno vi^o."

The dean
(rural) and
chaplains
execute the
mandate,
May 1.

Item injunctum fuit novo decano et capellanis quod diligenter exequerentur mandatum; quod die Dominica sequente fecerunt, non obstantibus appellationibus interpositis, et in schola theologiæ, ubi multi capellani interfuerunt lectioni, et in ecclesiis parochialibus, et apud Sanctum Sepulchrum, ubi prædicavit archiepiscopus et multitudo populi fuit congregata. Ubi nec fratribus nostris loqui voluit ad eum missis, ut supplicarent ei quod ob honorem reverentiæ Romanæ ecclesiæ, in cujus conspectu jam negotia nostra proposita sunt et jam ventilantur, contra nos nihil ulterius faceret attemptari, post tot appellationes ex legitimis causis interpositas et post enormia gravamina nobis illata. Quibus responsum fuit ex parte archiepiscopi per fratrem suum et magistrum R. officialem, quod non aggravaret manum, quia jam aggravavit, nec voluit revocare mandatum. Unde appellaverunt coram populo et clericis suis cum ad eum accedere non possent, ne ad prædictam denuntiationem procederet nec procedi permetteret, cum causa excommunicationis suæ coram domino papa sit proposita et ibi dependeat; perpendimus autem quod manum suam sic aggravat, quod de excommunicatione in libello nostro nulla facta est mentio, et sic coram domino papa non dependet; et fingit ob aliam causam nos suspendisse et ob aliam causam, scilicet propter electionem nos excommunicasse, et videt remedium nostrum valde remotum et confusionem nostram miserabilem et intolerabilem. Et bene scimus quod captionem universorum et singulorum procurabit, et manus suas ad possessiones nostras extendet, et obsequium nostrorum nobis subtrahet, et etiam fidelium devotionem. Et hoc auctoritate litterarum suarum W. pœnitentiaro directarum et per civitatem eadem die cum prædicta denuntiatione per universas ecclesias publicatarum; quarum tenor talis est:—

The arch-
bishop's
severity to-
wards the
convent.

Appeal of
the monks.

Anticipa-
tions of the
writer.

PENITENTIARIUS CANTUARIENSIS OMNIBUS CAPELLANIS.

A.D. 1239.
April.

" Omnibus personis et capellanis in ecclesiis parochialibus
" civitatis Cantuariæ ministrantibus, W. rector ecclesiæ
" Sancti Martini Cantuariæ, penitentiarius domini Cantuarien-
" sis, salutem in Domino. Mandatum domini Cantuariensis
" suscepimus in hæc verba:

The arch-
bishop's
peniten-
tiary, pub-
lishes the
archbishop's
mandate of
April 26.

ARCHIEPISCOPUS PENITENTIARIO SUO CANTUARIENSI.

" 'Edmundus Dei gratia, etc., dilecto in Christo filio magistro
" W., rectori ecclesiæ Sancti Martini Cantuariæ penitentiario
" suo, salutem, gratiam et benedictionem. Cum communio
" fidelium excommunicatis sit merito subtrahenda, ne con-
" tagio illorum grex Dominicus maculetur, tibi mandamus
" firmiter injungentes quatinus in singulis parochialibus Can-
" tuariæ ecclesiis¹ excommunicari facias in genere omnes illos
" de civitate Cantuariæ vel in ea commorantes qui corpora
" Christianorum defunctorum ad monachos ecclesiæ Christi
" Cantuariensis, dum in sententiis suspensionis, excommu-
" nicationis, a nobis in eos latis obstinaciter² perseverant,
" sepelienda deferent vel comitabuntur vel exequiis vel
" officiis eorum præsumpserint interesse; necnon et omnes
" illos qui scienter ad hoc faciendum opem vel operam ad-
" hibebunt. Datum apud Wingeam, vi^{to} kalendas Maii, ponti-
" ficatus nostri anno vi^o. Hujus igitur auctoritate mandati
" vobis mando, firmiter injungens quatinus, juxta formam in
" mandato prædicto contentam, in ecclesiis vestris excommu-
" nicationis sententiam perferatis."

The man-
date forbid-
ding burials
Christ
Church,
dated
April 26.

Item super eisdem gravaminibus sunt quidam de
amicis nostris qui multum mirantur, etiam et moventur,
quod tam diu causæ suspensionis supersedistis in even-
tum principalis causæ, cum una magnam desideret
celeritatem, et alia forte protrahetur, cum in causa sus-
pensionis de facili possit impetrari, saltem in communi
forma, et ideo pro Deo ne penitus confundamur, universi
et singuli remedium quæratís festinum, quia casus nobis

The monks
wonder at
the patience
of their
agents.

¹ ecclesiis] om. MS.

| ² obstinaciter] abstinaciter, MS.

A.D. 1239. imminet a quo vix resurgemus, nisi nobis Deus et
 May. ecclesia Romana per industriam vestram¹ citius sub-
 veniat, et protegat in tribulatione sedentes.

NARRATIO.

On Ascen-
 sion day.
 May 5, the
 convent
 make their
 procession
 in opposi-
 tion to the
 ordinaries.

Adveniente vero die Ascensionis, exivimus proces-
 sionaliter cum vexillis et reliquiis more solito per
 suburbium, majori turba nos sequente; et, cum trans-
 itum fecerimus per ecclesias, non fuit qui ob reveren-
 tiam reliquiarum contra nos, prout moris est, pulsaret
 præterquam in ecclesia Sancti Michaelis de Borgate
 et Sancti Georgii; positis exploratoribus ex parte or-
 dinariorum ad notandum nomina nos sequentium.
 Quod præ multitudine turbæ facere nequierunt. Die
 vero Pentecostes ad mandatum officialis archidiaconi,
 auctoritate domini sui, suspensæ duæ prædictæ eccle-
 siæ fuerunt, scilicet Sancti Georgii et Sancti Michaelis,
 tam a pulsatione campanarum quam a divinatorum cele-
 bratione, quia contra nos pulsaverant. Die vero Jovis
 proximo præcedente, in capitulo, publicato domini
 archiepiscopi per officialem suum apud sanctum Elfe-
 gum mandato tali, et per totam diocesim Cantuariæ
 directo;

May 15.
 Two
 churches
 where the
 procession
 had been
 saluted,
 suspended.

OFFICIALIS OMNIBUS CAPELLANIS CANTUARIENSIBUS.

May 12.
 Proclama-
 tion by the
 official.

"Universis prælatis, rectoribus, vicariis, seu capellanis ec-
 "clesiarum domino Cantuariensi immediate subjectarum, R.
 "officialis ejusdem, salutem in Domino. Mandatum dicti
 "domini in hæc verba suscepi: 'Edmundus Dei gratia Can-
 "tuariensis archiepiscopus, etc., dilecto in Christo filio ma-
 "gistro R. de Langedune, officiali suo, salutem, gratiam et
 "benedictionem. Cum excommunicaverimus omnes electores

¹ Here, for the third time, the writer or transcriber, who probably was taking down the details from a report sent to the agents of the con-
 vent at Rome, seems to have mixed up the injunctions addressed to them with the general narrative. See above, p. 148.

“ ‘Rogeri de La le in priorem ecclesiæ Christi Cantuariensis, A.D. 1230.
 “ ‘ne deducatur in dubium qui nomine electorum debeant May 12.
 “ ‘comprehendi, noveris quod capitulum ecclesiæ Christi Can-
 “ ‘tuariensis nobis pluries scripsit per litteras suas patentes The arch-
 “ ‘quas penes nos habemus quod ipsi unanimiter et concor- bishop’s
 “ ‘diter Rogerum de La le elegerunt in priorem; unde¹ nomine letter of
 “ ‘electorum intelligimus prædictum capitulum universum. excommuni-
 “ ‘Quare volumus et districte præcipimus, quatinus totum cation
 “ ‘capitulum sæpeditum denunties generaliter ac publice against the
 “ ‘denuntiari facias per totam diocesim Cantuariæ esse excom- convent, d.
 “ ‘municatum; inhibens ne quis alicui eorum communicare April 26.
 “ ‘præsumat. Datum apud Wingeham, vi^{to} kalendas Maii,
 “ ‘pontificatus nostri anno vi^{to}.’ Hujus igitur auctoritate
 “ ‘mandati vobis firmiter injungo, quatinus dictam sententiam,
 “ ‘prout superius est expressum, in ecclesiis vestris singulis Order for
 “ ‘diebus Dominicis et festivis publicetis, pulsatis campanis et publication.
 “ ‘accensis candelis, prout vobis alias demandatur. Valet.’”

Die etiam Martis sequenti, ante adventum proces- May 17.
 sionum, destinati fuerunt quidam de fratribus ad The convent
 Sanctum Gregorium ante adventum processionum, ut forbid pro-
 priorem et conventum præmonerent ne processiones et cessions to
 oblationes ecclesiæ Cantuariensi debitas admitterent, S. Gregory’s.
 et ne hoc fieret appellarent: quod et factum est.
 Venientibus vero processionibus, præsens fuit ibi offi- Conduct of
 cialis archiepiscopi, ut oblationes recolligeret, quas col- the official.
 lectas universis decanis de suis decanatibus custo-
 diendas commisit, ut processu temporis eis quibus
 restituendæ fuerint restituantur. Ad hæc sciatis, The arch-
 quod dominus archiepiscopus tantam extirpationem bishop is
 nemorum facit, quod rex jam manum suam apposuit; committing
 ita quod in ebdomada ante Pentecosten dominus rex waste and
 capi fecit octoginta secures in bosco qui vocatur Oke- the king has
 folde, de manerio de Thenham, et dominus rex fecit interposed
 inhiberi ne quis de cetero in bosco illo vel alio emat May 8-15.
 qui ad archiepiscopum Cantuariensem dinoscitur per-
 tinere; cum ei bene constiterit quod nullius archiepi-
 copi temporibus sic bosci archiepiscopales tali et tantæ

¹ unde] om. MS.

A.D. 1339. venditioni fuerunt expositi. Hæc vero omnia domino
May. papæ et cardinalibus ostendatis.

May 24.
Assembly
in S. An-
drew's
church.

Die vero Martis post festum Sanctæ Trinitatis capellani civitatis Cantuariensis, in ecclesia Sancti Andreæ congregati, litteras archidiaconi receperunt sub hac forma:—

ARCHIDIACONUS OMNIBUS VICARIIS.

Letter of the
archdeacon,
ordering the
suspension
of those who
followed the
processions;
dated
May 21

“Magister Symon de Langetune universis vicariis per civitatem Cantuariæ constitutis, salutem. Mandamus vobis firmiter et districte, in virtute obedientiæ firmiter injungentes, quatinus omnes illos qui processionem sollempnem monachorum ecclesiæ Cantuariensis secuti sunt post inhibitionem eis factam, denuntietis publice in ecclesiis vestris ab ingressu ecclesiæ suspensos singulis diebus festivis et profestis, quousque ad partes Cantuariæ venerimus, vel aliud a nobis super hoc receperitis in mandatis; scituri pro certo quod, nisi præsens mandatum nostrum curetis exequi diligenter, contemptum vestrum graviter puniemus, cum alias quæ vobis injunximus neglexeritis, ut audivimus, adimplere. Datum apud Novum Locum anno Domini m^o.cc^o.xxxix., in vigilia Sanctæ Trinitatis.”

The mand-
ate exe-
cuted
May 26.

Quod in die Sancti Augustini factum est, et sequentibus diebus non sine magno murmure in populo. Eo tempore magister W. de Sancto Georgio et rector ecclesiæ Sancti Michaelis de Burgate, pro pulsatione contra processionem, sunt suspensi; et, ab officiali archidiaconi relaxati, per mandatum archidiaconi, iterum ab officio et beneficio sunt suspensi; et tunc per litteras archidiaconi firmiter est injunctum præconi, quod nomina eorum qui secuti fuerunt processionem diligenter inquirat et redigat in scripturam. Die Martis proxima post festum Sancti Augustini, in capitulo archidiaconi apud Sanctum Andream, per officialem archidiaconi injunctum fuit, quod priori denuntiationi factæ de suspensione ab ingressu illorum qui processionem secuti fuerant, singulis diebus adderent, quod suspensi fuerunt similiter omnes illi qui

May 31.
The opera-
tion of the
mandate
extended.

monachis post inhibitionem communicaverant vel in mensa, vel in divinis audiendis; unde multi de civitate sibi timentes cum capellanis, habito consilio cum Prædicatoribus et Minoribus, providerunt mittendum esse ad dominum archiepiscopum, ut cum talibus suspensis misericorditer ageret; ita quod, si exigeret necessitas infirmitatis vel casus fortuitus, eis sacramenta non denegarentur ecclesiastica; et, si forte decederent, eis non denegaretur ecclesiastica sepultura; quia ab alio quam ab archiepiscopo, vel archidiacono, qui absentes fuerunt, habere remedium nequiverunt; qui ad talium confusionem propter crebras denuntiationes propius accedere noluerunt; per dictam autem denuntiationem jam in tantum gravati sunt capellani [quod],¹ per subtractionem oblationum, clamant se non habere unde possint vivere. Cives etiam conqueruntur quod propter scandalum, tam in Anglia quam in vicinis provinciis, ortum, se retrahunt mercatores et peregrini, qui ad civitatem confluere consueverunt; de quorum emolumento se et suos regere solebant; nec mirum, cum civitas populosa jam sedeat quasi desolata una nobiscum flens et ejulans, atque dicens; "Domine, salva Cantuariæ civitatem et monachos, ne pereamus."

A.D. 1239.
May 31.
The citizens
appeal to
the arch-
bishop
against
these sen-
tences.

The city is
losing its
prosperity
by these
disputes.

Dominica post ordinationem Sancti Dunstani, frater Johannes de Shotindone viam universæ carnis est ingressus, cujus funus in crastino comitati sunt multi de civitate et alii, qui omnes denunciati sunt excommunicati; et etiam præcentor Sancti Gregorii frater suus, et quatuor Sancti Sepulchri; quos nullus poenitentiarius, nec Prædicator nec Minor, absolvere potuit; sed inhibitum fuit ne quis eos absolveret, nisi ipse archiepiscopus vel archidiaconus suus; propter quod multi sunt scandalizati, et maxime familiares nostri Johan-

October 23.
The funeral
of John of
Shotindon
attended by
many who
are there-
fore excom-
municated.

¹ quod] om. MS.

A.D. 1239.
October.

Alarm of
the convent,
communi-
cated to
their agents.

The arch-
bishop is
preparing
to build a
great
church,

and to seize
the posses-
sions of the
convent.

He has
written to
his suffra-
gans.

nes Chich, qui interfuit funeri, et Willelmus Edward, præpositus noster; quia duo de fratribus nostris nuper in sua domo prandiderunt; et pro certo scimus, prout singulis diebus perpendere possumus, manus suas contra nos quantum poterit interius et exterius aggrava-
vabit, nisi nobis citius provideatur. Ad hoc noveritis quod, secundum quod nobis dedistis in consilio per litteras, super gratia et erectione novæ ecclesiæ præbendalis, domino regi et suis consiliariis intimavimus; qui sollempniter per magistrum W. de Glovernia et Simonem de Kilkenni, cum aliis testibus sibi associatis, apud Aldintone appellavit; similiter et rector ecclesiæ de Maidestan appellavit. Ipse nihilominus, præsentem magistrum Elya de Dunolmia, [elegit]¹ locum in quo ecclesia magnæ quantitatis ædificabitur; et sunt certæ portiones² terrarum ad canonicorum ædificia facienda, ut dicitur, circiter centum jugera. Igitur super talibus, prout melius poteritis, nobis providere curetis, quia tot et tantæ nobis imminet confusiones, quod vita nostra dolor et miseria.³ Unde vellemus potius mori, quam sic vivere, cum habeat jam consensum regium, vel sit in brevi, ut dicitur, habiturus, ut possessiones nostras saisiet, et de ipsis pro voluntate sua disponet. Et pro Deo, sive bonum sive malum in curia Romana contra nos fuerit attemptatum, nobis significetis per aliquem cursorem, cum tot ut dicitur habeatis cursores, quia minus jacula feriunt quæ prævidentur. Licet diris vulneribus hactenus percussi fuerimus; ceterum ut nostris vulneribus dominus Cantuariensis vulnera adderet duriora omnibus suffraganeis suis mandavit litteratorie in hæc verba:—

¹ *elegit*] om. MS.

² *portiones*] *positores*, MS.

³ In this place, as more than once already, the writer has, whilst transcribing some report sent to the

commissioners of the convent at Rome, run the injunctions intended for them into the body of the narrative. See above, pp. 148, 170.

ARCHIEPISCOPUS SUIS SUFFRAGANEIS.

A.D. 1239.
Nov. 16.

“Edmundus Dei gratia Cantuariensis, etc., Londoniensi et ceteris Cantuariensis ecclesiæ suffraganeis, salutem, etc. Cum monachos nostros ecclesiæ Christi Cantuariensis, ob manifestas eorum contumacias et inobedientias, jamdudum a divinis suspenderimus, et eorum postmodum crescente contumacia et inobedientia, justitia exigente, præfatam ecclesiam quoad ipsos supposuerimus interdicto; quos etiam vacante prioratu ejusdem ecclesiæ, cujus ordinatio ad nos spectare dinoscitur, canonice duximus admonendos ut se habilitarent; ita quod ex eis aliquem possemus ibidem præficere in priorem; ac ipsi suspensi in loco quoad ipsos culpis propriis interdicto, tanquam propriæ salutis immemores, et clavium ecclesiæ contemptores, divina nihilominus celebrare, Dei timore postposito, non verentes, spretis monitionibus nostris, in grave nostri præjudicium, necnon etiam contra ecclesiæ nostræ consuetudinem hactenus inviolabiliter observatam, Rogerum de La le, monachum suum pariter suspensum, sicut per litteras capituli ecclesiæ supradictæ nobis innotuit, temere de facto, cum de jure non possent, eligere præsumperunt, in priorem: hoc audito, electionem hujusmodi statim contradiximus, et tam electores quam electum canonice monuimus, quod suum in hac parte revocarent errorem, ac nihilominus satisfacerent de præmissis. Quia vero monitionibus nostris ac mandatis nostris canonicis parere pertinaciter contempserunt, omnes prædictos monachos et singulos, et servato juris ordine, sententia excommunicationis duximus includendos, et ipsos excommunicatos per singulas ecclesias Cantuariensis civitatis publice ac sollempniter denunciari fecimus, et ab omnibus artius evitari. Quocirca fraternitati vestræ mandamus, firmiter injungentes, quatinus, sine dilatione post receptionem præsentium, similem denuntiationem simili modo per vestram diocesim locis consimilibus fieri faciatis, hoc mandatum nostrum taliter impleturi, ut affectionem quam erga ecclesiam Cantuariensem et nos geritis debeamus merito commendare. Datum apud Tenham, xvi^o kalendas Decembris, pontificatus nostri anno vi^o.”

The archbishop notifies, to his suffragans, his sentence against the monks,

and orders them to denounce it in their dioceses.

Ipsæ vero, ulterius procedens, in crastino Quadragesimæ in comitatu Cantix suas patentes litteras legi fecit, quas quidem abbas de Begeham¹ ostendit confectas sub hac forma:—

Further proceedings in 1240.

¹ Begeham] The Premonstratensian abbey of Bayham, in Sussex.

A.D. 1240.
March.

ARCHIEPISCOPUS VICECOMITI ET ALIIS DE COMITATU
KANCIE.

The arch-
bishop for-
bids the
faithful to
communi-
cate with
the monks.

"Edmundus Dei gratia archiepiscopus, etc., vicecomiti et omnibus aliis de comitatu Kancie, salutem, gratiam et benedictionem. Cum jam anno. elapso et amplius monachos ecclesie Christi Cantuariensis, ob certas causas et rationabiles, sententia excommunicationis innodaverimus, et hoc per singulas ecclesias parochiales in provincia nostra publice denuntiari fecerimus; cumque postmodum per archidiaconum nostrum omnes communicantes eisdem denunciati fuerint eadem sententia innodati, mirari non sufficimus quod quidam sui immemores nihilominus eisdem passim communicant et indistincte. Hinc est quod vobis omnibus et singulis, tanquam¹ filiis devotissimis, duximus inhibendum, sub poena excommunicationis firmiter injungentes, ne dictis monachis vel alicui eorum in salutis vestre dispendium ausu temerario communicare præsumat. Immo eisdem in omnibus coram vobis agendis tanquam excommunicatis omnimodam audientiam denegetis; hoc autem vobis significamus ne de cetero excusationem vestram hujus facti ignorantiam prætere valedatis. Ad statum autem dictorum monachorum specialius et plenius vobis exponendum, dilectum clericum nostrum Jordanum, latorem præsentium, ad vos decrevimus destinandum. Valete."

Letters are
obtained
from the
king to the
sheriffs of
the counties
in which
the convent
has prop-
erty.

Ad hæc, cum dominus rex præmissa audisset nobis illata gravamina, et intellexisset quod hujusmodi oppressiones ex returnio suorum brevium, aliquando domino Cantuariensi concesso indebite, primam immo principalem discordie traxerant originem, misso fratre R. de Suthwelle tunc celerario, cum aliis fratribus, ad curiam regiam, hujusmodi littere fuerant impetratæ, omnibus vicecomitibus, in quorum [comitatibus]² terras, possessiones et redditus habemus, sub hac forma transmissæ:—

REX VICECOMITIBUS ANGLIÆ DE RETURNIO NON
ADMITTENDO.

"Henricus Dei gratia, etc., vicecomitibus Kancie, Essexie, Suthfolkie, Northfolkie, etc., salutem in Domino. Præcipimus vobis quatinus de cetero nullum returnium faciatis Ed-

¹ tanquam] tam, MS.

| ² comitatibus] om. MS.

" mundo Cantuariensi archiepiscopo de brevibus nostris quæ tan- A.D. 1240.
 " gunt monachos Sanctæ Trinitatis Cantuariensis, vel homines Jan. 31.
 " suos, sed vosmet ipsi præceptum nostrum in brevibus eisdem Return of
 " contentum exequimini. Teste meipso apud Westmonasterium, to be made
 " ultimo die Januarii, anno regni nostri xxiii^o. Valete." to the arch-
bishop.

Hæc igitur perpendens dominus Cantuariensis per
 varios comitatus, ubi terras habemus, a domino rege
 demandata fuisse, litteras patentes suo officiali magistro
 R. destinavit in hæc verba :

ARCHIEPISCOPUS OFFICIALI.

" Edmundus Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, etc., March 4.
 " dilecto filio magistro R. officiali suo, salutem, etc. Cum The arch-
 " sit malignantium incurisibus rigore justitiæ, antequam præ- bishop
 " valeant, obviandum, tibi mandamus firmiter injungentes qua- directs his
 " tinus in singulis ecclesiis Cantuariensis diocesis per tres dies official to
 " festivos publice denuntiari facias omnes illos sententia ex- publish
 " communicationis innodatos, qui occasione returnii alicujus excommu-
 " brevis domini regis, vel alia occasione, aliqua feuda mona- nication
 " chorum ecclesiæ Christi Cantuariensis ingredi præsumperint, against
 " contra libertates nostras et possessiones per nos et præde- invaders of
 " cessores nostros obtentas; hoc mandatum nostrum taliter the fiefs of
 " impleturus, ut diligentiam habeamus merito commendatam. the church
 " Datum apud Suthmellinges, iiii^{to} nonas Martii, pontificatus of Canter-
 " nostri anno vi^{to}." bury.

Ut dominus archiepiscopus Cantuariensis per novam Letters
 causam et modum nocendi nos molestaret, undique cir- received
 cuit qualiter nos possit gravare; unde in vigilia Sancti March 19.
 Cuthberti proximo præterita litteræ dicti domini Can-
 tuariensis super altare majus nostram fuerunt inventæ,
 sub hac forma :—

ARCHIEPISCOPUS CONVENTUI.

" Edmundus Dei gratia, etc., capitulo ecclesiæ Christi Can- March 15.
 " tuariensis, spiritum salutis et consilii. Sicut audivimus, vos The arch-
 " res ecclesiæ nostræ in casibus a jure non concessis in ipsius bishop
 " grave præjudicium alienare præsumitis, libertates ejusdem writes to
 " nitimini¹ confundere, et, quod dolentes referimus, eam in the convent.

¹ nitimini] nimium, MS. See p. 178, l. 19, below.

A.D. 1240.
Mar. 18.
He forbids
them to
alienate the
property of
their
church.

“dignitatibus suis ancillare. Quocirca vobis mandamus, sub
“pœna excommunicationis districtius inhibentes, ne bona ec-
“clesiæ nostræ in casibus non concessis aliquatenus alienare,
“vel libertates ejus infringere præsumatis, et quæ alienata
“fuerint, vel præsumpta, sub pœna superius expressa revocare
“quamcitiùs studeatis; præterea, statu nostro exigente, vobis
“interdicimus ne aliquorum confessiones audiat, potestate
“etiam solvendi confitentes ad præsens vos omnino privantes.
“Datum apud Suthmellinges, idus Martii, pontificatus nostri
“anno vi^{to}.”

Cui responsum fuit sub hanc formam:—

CONVENTUS ARCHIEPISCOPO.

March 22.
Reply of the
convent.

They deny
that they
have wil-
lingly in-
jured the
church by
alienations,
and are
determined
not to
betray her
liberties.

They bewail
her present
condition.

“Reverendo in Christo patri et domino Edmundo Dei gratia,
“etc. Dolentes referimus quod nobis attritis et afflictis non-
“dum desunt tribulationes, sed de die in diem magis atteri-
“mur et affligimur. Cum enim diebus istis [per] mandatum
“vestrum reperimus quod quasdam res ecclesiæ Christi Can-
“tuariensis, in casibus a jure non concessis, alienaverimus, et
“ipsius ecclesiæ libertates nitamur confundere, necnon et ipsam
“ecclesiam in suis dignitatibus ancillare, prout audivistis, do-
“lemus, cum nihil ex parte nostra alienatum sit, quod nobis
“cedere debeat ad obprobrium. In hoc tamen timemus nos
“deliquisse, quod diebus aliquibus alienationibus, contra sta-
“tuta canonum factis, prout debuimus minime contradiximus,
“quibus tamen non consensimus, nec aliquo termino consen-
“tiemus. Libertates vero ecclesiæ Cantuariensis, pro quibus
“stamus, confusionem sustinentes, nunquam Deo dante per
“nos confundentur, et pro quibus antecessores nostri nobis
“exemplum relinquentes contumelias et opprobria passi sunt
“et injurias. Super hæc autem quod ecclesia nostra Cantua-
“riensis diebus istis ancillata jacet et confusa, quondam inter
“ecclesias occidentales nobilis et præcipua, dolemus, cum quic-
“quid honoris et dignitatis ei tanquam matri debebatur non
“per nos jam sit eidem subtractum. Sola sedet, trenos iterans
“Jeremiæ, episcoporum ignorat consecrationes, ordinum non
“novit celebrationes; quo sollempnes devenerint processiones
“miratur, cum interdicto generali baptismus, viaticum, et
“pœnitentia petentibus concedi consueverit, in hoc se con-
“queritur aggravatam, quod aliorum confessio in ea non est
“concessa, sed potius quantum in vobis est interdicta. Quia
“vero ab illatis et inferendis a vobis gravaminibus ex parte
“nostra plures appellationes sunt interpositæ, in quarum su-
“mus prosecutione, merito vos in hiis et in aliis habentes

" suspectos, illas adhuc innovamus, et, ne quid occasione præ- A.D. 1240.
 " dictarum vel aliarum adinventionum contra nos, lite coram March 22.
 " domino papa pendente, statuatis, appellamus. Datum anno They appeal
 " Domini M^oCC^oXXX^oIX., mense Martii, feria v^{ta} ante Dominicam to the pope.
 M^oCCXXXIX. " qua cantatur Lætare Jerusalem."

M^oCCXL.

Spinea corona Domini cum gloria delata est Pari- Birth of
 sius. Edwardus primogenitus regis Henrici iii^{ti} nas- Edward I.,
 citur xiiii^o. kalendas Julii, in crastino Sancti Bothulfi.¹ June 18.

Ricardus comes Cornubiæ, frater regis Henrici Angliæ,
 cum nobili comitatu cruce signatus, Terram Sanctam Crusade
 adiit; ubi primo Hospitalarios et Templarios dissidentes of earl
 concordavit, postea apud Ascalonem castrum construxit, Richard.
 et, invitis paganis, firmavit. Pagani vero, ejus timore
 perterriti, restituerunt ei omnes captivos Christianos,
 et omnem terram quam vendicabant; insuper et arcem
 Syon, quam destruxerant, suis sumptibus in statum
 pristinum restaurare promiserunt. Tandem, datis in- Truce for
 duciis x. annorum hostibus, ad Angliam remeavit. In- ten years.
 numerabilis multitudo barbarorum, ab oriente ebulliens, Invasion of
 omnia regna² usque ad Hungariam et Russiam, nulli the bar-
 sectæ, nulli parcens religioni, indifferenter consumit. barians in
 Isti Tartari appellati sunt. Asia.

NARRATIO.

Post hæc tempora crevit hinc inde rumor, quod do- The arch-
 minus Edmundus Cantuariensis archiepiscopus mare bishop
 transire proposuit, et tandem, non ad plenum domini leaves
 regis petita licentia, inter Dovoriam et Sandwicum, in England for
 loco qui dicitur Greistaneshende, navem conscendit, et Pontigny.
 apud Graveninges cum multa applicuit infirmitate, dietim
 versus Pontiniacum iter agens. Quid plura? ibidem

¹ The note of Edward's birth is in the Chronicle of Dover, but assigned to the feast of S. Botulf, not the morrow, June 18, which is the accepted date.

² Here the MS. inserts the word

"inclusierunt," which is nonsense. If we suppose the reading to have been *Usus ierl'm*, the mistake may be accounted for; or there may have been a reference to the "inclusion" of the Ten Tribes; see M. Paris, iv. 77.

A.D. 1240.
November.
His death.

terræ corpus reddidit humatum, et cælo animam intulit sanctorum cœtui sociandam.¹ Quid inde subsecutum est subsequētia lucidius poterunt declarare.

A.D. 1241.

CONVENTUS FRATRIBUS IN CURIA EXISTENTIBUS.

Letter of the
prior and
convent to
the brethren
at Rome.

“ Rogerus prior et capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis,
“ dilectis fratribus in curia Romana existentibus, salutem in
“ omnibus, ac in suis negotiis celerioris auxilii succursum, et
“ prosperitatis augmentum optinere. Postquam a nobis recessis-
“ sistis, inter varios capitales adversarii nostri insultus varii
“ sunt penes nos rerum eventus, de quibus, prout decet et
“ expedit, vobis ad plenum constare fecimus, ut commune ne-
“ gotium unanimiter prosequamur. Porro adversarius, quem
“ supra in genere nominavimus, specialius specificari dignus,
“ Cantuariensis est archidiaconus,² qui non solum nobis, vivente
“ archiepiscopo, fuit vehementer infestus, sed etiam post mor-
“ tem ejusdem acrius in nos proponit insurgere. Unde accidit
“ quod die Cinerum, apud Sanctum Gregorium, convocavit
“ clerum et populum, ut contra dignitates ecclesiæ nostræ et
“ libertates hactenus usitatas circa absolutionem pœnitentium
“ et eorundem exclusionem, officium exequeretur archiepisco-
“ pale, quod vacante sede per priores nostros fuit hactenus
“ executum. Nos igitur in tanto præjudicio nullatenus simu-
“ lantes, licet super hoc tardius præmuniti, misimus tres de
“ fratribus nostris ad eundem locum, ut priori et conventui,
“ auctoritate capituli nostri, inhiherent; ut cum ipsi, vacante
“ sede, capitulo nostro sint immediate subjecti, nullatenus per-
“ mitterent dictum archidiaconum ibidem officium exequi in
“ nostrum gravamen et præjudicium. Sed cum fratres nostri
“ essent super hoc cum priore et conventu in colloquio, ex
“ insperato intravit ecclesiam dictus hostis callidus, et ascen-
“ dens super pulpitem prædicare incepit; ad quem fratres
“ nostri ascendebant, et coram populo protestati sunt jus nos-
“ trum, et quod super tali jure hactenus fuimus in pacifica
“ possessione; inhiuentes, auctoritate domini papæ et auctori-
“ tate capituli nostri, ne in illa ecclesia aliquod exequatur
“ officium, quod nobis cederet in præjudicium, nec nos sua
“ præsumptione, circa hujusmodi negotium exequendum, nostra

The arch-
deacon has
usurped the
right that
belonged to
the prior,
in vacancy
of the see,
Feb. 13.

Protest of
the brethren
in the
church of
S. Gregory.

¹ The archbishop sailed on the 1st of November, and died at Pontigny, Nov. 16, 1240.

² Simon Langton, archdeacon, 1229–1248.

" nos spoliaret possessione; insuper inhihentes in publico sub A.D. 1241.
 " pœna excommunicationis ne pœnites ab ipso vel per ipsum Contume-
 " absolutionem vel exclusionem admitterent, nec aliqui aucto- lious beha-
 " ritate sua absolutionem pœnitentibus impenderent. Hiis viour of the
 " itaque peractis, ab eo nihil aliud reportarunt fratres quam archdeacon.
 " verba contumeliosa et blasphemias, quorum inhibitioni non
 " deferens in tam injurioso facto temere processit. Nos igitur
 " tantum prœjudicium æquanimitè sustinere non valentes,
 " habito super hoc consilio et deliberatione, unanimi consensu
 " totius capituli duximus ipsum ter admonendum, ut super They deter-
 " tanta injuria, et super quibusdam aliis capitulo illatis, satis mine to
 " faceret; quas quidem injurias et offensas vobis transmitti admonish
 " mus in hac cedula specificatas. Nos vero, ordinem juris him.
 " servantes, ipsum archidiaconum primo per fratres Minores
 " amicablem monimus, qui suis conviciis et blasphemias
 " recesserunt ab eo lacessiti; secundo per sacerdotes et cleri-
 " cos, quibus ipse mitius respondit; tertio per fratres nostros,
 " quos ad eum apud Limene misimus ad ipsum monendum,
 " et sibi dictas injurias et offensas specificandas. Qui ab eo
 " non admissi coram suis fecerunt admonitionem, et quarun-
 " dam injuriarum specificationem. Nos demum, cœptis desis- They excom-
 " tere nolentes, die Dominica Quadragesimæ prima, secunda, municated
 " tertia, quarta, quinta, et sexta, de consilio clericorum nos him on each
 " trorum, et de voluntate capituli, suis injuriis in populo Sunday in
 " specificatis et offensis, candelis accensis, ipsum sollempniter Lent;
 " excommunicavimus, et excommunicatum populo denuntiavi-
 " mus, et omnes suos complices, et præcipue Martinum de
 " Sancto Elphego et capellanum de Northgate, capellanum and his
 " Sancti Andræ, et Ricardum capellanum ecclesiæ Sanctæ accomplices
 " Mariæ Magdalenæ, qui occulte ac manifeste nobis injuriati with him.
 " sunt, de nobis omnia mala prædicando, ac excommunicando
 " omnes illos qui ratione excommunicationis in ipsos capella-
 " nos a nobis latæ suam vitant ecclesiam, cum ab ipsis ipsa
 " audire non debeant, ex quo a nobis per vinculum excommu-
 " nicationis sunt innodati. Unde plurimi parochiani dictarum
 " ecclesiarum ad nostram ecclesiam in altari sub cruce veni-
 " unt, ad audiendum divina, nostræ protectioni et appellationi He at-
 " inhærentes. Ad hæc noveritis quod archidiaconus infra quin- tempted to
 " denam Paschæ clericos beneficiatos et presbyteros semel in get up a
 " ecclesia Sancti Elphegi Cantuariæ, secundo apud Faveresham, conspiracy
 " fecerat congregari, et juratos sibi astringi, quod quoddam against
 " consilium eis exponendum nemini revelarent; attamen cum scrip- them at
 " tum sit, 'Non est occultum quod non sciatur,' etc., ex quorum S. Elpheg's
 " dam nostrorum familiarium jam intelleximus certa relatione, church,
 " quod illud consilium contra nos immediate conceptum fuerat in April.

A.D. 1241.
Attempt to
prejudice
the elect
archbishop
and the
king against
them.

Attempt to
use the
miracles of
the late
archbishop
to their
prejudice.

Mar. 28.

The violence
of the arch-
deacon's
party.

The monks
have been
summoned
for the
4th of May.

“ et ordinatum, ita quod archidiaconus et omnes rectores ec-
 “ clesiarum Cantuariensis diocesis domino regi et nostro electo
 “ et curiæ Romanæ sub suorum signorum testimonio scribe-
 “ rent, protestantes quod quicquid dominus archidiaconus con-
 “ tra nos et nostros, in denuntiando sententias excommunica-
 “ tionis, facit et prosequitur, in meliorationem causæ futuri
 “ pontificis resumendæ statuit et informat, ut sic a nobis do-
 “ mini regis amorem et curiæ Romanæ et electi nostri auferat
 “ devotionem, et nobis pugnam continuet et perpetuet dissen-
 “ sionem. Item dictus archidiaconus et sui complices libellum
 “ infamiæ jam conceperunt contra nos, in quo nonnullæ ex-
 “ ceptiones continentur vitiosæ, quas quidem in Anglia et in
 “ Francia publicare proponunt in nostrum dedecus et grava-
 “ men, ut sic nos ab agendo repellant. Item quandam pagi-
 “ nam condiderunt, in qua plurima miracula sunt inscripta,
 “ quæ Dominus pro meritis domini Edmundi quondam Can-
 “ tuariensis archiepiscopi dicitur suscitasse, ut per illa, sub
 “ signis suis et prodigiis, domino regi et ceteris ostensa,
 “ factum nostrum vilipendant audientes, et sententias dicti
 “ archiepiscopi contra nos ratificarent, et nostri iudices execu-
 “ tores justitiæ complementum subtrahant in nostrum præju-
 “ dicium et gravamen. Item in die Sanctæ Cœnæ dictus
 “ archidiaconus et sui complices in nullo nobis parcere volen-
 “ tes, sed in omnibus nostris honoribus et libertatibus gene-
 “ raliter detrahentes, cum suis collegis armata manu venerat
 “ apud Sanctum Gregorium Cantuariæ, ubi portas curiæ et
 “ cimiterii dicitur fregisse et ecclesiæ, et ibi penitentes vi-
 “ fecerat introire, et absolutionem eisdem inpendi, contra bonos
 “ mores Cantuariensis ecclesiæ; et sic demum populum ab
 “ ecclesia nostra fecerat averti, sub pœna excommunicationis
 “ præcipiendo. Item, cum sibi constaret quod dominus papa
 “ tribus nostris executoribus daret in mandatis ut illi senten-
 “ tias suspensionis, interdicti et excommunicationis, in nos et
 “ nostros familiares, post appellationes interpositas ad domi-
 “ num papam, per totam provinciam Cantuariensem relaxa-
 “ rent; ecce! dictus archidiaconus dictis executoribus littera-
 “ torie significavit, quod plurima haberet proponere per quæ
 “ illud mandatum apostolicum nullatenus daretur executioni.
 “ Unde in crastino Inventionis Sanctæ Crucis citati fuimus
 “ peremptorie ad audiendum exceptiones dicti archidiaconi
 “ contra dictam executionem, ne fieret, fraudulenter inventas.
 “ Hæc et alia plura incommoda et obprobria nobis intulit et
 “ infert dictus archidiaconus.”¹

¹ This letter must have been written after the delivery of the papal letters (pp. 192, 193, below), and be referred to the year 1241.

SUPPRIOR ET FRATRES CUM EO IN CURIA ROMANA
EXISTENTES CONVENTUI.

“Reverendis in Christo patribus et dominis conventui ec-
clesiæ Christi Cantuariensis, R. supprior¹ et fratres, qui cum
eo sunt in curia Romana constituti, salutem et spem figere
in Deo salutari. Grates agimus Altissimo Qui, inimici homi-
nis zizaniis extirpatis, respectu misericordiæ Suæ vos reduxit
in unum, et quasi dissutos unitatis vinculo triplici funiculo for-
tiori colligavit, quibus etiam vexatio dedit intellectum, cum
dominum Rogerum pœnitentiarium unanimiter et concorditer
vobis elegeritis in priorem. Quo audito in Domino pluri-
mum gavisi sumus, sed et patronus noster magister Dionysius²
exultat, cum ei mentionem facimus de persona; et licet ob hoc
adversa sustineatis, firma tamen facie induite constantiam,
nec a divinorum celebratione sive campanarum pulsatione vel
ingressu ecclesiæ aliquatenus abstinentes, et, quamvis excom-
municationis sententiam in vos fulminet adversarius, appella-
tionis obstaculum semper opposcentes, Semei lapidum jactus
suscipite, dante Jesu, vobis non nocituros. Noveritis quod nos,
moram in curia diutinam facientes, sicut initio liquido perpen-
dimus, contrariam nobis curiam et paucissimos invenimus
amicos; circa quorum animos nobis alliciendos priusquam
negotia nostra initium sumerent, tempore medio operam de-
dimus et impensam: ita quod, sicut vehementer præsумimus, et
patet per effectum, nullum eorum manifestum habemus ad-
versarium, sed forte aliquos partis nostræ fautores; quod manu
vacua difficile est adquirere. Quibus ita procuratis, in cras-
tino Sancti Valentini martyris, feria scilicet tertia qua cœpit
beati Thomæ martyris causa circumstantiæ et causæ finis
gloriosus,³ mirabili proculdubio præsagio optinuimus audiē-
tiam. Compærentibus enim nobis ex insperato, cum⁴ adver-
sarii nostri nos prævenire satagerent, domino papa infirmitate

A.D. 1239.
Letter of
the subprior
to the
convent
from Rome.

Their joy
at the elec-
tion of prior
Roger,
(Jan. 7,
1239.)

They had
found little
favour at
Court of
Rome, with
empty
hands.

On Feb. 15,
they had
obtained an
audience.

¹ *R. supprior*] The subprior, R. de Westgate (above, p. 133), must have soon after this vacated his office, for Stephen of Cranbrook was subprior as early as February 1241, when archbishop Boniface was elected.

² Dionysius, the advocate of the convent at Rome, was probably a prelate, but the name does not occur in the list of cardinals of the

time. A priest of this name was proctor at the court of Rome for the clergy of Cashel in 1254; Fœd. i. 307.

³ A reference to the day of the week on which the great junctures in the history of Thomas Becket took place. The date here given fixes the letter to the year 1239.

⁴ *cum*] *casu*, MS.

A.D. 1239.
Discussion
in the
pope's pre-
sence.

Blunders of
the arch-
bishop's
advocate.

On Feb. 21,
documents
were read
before the
pope; and
answer was
made on
March 2.

The election
of the prior
presented.

They pro-
tested also
against the
conduct of
the legate.

“detento et in grabato residente, dominis etiam cardinalibus
“circumquaque consedentibus, negotia nostra elegantissime
“sunt exposita; sicut per facti narrationem, quam vobis trans-
“mittimus, perpendere potestis. Adversarii vero nostri ex
“adverso replicationes et scandala, quæ multotiens audistis,
“in nos constantissime projecerunt. Inter quæ cum inquisi-
“tione facta super privilegiis Alexandri exhibitæ sunt quædam
“litteræ legati patentes contra nos satis graves, sed criminis
“vel falsitatis nullam expressam veritatem vel conjecturam
“continentes. Quorum omnium prolator factus est magister
“J. de Wiz, in sermone suo tot faciens barbarismos et soloc-
“cismos, quod omnibus audientibus factus est in derisum, et
“sic multis inde ad accusationem, multis vero hinc ad defen-
“sionem prolatis, litteris procuratoriis utriusque partis a do-
“mino papa requisitis et penes se retentis, quod raro fieri
“consuevit, in conclusione audientiæ jussi sumus libellos com-
“ponere; quod et factum est. Die postea proxima Cathedram
“beati Petri præcedente, ab utraque parte coram domino papa
“et fratribus libelli perlecti sunt, quorum transcriptum vobis
“destinamus; et, eisdem datis et receptis in judicio, solutum
“est consistorium. Super quibus habita deliberatione usque
“feriam quartam ante mediam Quadragesimam, libello adver-
“sariorum nostrorum ex parte nostra per magistrum Dyoni-
“sium responsum est, et contra canoniam arbitrium cum
“ejusdem confirmatione sollemniter exhibitum, et rationes
“multæ et jura plurima allegata: similiter etiam et contra
“alios articulos scripta alia protulimus in medium, utpote con-
“tra falsificationem instrumenti beati martyris, inquisitionem
“et excusationem legati satis sufficientem; contra correptionem
“monachorum, privilegia Cælestini et Urbani. Deinde vero
“suo loco electionem prioris præsentavimus, et tam domino
“papæ quam adversariis libellum dedimus de eadem, et pro
“omnibus in utriusque libellis pro parte nostra litis fecimus
“contestationem: hoc autem provide, ne aliquid in præjudi-
“cium nostrum peti possit vel concedi. Contra sententiam
“autem legati, de exhibitione instrumentorum quæ habemus,
“in curia sollempnem multociens fecimus protestationem, et
“eorum exhibitionem¹ domino papæ obtulimus, maxime cum
“eis ad declarationem juris nostri uti intendamus. Unde
“dicta sententia nec vos nec nos valet includere, et posito
“quod in alteram partem caderet, necessario vos immunes nos
“autem nocentes haberemur, quia per nos stetit quo minus
“dicto legato sint exhibita. Ad quæ dominus papa respondit

¹ exhibitionem] excommunicationem, MS.

" se pro excommunicatis nos non habere, sed ipso jure ter- A.D. 1239.
 " num reputat prorogatum. Is quidem fuit status et processus
 " negotiorum nostrorum in recessu latorum præsentium. Ad Exhortation
 " vos igitur, tanquam patres et dominos, quibus datum est to perse-
 " pati pro justitia, confugimus, obnixius supplicantes quatinus verance.
 " gloriosos Christi athletas, ecclesiæ videlicet vestræ patronos,
 " exemplar habentes unitatis et constantiæ, viam quam cœpistis
 " teneatis. Coronabitur enim qui legitime certaverit; atten-
 " dentes quod, si fueritis unanimes, eritis utique invincibiles.
 " Omnia vero negotia nostra in manibus domini papæ et fra-
 " trum consistunt, quorum omnium prosperum speramus even-
 " tum; bene enim et utiliter in omnibus nobis cessit audientiis.
 " Nec turbemini vel in aliquo moveamini, quamvis vobis com-
 " missiones quas petistis non miserimus, quia, cum omnes
 " articuli in libello contineantur, nichil super ipsis potest
 " impetrari; pendente enim lite, non patet locus supplicationi, ne
 " causæ continentia dividatur. Ceterum, cum causas aggressi
 " fueritis, quibus majores prædecessores nostri nullis unquam
 " temporibus habuere, summo opere curandum est, ut ea quæ Expense
 " causæ ipsæ requirunt, parcitate et simultate exclusis, magni- must not be
 " fice inpendatis. Vertitur enim in hiis totius ecclesiæ status spared.
 " et deliberatio. Satis dictum credimus intelligentibus. Va-
 " leatis in Domino semper."
 " Miramur quamplurimum super mandatis quæ nobis direx- They re-
 " istis totiens, idem per omnia continentibus, cum semel mi- monstrate
 " sisse sufficeret, et maxime quod dilectum nobis in Christo against the
 " fratrem H. periculis et laboribus exposuistis, cum solis careless
 " litteris domini regis inutilibus et litteris procuratoriis super manage-
 " electione prioris; quia neutris illarum aliquo modo uti ment of the
 " tendimus, propter clausulam ultimam in litteris regis cause.
 " tentam 'donec, etc.,' et propter narrationem procurationis
 " quæ archidiacono confert possessionem, per illa verba 'sicut
 " 'moris est.' Inepta est enim ejusdem litteræ series, qua
 " producta nullus utique sequeretur effectus. Ad hæc roga-
 " mus affectuose, ut nobis in expensis tantis negotiis neces-
 " sariis, consideratis temporum loci et negotiorum qualitatibus,
 " provideatis, et allegationes magistri Lotharii, cum omnibus
 " rationibus contra ecclesiam præbendam profuturis, cum
 " omni festinantia nobis destinate; agitur enim cotidie de ne-
 " gotio eodem."

NARRATIO.

Post hæc solliciti fuimus ut Cantuariensi ecclesiæ
 de pastore provideretur ydoneo, sicut per sequentia in

A.D. 1241. diversis epistolis contenta, et hincinde transmissa, probari poterit evidenter.

ELECTORES ARCHIEPISCOPI OMNIBUS CHRISTI FIDELIBUS
DE ELECTIONE FACTA.

The committee, chosen to elect an archbishop, notify the election of Boniface of Savoy.

"Noverint universi præsentes litteras inspecturi quod nos
"fratres Willelmus præcentor, Alanus pœnitentiarius, Stephanus
"supprior, Ricardus de Suwelle, Willelmus Terrici,
"Thomas de Bridellinton, et Andreas de Biham, monachi
"ecclesiæ Christi Cantuariensis, concessa nobis a priore et
"conventu ejusdem ecclesiæ potestate libera providendi nobis
"et ipsi ecclesiæ de pastore, ac post diligentem tractatum
"inter nos habitum, Spiritus Sancti gratia invocata, attendentes
"urgentem necessitatem et evidentem utilitatem ecclesiæ
"supradictæ, unanimiter et concorditer nominamus, eligimus,
"ac postulamus, virum nobilem dominum Bonefacium
"de Sabaudia, procuratorem Bellicensis ecclesiæ, in nostrum
"et ejusdem ecclesiæ Cantuariensis archiepiscopum et pastorem,
"et de ipso quantum in nobis est ipsi ecclesiæ providemus.
"Actum, etc. In cujus rei testimonium, etc."

CONVENTUS GREGORIO PAPÆ DE CONFIRMATIONE
ELECTIONIS.

The prior and convent notify the election to the pope.

"Sanctissimo in Christo patri et domino Gregorio Dei gratia
"summo pontifici, devoti filii Rogerus prior humileque capitulum
"ecclesiæ Christi Cantuariensis, cum omni obedientia et reverentia
"devota ad pedes oscula. Cum nuper ecclesia nostra per mortem patris nostri venerabilis Edmundi, Dei gratia
"quondam Cantuariensis archiepiscopi, esset destituta pastore,
"venerabilem virum dominum Bonefacium procuratorem Bellicensis
"ecclesiæ, pensatis utilitate et necessitate ecclesiæ nostræ,
"concorditer et unanimiter duxerimus eligendum in archiepiscopum
"Cantuariensis archiepiscopum, cum de illo fama celebranda
"ac laus famosa, de suæ vitæ meritis exorta, partes nostras
"plenius illustraverint, eumque tam generis nobilitas na-

¹ The date of this letter must have been the same as that of the general notice given by the convent (below, p. 187) Feb. 1, 1241.

"turalis quam ejusdem conversationis honestæ bonitas specialis
 "commendaverint, sanctæ paternitati vestræ flexis genibus A.D. 1241.
Feb. 1.
 "per dilectos fratres nostros, Stephanum, Thomam, Johan- The letter
sent by
Stephen,
Thomas,
and John.
 "nem, ecclesiæ nostræ monachos, latores præsentium, devo-
 "tissime supplicamus, quatinus dictum dominum Bonefacium,
 "de quo non solum nobis et ecclesiæ nostræ, verum etiam
 "toti sanctæ Romanæ ecclesiæ matri nostræ, toti etiam
 "ecclesiæ Anglicanæ ac regno, speramus spiritualiter et tem-
 "poraliter multa commoda provenire; maxime cum de genere They ask
for papal
confirma-
tion.
 "Deo et ecclesiæ semper devoto, nobili et potente, descenderit,
 "nobis in patrem et pastorem de benignitate paterna con-
 "cedatis, electionem ipsius concordem et canonicam confir-
 "mantes, et ecclesiam nostram immo vestram, diu multum
 "fatigatam, pietatis vestræ providentia confoventes. Valeat
 "sanctitas vestra semper in Domino. Datum, etc."

"CONVENTUS UNIVERSIS CHRISTI FIDELIBUS DE ELEC-
 "TIONE BONEFACII IN ARCHIEPISCOPUM.

"Universis sanctæ matris ecclesiæ filiis præsentis litteras Feb. 1.
Public
notice of
the appoint-
ment of
compro-
misers.
 "inspecturis Rogerus prior humileque capitulum ecclesiæ
 "Christi Cantuariensis, salutem in Domino. Cum nuper ec-
 "clesia nostra per mortem bonæ memoriæ Edmundi quondam
 "archiepiscopi Cantuariensis destituta pastore, in capitulo
 "nostro convenissemus, die ad hoc assignata, ad tractandum
 "de electione futuri pontificis, unanimi voluntate et consensu
 "dilectis fratribus nostris Willelmo præcentori, Stephano sup-
 "priori, Alano pœnitentiario, Ricardo de Suwelle, Willelmo
 "Terrici, Thomæ de Bridlinton, Andræ de Biham, plenam
 "et liberam potestatem providendi nobis et ecclesiæ nostræ
 "de pastore contulimus: ratum et gratum habituri quicquid
 "circa hoc per dictos fratres nostros vel eorum majorem par-
 "tem factum fuerit. In cujus rei testimonium præsentibus
 "litteris sigillum capituli nostri apponi fecimus. Actum anno
 "Domini m^occ^oxl^o, prima die mensis Februarii."

ITEM CONVENTUS EIDEM PAPÆ DE CONFIRMATIONE DICTÆ
 ELECTIONIS.

"Sanctissimo patri, etc. Cum nos dilectos fratres nostros Feb. 1.
The convent
to the pope.
 "Stephanum de Cranebroc, Thomam de Bridlinton et Johan-
 "nem de Thaneth, monachos ecclesiæ nostræ, procuratores

A.D. 1241.
Feb. 1.
They send
proctors
to obtain
confirmation
of the
election.

" nostros constituerimus, et destinaverimus ad pedes sancti-
" tatis vestræ, pro præsentanda electione a nobis facta, de
" domino Bonefacio procuratore ecclesiæ Bellicensis, viro
" provido, honesto et discreto, et confirmatione optinenda a
" sanctitate vestra, quia multa imminentes pericula viarum et
" discrimina personarum et rerum, nos si contigerit, quod
" Deus avertat, quod prædicti fratres nostri et procuratores,
" aliquo impedimento detenti, vestram præsentiam usque ad
" festum Sancti Johannis instans adire non possint, magistros
" Johannem de Dia,¹ Alexandrum sæcularem et Attonem
" Parmensem, vel duos eorum, vel alterum vel tertium, si duo
" vel tres adesse nequiverint, procuratores nostros constitui-
" mus et ordinamus, tantum ad electionem nostram præsen-
" tandam et confirmationem ejusdem humiliter supplicandam,
" vel saltem ad impetrandum quatinus examinatio ipsius ali-
" quibus viris discretis et Deum timentibus in Anglia com-
" mittatur; ratum habituri et firmum quicquid per ipsos vel
" eorum alterum, ut superius dictum est, super præmissis
" fuerit procuratum. In cujus rei, etc. Actum anno Domini
" M^oCC^oXL^o, kalendis Februarii."

Feb. 1   ITEM CONVENTUS SINGULIS ET UNIVERSIS CARDINALIBUS
DE EADEM CONFIRMATIONE:—

Letters to
the cardi-
nals asking
their aid.

" Reverendis patribus et dominis in Christo karissimis
" sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalibus singulis et
" universis, devoti filii Rogerus prior humileque capitulum
" ecclesiæ Christi Cantuariensis, salutem et vitæ gloriam in-
" deficientis. Cum per mortem venerabilis patris domini
" Edmundi Cantuariensis archiepiscopi ecclesia Cantuariensis
" pastore sit orbata, et diversis impulsioneibus, quasi navicula
" Petri, sævientium tempestatum fuerit agitata, ad paternitatis
" vestræ tranquillitatem respirare cupiens Dei et vestrum in
" omnibus implorat auxilium, ad vos tanquam ad sanctæ
" Romanæ ecclesiæ columpnas confugiens immutabiles, ut de-
" pietatis vestræ clementia nobis et ecclesiæ nostræ desola-
" tionem condescendentes, negotio nostro penes vos et sanc-
" tam sedem apostolicam promovendo, benignum velitis im-

¹ John de Dia was an official of
the legate Otho. See Gesta Ab-
batum Albani, i. 385. Possibly

Azzo of Parma was the jurist
better known as Azzo of Bologna
or Cremona.

"partiri favorem, consilium et auxilium nobis clementer
 "impendendo. Ad præsentiam igitur sanctitatis vestræ
 "dilectos nobis in Christo fratres Stephanum, Thomam et
 "Johannem, ecclesiæ nostræ monachos, latores præsentium,
 "transmittentes, ipsos procuratores nostros, vel eorum quem-
 "libet in solidum, constituimus ad præsentandam vobis
 "electionem nostram et ejus consummationem a sede apo-
 "stolica confirmandam impetrandam, de viro ydoneo litterato
 "nobili et morigerato, videlicet de domino Bonefacio pro-
 "curatore Bellicensis ecclesiæ, a nobis canonice celebratam,
 "et ad exequendum ea quæ prædictam contingunt electionem;
 "quam quidem de paternitatis vestræ præsidio toto mentis
 "desiderio deposcimus expediri, et de sanctitatis vestræ
 "clementia ad effectum perducere. Actum anno Domini
 "m^occ^oxl^o., prima die mensis Februarii."

A.D. 1241.
 Feb. 1.
 They have
 sent proc-
 tors;

and beg
 that the
 business
 may be
 expedited

ITEM CONVENTUS DICTO PAPÆ DE SUPRADICTA
CONFIRMATIONE.

"Sanctissimo in Christo patri ac domino Gregorio Dei
 "gratia summo pontifici, devoti filii Rogerus prior humile-
 "que capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis, cum omni
 "obedientia et reverentia, devota ad pedes oscula. Sacræ
 "paternitati vestræ litteris præsentibus intimamus, nos unani-
 "miter et concorditer latores præsentium nostros et ecclesiæ
 "nostræ procuratores constituimus, scilicet fratres Stephanum
 "de Cranebroc, Thomam de Bridlington, et Johannem de
 "Thaneth, monachos ecclesiæ nostræ, et eorum quemlibet,
 "procuratorem in solidum, ad petendum a sanctitatis vestræ
 "clementia, ut virum venerabilem dominum Bonefacium, pro-
 "curatorem Bellicensis ecclesiæ, præficiatis Cantuariensi
 "ecclesiæ in archiepiscopum et pastorem, si forte, quod non
 "credimus, electionem celebratam de ipso vobis non placuerit
 "confirmare. Cum enim ipsum habere patrem, consideratis
 "diligentius quæ sunt in talibus attendenda, plurimum
 "affectemus, ratum et gratum habebimus quod per ipsos in
 "hac parte vel eorum aliquem quacunque via, gratiæ seu
 "juris, per quam ipsum habere possimus, petatum fuerit,
 "per innatam vobis clementiam Domino annuente concessum.
 "In cujus rei testimonium, etc., præsentibus litteris sigillum
 "nostrum fecimus apponi. Actum anno Domini m^occ^oxl^o.,
 "prima die mensis Februarii. Valeat sanctitas vestra per
 "tempora longiora."

Feb. 1.
 Formal ap-
 pointment
 of the pro-
 tors, to
 obtain the
 appoint-
 ment of
 Boniface in
 case the
 election is
 not con-
 firmed.

A.D. 1241.
Feb. 1.

ITEM CONVENTUS OMNIBUS CHRISTI FIDELIBUS DE
PUBLICATIONE ELECTIONIS.

Notification
of the elec-
tion of
Boniface
of Savoy,
administra-
tor of
Belley, as
archbishop
of Canter-
bury.

"Universis sanctæ matris ecclesiæ filiis præsentem litteras inspecturis, Rogerus prior humileque capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis, salutem in Domino. Cum nuper, ecclesia nostra per mortem bonæ memoriæ Edmundi quondam nostri archiepiscopi destituta pastore, in capitulo nostro convenissemus, prius impetrata domini regis licentia, vocatis omnibus qui vocandi fuerant et etiam præsentibus illis qui interesse debuerant et poterant, lecta tandem constitutione concilii generalis, die ad eligendum assignata, unanimi voluntate et consensu dilectis fratribus nostris Willelmo præcentori, Alano pœnitentiario, Stephano suppriori, Ricardo de Suwelle, Willelmo Terrici, Thomæ de Bridlinton, Andræ de Biham, plenam et liberam potestatem providendi nobis et ecclesiæ nostræ de pastore contulimus; ratum et firmum habituri quicquid ab ipsis omnibus vel eorum majori parte circa hoc actum fuerit. Ipsi vero inter se super hoc habito tractatu diligenti, invocata Spiritus Sancti gratia, reversi in capitulo pleno provisionem quam fecerant de pastore per fratrem Willelmum præcentorem ecclesiæ nostræ concorditer publicaverunt in hunc modum: 'In nomine Patris et Filii et Sancti Spiritus, Amen. Cum vos prior et capitulum nobis septem contulistis liberam et plenam potestatem providendi nobis et ecclesiæ nostræ de pastore, prout in litteris vestris super hoc confectis, quas penes nos habemus, continetur expresse, nos invocata Spiritus Sancti gratia, communicato consilio et diligenti habita deliberatione, ecclesiæ Cantuariensis urgentem necessitatem et evidentem utilitatem attendentes, dominum Bonefacium de Sabaudia, procuratorem Bellicensis ecclesiæ, unanimi consensu et voluntate in patrem et pastorem nostrum a domino papa postulandum eligimus.' Nos igitur prior et capitulum, huic electioni et pronuntiationi consentientes, præsentem decreto, subscriptionibus singulorum roborato, sigillum nostrum fecimus apponi. Unde ego frater Rogerus prior hujus electionis et pronuntiationis decreto consentio et subscribo, et nos fratres de dicto capitulo omnes et singuli, qui debueramus et poteramus interesse dictis electioni et pronuntiationi, consentimus et subscribimus. Ego frater Simon, etc. Actum anno Domini m^occ^oxl^o, prima die mensis Februarii."

IDEM CONVENTUS EIDEM PAPÆ DE EADEM ELECTIONE.

A.D. 1241.
June 16.

" Sanctissimo in Christo patri et domino Gregorio, Dei
 " gratia summo pontifici, Rogerus prior humileque capitulum
 " ecclesiæ Christi Cantuariensis, cum omni obedientia et re-
 " verentia, devota pedum oscula beatorum. Cum super nego-
 " tio electionis factæ hoc anno in ecclesia nostra, de domino
 " Bonefacio procuratore Bellicensis ecclesiæ, procuratores et
 " litteras nostras ad pedes sanctitatis vestræ direxerimus,
 " et postea de procuratoribus, scilicet dilectis fratribus nostris
 " Stephano de Cranebroc, Thoma de Bridlinton, et Johanne
 " de Thaneth, quos principaliter propter hoc negotium destina-
 " vimus, et magistris Johanne de Dia, Attone Parmensi, et
 " Alexandro sæculari, quorum quemlibet in solidum et subsi-
 " dium procuratorem ad idem constituimus, si forte monachi
 " nostri vel omnes clerici propter pericula imminencia nequi-
 " rent adire curiam Romanam, a diversis diversa de eorum
 " impedimento audierimus; iterum, reverende, per præsentem
 " dominationi et sanctitati vestræ totis affectibus animorum
 " et desideriis supplicamus humiliter et devote, ut, si dictos
 " procuratores vel aliquem ipsorum ad sanctitatem vestram
 " venire contigerit, considerantes dolores, vexationes et angus-
 " tias quibus circumquaque peccatis exigentibus affligitur
 " sponsa Christi, et quod membris Cantuariensis ecclesiæ, et
 " etiam toti Anglicanæ ecclesiæ multa mala et pericula sunt
 " parata, nisi celeriter provideatur capiti; ipsos vel ipsum
 " quamcunq; dignemini expedire, nobili membro vestro Can-
 " tuariensi ecclesiæ, et ecclesiis quæ ei subjacent, celeri
 " remedio, si placuerit, de solita benignitate sedis apostolicæ
 " efficaciter succurrentes; quod si neutrum ipsorum ad sanctam
 " paternitatem vestram venire contigerit, non desit motus
 " proprius ex officio, sed sancta paternitas solita sollicitudine
 " circumspecta nobis parcat, cum non sit quod nostræ negli-
 " gentiæ debeat imputari, qui omni instantia negotium hac-
 " tenus prosecuti sumus, et prosequimur, sed potius adversan-
 " tium insidiis, qui undique vias obsident, prout est omnibus
 " manifestum. Licet autem ad vitandum populi scandalum
 " a sanctitate vestra super sententiis in nos post appellatio-
 " nem legitime interpositam injuste latis per bonæ memoriæ
 " Edmundum, quondam archiepiscopum nostrum, relaxatio-
 " nem impetraverimus, et ab executoribus quibus scripsis-
 " tis obtinuerimus, ad cautelam, in nullo tamen nostræ con-
 " scientiæ cancellant vel hæsitant, sed super firmam petram
 " appellationis, quam nos, qui non ignoramus factum pro-
 " prium, scimus veraciter et rationabiliter prædictas sententias,

The prior
and con-
vent, having
sent procu-
tors to
Rome on
the business
of the
election.

entreat the
pope to
expedite
the appoint-
ment of
the arch-
bishop elect.

They rely
on their
appeal
against the
sentence
of arch-
bishop
Edmund.

A.D. 1241.
June 10.
They pray
to have
Boniface
for their
archbishop.

" si taliter debeant nominari, præcessisse, fundatæ, in primo
" consensu et in eandem personam immobiles perseverant;
" cum, consideratis omnibus circumstantiis, non videatur
" nobis quod de alia persona possemus ecclesiæ nostræ et
" nobis melius et utilius providere. Preces igitur devotas et
" supplicationes humillimas, precibus et supplicationibus iterum
" inculcantes, linguis, cordibus et animis, a sanctitate vestra
" petimus, quatinus dictum dominum Bonifacium nobis, ob
" innatam vobis clementiam, in patrem et pastorem pariter
" concedatis. Litteras etiam prædictas universas et singulas,
" quarum tenorem non ignoramus, et quicquid ibi continetur,
" iterum comprobantes nihilominus confirmamus. In cujus
" rei testimonium præsentem litteras patentes reverendæ domi-
" nationi vestræ transmittimus, sigilli nostri munimine robo-
" ratas. Datum Cantuariæ, decima die Junii, anno Domini
" M^oCC^oXLII^o."

A.D. 1241.

GREGORIUS PAPA ABBATI ET ARCHIDIACONO SANCTI
ALBANI ET PRIORI DE DUNSTAPELE.

Letter of
the pope to
the abbot
and arch-
deacon of
S. Alban's,
and the
prior of
Dunstable.

" Gregorius episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis
" abbati¹ et archidiacono Sancti Albani, et priori de Dunstapele,
" Lincolniensis diocesis, salu-
" tem et apostolicam benedic-
" tionem. Ex parte capituli
" ecclesiæ Cantuariensis fuit
" nobis humiliter supplica-
" tum, ut, licet suspensionis,
" interdicti et excommunica-
" tionis sententiis, a bonæ
" memoriæ Edmundo Cantuariensi archiepiscopo vel ejus
" auctoritate in ipsos aut eorum aliquos prolati, post appel-
" lationem ad nos interpositam et per Cantuariensem civitatem
" et diocesim et totam provinciam publicatis, super quibus
" diu est agitata quæstio coram nobis, se teneri non credant,
" ne tamen occasione illarum ipsius ecclesiæ possit impediri
" provisio, et ne penes illam fidelium devotio minuatur, super
" hoc tam eis quam clericis et familiaribus eorum, seu quibus-

¹ John of Hertford abbot of S. Alban's, 1235-1263; Richard de Morins, prior of Dunstable, 1202-1242.

² Richard Wenchepe, afterwards

sacrist of Christ Church, and in 1268 prior of S. Martin's, Dover. His troubles fill an important page of the chronicle further on, A.D. 1268.

"libet aliis in quos ipsorum prætextu dictæ sententiæ pro-
 "mulgatæ dicuntur, providere de circumspectione solita cura-
 "remus. Nos itaque dictorum capituli precibus inclinati,
 "discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatinus
 "easdem sententias ad cautelam juxta formam ecclesiæ re-
 "laxantes, si forte ipsi et præfati clerici aliquam pro eo con-
 "traxerunt irregularitatis notam, quod de appellatione confisi
 "divina post jam dictas sententias celebrarunt, cum ipsis auc-
 "toritate apostolica dispensetis; eosdem ac familiares et alios
 "memoratos absolutos nihilominus nuntiantes; illis omnibus
 "adeundi libere dictam ecclesiam licentiam concedendo, qui
 "ad ipsam prætextu sententiæ hujus non accedunt; volumus
 "tamen ut nullum propter hoc futuro Cantuariensi pontifici
 "præjudicium generetur. Ceterum præfato capitulo nuntietis
 "quod, postquam dictam relaxationem fuerint consecuti, tempus
 "eis incipit currere in electionibus a canone diffinitum,¹ non
 "obstante constitutione de duabus dietis edita in concilio
 "generali,² ita quod ultra tertiam vel quartam extra suam
 "diocesim aliquis auctoritate præsentium non trahatur. Quod
 "si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vos-
 "trum ea nihilominus exequantur. Datum Laterani, ii^o nonas
 "Martii, pontificatus nostri anno xvii^o."

A.D. 1241.
 March 2.
 He directs
 them to
 release the
 convent
 from the
 sentences
 issued by
 Edmund;

with in-
 structions
 touching
 the election.

*Executores mandati apostolici suffraganeis Can-
tuariensibus.*

Hujus igitur auctoritate mandati dicti executores
 freti, omnibus episcopis suffraganeis Cantuariensis ec-
 clesiæ, quibus dicta sententia a domino Cantuariensi
 demandata fuerat denuncianda, significarunt, ut ipsi
 episcopi, eorumque archidiaconi et decani, hujusmodi
 sententiam in nos contra appellationem rite interpo-
 sitam latam, per suas dioceses decanatus et parochias,
 secundum tenorem mandati apostolici relaxatam esse
 nuntiarent sub hac forma:

Proceedings
 of the ex-
 ecutors of the
 papal man-
 data.

¹ See Decr. Greg. IX., lib. i. tit. 6, c. 60.

² The 37th canon of the Lateran

Council of 1215; Labbe, Conc. xi. 188.

A.D. 1241.
May 4.

ABBAS, ARCHIDIACONUS SANCTI ALBANI ET PRIOR DE
DUNSTAPELE LINCOLNIENSIS DIOCESIS.

Letter of the
executors,

" Universis sanctæ matris ecclesiæ [filiis] præsentēs litteras in-
specturis, Johannes Dei gratia abbas, et J. archidiaconus
Sancti Albani, et Ricardus prior de Dunstapele, Lincolniensis
diocesis, salutem in Domino. Mandatum apostolicum sus-
cepimus in hæc verba:

NARRATIO EX PARTE EXECUTORUM.

rehearsing
the papal
mandate,
and report-
ing their
proceedings
thereon.

" 'Gregorius episcopus, etc.,' ut superius est expressum.
" Hujus igitur auctoritate mandati prædicto capitulo primo
in die Sancti Georgii, et iterum in crastino Inventionis
Sanctæ Crucis, apud Sanctum Albanum coram nobis per
certos procuratores comparentibus, qui ad instantiam
Simonis archidiaconi Cantuariensis vocati fuerant, et quibus
prædictum terminum, videlicet crastinum Inventionis Sanctæ
Crucis peremptorium assignavimus, ut assertionibus ipsorum
et objectionibus prædicti magistri Symonis archidiaconi con-
tra¹ eorum impetrationem auditis et plenius intellectis, de
jurisperitorum consilio in negotio commisso procederemus;
" Nos tandem, prædicto archidiacono hoc quod inceperat non
prosequente, formam rescripti apostolici sequentes, suspen-
sionis, interdicti et excommunicationis sententias, a bonæ
memoriæ Edmundo quondam Cantuariensi archiepiscopo vel
ejus auctoritate in ipsos, scilicet capitulum, aut eorum aliquos
prolatas, post appellationem ad dominum papam interposi-
tam, et per Cantuariensem diocesim et totam provinciam pub-
licatas, quibus se teneri non credunt; et etiam sententias
quæ in eorum clericos et familiares, seu quoslibet alios, in
quos ipsorum prætextu promulgatæ dicuntur, in forma² ec-
clesiæ ad cautelam de jurisperitorum consilio relaxavimus;
" et, si forte ipsi et præfati clerici aliquam pro eo irregu-
laritatis notam contraxerint, quod de appellatione confisi
divina post jam dictas sententias celebrarunt, cum ipsis de
potestate nobis tradita dispensavimus, prædictam notam, si
quam forte incurrerunt, auctoritate apostolica penitus remo-
vendo, eosdem, scilicet capitulum et familiares, ac alios
memoratos, absolutos nichilominus nuntiando, illis omnibus
adeundi libere dictam Cantuariensem ecclesiam licentiam con-
cessimus, qui ad ipsam prætextu sententiarum hujusmodi

Having
offered to
hear both
sides, they
released the
monks from
the sen-
tences.

¹ contra] om. MS.

| ² forma] formam, MS.

“ non accedunt. Ceterum præfatæ Cantuariensis ecclesiæ A.D. 1241.
 “ suffraganeis, ac archidiaconis cathedralium ecclesiarum va- May 4.
 “ cantium, et officialibus suffraganeorum absentium, dedimus Order to
 “ in mandatis, ut relaxationem dictarum sententiarum per suas publish the
 “ civitates ac dioceses publice ac sollemniter denunciandam relaxation
 “ auctoritate apostolica debitæ executioni demandent. Ita quod of the sen-
 “ in conventualibus et parochialibus ecclesiis per Cantuariensem tences.
 “ provinciam constitutis eadem sententiarum relaxatio, juxta
 “ tenorem mandati apostolici nobis directi celeriter esset de-
 “ nuncianda, et ne super præmissis dubitare debeatis, præ-
 “ sentibus litteris in nostri processus testimonium sigilla nostra
 “ fecimus apponi. Actum anno Domini M^oCCXL^o, in dicto crastino
 “ Inventionis Sanctæ Crucis.”

*Episcopus et prior Roffensis de mandato apostolico
 omnibus prælatis et ecclesiarum rectoribus et
 earundem capellanis diocesis Cantuariensis.*

“ Ricardus Dei gratia Roffensis episcopus et Willelmus prior¹ May 10.
 “ ejusdem loci, discretis viris et amicis in Christo karissimis Letter of the
 “ abbatibus, prioribus, decanis, officialibus, et aliis ecclesiarum bishop and
 “ rectoribus, et earundem capellanis per civitatem ac diocesem prior of
 “ Cantuariæ constitutis, salutem in Domino. Mandatum vener- Rochester,
 “ rabilium virorum abbatibus et archidiaconi Sancti Albani et
 “ prioris de Dunstapele, domini papæ executorum, recepimus
 “ sub hac forma:—

Abbas, archidiaconus et prior.

“ ‘ Reverendo patri Dei gratia Roffensi episcopo et venera- rehearsing
 “ ‘ bili viro ejusdem loci priori, eadem gratia abbas Sancti the letter of
 “ ‘ Albani et ejusdem loci archidiaconus et prior de Dunsta- the execu-
 “ ‘ pele, salutem in Domino. Mandatum apostolicum quod ad tors, on
 “ ‘ nos obtinuit capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis vobis the execu-
 “ ‘ transmittimus inspiciendum. Cujus auctoritate prædicto tion of the
 “ ‘ capitulo, in die Sancti Georgii et iterum in crastino In- mandate.
 “ ‘ ventionis Sanctæ Crucis, apud Sanctum Albanum coram
 “ ‘ nobis per certos procuratores comparentibus, qui ad in-
 “ ‘ stantiam archidiaconi Cantuariensis vocati fuerant, et qui-

¹ Richard of Wendene, bishop of Rochester, 1238–1250; and William of Hoo, prior of Rochester, 1239–1242.

A.D. 1241.
May 10.
Rehearsal
of the letter
of the exe-
cutors.

“ bus prædictum terminum scilicet crastinum Inventionis
 “ Sanctæ Crucis peremptorium assignavimus, ut, assertioni-
 “ bus ipsorum et objectionibus prædicti archidiaconi contra
 “ eorum impetrationem auditis et plenius intellectis, de juris-
 “ peritorum consilio in negotio nobis commisso procederemus;
 “ Nos tandem prædicto archidiacono hoc quod inceperat non
 “ prosequente, formam rescritti apostolici sequentes, suspen-
 “ sionis, interdicti et excommunicationis [sententias] a bonæ
 “ memoriæ Edmundo quondam Cantuariensi archiepiscopo vel
 “ ejus auctoritate in ipsos, scilicet capitulum, aut eorum
 “ aliquos prolatas, post appellationem ad dominum papam in-
 “ terpositam, et per Cantuariæ civitatem et diocesem et totam
 “ provinciam promulgatas, quibus se teneri non credunt; et
 “ etiam sententias quæ in eorum clericos et familiares seu
 “ quoslibet alios in quos ipsorum prætextu promulgatæ
 “ dicuntur, in forma ecclesiæ ad cautelam, de jurisperitorum
 “ consilio, relaxavimus. Et si forte ipsi et præfati clerici
 “ aliquam pro eo irregularitatis notam contraxerint, quod de
 “ appellatione confisi divina post jam dictas sententias cele-
 “ brarunt, cum ipsis de potestate nobis tradita dispensavimus,
 “ prædictam notam si quam forte incurrerunt, apostolica auc-
 “ toritate ad cautelam penitus removendo, eosdem, capitulum
 “ scilicet et familiares ac alios memoratos, absolutos nichilo-
 “ minus nunciando. Illis etiam omnibus adeundi libere dictam
 “ ecclesiam licentiam concessimus qui ad ipsam prætextu
 “ sententiarum hujusmodi non accedunt. Unde vobis apostolica
 “ auctoritate qua fungimur mandamus, quatinus personaliter
 “ accedentes ad ecclesiam Cantuariensem hac instanti die
 “ Ascensionis, si quomodo fieri potest, vel saltem die Dominica
 “ proxima sequenti in præsentia cleri et populi processum
 “ nostrum de verbo ad verbum sollempniter publicetis, et
 “ postea per Cantuariensem et Roffensem dioceses hoc idem
 “ tam in conventualibus quam parochialibus ecclesiis fieri
 “ faciatis; quod, si non ambo hiis exequendis poteritis inter-
 “ esse, alter vestrum ea nichilominus exequatur. Datum apud
 “ Sanctum Albanum, anno Domini m^occ^oxlr^o, in dicto crastino
 “ Inventionis Sanctæ Crucis.’ Hujus igitur auctoritate man-
 “ dati processum dictorum litterarum executorum, sicut nobis
 “ injunctum fuerat, de verbo ad verbum in conspectu cleri
 “ et populi dicto Ascensionis die sollempniter publicavimus.
 “ Quocirca discretioni vestræ mandamus quatinus processum
 “ nostrum et processum dictorum executorum juxta formam
 “ istarum litterarum in capitulis et ecclesiis vobis commissis
 “ de verbo ad verbum sollempniter publicetis, et quid inde
 “ feceritis vos, decani, tam pro vobis quam pro capellanis,

The bishop
and prior
published
the mandate
on May 9,
and order
the deans to
report their
proceedings
thereon.

“decanatibus vestris subjectis, nobis fideliter rescribatis. A.D. 1241.
 “Datum apud Cantuariam, anno Domini m^occ^oxl^o, in crastino May 10.
 “Ascensionis Domini.”

Hoc igitur mandato universis et singulis abbatibus, The man-
date obeyed
by the
clergy of
Canterbury.
 prioribus, officialibus ac aliis ecclesiarum rectoribus, et
 earundem capellanis, per civitatem et diocesim Can-
 tuariæ constitutis, directo, et ab eisdem suscepto, qui
 qualiter mandatum istud fuerant executi, dictum domi-
 num Roffensem et venerabilem virum ejusdem loci
 priorem, singuli sub hac forma certificare curarunt:—

ITEM EPISCOPO ET PRIORI EXECUTORIBUS
 SUFFRAGANEORUM.

“Beverendo in Christo patri Ricardo Dei gratia Roffensi June.
 “episcopo, ac venerabili viro Willelmo, ejusdem loci priori, Certificate
of the clergy
as to the
publication
of the
release.
 “etc., salutem in Domino et reverentiam cum honore. Tenorem
 “mandati vestri nuper nobis a vobis auctoritate apostolica
 “destinati, diligenter prosequentes, vobis significamus quod
 “nos coram parochianis nostris sententias suspensionis, inter-
 “dicti et excommunicationis, a venerabili domino, Edmundo
 “quondam Cantuariensi archiepiscopo vel ejus auctoritate in
 “capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis vel eorum aliquos,
 “seu clericos aut eorundem familiares, post appellationem ab
 “eis ad dominum papam interpositam, latas, relaxatas publice
 “denuntiari fecimus, ita quod qui prætextu sententiarum
 “hujus Cantuariensem hactenus vitarunt ecclesiam, modo de-
 “bito accedant liberius ad eandem. Actum anno Domini
 “m^occ^oxl^o, mense Junii.”

NARRATIO ET TRANSMISSIO ELECTIONIS CONFIRMATÆ.

Præmissis epistolis, prout earundem tenores edocent, Proceedings
of the con-
vent in the
matter of
the election.
 hinc inde destinatis, sollicitudo nos monuit et induxit
 curiosa ut electio quam de domino Bonefacio Bellicensi
 feceramus electo de benignitate sedis apostolicæ con-
 firmaretur. Unde ad hoc negotium exequendum dilectos Mission and
misfortunes
of the sub-
prior Ste-
phen and
his coun-
panions.
 fratres, Stephanum tunc suppriorē Cantuariensis ec-
 clesiæ, et suos socios, ad curiam Romanam transmissi-
 mus; qui, nec viarum pericula nec marium discrimina

A.D. 1241. metuentes, pro suæ ecclesiæ promovendis negotiis iter arripuerunt, sub captione Frederici quondam imperatoris in æquore Græcorum, cum ceteris ibidem captis, fuerant pœnis addicti, et deinceps, ad terram venientes, suis rebus et instrumentis spoliati, variis carceribus extiterant mancipati. Tandem dictus Stephanus supprior et Johannes de Thaneht, precibus principum liberati, ad urbem Romanam venerunt fatigati, et domino papæ Gregorio iter, casus et actus, exprimentes, a sede apostolica sæpius factum electionis Cantuariensis ecclesiæ confirmari postularunt. Quorum fratrum, alter a curia rediens, reliquus ibidem remansit¹ impetrando; scilicet supprior, vir Deum timens et in negotio diligens effectus, in curia Romana moram non modicam faciens, cum sumptibus et laboribus, ac innumeris lacessitus mediis, a sede apostolica super dictæ electionis facto, litteras papales impetravit sub hac forma verborum :—

They arrive at Rome before the death of Gregory IX.

The supprior prosecutes the business alone.

INNOCENTIUS PAPA SUFFRAGANEIS ECCLESIE CANTUARIENSIS.

A.D. 1243. " Innocentius² episcopus, servus servorum Dei, venerabilibus
Sept. 16. " fratribus suffraganeis ecclesiæ Cantuariensis salutem et
" apostolicam benedictionem. Insigne speculum regni Angliæ,
" Regi regum et apostolicæ sedi karissimi, pro fidei puræ
" meritis et devotionis plenitudine specialis, gloriosa scilicet
" Cantuariensis ecclesia, [cujus] claritas per orbem diffunditur,
" remissum quasi nitorem in eo cernitur hiis habuisse temporibus,
" quod ejus status amœnitas festivi, et ab ipsa venustas

¹ The narration is very clumsy here, and it is not improbable that some words have dropped out in transcription. There is a note in the margin of the MS. in a somewhat later hand, " Fratres missi ad curiam, pro electione Bonifacii episcopi confirmanda, capti sunt a Frederico imperatore, et Thomas

" de Bridlington ibidem moritur; " anno Domini m^occ^oxl^or^o."

² This most important bull does not appear to be extant in any other copy. It is therefore most unfortunate that the present transcript should be so corrupt as it certainly is, unless we suppose the Latin style of Innocent IV. to have been exceptionally bad.

" habitus nuptialis effugit; sed Dei benignitas, clementer
 " attendens quod dicta ecclesia sit quasi monile præcipuum quod A.D. 1243.
Letter of In-
 " ecclesiarum reginæ contulit, ad decoris augmentum, de suæ nocent IV.;
 " providit affluentia pietatis, ut ab hujusmodi speculo nubis
 " umbra transeat, et sibi solita plenitudo claritatis accedat per
 " ipsius reginæ ministerium quæ in sui sponsi cælestis virtute
 " mirabili nubilo statui filiarum finem serenum tribuit, et anro-
 " ram jocunditatis inducit. Sane jam dicta ecclesia pastore
 " vacante, prior et conventus ejusdem vocatis omnibus qui
 " debebant et poterant evocari, præfixa electioni die, conveni-
 " entes in unum, Spiritus Sancti gratia invocata, in septem de
 " ipsorum collegio potestatem eidem ecclesiæ providendi trans- rehearing
the process
of the elec-
tion of Boni-
face to the
see of Can-
terbury;
 " tulerunt, promittentes illum recipere quem omnis aut major
 " pars eorum ipsis præficerent in pastorem. Ipsi quidem inter
 " se tractatu habito diligenti pari voto et unanimi voluntate
 " dilectum filium Bonefacium, procuratorem Bellicensis ecclesiæ,
 " in Cantuariensem pontificem elegerunt. Cujus electionem, in
 " capitulo ipsius ecclesiæ sollempniter publicatam, omnes con-
 " corditer acceptarunt, dilectum filium Stephanum, suppriorem
 " ejusdem ecclesiæ, ac duos alios ipsius monachos, pro con-
 " firmationis petendo munere ad sedem apostolicam destinantes,
 " quorum altero post captionis infortunium ex conflictu inci-
 " dens galearum de hac luce sublato, et reliquo in Angliam the perse-
verance of
the sub-
prior;
 " redeunte, idem supprior apostolicam sedem adiit; qui super
 " hujusmodi negotio mandatum habens in solidum, sicut habi-
 " tum fuerat ab eisdem monachis, præsentato electionis decreto,
 " prædicta fideliter retulit coram nobis; humili supplicatione
 " deprecens ut electionem hujusmodi confirmare auctoritate
 " apostolica curaremus. Post hoc autem suggesto nobis præ- and the
question of
the validity
of Edmund's
sentences.
 " dictos priorem et conventum per bonæ memoriæ Ed-
 " mundum Cantuariensem archiepiscopum esse sententia ex-
 " communicationis astrictos, idem supprior asseruit quod illa
 " lata fuit post appellationem legitimam ab eis ad sedem
 " apostolicam interjectam, et quod etiam propter hoc piæ
 " recordationis Gregorius papa, prædecessor noster, eis impendi
 " mandavit absolutionis beneficium ad cautelam. Nos itaque
 " post deliberationem de præmissis omnibus cum fratribus
 " nostris habitam, attendentes quod jam dicta electio in plena
 " fuit celebrata concordia, et idem prior et conventus in pris-
 " tina firmitate positi unanimiter perseverant, ac pensato
 " sollicitè quod nobilitas generis, honestas morum, vitæ mun-
 " ditia, discretionis industria, et famæ claræ præconium, pro Considering
the deserts
of Bouiface.
 " ipso electo laudabiliter intercedunt, ac eidem suorum merita
 " suffragantur, et præcipue karissimorum in Christo filiorum
 " nostrorum Ludovici Franciæ et Henrici Angliæ regum

A.D. 1243.
Sept. 16.

He releases
him from his
tie to Balley,
appoints
him to Can-
terbury, and
commits to
him both the
spirituals
and the
temporals
of his see.

“ illustrium, ac nobilium virorum Ricardi Cornubiæ et Bai-
“ mundi Provinciæ comitum, quos præcipuos ecclesiæ filios illi
“ affinitatis vinculum reddit astrictos; secura exinde consur-
“ gente fiducia, quod per eorum favorem continuum dictæ
“ status ecclesiæ honoris et prosperitatis suscipiat incrementum,
“ omnem defectum in ipsa electione habitum supplentes, de
“ nostræ plenitudine potestatis dictum Bonifacium absolutum
“ a procuratore Bellicensis ecclesiæ, dictorum fratrum com-
“ municato consilio, Cantuariensi ecclesiæ de speciali gratia
“ concessimus in pastorem, sperantes quod ipse ad decorem et
“ decus domus Domini quasi eburnæ turris habebitur, per
“ candorem munditiæ, firmitatis constantiam, robur fortitu-
“ dinis, intuitionem fidei et ecclesiasticæ libertatis. Rogamus
“ itaque universitatem vestram et hortamur attentius, per
“ apostolica scripta vobis præcipiendo mandantes, quatinus præ-
“ fatum electum ad sæpe dictam ecclesiam, cujus in spirituali-
“ bus et temporalibus plenam sibi administrationem commisi-
“ mus, cum benedictionis nostra gratia procedentem, devote ac
“ hilariter admittentes, et honeste tractantes, sibi obedientiam
“ et reverentiam debitam impendatis, studendo ei, tanquam
“ membra capiti, obsequi diligentia vigilant, ut mutuæ cari-
“ tatis studio vobis et ei quæ sunt prosperitatis adveniant, et
“ tandem pacis æternæ solatium, largiente Domino, cumuletur.
“ Datum Anagninæ, xvi^o kalendas Octobres, pontificatus nostri
“ anno i^{mo}.”

Joy of the
convent on
the receipt
of the letter.

Perceptis igitur dictis litteris et auditis, prior et ca-
pitulum Cantuariensis ecclesiæ exultaverunt in Deo sa-
lutari, voce lætabunda dicentes “ Benedictus qui venit
“ in nomine Domini, cunctis et singulis fratribus desi-
“ deratus et efferentibus, ‘Visitavit nos oriens ex alto.’”

Post hoc autem dicti prior et capitulum, in sollicitu-
dine perseverantes, ut dictus electus ad suam ecclesiam
Cantuariensem accederet, regimen ecclesiæ tanto tem-
pore viduatæ impensurus, dilectos suos fratres Ricar-
dum de Suwelle et Nicolaum de Sandwico¹ ad ipsum

Two monks
sent to meet
Boniface.

electum destinarunt, quos quidem dictus electus cum

He promises
to visit
England.

*Hic venit dominus
Bonifacius in An-
gliam.* summa gratiarum actione recepit, et
multipliciter honoravit; per eosdem
dictis priori et capitulo litteras diri-

¹ Nicolas of Sandwich, made prior in 1244.

gens ac mandata, in brevi se in partes Anglicanas, A.D. 1243.
 Domino disponente, perventurum. Unde modico elapso
 tempore, et cum suis diligenti consilio habito ac trac-
 tatu, feliciter recesserat, a montibus iter prosperum and reaches
Dover on the
25th of April
1244.
 agens, ad portum de Graveninge venit, et, in die Sancti
 Marci mare libere transiens, in portu applicuit Do-
 vorie. Cui multitudo nobilium, clericorum ac cetero-
 rum, obvians, honores multiplices præstitit, et saluta-
 tionis officia jocundius ampliavit. Deinde vero recedens
 versus terræ principem iter erat aggressus, quem Lon-
 doniis invenit, et a quo decenter honoratus ad regimen
 Cantuariensis ecclesiæ, more debito, est admissus. Qui
 suo regi quod principi competebat in fide regni optulit
 et firmavit. Quid igitur postea in rebus, casibus et
 actibus, emerserat, tam in regno quam ecclesia enar-
 randum audientibus, epistolaris sermo subsequens cum
 suis fortune et eventibus poterit declarare.

Obiit papa Gregorius nonus. Cardinales a Romanis A.D. 1241.
Death of
Gregory IX.
 civibus ad eligendum papam turpiter et miserabiliter
 coartantur. Ottho legatus recessit ab Anglis. Obiit Gilbertus
 Mariscallus,¹ successit Walterus. Nata est Margareta filia regis
 Henrici quarti. Fredericus imperator, obsidens Romam
 cum magno exercitu, turpiter a senatu et Romanis
 fugatus est.

Chron.
Dover.

MCCXLII. Rex Henricus quartus, ad suggestionem
 cujusdam seductoris, transfretavit in Gasconiam, et Elianora
 regina sua cum ipso.²

MCCXLIII. Innocentius iii^{us} papa³ sententiam Excommu-
nication of
the emperor
 prædecessoris sui in imperatorem, eundem similiter

¹ *Mariscallus*] June 29, 1241; Ann. Theokesb., p. 119. Our MS. here begins to have a very close likeness to the corresponding portion of the Chronicle of Dover. The entries touching the legate, the death of the earl Marshall, and the succession of his brother, and the birth of Margaret, are identical in

the two MSS. It is probable that both are derived from a common Canterbury Chronicle, and the coincidences are accordingly denoted by small type.

² May 9, 1242; Ann. Winton., p. 89. He returned Sept. 29, 1243; Ann. Osney, p. 90.

³ Gregory IX. died Aug. 21,

A.D. 1244.

Nicolas of
Sandwich
prior.

excommunicando, confirmavit. Nata est Beatrix filia regis Chron. Henrici quarti. Ricardus comes duxit uxorem Senchiam soro. Dover.
rem reginæ Angliæ Elianoræ.

MCCXLIV. Rogerus de La le, prior creatus vacante sede per capitulum suum, a prioratu cessit, et successit Nicolaus de Sandwico,¹ monachus ejusdem ecclesiæ. Bonifacius electus transfretavit versus Lugdunum vi^o kalendas Decembres, et xviii. kalendas Februarii consecratus est Lug-

A.D. 1245.

Consecra-
tion of arch-
bishop Boni-
face, Jan. 15,
at Lyons.

duni a domino papa Innocentio iiii^o, die Sancti Mauri abbatis. Ad tumbam magistri Rogeri Nigri, episcopi Lundoniensis nuper defuncti, miracula coruscant. Quidam puer a Judæis Lundoniis crucifigitur, cujus passionem miracula secuta sunt. Natus est Edmundus filius regis Henrici iiii^{ti}, xvii^o kalendas Februarii. Ricardus de Witz² confirmatur in episcopum Cicestriæ.

Council of
Lyons.

MCCXLV. Innocentius iiii^{us} apud Lugdunum celebravit concilium generale,³ ad quod Fredericus imperator citatus venire recusavit, sciens contumaciam suam et rebellionem contra ecclesiam hujus esse causam præcipuam convocationis. Missis tamen tribus nuntiis cum comitatu multo, errorem suum nititur excusare, sed frustra; nam recitatis infidelitatis suæ articulis, quibus contradici non poterat, ab imperio deicitur.

A.D. 1246.
S. Edmund
canonized.

MCCXLVI. Sanctus Edmundus archiepiscopus canonizatus est.⁴ Captâ fuit vicesima ad subsidium domini papæ Innocentii quarti.

A.D. 1247.
Translation
of S. Ed-
mund.

MCCXLVII. Dominica proxima ante festum beati Barnabæ apostoli, benedictus Edmundus Cantuariensis archiepiscopus in monasterio Pontiniaci honorifice translatus. Factus est terræ motus per
Obiit Robertus, prior
Dovorice xiii^{us}, succes-
*sit Johannes xiiii^{us}.*⁵ loca in multis provinciis; et cambio novæ monetæ per totam Angliam fac-

1241; Celestine IV., Nov. 18, 1241; Innocent IV. was elected June 25, 1243.

¹ Nicolas of Sandwich was made prior Nov. 1, 1244; Chron. Dover.; Ang. Sac. i. 797.

² Richard de Wich was conse-

crated to the see of Chichester at Lyons, March 5, 1245.

³ June 28—July 17, 1245.

⁴ December 16, 1246; Potthast, Reg. Pontif., No. 12,392.

⁵ Prior Robert died in 1248, and his successor John resigned in

ta est. Ecclesia Sanctæ Mildrithæ Cantuariæ combusta A.D. 1248.
est, cum magna parte civitatis.

MCCXLVIII. Berardus de Ninpha collegit infinitam pecuniam de veteri cruce-signatione, ad opus Ricardi comitis Cornubiæ in Anglia.¹ Exactions for crusade.

MCCXLIX. Civitas Damietæ iterum capta est a Lodewico rege Franciæ; et eam tenuit per suos per unum annum; et statim postea captus est a Saracenis, et multi de suis sunt interfecti. Bonifacius archiepiscopus intronizatus est Cantuariæ die Omnium Sanctorum, præsentem rege Henrico iii^{to} et Elianora regina sua. A.D. 1249. Damietta taken and retaken. Boniface in-throned.

Chron.
Dover.

MCCL. Rex Franciæ Lodewicus captus est, et Robertus frater ejus se submersit, et Willelmus Lungespeie in bello interfectus est. Obiit Fredericus imperator, quem Innocentius papa iii^{us} in concilio Lugduni pro multis excessibus condemnnavit. Obiit Willelmus de Radle Wintoniensis episcopus, cui successit Almarus frater regis Henrici Angliæ. Obiit Ricardus Roffensis episcopus, cui successit Laurentius de Sancto Martino.² A.D. 1250. Capture of Lewis IX.; death of Frederick II.

MCCLI. Johannes prior Dovorensis xiiii^{us} dimisit prioratum ex certa causa, et successit Guido xv^{mus} secundo anno. Henricus rex Angliæ nupsit Margaretam filiam suam regi Scotiæ, die Sancti Stephani apud Eboracum cum magno honore. A.D. 1251. Resignation of the prior of Dover. Marriage of the king of Scots, Dec. 23.

MCCLII.⁴

Nota de abbate Sancti Augustini Cantuariensis.

MCCLIII. Obiit Robertus de Bello, abbas Sancti Augustini Cantuariæ, cui successit Rogerus de Cicestria, A.D. 1253.

1251; Mon. Angl., i. 530. This note is added directly from the Chronicle of Dover.

¹ See Ann. Dunstapl., A.D. 1247, p. 172.

² Laurence of S. Martin was con-

secrated to the see of Rochester at Lyons, April 9, 1251.

³ The succession of prior Guy is noted later on in the Dover Chronicle.

⁴ The notes for 1252 in the MS. have been erased.

A.D. 1253.
Aug. 29.
Benediction
of the abbot
of S. August-
tine's.

qui benedictus fuit in ecclesia propria ab episcopo de Chron. Dover, fo. 30.
Galewee,¹ die decollationis beati Johannis; propter quam benedictionem dominus Bonefacius Cantuariensis archiepiscopus electum, scilicet Rogerum, excommunicavit, et pro quadam visitatione, auctoritate domini papæ, majores de monasterio illo excommunicavit. Nata est Katerina filia regis Henrici iii^{ti}. Guido sacrista Cantuariæ factus est prior Dovoræ xv^{us}. Rex Henricus iii^{us} iter arripuit cum regina sua apud Portesmue² versus Burdeaus.³ Decima per triennium omnium ecclesiarum totius Angliæ concessa est domino papæ Alexandro iii^{to}.

The king
goes to
Gascony.

A.D. 1254.
He returns
at Christ-
mas.

MCCLIV. Eodem anno rediit rex Henricus iii^{us} a Gasconia in Angliam die Sancti Johannis Evangelistæ in Natali; et eodem anno obiit Innocentius papa iii^{us},⁴ qui concesserat prædicto regi Henrico decimas omnium ecclesiarum Angliæ; et successit Gregorius, qui confirmavit ei omnia ante concessa. Item eodem anno, in festo Pentecostes, transfretavit Bonefacius Cantuariensis archiepiscopus apud Portesmue usque Gasconiam, cum domina regina et Edwardo primogenito regis, et fuit ibi usque ad mensem Septembris; et postea rediit ad partes suas Sabaudia, rege redeunte in Angliam et per Franciam, et regina sua secum.

Archbishop
Boniface
returns
from Gas-
cony with
the king.

A.D. 1255.
Arrival of
Edward's
wife.

MCCLV. V^o idus Januarii venit uxor Edwardi filii regis Henrici, soror regis Yspaniæ;⁵ et xiii^o kalendas Augusti venit prædictus Edwardus in Angliam, factus miles a rege Yspaniæ; et circa festum Sancti Johannis Baptistæ venerunt iustitiiarii Cantuariam, scilicet Gilbertus de

¹ Gilbert bishop of Whithern in Galloway. Thorn, in the Chronicle of S. Augustine's (Twysden, c. 1899), makes the bishop of London perform the office. Roger of Chichester held the abbacy from 1252 to 1272.

² Henry went abroad in August 1253, and returned Dec. 27, 1254.

³ Burdeaus] "et Bonefacius archiepiscopus similiter," marked for erasure in the MS.

⁴ Innocent IV. died Dec. 7, 1254; Alexander IV. was elected Dec. 12. Alexander is more than once called Gregory in the text; and the sequence of events is slightly confused.

⁵ Eodem anno venerunt in Angliam electus Toletanus cum Elianora sorore sua uxore domini Edwardi; Chron. Dover.

Chron.
Dover,
fo. 30.

Prestune et R. de Wincestre, et Willelmus de Cobeham, et Willelmus de Anglefeld.

A.D. 1255.
The justices
at Canter-
bury.

MCCLVI. Obiit Willelmus de Eboraco episcopus Sarisberien-
ensis, cui successit Egidius de Bredeport. Obiit Willelmus de
Kilkenny Elyensis episcopus, et apud Bellicum a Bonefacio
Cantuariensi archiepiscopo prius consecratus,¹ et successit

A.D. 1256.
Election and
consecration
of two
bishops of
Ely.

Hugo supprior ejusdem loci, qui tamen prius ab archiepiscopo
Cantuariensi instinctu aliquorum cassatus, papam appellans,

Pro qua cassatione ibidem in curia anno sequenti die Sancti
dominus papa Alex- Kalixti est confirmatus, et postea cito
ander retinuit sibi ibidem consecratus.² Item Gregorius
omnes provisiones episcoporum de ce- papa concessit regi Angliæ omnem deci-
tero et super hoc mationem tam temporalium quam spiri-
decretum confecit. tualium ad regnum Apuliæ et Siciliæ

Papal grant
of Sicily to
Edmund.

perquirendum Edmundo filio suo, quod ei concesserat papa
per anulum suum, Petro de Aqua Blanca, episcopo Her-
fordensi, tunc procuratore in curia existente, et omnes
ecclesias nigri vestis Angliæ usque ad xxx. millia marcarum
sine omni procuratorio obligante. Inter quas specialiter
obligavit ecclesiam Cantuariensem usque ad sexcentas marcas,
et ecclesiam Dovorensem ad l. marcas, sine omni procuratorio
vel scientia alicujus de conventu.

Exactions
from the
church of
Canterbury.

Xiii^o kalendas Decembres Bonefacius archiepiscopus
Cantuariensis applicuit apud Sandwic. Egidius Sares-
beriensis electus consecratur³ Cantuariæ ab eodem Bo-

Arrival of
Boniface, at
Sandwich,
Nov. 19.

¹ William of Kilkenny was consecrated by Boniface at Belley, Aug. 15, 1255, and died in September 1256.

² Hugh Belsham, bishop of Ely, was consecrated by Alexander IV., Oct. 14, 1257.

³ Giles Bridport was consecrated bishop of Salisbury Mar. 11, 1257; Ann, Wint., p. 95. He had the royal assent to his election April 15, 1256, Hardy's *Le Neve*, ii. 596. From this point the coincidences between the Dover Chronicle and our text become too close to be ac-

counted for by the mere derivation from common materials. The one is either a copy of the other, or both are copies of a common original; each contains a few particulars not in the other, but the presumption is in favour of the originality of the Dover Chronicle. Unfortunately large portions of the Julius MS. are so damaged by fire that a very exact collation is impossible; and in many places it is only by catching a word here and there that the coincidences can be traced.

A.D. 1236. nefacio archiepiscopo, qui, ut supra dictum est, cassavit Chron. Dover, fo. 30.
electum Elyensem, pro qua cassatione dominus papa Alexander retinuit sibi omnes provisiones episcoporum de cetero.¹

A.D. 1257. MCCLVII. Concessit dominus papa regi Angliæ, pro regno
Papal grants to the king. Siciliæ perquirendo, omnem decimam spiritualium, sicut dictum est supra, continuandum usque ad quinquennium;

Failure of the Sicilian scheme.

Richard of Cornwall crowned king of the Romans at Aix-la-Chapelle.

A.D. 1258. Consecration of three bishops, Mar. 10.

item fructus omnium beneficiorum ecclesiarum vacantium in primo anno usque ad quinquennium; item medietatem fructuum rectorum non residentium in suis beneficiis; item omnia indistincte legata; et ad hæc omnia perficienda misit ei executores archiepiscopum Messenensem et magistrum Ros-tandum cum plenaria potestate. Sed de ipso regno nichil bene actum est, et omnis illa collatio penitus perdita, et Mein-fridus filius Frederici licet nothus regnum illud surripuit. Et eodem anno Ricardus comes Cornubiæ, electus in regem Aleman-niæ, transfretavit apud Gernemue in Allemanniam, cum Senchia uxore sua et Henrico filio suo de sua prima uxore comitissa Gloverniæ, et archiepiscopo Coloniensi Conrado,² et Johanne de Aveines, et aliis baronibus multis, et coronatus fuit apud Capellam Eyse³ a magnatibus Alemanis, in die Ascensionis Domini sequenti, cum Senchia filia comitis Provincie uxore sua, jam regina coronata. Eodem anno rediit rex Henricus quartus de Wallia, multis de suis nobilibus interfectis. Obiit Walterus Norwicensis episcopus; successit magister Symon de Wattune, consecratus Cantuariæ in episcopum Norwicensem, et Rogerus de Muland, nepos domini Chron. Dover, f. 31.
regis Henrici iiiⁱⁱ, in episcopum Cestriæ, et magister Walterus archidiaconus de Suthereie in episcopum Exoniensem.⁴ Omnes tres consecrati fuerunt Cantuariæ uno die a domino Bone-facio archiepiscopo Cantuariensi, scilicet vi^o idus Martii. Eo-dem anno obiit Rogerus de La le, quondam prior eccle-siæ Christi Cantuariæ. Eodem anno consecratus fuit in curia Romana Hugo de Balesham in episcopum Elyensem.

¹ qui . . . de cetero] marked for erasure in MS.

² Conrado] Conrad of Hochsta-den, 1238-1261.

³ apud Capellam Eyse] apud Aquas, Chr. Dov.

⁴ Simon de Walton, bishop of Norwich, 1258-1266; Roger of Meulan, or Longespee, son of the king's uncle William earl of Salisbury, bishop of Lichfield, 1258-1295; Walter Bronscombe, bishop of Exeter, 1258-1280.

Chron.
Dover,
f. 31.

MCCLVIII. Apud Oxoniam celebratum fuit generale par-
lamentum,¹ rege Henrico iii^{to} præsente cum omnibus nobiliori-
bus regni Angliæ, et tractatum fuit generaliter de negotiis regni
emendandis, et juratum fuit ab omnibus quod omnia secundum
sua statuta ibi provisa emendarentur. Rex etiam ipse juravit, et
statuta illa et provisiones ibi factas sigillo regio confirmavit; et
quia Aylmerus electus Wintoniensis, Willelmus de Valence,
Gaufridus de Liseni, Guido de Liseni, ipsis provisionibus non
assenserunt, nec ordinationi parium suorum stare voluerunt,
expulsi fuerunt a terra et ejecti.² Eodem anno applicuit
Dovoriæ Ricardus rex Allemanniæ, cum Senchia regina sua et
filiis suis; et ibidem, occurrente ei Ricardo comite Gloverniæ
cum aliis magnatibus terræ, antequam terram Angliæ ingredi
posset, compulsus est jurare ad supradictas provisiones tenen-
das; et eas sigillo suo confirmavit, et sic ingressus est terram.
In prædicto parlamento factus fuit justitiarius Angliæ Hugo
le Bigod, et promissa fuit unicuique justitia exhibenda. Eodem
anno consecratus fuit Cantuariæ Ricardus de Gravesende³ in
episcopum Lincolnensem. Nicolaus de Sandwico, prior ecclesiæ
Christi Cantuariæ cessit a prioratu; et successit Rogerus de
Sancto Elphego,⁴ et cito post suam creationem impetravit breve
regium contra Bonefacium archiepiscopum, ad eum implaci-
tandum de returnio brevium clausorum, et de multis injustis
exactionibus sibi et ecclesiæ suæ factis per dictum Bonefacium,
et per suos archiepiscopatus ministros; et hoc totum fac-
tum fuit per consilium domini Ricardi comitis Gloverniæ,
quoniam ipse tunc temporis adversabatur ipsi archiepiscopo;
qui statim postea pacificatus est cum ipso archiepiscopo per
quandam compositionem inter eos initam, et sic recessit a con-
silio dicti prioris, nec amplius stetit cum eo. Eodem anno,
rege Henrico quarto existente Cantuariæ, sedit pro tribunali
Hugo le Bigod justitiarius Angliæ, cum assessore Egidio de
Augentell, ibique coram ipsis implacitavit dictus prior archi-
episcopum prædictum, ipso coram eis personaliter compa-
rente, et per Henricum de Ba, qui ante fuerat justitiarius,
se defendente; nec alium habuit defensorem, ipso die.

Fames gravissima invaluit, ita ut in pluribus locis Angliæ
homines, fame deficientes, in plateis mortui cornebant. Item
commissum est maximum prælium inter Anglos et Wallenses,

A.D. 1258.
Parliament
of Oxford.

The Pro-
visions of
Oxford.

Banishment
of aliens.

Richard is
obliged to
swear to the
Provisions.

Hugh Bigod
Justiciar.

Contest of
prior Nico-
las with the
archbishop.

Session of
the justiciar
at Canter-
bury.

¹ The famous parliament of Ox-
ford, June 11, 1258.

² *Apud . . . ejecti*] Printed by
Halliwell in his notes on Ris-
hanger's Chronicle, p. 117.

³ Bishop Gravesend was conse-
crated Nov. 3, 1258.

⁴ Roger of S. Elfege, prior 1258-
1263.

A.D. 1258.
Battle on
the Welsh
border.

in quo prælio interfectus fuit Egidius dominus de Badlesmere. Chron. Dover, f. 31.
Obiit Fulco Londoniensis episcopus, cui successit Henricus de Wingham. Obiit Juliana Sancti Sepulcri priorissa; successit ei Leticia.

A.D. 1259.
Henry
Wingham
made bishop
of London.

Agreement
between the
archbishop
and the
bishop of
Rochester
touching the
rights of
their
churches.

MCCLIX. Electus est in episcopum Londoniensem Henricus de Wingham, cancellarius domini regis, et eodem anno consecratus in ecclesia Sanctæ Mariæ de Suthwerke a domino Bonefacio Cantuariensi archiepiscopo.¹ Eodem tempore facta fuit pax inter prædictum Bonefacium archiepiscopum et magistrum Laurentium de Sancto Martino episcopum Roffensem, de libertatibus suis Roffensibus, quas omnes ei surripiebat prædictus Bonefacius archiepiscopus, et sub ista conditione facta fuit illa pax; quod episcopus Roffensis in perpetuum redderet archiepiscopo Cantuariensi xii. marcas annui redditus, et ab eo reciperet returnum brevium clausorum domini regis, et in curia sua deduceret omnia placita cujuscumque conditionis, et reciperet omnia amerciamenta, libere, et omnia emolumenta et omnes libertates haberet plenissime; et idem archiepiscopus defenderet prædictum episcopum et ecclesiam suam contra dominum regem et suos ministros, et quoscumque alios sibi adversantes in omnibus, tamquam se ipsum; et hoc totum fieret per servitium prædicti redditus xii. marcarum, tamquam de fundo ecclesiæ Cantuariensis.² Eodem anno interfecti fuerunt duo clerici Romani, procuratores magistri Jordani vicecancellarii³ domini papæ, apud Londonias, qui volebant ingredi quandam præbendam in ecclesia beati Pauli, quam dominus rex prius dederat domino Johanni de Crachele thesaurario suo.⁴ Eodem anno formata fuit pax inter Bonefacium archiepiscopum et capitulum suum Cantuariense de omnibus controversiis inter eos habitis, præterquam de subjectione ecclesiæ Dorensis, et perfecta fuit et alternatim sigillata die Sanctæ Lucie Virginis, incipiente primo tractatu citra festum Assumptionis Beatæ Mariæ. Et compositum fuit inter eos sub hac forma; quod prior et conventus in omnibus terris et tene-

Attempted
usurpation
at S. Paul's.

Agreement
between
Boniface
and his
chapter.

¹ Feb. 15, 1260.

² The long litigation on this point, lasting from 1253 to 1259, is given in full in Thorpe's *Registrum Roffense*, pp. 70-85. The agreement was settled July 19, 1259.

³ Jordan was subdeacon and notary of the apostolic see, and vice-chancellor from 1257 to 1262, when

he was made cardinal deacon of SS. Cosmas and Damian.

⁴ John de Crakehall, prebendary of Rugmere in St. Paul's, and archdeacon of Bedford, was appointed treasurer in October 1258. He had been an officer of Grosse-teste, and was put in by the baronial party.

Chron.
Dover,
f. 32.

mentis suis in quocumque comitatu recipiant de ipso archiepiscopo et successoribus suis, seu de eorum senescallo, omnia returnia brevium clausorum domini regis, et illa brevia in omnibus exequantur, et percipiant omnia amerciamenta, catalla fugitivorum et dampnatorum, et omnia alia emolumenta de quacumque libertate provenientia, et omnimodas justitias habeant, quascumque habent archiepiscopi Cantuarienses in feodis et tenementis suis, et habeant similiter omnia placita de vetito namio sicut et archiepiscopus habet, et hæc omnia habeant per manum archiepiscopi et suorum senescallorum, nisi defectus evidens fuerit in executione prioris prædicti vel suorum ministrorum; quod si evenerit, tunc archiepiscopus qui pro tempore fuerit, vel sui ministri, ipsos defectus suppleant, et ipsius archiepiscopi erit omnimodum emolumentum ipsius defectus illa vice tantum; et propter hæc omnia concesserunt ipsi prior et conventus archiepiscopo Cantuariensi qui pro tempore fuerit xl. marcas annui redditus, et obligaverunt ad istam solutionem manerium suum de Godmersham tantum, nisi evenerit quod manerium illud quocumque modo fuerit alienatum; quod si fuerit, tunc obligatum est manerium eorum de Edesham. Debet etiam archiepiscopus habere omnem evasionem latronum captorum et iuprisonatorum, secundum statum et modum comitatus, in quo evasio illa facta fuerit; et priorem et omnes suos tenetur acquietare versus dominum regem et suos justitios et omnes alios cujuscumque libertatis, super hoc principaliter et super omnibus aliis finibus, exceptis quos percipit dominus rex et non alius. Tenetur etiam idem archiepiscopus priorem et omnes suos, jura et libertates suas, ubique locorum defendere et tueri, tanquam se ipsum et sua jura propria in omnibus per sententias excommunicationis et interdicti, quotienscumque fuerit requisitus a dicto priore Cantuariensi vel aliquo suorum.

A.D 1259.
Agreement
made, Dec.
13.

Eodem anno¹ transfretavit dominus Henricus iiii^{us} rex Angliæ et Elianora regina, Edmundus filius ejus, et Ricardus comes Gloverniæ, et multi alii nobiles ad tractandum cum rege Franciæ de Neustria. Tandem in hoc convenerunt, quod prædictus rex Angliæ totam Normanniam, cum omnibus juribus suis quas in ea vendicaverat, prædicto regi Franciæ vendidit sub certa quantitate pecuniæ numeratæ. Insuper et eidem regi Franciæ homagium et fidelitatem juravit de terra Aquitaniæ de ipso tenenda de cetero, quam antea de nullo tenebat, vel aliquis prædecessorum suorum; et hoc totum factum

The king
goes to
France, and
surrenders
his claims
on Nor-
mandy,
swearing
fealty for
Aquitaine.

¹ The king went to France Nov. 13, 1259, and returned April 23, 1260.
N 669.

A.D. 1259. Edward is
offended at
the sur-
render. fuit [consilio]¹ prædicti Ricardi comitis Glovernæ et ipso pro- Chron.
curante. Super quo facto Edwardus, prædicti regis Angliæ Dover, f. 32.
primogenitus et hæres, ultra modum movebatur, et contra
regem et suos consiliarios, ut dicebatur, aliquantulum indigna-
batur; sed cito in ingressu domini regis in Angliam cum ipso
rege et suis pacificatus est.

Edward
goes to
France and
attends
tourna-
ments.

Eodem anno transfretavit ipse Edwardus in Franciam, qui
honorifice a domino rege Franciæ et ab omnibus nobilibus
terræ illius susceptus est, et omnia torneamenta regni illius
scrutatus est; in quibus optime fecit et omnem laudem et
gloriam sibi perquisivit; et cito post hoc reversus est in
Angliam.

Agreement
between
Boniface
and the
chapter of
Lincoln.

Eodem anno formata fuit pax inter Bonifacium archiepisco-
pum et capitulum Lincolnienſe, super omnibus controversiis
prius inter eos habitis, super jurisdictione domini Cantuarien-
sis in episcopatu Lincolnienſi, sede vacante; et retinuit idem
archiepiscopus suam jurisdictionem plenissime, octo ecclesiis
tamen in civitate Lincolnienſi exceptis, quarum jurisdictio imme-
diate pertinet ad capitulum Lincolnienſe.² Obiit Lodowicus³
filius Lodowici regis Franciæ.

Return of
the king,
April 23.

MCCLX. In festo Sancti Georgii rediit rex Henricus iii^{us}
de Francia, multos extraneos secum ducens, propter discordiam
motam inter Edwardum filium suum et Ricardum comitem Glo-
vernæ propter venditionem terræ Normanniæ, quæ penitus
eidem imputabatur.

Henry is
absolved
from his
oath to the
Provisions.

Eodem anno impetravit rex quamdam litteram absolutoriam
a domino papa, super remissione sacramenti quod ante fecerat
cum omnibus magnatibus regni in parlamento de Oxeneford,⁴
super provisione regni faciendâ; et habuit executorem ipsius
litteræ dominum Bonifacium Cantuariensem archiepiscopum;
quam et ipse executus est, et publice denunciavit ipsum abso-
lutum a suo juramento prius facto. Contra quam appellavit
publice magister Walterus de Cantilupo episcopus Wigornien-
sis, pro se et magnatibus terræ; sed parum profuit illa appel-
latio; et sic statim orta est maxima dissensio inter ipsum

Appeal of
Walter Can-
tilupe.

¹ *consilio*] om. MS.

² The agreement is dated at Lam-
beth, May 22, 1261; Wilkins, Conc.,
i. 756. See below, p. 214.

³ January 1260; Art de Verif.
les Dates, vi. 10.

⁴ The bulls of absolution are
dated April 13, April 29, and May
7, 1261; Fœdera, i. 405, 406. The
pope died May 25; the archbishop
ordered the execution of the bulls
August 8; Fœd., i. 408.

Chron.
Dover,
f. 32.

regem et barones suos, qui nitebantur pro omnibus viribus suis, eum ad observantiam sui juramenti compellere. Sed ipse rex, novo jam consilio habito, eis adquiescere noluit, sed firmiter stetit in suo proposito, et munivit turrin Lundoniensem, et ibi fere per totum annum morabatur. Barones autem, scilicet Ricardus comes Gloverniæ, Symon de Monteforti comes Leycestræ, Rogerus Bigod comes Northfolkæ, Johannes comes Warenniæ, Hugo le Bigod ante justitiarius Angliæ, Hugo le Despenser, et multi alii nobiles, interim alligabant sibi quotquot habere poterant; et detinebant castra regis et xxii. comitatus per suos vicecomites.¹

A.D. 1260.
Great dis-
sension be-
tween king
and barons.

f. 33.

Eodem anno Ricardus rex Allemanniæ transfretavit in Alle-
manniam, et cito post et subito reversus est, et venit
Dovoriam, nemine sciente, sine equis et sine harnesio,
ita quod equos prioris Dovorensis secum duxit usque
Cantuariam, et eos retinuit integre per ebdomadam,
per defectum equitaturæ. Rex autem Henricus agebatur
hujus Ricardi regis fratris sui consilio, Petri de Sabaudia,
Philippi Basset, quem et ipse rex Henricus in justitiarium
præfecerat, Ymberti de Monte Regali, Johannis Mansel, et
Roberti de Walrande.

Departure
and return
of king
Richard.

King
Henry's ad-
visers.

Hoc etiam anno Guido prior Dovorensis cessit a prioratu,
et successit Willelmus de Bucwelle.³

Eodem anno Edwardus, primogenitus regis Henrici iii^{ti},
sine licentia patris sui transfretavit in Franciam, iter agens
per Lugdunum, ubi honorifice susceptus est a domino Philippo
electo Lugdunensi,⁴ et a duce Burgundiæ et ab omnibus mag-
natibus terræ illius; et sic profectus est in Gasconiam. Inde
vero rediens in Franciam, in omnibus torneamentis bene se
habuit, et magnum nomen sibi fecit, et moratus est in parti-
bus illis per totum annum.

Visit of
Edward to
Lyons and
Gascony.

Eodem anno Almerius, frater regis, electus Wintoniensis,
ante a terra per potentiam baronum ejectus, in curia Romana
ante Ethelmar.

Conse-
cration of
Ethelmar.

¹ *vicecomites*] vicecomitatus, Chr. Dover.

² Philip Basset was made justiciar April 24, 1261.

³ The facts of the resignation and succession, in April, 1260, are given more fully in the Dover Chronicle,

from which they are also extracted in the Monasticon, vol. iv. p. 537.

⁴ Philip of Savoy, brother of archbishop Boniface, was elected to Lyons in 1246, but never consecrated. He became count of Savoy in 1268, and died in 1285.

A.D. 1260. episcopatum suum recuperavit, et ibidem consecratur,¹ et Chron.
He dies at rediit versus Angliam usque Parisius, ubi et mortuus est. Dover,
Paris. f. 33.

Return of regem et barones, ut eundem episcopum ad ecclesiam suam
his messen- admitterent; quod si non facerent, regnum Angliæ interdice-
gers. rent. Qui, scilicet archiepiscopus et frater Walascus,
audientes de morte ejus cito reversi sunt. Statim⁴ monachi
Contested election for the see of Wintonienses, numero lvii., elegerunt Willelmum quondam
Winchester. priorem Wintoniensem, nunc abbatem de Middeltune; septem
vero alii monachi tantum elegerunt Andream priorem Win-
toniensem, male intrusum, ydiotam et penitus insufficien-
tem; qui prosecutus est negotium suæ electionis in curia
Romana per magistrum Radulfum de Frenyngesham. Alter
vero, scilicet abbas, bone et canonice electus, prosecutus est
factum suum in eadem curia per magistrum Petrum de
Lemovico, clericum domini Bonifacii Cantuariensis archiepi-
scopi, virum strenuum, peritum et fidelem.⁵

A.D. 1261.
The king visits the Cinque ports.

MCCLXI. Henricus rex Angliæ in festo Paschæ circuebat
portus maris, et recipiebat fidelitates baronum suorum de porti-
bus, et recepit de Hugone Bigod castrum suum Dovoræ, et dedit
custodiam illius castri Roberto de Walrande, simul et totam
ballivam quinque portuum et comitatum Kantie; et sic regres-
sus est Lundonias.

*Council at Lambeth, May 8.

Eodem anno Bonifacius archiepiscopus Cantuariensis in
quindena Paschæ⁶ celebravit concilium apud Lamheth, de
mandato papæ Alexandri, astantibus sibi suffraganeis suis,
Henrico de Wingelesham, Lundoniensi episcopo; magistro Wal-
tero de Kantelupo, Wigorniensis; magistro Egidio de Bredeport,
Saresberiensis; magistro Symone de Wattune, Norwicensis;
Ricardo Exoniensi, Rogero Cestrensi, Ricardo Menevensi,
Ricardo Bangornensi, Willelmo Landavensi, et abbatibus et
prioribus, tam exemptis quam non exemptis. In quo concilio

¹ He was consecrated May 16, 1260, and died on the 4th of the following December.

² Vincent de Pirmil, archbishop, 1257-1270.

³ *Walascus*] portantes secum, ut dicebatur, litteram interdicti per totam Angliam, si barones Angliæ dictum episcopum nollent admittere, add. Chr. Dover.

⁴ Feb. 3, 1261; Ann. Winton., p. 98.

⁵ Andrew had the royal assent July 29, 1261; Hardy's *Le Neve*, iii. 10.

⁶ The acts of the council held at Lambeth May 13, 1261, are in the *Concilia*, Wilkins, i. 746 sq.

Chron.
Dover,
f. 33.

recitata fuerunt statuta Otthonis legati, quibusdam novis super-
additis; contra quæ magister Johannes de Emelingford,¹ cleri-
cus domini regis, sollempniter appellavit in scriptis, et in
ultima die concilii appellavit similiter dominus Willelmus Bon-
quer, cum Johanne Mansel; et dominus Edwardus filius
regis, cum domino Petro de Sabaudia, illuc veniens, pro
regina et regno appellavit; et sic solutum est concilium sine
effectu.

A.D. 1261.
May.
Appeals
against the
proceedings
of the
Council.

Hoc anno Johannes de Britannia, filius comitis Britanniae, Marriage of
desponsavit sibi Beatricem filiam Henrici regis Angliæ. Beatrice.

Eodem anno Symon comes Leycestriae, et Ricardus comes The earls of
Gloverniæ, cum multis aliis nobilibus regni, Quinque Portus Leicester and Glou-
circumierunt, et ab ipsis quandam litteram optinuerunt, quod cester secure the
ipsi de portibus cum baronibus terræ starent ad honorem Dei fealty of the
et ad fidem domini regis, et ad profectum regni, et terram Cinque
salvo custodirent pro posse suo, ne extranei nimis introduce- ports.
rentur in dampnum regis et regni; super quo rex et sui vehe-
menter movebantur, quia rex vocaverat multos de diversis
terræ in auxilium sibi contra barones, et timebat, cum non
fuerit timendum, quia nullus quærebat ei nisi bonum et com-
modum, et fidem sibi servare omnes, ut dicebant. Tandem
habito diutino parlamento inter regem et barones, Ricardo rege The barons
Allemaniæ ex parte regis Angliæ procurante, et Ricardo agree on
comite Gloverniæ ex parte baronum consentiente, in hoc con- terms with
senserunt; quod regi Angliæ omnia clania sua renunciaverunt, the king.
et quod ipse de sua voluntate et regis Allemaniæ ordinaret
de regno suo in omnibus, sicut prius fecerat.² Cui concessioni Simon is
Symon comes Leycestriae non consensit, sed motus et tanquam offended
confusus recessit, et in Franciam transfretavit. Multi etiam and goes to
alii, tan majores quam minores, illi ordinationi non consense- France.
runt, sed resistere non potuerunt.

Chron.
Dover,
f. 34.

Hoc etiam anno in capite jejunii applicuit apud Dovoriam Edward
dominus Edwardus filius regis, veniens de Gasconia per lands at
Franciam, ubi pluribus torneamentis interfuerat, et bene se Dover, Feb.
habuerat. 22, 1262.

Eodem anno dominus Bonifacius archiepiscopus Cantuariensis Bonifacio
cepit revisitare provinciam suam, et fuit in capitulo Cantua- visits Can-
riensi feria iii^{ta} post festum beati Gregorii, ipso die existente terbury.
March 15,
1262.

¹ *Emelingford*] Hemelingford,
Chr. Dover.

² The peace was made Dec. 7,
1261; *Fœdera*, i. 411, 412; but the
arrangement in the text probably
refers to a preliminary agreement

made in the summer, as the earl
went abroad in September, ib. p.
409. The whole passage from "Tan-
dem" to "potuerunt" is marked
in the MS. "vacat"; as rejected on
second thoughts by the writer.

A.D. 1261. die Dominica. Ante autem visitaverat totam provinciam suam Chron.
Boniface præter Walliam, quam adire non potuit propter guerram. Dover,
visita Wales. f. 34.

Eodem anno obiit papa Alexander;¹ successit Urbanus, ante
Urban IV. Henricus rex visitavit patriarcha Jerosolimitanus, natus de
becomes Quinque Portus, et acci- Francia juxta Treca;² factus est
pope. piebat iterum sacramenta tamen papa per dissensionem cardina-
lium. Memorandum quod dominus
Summary of the achieve- Obiit Senchia regina Al- Bonifacius Cantuariensis archiepi-
ments of archbishop lemannie, soror reginæ scopus, a tempore suæ consecrationis
Boniface. Angliæ Elianoræ, scilicet, usque ad hunc annum, impetraverat
in capitibus quam in membris, visi-
tatione diei taxata ad iiii^m marcas.

Item composuerat cum capitulo suo Cantuariensi, cum
episcopo Roffensi, et cum Ricardo comite Gloverniæ, in
certa forma de omnibus contentionibus inter eos prius
habitis. Item adquietaverat archiepiscopatum suum Cantua-
riensem de xxii. millibus marcarum, in quibus tenebatur per
prædecessores suos ad usuram; item magnum thesaurum sibi
ipsi adquisierat ad se defendendum contra quoscumque
adversantes.

A.D. 1262. MCCLXII. Domino Edwardo filio regis existente in Anglia,
Submission of the barons. venerunt omnes magnates terræ ad pacem domini regis,
præter Simonem comitem de Leycestria, qui tunc fuerat in
transmarinis partibus. Ipse etiam dominus Edwardus eo tem-
pore multum motus fuerat domino Rogero de Leyburne, et
procuravit ipsum implacitari per dominum regem de manerio
suo de Elham, quod ei ante ipse dominus Edwardus contulerat.

Quarrel of
Edward
with Roger
Leyburne.

Canoniza-
tion of S.
Richard.

Item eodem anno canonizatus fuit a curia Romana magister
Ricardus de Wiz,³ quondam episcopus Cicestrensis; et sollempni-
zabatur dies ejus anniversaria iiii^o nonas Aprilis. Obiit Johannes
episcopus Cicestriæ; successit magister Stephanus de Pageham
consecratus a domino Bonifacio Cantuariensi archiepiscopo in
ecclesia Cantuariensi, Dominica proxima ante festum Sancti

¹ Alexander IV. died May 25, 1261; his successor Urban IV. was elected Aug. 29.

² *de Francia juxta Treca*] in Burgundia apud Trois, Chr. Dover.

³ The bull of the canonization of S. Richard is printed in the Concilia, Wilkins, i. 743, dated at Viterbo, Feb. 20, 1262.

Chron.
Dover,
f. 34.

Michaelis;¹ et Rogerus abbas Sancti Augustini Cantuariæ A.D. 1262.
fecit festum suum, quia de partibus suis erat.

Item eodem anno dominus Edwardus et Edmundus frater ejus Edward,
transfretaverunt in Franciam, citra festum beati Edmundi.² Et Edmund,
cito post hoc transfretavit Ricardus rex Alemanie cum Henrico and Richard
filio suo versus Alemanniam. Et dominus Henricus rex et regina go abroad.
sua in festo translationis beati Thomæ comederunt apud Can- The king at
tuariam cum Bonifacio archiepiscopo Cantuariensi; et post hoc Canterbury,
incontinenti transfretaverunt; et morati fuerunt apud Bononiam July 7.
supra mare continue per quinque dies. Ubi die Sabbati, scilicet
idus Julii,³ audierunt certos rumores⁴ de morte Henrici de
Wingeham episcopi Londoniensis, qui obierat die Jovis
præcedenti, scilicet die Sanctæ Mildrithæ virginis, apud Death of the
manerium suum de Stebeneht, et sepultus fuit in ec- bishop of
clesia sua Sancti Pauli Lundoniis. Et die Dominica London;
sequenti, scilicet xvii^o kalendas Augusti, habuerunt cer- and of the
tos rumores de morte Ricardi comitis de Hertfordia et Glo- Earl of
vernæ, qui obierat in Kantia apud Hesmeresfeld in manerio Gloucester.
domini Johannis de Criol, die sabbati præcedenti; et de-
latum fuit corpus ejus die Lunæ sequenti apud Cantuariam ad Burial of
ecclesiam Christi Cantuariensem, ubi dominus Bonifacius the earl.
archiepiscopus Cantuariensis celebrabat missam pro defuncto,
et sepeliebat intestina sua ibidem coram altari Sancti Edwardi
regis; et statim delatum fuit corpus ejus apud Tunebregge ad
ecclesiam canonicorum, ubi etiam cor ipsius sepeliebatur; et sic
deinceps delatum fuit corpus usque ad Teukesberi ad tumu- Boniface oc-
landum. Et dominus Bonifacius archiepiscopus statim in- cupies the
travit castrum de Tonebregge, et recepit custodiam suam de filio castle of
comitis, scilicet Gilberto, qui tunc erat xix^m annorum, nullo Tunbridge.

Chron.
Dover,
f. 35.

¹ Stephen Berksted, or of Pagham, bishop of Chichester, 1262-1287.

² *Edmundi*] Eodem anno cito post festum beati Odonis transfretavit, &c., Chr. Dover. The feast of S. Odo, abbot of Cluny, was kept on the 19th of November, that of S. Edmund the king on the 20th.

³ The king went to France in

July, and returned at Christmas, 1262.

⁴ These deaths are noted in the Chronicle of Dover as events, not as reports. "Eodem anno iii^o idus " Julii obiit Henricus de Wingeham " episcopus Londoniensis apud " Stebenheth;" and "eodem anno " idus Julii obiit Ricardus comes " Hertefordie et Glovernie," &c.

- A.D. 1262. July. Earl Gilbert goes to the king in France, and returns. contradicente vel resistente; et recepit plenarie custodiam de honore de Tonebregge, et de Hadlo, pertinente ad dominium archiepiscopatus Cantuariensis; et transfretavit Gilbertus filius comitis statim in Franciam ad loquendum cum domino rege de redemptione terræ suæ. Qui invenit dominum regem Bononiæ, nec ab eo multum curialiter fuit receptus. Consilio tamen suorum et ad instantiam domini Willelmi de Valencia, qui cum dicto Gilberto venerat, in crastino dominus rex admisit eum satis curialiter et honeste. Cito post hoc rediit in Angliam Gilbertus filius comitis Glovernæ, cum avunculo suo domino Henrico de Alemannia,¹ infecto suo negotio pro quo ierat.
- Death of the earl of Devon. Eodem tempore multi de familia domini Henrici regis obierunt in Francia, inter quos obiit Baldewinus comes de Insula,² cujus corpus delatum fuit in Angliam. Hoc anno dominus Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus habuit auxilium de tenentibus suis. Hoc etiam anno natus est uxori domini Johannis de Britannia filius quem vocari fecit Arthurum. Electus est in episcopum Londoniensem magister Ricardus Talebot,³ decanus Sancti Pauli Londoniarum, nepos Fulconis Basset quondam episcopi Londoniensis, qui, dominum regem adiens in transmarinis partibus, ab ipso rege susceptus est, et cum litteris ipsius regis veniens ad dominum Bonifacium Cantuariensem archiepiscopum, ab ipso confirmatus est in vigilia beati Mathæi apostoli apud Wingeham per procuratores. Ipse enim venire non potuit, infirmitate detentus; et in crastino obiit ante nuntiationem suæ confirmationis.
- Richard Talbot elected to London; he dies. Hoc anno in vigilia Sancti Dionisii transfretavit apud Dorvoriā dominus Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus versus partes suas Sabaudie, et dimisit in Anglia procuratores suos magistrum Petrum de Assonia officialem suum in spiritualibus, et magistrum Pontium de Sableria senescallum suum in temporalibus, et Petrum de Cressiaco thesaurarium suum. Ante
- Oct. 8. Boniface goes to Savoy.

Chron.
Dover,
f. 35.

¹ Henry of Almain was son of Richard king of the Romans by his first wife, the widowed countess Isabella of Gloucester, earl Gilbert's grandmother. He was thus the earl's half-uncle.

² Baldwin de Redvers, earl of Devonshire and of the Isle of Wight.

³ Richard Talbot was elected August 18, 1262. Wharton, *De Episcopis Londinensibus*, p. 98, quotes from the *Annales Insignes Ecclesiæ Cantuariensis*, in nearly the same words as those of the text.

Chron.
Dover,
f. 35.

autem per quindenam ipse archiepiscopus, mortuo præcentore Cantuariensi Willelmo de Sotindone, præfecerat in præcentorem fratrem Nicholaum de Sandwico, ante priorem ipsius ecclesiæ, quod hucusque omnibus fuerat inauditum; de quo facto multum movebatur totus conventus; quod perpendens ipse frater Nicholaus, scandalumque ecclesiæ in facto suo sentiens, post transitum ipsius archiepiscopi, officio Cantuariæ in capitulo renuntiavit utcumque potuit. Sicque sedata est tempestas prout potuit illa vice.¹

A.D. 1262.
Nicolas of
Sandwich
receives and
resigns the
precentor-
ship at Can-
terbury.

Hoc anno rediit clam in Angliam comes Symon de Leycestria, neodum pacificatus cum domino rege Angliæ; et applicuit apud Rumenal die Jovis proxima ante festum Sancti Lucæ, scilicet, idus Octobris; et venit Lundonias in festo beati Edwardi ad parlamentum, quod tenuit Philippus Basset tunc justitarius Angliæ; et tulit secum litteram domini papæ ad tenendum in omnibus provisionem factam apud Oxoniam. Dicebat enim papa se deceptum fuisse, et curiam deceptam, in impetratione litteræ domini regis absolutoriæ super sacramento suo prius facto ad illas provisiones observandas; et ipsam penitus revocavit. Qua littera domini papæ baronibus terræ per ipsam comitem Symonem publicata, licet contra voluntatem justitarii, rediit idem comes incontinenti, et transfretavit apud Sorham ad partes transmarinas, multos post ipsum in Anglia relinquens complices et fautores, ad propositum suum prosequendum.

Simon de
Montfort
lands at
Romney.
Oct. 16;
attends a
parliament,
presents a
bull of the
pope, and
sails back
from Shore-
ham.

Hoc anno commotio quædam orta est inter Gilbertum de Clare, filium comitis Ricardi Gloverniæ, et abbatem Symonem² Sancti Edmundi, pro quodam Rogero Talebot deante ministrum ipsius comitis, quem ipse abbas et sui ministri pro suspitione proditoris ante ceperant, et in carcere detinuerant, quo usque fideijussores invenerat ad standum iudicio in proxima curia ipsius abbatis in abbacia sua apud Sanctum Eadmundum,³ ad ipsam curiam die statuto veniens; supervenit dictus Gilbertus cum militibus et clericis et armigeris multis, et ipsum Rogerum contra voluntatem senescalli et curiæ abduxit.

Quarrel of
the earl of
Gloucester
with the
abbot of S.
Edmund's.

Hoc anno venerunt Cantuariam die Jovis proxima post festum beati Martini, ipso die existente die sabbati præce-

Nov. 16.

¹ At this point there is a distinct change of hand in the MS. The new hand continues to the break at the year 1278.

² Simon de Luton, 1257-1279.

³ *Sanctum Edmundum*] Quo idem Rogerus cum fideijussoribus suis ad ipsam curiam die statuto veniens, Chron. Dover.

A.D. 1202.
The justices
at Canter-
bury to
Dec. 4.

denti, justitiiarii itinerantes, scilicet Nicholaus de Turre cle-
ricus, dominus Willelmus de Englefeld, dominus Willelmus
Bonquer, milites, Adam de Grenville similiter miles, et placi-
taverunt usque ad festum Sanctæ Barbaræ virginis. Chron.
Dover,
f. 36.

Henry of
Sandwich
elected and
confirmed
bishop of
London.

Hoc anno electus fuit citra festum beati Martini in epi-
scopum Lundoniensem magister Henricus de Sandwico,
filius domini Henrici de Sandwico militis;¹ et cito post
festum beati Martini adiit dominum regem in partibus trans-
marinis agentem, et ab ipso admissus adiit dominum Bonefa-
cium Cantuariensem archiepiscopum in partibus Sabaudie pro
confirmatione sua obtinenda, et, confirmatus ab ipso apud Belli-
cum in festo beati Thomæ apostoli, rediit in Angliam.

Giles bishop
of Salisbury
dies.

Hoc anno citra festum beati Nicholai obiit magister
Egidius de Brideport episcopus Saresberiensis, qui ante in
festo beati Michaelis redierat a domino rege de partibus
transmarinis. Cui successit Walterus de La Wyle, electus
die Lunæ proxima ante Purificationem beatæ Mariæ.

Walter de
La Wyle
succeeds.
The king
lands at
Dover.
Dec. 20.

Hoc anno in vigilia beati Thomæ apostoli applicuerunt apud
Doveram dominus Henricus rex Angliæ, cum Elyanora regina
sua, et Johanne Mansel, quibus occurrerunt dominus Philippus
Basset justitiarius et alii pauci; et tenuit curiam suam
apud Cantuariam in festo Natalis Domini. Ad quod
festum fecit vocari omnes majores Quinque Portuum,
et fuit ibi usque in crastinum beati Thomæ martyris.

John of
Exeter,
newly made
bishop of
Winchester,
comes from
Rome and
is enthroned.

Eodem anno ante festum Sancti Michaelis magister Johannes
de Exonia,² ante cancellarius Eboracensis, a domino papa
Urbano in curia Romana in episcopum Wyntoniensem fuit
consecratus; et Willelmus abbas de Middelstone, et Andreas
prior Wyntoniensis, diversimode, sicut dictum est, in episco-
patum electi, fuerunt cassati; et prædictus Johannes, veniens
in Angliam, domino Bonefacio Cantuariensi archiepiscopo
suam fecit professionem; et post hoc in festo Natalis Domini
fuit intronizatus. Cui intronizationi Andreas prior Wyn-
toniensis, timens pelli suæ, non interfuit; sed cito post hoc
prædictus episcopus ipsum Andream caute capiens detinuit, Chron.
Dover,
f. 35.

¹ *filius . . . militis*] These words
are not in the Chronicle of Dover,
but are quoted by Wharton from
the *Annales Insignes*.

² John Gervais was consecrated
at Rome Sept. 10, 1262. He is
called John of Exeter; our MS.
here for *Exonia* reads *Oxoniam*.

Chron.
Dover,
f. 85.

et eum in abbatia de la Yde¹ de multis causis manifestis et notoriis incarceravit; et præfecit idem episcopus in priorem Wyntoniensem quendam Walterum dictum Rufum, ipsius ecclesiæ monachum, et ante hordarium. Ipse autem episcopus propter maximam suam litteraturam ab omnibus credebatur per divinam providentiam advenisse ad honorem ipsius episcopatus, sed fallebant quia homines. Ipse enim servierat magistro Jordano vicecancellario in vi. milibus marcarum sterlingorum,² et postea domino papæ in vi. milibus marcarum sterlingorum; et sic recessit a curia confusus tanquam Symoniacus; et dictus Andreas per Sanctum Thomam martyrem a carcere liberatus est, sicut ipse confitebatur.

A.D. 1262.
He appoints
a new prior.

He acquired
his see by
bribery.

Eodem anno dominus Walterus de La Wile in episcopum Saresberiensem fuit electus citra festum beati Nicholai, et cito post Natalem transfretavit in partibus transmarinis ad dominum Bonifacium Cantuariensem archiepiscopum pro confirmatione suæ electionis optinenda; et rediit in Angliam cito post Pascha.

Walter de
La Wile
goes to
Boniface for
confirmation.

Eodem anno Ricardus rex Alemanniæ venit in Angliam die beatæ Scholasticæ virginis, pro infirmitate Henrici regis Angliæ fratris sui, ut dicebatur, sed aliud fuit in causa quicquid aliquis sibilaverit.

The king of
the Romans
returns,
Feb. 10,
1263.

Eodem anno quarto die post Purificationem combustæ fuerunt apud Landoniam minor aula domini regis et camera sua cum garderoba et capella, ipso rege ibidem tunc morante.

Fire at
West-
minster
palace, Feb.
5, 1263.

MCCLXIII. Eodem anno in festo beati Mathiæ apostoli rediit de Francia dominus Eadwardus filius regis, cui occurrit dominus Eadmundus frater ejus apud Cantuariam. VI.º idus Martii venerunt de transmarinis partibus apud Doveram Johannes comes Warenniæ, Henricus filius regis Alemanniæ, et Henricus filius Symonis comitis Leycestriæ. Eodem anno dominus Eadwardus filius domini regis Henrici adivit partes Walliæ, pro guerra contra ipsum mota per Walenses ante fere per quinque annos; sed et ante per quemdam proditorem interfecti fuerunt ante Pascha in

A.D. 1263.
Return of
Edward and
other lords.

Edward
goes into
Wales.

¹ apud Hidam, Ann. Winton., p. 100; la Hide, Chr. Dover.

² *sterlingorum*] quod percipiens dominus papa tantum ab eodem episcopo exegit; qui statim domino

papæ in vi. milibus marcarum sterlingorum servivit, et sic a curia recessit tanquam simoniacus. Chr. Dover.

A.D. 1268.
Roger Mortimer
wounded.

marchia Walliæ quingenti Anglici, ut dicebatur; sed et dominus Rogerus de Mortuomari ibidem illa vice letaliter vulneratus est; de qua Wallia cito reversus est in festo Pentecostes cum sua vilissima confusione.¹ Chron. Dover, f. 36.

May 27.
Consecration of two
bishops at
Canterbury.

Eodem anno in die Sanctæ Trinitatis, qui erat vi^{us} kalendas Junii, consecrati fuerunt apud Cantuariam magister Henricus de Sandwico in episcopum Londoniensem, et dominus Walterus de la Wile in episcopum Saresberiensem,² scilicet in infirmario, a magistro Johanne episcopo Wintoniensi, de mandato domini Bonefacii archiepiscopi Cantuariensis speciali, astantibus sibi magistro Waltero de Kantelupo Wigorniensi, Ricardo de Graveshende Lincolniensi, Stephano de Pagham episcopo Cycestræ, et magistro Willelmo de Radenore.⁴ Et celebravit festum ipsa die episcopus Londoniensis in domo archiepiscopi Cantuariensis cum magna solempnitate, et in crastino comederunt omnes in refectorio ecclesiæ Christi Cantuariensis cum episcopo Saresberienensi; et tertio die, scilicet die Martis, celebravit festum Rogerus abbas Sancti Augustini cum tribus episcopis, Londoniensi, Lincolniensi et Cicestrensi supradictis. Et antea die Jovis præcedenti celebraverat prior Cantuariensis festum beati Dunstani in refectorio suo, cui interfuit electus Lundoniensis prædictus necdum consecratus. Chron. Dover, f. 37.

Festivities
on the occasion.

Troubles of
Roger Leybourne.

Eodem anno fuit maxima commotio de domino Rogero de Leyburne per regnum Angliæ. Dicebatur enim de ipso quod, congregatis aliquibus, gwerram in regno facere proposuit, et quod cum multis armatis incedebat, et castrum Doveræ invadere furtive disponebat. Quod dominum regem et suos consiliarios non latebat; quæ omnia frivola erant et mendacia. Ipse tamen dominus Rogerus, in arto positus, circuibat patriam, tanquam vagus et profugus, cum nichil in bonis haberet unde sustentari posset; fuerat enim cum domino Eadwardo filio regis,

¹ cum . . . confusione] contra Walenses nihil prævalente, Chron. Dover.

² Henry Sandwich, bishop of London, 1263-1273; Walter de la

Wyle, bishop of Salisbury, 1263-1271.

³ Bishop of Llandaff, 1257-1266.

⁴ Stephano . . . Radnore] et multis aliis, Chr. Dover. For "Stephano" our MS. reads "Johanne."

Chron.
Dover,
f. 37.

ante tempore parlamenti Oxoniensis, contra voluntatem baronum, ipsiusque Edwardi denarios ubique expenderat, ipsumque ad torneamenta in Francia et alibi adduxerat, et in omnibus bene se habuerat. Motus tamen contra eum dominus Eadwardus per malitiam suæ matris, eum compotum reddere fecit, quo compoto peracto in arreragio mille librarum fraude et dolo positus fuit; qua de causa dominus rex instinctu reginæ ipsum dissaysivit de omnibus terris et tenementis suis; itaque per tres annos nichil de bonis suis percipere potuit; et ita suspectus habebatur multis. Similiter cum dominus¹ Willelmus de Declinge quoddam homicidium perpetraverit, sicut supra dictum est, senescalli domini archiepiscopi ipsum manerium, cum de fundo ecclesiæ suæ esset, saysiaverunt et tenuerunt. Quod perpendens ipse Willelmus illuc cum dicto Rogero et cum multis aliis armatis advenit, et attornatos archiepiscopi vi et armis eiecit, et manerium illud cuidam filio domini Rogeri contulit et investivit. Unde vicecomes comitatum suum tenere nisi per armatos audebat; et hoc erat maxima suspicionis causa.

A.D. 1263.
Edward is
urged on by
his mother
against him.

William de
Declinge
adheres to
Roger.

Eodem anno fratres Prædicatores tenuerunt generale capitulum suum apud Londonias in festo Pentecostes, ubi dominus rex Angliæ et rex Allemanniæ cum eis comederunt una die, et multi alii magnates terræ. Eodem anno formata est pax inter archiepiscopum Cantuariensem et capitulum Salesberiensem, in forma Lincolnensi vel meliori. Eodem anno in festo beati Barnabæ apostoli quidam milites Angliæ, adjuratis sibi pluribus aliis armatis, inter quos erant iiii^{or} primi et capitales, scilicet Rogerus de Clifford, Rogerus de Leyburne, Johannes Giffard et Johannes de Val, incedebant armati in marchia Walliæ, episcopumque Herefordiensem, Petrum de Aqua-blanche, cum toto harnasio suo, ceperunt et detinuerunt; villamque Herefordiæ cum castro occupaverunt, et castrum quoddam Roberti Walrand quod dicitur Bilebech, postea vero villam Gloverniæ ceperunt, et castrum obsederunt; in quo captus fuit Matthias² de Bisile vicecomes et constabularius loci cum uxore sua, multis aliis³ interfectis. Villamque Bristowæ habuerunt cum omnibus etiam habitantibus in ea,

Chapter of
the Domini-
cans at
London.

Agreement
of Boniface
with the
chapter of
Salisbury.

Peter of
Hereford
captured by
the insur-
gents, June
11.

¹ dominus] quidam milcs, Chr. Dover.

² Matthias] Marthias, MS. Mat-

thias de Bezille, sheriff of Gloucestershire.

³ aliis] duobus tantum interfectis, Chron. Dover.

A.D. 1263.
Seizure of
Bristol.

Edward
visits the
Cinque ports
and seizes
the treasure
in the
Temple,
June 26.

He goes to
Windsor,
the king to
London,
and Ed-
mund to
Dover.

Flight of
John Man-
sel to
France.

Henry of
Almain ar-
rested in
France.

Departure
of the arch-
bishop's
servants.

The king's
friends de-
spolied.

ipsis burgensibus eis consentientibus; et sic redierunt usque ad partes castrorum de Windleshore. Isto itaque tempore dominus Eadwardus, primogenitus domini regis Angliæ, veniens apud Sipweye, voluit renovare sacramentum fidelitatis a baronibus Quinque Portuum; qui, multis altercationibus prius habitis, ei ultimo juraverunt, fide tamen; et rediens inde venit Londonias, habitoque consilio malignantium, die sanctorum Johannis et Pauli in vespera, ad Novum Templum, et invitis Templariis intravit eorum thesaurariam, et fractis archis multis asportavit citra x. millia librarum sterlingorum de thesauro multorum magnatum terræ et mercatorum. Super quo facto ultra modum movebantur rex et regina et rex Alemanniæ, ceterique magnates terræ. Ipse vero cum dicto thesauro festinanter venit ad castrum Windleshore, ubi morabatur et omnes Francigenæ domus suæ similiter cum eo. Dominus autem rex et regina posuerunt se in turri Londoniæ, et filius eorum junior, scilicet dominus Eadmundus, venit ad castrum Dovorise cum Johanne Mansel, qui, timens pelli suæ, die Sanctorum Petri et Pauli transfretavit mare usque Bononiam, prædicto domino Eadmundo in castro Dovorise remanente, cum Gerardo de Rodes et aliis paucis; et hic Johannes Mansel apud Bononiam honorifice receptus est.¹ Dominus vero Henricus, filius regis Alemanniæ, ante transierat et captus fuit ab Ingelrammo de Fienes, et detentus est in quodam castro, super quo ultra modum movebantur barones Angliæ. Dein autem transierant mare omnes ministri domini archiepiscopi, scilicet magister Petrus de Acsonia officialis, magister Pontius senescallus, dominus Petrus de Cressiaco thesaurarius, Adomarus procurator magistri Petri de Lemovico, et alii multi. Et dominus Henricus de Alemannia liberabatur a carcere cito de mandato domini regis Franciæ. In terra ista destructi² fuerunt multi magnates terræ qui baronibus adhærere noluerunt, scilicet Johannes Mansel, Robertus Walram, qui consiliarius domini regis fuit, dominus Willelmus de Breus, dominus Willelmus de la Zuche, et multi alii barones et milites terræ, clerici et layci, qui omnibus bonis suis spoliati sunt. Eodem anno dominus Simon de Monte-forti, comes de Leycestria, et supradicti milites cum multis aliis, incedebant per

Chron.
Dover,
f. 37.

Chron.
Dover,
f. 38.

¹ *Dominus autem . . . est*] Printed by Halliwell in his notes on Rishanger, p. 118.

² *destructi*] defuncti, MS.

Chron.
Dover,
f. 38.

Angliam, occupantes quicquid invenire poterant de bonis alienigenarum; conferentes ecclesias et terras eorum vastantes, similiter bona indigenarum qui eis adhærere volebant. Unde timentes milites Kantiae fere omnes ad eos cum armis confluebant, veneruntque Bononiam die translationis beati Thomæ martyris, qui erat anno illo feria sexta. Et die Lunæ sequenti perrexit prædictus comes apud Romenal et ad ceteros portus, ut eos animarent ad resistendum omnibus viribus¹ alienigenarum, si forte præsumerent terram invadere Anglicanam. Qui omnes, relicto et contempto sacramento prius præstito domino Eadwardo, baronibus adhæserunt. Juraverunt se velle mori et vivere cum eis, si casus ingrueret. Londonienses vero hoc idem juraverunt, et miserunt ad prædictos barones nuntios sollempnes ad illud confirmandum. Postea vero die Jovis sequenti rediit prædictus comes apud Cantuariam, ad loquendum cum episcopis, scilicet Lincolnensi, Londoniensi, et Cestrensi, de pace formanda inter ipsos et dominum regem. Londoniensis vero episcopus Henricus de Sanwico, et Rogerus de Melont episcopus Cestrensis, detulerant quandam litteram regiam domino Eadwardo in castro Dovoræ commoranti, ut castrum illud visis litteris regis prædicto episcopo Londoniensi liberaret. Qui, mandato regis de consilio suorum non obediens, castrum reddere noluit, et, trenga data, duos de suis ad regem misit, ut inquirerent de voluntate domini regis et suorum. Prædictus vero episcopus Cestriæ rediit Londonias. Deinde die Dominica sequenti redierunt de Londoniis nuntii castri Dovoræ, domini regis voluntatem cum littera sua deferentes, ut castrum ipsum redderetur baronibus; quod factum est. Prædictus episcopus vero Londoniensis, de mandato domini regis et voluntate baronum, ipsum castrum custodivit, donec de certo custode provideretur, quod postea factum est de domino Ricardo de Grey.

Interim vero, veniente Simone comite Leycestræ Londonias, juncti sunt ei omnes Londonienses; sed ipse comes cum domino rege pacificatus est, et domina regina in turri Londoniensi se posuit. Postea, procedente tempore, dominus Eadwardus cum ipsis baronibus pacem iniit, et omnes sui alienigenæ a terra ejecti sunt, et qui cum domino rege erant et domina regina, tam majoris quam minoris conditionis; et castrum de Winleshore liberatum est, omnibus alienigenis ejectis, sed et dominus Hugo le Despenser factus est

A.D. 1263.
Proceedings
of the
barons, in
Kent.

Simon at
Romney,
July 9.

The Cinque
ports adhere
to Simon,
and the
Londoners
also.

Simon at
Canterbury,
July 12.

Dover castle
surrendered
to the
barons,
July 15.

Peace
agreed on.

Banishment
of the aliens,
and restoration
of
Hugh le
Despenser
as justiciar.

¹ *viribus*] viriliter, MS.

A.D. 1263. justitiarius Angliæ, domino Philippo Basset remoto;¹ et Chron.
 July. comes Simon Leycestris factus senescallus Angliæ; et Dover,
 Peace con- dominus Rogerus de Leyburne, jam nuper capitalis inimicus f. 38.
 cluded. domini regis et reginæ et domini Edwardi, factus est senescallus curiæ domini regis in Assumptione beatæ Virginis, qui ante fuerat persecutor ecclesiarum Dei et specialiter archiepiscopatus Cantuariensis; et sic de Saulo factus est Paulus, et de lupo agnus.

The king is
 summoned
 to France,
 for Sept. 15.

Et quoniam domina regina Angliæ, ut dicebatur, ab Anglia viliter tractabatur, motus super hoc dominus rex Franciæ et regina,² vocare fecerunt ad parlamentum Franciæ dominum regem Angliæ, reginam, Eadwardum, comitem Simonem Leycestris, et alios barones Angliæ, ut in parlamento comparerent in octavis Natalis beatæ Mariæ sequentibus. Et sic dominus rex Angliæ ad se et suos excusandum misit ad dominum regem Franciæ duos solempnes nuncios, scilicet magistrum Walterum de Kantelupo episcopum Wygornis, et dominum Henricum Alemanniæ, qui non multum curialiter a domino rege Franciæ et suis admissi fuerunt; sed cito post hoc reversi sunt. Post quos in festo Assumptionis misit alios duos, scilicet magistrum Johannem de Cheyham,³ episcopum Glasconiensem, et fratrem Johannem de Houtone Templarium,⁴ ad excusandum regem et barones de prædicto parlamento; quod tamen optinere non potuerunt. Barones igitur Angliæ, habito consilio, miserunt ad parlamentum Franciæ pro baronibus dominum Simonem comitem Leycestris, et magistrum Johannem de Cheiham episcopum Glasconiensem, et magistrum Ricardum de Mepham⁵ archidiaconum Oxoniensem, qui, in prædicto

Excuses
 sent.

The barons
 send the
 earl of Leicester to the
 parliament
 of France.

¹ Hugh le Despenser was restored to the justiciarship, in accordance with the treaty made July 15, 1263.

² *regina*] reginam, MS.; et regina soror ejusdem reginæ Angliæ, Chron. Dover.

³ John Cheyham, bishop of Glasgow, 1260-1268.

⁴ *Templarum*] The Dover Chronicle continues, "quendam Tem-

plarum nomine Johannem, quos alienigenas ab Anglia prius ejecti apud Mustroil enormiter invaserunt. Sed domino rege Franciæ ipsis salvum conductum administrante periculum evaserunt, et sic ad Angliam ad parlamentum domini regis reversi sunt"

⁵ Richard of Mepham, archdeacon of Oxford, 1263-1273.

Chron.
Dover,
f. 39.

parlamento comparentes pro baronibus Angliæ [dicebant,] in curia regis Franciæ non debere de factis suis respondere, sed in curia regis Angliæ per pares suos et fideles juratos debere judicari; quod eis ad ultimum fuit concessum. Et hic erat finis parlamenti. In quo parlamento fuerunt reges et reginæ Franciæ et Angliæ,¹ domina comitissa Provinciæ, Karolus comes Andegaviæ, dominus Eadwardus et Eadmundus frater ejus, dominus archiepiscopus Cantuariensis, dominus Petrus de Sabaudia et multi alii magnates terræ.²

A.D. 1283.
Declaration
of the barons.
age.

Cito post hæc³ rediit in Angliam dominus Henricus rex Angliæ, et qui cum ipso fuerant de Anglia, ad faciendum festum beati Eadwardi et ad parlamentum tenendum. In quo parlamento provisum fuit et ordinatum, quod omnes commotiones et turbationes terræ Anglicanæ emendarentur per dictum domini regis Franciæ, dum modo dictum ipsum perficeretur infra Pentecostem sequens; et hoc confirmatum fuit per sacramentum majorum baronum Angliæ et per sigillorum suorum impressio-

Henry returns for the October Parliament.

Agreement on arbitration by Lewis IX.

¹ Henry was in France Sept. 19–Oct. 7.

² The Dover Chronicle describes this portion of the history more clearly and circumstantially:—

Eodem anno, ix^o kalendas Octobris, venerunt Dovoriam dominus Henricus rex Angliæ et regina, cum Edwardo et Edmundo filiis suis, et comite de Warenne, et Henrico filio regis Alemanniæ, et multis aliis, transfretaturi in Franciam ad parlamentum domini regis Franciæ, quod tenuit eo tempore apud Bononiam supra mare; ad quod venerunt omnes magnates terræ illius, videlicet comes Andegaviæ, frater dicti regis Franciæ, et multi alii. Inter quos venerunt ad dictum parlamentum dominus Petrus comes Sabaudie, et dominus Bonifacius

Cantuariensis archiepiscopus, frater dicti comitis, et dominus Simon de Monteforti comes Leicestrie, et alii multi nobiles tam Angliæ quam Franciæ. In quo parlamento conquesti sunt omnes extranei per barones ab Anglia prius ejecti, petentes instanter quod in Angliam et in pristinum statum possent reverti. Super quibus domino regi Franciæ et ipsis per procuratores baroniarum Angliæ ibidem responsum est, quod barones Angliæ de factis suis in curia regis Franciæ non tenentur respondere, nec aliquod subire iudicium nisi in curia regis Angliæ, et hoc per pares suos: et sic finitum est illud parlamentum.

³ Cito post hæc] Vigilia Beati Dionysii, Chron. Dover.

A.D. 1263.
Edward's
party among
the barons.

The oppo-
nents under
Earl Simon.

Death of
prior Roger.

The monks
apply to
Boniface to
nominate a
new prior.

Hugh of
Geneva
visits
Canterbury.

nem.¹ Interim venerunt ad dominum Eadwardum fere omnes majores Angliæ, scilicet comes Warenniæ, Henricus filius regis Alemanniæ, comes Marescallus, et Hugo le Bigod frater ejus; et postea in festo Omnium Sanctorum pacificati sunt cum eo dominus Rogerus de Leyburne, Rogerus de Clifford, Hamo le Estrange, Johannes Giffard, et Johannes de Waus. Comites tamen de Leycestria et de Ferers ad ipsam pacem non venerunt, sed Gillebertus de Clare, Johannes filius Johannis, Nicolaus de Segrave, Henricus de Hastings, Humfridus de Boun, Hugo le Despenser, et multi alii nobiles, cum omnibus quos habere potuerunt, ipsis comitibus adhæserunt.

Item in isto anno mortuus est Rogerus de Sancto Elfego, prior ecclesiæ Christi Cantuariensis, iiii^o kalendas Octobris, qui dominum Bonefacium archiepiscopum de libertate ecclesiæ suæ implacitavit, et, mediante annuo redditu, pacem adquisivit, ut supra dictum est.² Mortuo isto priore Rogero ante guerram, solliciti erant monachi de priore creando, miserunt ad archiepiscopum Bonefacium, qui in transmarinis partibus degebat, scilicet Ambianis, ut eis aliquem virum³ ydoneum de illorum collegio in priorem præficeret. Archiepiscopus necnon et sui multum ansiabantur, quia propter guerram non ausi fuerunt in terram venire, vel aliquem de eorum familia; maxime cum comes Leycestriæ et sui complices omnes ecclesias alienigenarum cum bonis earundem sequestravit, et plures aliis rectoribus de facto contulit.

Erat tunc temporis quidam clericus de familia dicti archiepiscopi audacior ceteris, Hugo de Gebenna nomine; iste ex præcepto domini sui mare transivit clam, prout potuit, ut patriam exploraret, et quid de

Chron.
Dover,
f. 39.

¹ The act of compromise was dated Dec. 16, 1263; *Fœdera*, i. 433.

² Above, p. 209.

³ *virum*] unum, MS.

Chron.
Dover,
f. 39.
304.

pecunia sua et suorum factum esset; præterea per clericum illum scripsit conventui ut omnes simul in capitulo convenirent et unusquisque secundum Deum et suam conscientiam in aliquem de eorum gremio in priorem consentirent; et unusquisque nominatum suum et votum in una scedula per se scriberet; et ita factum est. Omnes scedulæ peractæ et scriptæ; vocatus fuit prædictus clericus in capitulum et negotium illud expositum. Omnia scripta fratrum in una bursa posita, et bene sigillata, sibi tradita fuerunt, et licentia-tus de capitulo ad dominum suum mare transivit. Archiepiscopus cum suis, visis et intellectis scriptis, deliberaverunt usque ad tempus. Eo tempore fuerunt duo fratres in ecclesia Christi, quasi thesaurarii prædicti archiepiscopi; unus vocabatur Ricardus de Wenchepe sacrista illius ecclesiæ, alter Adam de Chillindene camerarius;¹ qui Ricardus in principio guerræ, quando alienigenæ ab Anglia recesserunt, multam pecuniam receperat a thesaurario dicti archiepiscopi et suorum clericorum familiarium, usque ad summam fere vi. mil-lium marcarum, et omnia vasa sua fere aurea et argentea, necnon et utensilia sua aulica et coquinaria,² quæ omnia bene custodivit per totam guerram. Alter thesaurarius, supradictus Adam de Chillindene, medio tempore recepit omnes redditus de archiepiscopatu a præpositis maneriorum sibi assignatis, per senescallos dicti archiepiscopi. Accidit interim ut archiepiscopus et sui pecuniam sitirent; et statum regni scire volentes, nec ausi fuerunt aliquem de eorum familia in Angliam mittere, consuluerunt ut prædictum Adam vocarent, et illam pecuniam quam receperat de maneriis secum transmarinis partibus caute deferret, non facta mentione aliqua de illo thesauro qui in custodia

A.D. 1263.

Boniface orders the monks to send him the votes given in the election of a new prior.

The two treasurers, Richard of Wenchepe, who kept the plate

and Adam of Chillinden, who received the rents.

Adam is sent for by Boniface.

¹ Richard of Wenchepe, prior of Dover, 1268; Adam of Chillenden, prior of Canterbury, 1263-1274.

² *coquinaria*] *quoquinarca*, MS.

A.D. 1263.
Adam is
sent to the
archbishop.

He takes
Lambert
with him
instead of
Richard.

Adam is
made prior.

The arch-
bishop noti-
fies this to
Richard of
Mepeham
and bids
him install
the prior.

fratris Ricardi erat. Mandato hujusmodi audito, dictus Chron. Adam consuluit capitulo, et statim consultus fuit quod Dover, sic fieret, dum tamen secum aliquem fratrem in testi- f. 39.
monium secum haberet. Provisum fuit in pleno capi-
tulo quod prædictus Ricardus cum illo transfretaret,
et cum omnia parata essent ad transfretandum, et
ecce! quidam æmuli invidebant illam provisionem, et
seminaverunt zysanniam super triticum, clam procu-
rantes ut Ricardum dimitteret et Baraban assumeret;
et quidem¹ dictus Adam a longo tempore ad priora-
tum aspirabat; cum illa pecunia in magno periculo
mare transivit, adjuncto sibi fratre Lamberto; cum
magno labore, ad archiepiscopum Ambianis pervene-
runt; in quo adventu archiepiscopus et sui multum
congratulabantur, et cito postea archiepiscopus cum
suis tractabat de priore creando. Deliberato consilio
cecidit sors super Adam,² non sors Mathiæ apostoli,
sed voluntas archiepiscopi et aliorum sibi adulantium
ob amorem pecuniæ prædictæ; et hoc totum factum
est occulte propter murmur fratrum Cantuariensium,
qui sic concutiebantur. Accidit eo tempore quod ba-
rones Angliæ mitterent ad parlamentum regis Franciæ
nuncios duos, scilicet magistrum Johannem de Chey-
ham episcopum Glasconiensem, et magistrum Ricardum
de Mepham archidiaconum Oxoniensem, sicut superius
dictum est; ubi archiepiscopus præsens fuit. In illo
colloquio archidiacono seorsum vocato a dicto archi-
episcopo, intimavit ei provisionem suam factam de
priore Cantuariensi, et dedit ei potestatem, ut vice sua
capitulum Cantuariense intraret, et fratrem Adam de
Chillindene priorem nominaret, et installaret. Nuncii
prænominati, responso accepto a rege pro quo vene-
rant, in Angliam redierunt. Dissimulavit prædictus

¹ quidem] quidam, MS.

² Adam of Chillenden was ap-
pointed by Boniface to the priorate,

at Amiens, Jan. 24, 1264: see
Wharton, Angl. Sac. i. 797.

archidiaconus Cantuariam venire et præceptum domini archiepiscopi adimplere, quia audierat a pluribus quod illa nominatio non fuit rite facta secundum nominationem et vota fratrum, ut bursa illa ubi conventus posuit scripta sua, sicut prædiximus, recte cavebat; rescripsit archiepiscopo omnia quæ audierat et intellexerat; archiepiscopus non statim sed parvo intervallo temporis mandavit fratribus, scilicet Willelmus de Refham et Thomas de Sturreye, ut illum installarent, et ita fecerunt xvi^o kalendas Maii.

A.D. 1263.
Mepeham doubts the locality of the proceeding;

and the prior is installed by two monks, April 16, 1264.

Chron.
Dover,
f. 40.

Eodem anno, feria secunda proxima post primam Dominicam Adventus Domini venerunt Doveriam dominus Henricus rex Angliæ, dominus Ricardus rex Alemanniæ, dominus Eadwardus, dominus Henricus de Alemanyne, dominus Johannes comes de Warenne, dominus Rogerus comes Marescallus, Hugo Le Bigod, frater ejus, comes Herefordiæ, Philippus Basset, Rogerus de Mortuomari, Thomas Corbet, et multi alii barones et nobiles, cum exercitu magno et armis; et ivit prædictus dominus rex ad portam castri sui Doveriæ cum omnibus prædictis baronibus et nobilibus; et petebat ingressum in ipso castro; quem non potuit habere, quia sic incedebat cum armatis. Fuerunt autem in prædicto castro illa vice dominus Johannes de la Haye, dominus Henricus de Muney, Ricardus de Hores, Mathias de Hastings, Willelmus de Cressi, Petrus de Burgoine, Johannes de Suaves, Robertus Doye, et Johannes de Creye, filius domini Ricardi de Creye, milites. Ipse autem dominus Ricardus, constabularius ipsius castri, fuit extra cum comite Simone. Prædicti autem milites dicebant regi et suis, quod ipsum castrum custodiebant ad opus ipsius regis, et non alterius; et quod ipsum castrum suum proprium domini cum fuerit continue confitebantur; sed, quia prædictus dominus Ricardus de Grey, custos ipsius castri, absens fuit, non audebant ipsum castrum ei deliberare, nec debebant sine ipsius mandato speciali, nisi ei placeret.

On the 3rd of December the king and his friends come to Dover and demand entrance into the castle.

Names of the lords in the castle.

They refuse to admit him without leave from Richard de Grey the warden.

A.D. 1263.
December.
Reasons for
the refusal.

Henry re-
tires to the
prior.

Dec. 4.
He applies
again.

Dec. 5.
He appoints
Roger Ley-
burne war-
den of the
cinque
ports, and
leaves.

He sends
for the
queen and
then
changes his
mind.

Proceedings
in London
and West-
minster.

simpliciter intrare sine armis et sine tanta multitudine armatorum, more consueto, maxime cum idem custos ipsum castrum a domino rege suscepserat de voluntate et consilio xii. juratorum Oxoniæ; sine quorum mandato speciali ipsum castrum nulli deliberari debuit, per sacramentum suum super hoc præstitum de præcepto ipsius domini regis speciali. Quod quia rex facere recusavit, ingressum habere non potuit, sed recessit ad prioratum Dovoriam et ibi morabatur. In crastino autem, hoc est, die Martis sequenti, misit illuc barones Quinque Portuum ad inquirendum si adhuc ingressum posset habere; quibus responsum fuit eodem modo quo supra. Die vero Mercurii sequenti, hoc est vigilia beati Nicholai,¹ habito prius parlamento, fecit prædictus rex dominum Rogerum de Leyburne custodem Quinque Portuum, recepto ab eo prius sacramento fidelitatis; et sic recessit a Dovia cum omni exercitu suo; et fecit mandare dominam reginam in transmarinis partibus agentem, et dominum archiepiscopum simpliciter cum clericis suis paucis, et dominum Petrum de Sabaudia cum sex militibus suis tantum, nec de pluribus curavit, sicut asseruit per sacramentum suum. Hoc idem dicebat dominus Eadwardus filius suus. Tertia vero die mandabatur eis contrarium, scilicet quod in partibus suis starent.

Dum hæc omnia sic agerentur, prædictus comes Leycestriae, congregato maximo exercitu in partibus Londoniæ, proposuit venire ad partes Dovoriam, ut dicebatur; tantumque² habuit exercitum, quod, si rex castrum Dovoriam obsedisset, infra brevissimum tempus prædictus comes exercitum regis vi et armis amovisset, sicut asseriebatur. Cum autem idem comes Leycestriae sic in suburbio Londoniæ, in Suthwerke, cum suis sociis moram fecisset, et rex apud Westmonasterium recederet, filiusque ejus Eadwardus cum suo comitatu in campestribus juxta Mertonam fuisset, ecce quidam de majoribus civitatis Londoniæ, prædictum comitem seducere volentes, ne ingressum

Chron.
Dover,
f. 40.

¹ The Dover Chronicle is here so much damaged that it is impossible to make an exact collation: but it is clear from what can be made out

that our MS. reproduces the language of that Chronicle.

² [tantumque] tantum quod, MS.

Chron.
Dover,
f. 40.

ad civitatem habere posset, nec cives ad ipsum, omnes portas civitatis clausurunt, clavesque ad portas domino regi et suis detulerunt, omni universitate civitatis hoc ignorante. Quod

A.D. 1263.
Dec. 11.
Simon at
Lambeth.

cum perpendit prædictus comes, suos ad arma confluere jussit, omnesque armatos suos ante et retro signo sanctæ crucis signari fecit; sicque cum suis quos secum tunc habebat in campos versus Lambeye procedebat, expectans ibi, si forsân prædictus rex et suus filius ibi sibi occurrerent, sicut firmiter proposuerant; et hoc factum fuit die Sancti Damasi papæ. Interim vero audientes cives Londonienses talem seditionem a paribus suis factam,

He is joined
by the
Londoners.

Chron.
Dover,
f. 41.

quorum magister et dux erat quidam Johannes de Gizors, Normannia oriundus, ad portas civitatis venerunt,¹ ipsasque catenas quas invenerant cum maximo impetu fregerunt, sicque exeuntes ad prædictum comitem accesserunt. Quo audito, prædictus rex et suus filius ab invasione prædicta se subtraxerunt; et prædictus comes ad prædictum locum de Suthwerke se transferebat, et sui adversarii ad sua loca, treuga tamen data usque ad octo dies. Interim autem applicuit apud Dovoram quidam miles de Francia, veniens a latere domini regis Franciæ, et quidam alii clerici similiter cum eo, litteras cum ipsis ad suum dominum regem retulerunt, signatas signo ipsius regis et domini Eadwardi filii sui et baronum sibi adversantium, quod prædictus rex Angliæ et sui barones ponerent se in dicto domini regis Franciæ in omnibus; ita quod dictum illud in omnibus perficeretur infra quindenam Natalis Domini proximo sequentis.

A truce of
eight days.

Report of
the re-
ference to
Lewis IX.

Eodem anno et ipsa vice venit quidam archidiaconus Parisiensis² cum litteris papæ ad Ricardum regem Alemanniæ, citans eum ex parte papæ quod in curia Romana compareret, in quindena Sancti Johannis sequenti, ostensus quare regnum Romanorum invasisset, et super hoc regi Hispaniæ responsurus, cui regnum prædictum debebatur ex canonica electione, sicut dicebat; et præter hæc satisfactorius Deo et ecclesiæ, de pecunia cruce signatorum per ipsum regem prius collecta. Et papa in sua littera ipsum vocavit electum et non regem, cum ante fuerit coronatus et inunctus per quinquennium. Prædictus autem archidiaconus tulit quandam litteram papalem episcopo Wigornensi,

The pope
summons
the king of
the Romans
to appear in
answer to
the claims
of the king
of Castile.

¹ *venerunt*] *cucurrerunt*, Chr. Dover.

² *Parisiensis*] William archdeacon of Paris and chaplain to the pope; bearer of the letter

printed in the *Fœdera*, vol. i. pp. 430-432. The following paragraphs are almost illegible in the Dover Chronicle.

A.D. 1263.
Summons
for a cru-
sade.

quod rogem Angliæ, et omnes alios de terra cruce signatos, Chron. moneret ad transfretandum in Terram Sanctam infra prædictum terminum, vel iter illud redimerent, et maxima pecuniæ Dover, f. 41.
quantitate; et super hoc habuit speciale mandatum et potestatem omnia faciendi quæ sibi viderentur expedire, et procuracionem ubicumque ad xvi. equitaturas; et sic regressi sunt prædicti nuntii ante Natale.

A.D. 1264.
The king
goes to
Amiens,
Jan. 2.

Dominus vero Eadwardus et Henricus filius regis Alemanniæ mare transierunt in vigilia Natalis, et dominus rex postea in crastino Circumcisionis Domini cum domino Hugone le Bigod solo, nec cum alio de majoribus regni, ad parlamentum Franciæ apud Ambianos. Barones vero Angliæ transire non poterant propter quandam guerram, quam moverat Rogerus de Mortuo Mari versus Symonem comitem Leycestris; conbusserat enim tria maneria sua in Marchia contra treugæ formam prius ab eis concessam. Miserunt tamen

Representa-
tives sent by
the barons.

ad prædictum parlamentum dominos Willelmum Marescallum, Adam de Newemarche, et Petrum de Monteforti, milites, et magistrum Thomam de Kantelupo clericum, qui postea, de partibus Franciæ redeuntes, detulerunt displicentia plebi et clero Anglicano; quia dominus rex Franciæ, in quo dictum totum inter regem Angliæ et barones suos positum fuerat, contra ipsos barones Angliæ totum proposuit, omnes provisiones et ordinationes qualescumque adnichilando et irritando, ipsumque dominum regem Angliæ in suo primo statu, in quo fuerat ante provisiones factas, penitus restituit. Voluit etiam idem dominus rex Franciæ quod regnum Angliæ tam per alienigenas quam per indigenas regatur de cetero pro libito voluntatis ipsius regis Angliæ, sicut fuerat ante provisiones prædictas Oxoniæ;¹ super quo dicto prædictus rex Angliæ et regina, filii eorum, et omnes complices sui, ultra modum lætabantur, sperantes de regno Angliæ totum velle suum de cetero perficere, sicut prius facere consueverant. Et dominus rex Angliæ, veniens apud Witsonde vi^o idus Februarii, misit apud Dovoram duos nuntios sollempnes, scilicet dominum Gaufridum de Persy et Willelmum de Hevere² milites, cum litteris suis ad inquirendum si posset ingressum castri sui Dovorensis habere; quibus

The king,
from Whit-
sand,
Feb. 8, de-
mands ad-
mittance to
Dover
castle.

¹ The award of Louis IX. was issued Jan. 23, 1264.

² Gaufridum de Persy et Willelmum de Herte, Chr. Dover.

Chron.
Dover,
f. 41.

responsum fuit quod nullo modo prædictum castrum alicui deliberaretur nisi de voluntate et præcepto domini Ricardi de Grey speciali, cujus fidelitati dictum castrum committabatur. Et prædicti nuntii ad regem redeuntes et responsum castri nuntiantes, prædictum regem ad regnum Angliæ redire fecerunt; ad instantiam tamen domini Hugonis le Bigod et domini Rogeri de Leyburne, qui ad dominum regem hac de causa specialiter transfretaverat. Veniens igitur prædictus rex Dovoriam, in crastino beati Valentini martyris, honorifice recipiebatur in prioratu Dovorix. In crastino vero misit ad castrum, inquirens si adhuc ingressum habere posset. Cui respondebatur ut supra. Quo dato responso, fecit recitari dictum regis Franciæ coram omnibus sibi assistentibus, et sic rediit Cantuariam, ubi morabatur per novem dies.¹

A.D. 1284.
It is refused.

The king
comes to
Dover,
Feb. 15.

He is again
repulsed.

Interim autem dominus Henricus et Simon, filii Symonis comitis Leycestriæ, confœderati cum Neulyno principe Walliæ, adjunctis etiam sibi multis nobilibus terræ, terras Rogeri de Mortuomari et Thomæ Corbet, et Rogeri de Clifforde devastare cœperunt, castra quoque eorum obsidentes tria infra breve tempus penitus prostraverunt; scilicet castrum de Redenore, quod erat Thomæ Corbet, et castrum de Wigomere, quod erat Rogeri de Mortuomari, et tertium castrum de [

The Mont-
forte at war
on the
marches.

] quod erat Rogeri de Clifford; et sui adversarii eis in quantum poterant adversabantur ex alia parte.

Eodem anno idus Martii venit Dovoriam Petrus de Cressiaco, quondam thesaurarius domini Cantuariensis, et arrestatus ductus fuit in castrum Dovoræ, et ibi detentus per mensem, et tandem cum maximo labore et de procuratione prioris Dovorix deliberatus fuit, sub hac forma, videlicet, quod ipse præstito sacramento terram Angliæ abjuravit coram omnibus majoribus castri et portus Dovoræ, et domino suo archiepiscopo Cantuariensi mandatum deferret sub hiis verbis: —“ Comites, barones, milites, burgenses, cives, et omnis

Mar. 15.
Arrest of
the arch-
bishop's
late
treasurer.

¹ The Dover Chronicle has here, on an inserted leaf, the “Veredictum” of Lewis IX.

- A.D. 1264. " alia communitas terræ Anglicanæ, vobis mandat, consulit Chron.
March. " et supplicat, quatinus regnum Angliæ aliquo modo intrare Dover,
Message " non præsumatis vos nec aliquis de vestris, sicut honorem f. 41.
from Eng- " vestrum diligitis, et de indompnitate rerumstrarum
land to the " et corporis vestri vos conservari vultis immunes; quod si
archbishop. " facere præsumatis, de gentibus terræ tanquam de vestris
" mortalibus et capitalibus inimicis custodiatis." Sic præ-
dictus Petrus recessit juratus, de procuratione tamen
prioris Dovoriz, sicut superius dicebatur; quia in hoc
facto multo pejus factum fuisset nisi cautius prædic-
tus prior hoc procurasset.
- Attitude " Hoc tempore cives Londonienses, tanquam milites effecti, Chron.
of the " civitatem suam nobilissime munierunt, nec dictum regis Dover,
Londoners. Franciæ in aliquo tenere curaverunt, sed variis armis muniti
f. 43.
et conjurati, terras et domos sibi adversantium vastaverunt, et
partim conbusserunt. Unde Cistelworthe, manerium Ricardi
regis Alemanniæ, penitus conbusserunt; super quo rex An-
gliæ, contra ipsos Londonienses motus, vehementer eis indig-
nabatur.
- Isleworth "
burned.
The younger " MCCLXIV. Dominus Symon de Monteforti, filius comitis Simonis,
Simon de " cum dominis Petro de Monteforti et filio suo, Baldewino Wake,
Montfort " Johanne et Roberto de Ros fratribus, Ada de Newemarche,
holds North- " Willelmo Marescallo, et aliis militibus multis, in Noramtone
ampton " existentibus, castrum et villam contra regem et suos tenuerunt.
against the " Ubi perveniens rex et dominus Eadwardus filius ejus, cum rege
king. Alemanniæ, Philippo Basset, Hugone le Bigod, Rogero de
Mortuomari, Rogero de Clifforde, et aliis multis, prædictam
villam obsederunt pridie nonas Aprilis, et in crastino ipsam
ceperunt; quadam proditione tamen habita; quia, cum prædic-
tam villam obsedissent, quidam miles de Francia, Johannes de
Valentines nomine, de pace inter partes tractabat, interim
minatoribus in quodam prioratu Sancti Andreæ in suburbio
existentibus, qui, ut videretur, murum villæ imminere ruinæ
fecerunt; et hoc perpendens prædictus dominus Symon, illuc
adveniens et villam defendere proponens, incaute in medio
exercitu se ingessit, cum duobus militibus, tam viriliter, quod
se defendens ad ultimum se reddidit domino Rogero de Clifford,
sicque captus fuit, et alii socii sui. Alii vero milites, qui in
villa erant, partim ad ecclesias fugerunt, partim ad castrum;
sed omnes incontinenti capti fuerunt, et ad castrum de Windel-
sore adducti.
- Northamp- "
ton taken "
April 8.
Capture of "
the younger "
Simon.
Simon.

Chron.
Dover,
f. 43.

Interim autem prædictus comes Leycestriae morabatur Londoniis, et, collecto exercitu magno, versus Norhamtone properavit. Ut autem venit ad Sanctum Albanum, audivit de captione filii sui et suorum; quibus rumoribus auditis, rediit cum suis Londonias, et civitatem munivit, et fecit vocare omnes amicos suos de quibus sperabat succursum habere. In reditu vero comitis Londonias quædam mortalis dissensio orta est in civitate, inter Christianos et Judæos, ita quod fere ducenti Judæi truncabantur;¹ ceteri vel facti sunt Christiani vel in carcerem detrusi; sed et in civitate Cantuaria hoc eodem tempore omnes fere Judæi destructi sunt et exulati.

A.D. 1264.
April.
The earl of
Leicester,
after failing
to relieve
Northamp-
ton, returns
to London.

Persecution
of the Jews.

Eodem anno et tempore venit ante Roffam Gilebertus de Clare cum magno exercitu, et obsedit villam et castrum xv^o. kalendas Maii; qui habuit in suo comitatu Johannem filium Johannis, Henricum de Hastings, et Nicholaum de Segrave, cum multis aliis nobilibus et populo multo. Ex alia parte fuit dominus Simon comes Leycestriae cum exercitu magno, veniens de Londoniis. In castro fuerunt dominus Rogerus de Leyburne, constabularius nunc ex parte regis, et ante per barones; dominus Johannes comes Warenniæ, Johannes filius Alani, Willelmus de Breuse, cum multis aliis militibus et garanis multo; et dominus Rogerus de Leyburne fecit ante comburere totum suburbium Roffæ versus Cantuariam, et magnam partem villæ et prioratus. Et prædictus dominus Symon, volens intrare civitatem, cum fuerit ex alia parte villæ versus Strodes, bis per homines civitatis ipsius rejectus fuit; tandem vice tertia per quoddam subtilissimum ingenium intravit civitatem cum navicula quadam, in qua posuerat maximum ignem cum pice, carbonibus, sulphure, et adipe porcina; et sic isto maximo igne accenso transibat cum omni gente sua et civibus Londoniæ, aliis tamen resistantibus utcumque potuerunt. Et hoc factum fuit xiv^o kalendas Maii, die Parasceus in vespera; et in crastino, scilicet in vigilia Paschæ, die Sancti Elphegi, captum fuit forinsecum castrum usque ad turrem. Die Dominica Paschæ quieverunt propter solempnitatem, sed in crastino Paschæ viriliter insultum fecerunt; et illi infra castrum bene se defenderunt, et sic se habuerunt usque ad diem sabbati sequentem, multis tamen hinc inde captis, vulneratis et

April 17.
The earl of
Gloucester
besieges
Rochester.

Arrival of
Leicester.

Simon's con-
trivance for
getting into
the city,
April 18.

Assault on
the castle,
April 21.

¹ *truncabantur*] occisi sunt, Chr. Dover, omitting the following lines.

A.D. 1264.
April 28.
The siege of
Rochester
castle
raised.

interfectis. Nocte vero sabbati sequenti nuntiatum fuit præ- Chron.
dicto comiti Leycestris, quod Londonienses civitatem suam Dover,
domino regi et filio suo deliberare proposuerant, et quod dictus f. 44.
Eadwardus castrum de Tunnebregge et patriam vastare volebat. Quo audito prædictus comes omnes Londonienses redire fecit ad suam civitatem muniendam. Et ipse et Gilbertus de Clare cum omni suo comitatu versus Tonebregge properabant, ad resistendum prædicto Eadwardo si venisset; et sic demiserunt prædictum castrum Roffense cum habitantibus prædictis in eo, quod bene cepissent si per biduum moram fecissent; sed et dominus comes cum Gileberto de Clare Londonias adibant. Chron.
Et ad castrum Dovorise redibat dominus Ricardus de Grey Dover,
cum Ricardo filio comitis obside.¹ f. 45.

The king
takes Tun-
bridge
castle,
May 1.

Dum hæc omnia ita agerentur, dominus rex Angliæ et rex Alemanniæ frater ejus, et Eadwardus filius ejus, cum omni exercitu quem habere poterant, venerant apud Tonebregge, ipsumque castrum ceperunt in festo apostolorum Philippi et Jacobi, villa prius combusta per castellanos;² et sic redierunt per Bel-lum et Pontem Roberti usque Winchilse. Die vero Dominica, in crastino Inventionis Sanctæ Crucis, factus fuit miles apud Londonias Johannes filius Johannis cum multis aliis,³ et sic prædicti barones cum communitate Londoniensi processerunt versus exercitum domini regis. Ipse autem dominus rex cum exercitu suo recesserat a Winchelese et venerat apud

The king at
Lewes,
May 12.

Message of
the barons,
May 12
and 13.

Lewes in festo Sancti Panecratii; receptis tamen obsi-
dibus multis de villa de Romenal. Barones vero latebant prope in nemoribus, et mandabant regem per episcopum Cices-
trise et fratres Minores, quod se subtraheret a malo consilio quod habebat, et adhæreret consilio fidelium suorum indigenarum, et statuta Oxoniæ teneret et observaret, quæ prius, ut dictum est, per cartam suam et sacramentum suum confirmaverat. Hoc idem sibi mandabant ipso die Lunæ, scilicet die Sancti Pane-
cratii; et die Martis sequenti. Quod totum prædictus rex non solum facere renuit, verum etiam in omnibus contradixit, et eis opprobria multa et minas graves remandavit; nec voluit am-

¹ Here, on an inserted leaf, the Chronicle of Dover has the chal-
lenges sent before the battle of
Lewes.

² *castellanos*] castellum, MS.

³ *cum multis aliis*] et Henricus

de Hastings et multi alii, Chron.
Dover. It will be observed that
Henry of Hastings is amongst the
persons knighted by earl Simon
afterwards.

Chron.
Dover,
f. 45.

plus super hoc nuntios aliquos admittere, sed districte inhibuit, ne aliqui ad ipsum de cetero mitterentur. Quod ut audivit comes Symon, exercitum suum ad bellum præparavit, et summo mane die Mercurii, exercitu suo præparato, ad villam de Lewes venire disposuit; monteque recepto, prædictus comes fecit milites Gilebertum de Clare, Robertum de Crevequer, Henricum de Hastings, et alios multos, sicque rite omnibus dispositis et adordinatis, aggressi sunt adversarios suos; quibus occurrens rex cum suo exercitu et dracono suo bellum iniit cum suis adversariis, et cito post capti fuerunt rex Alemanniæ, comes Herfordiæ, Philippus Basset, cum triginta aliis nobilibus. Rex vero Angliæ reversus est in prioratum, et Eadwardus filius ejus, et Henricus filius regis Alemanniæ; et comes Simon cum exercitu suo prioratum obsedit. Tandem rex, timens sibi et suis, ad comitem venit licet invitus, et statuta Oxoniæ juravit, et confirmare proposuit vel promisit. Itemque juravit omnes proditores, quos de suo consilio tunc habuit, tam indigenas quam alienigenas, penitus amovere sine omni spe redeundi. Item juravit quod omnibus ex parte baronum indignationem suam et iram remitteret, et terras eorum et bona restitueret; et super hoc dedit eis obsides dominum Eadwardum et dominum Henricum de Alemannia. In hoc bello ex parte regis capti fuerunt, sicut dictum est, supradicti nobiles¹ terræ cum multis aliis, sed et Rogerus de Leyburne captus fuit, et dominus Willelmus de Wiltone interfectus est, cum multis aliis; et fugerunt ex illa parte Johannes comes de Warennia, Willelmus de Walence, Gaufrey de Lisuni, fratres regis, Hugo le Bigod, Rogerus de Mortuomari, cum aliis fere ducentis militibus. Ex parte baronum nullus fuit captus, sed interfecti multi pedites. Et fugerunt ex illa parte Henricus de Hastings, Gaufrey de Lucy, et omnes Londonienses. Et, ut ad verum dicam, nullus ex parte regis de nobilibus evasit quin fuerit captus vel interfectus, exceptis præscriptis fugitivis; et res mira, cum ex parte regis fuissent equites quasi mille quingenti, bene equis et armis, ut decet, muniti; ex parte baronum non fuerant nisi tantum circiter quingenti, et tamen victoriam gloriosissimam optinuerunt illa die. Sed hæc non facto humano sed laudi divinæ debet

A.D. 1264.
May 14.
Battle of
Lewes.

Surrender of
the king.

His oath.

Captures in
the battle.

Comparison
of losses.

¹ *nobiles*] multis aliis interfectis, videlicet Willelmo de Wiltonia cum tribus milibus quingentis sexaginta septem hominibus; Chr. Dover.

William of Wilton is mentioned below. The exact collation of the Dover Chronicle is again precluded by the state of the MS.

A.D. 1264. ascribi. Erant enim in exercitu illo aliqui videntes manifeste Chron.
May 14. militem unum ignotum, armis armatum et vexillum ante se Dover,
Miraculous appearances at the battle of Lewes. habentem ignotissimum, et alium archiepiscopum pontificalibus f. 45.
indutum exercitum baronum benedicentem; et subito bello

peracto disparuerunt. Hoc ascribunt beato Thomæ martyri et beato Georgio. Quidam etiam puer, in partibus Cantuariæ agens, in somnis viderat beatum Thomam de suo feretro surgentem, cui dixit puer, "Quid facis, beate Thoma, qualiter modo "surgis? credebam te mortuum fuisse." Cui beatus Thomas, "Non fui," inquit, "mortuus, sed quievi in pace; sed jam "necesse habeo surgere et pugnare pro patria mea Angliæ." Erant etiam in exercitu regis milites aliqui, qui, cum in bello venirent, vix suos adversarios videre potuerunt, et gladios suos in manibus sustinere. Hoc ipsi ore proprio confitebantur; quorum unus erat Henricus de Perci, unus de majoribus terræ; unde instinctu divino omnia prædicta creduntur fuisse consummata.

Meeting at Canterbury, May 20-25. Dum itaque apud Lewes sic ista agerentur, postea die Martis sequenti, hoc est, in crastino beati Dunstani, venerunt omnes Cantuariam, et erant ibi usque ad Dominicam diem sequentem continue in magno tractatu de re publica. Die vero ipsa Dominica redierunt versus Londonias comes Leycestriæ cum rege Angliæ et rege Alemanniæ, cum multis concaptivis suis. Dominus vero Henricus de Monteforti rediit Dovore cum domino Eadwardo et domino Henrico de Alemannia, et suis familiis; et omnes alienigenæ qui fuerant de consilio domini regis vel domini Eadwardi similiter cum eo venerunt, et mare transierunt, de cetero in terram Angliæ per suum sacramentum non reversuri. Cum vero venisset prædictus comes Roffam, die Martis ante Ascensionem Domini, juravit se non comesurum ipsa die donec castrum sibi redditum fuisset. Castellanus vero, scilicet dominus Symon de Grey, castrum reddere noluit, nisi de mandato domini regis

Departure of the foreigners.

Earl Simon at Rochester, May 27, receives the surrender of the castle. fūc in prioratu residentis. Quod ut audivit, prædictus comes suos ad arma confluere præcepit. Hoc perpendens castellanus statim cum garnasio quod habuit venit ad prioratum, et in capitulo monachorum prædictum castrum domino regi et comiti liberavit, et posuit ibidem custodem dominum Ricardum de Grey, sique recessit ad domum hospitalis de Strodes cum rege Alemanniæ. Dominus vero Henricus de Monteforti, existens in castro Dovoræ cum domino Eadwardo et domino Henrico de Alemannia, sicut dictum est, omnem fere eorum familiam ab eis infra octo dies amovit. Die vero Dominica

Chron.
Dover,
f. 45.

sequenti post Ascensionem applicuit apud Dovoram quidam ^{A.D. 1284.}
nuntius domini Guidonis Sabinensis, apostolicæ sedis legati, ^{May 27.}
deferens secum multas litteras legationis suæ, sed statim a ^{Arrival of}
castellano Dovoræ captus fuit, et omnes litteræ suæ ablatæ, ^{the legate's}
et domino comiti transmissæ. Detulit etiam quandam litteram ^{messenger.}
priori Dovoræ de salvo conductu habendo usque ad regem
Angliæ et filium suum, et prælatos et barones terræ. Dictus
vero legatus, in villa Boloniæ moratus, Angliam ingredi non
audebat. Fecit igitur episcopos Angliæ ad se convocare, ci- ^{The legate}
tans eosdem ut coram eo ibidem comparerent. Quibus trans- ^{summons}
fretare non valentibus, quia barones Angliæ non permiserunt, ^{the bishops}
multa convitia et opprobria dictus legatus episcopis litteratorie ^{to Boulogne.}
destinavit. Quibus convitiis legitime respondentes, et se ex- ^{Two are}
cusantes, communi consilio magistrum Johannem de Eccestre ^{sent, and re-}
episcopum Wintoniensem ad dictum legatum destinaverunt, ^{turn with an}
adjuncto sibi episcopo Londoniensi. Quibus revertentibus com- ^{interdict.}
misit dictus legatus litteram interdicti, in virtute obedientiæ
eisdem præcipiens, ut illud ad Angliam deferrent, similiter et
publicarent. Qui Dovoriam venientes a castellano super hoc
requisiti sunt. Illis autem rei veritatem super hoc confiteri
nolentibus, ad scrutinium perventum est. Dicta vero littera,
in harnasio Londoniensis episcopi inventa, statim in frusta con-
fracta et in mare projecta est.¹

Episcopi vero Londoniam accedentes, et convocatis ^{Great meet-}
ibidem episcopis Angliæ et magnatibus terræ, mense ^{ing at}
scilicet Julii, in ecclesia beati Pauli Londoniæ publice ^{S. Paul's in}
et solempniter, in præsentia omnium ibi existentium, ^{July.}
propositum fuit, protestatum, et allegatum, ac appella-
tum in forma subscripta :—

“ Ego Walterus Wigorniensis episcopus, procurator episcopo- ^{Great pro-}
rum Angliæ legitime constitutus, propter absentiam venerabilis ^{test and}
“ patris Bonifacii, Dei gratia Cantuariensis archiepiscopi, in ^{appeal of}
“ transmarinis partibus agentis, in ecclesia beati Pauli Londoniis, ^{the bishops.}
“ tanquam in loco publico et eminenti ac communi, propono
“ quod, cum nuper inter dominum regem et magnates maxime
“ intestinæ orta esset materia discordiæ, per quam, toto regno
“ turbato, contingit quod tam ecclesiis quam ecclesiasticis per-

¹ Up to this point an occasional word may be made out in the Dover Chronicle which seems to show that the matter is identical with

that in the text; but the following important protest seems to be missing altogether.

A.D. 1264.
July.
Protest and
appeal of
the bishops.

“sonis, tam in se quam in rebus, multipliciter extitit injuria-
 “tum, tum ecclesiarum immunitatibus irreverenter violatis,
 “extractis inde personis, tam praelatis quam subditis, tam
 “clericis quam laicis, ad ipsas confugientibus, rebus tam sacris
 “quam religiosis, quam etiam privatis, ibidem invasis, et
 “inde violenter asportatis, tum personis ecclesiasticis captis et
 “incarceratis, ac male tractatis et demum usque ad evis-
 “cerationem redemptis; praelati vero scilicet episcopi do-
 “mini mei, hæc videntes, Londonias convenerunt, diligentem
 “inter se habentes tractatum qualiter ecclesiæ statui provi-
 “dere et grassantium¹ seu malefactorum occurrere possent
 “malitiis. Et tandem, tam clero quam populo convocato,
 “dicti episcopi pontificalibus induti puplice et solempniter
 “in scriptis malefactores ipsos, qui ipso facto in canonem
 “latæ sententiæ inciderant, in genere denunciaverunt ex-
 “communicatos; alios vero, juris ordine observato, pronun-
 “ciaverunt esse excommunicandos, et suas sententias in-
 “violabiliter observari decreverunt, quousque Deo et ec-
 “clesiæ et personis læsis satisfactum fuerit competenter; ter-
 “minum vero emendationis faciendæ certum statuerunt, nec
 “tunc ulterius de jure procedere potuerunt ut debuerunt,
 “cum, et si facta manifesta essent seu notoria, non tamen
 “malefactores ita fuerunt manifesti vel notorii. Decreverunt
 “etiam memorati episcopi quod quilibet in sua diocesi dili-
 “gentem faceret inquisitionem super dictis transgressionibus
 “et transgressoribus, excommunicatis et excommunicandis, et
 “quos reos et culpabiles invenerit, illos per censuram eccle-
 “siasticam ad satisfaciendum læsis, tam locis quam personis,
 “competenter et plenarie compelleret, citra terminum prælo-
 “cutum. Sic autem negotio inchoato, generis humani ad-
 “versarius et discordiarum seminator, tam ortas multiplicare
 “satagit discordias, quam plurimos alios pacificatos ad male-
 “faciendum stimulare, adeo quod dicti praelati, et si volue-
 “rint, non tamen valuerunt inceptum ad effectum perdu-
 “cere prælocutum, imminentibus tam mortis quam salutis
 “corporis periculis. Unde protestor, nomine præfatorum do-
 “minorum meorum, quod ipsi parati sunt, et pro loco et
 “tempore parati erunt, coram iudice competenti innocentie
 “sue veritatem et diligentie constantiam legitime declarare.
 “Dico etiam, nomine prænominatorum dominorum meorum
 “episcoporum, quod nec ipsi læsi de suis malefactoribus nec
 “clam nec palam ausi fuerunt deponere querimoniam, immo

¹ *grassantium*] *crassantium*, MS.

" nec quemquam malefactorum nominare, cum ipsorum de- A.D. 1264.
 " prædantium, et in res et in personas, sine acceptatione July.
 " earum, irruentium, nemini parceret oculus nec ullis de- Reasons
 " ferret¹ privilegiis. Item pro eo quod dudum majores alleged for
 " regni deprædationibus et spoliationibus ecclesiarum et ec- the conduct
 " clesiasticarum personarum, et bonorum in eisdem ecclesiis of the
 " repositorum, irretiti, in publica congregatione Londoniis bishops and
 " facta, ab episcopis provinciæ Cantuariensis super celeri barons.
 " emendatione et competenti satisfactione solempniter et
 " legitime ammoniti, tam domini regis quam totius regni
 " nomine, unanimiter responderunt, quod, optenta regni tran-
 " quillitate et pace firmata, facerent omnibus ecclesiis et
 " personis læsis satisfactionem, quantum in ipsis est, de-
 " bitam exhiberi, appellantes sedem apostolicam, ne quid
 " asperum vel durum contra eos impetraretur, statueretur,
 " seu per executionem aliquam mandaretur; ex hiis, dictorum
 " dominorum meorum episcoporum circa officii sui execu-
 " tionem debitam allego diligentiam; allego etiam quod, si
 " caput ipsorum præsens extitisset, et eisdem malefactorum
 " audaciam comprimere volentibus affuisset auctor et auxili-
 " ator, liberius officium suum exercuisse potuissent, præser-
 " tim cum suis suffraganeis super hoc et ad hoc faciendum
 " specialiter fuerit requisitus; præterea, cum propriæ sa-
 " lutis discrimini et mortis periculo nullum compellant jura
 " ad obediendum, sic ubi multitudo est in causa, potius
 " suadent esse detrahendum severitati. Ne igitur ibi figatur
 " culpa ubi culpa non est, et innocens inmerito et saltem
 " de facto puniatur; Ego Walterus, procurator supradicto-
 " rum episcoporum, in scriptis ad sedem apostolicam, et in
 " subsidium ad consilium generale, nomine dominorum
 " meorum appello, ne quis ordinarius, seu a quacunque sede
 " legatus, aliquid contra eos circa res vel personas statuât,
 " vel statuere præsumat, vel quamcumque poenam suspen-
 " sionis, interdicti vel excommunicationis, prætextu injuria-
 " rum prædictarum adhuc inultarum, personis vel rebus
 " infligere, præsertim cum, quiescente hostilitate et turba-
 " tione regni sedata, parati sint universi et singuli, tam
 " omnibus querelantibus justitiæ exhibere complementum,
 " quam cessantibus actoribus et accusatoribus ex officio suo
 " cognoscere et vindicare, quatenus jura permittunt et ratio

Formal
 protest
 and appeal,
 against any
 sentence of
 excommu-
 nication or
 interdict.

¹ *deferret*] *præferret*, MS.

A.D. 1264.
July.

“suadet æquitatis. In cuius rei testimonium, huic libello
“appellatorio sigilla plura apponi procuravi.”

Death of
pope Ur-
ban IV.,
and delay
in choosing
a pope.

Tempore illo quo in Anglia hæc gesta sunt, citra
scilicet Purificationem beatæ Virginis, mortuus est
papa Urbanus,¹ qui dictum legatum ad Angliam desti-
naverat. Quo defuncto, in electione alterius papæ tanta
discordia facta est inter cardinales, ut vix in aliquem
consentirent. Tandem diu hoc habito, dictus Gwido
Sabinensis episcopus, qui antea fuerat miles uxoratus,
tunc autem in Angliam apostolicæ sedis legatus, per
cardinales revocatus est; et, in ipsum demum consen-
tientes, eundem in papam consecraverunt; qui et
Clemens vocatus est. Erectus autem in pontificatus
culmine Angligenas despexit, eo quod legationis tem-
pore ingressum in Angliam habere non potuit, ideoque
episcopos Angliæ et barones, quoad vixerit, persecutus
est. Idem vero papa, procurante et agente in curia
Romana magistro Willelmo Bonquer, concessit domino
regi Angliæ decimam per triennium omnium ecclesia-
rum totius Angliæ tam temporalium quam spiritualium
ad reparationem iacturæ quam pro guerra incurrerat.

The legate
is himself
elected.

His dislike
to the
English.

He grants a
triennial
tenth to
the king.

BELLUM DE EVESHAM.

A.D. 1265.
Quarrel
between
the earls of
Leicester
and Glou-
cester.

Eodem anno, non multum etiam post bellum de
Lewes, orta est contentio inter comitem Leycestræ
et comitem Gloverniæ, propter castra regis et ba-
rones in dicto bello captos et incarceratos; quorum cus-
todiam comes Leycestræ sibi retinuit, comite Gloverniæ re-
clamante et dicente se debere medietatem omnium cas-
trorum et incarcerationum de jure optinere: et sic discor-
dantes ab invicem discesserunt et inimici remanserunt.

Chron.
Dover,
f. 47.

MCCLXV. Citra Pascha dominus Eadwardus, apud Here-
forde cum domino rege existens sub custodia comitis Ley-

¹ Urban IV. died Oct. 2, 1264; | ² Citra] Circa, Chron. Dover.
the cardinal Guy, the legate, was | Edward's escape took place May 28;
elected pope Feb. 5, 1265. | Easter fell April 5.

Chron.
Dover,
47.

cestris, vel quasi relinquens consilium dicti comitis, ascensoque equo fugit; et associatis sibi comite Gloverniæ multisque baronibus Angliæ, magnum adunavit exercitum, castrumque Gloverniæ obsedit et accepit, rege et comite in Marchia Walliæ tunc existentibus. Eodem anno pridie nonas Augusti commissum est prælium apud Evesham, in quo occubuerunt comes Leycestris et Henricus filius ejus, Hugo le Despenser justitiarius Angliæ, quorum nomina solius Dei scientia recolit; et quoniam pro pace terræ et veritate interfecti sunt, innumerabilia per ipsos, ut dicitur, a Domino sunt miracula.

A.D. 1265.
Escape of
Edward.

Battle of
Evesham,
Aug. 4.

Eodem anno, die Jovis proxima ante festum Omnium Sanctorum, applicuit apud Dovoram domina Elianora regina Angliæ, quæ moram fecerat in partibus transmarinis fere per triennium. Cui dominus Eadwardus obviam cum magno exercitu Dovoræ venerat, castrumque Dovoræ in custodiam suam recepit, Johannemque de la Haye ab ejusdem castri custodia ammovit, et comitissam Leycestris inibi commorantem eiecit; dominum Galfridum de Novavilla constabularium præfecit, donec de alio provideretur, quod postea factum est de Mathia de Bezilles.

Oct. 28.
The queen
lands at
Dover.

Edward
takes the
castle and
removes the
countess of
Leicester.

Eodem anno, cum dicta regina applicuit apud Dovoram Octobonus, diaconus cardinalis ecclesiæ Romanæ, in Angliam legatus; et ecclesiam conventualem Sancti Martini Dvorensem ecclesiastico supposuit interdicto, similiter et totam villam. Sed in crastino, idem solvens interdictum, ad Cantuariam iter arripuit, et Londonias accedens, accersitis ibidem omnibus prælatis Angliæ, generale concilium celebravit in crastino Sancti Andreæ apostoli. In quo concilio plures suspendit episcopos. Contra quem episcopus Wyntoniensis, episcopus Londoniensis, et episcopus Cicestriæ, sollempniter appellantes, curiam Romanam petierunt; episcopus vero Wigorniensis, senio et debilitate pressus Romam adire non potuit, tamen pro statu suo appellans in suo proposito viriliter permanebat.

The legate
Ottobon
lands.

He holds
a council,
Dec. 1.

Appeal of
the bishops.

Eodem anno, citra Purificationem, dominus Simon, filius comitis Leycestris, ut dicebatur, collecto magno exercitu cum domino Johanne Devyle et Baldewyno Wake et multis aliis sibi adunatis, quandam insulam Angliæ, quæ Axolme dicitur, occupaverunt, terram circumpositam ubique vastantes.

The younger
Simon seizes
Axholm
(Feb. 1266).

A.D. 1266.
Simon is
summoned
to London,
and escapes
by Win-
chelsea to
France,
Feb. 10.

Quo conperto dominus Eadwardus, multis adunatis, ipsos Chron. in insula debellare proposuit; sed minime potuit, quoniam Dover, f. 47. insulam omni parte fluvio circumdatam introire nequivit. Sed mittens nuntios ad eosdem insulanos, ut ad pacem regis venirent mandavit. Quibus nolentibus, mandavit domino Symoni ut ad Londonias, obsidibus pro eo positis, de pace tractanda secure veniret. Quo veniente et nichil prodicionis excogitante, in crastino adventus sui ad Londonias vidit obsides pro se positos e vestigio post tergum advenisse. Quibus visis, se deceptum obstupuit; tandem nactus temporis opportunitatem, scilicet feria tertia in capite Jejunii, sub noctis silentio, domino Eadwardo hoc nesciente, ad Winchelse iter arripuit, paucis tamen armatis sibi comitantibus. Ibiq. naviculam pręparatam inveniens ad partes Gallię transvectus est. Quo comperto, dominus Gwido, frater ejusdem Simonis, de castro de Windlesores ad Dovoram est delatus, carcerali custodia mancipandus.

Guy de
Montfort
imprisoned.

Walter Can-
tlupe dies,
Feb. 12.

Elections to
Worcester
and Nor-
wich.

Submission
of the
Cinqve
Porte,
March 18.

Eodem anno, pridie idus Februarii, obiit magister Walterus de Cantilupo, episcopus Wigorniensis; et interdicta est electio capituli eorum ab Otobono Legato. Sed postea, agente rege, electus est magister Nicholaus de Ely,¹ cancellarius Anglię, in eundem episcopatum. Eodem anno obiit magister Simon de Watthune, episcopus Norwicensis; et electus est et consecratus ejusdem loci prior ab archiepiscopo Ragensi apud Londonias, pręsente legato.²

Eodem anno, die Jovis ante Ramos palmarum, apud Winchelse venerunt ad pacem domini regis et domini Eadwardi omnes piratę Cinque Portuum, qui fere per triennium mare inhabitantes alienigenas deprędati sunt, omnesque per mare transeuntes aut bonis spoliati aut in mari ab ipsis submersi sunt; concessitque ipsis dominus rex omnes

¹ Nicolas of Ely was bishop of Worcester from 1266 to 1268, and was then translated to Winchester. He was consecrated at Canterbury Sept. 19, 1266.

² Roger Skeving was consecrated to Norwich on the 4th of April 1266, at S. Paul's; "a Ragensi archiepiscopo;" cf. MS. Addl.

5444. The archbishop of Rages, in Media (Flor. Wig. Cont., ii. 215), acted as suffragan in the diocese of Norwich for several years. He is called William (ib.), in the Chronicle of Barnwell (Chr. Rishanger, p. 150); and is likewise described as an Englishman and archbishop of Edessa; ib. p. 54.

Chron.
Dover,
f. 47.

libertates, in terra et in mari, quas antea habere consueverant, A.D. 1244.
et super hoc litteras domini regis inde confectas optinuerunt. April 23.

MCCLXVI. In nocte Sancti Georgii apud Dovoriam in castro constitutus dominus Guido, filius comitis Leicestriae, omnibus in eodem castro dormientibus, carceralem evasit custodiam, qui, muro pertransito et navicula inventa, in Franciam delatus est. Eodem anno, iiii^{to} kalendas Junii, apud portum de Hethe applicuit dominus Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus, qui per quadriennium in partibus transmarinis demoratus est. Eodem anno citra festum Sancti Johannis Baptistae obsessum est castrum de Kenilworthe a domino rege Angliæ, omnibus fere nobilibus adunatis totius Angliæ. In quo castro fuerunt dominus Johannes de La Ware, Henricus de Hastings, et plures alii, viriliter castrum defendentes, a dicto festo Sancti Johannis usque ad festum apostolorum Symonis et Judæ. In quo festo dominus rex et Octobonus legatus, congregatis omnibus Angliæ magnatibus, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, et omnibus prælatis cujuscumque ordinis, apud Norhamptoniam parlamentum et concilium generale de statu regni tenuerunt. Eodem tempore barones Angliæ exheredati insulam de Hely occupaverunt, et, cum multis armatis eam inhabitantes, patriam deprædarunt, quia unde viverent non habebant. Eodem anno citra Natalem Domini magister Walternus Giffard, episcopus Bathoniensis, postulatus est in archiepiscopum Eboracensem; et electus est magister Willelmus de Bucton¹ archidiaconus Bathoniensis, et consecratus est apud Farnham ab episcopo Wigornensi de mandato et voluntate domini Cantuariensis.

f. 48.

Eodem anno post Purificationem, dominus Rogerus de Leyburne factus est custos totius Cantia, fecitque sibi barones Quinque Portuum fidelitatem ex præcepto regis jurare. Eodem anno, citra festum beati Gregorii, venit domina Elianora regina Angliæ ad castrum Dovoræ, in quo morata est usque ad festum translationis Sancti Thomæ martiris, ad quod festum Cantuariam accedens versus Londonias iter arripuit.

¹ William Bucton was elected to the see of Bath in succession to archbishop Gifford, and consecrated soon after Easter 1267. MS. Addl. 5444.

A.D. 1267.
April 8.
The earl of Gloucester occupies London and is joined by the Ely refugees.

The king summons help from France, May 31.

Submission of the earl and his associates.

The king goes to Shrewsbury.

A.D. 1268.
Parliament at London.

M^oCC^o LX° VII°. Quinto idus Aprilis venit dominus Gilbertus Chron. de Clare, comes Gloverniæ, apud Londonias, fecitque cives Dover, f. 48. Londonienses sibi fidelitatem jurare, rege apud Cantebregiam morante, et nobiles insulam de Ely occupantes invadere disponente. Johannes vero de Eyvile, et alii barones in Ely existentes, et tanquam captivi vitam deducentes, de mandato comitis insulam relinquunt, et, nesciente rege, ad comitem accesserunt, ab eodem tantum non aliunde auxilium sperantes, jurantes eidem communiter se velle cum eodem vivere sive mori, et contra regem et suos, si casus ingrueret, bellum inire, si terras sibi ablatas non restitueret. Quo comperto, dominus rex comitem et barones in Londoniis existentes obsidere disposuit, et considerans suos ad tantam obsidionem non posse sufficere, per dominum Rogerum de Leyburne Francigenas sibi in auxilium fecit convocare, scilicet de Sancto Paulo et de Bolonia comites;¹ qui apud Dovoram pridie kalendas² [Junii] applicuerunt, centum milites secum ducentes cum equis et armis, ad regem properantes, et cum rege apud Stratford fere per mensem morati, sed reddita civitate Londoniarum, iter quo venerant repedarunt. Comes enim et barones cum rege pacificati sunt, et pax formata et proclamata est, ita quod terras suas libere possideant, sed domino regi per quinquennium tertiam partem proventuum inde persolvant; et hoc provisum fuit per regem Alemanniæ, comitem Warenniæ, comitem Marescallum et Philippum Basset, et plures alios, qui ad ista observanda similiter cum domino rege pariter juraverunt. Sed, quia Rogerus de Mortimer et complices sui de Marchia hujusmodi provisioni resistebant, rex ad Scropesberi iter arripuit super hoc iterum parlamentum habiturus.

Eodem anno, citra Purificationem, tenuit dominus rex parlamentum suum apud Londonias, ad quod vocatus Marthias de Bezilles constabularius castri Dovoræ, qui ab ejusdem castri custodia amotus est, et dominus Stephanus de Penherst³ per dominum Eadwardum constabularius effectus est.

¹ Robert count of Boulogne, and Guy III. count of S. Pol.

² kalendas] "die Lunæ proxima post festum Sancti Augustini An-
" glorum apostoli." Chron. Dover.
The Monday after the feast of S.

Augustine in 1267 was the 30th of May.

³ Penherst] Penecestre, Chr. Dover. This seems to be the right form; cf. Parliamentary Writs, i. 775.

Chron.
Dover
f. 48.

Eodem anno, citra Purificationem fere per mensem, fuit ventus ita vehemens qualis non fuerat centum annis antea, ut dicebatur, ecclesias per loca et domos subvertens, qui in terra et in mari innumerabiles tempestates dicitur perpetrasse. Eodem anno, circa mediam Quadragesimam, in curia Romana obiit magister Johannes de Excestre episcopus Wintoniæ, et postulatus est in eundem episcopatum magister Nicholaus de Ely episcopus Wigorniensis.

A.D. 1268.
Great storm.

Death of
the bishop
of Win-
chester,
March.

MCCCLXVIII. In vigilia Tyburcii et Valeriani martyrum, ex consensu prioris et conventus Dovoræ, tradita est ad firmam eorundem portio thelonei portus maris Thomæ et Josepho filiis Vigili¹, per annum, unum pro centum et decem libris sterlingorum, et hoc per manum domini Bonefacii Cantuariensis archiepiscopi, quia dictus prior et conventus eidem in tanta summa pecuniæ tenebantur.

April 13.
The monks
of Dover
let their
share of
the port
dues to two
Italians.

Eodem anno post quindenam Paschæ tenuit legatus generale concilium apud Londonias, adunatis ibidem omnibus prælatis totius Angliæ. Proposuerat enim quædam statuta, quæ ipse confecerat; contra quæ, ut dicitur, publice appellatum est. Miserat etiam dominus papa legato quandam litteram in qua dominus papa absolvit dominum Symonem de Munfort comitem Leycestris, et omnes qui cum eo occubuerunt, et omnes qui actu vel voluntate ei consentiebant; adiciens quod curia Romana in sententia contra eum lata decepta fuerat. Eodem anno, iii^o idus Octobris, obiit Willelmus de Bucwelle prior Dovoræ apud Cantuariam, et ibidem sepultus est in cimiterio Sanctæ Trinitatis. Et creatus est prior in eundem prioratum frater Ricardus de Wencheape² sacrista Cantuariensis a domino Bonefacio Cantuariensi archiepiscopo apud Aldintone, in die apostolorum Symonis et Judæ, et die Jovis proxima ante festum beati Martini per eundem Bonefacium installatus est.

April 22.
Council at
London.

Absolution
of Simon de
Montfort.

Richard
Wenchepe
made prior
of Dover,
Oct. 28.

Eodem anno, in translatione beati Edwardi, apud Westmonasterium dominus rex maximum parlamentum tenuit. Ubi congregatis omnibus magnatibus terræ, archiepiscopis, episcopis, abbatibus et prioribus cujuscunque ordinis, contra jus et consuetudinem Cantuariensis ecclesiæ, in civitate Londonensi archiepiscopus Eboracensis in præsentia domini Cantuariensis archiepiscopi, elevata cruce, processit. Ob quam

Oct. 18.
Great par-
liament at
London.

¹ *Vigili*] de Bononia, add. Chr. Dover.

² *Wencheape*] See above, pp. 192, &c.: he was deposed in 1272.

- A.D. 1268.
Oct. 13. causam dominus Cantuariensis civitatem Londoniarum eccle- Chron.
siastico confestim subposuit interdicto. Eodem anno, die Dover,
Lunæ proxima ante festum beati Martini, dominus Bone- f. 48.
facius Cantuariensis archiepiscopus Dovoriam transfretaturus
accessit; et non habens ventum prosperum, moratus est
Boniface
goes to
Savoy,
Nov. 14. ibidem quinque diebus. Die vero Sancti Martini in ecclesia
conventuali magnam missam celebravit. Die vero Mercurii
proxima transfretavit ad partes suas Sabaudia.¹
- Death of
the pope.
Nov. 29. Eodem anno, in vigilia beati Andreæ, obiit Clemens papa;²
et facta dissensione in alterius papæ electione fere per annum
dilata est. Eodem anno citra Natalem Domini obiit Petrus de
Aqua-blanca episcopus Herefordensis, et electus est in eundem
episcopatum dominus Johannes le Bretun,³ canonicus ejusdem
Succession
at Hereford.
ecclesiæ, qui pro confirmatione transfretavit apud Dovoriam
ad archiepiscopum Cantuariensem in Sabaudia commorantem.
- A.D. 1269.
Feb. 28. Eodem anno, in crastino Sancti Mathiæ apostoli, venerunt
Justices at
Dover. Dovoriam milites tres missi a domino rege, videlicet Robertus
Walrand, Robertus de Brus, et Willelmus de Cobeham, simul
cum Stephano de Penherst constabulario Dovoriam, justitiiarii
itinerantes, tenueruntque placita sua de Quinque Portubus
infra libertatem portus Dovoriam, quod nunquam retroactis
temporibus visum est.
- April 11.
Marriage
of Edmund
with the
countess of
Aumale. m^occ^olx^oix^o. Die Martis proxima post festum Sancti Am-
brosii, dominus Eadmundus filius regis nupsit comitissæ de
Aubemarle⁴ apud Westmonasterium, præsentem rege et multis
aliis Angliæ nobilibus. Eodem anno eodem die applicuit
apud Dovoriam veniens de archiepiscopo dominus Johannes
le Bretun, electus Herefordiæ, qui apud Dovoriam compulsus
est morari usque ad adventum domini Eadwardi; quoniam
suggestum est eidem, ut dicebatur, quod idem electus contra
profectum regni aliqua procurasset; super quo inquisitionem
facturus die Sanctorum Tyburchii et Valeriani dominus Ead-
wardus Dovoriam accessit; et, habito cum eodem electo super
- April 14.
Edward is
at Dover.

¹ *Eodem anno . . . Sabaudia*] The whole of this paragraph is illegible in the Chronicle of Dover, except that here and there a word or fragment of a word indicates that the text of the two MSS. is still identical.

² Clement IV. died Nov. 29, 1268.

³ John Breton had the royal assent Jan. 12, 1269; Hardy's *Le Neve*, ii. 459.

⁴ Avelina de Fortibus, sister and heiress of Thomas, the last earl of that house; her death is recorded further on in 1275. She left no issue.

Chron.
Dover,
f. 48.

hoc colloquio, in osculo pacis dimisit eum. Eodem anno, in . A.D. 1269.
crastino inventionis Sancti Stephani, applicuit apud Dovoram Aug. 4.
dominus Ricardus rex Alemaniae, veniens de transmarinis, Richard,
ducens secum uxorem¹ suam quam in Pascha antea sibi despon- king of the
saverat in terra Alemanniae. Eodem anno, mense Julii, obiit Romans at
magister Stephanus de Monte Luelli,² archidiaconus Cantuari- Dover.
ensis, in Sabaudia, domino Cantuariensi ibidem existente; qui Hugh Mor-
litteratorie magistrum Hugonem de Mortuomari, tunc tem- timer made
poris in Anglia existentem, archidiaconum praefecit. Eodem archdeacon
anno, die Lunae proximo post festum Sancti Laurentii, trans- of Canter-
fretavit dominus Eadwardus cum domino Henrico filio regis bury.
Alemanniae et Rogero de Leyburne, et pluribus aliis nobilibus Edward
Angliae, apud Dovoram, et sic ad petitionem regis Franciae goes to
Parisiis pervenit; ubi idem rex parlamentum suum tenuit; Paris, Aug. 12.
qui rogavit eundem Eadwardum, ut cum eodem ad Terram His agree-
Sanctam iter arriperet. Quo annuente, facti sunt concordēs ment with
ad invicem, pro se et pro haeredibus eorum, de omnibus re- Lewis IX.
troactis, si qua contra eum attemptata fuerint. Recedens He returns,
igitur a Francia dominus Eadwardus applicuit apud Dovoram Sept. 7.
in vigilia natalis beatæ Mariæ, occurrente sibi obviam uxore
sua cum multo apparatu. Eodem anno, in vigilia Sancti The earl of
Mathiae apostoli, dominus Gilebertus de Clare, comes Glover- Gloucester
niae, apud Dovoriam transfretavit versus regem Franciae, cum goes to
centum militibus, qui antea diversis locis, ut dicebatur, transi- France.
erant. Et statim postea dominus Eadwardus accessit (Feb. 24,
cum uxore sua ad castrum Dovoriam, qui etiam trans- 1270.)
fretare disposuerat, sed variis praepeditus et detentus nego- Negotia-
tiis transfretare noluit vel non potuit, sicut regi Franciae tions about
pepigerat, quando ultimo in transmarinis fuerat. Misit tamen the crusade.
filium suum dicto regi obsidem ob pactum firmandum quod
cum eodem pepigerat; sacramento enim praestito, eidem regi
promiserat quod cum eodem versus Terram Sanctam iter arri-
peret, et quasi unus baronum suorum et de familia sua ex-
isteret. Mutuaverat etiam a dicto rege quandam summam
pecuniae ad illius itineris expensas perficiendas, videlicet septua-
ginta milia librarum Turonensium, ad quam pecuniam infra
triennium fideliter persolvendam, prout litteratorie inter eos

¹ uxorem] Beatrice of Falkenstein (Falkenberg); married June 16, 1269.

² Stephen of Mont Luell is pro-

bably identical with Stephen de Vincenna, who succeeded Simon Langton in 1248; M. Paris (ed. Wats.), p. 755; Hardy's *Le Neve*, i. 39.

A.D. 1270.
Provision
for the ex-
penses of
the crusade.

The earl of
Gloucester
refuses
to go.

Death of
archbishop
Boniface,
July 18.

His achieve-
ments as
archbishop.

conventum est, obligavit dicto regi omnes proventus et obven-
tiones¹ omnium terrarum et possessionum, quas dictus Chron.
Dover,
f. 49.
Eadwardus in transmarinis possidet, usque ad satisfac-
tionem dictæ pecuniæ. Dominus etiam rex Angliæ eidem
Eadwardo concessit, ad illius itineris expensas, vicesimam partem
omnium mobilium totius Angliæ, non obstante aliqua libertate.
Unde de baronibus Quinque Portuum quingentas sexaginta
libras extorsit. Comes autem Gloverniæ, qui mare transierat,
ut prælibatum est, a rege Franciæ, ut secum ad Terram
Sanctam peregrinationem arriperet, multipliciter rogatus est.
Suggesterat enim dicto regi dictus Eadwardus se non posse
cum eodem, sicut jam pepigerat, ad Terram Sanctam secum
proficisci, nisi dominus comes illud idem faceret. Et ob hanc
causam dictus comes a rege vocatus; sed cum ad hoc precibus
regis induci non posset, cum pace ad Angliam dimissus, apud
Arewelle, ut dicitur, applicuit.

M^oCC^oLXX^o. Anno² Domini millesimo cc^o septuagesi-
mo, xv^o kalendas Augusti, obiit venerandæ memoriæ
Bonifacius Cantuariensis archiepiscopus in partibus suis
Sabaudia, in quodam castro Sancta Helena vocato; qui
Cantuariensem ecclesiam strenue rexit per viginti novem
annos, consecratus autem viginti sex, menses sex et
sexdecim dies. Qui multa bona ecclesiæ suæ et liber-
tates sibi et successoribus suis cum magno labore et
expensis magnis adquisivit; videlicet omnem visita-
tionem per totam suam provinciam, tam in capitibus
quam in membris, visitatione diei per dominum papam
taxata quatuor marcis sterlingorum; omnibus suffra-
ganeis suis sibi resistentibus cum capitulis suis. Item
iste dominus Bonifacius composuit cum capitulo suo
Cantuariensi de placito returnii brevium, quod per
multum tempus duraverat, et maxime a tempore beati
Eadmundi prædecessoris sui, et conventum suum,

¹ *obventiones*] civitatis et terræ
Burdegalensium, Chron. Dover.

² At the death of Boniface the
correspondence between the Con-
tinuation of Gervase and the Chro-
nicle of Dover seems to come to an

end; although, as will be seen
below, there is some probability
that the former continues to be
written by a monk of Dover. The
Chronicle of Dover places the arch-
bishop's death on the 11th of July.

Chron.
Dover,
f. 49.

sicut superius scriptum est. Ista compositio superius scripta est, in illo anno quo facta fuit, scilicet anno Domini M^oCC^o quinquagesimo-nono.¹ A.D. 1270.

Item cum episcopo Rofensi et capitulis Lincolniensi, Salesberienſi, et domino Ricardo comite Glovernſi, in certa forma de omnibus contentionibus inter ipsos prius habitis. Item acquietaverat archiepiscopatum suum de viginti duobus millibus marcarum, in quibus tenebatur per prædecesſores suos: videlicet per Stephanum, Ricardum magnum, et Sanctum Eadmundum; unde de illa aula nobilissima quæ in Cantuaria sita est, quam Hubertus prædeceſſor ſuus inchoavit, et Stephanus post ipsum contra translationem beati Thomæ martyris egregie consummavit, solebat ipse Bonefacius inter ſuos familiares ludendo dicere: "Eya, per Cris-
tum, prædeceſſores mei istam aulam cum magnis
expensis fecerunt; bene quidem fecerunt, sed expen-
sas ad illam construendam nisi de pecunia mutuata
non invenerunt. Videtur quidem mihi quod ego
illam feci, quia illorum debita persolvi:" et sic fecit ut præscriptum est.²

His agree-
ments with
the chapters
of Roches-
ter, Lincoln,
and Salis-
bury.

His econo-
mies.

He paid the
debts of his
predeces-
sors.

In illo anno, statim post mortem dicti Bonefacii archiepiscopi, capitulum Cantuariense creavit officialem suum, sicut consuetudo requirit in ecclesiis vacante sede, fratrem Galfridum de Rumenal, monachum ejusdem ecclesiæ; qui officialis bene se habuit, viriliter et strenue illam jurisdictionem defendebat contra suffraganeos prædictæ ecclesiæ, et contra alios æmulos suos illam impugnantes. Unde casus accidit quod, facta electione in ecclesia Salesberienſi de magistro Roberto de Wichamtune,³ confirmata fuit per prædictum capi-

The chapter
create an
official,
Geoffrey of
Romney,

and confirm
the election
to Salis-
bury.

¹ See above, p. 208.

² The foregoing account of Boniface's benefactions is incorporated by Stephen Birchington in his lives of the archbishops; Angl. Sac. i. 11. It is followed by a blank of

two half columns in the MS., which henceforth ceases to have any more than the ordinary historical matter in common with the Dover Chronicle.

³ Robert of Wickhampton, bishop of Salisbury, 1274-1284.

A.D. 1270.
Other acts
of the chap-
ter during
the vacancy
of the see.

tulum et officialem suum, et postea in curia Romana approbata et ratificata; unde ecclesia Cantuariensis in plena possessione est ad confirmandas electiones, vacante sede, si contigerit, et alia jura exercenda quæ ad jurisdictionem illam pertinent. Unde decanus Herefordensis,¹ eo quod injuste de decanatu suo per suum episcopum spoliatus erat, et alius contra justitiam intrusus, coram prædicto officiali illum convenit, et per sententiam diffinitivam decanatum suum recuperavit.

The monks
fix a day for
electing an
archbishop,
Sept. 9.

Igitur, ut supra diximus, mortuo dicto domino Bonifacio archiepiscopo, monachi Cantuarienses multum erant solliciti de ydoneo pastore eligendo; et diem eligendi statuerunt, scilicet in crastino Nativitatis gloriosæ Virginis; ad quem diem multi convenerunt. Et cum dominus Eadwardus, filius regis Henrici Angliæ, esset in itinere versus Terram Sanctam, prævenit diem electionis² et venit Cantuariam, supplicansque ex parte patris sui et ex sua, ut secundum Deum eligerent, ut ad utilitatem et tranquillitatem regni et sacerdotii, et et diem statutum de electione facienda prolongarent. Et sic petiit, ut dicebatur a pluribus, quod sperabat conventum inducere ut dominum Robertum Burnel clericum suum eligeret; et ex parte patris et matris suæ fuit sic supplicatum. Videns vero

Edward
asks for a
postpone-
ment.

The convent
persist and
choose
seven com-
promisers.

conventus in tali mora imminere periculum, precibus talium non adquieverunt, sed die statuto processerunt ad electionem, et per septem fratres, per capitulum electos, qui auctoritatem habuerunt eligendi sive postulandi; quorum fratrum nomina hic interserere curavimus; Guillelmus de Refham, Guillelmus de Berkinge, Thomas de Sturie tunc supprior, Johannes de Boctune,

¹ Probably Giles of Avenbury; John of Aqua-blanca, who succeeded in 1278, was no doubt a relation of the late bishop, and there may have been some litigation as

to the appointment; see Hardy, *Le Neve*, i. 476.

² According to the Dover Chronicle Edward's visit to Canterbury took place on the octave of S. Lawrence, Aug. 17.

Willelmus de Bereginge junior, Petrus de Hycham,¹ A.D. 1270.
 Willelmus de Cerringe. Isti septem seorsum positi, Sept. 7.
 secundum consuetudinem ecclesiæ et morem eligentium, Adam of
 invocata Sancti Spiritus gratia, elegerunt Adam de Chillenden
 Chilindenne, priorem dictæ ecclesiæ, et in capitulo chosen.
 conventui denuntiaverunt; et super pulpitem populo
 publicaverunt.

Ad istam electionem venit frater Ricardus de Wenchepe prior Dovoræ, non vocatus cum vocari
 debuisset secundum jura, tanquam monachus et pro- The prior
 fessus illius ecclesiæ, ut electioni interesset, vel saltem of Dover
 pro eligentibus Deum oraret, ut bene eligerent;² et, claims to
 ut sibi videbatur et aliis viris discretis, quod ab illa take part in
 electione non deberet excludi, ratione præmissa. Et, the election.
 cum constaret conventui quod præsens esset, statim in
 capitulo fiebat mentio de suo adventu, et murmur fac-
 tus est magnus inter illos, utrum deberet intrare vel
 non. At ille prior qui præsidebat talia verba dixit,
 "et si placeret vobis, ego dico pro me, quod bonum
 "esset et utile, ut esset nobiscum in tractatu isto, Discussion
 "quoniam bonus est et discretus." Alii reclamabant on the sub-
 dicentes, "Bene scimus quod bonus homo est, sed ject.
 "nichil habet juris in ista electione, et super hoc
 "habemus privilegium a tempore cujusdam Willelmi
 "prioris Dovoræ prædecessoris sui, qui in capitulo
 "isto renuntiavit jus suum in electionibus pro se et
 "monachis suis in perpetuum, tempore beati Ead-
 "mundi archiepiscopi, et super hoc confecta fuit com-
 "positio inter ecclesiam Cantuariensem et Dovoren-
 "sem, signata et confirmata sigillo illius sancti, et The prior
 "postea per papam." Auditis istis rationibus, prior of Dover
 Dovoræ non reclamavit nec appellavit, sed siluit et submits and
 humiliter se habuit, et in cameram suam intravit. retires.

¹ *Petrus of Hycham*] This is no doubt Peter of Yekham the historian, whose career and writings are involved in great obscurity.

See Hardy's Catalogue of Materials &c., iii. 271.

² *eligerent*] eligendi, MS.

A.D. 1270.
The elect
goes to
Haute-
combe.

Dominus electus in brevi versus curiam mare transivit contra prohibitionem regiam, et contra voluntatem multorum amicorum suorum, et ad Altecumbam festinavit, et ibi remansit usque post Pascha sequens.

The prior
of Dover,
on his way
abroad, is
summoned
by the
official to
Canterbury.

Accidit eo tempore quod frater Ricardus, prior Dovorise, maxima corporis sui urgente necessitate, mare transire proposuit, et nuntium suum præmiserat ad locum certum, ubi hyemare disposuerat; et cum omnia ibi essent parata, ut moris est talium qui extra regnum volunt morari, et ecce suborta est procella; quod novus officialis jam creatus, ut supra diximus, citavit dictum priorem Dovorise quod tali die Cantuariam veniret, et in capitulo suam præsentiam exhiberet, tractaturus de negotiis ecclesie sibi et illis tangentibus. Ista citatio facta fuit per Willelmum Mortimer et per Willelmum Oysel, in manerio dicti prioris de Syberteswold. Prior

The prior
asks advice
of his own
convent,

vero respondit illis, quod libenter veniret sine citatione, et voluntatem illorum audiret. In crastino vero accessit prior ad ecclesiam suam tractaturus cum conventu suo de ista citatione; et responsum fuit ei a quibusdam dicentes, "Domine, jam sedes Cantuariensis vacans est; et nos dubitamus, quod iste novus officialis vocavit vos, ut nos similiter vobiscum simus ei et capitulo subjecti in ista vocatione; sed bene privilegiati sumus quod, vacante sede Cantuariensi, non debemus alicui obedire, nisi priori nostro et domino regi in spiritualibus et in temporalibus;" et addiderunt, "Vos non tenemini ad citationem illorum venire, nec in aliquo, sede vacante, illis obedire."

who urges
him not to
comply.

He sends
an excuse
and appeals
to the future
pope.

Nichilominus prior ad cautelam scripsit capitulo et officiali litteram excusatoriam per magistrum Thomam de Hackintune, et similiter in illa littera appellavit pro statu suo et conventu suo ad papam futurum,¹ contra omnia gravamina a dicto officiali sibi infligenda;

¹ The papacy was vacant from 1268, to the election of Gregory X., the death of Clement IV., Nov. 29, Sept. 1, 1271.

et sic in crastino Sancti Clementis mare transivit. A.D. 1270. Nov. 24. He goes abroad.
 Audito transitu prioris, statim a multis suspicabatur quod mare transisset et ad curiam Romanam festinaret, contra electionem impugnandam; quia electioni non interfuit, ut superius dictum est; quod omnino falsum fuit, sicut postea patebit. Statim post transitum prioris, iterum et tertio citavit eum officialis, ut die Jovis proxima post festum Sancti Clementis papæ in ecclesia Christi Cantuariensi compareret; ad quem diem accessit subprior Dovorensis, et per legitimum procuratorem sollempniter coram officiali in pleno consistorio contra omnia gravamina ad papam futurum appellavit. Qui officialis, audita appellatione, personam prioris in scriptis excommunicavit. He is summoned to appear at Canterbury Nov. 23. Igitur, non modico tempore elapso, de consilio amicorum accessit prædictus supprior Cantuariam, locuturus cum dicto officiali, volens caute inquirere super quibus articulis personam prioris sui disposuit prægravare. The sub-prior attends and appeals. Quod cum ab eo inquisivisset, prorupit statim in verba minarum et contumeliæ, monendo nos vivæ vocis oraculo quod sine mora quasdam petitiones inclusas sibi et capitulo ecclesiæ Christi faceremus.¹ Supprior vero timens ne inicerent manus in eum, secundum quod aliquis eorum voluit, humiliter respondit, quod per se ipsum hoc facere non potuit sine consilio capituli sui. The prior is excommunicated. De consilio igitur clericorum suorum qui interfuerunt, diffinitum fuit quod mitterent conventui Dovoriam easdem petitiones in scriptis. Violence of the official. Quod quidem subsequutum est. Nam die tertia venerunt duo monachi Cantuarienses Dovoriam, deferentes secum dictas petitiones in scriptis, quas cum recepissem, statim armiger eorum protulit quandam monitionem et signatam sigillo officialitatis, quod qualibet semota difficultate supprior et conventus Dovoriam præfatas monitiones eis obsequenter face-

¹ This seems to show that the task of continuing the Chronicle had now fallen to a monk of Dover.

A.D. 1270.
Dec. 21.
Appeal of
the convent
of Dover
against the
official.

Dec. 27.
They are
threatened
with excom-
munication.

Charges
laid before
the king
against
the prior of
Dover.

He is de-
fended by
one of the
bishops.

rent. Igitur post recessum nuntiorum, die beati Thomæ apostoli, solempniter in scriptis appellavimus, ne aliquid præfatus officialis attemptaret, quod esset in præjudicium dictorum supprioris et conventus dictæ ecclesiæ beati Martini, seu gravamen. Hiis igitur ita gestis, venit dominus Anselmus de Estria,¹ ducens secum Willelmum Mortimer Dovoriam die beati Johannis apostoli et evangelistæ, portantes secum iterato quandam monitionem erroneam et malitiosam, quod, nisi statim faceremus eis petitiones præfatas, et tanquam subjecti faceremus eis solempnem subjectionem et obedientiam, ex tunc essent majori excommunicatione septem personæ de majoribus ecclesiæ nostræ innodati. Ego vero coram iisdem nuntiis pristinam appellationem solempniter innovavi. Adhuc enim restant intimanda quæ majoris sunt ponderis et laboris. Nam circa festum beati Benedicti misit officialis Cantuariensis Londonias ad regem duos monachos, cum Johanne de Haliberge senescallo illorum, ut captionem prioris Dovorizæ et monachorum suorum procurarent, et ut fortius et melius hoc facerent, sociatis secum comite Glovernizæ, Rogero de Leyburne, Roberto Burnel, et quibusdam aliis magnatibus, proposuit dictus Johannes coram cancellario et consiliariis domini regis, quod prior Dovorizæ, tanquam fugitivus, bona ecclesiæ Christi asportavit, vestimenta, videlicet, unum calicem, jocalia, reliquias sanctorum et libros multos, denarios circa trescentas libras, de quibus nullum reddidit compotum, et quinque equos contra pacem regiam furtim et maliciose abduxit. Ad ista vero respondit quidam episcopus de amicis prioris, non esse justum neque decens clericum et maxime virum religiosum in foro civili talibus deturpare querelis. Igitur post longas altercationes obtulerunt monachi, qui ibi fuerunt,

---

¹ Anselm of Eastry subsequently | of St. Martin's; Mon. Angl. iv.
became subprior, and in 1275 prior | 530.

quandam significationem ex parte officialis quo modo idem officialis prædictum priorem et septem de monachis suis propter contumaciam quadraginta dierum excommunicasset, propter quod regiam captionem consequi debuissent. E contrario responsum fuit per attornatos¹ prioris, quod non fuit verum, nec aliquando fuit contumax, nec monachi sui; ostendentes similiter injustas exactiones quas exigebant ab eis, nec esse similiter æquum illos fore capiendos quos dominus rex ex diffinitione sui consilii, quamdiu archiepiscopatus vacaret, decrevisset protegendos, et maxime cum pro executione iurium ecclesiæ suæ ad curiam Romanam solempniter multotiens appellassent. Unde tantum dignabatur pietas Divina priorem et ecclesiam suam invisere, quod æmuli sui suis desideriis fraudati recederent vacui, et attornati² prioris post longam moram jussi sunt domum reverti. Et hoc totum factum est per dominum Stephanum constabularium Dovoræ.

A.D. 1270.
Discussion
of the
matter.

Stephen the
constable of
Dover was
the instigator.

Post modicum vero tempus, procurantibus episcopis, vocatus fuit officialis, ut visis litteris veniret apud Wallingforde ad regem Allemanniæ. Quo cum magna pompa advenisset idem officialis, præsentibus sex vel septem episcopis, dictus rex Alemanniæ cœpit prædicare officiali, quod tam magna hostilitatis pericula imminabant terræ Anglicanæ, "etsi non majora fierent, " tamen dubitamus quod per tua facta præsumptuosa, " quæ cotidie in episcopos et reliquos ecclesiæ Cantuariensi subditos infers, pejora evenient;" et post longas ambages præcepit idem rex dicto officiali in virtute regia, qua vice fratris sui fungebatur, ne aliquas excommunicationum sententias in episcopos fulminaret, usque ad quinque septimanas post Pascha. Qui officialis ei respondit quod ad illud tempus supersederet, ita quod idem rex diu optatam de priore Dovenensi et monachis suis faceret habere captionem. De

A.D. 1271.
The official
summoned
to Walling-
ford before
the king of
the Romans.

He is for-
bidden to
issue sen-
tences before
May 10.

¹ attornatos] attornatum, MS. | ² attornati] auctoritati, MS.

A.D. 1571.
He is
ordered to
give an ac-
count of his
conduct.

consilio igitur episcoporum responsum fuit ei, ut similiter de captione monachorum usque ad tempus antedictum supersederet, et tunc veniret ostensurus qua ratione et jurisdictione episcopos vellet ita deformare, suppeditare, et viros religiosos capiendo incarcerare, nec sibi sufficerent ista mala, nisi et alia interim priori et monachis suis deteriora procurasset. Nam procuravit unam litteram a quindena Paschæ ab archidiacono Cantuariensi, ut prior et monachi sui essent excommunicati, per totum archidiaconatum; contra quam appellationem fecerunt sicut contra alias sententias prius innovatas.

The prior
was at Tour-
nay sick.

De omnibus istis sententiis et appellationibus sic prolatis, nescivit prior Dovorise, sed tunc primo monachi sui scripserunt ei omnia supradicta, quia, tempore illo ex quo ista controversia cœpit oriri inter ecclesiam Cantuariensem et Dovorensem, fuit prædictus prior in transmarinis partibus in civitate Thornacensi pro gravi infirmitate sua, sicut diximus in principio hujus narrationis. Et cum tales rumores a conventu suo audivisset, multum anxiebatur corde, et maxime pro sententia in se ipso et monachis suis contra omnem justitiam et appellationem illatam, et similiter pro illa falsa impositione quam senescallus ecclesiæ Christi, una cum monachis dictæ ecclesiæ, in curia regis sibi imposuerunt, illum scandalizando de rebus ecclesiæ sic asportatis; et cogitabat multum quid sibi faciendum esset. Tandem de consilio amicorum suorum arripuit iter versus Altacumbam, licet debilis et non bene curatus, ubi credebat electum invenire, sperans ab illo aliquod remedium habere. Et cum ibi labore magno et expensis magnis venisset, per octo dies ante adventum suum recesserat electus ad curiam Romanam, contra voluntatem amicorum suorum; et sic prior fraudatus a desiderio suo perdidit operam et expensas. Sed, ne sibi nil agere videretur, incontinenti misit nuntium suum proprium post illum, et invenit electum in curia

He sets out
for Haute-
combe to
find the
archbishop
elect, but
misses him.

Viterbi; qui omnia gravamina sua ei¹ intimavit, in quibus gravatus erat per conventum Cantuariensem et officialem suum. Electus vero multum compatiiebatur ei, et rescripsit ei litteras consolatorias quod æquo animo sustineret usque adventum suum in Angliam. Et quia adhuc erat de statu suo in pendulo, utrum confirmari debuisset an non, certum responsum dare distulit. Tandem scripsit capitulo Cantuariensi et officiali, quod supersederent in causa illa quæ vertebatur inter illos et Dovorenses, usque adventum suum, et similiter in littera sua addidit quod istud consilium a cardinalibus habuit. Videns ergo prior moram suam in Burgundia esse dispendiosam, reversus est in Gal-
liam ubi prius erat, expectans consolationem a Deo.

A.D. 1271.
The arch-
bishop elect
is at Viterbo

He orders
the convent
to stay pro-
ceedings.

The prior
returns to
France.

Medio tempore accidit ut monachi Dovoriensis ec-
clesiæ omnes et singuli quoddam sacramentum ad
invicem præstiterunt, instinctu et consilio cujusdam
Roberti de Cantuaria supprioris illius ecclesiæ, dicentes
se velle jura Dovorensis ecclesiæ per omnia conservare;
advocantes sibi in consilium magistrum Johannem de
Burtone quendam advocatum, obligantes eidem per lit-
teram suam conventualem decem marcas annuæ pen-
sionis, priori illorum inconsulto et inrequisito, ut ipse
in omnibus partes eorum foveret et tueretur, et max-
ime contra Cantuarienses. In crastino igitur Assump-
tionis Beatæ Mariæ proximo sequenti, veniens præ-
dictus prior ad partes Anglicanas, multa in ecclesia
Dovorensi in spiritualibus et in temporalibus multipli-
citer invenit collapsa; quoniam sibi inconsulto cum
mercatoribus Senensibus apud Londonias usque ad quan-
tatem quatuor viginti librarum mutuam contraxerunt,
et multa alia enormia et detestanda commiserunt; ad
quorum emendationem manus correctionis in quantum
potuit adhibere curavit. Verum cum unus monachus
ad omnia maneria prædictæ ecclesiæ custodienda plane

The monks
of Dover
swear to
maintain
their rights,
and hire a
counsellor.

Aug. 16.
The prior
returns to
England
and finds
the convent
in debt to
the Siennese
merchants.

¹ et] et, MS.

A.D. 1271.
August.
The prior
annuls some
of the pro-
ceedings
taken in his
absence.

The sub-
prior con-
spires
against him.

In their
chapter,
Sept. 20,
they insist
on his com-
pliance with
their de-
mands.

He removes
the sub-
prior, who
appeals and
sends for the
sub-con-
stable of the
castle.

sufficeret, ad eorum custodiam quinque monachos constituerunt, eadem maniera ad firmam tradentes eisdem, qui vagationi plusquam utilitati indulserunt. Prior vero illorum animabus eorum talia non expedire considerans, sed in facto Deum majestatis offensum fuisse, omnes illos a dicta custodia absolvit et in claustrum redegit, illud sane considerans verbum apostoli scribens ad Tymotheum, secundo capitulo, dicens, "Nemo militans Deo," etc. Dictus igitur supprior, qui illos constituerat, simul et ipsi sic amoti, adinvicem conspirati, tantam indignationem imposterum erga priorem suum conceperunt, ut memoriam suam quasi de terra vellent abolere, in personam suam de die in diem minas intentantes, et in illum vindicare desiderantes. Mirandis etiam plus miranda succedunt et dolenda. Dictus igitur supprior, conventum illum sibi per sacramentum prius præstitum consentaneum faciens, et venenum jam diu conceptum effundere cupiens, omnibus sibi coadunatis duodecimo kalendas Octobris, omnes et singuli priorem suum in capitulo circumvenerunt, tres petitiones ei proferentes, videlicet ut dicta pensio decem marcarum per eos collata confirmaretur; item ut maniera sua per eos custodirentur, et ut appellationes suas contra sententias Cantuariensium factas in curia Romana prosequi possent; sed, quia ista omnia ad petitionem eorum non concessit, verbis contumeliosis illum acriter invaserunt, dicentes illum perjurum esse et excommunicatum, nec sibi ulterius obedire velle. Suppriorem igitur antedictum, istorum omnium auctorem, in capitulo illo ab officio supprioratus statim absolvit. Qui, illico consurgens, ad archiepiscopum futurum appellationem emisit; et sic capitulum illud continuo exivit. In crastino vero dictus supprior ad nova bella paratus, et maligno spiritu inflammat, subconstabularium castri Dovorensis, Willelmum de Hefre nomine, cum aliis castellanis convocari fecit, et, quod absurdum et inauditum fuit, per brachium sæcu-

lare capitulum tenuit, coram sæcularibus appellationem suam innovans, priorem per duos monachos ad capitulum tale citari fecit; sed, quia enorme et omni juri dissonum et contrarium erat, inter religiosos tale capitulum fieri, maxime ubi locus confessionis debuerit, venire recusavit. Amotis¹ ergo sæcularibus, iterum citarunt illum. Ipse vero, inobedientiam et malitiam illorum considerans, venire recusavit. Tandem inter eos sic diffinitum est, ut stabulum suum occuparent, ostia infringerent,² et ad placitum eorum equos suos abducerent, garciones suos infra et extra curiam cujuscumque conditionis penitus expellerent, et, ne infra curiæ septa iterum venirent, unum de castellanis portarium constituerunt, statuantes insuper ut priorem tanquam excommunicatum et perjurum omnes et singuli pro posse suo vitarent;³ contra Deum et sanctos canones, cum ipse prior nec convictus nec confessus super aliquo crimine coram aliquo iudice comprobari posset, inhibentes ei ne ad ecclesiam, refectorium, dormitorium, vel capitulum, aliquo modo accessum haberet, vel communionem aliquam cum eis participaret. Prior igitur, scire volens utrum omnes et singuli huic statuto consentirent, die Lunæ sequenti ante horam primam capitulum intravit, unum seniore vel duos convocari voluit, ut de salute animarum suarum cum ipsis consilium haberet. Quod comperiens dictus superior omnibus inhibuit, ne cum illo haberent colloquium. Priore⁴ igitur de capitulo tunc exeunte, dictus superior coram illo, appellationem suam innovans, vel innovare volens, in cameram suam prior secessit,⁵ ostium claudens post se. Sed cum instantia dictus superior priorem prosequens, ostium cameræ, cum castellano quem secum adduxerat, infringere comminatus est. Sed, ne hoc fieret, prior pertimescens ostium fecit

A.D. 1271.
September.
He summons the prior to chapter.

The prior refuses to come.
The malcontents seize the prior's horses and treat him as excommunicate.

The prior on the Monday after, Sept. 23, summons the chapter: the subprior forbids it.

The subprior threatens to break into the prior's chamber.

¹ *Amotis*] A minoris, MS.

² *infringerent*] infingerent, MS.

³ *vitarent*] vacarent, MS.

⁴ *Priore*] Prior, MS.

⁵ *secessit*] cecessit, MS.

A.D. 1271.
Sept. 28.
He insists
that the
prior shall
hear his ap-
peal.

The prior is
kept in
durance for
seven weeks.

The sub-
prior goes to
the king
and obtains
letters to
the con-
stable of the
castle.

The king's
letters,
issued on
the applica-
tion of the
subprior,
Dec. 28.

aperiri; qui introiens dixit, "Audi appellationem nos-
"tram." Prior vero voluit ab eo recedere; apprehendit
illum violenter per humerum dextrum, dixit, "Velis
"nolis, audies." Prior respondit ei: "Et si non antea
"nunc autem de facto excommunicatus es." Ab illa
die priorem in camera sua tanquam incarceratum deti-
nuerunt, et per septem ebdomadas incluserunt; nec
alibi exire permiserunt, ponentes custodes de nocte
qui custodirent eum, et cum equis suis Londonias et
alibi quocumque vellent illicentia vagantes, contra
personam prioris quæcumque mala potuerunt procu-
rantes et attemptantes.

Medio tempore, cum prior fuit inter illos sic deten-
tus, dictus supprior assumpsit sibi cornua, perrexit ad
curiam domini regis de consilio et auxilio Stephani
constabularii castri Dovorensis et magistri Thomæ de
Pyvelesdune tunc incarcerati in eodem castro pro sua
proditione prius facta contra regem in guerra de
Lewes, et impetravit litteram unam in curia regis per
falsam suggestionem, constabulario scilicet favente, sub
hac forma:

"Henricus Dei gratia et cetera, dilecto et fideli suo Stephano
"de Penherste, constabulario castri Dovorensis, et fratri Ro-
"berto de Cantuaria, salutem. Ex parte supprioris et conven-
"tus prioratus Sancti Martini Dovorensis nobis est ostensum
"quod, cum officialis et conventus ecclesiæ Christi Can-
"tuariensis clamantes habere jurisdictionem super priorem
"et conventum prædicti prioratus Sancti Martini, vacante
"sede Cantuariensi, in ipsos priorem et conventum Sancti
"Martini, pro eo quod ipsi prædictum officialem et con-
"ventum ecclesiæ Christi jurisdictionem illam exercere non
"permiserunt, excommunicationis sententiam fulminaverint;
"et idem prior et conventus sentientes se ob hoc et alia
"gravamina eidem priori et conventui Sancti Martini, per
"prædictos officialem et conventum ecclesiæ Christi multi-
"pliciter illata, indebite prægravari, ab eisdem officiali et
"conventu ecclesiæ Christi ad curiam Romanam appella-
"verint, et certos procuratores ad appellationem illam pro-
"sequendam ibidem transmiserint; at prædictus prior Sancti
"Martini appellationi prædictæ, quantum in ipso fuit, sponte

" et sine assensu et voluntate conventus supradicti postmo-
 " dum renuntiaverit, et blada et alia bona ad prioratum
 " suum spectantia pro voluntate sua incessanter devastet et
 " consumat, per quod prædictum conventum suum mendicare
 " et in dispersionem mitti oportebat, nisi remedium ad hoc
 " celerius apponatur; nos, quia idem prioratus Sancti Mar-
 " tini de nostra et progenitorum nostrorum regum Angliæ
 " fundatione existit, sustinere nolentes quod bona ejusdem,
 " quæ ad sustentationem conventus loci illius et pauperum
 " Christi ad locum illum confluentium deputantur, per præ-
 " sumptionem alicujus dilapidentur seu distrahantur, sed
 " potius, quod salvo custodiantur et in utilitatem priora-
 " tus illius prout opus fuerit convertantur, assignavimus
 " vobis una cum duobus monachis de discretioribus et pro-
 " bioribus prioratus illius ad bona ad prioratum illum per-
 " tinentia conservanda et in utilitatem domus ejusdem, ut
 " prædictum est, convertenda; et ideo vobis mandamus
 " quod una cum prædictis monachis diligenter et fideliter
 " præmissis intendatis donec de consilio nostro aliud fuerit
 " ordinatum. In cujus rei testimonium et cetera; teste
 " meipso apud Wintoniam vicesimo octavo die Decembris
 " anno regni nostri quinquagesimo sexto."

A.D. 1271.
Dec. 28.

He directs
the reci-
pients to
take charge
of the pro-
perty of the
convent.

Ista littera sic fraudulenter impetrata, cum magno
 labore et expensas graves, ut postea dictus supprior
 sociis suis referre solebat, nam in ipso itinere suo
 unum ordinale de melioribus domus suæ amisit, et
 unum philaterium bene ornatum de auro et argento,
 cum reliquiis sanctorum, subpriori Wintoniæ cum mag-
 nis precibus pro xv. solidis invadiavit, pro defectu
 expensarum, ut dicebat, et sic domum suam reversus
 est cum ignominia, priore suo omnia ista ignorante.
 In crastino adventus sui venit constabularius, ducens
 secum sapientiores et majores Dovoræ, et quæsit
 priorem, et invenit eum in camera sua inclusum, sicut
 prædiximus; quem sic allocutus est, dicens verbis
 adulatoriis: "Domine prior, sapiens homo es et pru-
 " dens, sicut bene scimus, sed multum dolemus de ista
 " discordia quæ contigit nuper inter vos et con-
 " ventum; sed quia audiavi quod pax ad præsens per
 " vos nec per conventum sopiri potest, mandatum

The cost at
which the
subprior
obtained the
king's lette

The con-
stable visits
the prior
and delive
the king's
orders.

A.D. 1271.
December.
Sympathy of
the by-
standers.

The prior
asks to see
the letter.

He remon-
strates with
the con-
stable.

The con-
stable per-
sists.

The prior's
answer.

"habeo a domino nostro rege, ut prioratum istius ecclesiæ custodiam, donec aliud a domino meo habuero in mandatis." Acclamatum est ab omnibus circumstantibus et admirantibus, et quibusdam lacrimantibus; dicentes quod "tale mandatum a curia domini regis non recte manavit; nec secundum Deum impetratum fuit; maxime cum iste prior homo sapiens sit et bene expertus et sapienter custodivit prioratum suum, et hoc bene patet intus et extra, et de hoc volumus ei testimonium perhibere." Finitis istis sermonibus prior petiit constabularium ut sibi ostenderet litteram regiam in qua continebatur illud mandatum regium, et quod super illud sibi posset consulere. Respondit constabularius priori chachinnando, quod bene illam haberet pro loco et tempore. Et prior constabulario sic ait, "Miror te hominem prudentem, cum præsens fuisti, et fere tota patria, jam duobus annis elapsis, cum dominus archiepiscopus in festo Sancti Martini fuit in prioratu isto mare transiturus, et prioratum istius mihi contulit et propriis manibus installavit. Quomodo ergo vis me spoliare de prioratu meo, cum nec convictus sum nec confessus de aliquo crimine coram rege nec aliquo iudice meo ordinario? Si monachi mei illam litteram, quam te asseris habere, falsa suggestionem et tacita veritate impetraverint, scitote quod ego reclamo et reclamabo, quoniam omnino falsa est, et illi impetrantes de facto excommunicati sunt." Constabularius ad hæc: "De vestris excommunicationibus et sententiis non intromittam me, sed illud, quod michi injunctum est a domino meo, oportet me exequi, et vos ex parte vestra similiter faciatis." Et prior constabulario: "Qualiter jus meum possum prosequi vel meorum, cum jam per septem septimanas a monachis meis per præceptum tuum in carcere detentus sum, nec inde permiserunt exire, nec saltem ad ecclesiam pergere sine custode vel

“ exploratore; sed nec aliquem de amicis meis ad
 “ me permiserunt intrare ut consilium vel auxilium
 “ haberem ex eis.” Et in continenti cœpit jurare per
 passionem et alia detestanda, quod nunquam talia
 facta fuissent per ipsum, et vocavit maledictum sup-
 priorem et alios sibi adhærentes; dixit eis “ Prior
 “ vester queritur de me, quod vos per præceptum
 “ meum illum in carcere jam diu detinuistis! volo et
 “ jubeo, quantum in me est, quod de cetero habeat
 “ facultatem eundi et redeundi quocumque sibi pla-
 “ cuerit.” Adversarii prioris talibus auditis cum
 rubore recesserunt. Videns vero prior sic se solutum
 a custodia inimicorum suorum, gavisus est, et districte
 cogitabat intra se quid sibi esset faciendum, quia fere
 solus relictus erat ab omnibus amicis suis, tum per
 mortem domini archiepiscopi tum propter absentiam
 clericorum, qui omnes jam recesserunt ab Anglia, unde
 consilium et auxilium habere solebat. Tandem doctus
 a Deo et non ab homine, concepit in animo firmiter,
 ut se fratribus suis Cantuariensibus reconciliaret; et
 misit ad fratres suos speciales in quibus confidebat,
 ut sibi consulerent in hoc facto; et illi gaudentes
 mandaverunt quod a Deo istud propositum erat con-
 ceptum, et quod secure capitulo voluntatem conceptam
 suam intimaret. Qui consilio illorum adqueivit, et
 sic scripsit capitulo:

A.D. 1271.
 December.
 The con-
 stable dis-
 claims all
 share in the
 prior's mis-
 fortunes.

The prior
 determines
 to reconcile
 himself with
 the convent
 of Canter-
 bury.

“ Religiosis viris dominis et amicis in Christo karissimis,
 “ Rogero suppriori et capitulo ecclesiæ Christi Cantuariensis,
 “ frater Ricardus prior Sancti Martini Dvorenensis, eorum
 “ tamen monachus professus, frater humilis et devotus,
 “ reverentiam et obedientiam debitam et devotam. Cum contra
 “ personam nostram quandam sententiam post appellationem
 “ nostram dicamini promulgasse, licet forte nos tutos appel-
 “ latione legitima et indulgentia sedis apostolicæ speciali
 “ talis credatur sententia non ligare, quia tamen bonarum
 “ mentium est, testante Gregorio, ibi culpam agnoscere
 “ ubi conscientia interdum nos non arguit deliquisse, propter
 “ bonum obedientiæ et humilitatis exemplum, a vobis
 “ absolutionis beneficium paratos nos offerimus petere hu-

His letter
 to the sub-
 prior and
 convent of
 Canterbury

A.D. 1272. " militer, ad cantelam, et procuratorem constituere specialem
 " ad jurandum in animam nostram quod, si constiterit nos
 " in aliquo deliquisse, vestris super hoc parebimus bene-
 " placitis et mandatis, salvis in omnibus privilegiis et indul-
 " gentiis apostolicis ecclesiæ Dovorensi et archiepiscopis
 " Cantuariensibus concessis, et in inposterum concedendis.
 " In cujus rei testimonium et cetera."

They agree
to receive
him.

He escapes
from the
convent at
Dover on
foot.

Dismay of
the novices.

The cellarer
offers him a
horse, on
which he
rides to
Canterbury.

Ista littera a subpriori recepta et in capitulo lecta, responsum fuit ei, ex quo fuit paratus stare mandatis capituli, et ipsi parati erant illum admittere tanquam filium obedientiæ. Ab illo ergo die quo receperat istud responsum, cogitabat de die in diem qualiter ab inimicis suis posset recedere, quia insidiæ sibi parabantur cotidie. Et quadam die, dum hæc præmeditasset, cogitavit de fuga beati Thomæ martyris, qualiter evasit et triumphavit de inimicis suis; capam suam super humerum suum sinistrum posuit, et baculum in manu dextra habens, uno tantum garcione secum associato, non per curiam sed per claustrum monachorum ad ecclesiam pergens, et in ipsa ecclesia genua sua flectens, Deo et beato Martino seipsum commendans, cum lacrimis exivit. Videntes vero novitii, qui in claustro erant, exierunt post priorem, lacrimantes et dicentes, "Domine, quid est hoc? Quid
 " proponitis facere?" Et ille: "Redite ad claustrum,
 " et orate pro me; nam ea quæ concepimus dante
 " Deo perficiemus." Et sic processit ille, qui quon-
 dam faleratus et magna pompa per patriam solebat
 incedere; modo, benedictus Deus, cum uno garcione
 et capa pluviali super dorsum, vadit pedes ad fratres
 suos Cantuarienses visurus; et, cum sic incederet ille
 peccator, meritis suis forte exigentibus, per vias luto-
 sas, quoniam hyems erat, venit post illum celerarius fes-
 tinanter, ducens unum palefridum, qui quondam suus
 erat, et rogavit illum ut scanderet conditionaliter tamen
 ut illum Dovoriæ bona fide remitteret, et sponson-
 dit. Ascenso palefrido Cantuariam festinavit. Quo¹

¹ Quo] Qui, MS.

venienti occurrit ei subprior cum officiali et aliis fratribus, statum suum et propositum scire volentes. Receperunt illum in gaudio, et ipse narravit eis omnia quæ gesta erant circa personam suam. In crastino vero intravit capitulum, et pro delicto suo coram omnibus veniam petiit, et, absolutus a præsidente, narravit eis omnia quæ sustinuerat a monachis suis et aliis æmulis suis, et plures compulit lacrimare; et sic absolutus a præsidente missus est in cameram propriam, et priorum consuetam Dovorensium, requiescere donec Altissimus sibi provideret; et consilium et auxilium promiserunt, ita tamen quod causam suam propriis expensis exequeretur. Et sic remansit in camera illa usque adventum fratris Roberti de Kylewardbi, electi per dominum papam, et hoc per annum et dimidium.

A.D. 1272.
He is received by the convent, and absolved.

He stays there until the arrival of a new archbishop.

Medio tempore venit monachus quidam gyrovagus Dovoriam, qui ab abbate suo de Readinges¹ excommunicatus erat: qui ante tempus illud celerarius illius domus et custos maneriorum, et in multis areragiis remanserat; ob quam causam abbas suus posuit eum in carcerem . . . . Iste miser sic afflictus misit domino Eadwardo ad suum passagium in Terram Sanctam, centum libras argenti de mammona iniquitatis, ut illum exueret de manu abbatis sui et de carcere illo. Et ita factum est contra voluntatem ipsius abbatis et sui conventus. Injunxerat enim dominus Eadwardus in recessu suo suis familiaribus, ut, si quem viderent locum vacantem abbatie vel prioratus, sibi providerent. Videns vero omnium malorum princeps iste Stephanus de Penherste, procuravit litteram a cancellario² regis, et per illam litteram misit illum Dovoriam, et tanquam priorem præsentavit illum conventui; et illi

An excommunicated monk of Reading comes to Dover.

He had sent money to Edward, who had recommended him for promotion.

The constable sends him as prior to Dover.

¹ The abbot of Reading at the time was Robert of Burgate, who presided from 1268 to 1287.

² cancellario] Richard Middleton.

A.D. 1272.
He is admitted.

miseri miserum admiserunt, et omnem administrationem habuit tanquam prior in spiritualibus et temporalibus, præter installationem quæ pertinet ad legitimum priorem. Et sic remansit ibi usque ad confirmationem fratris Roberti electi.

Prior
Richard
obtains
letters from
the king;

Medio tempore prior Dovoræ, de consilio officialis Cantuariensis et amicorum suorum, accessit ad curiam regiam et impetravit talem litteram qualis tenor talis est;

ordering the
constable to
suffer the
prior to administer the
convent.

“ Henricus Dei gratia rex Angliæ, dominus Hybernæ et
“ dux Aquitanniæ, Stephano de Penecestre, constabulario Dovoræ, salutem. Cum nuper, occasione contentionis inter
“ priorem Sancti Martini Dovoræ et suppriorum et conventum ejusdem domus, quibusdam de causis subortæ, assignasemus vos et fratrem Robertum de Cantuaria, et alios duos
“ monachos ejusdem prioratus ad blada et ad alia bona de eundem prioratum spectantia, sine dilapidatione seu distractione inde facta, conservanda et in utilitatem ejusdem
“ domus convertenda,¹ ac vos, ratione mandati nostri quod
“ inde recepistis, non permittatis præfatum priorem administrationem bonorum sui prioratus habere, nos, quia non
“ erat intentionis nostræ quod idem prior ab administratione prioratus prædicti destitueretur occasione mandati prædicti, super hoc remedium adhibere volentes, vobis mandamus quod præfatum priorem administrationem prædicti
“ prioratus et bonorum ad eundem spectantium habere permittatis, sicut habere consuevit ante receptionem mandati prædicti, ita tamen quod bona et blada prioratus prædicti
“ nullatenus dilapidentur, et in utilitatem domus suæ convertantur.”

The prior
presents the
letter.

Et fuit ista littera clausa, ista littera sic acquisita cum magno labore et expensis arduis. Accessit igitur dictus prior ad constabularium Dovoræ, ducens secum magistrum Hamonem Doge,² et porrexit ei litteram. Ille vero litteram fregit et inspexit. Deliberavit aliquan-

¹ *convertenda*] conservanda, MS.

² Hamo Doge was a Kentish rector and magister whose name figures in the records of S. Augustine's; see Thorn, ap. Twysden, cc. 1918, 1917. He founded a chantry at Canterbury, in the parish of S. Paul.

tulum; sic respondit: "Ego per litteram patentem
 " domini regis recepi prioratum Dovoræ ad custo- A.D. 1272.
The con-
stable re-
fuses com-
pliance to a
letter close.
 " diendum, et creditis vos quod ego cum simplici
 " littera ista liberem prioratum Dovoræ? Nullo modo
 " faciam. Quod si volueritis prioratum vestrum re-
 " cipere, perquiratis michi litteram patentem, et paratus
 " sum vobis prioratum vestrum restituere." Intellecta The con-
stable
obtains an-
other letter;
 ista littera prædicta a constabulario, misit ad curiam
 regiam et impetravit talem litteram sub ista forma:—

" Henricus Dei gratia, et cetera, dilecto et fideli suo Ste-
 " phano de Penecestre, constabulario castri Dovoræ salu-
 " tem. Licet per quandam suggestionem nuper per priorem
 " Dvorensem nobis factam vobis mandassemus quod præ-
 " dictum priorem administrationem bonorum prioratus ejus-
 " dem habere permetteretis; quia tamen prior prædictus in
 " quadam causa, quam conventus ejusdem loci habet in cu-
 " ria Romana contra capitulum ecclesiæ Christi Cantuari-
 " ensis, prædicto conventui adversatur, in favorem capituli
 " supradicti, per quod prædictum conventum suum præ-
 " textu mandati nostri prædicti ultra modum arctari¹ proponit,
 " necessaria sibi contra honestatem ordinis subtrahendo; ita
 " quod non habet unde sustentari nec etiam unde causam
 " suam prosecui possit in curia supradicta: nolentes, sicut ordering
him to see
to the safe
custody of
the convent,
and its
prior.
 " nec decet, quod prædictus conventus ratione mandati nos-
 " tri prædicti taliter contra intentionem nostram et consilii
 " nostri in hac parte gravetur, vobis mandamus quod una
 " cum duobus monachis honestioribus et discretioribus dictæ
 " domus ad hoc per capitulum proprium specialiter eligendis,
 " provideatis quod bona ejusdem prioratus salvo et sine dis-
 " tractione custodiantur. Et quod conventus prædictus ho-
 " nestam sustentationem habeat de bonis prioratus prædicti, et
 " quod prior habeat cum honestate quæ sibi necessaria fuerint
 " in camera separata, juxta tenorem primi mandati nostri inde
 " vobis directi. Et prioratum ipsum in juribus, libertatibus,
 " consuetudinibus, quas habuit temporibus bonæ memoriæ
 " Bonifacii quondam Cantuariensis archiepiscopi, faciatis con-
 " servare. Teste me ipso apud Westmonasterium, xxx^o die Dated July
30, 1272.
 " Julii, anno regni nostri 1° sexto."

¹ *arctari*] *arcari*, MS.

A.D. 1272.
The prior
obtains
another
letter,

Quam cum impetrasset, misit transcriptum priori Dovoriæ. Prior vero cum fratribus suis una cum magistro Hamone Doge consuluerunt ei, ut iterum accederet ad curiam et contra prædictam litteram impetraret, et sic fecit, cujus talis tenor est:

ordering the
constable to
allow him to
administer
the convent.

“Henricus Dei gratia, et cetera, Stephano de Pencestre constabulario castri Dovoriæ, salutem. Cum nuper occasione contentionis inter priorem Sancti Martini Dovorensis et sup- priorem et conventum ejusdem domus, quibusdam de causis subortæ, assignassemus vos et fratrem, Robertum de Cantuaria et alios duos monachos ejusdem prioratus ad blada et ad alia bona ad eundem prioratum spectantia, sine dilapidatione seu distractione inde facta conservanda, et in utilitatem ejusdem domus convertenda,¹ et vos ratione mandati nostri quod inde recepistis non permittatis præfatum priorem administrationem bonorum sui prioratus habere; nos, quia non nostræ erat intentionis quod idem prior ab administratione prioratus prædicti destitueretur occasione mandati prædicti, super hoc remedium adhibere volentes, vobis mandamus quod præfatum priorem administrationem prædicti prioratus et bonorum ad eundem spectantium habere permittatis, sicut habere consuevit ante receptionem mandati prædicti. Ita tamen quod bona et blada prioratus prædicti nullatenus dilapidentur, sed in utilitatem domus suæ convertantur. Teste me ipso et cetera.”

Item istam litteram subsequentem prior impetravit sub hac forma:—

Another
royal letter
stating the
prior's case,

“Constabulario salutem. Suggesto nobis per conventum Dovorensem quod Ricardus prior eorundem bona sui monasterii consumpsit et etiam dissipavit, in monasterii et monachorum non modicam læsionem, tam loci quam personarum indemnitati præcavere volentes, vobis per nostras litteras patentes sub certa forma dedimus in mandatis ut ipsa temporalia prioratus ejusdem in manum nostram capientes, personis ejusdem monasterii de bonis temporalibus hujusmodi faceretis necessaria ministrari; prior autem prædictus, ad nos accedens personaliter, nobis proposuit, querendo quod conventus ejusdem sibi inobediens, priusquam in hac parte vobis scriberemus, eundem priorem

¹ convertenda] conservanda, MS.

" administratione temporalium et spiritualium contra justitiam A.D. 1272.
 " destituit pro suæ libito voluntatis, quanquam negotia suæ
 " domus gereret utiliter et debite ministraret; propter quod
 " per litteras nostras clausas vobis mandavimus iterato quod
 " bona prioratus ipsius in eodem statu priori restitueretis
 " eidem, in quo erant tempore quo ipsa in manum nostram
 " seiscivistis; ad quam ultimam litteram dicimini respondisse,
 " quod cum prior ipse per suos monachos et non per vos
 " prinsquam per nos fuisset temporalibus destitutus, ac nos
 " prius per nostras patentes litteras bona ipsa in manum
 " nostram capi mandavimus, prætextu litterarumstrarum
 " clausarum eidem priori sua bona temporalia restituere nolu-
 " istis; cumque nolumus, sicut nec debemus, quod conventus
 " prædictus prætextu nostri mandati in sua inobedientia per- and ordering
him to
maintain
the prior in
his rights.
 " severet, vobis mandamus quod prædicto priori omnia bona
 " dicti prioratus sui temporalia sine difficultate aliqua resti-
 " tuatis eidem juxta priorum directarum vobisstrarum
 " continentiam litterarum; nec hoc nostrum mandatum minus
 " exequamini, quod ad monachorum instantiam per nostras pa-
 " tentes litteras mandavimus, subsequenter eidem priori in
 " prioratu suo per vestram deputationem et assignationem
 " necessaria exhiberi; insuper tibi præcipimus quod eundem
 " priorem, quem sub protectione nostra suscepimus, manu-
 " teneas, protegas et defendas, et nec eum nec suos de cetero
 " permittas ab aliquo seu aliquibus indebite molestari. Teste
 " meipso et cetera."

Prior vero cum littera ista perrexerat Doveriam, du- The con-
stable is
forewarned
and the
monks shut
out the
prior.
 cens secum magistrum Hamonem Doge, et præmisit
 ante illum ad prioratum, ut inquireret utrum vellent
 illum admittere; et invenit ibi constabularium promp-
 tum contra priorem; quoniam præmunitus erat de
 prædicta littera sic perquisita. Statim ut monachi
 intellexerunt adventum prioris sui, clausarunt portam
 curiæ et etiam hostiam ecclesiæ, ut nullus sibi pateret
 aditus. Intellecto a magistro Hamone, qui infra curiam The prior
delivers his
letter.
 erat, quod monachi sic fecerant, intimavit constabulario
 factum illorum, et confestim fecit portam aperire, et
 maledixit illos qui clausarant illam. Salutato con-
 stabulario a priore, porrexit ei litteram regis. Per-
 lecta littera dixit constabularius priori, " Domine prior,

A.D. 1272. "bene veneritis ad prioratum tuum, modo es in
 The con- "prioratu tuo, et tibi reddo per præceptum regis,
 stable pre- "sicut michi præceptum est, modo hic remaneas, et
 tends to receive him; "ego te defendam contra omnes inimicos tuos." Et
 consultum fuit priori quod non remaneret ibi illa vice,
 sed declinaret malitiam illorum, et ad manerium suum
 de Siberteswald moram faceret, usque ad tempora
 meliora. Audierant enim monachi quod prior sic pro-
 posuisset; miserunt duos monachos incontinenti cum
 ribaldis, balistis et aliis armis, et curiam illam muni-
 erunt, ita quod nullus ingressum habere potuit, nisi
 pugnasset vel pejus faceret; et sic de consilio magistri
 Hamonis et sociorum suorum reversus est prior Can-
 tuariam, et ibi remansit usque adventum fratris Ro-
 berti electi Cantuariensis.

Floods in
 England.

MCCLXXI. Eodem anno mense Aprili, in Burgundia,
 Francia, Anglia, et maxime in Kantia, fuit tanta inun-
 datio aquarum et terræ motus, ut quasi diluvium secun-
 dum putaretur, ita ut domos per suam inundationem
 asportaret, et pontes lapideos frangeret; segetes, vineas,
 vastaret et absorberet, maxime in partibus transmari-
 nis; et circa Cantuariam, et in ecclesia Cantuariensi ita
 ebullivit, ut criptæ illius ecclesiæ et claustra monasterii
 et alia officia repleta erant aquæ, quod¹ nunquam
 temporibus retroactis visum fuerat.

Death of
 Henry III.,
 Nov. 17.

Anno Domini M^oCC^oLXX^oII^o, xv^o. kalendas Decembris,
 obiit Henricus rex Angliæ, filius regis Johannis, do-
 mino Eadwardo existente in Terra Sancta, vel in illa
 quæ dicitur Tunes; et regnavit quinquaginta sex annis,
 tribus septimanis et tribus diebus, ætatis suæ anno
 sexagesimo quarto; et sepultus est in Westmonasterio.

Adam of
 Chillenden
 renounces
 his election.

Item eodem anno in æstate præcedenti resignavit
 Adam de Chilindene electionem de se factam in mani-
 bus domini papæ.

¹ quod] quæ, MS.

Anno Domini M^oCC^oLXX^oII^o. frater Robertus de Kile-
 wardbi datus est in archiepiscopum Cantuariensem a
 domino papa Gregorio decimo, Viterbiæ, in crastino
 Sancti Jeronimi. Audita ista provisione, multum ad-
 mirabatur tota terra Anglicana de tali provisione et
 tali persona. Audiens autem conventus ecclesiæ Christi
 Cantuariensis istos rumores, cum aliis comprovinciali-
 bus miserunt ad electum Londonias, ubi tunc erat cum
 Prædicatoribus, subpriorem, officialem, et priorem Do-
 vorensem, ut illum admitterent tanquam electum et
 pro conventu¹ salutarent. Ipse vero recepit illos in
 osculo pacis cum magno gaudio; et bene per octo dies
 remanserunt Londoniis et tractabant cotidie de negotiis
 ecclesiæ et de causa Dovorensis ecclesiæ. Illa vice re-
 signavit officialis Cantuariensis officialitatem suam in
 manibus electi, et electus alterum constituit, magistrum
 Hugonem de Colebregge. Postea tractabant de conse-
 cratione sua, et statuerunt diem consecrationis primam
 Dominicam Quadragesimæ, quæ fuit quarto kalendas
 Martii. Fuit autem consecratus in ecclesia Christi,
 astantibus sibi suffraganeis, Willelmo Batoniensi, qui
 eum consecravit, Nicholao Wintoniensi, Waltero Ex-
 oniensi, Godefrido Wygorniensi, Hugone Helyensi,
 Aniano Assavensi, [Aniano]² Bangorensi; ceteri, qui
 absentes fuerunt, miserunt procuratores cum litteris
 excusatoriis. Post consecrationem suam intravit capi-
 tulum suum, et creavit officiales qui creandi erant, et
 similiter tractavit de statu electionis, et de expensis
 factis pro electione; quoniam videbatur conventui quod
 ipse omnes expensas circa electionem factam solvere
 deberet; et hoc procuravit prior a papa quando cessit,
 quod archiepiscopus futurus omnes expensas circa elec-
 tionem factas solveret, et hoc vult decretalis;³ et

A.D. 1272.
 Oct. 1.
 Robert Kil-
 wardby
 appointed
 archbishop.

The con-
 vent sends
 to salute
 him.

He appoints
 a new
 official.

He is con-
 secrated,
 Feb. 28, 1273.

Discussion
 in chapter
 on the ex-
 penses of
 the election.

¹ *pro conventu*] per conventum,
 MS.

² *Aniano*] Blank in the MS.

³ The law was that the expenses

of the election should be paid out of
 the funds of the see; Decr. Greg.
 IX., lib. i. tit. 6, c. 45.

A.D. 1273.
Feb. 26.
Arrangement made
for the pay-
ment.

Visitation of
the arch-
bishop at
Dover.
March 8.

The prior
of Dover is
advised to
resign.

He refuses.

March 9.
The arch-
bishop sum-
mons him to
the chapter-
house.

fuit summa expensarum tria millia marcarum. Videns vero archiepiscopus multum se gravari, si istam pecuniam solveret, motus contra priorem, quærebat opportunitatem ipsum a prioratu amovendi, et fecit scrutiny, et inquisivit multum de priore, ut occasionem haberet ipsum removendi. Prior vero, præmunitus ab aliquibus, induxit conventum ut mille et trescentas marcas relaxarent archiepiscopo, et sic evasit manus archiepiscopi. Omnia ista sic ordinata, mandavit Doveriam, ut ibi veniret visitaturus; et diem statuit et injunxit priori Dovorensi ut secum veniret. Qui libenter perrexit, ducens secum magistrum Hamonem Doge, sperans statum suum recuperare. Cumque venissent ibi, coepit archiepiscopus visitare priorem et postea conventum, sicut consuetudo requirit; prior vero intimavit ei omnia quæ sibi acciderant, de incarceratione sua et de omnibus aliis injuriis sibi illatis. Conventus vero accusavit priorem suum de perjurio et de omnibus malis quæ potuerunt cogitare. Auditis hinc inde partibus, archiepiscopus consuluit clericis suis quid esset faciendum. Interim accessit prior ad officialem archiepiscopi, ut inquireret quid sentiret de illa visitatione; at ille respondit quod multa audierat quæ non fuerant dicenda, at ille subjunxit et dixit priori, quasi consulendo: "Domine prior, quid valet vita hominis religiosi nisi habeat pacem et tranquillitatem? ego dico propter hoc quod isti monachi mirabiles sunt, et parum diligunt vos, et, si voluissetis resignare prioratum vestrum, dominus meus provideret vobis in melius quam modo provisum est." Ad hæc prior respondit quod illud quod dominus suus sibi dederat nunquam resignaret. In crastino vero, scilicet septimo idus Martii, intravit archiepiscopus capitulum Dovorense, ut diffiniret pro utraque parte. Primo habuit magnum colloquium cum conventu, et postea vocavit priorem; et intravit prior capitulum, et sedit in sede propria, ubi consuevit antea sedere, dicto a priore "Benedicite," et

archiepiscopus et conventus, "Dominus," subjunxit archiepiscopus et dixit; "Domine prior, quid petis?" Respondit prior, "Domine, peto restitui in prioratum meum;" et archiepiscopus, "Et ego te restituo." Post istam falsam restitutionem archiepiscopus proclamavit totum conventum, et illi omnes surgentes prostraverunt se ante archiepiscopum, priore sedente juxta archiepiscopum, archiepiscopo in dolo sic dicendo, "Sententiæ latæ sunt hinc inde; et ad cautelam absolvo vos; præterea multum deliquistis contra priorem vestrum, et maximum scandalum fuit, quando dene-gastis sibi introitum in domum suam propriam, claudendo januas vestras contra illum. Unde præcipio vobis quod vos petatis sibi veniam, et quod a modo mutua dilectio sit inter vos." Et ita fecerunt; et injunxit illis archiepiscopus, quod quilibet sacerdos cantaret tres missas, ceteri inferioris ordinis quinque psalteria. Isti miseri, sic absoluti ab omnibus injuriis, quæ fecerunt priori illorum, tam de incarceratione sua quam aliis afflictionibus omnino tacitis et suppressis. Fuerunt autem in clauastro et in curia fere omnes majores villæ Dovoræ expectantes rei adventum et statum prioris. Finito capitulo exivit archiepiscopus cum priore, et intravit cameram prioris, sequentibus illos constabulario cum aliis hominibus de villa, magnum gaudium patientes de restitutione prioris. Archiepiscopus vero ascendens in cameram superiorem, ducens secum officialem et magistrum Constantinum, qui erat inimicus prioris et amicus monachorum, cum essent diu in consilio, vocavit archiepiscopus priorem ad se et dixit priori: "Domine prior, multæ turbationes et pugnæ factæ sunt inter vos et monachos vestros, ita quod tota patria clamat de factis vestris, et ista nolo de cetero tollerare; unde ab ista cura te absolvo;" et statim injunxit ei, ut iter arriperet Cantuariam, et ibi staret, donec aliud daret sibi in mandatis. Cui prior absolutus respondit, "Domine archiepiscope, de abso-

A.D. 1273.
March 9.
The prior
demands
restitution.

The arch-
bishop ab-
solves the
convent,
and bids
them ask
the prior's
pardon.

Slight pen-
ances im-
posed.

Joy at the
conclusion
of the strife.

The arch-
bishop re-
moves the
prior from
his office
and bids
him go to
Canterbury.

A.D. 1173.
March 9.
The prior
replics but
obeys.

He is shut
out at Can-
terbury.

He is re-
ceived in the
house of a
friend.

March 10.
The monks
explain their
reasons for
excluding
him.

Popularity
of the prior
of Dover, in
Kent.

“ lutione ista et de isto iudicio quod jam protulisti in
“ me et conventum istum, sit super anima tua, ut
“ respondeas pro me in die iudicii.” Ad hæc archi-
episcopus non respondit ei verbum, et sic absolutus
statim profectus est Cantuariam; et, cum venisset ad
portam curiæ, statim venit portarius curiæ, et dixit
priori ex parte dominorum suorum sibi esse injunctum
quod non permitteret illum intrare; et statim januas
clausit et similiter portæ cimiterii clausæ sunt. Prior
vero, talia videns, multum expavit, et quo se diverte-
ret multum cogitavit, quoniam jejunos erat, et fuit
hora vespertina. Tandem habito consilio cum suis de-
clinavit ad domum magistri Hamonis, et ibi se refecit,
et narravit omnia ei quæ sibi acciderant. Post refec-
tionem vero exivit civitatem, et receptus est a quodam
amico suo non longe ab urbe.

In crastino vero misit fratrem Willelmum de Suth-
amtune et magistrum Hamonem Doqe ad conventum,
ut inquirerent causam sui expulsionis; et responsum
fuit eis quod non propter aliud nisi propter conse-
quentiam malam, quod priores Dovorenses debuissent
iterum redire ad suam matricem ecclesiam; et illi
nuntii subjunxerunt, dicentes illum esse illorum mona-
chum et professum, et, quod maximum scandalum pos-
set evenire de tali facto, consuluerunt ut illum admit-
terent, sed indurati noluerunt. Et cum ille frater
Ricardus per multum tempus stetisset in ecclesia su-
pradicta, et multum sua persona per totam patriam
bene notata fuerit, tot fuerunt maledictiones per totam
civitatem et extra, ut vix aliquis per plateas vel vicos
incederet qui non malediceret omnes adversarios suos.
At ille omnia ista patienter sustinuit, et sic clausæ
fuerunt januæ et custodiæ per duos dies; et hoc
totum factum est per tales quorum nomina scribere
omitto.

Et cum ille frater passus sit talem injuriam et vere-
cundiam a fratribus suis propriis, quod ad cameram

ubi harnasium suum dimiserat, accessum habere non potuit, multum turbatus est spiritu, et ad archiepiscopum accessit, et omnia ista sibi intimavit. Archiepiscopus multum compatiebatur ei, et cito mandavit subpriorem quod statim visis litteris accederet ad eum. Qui, veniente subpriore et præcentore, post multas altercationes et ambages, tradidit archiepiscopus dictum fratrem Ricardum per manum dicto subpriori, dicens, "Custodite istum bonum virum a modo, sicut velletis me custodire." Subprior vero dissimulavit, prout potuit, et concessit si placeret conventui, et sic recesserunt a curia. Frater vero Ricardus sequebatur illos, ut sciret certum responsum ab eis, et quid sibi esset agendum. Respondit præcentor ei quod veniret in crastinum Cantuariam, quod ipsi procurarent negotium suum erga conventum, sicut archiepiscopus illis injunxerat. Frater Ricardus, accepta ab eis licentia, hospitavit se nocte illa cum vicario de Helham; illi vero in manerio illorum de Hedesham.

A.D. 1273.
March 12.
The arch-
bishop pities
him and
commends
him to the
charge of
of the sub-
prior and
precentor
of Christ
Church.

They pro-
mise com-
pliance.

In crastino vero, summo mane, frater Ricardus perrexit Cantuariam, et ingressit se in cameram suam ubi prius erat. Mirati sunt universi, audito sic a conventu suo adventu, quidam sic, et quidam aliter, et diffinitum fuit inter illos ut non remaneret in camera illa, sed in cella hospitem, sicut hospes, donec archiepiscopus aliter provideret. Et sic recuperavit frater Ricardus domum suam nolentibus æmulis suis.

March 18.
The ex-prior
recovers his
home at
Canterbury.

Eodem anno obiit Henricus de Sandwico episcopus Londoniensis; cui successit Johannes de Chishelle, decanus Londoniensis, et consecratus est apud Lambethe de licentia capituli Cantuariensis.¹

John Chis-
hull bishop
of London.

Anno Domini M^oCC^oLXX^oIIII^o, mense Maii, Gregorius papa celebravit consilium generale apud Lugdunum; A.D. 1274.
Council at
Lyons.

¹ John Chishull was consecrated to the see of London at Lambeth, on the 29th of April 1274, by the bishop of Worcester;

Wikes, p. 257; the Liber de Antiquis Legibus (p. 164) mentions the bishop of S. Asaph as consecrator.

A.D. 1274.
A tenth for
six years
taken for
the crusade.

et ibi convenerunt omnes prælati fere totius Christianitatis; et in ipso consilio ipse papa petiit et optinuit, in subsidium Terræ Sanctæ, decimam omnium proven-
tuum ecclesiarum a clero tam spiritualium quam tem-
poralium, per sex annos sequentes. In illo concilio
reconciliati sunt Græci, et conversi sunt ad fidem nos-
tram, et ad subjectionem Romanæ ecclesiæ. In isto
concilio multi prælati de diversis nationibus mortui
sunt.

Coronation
of Edward
I., Aug. 19.

Item eodem anno dominus Eadwardus filius regis
Henrici iiii^{ti} coronatus est, apud Westmonasterium, a
Roberto Cantuariensi archiepiscopo in magna gloria,
mense Augusti, scilicet die Sancti Magni martyris.
In qua coronatione fuit rex Scotiæ, et omnes mag-
nates tam Angliæ quam Franciæ, Burgundiæ, Picardiæ,
et Flandriæ.

Death of
prior Chil-
lenden.

Eodem anno idus Septembris obiit Adam de Chi-
lindenne, prior ecclesiæ Christi Cantuariensis; cui suc-
cessit in prioratum frater Thomas de Ringemere, ca-
pellanus ejusdem domini archiepiscopi, et installatus
est per ipsum archiepiscopum tertio decimo kalendas
Octobris, scilicet die Sancti Theodori archiepiscopi
Cantuariensis, per quartam feriam. Eodem anno obiit
magister Ricardus de Mepham, decanus Lincolniensis;

Thomas of
Ringmere
installed as
prior, Sept.
19.

cui successit magister Johannes de Meidestane; et
cito circa Pascha mortuus est. Cui successit magister
Oliverus de Suttune. Item obiit magister Laurentius
episcopus Roffensis; et electus est dominus Walterus
de Mertune, et consecratus est a Roberto Cantuariensi
archiepiscopo, in manerio suo de Gillingham in parochiali
ecclesia, licentia petita et optenta a capitulo Cantuari-
ensi.¹ Eodem anno obiit episcopus Batoniensis Willel-
mus; et electus est dominus Robertus Burnel, cancella-
rius domini regis, et consecratus est in die Palmarum,

Walter de
Merton con-
secrated.

¹ Walter de Merton was conse-
crated Oct. 21, 1274: the letters

referred to in the text are preserved
at Canterbury.

quæ fuit vii^o idus Aprilis, in prioratu de Mertune, a Roberto Cantuariensi archiepiscopo, astantibus sibi suffraganeis suis, de licentia capituli Cantuariensis. Item eodem anno obiit Margareta regina Scotiæ, soror domini Eadwardi regis Angliæ, et Beatrix soror sua comitissa Britanniæ.

A.D. 1275.
April 7.
Bishop Bur-
nell con-
secrated at
Merton.

Memorandum quod x^o kalendas Octobris, anno Domini m^occ^olxxv^o, dominus Robertus dictus de Kilwardby, archiepiscopus Cantuariensis, contulit Johanni de Ludham officium senescalli aulæ hospitem prioratus, et in crastino notificavit priori et capitulo, per litteras suas, collationem suam factam dicto Johanni. Et eodem die idem Johannes, coram domino Thoma de Ringemere tunc priore et conventu in pleno capitulo, corporale iuramentum præstitit quod fideliter ac diligenter et in propria persona faceret totum servitium quod ad dictam senescalliam secundum consuetudinem ecclesiæ Cantuariensis pertinet faciendum: et si aliquo casu personaliter hoc facere non posset, tunc de gratia et licentia speciali dicti prioris talem ydoneum attornatum, quem dictus prior duceret admittendum, constitueret ad dictum servitium pro ipso ad tempus plenarie faciendum. Juravit etiam dictus Johannes quod consilium et auxilium prædictis priori et conventui fideliter præstaret, quotienscumque super hoc foret requisitus, et quod consilia et secreta sua ad dampnum seu scandalum ipsorum vel alicujus eorum nulli aliquialiter revelaret.

Appoint-
ment, by the
archbishop,
of John of
Ludham as
steward of
the guest-
hall of the
priory, Sept.
22.

Oath taken
on the
occasion.

Anno Domini millesimo cc^olxx^o quinto obiit Johannes Bretun episcopus Herefordensis, mense Aprili; et electus est magister Thomas de Cantulupo, canonicus illius ecclesiæ. Eodem anno obiit filia comitis Almarliæ, uxor domini Eadmundi filii regis Angliæ. Eodem anno, de voluntate regis et magnatum terræ, ejecti sunt omnes mercatores qui dicuntur

Thomas of
Cantilupe
made bishop
of Hereford.

A.D. 1275.
Banishment
and recon-
ciliation of
the Caor-
sins.

Gaston of
Bearn tries
to make
peace with
the king.

Consecra-
tion of
Thomas
Cantilupe,
Sept. 8.

On the 9th
of Septem-
ber, the
archbishop
deposes the
abbot of
Faversham.

Kaversins, sed mediante pecunia in brevi pacificati sunt cum domino rege et aliis, et sic plures remanserunt. Item, die sabbati post festum Sancti Jacobi, applicuit Dovorise comes Gloverniæ, veniens de partibus transmarinis, cum senescallo Franciæ et aliis magnatibus, ducens secum Gastonem de Berne, quem misit rex Franciæ regi Angliæ ad pacificandum de guerra mota annis præcedentibus in Gasconia per ipsum contra regem Angliæ; sed habito tractatu inter illos, permisit illum rex Angliæ redire ad partes suas pace non confirmata. Item eodem anno, die Nativitatis beatæ Mariæ, consecratus fuit magister Thõmas de Cantulupo¹ in episcopum Herefordiæ a Roberto Cantuariensi archiepiscopo, in ecclesia Christi Cantuariensi, astantibus sibi suffraganeis tantum Londoniensi et Rofensi, ceteris absentibus; pro quorum absentia archiepiscopus multum turbabatur. Nec etiam vicini sui Walenses episcopi volebant venire, nec se ipsos canonice excusare.

In crastino Nativitatis beatæ Mariæ, circa horam tertiam, exivit dominus archiepiscopus a camera sua cum tribus episcopis prænominatis, et ingressus est ecclesiam cum clericis suis et turba multa subsequenti, quasi synodum vel consistorium tenendum. Ipse autem sedens cum episcopis suis incepit quandam narrationem de abbacia de Feveresham, qualiter in anno præcedenti ibi visitaverat, et, facta visitatione, invenit ibi multa corrigenda in spiritualibus et temporalibus. Tandem visitatione facta totum pondus cecidit super abbatem, quoniam a monachis propriis accusatus fuit in multis, et quasi convictus; et propter illas accusationes a domino archiepiscopo in publico recitatas incontinenti illum deposuit, et depositum in publico consistorio denunciavit. Inhibuit insuper priori et monachis de Feveresham, qui præsentibus ibi fuerunt, ne de

¹ Bishop of Hereford 1275-1282, and afterwards canonised.

cetero ei obedirent, nec pro abbate haberent. Iste abbas fuit dictus Petrus de Rodmersham.¹ Eodem anno, vii^o idus Octobris, obiit magister Hugo de Mortuomari, archidiaconus Cantuariæ, apud Meidestane, et sepultus est apud Boxele a priore Cantuariensi. Item eodem anno obiit Humfridus de Boun comes Herefordiæ.² Item eodem anno, mense Septembris, terræ motus fuit magnus in multis regionibus, et maxime in Anglia, et inundationes aquarum quoque circa villas maritimas. Circa festum Sancti Michaelis conventus ecclesiæ Christi Cantuariensis, de voluntate ipsorum admiserunt quendam fratrem de ordine Minorum, Willelmum nomine, cognomento de Everel, ad legendum theologiam; qui dictus frater incepit legere die Sancti Nicasii martyris: et istud a retroactis temporibus inauditum; et quid per istam lectionem et scholam subsequetur, in futuro patebit, quoniam novitates pariunt discordias. Item in festo Sancti Eadwardi Regis et Confessoris, dominus rex Eadwardus tenuit parlamentum suum Londoniis, in quo fuerunt archiepiscopi, episcopi, et fere omnes magnates terræ; et in illo parlamento magister Rogerus de Setune,³ justitiarius domini regis, exorsus est sermonem suum, narrando et exponendo negotium domini regis, qualiter a juventute sua laboraverat in terris diversis, et maxime in terra illa sancta, et qualiter thesaurum suum et thesaurum patris sui expendiderat; petiit ab omnibus auxilium. Audita petitione consultum est fere ab omnibus, ut quindecima omnium bonorum sibi daretur, et ita concessum est. Post parlamentum, circa festum Sancti Leonardi, Johannes filius Johannis⁴

A.D. 1275.
The arch-
deacon
Hugh Mor-
timer dies,
Oct. 9.

Earthquake
in Septem-
ber.

Introduc-
tion of a
lecturer in
theology at
Canterbury.

Parliament
at London,
Oct. 13,

opened by
Roger Seton.

Grant of a
fifteenth.

¹ Peter of Rodmersham, appointed in 1272; Mon. Angl. iv. 570.

² Humfrey Bohun, 1220–1275.

³ Roger de Setune, chief justice of Common Pleas, 1273–1277.

⁴ John Fitz John, a baron of the house of Geoffrey Fitz Peter, earl of Essex; strictly speaking John Fitz John, Fitz John, Fitz Geoffrey. See above, p. 236.

A.D. 1275.
Death of
John Fitz
John.

Visit of
the king's
daughter
Eleanor,
Nov. 7.

Appoint-
ment of a
new archi-
deacon.

The abbot of
Faversham
blessed,
Nov. 10.

Anselm of
Eastry made
prior of
Dover, in
December.

Ill treat-
ment of
Richard of
Wenchepe.

mortuus est apud Lamheye, de qua morte dominus rex et omnis curia turbata fuit.

In crastino Sancti Leonardi filia Eadwardi regis Angliæ, nomine Alienora, venit Cantuariam, causa visitandi sanctum martyrem Thomam, quoniam Dominus dederat sanitatem prius per merita ipsius martyris; nam antea in magna infirmitate detinebatur. Item, mense supradicto Octobris, contulit dominus Robertus archiepiscopus archidiaconatum Cantuariæ magistro Willelmo de Mideltune,¹ officiali suo. Item post depositionem illius Petri supradicti, abbatis de Feveresham, archiepiscopus Cantuariensis fratrem Oswaldum de Eastria,² monachum ecclesiæ Christi Cantuariensis, in ipsa ecclesia de Feveresham de facto constituit abbatem, et iiii^{to} idus Novembris apud Rockyng³ benedixit. Item eodem anno, mense Decembris, contulit Robertus archiepiscopus prioratum Dovoræ fratri Ansellmo de Eastria,⁴ tunc suppriori ecclesiæ Christi Cantuariensis, a quo prioratu injuste et sine causa rationabili, duobus annis elapsis, fratrem Ricardum de Wenchepe amoverat. Qui in ecclesia Christi Cantuariæ moram fecit per idem tempus, expectans restitutionem suam; et non fuit qui fideliter adjuvaret eum propter falsitatem et astutiam Dovensium et negligentiam Cantuariensium, quia prædictus Ricardus nec convictus nec confessus fuit super aliquo delicto, nec publicatus ab ipso archiepiscopo in visitatione prius facta Dovoræ, sed, sicut archiepiscopus scripsit capitulo Cantuariensi ita dicendo, "quia adhæsit capitulo vestro Cantuariensi, ipsa sede vacante. et contra monachos Dovoræ resistebat, ipsum a prioratu Dovensium absolutum ad vos remittimus";

¹ William de Middleton, made bishop of Norwich in 1278.

² Called in the Monasticon (iv. 570) Oswald of Eastry.

³ Rockyng³ Ruckinge, in Kent.

⁴ Anselm of Eastry was prior of Dover, 1275; Mon. Angl. iv. 530.

et, sicut in jure continetur¹ quod prior conventualis non debet amoveri sine causa rationabili, istum Ricardum in camera sua propria et coram lecto suo absolvit, in præsentia tantum duorum clericorum, scilicet magistri Constantini et magistri Hugonis de Colebregge. Omnia ista facta sunt anno Domini m^occlxxiii^o, septimo idus Martii.² Sed istos clericos prænominatos et alios æmulos prædicti Ricardi, in brevi de medio sublatis sunt per dispositionem divinam.

A.D. 1275.
Recurrence
to the story
of his de-
position, in
1273.

Item eodem anno in Quadragesima venit iterum Gastum de Berne, quem supra tetigimus, in Angliam, et a rege captus et Wintoniæ incarceratus. Item eodem anno,³ scilicet v^o idus Januarii, obiit Gregorius papa decimus, qui annis præteritis in concilio Lugdunensi omnem clerum in decima danda induxerat in subsidium Terræ Sanctæ. Cui successit frater Petrus natione Burgundus, et de ordine Prædicatorum, qui primo v. exstitit Lugdunensis archiepiscopus, postea per provisionem papæ factus est Hostiensis episcopus, ultimo in papam electus et vocatus Innocentius quintus; et intronizatus est post undecim dies prædecessoris sui decessum. Item eodem anno, ante Pascha, casu contingente et inopinato, venit a partibus transmarinis filius Symonis comitis Leycestræ, Almaricus nomine, ducens secum sororem suam, virginem nobilissimam, desponsandam Neulino principi Walliæ; qui cum proposuisset applicuisse in Walliam, ut declinaret insidias Anglorum, casu infortuito et ventorum con[flictu] portum Bristollæ delatus est. Ibi statim cognitus et arestatatus per constabularium, ad regem missus. Quem

A.D. 1276.
Gaston of
Bearn im-
prisoned.

Promotion
of Innocent
V.

Amalric de
Montfort
carried by
a storm into
the port of
Bristol;
arrested
and sent to
the king.

¹ Decretal. Gregor. IX., lib. iii. tit. 35, c. 2 (ed. Pith. ii. 179).

² The date of the visitation of the archbishop at Dover, and of the deposition of Richard Wenchepe. See p. 275.

³ Gregory X. died Jan. 10, 1276; his successor, Innocent V., was chosen Feb. 21. The new pope was Peter of Tarentaise, bishop of Ostia, who had been archbishop of Lyons, 1272-1273.

A.D. 1276.
He is lodged
in Corfe
castle.

rex gratanter recepit, et post multas exprobationes ad castrum de Corf deduci præcepit, et ibi firmiter custodiri mandavit. Sororem suam reginæ suæ custodiendam commendavit. Fratres de ordine Prædicatorum, et alios¹ qui cum illo venerant, liberos abire permisit.

The feast of
All Saints
received as
a first-class
festival.

In isto item anno, ante festum Omnium Sanctorum, festivitas Omnium Sanctorum ordinata est principalis in ecclesia Christi Cantuariensi, de consensu Thomæ prioris et voluntate capituli, ubi prius solebat fieri secundaria. Item in illo anno suspensæ sunt Laudes de omnibus sanctis, et "Pneume" in fine antiphonarum et "Kyrieleyson."

June 9.
Edmund of
Lancaster
and his
bride visit
Canterbury.

Anno Domini M^oCC^oLXX^oVI^o. Eodem anno, quinto idus Junii, dominus Eadmundus, frater domini regis Angliæ, venit Cantuariam de partibus transmarinis, ducens secum uxorem suam, scilicet reginam Navarræ et comitissam Campaniæ,² quam prius desponsaverat in partibus illis. Cui mater sua regina Angliæ Cantuariæ occurrit; sed ante adventum suum recessit versus Cicestriam propter translationem Sancti Ricardi in brevi facturam.

June 8.
The church
of Beaulver
bestowed on
Herbald on
hospital.

Item eodem anno, vii^o kalendas Junii, frater Robertus archiepiscopus Cantuariensis contulit ecclesiam beatæ Mariæ de Raculfre, cum capellis suis, in proprios usus, leprosis de Herebaudune; ita videlicet quod custos illius hospitalis, qui pro tempore fuerit, solvet centum marcas argenti annuatim hospitali de Nortgate ad quatuor anni terminos; et istam collationem fecit, ut alleviaret pensionem illam quam annuatim de camera sua percipere consueverunt prædicti hospitalis, scilicet centum et lx^{ta} libras sterlingorum; et ista collatio confirmata est per capitulum Cantuariense, ita tamen quod prædictus archiepiscopus con-

¹ alios] alii, MS.

² Blanche of Artois, widow of
Henry king of Navarre and count

of Champagne: she was mother of
earl Thomas of Lancaster.

cessit capitulo suo Cantuariensi, quod, vacante sede Cantuariensi, habeat capitulum liberam potestatem prædictum custodem amovendi et alium instituendi, secundum quod viderit expedire. In hoc anno obiit Hereveius de Borham decanus Londoniensis,¹ et electus magister Thomas de Hingelestorp.

A.D. 1276.
Death of
the dean of
S. Paul's.

In isto anno, sexto decimo kalendas Julii, translatus est corpus Sancti Ricardi Cicestrensis episcopi, in magna gloria, a fratre Roberto Cantuariensi archiepiscopo, astante rege Eadwardo et aliis magnatibus terræ, tam clero quam populo innumerabili. Peracta ista translatione, prædictus archiepiscopus dextrum brachium illius sancti secum Cantuariam detulit, et in ecclesia Christi cum aliis reliquiis honorifice collocavit; et sicut consueverant prædecessores sui in translationibus sanctorum, videlicet Eadwardi regis et confessoris a Sancto Thoma translatis, et petra quæ super illum jacuit Cantuariam delato, et juxta tum-
bam illius martyris per multos annos a populo viso, erecto,² et tandem pius rex Henricus quartus ob reverentiam et devotionem Sancti Eadwardi in ecclesia Christi in ejus nomine altare construxit, et illum lapidem super altare apponi fecit. Qui voluerit scire causam et miraculum istius lapidis, legat vitam Sancti Wulstani Wigorniensis episcopi, quem Wulstanum magnus pater Stephanus, quondam Cantuariensis archiepiscopus, in ecclesia Wigornensi egregie transtulit, et brachium suum dextrum ad ecclesiam Christi Cantuariensem deferri fecit, acibi dimisit.³

June 16.
Translation
of S. Richard
of Chichester.

Usage of the
archbishops
with regard
to relics.

¹ Hervé of Boreham, dean of S. Paul's, 1274–1276. Thomas of Ingaldsthorpe, his successor, became bishop of Rochester in 1283.

² *a populo viso erecto*] MS.

³ The story of Wulfstan striking his staff on the tomb of Edward the

Confessor, and the miracle which followed, is not in the Life printed by Wharton in the *Anglia Sacra*, ii. 241, sq.: it is, however, told by Ailred of Rievaulx in his *Life of the Confessor* (ap. Twysden, cc. 405, sq.).

A.D. 1276.
Otto-
bon
becomes
pope as
Adrian V.

Item eodem anno mense Junii obiit papa Innocentius quintus;¹ et post illum electus est Octobonus, quondam legatus Angliæ tempore guerræ de Lewes vel cito post guerram, et electus est in vigilia Sancti Johannis Baptistæ, et nominatus est Adrianus, a loco ubi cardinalis erat; qui in brevi intoxicatus est, ut dicebatur, et mortuus est in mense Septembris sequenti.

John XXI.
pope.

Post illum electus est quidam cardinalis genere Hispanus;² et vocatus est Johannes vicesimus primus, et mortuus est in anno sequenti: et sic isti quatuor papæ creati fuerunt in anno fere et dimidio.

A.D. 1277.
Quarrels
and contro-
versies res-
pecting the
church at
Dover.

Anno Domini M^oCC^oLXX^oVII^o, circa festum Sancti Michaelis, monachi Dovorix receperunt clericos ad monachatum et raserunt, inconsulto priore illorum; et hoc propter dissensionem in tempore Sancti Eadmundi archiepiscopi inchoatam, de multis articulis, scilicet de subpriore creando et de novitiis recipiendis et profitendis; sicut continetur in compositione quæ tempore dicti sancti ordinata fuit et per illum confirmata de consensu partis utriusque ecclesiæ. Ista compositio diu permansit in suo robore usque ad tempus Bonifacii archiepiscopi, qui per falsam suggestionem Dovorensium infregit, subpriorem amovendo Dovorix qui creatus erat per capitulum Cantuariense, et alium substituit de conventu Dovorensi contra consuetudinem Cantuariensis ecclesiæ; qui ab illo tempore a subjectione et obedientia Cantuariensis ecclesiæ se subtrahere conati sunt.

Account of
its founda-
tion.

Modo restat dicere qualiter ecclesia Sancti Martini vetus Dovorix constructa sit, et postea dante Deo veniemus ad novam ecclesiam, quæ extra muros constructa est, et de monachis qualiter illic venerunt.

¹ Innocent V. died June 22, 1276: his successor Adrian V. (Otto-
bon dei Fieschi) was elected July 11, and died Aug. 16, the same year.

² John Peter, bishop of Frascati, elected Sept. 17, 1276, died May 16, 1277.

Rex Cantiae Christianissimus Wytdredus, qui quartus fuit post regem Ethelbertum, qui Christianitatem suscepit a Sancto Augustino, qui cum semel esset ab inimicis suis interceptus multum timuit, et oravit Dominum ut sibi auxilium ferret. Apparuit ei Sanctus Martinus, dicens ne desperaret, et promittens quod inimicos suos vinceret. Victoria potita, Deo gratias egit, et in villa Dovorise beato Martino ecclesiam fundavit, et kanonicos saeculares in eadem instituit, atque ad sustentationem illorum de redditibus suis largiter providit. A tempore istius regis usque ad tempus Willelmi de Curbuil, Cantuariensis archiepiscopi, steterunt ibi canonici qui habuerunt decanum et praebendas more canonicorum saecularium. Post multum vero temporis curriculo accidit ut ecclesia Christi Cantuariensis dedicari debuit, ad cujus dedicationem confluit fere omnis populus cum rege suo Henrico seniore,¹ et rege Davit Scotiae; et dedicavit illam praedictus archiepiscopus Willelmus quarto nonas Maii, cum honore et munificentia magna; et in illa dedicatione praefatus rex Henricus dotavit ecclesiam Christi de ecclesia beati Martini Dovorise, cum omnibus pertinentiis suis, et carta sua confirmavit.² Considerans autem archiepiscopus Willelmus vitam canonicorum pessimam, qui tunc erant in ecclesia Sancti Martini, locumque, in medio villae parvulae situm et populosae, religiosorum conversationi aptum non esse, novam ecclesiam, decenti opere factam, jussit aedificare extra villam ad austrum citissime, in qua canonicos regulares instituere proposuit. Petierat enim a rege quod canonicos saeculares qui erant in ecclesia Sancti Martini posset amovere, et religiosos instituere; quod sibi concessum est. Et cum omnia parata essent ad ista facienda, assumpsit unum conventum de Mertone

A.D. 1277.
History of
the founda-
tion of S.
Martin's,
Dover.

Vitae Arch.
below,
p. 383,
and above,
vol. i. p. 96.

It is given
by Henry I.
to Christ
church,
Canterbury.

A new
church
built.

¹ *seniore*] secundo, MS.

² The story is here told with some variations from the narrative of Gervase, cited in the margin.

There Elmer is prior of Canterbury, and Helewis archdeacon. Here both these officers are called Herlewin.

A.D. 1277.
History of
S. Martin's,
Dover.

Institution
of canons
regular.

Appeal of
the monk
Jeremiah.

Monks sent
from Christ
church.

Charter of
archbishop
Theobald to
Dover.

et misit illum Dovoriam cum omnibus necessariis suis, per duos episcopos scilicet Johannem Rofensem et Bernardum Menevensem, et archidiaconum Cantuariensem Herlewynum, ut illum conventum in novam ecclesiam Dovorizæ introducerent et installarent; et, ut invenimus in veteribus cronicis, dicunt quod prior Cantuariensis Herlewynus nomine præsens ibi fuit, vir bonus et tamen simplex, qui huic facto consensit, capitulo Cantuariensi ignorante. Erat eo tempore in ecclesia Christi Cantuariæ quidam subprior, Jeremias nomine, qui postea prior, cum audisset omnia prædicta sic contigisse, assumptis secum de fratribus suis, audacter perrexit Dovoriam, contra canonicos installandos, et contra episcopos installaturos, coram omnibus et singulis ad Romanam curiam publice appellavit, ne in hoc facto procederent contra libertatem et præjudicium matricis ecclesiæ Cantuariensis. Iterum et iterum appellavit, et sic prædictum præpeditum est negotium. Archiepiscopus Willelmus cito postea mortuus est, et Cantuariæ honorifice sepultus est. Statim post mortem archiepiscopi conventus Cantuariensis misit duodecim monachos Dovoriam de eorum collegio, qui in novam ecclesiam Sancti Martini sunt introducti et installati; et ab illo tempore remansit conventus Cantuariensis in possessione et in saisina illius ecclesiæ. Post Willelmum archiepiscopum successit Teobaldus, qui monachus fuit, et multum monachos dilexit; accessit ad locum prædictum et vidit illum bene constructum et ordinatum et aptum religiosis; impetravit a summo pontifice, ut in perpetuum ibi remanerent monachi qui secundum ordinem et regulam Sancti Benedicti viverent. Et hoc idem archiepiscopus ille per cartam suam confirmavit, cujus tenor talis est:—

“Theobaldus Dei gratia Cantuariensis archiepiscopus, Anglorum primas et apostolicæ sedis legatus, omnibus sanctæ matris ecclesiæ filiis, salutem. Quæ ad honorem et utilitatem ecclesiæ Dei et religionis pacem et quietem statuta sunt, ut stabilia inconvulsa permaneant, munienda sunt

"perpetuis firmamentis; inde est quod nos ecclesiam beati
 "Martini de Dovoriam, in qua auctore Deo monasticum ordi-
 "nem, ibidem perpetuo mansurum, sub ordine et disciplina
 "Cantuariensis ecclesiæ instituimus, eidem sanctæ Cantua-
 "riensi ecclesiæ confirmamus, statuentes ut jam dicta beati
 "Martini ecclesia, monasticum ordinem sub regimen prioris
 "perpetuo servans, sicut cella Cantuariensis ecclesiæ, in dis-
 "positione successorum nostrorum archiepiscoporum, et ec-
 "clesiæ cui subjecta est, omni tempore permaneat, et ut
 "nunquam priorem habeat nisi monachum professum Can-
 "tuariensis ecclesiæ; et ut fratres qui apud Doveram mo-
 "nachicum suscipient habitum, suam semper in ecclesia Can-
 "tuariensi faciant professionem, et sicut ecclesiæ professi
 "obedientiam matri Cantuariensi ecclesiæ semper usque-
 "quaque exhibeant; et ut eadem ecclesia Dovorensis Can-
 "tuariensem ecclesiam quasi matrem et dominam in omnibus
 "veneretur, nec unquam a subiectione illius subtrahatur.
 "Institutionem vero et destitutionem prioris Dovorensis suc-
 "cessorum nostrorum, quibus in nullo præjudicare volumus
 "nec debemus, reservamus arbitrio. Justum est enim ut qui
 "Cantuariensis ecclesiæ rector et dispositor est, plenam dis-
 "ponendi in omnibus auctoritatem in Dovorensi, quæ se Can-
 "tuariensis ecclesiæ filiam debet exhibere, obtineat. Hæc
 "itaque firmiter in omne tempus præcipimus observari, sub
 "anathemate inhibentes, ne quis contra hoc venire, aut hujus
 "nostræ constitutionis robur innervare aliquo modo molia-
 "tur, vel hanc quocumque modo solvere unitatem. Si quis
 "autem hoc attemptaverit, Omnipotentis Dei et beatorum
 "apostolorum Ejus, et omnium sanctorum et nostram male-
 "dictionem incurrat. Hiis testibus, magistro Bartholomeo
 "Exoniensi archidiacono, Philippo Norwycensi archidiacono,
 "Hugone de Gant, magistro Johanne Salesberiensis, Eudone
 "Notario, Willelmo de Norhalle, et multis aliis."

A.D. 1277.
 History of
 S. Martin's,
 Dover.

Charter of
 archbishop
 Theobald.

Istam narrationem scripsimus ad utilitatem et instruc-
 tionem monachorum Cantuariensium subsequentium, ut
 legentes melius intelligant et videant jurisdictionem et
 subiectionem quam habet ecclesia Christi Cantuari-
 ensis in ecclesia Dovoriensi, tam sede vacante quam
 plena.

In isto anno post Pentecosten novitii ecclesiæ Christi
 Cantuariensis professionem suam in dicta ecclesia in

A.D. 1277.
Novices admitted in the absence of the archbishop.

præsentia officialis archiepiscopi Cantuariensis Roberti, contra consuetudinem illius ecclesiæ antea usitatam. Nam archiepiscopus, cum fuit in regno, vocatus erat per capitulum suum ut veniret in propria persona et illos novitios profiteret; distulit per multum tempus; tandem ultimo per officialem suum excusavit se, et sic professi sunt. Istam injuriam fecit capitulo suo cum aliis prius illatis.

The king makes an expedition to Wales.

Item in isto anno dominus Eadwardus rex Angliæ congregavit magnum exercitum ad debellandum principem Walliæ nomine Leulinum pro multis offensis quas sibi rex imposuerat, maxime quia coronationi suæ non interfuit, sicut ceteri barones pares sui fuerunt, et quod homagium sibi non fecerat, ut tenebatur; unde

His grievances against Llewelyn.

pluries monuit eum ut in Angliam veniret et ista corrigeret. Responsum fuit per principem quod terram suam non exiret, sed per fideles barones vel milites a rege missos omnia ista faceret. Hoc autem dicebat quia timuit sibi, quia dictum fuit ei, si in Angliam venisset, retentus vel incarceratus fuisset. Præterea cum in anno præcedenti, ut supra diximus, venit puella nobilissima cum fratre suo Almarico, filia comitis Symonis de Monteforti, in Angliam desponsanda prædicto

Llewelyn's grievances.

Leulino, et cum applicuissent, capti sunt ab hominibus regis Angliæ, et regi præsentati; quos injuste in carcere detinuit et detinet; et ob hoc multum motus princeps contra regem noluit parere mandatis suis; et tamen dicebatur quod optulit regi magnam summam pecuniæ usque ad triginta milia marcas pro pace habenda, et ut sibi uxorem suam redderet. Rex autem

Wales ravaged in the summer.

hac oblatione spreta nihilominus processit in Walliam, post festum Sancti Johannis Baptistæ, cum exercitu copioso tam navali quam equestri et pedestri, et pervenit usque Snoudune, et devastavit totam Walliam, et insulam de Angleye cepit, et destruxit. Videns vero princeps Walliæ sic se confusum et destructum, venit ad regem pacem quærens, die Sancti Martini

scilicet, et posuit se in arbitratione regis et magnatum, A.D. 1277. November. Submission of Llewelyn.
 quod ordinarent de illo secundum quod melius scirent,
 et sic pacificati sunt. Terra vero sic adquisita, statim
 posuit rex justitiaros suos et vicecomites, ut leges
 Angliæ custodirent. Postea ipse Leulinus juravit, et
 promisit quod de cetero tenebit terram illam . . . .

Eodem anno facta est concordia inter conventum The convent of Canterbury insist on appointing the balliff of Sandwich.
 ecclesiæ Christi Cantuariensis et barones de Sandwico
 de præpositura Sandwici. Nam conventus asserebat
 quod eorum erat præpositum creare quemcumque vo-
 luissent. Barones contra, quod non, nisi tantum de
 libertate illorum. Ista altercatio per multum tempus
 duravit, et magnæ expensæ hinc inde fiebant. Tan-
 dem, amicis mediantibus, convenerunt ad diem certum
 et quasi ad arbitrandum inter partes; ad quem diem
 venerunt isti ex parte conventus, scilicet dominus
 Stephanus constabularius Dovorensis, Rogerus de
 Northwode, Willelmus de Valoines, vicecomes, et alii
 multi. Videntes autem Sanwiycenses partem suam
 deteriore et quod ipsi subcumberent, unanimi con- Their claim is admitted.
 sensu et quasi inviti concesserunt conventui, quod
 de cetero præficerent præpositum in Sandwico quem-
 cumque voluerint, tam de libertate eorum quam de
 forinseco aliquo; et incontinenti fecerunt ibi præposi-
 tum Stephanum de Limminges, ballivum de maneriis
 tunc temporis.¹

MS. Galba, E. 3. MCCLXXVIII. Nicholaus papa i^{idus} vocavit Robertum de A.D. 1278. The archbishop made a cardinal.
 Kilewarbi archiepiscopum Cantuariensem ad titulum Portuensis
 ecclesiæ, scilicet die Sancti Gregorii papæ.

MCCLXXIX. Idem papa providit ad archiepiscopatum Can- A.D. 1279. John Peckham appointed. Consecration of Peckham.
 tuariensem fratrem Johannem de Pecham die Conversionis
 Sancti Pauli, et consecratus est ab eodem in curia Romana iiii^{to}
 kalendas Martii, anno regis Edwardi filii regis Henrici octavo.

¹ *temporis*] Here there is a marked change of hand in the MS., which henceforward runs in one column. The entries under the years 1278-1286 are identical with the corre-

sponding matter in the Canterbury Chronicle, MS. Cotton. Galba E. 3. Both sets of notes are of the same date, contemporary or nearly so, and may be the work of one scribe.

A.D. 1280.
New coin-
age.

MS. Galba, E. 3.
MCCLXXX. Facta est nova cambiatio monetæ in Cantua-
ria, et in aliis locis Angliæ.

A.D. 1281.
Welsh war.

MCCLXXXI. Incepit guerra in Wallia.

A.D. 1282.
Llewelyn
killed.

MCCLXXXII. Hoc anno interfectus est princeps Walliæ
Leulinus, cujus caput Londoniis est deportatum, et in Turri
super hastam collocatum.

A.D. 1283.
David put
to death.

MCCLXXXIII. Hic captus est David, frater Leulini, xi^o
kalendas Julii, et apud Slopesbiry usque ad furcas fuit detrac-
tus, et in quatuor partes Angliæ fuit corpus suum deportatum.
Hoc iudicium protulit dominus Johannes de Vaus.¹ Hoc
factum fuit in parlamento domini regis apud Slopesbiry in
quindena Sancti Michaelis.

Sept. 26.
Bishop of
Rochester
consecrated.

Item vi^{to} kalendas Octobris consecratur magister Thomas
de Inggelthorp in episcopum Rofensem a venerabili patre
Johanne de Peckam archiepiscopo Cantuariensi in dicta ecclesia
Cantuariensi.²

A.D. 1284.
Death of
Alfonso.

MCCLXXXIII. Hic natus est Edwardus filius regis Ed-
wardi. Eodem anno venit Alfonsus filius ejusdem regis cum
Margareta sorore sua, visitare beatum Thomam, die apostolorum
Philippi et Jacobi; et mense Septembris obiit apud Windle-
shore, et sepultus est apud Westmonasterium.

Seizure of
the priory.

Dominus Petrus de Huntinfeld cepit prioratum in manus
domini regis pro transgressione facta eidem pro quodam, ut
dicebat; et mense Januarii dominus rex restituit prædictum
prioratum cum omnibus inde perceptis. In vigilia Palmarum
proxime sequenti, dominus Thomas prior mutavit habitum suum
apud Bellum-locum regis; et eadem septimana escaetor domini
regis³ cepit iterum in manus domini regis; et ebdomada
Paschæ restituit.

A.D. 1285.
Henry of
Eastry
made prior.

MCCLXXXV. iiii^{to} idus Aprilis installatus est dominus
Henricus prior,⁴ a fratre Johanne archiepiscopo; et, in festo
translationis beati Thomæ martiris sequenti, dominus Edwardus
rex optulit beato Thomæ quatuor ymagines de auro puro ad
valentiam mille marcharum.

¹ John de Vallibus, baron of Gilsland, steward of Aquitaine; he acted as a justice itinerant under Edward I., and died in 1288.

² Thomas Ingaldsthorpe, dean of S. Paul's; bishop of Rochester, 1283-1291. The Chronicle of Dover notices this consecration, and gives the names of the assisting bishops,

the archbishop of Dublin and the bishops of London and Winchester.

³ Henry de Bray; Ang. Sac. i. 141: where Wharton cites a Chronicle of Christ Church, Canterbury, but in different language from that of the text.

⁴ Henry of Eastry, prior 1285-1331: Ang. Sac. i. 141, 797.

MS. Galba, E. 3. **MCCLXXXVI.** Mense Maii dominus Edwardus rex trans-
fretavit ad parlamentum Parisius, et ibidem stetit per novem
septimanas; et inde recedens abiit in Vasconiam tractaturus de
pace inter reges Franciæ, Castellæ, et Aragonum. Xr^o kalendas
Octobris dominus Johannes de Kirkebi, electus Eliensis,¹ conse-
cratus est in ecclesia Cantuariensi a fratre Johanne archiepiscopo.
Vii^o kalendas ejusdem, obiit dominus Walterus Scamel episcopus
Saresberiensis.²

A.D. 1286.
May.
The king
goes to
France.

Sept. 21.
Consecra-
tion of
bishop
Kirkby.

In crastino Circumcisionis Domini electus est magis-
ter Henricus de Brantestone, decanus Saresberiensis, in
episcopum ejusdem ecclesiæ.

A.D. 1287.
Election and
consecra-
tion of
bishop
Branteston
to Salisbury.

MCCLXXXVII. Primo die mensis Junii, videlicet die
Sanctæ Trinitatis, idem electus consecratus est in ec-
clesia Cantuariensi a fratre Johanne Cantuariensi archi-
episcopo, præsentibus Thoma Roffensi et Olivero Lin-
colniensi episcopis.³

iiii^o idus Junii Reys Maredui cepit turrem in Wal-
lia cum multis Wallensibus, et ceperunt castra domini
regis ibidem. xii^o kalendas Novembris obiit Stephanus
Cicestrensis episcopus; iii^{io} kalendas Februarii electus
est in episcopum Cicestrensem magister Gilebertus de
Sancto Leofardo,⁴ tunc officialis Cantuariensis. Pridie
nonas Februarii mare ita crexit se in Thaneto, et
juxta, et in marisco de Romenal et omnibus locis
adjacentibus, quod omnes wallias dirupit, et fere omnes
terras operuit a magna wallia de Apuldre usque Win-
chelese versus austrum et versus occidentem. Eodem
die tantum fulgur visum est quale non fuit ex quo
gentes esse cœperunt. Monasterium vero de Berne-
welle Eliensis diocesis per hujus fulgur combustum
est. xv^o kalendas Martii creatus est in papam frater
Ieronimus⁵ de ordine Minorum, et vocatus est Nicholaus

A.D. 1288.
Gilbert of
S. Leofard
chosen
bishop of
Chichester.

Floods on
the coast of
Kent.

Nicholas IV.
made pope.

¹ The consecration of bishop Kirkby is also noted in the Chronicle of Dover; he was bishop of Ely 1286-1290.

² *Saresberiensis*] Here the Canterbury Chronicle in MS. Galba E. 3 ends; but the matter which

follows has much in common with the Canterbury Annals or Chronicle used by H. Wharton.

³ Also in the Chronicle of Dover.

⁴ Gilbert of S. Leofard, bishop of Chichester, 1288-1305.

⁵ Nicolas IV., 1288-1292.

A.D. 1288. Death of bishop Braudeston, and his chosen successor.

quartus. III^{to} idus Februarii obiit magister Henricus de Brandestone, episcopus Saresberiensis.

Consecration of the bishop of Chichester, Sept. 5, 1288.

MCCLXXXVIII. VI^{to} idus Maii electus est in episcopum Saresberiensem Laurentius de Akkeburne, et VI^{to} idus Augusti idem Laurentius obiit apud Cantuariam, ante confirmationem suam. VII° kalendas Decembris electus est magister Willelmus de Cornerio¹ in episcopum Saresberiensem. VII° kalendas Martii idem Willelmus confirmatus fuit apud Croyndoniam. Nonis Septembris consecratus fuit apud Cantuariam Gilebertus de Sancto Leofardo, electus Cicestrensis. XIII° kalendas Octobris obiit Willelmus de Middeltone, episcopus Norwicensis. III^{to} idus ejusdem mensis electus est magister Radulfus de Walepole,² archidiaconus Eliensis, in episcopum Norwicensem, et kalendis Februarii confirmatus fuit apud Suthmallinges, et in media Quadragesima consecratus fuit apud Cantuariam.

Ralph Walpole consecrated to Norwich. Mar. 20, 1289.

A.D. 1289. Benediction of the abbot of Boxley, April 5.

MCCLXXXIX. Feria ii^a ebdomadæ Paschæ, quæ fuit quinto die mensis Aprilis, dominus Johannes Cantuariensis archiepiscopus benedixit in ecclesia parochiali de Otteford Gilebertum³ electum in abbatem de Boxleya, qui quidem electus fecit professionem sibi in forma quæ sequitur:—"Ego frater Gilbertus, abbas Boxleyæ, subiectio-
nem, reverentiam et obedientiam a sanctis patribus constitu-
tam, secundum regulam Sancti Benedicti, vobis, reverende
pater, domine archiepiscope, tuisque successoribus canonice
substituendis, et sanctæ sedi Cantuariensi, salvo ordine meo,
perpetuo me exhibiturum promitto." Quæ quidem professio reservatur in vestiario ecclesiæ Christi prædictæ cum aliis professionibus episcoporum et abbatum. Dominica iii^{ta} post Pascha consecratus fuit apud Cantuariam prædictus Willelmus electus Saresberiensis.

Consecration of the bishop of Salisbury, May 8.

The prior of S. Augustine's dies.

III^{to} nonas Julii obiit Willelmus de Wilmintone, prior Sancti Augustini.

¹ William Corner, bishop of Salisbury 1289-1291.

² Ralph Walpole, bishop of Nor-

wich 1289-1299; and of Ely 1299-1302.

³ Gilbert, abbot of Boxley 1289.

IX° kalendas Augusti dominus Thomas,¹ quondam prior ecclesiæ Christi Cantuariensis, mutavit habitum Cistertiensem quem susceperat apud Bellum-locum regis, et assumpsit habitum heremitæ apud Brokwode in foresta de Windlesores. A.D. 1289.
July 23.
The ex-prior
Thomas
becomes a
hermit.

Pridie idus Augusti dominus Edwardus rex et regina redierunt de Wasconia, quibus occurrerunt Dovoriarum fere omnes magnates regni. Aug. 12.
Return of
the king.

V^o kalendas Septembris dominus Johannes archiepiscopus benedixit Rogerum electum de Langedone, et fecit sibi et ecclesiæ Cantuariensi professionem quæ remanet in sacristaria inter alias professiones. Kalendis Novembris dominus Thomas de Weyland,² capitalis justiciarius de banco, suscepit habitum Minorum apud Balbewelle juxta Sanctum Eadmundum, et eodem die uxor ejusdem vovit publice perpetuam castitatem; et nono kalendas Martii idem Thomas abjuravit regnum in turri Londoniensi deposito prius habitu Minorum. Aug. 28.
The abbot of
Langdon
blessed.

Nov. 1.
The chief
justice
becomes a
Franciscan,
but leaves
the order in
February.

Tertio kalendas Januarii dominus Johannes archiepiscopus Cantuariensis creavit Dovoriarum priorem de eodem conventu, scilicet Robertum de Whetekre,³ quod nunquam antea visum fuit, et dominus rex ad suggestionem suam inhibuit conventui ne prosequeretur appellationem suam sub poena amissionis omnium bonorum suorum. The arch-
bishop ap-
points a
prior at
Dover.

MCC^oXC^o. VIII° kalendas Aprilis obiit Johannes de Kirkebi, episcopus Eliensis. A.D. 1290.
Bishop
Kirkby dies.

Pridie kalendas Maii Gilebertus comes Gloucestriæ desponsavit Londoniis dominam Johannam de Acre, filiam regis Edwardi. Marriage of
the earl of
Gloucester.

III° idus Maii magister Willelmus de Luda⁴ electus est in episcopum Eliensem, et VI° kalendas Junii confirmatus fuit apud Tenham, et eodem die ordinatus in diaconum a domino Johanne Cantuariensi archiepiscopo. William of
Louth
bishop of
Ely.

¹ Thomas of Ringmere; see above, pp. 278, 292.

² Chief justice of Common Pleas, 1277-1289.

³ Robert of Whetekre, prior 1289; Mon. Angl. iv. 530.

⁴ William de Luda, or of Louth, bishop of Ely 1290-1298.

A.D. 1290.
Spanish and
Genoese
merchants
freed from
port dues at
Sandwich.

VII° idus Junii proclamatum fuit Sanduyco quod omnes mercatores Yspaniæ et Januæ, ducentes averia de pondere apud Sanduicum, essent quieti a theoloneo et omnibus custumis a prædicto die usque ad tres annos sequentes.

Gifts of
queen Elea-
nor to the
convent.

III° kalendas Julii domina Alianora regina, consors domini Edwardi regis Angliæ, cepit seysinam de Sanduyco de voluntate conventus ecclesiæ Christi; et eodem die seysivit nos de una acra terræ et advocacione ecclesiæ de Westclive juxta Dovoriam. Et in crastino seysivit nos de maneriis de Westfarleghe et Terstane cum omnibus libertatibus. Et eodem die seysivit nos de una acra terræ et advocacione ecclesiæ de Westreham.

July 9.
Marriage of
the king's
daughter
Margaret.
Grant of a
fifteenth.

VII° idus Julii Johannes filius ducis Brabantiae desponsavit Londoniis dominam Margaretam, filiam regis Edwardi. In festo Sancti Johannis Baptistæ concessa fuit domino Edwardo regi xv^{ma} omnium bonorum temporalium Angliæ.¹

July 11.
Banishment
of the Jews.

V^{to} idus Julii dominus Edwardus rex exulare fecit omnes Judæos Angliæ citra festum Omnium Sanctorum sequens sub pœna decapitationis, salvo tamen Judæis omnibus bonis suis mobilibus præter cartas suas.

Oct. 1.
William of
Louth con-
secrated.

Dominica post festum Sancti Michaelis consecratus fuit magister Willelmus de Luda in episcopum Eliensem, in ecclesia Beatæ Mariæ ejusdem civitatis, petita licentia a priore et capitulo Cantuariensi et optenta.

Oct. 2.
Grant of a
clerical
tenth.

In crastino concessa fuit ibidem domino regi Edwardo decima omnium ecclesiarum parochialium Angliæ secundum taxationem Norwicensem.

III^{to} kalendas Decembris obiit domina Alianora

¹ The writs for the parliament in which this tax was granted were issued on the 14th of June, returnable in a month from the feast of

S. John the Baptist, June 24. Lords' Report on the dignity of a peer, App. i. p. 54.

regina, consors domini regis Edwardi, apud Herthebi juxta Lincolniam. xvi^o kalendas Januarii sepulta fuit apud Westmonasterium juxta regem Henricum iii^{um} versus occidentem. Die Epiphaniæ obiit dominus Wilhelmus de Breuse¹ senior apud Findone, et sepultus est in monasterio de Sele.

A.D. 1290.
Nov. 28.
Death of
the queen.
Dec. 17.
Burial.

MCCXCI. vii^o idus Maii, anno Domini m^occ^o nonagesimo primo, domina Johanna, filia regis Edwardi, comitissa Gloverniæ, peperit apud Theokesberi Gilebertum filium suum primogenitum.

A.D. 1291.
May 16.
Birth of
Gilbert of
Gloucester.

V^{to} idus Maii obiit dominus Thomas de Ingelthorp, episcopus Rofensis.

Election
and consecration to
Rochester.

viii^o idus Junii Thomas² prior Rofensis electus est in episcopum Rofensem, et die Epiphaniæ sequentis consecratus fuit in ecclesia de Chertham.

Memorandum quod cum anno gratiæ m^occ^o nonagesimo, per mortem Alexandri regis Scotiæ, variæ contentiones et calumpniæ exortæ fuissent inter procures regni Scotiæ de jure ejusdem regni; videlicet cui eorum idem regnum jure successionis sanguinis cedere deberet, ac dominus Edwardus Dei gratia illustris rex Angliæ primum et summum dominium ejusdem regni de jure sibi pertinere vendicaret; tandem inspirante pacis Auctore, anno gratiæ m^occ^o nonagesimo primo, procures prædicti regni dominationi, dominio et subjectioni prædicti domini Edwardi regis Angliæ et hæredum suorum, per litteras suas patentes se submiserunt in forma subscripta:³

Submission
of the
Scottish
lords to
Edward I.

"A tous qui cestes lettres verrunt ou orrunt, Florens counte de Hoyllaunde, Robert de Brus seingnur du Val D'Anaunt, Johan Bayllol seingnur de Gaweye, Johan de Hastings seingnur de Bergeveny, Johan Comin seingnur

Letters
patent of
submission.

¹ William de Braiose, lord of Bramber.

² Thomas of Wouldham, bishop of Rochester, 1292-1317.

³ Printed in the *Fœdera*, i. 755.

- A.D. 1291. Submission of the Scottish lords to Edward's decision about the crown.
- " de Badenough, Patrik de Dunbar counte de la Marche,
 " Johan de Vescy pur son pere, Nichol de Soules, et Wil-
 " leam de Ros, saluz en Dieu. Come nous entendoms aver
 " dreit en reaume de Scoce, e cel dreit mustrer, challenger e
 " averrer devaunt celi ke plus de poer, jurisdiction e resoun
 " eust de trier nostre dreit, e le noble prince sire Edward
 " par la grace de Dieu rey Dengleterre nous eit enformez,
 " par bones et suffisautes resouns, ke a ly apent e aver deit
 " la sovereyne seingnorie du dit reaume de Scoce e la
 " conoissaunce de oir, trier e terminer nostre dreit: nous de
 " nostre propre volente, sauns nule manere de force ou
 " destresce, voloms otrioms e grauntoms de resceiure dreit
 " devaunt ly come soverain seigneur de la terre. E voloms
 " jalemeyns e promettoms que nous auroms e tendroms ferm
 " e estable son fet, e que celi emportera le reaume, a ki
 " dreit le durra devaunt ly. En testmoigne de ceste chose
 " nous avoms mys nos seaus a cest escrit. Fet e done a
 " Norham, le Mardy prochein apres la Ascensioun, lan de
 " grace m.cc. nonaunte premereyn."
- June 5.
- Letter of the Scottish lords, on the acceptance of Edward as judge of their claims.
- ¹ " A tous iceaus ki ceste presente lettre verrount ou or-
 " rount, Florens counte de Hoyllaunde, Robert de Brus
 " seigneur du Val d'Anaunt, Johan Bayllol seigneur de
 " Gaweye, Johan de Hastings seigneur de Bergeveny, Johan
 " Comin seigneur de Badenough, Patrik de Dunbar counte
 " de la Marche, Johan de Vescy pur son pere, Nichol de
 " Soules, e Willeam de Ros, salus en Dieu. Come nous eoms
 " otrie e graunte de nostre bone volente e commun assent
 " sauns nule destresce, a noble prince sire Edward par la
 " grace de Dieu rey d'Engleterre, qil come sovereyn seigneur
 " de la terre de Escoce puisse oyr, trier e terminer nos
 " chalenges e nos demaundes, ke nous entendoms mustrer e
 " averrer pur nostre dreit en reaume de Escoce, e dreit
 " resceiure devant ly come sovereyn seigneur de la terre,
 " promettauns jalemeyns ke son fet auroms ferm e estable, e
 " qil emportera le reaume a ky dreit le durra devaunt ly:
 " mes pour ceo ke le vaunt dit rey d'Engleterre ne poet teu
 " manere de conoissaunce fere ne acomplir sauns jugement,
 " ne jugement ne deit estre sauns execucion, ne execucion ne
 " poet il fere duement sauns la possessioun e la sesine de

" meymes la terre e des chasteaus: nous voloms, otrioms e A.D. 1291.
 " grauntoms qil, come sovereign seingnur, a parfere les choses They grant
 " avaunt dites, eit la sesine de tote la terre e des chasteaus him posses-
 " de Scoce taunt ke dreit seit fet e parfourny as demaun- sion of Scot-
 " dans; en teu manere que, avaunt ceo kil eit la sesine avaunt land until
 " dite, face bone seurte e suffisaunte as demaundaunz e as the question
 " gardeyns e a la commune du reaume de Escoce, a fere la is decided.
 " reversioun de meyme la reaume e des chasteaus ove tute
 " la reaute, dignete, seingnorie, fraunchises, custumes, dreitures,
 " leys, usages e possessions, e toutes maneres de aportenaun-
 " ces, en meyme le estat qil estoient quant la sesine ly fut
 " baylee e liverree, a celi ke le dreit emportera par jugement
 " de la reaute, sauve au rey d'Engleterre le homage de cely
 " qui serra rey, issint ke la reversion seit fete de denz les
 " deus mois apres le jour ke le dreit serra trie e afferme.
 " E que les issues de meyme la terre en le meen tens
 " receues soient sauvement mys en depos et bien gardes
 " par la mayn le chamberleyn de Escoce ke ore est, e de
 " celi ke serra assigne a li de par le rey d'Engleterre, et
 " de souz lour seaus, sauve renable sustenaunce de la terre
 " e des chasteaus e des ministres du reaume. En testmoigne
 " de cestes choses avaunt dites nous avoms mis nos seaus a
 " cest escrit. Fet e done a Norham le Merkerdi apres la
 " Ascension, lan de grace m.cc. nonaunte premereyn." Dated
 June 4.

IX kalendas Junii obiit domina Alianora regina, Death and
 mater regis Edwardi, apud Ambresberi. Et iii^{to} idus burial of the
 Septembris ibi sepulta fuit juxta magnum altare in king's
 præsentia prædicti regis, filii sui, et fere omnium præla- mother.
 torum et procerum regni Angliæ.

X^o kalendas Augusti obiit Willelmus de Grenehelle clericus.

Idus Februarii celebratum fuit concilium apud No- A.D. 1292.
 vum Templum Londoniis auctoritate domini Nicholai Council
 papa iii^{ti}, qui super hoc mandavit domino Johanni the New
 Cantuariensi archiepiscopo et omnibus prælatiis, tam Temple,
 exemptis quam non exemptis, Cantuariensis provinciæ, London,
 ita videlicet quod si contingeret præfatum archiepisco- Feb. 13.
 pum abesse vel deesse, quod prior et capitulum Can-
 tuariæ hujusmodi concilium celebraret.

Xvii^o kalendas Aprilis præfatus Johannes archiepi-

A.D. 1292. scopus consecravit in ecclesia Cantuariensi Nicholaum
 Mar. 16. de Longespee electum Saresberiensem, et Thomam de
 Two bishops consecrated. Burtone electum Exoniensem.¹

Mar. 18. Anno Domini m^occ^o nonagesimo secundo, xv^o kalen-
 Death of the countess of Athol. das Aprilis, obiit apud Chileham domina Ysabella de
 Dovora comitissa de Assele,² et ix^o kalendas ejusdem
 sepulta fuit in ecclesia Cantuariense juxta altare Sancti
 Edwardi.

May 10. vi^o idus Maii obiit dominus Oswardus³ abbas de
 The abbot of Faversham dies. Faversham, quondam monachus Cantuariensis, et sepul-
 tus est in eodem monasterio juxta majus altare.

Dec. 8. vi^o idus Decembris obiit dominus Johannes Cantua-
 Death of archbishop Peckham. riensis archiepiscopus apud Mortelake; et xiiii^o kalendas
 Januarii sepultus fuit in ecclesia Cantuariensi juxta
 locum martirii Sancti Thomæ.

Election of Winchelsey. Idus Februarii electus est in archiepiscopum Cantua-
 riensem magister Robertus de Winchelese, archidiaconus
 Essexiæ.

Death of bishop Burnell. viii^o kalendas Novembris obiit dominus Robertus
 de Burnel, Bathoniensis et Wellensis episcopus, et can-
 cellarius Angliæ, et ix^o kalendas Decembris sepultum
 fuit corpus ejus in ecclesia Wellensi, et vii^o kalendas
 ejusdem cor ejus sepultum fuit in ecclesia Bathoniæ;

A.D. 1293. v^o kalendas Februarii electus fuit in episcopum Batho-
 Election of his successor. niensem et Wellensem magister Willelmus de Marchia,⁴
 thesaurarius domini regis, et die Sancti Gregorii confir-
 matus fuit in capitulo Cantuariensi a priore et capitulo,
 Consecra- sede Cantuariensi vacante; et die Pentecostes sequente
 tion, May 17. consecratus fuit in ecclesia Cantuariensi auctoritate et

¹ Nicolas de Longespee was bishop of Salisbury 1292-1297; and Thomas Button or Bucton, of Exeter, 1292-1307: the consecration of the two bishops is noted in the Polistore of Canterbury, and in the Annals of Wykes.

² Isabella of Dover, countess of Athol.

³ Oswald of Eastrý; see above, p. 282.

⁴ William of March, bishop of Bath, 1292-1302: with him was consecrated Leoline of Bromfield, bishop of S. Asaph, the successor of bishop Anian, whose death is recorded in the next paragraph.

mandato dictorum prioris et capituli speciali a domino A.D. 1293.
Ricardo Londoniensi episcopo.

Nonas Februarii obiit dominus Anianus episcopus
Assavensis, de ordine Prædicatorum.

Anno m^occ^oxc^oiii. Pridie idus Aprilis venerunt apud Justices of
Canterbury
and Roches-
ter. Cantuariam dominus Johannes de Berewik, Willelmus
de Bereford, Thomas de Normanvile, Johannes de Li-
tegreis, et Hugo de Cauue, justiciarii ad omnia placita
itinerantes, et ibidem et apud Rofam sederunt usque
Adventum Domini.

ix^o kalendas Maii obiit Thomas Bek, episcopus Me- Election and
consecration
to S. Asaph
nevensis.¹ viii^o idus Aprilis electus fuit in episcopum
Assavensem magister Leulinus de Brumfelde, canonicus
Assavensis, et vii^o idus Maii confirmatus fuit a priore et
capitulo ecclesiæ Christi Cantuariensis, sede Cantuari-
ensi vacante, et die Pentecostes sequenti consecratus fuit
in ecclesia Cantuariensi cum electo Bathoniensi et Wel-
lensi supradicto.

In octavis Sancti Johannis Baptistæ electus fuit ma- Election to
S. David's.
gister David Martin in episcopum Menevensem, et pridie
kalendas Octobris sequentis confirmatus fuit a priore et
capitulo Cantuariensi, sede Cantuariensi vacante; et
memorandum quod, vacantibus sedibus Bathoniensi et Rights exer-
cised by the
prior and
convent in
vacancy of
the see.
Wellensi, Assavensi et Menevensi prædictis, prior et
capitulum ecclesiæ Christi Cantuariensis, sede Cantua-
riensi vacante, exercuerunt omnimodam jurisdictionem
diocesanam in diocesis prædictis pacifice, et ibidem
per officiales suos visitaverunt capitula, tam cathedralia
quam regularia, ac etiam clerum et populum, tam in
capite quam in membris, sine contradictione cujuscum-
que.²

vi^o kalendas Septembris obiit Salomon de Rofa.

xii^o kalendas Septembris obiit magister Petrus de
Pecham.

xii^o kalendas Octobris Henricus comes de Bar de-

¹ Thomas Bek, bishop of S.
David's, 1280-1293.

² See Wharton, Ang. Sacra,
141.

A.D. 1293.
Marriage of
Eleanor.

Great naval
battle off
S. Matthew,
in Finistere,
at Whitsun-
tide, be-
tween En-
glish and
Norman
ships.

sponsavit apud Bristollium dominam Alianoram, primo-
genitam filiam regis Edwardi Angliæ.

Memorandum quod anno Domini m^occ. nonagesimo
tertio, regni regis Edwardi xxi^o, circa festum Pentecostes
facta est congressio valida in mari apud Sanctum Ma-
thæum inter homines Quinque Portuum et alios homines
maritimos Angliæ, ex parte una, et homines maritimos
Normanniæ et aliorum locorum de regno Franciæ ex
altera; ita quod Anglici cum LXXIII. navibus Anglicis
ceperunt CLXXXVII. naves Normannicas, et homines inibi
inventos trucidarunt, et dictas naves variis mercibus
inæstimabilibus oneratas ad Angliam reduxerunt. Oc-
casione igitur hujusmodi aggressionis inauditæ, orta
est gravis discordia inter regem Philippum Franciæ et
regem Edwardum Angliæ; ita quod rex Franciæ citare
fecit regem Angliæ per litteras suas patentes, quod ad
curiam Franciæ veniret super præmissis responsurus.
Tenor litteræ citatoriæ talis erat:—¹

Oct. 27.
The king of
France
cites Ed-
ward to his
court to give
an account
of the out-
rage.

“ Philippus Dei gratia Franciæ rex, Edwardo eadem gratia
“ regi Angliæ, consanguineo suo, tenenti ducatum Aquitanniæ,
“ salutem. Cum notorium sit et manifestum per rei eviden-
“ tiam, adeo quod nulla potest tergiversatione celari, quod ho-
“ mines de Baiona regni nostri, coadunatis sibi pluribus aliis qui
“ de regno vestro Angliæ, assumptis navibus et armis ac homi-
“ nibus armatis in magna multitudine ibidem palam et puplice
“ collectis, vobis non insciis vel saltem ignorare probabiliter
“ non valentibus, exierunt, animo nephando, homines ac subjec-
“ tos nostros de Normannia et de quibusdam aliis partibus regni
“ nostri, tam in terra quam in mari, in locis etiam nostræ juris-
“ dictioni subjectis, nequiter invaserunt, innumeros ex eis inhu-
“ maniter occidendo, stragemque ex eis horribilem faciendo,
“ multos ex eis capiendo, et adhuc captos detinendo, ac eosdem
“ navibus et mercibus quasi inæstimabilibus ex diu antea con-
“ cepta malitia deprædando, confractis quam pluribus ex dictis
“ navibus et submersis, spretis etiam contemptibiliter multis
“ prohibitionibus et mandatis nostris, factis et propositis sol-

¹ Printed in the *Fœdera*, i. 793, | Record Office; the letter is some-
from a miscellaneous record in the | what fuller in the present copy.

" lempniter et publice ac palam edictis, Burdigalæ, Baionæ, A.D. 1298.
 " et in multis aliis locis, ne aliquis prædictis, vel aliis quibus-
 " cumque specialiter per terram vel mare vehentibus merces Oct. 27.
 " suas, præsumeret forisfacere seu alias offendere quoquo modo; Philip's
 " naves autem superstites et dictas merces ad regnum vestrum statement of
 " Angliæ transvehendo, quas in vestra ditione receptastis et the case.
 " adhuc receptatis scienter, et per nuntios nostros super eorun-
 " dum existentium et apparentium restitutione requisiti, suffici-
 " enter restitutionem facere recusastis, sed potius contempsistis;
 " licet vobis ex parte nostra oblatum fuerit quod si qua existen-
 " tia et apparentia per homines nostri regni capta detinerentur
 " de bonis subjectorum vestrorum, de hiis restitutionem vobis
 " fieri faceremus; cumque notorium sit et manifestum similiter
 " quod quam plures homines de Baiona, adjunctis sibi nonnullis
 " malefactoribus aliis, villam nostram de Rupella proditorialiter
 " invaserunt, insultus quamplures facientes in eam et habita-
 " tores ipsius, quosdam etiam occidentes ex eis ac aliter multi-
 " pliciter dampnificantes eosdem. Nos autem cum excessus et
 " facinora prædicta non possemus conniventibus oculis pertran-
 " sire, vobis, vel locum vestrum in Vasconia et Baiona tenentibus,
 " quod certum numerum hominum de Baiona per vos vel dictum
 " locum vestrum tenentem in personam nostram Petragorum
 " mitteretis infra terminum jam elapsam, pro faciendo quod
 " ratio suaderet et iustitia postularet, et alia quidem mandata
 " super prædictis per patentes litteras nostras fieri fecimus et
 " injungi; quibus injunctionibus et mandatis pareri contuma-
 " citer et contemptibiliter est neglectum. Cumque ex certis
 " et legitimis causis seisiri mandaverimus civitatem Burdigalæ,
 " terram Agenensem, et totam aliam terram quam infra senes-
 " calliæ nostræ Petragori metas in Petragoriano, Caturciano et
 " Lemovicino, gentes vestræ nomine vestro tenebant, et locum
 " vestrum tenentes in locis prædictis gentibus nostris, dictum
 " mandatum nostrum sine armis executioni demandantibus,
 " inobedientes fuerunt contumaciter et rebelles, et adhuc in
 " rebellione persistunt, mandatis nostris et nostris gentibus non
 " parentes, sed, quod gravius est ferendum, civitates, castra,
 " villas, et loca dictæ terræ contra nos munierunt, infortiave-
 " runt, muniunt et infortiant, tota die, volentes modo quasi
 " hostili iusticiationi nostri feudi resistere, nec quædam castra
 " et fortalicia, quæ ab eis ex certis et legitimis causis per gentes
 " nostras requiri fecimus, reddere voluerunt, sive ea contempti-
 " biliter reddere recusarunt, et gentes terræ illius ad resistendum
 " nobis et nostris minis et terroribus commoverunt, concitave-
 " runt, concitant et invitant, contra nos gentes ipsas juramentis

A.D. 1293.
Oct. 27.
Letter of
Philip IV. to
Edward I.

“ propriis astringentes, ac in assisiis, et aliter ex parte vestra
 “ proposuerunt publice et edixerunt quod gentibus nostris in
 “ nullo pareatur, immo si gentes nostras justiciando sicut ad
 “ nos pertinet aliquid seysiant, capiant, vel explectent, vel
 “ seisiri vellent, capere vel explectare, quod fierent aut fiant
 “ gentibus nostris violententer rescussas, quod jam in multis locis
 “ facinorosis operibus, prout publica referente fama didicimus,
 “ expleverunt, seisinas nostras in multis locis vituperabiliter in-
 “ fringendo, gentes nostras cum armis per violentiam turpiter
 “ expellendo, comminando, verberando, et de terra illa violententer
 “ ejiciendo, et aliter viliter pertractando, in prædictis et pluribus
 “ aliis seditionem publicam contra nos et jus nostrum regium
 “ facientes, in præjudicium superioritatis nostræ et læsionem
 “ regis majestatis, quæ tam diu et tam notorie perpetrata sunt,
 “ et adhuc tota die perpetrantur, quod horum ignorantiam vos
 “ habere verisimiliter non potestis. Cumque publica fama de-
 “ ferente ad nos pervenerit quod, post appellationes multas a
 “ multis locum vestrum tenentibus ad curiam nostram inter-
 “ positas, occasione appellationum ipsarum in magnum et grave
 “ præjudicium superioritatis et jurisdictionis nostræ contemp-
 “ tum, appellantes ipsos a jurisdictione vestra propter easdem
 “ appellationes exemptos irrationabiliter, crudeliter, nulla om-
 “ nino humanitate servata, sed sprete nobis reverentia debita,
 “ tractaverant, capiendo et districtis carceribus mancipando,
 “ videlicet Gumbaldum de Tirano, Bernardum de [Raunchano],
 “ Andream de Beaysalz, Bonafusum Coceti dictum Ros, et quam
 “ plures alios, bonis alios spoliando et de suis domiciliis, locis et
 “ hereditatibus expellendo, mutilando dictum Garsiam et quam
 “ plures alios, suspendendo Arnaldum de Bordis, Bernardum
 “ Pelicellum, et quendam vocatum Frommaghe, et in gulis
 “ eorum furcis a parte post cum cordis ligando, ne loqui possent
 “ seu appellare seu appellationes suas renovare, inhibendoque
 “ sub poena suspendii quibusdam notariis, requisitis ab ipsis
 “ appellantibus ut super dictis appellationibus publica con-
 “ ficerent instrumenta, ne hujusmodi instrumenta facerent;
 “ videlicet magistro Martino Mercerii et pluribus aliis, aliosque
 “ incarcerando et eos detinendo pro eo quod dicebant quod a
 “ senescallo vestro Vasconie et de tota terra Agennensi ad nos
 “ licitum erat appellari; videlicet magistrum Remundum de
 “ Lacussano advocatum de Agenasio et plures alios, aliosque
 “ diversorum tormentorum generibus cruciando. Hinc est quod
 “ vobis præcipimus et mandamus sub poenis quas potuistis incur-
 “ rere et potestis, quatinus die vicesima instantis Natalis Domini,
 “ quam vobis peremptorie Parisius assignamus, compareatis

He sum-
mons him
for the
twentieth
day after
Christmas.

“ coram nobis sicut debebitis et debetis, et sicut tantorum faci-
 “ norum et excessuum qualitas exigit et requirit, super prædictis
 “ omnibus, quorum cognitio ad nos pertinet, et prædicta tan-
 “ gentibus, et quæ possunt sequi ex eis, et omnibus aliis quæ
 “ contra vos proponendo duxerimus, responsurus, jure pari-
 “ turus, et quod justum fuerit auditurus et etiam recepturus;
 “ significantes vobis tenore præsentium quod sive dictis die et
 “ loco comparueritis sive non, nos nichilominus in eis procede-
 “ mus pro ut debebimus, vestra absentia non obstante. Actum
 “ Parisius die Martis ante festum beatorum apostolorum Si-
 “ monis et Judæ, anno Domini m^occ^o nonagesimo tertio.”

A.D. 1298.
Oct. 27.

Dated at
Paris.

Postea rex Angliæ, per quosdam amicos suos præ-
 munitus de insidiis sibi positis, ad curiam Franciæ
 non decrevit accedere illa vice: sed inducias petiit
 ultiores; quas obtinuit usque ad tres septimanas
 post Pascha sequens. Interim vero convenit verbaliter
 et sine scriptis inter duos reges prædictos de forma
 pacis subscripta, videlicet quod rex Angliæ liberaret
 regi Franciæ seisinam Burdegalæ et Baionæ et totius
 ducatus Aquitanniæ, cum homagiis et omnibus perti-
 nentiis suis, tenendum per xl. dies; ita quod, si soror
 regis Franciæ nubere vellet regi Angliæ, tunc rex
 Franciæ restitueret et feoffaret regem Angliæ et regi-
 nam uxorem suam, post prædictos xl. dies, de tota
 terra prædicta cum pertinentiis suis, habendum et te-
 nendum sibi et hæredibus suis de corporibus suis pro-
 creandis. Si vero dicta regina sine hærede de rege
 Angliæ procreato decederet, tunc tota terra prædicta
 cum pertinentiis suis regi Angliæ, et rectis et propin-
 quioribus hæredibus suis, remaneret. Si vero prædicta
 domina Franciæ nullo modo nubere vellet regi An-
 gliæ, tunc rex Franciæ restitueret regi Angliæ totum
 ducatum prædictum cum omnibus pertinentiis suis
 sine aliquo retenemento, tenendum de ipso rege Franciæ
 sicut prius tenere consuevit.¹ Elapsis vero prædictis
 xl. diebus, prædicta domina Franciæ nullo modo nubere

Agreement
for a pro-
visional
surrender
of Aquitaine
to France,
to be re-
turned on
Edward's
marriage
to Philip's
sister;

or her
refusal.

She refuses.

¹ The documents touching this negotiation are printed in French in the *Fœdera*, i. 794-796.

A.D. 1294.
May 7.
Edward
demands
the restora-
tion of
Aquitaine.

May 19.
He is de-
clared to
have for-
feited.

He collects
a fleet under
William of
Leyburne.

July 4.
He takes
account of
of the
treasures of
churches;
and seizes
the wool.

Release of
the wool on
payment of
a duty.

voluit regi Angliæ, pro eo quod consanguineus ejus fuit in tertio gradu. Hoc audito, rex Angliæ, anno Domini M^oCC^o nonagesimo quarto, a die Paschæ in tres septimanas, per nuntios sollempnes petiit a rege Franciæ sibi restitui ducatum prædictum cum omnibus pertinentiis suis juxta formam conventionis prædictæ. Curia vero Franciæ, conventionem prædictam in circumventionem pertinaciter vertens, xiiii^{to} kalendas Junii abjudicavit regem Angliæ et omnes hæredes suos in perpetuum de Burdegala, Baiona, et toto ducatu Aquitanniæ, cum omnibus pertinentiis suis, tanquam forisfactum; et personam prædicti Edwardi regis de toto regno Franciæ forbannavit in perpetuum. Hoc audito, rex Angliæ congregavit apud Portesmuthe totum navigium Angliæ, Walliæ et Hybernæ, et innumerabilem exercitum virorum robustorum, tam militum et equitum quam peditum, et constituit dominum Willelmum de Leyburne capitaneum omnium navium prædictarum. Et statim misit rex per totam Angliam in singulis comitatibus certos homines juratos, qui uno et eodem die, videlicet iiii^{to} die mensis Julii, omnes cistas et scrinia, tam in ecclesiis quam in domibus laicorum, tam burgensium quam hominum Quinque Portuum, scrutare fecerunt, et pecuniam inibi inventam, cujuscumque extiterat, sigillaverunt. Omnem etiam lanam quam invenerunt arestaverunt. Et sic factum est prius inauditum, quod omnes cistæ et scrinia juxta feretrum Sancti Thomæ martyris, et per totam ecclesiam Cantuariensem, scrutatæ fuerunt et sigillatæ. Postea rex præcepit quod pecunia, lana, et omnia alia bona prius arestata et sigillata, deliberarentur per totam Angliam, exceptis bonis mercatorum de potestate regis Franciæ; et quod omnes mercatores tam alienigenæ quam indigenæ, exceptis mercatoribus de potestate regis Franciæ, ducerent et mitterent lanas suas, coria et pelles lanutas ultra mare ubicumque vellent et sibi videretur expedire, salvo

regi de quolibet sacco lanæ fractæ v. marcas, et de sacco integræ xl. solidos, et de quolibet lasto de coreis v. marcas, durante guerra prædicta. A.D. 1294.

Postea in festo Sanctæ Margaretæ virginis dominus rex Angliæ misit ad regem Franciæ quatuor fratres, duos Prædicatores et duos Minores, cum litteris credentiæ. Et fuit credentia sua talis : " Quia rex Franciæ non reputat regem Edwardum Angliæ esse hominem suum, idem Edwardus rex Angliæ non intendit ulterius, nec reputat se ipsum esse hominem regis Franciæ." Et similiter dominus Edmundus, frater regis Edwardi Angliæ, reddidit regi Franciæ homagium suum, et omnes terras quas de ipso tenuit, salvo jure quorumcumque aliorum, et hoc per litteras suas credentiæ, quas prædicti fratres secum deferebant. July 20.
Edward renounces his homage to the king of France.

Edmund of Lancaster does the same.

III^{to} nonas Julii electus fuit in papam frater Petrus de Morona, solitarius de ordine Sancti Benedicti.¹ Et ii^{io} kalendas Septembris consecratus fuit apud Aquilam in Apulia, et vocatus Celestinus quintus; et primo die mensis Septembris sequenti tenuit primo consistorium. Quo die propositum fuit coram ipso et cardinalibus negotium electionis Cantuariensis prædictæ, de magistro Roberto de Wynchelese archidiacono Essexiæ; et eodem die dati fuerunt tres cardinales ad audiendum et examinandum totum processum electionis tam in materia quam in forma. Subsequente viii^o idus Septembris prædictum electum confirmavit, et die Dominica post Nativitatem Beatæ Mariæ, videlicet pridie idus Septembris, dominus Sabinensis episcopus² cardinalis dictum electum consecravit. Recepto vero pallio de curia recessit.³ Celestine V. made pope.

Examination of the election of Robert Winchelsey.

Sept. 12. He is consecrated.

Postea in festo Sancti Mathæi apostoli sequenti dominus Edwardus rex Angliæ vocare fecit coram

¹ Celestine V., pope from July 5 to Dec. 18, 1294.

² Gerard, cardinal bishop of Sabina; the bull of Winchelsey's ap-

pointment is printed in the *Fœdera*, i. 810; and in Wilkins, *Conc.* ii. 198.

³ See Wharton, *Ang. Sacra*, i. 50.

A.D. 1294.
Sept. 21.
Great as-
sembly of
the clergy
at West-
minster.

The king
demands
half of the
ecclesiasti-
cal revenues.

The clergy,
under
threat of
outlawry,
submit.

Record of
the resig-
nation of
pope Cele-
stine V.
Dec. 13.

ipso apud Westmonasterium omnes archiepiscopos, epi-
scopos, abbates et priores, decanos ecclesiarum cathe-
dralium, archidiaconos, et certos procuratores pro clero
cujuslibet diocesis totius regni Angliæ. Quibus con-
gregatis rex petiit ab eisdem in subsidium medietatem
omnium bonorum suorum tam temporalium quam
spiritualium. Et quia prælati et clerus tam gravi
exactioni contradicere proponebant, statim exiit pub-
licum edictum, et proclamatum fuit per quendam mili-
tem ex parte regis in præsentia totius cleri, quod
omnes qui petitioni regis in hac parte contradicerent,
rex posuit illos extra pacem, fidem et protectionem
suam; ita quod sive quis illos læserit vel sibi in
aliquo forisfecerit, nullum remedium de curia sua
haberent. Hiis auditis, prælati et totus clerus metu
persecutionis intollerabilis omnes tacuerunt ac si vide-
rentur consensisse, læti tamen dolentes, læti quidem
pro medietate retenta, dolentes vero pro medietate
extorta.

" Memorandum ¹ quod die Sanctæ Lucie virginis, anno
" Domini m^occ^o Nonagesimo iiii^{to}, cardinalibus omnibus con-
" gregatis in consistorio præter dominos Neapolionem et Pe-
" trum de Mediolano, qui infirmi fuerunt, et decanum Pari-
" siensem, abbatem Cisterciensem, et priorem de Caritate, qui
" nondum venerunt ad curiam, Papa venit in consistorium
" indutus vestibus in quibus consecratus extiterat, sedensque
" in cathedra lingua materna cardinalibus dixit hæc verba:
" " Fratres mei, vos me elegistis in papam, multaque feci,
" " aliqua bene, et aliqua minus bene, quæ revocare vellem,
" " sed, quia nescio discernere quæ sunt bene facta et quæ non,
" " ea successori meo relinquo discutienda, ut ipse super hiis

¹ The following report, which must have been circulated among the churches, is printed from the Register of bishop Halton of Carlisle, in Raine's Letters from Northern Registers, pp. 109 sq. There are some considerable differences in the two copies. It is found on

an inserted leaf in our MS., but in a hand of the same character as the rest. Hence the direct narrative, at its close, proceeds with an account of the king's exactions, and has another notice of the papal resignation and election further on. See also B. Cotton, p. 256; Ann. Dunstap., p. 382.

“ ‘disponat et ordinet pro suæ libito voluntatis.’ Et extraxit
 “ de sub manto suo quandam cedulam quam coram eis reci-
 “ tavit, subscripta continentem : ‘Ego Celestinus papa con-
 “ siderans me insufficientem ad onus istud sustinendum,
 “ tum ratione inscientiæ tum quia senex sum et impotens
 “ corpore, tum quia vitæ contemplativæ sicut consuevi volo
 “ vacare, quod in officio isto facere non valeo, resigno papæ-
 “ tum onerique cedo et honori.’ Statimque descendens
 “ de cathedra accepit coronam de capite suo et posuit super
 “ terram, mantum quoque et annulum posuit juxta eam ; et
 “ omnibus aliis se exuit vestibus usque ad tunicam albam,
 “ cardinalibus ibidem existentibus novitate hujus rei mira-
 “ biliter stupentibus. Quo facto rediit in cameram suam et
 “ induit se habitu ordinis sui, statimque rediit in consis-
 “ torium ; qui sedens super scabellum infimum cathedræ
 “ papalis cardinales cum lacrimis allocutus est dicens : ‘Vos
 “ videtis, fratres, quod ego resignavi et cessi papatui.
 “ Rogo et adjuro vos per sanguinem Jesu Christi et per
 “ matrem suam ut cito provideatis ecclesiæ de pastore idoneo,
 “ qui utilis sit universali ecclesiæ totique Christianitati et
 “ Terræ Sanctæ.’ Et hiis dictis rediit in cameram suam.
 “ Cardinales vero ipsum sequebantur, rogantes eum cum
 “ lacrimis ut ab eis non recederet quo usque ecclesiæ provi-
 “ deretur de pastore ; quod et facere promisit. Causa igitur
 “ propter quam resignavit dicitur talem fuisse : invenit quos-
 “ dam de fratribus ordinis sui inconstantes, qui enim pluries
 “ deceperunt, cum quibus inventæ fuerunt litteræ quam plures
 “ absque scriptura bullatæ.

A.D. 1294.
 Dec. 13.
 Process of
 the resigna-
 tion.

“ Die autem Jovis ante Nativitatem Domini reclusi fuerunt
 “ cardinales, qui die sequenti per viam scrutinii concorditer
 “ elegerunt dominum Benedictum, qui vocatur Bonifacius
 “ viii^{us}. Qui die Sancti Johannis revocavit omnes provisiones
 “ factas de vacaturis tempore Celestini et Nicholai præde-
 “ cessorum suorum et etiam per ipsum et dominum Gerardum
 “ factas in Francia. Suspendit insuper omnes archiepiscopos
 “ et episcopos et etiam alios qui habuerunt dignitates per
 “ Celestinum papam sine consensu cardinalium, de quibus
 “ tractatum non habuerunt in consistorio ut fieri consuevit.
 “ Camerarium etiam, vice-cancellarium, omnesque notarios et
 “ scriptores, servientes et cursores factos per Celestinum et
 “ Nicholaum prædecessores suos, et omnes mercatores cameræ
 “ domini papæ suspendit. Sed tres societates mercatorum
 “ restituit, scilicet Spinæ, Mozzos et Clarentos ; omnes-

Election of
 Boniface
 VIII.

His first
 measures.

A.D. 1294.
Boniface
crowned
at Rome,
Jan. 23, 1295.

“ que commissiones causarum quibuscumque per Celestinum
“ prædecessorem suum factas revocavit. Qui Romæ coro-
“ natus fuit vicesimo tertio die Januarii, et post hæc scripsit
“ regibus Franciæ, Angliæ, Alemanniæ et Yspaniæ, et aliis
“ magnatibus, quod nullus eorum contra alium aliquid at-
“ temptaret; sed omnibus aliis omissis eisdem mandavit quod
“ die certo coram eo comparerent per procuratores sufficientes
“ plenum habentes mandatum de pace inter eos firmanda, ac
“ etiam de negotiis Terræ Sanctæ tractandi, quia ipse in pro-
“ pria persona ad Terram Sanctam transfretare proponit.”

Payment of
the subsidy
ordered.

Prædictam vero exactionem statim ad tres terminos
rex mandavit sibi persolvi, videlicet ad festum Om-
nium Sanctorum, in quindena Paschæ, in quindena
Sancti Johannis sequentibus. Eodem vero die quo
petita fuit illa gravis exactio, Walenses incepterunt
currere, et castra domini regis Angliæ et aliorum
magnatum obsidere, et aliqua statim ad terram pro-
straverunt; unde dominus rex statim ibidem exercitum
magnum transmisit, et postea in propria persona ivit,
et ibidem moram fecit a festo Omnium Sanctorum
usque ad Pascha sequens.

Rebellion
in Wales.

Dec. 13.
Recapitula-
tion of the
papal resig-
nation.

In festo Sanctæ Lucie virginis dominus Celestinus
papa quintus apud Neapolim renovavit et confirmavit,
de communi consilio cardinalium, constitutionem Gre-
gorii decimi de electione summi pontificis, videlicet
“ Ubi periculum,”¹ statim cessit plenitudini potestatis,
et papatum resignavit cœtui cardinalium, et annulum
et omnia insignia papalia deposuit coram cardinalibus,
et nomen fratris Petri de Morona resumpsit; et statim
cardinales præsentés vocare fecerunt omnes cardinales
absentes, et ipsos expectaverunt per decem dies juxta
constitutionem prædictam. Vocatis vero omnibus car-
dinalibus qui voluerunt et debuerunt interesse electioni,
incluserunt se gratis secundum formam constitutionis
prædictæ, et tractaverunt de electione summi pontificis.
Tandem per viam compromissi, vigilia Natalis Domini,

¹ *Ubi periculum*] See the Sixth Decretal, lib. i. tit. 6, c. 3.

elegerunt concorditer dominum Benedictum de Anagnina presbyterum cardinalem in Papam. Qui die Purificationis sequente apud Lateranum Romæ fuit sollempniter coronatus, et vocatus Bonifacius viii^{us}.

A.D. 1294.
Election and coronation of Boniface VIII.

Wharton,
Ang. Sacra,
i. 50.

Die Circumcisionis Domini prædictus archiepiscopus Cantuariensis apud Gernemutham applicuit. Deinde dominum regem, tunc apud Aberconewey existentem, adivit, et ab ipso, juramento fidelitatis præstito, temporalia recepit. Postea xv^o kalendas Aprilis venit apud Cantuariam. Cui conventus sollempniter in cappis obviam processit usque ad portas cimiterii, et sic conventu præcedente ecclesiam intravit, et sanctuaria prout moris est adoravit. Deinde priorem et omnes et singulos de conventu seriatim ad osculum pacis suscepit. Postea capitulum intravit, et obedientiariorum ad nominationem suam spectantes solito more absolvit. Subsequenter Paschalia sua apud Cherringges celebravit.

A.D. 1295.
Archbishop Winchelsey arrives.

March 18.
He is received at Canterbury.

He keeps Easter at Charing.

ANNO DOMINI M^oCC^o NONAGESIMO QUINTO. Die Dominica post festum Sancti Michaelis prædictus Robertus archiepiscopus intronizatus fuit ab Henrico tunc priore ecclesiæ Cantuariensis. Et eodem die Gilebertus comes Gloucestriæ fecit plenarie totum servitium tam in officio senescaliæ quam pincernariæ; et cepit totum feodum suum de archiepiscopo, prout continetur in compositione inter eosdem.

A.D. 1295.
Oct. 3.
Archbishop Winchelsey enthroned.

In crastino nativitatis Beati Johannis Baptistæ venerunt in Angliam, applicantes Dovoriam, duo cardinales, videlicet Albanensis et Penestrinus,² missi per dominum Bonifacium papam viii^{um} ad regem Franciæ et Angliæ pro guerra mota inter ipsos ratione ducatus Aquitanniæ, quem occupavit rex Franciæ in

Arrival of two papal envoys to make peace.

¹ The matter contained in the following paragraphs, touching archbishop Winchelsey and his doings, is given, in nearly the same language, in a Canterbury Continuation of Matthew of West-

minster; from which it was printed by Wharton, Ang. Sacra, i. 50, 51.

² Berard bishop of Albano, and Simon bishop of Palestrina; B. Cotton., p. 283.

A.D. 1295.
Visit of the
cardinals
to Canter-
bury.

They are
met by the
archbishop
at Herbal-
down.

They go to
London.

Council of
bishops,
July 15.

The king
meets the
cardinals
at London,
Aug. 1.

exhæredationem regis Angliæ. Quibus occurrerunt ^{Ang. Sacra,} super littus maris abbas Sancti Augustini et prior ^{i. 50.} Cantuariensis tantum, et nullus alius prælatus totius regni. Dicti cardinales post moram unius diei Dorvoriæ venerunt Cantuariam, et Albanensis apud Sanctum Augustinum, et Penestrinus in palatio archiepiscopi se recepit. Cui ad portas cimiterii descendenti conventus solempniter in cappis obviam processit. Redeuntibus omnibus ad ecclesiam, visitatis sanctuariis, dictus cardinalis ad cameram suam declinavit. In crastino cardinalis Albanensis Beatum Thomam visitavit; cui occurrit in choro Penestrinus. Deinde ambo similiter civitatem exierunt versus Osprenges; quibus occurrit archiepiscopus Cantuariensis apud Herbaldoune, et in occurso eorum præceperunt crucem ipsius archiepiscopi post ipsos a tergo deferri non erectam. Et ita factum est usque dum venirent apud Osprenges; receptisque cardinalibus in domibus suis ibidem, archiepiscopus cruce erecta ad manerium suum de Boctone est reversus. Et in crastino comitativam cardinalibus fecit usque Newentone sine cruce, et apud Gilingham declinavit. Deinde cardinales versus Londoniam sunt profecti, regem Angliæ ibidem expectantes.

Subsequenter idus Julii archiepiscopus Cantuariensis congregare fecerat Londoniis omnes suffraganeos provincie Cantuariensis pro arduis negotiis ecclesie Anglicanæ.¹ Quibus adunatis, prædicti cardinales publicare fecerunt quasdam bullas de procuracionibus sibi solvendis, et constituerunt certos collectores in singulis diocesibus ad colligendas procuraciones suas.

Rex vero Angliæ [obsidibus] captis et tota Wallia sibi subjugata, occurrit prædictis cardinalibus Londoniis die primo mensis Augusti. Ad quem diem¹ vocare fecerat

¹ The writ of summons for this Great Council is printed in the Lords' Report, App. i. p. 64.

per litteras suas prius omnes praelatos et proceres regni. A.D. 1295.
Aug. 1.

Secundo die Augusti venerunt ante Dovoriam innumerabilis populus Francorum cum quingentis navibus et triginta galeis. De quibus decem milia applicuerunt, et prioratum Dvorensem omnibus bonis inibi inventis spoliaverunt, et unum monachum occiderunt. Aug. 2.
The priory of Dover plundered by the French.

Deinde majorem partem villæ combusserunt, et multa bona inde asportarunt, et duas mulieres secum abduxerunt. Quarto die sequente prædicti cardinales, proposito verbo Dei coram rege, archiepiscopis Cantuariensi et Eboracensi, neutro tamen eorum in Londoniis crucem deferente, ac ceteris praelatis et omnibus proceribus regni, causam sui adventus exposuerunt, petentes instanter ex parte papæ quod rex ad pacem animum suum declinaret, et treugas concederet sub spe pacis. Aug. 5.
The cardinals explain their errand to the king.

Ad hæc rex: "Pacem et honorem Dei et utilitatem regni mei volo et semper volui, novit Deus. " Sed treugas concedere nolo nec debeo, quia non valeo sine regis Allemanniæ expresso consensu." He declines to make a truce without the consent of the king of Germany.

Ad hæc cardinales: "Bene audivimus quasdam conventiones esse initas inter te et regem Allemanniæ.

" Sed placeat tibi mittere nuntios tuos ad ipsum regem, et nos similiter nuntios nostros mitemus A mission to Germany proposed.

" ad eundem ad petendum et procurandum consensum

" suum super treugas concedendas." Ad hæc rex:

" Placet mihi." Et subjunxerunt cardinales: "Domine rex, ex quo placet tibi pax, et de pace tractari non potest sine treugis, nec treugas concedere potes sine assensu regis Allemanniæ, qui multum distat a The cardinals ask the king to recall his fleet from the French coast.

" partibus istis, et interim multa mala provenire pos-

" sent, tam in terra quam in mari, placeat tibi interim

" retrahere homines tuos maritimos ab insultibus et

" insidiis faciendis genti Francorum." Ad hæc rex:

" Placet michi, pro reverentia sedis apostolicæ et vestra,

" quod, quandocunque rex Franciæ retraxerit exer-

" citum suum in Vasconia, et homines suos maritimos

A.D. 1295. " ab insultibus et insidiis mihi et hominibus meis et
 Aug. 5. " mihi adhærentibus faciendis, ego similiter et sic
 " faciam." Prædicti vero cardinales, ratificantibus et
 The cardinals leave, Aug. 14. approbantibus responsum regis, de Londoniis vigilia Assumptionis Beatæ Mariæ recesserunt, et vigilia Sancti Bartholomei apud Dovoriam mare transierunt. Vii^o idus Decembris, anno regni regis Edwardi xxiii^o, Gilbertus comes de Gloucestria prædictus obiit in Marchia Walliæ, et sepultus fuit apud Teukesberye inter antecessores suos.

Death of the earl of Gloucester.

ANNO DOMINI M^oCC^o NONAGESIMO VI°.

A.D. 1296. Nonis Junii obiit dominus Eadmundus,¹ frater regis
 June 5. Edwardi, in Bayona.
 Death of Edmund of Lancaster.

Item iij^o idus Junii dominus Robertus archiepiscopus confirmavit in capitulo Cantuariensi dominum Walterum de Langetone,² tunc thesaurarium domini regis, in episcopum Coventrensem et Lichefeldensem electum, quem postea Dominica proxima ante festum Natalis Domini dominus cardinalis Albanensis consecravit apud Cameracum de mandato Bonifacii papæ viiiⁱ. Prædictus vero episcopus subsequenter ebdomada prima Quadragesimæ rediit de Francia consecratus. Cui occurrit conventus Cantuariensis sacris vestibus indutus usque ad portas cimiterii cum processione sollempni, et introduxit illum usque ad magnum altare. Et ibidem recitavit episcopus in scriptis professionem suam, et illam optulit super altare, ac si eodem die consecratus fuisset ibidem. Et postea apud Thenham eandem professionem coram archiepiscopo innovavit.

Walter Langton confirmed and consecrated to the see of Coventry.

His profession of obedience.

Nov. 3. In crastino Animarum anno supradicto tenuit dominus Ang.Sacra, rex parliamentum suum apud Sanctum Eadmundum. i. 51.
 at Bury S. Edmund's.
 Et vocatis ibidem per litteras suas prælatis et toto

¹ Edmund, earl of Lancaster.

² Walter de Langton, bishop of Lichfield and Coventry, 1296-1321.

Ang. Sacra, i. 51. clero Angliæ et Walliæ, ac etiam nobilibus et aliis de quolibet comitatu et civitate; petiit a clero subsidium ad defensionem regni sui. Et, quia clerus vocatus fuit ibidem ad mandatum regis et non auctoritate ecclesiastica, noluit ibidem finaliter respondere. Sed prorogata fuit dies quoad clerum usque in crastinum Sancti Illarii, ad quem diem auctoritate ecclesiastica vocati tractarent plenius super præmissis. A laicis vero ^{xii^{mam}} partem bonorum mobilium suorum tunc recepit, et cives et burgenses ^{viii^{vam}} partem mobilium suorum sibi solverunt.

A.D. 1296.
Demand of
a clerical
subsidy.

Lay grants
made.

Ang. Sacra, i. 51. In festo Sancti Yllari proximo sequenti rex petebat a clero tunc Londoniis eadem causa congregato auxilium pro guerra sua et defensione regni. Sed quia Bonifacius papa viii^{us} constitutionem novam ediderat,¹ quod de bonis ecclesiasticis nulla fieret subventio vel subsidium principibus sæcularibus absque licentia sedis apostolicæ speciali, sub poena gravissima in eadem constitutione contenta, ideo clerus in poenam constitutionis incidere nolens, excusabat se de tali auxilio regi faciendo absque licentia prædicta. Rex vero inde turbatus omnes terras, tenementa, et laica feoda omnium ecclesiasticarum personarum de regno Angliæ in manum suam capere præcepit, et ea detinuit quousque de clero singuli, ^{quintam} partem omnium bonorum suorum temporalium et spiritualium regi solvendo, bona sua prædicta redemissent. Solus enim archiepiscopus Cantuariensis regi restitit, et bona sua omnia mobilia et immobilia in manu regis esse permisit; nec illa redimere voluit in forma prædicta propter poenam constitutionis prædictæ, ita quod spoliatus fuit omnibus possessionibus archiepiscopatus tam mobilibus quam immobilibus per xxi. septimanas et v. dies. Tandem rex videns constantiam archiepiscopi, nec ipsum posse ad voluntatem suam inclinare per occupationem bonorum suorum, ^{xiii^o} kalendas Augusti proximo sequente re-

A.D. 1297.
Jan. 13.
The clergy
excuse
themselves
from con-
tributing.

The king
seizes the
ecclesiasti-
cal estates
and exacts
a fifth.

Pertinacity
of the arch-
bishop.

He is recon-
ciled,
July 19.

¹ The bull "Clericis laicos," issued Feb. 24, 1296.

A.D. 1297. stituit archiepiscopo omnes possessiones suas simpliciter et absolute.

Aug. 4.
Simon of
Ghent con-
firmed
bishop of
Salisbury.

Anno Domini M^oCC^o nonagesimo vii^o. IIII^{to} die mensis Augusti dominus Robertus archiepiscopus confirmavit in capitulo Cantuariensi magistrum Simonem de Gandavo,¹ electum Saresberiensem, præsentem priorem et toto conventu; quem postea xiii^o kalendas Novembris in ecclesia Cantuariensi consecravit.

Aug. 28.
The king
goes to
Flanders.

V^{to} kalendas Septembris dominus Edwardus rex transfretavit in Flandriam, et applicuit apud la Swyne cum toto exercitu suo contra regem Franciæ. Et postea captis treugis inter duos reges, scilicet a festo Epiphaniæ usque ad duos annos sequentes, ambo reges submiserunt se ordinationi domini papæ. Et postea xiiii^o die Martii rex Angliæ applicuit apud Sandwycum.

A.D. 1298.
March 14.
He returns.

Expedition
to Scotland.

Anno Domini M^oCC^o nonagesimo viii^o, Edwardus rex Angliæ præparavit exercitum contra Scotos, qui per partes Angliæ invaserant. Et congregavit exercitum magnum apud Eboracum in festo Pentecostes. Et die Sanctæ Mariæ Magdalenæ commissum est prælium in Scotia, et interfecti fuerunt illo die xx. milia Scotorum et quingenti Anglici. Reliqui Scotti fugerunt. Postea in festo Natalis Domini rex rediit de Scotia, terra illa nondum conquæsta, et venit Londonias in festo Purificationis.

Battle of
Falkirk,
July 22.

A.D. 1299.
Peace be-
tween Ed-
ward and
Philip.

Anno Domini M^oCC^o nonagesimo ix^o. Mense Julii episcopus Vincentinus² venit in Angliam, et quandam formam pacis quam papa ordinaverat inter reges prædictos apud Cantuariam coram rege Angliæ et majoribus regni publicavit, quam statim rex Angliæ accepit. In qua forma continebatur quod rex Angliæ duceret in uxorem Margaretam sororem regis Franciæ cum dotalitio xv. milium librarum Turonicarum, et Edwardus filius et hæres regis Angliæ duceret in

Agreement
for double
marriages.

¹ Simon of Ghent, bishop of Salisbury 1297-1315.

² R., bishop of Vicenza; Fæd. i. 883.

uxorem Ysabellam filiam ejusdem regis Franciæ cum A.D. 1299.
dotalitio xviii. milium Turonicarum.

Postea vi^o idus Septembris prædicta Margareta soror Sept. 8.
Arrival of
the new
queen. regis Franciæ venit in Angliam et applicuit Dovoriam,
cui occurrit multitudo prælatorum et procerum regni,
et in crastino Nativitatis Beatæ Mariæ venit Cantuariam,

Ang. Sacra,
i. 51.

et v^{to} idus Septembris dominus Robertus Cantuarien- Sept. 9.
The mar-
riage of the
king. sis archiepiscopus celebravit sponsalia inter regem et
Margaretam in ostio ecclesiæ versus claustrum, juxta
ostium martyrii Sancti Thomæ. Et subsequenter celebra-
vit missam sponsalium ad altare feretri Sancti Thomæ.

Pannum vero ultra dictos regem et reginam ex- Claims to
the cloth
used in the
ceremony. tentum tempore benedictionis plures vendicabant :
videlicet archiepiscopus ratione sui officii, prior ra-
tione ecclesiæ matricis, in qua nullus unquam aliquid

recepit vel habuit ratione officii, ministerii, seu ali-
cujus feodi, quia ecclesia Cantuariensis non est capella
archiepiscopi, sed mater ecclesia omnium aliarum eccle-
siarum et capellarum totius provinciæ Cantuariensis.
Clericus etiam crucem ferens archiepiscopi dictum pan-
num similiter vendicavit. Et similiter clerici de ca-
pella regis dictum pannum vendicabant. Ortis igitur
inde variis opinionibus, rex præcepit dictum pannum
liberari comiti Lincolnensi tanquam in manum æqua-
lem, donec discussum fuerit quid cui cedere debuit.

The earl of
Lincoln
takes charge
of it.

Missâ celebrata rex rediit apud Chertham cum duo- The king
retires to
Chartham. bus militibus tantum, et ibidem moram fecit usque
vesperam. Regina vero in palatio archiepiscopi solemp-
nitatem in mensa continuavit, præsentibus archiepi-
scopo Cantuariensi, Dunelmensi, Wintoniensi et Co-
ventrensi episcopis, de Burgundia et Britannia ducibus,
qui cum regina venerant; Warenniæ, Lincolnæ, Pene-
brokiæ, Warewyk, Lancastriæ, Herefordiæ et Marscallo
Angliæ comitibus, et aliis proceribus fere omnibus
regni majoribus. Die sabbati sequenti dicta regina
missam suam solempniter audivit in capella archiepi-
scopi in palatio suo, quam celebravit episcopus Coven-

The queen
attends a
feast in the
arch-
bishop's
palace.

A.D. 1299.
Her offering
at mass,
Sept. 12.

trensis et Lichefeldensis, et optulit more aliarum feminarum cereum suum ad manus episcopi celebrantis; qui statim deportatus fuit ad altare feretri Sancti Thomæ.

A.D. 1300.
June 1.
Thomas of
Brotherton
born.

ANNO DOMINI M^oCCC^o. Die primo mensis Junii natus est Thomas filius domini Edwardi regis et Margarete reginæ apud Brothertone juxta Eboracum. In crastino Nativitatis Beati Johannis dominus Edwardus rex congregavit magnum exercitum apud Cardoil super Scotos, qui castella sua in Scotia invaserant et homines suos occiderant. Pridie idus Junii consecratus fuit in ecclesia Cantuariensi magister Johannes de Alderby in episcopum Lincolnensem a domino Roberto archiepiscopo.¹ Postea circa festum Sancti Michaelis dominus Edwardus rex ad instantiam regis Franciæ concessit Scotis treugas usque ad Pentecostem proximo venturum, et rediit de Scotia in Angliam cum exercitu suo.

Expedition
to Scotland.

Bishop of
Lincoln
consecrated,
June 12.

Nov. 23.
The arch-
bishop
makes
James of
Burne
steward of
the guest-
hall.

Nono kalendas Decembris dominus Robertus archiepiscopus contulit Jacobo de Burne, armigero suo, senescalliam aulæ hospitum prioratus Cantuariensis, per mortem Johannis de Ludeham vacantem. Qui quidem Jacobus in crastino juravit corporaliter in capitulo coram priore et conventu se facturum in propria persona totum servitium ad dictam senescalliam pertinens, et consilia et secreta prioris et conventus nulli creaturæ se revelaturum. Et eodem die personaliter fecit totum servitium senescalliæ in camera majori dicti prioris coram priore et hospitibus suis ac etiam famulis domus ibidem comedentibus. In octavis Sancti Hillarii proximo sequentis rex tenuit generale parlamentum suum apud Lincolniam; et ibidem vii^o idus Februarii, qui tunc erat feria iii^a, dedit Edwardo filio suo principatum Walliæ et comitatum Cestriæ, et statim ipsum principem Walliæ præcepit vocari.

A.D. 1301.
Jan. 20.
Parliament
of Lincoln.

Edward
made prince
of Wales,
Feb. 7.

---

¹ John d'Alderby, bishop of Lincoln, 1300-1320.

ANNO DOMINI M^o CCC^o PRIMO.

Subsequenter in crastino Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ dominus Edwardus rex congregavit magnum exercitum apud Berewik contra Scotos, et in Scotia moram fecit usque Natale Domini, et, captis treugis ad instantiam regis Franciæ usque festum Omnium Sanctorum sequens, rediit de Scotia. Die primo mensis Augusti natus est Edmundus, filius regis Edwardi et Margaretæ reginæ, apud Wodestoke.

A.D. 1301.
June 25.
Expedition
to Scotland.

Edmund of
Woodstock
born, Aug. 1.

ANNO DOMINI M^o CCC^o SECUNDO.

Dominica proxima post festum Omnium Sanctorum, videlicet ii^o nonas Novembris, dominus Robertus archiepiscopus Cantuariensis consecravit in ecclesia Cantuariensi magistrum Walterum de Heleshawe in episcopum Bathoniensem et Wellensem.¹

A.D. 1302.
Nov. 4.
Consecra-
tion of the
bishop of
Bath.

ANNO DOMINI M^o CCC. TERTIO.

Viii^o idus Septembris Scharra natione Romanus de genere Columpnensi,² cum aliis militibus Campaniæ, Tolosæ, Anagninæ, et quibusdam Francis, civitatem Anagniam intraverunt, et in palatium bonæ memoriæ Bonifacii papæ viiiⁱ violenter irruerunt, et dictum papam in camera sua ceperunt, et thesaurum suum et omnia jocalia et alia bona mobilia, tam in camera quam capella ibidem inventa, abstulerunt. Deinde ipsum papam comminatorie sollicitabant quod papatum resignaret; sed papa, constanter asserens se nolle papatum resignare sub illa forma, hujusmodi sacrilegos acriter arguebat. Et quia dicti sacrilegi nec convitiis nec minis ipsum papam ad resignandum potuerunt in-

A.D. 1303.
Capture of
the pope at
Anagni,
Sept. 6.

He refuses
resign.

¹ Walter Haselshaw, bishop of Bath and Wells, 1302-1308.

² Scirra di Colonna.

- A.D. 1303. ducere, per duos dies continuos subtraxerunt papæ inhumaniter alimenta. Orta igitur interim dissensione inter dictos Satanæ satellites quis eorum deberet esse major in civitate prædicta, statim mulieres civitatis compatientes papæ, panem et vinum et palatum papæ portabant. Et statim populus Anagninæ unanimiter et inopinate, exceptis quibusdam proditoribus, ipsum papam de manibus sacrilegorum viriliter eripuerunt et restituerunt pristinæ libertati; et dictos sacrilegos extra civitatem fugarunt, quosdam vero carceri manciparunt. Ipsis vero fugatis papa populo se exhibuit. Et restituta magna parte thesauri ablati papa præcepit coram ipso adduci milites incarceratos. Quibus adductis et veniam petentibus remisit eis benigne omnem indignationem et injuriam sibi illatam, et ipsos ab hujusmodi delicto absolvit. Postea papa iter arripuit versus Romam, et xii^o kalendas Octobris venit ad Sanctum Petrum. Et cito postea incepit graviter affligi solita infirmitate, videlicet calculi passione, et postea iii^{io} idus Octobris universæ carnis ibidem solvit tributum. Undecimo vero kalendas Novembris proxime sequente electus fuit in papam frater Nicolaus de ordine Prædicatorum, tunc Ostiensis episcopus cardinalis, et vocatus est Benedictus xim^{us}.¹
- A.D. 1304. Anno m^o ccc^o quarto, xii^o die mensis Septembris, obiit Benedictus papa xim^{us}. Anno m^o ccc^o quinto, vigilia Pentecostes, electus fuit in papam archiepiscopus Burdegalensis, et Dominica [post] festum Sancti Martini coronatus fuit apud Vyem, et vocatus est Clemens v^{us}.
- A.D. 1304. ANNO DOMINI m^occc^oiiii. Dominus Edwardus rex Angliæ cum toto exercitu suo rediit de Scotia, captis prius omnibus castris, et subjugatis sibi omnibus hostibus suis Scotiæ, quos misit in custodiam ad diversa castra Angliæ. Et per totum annum sequentem tenuit

The pope is rescued by the people.

He forgives his enemies and goes to Rome, Sept. 20.

He dies Oct. 12.

Benedict XI. chosen.

A.D. 1304. Benedict XI. dies. Clement V. succeeds.

A.D. 1304. The king returns from Scotland.

¹ Nicolo Bocasino, bishop of Ostia, pope as Benedict XI., Oct. 22, 1303, to July 7, 1304.

Scotiam, et omnia castra, civitates, et villas, in Scotia pacifice et quiete.

A.D. 1305.
He rules
Scotland.

ANNO M^oCCC^oVI. Robertus de Brus junior, comes de Karrik, occidit dolose Johannem Comyn, majorem natione totius Scotiæ post regem Scotiæ, pro eo quod idem Johannes noluit consentire proditori ejusdem Roberti et Scotorum contra regem Angliæ. Quo occiso, prædictus Robertus, de consensu communi prælatorum et procerum Scotiæ, fecit se coronare in regem Scotiæ more Scotorum.

A.D. 1306.
Robert
Bruce kills
John
Comyn, and
is crowned
king of
Scots.

Die vero Pentecostes proximo sequente, dominus Edwardus rex Angliæ dedit Edwardo filio suo, principi Walliæ, arma militaria apud Westmonasterium, et pro solempnitate illius diei ccxciii. filii nobilium Angliæ ceperunt arma militaria, ipso die ibidem de prædicto rege et filio suo. In crastino vero Nativitatis beati Johannis Baptistæ proximo sequente prædictus princeps, assumptis secum omnibus novis militibus, cum magno alio exercitu iter arripuit versus Scotiam. Eodem anno dominus Edwardus rex pater ejus in festo Nativitatis beatæ Mariæ ad partes Scotiæ se divertit. Audito vero adventu dicti regis et filii sui, prædictus Robertus de Brus fugit in insulas maris, et multi comites et milites qui cum ipso erat capti sunt.

May 23.
The prince
of Wales
knighted.

June 25.
He goes to
Scotland.

Sept. 8.
The king
follows.

ANNO DOMINI M^oCCC^oVII., circa festum Pentecostes, prædictus Robertus de Brus, collecto exercitu peditum, rediit in Scotiam, et intravit terram suam de Karrik, et ibidem se tenuit cum exercitu suo usque ad festum beati Johannis Baptistæ. Die vero translationis Sancti Thomæ martyris proximo sequente, dominus Edwardus rex obiit juxta Carleolum. Et vigilia apostolorum Simonis et Judæ proxime sequente sepultus fuit apud Westmonasterium.

A.D. 1307.
Robert
Bruce holds
out at Car-
rick.

Death of
Edward I.
July 7.

Undecimo vero kalendas Februarii sequente, dominus Edwardus rex junior mare transiit apud Dovoriam, et die Conversionis Sancti Pauli sequente desponsavit dominam Ysabellam, filiam Philippi regis Franciæ,

A.D. 1308.
Marriage of
Edward II.,
Jan. 25.

A.D. 1308.
Jan. 25.
He does
homage.

Feb. 25.
The corona-
tion.

apud Boloniam juxta Wytsand. Et eodem die prædicto regi Franciæ fecit duo homagia, videlicet unum pro ducatu Aquitanniæ, et aliud pro comitatu de Pontif. Et vii^o idus Februarii sequente rediit in Angliam cum dicta regina. Et v^{to} kalendas Martii sequente coronatus fuit et inunctus, et regina similiter, apud Westmonasterium, per manus Henrici Wyntonien-
sis episcopi, auctoritate et speciali commissione domini Roberti Cantuariensis archiepiscopi tunc in curia Romana existentis; ad quem coronatio et inunctio regum Angliæ pertinet ab antiquo, de jure ecclesiæ Cantuariensis.

A.D. 1309.
April 27.
Parliament
at West-
minster.

Dispute
between
the two arch-
bishops.

The king
sends to the
archbishop
of Canter-
bury.

Memorandum quod a die Paschæ in unum mensem, anno Domini m^occc^o nono, regis Edwardi filii regis Edwardi secundo, congregatum fuit generale parliamentum apud Westmonasterium, Londoniis. Et vocati fuerunt ad idem parlamentum per breve domini regis omnes archiepiscopi, episcopi, comites, barones, et abbates exempti, ac etiam omnes decani et priores et capitula cathedralia, archidiaconi et totus clerus, et de singulis comitatibus duo milites, et de singulis civitatibus et burgis duo cives et duo burgenses.¹ Archiepiscopus vero Eboracensis crucem portans ad domum suam juxta Westmonasterium declinavit. Quo audito archiepiscopus Cantuariensis omnia loca per quæ dictus Eboracensis archiepiscopus transitum fecit, et in quibus moram traxit cruce elevata, in provincia Cantuariensi, ecclesiastico subposuit interdicto. Rex vero hæc audiens statim misit ad archiepiscopum Cantuariensem dominum Gilebertum comitem Gloucestriæ, et Henricum comitem Lyncolnæ, Ricardum electum Dublinensem, Hugonem Despenser, Henricum de Percy, et Willelmum de Bereford, petentes ab eodem archiepiscopo quod ad parlamentum suum veniret, et quod

¹ The writs are printed in the Lords' Report, App. pp. 187 sq., and in Palgrave's Parliamentary Writs.

permitteret Eboracensem ¹ archiepiscopum ad idem parliamentum venire ad tractandum cum prælatis et proceribus super negotiis statum regni tangentibus, vel saltem placeret archiepiscopo Cantuariensi interesse parlamento uno die absente Eboracensi, et quod altero die Eboracensis interesset absente Cantuariensi.

A.D. 1309.
He proposes
a plan of
settlement.

Ad quæ omnia Cantuariensis nuntiis regis respondit se velle super præmissis deliberare. Habita vero deliberatione cum omnibus suffraganeis suis Londoniis existentibus, misit ad regem Londoniensem, Saresberiensem et Exoniensem episcopos et priorem Cantuariensem, qui domino regi ex parte Cantuariensis archiepiscopi responderunt, quod idem archiepiscopus nec aliquis suffraganeus ejusdem ad parliamentum veniret, præ-

The arch-
bishop re-
fuses to
attend Par-
liament if
the arch-
bishop of
York is
allowed to
carry his
cross.

sente Eboracensi, et crucem portante; nec etiam ipso in civitate vel suburbio Londoniæ moram faciente; nec aliquo modo consentiret quod tunc nec alias crucem suam in Cantuariensi provincia bajularet. Hiis auditis dominus rex de consilio procerum et magnatum mandavit dicto Eboracensi archiepiscopo quod a civitate suburbio Londoniæ recederet, prout progenitores ejusdem regis in casu consimili facere consueverunt prædecessoribus prædicti archiepiscopi Eboracensis. Et statim idem Eboracensis, data hujusmodi licentia licet non petita, ad partes Eboracenses est reversus. Post recessum vero dicti Eboracensis, Cantuariensis archiepiscopus cum suffraganeis suis ad parliamentum accessit, et cum rege et consilio suo, proceribus et magnatibus, de arduis negotiis regni tractavit.

The arch-
bishop of
York is sent
away from
London, and
the arch-
bishop of
Canterbury
attends the
parliament.

Anno Domini m^occ^occ^o xiiii^o, die nonadecima mensis Aprilis, obiit apud Avinioniam Clemens papa quintus.

A.D. 1314.
Clement V.
dies.

Anno Domini m^occ^occ^o xiiii^o, quinto idus Maii, obiit apud Otteforde bonæ memoriæ Robertus de Wynchelese archiepiscopus Cantuariensis. Cui successit dominus

A.D. 1315.
May 11.
Archbishop
Winchelsea
dies.

¹ William of Greenfield, archbishop of York, 1306-1315.

A.D. 1818.
Walter
Reynolds
succeeds.

Walterus tunc Wygorniensis episcopus per provisionem Clementis papæ quinti.

Et dictus dominus Robertus archiepiscopus suspensus fuit per dominum Clementem papam ^v^{um} anno Domini M^oCCC^{mo} vi^{to}; regni regis Edwardi filii regis Henrici XXX^oIIII^o.

A.D. 1818.
John XXII.
pope.

Anno Domini millesimo CCC^{mo} sextodecimo, octavo die mensis Augusti, apud Lugdunum creatus fuit in papam dominus Portuensis cardinalis, et vocatus est Johannes xxii^{us}.

A.D. 1897.
Death of
Walter
Reynolds.

XVI^{mo} die mensis Novembris, anno Domini M^o CCC^oXX^oVII^o, obiit Walterus archiepiscopus Cantuariensis, et iii^o idus Decembris sequentis electus fuit magister Simon de Mepham, canonicus Cicestriæ, in archiepiscopum Cantuariensem. Et vi^{to} kalendas Junii sequentis confirmatus fuit a domino Johanne papa xxii^{do}; et die Dominica, videlicet quinto die mensis Junii sequentis, de mandato domini papæ consecratus fuit a domino Petro episcopo Penestrino cardinali in curia Romana.¹

Consecra-
tion of
archbishop
Mepham,¹
June 5,
1382.

¹ Here the several continuations of the Chronicle of Gervase end at p. 408 of the MS. A few scraps of notes, which follow, are described in the Introduction to the present volume. After a few blank pages, the lives of the archbishops begin, in the same hand as that in which the earlier portion of the Chronicle and the Mappa Mundi are written. At the bottom of page 408 are the following five lines of chronograms:—

1. "Mors communis in M. fuit L.
"ter c. minus uno:" the date of the Great Plague in 1349 (MCCCXL).

2. "Rex Johannes [Francus] sic
"cum captus fuit, aspice:
"CLICCVX:—

"Ecce fiat hoc anno Maurus
"in orbe tonans."

The first line gives the year of the battle of Poitiers, 1356 (MCCCLVI.), in which John was taken prisoner; the second possibly is intended to give the day, Sept. 21; the reputed day of the battle, sacred to S. Maurice and the Theban legion.

3. "A post Dunstanum post tem-
"pus meridianum

"C cuculum vixi, terræ mo-
"tum tibi dixi."

This gives the date of the earthquake; the A (Sunday letter) after the feast of S. Dunstan (April 19); April 21, 1382.

INCIPIT PROLOGUS IN ACTUS PONTIFICUM CANTUARIENSIS ECCLESIAE.

Quia nomina regum Britanniae, vel Angliae, cum pauculis ipsorum factis brevissime, licet admodum laboriose, quo certior fierem incerta quaerendo, transcurri: restat ut secundum promissionis meae tenorem, ad gesta pontificum Cantuariensis ecclesiae stilum convertam: quae quia breviter et cursim explananda sunt, lectorem multivolum benivolum esse desidero, ne videlicet dictamen rusticanum respuat, vel succinctam contempnat brevitatem; sed si praedictorum patrum vitas vel passiones, miraculave scire desiderat, illa magna quaerat volumina quibus sancta Cantuariensis abundat ecclesia, quae de ipsis sunt scripta, sicque suo satisfaciet desiderio. Mei namque laboris intentio talis est, ut expressis regum Angliae et pontificum Cantuariensis ecclesiae nominibus, beneficia quoque quae praefatae Cantuariensi ecclesiae, vel quo titulo contulerunt, sicut in ipsorum saepius legi munimentis, exponam; habiturus, ut spero, apud posteros post decessum amoris et livoris, si non eloquentiae titulum, saltem industriae testimonium. Quaedam etenim ipsis archiepiscopis collata sunt, alia conventui specialiter, alia vero utrisque communiter, videlicet, ecclesiae Cantuariensi, sicut in sequentibus annuente Deo patebit. Ab Augustino siquidem Anglorum apostolo, qui subsequentium signifer fuit archiepiscoporum, inchoandum est, et sic per singulos ipsius successores, scilicet xlii., usque ad venerabilem Hubertum discurrendum est.

Gervase prepares to keep his promise to write the lives of the archbishops.

He intends to give an account of the endowments of Canterbury.

The work extends from Augustine to Hubert Walter.

DE SANCTO AUGUSTINO ANGLORUM APOSTOLO.

Bede, H.
E. i. 23.

Anno igitur ab incarnatione Domini, secundum Bedam, quem specialiter imitamur, D^o LXXXII.º, Mauricius ab Augusto lilius imperium suscepit. Cujus anno regni x^o Sanctus Gregorius, pontificatum apostolicae sedis sortitus,

S. Gregory's mission to Britain.

Augustine is sent. rexit annis xiii^m, mensibus vi., diebus x. Qui divino admonitus instinctu anno xiii^{to} ejusdem principis, adventus vero Anglorum in Britanniam anno circiter c^xl^{vii}^o, misit servum Dei Augustinum, monasterii sui quod est ad clivum Scauri¹ Romæ præpositum, sacræ scripturæ scientia repletum, monasterii regulis edoctum, et alios plures cum eo monachos timentes Deum, prædicare verbum Dei genti Anglorum. Abiit igitur Augustinus, pervenitque Britanniam, et applicuit cum sociis suis ferme xl. in Tanatos insula non modica. Regnabat hiis diebus rex Ethelbertus in Cancia potentissimus, sed paganus, qui adusque flumen magnum Humbre vocatum fines imperii tetenderat. Habebat autem idem rex reginam nomine Bertham Deo devotam, filiam scilicet regis Franciæ Christianissimam, quam ei Franci ea concesserant conditione, ut sub custodia episcopi nomine Liutardi ritum Christianitatis observaret. Rex autem de adventu Romanorum certior effectus, manere eos jussit in ea quam adierant insula, donec videret quid eis faceret. Ubi post dies aliquot cum rege locuti, optinuerunt licentiam prædicandi, et quotquot poterant ad fidem Christi quam prædicabant convertendi. Erat autem prope civitatem ad orientem ecclesia, in honorem Sancti Martini antiquitus facta, dum adhuc Romani Britanniam incolerent, in qua regina Christianissima una cum episcopo sibi commisso divinis obsequiis intendebant. In hac ergo Augustinus et socii ejus monachi ex assensu reginæ primo convenire, psallere, orare, missas facere, prædicare et baptizare cœperunt. Rex tandem conversus et baptizatus est, deditque majorem prædicandi licentiam, et ecclesias fabricandi. Dedit etiam fratribus eisdem locum sedis perpetuæ in Dorobernia metropoli sua simul et necessarias in diversis rebus possessiones. Augustinus autem, pro tempore mare transiens, ab Euletherio Arelatensi archiepiscopo de mandato beati Gregorii sacratus episcopus, Britanniam rediit, regioque suffultus adminiculo, recuperavit ecclesiam antiquo Romanorum opere factam, quam in honorem Domini nostri Jesu Christi sacravit, ibidemque

He lands in Kent in the reign of Ethelbert. Bede, H. E. i. 25.

Ethelbert gives him a church and leave to preach. Bede, H. E. i. 26.

The king is converted.

Augustine consecrated. Bede, H. E. i. 27.

Bede, H. E. i. 33.

¹ monasterii . . . . Scauri] See | Mabillon, AA. SS. O.S.B., sæc., i. Joh. Diac. V. S. Gregorii, i. c. 6 ; | p. 392.

sedem episcopalem sibi statuit et cunctis successoribus suis : He builds the cathedral.
 habitationemque et ordinem in posterum observandum

ibidem instituit monachorum. Misit etiam continuo He sends questions to Gregory.
 nuntios ad dominum papam Gregorium, qui Christum

in Anglia susceptum nuntiarent, plures verbi Dei ministros peterent, et alia quæ ad usum ecclesiæ erant necessaria, et de novæ ecclesiæ Anglicanæ institutione novas facerent quæstiones. Gaudebat admodum papa

Bede, H.
E. i. 29.

Gregorius de conversione Anglorum, et de miraculis quæ Deus per Augustinum faciebat. Plures igitur verbi New missionaries and vestments sent.
 prædicatores monachos, vasa et vestimenta ad usum ecclesiæ necessaria, sed et multorum reliquias sanctorum et codices multos mittens, inter alia sic scripsit Augustino :—

Bede, H.
E. i. 29.

“ Quia ¹ nova Anglorum ecclesia ad Omnipotentis Dei gratiam te laborante perducta est, usum tibi pallii in ea ad Letter of Gregory to Augustine, regulating the framework of the new church.
 sola missarum solennia agenda concedimus, ita ut per loca singula xii. episcopos ordines, qui tuæ subiaceant ditioni, quatinus Lundoniensis civitatis episcopus semper in posterum a synodo propria debeat consecrari, atque honoris pallium ab hac sancta et apostolica sede percipiat. Ad Eboracum vero civitatem te volumus episcopum mittere, quem ipse judicaveris ordinare; ita dumtaxat, ut si eadem civitas cum finitimis locis verbum Dei receperit, ipse quoque xii. episcopos ordinet, et metropolitani perfruat honorē; quem tamen tuæ fraternitatis volumus dispositioni subjacere. Post obitum vero tuum ita episcopis quos ordinaverit præsit, ut Lundoniensis episcopi nullo modo ditioni subiaceat. Sit vero inter Lundoniensis et Eboracensis civitatis episcopos imposterum honoris ista distinctio, ut ipse prior habeatur qui prius fuerit ordinatus. Tua vero fraternitas non solum eos episcopos quos ordinaverit, neque tantummodo hos qui per Eboracensem episcopum fuerint ordinati, sed etiam omnes Britannicæ sacerdotes habes a domino Deo nostro Jhesu Christo auctore subjectos.”

Bede, H.
E. i. 27,
q. vii.

“ In Galliarum autem episcopis nullam tibi auctoritatem tribuimus, quia ab antiquis prædecessorum meorum tem-

¹ Quia] The three following extracts from Gregory's letters are slightly abridged.

Letter of
Gregory to
Augustine.

“poribus pallium Arelatensis episcopus accepit, quem nos
“privare auctoritate percepta minime debemus. Britannia-
“rum vero episcopos omnes tuæ fraternitati committimus.”
Et alias scripsit eidem sic: “Novit fraternitas tua Bede, H.
“Romanæ ecclesiæ consuetudinem in qua se meminit esse E. i. 27.
“nutritam. Sed mihi placet ut sive in Romana sive in q. ii.
“Galliarum seu in qualibet ecclesia aliquid invenisti, quod
“plus Omnipotenti Deo possit placere, sollicite eligas, et in
“Anglorum ecclesia, quæ adhuc ad fidem nova est, institu-
“tione præcipua quæ de multis ecclesiis colligere potuisti
“infundas exempla. Singulis igitur ecclesiis quæ pia, quæ
“religiosa, quæ recta sunt elige, et hæc, quasi in fascicu-
“lum collecta, apud Anglorum mentes in consuetudinem
“depone.”

Ethelbert
founds the
church of
S. Peter and
S. Paul, at
Canterbury;

Misit autem Gregorius pallium et plenitudinem po- Bede, H.
testatis archiepiscopos et episcopos sacrandi, et locis E. i. 29.
opportunitis ecclesias fabricandi. Fundavit deinde rex
Ethelbertus instinctu Augustini monasterium extra civi-
tatem ad orientem in honorem beatorum apostolorum Petri Bede, H.
et Pauli, ut ibidem archiepiscoporum et regum sed et E. i. 33.
monachorum et populi civitatis corpora sepulturæ tra-
derentur honestæ. Dicebant enim Romani, civitatem
non esse mortuorum sed vivorum. Primus abbas ejus-
dem loci fuit Petrus, ex institutione Sancti Augustini.

that of
S. Andrew at
Rochester,
and
S. Paul's,
London.

Fundavit etiam Ethelbertus rex ecclesiam Roffensem in Bede, H.
honorem Sancti Andrewæ apostoli, et ecclesiam Lundoniensem E. ii. 8.
in honorem Sancti Pauli apostoli. Sacravit autem Au-
gustinus Cantuariensis archiepiscopus, anno incarnationis

Consecra-
tion of
bishops.

Domini DCIII., Justum monachum ad regendam ecclesiam
Roffensem; Mellitum vero ad regendam ecclesiam Lun-
doniensem. Rex autem episcopis utriusque ecclesiæ dona
multa, sicut et Cantuariæ, optulit. Sed et territoria ac
possessiones in usum eorum qui erant cum episcopis adjecit.

Augustine's
attempt to
reconcile the
Britons.

Invenit Augustinus tunc temporis in Guallia de- Bede, H.
gentes de Britonibus episcopos, abbates, vel doctores E. ii. 2.
contra morem ecclesiæ rectum viventes. Quos cum
regis adjutorio semel et secundo convocans Augustinus
commonuit ad recte vivendum; sed frustra, ita ut nec
mediante miraculo in cæcum facto potuit convertere,

eo quod Augustinus eis non assurgeret cum ad præfa-
tum concilium venirent. Unde post obitum Augus-
tini, sicut eis prædixerat, a rege Ethelfrido fortissimo et
gloriæ cupidissimo, qui plus omnibus Anglorum primatibus
gentem vastabat Britonum, ad nichilum redacti sunt, cum
tribus milibus monachorum monasterii de Bangor, qui
in campum bellatorum adducti sunt ut regi adversa
imprecarent: hii omnes, ut fertur, de labore manuum
suarum vivebant.

Bede, H.
E. i. 34.

Fate of the
monks of
Bangor.

Beatus¹ autem Augustinus verbum Dei prædicans,
et ubique pedibus non in equis faleratis incedens, con-
currentibus populis baptizavit una die promiscui sexus
decem milia in flumine quod ab incolis Sualewe vo-
catur.²

Bede, H.
E. ii. 4.

Baptism of
10,000 con-
verts.

Bede, H.
E. ii. 1.

Processu vero temporis Laurentium sibi sacravit suc-
cessorem, ne rudis Anglorum ecclesia, pastore destituta,
inciperet vacillare. Obiit interea beatus papa Gregorius et
sepultus est anno Dominicæ incarnationis dcv., eique suc-
cessit in papatum Savinianus. Augustinus etiam An-
golorum apostolus post xvi. pontificatus annos decessit,
et Laurentius pro eo Anglicanam rexit ecclesiam per
Ethelbertum regem. Verumptamen³ priusquam de

Consecra-
tion of
Laurentius.

Death of
Augustine.

¹ *Beatus autem*] Taken ap-
parently from the Life of Au-
gustine by Goscelin, Mab. AA. SS.
O.S.B., sæc. i. pp. 510, 511; but
the language is a good deal altered.

² *vocatur*] prope Eboracum, ad-
ded in pencil.

³ *Verumptamen*] In the follow-
ing paragraphs, unless we suppose
Gervase to have been overcoming
difficulties of his own creation, it
must be understood that he refers
to some Canterbury history which
is now lost. The notion, however,
that S. Gregory conferred the pall
on three successive archbishops ap-
pears in the list of palls given by
Ralph de Diceto (Opp. i. 16). This

or the documents or legends on
which it was founded Gervase had
probably seen. The notion that
England was to be divided into
three provinces, with their metro-
politans at Canterbury, London,
and York, seems to be derived from
the Life of S. Gregory by John the
deacon (lib. ii. c. 36), who writes
thus: "Misit ei pallium jubens ut
" sub metropoli sua Cantix duo-
" decim episcopos ordinaret; ad
" Lundoniam et Eburacam singulos
" episcopos mitteret, qui, sub se
" duodecim nihilominus episcopos
" consecrantes, pallium ab aposto-
" lica sede perciperent" (Mab. .
p. 413).

Why Augustine was consecrated at Arles.

Question about three archbishops.

Where was London to find twelve suffragans?

How could Gregory send pallis to three archbishops of Canterbury?

Laurentio aliqua persolvam, in his quæ prædicta sunt tria mihi videntur esse notanda: videlicet qua de causa beatus Gregorius voluerit ut archiepiscopus Arlatensis Augustinum Anglorum sacraret episcopum, cum tot inpræsentiarum sint archiepiscopi Angliæ viciniore. Forte tunc temporis tot episcopi non fuerunt, vel, crescente paulatim ecclesia, crevit et gloria, ut episcopos in archiepiscopos temporis intervallo Romana commutaret ecclesia. Cur autem in Anglia tres archiepiscopos instituerit, scilicet Cantuariensem, Lundoniensem, et Eboracensem, ut singuli suos numero xii. haberent suffraganeos; res in propatulo est. Aut enim error erat scriptoris velociter scribentis, ut nomina transponeret civitatum; aut existimaret Gregorius, licet Sancti Spiritus esset sacrarium, ut civitates in Anglia nobilissimæ abinvicem æquali distarent proportionem; et Cantuaria esset in capite, Eboracum in fine, Lundonia vero in meditullio terræ. Statum itaque sciens Augustini, situm vero terræ nesciens, de tribus archiepiscopis instituendis scripsit, ut supradictum est, attamen omnia ipsius Augustini subposuit dispositioni. Cum Cantuariensis archiepiscopus xii. haberet suffraganeos, ubinam Lundoniensis suos xii. reperire poterit? certe nusquam competenter. Idcirco dispositioni divinæ cuncta subposita sunt qui disponit omnia suaviter. Sicut dicitur, "homo proponit, sed Deus disponit." Præterea notandum est quæ ratione nitantur, qui dicunt et scribunt beatum Gregorium pallia misisse tribus archiepiscopis Cantuariensibus, scilicet Augustino qui sedit annis xvi., et Laurentio qui post Augustinum sedit annis v., Mellito quoque qui similiter sedit annis v., qui conjuncti faciunt annos xxvi., cum ipse Gregorius non sederit nisi annis xiii. et mensibus vi. et diebus x. Quæ cum simul omnia stare non possunt, unam et solam perpendo rationem, quam etiam in scriptis vidi, licet non authenticis, et a senioribus audiui: videlicet quod papa

Gregorius tria pallia miserit Augustino auctoritate Romanæ ecclesiæ, pro loco et tempore Cantuariensi, Lundoniensi, et Eboracensi ecclesiæ tradenda, si quidem prædictæ civitates cum finitimis locis verbum Dei reciperent; quod quia compleri non potuit, et interim Sanctus Gregorius migravit ad Dominum, primum pallium habuit Augustinus, eique post obitum consepultum est. Secundum, Laurentius Augustini successor primus. Tertium vero Mellitus, qui Laurentio successit. Justo enim, qui quartus erat in ordine, Bonifacium papam legimus pallium misisse anno xxx^o postquam Augustinus in Angliam missus est. Hæc igitur de Augustino Anglorum apostolo compendiose dicta sufficiant. Si quis autem ampliora ipsius facta scire desiderat, Bedam legat, et nescio quem Gocelinum.¹ Beatus Augustinus in ecclesia Cantuariæ sedit annis xvi., et obiit, et sepultus est in ecclesia beati Petri, cui successit Laurentius, quem ipse vivens ordinaverat.

Possible explanation of that statement.

Reference may be made to Bede and Gocelin.

DE SANCTO LAURENTIO ARCHIEPISCOPO.

Bede, H. E. ii. 4. Laurentius archiepiscopi gradu potitus, strenuissime fundamenta ecclesiæ, quæ nobiliter jacta vidit, augmentare, et ad profectum debiti culminis, et crebra voce sanctæ exortationis, et continuis piæ operationis exemplis, provehere curavit. Denique non solum novæ quæ de Anglis erat collecta ecclesiæ curam gerebat, sed veterum Britannæ incolarum nec non et Scottorum qui Hiberniam insulam Britannæ proximam incolunt populis pastorem impendere sollicitudinem curabat.

Archiepiscopate of Laurentius.

Bede, H. E. iv. 5. Obiit interea Ethelbertus rex anno regni sui lvi^o, baptismatis autem anno xxi^o. Cui cum magno ecclesiæ novæ detrimento filius ejus Eadbaldus successit in regnum; patris enim sed et Christi contempnens vestigia, noluit baptizari. Mortuo etiam Orientalium Saxonum rege Seberto Christianissimo, qui ad preces Melliti Lundoniensis episcopi et baptismum suscepit, et monasterium Sancti Petri Westmonasterii fundavit et dotavit, tres filii ejus idolatriam repetentes, fidem Christianam contempserunt, et Melli-

Eadbald succeeds Ethelbert A.D. 616.

¹ Gocelinum] See Hardy Catalogue of Materials, &c., ii. 82.

Flight and
return of
the bishops.

tum episcopum a Lundonia fugaverunt. Qui cum Justo Roffensi episcopo, simili clade cruciato, Cantuariam venit; communicatoque consilio cum Laurentio Cantuariensi archiepiscopo Romam ituri mare transierunt. Cum autem post eos abiturus esset Laurentius, et in monasterio beati Petri extra Cantuariam paululum reclinasset, apparuit ei Petrus apostolus, eumque durius increpans dirissimis affecit flagellis, eo quod gregem Domini tam tenellum in medio luporum relinquere cogitasset. Hiis igitur angustiiis animatus Laurentius, mane facto, venit ad regem, et, inter loquendum rejecto vestimento, quantis esset verberibus laceratus ostendit. Stupefactus rex extimuit multum, et confestim idolatriæ renunciâns, credidit in Christum et baptizatus est, statimque jussit revocari Mellitum et Justum in Angliam. Justus itaque a Roffensibus honorifice susceptus est. Sed Mellitus, a Londoniensibus repulsus, rediit Cantuariam. Non enim potuit eum rex Eadbaldus in pristinum restituere gradum. Laurentius archiepiscopus Anglicanam rexit ecclesiam annis v., et sic cum Domino quievit in pace ^{iiii^{to}} nonas Februarii, et in ecclesia apostolorum Petri et Pauli sepultus est, cui successit in pontificatum

Eadbald
baptized.

Death of
Laurentius,
Feb. 2.

DE SANCTO MELLITO.

Succession
of Mellitus.

Mellitus quondam Londoniensis episcopus. Justus autem adhuc superstes Roffensem regebat ecclesiam. Hii cum magna cura et labore novam Anglorum ecclesiam gubernabant. Erat autem Mellitus corporis quidem infirmitate, id est podagra, gravatus, sed mentis gressibus sanus, alacriter terrena quæque transiliens, adque cælestia semper amanda pervolans. Et hic postquam annis v. Cantuariensem rexit ecclesiam, Eadbaldo regnante migravit ad cælos, ^{viii^o} kalendas Maii, et sepultus est cum prædecessoribus suis; cui statim successit in pontificatum

He dies,
April 24.

DE SANCTO JUSTO.

Justus suc-
ceeds.

Justus, qui erat Roffensis episcopus, misitque ei pallium papa Bonifacius in sacrosanctis mysteriis utendum; concedens

Bede, H.
E. ii. 6.

Bede, H.
E. ii. 7.

Bede, H.
E. ii. 8.

eidem et confirmans ordinationes episcoporum exigente Conversion of Northumbria. opportunitate celebrare. Hic Justus Cantuariensis archiepiscopus sacravit pro se Romanum ad regimen Roffensis ecclesiæ; et processu temporis cum potentissimus Northanhimborum rex Edwinus, licet adhuc paganus, filiam regis Ethelberti, sororem vero regis Eadbaldi, missis pro ea nuntiis peteret in uxorem; virum venerabilem sacravit Paulinum, eumque cum Ethelburga regis Ethelberti filia Edwino regi maritanda misit Eboracum, ut ipsum regem ab idolatria ad Christum converteret, et reginæ fidem integram ad Christum conservaret. Paulinus consecrated, A.D. 625. Sacratuſ est itaque Paulinus a Justo apud Cantuariam anno Dominicæ Incarnationis DCXXV^o, et Eboracum cum virgine veniens regi Edwino eam desponsavit. Quæ concepit et peperit filiam, quam primam de tota Northumbria baptizavit Paulinus, et vocavit Eanfledam. Anno vero secundo post adventum Edwin is baptised, A.D. 627. Paulini rex Edwinus, de rege Westsaxonum gloriosa potitus victoria Quichelmo, sicut legitur plenius in historia Anglorum, insistente Paulino, baptizatus est in domo lignea quam ob hanc erexerat causam, anno regni sui XI°, qui est annus Incarnationis DCXXVII^{us}, adventus vero Anglorum in Britanniam annus CLXXX^{us}. In quo postmodum loco, de cemento et lapide per quadrum ædificata basilica, doctori suo Paulino sedem episcopatus donavit. Justus dies Nov. 10. Justus autem, postquam Cantuariensem rexit ecclesiam annis tribus, IIII° idus Novembris obiit, et sepultus est, eique successit

DE SANCTO HONORIO.

Bede, H. E. ii. 18. Honorius, quem sacravit Paulinus. Verum cum rex Honorius consecrated. Edwinus totam Angliam suo subjugasset imperio, Honorius papa duobus archiepiscopis misit pallia, Honorio scilicet Cantuariensi et Paulino Eboracensi, inter alia sic scribens regi, "Duo pallia utrorumque metropolitanorum, Letter of pope Honorius to king Edwin. " id est Honorio et Paulino, direximus, ut dum quis eorum de hoc sæculo ad Auctorem suum fuerit accersitus, in locum ipsius alter episcopum ex hac nostra auctoritate debeat

Bede, H. E. ii. 17.

The unfounded claim of York to the primacy.

"subrogare." Hæc eadem idem papa literis suis paten- Bede, H. E. ii. 18.
tibus Honorio insinuavit Cantuariensi archiepiscopo.

Evidence of Geoffrey of Monmouth.

Unde mirandum est qua ratione, vel qua fronte Eboracenses de primatu jactitare præsumant, cum certum sit secundum Bedam, qui in partibus illis natus historiam scripsit Anglorum, regem Edwinum sedem episcopatus dedisse Paulino Eboracensi episcopo primo, anno xxx^{mo}, vel eo amplius, postquam Augustinus in Angliam missus est. Notandum est etiam qua fronte Gaufridus¹ Britonum historiographus dixerit in Britannia tres archiepiscopos fuisse, videlicet Londoniensem, Eboracensem, et Bangornensem, ipsosque xxviii. suffraganeos habuisse episcopos, cum certum sit regem Ethelbertum Londoniensem fundasse ecclesiam Mellito Londoniensi episcopo primo, et Edwinum regem Eboracensem ecclesiam inchoasse Paulino etiam ex asseribus et lignis, cum nec domum haberet lapideam, in qua digne susciperet baptismum. Sed hiis paulisper omis- sis, ad nostrum propositum redeamus.

Foundation of the East Anglian church.

Honorius igitur Cantuariensis archiepiscopus Felicem, Bede, H. E. ii. 16.
quendam episcopum de Burgundia natum et ordinatum, quem de Cancia acceperat, misit ad prædicandum in provinciam Orientalium Anglorum. Hic credente provinciæ populo et baptizato, sedem accepit in villa Domoc donante rege, et ibidem post xvii. pontificatus annos quievit in pace. Perempto autem rege Edwino anno regni sui xvii^o,

Flight of Paulinus.

baptismatis vero vi^o, perturbatisque rebus in Northumbria, Bede, H. E. ii. 20.

Paulinus archiepiscopus assumpta secum regina Ethelburga, navigio venit in Canciam, et a rege Eadbaldo et Honorio archiepiscopo honorifice susceptus est. Submerso autem Romano Roffensi episcopo in fluctibus Italici maris, quem Honorius archiepiscopus ad papam direxerat Honorium,

¹ *Gaufridus*] Geoffrey of Monmouth, lib. iv. cap. 19, places the three archbishoprics of the Britons at York, London, and Caerleon on Usk in Glamorganshire; but he has

some remarks on the importance of Bangor (lib. xi. c. 13), which may have been in the mind of Gervase when he wrote.

- dedit idem Honorius Cantuariensis archiepiscopus ex assensu regis Eadbaldi prædicto Paulino episcopatum Roffensis ecclesiæ. Qui post xviii. annos, vi^o idus Octobris ibidem quievit in pace. In cujus locum Honorius archiepiscopus Ithamar ordinavit de gente Cantuariorum. Reliquerat autem Paulinus in ecclesia Eboracensi Jacobum diaconum, virum utique ecclesiasticum et bonum, quem Honorius archiepiscopus processu temporis post fata Felicis episcopi Orientalibus Anglis ordinavit episcopum.¹ Qui quoniam cantandi erat peritissimus, scholas instituit cantationis juxta morem Romanorum sive Cantuariorum. Quo quidem post annos quinque defuncto, Honorius substituit et sacravit Bonifacium quendam de Cancia natum. Obiit autem Sanctus Honorius Cantuariensis archiepiscopus ii^{do} idus² Octobris, pontificatus sui anno xix^o. Post ipsius obitum vacavit ecclesia Cantuariensis anno i. et mensibus vi. His temporibus venit ex Scottis rogatu regis Oswaldi, qui in regnum successit Edwino, pontifex Aidanus, et accepit sedem episcopalem in insula Lindisfar-nensi. Exin cœpere plures de Scottorum, id est Hibernien-sium, regione venire Britanniam, et Anglorum provinciis quibus præfuit rex Oswaldus verbum fidei prædicare, et baptismi gratiam ministrare, quicumque sacerdotali erant gradu præditi. Construebantur ergo ecclesiæ per loca munere regio, donabantur possessiones ad instruenda monasteria. Nam monachi erant maxime qui ad prædicandum venerunt. Monachus et ipse Aidanus. Venit et de Hibernia in Angliam presbyter et abbas Columba verbum Dei septentrionalibus Pictis prædicaturus. Nam et australes Picti antea prædicante Ninia episcopo baptizati sunt. Eo tempore gens Occidentali-um Saxonum regnante Kinegliso fidem Christi suscepit, prædicante verbum Dei Birino episcopo, quem Honorius papa prædicandi gratia misit in Angliam, accepitque locum sedis episcopalis in Dorca. Venit etiam tunc temporis de Hibernia pontifex quidam nomine Agilbertus, natione quidem
- Paulinus at Rochester.
- Succession of bishops in East Anglia.
- Honorius dies in October, A.D. 653.
- Missions of the Irish to Britain.
- Aidan and Columba.
- Conversion of Wessex.

¹ *bonum . . . episcopum*] This is a mistake of Gervase's own. The successor of Felix was not James the deacon of Paulinus, but Thomas,

who had been deacon to Felix himself; Bede, H. E., iii. 20.

² *idus*] kalendas, Bede, H. E., iii. 20.

Bishop
Agilbert in
Wessex.

Bishop
Wine.

S. Fursey,
in East
Anglia.

Gallus, sed tunc legendarum gratia scripturarum in Hibernia non modico tempore demoratus. Dominante rege Kinelwalchio apud Westsaxones sedem accepit episcopatus. Sed processu temporis barbarie linguæ pertæsus rex subintroduxit in provinciam alium episcopum nomine Wine, et ipsum in Gallia ordinatum. Dividensque in duas parochias provinciam, episcopo Wine in Wintonia sedem tribuit episcopatus. Unde offensus Agilbertus rediit in Galliam, et Parisius sedem episcopatus sortitus est. Wine vero post aliquot annos ab ipso rege a Wintonia pulsus, Lundeniæ episcopatum a rege Merciorum, Wlfere nomine, pretio obtinuit. Eodem tempore de Hibernia venit in provinciam Orientalium Anglorum vir sanctus nomine Furseus, cujus admiranda facta leguntur, ad regem Orientalium Anglorum Sigebertum, qui Sancto Furseo dedit locum ad construendum monasterium, in quo et ipse postmodum relicto regno monachus factus est.¹

Bede, H.
E. iii. 19.

DE SANCTO DEUSDEDIT.

Deusdedit
succeedit,
A.D. 655.

He consecrates
Damian to
Rochester.
His death,
July 14,
A.D. 664.

Promotion
of Wilfrid.

Deusdedit electus est post Honorium ad archiepiscopatum Cantuariensis ecclesiæ, de gente Westsaxonum oriundus, quem ordinaturus venit Cantuariam Ithamar Roffensis episcopus. Sed et ipse postmodum, defuncto Ithamar, susceptoque pallio a papa Honorio, sacravit et instituit pro eo præfatæ Roffensi ecclesiæ Damianum de genere Westsaxonum. Deusdedit Cantuariensis archiepiscopus post decem pontificatus sui annos iiº idus Julii quievit in pace, et cum prædecessoribus suis in ecclesia beati Petri sepultus est. Vacavit autem Cantuariensis ecclesia diversis ex causis annis tribus. Interea Aidano Lindisfarnensi episcopo de hac vita sublato, Finanus a Scottis ordinatus est, et post eum Colemannus. Dederat autem Alfridus rex cuidam Wilfrido viro doctissimo locum amplum ad construendum monasterium, videlicet in Ripon, ubi et ipse postmodum abbas et presbyter factus est. Congregata vero synodo de consensu regis Oswii in monas-

Bede, H.
E. iii. 20.

Bede, H.
E. iii. 25.

¹ *factus est*] Bede, H. E., iii. 18.

terio Hildæ abbatissæ, de die Paschæ celebrando ordine legitimo, et de tonsura regulari, altercatio non modica facta est. In qua synodo Wilfridus Colemanum devicit episcopum et sibi consentientes. Cedda vero Lundoniensis episcopus, una cum rege Oswio, erat quasi

Synod of
Whitby.

Bede, H.
E. iii. 22.

judex concilii, quem vacante Cantuariensi ecclesia sacraverat Finanus episcopus Lindisfarnensis. Wilfridus etiam processu temporis ad preces regis Alhfridi in Gal-

History of
Wilfrid,
Chad, and
Cedda.

Bede, H.
E. iii. 28.

lia in episcopum ordinatus est ab Agilberto Parisiacensi episcopo apud Compendium. Frater vero prædicti Ceaddæ episcopi Lundoniensis, Cedda nomine, abbas erat monasterii de Lastingei et ad ecclesiam Eboracensem regendam electus, cum Cantuariam sacrandus veniret, Deusdedit archiepiscopus defunctus est, et ipse Cedda sacratu est a Wine Occidentalium Saxonum episcopo. Non enim erat tunc temporis ullus excepto prædicto Wine in tota Britannia canonice ordinatus episcopus. Hic ergo Cedda non equitando sed pedibus ambulando verbum Dei instantissime præ-

Bede, H.
E. iii. 27.

dicabat. Interea venit in Angliam Wilfridus jam sacratu episcopus, et hic similiter verbum Dei prædicabat. Tota namque fuit tunc sollicitudo doctoribus illis Deo servire non seculo; tota cura cordis excolendi, non ventris. Unde et in magna erat veneratione tempore illo religionis habitus; ita ut ubicumque clericus aliquis aut monachus adveniret, gaudenter ab omnibus tanquam Dei famulus exciperetur. Etiam si in itinere pergens inveniretur, accurrebant, et flexa cervice, vel manu signari vel ore illius se benedici gaudebant, verbis quoque horum exhortatoriis diligenter auditum præbebant. Et si quis sacerdotum in vicum forte deveniret, mox congregati in unum vicani verbum vitæ ab illo expetere curabant. Nam nulla causa fuit sacerdotibus vicos adeundi, nisi ut prædicarent, vel baptizarent, vel animas curarent. Qui etiam in tantum erant ab omni avaritiæ peste castigati, ut nemo territoria, vel possessiones ad construenda monasteria

Happy pro-
gress of
religion.

Bede, H.
E. iii. 29.

a potestatibus seculi nisi coactus acciperet. Hiis temporibus nutu divino compuncti sunt corde rex Canciæ Egebertus et rex Northanimbrorum Oswius, quod per annos tres pastore debito Anglicana careret ecclesia, dum mater omnium, videlicet ecclesia Cantuariensis, archiepiscopum non haberet; Scottorum igitur non approbantes doctrinam, cum electione et consensu Angli-

Egbert and
Oswy select
an arch-
bishop for
Canterbury.

Wighard
sent to
Rome, where
he dies.

canæ ecclesiæ assumpserunt presbyterum nomine Wihardum de clero, id est de conventu. Deus dedit archiepiscopi, eumque Romam miserunt a Vitaliano papa consecrandum. Qui cum Romam venisset, priusquam sacratus esset morte præreptus est. Cum autem Vitalianus papa abbatem postularet Adrianum, eo quod sacris esset literis eruditus et religiosus, ut in Angliam pergeret, et ipse tanto honore se reputaret indignum, ad suggestionem ipsius et præsentationem, notum sibi virum bonum, literis et moribus ecclesiasticis imbutum, de Tarso Ciliciæ natum, monachum sacravit nomine Theodorum, hac tamen interposita conditione, ut Adrianus Theodorum archiepiscopum in Angliam comitaretur. Benedictus¹ etiam cognomento Bissop, natione Anglus, vir prudens, cum eo missus est, ne Anglicanas institutiones Græca commutaret novitate. Anno sequenti, videlicet anno ab incarnatione Domini DC^oLX^oIX^o,

Bede, H.
E. v. 1.

Theodore
sent by pope
Vitalian.

DE SANCTO THEODORO.

Arrival of
Theodore,
A.D. 669.

Theodorus venit in Angliam cum pallio et plenitudine potestatis, et Adriano retento ab Ebroino Gallicanæ ecclesiæ tyranno, Theodorus in Cantuaria honorifice susceptus est et intronizatus. Dedit monasterium beati Petri eidem Benedicto jure abbatis regendum. Quo iterum et secundo Romam reverso, Adrianum ab Ebroino dimissum in prædicto monasterio abbatem instituit.

Bede, H.
E. iv. 1.

Benedict
Biscop.

Benedictus vero a Roma rediens, abiit in regionem et solum nativitatis suæ; et optinuit a rege Egfrido terram lxx. familiarum ad construendum monasterium ad hostium Wiri fluminis, quod processu temporis Romam rediens liberum reddidit et absolutum ab omni episcopali subjectione. Theodorus autem mox peragrata Anglia libentissime ab omnibus suscipiebatur et audiebatur. Rectum enim vivendi ordinem et Pascha celebrandi Adriano cooperante disseminabat. Isque primus in archiepiscopis erat cui omnis Anglorum ecclesia manus dare consentiret, et quia

Bede, V.
Abb. c. 4,
5, 6.

Bede, H.
E. iv. 2.

¹ Benedictus] See Bede, Vita Abbatum, cap. 3.

Bede, H. E. iv. 2. literis sacris simul et secularibus abundanter ambo erant ^{Theodore's} instructi, congregata discipulorum caterva, scientiæ salutaris ^{organisation} cotidie flumina irrigandis eorum cordibus emanabant, ita ut ^{of the} metricæ artis et astronomiæ et arismetice disciplinam inter ^{churches.} sacrorum apicium volumina suis auditoribus contraderent. Neque umquam prorsus ex quo Britanniam expugnaverunt Angli feliciora fuere tempora, dum et fortissimos Christianissimos haberent reges, barbaris nationibus formidabiles; quicumque lectionibus sacris cuperent erudiri, haberent in promptu magistros qui docerent. Sed et sonos cantandi in ecclesia, quos hactenus in Cancia tantum noverant, ab hoc tempore per omnes Anglorum ecclesias discere cœperunt. Theodorus itaque perlustrans universa, locis opportunis episcopos ordinavit, et ea quæ minus perfecta repperit, hiis quoque juvantibus, corrigebat, et ordinationem Sancti Ceddæ Merciorum et Lindisfarorum episcopi, minus debite canonice factam, denuo catholica ratione consummavit. In civitate etiam Roffensi, ubi defuncto Damiano episcopatus jam. diu cessaverat, Pnttam virum ecclesiastica disciplina institutum ordinavit, et non multo post mortuo episcopo Jarumanno, ac rege Wlfere petente et rege Oswio concedente, jussit Ceddam Merciorum simul et Lindisfarorum pontificatum suscipere: et, quia moris erat eidem viro opus evangelii magis ambulando per loca quam equitando perficere, jussit eum Theodorus ubicunque longius iter instaret, equitare, multumque renitentem manu sua in equum levavit. Ille jussus obtemperans magna vitæ perfectione susceptum ministerium administrare curavit. Sedemque habuit episcopatus apud Lichesfelde. Wilfridus autem administrabat episcopatum Eboracensis ecclesiæ nec non et omnium Northanhimbrorum sed et Pictorum, quousque rex Oswius imperium protendere poterat. Ordinavit etiam Theodorus Leutherium Occidentalium Saxonum episcopum in Wenta civitate. Defuncto vero Ceddæ episcopo, et apud Lichesfelde sepulto, sacravit Theodorus virum bonum Wilfridum diaconum ipsius, qui præfuit provinciæ Merciorum et Mediterraneorum Anglorum et Lindisfarorum. Bonefacio etiam Orientalium Anglorum episcopo defuncto, Theodorus substituit et ordinavit Bisi. Quo adhuc superstite, sed gravissima infirmitate ab administrando episcopatu prohibito, duo sunt pro illo electi et consecrati episcopi, Eata videlicet et Baldewin. Quorum primus

He confirms
the conse-
cration of
S. Chad.

Wilfrid ad-
ministers
the north.

Consecra-
tions by
Theodore.

Consecra-
tions of
bishops by
Theodore.

apud Domoc, sequens vero apud Helmeam sedem habuerunt. In civitate quoque Lundonia post alium Bede, H. Ceddam Erconwaldum constituit episcopum. Idem archi- E. iv. 6. episcopus Theodorus offensus ob meritum cujusdam inobedientiæ deposuit ab episcopatu Wilfridum Merciorum episcopum, et in locum ipsius elegit et sacravit Sexulfum. Cum autem rex Ethelredus Cantiam vastaret, et Roffam incenderet, Putta civitatis ejusdem episcopus aufugit, et Bede, H. post modicum vitam finivit, pro quo sacravit Theodorus E. iv. 12. Cuikelmum. Sed et illo postmodum ab episcopatu decedente, Gebmundum pro eo substituit. Sacravit etiam Heddum episcopum Wintoniensem in civitate Lundonia, mortuo Leutherio. Ordinavit etiam Eboraci Bosam qui Deirorum, et Eatam qui Berniciorum, provinciam gubernarent, in locum Wilfridi quem expulit rex Egfridus a regno, sicut legitur in vita ipsius.¹ Huic archiepiscopo Theodoro resignavit prædictus Wilfridus cartam et villam de Pageham cum omnibus apendiciis suis quam ei dederat rex Westsaxonum Cedwale nomine;² cetera diffusius in vita ipsius leguntur. Per hunc etiam Flor. Wig. Theodorum Merciorum provincia in quinque parochias App. p. 622. divisa est. Bosel ab eo ordinatus est ad Wictiam, habens Bede, H. sedem episcopatus in civitate Wigornia; Cuthwinus ad E. iv. 23. Lichesfeldensem; Saxulfus ad mediterraneam Angliam, cujus sedes est in civitate Loegria; Ethelwinus ad Suthangliam, habens sedem in Sedena; Etila, habens sedem in Dorkeestre.³ Ordinavit etiam post abcessum Wilfridi Bede, H. Tumbertum ad ecclesiam Augustaldensem, et Trumwine ad E. iv. 12.

Division of
Mercia into
five dio-
ceses.

¹ *vita ipsius*] See Eddius, V. Wilfridi, cap. 24 (ed. Gale, p. 68).

² *Huic . . . nomine*] This statement is based on the charter (MS. Cotton, Augustus ii. 86) by which Caedwalha king of Wessex gave Pageham to Wilfrid. A copy of this document, which is regarded as spurious, is in the Lambeth MS. 1212, which Gervase probably used.

³ *Per hunc . . . Dorkeestre*]

This passage, like some other parts of this section, is confused; the episcopal see of the South Angles was not at Sidnacester, but at the Oxfordshire Dorchester; and Sidnacester was the see of the Lindsey bishops. But the confusion is not peculiar to Gervase, and the whole subject is obscure. See Councils and Eccl. Documents (ed. Haddan and Stubbs), iii. 128-130.

terram Pictorum; remanente Eata ad Lindisfarnensem. Ordinations in Northumbria.

Bede, H.
E. iv. 5.

Theodorus archiepiscopus, licet episcopos pro diversis ecclesiæ negotiis sæpius congregaret, tria tantum concilia legitur in Anglia celebrasse. Primum anno secundo postquam venit in Angliam, apud Heortford, ubi Councils celebrated by Theodoro. quinque tantum convenerunt episcopi: Bisi videlicet Orientalium Anglorum, Putta Roffensis episcopus, Lentharius Occidentalium Saxonum, Winfridus provinciæ Merciorum; Wilfridus Eboracensis per suos affuit legatarios. In hujus concilii capitulo tertio sancitum est, ut quæque monasteria Deo sacrata nulli episcoporum liceat ea in aliquo inquietare, nec quicquam de eorum rebus violenter abstrahere.

Asseritur enim quod in plerisque locis, et maxime in ecclesia Cantuariensi, instituerit, ut ad majorem episcoporum excellentiam, et ad monachorum quibus præesse debeant tranquillitatem, ecclesiæ datas partirentur possessiones, ut pars utraque singulas sibi assignatas sortirentur et regerent portiones, eorum scilicet quæ nominatim archiepiscopis, vel specialiter conventui, vel utrisque communiter collata fuerunt, cum libertatibus a regibus Anglorum concessis ecclesiæ et confirmatis, et libera rerum dispositione in partibus singulis, unde scripta autentica habentur in ecclesia Cantuariensi; sed hæc alias latius digesta sunt. In præfato quoque statutum est concilio, ut semel in anno apud Clovesho episcopi convenirent.

Bede, H.
E. iv. 17.

Secundum celebravit Theodorus concilium apud Council of Hatfield. Hethfeld, convocatis episcopis et doctoribus Angliæ, quos presbyteros appellabant licet monachi fuissent, inquirens ab omnibus et singulis de mandato Agathonis papæ de fide, ubi confirmatæ electiones episcoporum.

Bede, H.
E. iv. 28.

Tertium celebravit Theodorus concilium apud Council of Twyford. Tuiford in præsentia regis Egfridi, ubi assensu omnium electus est Sanctus Cudberthus ad regimen Augustaldensis ecclesiæ; verum quia plus dilexit præfici ecclesiæ Lindisfarnensi, placuit omnibus ut, auctoritate Theodori Cantuariensis archiepiscopi, Eata reverso ad Augustaldensem ecclesiam, Cudberthus susciperet Lindisfarnensem; nec tamen statim ordi-

Appoint-
ment of
S. Cuthbert.

natio decreta facta est, sed, peracta hyeme quæ imminebat, in ipsa solennitate Paschali completa est Eboraci sub præsencia regis Egfridi, convenientibus ad consecrationem ejus episcopis vii., in quibus beatæ memoriæ Theodorus Cantuariensis archiepiscopus primatum tenebat. Siquidem a temporibus antiquis in partibus illis et episcopus cum clero et abbas solebat manere cum monachis, sicut beatus Augustinus in

Bede, H.
E. iv. 27.

Rule for the
election of
bishops and
abbots.

ecclesia Cantuariensi dicitur statuisset. Erat enim tunc temporis in Anglia statutum, et quasi decretali vel synodali sententia diffinitum, ut episcopi et abbates ab ipsa eligerentur congregatione, cui præsesse debuerunt, si tamen ibidem idoneus reperiretur, sin autem, ex alio noto monasterio, unanimi fratrum consensu quibus præsesse debuit, eligeretur. Qui cum esset ordinatus episcopus, in omnibus eundem morem regularem cum monachis suis diligenti cura sine intermissione custodiret, nec episcopatus occasione regulæ præcepta temere intermitteret, sed cum grege sibi commisso sancto excelleret opere. Hoc etiam sub rege Eadgaro synodali consensu firmatum est. Sed nunc in hoc fine vel fæce temporis post adventum scilicet Normannorum in Angliam inolevit vitium, ut clerici sæculares monachis præferantur. Quam miranda stupendaque rerum mutatio, ut clericus, in omni vita sua rebus secularibus deditus, monachos regere debeat regulares et judicare; qui seipsos regere nesciunt, bonis præficiuntur, ut vel sic corrigantur vel ut penitus corruant. Sed hæc videat Deus et judicet, cum nostrum non sit Dei providentiam judicare. Sancti

Reflexions
on present
evils.

Theodore's
mediation
between the
kings.

autem Theodori temporibus, qui monachus erat, sancta Cantuariensis sed tota Anglicana ecclesia tantum profectus spiritualis sumpsit augmentum, quantum nunquam antea potuerunt. Hic nonnullas fundavit et sacravit ecclesias, regemque Northamhimbrorum Egfridum, et Merciorum Ethelredum sibi hostiliter adversantes pacificavit. Qui a papa Vitaliano sacratus et in Angliam missus, sedit in ecclesia Cantuariensi annis xxii., senexque et plenus dierum, id est annorum lxxxviii., defunctus est;

Bede, H.
E. v. 8.

sepultus quiescit in monasterio apostolorum Petri et Pauli. Post cujus obitum vacavit ecclesia Cantuariæ anno uno. Cantuarienses archiepiscopi hucusque fuerunt Romani, sed postmodum Anglici.

Length of
his episco-
pate.

DE BRIHTWALDO ARCHIEPISCOPO.

Bede, H.
E. v. 8.

Brihtwaldus autem, qui erat abbas in monasterio de Raculf, quod est juxta fluvium quod dicitur Geanlade, post Sanctum Theodorum in archiepiscopum electus est, vir scientia scripturarum imbutus, sed et ecclesiasticis simul ac monasterialibus disciplinis summe instructus. Sacratuſ est anno sequenti a Godwino Galliarum metropolitano episcopo, suscepitque pallium a papa Vitaliano. Qui inter multos quos ordinavit episcopos, Gebmundo Roffensi defuncto Tobiam substituit et sacrauit, virum quidem bonum, Latina lingua, et Græca, Saxonicaque multipliciter instructum.

Brihtwald
archbishop,
consecrated
in Gaul.

Contem-
porary
bishops.

Bede, H.
E. v. 20.
v. 23.

Acce quoque presbyter hiis diebus Angustaldensis ecclesiæ suscepit præsulatum, et mortuo post annos Tobia Roffensi episcopo, Brihtwaldus substituit Aldulfum. Sacrauit etiam Aldelmum et Danieleſ, qui Hedde episcopo successerunt; cujus parochia divisa est in duo: Daniel obtinuit Wintoniam et Aldelmus urbem Maidulfi, id est, Scireburnam. Ipso etiam agente Sanctus Wilfridus ad episcopatum suum revocatus est. Brihtwaldus autem, cum per annos xxxvii. et menses vi. Anglicanam rexisset ecclesiam, longa sed optima consumptus ætate v^{to} idus Januarii migravit ad Dominum, et sepultus est. Qui licet multa strenue fecisset in Anglorum ecclesia, ad Theodori tamen gloriam non pervenit; pro quo

Division of
Wessex into
two dio-
ceses.

Bede, H.
E. v. 19.

Length of
his episco-
pate.

DE TATWINO ARCHIEPISCOPO.

Bede, H.
E. v. 8.

Tatwinus presbyter monasterii quod vocatur Briudun de provincia Merciorum electus est et consecratus in Cantuariæ a Daniele Wentano, et Ingualdo Lundoniensi, et Aldwino Lichesfeldensi, et Aldulfo Roffensi, die decima mensis

Conse-
cration of
Tatwin.

Tatwin's
episcopate.

Junii: vir religione et prudentia insignis, sacris quoque literis Flor. Wig. nobiliter instructus. Suscepit pallium a papa Gregorio p. 542. missum, tribus annis Cantuariensem rexit ecclesiam, et tandem iii^{to} kalendas Augusti de seculo migravit.¹

DE NOTHELMO ARCHIEPISCOPO.

Episcopate
of Nothelm.

Cui Nothelmus Londoniensis presbyter in archiepiscopatus officium successit, quia monachus erat, et a papa Gregorio pallium suscepit; annis v. rexit ecclesiam Cantuariensem, et xvi^{mo} kalendas Novembris obiit, sepultusque est cum prædecessoribus suis. Cui successit venerandæ memoriæ

DE CUTHBERTO ARCHIEPISCOPO.

Cuthbert
made arch-
bishop.

Cuthbertus Herefordensis episcopus, qui Romam profectus suscepit pallium et plenitudinem potestatis a papa p. 543. Gregorio, optinuit etiam ut archiepiscopi omnes de cetero sepulturæ traderentur in ecclesia Cantuariæ, et ut cimiterium faceret infra civitatem Cantuariæ. Solebant enim a primis temporibus usque ad istius obitum reges Cantix, archiepiscopi quoque et monachi ecclesiæ Christi, sed et populus civitatis, in atrio ecclesiæ apostolorum Petri et Pauli sepeliri. Dicebant enim Romani primi in Angliam missi, civitatem non esse mortuorum, sed vivorum. Sed, Deo volente et beato Cuthberto procurante, auctoritate Gregorii papæ et assensu regis Eadbrithi statutum est, ut omnes archiepiscopi Cantuarienses in sua Cantuariæ sepelirentur ecclesia, videlicet ut illam habe-

Flor. Wig.

Eadmer, V.
Bregwini,
Ang. Sac.
ii. 186.

Gervase,
vol. i. p. 14.

Rule for
burials at
Canterbury.

¹ *Suscepit . . . migravit*] These facts are mentioned by Simeon of Durham, who used a body of Annals or "Gesta regum Northan-
"himbrorum" which contained much that is now found nowhere else. The reception of the pall is mentioned in the anonymous

annotation of Bede (v. l.), and the date of Tatwin's death is given by Florence of Worcester (Mon. Hist. Brit. pp. 288, 542, 658). But it is quite possible that Gervase took them from the obituaries or other records of Canterbury. Cf. R. de Diceto, Opp. i. 16.

rent in requie quam in vita rexerant cum honore.¹ Cuthbert institutes the feast of S. Gregory and S. Augustine.
 Post hæc Cuthbertus, in archiepiscopatu plurimos feliciter vivens annos, plurima ob robur ecclesiæ concilia fecit celebrari. Statuitque inter alia conciliorum capitula festum Sancti Gregorii papæ et Sancti Augustini

Eadmer, V.
 Bregwini,
 Ang. Sac.
 ii. 186.

Anglorum apostoli solenniter in Anglia celebrari.² Construxit etiam basilicam prope ecclesiam Christi quam in honorem Sancti Johannis Baptistæ consecravit, ubi ipse et omnes successores sui honorifice sepelirentur. Appropin-

quante autem vitæ suæ termino, cum xvii. annis Cantuariensem rexisset ecclesiam, præcepit ne aliqua divulgatio infirmitatis ejus vel mortis fieret, nec signum pro

His contrivance about his own burial.

Flor. Wig.
 p. 544.

eo pulsaretur, donec corpus ipsius sepulturæ traditum esset. Obiit igitur vii^o kalendas Novembris, et ut præceperat sepultus est. Cum ergo pro eo signa pulsarentur, et notitia mortis ejus palam divulgaretur, abbas Sancti Augustini, Jambertus nomine, cum sociis suis festinus accessit, corpus archiepiscopi juxta ritum pristinum secum laturus. Sed cum jam sepultum reperiret, et consuetudinem illam veterem apostolica simul et regia auctoritate mutatam esse cognosceret, nimis turbatus ad propria remeavit.

DE SANCTO BREGWINO.

Flor. Wig.
 p. 544.

Bregwinus successit Cuthberto, et sacratus est in die Sancti Michaelis, qui suscepit pallium a Paulo papa et plenitudinem potestatis. Sedit annis tribus, vir magnæ

Bregwin consecrated.

¹ *optinuit . . . honore*] This part of the traditional history of Canterbury is much older than Gervase. It is referred to by Eadmer, and also by William of Malmesbury, G. P., lib. i. § 7; and is an important portion of the narrative of the later historians, Thorn, Elmham, and others. Among the "Evidentiæ ecclesiæ Christi Cantuariæ,"

printed by Twysden (c. 2210), it appears in language very much like that of the text, the wording of which may be more ancient.

² *celebrari*] This is the purport of the 17th canon of the Council of Clovesho, held by Cuthbert in 747; the decrees of which are preserved; Councils and Eccl. Doc. iii. 368.

Bregwin's
episcopate.

religionis, qui, de præfata mutatione sepulturæ archi-
præsulum, prædecessoris sui statuta multum laudavit,
et eadem devotione qua ipse fecerat eandem causam
apostolica et regia auctoritate, addita et sua, confirmari

He is buried
near his
predecessor.

fecit. Et hoc quoque viii^o kalendas Septembris ex hac vita
sublato, filii ecclesiæ Christi in memorata basilica Sancti
Johannis Baptistæ, ubi prædecessor suus beatus Cuthbertus
locatus fuerat, sepelierunt.¹

Eadmer, V.
Bregwini,
p. 187.

DE JAMBERTO ARCHIEPISCOPO.

Jaenbert
succeeds.

Sancto Bregowino successit Jambertus abbas ecclesiæ Flor. Wig.
Sancti Augustini, et sacratus est in archiepiscopum in die P. 544.

Archbishop-
ric of
Lichfield
founded.

Purificationis Sanctæ Mariæ, suscepitque pallium a beato
papa Paulo, et ecclesiam Cantuariensem per annos

xxvii. cum multo labore et dispendio rexit. Rex enim W. Mal-
Merciorum Offa, contractis inimiciis cum Cantuaritis, Jam- mesb. G.
bertum archiepiscopum primatu spoliare conatus est; missis R. lib. i.

epistolis ad Adrianum papam sategit ut pallio Lichesfeldensem G. P. lib. i.
episcopum contra morem antiquum efferret: et Jambertus § 7.

in synodo litigiosa quæ apud Chealchite celebrata est non Flor. Wig.
modicam suæ parochiæ perdidit portionem. Qui postquam P. 546.

sedit in ecclesia Cantuariensi, ut prædictum est, annis
xxvii., et finem suum instare conspiceret, duorum præ-
decessorum suorum volens statuta mutare, præcepit ut
vividus ad ædem Sancti Augustini deferretur, ut ibidem
mortuus sepeliretur,² quod etiam factum est. Quia
Christus ecclesiæ suæ honorem eversum iri noluit,
virum summæ sanctitatis et sapientiæ substituit

Jaenbert
buried at
S. Augus-
tine's.

DE ATHELARDO ARCHIEPISCOPO.

Ethelhard
archbishop.

Athelardum quondam abbatem, tunc autem episco- W. Mal-
pum Wintoniensem, qui post Jambertum electus est. mesb. G.
Cujus ordinatio celebrata est xii^o kalendas Augusti; qui § 8.
P. lib. i.

¹ *Bregwinus . . . . sepelientur*] rial see Thorn, ap. Twysden, c.
See Thorn, ap. Twysden, c. 2210. 2210.

² For archbishop Jaenbert's bu-

Flor. Wig. p. 546. Romam profectus suscepit pallium et honorem metropolitani ab Adriano papa. Hic, Offa defuncto, regnante rege Kenulfo et ipsius assensu, autoritate quoque Sancti Leonis papæ, quem Romani in letania majori captum excæcaverunt, et linguam radicitus absciderunt, Cantuariæ honorem archiepiscopatus restituit, et antiquitatis morem reparavit in solidum. Fuit enim idem Athelardus vir per omnia post primos doctores summis pontificibus comparandus, quem Sanctus Leo papa in epistola sua prædicto Kenulfo regi missa vocat sanctissimum, dignissimum, carissimum et peritissimum. Cui non solum Cantia ingentis beneficii est obnoxia, quod eam ad pristinam dignitatem laboribus suis et expensis suscitavit, verumetiam tota Anglia, quam degeneri sedi substerni passus non fuerit. Hic episcopos locis opportunis sacravit et concilia celebravit, unum apud Clovesho,¹ quod præsentem rege Cenewlfo celebravit, in quo annuente ipso rege recuperavit dignitates et possessiones, quas Offa rex Merciorum abstulerat Jamberto. Beatus autem Athelardus archiepiscopus cum sedisset annis xiii. in pace quievit, et sepultus est in ecclesia Sancti Johannis Baptistæ. Cui successit

He recovers the dignity of his see.

Councils under him.

His death and burial.

DE WLFREDO.

Wlfredus vir sagacissimus, et a sancto papa Leone sacratus pallium suscepit, et metropolitane plenitudinem potestatis. Indeque reversus, multa strenue agebat, et multas a regibus Cantie ecclesie perquisivit possessiones. Commutavit etiam quasdam terras quas ipse in portione sua habuerat, ex assensu conventus, pro Burne² scilicet et aliis terris quas ipse conventus habebat in portione sua, cum libertatibus et libera dispositione quas predictæ terræ prius habuerant, unde

Wulfred archbishop.

His transactions in Kent.

¹ *Clovesho*] See Kemble, Cod. Dipl. No. 185; Councils and Ecclesiastical Documents, iii. 542-544.

² *Burne*] The charter by which this exchange was effected, and from

which the words in the text are taken, is in the Cottonian Collection, Augustus ii. 47; and is printed by Kemble in the Codex Diplomaticus, No. 195. It is dated April 21, 811.

His devo-
tion to the
interest of
his church.

satis probabile est quod conventus Cantuariensis etiam tunc liberam habuit potestatem disponendi res suas. Consideravit enim idem Wlfredus in omnibus operibus suis Cantuariensis ecclesiæ, quam regebat, utilitatem et pacem. Tradidit idem quasdam terras nepoti suo Werehardo¹ presbytero in vita sua custodiendas, quas ipse post obitum archiepiscopi Wlfredi, cum perductus esset ad extrema, conventui restituit. De quibus plenius dicetur, cum ad dona regum et pontificum fuerit perventum. Sedit autem idem Wlfredus annis xxxviii., et in pace quievit, et in ecclesia Christi sepultus est.

DE FEOLGILDO.

Feologild
archbishop.

Feologildus abbas post obitum Wlfredi electus est ad archiepiscopatum vii^o kalendas Maii, et ordinatus est v^{to} idus Junii, et defunctus est iii^{io} kalendis Septembris.²

DE CEOLNOTHO.

Ceolnoth
archbishop.

Postea Ceolnothus Cantuariensis ecclesiæ decanus electus est iii^{io} kalendas Julii, et eodem anno consecratus est vi^{to} kalendas Septembris,³ et suscepit pallium a papa Gregorio. In proximo mortalitas⁴ magna in ecclesia Cantuariæ de monachis orta est; ita ut omnes monachi præter quinque tantummodo morerentur. Unde idem archiepiscopus mœrens multum et anxius effectus est;

Flor. Wig.
p. 548.
Chr. S.
M. H. B.
p. 405.

Death of the
monks.

¹ *Werehardo*] The charter of Werehard is extant in two MSS., from one of which, now MS. Lambeth 1212, Gervase probably took his note of the contents. It is printed in Kemble's Codex, No. 280, vol. i. p. 297. See also *Monasticon Anglicanum*, i. 96.

² *Feologildus . . . Septembris*] From the Canterbury MS. of the

Anglo-Saxon Chronicle; *Mon. Hist. Brit.*, p. 344; ed. Thorpe, i. 115.

³ The dates of Ceolnoth's election and consecration are derived by Gervase apparently from the records of Christ Church.

⁴ *mortalitas*] The matter of the following section is taken from the Canterbury MS. of the Anglo-Saxon Chronicle; *Mon. Hist. Brit.* p. 352; ed. Thorpe, i. 136, 137.

æstuat enim animo quid in tali faceret articulo, cum non videret monachos nisi quinque, ubi, cum decanus esset, quem nos priorem vocamus, non modicum videre solebat conventum; nec tamen invenit aliquos qui in tali periculo se vellent monachari. Præterea novum et magnum in Cantia erat infortunium. Tunc enim temporis venerunt in provinciam Danici piratæ pagani navibus advecti, et deprædati sunt cum multa hominum internecione, nunc Scapaia insulam, nunc Tannathos, nunc civitatem Roffam, nunc Cantuariam, et ejus suburbana, quandoque Wintoniam cum adjacentibus regionibus. Qui si quandoque a regibus Angliæ fugarentur vel occiderentur, plures solito venerunt in Angliam, ut qui primitus cum tribus tantum venerant navibus, cum cæcl. navibus veniebant. Aliquando cum Cantuaritis pecunia mediante quasi firmum fœdus et stabile promittebant, et tamen soluta pecunia quam eis Cantuarii promiserant, totam Canciam depopulati sunt. Hiis diebus glorioso martyrio coronatus est Sanctus Eadmundus, ut in ejus sacra legitur passio. Hiis igitur vallatus angustiis, Chelnothus archiepiscopus presbyteris suis præcepit et clericis, ex assensu tamen et petitione monachorum, ut in Dei servitio monachis devotum præberent auxilium, donec pace reddita plures faceret monachos. Sedit ita Chelnothus in tribulatione non modica annis xli., sicque defunctus in ecclesia Christi sepultus est. Cui ex assensu regis Ethelredi et Aluredi fratris ejus successit in pontificatum Cantuariensis ecclesiæ

Decline of
monachism.Incursions
of the
Danes.Their
ravages in
Kent.Clerks in-
troduced
assist the
monks.

DE ÆTHELREDO ARCHIEPISCOPO.

Æthelredus Wiltoniensis¹ episcopus, eo quod antea fuisset monachus Cantuariensis ecclesiæ. Qui² cum ve-

Æthelred
archbishop.

¹ *Wiltoniensis*] "Wiltunsire
"biscop;" Chron. Cant.; Mon.
Hist. Brit. p. 352; ed. Thorpe, i. 134.

² *Qui, &c.*] See Chr. S.; Mon.
Hist. Brit. p. 352; ed. Thorpe, i.
137.

He tolerates
the con-
tinuance of
clerks in the
monastery.

Ethelred
dies,
A.D. 893.

nisset Cantuariam et suscepisset pallium et honorem metropolitani ab Adriano papa, confirmatus in throno, mirabatur clericos inter monachos psallere, illosque statim eicere cogitabat. Sed, cognita rei veritate, sustinuit et ipse usque ad tempora pacis et tranquillitatis. Sed pagani circumquaque vagantes in Anglia, nulli ordini, sexui vel ætati pepercerunt; destruxerunt enim ecclesias, altaria subfoderunt, fugaverunt monachos et moniales, et omnia rapinis et incendiis tradita sunt, civitates et oppida destructa sunt, et monasteria passim vacua vix remanserunt. Unde factum est tam in ecclesia Cantuariensi quam in ceteris, ut clerici monachatum non susciperent, nec susceptum digne sustinerent. Semper tamen monachi pauci Cantuariensis ecclesiæ dominatum habebant. In hiis Ethelredus archiepiscopus post xviii. annos obiit, et sepultus est anno gratiæ DCCCXCIII., et vacavit ecclesia post eum annis ii. Cui bonæ memoriæ successit

DE PLEGEMUNDO ARCHIEPISCOPO.

Plegmund's
life as a
hermit.

He ordains
seven
bishops in
one day.

Plegmundus, vir admodum religiosus et sacris literis nobiliter instructus, qui in Cestria insula, quæ dicitur ab incolis Plegmundesham, per annos plures heremiticam duxerat vitam. Hic Romam profectus a Formoso papa sacratus est, palliumque suscepit et metropolitani plenitudinem potestatis. Reversusque in Angliam, ex mandato Formosi papæ et assensu regis Edwardi, destitutus vii. episcoporum ecclesias per Angliam instituit, et in ecclesia Cantuariensi vii. episcopos una in die consecravit.¹ Hic Sanctus Plegmundus pro loco et tempore concilia celebravit, sacravit episcopos, et regem Edwardum apud Kingestun, ut fertur, coronavit. Plegmundus archiepiscopus Romam profectus est, et beatum

---

Reversus . . . . . consecravit] | bury, G. R. ii. § 129; cf. Flor.
Chiefly from William of Malmes- | Wig., App. p. 620.

martyrem Blasium cum multa pecunia auri et argenti emit, et secum rediens Cantuariam detulit, et in ecclesia Christi collocavit. Qui cum in ecclesia Cantuariensi sedisset annis xxxiv., obiit in senectute bona, et in ecclesia Christi sepultus est. Cui successit in pontificatu Cantuariensis ecclesiæ

He buys the
relics of
S. Blaise.

DE ATHELMO ARCHIEPISCOPO.

Athelmus Wellensis episcopus, et a Johanne papa pallium suscepit et plenitudinem potestatis. Hic regem Athelstanum, qui totius Angliæ optinuit monarchiam, in villa regia quæ ab incolis dicitur Kingestun in regem unxit et coronavit. Quo post annos aliquot de medio sublato, successit

Athelm
archbishop.

DE WLFELMO.

Wlfelmus Wellensis episcopus, et a Johanne papa pallium suscepit. Hic, inter ceteros quos sacravit episcopos, ad regimen Sciraburnensis ecclesiæ sanctum sacravit Odonem. Wlfelmus sedit annis xiii., obiit et sepultus est, pro quo vir venerandæ virtutis

Wulfhelm
archbishop.

DE SANCTO ODONE.

Odo Sciraburnensis¹ episcopus electus est. Qui cum esset in habitu clericali cum eligeretur, constanter coepit reniti ne morem majorum, qui eum in eadem sede præcesserant, ambitione sua turbari videretur. Nullum enim viderat ad id tempus Cantuariensis ec-

Odo arch-
bishop.

¹ *Odo Sciraburnensis*] Odo was not bishop of Sherborne, but of Wiltshire, the see of which county was at that time at Ramsbury. The error does not seem to be older than the time of Eadmer, who in his life of Odo calls Sherborne his see; Ang. Sac. ii. 80. Earlier authorities, including also William

of Malmesbury, content themselves with calling him bishop of Wiltshire. Some part of the section that follows is taken from Eadmer, but it is possible that Gervase had an earlier life of Odo by Osbern, a MS. of which is said to have been burnt in the Cotton fire.

He sends
for the
abbot of
Fleury to
make him a
monk.

clesiæ archiepiscopum nisi monachili scemate indutum fuisse. Non enim erat his diebus honestum nec consonum rationi, ut monachis regularibus clericus præesset secularis; cum a tempore beati Augustini ex institutione Sancti Gregorii eadem Cantuariensis ecclesia semper fuerit monachorum. Sed cum regis et regni, cleri simul et populi, constantiam rationibus variis emollire non posset, missis tandem nunciis ad Floriacum, ubi tunc temporis sanctissima monachorum religio esse dicebatur, per manum abbatis, qui ob hanc causam venit in Angliam, monachi mores induit et habitum, et sic gaudentibus cunctis factus est archiepiscopus Cantuariensis, et suscepit pallium a papa Agapito. Hic inter nonnullos quos sacravit episcopos, in Cantuariensi ecclesia Sanctum sacravit Dunstanum ad regimen Wiggorniensis ecclesiæ. Reges etiam coronavit Eadredum in villa regia quæ dicitur Kingestun; et post annos aliquot in eadem villa coronavit Edwium. Qui cum libidini nimis insisteret, et ob hoc beatum Dunstanum

Eadmer,
V. Odonis,
Ang. Sac.
ii. 81, 82.

He consecrated Dunstan, and crowned Eadred and Edwy.

abbatem ab Anglia fugaret, beatus Odo missis militibus mulierem fornicariam a curia regis violenter abstraxit, et in facie candenti ferro deturpatam in exilium misit. Quæ cum obducta cicatrice in Angliam rediret, per eundem archiepiscopum iterum capta et subnervata est. Hic inter missarum solennia de Eucharistia quam manu tenebat precibus devotis sanguinem manare fecit, ut vel sic incredulos ibidem astantes ad fidem rectam revocaret.

His conduct to Edwy's mistress.

Qui cum Eboracensem ecclesiam primatis more visitaret, ossa corporis Sancti Wilfridi a Rippensi ecclesia olim combusta Cantuariam deferri præcepit, et summo cum honore tumulari. Plura sunt hujus sancti viri magnalia, quæ cum alias diffuse scripta sint, in hoc compendium comprehendere non possunt. Qui quot annis sederit vel duo prædecessores ipsius, nondum ad nostram pervenit notitiam. Verum cum per annos plures Cantuariensem rexisset ecclesiam, et ejus tecum nimia vetustate corruptum reparasset, et interim per annos tres, ut in ipsius vita legitur, pluvias suspen-

Ib. pp. 82,
83.

He translates the relics of S. Wilfrid from Ripon to Canterbury.

Eadmer, V. disset, vir quidem clarus ingenio, virtute laudabilis, spiritu quoque prophetiæ pollens, rebus excessit humanis, et ad æternam paradisi gloriam deductus est, et, nisi Dunstanus succederet, ab omni Anglorum orbe deflendus. Obiit autem præsentibus universis ecclesiæ filiis; quibus etiam, nec mirum, flentibus promittebat, quod bonum eis pastorem etiam post obitum suum Dominus provideret. Cui successit non electione canonica sed imperio regis, cujus manus impleverat,

Character
of Odo.

DE ELFSINO.

Eadmer, V. Odonis. Elfsinus Wintoniensis episcopus cognomento Lippe, et apud Cantuariam susceptus est. Hic cum tumbam Sancti Odonis baculo quem manu tenebat percussisset, improperans quod ille defunctus esset, ipse vero archiepiscopus Cantuariensis fungeretur honore, Romam de more pro pallio proficiscens, cum Alpes ascendisset, acerba tactus infirmitate expiravit ibidem, et sepultus est: pro quo missus est Cantuariam

Elfsin arch-
bishop.

His conduct
and fate.

DE BRIHTELMO.

Osbern, V. Dunst. Brihtelmus Dorsetensium episcopus; sed cum post dies paucos ad tantam rem minus esset idoneus, jussu regis ad suam rediit ecclesiam.

Brihtelm
appointed
and de-
posed.

DE SANCTO DUNSTANO.

Dunstanus igitur Wigorniensis episcopus gaudentibus cunctis electus est. Cujus pater Herstanus, mater vero Kinedritha vocabatur. Ea tempestate qua Dunstanus pueriles agebat annos, Glovernia regalibus stipendiis addicta, propter frequentes bellorum strepitus, religionis penitus erat ignara. Nondum enim in Anglia præterquam in Cantuariensi ecclesia communis vitæ ratio colebatur, non usus deserendi proprias voluntates ab hominibus affectabatur, abbatis nomen vix quisquam audierat, conventus monachorum non satis quisquam viderat. Sed cui forte id voluntatis erat, ut peregrinam vellet transigere vitam, is modo solus in cella, modo paucos ejusdem propositi comitatus, patrios fines egrediebatur, et qua opportunitas vivendi licentiam

Dunstan's
birth.

State of
religion in
England.

Dunstan's
early career.

dabat illic alienigena vitam agebat. At Dunstanus, ab in-Osbern, V.
fantia sua parentibus obediens, certabat omnes officio Dunstani,
superare, gratia et affabilitate omnes anteire, servare pudici- § 8.

tiam, fugere lasciviam; appetitor erat honesti, turpitudinis
omnis execrator; majorum natu colloquiis adesse, juvenum
ludicra declinare solebat, ciborum abstinens, sompno temperans,
incessu gravis, neque facile moveri loco, neque abrupte loqui.
Principium bene agendi semper Deum habuit, finem vero facti
eidem commendavit. Erat ita naturali præditus ingenio, ut
facile quamlibet rem acutissime intelligeret, firmissime re-
tineret, et quamvis aliis artibus magnifice polleret, musicam
tamen, eam videlicet quæ instrumentis agitatur, speciali quadam
affectione vendicabat, sicut David psalterium sumens, citha-
ram percutiens, modificans organa, cimbala tangens. Præ-
terea manu aptus ad omnia, facere potuit picturam, literas
formare, scapello imprimere, ex auro, argento, ære et ferro, et
quidlibet operari. Signa quoque et cimbala faciebat.

He goes to
court.

Nepos erat Athelmi Cantuariensis archiepiscopi et filius § 9.
fratris, qui eum regi commendavit Adelstano. In cujus
palatio degens, ita se ad dijudicandas causas hominum sapi-
enter agebat, ut et Deo per omnia placeret, nec aliquem pie
viventium sua culpa offenderet.

He is driven
away.

Sed cum fere semper fiat, ut ex bonorum industria aliorum § 18.
crescat invidia, et cum ad quam virtutem pessimus quisque
non valet assurgere, eam in assurgente conetur expugnare, a
pluribus ditioribus regi falsa criminatione suggestum est,

He becomes
abbot of
Glaston-
bury.

ut Dunstanus a curia pelleretur. Sed iterum divino re-
vocatus, post modicum ex dono regis Glastoniæ regiam § 19.
accepit mansionem. Ibi officinas congruas instruens,
associatis sibi fratribus, ibidem primus abbas effectus est:

He is
banished by
Edwy and
restored by
Edgar.

unde [cum] per regem Edwium pro pellice per Sanctum
Odonem subnervata pelleretur, rex idem vitam finivit
indignam. Cujus frater Edgarus, Anglorum regno sub-
limatus, Dunstanum abbatem ab exilio revocavit, et per
assensum et consensionem Odonis Cantuariensis archi-
episcopi Wigorniensis præfecit ecclesiæ. Cui cum postea § 31.
vacantem Lundoniensem regendam commendasset ec-
clesiam, beatus Odo ad æternam transivit gloriam, ut
prædictum est, Dunstanus a clero et populo gratui-
toque regis assensu gaudentibus cunctis electus est.
Non tædeat oro lectorem de Sancto Dunstano repe-

Made a
bishop and
archbishop.

Osbern, V. tisse lectionem. Quem ad Romuleam urbem profectum Dunstan at
Dunstani, Romanus pontifex Johannes sacris pontificalibus et pri- Rome.
33. matus honore decoravit, et quasi columpnam lucis genti
Anglorum remisit.

Dunstanus itaque in ecclesia Cantuariensi ut angelus Vision at
Domini honorifice susceptus est, in sede patriarchatus his in-
thronizatus est. Ipsaque die cum sacris altaribus throuement.
assisteret, in columbæ specie super eum Spiritus Sanctus
apparuit, et peracto sacrificio super tumbam Sancti Odonis
idem Spiritus requievit. Ideoque cum Dunstanus ibidem
transiret, materna lingua dicere solebat, "Her lith Odo the
gode"; quod nos dicimus, Hic jacet Odo bonus.

Eadmer, V.
Dunstani,
§ 27.
Osbern, V.
Dunstani,
§ 34.
Osbern,
v. Odon.,
A.S. ii. 86.

Dunstanus deinde universæ genti Anglorum necnon et aliis
regionibus Anglorum regno subpositis patriarcha destinatus,
festinabat singulas regionis digredi civitates, ut domesticos
fidei apostolica traditione ad bonum opus instrueret, cum pro-
pria sane primatis dignitate, regio subfultus adminiculo,
cujus primus et præcipuus erat consiliarius; ubi per
Angliam in omni homine cujuscumque fuerit digni-
tatis vel fortunæ vitia compressit, virtutes aggregavit,
dirutas ecclesias et monasteria restauravit, et clericos
qui eos occupaverant ejecit, monachorum et monialium
catervas aggregavit, et plusquam xl. monasteria de eisdem

His admi-
nistration.

Flor. Wig.
p. 576.

instituit locis opportunis, pastores instituit; et sacravit
Oswaldum ad ecclesiam Wigornensem, Ethelwoldum
abbatem ad Wintoniensem, de qua etiam clericos eje-
cit et monachos introduxit. Hic prædictus Oswaldus
annuente Dunstano per annos aliquot translatus est
ad archiepiscopatum Eboracensis ecclesiæ. Hic etiam
Dunstanus 'sacravit et coronavit Edgarum regem,
astante Oswaldo Eboracensi archiepiscopo et episcopis
Angliæ, in civitate Acamanni, quæ nunc dicitur Batho-
nia. Sacravit etiam et coronavit, renitentibus plurimis
Angliæ primoribus, Edwardum regem, astante Oswaldo,
post obitum regis Edgari. Mortuo autem per proditionem
novercæ suæ rege Edwardo, Dunstanus, astante Oswaldo
Eboracensi archiepiscopo et episcopis Angliæ, sacravit
et coronavit apud Kingestune Egelredum clitonem in
regem. Sacravit etiam apud Cantuariam Elfegum ab-

His restora-
tion of
monachism.

He crowns
Edgar,
Edward,
and Ethel-
red.

Story of the
election of
Elfege at
Winchester.

batem ad regimen Wintoniensis ecclesiæ. In cujus electione cum magna fieret altercatio, dum clerici de ecclesiis ejecti clericum et monachi introducti monachum optarent, Andreas apostolus suo apparuit Dunstano, admonens ut abbatem eligeret et sacraret Elfegum. Et cum iterum clerici monachos cogitarent eicere, coacto apud Wintoniam concilio, monachorum propugnator Dunstanus ex adversariis victoria potitus est, dum Dominici corporis forma vexillo crucis affixa clamaret dicens, " Absit ut hoc fiat, absit " ut hoc fiat." Tunc ordo monasticus, jamdudum crebro bellorum turbine lapsus, præcipue caput erexit. Nam eo tempore per principem et protectorem monachorum

Osbern, V.
Dunst.
§ 38.
V. Elfegi,
A.S. ii.
126.

Accomplish-
ments and
enactments
of Dunstan.

Dunstanum in Anglia sanctorum lumina effulserunt, ut crederes sidera e cælo micantia arridere. Ipse quoque Dunstanus artium liberalium in tota insula post regem Elfredum excitator erat mirificus. Ipse regalium locorum reparator munificus. Terribilis in delinquentes, munificus et mitis in pauperes. In frivolis etiam pacis amator, ut in ciphis potentium clavos affigi præciperet aureos vel argenteos, ne quis proximum plus justo gravaret in potando, nec quis plus quam deceret potum appeteret. Tunc clerici, quondam ab ecclesiis expulsi, iterum et sæpe in monachos et Sanctum Dunstanum jam senio confectum rediviva prælia

Osbern,
V. Dunst.
§ 36.

Above,
p. 50.

Council of
Calne.

suscitarunt. Verum cum apud Calne concilio coadunato in Dunstanum validissimum ecclesiæ murum perstreperent, solarium repente corrui, et pereuntibus plurimis, solus Dunstanus in trabe stans illæsus remansit. Exhinc odio novercali Edwardo rege perempto, Ethelredus in regnum sublimatus, a beato Dunstano, astante Wlstando Eboracensi archiepiscopo et episcopis Angliæ, apud Kingestune coronatus est. Cui ibidem prædixit Sanctus Dunstanus quod non cessaret gladius de domo ipsius, quia per mortem fratris sui ad regnum aspiravit. Deinde cum idem rex propter quasdam dissensiones Canciam infestaret, et civitatem Roffensem obsideret, mandavit eidem beatus pontifex Dunstanus, ut a stultitia desisteret. Monitis Dunstani rex non adquevit. Sed acceptis centum libris argenti a beato Dunstano missis, ab obsidione recessit. Unde satis admirans Sanctus Dunstanus sic eidem scrip-

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. ii.
§ 161.
Above, p.
51.
Osbern, V.
Dunst.
§ 37.

Prophecy
about
Ethelred.

Osbern, V.
Dunstani,
§ 39.

sit dicens, " Quoniam prætulisti pecuniam Deo, argentum
 " apostolo, meæ voluntati tuam cupiditatem, venient super
 " te mala qualia non fuerunt ex quo gens Anglorum reg-
 " nare cœpit, usque ad tempus illud." Sanctissimus igitur
 Deoque dilectus Dunstanus, cum jam esset omni virtutum
 carismate plenus, et Deum videndi desiderio fatigatus,
 transitoriam præsentis vitæ deserens lucem, ad æternam per-
 venit quietem, anno ab incarnatione Domini xii^o minus
 a millesimo, adventus Anglorum in Britanniam d^o lx^oiii^o, nati-
 vîtatis suæ circiter lxx^o, patriarchatus vero anno xxxiii^o: pro
 quo successit

Misconduct
of Ethelred.

Length of
Dunstan's
episcopate

Osbern,
V. Dunst.
§ 41.

DE ETHELGARO.

Flor. Wig. Ethelgarus Selesigensis episcopus in archiepiscopatum, et
 P. 580. pallium suscepit a papa Johanne. Uno sedit anno et
 mensibus iii., obiit, et sepultus est in ecclesia Christi.
 Cui successit in primatum Cantuariensis ecclesiæ vene-
 randæ memoriæ

Ethelgar
archbishop

DE SIRICO.

Siricus Wiltuniensis episcopus, et suscepit pallium a
 papa Johanne. Qui cum post dies aliquot clericos
 vidisset paucos inter monachos aliqua vel extrema
 officia ministrare, et signa pulsare, præcepit eos penitus
 amoveri, ne de cetero inter monachos comparerent;
 indignum reputans inter monachos esse consortia cle-
 ricorum. Per ejus consilium Angli dederunt Danis tri-
 butum x. librarum. Post modicum venerunt in Angliam
 Anlafus rex Noreganorum, et Suanus rex Danorum cum
 xciiii. navibus trieribus, et optinuerunt tributum xvi.
 librarum. Obiit interea Siricus archiepiscopus in senec-
 tute bona, et libros suos valde bonos Cantuariensi dedit
 ecclesiæ. Sedit annis v., et cum patribus sepultus est.
 Pro quo electus est vir eximie sanctitatis

Sigeric
archbishop.

He removes
the clerks.

He advises
the payment
of tribute to
the Danes.

DE SANCTO ELFRICO.

Elfricus Siraburnensis episcopus, et suscepit pallium
 a papa Johanne. Hoc tempore sedes episcopalis Lin-

Elfric arch-
bishop.

Episcopate
of Elfric.

disfarnensis translata est Dunelmum. Elfricus autem archiepiscopus in multa paganorum infestatione et summa religione Cantuariensem rexit ecclesiam annis xi., et requiescit in ecclesia Christi, et ad superos translatus est. Huic autem successit

DE SANCTO ELFEGO.

Elfegus suc-
ceeds.

Elfegus Wintoniensis episcopus. Qui principium nascendi splendidissimis trahens natalibus, magna prudentia et summa humilitate vitam instituit. Lectis autem et per- Osbern,
V. Elfegi,
Ang. Sac.
ii. 123.

His pre-
vious life
and conver-
sation.

studium convertit ad diligendum Deum, et apud Dierherste monachus effectus est. Deum itaque in omnibus et per omnia diligere, officia sibi credita sedulo ministrare curabat, et alterius incommodo commodum sibi facere non volebat. Quibuscumque potuit profuit. Quibus autem non potuit prodesse, studuit non obesse. Inde post annos Bathoniam ingressus, constructo habitaculo vitam soli- p. 124.

His appoint-
ment to
Winchester.

tariam ducere coepit, culpans admodum omnes qui sæ- cularem habitum mutarent, et vitam non mutarent. Nec diu confluentibus ad eum plurimis, monachorum turba non modica ibidem congregata est. Interea felicitis memoriæ p. 125.

Athelwoldo Wentano episcopo ex hac luce subtracto, per Sanctum Andream apostolum, revelatione divina, Elfe- p. 126.

gus abbas per Sanctum Dunstanum electus est, et ab eodem in ecclesia Cantuariensi sacratus, et deinde p. 127.

gaudentibus cunctis in ecclesia Wintoniensi introniza- tus est. Deum itaque timens, ipsius summopere man- data servabat, et in ejus cotidie dilectione crescebat, parcimoniam amplectens pauperes Christi recreabat,

ut nullum parochialium suorum publicæ subdi sineret men- dicitati; nec pauperem alienum ab eo vacuum recedere per- p. 128.

mittebat, horrendum nefas reputans si quod natura commune instituit hoc velit homo usurpare privatum. Venerandæ vero memoriæ Elfrico archiepiscopo Cantuariensi ad cives

He succeeds
Elfric,
A.D. 1106.

superos translato, Elfegi nomen, ut prædictum est, ab omnibus attollitur. Elfegus eligitur, Elfegus magnificatur. Anno Dominicæ incarnationis millesimo sexto, ætatis suæ

- Osbern, V. Elfegi, Ang. Sac. ii. 129. circiter annum llii^{um} universitate gratiæ repletus, Romam profectus, a papa Johanne mirifice honoratus, patriarchatus pallium suscepit, et, in Angliam reversus, a filiis suis Cantuariæ honorifice susceptus est. Ab illo tempore frequenter et opportune non desiit concilia celebrare, orthodoxam fidem patribus exponere, peccantes quoslibet absque personarum acceptione verbis et beneficiis ad Deum revocabat, ac pro omnium salute bis in die missam celebrabat. Totus erat clementia profluus, totus in lacrimas resolutus, pauperum piissimus consolator, oppressorum promptissimus relevator, liberalis in dando, difficilis in accipiendo; una spes omnibus ad se venientibus; afflictis erat unicum refugium. In festis præcipuis quibus illum sacerdotalem gratiam pro populo exhibere oportebat, inter ymnos clamore solenniter decantatos privatas missas tanto devotius quanto remotius agebat. Inde plenus Deo ad altare rediens, quod prius inceperat officium peragebat. Deinde in vestitu candido, desuper amictus pallio, mitra cæsarie constrictus, diem transigebat, ut spectatores sui eo fierent devotiores ad reverentiam, quo illum spectarent decentiorem ad gratiam. Ornatum ecclesiæ suæ multis ac præclaris operibus ampliabat; pudicitiae decus adeo amplexatus est, ut ipso audiente verbum turpe nemo auderet proferre. Hoc est enim primum castitatis documentum, videlicet ne quis ore turpia proferat, ne in corde turpia versare videatur. Ex abundantia enim cordis os loquitur.
- p. 130. His sanctity.
- p. 131.
- p. 130. His daily life.
- p. 131.

Per idem tempus piratæ pessimum genus prædonum, ducibus Suano et Turkillo principibus Danorum fortissimis, nonnullam terræ Anglorum maculam intulerunt. Licet enim eis affluenter et sæpe sumptus ex Anglia pararetur, et ad sua vota tributum penderetur, non tamen destiterunt quin turmatim per provincias ubique discurrentes villas devastarent, rebus suis quosdam spoliarent, plurimos necarent. Ad ultimum inter Nativitatem Sanctæ Mariæ et Sancti Michaelis festivitatem, Cantuariam circumvallantes obsederunt. Vicesimo autem obsidionis die, per insidias Elmari archidiaconi, quem Sanctus Elfegus ne morti traderetur prius eripuit, pars civitatis incendiatur, exercitus ingreditur, urbs capitur. Alii ferro jugulantur, alii flammis consumuntur. Plures quoque de muris præcipientes dantur, nonnulli per verenda suspensi deficiunt. Matronæ crinibus per plateas civitatis distractæ demum flammis injectæ moriuntur. Parvuli a matrum uberibus avulsi, aut lanceis ex-

Flor. Wig. p. 587. Ravages of the Danes. Betrayal of Canterbury.

Massacre at
Canterbury. cipiuntur, aut superacto carro minutatim conteruntur. In-Flor. Wig.
 terea archipræsul Elfegus capitur, vincitur, tenetur et variis p. 587.
 modis afficitur. Elmarus abbas Sancti Augustini abire permit-
 titur. Capiuntur Godwinus Roffensis episcopus, Leofruna ab-
 batissa monasterii Sanctæ Mildrithæ, Elfredus regis præpositus,
 monachi quoque, clerici, populusque utriusque sexus innumera-
 bilis. Exin ecclesia Christi spoliata comburitur, grex monachilis
 et turba virilis, sed et muliebris seu infantilis, decimatur.
 Novem trucidantur, decimus vitæ reservatur; quatuor monachis
 et octingentis viris decimatorum summa perficitur. Populo
 cæso, urbe spoliata et tota concremata, archipræsul Elphegus
 Elfego ill-
treated and
imprisoned. vinctus extrahitur, impellitur, graviter sauciatur, ad classem
 ducitur, post in carcerem retruditur, ibique septem mensibus
 affligitur. Interea ira Dei, in homicidam populum desævians,
 ex eis duo milia per diros internorum cruciatus prostravit.
 Ceteri quoque, simili modo percussi, a fidelibus commonentur
 ut pontifici satisfaciant, sed differunt. Prævaluit interim clades,
 et nunc denos, nunc vicanos, tunc plures absumpsit. Perfidus
 autem Edricus, per cujus prodicionem in Anglia Dani
 tam atrociter sæviebant, et omnes Angliæ primates utriusque
 ordinis ante Pascha Lundoniæ congregati sunt, et ibi tamdiu
 morati, quousque tributum Danis promissum, quod erat *xlviii*.
 librarum, persolveretur. Interea sancto sabbato Dominicæ Re-
 surrectionis archipræsuli Elfego a Danis proponitur conditio,
 He refuses
to give a
ransom. ut si vita ac libertate velit potiri *iii*. librarum persolvat. Illo
 autem nolente, necem ejus usque ad aliud sabbatum protelant.
 Quo adveniente, adversus illum exarserunt ira magna, et quia-
 vino nimis inebriati fuerant, et quia prohibuerat Elfegus ne
 quis pro sua redemptione quicquam eis daret; proinde de car-
 cere educitur, et ad eorum concilium pertrahitur. Mox illi e
 sedibus prosiliunt, aversis securibus illum deiciunt, lapidibus,
 His martyr-
dom. ossibus, bovinis capitibus obruunt. Ad ultimum quidam Thrum
 Flor. Wig.
p. 588.
 nomine quem confirmarat pridie, impia motus pietate, securim
 capiti suo infixit. Qui statim in Domino obdormivit, et vic-
 torem spiritum cum triumpho ad cælum direxit *xiii*º kalendas
 Maii. Cujus corpus die sequenti Lundoniam defertur, a civibus
 honorifice suscipitur, et ab episcopis Eadnotho Lincolnensi et
 Alphuno Lundoniensi in ecclesia Sancti Pauli sepelitur. Se-
 dit autem beatus Elfegus in ecclesia Cantuariensi annis
 vi. et mensibus vii. Cui successit in pontificatum Can-
 tuariensis ecclesiæ bonæ memoriæ

DE LIVINGO.

Livingus Wellensis episcopus, et suscepit pallium a ^{Living} papa Benedicto. Qui, cum per vii. annos strenue Cantuariensem rexisset ecclesiam et ornamentis optimis decorasset, in pace bona quievit et sepultus est. Post quem successit in archiepiscopatum ^{archbishop.}

DE EGELNOTHO.

Egelnothus, ejusdem ecclesiæ Christi decanus. Erant ^{Ethelnoth} enim tunc temporis Cantuariensis ecclesiæ monachi quasi ^{archbishop.} canonici cathedrales, monachorum quidem habitum gerentes, sed regulam non adeo plene observantes. Non enim poterant clerici assumpti post martirium Sancti Elfegi, cum quo totus fere conventus exceptis quatuor ^{Irregularity} tantummodo monachis gladiis Danorum occubuit, adeo ^{of the clergy} plene informari, nec a propriis voluntatibus coerceri, ^{of Canter-} ut omnimodis regulam observarent. Præpositum suum decanum vocabant, quem nos post adventum Lamfranci priorem appellamus. Habebat etiam quondam Cantuariensis archiepiscopus corepiscopum quendam qui in ^{The bishop} ecclesia Sancti Martini extra Cantuariam manebat; qui ^{of S. Mar-} adveniente Lamfranco deletus est, sicut ubique terrarum factum esse audivimus. Egelnothus autem propter nimiam et eximiam insitam sibi bonitatem anthonomastice Bonus appellatus est; qui post electionem suam ^{Ethelnoth} Romam adiit, et a Benedicto papa cum honore multo ^{goes to} susceptus est, pallioque suscepto cum honore primatus ^{Rome.} Cantuariam reversus, Cantuariensem ecclesiam in statum pristinae dignitatis reparavit. Nam processu temporis, imperante et cooperante rege Cnutone, reportavit corpus sancti martyris Elfegi de Lundonia, ubi per x. annos jacuerat in ecclesia Sancti Pauli, ad Cantuariensem ecclesiam, sedem videlicet patriarchatus sui. Hiis etiam ^{Monks at} diebus et ipso cooperante monachi positi sunt in mo- ^{S. Ed-} nasterium Sancti Eadmundi. Habebat enim rex Cnuto ^{mund'a.} valde carum prædictum Egelnothum archiepiscopum, et

Power of
Canute.

ejus consiliis adhærebat, eo quod vir bonus esset, eumque sacro crismate livisset. Optinuit in brevi idem rex regnum Angliæ, Daciæ, Norwegiæ. Egelnthus sedit annis xvii., et obiit ⁱⁱⁱⁱ^{to} kalendas Novembris. Cui successit

DE EADSINO ARCHIEPISCOPO.

Eadsin
archbishop.

Eadsinus Wentanus episcopus, regis Haroldi capellanus, et suscepit pallium a papa Alexandro. Hic Eadsinus defuncto rege Haraldo sacravit et coronavit regem

Edward
crowned.

Eadwardum apud Wintoniam, astante Alfrico Eboracensi archiepiscopo et episcopis Angliæ, in die Paschæ. Eadsinus cum annis xi. optime rexisset pontificatum, et eidem ecclesiæ nonnulla contulisset beneficia, ^v^{to} kalendas Novembris defunctus est, et in ecclesia Christi sepultus

The chor-
episcopus
Siward.

est. Cujus corepiscopus, Siwardus nomine, apud Abendoniam defunctus ibidem sepultus est. Eadsino ad superos translato, ex voluntate regis Eadwardi

DE ROBERTO.

Robert
archbishop.

Robertus, genere quidem Normannus, sed Lundoniæ civitatis episcopus, successit in pontificatum Cantuariensis ecclesiæ. Hunc Edwardus regno sublimatus in Angliam vocavit, et primo Lundoniensis ecclesiæ deinde Cantuariensis dedit pontificatum, eo quod inopiam ipsius quondam exulis paulisculis relevaverat beneficiis cum adhuc esset monachus Gemetensis. Verum cum inter Normannos et Anglos qui regi astabant Eadwardo grandis fieret altercatio, tandemque per comitem Godwinum, cujus erat facundia facilis, ad fallendum incomparabilis, prolata sententia in Robertum ejusque complices, videlicet Normannos, quod statum regni conturbarent, ille, pro sua causa sedem appellans apostolicam, Romam profectus est. Sed cum Gemeticum reverteretur, decidit in lectum et defunctus est. Sedit utcumque annis duobus; et ipso adhuc vivente

He is ex-
pelled, and
retires to
Jumièges.

DE STIGANDO.

Stigandus regis Eadwardi capellanus, qui quondam ^{Stigand} dimisso Australium Saxonum episcopatu Wintoniensem ^{archbishop.} invaserat ecclesiam, archiepiscopatum etiam Cantuariensis ecclesiæ invadere non formidabat, et, assumpto Roberti adhuc viventis pallio, archiepiscopatu Cantuariensi potitus est, nec tamen Wintoniensem dimisit ^{His plurali-} ecclesiam. Magnanimus enim erat valde et inæstimabilis præsumptionis. Sancti etiam Augustini rexit ^{ties.} cœnobium, et ei nonnulla contulit beneficia. A quodam Benedicto papa schismatico pallium suscepit. Hic primus in habitu clericali Cantuariorum præsumpsit invadere præsulatum. Hoc tempore transtulit Herfastus sedem episcopatus de Helmeham ad Thetfordum: Benedicto a papatu depulso, Stigandus ab officio per Alexandrum papam suspensus est, et post obitum sancti regis Edwardi sub rege Willelmo concilium Wintoniæ celebratum est, ubi per assensum Alexandri papæ regisque Willelmi, qui Angliam adquisivit, per duos cardinales et in Angliam legatos Stigandus depositus est, et, in carcere trusus, diras indomitæ præsumptionis luit poenas, et ibidem defunctus est. Siquidem eodem mortuo, clavis parvula in secretis reperta est quæ seræ cubicularis scrinii apposita innumerabilium thesaurorum dedit indicium. Cartæ quidem inventæ sunt in ^{He is sus-} quibus notata erat et metallorum qualitas et ponderum ^{pended by} quantitas quæ per omnia prædia sua compilata defoderat. ^{pope Alex-} Sedit tamen utcumque Stigandus annis xviii., ^{ander II.,} et in ergastulo regio apud Wintoniam mortuus est, sed ^{and de-} in ecclesia Sancti Suithini sepultus. Post ipsius depositionem ^{posed.} vacavit ecclesia Cantuariensis ii. annis; Postea

quibus notata erat et metallorum qualitas et ponderum ^{His trea-} quantitas quæ per omnia prædia sua compilata defoderat. ^{surcs.} Sedit tamen utcumque Stigandus annis xviii., ^{He dies at} et in ergastulo regio apud Wintoniam mortuus est, sed ^{Winchester.} in ecclesia Sancti Suithini sepultus. Post ipsius depositionem vacavit ecclesia Cantuariensis ii. annis; Postea

DE LAMFRANCO.

Lamfrancus abbas Cadomensis electus est. Qui autem vel unde fuerit iste Lamfrancus, paulisper, lector, ^{Lamfranc} attende. Lamfrancus erat natione Lumbardus, natus ^{archbishop.} in urbe Papiensi civibus egregiis et honesta condi-

Early life of
Lanfranc.

tione: pater ipsius Haribaldus, mater Roza vocabatur. Studiis literarum traditus, omnibus in brevi repletus est disciplinis. Deinde totum animum convertit ad Deum, ut relictis omnibus ipsum solum sequeretur. Nativitatis igitur patriam egressus, Alpes transcendit, et sic pertransiens Franciam venit in Normanniam, ubi sibi associatis clericis scholas regebat. Rothomagum au-

V. Lan-
franci, ed.
D'Achery,
p. 2.

His life at
Bec.

tem pergens, obiter in silva grandi incidit in latrones, qui cuncta quæ habebat auferentes, ligatis a tergo manibus et capicio cappæ ante oculos admoto, duxerunt illum in eadem silva per devia et inter saltus condensa frutecta in crepusculo solum dimiserunt. Talibus vallatus angustiis votum vovit, quod in proximo pauperrimum susciperet monachatum si Dominus eum liberaret illæsum. Mane facto, a viatoribus solutis vinculis liberatus est, et sic ad Bec-

His visit to
Rome.

cum properavit, ubi abbas Herlevinus mansiunculas monachorum in suo fecit patrimonio, et tunc veniente Lamfranco manibus suis furnum faciebat. Ibi Lamfrancus attonsus per tres annos quasi solitarius omnibus ignotus degebat, omni bonitati operam dans, virtutum fasciculum viriliter componebat. Inde solitariam vitam quo magis proficeret desiderans, cum abire clanculo decrevisset, nutu Dei miraculose detectus retentus est, et suscepit ibidem invitatus prioratum. Deinde emergentibus p. 4. causis Romam profectus est, et coram Nicolao papa Berengerii hæretici devicit responsales, et Willelmi ducis Normanni negotia pro voto complevit. Dux autem p. 6. cœnobium apud Cadomum fundavit, et ibidem Lamfrancum instituit abbatem. Postmodum cum armis optinuisset regnum Anglorum, ex assensu papæ Alexandri Lamfrancum vocavit in Angliam. Lamfrancus igitur Cadomensis abbas, genere Longobardus, vir undecumque

He becomes
abbot of
Caen.

Flor. Wig.
ed. Fkf. pp.
636, 637.

doctissimus, omnium liberalium artium divinarumque simul ac secularium literarum scientia peritissimus, consiliisque ac gubernatione rerum mundalium æque prudentissimus, compellente¹

¹ *compellente*] The following account of the consecration of Lanfranc, and of the controversy between him and Thomas of York, is

Chr. Sax.,
Thorpe,
i. 386.

rege Willelmo primo et iubente papa Alexandro venit in Angliam, paucis post tempore Cantuariensem ecclesiam suscepit regendam; eligentibus eum senioribus ejusdem ecclesie cum episcopis et principibus, clero et populo Angliæ, in curia regis in Assumptione Sanctæ Mariæ.¹ Qui cum Cantuariam veniret, ab utroque conventu, ecclesie scilicet Christi et Sancti Augustini, cum honore debito susceptus est. Quem sacravit Willelmus Londoniensis episcopus iii^{to} kalendas Septembris, astantibus et cooperantibus episcopis Angliæ Walkelino Wentano, Remigio Lincolnensi, Siwardo Roffensi, Herfasto Helmeanensi, Stigando Selegiensi, Hermannō Sireburnensi, Gisone Wellensi. Ceteri episcopi, qui absentes fuerunt, causas suæ absentie tam literis quam legatis ostenderunt. Eodem anno Thomas Eboracensis electus Cantuariam sacrandus advenit, a quo cum Lamfrancus debitam peteret professionem, nulla ratione, nulla probatione, hoc facere voluit, sed aspernatus omnia non sacratus recessit; unde commotus rex, existimans quod Lamfrancus indebita postularet, ad præsentiam suam convocavit utrumque cum episcopis Angliæ; ubi partis utriusque rationibus auditis, decretum est tandem ut Thomas Cantuariam rediret, et inter sacrandum debitam ecclesie Cantuariensi et Lamfranco faceret professionem. Proinde Cantuariam venit, professionem fecit, sacratus recessit. Lamfrancus autem Romam profectus, summo cum honore a domino papa Alexandro susceptus est, adeo ut Lamfranco venienti papa assurgeret² et duo pallia daret, unum videlicet de jure Cantuariensis ecclesie, aliud in signum specialis amicitie. Cum autem Thomas Eboracensis archiepiscopus, qui cum Lamfranco venerat, ibidem

He is made
archbishop.

His consecration,
Aug. 29, 1070.

W. Malmesb. G.
P. lib. i.
§ 25.

His victory
over Thomas
archbishop
of York.

They both
visit Rome.

taken partly from the Latin appendix to the C.C.C. MS. of the Anglo-Saxon Chronicle, and partly from the memoir on the subject preserved among Lanfranc's letters (MS. Cotton, Nero A. 7), and given by William of Malmesbury in the *Gesta Pontificum*, lib. i. § 25. See also Wilkins, *Concilia*, i. 324, 325. But the wording of the latter document has been varied by Gervase,

or the authority whom he has used, in order to give greater prominence to the primacy and metropolitan authority of Canterbury. Some few expressions are introduced from Eadmer and other sources. See also W. Malmesb., *G. R. lib. iii. § 298*.

¹ in *Assumptione S. Mariæ*] From Flor. Wig., A.D. 1070.

² *assurgeret*] Eadmer, lib. i. p. 6.

The dispute
between
York and
Canterbury
settled.

York is to
have one
suffragan.

Professions
made by the
bishops at
consecra-
tion.

quæstionem moveret de primatu, licet eum Lamfrancus in Cantuariensi sacrasset ecclesia et subiectione trium episcoporum; auditis utriusque partis allegationibus, distulit dominus papa causam donec in Anglia, ubi res mota erat, fine debito clauderetur. Reverso igitur in Angliam utroque archiepiscopo, convocavit rex multitudinem nobilium Angliæ, et in audientia omnium, audita partis utriusque ratione, testimonioque virorum antiquorum et historiarum serie commotus, Thomas debitam et absolutam Cantuariensi ecclesiæ et Lamfranco fecit professionem. Attamen pro bono pacis Lamfrancus sponte concessit Thomæ, ut Dunelmensis episcopus de cetero sibi profiteretur et ut suffraganeus obediret, ut vel sic, uno saltem decoratus episcopo, nomen archiepiscopi obtineret. Legimus tamen episcopos Eboracenses nonnullos sine pallio toto vitæ suæ tempore prædictam Eboracensem rexisse ecclesiam. Jussu tandem regis et episcoporum assensu factum est scriptum autenticum, totius causæ continens finem; quod in pluribus Angliæ majoribus ecclesiis regio sigillo inpressum, cum subscriptionibus episcoporum et abbatum qui præsentibus fuerunt, positum est. Deinde Lamfrancus ab omnibus suffraganeis Cantuariensis ecclesiæ petiit et accepit professiones. Hos etiam¹ archiepiscopos et episcopos sacrauit Lamfrancus in diversis temporibus, et ab eis debitas suscepit professiones: Thomam archiepiscopum Eboracensem in Cantuariensi ecclesia, Patricium² Dubliniensem in Lundoniensi, Osbernium Exoniensem in Lundoniensi, Petrum Liches-

¹ Chr. S.,
ed. Thorpe,
i. 386.

¹ *Hos etiam*] The professions of the suffragan bishops and abbots, to which Gervase here and elsewhere refers, are preserved, many of them on the original Rolls, in the Treasury of the Dean and Chapter of Canterbury, with the dates and circumstances of the consecration indorsed; many of them are registered in the Great Register A. of

the Prior and Convent; and most of the earlier ones are found, transcribed in the 11th or 12th century, in the Cotton MS. Cleopatra E. 1, from which those of the Anglo-Saxon prelates were printed by Hearne in the *Textus Roffensis*.

² *Patricium*] See Chr. Sax., ed. Thorpe, i. 387.

Chr. Sax. feldensem in Glocestria,¹ Hernostum Roffensem apud Westmonasterium. Huic dederat Lamfrancus prædictam Roffensem ecclesiam regendam in capitulo Cantuariensi. Her-
 ed. Thorpe, i. 387. Consecra-
tions per-
formed by
Lamfranc.

nosto post annum defuncto, dedit Lamfrancus eundem episcopatum Gundulfo in capitulo Cantuariensi, et sacravit eum ibidem in ecclesia Christi. Sacravit etiam Robertum Herefordensem in eadem ecclesia Christi, et Robertum Cestrensem, et Willelmum Helmeanensem, et Johannem Wellensem, et Godefridum Cicestrensem, sed diversis temporibus. Abbates etiam Sancti Augustini benedixit, Widonem scilicet et Scotlandum, de quibus debitas accepit professiones.

W. Mal- Et quia a multis retroactis temporibus usus conciliorum
 mesb. G. obsoleverat, ad extirpanda vitia concreta et virtutes in-
 P. i. 42. Councils
held by
Lamfranc.
 serendas, in diversis locis concilia celebravit. Primum

Chr. Sax. apud Wintoniam, in quo certis ex causis deposuit Wlfricum
 ed. Thorpe, i. 387. abbatem de Hida, et alia plura et utilia instituit. Secun-
 W. Mal- dum² tenuit concilium in ecclesia Sancti Pauli Londoniæ,
 mesb. G. in quo recognitum est a majoribus terræ quod Eboracensis
 P. i. 42. archiepiscopus sedere debeat ad dexteram archiepiscopi
 Cantuariensis, Londoniensis ad sinistram, Wintoniensis
 juxta Eboracensem. Si vero Eboracensis defuerit, Lundo-
 niensis sedebit ad dexteram, Wintoniensis ad sinistram. Ce-
 teri vero episcopi secundum tempus consecrationis suæ
 sedebunt, et ita deinceps observatum est. Tertium con-
 Chr. Sax. cilium tenuit apud Wintoniam. Quartum vero in Lun-
 i. 387. donia, in quo deposuit Ailnothum Glastoniensem abbatem.
 Quintum apud Claudiam. Sextum apud Glocestriam, in
 quo deposuit Wlfketelum abbatem de Cruland. In hujus³
 Lamfranci temporibus sedes episcoporum de locis indignis
 ad loca digniora, videlicet urbes, transierunt. Lichesfel-

¹ *Glocestria*] Ibid.

² *Secundum*] The account of this council is taken from the copy of the acts preserved at Canterbury in Register A., and printed by Wilkins, Conc. i. 363; with which the copy given by William of Malmesbury nearly agrees.

³ *In hujus*] The transfer of the sees from villages to towns was a result of the decision of the Council of London of 1075, the execution of which was partly deferred owing to the absence of the king on the continent; Wilkins, Conc. i. 363.

Changes of
sees from
villages to
cities.

Lamfranc's
exemplary
conduct,

and suc-
cesses.

He restores
monachism
at Canter-
bury.

His bene-
factions to
Rochester,
S. Alban's,
and S. Gre-
gory's and
S. Nicolas',
at Canter-
bury.

densis ergo transiit in Cestriam, quæ olim civitas Legio-
num dicebatur; Selegensis in Cicestriam; Helmeanensis
primo in Thetford, nunc autem ab Hereberto episcopo
in Northwicum; Scireburnensis in Saresberiam; Dorca-
cestrensis in Lincolniam, et nuper Wellensis in Batho-
niam. Adeo enim cælestis sapor pectus Lamfranci et palatum
infecerat, adeo Latinitas omnis in liberalium artium scientiam
per doctrinam ejus se incitabat, adeo ipsius exemplo vel metu
professio monastica in religione sudabat, non tunc episcoporum
ambitus, non tunc abbatum venalitas proficiebat. Ille majoris
gloriæ et amplioris gratiæ apud regem et archiepiscopum erat
qui tenacioris sanctitudinis opinionem habebat; et cum Lam-
francus per Angliam et Hiberniam, Scotiam et Walliam
suam diffunderet sapientiam, suam Cantuariensem ec-
clesiam in omni promovit bonitate. Nam jura ipsius
et libertates revocavit, et terras perditas quas prædo
abstulerat eidem ecclesiæ restituit; de quibus postmo-
dum plenius dicetur. Et quia Cantuariensis ecclesia
tempore hostilitatis cum officinis igne consumpta est, et
monachorum numerus imminutus erat et ordo, omnia
Lamfrancus innovans a fundamentis vetera evertit, et
deinde ipsam ecclesiam Christi cum officinis infra ambitum
muri cum ipso ambitu ædificavit, processu temporis centum
monachos apposuit: sic prudenter instituens ut in ec-
clesia Christi monachi essent septies xx. vel centum et
L., quibus ordinem scripsit, priorem instituit, et quam-
plurima de auro et argento et pannis sericis, et in diver-
sis rebus innumera fecit ornamenta. Ecclesiam quoque
Sancti Andreæ Roffensis, quam rex olim fundaverat Ethel-
bertus, renovavit, consummavit, quam etiam preciosis
ornamentis et monachis ditavit. Ecclesiam etiam Sancti
Albani, quam rex Ine fundaverat olim, restauravit, et ibi-
dem monachos instituit. Ecclesiam Sancti Gregorii papæ
extra Cantuariam et hospitale a fundamentis inchoavit,
et consummavit. Ecclesiam etiam Sancti Nicholai ad
occidentem civitatis et hospitale fecit leprosorum; in qui-
bus ecclesiis clericos instituit, ut prædictis ægrotis, vivis
et defunctis, spiritualia ministrarent; victualia quoque

W. Mal-
mesb. G.
R. lib. iii.
§ 267.

Eadmer,
lib. i. p. 7.

p. 8.

Eadmer, lib. i. p. 9. eisdem ægrotis et redditus assignavit. In maneriis ad archiepiscopum pertinentibus ecclesias et domos honestas ædificavit. In congregatione illa famosa nobilium Angliæ et seniorum, quæ ex præcepto regis facta est apud Pinindene, dirationavit Lamfrancus et recuperavit terras ablatas, libertates et consuetudines revocavit; et sicut rex tenet libere consuetudines sibi debitas in terris suis, ita archiepiscopus et ecclesia Cantuariensis in omnibus locis tenet homines suos, consuetudines, terras, jura et libertates secundum cartas regum quas eadem habet ecclesia, et principaliter Sancti Edwardi et omnium successorum ipsius. Rex autem Willelmus, in partibus transmarinis negotiis multis et magnis intentus, Lamfrancum in Anglia constituit judicem omnium et præceptorem. Is enim inter alios, immo præ aliis, erat memorato regi Willelmo acceptus, et in cunctis Dei rebus non mediocriter intentus. Quapropter semper operam dabat, quatinus et regem Deo devotum efficeret, et religionem morum bonorum in cunctis ordinibus hominum per totum regnum revocaret. Nec privatus est desiderio suo. Multum enim instantia illius atque doctrina per totam Angliam religio aucta est, et ubique nova monasteriorum ædificia constructa sunt.

Lamfranc's victory in the council at Pennenden.

His great influence with the king.

Mortuo postmodum in Normannia rege Willelmo primo, anno regni sui xx^{to}, convocatis episcopis et primoribus Angliæ, Lamfrancus elegit Willelmum filium regis, sacra- vit et coronavit in regem apud Westmonasterium vto kalendas Octobris: hunc enim antea educaverat et militem fecerat. Deinde Lamfrancus sicut et ante lectioni semper intentus erat, ut per se vel per alios Veteris et Novi Testamenti libros emendavit; pauperibus itaque dapsilis erat, ut quingentas libras quotannis ad elemosinam erogasse dicatur. Consanguineis monachorum suorum indigentibus sufficientia beneficia impendebat. Consecrationis ejus pronosticon erat, "Date elemosynam et ecce omnia munda sunt vobis." Sed et ipse dicere poterat, "Ab adolescentia crevit mecum miseratio;" fuit enim alacritate jocundus, humilitate submissus, in elemosinis largus, fide catholicus, Christianæ religionis reparatòr, pauperum sustentator, pupillorum protector, viduarum et oppressorum consolator. Hiis et aliis virtutibus ornatus, fidem recte vivendo servavit, cursum bene moriendo consummavit. Nam appro-

Lamfranc obtains the election of William II., and crowns him.

His munificence, and other virtues.

Lanfranc
dies, May 28,
1069.

pinquante termino vitæ suæ, decidit in ægritudinem, et anno V. Lanfr., patriarchatus sui xix^o, v^{to} kalendas Junii, feria ii^a post p. 16.

octavas Pentecostes, prima hora diei, diem clausit extremum, et in ecclesia Christi quam ædificaverat, præsentem Thoma Eboracensi archiepiscopo et episcopis Angliæ, sepultus est. Post ipsius decessum annis iiii. viduata pastore Cantuariensis vacavit ecclesia. Quantas interim oppressiones, quot dampna per regem Willelmum secundum, non solum Cantuariensis, sed et Anglicana sustinuit ecclesia, deflendum est potius quam dicendum.

Oppressions
of William
Rufus during
the vacancy
of the see.

Nam rex Willelmus effrænis effectus omni sorduit libidine, nimiaque desæviit cupiditate simul et crudelitate. Cantuariensis enim ecclesiæ tunc vacantis et omnium vacantium ecclesiarum terras confiscavit et redditus, homines oppressit, jura minuit, libertates adnichilavit: sic tenuit ecclesiam Cantuariensem annis iiii. in omni crudelitate. Decidit tandem in lectum et desperatus est: suggesserunt ei sui ut Deum vel sic formidans sui miseretur et ecclesias vacantes donaret, et maxime matrem omnium Cantuariensem ecclesiam. Consensit ille, si quis tamen dignus inveniretur; et tandem

DE SANCTO ANSELMO.

Succession
of Anselm.

Anselmus abbas Beccensis, qui tunc in Anglia ordini Beccensi subditas visitabat ecclesias, electus est. Sed ut paucula de prædicto patre succincte dicantur, lector siste gradum, et sic devotius carpe viator iter. Natus Joh. Salieb.

His birth
and early
life.

est igitur Anselmus in Augusta civitate, patre Gundulfo, V. Anselmi, et matre Ermenberga. Qui concepit ab infantia timorem Ang. Sac. ii. 155, Domini, unde veræ justitiæ postmodum opera processerunt: cap. 1. literis et honestati adolescens applicat animum, et explevit in brevi tempora multa. Exactis dehinc tribus annis in Francia cap. 2. vel Burgundia, Lamfrancum adiit in Normannia, ad quem audiendum de diversis mundi partibus confluebant quicunque sapientiæ vel eloquentiæ profectum appetebant. Is enim omnium judicio præstantissimus habebatur. Factus est ei Anselmus familiaris præ ceteris, et magistri quodammodo exhaust spiritum: unum tamen Anselmus necessarium esse prospexit, quod hujus mundi quælibet scientia veram non confert bea-

Joh. Salisb. titudinem. Et cum ad obsequium Dei omnino animum in- ^{Anselm at}
 V. An- clinasset, tandem apud Beccum monachus factus est, ubi ^{Bec.}
 selmi, Lamfrancus sub abbate Herlewino tunc temporis prioratum re-
 gebat; a quibus Anselmus informatus sic profecit in triennio,
 ut universis videri posset ex merito lucidissimum veræ sanctitatis
 cap. 3. exemplum. Assumpto vero Lamfranco in regimen monasterii
 Cadomensis, in prioratum Beccensis ecclesiæ eidem successit
 Anselmus. Studuit igitur in religione proficere, et mores homi-
 num vitæ non habebat exemplum, sed verbum Dei: vige-
 bat enim in eo legis Dei jugis meditatio, executio cantu, fida
 relatio, et oratio devota. De illo dici potest quod de Martino:
 Ori ejus nunquam Christus defuit, sive justitia, sive pax, vel
 quicquid ad veram vitam pertinet. Habebat semper ante oculos ^{His virtues}
 timorem Domini, et omnem peccati faciem super omnia quæ ^{and accom-}
 dici possunt exhorrebat. Pius erat ut omnibus paternum impen- ^{plishments.}
 deret affectum. Veræ scientiæ sic scrutabatur vias, ut fidelia
 scripta perlegeret, et corruptiones librorum emendaret; forti-
 tudinem vero animi a cultu veræ justitiæ non deflexit. Vige-
 bat in eo spiritus consilii, ut ad ipsum turmatim fluerent undique
 desolati. Illuxerat ei tanta claritate facies veritatis, ut intel-
 ligeret prudenter ænigmata scripturarum, nodos quæstionum
 potenter dissolveret, manifesta frequenter haberet occulta cor-
 dium, et quadam prophetandi gratia plerumque prædiceret
 cap. 4. arcana futurorum. Præsidebat in eo sapientia spiritus ut nichil
 in eo saperet nisi Deus; profitebatur cum apostolo, corde puro,
 conscientia bona, et fide non ficta: "Quis infirmatur, et ego
 "non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror?" Aliorum
 quippe, præcipue juvenum et infirmorum, profectum curans,
 divinam sibi gratiam adquirebat, et, cum omnibus benignitate
 magis imperaret quam auctoritate, nichil tamen de vigore
 ordinis remittebat, sed ad misericordiam magis quam ad sævi-
 tiam pronior erat. Noverat enim auctoritatem et austeritatem
 inferre timorem potius quam amorem, nec sine amore est ordo,
 quia nulla vera est sine caritate religio, utique non "extor-
 "quebis amari." Operibus caritatis et misericordiæ semper
 insistens fructum plurimum Domino adquirebat, et utilitati
 fratrum omnino studuit inservire. Licet autem omnibus obse-
 qui, neminem lædere gestiens, etiam cum hiis qui eum oderant
 esset pacificus, invidiam tamen quam aut virtus, aut felicitas,
 aut horum opinio semper accendit, non potuit declinare. An-
 selmus dæmonibus imperat, morbos expellit, futura prænuntiat,
 legem Dei facit et docet, et multis indiciis vir apostolicus esse
 comprobatur.

His works
written at
Bec.

His temporibus scripsit tres libros, unum de Veritate, alium de Libero Arbitrio, tertium de casu Diaboli. Scripsit etiam librum de Grammatico, et Monologion, et alium cui Prosologion titulus est. Exinde semper magis ac magis mundum exhorruit, et verum monachatum ardentius amplexatus est; unde ad eum undique de remotis regionibus plurimi confluebant, aut auxilium, aut ipsius consilium expectabant.

Joh. Salisb.
V. An-
selmi,
cap. 5.

He becomes
abbot of
Bec.

Abbati vero Herlewino decedenti invitus quidem et renitens Anselmus successit. Ut autem orationi, lectioni et officio verbi liberius vacaret, causas et forinseca negotia fratribus ad hoc idoneis delegavit: vix enim aut nunquam exercentur lites sine dispendio caritatis. Tantam humilitatem hospitibus exhibebat, ut sæpe eorum gratia fratrum refectorium spoliaret; circa pauperes adeo misericordiæ visceribus affluebat, ut hoc solum quodammodo nosse videretur, "Omni petenti te tribue."

cap. 6.

He advises
Lamfranc as
to the com-
memoration
of S. Elfege.

Anselmo quidem ascribendum est quod sancti martyris Elfegi memoria solenniter celebratur. Cum enim venisset in Angliam ut sibi commissas visitaret ecclesias et magistrum suum jam archiepiscopum videret Lamfrancum, inter alia dilectionis eloquia dixit Lamfrancus, quod Angli quosdam sibi instituissent sanctos, inter quos et quandam Elfegum archiepiscopum quidem quem Dani occiderunt, eo quod pro redemptione sua homines suos nollet spoliare. Cui cum probabili ratione monstrasset Anselmus Elfegum pro justitia passum verum Dei martyrem esse, instituit Lamfrancus ipsius memoriam solenniter celebrari. De Bregewino vero, Adelardo, Alfrico, et aliis archiepiscopis, quia scripta autentica reperta non sunt, solennitates esse desierunt. Viso Lamfranco, transfretavit Anselmus, et postmodum rege Willelmo primo in Normannia mortuo, Willelmus filius ejus a Lamfranco coronatus est. Lamfranco autem ad superos translato, annis quatuor vacavit ecclesia Cantuariensis,

Anselm in
England.

cap. 7.

et Anselmus anno quarto a primoribus vocatus rediit in Angliam. Deinde progressus ad curiam, ab occurrente sibi rege honorifice susceptus est. Regem secretius alloquitur Anselmus, excessus corripit, transgressionem exponit, ut resipiscat hortatur, et statuit regem contra faciem suam. Disgrediuntur ab invicem, et rex graviter infirmatus decidit in lectum et desperatus est. Suggesterunt ei sui ut

He ad-
monishes
the king.

saltem in hoc articulo misereatur sui, ut mater omnium Cantuariensis ecclesia dignum sortiatur pastorem.

Anselm is appointed archbishop, March 6, 1093.

Eadmer, V. Anselmi, ii. 2.

Adquiescit ille consilio, et Anselmum in hoc opus dignissimum fore pronunciat. Acclamatur ab universis, et Anselmus electus est ii^o nonas Marci, prima Dominica Quadragesimæ. Audit hæc ille, et contradicit, reluctatur et obstat: prævaluit tamen ecclesiæ Dei conventus, et Anselmus violentè in vicinam ecclesiam cum ympnis portatur magis quam ducitur. Cumque ad regem renitens traheretur, ut secundum morem de manu regia baculum susciperet pastorem, abhorruit

He is invested by the king's order.

Eadmer, Hist. Nov. V. Anselmi, lib. i. p. 18.

Anselmus et quantum potuit renisus est. Adjuncto tamen utcumque manui ipsius de foris baculo, præcepit rex ut sine dilatione ac diminutione investiretur de omnibus archiepiscopatum pertinentibus intus et extra, et ut ei civitas Cantuariensis, quam Lanfrancus suo tempore a rege tenebat, et abbatia Sancti Albani, quam Lanfrancus et antecessores ejus habuerant, ad alodium Cantuariensis ecclesiæ perpetuo jure transirent. Convaluit in proximo rex, et Anselmus, vix tandem electioni consentiens, consecratus est in ecclesia Cantuariensi ii^o nonas Decembris a Thoma archiepiscopo Eboracensi, astantibus et cooperantibus episcopis Angliæ.

Anselm consecrated, Dec. 4, 1093.

Joh. Salisb. V. Anselmi, cap. 7.

[Anno gratiæ MXCIII.] Inde profectus ad regis curiam, tribus diebus Natalis Domini in lætitia magna transactis, rex adversus eum gravissimam concepit indignationem, quod ille mille libras argenti non dederat regi, quasi pro retributione archiepiscopatus, quem ei dederat, ut dicebat, sine prece vel obsequio. Cum autem rex properaret ad mare, et Anselmus eum pro pace sollicitaret ecclesiæ, iratus rex ipsum præcepit recedere, et ne transitum ejus diutius expectaret. Ab illo die ecclesia Christi magis concutitur, minuantur possessiones, litibus et sumptibus vexantur homines, et fiunt indies posteriora pejora prioribus. Erat autem Anselmus infirmus ad mundana et ratiociniis interesse non poterat, sed omnia viro prudenti monacho commiserat Baudewino.

His quarrel with William Rufus.

His unworldly ways.

cap. 8.

Scriptis interim librum de Incarnatione Verbi. Regem vero de transmarinis redeuntem rogat Anselmus, ut ei liceat pro pallio dominum papam adire Urbanum. At ille ad Urbani nomen intumuit, asserens in regno suo non debere apostolicum quempiam nominari sine ipsius electione. Præfigitur dies et locus Anselmo ut de hac temeritate respondeat. Assunt partes et voluntati regis omnes acclamant, præcipue tamen episcopi regiam sententiam affirmabant; quos cum

The king refuses him leave to go to Rome.

He is de-
serted by
the bishops.

divinis et canonicis rationibus infrænasset Anselmus, omnes Joh.Salish.
V. Ans.,
cap. 8. uno impetu vociferati sunt eum deliquisse in regiam majestatem,

The king's
contrivance
about the
pall.

qui voluntati ejus suas præposuerat leges. Nam nec Deo miseri quicquam nisi rege [consulto] audebant ascribere. Ad unam igitur regis vocem archiepiscopo suo omnem obedientiam abnegant et communionem abjurant, rex ei manifestas inimicitias indicit, et omnem abnegat securitatem. At ille constantior Edmer,
Hist. Nov.
lib. ii. p. 32. effectus a curia recessit. Interea rex missis nuntiis

clanculo pallium a papa Urbano, quem odio habuerat, petiit et obtinuit, ut vel sic Anselmum ad libitum inclinaret, vel, eo penitus depulso, archiepiscopatum alteri cum pallio ipso donaret. Quo cognito, renuit Anselmus de manu regia pallium suscipere, et gratiam ipsius mediante p. 34.

pecunia vendicare. Pallium igitur per episcopum Albanensem Cantuariam delatum est, et in altari Christi positum suscepit Anselmus. Procedente tempore cum Anselmus regem alloqueretur de concilio celebrando, ut horrenda vitia passim oborta extirparet, indignatus rex vehementer novum in Anselmum exercuit furorem.

Anselm
takes the
pall and
goes abroad.

Anselmus autem veniens Cantuariam, primo a monachis, Joh.Salish.
V. Anselmi,
cap. 9. deinde a clero et populo licentiam accepit abeundi, exposita

publice causa itineris, sumptoque anto altare Christi baculo et pera Dovoriam petiit et transfretavit, et rex omnes terras archiepiscopi confiscavit. Omnes igitur Anselmum honorabant, omnes occurrebant, omnes eum amabant, veneranda enim senis canities ingerebat reverentiam pariter et timorem. Omnis ætas, omnis conditio, omnisque professio favebat Anselmo, sed domestici ejus, videlicet episcopi, ei adversabantur. Et profecto Cantuariensis ecclesia his diebus plus fidei repperit in extraneis quam in suis, filii enim persequiebantur patrem, et inimici hominis domestici ejus, dum suo primati suffraganei erant infesti.

His strug-
gles with
William II.
and
Henry I.

Quantas autem oppressiones, quot dampna per hos tres annos sustinuerit Anselmus sub hoc rege Willelmo et postea sub rege Henrico pro investituris ecclesiarum, non est nostri propositi tenor ad unguem hæc dicere. Monachi etiam Cantuarienses non sunt ex hac immunes persecutione. Legat Edmeri Cantoris opuscula, vel [Histo-

riam] novorum in Anglia, qui prædicti patris dicta vel facta plenius nosse voluerit.

Reference to Eadmer.

Hunc licet Urbanus papa multum honoraret et libenter audiret, distulit tamen causam ipsius de mandato regis a solennitate Paschali in diem festum Sancti Michaelis.

The pope delays his cause.

Scriptis interim Anselmus librum Cur Deus homo, et alium de conceptu virginali et originali peccato. In concilio Barensi ad preces Urbani papæ convicit Anselmus Græcos, et in concilio Romano sententiam excommunicationis dedit

His writings at this time Councils at Bari and Rome.

Joh. Salisb.
V. Anselmi,
capp. 10,
11.

cap. 10.

cap. 11.

cap. 12.

Urbanus in omnes qui investituras faciunt ecclesiarum vacantium, et qui eas accipiunt de manu laicorum. Ante diem vero Anselmo præfixum obiit Urbanus, et rex Willelmus in nova foresta sagitta percussus interiit, et Henricus frater ipsius junior in regem coronatus est, et ad consolationem ecclesiæ Christi revocatur Anselmus. Occurrunt primi monachi Cantuarienses, et rex ipse reditum Anselmi procuravit.

Death of pope and king.

Return of Anselm.

Rediit igitur Anselmus, et, regis Henrici coronatione confirmata, reginam ejus Matildam apud Westmonasterium coronavit. Verum cum regi recitaret Anselmus

Coronation of the queen.

Eadmer,
Hist. Nov.
p. 56.

quid a domino papa de investituris ecclesiarum actum sit, rege turbato, omnia in contrarium versa sunt. Quot enim et quanta pro libertate ecclesiarum duobus annis et dimidio passus sit, longum est enarrare. Anselmus tandem ad preces regis Romam missus est, ut vel sic a sententia Paschalem papam, qui successerat Urbano, revocaret; periit tamen labor et impensa, et Anselmo prohibitum est voce regia ne rediret in Angliam, et archiepiscopatum jussit rex confiscari. Paschalis papa Eboracensem archiepiscopum Gerardum ad debitam Anselmi compulit subjectionem, et Anselmo totius Angliæ confirmavit primatum. Rex autem Henricus ut comperit papam in sua constanter stare sententia, et Anselmum inflexibilem esse, post annum et dimidium vocatus a rege venit in Normanniam, et in amicitiam regis susceptus est, et sua recepit. Exhinc cum prospero cursu venisset in Angliam, cum gaudio multo-

Renewed struggle.

Anselm again in exile.

His recall.

Joh. Salisb.
V. Ans.,
cap. 18.

et Anselmum inflexibilem esse, post annum et dimidium vocatus a rege venit in Normanniam, et in amicitiam regis susceptus est, et sua recepit. Exhinc cum prospero cursu venisset in Angliam, cum gaudio multo-

Anselm's
agreement
with
Henry I.

rum et honore susceptus est. Rex ipse non modice Eadmer,
lætabatur quod fuerat Anselmi pace potitus, et deinde Hist. Nov.
prædecessorum suorum usu relicto, nec personas elegit, p. 89.
nec eas per baculum vel aliud investivit. Anselmus

His councils
and conse-
crations.

unum celebravit concilium apud Westmonasterium, in quo Ib. p. 67.
affuit Gerardus Eboracensis archiepiscopus et episcopi Angliæ
et abbates. In quo, inter alia quæ promulgavit capitula,
certis ex causis deposuit Widonem abbatem de Persore,
Wimundum de Tavistock, Aldwinum de Rameseia, Godricum
electum de Burgo, Hamonem de Cernel, Egelricum de
Mideltune, Ricardum de Heli, Robertum de Sancto Eadmundo
et illum de Mucheleneia. Hos autem diversis temporibus
sacrauit episcopos: Samsonem ad ecclesiam Wigornensem, Ib. p. 35.
Girardum ad Herefordensem, ambos in ecclesia Sancti
Pauli Londoniæ, astante Thoma Eboracensi et episcopis
Angliæ. Tempore vero regis Henrici sacrauit in ecclesia Ib. p. 92.
Christi Cantuariæ, Willelmum Wintoniensem, Rogerum Sares-
beriensem, Reinelmum Herefordensem, Willelmum Exonien-
sem, Urbanum de Clamorgan, cooperante Gerardo Eboracensi,
et vi. episcopis Angliæ. Sacrauit etiam apud Pageham Ib. p. 97.
Ricardum episcopum Londoniensem, et mortuo Gundulfo
Roffensi episcopo dedit Anselmus episcopatum ejusdem Ib. pp. 96,
ecclesiæ Radulfo quondam abbati Sagiensi, et sacrauit eum 97.
in ecclesia Christi Cantuariæ. Abbatem etiam Sancti Ib. pp. 95-
Eadmundi benedixit Robertum nomine, et Hugonem Sancti 104.
Augustini Cantuariæ, et debitam suscepit professionem.
Thomam Eboracensem electum qui Gerardo successit,
resilire volentem, etiam post obitum suum per literas
patentes eidem Thomæ et omnibus episcopis Angliæ
missas, per industriam venerandi prioris Conrædi ad
obedientiam et debitam revocavit professionem. Con- p. 108.
ventum quoque Cantuariensis ecclesiæ, quem semper
affectuose dilexerat, majori quam habere solebat dona-
vit libertate, ut in portione sua liberam semper habe-
rent disponendi libertatem.

The abbots
whom he
blessed.

Thomas II.
of York
professes
obedience.

Anselm's
last illness.

Tertio autem anno postquam a secundo exilio per regem Joh. Salisb.
Henricum revocatus est, cœpit Anselmus viribus corporis V. Anselmi,
destitui. Et lacescente stomacho sine dolore aliquo decidit cap. 16.

in lectum, et adunato circa illum toto suorum monachorum conventu, ultimum spiritum in manus Creatoris emittens, xi^o kalendas Maii dormivit in pace, anno gratiæ MCIX., pontificatus sui anno xvi., ætatis vero lxxvi., et die crastina cum honore debito in ecclesia Christi sepultus est. Post ipsius obitum vacavit ecclesia Cantuariensis annis v. Anno sexto jam inchoato post obitum Anselmi archiepiscopi

Anselm's death.
April 21,
1109.

DE RADULFO.

Radulfus Roffensis episcopus quondam abbas Sagensis, homo summæ jocunditatis et non modice literis instructus, ad archiepiscopatum electus est, et per manum Anselmi legati suscepit pallium missum a domino papa Paschali. Deditque Radulfus archiepiscopus episcopatum Roffensis ecclesiæ Ernulfo abbati de Burgo, et sacravit eum in ecclesia Cantuariensi. Et cum eo sacravit Gaufridum ad ecclesiam Herefordensem. Processu temporis sacravit idem Radulfus Theowlfum ad ecclesiam Wigornensem, Bernardum ad ecclesiam Sancti David in Wallia, apud Westmonasterium, et ibidem sacravit David electum ad ecclesiam Bangornensem. Sacravit etiam Ricardum ad ecclesiam Herefordensem, Robertum ad Cestrensem, Everardum ad Norwicensem, Gregorium ad Dublinensem in Hibernia, et hos apud Lamhee.¹ Hos etiam abbates benedixit, Alboldum² scilicet abbatem Sancti Eadmundi, Coronavit etiam Aliziam reginam, filiam scilicet Godefridi ducis Lotaringiæ. Habita est interea causa de querela quæ inter Radulfum Cantuariensem archiepiscopum et Turstanum electum Eboracensem jam per annum fuerat versata.

Ralph
bishop of
Rochester
succeeds.

Bishops
consecrated
by him.

Abbots
blessed by
Ralph.

Flor. Wig.
p. 657.³

¹ The notices of these consecrations seem to have been taken by Gervase from the Rolls at Canterbury, where they occur nearly in the same order. They are most of them, but not all, given by Eadmer

in various places, and all are noticed by Florence of Worcester and his continuator, although not in exact order.

² *Alboldum*] Eadmer, lib. v. p. 111.

³ Flor. Wig., ed. Frankf., 1601.

Great dispute between Ralph and Thurstan.

Visit of Ralph to Rome.

Thurstan obtains consecration in the council at Rheims.

The bishop of Salisbury claims the right of marrying the king.

Monuit enim archiepiscopus Radulfus electum ut benedictionem susciperet et debitam faceret professionem: annuit ille ut benedictionem quidem acciperet, sed nullam facere voluit professionem. Rex autem Henricus, ubi advertit Turstanum in sua pertinacia stare, aperte protestatus est, illum aut morem antecessorum suorum tam in professione facienda quam in aliis dignitatibus ecclesiæ Cantuariensi ex antiquo jure competentibus executurum, aut episcopatu Eboracensi cum benedictione funditus cariturum. Hiis auditis, Turstanus inpræmeditatus renunciavit electioni, fide spondens interposita quod dum viveret archiepiscopatum non reclamaret, nec aliquam calumniam inde unquam moveret, quicumque substitutus fuisset. Sed in proximo de hoc facto pœnituit, et quod invitatus vel improvisus abjecerat, studuit revocare. Radulfus archiepiscopus Romam adiit, et a Romanis honorifice susceptus, in solennitate Sancti Gregorii papæ in altari Sancti Petri missam celebravit, et reversus est infecto negotio pro quo venerat; Paschalis enim papa obiit, et Gelasius substitutus, ob metum imperatoris qui Gregorium instituit, venit in Franciam. Qui cum hæc et illa personis inferenda minaretur, decidit in lectum et obiit, et Kalixtus in Francia papatum optinuit. Hic cum indixisset concilium generale Remis celebrandum, et archiepiscopus Radulfus infirmitate detentus non veniret, Turstanus quondam electus Eboracensis ad papam venit, et mox posthabita sponsione quam regi fecerat et fide, optinuit ilico ut ab ipso papa consecraretur; quod et factum est. Cujus consecrationi ex jussu papæ interfuerunt quidam episcopi Galliæ, quia episcopi Angliæ nondum ad concilium venerant. Unde commotus admodum rex, Turstano et suis Angliam interdixit et Normanniam et omnem locum dominationis suæ. Sed postmodum ad preces et comminationes Kalixti in Anglia receptus est. Interea de reginæ maritacione et in regnum promotione actum est inter regni sullimiores, et in Windelesore ipsum negotium administrari dispositum est, ubi cum episcopus Saresberiensis, quia castrum ipsum in diocesi sua consistit, officium ipsius copulæ niteretur administrare, contradictum et comprobatum ab aliis est magis ad archiepiscopum Cantuariensem id pertinere, ea ratione quod rex et regina speciales ac do-

Flor. Wig. p. 657.

Cont. Flor. Wig. p. 658.

Eadmer, Hist. Nov. lib. vi. p. 136.

Eadmer,
Hist. Nov.
lib. vi.
p. 136.

mestici parochiani sunt ipsius, nec diocesem cujusvis episcopi ei posse præripere quod sui juris dinoscitur esse, cum tota terra lege primatus Cantuariensis parochia sua sit, et omnes episcopi totius insulæ parochias quas habent non nisi per ipsum et ab ipso habent. Sedata igitur in hiis controversia est. In crastino autem dum in reginam ipsa puella benedici debuisset et jam dicto introitu missæ pater Radulfus ipsum officium celebraturus sacris altaribus astitisset, advertit regem in solio suo sedere coronatum, et admiratus est, sciens regi coronam se non imposuisse; nec illam ab alio positam se præsentem jure ferre debuisse. Divertit igitur infulatus et sui patriarchatus stola redimitus ab altari, et ad regem accedens eo sibi suppliciter assurgente sciscitatus est quisnam capiti ejus coronam imposuisset. Ad quod ille demisso vultu se non magnam curam inde accepisse, et iccirco memoriæ id elapsum modesta voce respondit: et archiepiscopus; "Quicumque," ait, "illam posuit, non id utique bene fecit jure, nec quamdiu capiti tuo hoc modo inæderit, propositi negotii executor existam." Cui rex, "Si non jure, ut asseris, inposita est, fac quod juste fore faciendum cognoscis, me contradictorem in nullo habebis." Pontifex igitur elevatis manibus sustulit coronam de capite regis, ipso dissolvente ansulam qua sub mento innodata erat, ne capiti insidens vacillaret. Quod hii qui circumstabant intuentes, omnes elata voce pontificem parcere, et regio capiti coronam remittere petierunt. Adquievit ille, et mox juxta regem coronatum stans, "Gloria in excelsis Deo" ad inceptæ officium missæ inchoavit, choroque subsequente sequente altario representatur. Regina itaque in regnum consecrata est, et dies festivus et hilaris omni populo qui confluxerat habitus est. Erat autem regina vocabulo Alizia, filia Godefridi ducis Lotharingæ. Dedit etiam præfatus archiepiscopus, concedentibus et approbantibus monachis Cantuariensibus, archidiaconatum ipsius ecclesiæ Johanni nepoti suo in capitulo Cantuariensi, præsentem fratrum conventu. Ubi de more solito juravit fidelitatem eidem ecclesiæ in omnibus servandam. Turstanus autem Eboracensis in sua perstitit pertinacia.

It is declared that all England is subject to the archbishop of Canterbury as diocesan.

Ralph insists that none but himself shall crown the king.

Consecration of the new queen.

Obstinacy of Thurstan.

Radulfus archiepiscopus sedit annis viii. mensibus vi., et longa tandem ægritudine consumptus iiii^{to} kalendas Novembris ad vitam transivit æternam, et sepultus est.

Ralph dies, Oct. 30, 1132.

Post ejus obitum mense quarto, id est iido nonas Februarii, factus est conventus episcoporum, abbatum

Election of
a new
archbishop
at Gloucester,
Feb. 4
1123.

ac procerum ex præcepto regis apud Glocestriam pro substituendo pontifice in locum defuncti. Jussu quoque regis quidam ex monachis Cantuariensibus venerunt illuc, patrem sibi electuri, sive suscepturi. Verum dum sui ordinis personam juxta morem a tempore beati Augustini ecclesiæ Cantuariensi servatum monachi expeterent, et episcopos omnes eo quod clerici erant in hoc sibi penitus infestos haberent, regis pedibus prostrati petierunt lacrimosa voce, ne insuetæ professionis hominem contra morem antiquum sibi sineret præponi, cum tot in Anglia monachos haberet et abbates. Ad hæc episcopi conturbati, nulla ratione præbere poterunt assensum. Petierunt inducias monachi, ut super hiis conventum Cantuariensem et episcopum Roffensem, qui ibidem non erat propter suam quam habebat infirmitatem, [consulerent]. Repulsi sunt etiam ab hac petitione. Dixerunt enim episcopi eos ab ecclesia perpetuo eliminandos utpote transgressores et contemptores. "Rex," inquit episcopi, "dominus est, nec vestrum est" in aliquo suæ contradicere voluntati." Cum igitur monachi monachum et episcopi clericum peterent, vir tandem eximie religionis et prudentiæ,

DE WILLELMO.

William
prior of
S. Osyth's
elected, and
consecrated,
Feb. 18, 1123.

Willelmus prior et canonicus Sanctæ Osithæ de Chic, electus est; quem in ecclesia Cantuariensi sacravit Ricardus episcopus Lundoniensis, astante et cooperante Willelmo Wintoniensi et episcopis Angliæ, xi^o kalendas Martii, [anno Domini MCXXII]. Postmodum in proximo Romam petiit, et a Kalixto papa pallium suscepit et primatus dignitatem. Inde Cantuariam rediens, ab episcopis quatuor, conventu quoque monachorum, clero et populo, summo cum honore susceptus est, et pallio suo redimitus intronizatus est. Sacravit ibidem eadem die Alexandrum electum ad regimen Lincolniensis ecclesiæ. Post hæc Lundoniam veniens, sacravit in sede

episcopali Godefridum ecclesiæ Batoniensis electum. Consecra-
tions per-
formed by:
archbishop
William.
 Sacravit etiam Seinfridum abbatem ad ecclesiam Cices-
 trensem apud Lamhee. In ecclesia vero Cantuariensi
 sacravit Johannem archidiaconum Cantuariensem in
 episcopum Roffensem, et Simonem Wigorniensem, Gile-
 bertum quoque Lundoniensem. Henricum vero Win-
 toniensem, qui erat nepos regis ex sorore ejus Alizia,
 monachus quidam Cluniacensis, sed abbas Glastoniensis,
 sacravit in ecclesia Christi Cantuariensi. In ecclesia
 Roffensi sacravit Rogerum ad ecclesiam Cestrensem,
 Robertum ad Herefordensem. Herveus quondam epi-
 scopus Bangornensis, tunc autem primus episcopus
 Heliensis, obiit, eique successit Nigellus, quem sacravit
 Willelmus Cantuariensis archiepiscopus. Hæc Heliensis
 abbatia commutata est in episcopatum tempore Anselmi.
 Benedixit etiam Herebertum abbatem Saropsberia, et Benediction
of abbot
Hugh of
S. Augus-
tine's.
 Hugonem Sancti Augustini Cantuarie, de cujus bene-
 dictione cum monachi sui litigarent nec prævalerent, dixit
 rex Henricus, "Per mortem Domini nostri ecclesia Can-
 "tuarie omnium nostrum mater communis sub Sponsi
 "sui Jesu Christi dispositione sese tuetur; nam omne
 "quod agimus vel disponimus contra eam, Ipse oppugnat
 "pro ea et vincit. Ipse super æmulos Ejus in omni
 "loco vim suæ virtutis exerit, triumphat, dominatur et
 "regnat." Hiis diebus venit in Angliam legatus qui- Legation of
John of
Crema.
 dam, nomine Johannes; a Willelmo Cantuariensi archie-
 piscopo, et Turstano Eboracensi, et episcopis Angliæ ni-
 mis pompose susceptus est. Post modicum idem legatus
 peragrata Anglia celebravit concilium apud Westmonas-
 terium, et totam Angliam in non modicam commovit
 indignationem. Videres enim rem eatenus regno An- Indignity
inflicted on
Canterbury.
 glorum inauditam, clericum scilicet presbyterii tantum
 gradu perfunctum, archiepiscopis, episcopis, abbatibus,
 totiusque regni nobilibus qui confluerant, in sublimi
 solio præsidere, illos autem deorsum sedentes ad nutum
 ejus vultu et auribus animum suspensum habere. Die
 quoque Paschæ cum idem primo veniret in Angliam, of-

Conduct of
the legate.

The arch-
bishop goes
to Rome
and obtains
the legation
for himself.

He vindicates
the rights of
Canterbury.

ficiū diei loco summi pontificis in matrice ecclesia celebravit, eminenti cathedræ præsidens et insigniis pontificalibus utens, licet non episcopus sed simpliciter fuerit presbyter cardinalis. Quæ res quam gravi multorum mentes scandalo vulneraverit, et inusitata negotii novitas et antiqua regni Anglorum detrita libertas satis indicat. Toti enim regno Anglorum et circumjacentibus regionibus cunctis notissimum est, eatenus a primo Cantuariensi metropolitano sanctissimo, videlicet Augustino, usque ad istum Willelmum, omnes ipsius Augustini successores, monachos, primates, et patriarchas nominatos et habitos, nec ullius unquam Romani legati ditioni addictos. Hujus itaque scandali dicebant plures esse materiam, quod in ecclesia Cantuariensi licet bonus tamen clericus monachis præsedebat. His de causis irritatus Willelmus archiepiscopus Romam iturus transfretavit, ut in rebus quæ non recte processerant operam daret corrigendi. Venit ergo Romam, et ab Honorio papa, qui Kalixto successerat, honorifice susceptus est. Cui idem apostolicus vices suas in Anglia commisit et Scotia, et apostolicæ sedis legatum constituit. Willelmus archiepiscopus in Angliam reversus in Nativitate Domini regem coronavit Henricum apud Windelesore, ubi cum Eboracensis episcopus æqualitate Cantuariensis archiepiscopi regem vellet coronare, judicio omnium repulsus est, et ad eum coronam regni non pertinere una omnium sententia concorditer promulgatur. Lator insuper crucis, quam in regis capellam se coram fecit deferri, extra capellam cum cruce ejectus est. Hujus instinctu, rex Henricus dedit et confirmavit ecclesiæ Cantuariæ, et Willelmo archiepiscopo, castellum quod est in civitate Roffensi, ubi idem archiepiscopus turrim egregiam edificavit. Deinde Willelmus archiepiscopus, et apostolicæ sedis legatus, celebravit generale concilium apud Westmonasterium, ubi affuerunt episcopi xiii.: ceteri vel obierant, vel literas excusatorias miserant. Ecclesiam Cantuariæ a

Cont. Fl.
Wig. P.
662.

Above,
vol. i. p. 96.

Lanfranco fundatam et consummatam, sed per Anselmum auctam, ⁱⁱⁱⁱ^{to} nonas Maii [anno *mcxxx.*], cum honore et munificentia multa dedicavit. Huic dedicationi interfuit rex Anglorum Henricus, et eidem ecclesiæ dedit in dotem ecclesiam Sancti Martini, quam antiquitus rex Cantiae Wihfredus fundaverat in villa de Doura. Rex etiam Scotiæ David interfuit præfatæ dedicationi, et omnes episcopi Angliæ. Non est audita talis dedicatio in terra post dedicationem templi Salomonis. Tertio nonas Maii dedicavit idem archiepiscopus novam ecclesiam Sancti Andreæ Roffensis. Post annos v. mortuo in Normannia glorioso rege Henrico, cum Anglia rectorem non haberet idoneum, convocatis episcopis et proceribus Angliæ coronavit Stephanum Boloniæ comitem apud Westmonasterium, ^x^o kalendas Januarii, eo quod esset nepos regis Henrici. In hac coronatione duo admodum miranda dicuntur accidisse; osculum enim pacis, quod in populo dare sancta consuevit ecclesia, oblivioni penitus traditum est, et inter manus archiepiscopi dicitur hostia disparuisse. Erant autem tunc temporis in veteri Doverensi ecclesia canonici seculares, vitam vitiis plenam pro more suo agentes. Considerans archiepiscopus horum vitam pessimam, locumque in medio parvulæ et populosæ [villæ] situm religiosorum conversationi aptum non esse, novam ecclesiam decenti opere factam extra villam ad austrum citissime jussit ædificare, in qua canonicos regulares instituere proposuit. Interea decedit in lectum infirmitate gravatus apud Murte-

Dedication
of the
cathedral,
May 4, 1130.

Dedication
of Roches-
ter, May 5.

Coronation
of Stephen,
Dec. 23, 1135.

Above,
vol. ii. p.
72.

Above,
vol. i. p. 96.

lac, et canonicos de Meretona in novam ecclesiam præcepit introduci per manus duorum episcoporum, Johannis videlicet Roffensis et Bernardi Menevensis. Helewisus Cantuariensis archidiaconus, et ipse canonicus interfuit, et prior Cantuariæ, vir summæ simplicitatis Elmerus, absque conscientia conventus Cantuariæ; sed cum Jeremias monachus Cantuariensis illo citius advenisset, ad sedem apostolicam ne fieret vice conventus appellavit, et sic prædictum præpeditum est negotium. Relata sunt hæc ad archiepiscopum, et sic infirmior effectus, ad Cantuariam se præcepit in lectica deferri; ubi ingravescente morbo ^v^{to} kalendas Decembris [*MCXXXVI.*] in pace quievit, anno patriarchatus sui xv.

Reformation
of the
church of
S. Martin's
at Dover.

Death of the
archbishop,
Nov. 23, 1136.

The see is
vacant for
two years.

Quo cum honore decenti sepulto, conventus Cantuariensis xii. monachos misit Doveriam, et postmodum, Elmero priore innocenti et simplici viro mortuo, Jeremiam fecere priorem. Post obitum Willelmi vacavit ecclesia Cantuariensis annis duobus. Interea venit in Angliam Albericus Hostiensis episcopus et in Angliam legatus. Hic ex assensu regis Stephani, peragrata Anglia, celebravit concilium apud Westmonasterium. Deinde vocati sunt monachi Cantuarienses in præsentia regis et legati ut sibi et Anglicanæ ecclesiæ pastorem eligerent; ubi præsente legato simul et rege et episcopis Angliæ, Jeremias prior et qui cum eo venerant monachi elegerunt abbatem Becensem nomine

Above,
vol. i. p.
100.

Visit of
Alberic of
Ostia.

Above,
vol. i. p.
109.

DE THEODBALDO.

Election of
Theobald,
Jan. 8, 1139.

Theobaldum. Qui Cantuariam veniens sacratus est a prædicto legato v^{to} idus Januarii [anno prædicto] ad altare Christi, astantibus et cooperantibus episcopis Angliæ. Post dies paucos transfretavit legatus, et Theobaldus archiepiscopus monachos Dourenses instituit anno prædicto et confirmavit, et ad Romanum pontificem pro pallio profectus est. Quo suscepto a Romano pontifice Innocentio secundo, Theobaldus in Angliam rediit, et a Cantuaritis honorifice susceptus est. Erat autem in diebus illis apostolicæ sedis legatus Henricus Wintoniensis episcopus, qui erat frater regis. Hic cum de jure legati, licet privilegium suum plusquam deceret extenderet in inensum, suumque archiepiscopum et episcopos Angliæ ut sibi occurrerent quolibet evocaret, indignatus Theobaldus, et Thomæ clerici Lundoniensis industria fretus, egit apud Celestinum papam, qui Innocentio successit, ut, amoto Henrico, Theobaldus in Anglia legatione fungeretur. Oriuntur hinc inde discordiæ graves, lites et appellationes antea inauditæ. Tunc leges et causidici in Angliam primo vocati sunt, quorum primus erat magister Vacarius. Hic in Oxonefordia legem docuit, et apud Romam magister

Above,
vol. i. p.
109.

Legation of
Henry of
Winchester.

Vacarius
reads law at
Oxford.

Gracianus et Alexander, qui et Rodlandus, in proximo papa futurus, canones compilavit. Interea mortuo Turstano Eboracensi archiepiscopo, ex dono regio successit Willelmus. Cujus electioni cum non consentiret archiepiscopus Theodbalus, sacravit eum apud Wintoniam Henricus ejusdem civitatis episcopus. Theodbalus autem diversis temporibus et locis hos sacravit episcopos: Mauricium Bangornensem, Willelmum Norwicensem, Robertum Lundeniensem, Hillarium Cice-trensem; Walterum fratrem suum, archidiaconum scilicet Cantuariæ, cui dedit episcopatum Roffensem in capitulo Cantuariæ, Nicholaum Landavensem, Gilebertum Herefordensem, Robertum Lincolniensem, David Mene-vensem; Walterum Coventrensem, qui prior erat ecclesiæ Cantuariensis; Johannem etiam Wigornensem, Gaufridum Sancti Asaph, Ricardum quoque Sancti Asaph, Ricardum Lundeniensem, Robertum Exonien- sem, Godefridum Lanelvensem, Ricardum Coventrensem; Rogerum etiam archidiaconum Cantuariensem sacravit apud Westmonasterium ad regimen Eboracensis eccle- siæ. Cui ex dono archiepiscopi et assensu conventus successit in archidiaconatum Thomas clericus Lundo- niensis. Abbates etiam istos benedixit Theodbalus, Lambertum scilicet de Boxeleia, Clarebaldum abbatem primum de Fauresham, Thomam de Boxeleia, Hugonem Sancti Eadmundi, Gregorium Malmesberiæ, Walterum de Boxeleia, Silvestrum Sancti Augustini Cantuariæ. Ege- rat enim hic Silvester favore regis Stephani et fratris sui Henrici Wintoniensis episcopi, ut præciperet Eugenius papa prædictum abbatem in ecclesia sua sine profes- sione benedici, eo quod fecisset eam Romæ tributariam. At Theodbalus temporis intervallo, regnante glorioso rege Henrico, de mandato Adriani papæ, apud Nor- hamtoniam in præsentia regis et episcoporum Angliæ, compulit eum ad subjectionem, ut ibidem debitam faceret professionem. Eugenius autem papa Romam egressus, pervenit in Franciam et Remis resedit. Quo cum vocati de mandato domini papæ convenissent episcopi

The arch-
bishop of
York conse-
crated by
the bishop
of Win-
chester.

List of
Theobald's
consecra-
tions.

Attempt of
the abbot of
S. Augus-
tine's to
shake off
the arch-
bishop's au-
thority.

Council at
Rheims.

Above,
vol. i. p.
134.

Theobald at
the council
of Rheims.

His conse-
quent quar-
rel with
Stephen.

Troubles of
the church
of Canter-
bury.

The arch-
bishop is re-
quested to
undertake
the admini-
stration of
the conven-
tual estates.

Cisalpini, archiepiscopus etiam Cantuariensis multo labore Vol. i.
fatigatus advenit: egerat enim, ut fertur, episcopus Win- P. 134.
toniensis ut rex eidem archiepiscopo transitum maris
interdiceret, ut, si transfretaret, regis majestatis contemp-
tor proscriberetur: si vero domino papæ non obediret, ob
contemptum gravaretur. Quanto autem gaudio cum honore
a domino papa susceptus sit, de facili scribi non potest, qui
natando magis quam navigando dictus est ab ipso papa coram
omnibus ob reverentiam beati Petri illuc advenisse. In hoc
concilio depositus est Willelmus Eboracensis episcopus, et
eidem successit Henricus. Peracto concilio rediit archi- p. 135.
episcopus Cantuariam, unde rex ira commotus, cursu concito
pervenit Cantuariam, et archiepiscopus, ab Anglia fugatus
est. Sed cum inter eos magni discurrerent mediatores,
nec pacem reformarent, archiepiscopus, in Angliam rediens, p. 136.
applicuit apud Goseford, et in terram quæ regis subiacebat
imperio sententiam dedit suspensionis; et sic tandem
hinc et inde discurrentibus episcopis pax reformata
est, et archiepiscopus sua recepit.

Versabatur interea discordia gravis inter regem Stephanum p. 142.
et Henricum Gaufridi comitis filium, quæ toti patriæ
minabantur excidium. Hac ergo tempestate sævissima quassata p. 143.
erat sancta Cantuariensis ecclesia, ut quæcunque habere poterat
ei non sufficerent ad expensas. Confluebant enim undique
pauperes et mendici, eo quod alibi nullum vel modicum inveni-
rent solatium, erat enim fames in terra. Hac igitur occasione
distracta sunt et distributa egenis ornamenta quædam ejusdem
Cantuariensis ecclesiæ, quæ tempore pacis reservari debent ad
gloriam, in necessitate vero ad utilitatem. Considerans igitur
Walterus possessiones dirutas ecclesiæ tantis expensis non
posse diu sufficere, nisi membris suis caput ecclesiæ subveniret,
de consilio quorundam accessit ad archiepiscopum, rogans
humiliter et petens ut conventus sui miseretur, et laborantis
ecclesiæ suæ condoleret ærumpnis. Cui archiepiscopus: "In
quo," inquit, "miserebor?" Et prior, "Ut possessiones eccle-
siæ per comites, barones et milites quos de ecclesia Can-
tuariensi per Deum habetis, contra raptores cotidie irruentes
velitis defendere, ipsasque possessiones bonis evacuatæ restau-
rare, et de eisdem conventui vestro necessaria providere; hæc
enim necessitate compulsi, omnia vestræ committimus dis-
positioni, dum tantam in Anglia videmus perturbationem."
Restitit primo archiepiscopus petitionibus prioris, et nulla ratione

Vol. i.
p. 143.

induci potuit ad consentiendum, sed in brevi clericorum suorum instantia revocatus proposuit ut consentiret si pulsu simili denuo peteretur. Prior igitur Walterus jam secundo vel tertio archiepiscopus aggressus est, et, de facili consensu adhibito, archiepiscopus ad preces prioris et conventus omnia cepit in manus, et tam intus quam extra custodes ad suum posuit libitum. Initia malorum et laborum sunt hæc. Quod enim tunc factum est necessitate cogente, utpote tempore hostilitatis, processu temporis ad perniciosam revocatum est memoriam.

After some discussion he agrees to accept it.

p. 144.

Cogitatio siquidem hominis ad malum prona est, præsertim ubi excessum suum palliare potest exemplo decessorum. Utilitas plane detestanda est in qua libertas ecclesiæ periclitatur. Cœpit autem archiepiscopus primo viriliter agere acsi continuo vellet omnia in statum pristinum revocare. Sed in brevi multis gravatus expensis, in primo passu positum retraxit pedem, et jam quod de proprio perdiderat, ut sibi videbatur, de alieno studuit resarcire. Sicque factum est, ut quod sponte vel nescius prædo reliquerat, per manus officialium suorum archiepiscopus non formidaret auferre. Exterioribus itaque spoliatis, in miseros monachos ultima sævit parcitate: hospes enim fere omnis a curia eorum exclusus est, et pauperes expulsi. Conventus ipse, qui in præcipuis festivitibus lautioribus refici solebant alimentis, jam pane grossiore simul et olere suam temperabant esuriem, ad unum panem sæpius combinati. Videns autem prior et seniores ecclesiæ 'Cantuariensi detestabilem imminere subversionem, humillimis precibus archiepiscopum exorarunt ut eorum statum emendaret, et eam conventionem quam in susceptione possessionum ecclesiæ inierat observaret, ne conventus diutina frangeretur inedia, ne ipse infamiam et ecclesia probrosam incurreret subversionem. Audiens hæc archiepiscopus, primo quidem modeste, deinde indignans et moleste, postremo contumeliose respondit. Prior igitur de omni emendatione desperans institit, ut saltem dilaniatas conventui restitueret possessiones. Sed ille, aspernatus omnia, etiam priorem deponere minabatur. Prior autem, adepta congrua oportunitate et totius conventus unitate, unicum oppressorum opposuit remedium, et ab omni gravamine sedem apostolicam appellavit. Sed archiepiscopus suo excalescens impetu adeo contempsit appellantem, et eum ad quem appellatum est, ut conventum canibus compararet, equos etiam prioris raperet, januas clauderet monachorum, et armatos custodes apponeret, divinum officium per manum clerici interdiceret, monachos duos appellationem prosequentes interciperet, captos incarcerationet, scripta et privilegia simul et expensas eisdem auferret.

His severe economy.

The prior asks him to restore the administration to the convent.

p. 145.

Violence of Theobald.

Theobald
succeeds in
displacing
the prior.

Confluxerunt ad hoc spectaculum viri religiosi, satagentes tantam enormitatem propellere et pastoris sævitiam vel specie tenus temperare. Actum est tandem ut conventus suæ renuntiaret appellationi, et archiepiscopus cum restitutione ablatorum suspensionis sententiam relaxaret. Archiepiscopus quidem villas et redditus conventui restituit, sed ecclesias quas quondam monachi in eisdem fundaverant villis retinuit, clericis suis, quos solito plus habebat, cum vacarent tribuendas. Juravit etiam, sed in secreto, quod nunquam plenam habituri essent restitutionem, nisi prior qui eum offenderat humilitatis indicio dimitteret prioratum.

Vol. i.
p. 145.

Annuit prior, et cessit sperans incontinenti restitui, sed penitus destitutus est. Nam archiepiscopum usque Londoniam sequens captus est, et, ad Glocestriam ductus, sub arta custodia positus est, quoadusque vixit archiepiscopus. Pro quo priorem instituit Wibertum, qui multa bona opera fecit in ecclesia.

p. 146.

Council held
at London in
1161.

Theobaldus autem Cantuariensis archiepiscopus et apostolicæ sedis legatus celebravit concilium apud Londoniam in media quadragesima, ubi rex Stephanus affuit, et Eustachius filius ejus, totumque concilium novis et inusitatis infrenduit appellationibus. Inusitatæ enim erant in Anglia appellationes, sicut prælibatum est, usque quo Henricus extitit Wintoniensis episcopus.

p. 147.

Theobald
refuses to
crown
Eustace.

Deinde cum rex Stephanus de successione regni sollicitus esset, et Eustachio filio suo coronam regni vellet imponi, convocato episcoporum et procerum conventu apud Londoniam, convenitur super hoc archiepiscopus et restitit ei, et deficientibus episcopis nec quidem consilium dare volentibus, archiepiscopus prudenter abiit, venit Cantuariam, et sic apud Dovoriam transfretavit. Rex autem ilico confiscavit archiepiscopatum, et sic Eustachius male concupito fraudatus est honore. Hoc autem totum factum est subtilissima providentia cujusdam Thomæ clerici Londoniensis. Archiepiscopus vero post modicum in Angliam revocatus est. Idem coronavit regem et reginam in ecclesia Christi Cantuariensi. Translato vero Rogerio Cantuariensi archidiacono et sacrato a Theobaldo, dedit archiepiscopus archidiaconatum Cantuariensis ecclesiæ Thomæ clerico Londoniensi. Et postmodum facta concordia inter regem Stephanum et ducem Henricum, sicut alias plenius

p. 150.

p. 151.

Coronation
of the king
and queen.

archiepiscopus archidiaconatum Cantuariensis ecclesiæ Thomæ clerico Londoniensi. Et postmodum facta concordia inter regem Stephanum et ducem Henricum, sicut alias plenius

p. 159.

Vol. i.
p. 159.

p. 160.
p. 168.

scriptum est, rex Stephanus obiit, et apud Fauresham sepultus est. Theodbaldus autem revocavit in Angliam ducem Henricum, et coronavit eum apud Westmonasterium xvi^o kalendas Januarii, astantibus et cooperantibus episcopis Angliæ, Rogero quoque Eboracensi archiepiscopo. Egit autem archiepiscopus apud regem novum, ut Thomas Cantuariensis archidiaconus regni fieret cancellarius. Sedit archiepiscopus Theodbaldus annis xxii., et obiit xiii^o kalendas Maii [anno Domini MCLXI.] et in ecclesia Christi sepultus est. Qualem autem quantumve egerit penitentiam quod ecclesiæ Cantuariensis tam pauca bona et tot ingesserit mala, non est hoc meum ad præsens recitare. Post ejus obitum vacavit ecclesia Cantuariensis anno i. mense i. et paucis diebus. Corpus vero Theobaldi post xix. annos sepulturæ suæ integrum et rigidum inventum est, ossibus et nervis, cute et carne, sed extenuata, cohærens. Erat autem his diebus

Accession of
Henry II.

Theobald's
death,
April 18,
1161.

DE SANCTO THOMA.

Above,
vol. i. p.
169.
Joh. Salisb.
V.S. Thom.
cap. 1.

cap. 2.

cap. 3.

cap. 4.

Thomas Cantuariensis archidiaconus et regis Henrici Cancellarius, in Anglia potentissimus, Londoniensis urbis indigena, parentum mediocrium proles illustris, a primis adolescentiæ annis gratia multiplici ditatus. Cujus pater Gilebertus, mater Matildis vocabatur. E quibus natus et educatus Thomas erat forma decorus, statura procerus, ingenio perspicax, dulcis et jocundus eloquio, venustate morum pro ætate amabilis; tantoque rationis vigeat acumine ut prudenter inauditas et difficiles solveret quæstiones, adeoque felici gaudebat memoria ut quod semel in sententiis aut verbis didicerat, quotiens volebat posset sine difficultate proferre. Ab ineunte ætate, sicut referre solitus erat, a matre suâ didicit timorem Dei, et beatam Virginem in omni negotio devotius invocare, publice mendicantibus pleno compatiébatur affectu et subveniebat effectû. Liberalium vero disciplinarum scholas egrediens, ad curiarum se transtulit occupationes, et sic commilitones et coætaneos antecessit; et cum vigerent in eo fidei zelus et magnificentia erat tamen supra modum captator auræ popularis. Attamen admirandus et imitandus erat in corporis castitate. Deinde ducatu gratiæ contulit se ad

Succession
of Thomas.

His birth
and early
virtues.

archiepiscopum Theodaldum, et promerente industria familiaris Joh. Salisb. V.S.Thom. cap. 4.
 ejus effectus est. Quot autem labores pro ecclesia sustinuerit, quotiens ad expedienda negotia Romam missus sit, quam feliciter sibi injuncta expedierit, non est hoc meum ad præsens recitare. Juri tandem civili et sacris canonibus operam dedit, et sanctæ Cantuariensi ecclesiæ, a cujus uberibus coaluerat, archidiaconus institutus est. Post modicum cum dux Normanniæ Henricus regi Stephano successisset in regnum, per archiepiscopum factum est ut archidiaconus ejus Thomas cancellarius efficeretur. Fungens igitur Thomas cancellarii officio in palatio regis, tantam in oculis ipsius invenit gratiam, ut eum post decessum præfati Cantuariensis archiepiscopi primæ Britanniarum sedi præfici procuraret, quo totam facilius ecclesiam regeret Anglicanam. Vir autem tantæ curæ periculum satis acute ponderavit, utpote qui longo usu didicerat quid sedes illa habeat oneris, quid honoris, et cum miro calleret ingenio veracissime colligebat, quod si oblatum subiret officium Dei gratiam amissurus erat aut regis. Itaque aliquandiu regi et aliis eum promoveri volentibus reluctatus est. Sed electio divina et sanctæ Cantuariensis ecclesiæ tantum prævaluit, ut apud Lundoniam ab omnibus eligeretur. Convenientibus igitur apud Cantuariam episcopis et innumera multitudine, ii^o nonas Junii, die scilicet octavarum Pentecostes, [anno MCLXII.] consecravit eum ad altare Christi Henricus Wintoniensis episcopus, eo quod tunc vacaret ecclesia Lundoniensis, et Wentanus ipsius in hoc, sicut et in ceteris sacramentalibus, ipsius vices agebat; præterea nolebant episcopi ut Eboracensis archiepiscopus eum sacraret nisi prius Cantuariensi ecclesiæ debitam faceret professionem. Missis ilico nuntiis ad papam Alexandrum, qui tunc Romanorum schisma devitans degebat in Francia, pallium et plenitudinem potestatis petiit et accepit. Consecratus autem statim veterem exuit hominem, cilicium et monachum induit, et idoneos sibi magistros instituit qui ejus corrigerent excessus. Orationi et lectioni semper erat intentus, et sic in altaris versabatur officio acsi præsentialiter in carne geri cerneret Dominicam passionem, et intuentium fidem et mores ipsa contrectatio informaret; manus suas excutiebat ab omni munere, et a domo sua sordes avaritiæ prorsus eliminabat. Erat etiam providus in consiliis, et in ventilatione causarum diligens et modestus auditor. In inter-

Labours and services of Thomas.

His chancellorship.

He is chosen archbishop.

He changes his way of life.

Above, vol. i. pp. 171, 172.

Joh. Salisb. V.S.Thom. cap. 11.

Joh. Salisb. rogationibus subtilis, in responsionibus promptus, justus in His excel-
V.S. Thom. judiciis, et juris per omnia rectissimus executor. Religiosos archb ish op.
cap. 11.

viros tanta reverentia excipiebat, ut credi posset se in eis Deum vel angelos venerari. In exercenda hospitalitate sic pollebat, ut quicquid erat in facultatibus ejus commune patrimonium omnium videretur. In cibis et potibus medium tenuit; in veste preciosa, spiritu pauper; in facie læta, corde contentus; in mensa lauta penuriam eligens: omnia factus ut Christo lucrifaceret universos. Pauperum erat pater et mœrentium consolator, et prædicatio ejus tam pondere sententiarum quam puritate verborum placens erat et efficax. Hæreticos et schismaticos infatigabiliter expugnabat; et zelo justitiæ fervens, quod suum erat cuique servare nitebatur, personarum prorsus et munerum acceptione deducta. Præterea labia mendacia et linguam detrahentem semper detestabatur a primæva ætate.

Vol. i.
p. 174.

Jura et dignitates ecclesiæ, quas publica sibi potestas usurpaverat, resarcire et in statum debitum revocare conatus est. Unde necessario coactus est multorum et maxime potentum animos adversum se concitare. Repetebat enim ab ipso rege dominium castelli Roffensis et turris Saltwde etiam et Hethe, terram quoque Willelmi de Ros, servitium ni fallor vii. militum et alia hujusmodi. De comite Clarenensi homagium castelli de Tunebregge cum adjacenti leuga, quæ vulgo bailie¹ vocatur. Unde factum est ut animum regis adversus archiepiscopum plurimi denigrarent; et orta inter eos exinde contentio discordia diutius protracta est. Si quis autem hujusmodi causam et initium discordiæ, medium et finem nosse desiderat, illa magna scrutetur volumina quæ de eodem scripta sunt; vitam scilicet quam socius passionum ejus præter martirium magister scripsit Herebertus, et aliam quam cum miraculis multis scripsit Willelmus Cantuariensis monachus. Legat et volumen epistolarum ejus quas prior compilavit Alanus. Legat et miracula quæ vidit et conscripsit Benedictus; cum vita ipsius, quam breviter dictavit Johannes Carnotensis episcopus. Modicum etiam [si placet²] visitet Gervasium qui archiepiscopatus ipsius gesta breviter transcurrit et annos, sed de his alias.

He offends the courtiers by reclaiming the rights of the sec.

References to authorities for his history.

Gervase mentions his own work.

¹ Here in the margin in pencil the MS. has "Lamberurste."

² "si placet," in pencil in the margin.

Quarrel of
Thomas
with the
king.

Discordia autem inter archiepiscopum et regem crevit in immensum. Potestas enim laica in res et personas omnino pro libitu usurpabat, tacentibus episcopis et ecclesiastico jure contempto. Conatus est autem in primis rex archiepiscopum blanditiis ad suum inclinare consensum ut a cultu justitiæ devia-^{Joh. Salisb. V.S. Thom. cap. 12.} ret. Sed Dei vir fundatus in petra nec blanditiis emolliri potuit nec minis terreri. Hanc itaque mutationem^{cap. 13.} dexteræ excelsi maligna interpretatione conati sunt impii obfuscare, superstitioni ascribentes quod vitam ducebat artio- rem. Zelum justitiæ crudelitatem mentiebantur; quod ecclesiæ procurabat utilitates avaritiæ attribuebant, contemptum mundani favoris venationem gloriæ esse dicebant, curialis magnificentia fingebatur elatio, quod divinitus edoctam voluntatem sequebatur in plurimis nota supercilii inurebatur, quod antecessorum metas in jure tuendo sæpe videbatur excedere, temeritatis arbitrabatur indicium, nichil jam ab eo vel dici vel fieri poterat quod non malitia malorum depravaret; adeo quidem ut regi persuaderent, quod, si archiepiscopi potestas procederet, regia dignitas proculdubio deperiret.

Two bishops
consecrated
by Thomas.

Duos interea sacravit episcopos in ecclesia Cantuariensi, Rogerum scilicet Wigorniensem, et Robertum Herefordensem. De jure ergo ecclesiastico conservando vel conterendo inter archiepiscopum et regem, primo apud Westmonasterium, deinde apud Clarendoniam, postremo apud Northamptoniam sermo gravis et plenus minarum protractus est, et instigante diabolo^{cap. 14.}

Councils of
Clarendon
and North-
ampton.

magis ac magis augebatur indies, nam rex sibi consuetudines conservari volebat avitas, et adhuc episcopi cum archiepiscopo suo stabant immobiles, nec aliquam facere volebant promissionem nisi salvo ordine suo. Nitebantur ergo plurimi subplantare virum Dei. Sed hostes familiares pessime perurgebant. Tractus est tandem ad consensum. Sed cum hujusmodi concessionis peteretur et scriptum, restitit archiepiscopus, cirographo tamen pravitatum penes se retento. Insurgit igitur in eum rex et curia regalis, et perjurum eum appellant episcopi; adeoque crudelis dessevit malitia, ut de membrorum detruncatione vel de vitæ periculo plurimi formidarent. Sed cum omnes opprimerentur, Cantuariensis ecclesia ipsum magis angebat, cujus potestati, honori et utilitati plurimum derogabatur. Sed cum eum curiales in causa pecuniaria^{cap. 16.}

Troubles of
the arch-
bishop.

- Joh. Salisb.
V.S. Thom.
cap. 17. condempnarent et alias interquerent calumpnias, et in eum etiam dampnationis judicium proferre decrevissent, sumpto crucis vexillo publici juris invocavit auxilium et appellavit, et a funesta curia egressus, et proditor clamatus, mutato habitu nocte recessit, et ad Sandwicum post aliquot dies perveniens a duobus tantum presbyteris in cimba parvula transvectus est [anno MCLXIV.,] et ad Sanctum pervenit Bertinum. Actus ergo in exilium Christi confessor, a domino papa Alexandro Senonis honorifice susceptus est, et ab eo in monasterio Pontiniacensi commendatus est.
- cap. 18. Sed rex Anglorum episcopos et proceres suos, et eos præcipue quos archiepiscopi magis noverat adversarios, ad dominum papam destinavit, multa promittens, plurima dans, petiit ut ad dirimendam causam in Angliam legati mitterentur omni appellatione remota. Sed cum se in hac petitione redeuntibus nuntiis didicisset fuisse repulsum, ecclesiam et omnia bona archiepiscopi et suorum præcepit confiscari. Et quod in nullius historiæ serie legitur, totam cognationem ejus et omnes qui eum familiaritate aut quovis titulo contingebant proscriptos addixit exilio, sine delectu dignitatis aut ordinis, conditionis aut fortunæ, ætatis aut sexus. Nam mulieres in puerperio decubantes et parvuli vagientes in cunis, in exilium acti sunt. Processit ulterius furor inmanis et piis auribus horrenda crudelitas. Cum enim catholica etiam pro hæreticis et schismaticis et perfidis Judæis orat ecclesia, prohibitum est ne quis eum vel orationum suffragiis adjuvaret. Ministri quoque publicæ potestatis omnes adultos jurare cogeant, quod Pontiniacum peterent, ut vel sic archiepiscopum contristarent. Ibi enim se vir sanctus diu jejuniis et orationibus maceravit, orans jugiter pro ecclesia, pro rege et regno Anglorum, donec eum inde rex per abbates Cistercienses, qui de terra sua ad capitulum generale convenerant, proturbare curavit. Sed antequam inde progrediretur, coëlitus ei ostensum est quod ad ecclesiam suam rediturus esset cum gloria, et per martirii palmam migraturus ad Dominum. Nolens autem ut occasione sui Pontiniacensibus vel aliis inmineret dispendium, sponte discessit et ad Francorum regem Lodovicum se contulit, qui eum reverenter excipiens, donec pax reformaretur humanissime necessaria ministravit.
- cap. 19. Convenerunt autem reges nunc apud Montem Mirabilem, nunc apud Montem Martyrum, de pace sua colloquentes, et rex Franciæ nisus est, ut inter regem

His appeal at Northampton, and subsequent flight.

Negotiations with the pope.

Persecution of the archbishop's kinsfolk,

He leaves Pontigny.

Meetings of the kings.

Attempt at
appeal de-
feated.

Angliæ et archiepiscopum pacem reformaret. Verum quia honorem Dei et ordinis sui reticere non voluit, discordes abinvicem recesserunt. Convocati sunt ilico apud Lundoniam præsules et prælati et proceres, ut contra mandata archiepiscopi et papæ Alexandri omnes appellarent. Sed et monachi Cantuarienses ad idem sunt evocati. Sed miseratione divina actum est ne ab eis aliqua fieret appellatio. Procuratum est etiam ut abjurata papæ Alexandri obedientia in partem schismatis tota Anglia transferretur.

Interven-
tion of the
pope.

Misertus autem Anglicanæ ecclesiæ desolationem Willelmus episcopus Senonensis ex assensu regis Francorum sedem apostolicam petiit, et a Romana ecclesia impetravit, ut rex Anglorum omni appellatione cessante subiceretur anathemati, et regnum interdicto, nisi pax ecclesiæ Cantuariensi redderetur. Interim procurantibus his qui ecclesiæ pacem oderant, Rogerus Eboracensis archiepiscopus in provincia Cantuariensi post prohibitionem, contra dignitatem ecclesiæ Cantuariensis et antiquam consuetudinem, Henricum filium regis coronare præsumpsit, astantibus sibi suffraganeis nec protestantibus jus Cantuariensis ecclesiæ. Multiplicatis ergo injuriis, et perversis hominibus patientia Christi semper abutentibus magis ac magis, in regem et suos multiplex et certa et cita comminatio procedebat. Instabatque peremptorius dies ut sententia ulterius differri non posset. Artatus itaque rex severitate canonica tandem adquevit, ut pax Anglicanæ ecclesiæ reformaretur. Sic itaque rex archiepiscopo gratulabundus occurrit, sic eum jocunde allocutus est acsi ante nichil rancoris habuisset. Verumtamen pacis osculum eidem nolebat impendere. Quem cum rex secum vellet abducere ut pax inita nulli veniret in dubium, "Ingratus," inquit archiepiscopus, "videbor si benefactoribus meis saltem non vale-

Coronation
of the young
Henry.

"dixero." Archiepiscopus igitur reditum paravit in Angliam, et cum literis regis proprios nuntios misit qui archiepiscopum susciperent et venientibus necessaria præpararent. Hæc audientes summi adversarii ejus in occursum ejus properaverunt ad mare, ubi, cum archiepiscopo pararent insidias, ex mandato papæ Alexandri Eboracensis archiepiscopus ab officio episcopali suspensus est. Gilebertus vero Londoniensis et Gocelinus Saresberiensis in sententiam anathematis revocati sunt. Quæ severitas in Sancti

Joh.Salish.
V.S.Thom.
cap. 19.

cap. 20.

Above,
vol. 1.
p. 220.

Reconcilia-
tion of the
king and
archbishop.

Joh.Salish.
V.S.Thom.
cap. 21.

- Joh. Salisb. Thomæ ingressu publicata regem amplius exacerbavit, et linguas Renewal of troubles.
 V.S.Thom. toxicatas detrahentium efficaciores reddidit ad nocendum. Iterum ergo dampnis, iterum atrocioribus injuriis supra modum et
 cap. 21. numerum athleta Christi affectus est, et dicto publico prohibitus ecclesiæ suæ septa exire. Quisquis ei vel alicui suorum faciem hilarem prætendebat hostis publicus censebatur. Ipse vero, Cantuariam veniens, cum ingenti gaudio et imbre lacrimarum a filiis suis ejusdem ecclesiæ monachis in osculo pacis susceptus est, et sollemnitatem Dominicæ Nativitatis ibidem cum gaudio celebravit. Quinta vero Natalitii die, quæ feria tertia fuit, venerunt aulici quatuor cum Arrival of the four knights at Canterbury. archiepiscopo loqui cupientes, ut vel sic ipsius infirmiora viderent; Reginaldus scilicet filius Ursi, Hugo de Morvilla, Willelmus de Traci, et Ricardus Brito. Hii post varios verborum anfractus minas intorquent, et demum exilientes continuo exierunt in curtem, et sub moro ramosa loriceis superindutas vestes abiciunt, et cum hiis quos de provincia vocaverant, in palatium archiepiscopi redierunt. Ille autem non hortatu, non prece, non lacrimis suorum loco moveri poterat, donec de vespertina sinaxi in ecclesia decantanda suggerentes vim inferrent et propellerent The archbishop's firmness. reluctantem. Inde pedetentim et lento gressu progressus est tanquam ultroneus mortem expectaret. Denique ingressus ecclesiam, substitit in limine; "Quidnam," inquit, "metuit gens ista?" Tumultuantibus interim clericis: "Abite," inquit, "pusillanimes. Sinite miseros et cæcos delirare. Præci-
 cap. 39. "pimus in virtute obedientiæ, ne hostium ocludatis." Adhuc eo loquente, ecce lictores perscrutato pontificis palatio conglobati per claustra ruunt, ex quibus tres in lævis secures, unus bipennem vel bis-acutam deferebat, omnes vero in dextris strictos gladios vibrabant. Postquam igitur patens hostium irruerunt, divisi sunt abinvicem; Ursides dextram partem, tres alii sinistram occupant. Jam archiepiscopus aliquot gradus ascenderat, et Ursides irruens quærit a quodam quem offendit, "Ubi est archiepiscopus?" Quod audiens ille, reversus a gradu cum levi motu capitis primus omnium respondit, "En ego, Reginalde, Reginalde, multa tibi contuli beneficia, et
 cap. 40. "nunc ingrederis armatus ad me?" "Scies," ait. "Tunc es ille regis proditor?" et prendens pallium, "Huc abce-des; pilleumque mucrone decussit. "Non," inquit, "proditor sum, nec egrediar, vir abhominabilis," pallii-que sui laci-
 cap. 41. He is attacked by the knights.

The martyr-
dom of the
archbishop.

niam de manu militis excussit. Ergo subintonat, "Fuge." W. Cant.
Subjunct, "Non fugiam, hic tuam explebis malitiam." V.S.Thom.
Hiis dictis, sicarius resiliit percussurus. Interea tres alii lib. ii.,
insurgunt insultantes, "Nunc morieris." "Si caput," inquit, cap. 41.
"meum quæritis, prohibeo sub interminatione anathematis
"ne cuiquam ex meis noceatis. Mortem libens amplec-
"tor, dummodo ecclesia in sanguine meo libertatem con-
"sequatur et pacem." Dixit, caputque protensum ferientibus
coaptavit. Accelerans autem Ursides prosiluit, et toto
conamine suo capiti protenso vulnus incussit, exclamavitque
tanquam devicto hoste triumphans, "Percutite, percutite."
Itaque ministro confusionis instigati carnifices, in
vulnere vulnera congerentes, cerebrum excusserunt;
unus autem ex carnificibus jam cadentem vel jacentem
martyrem persecutus, lapideo pavimento mucronem
incussit, sed, acie dissiliente, redierunt per claustrum
dicentes, "Regales milites, eamus, mortuus est:" et sic Bened.
omnia quæ in domibus pontificis invenerant rapuerunt. Fr. 5.
Mirumque dictu, nunc a pravis hominibus vivens,
loquens, in pedibus stans, regis proditor appellatus est;
prostratus vero sed effuso cerebro et adhuc spirans,
sanctus Thomas invocatus est. Passus est autem beatus
martyr anno patriarchatus sui ix^o, iv^o kalendas Januarii,
feria iii^{ta} dum monachi vespas cantarent [anno Do-
mini M^o LXX°]. Cujus corpus exanime in feretro posi-
tum ante altare Christi delatum est. Die vero crastina in
criptam a fratribus portatum, in sarcophago marmoreo
positum est: et ut verum fatear, quod oculis meis
vidi et manibus attrectavi, habet ad carnem cilicium,
deinde staminiam, desuper cucullam nigram, deinde
albam in qua sacratus est; tunicam quoque et dal-
maticam, casulam, pallium et mitram. Inferius vero,
femoralia habet cilicina, desuper linea, caligas laneas,
et sandalia.

His burial,
and the
state of his
body and
dress.

Above,
vol. i. p.
228.

Further
reference to
authorities.

Si quis vero de eodem martyre ut decet ampliora
nosse desiderat, legat libros vel scriptores quos superius
nominavi, videlicet Herebertum, Johannem, Willelmum,
Benedictum, Gervasium, et ejusdem Sancti epistolas

non omittat. Plures forsitan de eodem martyre plurima scripserunt, sed nec dum omnia quæ de eo sunt potuerunt explanare. Vacavit autem ecclesia Cantuariensis post martyrium ejus annis duobus et mensibus quinque. Sed quod ipse viveret in Christo, crebrescentibus miraculis in universo mundo declaratum est. Cui miseratione divina, ad electionem monachorum Cantuariensis ecclesiæ, assensu quoque regis et episcoporum, prior Dovorensis successit,

Vacancy
after the
martyrdom.

DE RICARDO ARCHIEPISCOPO.

Ricardus nomine, qui ab ineunte ætate in ecclesia Cantuariensi monachicum gesserat habitum. Qui cum esset de Normannia natus, artium liberalium scholas egressus, in ecclesia Cantuariensi susceptus, sub regulari disciplina satis modeste simul et honeste conversatus est. Processu temporis Theobaldi archiepiscopi capellanus effectus est; una cum beato Thoma eidem sedulo ministravit. Bonis siquidem moribus et affabilitate qua præditus erat adeo graciosus effectus est, ut omnium fere præterquam invidorum oculis placeret, et prior Dovorensis efficeretur. Deinde in archiepiscopum assumptus, multo sed injusto labore fatigatus est. Nam cum electione solenniter apud Lundonias facta Cantuariam venisset, et ad ejus consecrationem omnia parata fuissent, allatæ sunt in medium literæ regis junioris, inhibentes sub appellatione sedis apostolicæ, ne quis eum vel alium in archiepiscopum promoveret sine suo assensu qui regni gestabat coronam. Trepidantes igitur episcopi discesserunt abinvicem, et Ricardus Cantuariensis electus Romam profectus est. Qui post varias adversariorum obtrectiones a domino papa Alexandro consecratus est, et pallium suscepit et totius Angliæ primatum. Quem etiam papa legatum et privilegiatum remisit in Angliam. Reversus itaque Ricardus archiepiscopus, totius Angliæ primas et apostolicæ sedis

Richard
prior of
Dover suc-
ceeds.

His virtues
and promo-
tion.

Delay of his
consecra-
tion.

He is conse-
crated by
the pope.

Above,
vol. i. p.
245.

p. 247.

p. 251.

List of
bishops con-
secrated by
Richard.

legatus, a conventu Cantuariensis ecclesiæ, clero et Above,
populo, honorifice susceptus est. Die crastina sacravit vol. i. p.
ibidem episcopos iv., Ricardum scilicet Wintoniensem, Ro- 251.
bertum Herefordensem, Ganfridum Heliensem, Johannem
Cicestrensem.

Sacravit etiam diversis temporibus et locis Regi-
naldum Bathoniensem, Adam Sancti Asaph, Gerardum
Coventrensem, Johannem Norwicensem, Guidonem Ban-
gornensem, Baldwinum Wigornensem, Galerannum
Roffensem, Walterum Lincolniensem, Johannem Sancti
Asaph. Johannem quoque benedixit abbatem de
Boxeleia, et Guericum de Fauresham. Archiepiscopus
Ricardus cum ad preces regis Angliæ in partibus
ageret transmarinis, Gilebertus Lundoniensis episcopus
sacravit, in ecclesia Cantuariensi, Petrum Menevensis
ecclesiæ electum, qui ecclesiæ Cantuariensi et archi-
episcopo Ricardo debitam fecit professionem.

Council cele-
brated at
Westmin-
ster in 1176.

Idem archiepiscopus apud Westmonasterium memo- Above,
ria dignum celebravit concilium, et post sermonem, vol. i. p.
quem facunde sententiis plenum expressit, xviii. 251.

Council un-
der Uruc-
cione in
1176.

capitula promulgavit. In hoc concilio Godefridus epi-
scopus Sancti Asaph per annulum suum resignavit epi-
scopatam. Deposuit etiam certis ex causis Willelmum
abbatem de Burgo, et eidem ex assensu regis supposuit
cancellarium suum Benedictum. Cum autem Hugutio
legatus ad vocationem regis Angliæ veniret in Angliam,
et ad celebrandum concilium episcopos et abbates
Angliæ convocasset, accurrit Rogerus Eboracensis p. 258.
archiepiscopus, et ipsius legati dexteram optinere voluit
ut archiepiscopum Cantuariensem a debita repelleret
sessione. Sed advolantes ecclesiæ Cantuariensis suf-
fraganei, Rogerum a sede deiciunt, cædunt et scindunt,
et a concilio penitus eiciunt. Unde cum indignans
legatus abiret, archiepiscopus Ricardus, pro se et
diocesi tota, sedem appellavit apostolicam, et sic
Hugutionis evanuit legatio. Archiepiscopus Ricardus,
expulsis clericis secularibus de ecclesia Sanctæ Crucis
de Waltham de mandato regis, clericos ibidem insti-

tuit regulares. Mortuo autem Waltero Roffensi episcopo, archiepiscopus episcopatum cepit in manus, et ad velle suum dedit episcopatum cuidam clerico suo Galeranno, et sacrauit eum in partibus transmarinis; unde cum Cantuariensis murmuraret conventus, præcipiente Ricardo archiepiscopo, Galerannus venit Cantuariam, et præsentem conventu in capitulo super iv. Evangelia Cantuariensi ecclesiæ fidem juravit observandam, et deinde ad altare Christi debitam fecit professionem, quam super altare posuit, et ab eodem baculum pastorem et mitram suscepit.

The obedience of the bishop of Rochester enforced.

Verum ne Ricardus archiepiscopus nimia plus debito gauderet prosperitate, suscitavit ei inimicus adversarium, Rogerum scilicet electum Sancti Augustini. Qui cum post duos electionis annos ab archiepiscopo peteret benedictionem, sed debitam refutaret facere professionem, Romam petiit, et ab Alexandro papa benedictionem accepit, salva tamen ut dixit et scripsit Cantuariensis ecclesiæ dignitate; mitra quoque decoratus et annulo Cantuariam rediit.

Quarrel of the abbot of S. Augustine s.

Ricardus autem archiepiscopus primo electionis suæ anno omnes ecclesias de villis monachorum Cantuariensium eisdem restituit, quas confessus est in audientia multorum de jure et donatione eorum fuisse. Verumptamen, quia restitutio illa per detractones clericorum stabilis esse non poterat, ad elemosinam instaurandam quatuor reddidit ecclesias et confirmavit: ecclesiam scilicet de Muneketune, ecclesiam de Estreia, ecclesiam de Mapeham cum capellis et pertinentiis suis, ecclesiam quoque de Einesford, quam confessus est in audientia multorum, quod Willelmus dominus ejusdem fundi dederat conventui Cantuariensi; exenia quoque reddidit conventui quæ de quibusdam villis monachorum solebant sed injuste archiepiscopo deferri. Rexit autem prædictus archiepiscopus Ricardus ecclesiam Cantuariensem in mansuetudine bona annis x. mensibus viii., et adversa valetudine tactus, apud Halinges

Richard's dealings with the convent of Christ church.

Death of
Richard,
Feb. 18,
1184.

decidit in lectum et obiit: cujus corpus Cantuariam delatum in ecclesia Christi in oratorio beatæ Mariæ xii^o kalendas Martii honorifice sepultum est. Cui post menses x. successit

DE BALDEWINO ARCHIEPISCOPO.

Succession
of Baldwin.

His early
life and pro-
motions.

Discussion
previous to
his election.

He is
elected by
the monks
at the king's
request.

Baldewinus Wigorniensis episcopus. Sed quid de isto dicam Baldewino? Proposui et promisi de regibus et archiepiscopis prospera dicere, et bona quæ Cantuariensi ecclesiæ fecerunt lectoribus aliqua nuntiare. Sed cum facta Baldewini video, non bona sed mala multa referre compellor invitus. In Exonia ex infimo genere natus, litteris sæcularibus et sacris eruditus est, et in omni honestate conversatus est. Deinde cum bonis polleret moribus, per episcopum Exoniensem Bartholomæum archidiaconus ibidem effectus est. Sed cum ad altiora tenderet gressum, omnia mundana reliquit, et ordinis Cisterciensis habitum suscepit in cœnobio Fordensi, et post annos paucos abbas ibidem effectus est. Deinde post obitum Rogeri Wigorniensis episcopi Baldewinus electus est; et cum post decessum bonæ memoriæ Ricardi archiepiscopi Cantuariensis ecclesia viduata pastore careret, mota quæstione de pastore substituendo in præsentia regis, post multas fatigationes monachi Cantuarienses regi nominaverunt virum justum et bonum, Petrum Menevensensem episcopum. Annuat rex. Verumtamen ad præsens dilatum est negotium, et iterum apud Lundonias redierunt in id ipsum. Episcopi vero per seipsos subito elegerunt Baldewinum Wigorniensensem episcopum, et monachi Cantuariam redierunt. Subsecutus est eos rex, et in capitulo flexis genibus, et lacrimantibus oculis conventum precatus est, ut præfatum susciperet electum, sic tamen ut episcoporum penitus cassaretur electio, et conventus de novo suam faceret electionem. Petitio regis exaudita est, et omnes

Lundonias redierunt. Electione episcoporum denique ^{Pope Urban sends the} cassata, Baldewinus a monachis electus est. Missis ^{pall.}

itaque nuntiis ad curiam Romanam, Urbanus papa ex assensu fratrum monachorum electionem confirmavit, et eidem electo pallium misit. Baldewinus igitur, Cantuariam veniens, cum honore debito a monachis susceptus est et intronizatus, de quo pacis et tranquillitatis tanta spes habita est, ut sanctorum præ- ^{Baldwin's hopeful} decessorum suorum concivis et socius fore putaretur. ^{beginnings.}

Dicebat enim fratribus inter cetera in sermone facundo, "Hoc est primum, fratres, et summum in "desideriis meis, ut unum simus in Domino; vobis "enim debeo quicquid valeo. Sed et corpus et "animam meam vobis teneor impendere."

Sed cum de eodem tantæ religionis et gratiæ fulgerent præconia, quasi redempturus esset Israel, a clericis seductus, in primis sanctitatis operibus a sanctuario Domini incipiens, ecclesiam Christi Cantuariæ quibusdam spoliavit exeniis, quæ de villis monachorum solebant eisdem ab antiquo deferri. Deinde nescientibus monachis, missis clanculo clericis, pastui pauperum et orphanorum assignatas invasit ecclesias; verum, cum omnia subripere cogitaret, appellatio interposita est. Ipse autem, appellationi non deferens, aliquas monachorum villas invasit, et mirati sunt universi. Tamen elaboratum est a quibusdam qui Cantuariæ convenerant, ut archiepiscopus monachis restitueret ablata, et ipsi jam factæ renuntiarent appellationi. Archiepiscopus igitur villas quidem restituit, sed ecclesias clericis suis dedit et exenia sibi retinuit. Misit interea nuntium ad papam Urbanum, petens ut jam datas confirmaret ecclesias, et novæ constru- ^{He takes away the customary presents of the monks, and seizes their churches and manors.} endæ basilicæ apostolicam daret auctoritatem, quam ^{He applies for leave to build a great church.} dixit in curia clericus idem Sanctum Thomam inchoasse. Optinuit nuntius et rediit, et Baldewinus, jam effrænis effectus, non solum ecclesias et oblationes fidelium auferre, sed et totum statum et tranquil-

Attempt of
the king
and bishops
to get rid
of the
cathedral
monachism.

litatem Cantuariensis ecclesiæ subvertere cogitabat. Hæc audiens rex de facili consensit. Assentiunt episcopi, fideque interposita vel juramento firmatum est, ut omnes episcopi qui monachos habebant cathedrales ecclesias facerent de clericis sæcularibus conventuales, eisque monachorum cum decimis darent et ecclesias. Audiens hoc conventus Cantuariensis, nec mirum, admiratus est, et unicum oppressorum opposuit remedium, et ad sedem apostolicam appellatum est. Relata sunt hæc in curia, et Urbanus papa ex assensu fratrum semel et secundo et tertio operis illius inhibuit executionem, et per Angliam institutam cassavit fraternitatem.

Urban for-
bids the
design.

Baldwin
persists and
blockades
the monas-
tery.

Baldewinus autem nichilominus desistere noluit, sed quingentorum pedum jaciens fundamentum, priorem et fratres qui appellaverant suspendit, et redditus debitos solvi prohibuit. Januas etiam monachorum præcepit observari, et ne quis egrederetur inhibuit, et deinde omnes villas monachorum occupavit. Scripsit iterum Urbanus archiepiscopo, præcipiens ut monachis omnia restitueret ablata, et opus inchoatum et locum maledictum pronuntiavit et prophanum, et omnes qui ibidem celebraverant suspendit. Ipse vero contempnens omnia, quod in capella fuerat ligneum factum est lapideum; et ut omnes clerici sui ibidem domos mansionarias citissime fabricarent præcepit, et sic apud Dovoriam transfretavit. Agente autem rege, duobus monachis qui ad regem missi fuerant villas restituit, per litteras clausas suis insinuans ministris, quod ea conditione prædictam fecerat restitutionem ut de illo villas tenerent, et singularem ei non conventui redderent rationem. Obstupescunt ad hoc monachi, et omnia respuunt, magisque volunt panem cotidianum mendicare quam ecclesiam Cantuariensem tantæ subicere servituti.

The pre-
tended
restoration
of the
conventual
administra-
tion.

Obiit interea Urbanus papa, et Gregorius archiepiscopi patronus papatum suscepit. Hic ecclesiarum prælatis et subditis indulsit, ut omnes litteræ Urbani

Vol. i.
p. 392.

papæ, a tribus mensibus ante obitum ipsius traditæ, Action of pope Gregory VIII. eandem firmitatem haberent acsi adhuc viveret. Causam vero Cantuariensis ecclesiæ ab hac excepit pietate, ut quæ majori indigebat solatio majorem haberet desolationem. Unde Baldewinus gaudens effectus in Angliam properavit et applicuit apud Dovoriam. Misit ilico conventus monachos duos qui eum de transmarinis venientem salutarent, et debitam offerrent processionem.

vol. i. p.
401.

Quos statim per nuntios antequam ad eum possent accedere denunciavit excommunicatos, equos abstulit, et ad Cantuariam pedites redire coegit, subpriorem et ei consentientes per totam provinciam denunciari fecit excommunicatos, et omnia quæcumque monachi habebant extra portam eis [abstulit]; et, quia porta contra Actual siege of the convent. raptores hujusmodi clausa fuit, murus curiæ ligonibus perforatus est; et, curia eorum cum officinis omnibus capta, cibaria quoque conventus hospitum et infirmorum asportata sunt, et servientes jurare compulsi sunt, ut, si quem monachum exire viderent, illum apprehenderent vel clamore notarent. Servientes et clerici in curia vel cimiterio capti sunt et verberati, et in carcerem trusi. Cruel oppression of the monks. Monachi ad eum missi abducti sunt, et unus in atrio ecclesiæ captus, ligatus, abductus est et incarceratus, afflictus est, ut in triduo post reditum spiritum exhalaret. Omnes etiam qui quovis titulo monachos contingebant, regis et archiepiscopi proditores appellati sunt. Nocte et die vallati sunt multitudo armatorum, ut putarent se monachi in ecclesia vel claustro detruncandos; sed nec cibum capere nec sompnum carpere secure valebant: et, ut breviter mala dicantur quæ nimis longa fuerunt, a primo ingressu Baldewini vix dies paucos habuere quietos; et, cum monachi debita victualia non haberent, propter tot et tantas enormitates ecclesia Cantuariensis a divinis suspensa est.

Gregorius papa interim obiit, et Clemens successit, Relief on the death of pope Gregory. et archiepiscopi sensus inmutatus est. Cui post modicum papa Clemens scripsit secundum formam Urbani

Clement III. ^{reiterates the prohibitions of Urban III.} præcipiens ut opus inchoatum destrueret, monachis etiam restitueret ablata, et de cetero ab eorum gravamine cessaret; invasores etiam curiæ eorum excommunicati sunt. Obiit interea prior Honorius apud Romam, et socii ejus quinque, Hostiensis etiam episcopus, et Radulfus cardinalis, quos ad dirimendam causam papa Clemens mittere volebat in Angliam; et sic ecclesia Cantuariensis soli Deo relicta est. Conventus autem, licet in egestate plurima constitutus, firmiter in primo perseveravit proposito, semper paratus pro libertate ecclesiæ contumelias et terrores, opprobria hominum et malicias sustinere, vel mortem, vel quicquid humana vel diabolica posset excogitare malicia. Statimque fratres iiii. miserunt ad curiam.

Patience and endurance of the convent.

Death of Henry II.

Pretended restoration and renewal of the strugg. e.

Threats of king Richard.

Interea reges et principes, archiepiscopus Baldewinus et episcopi plures, acceperunt cruces ut irent in Jerusalem. Sed, orta gravissima discordia inter regem Franciæ et regem Angliæ et filios ipsius, obiit rex Henricus, cujus procuratione Cantuariensis ecclesia adeo vexata est. Cui successit in regnum Ricardus filius ejus, quem apud Westmonasterium sacravit et coronavit archiepiscopus Baldewinus. Verum ne aliqua fieret perturbatio pro Cantuariensi ecclesia in coronatione illa, callide procuratum est, ut archiepiscopus restitueret monachis curiam cum officinis, villas et redditus, cum ea quam habuerant libertate; ecclesias autem et exenia non reddidit, et contra morem ecclesiæ Rogerum quandam proditorem, absente conventu, nominavit priorem. Quod cum contradicerent monachi, iterum dampnis et contumeliis afflicti sunt, et possessionibus spoliati: unde postmodum in præsentiam regis vocati, expositis in audientia multorum gravaminibus illatis, compulsi sunt ut cartas ecclesiæ proferrent in medium, ab æmulis suis, videlicet episcopis, judicandas. Sed cum monachi nec hoc absque convenientia conventus facere non valerent, exiliit rex et iratus juravit, quod nec unus ex eis in ecclesia remaneret. Verumptamen in

proximo cum archiepiscopis, episcopis, et abbatibus, et proceribus multis rex venit Cantuariam, et post multos variosque sermones hoc tandem elaboratum est, ut archiepiscopus monachis restitueret ablata, capellam incultam dimitteret vel penitus dissiparet, clericorum ædificia deponeret, et adinvicem illatas remitterent injurias. Rogerus etiam a prioratu depositus est.

Richard visits Canterbury and enforces a compromise.

Latebat interim apud Dovoriam Johannes legatus, qui ad restituendam ecclesiæ pacem missus erat in Angliam. Venit igitur Cantuariam, scilicet a rege vocatus, et a monachis honorifice susceptus est. Sed ad pacem illam faciendam vel jam factam vocatus, neque cum monachis nisi valde secretum habere potuit colloquium, nec eisdem in tam arduo negotio necessarium scivit dare consilium. In crastino autem, non ut legatus sed simpliciter, Dovoriam profectus est, et citissime post regem transfretavit.

Visit of the legate John of Anagni.

Archiepiscopus autem, a suo non desistens proposito, Lundeniam adiit, et, ne nil ageretur, apud Lamhee in planitie campi tentoria fixit, et præcepit ibidem lapideam fieri capellam, et ut clerici ibidem mansiones congruas fabricarent. Archiepiscopus sacravit apud Lamhee episcopos duos, Ricardum Lundeniensem, et Willelmum Heliensem. Diversis vero temporibus et locis sacravit istos: Gilebertum Roffensem, cui eundem dedit episcopatum. Willelmum etiam sacravit Landavensem, Johannem Exoniensem, Willelmum Wigorniensem, Hugonem Lincolniensem, Reinerum Sancti Asaph, Willelmum Herefordensem, Hugonem Coventrensem, Godefridum Wintoniensem, Hubertum Saresberiensem. Dionisium quoque benedixit abbatem de Boxleia, et Algarum de Fauresham, et Johannem de Cumbwella.

Baldwin begins to build at Lambeth and consecrates bishops there.

Other bishops consecrated by him.

Archiepiscopus Baldwinus transfretaturus Cantuariam venit, baculum et peram in ecclesia Christi suscepit; ultimumque valedicens monachis et Angliæ peregre profectus est, et tandem ad civitatem pervenit Accon. Ubi parum proficiens, sed indies deficiens, de-

He bids farewell and goes to Palestine.

Baldwin's
death.

His vest-
ments left
at Canter-
bury.

Cælestine III.
annuls
Baldwin's
foundation.

cidit in ægritudinem qua et mortuus est. Rexit ecclesiam Cantuariensem, sicut supradictum est, annis v., mensibus xi., et in obsidione civitatis Accon vitam finivit, et ibidem sepultus est. Cujus vestimenta capellæ Cantuariam allata sunt. Dimiserat autem in ecclesia Cantuariensi casulam unam auro paratam, dalmaticam et tunicam auro textam, et cappas duas. Hæc de Baldewini archiepiscopi factis pauca perstrinxi, abbrevians mala quæ nimis prolixa fuerunt. Si quis de eodem viro ampliora desiderat, scripta supradicti percurrat Gervasii, et inveniet quæ quærebat. Vacavit ecclesia Cantuariensis post obitum ipsius annis ii. et mensibus vii. Obiit interea papa Clemens, et Cælestinus successit, cujus de mandato capella de Hakintonia funditus eversa est, et quicquid ob id a Baldewino factum est ab eodem papa dampnatum. Erat autem in diebus istis vir venerabilis

DE HUBERTO ARCHIEPISCOPO.

Succession
of Hubert.

His experi-
ence as an
administra-
tor.

His promo-
tions.

His pilgrim-
age.

Hubertus Sarisberiensis episcopus, apud Accon in omnium oculis graciosus, et in re militari adeo magnificus, ut etiam regi Ricardo esset admirandus. Erat enim statura procerus, consilio providus, ingenio calens, licet non eloquio pollens. Cum præfecto quondam Angliæ Randulfo de Glanvilla quodammodo regnum Angliæ regebat, eo quod ipsius maxime consilio idem Randulfus frueretur. Regni itaque negotiis intentus, humana magis quam divina curabat, et omnia regni novit jura, et ecclesiæ Cantuariensis conventum in oppressione Baldewini ex animo diligere videbatur. Eboracensis ecclesiæ decanus effectus est, et postmodum ad Saresberiensem ecclesiam vocatus, episcopus sacratus est. Inde cum rege Ricardo et Baldewino archiepiscopo innumeraque nobilium turba peregre profectus, ipsum Baldewinum archiepiscopum post obitum sepelivit. Capta vero civitate Accon, cum infecto pro quo venerant negotio digrederentur, rex Angliæ in

Alemannia captus est, et Anglia tota pro redemptione regis gravissime vexata est. Prædictus enim episcopus a rege Ricardo, artissimæ custodiæ mancipato, ad expedienda regis et regni negotia in Angliam missus, adeo splendide, diserte, seduloque, tum ad monachos Cantuarienses quos primo allocutus est, tum ad omnes ecclesias et populum Angliæ regias expressit necessitates, ut tota perturbatio quæ in Anglia orta est pacificaretur in brevi, et ut rex ipse post annum tantis redimeretur ærumnis. Verumptamen, antequam rediret in Angliam, conventui scripsit Cantuariensi pro episcopo Saresberiensi, ut eum in patrem eligerent et pastorem. Gaudens ilico conventus ad hæc, cum multas pro aliis habuissent potentum supplicationes, spretis omnibus et invocata Spiritus Sancti gratia; præfatum Hubertum Saresberiensem episcopum in capitulo Cantuariensi elegerunt, et in crastino apud Lundoniam episcopis Angliæ suum præsentaverunt electum per manum Gaufridi prioris. Missis igitur nuntiis ad curiam, Cælestinus papa confirmavit ejus electionem, et pallium destinavit, et in Anglia constituit legatum, et eidem confirmavit primatum.

He collects money for Richard's ransom.

He is elected to Canterbury.

Archiepiscopus, Cantuariam veniens, honore debito a conventu susceptus est et intronizatus. Cujus in ingressu Cantuariensis ecclesia tempora prima videbatur habere tranquilla. In cujus præsentia cum apud Lundoniam Eboracensis archiepiscopus in conventu episcoporum crucem suam sibi præferri juberet, ab episcopis ilico repulsus est, crucem abscondit et recessit. Rex autem Ricardus a diutina custodia liberatus in Angliam reversus est, et, a conventu Cantuariensi cum honore receptus, de communi consilio apud Wintoniam coronatus est ab Huberto Cantuariensi archiepiscopo. Tantaque pax et dilectio erat inter regem et archiepiscopum, tanta devotio utriusque ad conventum, ut idem velle, idem nolle, unitatis vinculum esse videretur. Vidit hæc et invidit hostis antiquus: et ad clericorum instantiam

He thwarts the archbishop of York.

He crowns Richard at Winchester.

He revives
the design
of Baldwin.

The subject
is referred
to Inno-
cent III.

Interference
of the king
in the dis-
pute.

consummare volebat archiepiscopus capellam quam apud Lamhee inchoaverat Baldewinus in diminutionem Cantuariensis ecclesiæ; quo tamen facilius monachorum flecteret animos virgultum suum ecclesiæ proximum succindere jussit, et sic decenter atrium ecclesiæ ampliavit. Monachos præterea in ecclesiam Coventrensem restituit, quos Hugo Coventrensis episcopus fugaverat. Cum autem primo per nuntios, deinde per se, conventum alloqueretur de consummanda ecclesia de Lamhee, admirans conventus multotiens ad pedes archiepiscopi corruit, lacrimis et ejulatibus archiepiscopo supplicans ut a tam nocivo desisteret proposito. Repetita sunt hæc frequenter apud Cantuariam, et tandem relata sunt hæc omnia de consensu partium ad Innocentium papam, qui Cælestino successit. Qui cum in causa Cantuariensis ecclesiæ plantaria perversitatum et tribulationum cerneret succrescere si opus procederet inchoatum, communicato cum fratribus consilio, in præfatam capellam de Lamhee dampnationis dedit sententiam, scribens archiepiscopo et episcopis ut dirueretur; unde commotus admodum archiepiscopus, per se ipsum, per alios, hoc agere nisus est, ut de consensu conventus ad dominum papam iterum fieret relatio, ut vel sic de capella diruenda fieret dilatio. Dicebat enim eum in data sententia non modice circumventum fuisse. Quibus cum non consentiret conventus, litteras comminatorias regis per manus præfecti Angliæ susceperunt, et possessionibus suis spoliati sunt. Præterea scripsit rex domino papæ pro archiepiscopo; scripserunt episcopi et, nequius ceteris, abbates ordinis Cisterciensis, et abbates alii penitus non tacuerunt. Post modicum vero monachi Cantuarienses per archiepiscopum sua receperunt, ne accusaretur in curia de invasione; sed inhibitum est in proximo per comitatus Angliæ voce regia, ne quis hominum monachis Cantuariensibus aurum commodaret vel argentum. Deinde possessionibus suis spoliati sunt, ne de suo quicquam

haberent vel alieno. Emanavit etiam edictum per litteras regis, ut thesaurus ecclesiæ a ministris regis et clericis archiepiscopi videretur, conscriberetur, et sub tribus clavibus servaretur, quarum primam rex, archiepiscopus alteram, tertiam haberet conventus; et sic ad exemplum eorum fieret in omnibus ecclesiis episcoporum ubi monachi fuerunt: sed de hac inspectione thesauri nichil actum est, ne monachi Cantuarienses ceteris malum darent exemplum. Ventilata est interim causa in curia Romana, et iterum sententia dampnationis in capellam data est, et capella ipsa solo tenuis diruta disparuit; sed monachi tertio quartove villis suis spoliati sunt.

Renewed
oppression
of the con-
vent.

The pope's
sentence
of condem-
nation.

Rege vero Ricardo post modicum telo balistæ confosso et inter medendum mortuo, monachi Cantuarienses per Gaufridum filium Petri restituti sunt. Venit in Angliam Johannes frater regis Ricardi, et apud Westmonasterium coronatus est ab Huberto Cantuariensi archiepiscopo, qui regis cancellarius et quasi regni dominus effectus est. Recuperavit archiepiscopus dominium castelli Roffensis et homagium comitis de Clara de castello de Tunebregge, et alia quæ Cantuariensi ecclesiæ fuerant ablata; et, cum archiepiscopus omnium dominus videretur et esset, instaurat litem de erectione capellæ, et monachi repetunt omnia quæ sibi ablata fuerunt. Protracta est hæc controversia inter eos allegationibus variis usque in annum, et tandem cum data esset sententia iudicum ut ad dominum papam propter ambigua verba mandati fieret relatio, de communi consensu et consilio salubri tam archiepiscopus quam episcopi et abbates, et ipsius iudices causæ, Cantuarium venerunt, et per tres dies sermo multiplex et varius de reformanda pace consertus est. Sed cum omnia cederent incassum, adeo ut abbates quidam abirent desperati, solus archiepiscopus, invocata Spiritus Sancti gratia semel et secundo, capitulum ingressus, sermone dulci magis quam facundo conventum allocutus est,

Succession
of John.

Hubert
made chan-
cellor.

He recovers
the estates
of his
church.

Final dis-
cussion on
the subject
of the new
church.

Hubert
gives in
with a good
grace.

eorumque per Dei gratiam demulcens animos, blandeque consolans, convertit ad consensum, quod nunquam aliquis hominum vel aliqua tribulatio potuit perficere, ut de tota causa compromitterent in arbitros. Igitur utrobique compromissione scripta et sigillata, arbitrium quoque post dies aliquot pronuntiatum est, et partis utriusque sigillis firmatum, et sic a domino papa sub interminatione anathematis confirmatum est.

Council
at West-
minster.

Archiepiscopus interea concilium apud Westmonasterium celebravit, ubi post sermonem decenter completum, post varias discussiones causarum, capitula promulgavit, et in crastino duos sacravit episcopos, Ægidium scilicet Herefordensem, et Johannem Norwicensem.

List of
bishops
consecrated
by Hubert.

Aliis vero temporibus et locis Henricum sacravit Exoniensem, Henricum Landavensem, Henricum Wigorniensem, Alanum Bangornensem, Robertum Bangornensem, Savaricum Bathoniensem, Johannem Wigorniensem, Herebertum Saresberiensem, Eustachium Heliensem, Gaufridum Coventrensem, Willelmum Lundoniensem, Gaufridum Menevensem, Simonem Cicestrensem; et ab his omnibus debitas suscepit professiones. Malgerius etiam Wigorniensis, a domino papa Innocentio sacratus, postquam in Angliam reversus est, archiepiscopo Huberto debitam fecit professionem. Abbates etiam benedixit archiepiscopus Willelmum abbatem de Langedune, et postea Ricardum; Hugonem de Sancta Radegunda. Regem Johannem et Isabel reginam apud Lundoniam coronavit. In ecclesia quoque Cantuariensi in solennitate Paschali eosdem coronavit, et suis expensis tantæ solennitati necessaria procuravit.

Coronations
of John and
his wife.

Coolness
between
Hubert
and John.

Cujus tantæ gloriæ invidit hostis antiquus, et inter ipsum et regem privatas suscitavit discordias, ut ei cancellariam subtraheret, munitiones quas habebat auferret, fratrique suo terrarum amplas surriperet portiones. Sed in brevi per admirandam archiepiscopi prudentiam iterum regis rediit ad gratiam.

Adeo dapsilis erat archiepiscopus, liberalis et largus

in hospitum et pauperum refectione, ut id quod habebat omnium proprietas videretur; in ædificiis magnis et honestis constructione mirabilis, in administratione officii divini devotus erat, et gloriæ incomparabilis, ut a pravis arrogans putaretur. Ad revocanda alienata vel perdita adeo intendit, ut cupidus diceretur. Recuperavit itaque Salthwude, Hethe, castellum de Roffa, feodum Gaufridi de Ros, servitium scilicet militum v., et homagium comitis de Clara de castello de Tunebregge, et ea quæ multo tempore perdita erant. Religionis et honesti amator in tantum effectus est, ut per Anglicanas quas ex officio visitabat ecclesias monachorum Cantuariensium morum elegantiam prædicabat et honestatem; etiam tunc cum pro capella de Lamhee servire videretur.

Magnificence and power of Hubert.

Sed quia nemo perfectus in omnibus, nec aliquid adeo juste fieri valet ab aliquo quod per interpretes malos in partem sinistram non valeat inflecti, detractoribus nimis benignum præbuit auditum, existimans forsitan quod hæc vel illa dicerent ex caritate quæ maligna dicebantur pravitate: unde suos etiam amicissimos interdum offendebat.

He lent too ready an ear to detraction.

Hoc autem unum et magnum erat fidelitatis indicium, ut quoscumque fideles in obsequio et in verbo veraces esse noverat suo in ministerio sociabat. Labia dolosa, et linguam mendacem, et os bilingue, cum Salomone fugiebat. Controversiam quam in odium et contemptum archiepiscopi suscitaverat Gelardus Menevensis archidiaconus, ipse archiepiscopus prudentissime redegit ad nichilum, ut ipse G., qui paulo ante Menevensis ecclesiæ archiepiscopus esse volebat, et ecclesiæ Cantuariensi subjectionem debitam septem episcoporum subtrahere moliebatur, ad pedes archiepiscopi pronus accederet, satisfaciens humiliter de tam iniqua præsumptione, et eidem archiepiscopo suum resignavit archidiaconatum. Archiepiscopus autem post temporis intervallum eidem G. dedit ecclesiam xxv. marcarum, et clericus archiepiscopi juratus factus est qui ante

His dispute with Giraldu Cambrensis.

Giraldu forced to submit.

Hubert
secures the
rights of
his church
against the
pretensions
of Giraldus.

fuerat hostis iniquus; et quia idem G. Menevensis ecclesie in curia Romana se dicebat electum, hoc ipsum cassavit archiepiscopus, et alium sacravit canonice electum. Dicant alii quod voluerint de operibus Huberti, ego istud maximum censeo, quod episcopos vii. in subiectione retinuit Cantuariensis ecclesie, et rebellem Gelardi contrivit astutiam.

Hubert's
buildings.

Ad hæc, archiepiscopus regis amicus adeo factus est, ut in oculis omnium dominus Angliæ videretur. Dominus etiam papa et curia Romana eum valde venerabatur, eique petita mittebat privilegia et exenia preciosa. Operibus bonis semper erat intentus, et non solum in curia Cantuariensi sed etiam in maneriis suis egregia fecit ædificia et non modicam emendationem. Conventum quoque Cantuariensis ecclesie magno diligebat affectu, et post tantam dissensionem, quæ inter eos fuerat pro ecclesia de Lamhee, tanta dilectio inter eos data est, ut per Dei gratiam essent quasi cor unum et anima una.

His affection for
Canterbury.

His last
visit and
address to
the monks.

Porro, cum archiepiscopus Hubertus bonorum operum multo ferveret desiderio ut inchoata compleret, et maiora horum faceret, venit Cantuariam ut ibi sua videret opera et conventum, et in die apostolorum Petri et Pauli maiorem in conventu honorifice et devote missam celebravit, et post dies octo capitulum ingressus affectuose conventum allocutus est, et præter alia dulcia pastoris verba dixit; "Videte, carissimi, diligenter, quæ sint emendanda inter vos, et condignam adhibete correctionem, ego enim cum Deo placuerit moriturus sum, vos autem, qui mori non potestis, honori et utilitati ecclesie vestræ diligentem curam impendite. Si quem vestrum in aliquo offendi, veniam peto, et his qui me offenderunt penitus remitto. Et scitote carissimi quod pro vestris magis quam pro meis propriis constringor adversis." Cum autem de beneficiis sibi impensis fratres ecclesie gratias agerent, et de recessu ipsius dolerent; "In proximo," inquit, "redibo ad vos, et diutius solito vobiscum manebo."

Sicque conventui data benedictione, infusis lacrimis ultimum conventui valedixit et recessit. Et in crastino abiit ad villam quæ dicitur Tenham, octavo idus Julii, ibique die tertio ex insperato dirissime infirmatus est, et ad extrema perductus. Vocato vero Gilberto Roffensi episcopo, et Gaufrido priore Cantuariensi, et aliis fidelibus suis, monachis, clericis, et laicis, satis lucide suum condidit et scribi fecit testamentum; in quo clare perpendi poterit quantæ sapientiæ qualisque fuerit memoriæ, quantoque affectu Cantuariensem dilexerat ecclesiam; et tandem viatico devotissime suscepto, aliisque sacramentis quæ ad hunc pertinent articulum, ^{iii^{to}} idus Julii defunctus est. Cujus corpus, Cantuariam delatum, a conventu lugubri sed honorifice susceptum est, et in crastino, debitis peractis solenniis, in ecclesia Christi cum luctu et lacrimis decentissime traditum est sepulturæ ^{ii^{do}} idus Julii, feria ^{v^{ta}}. Rexit autem ecclesiam Cantuariensem annis xi. mensibus viii. diebus xii. Quam vero prophetica fuerint ipsius verba quæ in ultimo dixit capitulo, per ea quæ subsequuta sunt poterit declarari.

Dedit etiam idem archiepiscopus ecclesiæ Christi subscripta ornamenta:—Ecclesiam scilicet de Halegesto concessit et confirmavit præcentori ad emendandos ecclesiæ libros. Præterea dedit eidem Cantuariensi ecclesiæ pallia duo auro texta, casulas iii., cappas iii., dalmaticas iii., tunicas iii., albas iii., stolas cum manipulis, amictus ii., calicem aureum, ampullas ii. cristallinas, altare gestatorium de lapide calcedonio, crucem cum ligno Domini, zonam et pecten eburneum, mitras vi., chirothecarum paria iii. omnia gemmis et auro parata decenter; præterea mitras et chirothecas sine auro, candelabra, et ampullas, et acerram de argento, baccilia de argento et deaurata; pannos ii. de serico auro paratos, spindulas iii. de auro, mapulam de serico, cultellum de jaspide et alium de ceraste, vas cristallinum cum balsamo; cuppam auream et aliam argenteam et deauratam; justas iii. argenteas ad crisma; anulos aureos iiiii. cum lapidibus pretiosis, tapetum

His last illness.

He makes his will.

He dies July 13.

He is buried July 14.

His benefactions and legacies to the convent.

Archbishop
Hubert's
benefac-
tions.

bonum ; biblium veteris et novi Testamenti ; psalterium glossatum ; cosinos quatuor ; culcitram i., equos iii., capellam quoque egregiam, quam in testamento suo vocavit principalem, ecclesiæ dedit ; sic tamen ut conventus pro anima sua expendendas darent ccc. marcas. Hanc rex Johannes ecclesiæ subtraxit.

M APPA MUNDI.

PROEMIUM IN MAPPAM MUNDI.

England
has often
been de-
scribed
before, but
the writer
wishes to
write some-
thing about
it.

Anglicanæ insulæ situs et temperies, fecunditas et opulentia, a nonnullis magnæ auctoritatis viris luculenti stilo, vero sermone, descripta sunt, ut nostro non egeat tenui vel insipido scribi eloquio ; verumptamen, quia novum aliquid scribere gestio, aliqua vel pauca de vetustate illa ad nostram cupio revocare memoriam. Sicut enim plurima temporibus illis gloriosa nunc in parte plurima commutata sunt, ut novis risui digna videantur vel frivola, sic ea forte, quæ nobis viventibus gloriosa sunt, mutatione rerum et temporum in nichilum convertentur. Vidimus enim in scriptis antiquorum patrum Angliam munitam fuisse xx. et viii. civitatibus muratis, et castellis fortissimis, ex quibus cum aliqua usque in hodiernum diem utcumque permaneant, cum ipsis tamen nominibus plurima perierunt, ut vix ruinæ compareant ad credulitatem. Quis enim hoc nostri regis Johannis tempore Arthuri magni ceterorumque regum vel principum gloriosa certamina credat, quis mente capiat, vel non credat frivolum ipsorum admiranda opera, vel illa Merlini vaticinia ; fere omnia illa magna et miranda temporibus istis risui digna videntur, quia visibilia non sunt ; credendum tamen est plurima ex illis bellico strepitu et hostili furore, quibus vix aliquando misera vacavit Anglia, disparuisse, et in nostrum, ut dicam, nichilum redacta

The change-
ful effects
of time.

fuisse. Hæc est enim humanæ constantia fragilitatis, ut in eo solo existat stabilis quod nunquam in eodem statu permaneat. Sed jam nunc redeamus ad nos, et de his quæ in Anglia nostro fuerunt tempore aliqua dicamus. Si quis enim majora horum, illa videlicet vetera nosse desiderat, Britonum et Anglorum legat historiam, Gildam quoque et Solinum, Bedam quoque non omittat, et tandem nova visurus ad pauperculum et modicum veniat Gervasium. In cujus cronicis a tempore regis Henrici primi plurima de factis regum et principum et diversis eventibus compilata sunt. Composuit etiam idem G. scriptum quoddam de gestis regum Angliæ et pontificum Cantuariensis ecclesiæ; hic autem de situ Angliæ et ipsius divisione per comitatus, et de monasteriis quæ in ipsis comitatibus existunt, utcumque dicendum est. Dicitur enim qui vel quot sint in Anglia comitatus, et quibus ex antiquo nominibus censeantur. Deinde quæ vel quot in eisdem comitatibus episcoporum sedes, quot religiosorum sint monasteria, et cujus sint ordinis, habitus vel religionis. Postremo, cum Deus copiam dederit, quot sint in Anglia, et in singulis episcoporum parochiis, ecclesiæ vel capellæ parochiales docebit.

References to authorities for early history;

his own chronicles;

Gesta regum and Actus Pontificum.

Purport of the following tract.

Galf. Mon.
lib. i. c. 1.

Britannia igitur insularum optima, in occidentali Oceano inter septentrionem et occidentem locata, Germaniæ, Galliæ, Hispaniæ, maximis Europæ partibus multo intervallo adversa, quicquid mortalium usui congruit indolenti fertilitate ministrat. Quæ per milia passuum octingenta in boream longa, latitudinis habet miliaria ducenta, exceptis prolixioribus diversorum promonteriorum tractibus, quibus efficitur ut circuitus ejus quadragies octies septuaginta quinque miliaria compleat. Habet autem ab oriente Germaniam et Daciam, quæ dividitur in Northwegiam, Suethiam, Guthlandiam et Islandiam. A meridie vero habet Galliam Belgiam, quæ dividitur in Flandriam, Normanniam, Aquitanniam, Andegaviam et cetera hujusmodi. Ab occidente habet Hiberniam, a septentrione vero, unde alicubi infinito patet oceano, Orcadas habet insulas,

Measurement and boundaries of Britain.

H. Hunt.
lib. i.

Neighbouring lands.

Ancient
cities of
Britain.

ex quibus una est ultima Tule. Erat itaque, ut prædictum est, xxviii. civitatibus muratis insignita, et castellis munita fortissimis, ex quibus plurima frequenti hostium irruptione demolita sunt et redacta in nihilum. Quinque etenim plagas ab exordio usque in præsens ultio divina immisit in Britanniam, quæ non solum fideles visitat sed infideles dijudicat. Cum enim Brutus cum commilitonibus suis ab Italia fugatus per Galliam venisset in Angliam, quæ tunc Albion dicebatur, et in eadem Gigantes, terræ illius incolas, expugnasset, et ex nomine suo nomen dedisset Britannię, ædificaverunt civitates et oppida et sempiternam sibi statuerunt habitationem. Regnantibus itaque in sua Britannia præfatis Britonibus, prima

H. Hunt.
lib. i.

Plagues of
the island;
1. The Ro-
mans.

2. The Scots.

3. The
English
conquest.

4. The
Danish
invasions.

5. The Nor-
man con-
quest.

Four lan-
guages.

Division
into 36
shires.

Secunda plaga per Scottos et Pictos facta est, qui eam frequenti irruptione vastaverunt, sed non optinuerunt dominatum. Tertia per Anglos et Saxones, qui eam vi vel fraude tandem optinuerunt, et, ipso etiam nomine deleta Britannię, Britones in nichilum redegerunt, et ex Anglorum nomine Angliam vocaverunt. Quarta plaga, ipsa Anglia per Danos vexata est, qui eam frequenti advecti expugnauerunt, sed ex prophetia sancti martiris Elphegi, quem ipsi cæsa Cantuaria lapidaverunt, et postea perierunt. Quinta plaga, per Normannos fere subversa est, qui Anglos vicerunt et eisdem in præsentī dominantur. His itaque fatigationibus et plagis factum est, ut quatuor nationibus et linguis misceatur; habet enim linguam Britannicam, Anglicam, Normannicam, quæ et Gallica est, et Latinam quæ solis patet litteratis. Cum autem Angli et Saxones, ut dictum est superius, Anglicanæ insulæ optinuerint dominationem, diviserunt eam sibi in funiculo distributionis in xxxiiii. sciras vel provincias, quas nostra lingua comitatus vocamus, et singulis sciris in lingua sua nomina propria dederunt. Quarum situs et continentiam, cum ipsis nominibus, quamvis notissima sint, ea tamen breviter

enarrare non est honorosum. In quibus nostra Cantia prima est, quia præcipua, ut ex antiqua probitatis prærogativa primam in exercitu optineat aciem, ut et innata sibi feritate et pugnatorum copia primos hostium conatus elidat.

1. Cancia.	13. Sudfolke.	24. Glocestre.	List of English counties.
2. Sudesexia.	14. Northfolke.	25. Wirecestre.	
3. Sudereia.	15. Grantebregge.	26. Herefordsire.	
4. Sudhamtonia.	16. Nicolescire.	27. Salopsire.	
5. Barcsciria.	17. Leicestrescire.	28. Cestresire.	
6. Wiltesciria.	18. Norhamtonia.	29. Warewic.	
7. Dorsetescire.	19. Huntindone.	30. Stafordsire.	
8. Sumersete.	20. Hertfordscire.	31. Derebisire.	
9. Devenesire.	21. Bedefordescire.	32. Notingeham.	
10. Cornubia.	22. Bukingeham.	33. Euerwic.	
11. Estsexia.	23. Oxeneford.	34. Richemunt.	
12. Middelsex.			

Has itaque sciras vel comitatus alio quidam numerant ordine, sed curandum non est quo ordine censeantur, dummodo in summa xxxiiii. non excedant, et supradicta vocabula non amittant. Repperi tamen in libro veteri xxxii. quondam fuisse comitatus, quia, cum Anglia quondam in tres portiones partita fuisset, ad legem West Saxonum pertinebant comitatus ix., ad legem Merciorum comitatus ix., ad legem vero Danorum comitatus xiv. Qui simul juncti in summa xxxii. Igitur de Cantia nostra ejusque continentia primo dicendum est; deinde de ceteris comitatibus ex ordine sicut superius annotatur. Sciendum est autem quod pagina nostra in tres quasi columnas dividenda est; quarum prima locorum continebit dignitates, videlicet archiepiscopatus, episcopatus, abbacias et prioratus; secunda vero loca tenebit et nomina locorum, cujusve sancti sit ipsa ecclesia; tertia vero demonstrabit cujus ordinis et habitus sint inhabitantes, et ad quam pertineat matricem ecclesiam; hoc modo:

*Domus religionis in Cantia.*Religious
houses in
Kent.

Archiepi- scopatus.	Cantuariæ, Sanctæ Tri- nitatis.	Monachi Nigri.
Episcopatus	Rovecestræ, Sancti An- dreæ.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Sancti Augustini extra Cantuariam.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Fevresham, Sancti Sal- vatoris.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Boxle, Sanctæ Mariæ .	Monachi Albi.
Abbatia .	Liesnes, Sancti Thomæ martyris.	Canonici Nigri.
Abbatia .	Cumwelle, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Canonici Nigri.
Abbatia .	Langedune, Sanctæ Ma- riæ et Sancti Thomæ.	Canonici Albi.
Abbatia .	Bradesole, Sanctæ Rade- gundis.	Canonici Albi.
Abbatia .	Mallinges, Sanctæ Mariæ	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Dovoræ, Sancti Martini	Monachi Nigri.
Prioratus .	Hortune, Sancti Johan- nis Ewangelistæ.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Folkestan, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri.
Prioratus .	Leuesham	Monachi Nigri.
Prioratus .	Sancti Gregorii extra Cantuariam.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Hledes, Sancti Nicholai	Canonici Nigri.
Prioratus .	Sancti Sepulcri extra Cantuariam.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Scapeiæ, Sanctæ Mariæ et Sanctæ Sexburgæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Blakewase, Sancti Ni- cholai.	Canonici Albi.
Prioratus .	Lillecheriche, Sanctæ Mariæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Davintune, Sanctæ Ma- riæ Magdalenæ.	Moniales Nigræ.

Summa xxi.

Hospitalia ;—Sancti Gregorii, Sancti Laurentii, Sancti Jacobi, Sancti Nicolai, Sancti Thomæ, Dovoræ, Sancti Johannis in Blen, Bakechilde, Roffæ.

Castella :—Cantuariæ, Roffiæ, Dovorîæ, Saltwde, Chilleham, Tanges, Tunebregge. Castles and waters in Kent.

Insulæ :—Thanathos, Scapaia, Grean, Herteie, Ho.

Aquæ dulces :—Medewaie, Stura, Broke, Derente, Aqua de Bregge, de Osprenge, de Craie.

Aquæ Salsæ :—Tilleberi, Trenhethæ, Sesealtre, Serres.

II.—IN SUTHESEXIA DOMUS RELIGIONIS.

Episcopatus	Cicestriæ, Sanctæ Trinitatis.	Clerici sæculares.	Religious houses in Sussex.
Abbatia de	Batalia, Sancti Martini	Monachi Nigri.	
Abbatia de	Ponte Roberti, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia de	Otthea, Sancti Laurentii	Canonici Albi.	
Abbatia de	Dereford, Sancti Johannis Baptistæ.	Canonici Albi.	
Prioratus de	Lewes, Sancti Panecracii	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Arundel, Sancti Nicolai	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Attesele, Sancti Petri .	Monachi Nigri. \	
Prioratus .	Boisgrave, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Tortintune, Sanctæ Mariæ Magdalænæ.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Hastings, Sanctæ Trinitatis.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Remistede	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Lillemenstre	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Roesperre	Moniales Nigræ.	
Decanatus .	Steninges	Clerici sæculares.	
Summa xiii.			

Hospitalia :—Sancti Jacobi Cicestriæ, leprosi.

Castella :—Cicestriæ, Arundelle, Brenbre, Lewes, Pevenese, Hastings. Hospitals, castles, islands, and waters.

Insulæ :—Selesie, Halingle.

Aquæ dulces :—Limene, Medewaie, Ichene, Chierne, Aquæ de Lewes, Apebrok.

Aquæ Salsæ :—Sirenden, Aquæ de Cneppe, Aqua de Bradeham, Tarente, Sire.

III.—IN SUTHERELA DOMUS.

Religious houses in Surrey.	Abbatia .	Cherteseie, Sancti Petri	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Waverle, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.
	Prioratus .	Bermundeseia, Sancti Salvatoris.	Monachi Nigri de Cluni.
	Prioratus .	Meretune, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Suthwerc, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Horslege	Moniales Nigræ. Summa vi.

Castella :—Goseforde, Farnham, Reigate, Blechingele.

Aqua dulces :—Cwene, Waie.

IIII.—DOMUS IN SUTHAMTESCIRE. IIII.

Religious houses in Hampshire.	Episcopatus	Wintoniæ, Sancti Swi- thuni et Petri et Pauli.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Hidæ, Sancti Grim- baldi, et Petri et Pauli.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Rumeseie, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
	Abbatia .	Wintoniæ, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
	Abbatia .	Werwelle, Sanctæ Cru- cis.	Moniales Nigræ.
	Abbatia .	Ambresberie, Sanctæ Mariæ.	Moniales Albæ.
	Prioratus .	Scireburne, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	de Quararia in Wiht.	Monachi Albi.
	Prioratus .	Karebroc in Wiht, Sancti Andreæ.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Hamele, Sancti An- dreæ.	Monachi Grisii de Turun.
	Prioratus .	Cristescheriche . . .	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Sancti Dionisii . . .	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Bruimore	Canonici Nigri. Summa xiii.

Hospitalia :—Wintoniæ Sanctæ Trinitatis, Sancti
Johannis.

Castella :—Wintoniæ, Hamtune, Porcestre, Karebroc.

Castles in
Hampshire.

Insulæ :—Wiht.

Aquæ dulces :—Hichene.

V.—DOMUS IN BAROCSIRA.

Abbatia .	Redinge, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	Religious houses in Berkshire.
Abbatia .	Habendune, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Hernleia, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Walingeforde, Sanctæ Trinitatis.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Haume	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Bromhale	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	de Pokhele, Sanctæ Margaretæ.	Canonici Nigræ.	

Summa vii.

Hospitalia :—Sancti Johannis, Habindune; Sancti Johannis, Walingeforde; Sancti Bartholomæi, Niuberie.

Castella :—Walingeforde, Windlesores.

Aquæ dulces :—Tamisia, Kinete.

VI.—DOMUS WILTESIRE.

Episcopatus	Sareberia, Sanctæ Mariæ.	Clerici Sæculares.	Religious houses in Wiltshire.
Abbatia .	Malmesberi, Sanctæ Mariæ et Sancti Aldhelmi.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Stanlege, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Abbatia .	Wiltune, Sanctæ Mariæ et Sanctæ Edithæ.	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Fernlege	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Bradenstoke, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Briontune	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Witchereche	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Brohore, Sanctæ Mariæ et Sancti Michaelis.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Safteberie	Moniales Nigræ.	

Summa x.

Castles in
Wiltshire.*Hospitalia* :—*Castella* :—Divisas, Marlbergie.*Aquæ dulces* :—

VII.—DORSETESIRE ; DOMUS RELIGIONIS.

Religious
houses in
Dorset.

Abbatia .	Scireburne, Sancti Petri	Monachi Nigri.
Abbatia .	Middeltune, Sanctæ Mariæ et Sancti Sampson.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Cernel, Sancti Petri et Sancti Eadwodi.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Abotesberi, Sancti Petri	Monachi Nigri.
Abbatia .	Binnedune vel Stocwde	Monachi Albi.
Abbatia .	Seftesberie, Sancti Eadwardi.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Warham, Sanctæ Mariæ de Lun.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Camesturne	Moniales Albæ.
Prioratus .		

Summa viii.

Hospitalia :—*Castella* :—Corf, Sireburne, Dorkecestre.*Aquæ dulces* :—Sture, Frome.

VIII.—SUMERSETESIRE ; DOMUS.

Religious
houses in
Somerset.

Episcopatus	Bathonia, Sanctorum Petri et Pauli.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Glestingeberi, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Etlingeieia, Sancti Petri	Monachi Nigri.
Abbatia .	Muchelneia, Sancti Petri	Monachi Nigri.
Prioratus .	Ferleia, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Bristolwe, Sancti Jacobi	Monachi Nigri.
Prioratus .	Stoke, Sancti Andreæ .	Monachi Nigri de Lu.
Prioratus .	Keinesham, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Bristowe, Sancti Augustini.	Canonici Nigri.

Prioratus .	Tantune, Sanctorum Petri et Pauli.	Moniales Nigræ.	Religious houses in Somerset.
Prioratus .	Bearwe, Sanctæ Mariæ	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Canintune, Sanctæ Mariæ.	Moniales Nigræ.	
Decanatus .	Welle, Sancti Andreæ .	Clerici sæculares.	
Prioratus .	Muntagu, Sanctorum Petri et Pauli.	Monachi Nigri.	

Summa xv.

Hospitalia :—Bradelege, Sanctæ Mariæ. leprosi.*Castella* :—Tantune, Bristowe.*Aquæ dulces* :—Pedret, Genfle, Tau, Yle, Avene, Briu.

IX.—DOMUS DEVENESIRE. IX.

Episcopatus	Excestriæ, Sancti Petri	Clerici sæculares.	Religious houses in Devon.
Abbatia .	Tavistoke, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Forde, Sanctæ Mariæ .	Monachi Albi.	
Abbatia .	Bucfestre, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Clive	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Torre, Sancti Salvatoris.	Canonici Albi.	
Abbatia .	Hertilande, Sancti Nectani.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Excestriæ, Sancti Jacobi.	Monachi Nigri de Campis.	
Prioratus .	Excestriæ, Sancti Nicolai.	Monachi Nigri de Bello.	
Prioratus .	Cuich, Sancti Andreæ	Monachi Nigri de Bec.	
Prioratus .	Totenes, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Monachi Nigri de Angiers.	
Prioratus .	Moberi, Sancti Georgii	Monachi Nigri de Sancto Petro super Dive.	
Prioratus .	S. Michaelis de Monte .	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Piltune	Monachi Nigri.	

Religious
houses in
Devon.

Prioratus .	Bernestapele, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Oteri, Sanctæ Mariæ .	Monachi Nigri.
Prioratus .	Plimtone, Sanctorum Petri et Pauli.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Polslo, Sanctæ Katerinæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Berdlescume	Canonici Nigri. Summa xix.

Hospitalia :—

Castella :—Totenesse, Dunestore.

Aquæ dulces :—Derte, Exe.

X.—CORNWALLE; DOMUS.

Religious
houses in
Cornwall.

Prioratus .	Trualardret, Sancti Andreæ.	Monachi Nigri de Angiers.
Prioratus .	S. Micahelis de Monte .	Monachi Nigri.
Prioratus .	Sancti Ciriaci . . .	Monachi Nigri.
Prioratus .	Sancti Antonii . . .	Monachi Nigri de Angiers.
Prioratus .	Sancti Andreæ de Taelarn.	Monachi Nigri de Angiers.
Prioratus .	Sanctæ Mariæ de la Val.	Monachi Nigri de Angiers.
Prioratus .	Sancti Michaelis de Magno Monte.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Sancti Nicholai Corc in insula Suilli.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Lanstavestone, Sancti Stephani.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Bomine, Sancti Petroci	Canonici Nigri. Summa x.

Hospitalia :—

Castella :—Landstavetune, Tremetune, Tintagel.

Aquæ dulces :—Fawe.

Aquæ salsa :—Fale, Mare, Tandre.

XI.—ESTSEXLE DOMUS.

Abbatia .	Colecestriæ, Sancti Johannis Baptistæ.	Monachi Nigri.	Religious houses in Essex.
Abbatia .	Cogeshall, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Tiretie, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Abbatia .	Stratforde, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Chic, Sanctorum Petri et Pauli et Sanctæ Osuiithæ.	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Waltham, Sanctæ Cru- cis.	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Berekinge, Sanctæ Ma- riæ et Sanctæ Edel- burgæ.	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Stanesgate	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Pritelwelle, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Hetfelde Episcopi . .	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Hetfelde Regis . . .	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Waledene, Sancti Jacobi	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Colun, Sanctæ Mariæ .	Monachi Nigri de Abindune.	
Prioratus .	Hetfelde Peverel, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri de Sancto Albano.	
Prioratus .	Colecestriæ, Sancti Bo- tulfi.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Dunmawe, Sanctæ Ma- riæ.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Gingettestane . . .	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Sopwike, Sanctæ Mariæ	Moniales Nigræ.	
Summa xviii.			

Hospitalia :—

Castella :—Colecestriæ, Pleisiz, Hingeham, Angre.

Insulæ :—

Aquæ dulces :—Heaghbregge, Hobregge, Stura dividit
Estsexiam et Suthfolkiam.

Aquæ salæ :—Huolne.

XI.—DOMUS MIDDLESEXIE.

Religious houses in Middlesex.	Episcopatus	Lundoniæ, Sancti Pauli	Clerici sæculares.
	Abbatia .	Westmonasterium, Sancti Petri.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Sanctæ Trinitatis Lun- doniæ.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Smethelfelde, Sancti Bar- tholomæi.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Haliwelle, Sancti Johan- nis Baptistæ.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Clerkenewelle, Sanctæ Mariæ.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Keleburne, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Stratforde, Sancti Leo- nardi.	Moniales Nigræ.
	Decanatus .	Sancti Martini Lundo- niæ.	Clerici sæculares.

Summa viii.

Hospitalia :—Templarii, Hospitalarii, extra Lundo-
niam.

Castella :—Turris Lundoniæ et Bainardi.

Aquæ dulces :—Tamisia.

XIII.—SUTHFOLKIE DOMUS.

Religious houses in Suffolk.	Abbatia .	Sancti Eadmundi . . .	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Sibbetune, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.
	Prioratus .	Eia, Sancti Petri . . .	Monachi Nigri de Bernai.
	Prioratus .	Clara vel Stoke, Sancti Johannis Baptistæ.	Monachi Nigri de Bec.
	Prioratus .	Wangforde	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Romburch, Sancti Mi- chaelis.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Suthberi, Sancti Bar- tholomæi.	Monachi Nigri de Westmonasterio.
	Prioratus .	Waletune, Sancti Felicis	Monachi Nigri de Roffa.

Prioratus .	Snapes, Sanctæ Mariæ .	Monachi Nigri de Colecestria.	Religious houses in Suffolk.
Prioratus .	Gippeswich, Sanctorum Petri et Pauli.	Canonici Nigri.	
Item Prioratus .	Gippeswich, Sanctæ Trinitatis.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Briesete, Sancti Leonardi.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Bliteburh, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Buttele, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Leistune, Sanctæ Mariæ	Canonici Albi.	
Prioratus .	Riedlingfeld	Moniales Nigræ.	
Summa xvi.			

Hospitalia :—

Castella :— Oreforde, Eie, Clara, Liegate, Waletune, Bungeie, Framelingeame.

Insulæ :—

Aquæ dulces :—Sture, Spanne.

Aquæ salsæ :—

XIII.—DOMUS IN NORTHFOLKE.

Episcopatus.	Northwich, Sanctæ Trinitatis.	Monachi Nigri.	Religious houses in Norfolk.
Abbatia .	Holm, Sancti Benedicti	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Dierham, Sanctæ Mariæ	Canonici Albi.	
Prioratus .	Horsham, Sancta Fides	Monachi Nigri de Cunches.	
Prioratus .	Wimundeham, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri de Sancto Albano.	
Prioratus .	Binham, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri de Sancto Albano.	
Prioratus .	Bromholm, Sancti Sepulchri.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Tetforde, Sancti Andreæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Castelacre, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Wirham, Sancti Winevale.	Monachi Nigri de Musterel.	
Prioratus .	Tietforde, Sanctæ Mariæ et Sancti Johannis.	Canonici Nigri.	

Religious
houses in
Norfolk.

Prioratus .	Westacre, Sanctæ Mariæ et Omnium Sanctorum.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Panteneia, Sanctæ Mariæ Magdalensæ.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Welsingeham, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Cogesforde	Canonici Nigri.
Prioratus .	Soldeham, Sanctæ Crucis et Sanctæ Mariæ.	Moniales Albæ.
Prioratus .	Rudeham, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.
Prioratus .	Bukeham, Sancti Jacobi.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Tedford, Sancti Gregorii.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Karro, Sanctæ Mariæ .	Moniales Nigræ.
		Summa xx.

Hospitalia :—*Castella* :—Acre, Risinge, Bukeham.*Insulæ* :—*Aquæ dulces* :—Stokefere, Brumdune.*Aquæ salæ* :—

XV.—GRANTEBREGGESIRE.

Religious
houses in
Cambridge-
shire.

Episcopatus.	Heli, Sancti Petri et Sanctæ Etheldrithæ.	Monachi Nigri.
Abbatia .	Torneia, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri.
Prioratus .	Snaveshithe	Monachi Nigri.
Prioratus .	Bernwelle, Sancti Andreæ et Sancti Egidii.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Grantebregge, Sanctæ Radegundis.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Cheterich	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Suafram	Moniales Nigræ.
		Summa vii.

Hospitalia :—*Castella* :—Grantebregge et castellum Herewardi.*Insulæ* :—*Aquæ dulces* :—*Aquæ salæ* :—

XVI.—NICOLESCIRE ; DOMUS.

Episcopatus.	Nicole, Sanctæ Mariæ .	Clerici Sæculares.	Religious houses in Lincoln- shire.
Abbatia .	Bardeneia, Sancti Oswaldi.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Revesbi, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Ludeparc, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Kirkestede, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Suineshevede, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Valdeu, Sanctæ Mariæ .	Monachi Albi.	
Abbatia .	Torentune, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Brunne	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Simplingeham, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Heverholme, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Catteleia, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Sixle, Sanctæ Mariæ .	Canonici Albi et Moniales Albæ.	
Abbatia .	Bulintune, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Tupeholme, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi.	
Abbatia .	Stikeweld, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Afingeham, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Ormesbi	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Cotune	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia .	Niwehus, Sancti Martialis.	Canonici Albi.	
Prioratus .	Fristune	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Beaver, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri de Sancto Albano.	

Religious houses in Lincoln- shire.	Prioratus .	Diepinge	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Stamforde, Sanctæ Ma- riæ et Sancti Nicho- lai.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Hoketune parc, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Grimesbi, Sancti Au- gustini.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Torholme	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Helesham	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Torkeseie	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Oxeneia	Canonici Albi.
	Prioratus .	Stanesfelde	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Grenesfelde, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Grimesbi, Sancti Leo- nardi.	Moniales Nigræ.

Summa xxxiii.

Hospitalia :—*Castella* :—Nicole, Sliforde, Brumme, Stamforde, Biham,
Suineshevede.*Aquæ dulces* :—

XVII.—LEGESCESTRLE DOMUS.

Religious houses in Leicester- shire.	Abbatia .	Cumbe, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.
	Abbatia .	Gerewedune, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.
	Abbatia .	Legecestre, Sanctæ Ma- riæ.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Berewedune	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Calc	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Osulvestune	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Londa	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Stane	Moniales Nigræ.

Summa viii.

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ* :—

XVIII.—NORHAMTRESIRE.

Abbatia .	Burch, Sancti Petri . .	Monachi Nigri.	Religious houses in Northamp- tonshire.
Abbatia .	Pipwelle, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Abbatia .	Bitlesdene, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	
Abbatia .	Norhamtune, Sancti Ja- cobi.	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Withrop	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Norhamtune, Sancti Andreae.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Davintrie, Sancti Au- gustini Anglorum apostoli.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Luffelde, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Sancti Michaelis . . .	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Sulebi, Sanctæ Mariæ .	Canonici Albi.	
Prioratus .	Norhamtune, Sanctæ Mariæ.	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Catebi, Novus locus Sanctæ Mariæ et Sancti Thomæ.	Moniales de Sim- plingeham.	
Prioratus .	Sewardeslege, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Sancti Dewi, Sanctæ Trinitatis et Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Saucumbe, Sancti Petri	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Gare, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Moniales Nigræ.	

Summa xvi.

Hospitalia :—Sancti Johannis de Norhamtune.*Castella* :—de Norhamtune, de Rokingeham, Benig-
felde, Alderingtune.*Aquæ dulces* :—Use, Nene, Yse, Harperesbroc.

XIX.—HUNTINDUNESIRE.

Religious houses in Hunting- donshire.	Abbatia .	Rameseia, Sancti Bene- dicti.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Croilande, Sancti Guth- laci.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Saltreia, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.
	Prioratus .	Seint Ive	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Huntendune, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Sancti Neoti	Canonici Nigri. Summa vi.

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ dulces* :—

XX.—HERTFORDSIRE.

Religious houses in Hertford- shire.	Abbatia .	Sancti Albani	Monachi Nigri.
	Abbatia .		Monachi Albi.
	Prioratus .	Hertforde	Monachi Nigri.
	Prioratus .	De Bello-loco, Sanctæ Mariæ et Sancti Jo- hannis Baptistæ.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Chille.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Chiltre.	Moniales Nigræ. Summa vi.

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ dulces* :—

XXI.—BEDFORDSIRE.

Religious houses in Bedford- shire.	Abbatia .	Wardune, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.
	Abbatia .	Woburne, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.
	Abbatia .	Schikesande, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi et Moniales.
	Abbatia .	Helenstoe, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Bealliu, Sanctæ Mariæ Magdalenæ.	Monachi Nigri de Sancto Albano.

Prioratus .	Caldewelle, Sancti Jo-	Canonici Nigri.	Religious Houses in Bedford- shire.
	hannis Baptistæ.		
Prioratus .	De Prato, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri de	
		Sancto Albano.	
Prioratus .	Niuport	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Dunstapele, Sancti Pe-	Canonici Nigri.	
	tri.		
Prioratus .	Hanewode, Sancti Petri	Moniales Nigræ.	
		Summa x.	

Hospitalia :—de Bedeforde, Sancti Johannis Baptistæ.

Castella :—Walingeforde.

Aquæ dulces :—Tamisia.

XXII.—BUKINGEHAMSIRE.

Abbatia .	De Messendene, Sanctæ	Canonici Nigri.	Religious Houses in Bucking- hamshire
	Mariæ.		
Abbatia .	Parctretdune	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Nutle, Sanctæ Mariæ .	Canonici Nigri.	
Abbatia .	Lavendene, Sanctæ Ma-	Canonici Albi.	
	riæ.		
Prioratus .	De Bradewelle, Sanctæ	Monachi Nigri.	
	Mariæ.		
Prioratus .	Tykeforde, Sanctæ Ma-	Monachi Nigri.	
	riæ.		
Prioratus .	Ankerwic, Sanctæ Ma-	Moniales Nigræ.	
	riæ Magdalenæ.		

Summa vii.

Hospitalia :—de Bukingeham, Sancti Johannis Baptistæ.

Castella :—Lavendene, Bukingeham, Hameslepe.

Aquæ dulces :—Lovente, Use.

XXIII.—OXENEFORDESIRE.

Abbatia .	Egenesham, Sanctæ Ma-	Monachi Nigri.	Religious Houses in Oxfordshire,
	riæ.		
Abbatia .	La Briwere, Sanctæ	Monachi Albi.	
	Mariæ.		
Abbatia .	Tame, Sanctæ Mariæ .	Monachi Albi.	
Abbatia .	Oseneye, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.	

Religious Houses in Oxfordshire.	Abbatia .	Dorkecestre, Petri et Pauli et Sancti Birini	Canonici Nigri.
	Abbatia .	Godestowe, Sanctæ Ma- riæ et Sancti Johan- nis Baptistæ.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Coges	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Aucumbe, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Oxeneforde, Sanctæ Fritheswithæ.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Nortune	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Stodlege, Sanctæ Mariæ	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Garinge, Sanctæ Mariæ	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Littlemore	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Brakele, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.
			Summa xiii.

Hospitals
and castles.

Hospitalia :—de Nortune.
Castella :—Oxeneforde, Baneberi, Mideltune, Rokinge-
ham, Bukebi, Medelintune, Dadintune.
Aquæ dulces :—Charewelle.

XXIII.—GLOCESTRESIRE.

Religious Houses in Gloucester- shire.	Abbatia .	Glocestre, Sancti Petri	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Teukesberi, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Winchelecumbe, Sanctæ Mariæ et Sancti Ke- nelmi.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Kingeswde, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.
	Abbatia .	Chiringecestre, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Dierherste	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Lantonix, Sanctæ Ma- riæ.	Canonici Nigri.
			Summa vii.

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ dulces* :—Saverne, Avene.*Aquæ salsae* :—Sudwike.

XXV.—WIRECESTRÉSIRE.

Episcopatus.	Wircestre, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	Religious Houses in Worcester-shire.
Abbatia .	Evesham, Sanctæ Mariæ et Sancti Egwini.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Persore, Sanctæ Mariæ et Sanctæ Eadburgæ.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Alnecestre, Sancti Johannis.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Bordeslege, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Prioratus .	Malverne Major, Sanctæ Mariæ et Sancti Michaelis.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Malverne Minor, Sancti Egidii.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Elnecestre	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Stodlege	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Westwde	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Cochelle	Moniales Nigræ.	
Summa xi.			

Hospitalia :—Sancti Oswaldi, Infirmi item leprosi.

Hospitals and castles.

Castella :—Wirecestre, Almelege.

Aquæ dulces :—Saverne, Avene.

XXVI.—HEREFORDSIRE.

Episcopatus.	Hereforde, Sanctæ Mariæ et Sancti Ethelberti.	Clerici Sæculares.	Religious Houses in Herefordshire.
Abbatia .	Wigemore	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Hereforde, Petri et Pauli.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Bertune	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Cliforde, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri de Lewes.	

Religious Houses in Hereford- shire.	Prioratus .	Hereforde, Petri et Pauli et Sancti Guth- laci.	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Monemue, Sanctæ Ma- riæ et Sancti Floren- tii.	Monachi Nigri de Saumur.

Summa vii.

Hospitalia :—*Castella* :—Ricardi, Hereforde.*Aquæ dulces* :—Waie, Mune, Uske, Temethe.

XXVII.—SALOPESIRE.

Religious Houses in Shropshire.	Abbatia .	Salopesberi, Petri et Pauli et Sanctæ Mil- burgæ.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	Bildewas, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.
	Abbatia .	Cumbremere, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.
	Abbatia .	Lilleshelle	Canonici Nigri.
	Abbatia .	Hageman, Sancti Johan- nis apostoli.	Canonici Albi.
	Prioratus .	Weneloc, Sanctæ Mil- burgæ.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Stoe, Sancti Michaelis.	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Dudelege	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Brumfelde	Monachi Nigri.
	Prioratus .	Wigemore	Canonici Albi.

Summa x.

Hospitals,
castles, and
waters.*Hospitalia* :—Bertune, Salopesberi, Bruges.*Castella* :—Bruges, Salopesberi, Castellum Helgod,
Corfham, Ludelau, Elsemere, Cnucin, Blancmustier, et
aliud Blacmustier.*Aquæ dulces* :—Saverne, Tirne, Mele, Blodwelle,
Cunette.

XXVIII.—CESTRESIRE.

Episcopa- tus.	Cestre, Sancti Johan- nis.	Clerici sæculares.	Religious Houses in Cheshire.
Abbatia .	Cestre, Sanctæ Were- burgæ.	Monachi Nigri.	
Abbatia .	Deulecresse, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Prioratus .	Brekenheved, Sancti Jacobi.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Nortune.	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Cestre, Sanctæ Mariæ.	Moniales Nigræ.	
Summa vi.			

Hospitalia :—

Castella :—Cestre.

Aquæ dulces :—De, Mereseie, Rible, Wire.

Aquæ salcæ :—Mare.

XXIX.—WAREWIKESIRE.

Abbatia .	Bordeslege, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	Religious Houses in Warwick- shire.
Abbatia .	Stanlege, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	
Prioratus .	Coventre, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus .	Warewic	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Kenlewerthe	Canonici Nigri.	
Prioratus .	Wrokeshale	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	Hinewde	Moniales Nigræ.	
Abbatia .	Cumbes	Monachi Albi.	
Abbatia .	Merevaus	Monachi Albi.	
Summa ix.			

Hospitalia :—

Castella :—

Aquæ dulces :—Avene.

XXX.—STAFORDSIRE.

Religious
Houses in
Stafford-
shire.

Abbatia .	Burtune, Sanctæ Mariæ et Sanctæ Modwen- næ.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Tutteberi	Monachi Nigri.
Prioratus .	Lappele, Sancti Remi- gii.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Feirewelle, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Stane, Sancti Wilfati .	Canonici Nigri.
Prioratus .	Briuerne, Sanctæ Ma- riæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Briuerne, Sancti Leo- nardi.	Moniales Albæ.
Prioratus .	Pollesworthe, Sanctæ Eadithæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Eatune	Moniales Nigræ.
	Lichesfeld, ubi fuit epi- scopatus quondam.	Clerici sæculares.
Prioratus .	Rependune, Sanctæ Ma- riæ.	Canonici Nigri.

Summa xi.

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ dulces* :—

XXXI.—DEREBISIRE.

Religious
Houses in
Derbyshire.

Prioratus .	Dereleye vel Greselege	Canonici Nigri.
Prioratus .	Derebi, Sancti Jacobi .	Monachi Nigri.
Prioratus .	Derebi	Moniales Nigræ.

Summa iii.

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ dulces* :—

XXXII.—NOTINGEHAMSIRE.

Abbatia	Ruford in Sirewde, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	Religious Houses in Notting- hamshire.
Prioratus	Lentune, Sanctæ Trini- tatis.	Monachi Nigri.	
Prioratus	Blithe, Sanctæ Mariæ.	Monachi Nigri.	
Prioratus	Thurgartune, Sancti Pe- tri.	Canonici Nigri.	
Prioratus	Rodeford, Sanctæ Ma- riæ et Sancti Cuth- berti.	Canonici Nigri.	
Prioratus	Newestede in Sirewde.	Canonici Nigri.	
Prioratus	Wilebek, Sancti Jacobi	Canonici Albi.	
Summa vii.			

Hospitalia :—*Castella* :—*Aquæ dulces* :—

XXXIII.—EVERWIKSIRE.

Archiepi- scopatus.	Eboraci	Clerici sæculares.	Religious Houses in Yorkshire.
Episcopatus	Dunelmensis, Sancti Cuthberti.	Monachi Nigri.	
Abbatia	Eboraci, Sanctæ Mariæ	Monachi Nigri.	
Abbatia	Selebi, Sancti Germani	Monachi Nigri.	
Abbatia	Witebi, Sancti Petri et Sanctæ Hildæ.	Monachi Nigri.	
Abbatia	Melsa, Sanctæ Mariæ in Holderness.	Monachi Albi.	
Abbatia	Wattune, Sanctæ Ma- riæ.	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia	Wicham	Canonici Albi et Moniales.	
Abbatia	Bellalande, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	
Abbatia	Rievals, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Abbatia	Rokes, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Abbatia	Salleie, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	
Abbatia	Kerkestale, Sanctæ Ma- riæ.	Monachi Albi.	

Religious
Houses in
Yorkshire.

Abbatia .	Funtaines, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.
Abbatia .	Girvals, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.
Prioratus .	Eboraci, Sanctæ Trinitatis.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Pumfreit, vel Kerkebi, Sancti Johannis Evangelistæ.	Monachi Nigri.
Prioratus .	Wartres, Sancti Jacobi	Canonici Nigri.
Prioratus .	Bridlintune, Sanctæ Mariæ et Sancti Nicolai.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Martune	Canonici Nigri.
Prioratus .	Kirkeham, Sanctæ Trinitatis.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Adrax, Sancti Nicolai.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Niuburh, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.
Prioratus .	Blithe, Sanctæ Katerinæ	Monachi Nigri.
Prioratus .	Giseburne, Sanctæ Mariæ.	Canonici Nigri.
Prioratus .	Nostle, Sancti Oswaldi	Canonici Nigri.
Prioratus .	Mealtune, Sanctæ Mariæ.	Canonici Albi.
Prioratus .	Eboraci infra civitatem, Sancti Clementis.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Swine in Holdernesse .	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Kellinge, Sanctæ Mariæ et Sanctæ Helenæ.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Molsebi, Sancti Johannis Apostoli.	Moniales Nigræ.
Prioratus .	Duue, Sanctæ Mariæ .	Moniales Albæ.
Prioratus .	Russedale	Moniales Albæ.
Prioratus .	Sinnintheit, Sanctæ Mariæ.	Moniales Albæ.

Summa xxxiv.

Hospitals,
castles, and
waters.

Hospitalia:—Eboraci, Sancti Petri et Sancti Nicholai.

Castella:—Eboraci, Richeunt, Pumfreit, Mealtune, Scardeburh, Pikeringe, Sceltune, Tikehelle, Kuningeburh, Cerveltune, Middelham, Cnaresburh.

Aquæ dulces:—Uise, Suale, Jor, Wenet, Nid, Wisc, Liemwic, Hul, Teise, Dereta, Hwerf, Air, Don, Dere-wente.

XXXIV.—RICHEMUNTSIRE.

Abbatia	Holm-Coltram, Sanctæ Mariæ.	Monachi Albi.	Religious Houses in Richmondshire.
Abbatia	Richemunt, Sanctæ Agathæ.	Canonici Albi.	
Abbatia	Coverham	Canonici Albi.	
Abbatia	Eglestune, Sanctæ Mariæ	Canonici Albi.	
Prioratus	Richemunt, Sancti Martini.	Monachi Nigri.	
Prioratus	Lancastre	Monachi Nigri.	
Prioratus	Woderhall, Sanctæ Trinitatis.	Monachi Nigri.	
Prioratus	Egremunt	Monachi Nigri.	
Prioratus	Carduil, Sanctæ Mariæ	Canonici Nigri.	
Prioratus	Cungeshefed, Sancti Leonardi.	Canonici Albi.	
Prioratus	Elintune	Moniales Nigræ.	
Prioratus	Marrig, Sancti Andreæ	Moniales Nigræ.	
Prioratus	Ingelwde, Sanctæ Mariæ	Moniales Nigræ.	
Prioratus	Hanepol, Sanctæ Mariæ	Canonici Albi et Moniales.	
Summa xii.			

IN EPISCOPATU DUNELMENSIS,

	Sancti Cuthberti . . .	Monachi Nigri.	Religious Houses in Durham and Northumberland.
Abbatia	Morpathe, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Prioratus	Tinemuthe, Sancti Oswini regis.	Monachi Nigri de Sancto Albano.	
Prioratus	Mai vel Segelberge . .	Monachi Nigri.	
Prioratus	Ferne-ealande	Monachi Nigri.	
Prioratus	Brenkeburh	Canonici Nigri.	
Prioratus	Alnewic	Canonici Albi.	

IN LOENEIS REGIS SCOTLÆ.

Abbatia	Niwebotle, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	Religious Houses in Lothian.
Abbatia	Mailros, Sanctæ Mariæ	Monachi Albi.	
Abbatia	Drereburh	Canonici Albi.	
Abbatia	Kelzhi, Sanctæ Mariæ	Monachi Grisii.	
Abbatia	Caldestream	Moniales Nigræ.	
Prioratus	Coldingeham	Monachi Nigri.	

Religious Houses in Lothian.	Abbatia .	Geddewrthe	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Hadintune	Moniales Albæ.
	Abbatia .	Edeneburch	Canonici Nigri.
	Prioratus .	Suthberewich	Monachi Albi.
	Prioratus .	Northberewic	Moniales Nigræ.
	Prioratus .	Eccles	Moniales Albæ.

IN COMITATU DE FIF IN SCOTIA.

Religious Houses in Fife,	Episcopatus	Sancti Andreæ	Canonici Nigri et Keledei.
	Abbatia .	Sanctæ Trinitatis de Dunfermelin.	Monachi Nigri.
	Abbatia .	de Struelin	Canonici Nigri.
	Prioratus .	de Mai	Monachi Nigri de Radinge.
and other parts of Scotland.	In Insula	Sancti Columbæ	Canonici Nigri.
	Abbatia .	de Lundores	Monachi de Tyrun.
	Prioratus .	de Pert	Moniales Nigri.
	Abbatia .	de Scone	Canonici Nigri.
	Abbatia .	de Cupre	Monachi Albi.
	Prioratus .	de Roslinot	Canonici Nigri.
	Abbatia .	de Aberbrothoc	Monachi de Tyrun.
	Episcopatus	de Dunkeld Sancti Co- lumkille.	Canonici Nigri et Keledei.
	Episcopatus	de Brechin	Keledei.
	Episcopatus	de Aberde	
	Episcopatus	de Mureve	
	Prioratus .	de Hurcard	Monachi Nigri de Dunfermelin.
	Abbatia .	de Kinlos	Monachi Albi.
	Episcopatus	de Ros	Keledei.
	Episcopatus	de Glescu	Canonici sæcula- res.
	Abbatia .	Sancti Kinewini	Monachi de Turun.
	Episcopatus	de Galeweie, Abbatia de Candida Casa.	Monachi Albi.
	Episcopatus	de Dumblein	Keledei.
	In Insula .	Abbatia	Keledei
Summa xxii.			

EPISCOPATUS ET ABBATIE IN WALLIA.

IN EPISCOPATU SANCTI DAVID.

Abbatia .	de Blankalanda . . .	Monachi Albi.	Religious Houses in the diocese of S. Davids.
Abbatia .	de Stratafflorida . . .	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Cumhil, hoc est Val- lis Longa.	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Sancto Degmele . .	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Premustre	Canonici Albi.	
Abbatia .	de Lanter	Moniales Albæ.	
Prioratus .	de Lantonia	Canonici Nigri.	
Prioratus .	de Castello Haroldi . .	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Brakeni	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Langle	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Redebi	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Sancto Claro	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Pembroc	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Karmelil	Canonici Nigri.	
Prioratus .	de Haverforde	Canonici Nigri.	

IN EPISCOPATU DE LANDAF.

Abbatia .	de Neath	Monachi Albi.	In the diocese of Llandaf.
Abbatia .	de Margam	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Karliun	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Tinterne	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Castello Brus . . .	Moniales Nigræ.	
Prioratus .	de Weni	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Kerdif	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Penard	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Novoburgo	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Bassele	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Golclive	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Striguil	Monachi Nigri.	
Prioratus .	de Bergevene	Monachi Nigri.	

IN EPISCOPATU SANCTI ASAPH.

Abbatia .	de la Pole	Monachi Albi.	In the diocese of S. Asaph.
Abbatia .	de Valle Crucis	Monachi Albi.	
Abbatia .	de Hudham	Moniales Albæ.	
Abbatia .	de Dom	Monachi Albi.	

IN EPISCOPATU DE BANGOR.

Religious Houses in the diocese of Bangor.	Abbatia .	de Abertumagh . . .	Monachi Albi.
	Abbatia .	de Kemei	Monachi Albi.
	Abbatia .	de Basingwerc . . .	Monachi Albi.
	Abbatia .	de Insula Enlit . . .	Monachi Albi.
	Prioratus .	de Emisenoc	Monachi Albi per se.

Mons est in Guallia et dicitur Morige, a quo Sabrina oritur ex una parte et Waia ex altera parte, quæ inter Glocestre et Bristoe cadit in Sabrinam.

DE ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS MUNDI.

The author
abhors idleness, and
therefore
makes out
a list of episcopal sees,
throughout
the world.

Quoniam otiositas, quæ specialis inimica est animæ, cunctis nociva, mihi vero semper odiosa est, post cro nicam meam ab obitu regis Henrici primi inchoatam, post Anglicanæ terræ descriptionem, quot scilicet Anglia habeat comitatus, quot in ipsis comitatibus episcopatus habeat, abbatias vel prioratus, et cujus ordinis sint vel habitus; post gesta regum Angliæ et archiepiscoporum Cantuariensis ecclesiæ succincta brevitate compilata, ad archiepiscopos totius mundi et episcopos conscribendos modicus et exilis ego Gervasius stilum arripio, et cujus archiepiscopi ipsi episcopi suffraganei sint, vel cujus incolæ regionis. A summo igitur vertice, sacrosanctæ videlicet sedis apostolicæ summo pontifice nostro Clemente Tertio incipiendum est, et sic per singulos, prout Deus dederit ad infima descendendum. Licet igitur omnes archiepiscopi de consecratione sint summi pontificis, suos tamen speciales, tam episcopos quam archiepiscopos, habet suffraganeos, qui ad ipsius solummodo pertinent jurisdictionem, et ipsius specialem expetunt benedictionem, sicut in subsequentibus notatum est.

Sees immediately dependent on Rome.

Dominus papa non solum Romani imperii sed et totius mundi optinet principatum, et hos suæ ditionis

et benedictionis habet suffraganeos; episcopum Papiensem, episcopum Plesentinum, Ferariensem, Velletrensem, Riminensem, Pisauriensem, Farensem, Orbinateensem, Senogariensem, Calensem, Gubiensem, Elmonensem, Anconitanum, Auximanum, Humoratum, Firmanum, Esculanum, Camerinensem, Aprutinum, Pesensem, Theatinum, Sancti Pelini, Marsicanum, Fortunanum, Reatinum, Tiburtinum; in Campania, Signinum, Anagninum, Ferentinum, Alatrium, Verulanum, Soranum, Equinas, Gaetanum, Fundanum, Terracinensem.

Sees immediately subject to the pope.

In ducatu Spoletano, Florentinum, Areatinum, Urbevitanum, Perusinum, Fuliginacensem, Spoletanum, Narnensem, Sancti Gemini, Ortanum, Sutrinum, Cornetanum, Tuscanellæ, Suana.

In Tuscia, Lucanum, Senelavelle, Clusinum, Ferentinum.

In Sicilia, Siracusanum.

In Apulia, Trojanum: et præter istos habet cardinales, videlicet, Hostiensem, Portuensem, Albanum, Tusculanum, Prænestinum, Sabinensem, archiepiscopum Senensem et Pisanum.

In regno Siciliæ isti sunt archiepiscopi; Capuanus, Neapolitanus, Salernitanus, Amalfitanus, Surrentinus, Beneventanus, Consanus, Tranensis, Agrentinus, Barensis, Brundusinus, Otrente, Cusentinus, Reginus.

Archiepiscopal sees in the kingdom of Sicily.

In insula quadam Siciliæ Messanus, Panormitanus, Montis Regalis; quot isti habeant suffraganeos nondum scimus.

Patriarcha Jerosolimitanus quatuor habet archiepiscopos suffraganeos: Tirensem, Cæsariensem, Nazarenum, Petracensem; et alios habet episcopos tres, Bethleemitanum, Lidensem, Ebronensem.

Patriarchate of Jerusalem.

Archiepiscopus Tirenسيس hos habet suffraganeos; Acconensem, Sidoniensem, Beritensem, Paneadensem. Archiepiscopi Cæsariensis suffraganeus est Sebastiensis solus. Archiepiscopi Nazareni suffraganeus est Tiberiadensis; archiepiscopus Petracensis nullum habet suffraganeum.

Sees in the
patriarchate
of Antioch.

Patriarcha Antiochenus habet archiepiscopos suffraganeos tres, videlicet, Tarcensem, Albenensem, Mamistrensem. Hii omnes suffraganeis carent. Patriarcha vero alios habet episcopos suffraganeos: Sardicensem, Gabulensem, Anteradensem, Bibliensem, Valaniensem.

Sees in the
dominion of
Venice:

Venetia ducatus est, tres habens archiepiscopos quorum primas est archiepiscopus Gradensis. Suffraganei ejus; episcopi Castellanus, Torcellanus, Casulanus, episcopus Civitatis Novæ, Caprulanus, Clugensis.

Archiepiscopus Jadrensis: suffraganei ejus episcopus Epulanus, Veglensis, Arbensis, Parensis, Carpsensis et Civitatis Novæ.

Dalmatia.

Archiepiscopus Raguensis: suffraganei ejus episcopus Spaladensis, episcopus Taurensis et episcopus——.

Sees in Pro-
vence.

Provincia tres habet archiepiscopos; Ebredunensem, Aquensem, Arelatensem. Ebredunensis sex habet suffraganeos, scilicet Dignensem, Seneciensem, Antipolitatum, Ventiensem, Gladetensem, Nitiensem.

Archiepiscopus Aquensis habet quinque suffraganeos; Vapincensem, Sistiensem, Aptensem, Forojuliensem et Regensem.

Archiepiscopus Arelatensis habet suffraganeos octo; Marsiliensem, Tolonensem, Avinionensem, Cavalmonensem, Carpentolatensem, Aureolensem, Avasionensem et episcopum Sancti Pauli.

Sees in
Hungary.

Hungaria regnum est duos habens archiepiscopos; Strigoniensem et Colosiensem. Strigoniensis suffraganei sunt episcopus Agriensis, Wacensis, Quinque Ecclesiensis, Vespertiensis, Georiensis, Nitrensis. Colosiensis archiepiscopi suffraganei sunt episcopi Transilvanus, Chimadiensis, Waradiensis et Sagraviensis.

In Sclavonia quæ et Dalmatia, dicuntur archiepiscopi esse duo, Salonitanus, Jazarenus.

Sees under
Milan.

Archiepiscopus Mediolanensis xiiii. habet suffraganeos episcopos; Cremonensis, Brixensis, Bergamensis, Laudensis, Novariensis, Vercellensis, Iponensis, Taurinensis, Vigintimiliacensis, Albeganensis, Albensis, Astensis, Aquensis, Terdonensis.

Archiepiscopus de Ravenna suffraganeos habet xv. : Sees under
 episcopus Parmensis, Reginonensis, Mutinensis, Forim-
 populiensis, Bononiensis, episcopus Sancti Cassiani de
 Imola, episcopus Faventinus, Foroliviensis, Chesanaten-
 sis, Sarcenatensis, Ficodensis, Cumaclensis, Plesensis,
 Ferariensis, et episcopus in palude.

Archiepiscopus Salzburgensis septem habet suffra- Salzburg;
 ganeos : episcopus Ratisponensis, Frisiensis, Brixensis,
 Pataviensis, Tridentinus, Curcensis, Curensis.

Archiepiscopus Madebergensis quinque habet suffra- Magdeburg;
 ganeos : episcopus Cicensis, Patelburgensis, Prandebur-
 gensis, Merseburgensis, Missensis.

Archiepiscopus Maguntinus novem habet suffraganeos : Mentz.
 Bavebericensis, Erbpolensis, Augustensis, Constantiensis.
 Arjentinensis, Spirensis, Wormatiensis, Halberstadensis.

In Dacia archiepiscopus Lundensis vel Scanensis ; Sees in
 suffraganei ejus Rosindensis, Othemciensis, Silewicensis,
 Ripensis, Wibergregensis, Arusiensis, Burguliensis.

In Norwegia archiepiscopus Nidarosiensis : suffraganei Norway;
 ejus episcopus Bergensis, Stavangensis, Asloensis,
 Hamercopensis. In insula Fareia est episcopus unus
 et in Orkeneia.

In Suethia archiepiscopus Upsalensis : suffraganei Sweden;
 ejus episcopus Stregnensis, Arusiensis, Scariensis,
 Lungacopensis. In Islandia est episcopus de Slaholt,
 et episcopus de Tingere.

In Grenlandia episcopus de Gorthum, episcopus de Greenland.
 Suthreie, episcopus de Gantelandia.

In Francia archiepiscopus Remensis ; suffraganei Sees in
 episcopus de Chaaluns, episcopus de Loun, episcopus
 de Seisun, episcopus de Sancto Leto, episcopus de
 Beweis, episcopus de Niuun, de Arraz, de Cambrai,
 de Turnai, de Terruane, de Amiens.

Archiepiscopus Senonensis : suffraganei ejus, epi-
 scopus de Aucerre, episcopus de Nevers, de Orliens,
 de Chartres, de Paris, de Mealz, de Trois.

Archiepiscopus Burdegalensis : suffraganei ejus, epi-

List of sees
in Franco.

scopus Pictavensis, Santonensis, Lingonensis, Petragoricensis, Venetiensis, Besacensis.

Archiepiscopus Lugdunensis: suffraganei ejus episcopus Edunensis, Lingonensis, Cabilonensis, Matisconensis.

Archiepiscopus Turonensis; suffraganei ejus episcopus Cenomannensis, Andegavensis, Nannetensis, Aletensis, Redonensis, Leonensis.

Archiepiscopus Rothomagensis: suffraganei ejus, episcopi Constantiensis, Bajocensis, Agenensis, Luxoviensis, Sagiensis, Ebroicensis.

In England.

ANGLIÆ. In Anglia sunt archiepiscopi duo; Cantuariensis qui est totius Angliæ primas et Walliæ, et archiepiscopus Eboracensis. Cantuariensis archiepiscopi suffraganei sunt, archiepiscopus Eboracensis, Lundoniensis, Wintoniensis, Heliensis, Roffensis, Lincolnienensis, Bathoniensis, Norwicensis, Herefordensis, Cestrensis, Wigorniensis, Exoniensis, Saresberiensis, Cicestrensis. In Guallia, Pangorensis, Landavensis, Menevensis, et episcopus Sancti Asaph.

Archiepiscopus Eboracensis unum habet suffraganeum, scilicet Dunelmensem.

In Scotland.

SCOTIÆ. Episcopi regni Scotiæ, qui nullum habent archiepiscopum, sunt hii; episcopus Sancti Andreæ, episcopus de Berechin, episcopus de Aberdeia, episcopus de Catenes, episcopus de Ros, episcopus de Dunkelde, episcopus de Dublein, episcopus de Glasco, episcopus de Galeweie, episcopus de Mureve, episcopus de Argeuel.

In Ireland.

HIBERNIA. In Hibernia sunt archiepiscopi quatuor; Armakensis; suffraganei ejus Lughdunensis, Cenensis, Tarenensis, Ardahactensis, Tuenensis, Conorensis, Rathpothnensis, Cluenerardensis, episcopi viii. Casselensis archiepiscopus; suffraganei ejus xi.: episcopus Lismorensis, Corcensis, Immelechensis, Cluainuimensis, Artmorensis, Lumniacensis, Kildabewensis, Waterfordensis, Artfertensis, Ennabrensis.

Archiepiscopus Divelinensis; suffraganei ejus sex; ^{List of sees in Ireland.}
episcopus Bistahnensis, Fernensis, Lethglensis, Kildarensis, Earipolensis, Wasefordensis.

Archiepiscopus Tuamensis; suffraganei ejus quinque;
episcopus Chienfernensis, Killatensis, Maigonensis, Alfinensis, Achatensis.

Archiepiscopus Bituricensis, archiepiscopus de Besen- ^{The list is incomplete.}
cun, archiepiscopus Coloniensis, archiepiscopus Viannensis, archiepiscopus Mediolanensis, archiepiscopus de Ravenna, archiepiscopus de Trevis; horum suffraganei nobis desunt.¹

---

¹ These follow in a later hand and lighter ink:—

Summa episcopatum regni Scotiæ cum ecclesiis in eisdem contentis;

- Episcopatus Sancti Andreæ, viii. xviii. li. vi. s.
- Episcopatus Glascuensis, iiii. iii^{xx}. li. xiii. s. iii. d.
- Episcopatus Catanes, ii. iii^{xx}. vi. li. xiii. s. ob.
- Episcopatus Rossensis, cccli. li. xiv. s. viii. d. ob.
- Episcopatus Moraviensis, mcccvi. li. xv. s. vii. d.
- Episcopatus Lismorensis, cclxxx. li. xxvi. s. viii. d.
- Episcopatus Brikanensis, ccccl. li. xiii. s. iii. d.
- Episcopatus Dublanensis, dcvi. li. xiii. s. iii. d.
- Episcopatus Dunkeldensis, mccvi. li. vi. s. viii. d.
- Episcopatus Aberdenensis, mdcx. li. ix. s. iii. d.
- Episcopatus Candidæ Casæ, cccli. li.

INDEX.

INDEX.

A.

Abbotsbury, abbey in Dorset, ii. 422.
 Aberbrothoc, abbey of, ii. 442.
 Aberconway, archbishop Winchelsey visits Edward I. at, ii. 311.
 Aberdeen, bishopric of, ii. 442, 448, 449.
 Abergavenny, priory of, ii. 448.
 Abertumagh, monastery, ii. 444.
 Abingdon, monastery at, ii. 421.
     Siward the chorepiscopus buried at, ii. 362.
     the prior of Rochester made abbot of, i. 385.
 Edmund of, archbishop of Canterbury, *see* Canterbury.
 Robert of, brother of the archbishop, empowered to act for the archbishop, ii. 161.
     acknowledges his imperfect powers, ii. 164.
     receives new credentials, ii. 165.
 Abren, Sabrina, ii. 6.
 Absalom, monk of S. Augustine's, i. 136.
 Achaeteonensis, episcopus, i. 286.
 Acre, visit of the bishop of, to England, i. 293; ii. 88.
     taken by Saladin, i. 374, 375.
     archbishop Baldwin dies at, i. 488; ii. 405, 406.
     Philip arrives at, ii. 88.
     Richard arrives at, i. 489; ii. 88.
     taken, i. 490; ii. 88.
     Philip leaves, i. 512.
     conduct of the duke of Austria at, i. 514; ii. 90.
     services of Hubert Walter at, i. 517; ii. 406.

Acre, Castle, in Norfolk, ii. 428.
     priory of, ii. 427.
 Adeliza, second wife of Henry I., i. 92; ii. 70, 377, 378.
     confounded with queen Matilda, i. 112.
     receives the empress Matilda at Arundel, i. 110.
 Adisham, given to Christ Church, Canterbury, ii. 28.
     made security for the compact with Boniface, ii. 209.
     mentioned as Hedesham, ii. 277.
 Aencurt, Oliver de, captured at Lincoln 1217, ii. 111.
 Æneas, ii. 5, 21.
 Aganippus, husband of Cordeilla, ii. 7, 8.
 Agen, misdeeds of the English in, ii. 303, 304.
     bishop of, at the Council of le Mans, i. 198.
 Agrigentum, Bartholomew bishop of, i. 264.
 Ailmar, Elmar, the archdeacon, betrays Canterbury to the Danes, ii. 53, 359.
 Aire, river in Yorkshire, ii. 440.
 Aix-la-Chapelle, coronation of king Richard at, ii. 206.
 Alan, earl, count of the Bretons, at the battle of Lincoln, i. 114, 116.
     prior of Canterbury, and abbot of Tewkesbury, *see* Canterbury, Tewkesbury.
 Alban, Saint, martyrdom of, ii. 15.
     monastery of, *see* S. Alban's.
 Albanactus, son of Brutus, ii. 6.
 Albania, northern Britain, called from Albanactus, ii. 6, 7.
 Albano, bishop of, brings Anselm's pall, ii. 374.
     Walter, bishop of, i. 265.

Albano—*cont.*

- Berard, bishop of, visits England in 1295, ii. 311.
 is present at a council at London, ii. 312.
 mediates for peace with France, ii. 313.
 leaves England, ii. 314.
- Alberic, abbot of Vercelli, made bishop of Ostia, i. 101.
 legate to England, i. 73, 101; ii. 384.
 summons the bishops to council at Westminster, i. 102.
 consecrates archbishop Theobald, i. 109; ii. 384.
 returns to Rome, i. 109.
 pronounces the deposition of archbishop William of York, i. 134.
- Albert, legate from Alexander III. to Henry II., i. 236, 237.
 receives his abjuration at Avranches, i. 238.
 becomes pope as Gregory VIII., i. 388.
- Albert, the margrave, i. 266.
- Alberville, Robert de, captured at Rochester in 1216, ii. 110.
- Albini, William of, captured at Rochester in 1216, ii. 110.
- Alclud (Dumbarton), foundation of, ii. 7.
- Alderington, castle in Northamptonshire, ii. 431.
- Aldington, land of Christ Church at, ii. 49.
 archbishop Edmund at, ii. 138, 139.
 Boniface appoints Wenehepe prior of Dover at, ii. 247.
- Aldreemus, duke of Normandy, ii. 15.
- Alençon, archbishop Baldwin's dealings with his monks at, i. 330, 391, 396, 402, 404, 441.
- Alesine, i. 263.
- Alexander, Becket's clerk, i. 186.
- Alexander, proctor at Rome in 1241, ii. 188, 191.
- Alexander II., king of Scots, sent by his father king William to John, ii. 108.
 succeeds as king, ii. 108.
 marries John's daughter, ii. 112.

- Alexander III., king of Scots, marries the daughter of Henry III., ii. 203.
 attends the coronation of Edward I., ii. 278.
 his wife Margaret dies, ii. 279.
 his death and the troubles that followed, ii. 297.
- Alferius, ealdorman, enemy of the monks, ii. 51.
- Alfonso, son of Edward I., dies, ii. 292.
- Alfred, king of the English, ii. 36, 39, 50, 349.
 his legislation, ii. 10.
 sketch of his reign, ii. 44, 45.
- Alhmund, father of Egbert, ii. 41, 42.
- Alisia (Adela), mother of king Stephen, ii. 381.
- Allectus, king of Britain, ii. 15.
- Almain, Henry of, son of Richard of Cornwall by his first wife, ii. 206.
 goes to Germany, ii. 215.
 returns with the young earl of Gloucester, ii. 216.
 arrives at Dover in 1263, ii. 219.
 is arrested in France, ii. 222.
 is kindly received there by the king, ii. 224.
 joins Edward against the barons, ii. 226.
 is with the king at Dover, ii. 229.
 goes to Amiens, ii. 232.
 given as a hostage after the battle of Lewes, ii. 237.
 sent to Dover, ii. 238.
 goes to Paris with Edward in 1269, ii. 249.
- Almaria, captured in 1147, i. 138.
- Almelege, castle in Worcestershire, ii. 435.
- Alnecestre, abbey in Worcestershire, ii. 435.
- Alnwick, priory of, ii. 441.
 castle, besieged by William the Lion, i. 247.
 he is captured at, i. 249.
- Alpe, archbishop Elfsin dies on the, ii. 353.
- Amboise, promised by the younger Henry to Theobald of Blois, i. 243; ii. 81.
- Amesbury, monastery of, ii. 420.

Amesbury—cont.

reformed by Henry II., i. 261.

Eleanor, widow of Henry III., buried at, ii. 299.

Amiens, Thidric bishop of, assists at the consecration of Gilbert Foliot, i. 185.
arbitration of Lewis IX. at, ii. 226, 228, 232.

Boniface appoints a prior of Canterbury at, ii. 228.

Amphibalus, discovery of his relics, i. 265.

Anacletus, brother of Pandrasus, ii. 5.

Anacletus, antipope, i. 100, 101.

Anagni, John of, cardinal of S. Mark, papal legate, i. 64–68, 446, 450, 501.
his mediation between Henry II. and Philip, i. 446.

collects money in Poitou, i. 453.

letter from the monks of Canterbury to, i. 462, 463.

arrives at Dover, i. 474.

his admission discussed, i. 481.

visits Canterbury, i. 482.

his advice, i. 483.

leaves England, i. 483.

his letters, i. 64, 65, 501, 502.

Benedict of, chosen pope as Boniface VIII., ii. 311.

troubles of Boniface VIII. at, ii. 319, 320.

Andely, quarrel of the archbishop of Rouen with king Richard touching, i. 544.

document dated at, i. 559.

castle fortified at, ii. 90.

claimed by Philip, ii. 93.

Andragius, king of Britain, ii.

Andrew John, vision of the monk, i. 338, 339.

Andrew, prior of Winchester, *see* Winchester.

Andria, count Roger of, i. 266.

Androgeus, history of, ii. 11, 12.

Angers, bishop of, at the council of le Mans, i. 198.

mentioned in the will of Henry II., i. 299.

monasteries in England dependent on, ii. 423, 424.

Anglefeld (Englefeld), William, itinerant justice in Kent, ii. 205, 218.

Anglesey, occupied by Edward I., ii. 290.

Angoulême, count of, Richard I. besieges a castle of his, i. 592; ii. 90.

father of queen Isabella, dies, ii. 94.

bishop of, at the council of le Mans, i. 198.

Angoumois, overrun by Richard in 1194, i. 527.

claimed by queen Isabella, ii. 95.

Anjou, Fulk count of, i. 93.

Geoffrey, son of Fulk, husband of the empress Matilda, i. 93; ii. 70, 71.

overruns Normandy in 1140, i. 113; ii. 78.

allows his son Henry to visit England in 1142, i. 128.

sends for him home, i. 131.

dies, i. 147; ii. 75.

and is buried at le Mans, i. 147.

mentioned, i. 299.

Geoffrey of, brother of Henry II., assists Lewis VII. against his brother, i. 149, 150; ii. 75.

his castles taken by Henry in 1155, i. 162; ii. 77.

Charles count of, ii. 225.

Ankerwyke, priory in Buckinghamshire, ii. 433.

Anlaf, son of Sihtric, king of the Danes, ii. 46, 47, 48.

king of Norway, ii. 53, 357.

Antioch, threatened by Saladin, i. 374.

Reginald of Châtillon, prince of, killed, i. 374.

sees in the patriarchate of, ii. 446.

Antwerp, Richard embarks at, i. 523.

Aosta, Anselm born at, ii. 370.

Apingland, estate of Christ Church at, ii. 35.

Ardagh, bishop of, i. 235; ii. 448.

Ardfert, bishop of, i. 236; ii. 448.

John, bishop of, ii. 139.

Ardmore, bishop of, i. 236; ii. 448.

Arete, Arezzo, Richard le Grand dies at, ii. 128.

- Arles, archbishopric of, ii. 446.
 Etherius, archbishop of, i. 42; ii. 27, 328, 330.
- Apebrok, water in Sussex, ii. 419.
- Appledore, lands of Christ Church at, ii. 56.
 the wall at, broken down by the sea, ii. 293.
- Apulia, Roger duke of, defeated by the emperor Lothar, i. 100.
 ravaged by Henry VI., i. 527.
- Aragon, king of, ii. 293.
- Arches, castle of, demanded by Philip, ii. 93.
- Argyle, bishopric of, ii. 448.
- Armagh, archbishop of, i. 235; ii. 448.
 sees in his province, ii. 448.
- Albert, archbishop elect of, negotiates between the archbishop and monks of Canterbury in 1239, ii. 159, 160, 164, 165.
 has to go to Cologne and Paris, ii. 164.
- Armorica, colonised by the Britons, ii. 16.
- Arroaise, order of, bequest of Henry II. to, ii. 16.
- Arthgallo, king of Britain, ii. 10.
- Arthmail, king of Britain, ii. 11.
- Arthur, king of the Britons, exploits of, ii. 19.
- Arthur, duke of Brittany, besieges his grandmother at Mirabel, ii. 94.
 taken prisoner by John, ii. 94.
 his death attributed to John, ii. 94.
 inquiry into the circumstances of his death, ii. 95.
- Arthur, son of John of Brittany, born, ii. 216.
- Artois, Robert count of, drowned, ii. 203.
- Arundel, the empress Matilda received at, i. 110.
 Stephen marches on, i. 110.
 priory and castle of, ii. 419.
- Arundel, earls of:
 William, husband of queen Adeliza, i. 110.
 his speech at Wallingford in 1153, i. 154; ii. 76.
- Arundel, earls of—*cont.*
 is sent by the king to the pope in 1164, i. 190.
 his arguments, i. 198.
 maintains the cause of Henry II. in 1173, i. 246; ii. 81.
 William, earl of, meets the justiciar in 1209, ii. 104.
 at the granting of Magna Carta, ii. 109.
- Arviragus, king of Britain, ii. 18.
- Ascalon, fortified by Richard I., ii. 89.
 castle built at, by Richard of Cornwall, ii. 179.
- Ascanius, son of Æneas, ii. 5.
- Asclepiodotus, king of Britain, ii. 15.
- Assendune, battle of, ii. 55.
- Assonia, Acsonia, Peter de, official to Boniface, ii. 216, 222.
- Athelney, Alfred takes refuge in, ii. 41.
 monastery of S. Peter in, ii. 422.
- Athelstan, king of the English, sketch of his reign, ii. 46–48.
 crowned at Kingston, ii. 46, 351.
 his intercourse with Dunstan, ii. 354.
- Athol, Isabella of Dover, countess of, dies, ii. 300.
- Aucumbe, priory in Oxfordshire, ii. 434.
- Audinges, Gregory of, monk of Canterbury, ii. 154.
 William of, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
- Andoenus (Ouen), S., archbishop of Rouen, his relics at Canterbury, i. 15, 294; ii. 49.
- Augustus, emperor, ii. 12, 13.
- Argentell, Giles de, assessor to Hugh Bigod as justiciar, ii. 207.
- Aumâle, besieged by Philip in 1196, i. 532.
 William count of, at the battle of Lincoln, i. 117.
 countess of, marries Edmund, son of Henry III., ii. 248; dies in 1275, ii. 279.
- Aumône, abbot of, his advice to Becket, i. 176.
- Aurelius Ambrosius, ii. 16, 18, 26, 27.
 Conanus, ii. 19.

Austria, capture of Richard in, i. 513 ; ii. 89, 90.
 Leopold, duke of, the cause of his enmity to Richard, i. 514 ; ii. 88, 89.
 his accident and death, i. 528, 529.
 Austroberta, Saint, head of, i. 8.
 Auvergne, i. 272.
 vision of a carpenter in, i. 300, 301.
 Auxerre, see of, ii. 447.
 S. German bishop of, ii. 17, 18.
 proceedings of Eugenius III. at, i. 135.
 Avesnes, James of, goes with king Richard to Germany in 1258, ii. 206.
 Avignon, Clement V. dies at, ii. 323.
 Avon, rivers, i. 119 ; ii. 423, 434, 435, 437.
 Avranches, William of, justice errant in 1170, i. 216.
 William of, taken prisoner at Rochester, ii. 110.
 Henry II.'s absolution at, i. 238, 239.
 bishop of, mentioned in the will of Henry II., i. 298, 299.
 Axholm, fortified in 1266, ii. 243.
 Azai, meeting of the monks of Canterbury with Henry II. at, i. 448, 449.
 letter dated at, i. 450.

B.

Babwell, near St. Edmunds, Thomas Weyland becomes a Franciscan at, ii. 295.
 Badleymere, Giles lord of, killed, ii. 208.
 Baldwin, speech of, before the battle of Lincoln, i. 115.
 taken prisoner, i. 117.
 Balliol, John, competitor for the Scottish crown, ii. 297, 298.
 Ballon (Balun), meeting of John and Philip at, ii. 92.
 Banbury, castle in Oxfordshire, ii. 434.
 Bangor, massacre of the monks of, ii. 36, 329.
 monasteries in the diocese of, ii. 444.
 ancient bishopric of, ii. 334, 448.
 Bangor, bishops of :
 Hervey, ii. 381 ; translated to Ely, ii. 381.
 David, consecrated by Ralph, ii. 377.
 Maurice, consecrated by Theobald, ii. 385.
 Guy, consecrated by Richard, ii. 398.
 Alan, consecrated by Hubert, ii. 410.
 Robert, consecrated by Hubert, ii. 410.
 Richard ; attends a council at Lambeth in 1261, ii. 212.
 Anian, bishop of, consecrates archbishop Kilwardby, ii. 278.
 Bapchild (Bakechilde), Hospital of, in Kent, ii. 418.
 Bar, duke of, marries Eleanor of England, ii. 301.
 Baranum, i. 263.
 Barbeaux, Lewis VII. buried at, i. 295.
 Bardney, abbey of, ii. 33, 429.
 Bardulf, Hugh, justice at Canterbury, i. 556.
 Barfleur, wreck of the White Ship at, i. 92.
 Richard I. embarks at, i. 458.
 Bari, archbishopric of, ii. 445.
 Reginald, archbishop of, i. 264.
 council of, ii. 375.
 Barking, nunnery of, ii. 425.
 a sister of S. Thomas made abbess of, i. 242.
 Barking, Berkinge, Bereginge ;
 William of, monk of Canterbury, ii. 252.
 William of, junior, ii. 253.
 Barnstaple, priory in Devon, ii. 424.
 Barnwell, monastery of, in Cambridgeshire, ii. 428.
 struck by lightning in 1288, ii. 293.
 Barrow, nunnery in Somerset, ii. 423.
 Basingwerk, Cistercian abbey of, ii. 444.
 abbot of, writes to the pope, i. 569.
 Bassele, priory in Wales, ii. 443.
 Basset, Philip, made justiciar, ii. 211.
 holds a parliament in 1262, ii. 217.
 meets the king at Dover in 1262, ii. removed from the justiciarship, ii. 324.
 comes with the king to Dover, ii. 229.

Basset, Philip—cont.

- and to Northampton, ii. 234.
- taken prisoner at Lewes, ii. 237.
- arranges terms with the earl of Gloucester, ii. 246.

*Bassianus, reign of, in Britain, ii. 15.**Bassingburne, John de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.**Bath, legendary foundation of, ii. 7.*

- coronation of Edgar at, ii. 51; called Akeman, ii. 51, 355.

see of Wells removed to, ii. 68, 368.

monastery of S. Elfege at, ii. 358.

see of Wells transferred to, ii. 368, 422, 458.

*Bath, bishops of, Godfrey, consecrated by William, ii. 381.**Robert, is at the consecration of Hilary bishop of Chichester, i. 132.*

did not attend the Council of Rheims, i. 138.

attends the consecration of archbishop Roger of York, i. 159.

attests the profession of abbot Silvester, i. 164.

Reginald Fitz Jocelin, elected in 1173, i. 248.

consecrated at S. Jean of Maurienne, i. 251; ii. 398.

attests a charter of Henry II., i. 262.

at the consecration of Gerard la Pucelle, i. 307.

and of Gilbert of Rochester, i. 381.

ordered to enforce a papal mandate against archbishop Baldwin, i. 385.

defends the monks in the council of Geddington, i. 410.

advises them in their discussion with Richard I., i. 465, 477.

is ordered to demolish the church at Hackington, i. 498.

directs the demolition, i. 499, 500.

elected archbishop, i. 511.

enthroned, i. 511.

declares himself willing to abide by the decision of the convent, i. 511.

dies at Dogmersfield, i. 512.

attests a charter of Richard I., i. 502.

Bath, bishops of—cont.

Savaric, archdeacon of Northampton, i. 504; ii. 410.

commissioned to prohibit the building of the church at Lambeth, i. 534.

letters from Messina in his favour annulled, i. 517.

Jocelin, meets the justiciar at Dover in 1209, ii. 103, 104.

Walter Giffard, made archbishop of York in 1266, ii. 245.

William de Bucton, consecrated at Farnham, ii. 245.

consecrates archbishop Kilwardby, ii. 278.

dies in 1274, ii. 278.

Robert Burnel, the king's clerk; Edward wishes to make him archbishop, ii. 252.

takes part in the proceedings against prior Wenchepe, ii. 252.

elected bishop of Bath in 1274, ii. 278.

consecrated, ii. 279.

dies in 1292, and is buried at Bath, ii. 300.

William de Marchia, the king's treasurer; elected in 1292, and consecrated, ii. 301.

Walter de Haselshaw, consecrated in 1302, ii. 319.

Bath, Henry of; ex-chief justice, acts as an advocate, ii. 207.

Bath, Peter, archdeacon of, i. 306, 328, 354.

opposes the interest of the monks of Canterbury, i. 354.

Battle, abbey of S. Martin at, ii. 419.

founded by William the Conqueror, ii. 68.

Battle, abbot of, brings to Canterbury the royal mandate for the election of an archbishop, i. 169.

Odo, prior of Canterbury, made abbot, i. 256.

proposed as archbishop, but rejected by the king, i. 310, 311.

letter from Urban III. to, i. 358.

executes the mandate, i. 360.

- Battle**, abbot of—*cont.*
 has further instructions, i. 362.
 s forbidden by the justiciar to execute them, i. 376.
 has new orders to compel the archbishop's compliance, i. 385.
 Richard, blessed in 1215, ii. 109.
- Battle**, Henry III. returns from Tunbridge to Winchilsea by, ii. 236.
- Bayeux**, visited by Henry II. and Lewis VII., i. 166.
 bishopric of, ii. 448.
- Odo**, bishop of, made earl of Kent by the Conqueror, ii. 63.
 his fate under William Rufus, ii. 66.
- Henry de Beaumont**, bishop of; at the council of le Mans, i. 198.
 proposed for the see of Canterbury, i. 240.
 attests a charter of Henry II., i. 262; and the peace of Ivry, i. 274.
 mentioned in the will of Henry II., i. 298.
 witnesses archbishop Baldwin's promise of restitution, i. 455.
- Waleran**, archdeacon of, made bishop of Rochester, i. 302, *see* Rochester.
- Bayham**, abbot of, ii. 175.
- Baynard's castle**, in London, ii. 426.
- Bayonne**, ii. 303, 304, 305, 306, 314.
 Edmund of Lancaster dies at, ii. 314.
- Bealdeag**, son of Woden, ii. 22.
- Bearn**, Gaston of; comes to England, ii. 280.
 imprisoned by Edward I., ii. 283.
- Beatrice**, daughter of Henry III., born, ii. 202.
 married to John of Brittany, ii. 213.
 bears a son, Arthur, ii. 216.
 dies in 1275, ii. 279.
- Beaulieu**, abbey of, in the New Forest, ii. 105.
 Hugh, abbot of, ii. 104, 105.
 prior Ringmere retires to, ii. 292; leaves, ii. 295.
- Beaulieu**, priory of, in Hertfordshire, ii. 432.
- Beaulieu**, priory of, in Bedfordshire, ii. 432.
- Beauvais**, *see* of, ii. 447.
 bishop of, taken prisoner, i. 544.
- Beaysalz**, Andreas de, ii. 304.
- Bec**, Lanfranc's stay at, ii. 364.
 Hugh of Nunant dies at, i. 552.
- Herlewin**, abbot of, ii. 364, 371, 372.
- Anselm**, abbot of, *see* Canterbury.
- Theobald**, abbot of, *see* Canterbury.
- Roger**, abbot of, proposed for the see of Canterbury, i. 241.
- Bedc**, the Venerable, ii. 11, 13, 15, 27, 331, 334, 415, &c.
- Bedford**, taken by Stephen in 1138, i. 101.
 taken by Henry III. in 1224, ii. 113, 114.
 hospitals at, ii. 433.
- Bedfordshire**, ii. 417.
 half in Mercia, ii. 24.
 religious houses, rivers, and castles in, ii. 432, 438.
- Beketune**, Robert of, leader of the archbishop's party at Canterbury in 1188, i. 427.
- Belesme**, Robert of, his character and rebellion, ii. 69.
- Belinus**, king of Britain, ii. 9.
- Belley**, Boniface, administrator of, made archbishop of Canterbury, *see* Canterbury.
- Boniface** consecrates a bishop at, ii. 205.
 and confirms bishop Sandwich of London at, ii. 218.
- Belvoir**, priory in Lincolnshire, ii. 429.
- Beneventum**, i. 163; ii. 445.
 prior Alan had been a canon at, i. 293.
- Benigfelde**, castle in Northamptonshire, ii. 431.
- Berdescumbe**, priory in Devon, ii. 424.
- Bereford**, William de, justice in Kent, ii. 301.
 sent to invite the archbishop of Canterbury to attend parliament in 1309, ii. 323, 323.
- Berengaria**, wife of Richard I., ii. 87.
- Berengarius**, heresy of, confuted by Lanfranc, ii. 364.

- Berewedune, priory in Leicestershire, ii. 430.
- Berewick, John of, justice in Kent, ii. 301.
- Berham, land of Christ Church at, ii. 35.
- Berhamdown, William, son of Stephen, breaks his leg at, i. 158, ii. 77.
John collects an army on, ii. 107.
- Berkesore, land of Christ Church at, ii. 77, 82.
- Berkshire, ii. 417.
included in Wessex, ii. 24.
religious houses, castles and rivers in, ii. 421.
- Bermondsey, priory of, in Surrey, ii. 420.
Henry II. holds his court at, i. 160, ii. 77.
Gwerric, prior of, i. 277.
- Henry, prior of, witnesses archbishop Baldwin's act of restitution, i. 454, 455, 456.
- Bernard, Saint, of Clairvaux, i. 129.
- Berry, province of, i. 272.
overrun by Philip II. in 1187, i. 369.
and in 1188, i. 432; ii. 84.
held by Philip under the agreement of 1189, i. 450; ii. 86.
- Bersentium, i. 264.
- Bertha, queen of Kent, ii. 27, 30, 326.
- Berthune, land of Christ Church at, ii. 45.
- Bertune, priory in Herefordshire, ii. 435.
- Bertune, hospital in Shropshire, ii. 436.
- Berwick, Edward I. leads an army to, ii. 319.
North, nunnery at, ii. 442.
South, priory at, ii. 442.
- Besançon, archbishop of, i. 266; ii. 449.
- Bicum, i. 263.
- Bigod, Hugh, justiciar under the Provisions of Oxford, ii. 207.
allies himself with the barons against Henry, ii. 211.
has to resign the castle of Dover, ii. 212.
joins the royal party, ii. 226.
is with the king at Dover, ii. 229;
joins him at Amiens, ii. 233; and
at Northampton, ii. 234.
flies from Lewes, ii. 237.
earls of Norfolk, *see* Norfolk.
- Biham, castle, in Lincolnshire, ii. 430.
- Biham, Andrew of, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
one of the electors of Boniface, ii. 186-191.
- Bildewas, Cistercian abbey of, ii. 436.
- Bilebech, Robert Walrand's castle of, taken, ii. 221.
- Binham, priory in Norfolk, ii. 427.
- Binnedune, priory in Dorset, ii. 422.
- Binnenea, land of Christ Church at, ii. 35.
- Birinus, apostle of Wessex, ii. 32, 41.
- Birkenhead, priory in Cheshire, ii. 437.
- Bishopstone, H. de, agent of archbishop Edmund, ii. 139.
- Bisile, Matthias de, sheriff of Gloucestershire, ii. 221.
constable of Dover, ii. 243, 246.
- Bistagnensis, episcopus, i. 236; ii. 449.
- Bitlesdene, abbey in Northamptonshire, ii. 431.
- Bixley, land of Christ Church at, ii. 35.
- Biziuo, Robert de, i. 264.
- Bladud, king of Britain, ii. 7.
- Blakeburnham, land of Christ Church at, ii. 45.
- Blakewase, monastery of, ii. 418.
- Blancheland, abbey in Wales, ii. 443.
- Blancmustier and Blacmustier, two castles in Salop, ii. 436.
- Blasius, relics of Saint, ii. 35; altar of, i. 10.
- Blean, wood of, granted by Richard I. to Christ Church, i. 502, 503; ii. 91.
hospital at, ii. 418.
- Blechingley, castle in Surrey, ii. 420.
- Bleduno, king of Britain, ii. 11.
- Bliteburh, priory in Suffolk, ii. 427.
- Blithe, priory in Nottinghamshire, ii. 439.
in Yorkshire, ii. 440.
- Blodwelle, water in Salop, ii. 436.
- Blois, Stephen, count of, father of king Stephen, ii. 72.
- Blois, Theobald, count of, brother of Stephen, i. 94; ii. 71.
- Blois, Theobald, count of; Lewis VII. marries his daughter, i. 167, 197.
Theobald, count of, joins the conspiracy against Henry II., and has a promise of Amboise, i. 243; ii. 81.

- Blois, Theobald, count of—*cont.*
 mentioned in the peace of Ivry, i. 272.
 attests it, i. 274.
 mediates at Châteauroux in 1187, i. 371.
- Blois, Peter of, archdeacon of Bath, i. 306, 354.
 agent for the archbishop at Rome, i. 354, 356.
 his discussion with Master Pillius, i. 367-369.
- Blund, John, elected to Canterbury, but rejected at Rome, ii. 129.
- Blundel, Robert, monk of Canterbury, ii. 144, 158.
- Boctune (Boughton), archbishop Winchester at, ii. 312.
 John de, monk of Canterbury, ii. 352.
- Bodmin, priory in Cornwall, ii. 424.
- Boetius, Alfred's translation of, ii. 44.
- Bona, Peter de, cardinal priest, i. 266.
- Bonmoulins, Henry and Philip meet at, i. 435.
- Bonneval, abbot of, i. 266, 269.
- Bononimus, clerk of the legate Otho, ii. 138.
- Bonquer, William, knight, appeals against the council of Lambeth, ii. 218.
 justice itinerant in Kent, ii. 218.
 acts as the king's agent at Rome, ii. 242.
- Bordealey, abbey in Warwickshire, ii. 437.
 in Worcestershire, ii. 435.
- Bordis, Arnald de, ii. 304.
- Borham, Hervey de, dean of S. Paul's, dies, ii. 285.
- Bosham, Herbert of, cited as an authority for the life of Becket, i. 174; ii. 396.
 his advice to the monks of Canterbury in 1187, i. 393, 394.
- Bosus, cardinal priest, i. 266.
- Boulogne, i. 94, 138; ii. 382.
 Henry III. receives the earl of Gloucester at, ii. 215, 216.
 John Mansel received at, ii. 222.
 the Kentish knights go to, ii. 223.
 the legate Guy stays at, in 1264, ii. 239.
- Boulogne—*cont.*
 Edward II. goes to, for his wife, ii. 322.
 Hosteus of, mediates between Henry II. and Becket, i. 177.
- Matthew, count of, threatens to invade England in 1167, i. 203; ii. 78.
 has a promise of lands from the younger Henry, i. 243; ii. 81.
 is mortally wounded at Driencourt, i. 246.
- Renand of Dammartin, count of, ii. 107.
- Robert, count of, in 1268, ii. 246.
- Bourdeaux, archbishopric of, ii. 447.
 archbishop of, at the council of le Mans, i. 198.
- Bertrand, archbishop of, becomes pope as Clement V., ii. 320.
- Henry III. goes in 1253 to, ii. 204.
 edicts published at, ii. 308.
 formally surrendered in 1293, ii. 305.
 demanded back by Edward I., ii. 306.
- Bourges, archbishop of, i. 266; ii. 446.
- Boxgrove, priory in Sussex, ii. 419.
- Boxley, Cistercian monastery of, in Kent, founded by William of Ypres, ii. 77.
- Boxley, abbots of,
 Lambert, blessed by archbishop Theobald, ii. 385.
 Thomas, blessed by Theobald in 1152, i. 151; ii. 385.
 Walter, blessed by Theobald, ii. 385.
 John, blessed by archbishop Richard, ii. 398.
 Dionisius, blessed by Baldwin, ii. 405.
- Robert, advises the monks of Canterbury in 1189, i. 477.
 visits the convent in 1198, i. 560.
 joins in a letter to the pope, i. 569.
- Gilbert, blessed in 1289, ii. 294.
 his profession, ii. 294.
 archdeacon Hugh Mortimer buried at, ii. 281.
- Brabançons, enormities of, i. 300, 301.
 employed by Henry II., i. 369.
 condemned by the Lateran council, i. 285.

Brabant, John, son of the duke of, marries Margaret of England, ii. 296.
 Brackley, priory in Oxfordshire, ii. 434.
 Bradeham, water in Sussex, ii. 419.
 Bradenstoke, priory in Wiltshire, ii. 421.
 Bradley, hospital in Somerset, ii. 421.
 Bradsole, priory in Kent, ii. 418.
 Braybrooke, Braimbroc, Breibroc, Henry de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
     Henry de, seized by Falkes de Breauté, ii. 113.
 Breauté, Fulk de, pride and fall of, ii. 113, 114.
 Brechin, bishopric in Scotland, ii. 442, 448, 449.
 Brecon, priory in the diocese of S. David's, ii. 448.
 Bregabred, king of Britain, ii. 11.
 Bregge, water in Kent, ii. 419.
 Brembre, castle in Sussex, ii. 419.
 Brenkeburh, priory in Durham, ii. 441.
 Brennius, king of Britain, ii. 9.
 Breus, William de, plundered in 1263, ii. 222.
     defends Rochester castle in 1264, ii. 235.
     William de, dies in 1290, ii. 297.
 Brian, castellan of Wallingford, i. 153.
 Bridgnorth, castle of (Bruges), ii. 436;
     taken by Henry II., i. 162.
     hospital at, ii. 436.
 Bridlington, Thomas de, monk of Canterbury, ii. 163.
     one of the electors of Boniface, ii. 186, 187, 189, 190, 191.
     sent to Rome, ii. 197, 198.
     dies, ii. 198, note 199.
 Bridlington, priory of in Yorkshire, ii. 440.
 Bridport, John de, accredited by Richard in negotiating the election of 1193, i. 518.
 Brienne, John of, king of Jerusalem, in England, ii. 113.
 Briesete, priory in Suffolk, ii. 427.
 Briortune, priory in Wiltshire, ii. 421.

Bristol, castle at, ii. 423.
     fortified against Stephen, i. 105.
     the empress sent to, i. 110.
     Stephen sent as a prisoner to, i. 118; ii. 73.
     Henry II. educated at, i. 125.
     earl Robert dies and is buried at, i. 131.
     seized by the barons in 1263, ii. 221.
     Amalric de Montfort arrives at, ii. 283.
     Eleanor, daughter of Edward I., married at, 302.
     ecclesiastical foundations at, ii. 422, 423.
 Brito, Richard, one of Becket's murderers, i. 224, ii. 395.
 Brittany, claimed by William the Conqueror, ii. 61.
     visited by Henry II., i. 166.
     given over by Lewis VII. to the younger Henry, i. 208.
     Henry II. breaks his agreement with, i. 211.
     troubles there after Geoffrey's death, i. 336.
     claimed by Philip in 1187, i. 346.
     Henry II. goes to, i. 382.
     condition of, under Arthur, i. 532.
     ravaged by Richard in 1196, i. 532.
     Henry III.'s expedition to in 1230; ii. 128.
 Brittany, S. Sulpitius of, bequest of Henry II. to the nuns of, i. 299.
 Brittany, Arthur, duke of, at war with Richard I., i. 532.
     John of, marries Beatrice, daughter of Henry III., ii. 213.
     his son Arthur born, ii. 216.
     his wife dies, ii. 279.
     duke of, attends Edward I.'s marriage feast, ii. 317.
 Briu, river in Somerset, ii. 423.
 Briudun, monastery at, ii. 343.
 Briuene, monasteries in Staffordshire, ii. 438.
 Briwere, William de, meets the justiciar at Dover in 1209, ii. 104.

Briwere, William de—*cont.*
 his nephew made bishop of Exeter,
 ii. 118.
 Briwere, la, abbey in Oxfordshire, ii. 433.
 Buckfastleigh, abbey in Devon, ii. 428.
 Buckinghamshire, ii. 417.
   included in Mercia, ii. 24.
   religious houses, rivers, and castles in,
   ii. 433.
 Bukebi, castle in Oxfordshire, ii. 434.
 Bukeham, priory in Norfolk, ii. 428.
   castle in Norfolk, ii. 428.
 Bulintune, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
 Bungay, castle in Suffolk, ii. 427.
 Broc, Ranulf del, special enemy of the
   church of Canterbury, i. 49.
   his action in 1165, i. 197.
   ravages the estates of the see of Canter-
   bury, i. 221.
   keeper of Saltwood castle, i. 224.
 Broc, Broke, stream in Kent, i. 505 ; ii.
   419.
 Brohore, priory in Wiltshire, ii. 421.
 Brokewode, prior Ringmere becomes a
   hermit at, ii. 295.
 Bromhale, priory in Berkshire, ii. 421.
 Bromholm, priory in Norfolk, ii. 427.
 Brotherton, Thomas of, son of Edward I.,
   born, ii. 318.
 Bruimore, priory in Hampshire, ii. 420.
 Brumdune, river in Norfolk, ii. 428.
 Brumfield, priory in Shropshire, ii. 426.
 Brungland, estate of Christ Church at, ii.
   35.
 Brunne, monastery in Lincolnshire, ii. 429.
   castle in Lincolnshire, ii. 430.
 Brus, Robert de, justice at Dover in 1269,
   ii. 248.
 Brus, Robert de, claimant of the Scottish
   throne, ii. 297, 298.
 Brus, Robert, earl of Carrick, kills John
   Comyn and is crowned king of
   Scots, ii. 321.
   flies before Edward I., ii. 321.
   holds out at Carrick, ii. 321.
   castle of, priory in Wales, ii. 443.
 Brutewelle, land of Christ Church at, ii. 56.

Brutus, legendary story of, ii. 5, 6, 416.
 Viride Scutum, ii. 7.
 Burgundy, duke of, left in Palestine by
   Richard, ii. 88.
   duke of, entertains Edward in 1260,
   ii. 211.
   duke of, at Edward I.'s marriage feast,
   ii. 312.
   great floods in 1271, in, ii. 272.
 Burgh, Hubert de, marries the sister of the
   king of Scotland, ii. 112.
   justiciar of England, manages the siege
   of Bedford, ii. 114.
   is made earl of Kent, ii. 115.
   his brother made bishop of Ely, ii.
   127.
   his nephew, Raymond, drowned, ii.
   128.
   imprisoned at Devizes, ii. 130.
 Burgoine, Peter de, ii. 229.
 Burne, James of, made steward of the
   guest hall at Canterbury, ii. 318.
 Burne, land of Christ Church at, ii. 35, 347.
 Burnham, land of Christ Church at, ii. 35.
 Burton, abbey in Staffordshire, ii. 438.
 Burwell, Geoffrey de Mandeville dies at, i.
   128.
 Buttavant, proposed meeting of John and
   Philip at, ii. 93.
   burned by Philip, ii. 94.
 Buttele, priory in Suffolk, ii. 427.
 Byland, abbey in Yorkshire, ii. 439.

C.

Cadwalader, king of Britain, ii. 21.
 Cadwallon, king of Britain, ii. 21, 38, 37.
 Cadwan, king of Britain, ii. 20.
 Caen, church of S. Stephen at, founded by
   the Conqueror, ii. 68.
   he is buried at, ii. 65.
   visit of Lewis VII. and Henry II. to,
   i. 166.
   Henry II. keeps Christmas 1178 at,
   i. 246.
   meeting of the king and archbishop at,
   i. 249.

Caen—cont.

- papal letters delivered to the archbishop at, i. 388.
- abbey of S. Stephen at, abbot of, Lanfranc, ii. 363, 364; *see* Canterbury.
- Caerleon, abbey of, ii. 443.
- Cagnanum, i. 264.
- Caithness, ii. 9, 14.
  - bishopric of, ii. 448, 449.
- Calabria, invaded by Henry VI., i. 527.
- Calc, priory in Leicestershire, ii. 430.
- Caldwell, priory in Bedfordshire, ii. 433.
- Calne, synod of, ii. 51, 356.
- Camber, the name of Cambria derived from, i. 6, 8.
- Cambray, Nicolas bishop of, assists at the consecration of Gilbert Foliot, i. 185.
  - Walter Langton, consecrated at, ii. 314.
- Cambrensis, Giraldus, his controversy with Hubert Walter, ii. 411, 412.
- Cambridge, Henry III. receives the citizens of London at, ii. 246.
  - Barnwell abbey, struck with lightning, ii. 293.
  - castle, and priory of S. Radegund at, ii. 428.
- Cambridgeshire, ii. 417.
  - included in the kingdom of the East Angles, ii. 25.
  - religious houses, rivers, and castles in, ii. 428.
  - ravaged by Eustace in 1153, i. 155.
- Camera, Osbern de, sent to Canterbury in 1188, i. 412.
- Camesturne, Cistercian nunnery in Dorset, ii. 422.
- Candelarium, i. 264.
- Candida, Aldewinus de, i. 265.
- Canington, nunnery in Somerset, ii. 428.
- Canterbury, founded by Rudhudibras, ii. 7.
  - importance of the see of, ii. 23.
  - ancient churches at, ii. 27, 28.
  - men of, burn Mollo, ii. 30.
  - lands at, given to the see by Kenulf, ii. 35.

Canterbury—cont.

- men of, reject Eadbert Fræn, ii. 35.
- captured by the Danes in 1011, ii. 53.
- remains of S. Elfege brought from London to, ii. 56.
- men of, exclude Stephen, i. 94; ii. 72.
- Stephen crowned at, i. 123, 524.
- church of S. Gregory burned in 1145, i. 130.
- martyrdom of Becket at, i. 223-228.
- the church closed for a year, i. 229.
- visit of Henry II. in 1173, i. 248; ii. 81.
- arrival of archbishop Richard at, i. 251.
- visit of the two kings in 1175, i. 256.
- visit of the legate Hugutio, i. 259.
- deputation of the chapter of Chartres to, i. 259.
- charter granted by the king to Christ Church, i. 261.
- visit of the count of Flanders, i. 262.
- the new choir of the cathedral opened, i. 294.
- a fire at, in 1180, i. 294.
- a copy of the king's will preserved at, i. 300.
- Henry the Lion visits, i. 311.
- the archbishop of Cologne visits, i. 313.
- visit of the king, i. 322.
- visit of the patriarch Heraclius, i. 325.
- visit of the king in 1187, i. 353.
- he is prevented by the quarrels from visiting in 1188, i. 406.
- wonderful appearance in the sky, in 1188, i. 432.
- the king's messengers come in 1189 to, i. 440.
- Ranulf Glanville comes to pray at, i. 447.
- king Richard sends messengers to, i. 472.
- reception of the king, i. 474; ii. 86.
- arrival of John of Anagni at, i. 481.
- Baldwin's last visit to, i. 484.
- assembly of bishops in April 1190, i. 491.

Canterbury—cont.

- charter dated at, i. 503.
- archbishop Geoffrey comes from Dover to, i. 507.
- he election of an archbishop fixed at, i. 509, 510.
- meeting of the bishops and monks, i. 510-512.
- archbishop Hubert's pall arrives, i. 521, 522, 523.
- visit of Richard in 1194, i. 524.
- portent seen in the sky, in 1195, i. 530.
- session of itinerant justices at, i. 530, 531.
- visit of the archbishop and bishops in 1197, i. 545.
- arrival of the letters of Innocent III. at, i. 552.
- visit of Hubert in 1198, i. 555.
- visit of John in 1199, ii. 92.
- coronation of John and his wife at, ii. 98.
- visits of John in 1205, ii. 98, 99.
- expulsion of the monks, ii. 100, 106.
- translation of S. Thomas in 1220, ii. 112.
- consecration of the bishop of Rochester at, in 1227, ii. 115.
- archbishop Langton buried at, ii. 115.
- archbishop Richard consecrated at, ii. 128.
- the bishop of S. David's consecrated at, ii. 128.
- marriage of Henry III. at, ii. 130.
- transactions between archbishop Edmund and the monks at, ii. 131-180.
- bishop Richard of Rochester consecrated at S. Gregory's, ii. 135.
- the church of S. Mildred burned at, ii. 203.
- consecration of three bishops at, ii. 206.
- consecration of bishop Gravesend of Lincoln, ii. 207.
- session of itinerant justices at, ii. 207.
- Richard king of the Romans goes to, ii. 211.
- Boniface begins his provincial visitation at, ii. 218.

N 669.

Canterbury—cont.

- consecration of the bishop of Chichester at, ii. 214.
- visit of the king and queen in 1262, ii. 215.
- session of the justices at, ii. 217, 218.
- the king keeps Christmas 1262 at, ii. 218.
- meeting of Edmund and Edward at, in 1262, ii. 219.
- two bishops consecrated at, ii. 220.
- Simon de Montfort meets the bishops at, ii. 223.
- he brings the king after the battle of Lewes to, ii. 238.
- the prior of Dover dies at, ii. 247.
- Edward comes to influence the election at, ii. 252.
- floods in the neighbourhood, ii. 272.
- consecration of Kilwardby at, ii. 273.
- consecration of Thomas Cantilupe at, ii. 280.
- introduction of a divinity lecturer at, ii. 281.
- visit of the king's daughter Eleanor, ii. 282.
- the feast of All Saints made a first class feast at, ii. 284.
- visit of Edmund and his second wife, ii. 284.
- innovation as to the profession of novices at, ii. 289, 290.
- the convent appoint a bailiff at Sandwich, ii. 291.
- new coinage at, in 1280, ii. 292.
- consecration of the bishop of Rochester at, ii. 292.
- the priory seized, ii. 292.
- the bishop of Ely consecrated at, ii. 293.
- and the bishop of Salisbury, ii. 293.
- the elect of Salisbury dies at, ii. 294.
- Gilbert, bishop of Chichester, consecrated at, ii. 294.
- William, elect of Salisbury, consecrated at, ii. 294.
- two bishops consecrated at, in 1292, ii. 300.

G G

Canterbury—cont.

- the bishops of Bath and S. Asaph consecrated at, ii. 300, 301.
- session of the itinerant justices at, ii. 301.
- archbishop Winchelsey received at, ii. 311.
- and enthroned, ii. 311.
- visit of the two cardinals in 1295, ii. 312.
- the priory plundered by the French, ii. 313.
- bishop Langton of Coventry confirmed at, ii. 314.
- bishop Simon of Salisbury consecrated at, ii. 316.
- peace with France published at, in 1299, ii. 316.
- marriage of Edward and Margaret at, i. 317.
- the feast kept in the archbishop's palace, ii. 317.
- consecration of bishop Alderby at, ii. 318.
- and of bishop Haselshaw of Bath, iii. 319.
- For the several consecrations, *see* the index to the archbishops and the bishops under the particular sees.
- Canterbury, Christ Church at, ii. 418.
- Eadmer's description of, i. 7-9.
- the three conflagrations at, i. 7.
- dedication of the church in 1180, i. 96.
- closed for a year after Becket's murder, i. 230.
- burned in 1174, i. 8-19.
- account of the rebuilding, i. 19-29.
- another fire at, in 1180, i. 294.
- church of, has the right of crowning the king, i. 91.
- coronation of Stephen at, i. 123, 527.
- will of Henry II. deposited at, i. 300.
- his visit in 1184, i. 322.
- Canterbury, archbishops of :
  - Augustine, account of his life and pontificate, ii. 325-331.
  - consecrated at Arles, i. 42 ; ii. 328.

Canterbury, archbishops of, Augustine—cont.

- was the founder of Christ Church, i. 41, 43.
- and of S. Augustine's, i. 69.
- his charters tested, i. 296.
- mentioned, ii. 4, 20, 27, 28, 287.
- Laurentius, his pontificate, ii. 331, 332.
- recalls Eadbold to the faith, ii. 28, 332.
- Mellitus, his pontificate, ii. 332, 333.
- ordained by Augustine, ii. 331.
- his meditated flight, ii. 331.
- Justus, his pontificate, ii. 332.
- ordained to Rochester by Augustine, ii. 331.
- Honorius, pontificate of, ii. 333-336.
- Deusdedit, pontificate of, ii. 336.
- mentioned, ii. 29.
- Theodore, his pontificate, ii. 338-343.
- gave S. Augustine's to abbot Adrian, i. 69.
- came to Canterbury in the reign of Egbert, ii. 29.
- veiled S. Mildred, ii. 30.
- mentioned, ii. 37.
- Brihtwald, pontificate of, ii. 343.
- gave S. Augustine's to Albinus, i. 69.
- Tatwin, pontificate of, ii. 343.
- Nothelm, pontificate of, ii. 344.
- mentioned, ii. 37.
- Cuthbert, pontificate of, ii. 344.
- his arrangement about his burial, ii. 345.
- place of his tomb, i. 14.
- removed, i. 24.
- mentioned, ii. 34.
- Bregwin, pontificate of, ii. 345.
- his sanctity questioned, ii. 372.
- his tomb, i. 15.
- removed, i. 24.
- Jaenbert, pontificate of, ii. 346.
- his loss of power, ii. 34.
- his burial, i. 14.
- Ethelheard, pontificate of, ii. 346.
- recovers his supremacy, ii. 35.
- his sanctity questioned, ii. 372.
- place of his tomb, i. 14.
- removed, i. 24.

Canterbury, archbishops of—*cont.*

- Wulfred, pontificate of, ii. 347.
 benefactions to Canterbury in his time,
 ii. 35.
 place of his tomb, i. 14.
 removed, i. 24.
- Feologild, pontificate of, ii. 348.
 place of his burial, i. 10.
- Ceolnoth, his pontificate, ii. 348.
 place of his burial, i. 11.
- Ethelred, his pontificate, ii. 349.
 his tomb, i. 16.
- Plegmund, his pontificate, ii. 350.
 aids Alfred in the work of translation,
 ii. 44.
 crowns king Edward, ii. 44.
 his tomb, i. 15.
- Athelm, his pontificate, ii. 351.
 crowns king Athelstan, ii. 46.
 place of his burial, i. 11.
- Wulfhelm, his pontificate, ii. 351.
 place of his burial, i. 11.
- Odo, ii. 351-353.
 learns monachism from Fleury, ii. 352.
 translates the bones of S. Wilfrid to
 Canterbury, i. 7; ii. 352.
 crowns king Edmund, ii. 48.
 and Eadred, ii. 49, 352.
 and Edwy, ii. 49, 352.
 his tomb, i. 16.
 removed, i. 25.
- Elfsin, ii. 353.
- Brihtelm, ii. 353.
- Dunstan, abbot of Glastonbury, ii. 49,
 352-357.
 his parents' names, ii. 352.
 buries king Edmund, ii. 48.
 his vision on Eadred's death, ii. 49.
 and at Edgar's birth, ii. 50.
 his vision at S. Augustine's, i. 70.
 caused S. Siburgis to be buried at
 Canterbury, i. 10.
 removal of his relics after the fire, i. 5,
 9, 22.
 his altar and image, i. 13.
 crowned Edgar, ii. 50, 355.
 Edward, ii. 51, 355.
 and Ethelred, ii. 52, 355.

Canterbury, archbishops of, Dunstan—*cont.*

- his greatness, ii. 50, 354, 356.
- Ethelgar, translated from Selsey, ii. 357.
 has the pall from pope John, ii. 357.
 his tomb, i. 15.
 removed, i. 24.
- Sigeric, translated from Wiltshire, ii. 357.
 his advice about paying tribute to the
 Danes, ii. 52.
 his tomb, i. 15.
- Elfric, translated from Wiltshire, ii.
 357.
 his sanctity questioned, ii. 372.
 his tomb, i. 15.
 translation of, i. 24.
- Elfege, translated from Winchester, ii.
 358.
 his early career, ii. 358, 359.
 takes the head of Swithun to Canter-
 bury, i. 8.
 his martyrdom, i. 7; ii. 53, 360.
 his translation, ii. 56, 360, 361.
 question of his sanctity, ii. 372.
 removal of his bones after the fire, i. 5,
 9, 22.
 his altar and image, i. 13.
- Lifing, pontificate of, ii. 361.
 translated from Wells, ii. 361.
 he crowned Edmund Ironside, ii. 55.
 and Canute, ii. 55.
 place of his burial, i. 14.
 removed, i. 24.
- Ethelnoth, dean of Christ Church, ii. 361.
 crowned Harold I., ii. 56.
 and Hardicanute, ii. 57.
 his friendship with Canute, ii. 361.
 translated S. Elfege, ii. 361.
 place of his burial, i. 11.
- Eadsin, pontificate of, ii. 362.
 crowned Edward the Confessor, ii. 57,
 362.
 called bishop of Winchester, ii. 362.
 his chorepiscopus Siward, ii. 362.
 place of his burial, i. 16.
- Robert of Jumieges, ii. 58, 362.
 his flight from England to Jumieges,
 ii. 59, 362, 363.

Canterbury, archbishops of—*cont.*

- Stigand, i. 70 ; ii. 363.
 deposed by Alexander II., i. 42 ; ii. 62, 363.
 dies at Winchester, ii. 363.
 Lanfranc, the 32nd archbishop, i. 42 ; ii. 62, 63, 363-369.
 his administration of the estates of his see, i. 43, 64.
 his appointments at S. Augustine's, i. 70, 71.
 crowned William Rufus, i. 71 ; ii. 65.
 rebuilds his cathedral, i. 9.
 description of his building, i. 9-16.
 his early career at Bec and Caen, ii. 363, 364.
 his consecration to Canterbury, ii. 364.
 his arrangement with the see of York, ii. 364, 365.
 bishops consecrated by him, ii. 366, 367.
 list of his councils, ii. 367.
 his benefactions and religious foundations, ii. 368.
 his question about the sanctity of the Anglo-Saxon Saints, ii. 372.
 his tomb, i. 16.
 Anselm, succeeded Lanfranc, i. 12, 71 ; ii. 370-377.
 his birth and early life, ii. 370, 371.
 his stay at Bec, ii. 372.
 becomes abbot, ii. 372.
 visits England and is made archbishop, ii. 372, 373.
 his consecration, ii. 373.
 his buildings, i. 15.
 his benefactions to Christ Church, i. 44.
 exacts a profession of obedience from the abbot of S. Augustine's, i. 71, 72.
 his exile and recall, i. 91, 92 ; ii. 68, 373-376.
 his attempts to reform the court, ii. 66, 68.
 assists Henry I. in the pacification of the kingdom, ii. 69.
 obtains settlement of the question of investiture, ii. 70.

Canterbury, archbishops of, Anselm—*cont.*

- his death, ii. 70, 377.
 his decision about S. Elfeg, ii. 372.
 his councils and consecrations, ii. 376.
 mentioned, ii. 70.
 Ralph, i. 44, 72, 73 ; ii. 377-380.
 bishop of Rochester, ii. 377.
 consecrations performed by him, ii. 377.
 his visit to Rome, ii. 378.
 his struggle with Thurstan, ii. 378, 379.
 crowns the king and queen, ii. 379.
 dies, ii. 379.
 place of his burial, i. 10.
 William of Corbeuil, i. 44, 72, 73 ; ii. 380-384.
 resistance of the monks of S. Augustine's to, i. 73.
 blesses abbot Hugh at Chichester, i. 73.
 crowns king Stephen, i. 94 ; ii. 72.
 dedicates the cathedral at Canterbury, i. 96 ; ii. 287.
 his plan for the church at Dover, i. 97.
 defeated, i. 98 ; ii. 287, 288.
 his death, i. 99.
 he received the submission of Hugh, abbot of S. Augustine's, i. 164.
 his visit to Rome, ii. 380.
 his consecrations and councils, ii. 381.
 obtains the legatine office, ii. 382.
 founded S. Martin's, Dover, i. 10 ; ii. 287, 288, 383.
 place of his burial, i. 10.
 Theobald, abbot of Bec, elected and consecrated, i. 109 ; ii. 384.
 sends monks to Dover, i. 109.
 goes to Rome, i. 110.
 holds a council at London, i. 122.
 consecrates Gilbert of S. Asaph, i. 126.
 goes to the council of Rheims and offends Stephen, i. 75, 76, 134, 135 ; ii. 385, 386.
 consecrates Hilary of Chichester, i. 182.

Canterbury, archbishops of, Theobald—*cont.*
 and Walter of Rochester, i. 133.
 also Gilbert Foliot, i. 135.
 he imposes an interdict, i. 136.
 returns and makes peace, i. 137.
 deposes the prior Jeremiah, i. 30, 44,
 127.

his severity towards the monks of S.
 Augustine's, i. 138, 139.

administers the property of the con-
 vent of Christ Church, i. 44, 142—
 146; ii. 386.

deposes prior Walter, i. 30, 47, 48,
 145, 146; ii. 387, 388.

appoints prior Wibert, i. 48, 146; ii.
 388.

holds a council at London in 1151,
 i. 147; ii. 388.

his agreement with the monks of S.
 Augustine's, i. 75.

abbot Silvester forced to profess obe-
 dience to him, i. 77, 147, 148.

thwarts Stephen in the matter of the
 succession, i. 150, 151; ii. 76, 388.

flies from England in 1152, i. 151.

tries to make peace, i. 156; ii. 389.

crowns Henry II., i. 159; ii. 77, 389.
 recommends Thomas as chancellor,
 i. 160; ii. 389.

baptizes the king's son, i. 161.

compels abbot Silvester to obedience,
 i. 163, 164.

his illness, i. 168.

and death, i. 168; ii. 78, 389.

his tomb, i. 16.

opened in 1180, i. 25, 26; ii. 389.

consecrates bishops, i. 126, 132, 133,
 135, 138, 141, 142, 158, 162; ii.
 385.

blesses abbots, i. 151; ii. 385.

his charter to S. Martin's, Dover, ii.
 288, 289.

Thomas Becket, son of Gilbert and Ma-
 tilda, born at London, i. 150, 389.

helps to secure the legation for Theo-
 bald, ii. 384.

defeats Stephen's design for crowning
 Eustace, i. 150; ii. 388.

Canterbury, archbishops of, Thom. Becket
 —*cont.*

is made archdeacon of Canterbury,
 i. 159; ii. 388.

and chancellor, i. 160; ii. 77, 389.

goes with Henry to Anjou in 1156,
 i. 162.

obtains access for the king to Brit-
 tany in 1158, i. 166.

his eminence in England in 1161, i.
 168, 169; ii. 78.

sent over to be made archbishop, i.
 169.

elected and ordained, i. 170.

consecrated, i. 171; ii. 78, 390.

institutes the feast of Trinity, i. 171.

receives the pall, i. 172.

changes his manner of life, i. 172, 173;
 ii. 390.

resistance of Clarembald of S. Augus-
 tine's to, i. 77, 173.

goes to the council of Tours, i. 173.

insists on the rights of his see and the
 immunities of the clergy, i. 174, 175;
 ii. 391.

at the council of Clarendon, i. 176—
 181; ii. 392.

refuses to seal the Constitutions, i. 180,
 181.

retires from court and asks absolution,
 i. 181.

at the council of Northampton, i. 182—
 189; ii. 392.

flies from Northampton and goes to
 S. Bertin, i. 189, 190; ii. 78, 393.

to Soissons and Sens, i. 194; ii. 393.

his speech before the pope, i. 194, 195.

is sent to Pontigny, i. 196; ii. 393.

banishment of his kinsfolk, i. 196.

his negotiations with the king, i. 199.

he excommunicates his enemies, i. 200,
 205.

leaves Pontigny, i. 201.

and goes to Sens, i. 202; ii. 393.

has a vision of a poisoned cup, i. 204.

meets the legates, i. 204.

meets the king at Montmirail, i. 203—
 211; ii. 393.

Canterbury, archbishops of, Thom. Becket,
—*cont.*

- his intercourse with Lewis VII., i. 210, 211.
- meets the king at Montmartre, i. 213, 214; ii. 393.
- makes peace at the Traitor's meadow, i. 220; ii. 394.
- lands at Sandwich, i. 222.
- is forbidden to visit the young king, i. 223.
- his martyrdom, i. 224–229; ii. 79, 395, 396.
- his burial, i. 229; ii. 396, 397.
- beginning of his miracles, i. 229–231.
- question of the date of the martyrdom, i. 231, 232.
- his sister made abbess of Barking, i. 242.
- his nephew mentioned, i. 425.
- a prophecy of his, i. 449.
- reflexions on his martyrdom, i. 11, 16, 17.
- proposal to build a church in his honour, i. 31, 32, 33, 334, 337.
- his affection for his convent, i. 48.
- appears in visions, i. 338–342.
- Richard, prior of Dover, elected archbishop in 1173, i. 244; ii. 397.
- his consecration delayed by the action of the young king, i. 245; ii. 397.
- consecrated by the pope, i. 247; ii. 397.
- meets the king near Caen, i. 249.
- consecrates five bishops, and holds a great council, i. 251.
- redresses the injuries inflicted by Theobald on the convent, i. 49.
- receives the resignation of the bishop of S. Asaph, and consecrates a successor, i. 255; ii. 398.
- attends the two Henries on their pilgrimage to Canterbury, i. 256.
- opposition of abbot Roger of S. Augustine's to, i. 77, 275, 276, 278, 296.
- deposes the abbot of Peterborough, i. 256; ii. 398.
- has a quarrel in the legatine council with Roger of York, i. 258; ii. 398.

Canterbury, archbishop of, Richard—*cont.*

- conducts Johanna on her way to Sicily, i. 260.
- institutes regular canons at Waltham, i. 261.
- letters from Alexander III. to, i. 268, 278.
- appeals against abbot Roger, i. 275; ii. 399.
- sets out for Rome and turns back, i. 276.
- appoints Alan prior of Christ Church, i. 293.
- consecrates Baldwin of Worcester, i. 294; ii. 398.
- and Seffrid of Chichester, i. 295.
- assigned three churches to the almonry, i. 35, 332; ii. 399.
- holds a council at London in 1181, i. 296.
- executor of the will of Henry II., i. 298.
- complains to the king against abbot Roger, i. 302, 308.
- consecrates two bishops abroad, i. 306.
- consecrates Girard of Chester, i. 307.
- has an alarming dream, i. 308.
- his death and burial, i. 308; ii. 399, 400.
- Baldwin, a Cistercian, abbot of Ford, and bishop of Worcester, i. 49, 294, 298, 299, 307, 324, 404; ii. 83, 400.
- born at Exeter, ii. 400.
- elected archbishop, i. 29, 33, 34, 320–324; ii. 400.
- enthroned, i. 29.
- receives the pall, i. 325, 326; ii. 401.
- visits S. Augustine's, i. 326.
- intercedes for queen Eleanor, i. 326; ii. 83.
- has a discussion with prior Alan on the Rochester obedience, i. 327–331.
- appoints and consecrates Gilbert Glanvill to Rochester, i. 327, 331; ii. 405.
- stops the presents paid to the monks, and appropriates the churches of

Canterbury, archbishops of, Baldwin—*cont.*
 the almonry, i. 35, 50, 332; ii. 401.
 seizes their manors, but restores them on the withdrawal of appeal, i. 35, 333; ii. 401.
 applies to Rome for sanction to build a new church, i. 36, 334; ii. 402.
 obtains the appointment of prior Alan to Tewkesbury, i. 335.
 begins a church to supplant Christ Church, i. 36, 37, 38, 337, 338.
 rumour of his visit to Canterbury, i. 342.
 has the announcement of the appeal of the convent, i. 38, 343, 344.
 suspends the prior, and confines the monks, i. 38, 39, 345, 352; ii. 402.
 keeps Christmas 1186 at Otford, i. 346.
 usurps the administration of the conventual property, i. 347, 348.
 asks the king to mediate, i. 348.
 holds a discussion with the monks and king, i. 354.
 absolves the convent, i. 354.
 lays the foundation of his new church, i. 355.
 is ordered by Urban III. to undo his recent acts, i. 355–359; ii. 402.
 receives the mandate at Otford, i. 359.
 consecrates the chrism at S. Paul's, i. 360.
 builds a wooden chapel and collects money, i. 361.
 has a second mandate from Rome, i. 361–365.
 appoints two priors at Wingham, and goes to Wales, i. 365.
 begins to build in stone, i. 365.
 obtains a prohibition of the execution of the mandate, i. 376.
 removes the obedientiaries of the convent, i. 376.
 sails from Dover, i. 377.
 at Alençon nominates and invests new obedientiaries, i. 380, 381.

Canterbury, archbishops of, Baldwin—*cont.*
 seizes the conventual estates and stops the courts, i. 382, 383.
 has another mandate from Rome, i. 383–388.
 his influence with Gregory VIII., i. 388, 389.
 makes a new proposal about the obedientiaries, i. 395.
 returns to England, i. 398.
 besieges the church, i. 398, 400.
 summons the subprior and declares him excommunicate, i. 401.
 goes to London, i. 402.
 renews his proposal to the obedientiaries, i. 402.
 is joined by Roger Norreys at Otford, i. 404.
 goes to Northampton after consecrating the bishop of Coventry, i. 406.
 excommunicates those who shall break the peace during the Crusade, i. 410.
 complains of the monks before the council at Geddington, i. 410.
 proposes to arrest the subprior, i. 411.
 offers to abide by the decision of the king and clergy, i. 411.
 meets the messengers of the convent at Cirencester, i. 419.
 ordered by Clement III. to undo his acts, i. 421.
 intrrenches his buildings at Canterbury, i. 422.
 preaches the Crusade in Wales, i. 421.
 report that he is dead, i. 423.
 he reaches London on his return from Wales, i. 426.
 appeals against the papal mandates, i. 426.
 persecutes Feramin, i. 427.
 sent as envoy to France, i. 433.
 new letters from Clement III. to., i. 436–438; ii. 404.
 rejoices at the death of the legate, i. 438.
 sent to recall Richard, i. 439; ii. 84.
 tries to prevent the king from doing justice to the monks, i. 440; ii. 85.

Canterbury, archbishops of, Baldwin—*cont.*
 further letters from the pope to, i. 444–446.
 attends the conference of princes at le Mans, i. 446.
 returns to England after the king's death, i. 451.
 insists on the submission of the sub-prior, i. 451.
 agrees on restitution, i. 452.
 but refuses obedience to the papal mandate, i. 453.
 nominates the cellarer, and makes a provisional peace, i. 454, 455.
 crowns Richard, i. 457; ii. 86, 404.
 objects to John's marriage, i. 458.
 proposes to nominate a new prior, i. 459.
 forces his way into the chapter house, and nominates Roger Norreys, i. 460.
 has a meeting with the monks before the king at Westminster, i. 464.
 accepts the king's proposal for arbitration, i. 466; ii. 404, 405.
 refuses to recognise the recent charters of the convent, i. 467.
 thinks of torturing the monks, i. 472.
 his acts in the session of the king at Canterbury, i. 475; ii. 405.
 appeals to the rule of S. Benedict, i. 476.
 removes prior Norreys, i. 481.
 consecrates the bishops of London and Ely, i. 483.
 persists in his project of building his church, i. 483.
 begins at Lambeth, i. 484; ii. 405.
 appoints Osbern prior of Christ Church, i. 484.
 appeals to Rome against interference, i. 484.
 leaves England for the last time, i. 485; ii. 405.
 dies in Palestine, i. 488; ii. 406.
 news of his death reaches Canterbury, i. 490.
 the news reaches the king at Messina, i. 493.

Canterbury, archbishops of—*cont.*
 Reginald Fitz Jocelin. *See* Bath.
 Hubert Walter, i. 309, 354, 439, 440, 458, 469, 477. *See* Walter; Salisbury.
 his education with Glanvill, ii. 406.
 made dean of York and bishop of Salisbury, ii. 406.
 elected archbishop, i. 518; ii. 90, 407.
 reception of the pall, i. 521, 522.
 and cross, i. 521.
 visits S. Augustine's, i. 523.
 besieges Marlborough and Nottingham, i. 523.
 meets the king near Rochester, i. 524.
 crowns him at Winchester, i. 524, 525; ii. 90, 407.
 consecrates his successor of Salisbury, i. 527.
 confiscates the estates of the see of York, i. 528.
 holds a visitation at York in 1195, i. 529.
 goes to Durham, i. 529.
 deposes the abbot of S. Mary's, York, i. 529.
 and the abbot of Thorney, i. 530.
 sends justices to Canterbury, i. 530, 531.
 his treatment of William Fitz Osbert, i. 532–534.
 founds a church at Dereham, i. 534.
 projects a church at Lambeth, i. 534 ii. 407, 408.
 proposes the plan to the monks of Canterbury, i. 536, 537.
 prays for guidance, i. 543.
 consecrates the bishop of Worcester, i. 543.
 acquires the manor of Lambeth, i. 543.
 goes abroad in 1197, i. 544.
 returns and renews his proposals to the monks, i. 545–549.
 holds a council at Oxford, i. 549.
 reinstates monks at Coventry, i. 550.
 sends envoys to Rome, i. 550.
 excommunicates the monks sent by the convent, i. 551.

Canterbury, archbishops of, Hubert Walter

—*cont.*

appeals against the papal decision,
i. 552.

letters of Innocent III. to him, i. 552.

consults the bishops, i. 554.

visits Canterbury, i. 555.

consecrates the bishop of Coventry,
i. 556.

Richard writes in his support, i. 557,
571.

obtains letters from the bishops, i.
561, 566.

and from the Cistercian abbots, i. 569.

letters from cardinals to, i. 561, 562.

defeats the Welsh and resigns the
justiciarship, i. 572.

visits Canterbury, i. 572.

is at Winchelsea, i. 573.

letter of the convent to, i. 573.

goes abroad, i. 574.

Innocent III. writes his final sentence
to, i. 576-584.

orders the sentence to be executed, i.
587.

application of the monks for his me-
diation with the king, i. 591.

abuses the messenger, i. 592.

his persecution of the monks, ii. 91.

crowns John, ii. 92, 409; made chan-
cellor, ii. 409.

again at Canterbury, ii. 93.

sent to France to mediate, ii. 93.

returns, ii. 94.

holds a council in London in 1203, ii.
95.

his farewell visit to Canterbury, ii. 410.

his last will, ii. 413.

his death and burial, ii. 98, 413.

he recovered the estates of the church,
ii. 409, 410.

list of bishops consecrated by him, ii.
410.

his disputes with Giraldus Cambren-
sis, ii. 411.

his buildings at Canterbury, ii. 412.

Gervase brings down his work to his
times, ii. 3, 4, 325.

Canterbury, archbishops of—*cont.*

Stephen Langton, elected by the monks
at Rome, ii. 99; consecrated, ii.
106.

John consents to receive him, ii. 100.

but changes his mind, ii. 101.

the justiciar makes proposals to him,
ii. 103.

comes to Dover, ii. 104.

goes away, ii. 104.

again invited to Dover, ii. 105.

withdraws for fear of treachery, ii.
106.

peace made with John, ii. 108.

advises the granting of the Great
Charter, ii. 109.

holds a council at Oxford in 1222, ii.
113.

the bishop of Rochester consecrated
in his chapel, ii. 115.

dies at Slindon, and is buried at Can-
terbury, ii. 115.

brought the arm of S. Wulfstan to Can-
terbury, ii. 285.

election of his successor, ii. 115 sq.
See Eynsham.

Richard le Grant, chancellor of Lin-
coln, appointed by the pope, ii. 127.

consecrated, ii. 128.

dies at Arezzo, ii. 128.

Edmund of Abingdon, elected and con-
secrated, ii. 130.

his contest with the convent, ii. 130,
181-179, 286.

leaves England for Rome, ii. 131.

lays his statement before the pope, ii.
132.

returns, ii. 132.

leaves England for Pontigny, ii. 179.

dies and is buried, ii. 180.

is translated, ii. 202.

and canonized, ii. 202.

Boniface, procurator of Belley, elected
in 1241, ii. 186-191.

bull of his appointment, ii. 198-200.

lands at Dover, and visits the king in
1243, ii. 201.

Canterbury, archbishops of, Boniface—
cont.

goes to Lyons and is consecrated, ii. 202.
 enthroned, ii. 203.
 goes to Gascony in 1254, ii. 204.
 goes to Savoy, ii. 204; consecrates a bishop at Belley, ii. 205.
 lands at Sandwich in 1256, ii. 205.
 consecrates three bishops in one day in 1258, ii. 206.
 has a lawsuit with the prior of Canterbury, ii. 207.
 makes an agreement with the chapter of Rochester, ii. 208, 251.
 and with the convent of Christ Church, ii. 208, 251.
 and with the chapter of Lincoln, ii. 210, 221, 251.
 directed to relieve Henry III. from his oath, ii. 210.
 holds a council at Lambeth in 1261, ii. 212.
 visits his province, ii. 213, 214.
 consecrates the bishop of Chichester, ii. 214.
 claims the wardship of Tunbridge and Hadlo, ii. 215, 216.
 goes to Savoy, ii. 216.
 leaves his officials behind, ii. 216.
 appoints a precentor at Christ Church, ii. 217.
 confirms the bishop of London at Belley, ii. 218.
 makes an agreement with the chapter of Salisbury, ii. 221, 251.
 flight of his servants, ii. 222.
 at Amiens in 1264, ii. 227-229.
 nominates Adam Chillinden prior, ii. 228.
 message sent to him by the English nation, ii. 233, 234.
 protest of the bishops in reference to his absence, ii. 239, 240.
 returns to England in 1266, ii. 245.
 makes Richard Wenchepe prior of Dover, ii. 247.
 puts London under interdict, ii. 248.

Canterbury, archbishops of, Boniface—
cont.

goes to Savoy, confirms the elect of Hereford, ii. 248.
 nominates an archdeacon of Canterbury, ii. 249.
 dies at S. Helen's castle, ii. 250.
 his character and achievements, ii. 250, 251.
 Robert Kilwardby, elect of, ii. 267, 268.
 consecrated, ii. 273.
 appoints a new official, ii. 273.
 visits at Dover and removes the prior, ii. 274, 275.
 crowns Edward I., ii. 278.
 consecrates bishops Merton and Burel, ii. 278, 279.
 and bishop Cantilupe of Hereford, ii. 280.
 deposes the abbot of Faversham, ii. 280.
 makes William Middleton archdeacon, ii. 282.
 gives Reculver to Herboldown hospital, ii. 284.
 translates S. Richard of Chichester, ii. 285.
 his conduct with respect to the novices, ii. 290.
 made cardinal bishop of Portus, ii. 291.
 John Peckham, provided in 1279, ii. 291.
 consecrates the bishop of Rochester, ii. 292.
 installs prior Eastry, ii. 292.
 consecrates the bishop of Ely, ii. 293.
 and the bishop of Salisbury, ii. 293.
 and the bishop of Chichester, ii. 294.
 and the bishop of Norwich, ii. 294.
 blesses the abbot of Boxley, ii. 294.
 consecrates the bishop of Salisbury, ii. 294.
 blesses the abbot of Langdon, ii. 295.
 appoints a prior at Dover, ii. 295.
 ordains and consecrates the bishop of Ely, ii. 295, 296.

Canterbury, archbishops of, John Peckham—*cont.*
 holds a council at the Temple in 1292, ii. 299.
 consecrates bishops of Salisbury and Exeter, ii. 299, 300.
 dies, ii. 300.
 Robert Winchelsey, archdeacon of Essex, elected, ii. 300.
 confirmed and consecrated, ii. 307.
 arrives at Canterbury, ii. 311.
 keeps Easter at Charing, ii. 311.
 enthroned, ii. 311.
 meets the two cardinals at Herboldown, ii. 312.
 holds a provincial council, ii. 312.
 confirms the election of Langton, ii. 314.
 opposes a grant to the king, ii. 315.
 is reconciled, ii. 315.
 confirms and consecrates the bishop of Salisbury, ii. 316.
 marries Edward and Margaret, ii. 317.
 entertains the queen, ii. 317.
 consecrates the bishop of Lincoln, ii. 318.
 makes a steward of the guest hall, ii. 318.
 consecrates the bishop of Bath, ii. 319.
 deposes the bishop of Winchester to crown Edward II., ii. 320.
 has a dispute about the archbishop of York, ii. 322, 323.
 is prevailed on to attend parliament, ii. 323.
 dies, ii. 323.
 Walter Reynolds, bishop of Worcester, succeeds in 1313, ii. 324.
 dies in 1327, ii. 324.
 Simon Mepeham, canon of Chichester, consecrated in 1328, ii. 324.
 Canterbury, cathedral priory of Christ Church, priors of:
 Conrad, finished the choir of the cathedral, i. 3, 12.
 compelled archbishop Thomas of York

Canterbury, cathedral, priors of, Conrad—*cont.*
 to profess obedience to Canterbury, ii. 70.
 Elmer, i. 98; ii. 383.
 called Herlewynus, ii. 288.
 his death, i. 100.
 Jeremiah, i. 97, 98; ii. 288, 384.
 his speech at Dover, i. 97; ii. 288, 383.
 succeeds prior Elmer, i. 100.
 summoned to the legatine council in 1138, i. 106.
 quarrels with the archbishop, i. 126.
 deposed by Theobald, i. 30, 44, 127.
 appeals to Rome and is restored, i. 127.
 resigns, i. 127.
 question about the date of his acts, i. 127.
 Walter Durdent, appointed on the deposition of Jeremiah, i. 127.
 is kept at Dover, i. 127.
 made bishop of Coventry, i. 141, ii. 385.
 Walter the little, appointed, i. 141.
 his struggle with Theobald, i. 141-146; ii. 386, 387.
 his action in the quarrel with S. Augustines, i. 148.
 is deposed and imprisoned at Gloucester, i. 146; ii. 387.
 Wibert, appointed by Theobald, i. 48, 146; ii. 388.
 summons the bishops to the consecration of the bishop of Exeter, i. 168, 169.
 is at the election of archbishop Thomas in 1162, i. 169, 170.
 his prudence and industry, i. 197.
 dies in 1167, i. 205.
 Odo, obtains the reconciliation of the church after the martyrdom, i. 286.
 asks leave to elect a new archbishop, i. 239.
 goes to Normandy, i. 240.
 is sent back with letters to the clergy, i. 240.
 elects Roger abbot of Bec, i. 241.
 obtains Barking abbey for S. Thomas's sister, i. 242.

Canterbury, cathedral, priors of, Odo—*cont.*
 is at the election of archbishop
 Richard, i. 243, 244.
 is made abbot of Battle, i. 256; *see*
 Battle.
 Benedict, appointed in 1175, i. 256.
 becomes abbot of Peterborough, i. 262.
 Herlewin, succeeds in 1177, i. 263.
 resigns in 1179, i. 293.
 Alan succeeds, i. 293.
 wrote about S. Thomas, ii. 391.
 goes to Henry II. to propose the
 abbot of Battle as archbishop, i. 310.
 sent to the king at Reading, i. 311.
 returns to Canterbury, i. 312.
 the king discusses his behaviour, i.
 313.
 attends the king at Windsor, i. 314.
 discusses the election, i. 315–317.
 again with Glanvill, i. 318, 319.
 nominates Baldwin of Worcester, i.
 320.
 is sent to London to dispute on the
 mode of election, i. 321.
 hears the king in the chapter house at
 Canterbury, i. 323.
 faints, i. 323.
 declares Baldwin elected, i. 324.
 his speech to Baldwin on the subject
 of the Rochester obedience, i. 327.
 replies to his answer, i. 329.
 receives the bishop of Rochester's
 staff, i. 330.
 is made abbot of Tewkesbury, i. 335.
 Honorius, chaplain to the archbishop,
 appointed, i. 336.
 hears the dream of Andrew John, i.
 339–341.
 sends to announce the appeal of the
 convent to the archbishop, i. 343.
 suspended, i. 38, 345.
 sets out for Rome, i. 345, 362.
 the sub-prior sends a monk to him, i.
 366.
 he meets him at Vercelli, i. 366.
 arrives at the papal court a second
 time, i. 383.
 his illness and death, i. 429, ii. 404.

Canterbury, cathedral, priors of, Honorius
 —*cont.*
 he is buried in the Lateran cloisters, i.
 429.
 Roger Norreys, *see* Norreys.
 Osbern, i. 443, 460–495, 496.
 Geoffrey, as subprior, excommunicated,
 i. 54.
 negotiates with the bishops, in 1187, i.
 350.
 goes to the king at Chilham, i. 353.
 sends a monk to meet the prior at
 Vercelli, i. 366.
 is forbidden by the justiciar to use
 the papal mandates, i. 376.
 is summoned to London, i. 376.
 sends two monks instead, i. 377.
 appeals against Baldwin's acts at
 Alençon, i. 381.
 is forbidden to hold the courts of the
 convent, i. 382.
 opposes the archbishop's officers, i.
 383.
 advised by Herbert of Bosham, i. 393,
 394.
 his discussion with the bishop of Ro-
 chester, i. 395–398.
 and with him and the elect of Co-
 ventry, i. 400, 401.
 the archbishop orders him to be de-
 clared excommunicate, i. 401.
 replies to the king's messengers in
 February 1188, i. 407.
 recapitulates the oppressions of the
 convent, i. 408.
 accused by Baldwin before the council
 at Geddington, i. 410.
 discusses the question with the bishop
 of Hereford, i. 412–417.
 agrees to send a deputation to the
 king, i. 417, 418.
 his address to the justiciar Glanvill, i.
 440.
 discussion with him, i. 442, 443.
 has another conversation with Glan-
 vill, before the king's death, i. 447.
 Glanvill warns him not to trust in
 Rome, i. 448.

Canterbury, cathedral, priors of, Geoffrey,
—*cont.*

the archbishop insists on his submission, i. 451.

and denounces him as excommunicate, i. 452.

escapes from Canterbury, i. 454.

chosen and installed as prior in May 1191, i. 496.

writes to the chancellor on the arrest of archbishop Geoffrey, i. 505.

summoned to make the election of the archbishop in London, i. 508.

refuses to accept the archbishop of Montreal, i. 508.

is ordered to obey the king's seal, i. 509.

royal letter to, fixing the day of election, i. 509, 510.

seeks out Hubert Walter after his election, i. 518; ii. 407.

anticipates the election of the bishops, i. 519.

assize held on his dependents, i. 531.

becomes lukewarm in the cause, i. 551.

goes to Rome, i. 574, 575.

attends Hubert Walter on his death-bed, ii. 418.

dies in 1213, ii. 108.

Walter, succeeds in 1213, ii. 108.

dies in 1222, ii. 112.

John of Sittingbourn, succeeds in 1222, ii. 112.

acts in the election after the death of Langton, ii. 116-127.

elected to the primacy, but resigns his right, ii. 129.

mentioned, ii. 133.

John of Chetham, his conduct in reference to the torn charter, ii. 131.

attends before the legate and resigns his office, ii. 133.

Roger, de la Le, de Lega, ii. 144.

chosen prior, ii. 146, 147.

his supporters excommunicated, ii. 151, 167, 171, 175.

summoned before the archbishop, ii. 153.

Canterbury, cathedral, priors of, Roger de la Le—*cont.*

explains his conduct, ii. 154.

is ordered to renounce his election, ii. 157.

declines to answer, ii. 158.

hears Albert of Armagh, ii. 163.

reports the election of Boniface to the pope, ii. 186, 187.

and to the cardinals, ii. 188.

appoints proctors, ii. 189, 190.

receives the news of Boniface's confirmation, ii. 200.

resigns the priorate in 1244, ii. 202.

dies, ii. 206.

Nicolas of Sandwich; ii. 200.

succeeds in 1244, ii. 202.

resigns in 1258, ii. 207.

made precentor in 1262, and resigns, ii. 217.

Roger of S. Elfege, succeeds in 1258, ii. 207.

has a lawsuit with the archbishop, ii. 207, 226.

dies in 1263, ii. 226.

Adam of Chillinden, nominated, ii. 228.

sent for by Boniface to Amiens, ii. 226.

treasurer during his absence, ii. 227.

installed, ii. 229.

elected archbishop, ii. 253.

goes to Hautecombe, ii. 254.

dies in 1274, ii. 278.

Thomas of Ringmere, succeeds in 1274, ii. 278.

is present at the appointment of the steward of the guest hall, ii. 279.

buries the archdeacon of Canterbury at Boxley, ii. 281.

consents that the feast of All Saints should be kept as a first-class festival, ii. 284.

resigns and becomes a Cistercian at Beaulieu, ii. 292.

changes his order at Brokewode, ii. 295.

Henry of Eastry, installed in 1285, ii. 292.

confirms bishops during the vacancy of the see, ii. 301.

Canterbury, cathedral, priors of, Henry of Eastry—*cont.*
 inthrones archbishop Winchelsey, ii. 311.

Canterbury, monastery of S. Augustine at, founded by Augustine, ii. 331.
 abbots of:
 Peter, ii. 328.
 Benedict Biscop, i. 69, 338.
 Adrian, i. 69; ii. 29, 338.
 Albinus, i. 37, 69.
 Ailmar, ii. 53, 360.

Scothlandus, professed obedience to Lanfranc, i. 71, 36, ii. 367.
 Wido, blessed by Lanfranc, i. 71; ii. 367.
 Hugh, elected by the monks, i. 72.
 blessed by Anselm after profession of obedience, i. 72; ii. 376.
 privileged by Calixtus II., i. 11.
 asserts his independence, i. 73.

Hugh II. receives the benediction at Chichester, i. 73; ii. 381.
 takes part in the election of the bishop of Rochester, i. 132.
 his kinsman, William the Devil, i. 136.
 dies, i. 147.

Silvester, elected, i. 76, 147.
 is compelled to make profession, i. 77, 148; ii. 385.
 his hostility to Theobald, i. 186, 139, 163, 164, 165.

Clarembald, elected in 1163, i. 173.
 refuses to be blessed by S. Thomas, i. 77.
 ejected, i. 77.
 justice itinerant in 1170, i. 216.
 confers with Becket's murderers, i. 224.
 deposed, i. 256.

Roger, a monk of Christ Church, elected, i. 77, 256.
 obtains special privileges from Alexander III., and is blessed, i. 78, 274, 275, 276, 278; ii. 399.
 complaint of archbishop Baldwin against, i. 68.
 letter of the pope on his benediction, . 278.

Canterbury, monastery of S. Augustine at, abbots of, Roger—*cont.*
 discussion on the privileges of his monastery, i. 296.
 receives archbishop Baldwin in 1185, i. 326.
 letter from Urban III. to, i. 358.
 executes the mandate, i. 360.
 has further instructions, i. 362.
 is forbidden to execute them, i. 376, 377.

Alexander, blessed by the pope in 1215, ii. 109.

Hugh, dies in 1225, ii. 114.
 Robert, succeeds in 1225, ii. 114.
 Robert de Bello dies in 1253, ii. 203.
 Roger of Chichester succeeds, ii. 203, 204.
 excommunicated, ii. 204, 215, 220.

Canterbury, monastery of S. Augustine at, given by Theodore to Benedict Biscop, i. 69.
 vision seen by Dunstan at, i. 70.
 visited by archbishop Hubert, i. 523.
 and by Richard I., i. 524.
 William of Wilmintone, prior of, dies, ii. 294.
 burial place of the city and church of Canterbury, at, i. 14, 81.
 said by the monks to be a chapel of the pope's, i. 83.
 letter of Gervase on the privileges of, i. 68-79.
 answer on behalf of the abbot, i. 80-83.

Canterbury, Robert of, subprior of Dover, ii. 259, 270.
 Roger, subprior of, ii. 265.

Canterbury, churches of:
 S. Andrew's, ii. 172.
 S. Gregory's, Dunstan prior of, i. 130.
 prior of, sent to salute the archbishop in 1189, i. 451.
 the bishop of Rochester entertained at, i. 491.
 mentioned, ii. 135, 153, 171, 173, 182, 368, 418.
 S. Andrew's, ii. 137, 181.
 S. Elfege, ii. 170, 181.
 S. George, ii. 170, 172.

- Canterbury, churches of—*cont.*
 S. Margaret's, ii. 151.
 S. Mary Magdalene's, ii. 151, 181.
 S. Martin's, ii. 169.
   bishopric at, ii. 361.
   W. penitentiary, rector of, ii. 168, 169.
 S. Michael's, Burgate, ii. 170, 172.
 S. Mildred's, burned, ii. 203.
 S. Sepulchre's, ii. 168, 173, 368, 418.
   Juliana, prioress of, dies, ii. 208.
   Letitia succeeds, ii. 208.
 S. Nicolas, Hospital of, ii. 368.
 Canterbury, dean of Christ Church at, ii. 361.
   dean of Christianity at, ii. 138.
 Canterbury, archdeacons of, *see* Herlewyn, Langton, Mont Luel, Middleton.
 Cantilupe, Roger de, acts as agent for the monks of Canterbury, ii. 143.
   Thomas de, clerk, sent by the barons to Amiens in 1263, ii. 232.
   made bishop of Hereford, ii. 279, 280; *see* Hereford.
 Canute, king of England, conquers Ethelred, ii. 54.
   divides England with Edmund Ironside, ii. 55.
   sketch of his reign, ii. 55, 56.
   Peter's pence secured in his reign, ii. 101.
   translates S. Elfege, ii. 361.
   his friendship with archbishop Ethelnoth, ii. 361.
   his dominions, ii. 362.
   aorsins, expulsion of, ii. 280.
   ap, king of Britain, ii. 11.
 Capoir, king of Britain, ii. 11.
 Caprile, i. 263.
 Capua, *see* of, Alfano, archbishop of, i. 264.
 Caputii, institution of, against the Brabangons, i. 300, 301.
 Carausius, king of Britain, ii. 15.
 Cardiff, priory of, ii. 443.
 Cardigan, battle of, in 1136, i. 96.
 Caretius, king of Britain, ii. 19, 20.
 Carhethe, property of Christ Church at, ii. 64.
 Carhow, priory in Norfolk, ii. 428.
 Carisbrook, Benedictine priory at, ii. 420.
   castle at, ii. 421.
 Carlisle, king David of Scotland at, in 1149, i. 141.
   Edward I. gathers an army at, in 1300, ii. 318.
   he dies near, ii. 321.
   foundation of, ii. 7.
   Augustinian priory at, ii. 441.
 Carrick, Robert Bruce holds out at, ii. 321.
 Carthusians, bequest of Henry II. to, i. 299.
   Hugh, prior of, at Witham, i. 335.
 Cartusa, Tieri de, i. 266, 269.
 Casamari, abbot of, sent to make peace between John and Philip, ii. 95.
 Casere, son of Woden, ii. 22.
 Caserta, Robert, count of, i. 264.
 Cashel, archbishop of, i. 236, ii. 448.
 Cassibellaunus, history of, ii. 11, 12.
 Castellum Paganum, i. 264.
 Castile, Alfonso, king, his appeal to Henry II., i. 261.
   Blanche of, marries Lewis, son of Philip II., ii. 92.
   Alfonso IV., king of, ii. 204.
   knights Edward I., ii. 204.
   his claims to the empire, ii. 231.
   king of, ii. 298.
 Castelacre, priory in Suffolk, ii. 427.
 Catania, Robert, bishop of, i. 264.
 Catazarii, Hugo comes, i. 264.
 Cateby, priory in Northamptonshire, ii. 431.
 Catellus, king of Britain, ii. 11.
 Cattley, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
 Cauue, Hugh de, justice in Kent, ii. 301.
 Ceddinges, land of Christ Church at, ii. 35.
 Cenensis, episcopus, i. 235; ii. 448.
 Cephalu, Wido, bishop of, i. 264.
 Cerisy, abbot of, proposed for the see of Canterbury in 1173, i. 244.
 Cerne, Cernel, abbey in Dorset, ii. 422.
   Hamo, abbot of, ii. 376.
 Cerveltune, castle in Yorkshire, ii. 440.
 Champagne, William of, archbishop of Sens, maintains the cause of Becket at Rome, i. 214; ii. 394.
   made archbishop of Rheims, i. 260.

Champagne, William of—*cont.*

is at Châteauroux in 1187, i. 371.
takes the cross in 1187, i. 406.
at the conference of Le Mans, in 1189,
i. 446.

sent to negotiate peace in 1195, at the
imperial court, i. 580.

Henry, count of, left in charge of
Palestine by Richard, i. 513, ii. 88,
89.

Blanche, countess of, marries Edmund
of Lancaster, ii. 284.

Charing (Cerringes), land of Christ
Church at, ii. 35.

archbishop Baldwin at, i. 418.

archbishop Winchelsey keeps Easter
at, ii. 311.

William of, joins in the election of
prior Chillenden as archbishop, ii.
253.

Charité, prior of la, i. 138.

Charles the Great, i. 102.

his standard unfurled by Philip II.,
i. 309.

Charles the Bald, his daughter Judith, ii. 43.

Charles the Simple, marries a sister of
Athelstan, ii. 47.

Chartham, conventual estate at, i. 360; ii.
59.

the bishop of Rochester consecrated
at, ii. 297.

Edward I. retires on his wedding day,
to, ii. 317.

Chartres, John of Salisbury, made bishop
of, i. 259.

released from his connexion with
Canterbury, i. 260.

attests the peace of Ivry, i. 274.

attests a charter of Theobald, ii. 305.

Châteauroux, i. 272.

defended by Henry II., i. 369.

miracle at, i. 369, 370.

taken by Philip in 1188, i. 432; ii. 84.

fruitlessly attacked by Richard, i. 434.

Chatteris, priory in Cambridgeshire, ii.
428.

Chenesdui, Ralph de, taken at Lincoln in
1217, ii. 111.

Cherin, king of Britain, ii. 11.

Chertsey, Benedictine abbey of, ii. 420.

abbot of, justice errant in 1170, i. 216.

makes proposals to the convent of
Canterbury on behalf of the arch-
bishop, i. 545.

attempts to mediate in 1198, i. 556.

Cherwell, river in Oxfordshire, ii. 434.

Cheshire, ii. 417.

included in Mercia, ii. 24.

religious houses, castles, and rivers in,
ii. 437.

Chester, legendary foundation of, ii. 9.

Gurguitius, buried at, ii. 10.

Edgar receives the Welsh and Scottish
kings at, ii. 50.

see of Lichfield fixed at, ii. 368.

see of, fixed at Coventry, ii. 68.

Robert, bishop of, consecrated by
Lanfranc, ii. 367.

Robert, bishop of, consecrated by
Ralph, ii. 377.

Roger, bishop of, consecrated by
William, ii. 381.

religious houses in, ii. 437.

abbey of S. Werburg at, ii. 437.

Robert of Hastings, abbot of, i. 336,
337.

Ranulf, earl of, opposes king Stephen,
i. 113.

surrounds Stephen's forces at Lincoln,
i. 113.

addresses the host, i. 113, 114.

attacks the king, i. 117.

is compelled to surrender Lincoln in
1145, i. 130.

attempts to recover it, i. 132.

joins Henry of Anjou in 1149, i. 140.
dies, i. 155.

William Peverell implicated in his
death, i. 155, 161.

Ranulf, earl of, a prisoner in the hands of
Henry II., i. 249.

Ranulf, earl of, sent against the Welsh
in 1210, ii. 106.

takes the cross, in 1215, ii. 109.

Edward, prince of Wales, made earl
of, ii. 318.

Chic, S. Osyth's, in Essex, ii. 425.
 canons of, sent to Waltham, i. 261.
 William, prior of, made archbishop of
 Canterbury, ii. 380.

Chich, John de, ii. 173, 174.

Chichester, cathedral church at, ii. 419.
 hospital of S. James at, ii. 419.
 abbot Hugh of S. Augustine's blessed
 at, i. 73.
 translation of S. Richard at, ii. 285.
 Simon Mepham, canon of, ii. 324.
 see removed from Selsey, ii. 368.

bishops of:
 Godfrey, consecrated by Lanfranc, ii.
 367.

Seinfrid, abbot, consecrated by William,
 ii. 381.

Hilary, consecrated in 1147, i. 132; ii. 385.
 elected to York, i. 185.
 mediates between Stephen and Theo-
 bald, i. 186.
 did not attend the council of Rheims,
 i. 138.
 present at the benediction of Clarem-
 bald, and at the consecration of the
 bishops of Lincoln and S. David's,
 i. 138.
 and of bishop John of Worcester, i. 142.
 and of Richard of London, i. 148.
 and of Robert of Chichester, i. 162.
 attests the submission of abbot Sil-
 vester, i. 164.
 is at the consecration of Becket, i. 171.
 brings the royal mandate for the elec-
 tion, i. 169.
 his evasions touching the ancient cus-
 toms, i. 175.
 his advice to Becket, i. 175.
 rebuked by him, i. 176.
 his advice at Northampton, i. 184.
 his refusal to recognise him, i. 188.
 is sent by Henry to the pope, i. 190.
 his speech in the consistory, i. 192.

John, elected bishop in 1173, i. 243.
 consecrated, i. 251; ii. 398.

Seinfrid, consecrated in 1180, i. 295.
 is at the consecration of Gilbert Glan-
 vill, i. 331.

N 669.

Chichester, bishops of, Seinfrid—*cont.*
 ordered to enforce a papal mandate
 on archbishop Baldwin, i. 835.
 sent by the king to Canterbury in
 1188, i. 412.
 attends a meeting of bishops there in
 1191, i. 491.
 summoned to the election at Canter-
 bury, i. 510.
 ordered to absolve the canons of
 Hackington from their oath, i. 536.

Simon of Wells, consecrated by Hubert,
 ii. 410.
 dead in 1207, ii. 100.

Richard le Poor, consecrated in 1215,
 ii. 108.

Ralph of Wareham, dies in 1222, ii. 113.

Ralph Neville, elected, ii. 113.
 consecrated, ii. 113.
 chancellor, ii. 113.
 elected to Canterbury, ii. 128.
 rejected by the pope, ii. 129.
 visits Canterbury in 1238, ii. 135.
 his mediation requested, ii. 136.
 takes part in the Canterbury quarrel
 in 1239, ii. 159, 160.

Richard de Wits, chancellor to S.
 Edmund, ii. 139, 155.
 appointed in 1245, ii. 202.
 canonised in 1262, ii. 214.
 translated in 1272, ii. 284, 285.

John, dies in 1262, ii. 214.

Stephen of Pagham, consecrated in 1262,
 ii. 214, 215.
 attends a consecration of two bishops,
 ii. 220.
 appeals against the acts of Ottobon,
 ii. 243.

Gilbert of S. Leofard, official of Canter-
 bury, elected in 1286, ii. 293.
 consecrated, ii. 294.

Chicksand, abbey in Bedfordshire, ii. 432.

Chienfernensis, episcopus, i. 286.

Chierne, river in Sussex, ii. 419.

Chilham, castle in Kent, ii. 419.
 Henry II. at, in 1187, i. 353.
 John comes to, on his way to meet
 Langton, ii. 104.
 Isabella of Dover dies at, ii. 300.

H H

- Chille, nunnery in Hertfordshire, ii. 432.
 Chiltre, nunnery in Hertfordshire, ii. 432.
 Chinchecapel, cardinal, i. 266.
 Chinon, letter of Henry II. dated at, i. 221.
     he dies there, i. 449; ii. 85.
 Christ-Church, Augustinian priory in
     Hampshire, ii. 420.
 Cirencester, visited by the empress Matilda,
     i. 118.
     abbey in Gloucestershire, ii. 434.
     canons of, sent to Waltham, i. 261.
     monks of Canterbury attend Henry II.
     at, i. 419.
 Cîteaux, order of, founded, ii. 68.
     benefaction of Henry II. to, i. 299.
     plundered by John, ii. 105.
     two abbots negotiate for Becket, ii. 393.
     letter of Frederick I. to, i. 269.
 Alexander, abbot of, letter of the count
     of Toulouse to, i. 270.
     chapter of, i. 442.]
     abbots in England, letter of, to the
     pope, i. 569; ii. 408.
     abbot of, advises the monks of Can-
     terbury in 1189, i. 478.
     at the compromise, i. 478, 568.
     abbot of, present at the resignation of
     Celestine V., ii. 308.
 Clairvaux, abbot of, i. 299.
 Clare, Roger earl of, Becket demands his
     homage for Tunbridge, i. 174; ii. 391.
     justice errant in 1170, i. 216.
 Richard earl of, archbishop Hubert re-
     covers his homage, ii. 409, 411.
 Gilbert of, taken prisoner at Lincoln in
     1216, ii. 111.
     earl of Gloucester, dies, ii. 128.
     countess of, marries the earl of Corn-
     wall, ii. 129.
 Richard de, earl of Gloucester, advises
     the prior of Canterbury against
     Boniface, ii. 207.
     forces the king of the Romans to swear
     to the Provisions of Oxford, ii. 207.
     goes to France in 1259, ii. 209.
     advises the surrender of Normandy,
     ii. 209, 210.
     at enmity with Edward, ii. 210.
- Clare, Richard de—*cont.*
     on the side of the baronial opposition,
     ii. 211.
     secures the Cinque Ports, ii. 213.
     makes terms with the king, ii. 213.
     and with archbishop Boniface, ii. 214.
     dies in 1262, and is buried at Tewkes-
     bury, ii. 215.
 Gilbert de, earl of Gloucester, succeeds
     in 1262, ii. 215.
     a ward of the archbishop's, ii. 215, 216.
     goes to France to the king, and returns,
     ii. 216.
     his quarrel with the abbot of S. Ed-
     mund's, ii. 217.
     adheres to Simon de Montfort, ii. 226.
     besieges Rochester, ii. 235.
     goes to London, ii. 236.
     knighted, ii. 237.
     quarrels with the earl of Leicester,
     ii. 242.
     claims half of the castles and ransoms,
     ii. 242.
     occupies London in 1267, ii. 246.
     goes to France in 1270, ii. 249.
     refuses to go on crusade, ii. 250.
     joins in the attack on prior Wenchepe,
     ii. 256.
     lands at Dover in 1275, ii. 280.
     marries Johanna of Acre, ii. 295.
     his son Gilbert born, ii. 297.
     dies in 1295, and is buried at Tewkes-
     bury, ii. 314.
 Gilbert of, born, ii. 297.
     takes part in the parliament of 1809,
     ii. 322.
 Clare, or Stoke Clare, Benedictine priory
     in Suffolk, ii. 426.
     castle in Suffolk, ii. 427.
 Claremareis, Becket arrives at, i. 190.
 Clarendon, council at, in 1164, i. 176-182;
     ii. 392.
     constitutions of, i. 178-180.
     assize of, renewed at Northampton,
     i. 258, 259; convictions under, in
     1195, i. 531.
     monks of Canterbury sent to the king
     at, i. 418.

- Clarenti, company of, ii. 309.
 Claudius, the emperor, in Britain, ii. 13.
 Clelaucus, king of Britain, ii. 11.
 Cleobury, castle of, taken by Henry II.
   i. 162.
 Clerkenwell, nunnery in London, ii. 426.
 Clermont, bishop of, i. 266, 269.
   mentioned in the treaty of Ivry, i. 272.
 Clifford, priory in Herefordshire, ii. 435.
 Clifford, Roger de, attacks the bishop of
   Hereford in 1263, ii. 221.
   joins the royal side, ii. 226.
   a castle of his taken by the Montforts,
   ii. 233.
   is with the king at Northampton, ii.
   234.
   captures the younger Simon, ii. 234.
 Clignellus, king of Britain, ii. 11.
 Clive, abbey in Devon, ii. 423.
 Clotenus, king of Britain, ii. 11.
 Clovesho, council of, ii. 347.
 Cloyne, bishop of, i. 236; ii. 448.
 Cluanimensis, episcopus, i. 236; ii. 448.
 Cluenerardensis, episcopus, ii. 448.
 Cluny, order of, i. 138.
   bequest of Henry II. to, i. 299.
   monks of, placed at Reading, ii. 70.
 Cneppe, water in Sussex, ii. 419.
 Cnobheresburh, monastery at, ii. 39.
 Cnucin (Knockyn), castle in Shropshire,
   ii. 436.
 Cobham, William of, itinerant justice at
   Canterbury in 1255, ii. 205.
   and again in 1269 at Dover, ii. 248.
 Coceti, Bonafusus, ii. 304.
 Cochele, nunnery in Worcestershire, ii. 435.
 Coel, king of Britain, ii. 15.
 Cogges, priory in Oxfordshire, ii. 434.
 Coggeshall, abbey of, ii. 425.
 Cogsford, priory in Suffolk, ii. 428.
 Coillus I., king of Britain, ii. 11.
 Coillus II., king of Britain, father of Lucius,
   ii. 14.
 Colchester, religious houses at, ii. 425.
   Coel, duke of, rebels and becomes
   king of Britain, ii. 15.
   Hugh, abbot of S. Edmund's, blessed
   at, i. 163.
 Coldingham, priory in Scotland, ii. 441.
 Coldstream, abbey in Scotland, ii. 441.
 Colebregge, Hugh of, official to archbishop
   Kilwardby, ii. 278, 283, 290.
 Coleville, William de, captured at Lincoln
   in 1217, ii. 111.
 Colne (Colun), Benedictine priory in Essex,
   ii. 425.
 Cologne: Reginald, elect of Cologne, visits
   England in 1167, i. 204.
   invites Henry II. to join the antipope,
   i. 205.
   his conduct at Würzburg, i. 206.
   at the pacification of Venice in 1177,
   i. 266.
   advises the banishment of Henry the
   Lion, i. 310.
   visits England in 1184, i. 313.
   is not reconciled to Henry the Lion,
   i. 313.
 Conrad, archbishop of, goes with Rich-
   ard of Cornwall to Germany, ii. 206.
 Albert, elect of Armagh, has to go to,
   ii. 164.
 Colonna, Sciarra, attacks Boniface VIII.,
   ii. 319.
 Columba, apostle of the northern Picts, ii.
   335.
 Combermere, abbey in Shropshire, ii. 436.
 Combwell, abbey in Kent, ii. 418.
   John, abbot of, blessed by Baldwin,
   ii. 405.
 Combe, abbey in Leicestershire, ii. 430.
   abbey in Warwickshire, ii. 437.
 Compiègne, Wilfrid consecrated at, ii. 337.
 Comyn, John, lord of Badenoch, ii. 297,
   298.
   killed by Robert Bruce, ii. 321.
 Conan, Meriadocus, ii. 16.
 Conisborough, castle in Yorkshire, ii. 440.
 Conishead (Cungeshefed), priory in Rich-
   mondshire, ii. 441.
 Connaught, king of, i. 235.
 Connor (Conderensis), bishop of, i. 285;
   ii. 448.
 Conrad I., emperor, ii. 47.
   II., crusade of, i. 187.
 Constans, king of Britain, ii. 16.

Constantine, the Great, ii. 15.
 Constantine, king of Britain, ii. 16.
 Constantine, son of Cado duke of Cornwall, king of Britain, ii. 19.
 Constantine, a clerk of archbishop Kilwardby, ii. 275, 283.
 Constantius, the emperor, husband of Helena, ii. 15.
     king of the Scots, ii. 46, 47.
 Coppanstan, land of Christ Church at, ii. 35.
 Corbet, Thomas, is with Henry III. at Dover in 1263, ii. 229.
     his lands ravaged by the Montforts, ii. 233.
 Cordeilla, story of, ii. 7, 8.
 Corfe, castle, ii. 422
     queen Isabella imprisoned at, ii. 102.
     Amalric de Montfort imprisoned at, ii. 284.
 Corfham, castle in Shropshire, ii. 436.
 Corineus, legend of, ii. 5, 6.
 Cork, king of, i. 235.
     bishop of, i. 236; ii. 448.
 Cornwall, called Corineia from Corineus, ii. 5, 6.
     duke of, marries a daughter of Leir, ii. 7, 8.
     given to Tenuantius, ii. 11.
     Cado, duke of, ii. 19.
     Caduan, duke of, ii. 20.
     conquered by Egbert, ii. 42.
     included in Wessex, ii. 24.
     religious houses, castles, and rivers in, ii. 424.
     ancient episcopal sees in, ii. 24.
 Reginald, earl of, flies with the empress from Winchester, i. 121.
     mediates at the council of Clarendon, i. 177.
     at Northampton, i. 185.
     declares the sentence of the court at Northampton, i. 188.
     has notice of Henry's intention about the primacy, i. 244.
     defeats the earl of Leicester in 1173, i. 246; ii. 81.
     dies and is buried at Reading, i. 257.

Cornwall—cont.

Richard, earl of, king of the Romans, *see* Richard.
 Cosenza, Ruffus, bishop of, i. 264.
 Coton, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
 Courtenay, Peter of, mentioned in the treaty of Ivry, i. 272, 274.
 Coventry, foundation of Leofric and Godiva at, ii. 58, 437.
     see fixed at, ii. 68.
 Coventry, bishops of:
     Walter Durdent, prior of Canterbury, consecrated, i. 141; ii. 385.
     Richard, consecrated in 1160, i. 168.
     reconciles the church of Canterbury in 1171, i. 236.
     Gerard la Pucelle, consecrated in 1183, i. 306, 307, 328; ii. 385.
     dies and is buried at Coventry, i. 308.
     Hugh of Nunant, forced on the church, i. 326.
     sent to Canterbury in 1187, i. 349.
     his speech there, i. 349.
     is sent again to advise submission, i. 400, 401.
     is consecrated, i. 406; ii. 405.
     sent as an envoy to Philip in 1188, i. 433.
     buys the priory of Coventry, i. 461.
     tries to prevent the interference of the legate, i. 463, 464.
     takes part in the discussion at Westminster in 1189, i. 468.
     his wish to expel monks from England, i. 470.
     his advice on the final arrangement, i. 478.
     expels the monks from Coventry, i. 488, 489, 550; ii. 408.
     attests a charter of Richard I., i. 503.
     comes to Canterbury to the election of the archbishop, i. 510.
     his monks reinstated in 1198, i. 550; ii. 408.
     dies in 1198, i. 552.
 Geoffrey Muschamp, elect, i. 554.
     consecrated, i. 556, 567; ii. 410.
     flies from England in 1207, ii. 100.

Coventry, bishops of—cont.

William of Cornhill, consecrated in 1215,
ii. 108.

dies, ii. 118.

Roger of Meulan, consecrated in 1258,
ii. 206.

attends a council at Lambeth in 1261,
ii. 212.

negotiates with Simon de Montfort at
Canterbury, ii. 223.

Walter Langton, consecrated in 1296,
ii. 314.

Coventry, priors of:

Moses, i. 306, 307, 328, 489.

Joibert, i. 556.

Coverham, abbey in Yorkshire, ii. 441.

Crachele, John de, canon of S. Paul's,
treasurer of England, ii. 208.

Cranbrook, Stephen de, monk of Canter-
bury, sent as messenger to arch-
bishop Edmund, ii. 142, 147.

remonstrance of the archbishop with,
ii. 144.

third prior, ii. 153, 155.

writes to the archbishop, ii. 154, 157.

subprior, ii. 186, 187-189, 190, 197.

one of the electors of Boniface, ii. 186,
189, 191.

sent to Rome on the business of the
election, ii. 197.

completes the business, ii. 198.

Craumers (Crowmarsh), castle of, con-
structed, i. 130; ii. 80.

besieged by Henry of Anjou. i. 153;
ii. 80.

Cray, river in Kent, ii. 419.

Crema, Wido of, antipope as Paschal, i.
182, 206.

gave the pall to Christian of Mainz,
i. 267.

dies, i. 207.

his schism renounced, i. 267.

Cresci, Roger de, captured at Lincoln in
1217, ii. 111.

Cressi, William de, ii. 229.

Cressiaco, Peter de, treasurer to Boniface,
ii. 216, 222, 233, 234.

Cressiaco, Peter de—cont.

imprisoned at Dover, ii. 233.

carries a message to Boniface, ii. 233,
234.

Crete, Richard reaches, ii. 88.

Crevequer, Robert de, knighted at Lewes,
ii. 237.

Criol, John de, ii. 213.

Croun, Maurice de, i. 272.

Crowland, monastery of, ii. 432.

Wulfketel, abbot of, ii. 367.

Croydon, a bishop of Salisbury confirmed
at, ii. 294.

Caich, priory of S. Andrew at, in Devon,
ii. 423.

Culinge, land of Christ Church at, ii. 49.

Cumberland, religious houses in, ii. 441.

Cumbil (Cum-hir), abbey in Wales, ii. 442.

Cunedag, king of Britain, ii. 8.

Cunette, river in Salop, ii. 436.

Cupar, abbey in Scotland, ii. 442.

Cwene, river in Surrey, ii. 420.

Cyprus, visited and conquered by Richard,
i. 489, 514; ii. 88, 90.

visited by him on his return from
Palestine, i. 513.

given by him to the Templars, ii. 89.

D.

Dadington, castle in Oxfordshire, ii. 434.

Damascus, besieged by the crusaders in
1147, i. 137.

Damietta, taken by the crusaders in 1219,
ii. 112.

recovered by the pagans, ii. 112.

taken and retaken in 1249, ii. 203.

Dammartin, Manassier de, justice errant
in 1170, i. 216.

Danius, king of Britain, ii. 10.

Darenth, exchange of Lambeth for, i. 548.

Darley, priory in Derbyshire, ii. 438.

Daventry, priory in Northamptonshire, ii.
431.

- David, king of Scots, attends the dedication of Canterbury cathedral, i. 96; ii. 287.
 invades Yorkshire, and is defeated, i. 105; ii. 72.
 knights Henry II. in 1149, i. 141; ii. 75.
 encamps at Carlisle, i. 141.
- Davington, priory in Kent, ii. 418.
- Dee, river, ii. 50, 437.
- Deerhurst, monastery of, ii. 434.
 Elfege's monastic life at, ii. 358.
- Deiferteseie, land of Christ Church at, ii. 45.
- Deira, kingdom of, ii. 14.
- Delham, land of Christ Church at, ii. 45.
- Dene, Ralph of, justice errant in 1170, i. 216.
- Denmark, Canute, king of, Philip of France marries his sister, i. 529.
- Deping, priory in Lincolnshire, ii. 430.
- Derby, Godfrey de Lucy, archdeacon of, i. 298, 309; elected bishop of Winchester, i. 458.
 religious houses at, ii. 438.
- Derbyshire, ii. 417.
 included in Mercia, ii. 24.
 religious houses, rivers, and castles in, ii. 438.
- Dereford, Premonstratensian abbey in Sussex, ii. 419.
- Dereham, Premonstratensian abbey in Norfolk, ii. 427.
 founded by archbishop Walter, i. 534.
- Derent, river in Kent, ii. 419.
 river in Yorkshire, ii. 440.
- Derte, Dart, river in Devon, ii. 424.
- Dispenser, Hugh le, joins the opposition to Henry III. in 1260, ii. 211.
 made justiciar in 1263, ii. 223, 224.
 adheres to the barons, ii. 226.
 falls at Evesham, ii. 243.
 Hugh le, in the parliament of 1309, ii. 322.
- Detlinge, property of Christ Church at, ii. 64.
 William de, ii. 231.
- Devizes, castle of, ii. 422.
 fortified against Stephen, i. 103.
 taken, i. 104.
 visited by the empress in 1141, i. 121.
 queen Isabella confined at, ii. 107.
 Hubert de Burgh imprisoned at, ii. 130.
- Devonshire, ii. 417.
 included in Wessex, ii. 24.
 religious houses, castles, and rivers in, ii. 423.
- D'Eyville, John, seizes Axholm in 1266, ii. 243.
 holds out in the isle of Ely, ii. 246.
 joins the earl of Gloucester at London, ii. 246.
- Dia, John de, proctor at Rome, ii. 188, 191.
- Dieppe, exchanged for Andely, i. 544.
- Dieulacresse, abbey in Cheshire, ii. 437.
- Digun, R., monk of Canterbury, appeals to Rome, ii. 133.
- Diocletian, persecution by, ii. 15.
- Dionysius, chronology of, i. 88, 89.
 the Areopagite, Hierarchy of, ii. 44.
 advocate at Rome in 1239, ii. 183.
- Disce, count Henry of, i. 266.
- Dodington, Peter of, suspended by the archbishop, ii. 141, 142.
 proceedings against him, ii. 144, 153.
- Doge, Hamo, his friendly conduct towards prior Wenchepe, ii. 268, 270, 271, 274, 276.
- Dogmersfield, death of Reginald FitzJocelin at, i. 512.
- Dom, abbey in the diocese of S. Asaph, ii. 443.
- Dompneva, Saint, ii. 29, 30.
- Dorchester, in Oxfordshire, ancient see of, ii. 24, 335.
 bishops of:
 Birinus, ii. 335.
 Agilbert, ii. 335, 336.
 Aetla, ii. 340.
 Eadnoth (Lincoln), ii. 360.
 see of, removed to Lincoln, ii. 335, 368.
 Augustinian abbey at, ii. 484.
- Dorchester, in Dorset, castle of, ii. 422.
- Dorsetshire, ii. 417.
 included in Wessex, ii. 24.

Dorsetshire—cont.

- religious houses, castles, and rivers in, ii. 422.
- Sherborne, the episcopal see of, ii. 353.
See Sherborne.
- Dover, ancient church of S. Martin founded by Wihtrud at, ii. 31, 287.
- given by Henry I. to Canterbury, i. 96; ii. 71, 287.
- men of, repel Stephen, i. 94; ii. 72.
- re-foundation of the church by archbishop William, i. 96-98; ii. 287-289.
- monks introduced by Theobald, i. 109.
- the prior of Canterbury detained at, i. 127.
- Theobald embarks at, in 1147, i. 135.
- Stephen meets the count of Flanders at, i. 158; ii. 76.
- a second conference, i. 159; ii. 77.
- the excommunicated bishops wait for Becket at, i. 221, 222.
- Becket's murderers land at, ii. 224.
- promised to Philip of Flanders in 1173, i. 243; ii. 81.
- the legate Vivian lands at, i. 259.
- Baldwin lands at, in 1188, i. 398; ii. 403.
- in 1189, i. 451.
- John of Anagni reaches, i. 474.
- stays at, i. 474; ii. 405.
- Richard embarks at, i. 483; ii. 86.
- Baldwin embarks at, i. 485.
- archbishop Geoffrey lands at, i. 504.
- he is besieged at S. Martin's, i. 505.
- the monks of Canterbury send to rescue him, i. 505.
- Longchamp received in the castle, i. 507.
- his disguise and escape, i. 508.
- Longchamp attempts to land in 1192, i. 512.
- meeting of the bishops and king's agents in 1209 at, ii. 104.
- archbishop Langton arrives and departs, ii. 104.
- the archbishop again invited to, ii. 105.

Dover—cont.

- Raymond de Burgh buried in the Maison de Dieu, ii. 138.
- prior Sittingbourne embarks at, in 1232, ii. 129.
- archbishop Edmund embarks at Graistanhede, near, ii. 179.
- archbishop Boniface lands at, ii. 201.
- papal exactions from the church at, ii. 205.
- question of the subjection of the church at, ii. 208.
- the king of the Romans uses the prior's horses, ii. 211.
- the king removes Hugh le Bigod from the wardenship of the castle, ii. 212.
- he appoints Robert Walrande warden, ii. 212.
- Edward lands at, in 1262, ii. 213.
- Boniface embarks at, ii. 216.
- the king lands at, ii. 218.
- Henry of Almain and others land at, in 1263, ii. 219.
- Edmund occupies the castle, ii. 222.
- the king orders it to be surrendered to the barons, ii. 223.
- the bishop of London takes charge of it, until it is given to Richard de Grey, ii. 223.
- the king is refused admission into the castle, ii. 229, 230.
- arrival of news about the arbitration in 1263, ii. 231.
- the king demands admission in 1264, and is refused, ii. 232, 233.
- the archbishop's treasurer arrested and dismissed at, ii. 233, 234.
- the prior of S. Martin's negotiates his escape, ii. 234.
- Richard de Grey returns to, ii. 236.
- the aliens brought by Henry de Montfort to, ii. 238.
- a messenger from cardinal Guy lands, ii. 239.
- the bishops of London and Winchester come from Boulogne to, ii. 239.
- the queen lands after the battle of Evesham at, ii. 243. !

Dover—cont.

- the countess of Leicester expelled, and Geoffrey de Neville made warden, ii. 243.
- Matthew de Bisile made warden, ii. 243.
- cardinal Ottobon lands and imposes an interdict on the church, ii. 243.
- Guy de Montfort brought to, ii. 244. he escapes from, ii. 245.
- visit of queen Eleanor to, ii. 245.
- the counts of S. Pol and Boulogne land at, ii. 246.
- Stephen of Penherst made warden of the castle, ii. 246.
- the monks let their share of the port dues, ii. 247.
- Boniface celebrates mass and embarks at, ii. 248.
- session of justices at, i. 248.
- the bishop elect of Hereford lands at, ii. 248.
- the king of the Romans lands at, ii. 249.
- Edward embarks at, ii. 249.
- and lands, on his return, ii. 249.
- the earl of Gloucester embarks at, ii. 249.
- Edward there again, ii. 249.
- troubles of prior Wenchepe at, ii. 254–277, 282, 283.
- attempt to intrude a new prior, ii. 267.
- visitation of the archbishop, ii. 274.
- the earl of Gloucester and Gaston of Bearn land at, ii. 280.
- the monks admit clerks without leave of the prior, ii. 286.
- the king lands at, in 1289, ii. 295.
- the countess of Athol dies at, ii. 300.
- two cardinals land at, in 1295, ii. 311.
- and embark at, on their return, ii. 314.
- queen Margaret lands, ii. 317.
- Edward II. embarks at, in 1308, ii. 321.
- Dover, monastery of S. Martin's, priors of:
  - William de Longueville, sent from Canterbury in 1186, i. 99.
  - Ascelin, sacrist of Canterbury, appointed in 1189, i. 109.

Dover, priors of—cont.

- made bishop of Rochester, d. 1147, i. 132.
- William, made abbot of Evesham in 1149, i. 141.
- Hugh of Caen, secretary of Christ Church, appointed in 1149, i. 141.
- Richard, made archbishop of Canterbury in 1173, i. 244.
- Warin, cellarer of Christ Church, appointed in 1174, i. 251.
- dies in 1180, i. 295.
- John, cellarer of Christ Church, appointed in 1180, i. 295.
- William, appointed by Baldwin in 1187, i. 365.
- blessed at Wingham, i. 365.
- Robert, elected abbot of Eynsham in 1197, i. 544.
- Felix, sacrist of Christ Church, appointed in 1197, i. 544.
- John, 14th prior, resigns in 1251, ii. 203.
- Guy, 15th prior, succeeds, ii. 203, 204.
- sacrist of Christ Church, ii. 204.
- resigns in 1260, ii. 211.
- William of Bucwelle succeeds in 1260, ii. 211.
- dies in 1268, ii. 247.
- Richard of Wenchepe, admitted at Canterbury, ii. 192.
- acts as treasurer for the archbishop, ii. 227, 228.
- made prior of Dover, ii. 247.
- claims a share in the election of the archbishop, ii. 253.
- is summoned to Canterbury and sends an excuse, ii. 254.
- is excommunicated, ii. 255.
- accused before the king, ii. 256.
- history of his troubles, ii. 253–275, 282, 288.
- resigns his office, ii. 275.
- his subsequent adventures, ii. 275–277.
- Anselm of Eastry, appointed in 1275, ii. 282.
- Robert of Whetekre, appointed in 1289, ii. 295.

Dover, W. de, monk of Canterbury, appeals to Rome, ii. 133.
 Isabella of, countess of Athol, dies, ii. 300.
 Dovona, ii. 14.
 Down, bishop of, i. 235; ii. 448.
 Doye, Robert, ii. 229.
 Drax (Adrax), priory in Yorkshire, ii. 440.
 Driencourt, Matthew of Boulogne wounded mortally at, i. 246.
 Dryburgh (Drereburgh) abbey, ii. 441.
 Dublin, taken by Richard of Pembroke, i. 234.
 Henry II.'s walled palace at, i. 236.
 archbishops of, i. 236.
 Patrick, consecrated by Lanfranc, ii. 366.
 Gregory, consecrated by Ralph, ii. 377.
 John, attests a charter of Richard I., i. 503.
 Henry, at the granting of Magna Carta, ii. 109.
 Luke, the king's treasurer, elected in 1228, ii. 127.
 Richard, archbishop of, in the parliament of 1309, ii. 322.
 Dudinton, Hugh of, justice at Canterbury in 1195, i. 531.
 Dudley, priory in Salop, ii. 436.
 Dumblane, bishopric of, ii. 442, 448.
 Dumwallo, king of Britain and lawgiver, ii. 8.
 Dunfermline, abbey of, ii. 442.
 Dunkeld, bishopric of, ii. 442, 448.
 Dunmow, priory in Essex, ii. 425.
 Dunstable, Stephen keeps Christmas at, i. 101.
 quarrel of Stephen and Henry at, in 1154, i. 157.
 priory at, ii. 433.
 prior of, directed to execute a papal mandate in 1241, ii. 192, 193.
 certifies the execution, ii. 194, 195.
 Dunstan, monk of Canterbury, ii. 144, 152, 153.
 Dunstor, castle in Devon, ii. 424.

Dunwich, Anglo-Saxon see of, ii. 25, 34, 340.
 Felix, bishop of, ii. 38, 334.
 Thomas, ii. 335.
 Boniface, ii. 339.
 Bisi, ii. 339, 341.
 Eata, ii. 339, 340.
 Durham, bishopric of, included in Northumbria, ii. 25.
 religious houses in, ii. 441.
 see of Lindisfarne removed to, ii. 358.
 subject to York, ii. 366.
 Durham, bishops of :
 Ranulf Flambard, ii. 68.
 Hugh de Puiset, elected and consecrated, i. 157, 158.
 excommunicated for his share in the coronation of the younger Henry, i. 222.
 appointed a judge in the cause of the abbot of S. Augustine's, i. 296.
 at Canterbury in 1187, i. 353, 354.
 takes part in the discussion of the Canterbury business in 1189, i. 468, 469, 568.
 and advises the monks, i. 477.
 attests a charter of Richard, i. 503.
 quarrels with archbishop Geoffrey, i. 513.
 dies in 1195, i. 529.
 Philip of Poitiers, elected, i. 530.
 Richard de Marisco, dies in 1226, ii. 114.
 Richard le Poor, bishop of Salisbury, translated in 1228, ii. 127.
 dies in 1237, ii. 130.
 Thomas of Melsonby, prior of Durham, elected, ii. 180.
 Antony Bek, bishop of, ii. 317.
 Durham, Elias de, ii. 174.
 Duue, priory in Yorkshire, ii. 440.
 Duvianus, missionary to Britain, ii. 14, 27.

E.

- Eadburgis, ii. 30.
 Eadgiva, queen of Wessex, her benefactions to Christ Church, ii. 48, 49.
   her tomb at Canterbury, i. 24.
 Eadmer, his description of Christ Church in his time, i. 7, 12.
   his works referred to, ii. 374, 375.
 Eadred, king of England, sketch of his reign, ii. 49, 352.
 Eadric Streone, his perfidy, ii. 54, 360.
   his punishment, ii. 55.
 Eanswitha, Saint, at Folkstone, ii. 29.
 Earipolensis, episcopus, i. 236; ii. 449.
 East Anglia, kingdom of, ii. 25.
   kings of, ii. 38, 39.
     Uffa, ii. 38.
     Titillus, ii. 38.
   Redwald, ii. 36, 38.
   Eorpwald, ii. 38.
   Sigebert, ii. 33, 38, 336.
   Egric, ii. 33, 39.
   Anna, ii. 29, 33, 39.
   Ethelhere, ii. 39.
   Ethelwald, ii. 39.
   Beorn, ii. 39.
   Ethelred, ii. 39.
   Ethelbert, ii. 34, 39.
   Edmund, ii. 39.
   Guthrum, ii. 39.
   Eorhric, ii. 39.
   Edward, son of Alfred, ii. 39.
 Eastry, the martyrs Ethelbert and Ethelred buried at, ii. 30.
   Becket finds refuge at, i. 189.
   one of the churches of the almonry, ii. 399.
 Anselm of, monk of Canterbury, ii. 256.
   made prior of Dover, ii. 282.
 Henry of, prior of Canterbury, ii. 292.
 Oswald of, made abbot of Faversham, ii. 282.
   dies, ii. 300.
- East Saxons, kingdom of,
   kings of, ii. 39, 40.
   Erkenwin, ii. 39.
   Sledda, ii. 39.
   Sebert, ii. 28, 39, 331.
   Serred, ii. 40.
   Siward, ii. 40.
   Sigebert the Little, ii. 40.
   Sigebert son of Sigebald, ii. 40.
   Suithelm, ii. 40.
   Sigerius, ii. 40.
   Sebbi, ii. 40.
   Siward, ii. 40.
   Seinfrid, ii. 40.
   Offa, ii. 40.
   Selred, ii. 40.
   Suithred, ii. 40.
 Eaton, nunnery in Staffordshire, ii. 438.
 Ebbene, land of Christ Church at, ii. 45.
 Ebraucus, king of Britain, ii. 6.
 Ebroin, mayor of the palace, ii. 338.
 Eccles, priory in Lothian, ii. 433.
 Eda, king of the Scots, ii. 36.
 Edgar, king of England, sketch of his reign, ii. 50, 51.
   promoted S. Dunstan, ii. 354.
   crowned by him, ii. 355.
 Edinburgh, Augustinian abbey at, ii. 442.
 Edmund, king of the English, sketch of his reign, ii. 48.
 Edmund Ironside, son of Ethelred, his prowess during his father's life, ii. 54.
   sketch of his reign, ii. 55.
 Edmund, son of Edmund Ironside, exiled, ii. 55.
 Edmund, son of Henry III., earl of Lancaster, born, ii. 202.
   has a grant of Sicily from the pope, ii. 205.
   goes to France in 1259, ii. 209.
   and again in 1262, ii. 215.
   meets Edward at Canterbury, ii. 219.
   goes to Dover, ii. 222, 228.
   marries the countess of Aumale, ii. 248.
   loses his first wife, ii. 279.
   marries the queen of Navarre, ii. 284.

Edmund, son of Henry III.—*cont.*
 visits Canterbury with her, ii. 284.
 renounces his allegiance to France,
 ii. 307.
 dies at Bayonne, ii. 314.
Edmund, son of Edward I., born at Wood-
stock, ii. 319.
Edredeshethe, in London, property of
Christ Church at, ii. 45.
Edward I., king of the West Saxons, ii. 39,
350.
 sketch of his reign, ii. 45, 46.
Edward II., the Martyr, sketch of his reign,
 ii. 51, 52.
 crowned by Dunstan, ii. 355.
 his murder, ii. 355.
Edward III., the Confessor, crowned by
Eadsin, ii. 362.
 sketch of his reign, ii. 57–59.
 his use of a seal and charters, ii. 59,
 369.
 buried at Westminster, ii. 59.
 gave Chatham to the almonry of
 Christ Church, i. 560; ii. 59.
 the empress promises to observe his
 laws, i. 119; ii. 74.
 his translation by S. Thomas, ii. 285.
 made Robert archbishop of Canter-
 bury, ii. 362.
Edward, son of Edmund Ironside, exiled,
 ii. 57.
Edward I., son of Henry III., born, ii. 179.
 goes to Gascony in 1254, ii. 204.
 returns, having been knighted, ii. 204.
 his wife arrives in England, ii. 204.
 takes offence at the surrender of Nor-
 mandy, ii. 210.
 attends tournaments in France, ii. 210.
 quarrels with Richard of Gloucester,
 ii. 210.
 goes to Lyons and Gascony, ii. 211.
 appeals against the council of Lam-
 beth, ii. 213.
 lands at Dover, ii. 213.
 receives the submission of the barons,
 ii. 214.
 goes to France again, ii. 215.
 returns and goes into Wales, ii. 219.

Edward I.—*cont.*
 quarrels with Roger Leyburne, ii. 220,
 221.
 visits the Cinque Ports, and seizes the
 treasure in the Temple, ii. 222.
 makes his head-quarters at Windsor,
 ii. 222.
 summoned to France, ii. 224.
 forms a party against the barons, ii.
 226.
 tries to force an entrance into Dover
 castle, ii. 229.
 makes war in the neighbourhood of
 London, ii. 230.
 seals the appeal to Lewis IX., ii. 231.
 goes to Amiens, ii. 232.
 comes to Northampton, ii. 234.
 to Tunbridge, ii. 236.
 is a hostage after the battle of Lewes,
 ii. 236.
 sent to Dover, ii. 237.
 escapes from Hereford, ii. 242.
 meets the queen at Dover, ii. 243.
 takes the castle of Dover, ii. 243.
 goes against the rebels in Axholm,
 ii. 244.
 admits the Cinque Ports to pardon,
 ii. 244.
 makes Stephen of Penherst constable
 of Dover, ii. 246.
 goes to Paris in 1269, ii. 249.
 negotiates about the crusade, ii. 249,
 250.
 attempts to procure the election of
 Burnel as archbishop, ii. 252.
 on his way to Palestine, ii. 252.
 is at Tunis when his father dies, ii. 272.
 crowned, ii. 278.
 banishes the Caorsins, ii. 280, 281.
 attempt of Gaston of Bearn to make
 peace with, ii. 281.
 holds a great parliament in 1275, ii.
 282.
 imprisons Gaston of Bearn, ii. 283.
 and Amalric of Montfort, ii. 284.
 attacks Wales in 1277, ii. 290.
 and in 1281, ii. 292.
 his son Alfonso dies, ii. 292.

Edward I.—*cont.*

- goes to France in 1286, ii. 293.
- returns in 1289, ii. 295.
- banishes the Jews, ii. 296.
- his wife dies, ii. 297.
- submission of the Scottish lords to, ii. 297.
- his mother dies, ii. 299.
- summoned to France on account of naval outrages, ii. 302–304.
- proposed marriage for, ii. 305.
- is declared to have forfeited Guienne, ii. 306.
- renounces his homage to Philip IV., ii. 307.
- forces the clergy to submit to taxation, ii. 307, 308.
- meets two cardinals at London and discusses peace, ii. 312, 313.
- holds parliament at S. Edmund's, ii. 314.
- his quarrel with the archbishop, ii. 315.
- goes to Flanders and returns, ii. 316.
- makes peace, and marries Philip's sister, ii. 316, 317.
- retires to Chartham on the wedding day, ii. 317.
- goes to Scotland, ii. 318.
- holds parliament at Lincoln, ii. 318.
- goes to Scotland in 1301, ii. 319.
- returns in 1304, ii. 320.
- goes again in 1306, ii. 321.
- dies in 1307, ii. 321.

Edward II, son of Edward I., born, ii. 292.

- betrothed to Isabella of France, ii. 316, 317.
- made prince of Wales, ii. 318.
- knighted and sent to Scotland, ii. 321.
- succeeds his father, ii. 321.
- his marriage, ii. 321, 322.
- his coronation, ii. 322.
- his difficulties with the parliament of 1309, ii. 322, 323.

Edward, William, the reeve, ii. 174.

- Edwin, brother of Athelstan, his fate, ii. 47.
- (Radwig), king of England, his reign, ii. 49, 352, 353, 354.
- son of Ethelred II., ii. 55.

Effingham (Afingeham), abbey in Lincolnshire, ii. 429.**Egbert, king of Wessex, ii. 31, 33, 36, 38, 40, 41.**

- sketch of his reign, ii. 42.

Egleston, abbey, ii. 441.**Egremont, priory in Cumberland, ii. 441.****Eldad, king of Britain, ii. 11.**

- bishop of Gloucester, kills Hengist, ii. 18, 26.

Eleanor, of Poitou, queen, goes with her first husband, Lewis VII., on crusade, i. 137.

- is divorced and marries Henry of Anjou, i. 149; ii. 75.

her children, ii. 75.

- is crowned with her husband, i. 160; ii. 77.

birth of her son William, i. 149.**of Henry, i. 161.****goes to Dover with her daughter Matilda in 1166, i. 204.****urges her sons to rebel, i. 242.****flies from her husband, i. 242; ii. 80.****Henry applies for a divorce from, i. 257.****is released from prison in 1185, i. 326; ii. 83.****and by Richard on his father's death, i. 454.****sends the abbot of Hyde and the prior of Bermondsey to Canterbury, i. 454.****advises her son Richard not to go to Wales, i. 457.****comes to England in 1192, i. 512.****rules England during Richard's captivity, i. 515.****letter from Richard to, on the election to Canterbury, i. 517.****summons the electors to London, i. 518.****sent for by Richard, i. 523.****besieged by Arthur at Mirabel, ii. 94.****Eleanor, daughter of John, married to William Marshall the younger, ii. 113.**

Eleanor—*cont.*

- remarried to Simon de Montfort, ii. 180.
- removed from Dover castle by Edward, ii. 243.
- Eleanor**, wife of Henry III., married, ii. 180.
- goes to Gascony in 1242, ii. 201.
- her sister marries Richard of Cornwall, ii. 202.
- attends the inthronement of Boniface, ii. 203.
- goes to Gascony in 1254, ii. 204.
- and to France in 1259, ii. 209.
- her sister dies, ii. 214.
- she lands at Dover in 1262, ii. 218.
- urges Edward against Leyburne, ii. 221.
- is with the king in the Tower in 1263, ii. 222.
- summoned to France, ii. 224.
- at a parliament in France, ii. 225.
- lands at Dover in 1265, and is met by Edward, ii. 243.
- spends some time at Dover in 1267, ii. 245.
- meets her son Edmund and his wife at Canterbury, ii. 284.
- dies in 1291, and is buried at Amesbury, ii. 299.
- Eleanor**, wife of Edward I., arrives in England, ii. 204.
- dies in 1290; buried at Westminster, ii. 296, 297.
- Eleanor**, daughter of Edward I., visits Canterbury, ii. 282.
- marries the duke of Bar, ii. 301, 302.
- Eleutherius**, pope, his mission to Britain, ii. 14.
- Elfred**, king's reeve, taken at Canterbury, ii. 360.
- Elfrida**, stepmother of Edward the Martyr, ii. 51, 52, 355.
- Elham**, manor of, disputed, ii. 214.
- Elidurus**, king of Britain, ii. 10.
- Elintune**, priory, ii. 441.
- Eliud**, king of Britain, ii. 11.
- Ellesmere**, castle in Salop, ii. 436.

Elmar, abbot, *see* Canterbury, S. Augustine's.

Elmham, Anglo-Saxon *see* of, ii. 25, 34, 340.

Badewin, bishop of, ii. 339, 340.

Herfast, bishop of, ii. 363, 365.

William, bishop of, ii. 367.

see of, removed to Thetford, ii. 363, 368.

Elnecestre, priory in Worcestershire, ii. 435.

Elp, king of Britain, ii. 11.

Elphin, bishop of, i. 236; ii. 449.

Ely, threatened by Stephen, i. 112.

protracted resistance of the barons in 1266 in, ii. 245, 246.

grant in an ecclesiastical assembly in 1290 at, ii. 296.

Benedictine abbey at, ii. 428.

Richard, abbot of, ii. 376.

see of, founded, ii. 71.

Ely, bishops of:

Hervey, translated from Bangor, ii. 381.

Nigel, consecrated by William, ii. 377.

arrested by Stephen, i. 104.

flies from him, i. 112.

assists in the consecration of the bishop of Chichester, i. 132.

and of archbishop Roger of York, i. 159.

and of bishop Robert of Exeter, i. 162.

and of Thomas Becket, i. 171.

has a paralytic stroke, i. 185.

Geoffrey Ridel, archdeacon of Canterbury, informs bishop Nigel of the king's wishes, i. 185.

elected to the see of Ely, i. 243.

consecrated, i. 251; *ii.* 398.

sent to Waltham to reform the canons, i. 260.

attests Henry II.'s charter to Canterbury, i. 262.

executor of his will, i. 298, 299.

sent to Canterbury as mediator in 1189, i. 439.

does not attend, i. 440.

dies at Winchester, and is buried at Ely, i. 457.

fate of his treasures, i. 457.

Ely, bishops of—cont.

- William Longchamp, chancellor to Richard I., elected, i. 458.
 arbitrator in the Canterbury case, i. 469, 568.
 advises the convent, i. 478.
 made justiciar, ii. 86, 87.
 consecrated by Baldwin, i. 488; ii. 405.
 made legate, i. 485.
 is requested to support the rights of Canterbury, i. 485.
 holds a council at Westminster, i. 486.
 declares his powers, i. 487.
 visits Canterbury, i. 488.
 authorises the monks to seize the whale at Leysdown, i. 489.
 receives a protest of the monks of Canterbury, i. 490.
 meets the bishops at Canterbury, i. 490.
 consecrates the bishop of Worcester, i. 492.
 urges the election of the archbishop of Montreal, i. 494.
 protests against the consecration of archbishop Geoffrey, i. 497.
 quarrels with John, i. 497.
 attests a charter of Richard, i. 508.
 orders the arrest of archbishop Geoffrey, i. 505.
 letter from the convent of Canterbury to, i. 505.
 explains his course of action, i. 506.
 stays away from the council of bishops, and is besieged in the Tower, i. 507.
 his perils at Dover, i. 507, 508.
 lands at Dover in 1192, but is sent back, i. 512.
 sent as envoy to the emperor, i. 530.
 dies at Poitiers, and is buried at le Pin, i. 543.
 Eustace, chancellor to Richard, elected in 1197, i. 544.
 consecrated, i. 551; ii. 410.
 acts as ambassador to Philip, ii. 95.
 flies from England in 1207, ii. 100.
 one of the executors of the interdict, ii. 107.

Ely, bishops of—cont.

- John, dies in 1225, ii. 114.
 Geoffrey de Burgh, succeeds in 1225, ii. 114.
 dies in 1228, ii. 127.
 Hugh, abbot of S. Edmund's, consecrated in 1229, ii. 128.
 assists at the consecration of the bishop of Rochester, ii. 135, 137.
 mediates with the monks, ii. 135.
 William of Kilkenny, his consecration and death, ii. 205.
 Hugh Belaham, subprior of Ely, consecrated in 1257, ii. 205, 206.
 is at the consecration of archbishop Kilwardby, ii. 278.
 John Kirkby, consecrated in 1286, ii. 293.
 dies in 1290, ii. 295.
 William de Luda (Louth), elected, confirmed, and ordained deacon, ii. 295.
 consecrated, ii. 296.
 Emelingford, John, clerk to Henry III., appeals against the council of Lambeth, ii. 213.
 Emisenoc, Cistercian priory in Wales, ii. 444.
 Emly, Immeletensis, bishop of, i. 236; ii. 448.
 Emma, wife of Eadbald, king of Kent, ii. 29.
 Emma, wife of Ethelred II., ii. 53.
 marries Canute, ii. 55.
 is severely treated by Edward the Confessor, ii. 59.
 gave lands to Christ Church, ii. 56.
 Enlit, isle of, abbey in Wales, ii. 444.
 Ennabrensis (Kilfenora) episcopus, ii. 448.
 Eosa, nephew of Hengist, ii. 18.
 Ermenberga, Saint, ii. 29, 30.
 mother of Anselm, ii. 369.
 Ermenburga, Saint, ii. 29.
 Ermengitha, Saint, ii. 29.
 Ermenred, father of Ethelred and Ethelbert, ii. 29.
 Essex, an ancient kingdom, ii. 25, 417.
 in the diocese of London, ii. 25.

Essex—cont.

religious houses, castles, and rivers in,
ii. 425.

Essex, Henry of, lets fall the standard, i.
165.

Walter de, monk of Canterbury, ii.
144, 153.

Essex, earls of:

Geoffrey de Mandeville, his oppressions
at Ramsey, and fate, i. 128.
his son Ernulf, i. 129.

William de Mandeville, goes on crusade
in 1177, i. 262.

sent to Normandy in 1187, i. 347.

Geoffrey FitzPeter, attests a charter of
Richard, i. 503.

acts as justice at Canterbury, i. 556.

becomes chief justiciar, i. 572.

directs the convent to show its treas-
ures, i. 578.

restores the estates, i. 593 ; ii. 409.

governs England during John's
troubles, ii. 95.

commissioned by John to make peace
with Langton, ii. 103.

meets the archbishop's messengers, ii.
104.

dies, ii. 108.

William de Mandeville, earl of, dies in
1227, ii. 115.

Ethelbald, king of the West Saxons, ii. 43.

Ethelbert, king of the West Saxons, ii. 43.

Ethelbert, martyrdom of, ii. 29.

Ethelburga, wife of Edwin, ii. 32.

Ethelburga, wife of Ine, ii. 37, 334.

Ethelred I., king of the West Saxons, ii. 349.
his reign, ii. 43.

Ethelred II., son of Edgar, crowned by
Dunstan, ii. 52, 355, 356.

sketch of his reign, ii. 52-54.

buried at S. Paul's, ii. 54.

marriage of his widow, ii. 55.

his children, ii. 55, 57.

Dunstan's prophecy about him, ii. 356.

Ethelred, S., martyrdom of, ii. 29.

Ethelstan, son of Ethelwulf, ii. 42.

Ethelwulf, king of the West Saxons, ii. 42,
43.

Ethelwulf, king of the West Saxons—cont.

sent into Kent by his father, ii. 42.

sketch of his reign, ii. 42, 43.

his donation, ii. 43.

Eudo, monk of Canterbury, an elector in
1228, ii. 120, 121, 123.

Eudo, notary, attests a charter of archbishop
Theobald, ii. 289.

Eunianus, king of Britain, ii. 11.

Eusebius, chronology of, ii. 12.

Eustace, son of king Stephen, marries Con-
stantia, daughter of Lewis VI., i. 112.

is knighted, in 1149, i. 141.

his father fails to secure the crown for
him, i. 150 ; ii. 75, 76, 388.

he threatens archbishop Theobald, i.
151.

his indignation at the proposed peace,
i. 155 ; ii. 76.

dies, and is buried at Faversham, i.
155 ; ii. 76.

Eustace, the monk, taken prisoner, ii. 110.
beheaded, ii. 111.

Eustace, chancellor to Richard I., *see* Ely.

Eustace, monk and chamberlain of Christ
Church, goes to Rome with S. Ed-
mund, ii. 131.

the convent summon him from Ten-
ham, ii. 145.

the archbishop excuses him, ii. 146.

is at Tunbridge with the archbishop,
ii. 156.

Everel, William de, made divinity lecturer
at Canterbury, ii. 281.

Evesham, Benedictine abbey at, ii. 435.

William prior of Dover made abbot
of, i. 141.

Roger Norreys, made abbot of, i. 484.
battle of, ii. 243.

Evreux, Rotrou, bishop of, i. 164.

mediates between Becket and Henry
II., i. 181.

Giles, bishop of, at the second co-
ronation of the younger Henry,
i. 237.

attests the peace of Ivry, i. 274.

mentioned in the will of Henry II.
i. 298.

Exe, river in Devon, ii. 424.
Exeter, peace between Arrivagus and Vespasian at, ii. 13.
     conquered by William the Conqueror, ii. 62.
     fortified against Stephen, i. 95 ; ii. 72.
     religious houses in, ii. 423.
Exeter, bishops of:
     Osbern, consecrated by Lanfranc, ii. 366.
     William, consecrated by Anselm, ii. 376.
     Robert, consecrated in 1138, i. 106.
         does not go to the council of Rheims, i. 138.
     Robert, consecrated in 1155, i. 162.
         attests the profession of abbot Silvester, i. 164.
     Bartholomew, archdeacon of Exeter, ii. 289, 400.
         consecrated in 1161, i. 168, 169.
         brings to Canterbury the king's mandate for the election of an archbishop, i. 169.
         encourages Becket at Northampton, i. 184.
         is sent by Henry to the pope, i. 190.
         reconciles the church of Canterbury in 1171, i. 236.
         receives the protest of the young king in 1173, i. 245.
         ordered to depose abbot Clarembald, i. 256.
         sent to remove the nuns of Amesbury, i. 261.
     John, consecrated by Baldwin, ii. 405.
     Henry, consecrated by Hubert, ii. 410.
     Simon of Apulia, consecrated in 1214, ii. 108.
     William Briwere, consecrated in 1224, ii. 113.
     Walter, archdeacon of Surrey, consecrated in 1258, ii. 203.
         (called Richard), attends a council at Lambeth, ii. 212.
         is at the consecration of archbishop Kilwardby, ii. 273.
     Thomas de Burton, consecrated in 1292, ii. 300.
Eye, Eia, priory in Suffolk, ii. 426.

Eie, castle of, ii. 427.
Eynesford, land of Christ Church at, ii. 64.
     church of, belonged to the almonry, ii. 399.
     William de, claims the church, ii. 399.
     William de (Heynesford), captured at Rochester in 1215, ii. 110.
Eynsham, council at, i. 335.
     Benedictine abbey at, ii. 433.
     Robert, prior of Dover, elected abbot of, i. 544.
     Walter of, monk of Canterbury, elected archbishop, ii. 122, 123 ; rejected by the pope, ii. 127.

F.

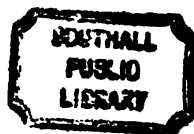
Faganus, missionary to Britain, ii. 14, 27.
Fairwell, priory in Staffordshire, ii. 438.
Falaise, nuns of Vilers, outside of, i. 299.
     castle of, claimed by Philip, ii. 95.
Fale, river in Cornwall, ii. 424.
Farnham, castle in Surrey, ii. 420.
     consecration of the bishop of Bath at, ii. 245.
Farn-island, priory in Durham, ii. 441.
Faversham, abbey in Kent, ii. 418.
     abbots of:
         Clarembald, i. 138 ; ii. 385.
         Gwerrie, prior of Bermondsey, appointed and blessed, i. 277 ; ii. 398.
         letter of Urban III. to, i. 358.
         executes the mandate, i. 360.
         has further instructions, i. 362.
         is forbidden to execute them, i. 376, 377.
         is ordered to compel the archbishop to comply, i. 385.
     abbacy vacant, i. 458.
Algar, blessed by archbishop Baldwin, ii. 405.
     abbot, mediates between the archbishop and the convent, i. 556.
     brings letters from archbishop Hubert to the convent, i. 573.

- Faversham, abbots of—*cont.*
 Nicolas, blessed in 1215, ii. 109.
 Peter of Rodmersham, deposed, ii. 280, 281.
 Oswald of Eastry, blessed in 1275, ii. 282.
 dies in 1292, ii. 300.
 Faversham, buildings of queen Matilda at, i. 139.
 queen Matilda buried at, i. 151.
 Eustace buried at, i. 155 ; ii. 76.
 and king Stephen, i. 159 ; ii. 77, 389.
 the prior of, ordered to declare the excommunication of the enemies of the monks, i. 423.
 he executes the mandate, i. 425.
 Fawe (Fowey), water in Cornwall, ii. 424.
 Fecamp, council at, ii. 61.
 Feramin, master of S. James's hospital, Canterbury, i. 423, 425.
 denounced by archbishop Baldwin, appeals, i. 427.
 Ferley, priory in Somerset, ii. 422.
 Fernlege, land of Christ Church at, ii. 69.
 Fernley, priory in Wiltshire, ii. 421.
 Ferns, bishop of, i. 236 ; ii. 449.
 Ferrara, Urban III. goes to, in 1187, i. 383.
 he writes letters from, i. 386, 387.
 he dies at, i. 387.
 Ferrers, Robert, earl of Derby, a prisoner in the hands of Henry II., i. 249.
 William, earl of Derby, takes the cross in 1215, ii. 109.
 Robert, earl of Derby, takes part with the earl of Leicester against Henry III., ii. 226.
 Ferreus, king of Britain, ii. 8.
 Fiennes, William de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Ingelram of, arrests Henry of Almain, ii. 222.
 Fife, monasteries in, ii. 443.
 Findon, William de Breuse dies at, ii. 297.
 Fitz Alan, John, defends Rochester castle in 1264, ii. 235.
 Fitz Aldhelm, William, attests a charter of Richard, i. 503.
 N 669.
 Fitz Gerold, Henry, sent by Henry II. to the pope, i. 190.
 Fitz Helto, William, justice errant in 1170, i. 216.
 Fitz Herbert, Peter, escapes capture at Lewes in 1217, ii. 112.
 Fitz Hugh, John, escapes capture at Lewes in 1217, ii. 112.
 Fitz John, John, joins the barons in 1263, ii. 226.
 is at the siege of Rochester, ii. 235.
 knighted at London, ii. 236.
 dies in 1275, ii. 282.
 Fitz Martin, William, justice errant in 1170, i. 216.
 Fitz Nigel, William, justice errant in 1170, i. 216.
 breaks into the court of Christ Church, i. 399.
 Fitz Osbert, William, his riot and fate, i. 532-534.
 his reputed miracles, i. 534.
 Fitz Ralph, Gerold, justice errant in 1170, i. 216.
 Fitz Reinfrid, Roger, witness of the will of Henry II., i. 298.
 witnesses a charter of Richard, i. 503.
 Fitz Simon, Simon, captured at Rochester in 1216, ii. 110.
 Fitz Stephen, Ralph, chamberlain to Henry II., i. 298.
 Fitz Urse, Reginald, one of Becket's murderers, i. 224, 225, 226 ; ii. 395.
 Fitz Walter, Robert, captured with his son at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Fitz William, Adam, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Flanders, Baldwin, count of, father of queen Matilda, ii. 61.
 Theoderic, count of, goes on the crusade of 1147, i. 138.
 meets Stephen at Dover, i. 158 ; ii. 76.
 and again, i. 159.
 Henry II. writes to, against Becket, i. 190.
 Philip, count of, i. 203, 204.
 joins the conspiracy against Henry II., i. 243 ; ii. 81.

- Flanders, Philip, count of—*cont.*
 his designs defeated, i. 245.
 at the siege of Rouen, i. 249.
 goes on crusade, i. 262.
 advises Philip II. to marry, i. 294.
 quarrels with him, i. 297, 309.
 loses his wife and marries again, i. 309.
 brings the archbishop of Cologne to England, i. 313.
 discusses prior Alan's conduct, i. 313.
 his country ravaged, i. 313.
 resigns some castles to the French king, i. 326.
 renews the war, i. 331.
 his alliance with Henry II. in 1187, i. 347.
 advises Richard to make friends with Philip, i. 370, 371.
 in council with Henry, i. 371, 372.
 takes the cross in 1187, i. 406.
 dies at Acre, i. 513; ii. 88.
 Baldwin, count of, supports Otho as candidate for the empire, i. 545.
 takes S. Omer, i. 573.
 Flanders, Philip II. defeated in 1213 in, ii. 107.
 expedition of Edward I. to, in 1297, ii. 316.
 Fleury, Odo learns the monastic rule at, ii. 352.
 Folkstone, estate of Christ Church at, ii. 55.
 church of S. Eanswith, ii. 29, 418.
 Fontevraud, nuns of, sent to Amesbury, i. 261.
 Henry II. buried at, i. 449, 450; ii. 85.
 Richard buried at, i. 593; ii. 91.
 Ford, abbey of, i. 294; ii. 423.
 Baldwin, abbot of, *see* Canterbury.
 John, abbot of, joins in a letter to the pope, i. 569.
 Fountains, abbey in Yorkshire, ii. 440.
 Henry Murdac, abbot of, i. 134, 135.
See York.
 Frakenham, land of Christ Church at, ii. 64.
 Thomas of, goes to Rome with S. Edmund, and dies on the road, ii. 131.
 Framlingham, castle of, ii. 427.
 archbishop Theobald entertained at, i. 186.
 Frea, wife of Woden, Friday called after, ii. 22.
 Freculf, chronology of, ii. 13.
 Frederick I., emperor, supports the anti-pope, i. 167.
 overthrows Milan, i. 171.
 opposes the rebuilding, i. 205.
 attempts to draw Henry II. to the side of the antipope, i. 205.
 his council at Würzburg, i. 206.
 his interview with Alexander III. at Venice, i. 265-269.
 his letter announcing the closing of the schism, i. 269.
 his measures against Henry the Lion, i. 310, 311.
 quarrels with Urban III., i. 334.
 makes peace with him, i. 383.
 drowned on his way to Palestine, i. 490.
 his son Henry VI., i. 544.
 Frederick II., son of Henry VI., i. 544.
 excommunicated, ii. 115.
 does mischief in Palestine, ii. 115.
 marries Isabella of England, ii. 130.
 is defeated before Rome, ii. 201.
 captures the messengers of the convent, ii. 198, 199.
 excommunicated, ii. 202.
 dies in 1250, ii. 203.
 Freningham, Ralph de, proctor at Rome, ii. 212.
 Freston, priory in Lincolnshire, ii. 429.
 Frome, river in Dorset, ii. 422.
 Frommaghe, ii. 304.
 Fulgenius, king of Britain, ii. 11.
 Fundanus, Ricardus comes, i. 264.
 Furnival, Gerard de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Fursey, Saint, apostle of East Anglia, ii. 38, 336.
 his relics at Canterbury, i. 8.

G.

- Galeto, bishop of, i. 264.
- Galloway, bishop of, blesses the abbot of S. Augustine's, ii. 204.
- John Balliol, lord of, ii. 297, 298.
- Gallus, his reign in Britain, ii. 15.
- Walbrook called from, ii. 15.
- Gant, Gilbert de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Stephen de, ii. 111.
- Maurice de, ii. 111.
- Simon de, bishop of Salisbury, ii. 316.
- Hugh de, attests a charter of archbishop Theobald, ii. 289.
- Gare, priory in Northamptonshire, ii. 431.
- Geddington, council at, in 1188, i. 409, 412.
- another summoned to, in 1189, i. 458.
- Geneva, Hugh of, visits Canterbury, ii. 226.
- Genfe, river in Somerset, ii. 423.
- Genlade, Raculf near, ii. 343.
- Genoa, merchants of, ii. 296.
- Genilis, Berardus, i. 265.
- Geoffrey, son of Henry II., ii. 75.
- conspires against his father, i. 242; ii. 80.
- mentioned in his father's will, i. 298.
- rebels in 1183, i. 304; ii. 82.
- is sent to Canterbury in 1184, i. 322.
- dies in 1186, i. 336, 449; ii. 83.
- Geoffrey, elect of Lincoln, *see* Lincoln, York.
- as chancellor, mentioned in his father's will, i. 298.
- sent into Anjou in 1188 against Richard, i. 436.
- elected to the see of York, i. 458. *See* York.
- Geoffrey, of Monmouth, cited, ii. 23, 334.
- Germany, Adolf of Nassau, king of, ii. 313.
- Gerondon (Gerewedune), abbey in Leicestershire, ii. 430.
- Gerontius, king of Britain, ii. 11.
- Gervase, mentions himself as writer, i. 2, 594; ii. 391, 396, 415.
- writes on behalf of the archbishop against the monks, i. 29-32.
- on the other side, i. 32.
- becomes a monk in 1163, i. 173.
- vision of his brother Thomas, i. 230, 281.
- present at bishop Waleran's profession, 307.
- holds an argument with the archbishop in 1186, i. 344.
- the bishop of Rochester furnishes details to be inserted in his work, i. 491.
- sacrist of Canterbury in 1193, i. 521.
- presents the cross to the new archbishop, i. 521, 522.
- begins his shorter chronicle, ii. 3.
- Gewissa, wife of Arviragus, ii. 13.
- Giffard, Osbert, captured at Rochester in 1216, ii. 110.
- John, attacks the bishop of Hereford in 1263, ii. 221.
- joins the royal party, ii. 226.
- Gilbert, count, guardian of William the Conqueror, ii. 61.
- Gilbert, father of archbishop Thomas Becket, i. 169; ii. 389.
- Gildas, the historian of Britain, ii. 20, 415.
- Gillingham, archbishop Baldwin at, i. 343, 352.
- Walter de Merton consecrated at, ii. 278.
- archbishop Winchelsey leaves the cardinals at, ii. 312.
- Girunde, Hugh de, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
- Gisburn, Gisborough, priory in Yorkshire, ii. 440.
- Gisors, i. 204, 406, 448, 450.
- surrendered by treason to France, i. 515.
- battle near, in 1198, i. 574.
- John of, leader of the baronial party in London, ii. 231.
- Glanvill, Ranulf, witness of the will of Henry II., i. 298.

Glanvill, Ranulf—cont.

- and executor, i. 299.
- justiciar of England, i. 302, 309.
- sent to Canterbury to watch the election of the archbishop, i. 309.
- his speech on the subject at Windsor, i. 317.
- sent to persuade the monks to begin the election again, i. 318.
- forbids the execution of the papal mandates, i. 376, 377, 386.
- comes to Canterbury in 1188, i. 398.
- sent again in 1189, i. 439, 440.
- his discussion with the subprior, i. 441.
- warns the subprior against trusting in Rome, i. 447, 448.
- sent to England to collect forces, i. 447.
- in conjunction with queen Eleanor sends envoys to Canterbury, i. 455.
- Hubert Walter his pupil and adviser, ii. 406.

Glanvill, Gilbert, see Rochester.

William, witness to a writ, i. 376.

Glasgow, bishopric of, ii. 442, 448.

John de Cheyham, bishop of, ii. 224, 225, 228.

Glastonbury, ancient abbey of, ii. 422.

- Arthur buried at, ii. 19.
- benefactions of Ine to, ii. 32.
- Edmund buried at, ii. 48.
- Dunstan abbot of, ii. 49, 353, 354.
- Edgar buried at, ii. 51.
- Edmund Ironside buried at, ii. 55.
- called Glovornia by mistake, ii. 353.
- Ailnoth, abbot of, deposed by Lanfranc, ii. 367.
- Henry of Blois, abbot of, ii. 381. *See Winchester.*
- abbacy of, vacant in 1189, i. 458.

Gloucester, Claudiocestria, ii. 13, 18.

- called Claudia, ii. 367.
- Eldad bishop of, ii. 18, 26.
- Athelstan dies at, ii. 48.
- flight of Edmund Ironside to, ii. 55.
- the Conqueror keeps Christmas at, ii. 63.
- councils held by Lanfranc at, ii. 367.

Gloucester—cont.

- archbishop William elected at, ii. 380.
- the empress Matilda at, in 1139, i. 110; ii. 73.
- Stephen sent a prisoner to, i. 118; ii. 73.
- the empress leaves, i. 118; ii. 73.
- returns, i. 120.
- and again, i. 121; ii. 74.
- Miles of Hereford arrives, i. 121.
- Walter, prior of Canterbury, imprisoned at, i. 146; ii. 388.
- fortified by earl Roger of Hereford against Henry II., i. 161.
- Henry III. crowned at, ii. 110.
- taken by the barons in 1263, ii. 221.

Gloucester, earls of:

Robert, son of Henry I., conspires against Stephen, i. 104.

invites Matilda to England, i. 105; ii. 73.

is joined by Henry of Winchester, i. 109.

comes to England with Matilda, i. 110.

retreats before Stephen, i. 110.

his forces plunder Worcester, i. 111.

takes Nottingham, i. 112.

meets Stephen at Lincoln, i. 113.

his speech before the battle, i. 114.

he arrives at Winchester on the day of the battle there, and is taken prisoner, i. 120, 121; ii. 74.

exchanged for Stephen, i. 122; ii. 74.

brings over Henry of Anjou, in 1142, i. 123.

lands at Wareham, and besieges the castle, i. 124.

acts as guardian to Henry, i. 125.

burns Wilton, i. 126; ii. 74.

dies and is buried at Bristol, i. 130, 140.

William, son of Robert, John marries his daughter, i. 458.

See Clare.

Gloucester, William, archdeacon of, i. 306, 328.

William of, ii. 174.

Gloucester—*cont.*

- S. Peter's abbey at, ii. 434.
 Gloucestershire, ii. 417.
   included in Mercia, ii. 24.
   religions houses, rivers, and castles in,
   ii. 434.
 Gocelynus, quoted, ii. 331.
 Godiva, wife of Leofric, ii. 58.
   name given to queen Matilda, ii. 68.
 Godmersham, manor of, pledged as security
   for the convent in their agreement
   with the archbishop, ii. 209.
 Godric, nickname of Henry I., ii. 68.
 Godstow, nunnery at, ii. 434.
 Godwin, metropolitan of the Gauls, ii. 343.
   earl, ii. 58, 59.
 Goemagog, ii. 6.
 Golclive, priory in Wales, ii. 443.
 Gorbodugo, king of Britain, ii. 8.
 Gorbodugus, king of Britain, ii. 10, 11.
 Goring, nunnery at, in Oxfordshire, ii. 434.
 Gornorilla, daughter of Leir, ii. 7.
 Gosforth, castle in Sussex, ii. 420.
 Gosforth, archbishop Theobald lands at,
   i. 136; ii. 386.
 Graham, Grantham, Becket's flight through,
   i. 189.
 Graistanhede, S. Edmund embarks at, ii.
   179.
 Grammont, order of, bequest of Henry II.
   to, i. 299.
 Gratian, envoy to Henry II. in 1169, i.
   212, 213.
   writer on the canon law, ii. 384, 385.
 Gratian, the Roman emperor, ii. 15.
 Gratian Municeps, ruler of Britain, ii. 15.
 Gravelines, archbishop Theobald embarks
   at, i. 136.
   Becket lands at, in 1164, i. 189.
   S. Edmund lands at, in 1240, ii. 179.
   Boniface embarks at, ii. 201.
 Gravena (Grean, Grain), land of Christ
   Church at, ii. 35.
   isle of, in Kent, ii. 423.
 Greatenerse, land of Christ Church at, ii.
   35.
 Greenfield, priory in Lincolnshire, ii. 430.
 Greenhelle, William, dies, ii. 299.

- Grenville, Adam de, justice itinerant in
   Kent, ii. 218.
 Grey, John de, ii. 229.
   Richard de, made warden of Dover castle,
   ii. 223.
   is outside when Henry demands en-
   trance, ii. 229.
   admission refused without his consent,
   ii. 229.
   again, ii. 233.
   returns to Dover, ii. 236.
   has charge of Rochester, ii. 238.
   Simon de, warden of Rochester castle,
   ii. 288.
 Grilley, Robert de, captured at Lincoln in
   1217, ii. 111.
 Grimsby, priory in Lincolnshire, ii. 430.
   nunnery at, ii. 430.
 Guendoloea, queen of Britain, ii. 6.
 Guiderius, king of Britain, ii. 13.
 Guitelinus, king of Britain, ii. 10.
 Gundeville, Hugh de, sent by Henry II. to
   the pope, i. 190.
 Gundulf, father of Anselm, ii. 370.
 Gunhildis, sister of Canute, ii. 54.
   daughter of Canute, married to the
   emperor Henry III., ii. 57.
 Gupille, Robert, i. 264.
 Gurguitius, king of Britain, ii. 9.
 Gurguntius, king of Britain, ii. 11.
 Gurgustius, king of Britain, ii. 8.
 Gurmundus, king of the Africans, conquers
   Ireland, ii. 19.
   king of the Northumbrians, ii. 39, 44,
   46.
 Guy, cardinal of S. Maria trans Tiberim,
   i. 561.
   cardinal bishop of Sabina, legate in 1264,
   ii. 239, 242; becomes pope, ii.
   242.

H.

- Hackington, proposed church at, i. 337,
   838, 541.
   canons of, i. 393, 394.

Hackington—cont.

- Baldwin preaches there, i. 404.
- deserted, i. 484.
- demolition of the buildings ordered, i. 499, 500; ii. 406.
- master Thomas of, ii. 254.
- Haddington, nunnery in Scotland, ii. 442.
- Hadlo, archbishop Edmund at, ii. 150.
- he excommunicates the monks at, ii. 151.
- castle of, archbishop Boniface has the wardship for, ii. 216.
- Hageman, abbey in Shropshire, ii. 436.
- Hagenet, Haughley, castle of, occupied by the rebels in 1173, i. 246.
- Hainault, Baldwin, count of, Philip II. marries his daughter, i. 294.
- Haliberge, John of, steward of the monks of Dover, ii. 256.
- Halingle, island in Sussex, ii. 419.
- Hallinges, archbishop Richard dies at, i. 308; ii. 399.
- the bishop of Rochester entertains the elect of Armagh at, ii. 160.
- Halstow, church of, given by Hubert Walter to the precentor of Christ Church, ii. 413.
- Hamele, monastery in Hampshire, ii. 420.
- Hamelepe, castle in Bucks, ii. 433.
- Hamon, Southampton called from, ii. 18.
- Hampole, priory in Yorkshire, ii. 441.
- Hampshire, ii. 417.
- included in Wessex, ii. 24.
- religious houses, castles, and rivers in, ii. 420.
- Hanewode, priory in Bedfordshire, ii. 433.
- Hardicanute, reign of, ii. 57.
- Haribald, father of Lanfranc, ii. 364.
- Harold I., reign of, ii. 56.
- patron of archbishop Eadsin, ii. 362.
- Harold II., reign of, ii. 60.
- defeated at Hastings, ii. 60-62.
- buried at Waltham, ii. 62.
- Harold's Castle, priory in Wales, ii. 443.
- Harperesbroc, river in Northamptonshire, ii. 431.
- Harrow (Herges), property of Christ Church at, ii. 64.

- Haselbury, Wulfric of, his story, i. 130.
- Haselherste, lands of Christ Church at, ii. 56.
- Hastings, Richard of, mediates between Henry and Becket, i. 177.
- William of, taken prisoner at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Robert of, monk of Canterbury, made abbot of Chester, i. 335.
- Henry of, takes the barons' side against Henry III., ii. 226.
- is at the siege of Rochester, ii. 235.
- knighted by Simon de Montfort, ii. 237.
- flies at the battle of Lewes, ii. 237.
- defends Kenilworth, ii. 245.
- Matthias of, holds Dover against the king, ii. 229.
- John of, lord of Abergavenny, ii. 297, 298.
- Hastings, battle of, ii. 60, 62.
- Augustinian priory at, ii. 419.
- castle of, ii. 419.
- Hatfield, three religious houses in Essex, at, ii. 425.
- synod of, ii. 341.
- Haume, priory in Berkshire, ii. 421.
- Hautcombe, the prior of Canterbury goes to, ii. 254, 258.
- Haverford, priory in Wales, ii. 443.
- Haye, John de la, defends Dover castle against Henry III., ii. 229.
- is removed from Dover in 1265, ii. 243.
- Haymo, monk of Canterbury, takes the lead against Baldwin, i. 389.
- Heahbregge, water in Essex, ii. 425.
- Healtune, land of Christ Church at, ii. 64.
- Hedingham (Herningham), castle in Essex, ii. 425.
- Robert of Neufbourg, constable of, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Helena, mother of Constantine, ii. 15.
- Helenstoe, nunnery in Bedfordshire, ii. 432.
- Helesham, Augustinian priory in Lincolnshire, ii. 430.
- Helgod's castle, in Salop, ii. 436.

Helham, the vicar of, entertains prior Wenchepe, ii. 277.

Heli, king of Britain, ii. 11.

Hellendune, battle of, ii. 42.

Henry I., king of England, i. 71, 89; ii. 68-71.

coronation of, i. 91.

his marriages, i. 91, 92; ii. 68.

recalls Anselm, i. 91; ii. 68, 375.

marriage of his daughter, i. 92; ii. 70.

loss of his son, i. 92; ii. 70.

takes measures to secure the succession for Matilda, i. 93; ii. 70.

his vision, ii. 71.

his death and burial, i. 93, 94, 95; ii. 71, 72.

story of his disinheriting the empress, i. 94.

is at the consecration of Canterbury cathedral, i. 96.

Gervase's Chronicle begins at his death, i. 89.

his benefactions to Canterbury, ii. 71.

gift of Dover, ii. 287, 383.

his dealings with Anselm, ii. 374-376.

settles the question of investitures, ii. 376.

difficulties about his coronation, ii. 379.

Henry II., king of England, birth of, i. 93; ii. 70, 71.

brought to England in 1142, i. 123.

assists at the siege of Wareham, i. 124.

is educated at Bristol under Master Matthew, i. 125.

sails from Wareham in 1146, i. 131.

returns to England in 1149, i. 140; ii. 75.

is knighted, i. 141; ii. 75.

returns to Normandy, i. 142; ii. 75.

succeeds his father in Normandy and Anjou, i. 147; ii. 75.

marries Eleanor of Poitou, i. 149; ii. 75.

his succession supported by Thomas Becket, i. 150.

comes to England in 1153, i. 151, 152; ii. 76.

Henry II.—*cont.*

takes Malmesbury, i. 152; ii. 76.

tries to relieve Wallingford, i. 153; ii. 76.

meets Stephen, i. 154; ii. 76.

besieges Stamford, i. 155.

makes a treaty with Stephen, i. 156; ii. 76, 159.

quarrels with him, and leaves England, i. 157, 158; ii. 77.

succeeds to the throne, and is crowned, i. 159; ii. 77, 389.

makes Becket chancellor, i. 160; ii. 77, 389.

in 1155, visits Yorkshire, and takes the castles of the earls, i. 161.

holds council at Wallingford, i. 162.

in 1156, goes to France, i. 162; ii. 77.

in 1157, returns, and holds council at Northampton, i. 163.

goes to Wales, i. 165; ii. 78.

in 1158, visits Paris, i. 166.

acquires Brittany, i. 166.

in 1159, makes his expedition to Toulouse, i. 167; ii. 78.

in 1160, marries his son to the daughter of Lewis VII., i. 168.

in 1162, sends Becket to England to be made archbishop, i. 169.

returns to England, and hears mass at St. Paul's, i. 172.

in 1163, allows the translation of Gilbert Foliot to London, i. 173.

quarrels with Becket about the rights of Canterbury and jurisdiction over the clergy, i. 174, 175; ii. 78, 392, 393.

in 1164, holds a council at Clarendon, i. 176-180; ii. 392.

asks for the legation for Roger of York, i. 181.

holds council at Northampton, i. 182-189; ii. 392.

demands account of Becket's chancellorship, i. 183.

determines to appeal to Rome, i. 187.

is asked for leave for Becket to go abroad, i. 189.

Henry II.—*cont.*

- sends to prejudice Lewis against him, i. 190.
- in 1165, banishes Becket's relations, and forbids prayers for him, i. 196, 197; ii. 392.
- makes an expedition to Wales, i. 197.
- in 1166, goes abroad, and holds a council at le Mans, i. 198, 199.
- orders an appeal from Becket's anathema, i. 200.
- urges the Cistercians to send him from Pontigny, i. 200; ii. 392.
- is implicated in the schism, i. 203.
- in 1167, goes to war with Lewis VII. in the Vexin, i. 203.
- meets him between Gisors and Trie, i. 204.
- in 1168, is invited to join the antipope, i. 205.
- extorts money from the Jews, i. 205.
- in 1169, meets Lewis at Montmirail, i. 207; ii. 393.
- his sons do homage to Lewis, i. 208; ii. 79.
- meets Thomas, and renews the dispute, i. 208, 209; ii. 393.
- breaks his compact with the Poitevins, i. 211.
- remonstrates with Lewis, i. 211.
- meets Lewis and Becket at Montmartre, i. 213; ii. 398.
- issues articles against Becket's adherents, i. 214, 215.
- in 1170, returns to England, and inquires into the conduct of the sheriffs, i. 216-219; ii. 79.
- has his son Henry crowned, i. 219; ii. 79, 394.
- returns to France, and makes peace with Becket, i. 220; ii. 79, 394.
- writes the news to his son, i. 221.
- his angry words about Becket, i. 224.
- in 1171, has news of the murder of the archbishop, i. 232.
- sends messengers to the papal court, i. 233.

Henry II.—*cont.*

- goes to England, and thence to Ireland, i. 234; ii. 79.
- in 1172, goes to Normandy to meet the legates, i. 237; ii. 80.
- has his son crowned a second time, i. 237.
- meets the legates, and is absolved, i. 238, 239.
- proposes the bishop of Bayeux for the primacy, i. 240.
- in 1173, makes promises to prior Odo, i. 242.
- quarrels with his sons, i. 242; ii. 80.
- sends directions for the election at Canterbury, i. 244.
- attacked by rebellion in Normandy, i. 245; ii. 81.
- in 1174, at Caen, makes a truce with Lewis VII., i. 246.
- comes to Canterbury as a pilgrim, i. 248; ii. 81.
- goes to London, and receives the submission of the rebels, i. 249.
- raises the siege of Rouen, i. 249, 250.
- submission of his sons, i. 251; ii. 82.
- in 1175, returns to England, and attends a council at Westminster, i. 251, 252.
- makes a pilgrimage to Canterbury, i. 256; ii. 82.
- contemplates a divorce, i. 257.
- in 1176, promulgates the assize of Northampton, i. 257, 258.
- at London, during the legatine council, i. 258.
- sends his daughter Johanna to Sicily, i. 260.
- in 1177, places canons regular at Waltham, i. 260; ii. 82.
- and nuns of Fontevraud at Amesbury, i. 261.
- decides the Spanish award, i. 261.
- grants a charter to the convent of Christ Church, i. 261, 262.
- agrees to the marriage of Richard, i. 271.
- makes the peace of Ivry, i. 271-273.

Henry II.—cont.

- in 1179, visits Canterbury in company with Lewis VII., i. 293.
- in 1180, takes measures against the moneyers, i. 294.
- in 1181, issues the assize of arms, i. 297.
- in 1182, makes his will, i. 297-300.
- goes to France to mediate, i. 300.
- mediates between archbishop Richard and abbot Roger, i. 303.
- in 1183, rebellion and undutiful conduct of his sons, i. 303, 304; ii. 82.
- buries his eldest son, i. 305; ii. 83.
- in 1184, mediates between France and Flanders, i. 309.
- negotiates the election of archbishop Baldwin, i. 309-324.
- entertains the duke of Saxony for a year, i. 311.
- receives the archbishop of Cologne, i. 313.
- converses on the conduct of prior Alan, i. 313.
- his speech at Canterbury, i. 322.
- in 1185, receives the patriarch Heraclius, i. 325.
- refuses to go on crusade, i. 325; ii. 84.
- sends John to Ireland, i. 326; ii. 84.
- releases Eleanor and goes abroad, i. 326; ii. 84.
- in 1186, returns and visits Canterbury, i. 335.
- holds council at Eynsham, i. 335.
- quarrels with Philip about Brittany, i. 336; ii. 84.
- keeps Philip's sister in custody, i. 337.
- in 1187, continuance of the enmity, i. 346.
- sends William Mandeville to Normandy, i. 347.
- proposes to visit Canterbury, i. 348.
- visits it on Ash Wednesday, i. 353.
- negotiates with the monks, i. 353-355.
- sails for France and makes a truce, i. 356.
- is supposed to take the archbishop's side against the monks, i. 365.

Henry II.—cont.

- defends Châteauroux against Philip, i. 369.
- consults the French nobles, i. 371.
- allows Richard to apply for a truce, i. 372, 373.
- his arrival in Palestine despaired of, i. 373.
- monks sent to him in Normandy, i. 377.
- his explanations to them, i. 379.
- holds a conference with Philip at Alençon, i. 380.
- in Aquitaine, i. 382.
- delays deciding about the Canterbury quarrel, i. 382.
- the pope writes to him, i. 387, 388.
- his dismay on hearing that Richard had taken the cross, i. 389.
- converses with the monks of Canterbury, i. 390.
- orders the treasure of Christ Church to be enrolled, i. 395.
- in 1188, confers with Philip, and takes the cross, i. 406.
- lands at Winchelsea, i. 406.
- sends messengers to Canterbury, i. 406.
- holds a great council at Geddington, near Northampton, i. 406, 409-411.
- advises the archbishop to be temperate, i. 411.
- sends more messengers, i. 412.
- deputation of monks to him at Clarendon, Cirencester, and Winchester, i. 418, 419.
- discusses affairs with them, and sends for three seniors, i. 419, 420.
- raises money for the crusade, i. 422; ii. 85.
- orders S. Thomas's nephew to be imprisoned, i. 425.
- receives the archbishop at London, i. 426.
- sends him to France, i. 432.
- goes to France in July, i. 433.
- deliberates on peace, i. 433.
- invades France, i. 434; ii. 85.

Henry II.—*cont.*

- meets Philip at Bonmoulins, and concludes a truce, i. 435.
- sends Geoffrey the chancellor into Anjou, i. 436.
- in 1189, has an illness at le Mans, i. 438, 439, 443, 444; ii. 85.
- orders a letter to be written to the monks of Canterbury, i. 439.
- holds a conference with Richard and Philip at le Mans in June, i. 446.
- has to fly from le Mans, i. 447; ii. 85.
- obliged to accept Philip's proposals, i. 448; ii. 85.
- visited by the monks at Azai, i. 448.
- his last days, i. 449, 450.
- dies at Chinon, i. 449; ii. 85, 405.
- buried at Fontevraud, i. 449, 450; ii. 85.
- prophecy of S. Thomas about him, i. 450; ii. 85.
- Henry, son of Henry II., born, i. 161; ii. 75.**
  - his marriage arranged, i. 166.
  - married in 1160, i. 167.
  - does homage to Lewis VII. in 1169, i. 208; ii. 79.
  - is crowned and knighted, i. 219; ii. 79, 393.
  - is informed of the peace with Becket, i. 221.
  - Becket is forbidden to visit, i. 223.
  - is crowned a second time, i. 237; ii. 80.
  - summons the monks of Canterbury to elect an archbishop, i. 239.
  - demands Normandy of his father, i. 242; ii. 80.
  - conspires against him, i. 243; ii. 81.
  - forbids the consecration of the new bishops, i. 245.
  - plans an invasion of England, i. 248; ii. 81.
  - submits to his father, i. 250; ii. 82.
  - returns to England with him, i. 251; ii. 82.
  - goes on pilgrimage to Canterbury, i. 256; ii. 82.

Henry, son of Henry II.—*cont.*

- attends the legatine council in 1176, i. 258.
- defends the king of France in 1181, i. 297.
- has notice of his father's will, i. 298.
- quarrels with his father and brothers, i. 303, 304; ii. 82.
- his death and burial, i. 305; ii. 83.
- Henry III., king of England, son of John, born, ii. 106.**
  - fealty sworn to him in 1209, ii. 104.
  - succeeds his father in 1216, and is crowned at Gloucester, ii. 110.
  - begins to use his seal in 1218, ii. 112.
  - crowned a second time, ii. 112.
  - marriage of his sister to William Marshall, ii. 113.
  - besieges Bedford, ii. 114.
  - knighted his brother Richard, and makes him earl of Cornwall, ii. 114.
  - grants the charters, ii. 114.
  - applied to for a *congé d'elire*, ii. 116.
  - goes to Brittany in 1230, ii. 128.
  - marries Eleanor of Provence, ii. 130.
  - forbids archbishop Edmund to commit waste, ii. 171.
  - forbids the return of writs to the archbishop, ii. 176, 177.
  - birth of his eldest son, ii. 179.
  - receives archbishop Boniface, ii. 201.
  - goes to Gascony in 1241, ii. 201.
  - attends Boniface's inthronement, ii. 203.
  - goes to Gascony in 1254, ii. 204.
  - returns, ii. 204.
  - Sicily offered to his son Edmund, ii. 205.
  - has large grants from the pope, ii. 206.
  - swears to the Provisions of Oxford, ii. 207.
  - goes to France, and resigns Normandy, ii. 209.
  - returns in 1260, ii. 210.
  - is absolved from his oath to the Provisions, ii. 210.
  - quarrels with the barons, takes new advisers, ii. 211.

Henry III., king of England—*cont.*
 visits the Cinque Ports, ii. 212.
 agrees on terms with the barons, ii. 213, 214.
 at Canterbury in 1262, ii. 215.
 at Boulogne, ii. 215.
 receives earl Gilbert of Gloucester there, ii. 216.
 lands at Dover, ii. 218.
 is said to be ill, ii. 219.
 his anger at Edward's behaviour, ii. 222.
 makes peace with earl Simon, ii. 223.
 is summoned to France, ii. 224, 225.
 returns to England, ii. 225.
 holds a parliament, ii. 225.
 demands admission into Dover castle, and is refused, ii. 229.
 appoints Roger Leyburne warden of the Cinque Ports, ii. 230.
 goes to Amiens, ii. 232.
 returns by Dover, and is again repulsed, ii. 233.
 takes Northampton, ii. 234.
 and Tunbridge, ii. 236.
 is defeated and taken at Lewes, ii. 236, 237.
 is taken to London, ii. 238.
 has a grant from the pope, ii. 242.
 is on the march when Edward escapes, ii. 243.
 besieges Kenilworth, ii. 245.
 sends for help to France, ii. 246.
 goes to Shrewsbury, ii. 246.
 holds parliament at London in 1268, ii. 246, 247.
 and again on the translation of S. Edward, ii. 247.
 is present at Edmund's marriage, ii. 248.
 the prior of Dover accused before him, ii. 256.
 interferes by writs in the Dover quarrel, ii. 262, 268, 269, 270.
 the king of the Romans acts during his illness, ii. 257.
 dies, ii. 272.
 Henry I., king of Germany, ii. 47.

Henry III., emperor, marries Gunhilda, ii. 57.
 Henry V., emperor, marriage and death of, i. 92, 93; ii. 70.
 Henry VI., emperor, his coronation, i. 490.
 Philip tries to persuade him to imprison Richard, i. 516.
 invades Southern Italy, i. 527.
 his consent to the peace between Richard and Philip, asked and refused, i. 530.
 dies in 1197, i. 544.
 his son Frederick, i. 545.
 Herbaldown, hospital, Reculver settled on, ii. 284, 285.
 archbishop Winchelsey meets the cardinals at, ii. 312.
 Herdisun, cardinal deacon, i. 266.
 Hereford, the Welsh kings submit to Athelstan at, ii. 47.
 escape of Edward from, in 1265, ii. 242.
 dean of, engaged in litigation, ii. 252.
 secular cathedral at, ii. 435.
 Benedictine priory at, ii. 435.
 Benedictine nunnery at, ii. 436.
 castle of, ii. 436.
 Miles, earl of, and constable, conspires against Stephen, i. 104.
 invites the empress to England, i. 105.
 deserts Stephen, i. 110.
 sustains the cause of Matilda, i. 120.
 made earl of Hereford, i. 120.
 flies from Winchester to Gloucester, i. 121.
 dies in 1148, i. 126; ii. 75.
 Roger, son of Miles, earl of, i. 126.
 joins Henry of Anjou in 1149, i. 140.
 fortifies Gloucester against him in 1155, i. 161.
 submits to Henry, i. 162; ii. 78.
 Henry de Bohun, earl of, taken prisoner at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Humfrey de Bohun, earl of, captured at Lewes in 1264, ii. 237.
 his son is on the side of the barons, ii. 226.
 dies in 1275, ii. 281.

Hereford—cont.

Humfrey de Bohun, earl of, at the wedding of Edward I. and Margaret, ii. 317.

Hereford, Anglo Saxon bishopric at, ii. 24, 34.

Cuthbert, bishop of, ii. 344.

Robert, consecrated by Lanfranc, ii. 367.

Gerard, consecrated by Anselm, ii. 376. translated to York, ii. 376.

Reinelm, consecrated by Anselm, ii. 376.

Geoffrey, consecrated by Ralph, ii. 377.

Richard, consecrated by Ralph, ii. 377.

Robert, consecrated by William, ii. 381.

Gilbert Foliot, consecrated at S. Omer, i. 135 ; ii. 385.

assists at the consecration of Roger of York, i. 159.

persuades earl Roger to submit, i. 162.

attests the profession of abbot Silvester, i. 164.

is at the consecration of Becket, i. 171. is translated to London, i. 173.

See London.

Robert of Melun, his advice to Becket, i. 176 ; ii. 392.

is consecrated bishop, i. 176.

Robert Foliot, elected in 1173, i. 243.

consecrated, i. 251 ; ii. 398.

William de Vere, elected, i. 335.

consecrated, ii. 405.

sent by the king to Canterbury in 1188, i. 412.

his address to the monks, i. 412, 413.

dies in 1198, i. 573.

Giles de Braiose, consecrated by Hubert, ii. 410.

flies from England in 1207, ii. 100.

Peter de Aigueblanche, receives the papal grant of Sicily for Edmund, ii. 205.

is attacked by the barons in 1263, ii. 221.

dies in 1269, ii. 248.

John le Bretun, elected in 1269, goes to Savoy for confirmation, and is stopped at Dover on his return, ii. 248.

Hereford, John le Bretun, bishop of—*cont.* dies in 1275, ii. 279.

Thomas of Cantilupe, elected, ii. 279. consecrated, ii. 280.

Herefordshire, ii. 417. in Mercia, ii. 24.

religious houses, castles, and rivers in, ii. 435.

Herembrand, cardinal priest, i. 266.

Hereward's castle, in Cambridgeshire, ii. 428.

Hernleis, priory in Berkshire, ii. 421.

Herstan, father of Dunstan, ii. 353.

Herteie, island of Kent, ii. 419.

Hertford, synod of, ii. 341.

John of, monk of Canterbury, ii. 144, 153.

Benedictine priory at, ii. 432.

Hertfordshire, ii. 417.

half in the East Saxon kingdom, ii. 25. and in Mercia, ii. 24.

religious houses, rivers, and castles in, ii. 432.

Herthebi, Hardby, queen Eleanor dies at, ii. 297.

Hertland, abbey in Devon, ii. 423.

Hertepe, Simon of, monk of Canterbury, tears the charter of S. Thomas, ii. 131.

goes before the legate, ii. 133.

leaves the convent to join a stricter order, ii. 133.

Hese, property of Christ Church at, ii. 64.

Hesmeresfeld, in Kent, ii. 213.

Hever, Hefre, William of, ii. 232 ; sub-constable of Dover, ii. 260.

Heverholm, abbey in Lincolnshire, ii. 429.

Hexham, ancient see of, ii. 25.

bishops of :

Eata, ii. 340, 341.

Tumbert, ii. 340.

Cuthbert, ii. 341.

Hichene, river in Hampshire, ii. 421.

Hilda, Saint, her synod at Whitby, ii. 337.

Hingeletorp, Thomas, made dean of S. Paul's, ii. 284.

bishop of Rochester, ii. 292.

Ho, William of, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
 island of, Kent, ii. 419.
 Hobrugge, water in Essex, ii. 425.
 Hoketon-park, Augustinian priory in Lincolnshire, ii. 430.
 Holingburne, land of Christ Church at, ii. 48.
 Elfgar le dret of, i. 531.
 Holland, Florence count of, competitor for the Scottish crown, ii. 297, 298.
 Holm, S. Benedict, abbey of, in Norfolk, ii. 427.
 Holm-cultram, abbey, ii. 441.
 Holywell, nunnery in Middlesex, ii. 426.
 Hores, Richard de, ii. 229.
 Horsham, priory in Norfolk, ii. 427.
 Horsley, nunnery in Surrey, ii. 420.
 Horsus, brother of Hengist, ii. 17, 21, 26.
 Hortune, Benedictine priory in Kent, ii. 418.
 Hospital, master of, arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
 Ralph of the, justice errant in 1170, i. 216.
 Hostreham, Henry II. lands at, in 1155, i. 159.
 Houtone, John de, a Templar, ii. 224.
 Hubert, monk of Canterbury, elector in 1228, ii. 120, 121, 123.
 Hucarrus, chronology of, ii. 13.
 Hudham, abbey in Wales, ii. 443.
 Hugh, Maucclerc, joins in the murder of Becket, i. 227.
 of Fleury, chronology of, ii. 12.
 king of the Franks, ii. 47.
 Hugutio, cardinal deacon, i. 266.
 the papal legate, in 1175, arrives, i. 256.
 sacrifices the interests of the clergy, i. 257.
 holds a stormy council, i. 258, 520; ii. 398.
 visits Canterbury, and departs, i. 259.
 Hull, river in Yorkshire, ii. 440.
 Humber, river, ii. 6.
 Humes, William de, attests the treaty of Ivry, i. 274.

Hungary, Bela king of, marries Margaret, widow of the younger Henry, i. 386.
 Hungary, devastated by the Tartars, ii. 179.
 Huntingdon, Augustinian priory at, ii. 432.
 Huntingdon, David earl of, attends Richard I. at Canterbury, i. 474, 568.
 his sons, Henry and Philip, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Huntingdonshire, ii. 417.
 included in Mercia, ii. 24.
 religious houses, castles, and rivers in, ii. 432.
 Huntingfield, William de, a prisoner at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Peter de, takes possession of the priory in 1284, ii. 392.
 Huolne, water in Essex, ii. 425.
 Hurcard (Urquhart), monastery in Scotland, ii. 442.
 Hycham, Peter of, monk of Canterbury, ii. 253.
 Hyde, abbey at Winchester, ii. 45, 420.
 the prior of Winchester imprisoned at, ii. 219.
 Wulfric abbot of, deposed by Lanfranc, ii. 367.
 John abbot of, sent by queen Eleanor and Glanvill to Canterbury, i. 454; attests Baldwin's restitution, i. 455, 456.
 Hythe, a possession confirmed to Christ Church by the Conqueror, ii. 64.
 demanded by Becket from the king, i. 174; ii. 391.
 recovered by Hubert Walter, ii. 409, 411.
 Boniface lands at, in 1266, ii. 245.

I.

Ibinteah, land of Christ Church at, ii. 35.
 Ichene, river in Sussex, ii. 419.
 Idwallo, king of Britain, ii. 11.

Ingatestone (Gingettestane), priory in Essex, ii. 425.
 Inglewood, nunnery in Cumberland, ii. 441.
 Ingwar, kills S. Edmund, ii. 39.
 Iona, Augustinian canons at, ii. 442.
 Ipswich, religious houses in, ii. 427.
     surrendered to Stephen in 1153, i. 156.
 Ireland, visit of Henry II. to, i. 234, ii. 79, 80.
     account of the English conquest of, i. 234, 235.
     Henry leaves in 1172, i. 237.
     John sent to, in 1185, i. 326; ii. 83.
     papal legation to, in 1186, i. 346.
     the bishop of Norwich goes to, in 1208, ii. 100.
     John conquers, in 1210, ii. 105, 107.
     fate of Richard Marshall in, ii. 130.
     mentioned, ii. 10, 306.
 Isabella, of Angoulême, wife of John, ii. 94; crowned, ii. 410.
     claims her inheritance, ii. 95.
     imprisoned at Corf, ii. 102.
     and at Devizes, ii. 107.
 Isabella, daughter of John, married to Frederick II., ii. 130.
 Isabella, daughter of Philip IV., betrothed to Edward, son of Edward I., ii. 316, 317.
     married and crowned, ii. 321, 322.
 Isidorus, chronology of, ii. 12.
 Isleworth, manor of Richard of Cornwall, plundered, ii. 234.
 Ivory, peace made between Henry II. and Lewis VII. at, i. 272-274.

J.

Jacinctus, cardinal deacon, i. 266.
     becomes pope in 1191, i. 490. *See*
     Pope Celestine III.
 Jacobus, deacon of Paulinus, ii. 335.
 Jago, king of Britain, ii. 8.
 Jedburgh, abbey in Scotland, ii. 442.

Jerome, becomes pope as Nicolas IV., ii. 293, 294.
 Jerusalem, Temple of, bequest of Henry II. to, i. 298.
     knights Templars, massacred by Saladin, i. 374.
     capture of, by Saladin, i. 388, 389.
     Guy of Lusignan, king of, taken by Saladin, i. 374.
     Hospitallers of, bequest of Henry II. to, i. 298.
     patriarchate of, sees in the, ii. 445.
     Heraclius, patriarch of, visits England, i. 325, 326, 373.
     the patriarch of, becomes pope, ii. 214.
 Jervaulx, abbey in Yorkshire, ii. 440.
 Jews, minister to the monks at Canterbury, i. 405.
     taxed by Henry II., i. 422.
     taxed by John in 1210, ii. 105.
     persecution of, in 1264, ii. 235.
     banished by Edward I. in 1290, ii. 296.
 Johanna, daughter of Henry II., sent to marry the king of Sicily, i. 260.
     her marriage settlement, i. 263; ii. 82.
 Johanna, daughter of John, married to Alexander II. of Scotland, ii. 12.
 Johanna, of Acre, daughter of Edward I., marries Gilbert of Gloucester, ii. 295.
     bears a son, ii. 297.
 John, son of Henry II., count of Mortain, born, ii. 75.
     his brother refuses him a provision on his marriage with the heiress of Maurienne, i. 242.
     remains with his father in 1173, i. 243.
     lord of Ireland; sent to Canterbury in 1184, i. 322.
     sent to Ireland in 1185, i. 326; ii. 83.
     Richard insists that he should go on crusade, i. 446.
     Henry's designs to make him his successor, i. 446; ii. 84.
     married to the earl of Gloucester's daughter, i. 453.

John, son of Henry II.—cont.

quarrels with the chancellor in 1191, i. 497.
 attests a charter of Richard, i. 503.
 meets the bishops on the business of Longchamp, i. 507.
 letters of credit from him, i. 509.
 sent to Canterbury to the election of archbishop, i. 509, 510, 511.
 conspires against Richard's release, i. 514, 515; ii. 90.
 the king of Scots refuses to join him, i. 515.
 goes to France, and does homage to Philip, i. 516.
 his castles besieged and taken, i. 523, 524.
 the Chronicle of Gervase ends at his accession, i. 594.
 he is king when the shorter chronicle is begun, ii. 4.
 his accession and coronation, ii. 92, 409.
 popular contempt for him, ii. 93.
 his relations with archbishop Hubert, ii. 410.
 crowned with his wife at Canterbury, ii. 93.
 summoned by Philip to court, ii. 93.
 relieves Mirabel, ii. 94.
 takes measures against invasion, ii. 96, 97.
 his new assize of arms, ii. 97.
 swears to maintain the laws, ii. 97, 98.
 assembles his forces at Portsmouth, ii. 97.
 visits Canterbury, and carries off the archbishop's chapel, ii. 98.
 persuades the monks to elect the bishop of Norwich, ii. 99.
 expels them from Canterbury, ii. 100, 101.
 the bishop of Winchester adheres to him, ii. 100.
 promises to receive Langton as archbishop, ii. 100.
 imprisons the queen, ii. 102.

John, son of Henry II.—cont.

he is threatened with excommunication, ii. 103.
 commissions the justiciar to make peace, ii. 103.
 makes peace with the Scots, ii. 103.
 changes his mind and is excommunicated, ii. 104, 105.
 goes to Ireland, ii. 105, 107.
 sends the earl of Salisbury against the Welsh, ii. 106, 107.
 receives Pandulf and Durand, ii. 107.
 collects an army in Kent, ii. 107.
 submits to Pandulf, ii. 108.
 takes the cross, ii. 109.
 quarrels with the barons, and grants the Great Charter, ii. 109, 110.
 takes Rochester, ii. 110.
 dies in 1216, ii. 110.
 Gervase brings down his work to the time of, i. 594; ii. 4, 414.
 John, of Crema, legate in 1125, ii. 381.
 John, cardinal of S. Clement, writes to Richard I., i. 562.
 John, subprior of Canterbury, in 1228, ii. 120, 121, 123.
 Joppa, repaired by Richard, ii. 89.
 Jor, river in Yorkshire, ii. 440.
 Jordan, vice-chancellor to the pope, intruded into a stall at S. Paul's, ii. 208.
 Judith, daughter of Charles the Bald, married to king Ethelwulf, ii. 43.
 Judwal, king of Wales, ii. 46.
 Julianus, chronology of, ii. 12.
 Julius Cæsar, his invasion of Britain, ii. 11, 12.
 Jumieges, archbishop Robert comes from, and retires to, ii. 59, 362.

K.

Kaer-usc, ii. 9.
 Kahaines, William de, captures Stephen at the battle of Lincoln, i. 117.
 Karmelil, priory in Wales, ii. 443.

- Katharine, daughter of Henry III., born, ii. 204.
- Keinham, priory in Somerset, ii. 422.
- Kelling (Nunkelling), nunnery in Yorkshire, ii. 440.
- Kelso, monastery in Scotland, ii. 441.
- Kemei, abbey in Wales, ii. 444.
- Kenet, Nicolas de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Kenet, river in Berkshire, ii. 421.
- Kenilworth, siege of, in 1266, ii. 245.
- priory in Warwickshire, ii. 437.
- Kent, county of, ii. 417.
- religious houses, castles, and rivers in, ii. 418.
- oppressions of William of Ypres in, i. 121; ii. 78.
- promised by the younger Henry to the count of Flanders, i. 243; ii. 81.
- sheriffs of: Gervase of Cornhill, i. 221.
- Reginald of Cornhill, i. 502, 559, 573; ii. 110.
- Henry of Cornhill, i. 532.
- William of Valoines, ii. 291.
- Kent, Anselm of, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Kent, kingdom of, its position and pre-eminence, ii. 21, 23.
- inhabited by Jutes, ii. 22.
- history of, ii. 25.
- Kent, kings of: Hengist, ii. 17, 21, 26.
- Oeta, ii. 18, 26, 27.
- Eosa, ii. 18, 26.
- Yrmeric, ii. 27.
- Ethelbert, ii. 21, 27, 287, 326, 368.
- his marriage, ii. 27, 326.
- his conversion, ii. 27, 326.
- his laws, ii. 27.
- churches founded by him, ii. 27, 328.
- his death and burial, ii. 28, 331.
- founded S. Paul's, London, ii. 334.
- Eadbald, ii. 28, 331.
- his re-conversion, ii. 28, 331, 332.
- his gifts to Canterbury, ii. 28.
- his marriage and children, ii. 29.
- sends his sister to Northumbria, ii. 37, 333.
- receives Paulinus on his return, ii. 334.
- Kent, kings of—*cont*
- Ercombert, ii. 29.
- orders the observance of Lent, ii. 29.
- Egbricht, ii. 29, 30.
- suffers his nephews to be killed, ii. 29.
- sends Wighard to Rome, ii. 337.
- Lotharius, ii. 30.
- Eadric, ii. 30.
- Wihtrud, ii. 31, 287.
- Eadbert, ii. 344.
- Ethelbert, ii. 31.
- Eadbert Pren, ii. 31, 35.
- Cuthred, ii. 31.
- Baldred, ii. 31, 42.
- Kilburn, nunnery in Middlesex, ii. 426.
- Kildare, bishop of, i. 236; ii. 449.
- Kildabewensis, episcopus, i. 236.
- Kilfenora, Finnabrensis, bishop of, i. 236; ii. 448.
- Kilkenni, Simon de, ii. 174.
- William de, bishop of Ely, *see* Ely.
- Killatensis, episcopus, i. 236; ii. 449.
- Kimarcus, king of Britain, ii. 8.
- Kimarus, king of Britain, ii. 10.
- Kimbelinus, king of Britain, ii. 18.
- Kime, Simon of, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Kinedritha, mother of Dunstan, ii. 353.
- Kineswita, daughter of Penda, ii. 40.
- Kinewode, priory in Warwickshire, ii. 437.
- Kingesculand, land of Christ Church at, ii. 35.
- Kingston, coronation of the West Saxon kings at, ii. 45, 46, 48, 49, 51, 52, 350, 351, 352, 355, 356.
- Welsh mercenaries plunder the country round, i. 515.
- Kingswood, abbey in Gloucestershire, ii. 434.
- Kinlos, abbey in Scotland, ii. 442.
- Kirkeham, priory in Yorkshire, ii. 440.
- Kirkestede, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
- Kirkstall, abbey in Yorkshire, ii. 439.
- Kirton, in Lindsey, promised by the younger Henry to Matthew of Boulogne, i. 243; ii. 81.
- Knaresborough, castle in Yorkshire ii. 440.

L.

- Laborandus**, cardinal deacon, i. 266.
Lacussano, Remund de, ii. 304.
Lacy, John de, constable of Chester, takes the cross in 1215, ii. 109.
     Henry de, earl of Lincoln, *see* Lincoln.
Lama, S. John de, monastery of, i. 264.
Lambert, monk of Canterbury, ii. 228.
Lambeth, consecrations by Ralph and William at, ii. 377, 381.
     Gilbert of S. Asaph consecrated at, i. 126.
     Baldwin of Worcester consecrated at, i. 294.
     Hugh of Coventry consecrated at, i. 406.
     the bishops of London and Ely consecrated at, i. 483.
     archbishop Baldwin projects a new church at, i. 483; ii. 405, 408.
     he acquires the estate by exchange, i. 488.
     Hubert revives the project, i. 534; ii. 412.
     it is prohibited by Celestine III., i. 535, 536.
     discussion on the subject, i. 537-543.
     Hubert acquires the manor, i. 543.
     and proposes security to the monks concerning, i. 545-549.
     complaint made to the pope, and sentence given, i. 551.
     prohibition by Innocent III., i. 552-554.
     discussion in the chapter house at Canterbury upon, i. 555, 556.
     letter of the king respecting, i. 557-559.
     letter of the pope and cardinals, i. 562, 568.
     arbitration proposed by the king, i. 564.
     refused by the monks, i. 565.
     N 669.

Lambeth—cont.

- final sentence by the pope, i. 576-585.
     the church demolished, i. 587.
     the troubles connected with it, ii. 3.
     council held by Boniface at, ii. 212.
     war in the neighbourhood of, in 1268, ii. 231.
     consecration of the bishop of London at, ii. 277.
     For other consecrations *see* the names of the bishops under their sees.
Lamport, Athelstan's penance at, ii. 48.
Lancaashire, religious houses in, ii. 441.
Lancaster, Benedictine priory at, ii. 441.
     Edmund, earl of, *see* Edmund.
     Thomas, earl of, ii. 317.
Langdon, Richard de, official to archbishop Edmund, ii. 141, 144, 145, 149, 150, 161, 164, 166, 168, 177.
Langdon, abbey in Kent, ii. 418.
     William, abbot of, blessed by Hubert, ii. 410.
     Richard, abbot of, blessed by Hubert, ii. 410.
     Roger, abbot of, blessed in 1289, ii. 295.
Langeburne, land of Christ Church at, ii. 45.
Langeporte, land of Christ Church at, ii. 64.
Langley, priory in Wales, ii. 443.
Langton, Simon de, brother of the archbishop, and archdeacon of Canterbury, ii. 181.
     his enmity to the convent, ii. 131, 132.
     charges the monks with forgery, ii. 132.
     conduct of his official, ii. 152.
     letters of, ii. 172.
     his usurpations, ii. 180, 181, 182.
Lanter, abbey in Wales, ii. 443.
Lantony, priory in Gloucestershire, ii. 434.
     priory in Wales, ii. 443.
Lapley, Benedictine priory in Staffordshire, ii. 438.
Lastingham, monastery at, ii. 337.

- Lateran, council of, in 1179, summons to,
   i. 276; canons of, i. 278-292.
   prior Honorius buried at, i. 429.
   letters dated at, i. 438, 584, 585, 586.
   Boniface VIII. crowned at, ii. 311.
 Launceston, Lanstaventon, in Cornwall,
   priory and castle at, ii. 424.
 Lavendene, abbey in Buckinghamshire, ii.
   433.
   castle in Buckinghamshire, ii. 433.
 Leeds, priory in Kent, ii. 418.
 Le Hert, William, i. 531.
 Leicester, town of, legendary foundation
   of, ii. 7.
   approached by the earl in 1178, i.
   246.
   abbey of S. Mary at, ii. 480.
   Simon of, monk of Canterbury, ii. 145,
   152, 154, 156.
   early bishopric of, ii. 25, 34, 340.
   bishops of:
     Cuthwin, ii. 340.
     Saxulf, ii. 340.
 Leicester, Robert II., earl of—
   advises the demolition of the king's
   camp at Worcester, i. 148.
   assists Henry in 1153, i. 152; ii. 76.
   mediates at the council of Clarendon,
   i. 177; at Northampton, i. 185.
   declares the sentence of the court at
   Northampton, i. 188.
 Robert III., earl of—
   brings a body of Flemings to England
   to make war on Henry II.; and is
   taken prisoner with his wife, i. 246,
   ii. 81.
   his pious advice to the monks of Can-
   terbury, i. 472.
   attests a charter of Richard, i. 503.
 Robert IV., earl of—
   his policy in Normandy, i. 515, ii.
   90.
   saves Rouen, ii. 90.
 Simon de Montfort, earl of—
   marries Eleanor, sister of Henry III.,
   ii. 130.
   joins the opposition to Henry III., ii.
   211.
 Leicester, Simon de Montfort, earl of—
   cont.
   secures the fealty of the Cinque Ports,
   ii. 213.
   is offended, and goes to France, ii.
   213.
   holds back from reconciliation, ii. 214.
   lands at Romney, and attends parlia-
   ment in 1262, ii. 217.
   presents a papal bull, and leaves again,
   ii. 217.
   his son Henry comes to England, ii.
   219.
   moves war in the neighbourhood of
   London, ii. 222, 223.
   is at Canterbury, ii. 223.
   joins the Londoners, and obtains the
   dismissal of the aliens, ii. 223, 224.
   summoned to France, ii. 224.
   makes a party against the king, ii. 226
   goes to war in Surrey and Middlesex,
   ii. 230, 231.
   goes to war with Roger Mortimer, ii.
   232.
   his sons Henry and Simon at war in
   Wales, ii. 233.
   fails to relieve Northampton, ii. 235.
   attempts to take Rochester, ii. 235.
   defeats and captures the king at Lewes,
   ii. 236-238.
   receives the surrender of Rochester,
   ii. 238.
   quarrels with Gloucester, ii. 242.
   falls at Evesham, ii. 243.
   absolved by the pope after death, ii.
   247.
   his son Amalric, *see* Montfort.
   engagement of his daughter to
   Llewelyn, ii. 233.
 Simon de Montfort the younger, earl of,
   see Montfort.
 Leicestershire, ii. 417.
   included in Mercia, ii. 25.
   monasteries, rivers, and castles in, ii.
   430.
 Leighlin, bishop of, i. 236; ii. 449.
 Leil, king of Britain, ii. 7.
 Leir, king of Britain, ii. 7, 8.

- Leiston, priory in Suffolk, ii. 437.
 Le Mans, recovered by William the Conqueror for Normandy, ii. 61.
 Geoffrey Plantagenet buried at, i. 147.
 council at, in 1166, i. 198.
 burial of the younger Henry at, i. 305; ii. 83.
 Henry II. ill at, i. 443.
 Baldwin receives the legatine letters of John of Anagni at, i. 444.
 conference of the kings and barons at, in 1189, i. 446.
 the town burned, i. 447; ii. 85.
 bishop of, at the council of 1166, i. 198.
 mentioned in the treaty of Ivry, i. 272.
 and in the will of Henry II., i. 299.
 buries the younger Henry, i. 805.
 Lenham, land of Christ Church at, ii. 49.
 Lenton, priory in Nottinghamshire, ii. 489.
 Leofric, earl of Mercia, ii. 58.
 Leofruna, abbess of Minster, ii. 860.
 Leominster, monastery at, founded, ii. 58.
 Leoured, priest at Wellesburne, i. 119.
 Lesignan, Guy de, banished in 1258, ii. 207.
 Geoffrey de; flies at Lewes in 1264, ii. 237.
 Lesnes, abbey in Kent, ii. 418.
 founded by Richard de Lucy, i. 277.
 the first abbot blessed, i. 292.
 the founder buried at, i. 293.
 Lewes, capture of prisoners at, in 1217, ii. 111, 112.
 battle of, in 1264, ii. 236, 237, 238, 242, 286.
 Cluniac priory at, ii. 419.
 castle at, ii. 419.
 R. de, ii. 162, *note*.
 Lewis, duke of Aquitaine, ii. 47.
 Lewis VI., king of France, dies, i. 101.
 Lewis VII., Eustace does homage to, i. 112.
 and marries his sister, i. 112.
 his crusade and return, i. 137, 138; ii. 75.
 divorced from his wife, i. 149; ii. 75.
 Lewis VII.—*cont.*
 attacks Henry of Anjou, i. 149; ii. 75.
 retreats, i. 150.
 marries his daughter to Henry's son, i. 166.
 defends Toulouse against him, i. 167; ii. 78.
 marries again, i. 167.
 accepts Alexander III. as pope, i. 167.
 Henry II. writes to him against Becket, i. 190.
 his speech on the subject, i. 191.
 sends Becket to Sens, i. 194.
 birth of his son Philip, i. 197, 198.
 he promises to welcome Becket, i. 201.
 is at war with Henry in 1167, i. 208; ii. 78.
 meets the legates, i. 204.
 meets Henry at Montmirail, i. 207; ii. 393.
 wavers between Henry and Becket, i. 209.
 meets them at Montmartre, i. 218; ii. 393.
 and in the Traitor's meadow, i. 220; ii. 394.
 takes offence at his daughter's not being crowned, i. 237.
 stimulates Henry's sons in their rebellion, i. 242; ii. 80.
 receives the younger Henry, i. 243; ii. 80.
 makes a truce with Henry II., i. 246.
 besieges Rouen, i. 249.
 retires before Henry II., i. 250; ii. 82.
 legate sent to mediate between him and Henry, i. 271.
 agrees to Richard's marriage, i. 271.
 makes the peace of Ivry, i. 272, 273; ii. 82.
 visits Canterbury in 1179, i. 293.
 has his son crowned, i. 293; ii. 82.
 his death and burial, i. 295; ii. 82.
 Lewis VIII., son of Philip II., king of France, marries Blanche of Castile, ii. 92.
 lands in Thanet, ii. 110.

Lewis VIII.—cont.

- leaves England in 1217, ii. 112.
- succeeds his father as king, ii. 113.
- dies in 1226, ii. 114.

Lewis IX., succeeds in 1226, ii. 114.

- taken prisoner by the Saracens, ii. 203.
- obtains Henry's renunciation of Normandy, ii. 209.
- entertains Edward in 1259, ii. 210.
- his son Lewis dies, ii. 210.
- liberates Henry of Almain, ii. 222.
- summons Henry III. and his queen, ii. 224, 225.
- English disputes referred to, ii. 225, 226.
- decides in the king's favour, ii. 231, 232.
- negotiates with Edward and Gloucester touching the crusade, ii. 249, 250.

Lewisham, Benedictine priory at, ii. 418.

- archbishop Hubert receives his pall at, i. 521, 522.

Leyburne, Roger, his quarrel with Edward and Eleanor, ii. 214, 220, 221.

- attacks the bishop of Hereford, ii. 221.
- becomes steward of the king's court, ii. 224.
- adheres to the royal party, ii. 226.
- made warden of the Cinque Ports, ii. 230.
- goes to the king at Amiens, ii. 233.
- burns a suburb of Rochester, ii. 235.
- taken prisoner at Lewes, ii. 237.
- made custos of Kent, ii. 245.
- sent to France for aid, ii. 245.
- is at Dover in 1269, ii. 249.
- joins in the charges against prior Wenechepe, ii. 256.

William, admiral under Edward I., ii. 306.**Leysdown, estate of the monastery of Christ Church at, ii. 82.**

- a whale comes ashore at, i. 439.

Lichfield, Anglo Saxon see of, ii. 24.

- archbishopric of, ii. 34, 35.
- cathedral of, ii. 438.

bishops of :

- Chad, ii. 337, 339.

Lichfield, bishops of—cont.

- Winfrith, ii. 339.
- Saxulf, ii. 340.
- Cuthwin, ii. 340.
- Aldwin, ii. 343.
- Peter, consecrated by Lanfranc, ii. 366.

see of, removed to Chester, ii. 367. *See* Chester, Coventry.

Liegate, castle in Suffolk, ii. 427.**Liege, bishop of, sent by Frederick I. to Henry II., i. 205.****Liemwic, river in Yorkshire, ii. 440.****Lillechurch, nunnery in Kent, ii. 418.****Lillemestre, nunnery in Sussex, ii. 419.****Lilleshelle, abbey in Salop, ii. 436.****Limene, river in Kent, ii. 419.****Limerick, king of, i. 235.**

- bishop of, i. 236; ii. 448.
- Patrick, bishop of, i. 188.

Limminge, property of Christ Church at, ii. 64.

- monks sent to see archdeacon Langton at, ii. 181.

Limninges, Stephen de, bailiff of the manors of Christ Church, ii. 291.**Limoges, the younger Henry goes to, in 1183, i. 304; ii. 82.**

- viscount of, i. 304, 369, 370.
- Peter of, agent to archbishop Boniface, ii. 212, 222.

Limousin, wrongs done by the English in, ii. 303, 304.**Lincoln, siege and battle at, in 1141, i. 113-117; ii. 78.**

- the town taken, i. 118.
- surrendered to Stephen, i. 130.
- Stephen wears his crown at, i. 132.
- the earl of Chester attempts to recover it, i. 132.
- Becket flies to, in 1164, i. 189.
- sieges of, in 1191, i. 497.
- battle of, in 1217, ii. 110, 111.
- parliament of 1301 at, ii. 318.
- religious houses in, ii. 429.
- see of Dorchester removed to, ii. 368.

- Lincoln, bishops of :**
     Eadnoth, ii. 360.
     Remigius, ii. 365.
- Alexander, consecrated by archbishop William, ii. 380.**
     arrested by Stephen, i. 104.
     present at the king's mass before the battle of Lincoln, i. 114.
- Robert de Chesney, consecrated in 1147, i. 138 ; ii. 385.**
     assists at the consecration of Roger of York, i. 158.
     attests the profession of abbot Silvester, i. 164.
     his speech at Northampton, i. 184.
- Geoffrey, son of Henry II., elected to, i. 243.**
     renounces the election, and is made chancellor, i. 297.
     witness of his father's will, i. 298.
     See York.
- Walter of Coutances, archdeacon of Oxford, i. 298.**
     consecrated to Lincoln, i. 306 ; ii. 398.
- Hugh, a Carthusian, elected, i. 335.**
     consecrated, ii. 405.
     visits Canterbury in 1187, i. 358.
     takes the cross in 1188, i. 410.
     attests a charter of John, i. 503.
     summoned to the election at Canterbury, i. 517.
     blesses the abbot of Eynsham, i. 544.
     canonised, ii. 112.
- William of Blois, dead in 1207, ii. 100.**
- Hugh of Wells, elect in 1209, ii. 103.**
- Richard of Gravesend, consecrated in 1258, ii. 208.**
     agreement between his chapter and the archbishop, ii. 210, 221.
     assists at the consecration of two bishops, ii. 220.
     negotiates with the barons at Canterbury, ii. 223.
- Oliver Sutton, assists at a consecration in 1287, ii. 293.**
- John of Alderby, consecrated in 1300, ii. 318.**
- Lincoln, Henry de Lacy, earl of, ii. 317, 322.**
- Lincolnshire, ii. 417.**
     included in the kingdom of Mercia, ii. 24.
     religious houses, rivers and castles in, ii. 429.
- Lindisfarne, bishops of, ii. 25.**
     Aidan, ii. 335.
     Finan, ii. 336, 337.
     Colman, ii. 336, 337.
     Eata, ii. 340.
     Cuthbert, ii. 341.
     see of, removed to Durham, ii. 358.
- Lindores, abbey of, ii. 442.**
- Lindsey, settlement of the Saxons in, ii. 17.**
     promised to the count of Boulogne by the younger Henry, i. 243 ; ii. 81.
- Lions, death of Henry I. at, i. 93.**
- Lisbon, capture of, in 1147, i. 138.**
- Lisieux, bishop of, ii. 448.**
     bishop of, at the council of le Mans, i. 198.
- Lismore, bishop of, i. 236 ; ii. 448.**
- Litegreis, John de, justice in Kent, ii. 301.**
- Littlemore, nunnery in Oxfordshire, ii. 434.**
- Liudhard, the Frank bishop who accompanied queen Bertha, ii. 72, 326.**
- Llandaff (Glamorgan), bishops of :**
     Urban, consecrated by Anselm, ii. 376.
     Nicolas, consecrated by Theobald, ii. 358.
     assists at the consecration of Walter of Coventry, i. 141.
- William, elect of, i. 331.**
     consecrated by Baldwin, ii. 405.
- Henry, consecrated by Hubert, ii. 410.**
- William of Radnor, bishop of, attends the council at Lambeth in 1261, ii. 212.**
     assists at the consecration of bishops, in 1263, ii. 220.
- Locrinus, king of Britain, ii. 6.**
- Loegria, origin of the name, ii. 6, 8.**
     conquered by the Saxons, ii. 15.
     name given to Leicester, ii. 340.
- Londa, Augustinian priory in Leicestershire, ii. 430.**

London, founded by Brutus and called Trinovantum, ii. 6.
 fall of Bladud at, ii. 7.
 Dumwallo buried at, ii. 9.
 Belinus buried at Beline's gate in, ii. 9.
 called after Landanus or Lud, ii. 9.
 given to Androgeus son of Lud, ii. 11.
 Gallus and his army killed at, ii. 15.
 Constans the monk made king at, ii. 16.
 Caduwallo, statue of, near S. Martin's church, ii. 21.
 see of, remains under Canterbury, at the time of the Lichfield archbishopric, ii. 34.
 remains under the sway of Mercia, so long as Mercia lasted, ii. 40.
 plundered by the Danes, ii. 43.
 men of, make Edmund Ironside king, ii. 54.
 Edmund Ironside crowned at, ii. 55; also Canute, ii. 55; and Harold I., ii. 57.
 remains of S. Elfege removed from, ii. 56.
 Harold I. buried at S. Clements, ii. 67.
 Hardicanute crowned at, ii. 57.
 Harold II. crowned at, ii. 60.
 William Rufus crowned at, ii. 65.
 Henry I. crowned at, ii. 68.
 men of, receive Stephen as king, i. 94; ii. 72.
 ecclesiastical council in 1142 at, i. 122.
 tower of, surrendered to Stephen, i. 128.
 great council in 1151 at, i. 147.
 another in 1152, i. 150.
 the peace of 1153 sworn at, i. 156; ii. 76.
 arrival of Henry II. at, i. 159; ii. 77.
 the Thames dried up, in 1158, i. 166.
 Becket elected archbishop at, i. 169; ii. 78.
 council at, in 1168, i. 207.

London—cont.

report on the sheriffs, in 1170, to be made at, i. 219; ii. 79.
 the younger Henry knighted and crowned at, i. 219, 237; ii. 79.
 Becket refused permission to visit, i. 223.
 story of a priest at, i. 230.
 meeting of bishops at, in 1173, i. 241, 243.
 legatine council in 1176 at, i. 258.
 meeting of bishops, in 1181, at, i. 296.
 visit of the archbishop of Cologne to, i. 313.
 return of the king and visit of prior Alan, i. 323.
 council on the crusade, in 1185, i. 325.
 the monks of Christ Church summoned to, in 1187, i. 377.
 archbishop Baldwin, in 1188, goes to, i. 402.
 the king raises money for the crusade at, i. 422.
 Baldwin returns from Wales to, i. 426.
 Glanvill goes to collect forces at, i. 448.
 Richard arrives at, i. 457, ii. 26.
 he proposes that the monks of Canterbury should meet him, i. 463.
 meeting of the clergy and king, i. 464.
 assembly of bishops at, under Longchamp, i. 486.
 arrival of archbishop Geoffrey at, i. 507.
 Longchamp flies to, and is besieged in the tower, i. 507.
 the convent of Canterbury summoned to, i. 508, 518.
 Hubert Walter elected at, i. 518.
 councils held, to provide the king's ransom, i. 519.
 archbishop Hubert comes to, in 1194, i. 527.
 strange appearance in the sky at, i. 529.

London—*cont.*

- riot caused by William Fitz Osbert at, i. 532-534.
- a deputation sent to meet the archbishop at, i. 560.
- assembly of bishops to meet the abbot of Casamari, ii. 94.
- council held against the French invasion, ii. 96, 97.
- William, earl of Pembroke, buried at the New Temple, ii. 129.
- council held at, by the legate Otho, ii. 130.
- Otho summons the delinquent monks of Canterbury to, ii. 133.
- the proctors of the convent attend the legate at, ii. 138.
- meeting of the bishops in March 1239 at, ii. 159.
- letter of the legate dated at, ii. 162.
- messengers sent from Canterbury to, ii. 166.
- Boniface visits the king at, ii. 201.
- a boy crucified by the Jews at, ii. 202.
- the king's lesser hall, chamber, and chapel, burned, ii. 219.
- Dominican chapter at, in 1263, ii. 221.
- Edward seizes the treasures in the Temple, ii. 222.
- the king and queen are in the Tower, ii. 222.
- the queen takes up her position in the Tower, ii. 223.
- military proceedings of earl Simon near, ii. 230, 231.
- men of, burn Isleworth, ii. 234.
- the earl of Gloucester goes to, ii. 236.
- the men of, fly from Lewes, ii. 237.
- Ottobon calls a council at, in 1265, ii. 343.
- the younger Simon de Montfort summoned to, ii. 244.
- consecration of the bishop of Norwich at, ii. 244.
- occupied by the earl of Gloucester in 1267, ii. 246.
- the king sends for help from France to besiege, ii. 246.

London—*cont.*

- surrendered to the king, ii. 246.
- parliament held at, early in 1268, ii. 246.
- council held at under the legate, ii. 247.
- great parliament on S. Edward's day, 1268, ii. 247.
- archbishop Kilwardby at, ii. 273.
- marriage of the earl of Gloucester with Johanna of Acre at, ii. 295.
- council held at the Temple in 1292, ii. 299.
- ecclesiastical assembly in 1295 at, ii. 312, 313.
- a clerical council at, refuses money to the king in 1297, ii. 215.
- castles and religious houses in, ii. 426.
- Anglo-Saxon bishops of :
  - Mellitus, ii. 39, 40, 328.
  - Cedda, ii. 40, 337.
  - Wine, ii. 33, 336.
  - Ereowald, ii. 340.
  - Ingwald, ii. 343.
  - Dunstan, ii. 354.
  - Alfhun, ii. 360.
- bishops of :
  - William, ii. 365.
  - consecrates Lanfranc, ii. 365.
  - Maurice, crowns Henry I., i. 91.
- Richard, consecrated by Anselm, ii. 376.
- consecrates archbishop William, ii. 380.
- Gilbert, consecrated by William, ii. 381.
- Robert de Sigillo, consecrated by Theobald, ii. 385.
- made bishop by the empress, i. 119.
- assists at the consecration of Gilbert of S. Asaph, i. 126.
- mediates between Theobald and Stephen, i. 136.
- assists at the consecration of Walter of Coventry, i. 141.
- dies, i. 142.
- Richard of Belmeis, consecrated, i. 143 ; ii. 385.
- assists at the consecration of Roger of York, i. 158.

London, bishops of, Richard—*cont.*

- attests the profession of abbot Silvester, i. 164.
- see vacant in 1162, ii. 390.
- Gilbert Foliot, translated in 1163, i. 173.
- his advice to Becket at Northampton, i. 183, 184.
- he warns him against carrying his cross, i. 187.
- his speech in the papal consistory, i. 191.
- rebuked by the pope, i. 191, 192.
- excommunicated, i. 221, 222.
- claims the first voice in the election of an archbishop, i. 244.
- receives the protest of the younger Henry, i. 245.
- sits at the primate's right hand in council, i. 251.
- consecrates the bishop of S. David's, i. 260; ii. 398.
- sent to reform Waltham abbey, i. 260.
- again claims the first voice in the election, i. 316, 317.
- his death, i. 360.
- Richard Fitz Neal, dean of Lincoln, i. 439.
- elects to the see of London, i. 458.
- named as an arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
- consecrated at Lambeth, i. 483; ii. 405.
- claims to represent the archbishop as provincial dean, i. 487.
- summons the bishops to the election of an archbishop, i. 510.
- summoned by the king's letter for the same purpose, i. 517.
- finds himself in the back ground, i. 519.
- disputes his precedence with the bishop of Rochester, i. 522.
- takes part in the investiture with the pall, i. 523.
- and in Richard's second coronation, i. 525, 526.
- dies, i. 572.
- William of S. Mere l'Eglise, attests a letter of Henry II., i. 450.

London, bishops of, William—*cont.*

- conveys Richard's wishes about the primacy, i. 517.
- consecrated bishop of London, ii. 410.
- flies from England in 1207, ii. 100.
- invited by the justiciar to return, ii. 103.
- meets the justiciar at Dover, ii. 103, 104.
- imposes the interdict, ii. 107.
- dies at S. Oayth's, ii. 113.
- Eustace de Fauconberge, dies in 1228, ii. 127.
- Roger Niger, archdeacon of Colchester, elected in 1288, ii. 127.
- consecrated in 1239, ii. 128.
- consecrates archbishop Edmund, ii. 130.
- miracles wrought at his tomb, ii. 202.
- Fulk Basset, dies in 1258, ii. 208.
- Henry of Wingham, chancellor to Henry III., consecrated in 1258, ii. 208.
- attends a council at Lambeth, ii. 212.
- dies at Stepney, ii. 215.
- Henry of Sandwich, elected and confirmed, ii. 218.
- consecrated at Canterbury, ii. 220.
- negotiates with the barons, ii. 223.
- appeals against the proceedings of Ottobon, ii. 243.
- dies in 1273, ii. 277.
- John of Chishelle, dean of S. Paul's, consecrated, ii. 277.
- attends the consecration of bishop Cantilupe of Hereford, ii. 280.
- Richard Gravesend, consecrates the bishops of Bath and S. Asaph, in 1293, ii. 300, 301.
- London, church of S. Paul in:
  - the episcopal see of the East Saxons, ii. 25.
  - founded by Ethelbert, ii. 28.
  - Sebbi becomes a monk at, ii. 40.
  - monks at, ii. 40.
  - Ethelred II. buried at, ii. 54.
  - archbishop Thomas says mass at, i. 172.

London, church of S. Paul in—*cont.*

archbishop Baldwin consecrates the
chrism at, i. 360.

the legate Otho preaches at, in 1239,
ii. 166.

quarrel about a prebend at, ii. 208.

bishop Henry of Wingham buried at,
ii. 215.

Richard Talbot, dean of, elected bi-
shop, ii. 216.

great protest of the bishops at, ii.
239–241.

John Chishelle, dean of, elected bi-
shop, ii. 277.

Hervey of Borham, dean of, dies, ii.
285.

Thomas of Ingelesthorp, dean of, ii.
285, 292.

treasurer of, i. 573.

archdeacon of, i. 573.

**London, John of, official of the archdeacon
of Canterbury, ii. 144, 167.**

**Lose, W. de, sent to Tenham to summon
Eustace, ii. 145.**

**Louth-park (Ludepare), abbey in Lincoln-
shire, ii. 429.**

Lothar II., emperor, i. 100.

**Lothian, Loeneis, monasteries in, ii. 441,
442.**

**Louvain, Godfrey, duke of, father of queen
Adeliza, i. 92; ii. 70, 377, 378.**

Lovente, river in Buckinghamshire, ii. 433.

**Lucius, king of Britain, conversion of, ii.
14, 27.**

**Lucius, emperor, conquered by Arthur, ii.
19.**

**Lucy, Herbert de, defends Wareham
against earl Robert of Gloucester,
i. 124.**

**Richard de, justiciar, *præfectus Angliæ*,
i. 241.**

**brings to Canterbury the mandate for
the election of an archbishop, i.
169.**

**is ordered to compel the clergy to ap-
peal against Becket, i. 200.**

**defends the coast against the count of
Boulogne, i. 203; ii. 78.**

Lucy, Richard de—*cont.*

**assembles the bishops to elect an
archbishop in 1173, i. 241.**

**is informed of the king's intention
thereon, i. 244.**

attests a charter of Henry II., i. 262.

founds the abbey of Lesnes, i. 277.

retires and dies there, i. 293.

**Geoffrey de, flies at the battle of Lewes,
ii. 237.**

Lud, king of Britain, ii. 11, 12.

called also Landanus, ii. 11, 12.

**Ludgarshall, flight of the empress Matilda
to, i. 121.**

**Ludham, John of, made steward of the
guest hall by archbishop Kilward-
by, ii. 279.**

dies, ii. 318.

Ludlow, castle in Salop, ii. 436.

**Ludlow, Robert of, agent for the monks of
Canterbury, ii. 143.**

**Luffield, Benedictine priory in Northamp-
tonshire, ii. 431.**

Lughbdunensis episcopus, i. 235; ii. 448.

Lyons, council of, in 1245, ii. 202.

council of, in 1274, ii. 277, 278.

**visit of Edward I. to, in 1260, ii.
211.**

John XXII. made pope at, ii. 324.

Philip, archbishop elect of, ii. 211.

**Peter, archbishop of, bishop of Ostia,
made pope as Innocent V., ii. 283.**

M.

Madan, king of Britain, ii. 6.

Mai, priory of, ii. 441.

priory of, in Scotland, ii. 442.

**Maidstone, archbishop Hubert proposes to
build a church at, i. 537.**

John of, monk of Canterbury, ii. 145.

John of, dean of Lincoln, ii. 278.

the rector of, appeals, ii. 174.

Maidulf, Sherborne assigned to, ii. 343.

- Mainz**, marriage of Henry V. and Matilda at, i. 92.
- Conrad**, archbishop of, i. 267.
archbishop of Salzburg, i. 267.
- Christian**, archbishop of, employed to draw Henry II. into schism, i. 205.
his conduct at Würzburg, i. 206.
at the conference at Venice, i. 266.
renounces the schism, i. 267.
- Malcolm III.**, king of Scots, son of the king of the Cumbrians, placed on the throne by Siward, ii. 581.
subdued by William the Conqueror, ii. 62.
father of queen Matilda, i. 91; ii. 68.
- Malcolm IV.** accompanies Henry II. to Toulouse, i. 267.
- Malcovenanz**, Robert, i. 264.
- Maldut**, William, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Malgo**, king of Britain, ii. 19.
- Mallinges**, nunnery in Kent, ii. 418.
convent at, burned in 1190, i. 485.
given to Christ Church by Egbert, ii. 49.
Richard de, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
- South**, letter dated at, ii. 165.
the bishop of Norwich confirmed at, ii. 294.
- Malmesbury**, bishop Roger of Salisbury at, i. 104.
besieged by Stephen in 1188, i. 111.
besieged by Henry in 1158, i. 152; ii. 76.
abbey of, ii. 421.
benefactions of Kenewalch to, ii. 32.
Athelstan buried at, ii. 48.
William of, the historian, ii. 23.
- Malton**, priory in Yorkshire, ii. 440.
castle in Yorkshire, ii. 440.
- Malus**, son of Madan, ii. 6.
- Malvern**, Great and Little, priories, ii. 485.
- Mangot**, William, mentioned in the treaty of Ivry, i. 272.
- Mansel**, John, counsellor of Henry III., ii. 211.
- Mansel**, John—*cont.*
appeals against the council of Lambeth, ii. 213.
comes from France with the king in 1262, ii. 218.
flies to France, and is entertained at Boulogne, ii. 222.
plundered, ii. 222.
- Mantes**, burned by William the Conqueror, ii. 64.
- March**, Patrick of Dunbar, earl of, ii. 297, 298.
- Marcia**, queen of Britain, ii. 10.
- Marcilli**, bequest of Henry II. to the nuns of, i. 299.
- Margam**, abbey in Wales, ii. 443.
- Marganus**, king of Britain, ii. 11.
- Margaret**, daughter of Lewis VII., ii. 80, 83.
crowned with her husband Henry, i. 237.
her marriage with the king of Hungary proposed, i. 336.
daughter of Henry III., born, ii. 201.
married to Alexander III., king of Scots, ii. 208.
dies in 1275, ii. 279.
daughter of Edward I., married to the duke of Brabant, ii. 296.
daughter of Philip III., married to Edward I., ii. 316, 317.
birth of her children, ii. 318, 319.
- Marianus** Scotus, chronology of, i. 89; ii. 13.
- Marius**, king of Britain, ii. 13.
- Marlborough**, castle of, in Wiltshire, ii. 422.
besieged by Stephen in 1188, i. 110.
charter of Henry II. dated at, i. 262.
John's castle at, taken, i. 523.
fealty paid to John at, ii. 104.
- Marmion**, Robert, attempts to fortify the church of Coventry, i. 129.
Robert, junior, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Marmoutier**, bequest of Henry II. to, i. 299.
- Marrick**, priory in Yorkshire, ii. 441.
- Marseilles**, Richard buys ships at, ii. 87.

Marshall, John, his complaints against Becket, i. 182, 183.
 attests a charter of Henry II., i. 508.
 William, earl of Pembroke, *see* Pembroke.
 Bigod, earl, *see* Norfolk.
 William, sent to Amiens by the barons, ii. 232.
 joins the barons at Northampton in 1264, ii. 234.
 Martel, William, taken prisoner at Wilton, i. 126.
 William, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Marton, priory in Yorkshire, ii. 440.
 Matthew, tutor of Henry II. at Bristol, i. 125.
 vice-chancellor to the king of Sicily, i. 264, 265.
 Saint, of Finistere, naval battle near, ii. 302.
 Matilda, wife of William the Conqueror, ii. 61.
 wife of Henry I., i. 91, 92.
 her marriage, ii. 68, 375.
 dies, ii. 70.
 daughter of Henry I., married to the emperor, i. 92; ii. 70.
 oaths taken to her, i. 93; ii. 70.
 her second marriage, and birth of her children, i. 98; ii. 70.
 is invited to England by earl Robert, i. 105.
 arrives, is received at Arundel, and sent to Bristol, i. 110; ii. 78.
 goes to Gloucester, i. 110.
 her husband subdues Normandy, i. 111.
 chosen lady of the English, i. 118.
 goes to Wilton and Reading, i. 118.
 received in London, i. 119.
 refuses mediation, i. 119; ii. 74.
 flies to Gloucester, Oxford, Ludgershall, Devizes, and back to Gloucester, i. 120, 121; ii. 74.
 refuses to release Stephen, i. 122; ii. 74.

Matilda, daughter of Henry I.—*cont.*
 besieged at Oxford, and escapes on the ice, i. 124, 125; ii. 74, 75.
 leaves England, i. 183; ii. 75.
 wife of king Stephen, crowned, i. 96.
 intercedes for Stephen, i. 119; ii. 74.
 present at her son's marriage, i. 112.
 crowned with her husband in 1142, i. 123.
 earl Robert presented to her as a prisoner, i. 121; ii. 74.
 summons archbishop Theobald to S. Omer, i. 135.
 lives at Canterbury during the building of Faversham abbey, i. 139.
 dies, and is buried at Faversham, i. 151.
 daughter of Henry II., betrothed to the duke of Saxony, i. 204.
 married, i. 205.
 comes to England, i. 310.
 mother of Thomas Becket, i. 169; ii. 389.
 Maurienne, Hubert count of, betroths his daughter to John, i. 242.
 S. Jean de, consecration of the bishop of Bath at, i. 251.
 val de, i. 384.
 Mauritius, emperor, ii. 325.
 Maximianus, his reign in Britain, ii. 15.
 Mayo, bishop of, i. 236; ii. 449.
 Mazzara, Justus bishop of, i. 264.
 Meath, king of, i. 235.
 Meaux, abbey in Yorkshire, ii. 439.
 Medelintune, castle in Oxfordshire, ii. 434.
 Medway, river in Kent, ii. 419.
 Mele, river in Shropshire, ii. 436.
 Melrose, Mauros, Mailros, abbey of, ii. 441.
 Ralph of Orpington goes to, ii. 131, 132.
 Mempricius, king of Britain, ii. 6.
 Mepeham, land of Christ Church at, ii. 49.
 tenants at, ii. 141.
 church of, belonged to the almonry, ii. 399.
 Richard, archdeacon of Oxford, ii. 224, 228, 229.
 dean of Lincoln, dies, ii. 278.

- Mercerii, Martin, ii. 804.
 Merchenelage, origin of, ii. 10.
 Mercia, legendary origin of, ii. 10.
   kingdom of, ii. 24, 25.
   kings of, ii. 33, 34, 35.
     Cridda, ii. 33.
     Wicba or Wibba, ii. 33.
     Ceorl, ii. 33.
     Penda, ii. 20, 33, 37, 40.
     Weda (Peada), ii. 33.
     Wulfhere, ii. 33, 41, 336, 339.
     Ethelred, ii. 33, 340, 342.
     Kenred, ii. 33, 40.
     Chelred, ii. 33.
     Ethelbald, ii. 33.
     Beornred, ii. 34.
     Offa, ii. 34, 39, 42, 43, 346, 347.
     Egfrith, ii. 34.
     Kenulf, ii. 31, 347.
     Kenelm, ii. 35.
     Ceolwulf, ii. 35.
     Bernulf, ii. 35, 42.
     Ludecan, ii. 36.
     Witlaf, ii. 36.
     Bertulf, ii. 36.
     Burhred, ii. 36.
 Merlin, history of, ii. 18.
   his remains, ii. 414.
   prophecy of, concerning the sixth king,
   ii. 106.
 Merowald, king of the West Hecani, ii. 30.
 Mersey, river in Cheshire, ii. 437.
 Merton, Augustinian priory in Surrey, ii.
   420.
   canons of, sent to Dover, i. 97; ii.
   383.
   prior of, made an arbitrator in the Can-
   terbury case, i. 469.
   sent to view the treasure of Christ
   Church, i. 573.
   Edward has his forces near, in 1263, ii.
   230.
   bishop Burnel consecrated at, ii. 279.
   Walter de, *see* Rochester.
 Messina, archiepiscopal see of, ii. 447.
   Nicolas archbishop of, i. 264.
   archbishop of, envoy of the pope in
   1237, ii. 206.
 Messina—*cont.*
   stay of Richard I. at, i. 493, 494, 497;
   ii. 87.
   letters dated at, i. 494, 504.
 Meulan, earl of, at the battle of Lincoln,
   i. 116.
 Michelney, monastery of, ii. 422.
   abbot of, deposed by Anselm, ii. 376.
 Middleham, castle in Yorkshire, ii. 440.
 Middlesex, ii. 417.
   religious houses, castles, and rivers in
   ii. 426.
 Middleton, near Southchurch, in Essex, i.
   504.
 Middleton, castle in Oxfordshire, ii. 434.
 Middleton, Milton, abbey in Dorset, ii. 422.
   Egelric, abbot of, deposed by Anselm,
   ii. 376.
   William, abbot of, elected to Winchester,
   ii. 212.
   rejected, ii. 218.
 Middleton, William of, made archdeacon
   of Canterbury, ii. 282.
 Milan, overthrown by Frederick I., in 1162,
   i. 171.
   rebuilt in 1167, i. 205.
   archbishop of, i. 266; ii. 446.
   Peter of, cardinal, ii. 308.
 Mildred, abbess of Minster, ii. 30.
 Miletun, land of Christ Church at, ii. 35.
 Minster, convent of, founded, ii. 30.
   Leofruna, abbess of, taken prisoner at
   Canterbury, ii. 360.
 Mirabel, Arthur besieges his grandmother
   at, ii. 94.
   taken by John, ii. 94.
 Miramomelinus (emir-al-Moumenim), de-
   feated in 1212, ii. 107.
 Miraval, Merevaus, convent in Warwick-
   shire, ii. 437.
 Missenden, abbey in Bucks, ii. 433.
 Mistenham, land of Christ Church at, ii.
   45.
 Modbury, Moberi, priory in Devon, ii.
   423.
 Mollo, brother of Ceadwalla, burned in
   Kent, ii. 80.
 Molebi, priory in Yorkshire, ii. 440.

- Monkton, land of Christ Church at, ii. 49.
 church of, belonged to the almonry, ii. 399.
- Monmouth, priory, ii. 436.
- Mons Agned, Edinburgh, ii. 7.
- Mons Jovis, passage into Italy, i. 334.
- Montacute, Muntagu, priory in Somerset, ii. 423.
- Montfichet, Richard of, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Montfort, Baines de, i. 265.
 Guy de, imprisoned, ii. 244.
 escapes from Dover, ii. 245.
 Henry de, ii. 219.
 at war on the marches, ii. 233.
 conducts the hostages taken at Lewes to Dover, ii. 238.
 killed at Evesham, ii. 243.
 Peter de, ii. 232, 234.
 Simon de, *see* Leicester.
 Simon de, the younger, at war on the marches, ii. 233.
 holds Northampton against the king, ii. 234.
 is taken prisoner, ii. 234, 235.
 seizes Axholm, ii. 243.
 escapes to France, ii. 244.
- Amalric de, brings his sister to England, is driven to Bristol, and arrested, ii. 283, 290.
 imprisoned at Corf, ii. 284.
- Mont Luel, Stephen of, archdeacon of Canterbury, dies, ii. 249.
- Montmartre, conference at, in 1169, i. 213; ii. 393.
- Montmirail, conference at, i. 207, 208; ii. 393.
- Montmorres, Hervey de, uncle of the earl of Pembroke, i. 234.
- Montpellier, Alexander III. at, i. 171.
- Montrabel, Peter de, mentioned in the treaty of Ivry, i. 272.
- Montreal, in Sicily, abbot of, i. 264.
 archbishopric of, ii. 445.
 William, archbishop of, recommended by Richard I. for the see of Canterbury, i. 493.
- Montreal, William, archbishop of—*cont.*
 the monks cannot be persuaded to elect him, i. 494, 508, 516.
 Ymbert of, counsellor of Henry III., ii. 211.
- Mont S. Michel, visit of Henry II. and Lewis VII. to, i. 166.
- Moray, bishopric of, ii. 442, 448.
- Morcar, earl of Mercia, ii. 54.
- Mordred, his battle with Arthur, ii. 19.
- Morewic, Hugh de, witnesses the will of Henry II., i. 298.
- Morige, mountain, watershed of the Wye and Severn, ii. 444.
- Moro, Walter de, i. 265.
- Morpeth, abbey in Northumberland, ii. 441.
- Mortain, nuns of, bequest of Henry II. to, i. 299.
 William count of, mismanages Normandy, ii. 69.
 Stephen count of, i. 94; ii. 72. *See* Stephen.
 John count of, *see* John.
- Mortara, death of cardinal Ralph at, i. 438.
- Mortimer, Hugh de, his castles taken by Henry II., i. 162; ii. 78.
 Hugh de, archdeacon of Canterbury, ii. 249, 258.
 dies in 1275, ii. 281.
- Roger de, wounded in Wales in 1263, ii. 220.
 is with the king at Dover, ii. 229.
 attacked by the de Montforts in 1264, ii. 233.
 at the siege of Northampton, ii. 234.
 flies at the battle of Lewes, ii. 237.
 resists the arrangements made in 1267, ii. 246.
 William de, ii. 254, 256.
- Mortlake, illness of archbishop William at, i. 97; ii. 383.
 archbishop Peckham dies at, ii. 300.
 estate of Christ Church at, ii. 64.
- Morvidus, king of Britain, ii. 10.
- Morville, Hugh de, one of Becket's murderers, i. 224; ii. 395.

Mount S. Michael, priory in Devon, ii. 423.
 priory in Cornwall, ii. 424.
 another, ii. 424.
 Mowbray, William de, captured at Lincoln
 in 1217, ii. 111.
 Mozzi, company of, ii. 309.
 Multon, Thomas de, captured at Rochester
 in 1216, ii. 110.
 Mune (Munow), river in Herefordshire,
 ii. 436.
 Muney, Henry de, ii. 229.
 Muntchenesi, Garin de, captured at Lincoln
 in 1217, ii. 111.
 Murdac, Ralph, captured at Lincoln in
 1217, ii. 111.

N.

Nantes, bishop of, mentioned in the treaty
 of Ivry, i. 272.
 Raymond de Burgh, drowned at, ii.
 128.
 Nantrum, castle of, besieged by Richard,
 i. 593; ii. 90.
 Naples, Celestine V. at, ii. 310.
 John of, cardinal priest, i. 265.
 Napoleon, cardinal, ii. 308.
 Navarre, Sancho king of, appeals to Henry
 II., i. 261.
 Berengaria of, marries Richard, ii. 87.
 Blanche, queen of, wife of Edmund of
 Lancaster, ii. 284.
 Nene, river in Northamptonshire, ii. 431.
 Nennius, son of king Heli, ii. 11.
 Nevers, bishop of, has a mandate of inter-
 dict against Henry II., i. 216, 219.
 mentioned in the treaty of Ivry, i. 272.
 count of, his nephews captured at Lewes
 in 1217, ii. 112.
 Neufmarché, Adam de, ii. 232, 234.
 Neville, Geoffrey de, temporary constable
 of Dover, ii. 243.
 Newbottle, abbey in Lothian, ii. 441.
 Newburgh, priory in Yorkshire, ii. 440.
 priory in Wales, ii. 442.
 Newbury, castle in Berkshire, ii. 421.
 taken by Stephen, in 1152, i. 151.
 hospital at, ii. 421.
 Newhouse, Premonstratensian abbey in
 Lincolnshire, ii. 429.
 Newington, property of Christ Church at,
 ii. 64.
 archbishop Winchelsea attends the
 cardinals at, ii. 812.
 Newport, priory in Bedfordshire, ii. 433.
 Newstead, abbey in Nottinghamshire, ii.
 439.
 Nid, river in Yorkshire, ii. 440.
 Nigel, monk of S. Augustine's, i. 136.
 Ninias, apostle of the Southern Picts, ii.
 335.
 Ninpha, Bernard de, collects money from
 the crusaders, ii. 203.
 Nonancourt, taken by Philip, i. 532.
 Norfolk, county of, ii. 417.
 included in East Anglia, ii. 25.
 religious houses, castles, and rivers in,
 ii. 427.
 Norfolk, earls of:
 Hugh Bigod, at the battle of Lincoln, i.
 116.
 entertains archbishop Theobald at
 Framlingham, i. 136.
 surrenders Ipswich to Stephen, i. 156.
 receives the rebellious earl of Leicester
 in Norfolk, i. 246; ii. 81.
 his Fleming soldiers, i. 246, 247.
 sacks Norwich, i. 248.
 submits to the king, i. 249; ii. 82.
 Hugh Bigod, dies in 1225, ii. 114.
 marriage of his widow, ii. 114.
 Roger Bigod (earl Marshall), joins the
 baronial opposition in 1260, ii. 211.
 adheres to the king in 1263, ii. 226.
 is with him at Dover, ii. 229.
 settles the arrangement with the rebels,
 ii. 246.
 Roger Bigod (earl Marshall), at Ed-
 ward I.'s second wedding, ii. 317.
 Normandy, Richard duke of, brother of
 queen Emma, ii. 58.
 Robert duke of, father of the Con-
 queror, ii. 60.

Normandy, Henry III. resigns his claims on, ii. 209.

Normanville, Thomas de, justice in Kent, ii. 301.

Norreys, Roger, monk of Christ Church, retained by the king in Normandy, i. 379.

made cellarer by the archbishop at Alençon, i. 380, 381.

his character, i. 382.

escapes from the convent, and joins the archbishop, i. 404, 443.

is made prior by Baldwin, i. 460.

objected to by the monks, i. 461, 465, 475, 477.

his removal promised, i. 481.

he is made abbot of Evesham, i. 484.

Northampton, religious houses in, ii. 431.

castle of, ii. 431.

Simon, earl of, at the battle of Lincoln, i. 116.

dies in 1153, i. 155.

Simon II., earl of, attests the treaty of Ivry, i. 274.

Northampton, council at, in 1157, i. 163 ; ii. 385.

famous council at, in 1164, i. 182 ; ii. 392.

Becket's flight from, i. 189.

great court held at, in 1176, i. 258.

Henry II. goes to, in 1188, i. 406.

council at Geddington, near, i. 409.

meeting of bishops and barons at, in 1191, i. 494.

cause between York and Durham tried at, i. 513.

besieged and taken by Henry III. in 1264, ii. 284, 285.

parliament at, in 1266, ii. 245.

Northamptonshire, ii. 417.

included in Mercia, ii. 24.

religious houses, castles, and rivers in, ii. 431.

Northumbria, kings of, ii.

Ida, ii. 36.

Ella, ii. 36.

Ethelric, ii. 36.

Ethelfrith, ii. 20, 36, 329.

Northumbria, kings of—*cont.*

Edwin, ii. 20, 21, 30, 32, 33, 36, 37, 38, 333, 334.

Oswald, ii. 21, 33, 37, 385.

Oswy, ii. 33, 37, 386, 337.

Alhfrith, ii. 386, 337.

Egfrith, ii. 37, 340, 342.

Aldfrith, ii. 37.

Osfrith, ii. 37.

Kenred, ii. 37.

Osric, ii. 37.

Ceolwulf, ii. 37.

Eadbert, ii. 37, 38.

Osulf, ii. 38.

Mollo, ii. 38.

Alered, ii. 38.

Ethelbert, or Ethelred, ii. 38.

second reign of, ii. 38.

Alfwold, ii. 38.

Osred, ii. 38.

Northwood, Roger of, ii. 292.

Norton, Augustinian priory in Oxfordshire, ii. 434.

Augustinian priory in Cheshire, ii. 437.

Norwich, religious houses in, ii. 437.

church of, burned in 1171, i. 237.

Philip archdeacon of, ii. 289.

taxation of, ii. 296.

see of Thetford removed to, ii. 368.

Norwich, bishops of :

Herbert, ii. 368.

Everard, consecrated by Ralph, ii. 377.

William Turbo, consecrated in 1146, i. 130 ; ii. 385.

is at the consecration of Hilary of Chichester, i. 132.

mediates between Stephen and Theobald, i. 136.

is at the consecration of Geoffrey of S. Asaph, i. 142.

and of Roger of York, i. 159.

attests the profession of abbot Silvester, i. 164.

is at the consecration of Becket, i. 171.

stays away from the council of Northampton, i. 185.

dies in 1174, i. 246, 251.

Norwich, bishops of—cont.

- John of Oxford, sent by Henry II. to the pope, i. 190.
 implicates Henry in the schism, i. 202, 203.
 present at Becket's landing at Sandwich, i. 222.
 as bishop of Norwich, consecrated by Richard, ii. 398.
 present at the making of Henry II.'s will, i. 298.
 an executor, i. 299.
 sent to Canterbury to prepare the convent for an election, i. 309.
 sent to Canterbury in 1187 to mediate with the monks, i. 349.
 his speech, i. 350.
 goes to the king at Canterbury, i. 353, 354.
 takes the cross, i. 406.
 attests a letter at Geddington, i. 412.
 advises the monks of Canterbury in 1189, i. 477.
 globe of fire seen over his lodgings, i. 530.
 John de Gray, consecrated by Hubert, ii. 410.
 envoy of John to Philip, ii. 95.
 elected archbishop of Canterbury, ii. 99.
 goes to Ireland, ii. 100.
 dies in 1214, ii. 108.
 Pandulf, papal envoy in 1211, ii. 107.
 receives John's submission, ii. 108.
 dies, bishop of Norwich, in 1226, ii. 114.
 Thomas Blunville, succeeds in 1226, ii. 114.
 dies in 1235, ii. 130.
 Walter Suffield, dies in 1257, ii. 206.
 Simon de Watton, consecrated in 1258, ii. 206.
 attends a council at Lambeth in 1261, ii. 212.
 dies in 1266, ii. 244.
 Roger Skeving, prior of Norwich, consecrated, ii. 244.
 William Middleton, dies, ii. 294.

Norwich, bishops of—cont.

- Ralph Walpole, archdeacon of Ely, consecrated in 1288, ii. 294.
 Nostel, priory in Yorkshire, ii. 440.
 Nottingham, taken by Robert of Gloucester in 1140, i. 112.
 taken by Henry in 1153, i. 156.
 and in 1155, i. 161.
 besieged and taken, in 1194, i. 523, 524.
 Nottinghamshire, ii. 417.
 included in the kingdom of Mercia, ii. 25.
 in the diocese of York, ii. 25.
 religious houses, rivers, and castles in, ii. 439.
 Nutley, abbey in Buckinghamshire, ii. 433.

O.

- Octavian, antipope, i. 166, 167, 306.
 dies in 1164, i. 182.
 his schism renounced, i. 207.
 Octavius, king of Britain, ii. 15, 16.
 Oenus, king of Britain, ii. 11.
 Ofneham, land of Christ Church at, ii. 45.
 Oger fits Oger, justice at Canterbury, i. 531.
 Oilli, Robert, castellan of Oxford, i. 119.
 Okefolde, in the manor of Tenham, ii. 171.
 Ongar, castle in Essex, ii. 425.
 Orford, castle in Suffolk, ii. 427.
 Orkney islands, ii. 10, 13, 21, 415.
 Ormesby, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
 Orosius, chronology of, ii. 12.
 Orpington, property of Christ Church at, ii. 64.
 Ralph of, accomplice in the fabrication of a charter, ii. 131.
 imprisoned, ii. 181.
 goes to Melrose, ii. 132.
 Oslava, wife of Ermenred, ii. 29.
 Osney, abbey in Oxfordshire, ii. 433.
 canons of, sent to Waltham, i. 261.

Ospring, archbishop Winchelsea entertains the two cardinals at, ii. 316.
 hospital at, ii. 419.
 Ossulston, Augustinian priory in Leicestershire, ii. 430.
 Ostia, Alberic bishop of, *see* Alberic.
 Ymbald bishop of, i. 265.
 Theobald, bishop, destined as legate for England, i. 428.
 is prevented by illness, i. 429.
 dies, i. 430.
 Hugh bishop of, becomes pope as Gregory IX., ii. 115.
 Peter, archbishop of Lyons, bishop of, pope as Innocent V., ii. 288.
 Nicolas bishop of, pope as Benedict XI., ii. 320.
 Ostrindenne, land of Christ Church at, ii. 45.
 Otford, archbishop Baldwin keeps Christmas 1186 at, i. 345.
 papal letters delivered to him there in 1187, i. 359.
 Roger Norreys comes to him at, i. 404.
 the abbot of Boxley blessed at, ii. 294.
 archbishop Winchelsea dies at, ii. 323.
 Otho, of Saxony, chosen emperor, i. 545.
 dies in 1218, ii. 112.
 Otho, legate to Normandy in 1167, i. 204.
 Otho, cardinal deacon of S. Nicolas in the Tullian prison, papal legate in 1237, ii. 130, 132, 138, 159, 160, 162, 165.
 his stay prolonged, ii. 166.
 leaves England in 1241, ii. 201.
 his constitutions confirmed in 1261, ii. 213.
 Othobon, cardinal, visits England in 1265, ii. 243.
 holds a council, ii. 243.
 protest against, ii. 243.
 forbids an election to Worcester, ii. 244.
 is at the parliament of Northampton in 1266, ii. 245.
 becomes pope as Adrian V., ii. 286.
 dies, ii. 286.
 Ottery, Benedictine priory in Devon, ii. 424.
 N 669.

Otthea (Otham), Premonstratensian abbey in Sussex, ii. 419.
 Ouse, rivers named, ii. 431, 433, 440.
 Oxford, castle at, ii. 434.
 church of S. Frideswide at, ii. 434.
 murder of Sigeforth and Morcar at, ii. 54.
 Stephen visits, in 1138, i. 103.
 the empress at, in 1141, i. 119, 121; ii. 73.
 she is besieged there, and escapes, i. 124, 125; ii. 74, 75.
 Vacarius teaches law at, ii. 384.
 fealty sworn to Henry of Anjou at, in 1154, i. 157.
 assembly of bishops, in 1197, at, i. 549.
 great council at, ii. 97.
 the bishop of Rochester consecrated at, in 1215, ii. 109.
 Langton holds a council at, in 1222, ii. 113.
 Parliament and Provisions of, in 1258, ii. 207, 210, 217, 221, 230, 232, 236.
 Alexander of, ii. 146, 147, 148.
 John of, *see* Norwich, bishops of.
 Aubrey de Vere, earl of, meets the justiciar at Dover in 1209, ii. 104.
 Oxfordshire, ii. 417.
 included in Mercia, ii. 24.
 religious houses, castles, and rivers in, ii. 433.
 Oxney, Premonstratensian priory in Lincolnshire, ii. 430.
 Oysel, William, ii. 254.

B.

Pagham, given to Wilfrid, ii. 41.
 the bishop of London consecrated at, ii. 376.
 Painel, Ralph, induces earl Robert to seize Nottingham in 1140, i. 112.
 Palermo, archbishopric of, ii. 445.
 Walter archbishop of, i. 264.
 act tested at, i. 265.

- Palestrina**, *see of*, ii. 445.
- Mainfrid** bishop of, i. 265.
- Simon** bishop of, visits England, ii. 311-314.
- Peter** bishop of, consecrates archbishop Mepham, ii. 324.
- Palstre**, land of Christ Church at, ii. 56.
- Pandrasus**, king of the Greeks, ii. 5.
- Panteney**, priory in Norfolk, ii. 428.
- Parotredune**, abbey in Bucks, ii. 433.
- Paris**, death of Philip, son of Lewis VI., at, i. 101.
- proceedings of Eugenius III.** at, i. 134.
- visit of Henry II.** to, in 1158, i. 166.
- Richard** offers to surrender himself there as surety for his father, i. 373.
- John** visits, in 1201, ii. 93.
- he is summoned to court** at, ii. 93.
- the crown of thorns brought to**, ii. 179.
- Ethelmar of Winchester** dies at, ii. 212.
- visit of Edward** to, in 1269, ii. 249.
- and in 1286**, ii. 293.
- he is summoned by Philip IV.** to, ii. 304.
- see of*, in the province of Sens, ii. 447.
- Agilbert**, bishop of, ii. 336, 337.
- archdeacon of**, ii. 231.
- dean of**, ii. 308.
- Parma**, a *see* in the province of Ravenna, ii. 447.
- Atto of**, proctor at Rome, ii. 188, 191.
- Parret**, river in Somerset, ii. 428.
- Pavia**, i. 366.
- Lanfranc**, a native of, ii. 363.
- council at**, in 1160, i. 167.
- arrival of a monk of Canterbury** at, i. 438.
- William of**, legate to Normandy, i. 203, 204; bishop of Portus, i. 266.
- Peter**, archdeacon of, i. 212.
- see of*, immediately subject to the pope, ii. 446.
- bishop of**, mediates between Henry and Becket, i. 200.
- Pecham**, land of Christ Church at, ii. 49.
- John of**, *see* Canterbury.
- Peter of**, dies, ii. 301.
- Pellicellus**, Bernard, ii. 304.
- Pembroke**, Henry II. sails from, in 1171, i. 284; ii. 79.
- Benedictine priory** at, ii. 443.
- Richard** earl of, begins the conquest of Ireland, i. 234, 235; ii. 79.
- William Marshall**, earl of, i. 503; ii. 109.
- is at the granting of Magna Carta**, ii. 109.
- William Marshall junior**, marries the king's sister Eleanor, ii. 113.
- his sister** marries the count of Warrenne, ii. 114.
- dies**, and is buried at the Temple, ii. 129.
- re-marriage of his wife**, ii. 130.
- Richard Marshall**, earl of, goes to war and perishes in Ireland, ii. 180.
- Gilbert Marshall**, earl of, dies in 1241, ii. 201.
- Walter Marshall**, earl of, succeeds in 1241, ii. 201.
- Aymer de Valence**, earl of, at Edward I.'s second wedding, ii. 317.
- Penard**, Benedictine priory at, ii. 443.
- Penherst**, Penecestra, Stephen, constable of Dover castle, ii. 246, 257, 262, 264, 267, 268, 269, 270, 271, 291.
- justice at Dover**, ii. 248.
- Penissel**, king of Britain, ii. 11.
- Perche**, count of, killed at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Peridurus**, king of Britain, ii. 10, 11.
- Periguenx**, seneschalship of, ii. 303.
- see of*, in the province of Bourdeaux, ii. 448.
- bishop of**, at the council of le Mans, i. 198.
- mentioned in the treaty of Ivry**, i. 272.
- Percy (Persy)**, Geoffrey de, ii. 232.
- Henry de**, in the parliament of 1309, ii. 322.
- Pershore**, monastery in Worcestershire, ii. 435.
- Wido**, abbot of, deprived by Anselm, ii. 376.
- abbacy of**, vacant in 1189, i. 458.

Persicus, justiciar of the king's court of Sicily, i. 265.
 Perth, priory in Scotland, ii. 442.
 Peschiza, i. 263.
 Peterborough, abbey of, ii. 431.
   Godric, abbot of, deposed by Anselm, ii. 376.
   Ernulf, abbot of, made bishop of Rochester, ii. 377.
   William, abbot of, deposed, i. 256.
 Benedict, prior of Christ Church, made abbot, i. 262, 263; ii. 398.
   present at the consecration of the bishop of Coventry, i. 306, 328.
   attends the king at Canterbury in 1187, i. 353.
   wrote on the history of Becket, ii. 391, 396.
 Pevensey, castle in Sussex, ii. 419.
 Peverell, William, charged with poisoning the earl of Chester, i. 155.
   flies before Henry II., and becomes a monk, i. 161.
 Philip of Swabia, upholds Frederick II., i. 545.
 Philip I., king of France, his hostility to William the Conqueror, ii. 63.
   his ironical saying about him, ii. 64.
   Henry I. keeps peace with, ii. 69.
 Philip, son of Lewis VI., killed at Paris, i. 101.
 Philip II., son of Lewis VII., born, i. 198.
   crowned by his father's order, i. 293.
   marries a daughter of the count of Hainault, i. 294.
   quarrels with the earl of Flanders, i. 297.
   again in 1184, i. 309.
   the count undertakes to resign some castles to, i. 326.
   renews the war, i. 331.
   new grounds of quarrel with Henry II., i. 336, 337; ii. 83.
   demands Margaret's dowry and Brittany, i. 346.
   threatens Gisors, i. 347.
   makes a truce, i. 356.

Philip II.—*cont.*

besieges Henry's castles, especially Châteauroux, i. 369.
 Richard begins to adhere to, i. 370, 371.
 agrees to a truce for two years, i. 372, 373.
 takes Richard home, i. 378.
 a conference at Alençon fixed, i. 380.
 a conference between Gisors and Trie, held, i. 406.
 takes the cross, i. 406.
 takes Châteauroux and conquers Berry, i. 432; ii. 84.
 refuses to make peace, i. 433.
 has a conference with Henry at Bonmoulins, i. 435; ii. 84.
 Richard adheres to, i. 435, 436.
 another conference determined, but postponed, i. 438, 439.
 meets Henry at le Mans, i. 446; ii. 85.
 Henry is forced to accept his terms, i. 448; ii. 85.
 after Henry's death retains his conquests, i. 450; ii. 86.
 receives Richard's homage, i. 450; ii. 86.
 meets Richard early in 1190, i. 485; ii. 87.
 death of his wife, i. 485; ii. 87.
 sets out from Tours, i. 485.
 arrives at Messina, ii. 87.
 arrives at Acre, ii. 88.
 his message to Richard, ii. 88.
 returns to France, i. 512, 513; ii. 88.
 conspires against Richard, i. 514.
 receives John's homage, i. 514.
 invades Normandy, i. 515; ii. 90.
 retires, i. 516; ii. 90.
 marries and is divorced, i. 529.
 negotiates a futile peace, i. 530.
 besieges Aumâle, i. 532.
 invades Flanders, i. 544.
 fails to succour S. Omer, i. 578.
 defeated, flies to Gisors, i. 574.
 meets John at Ballon, ii. 92.
 makes a peace, ii. 92.
 entertains John at Paris, ii. 93.
 summons him for trial, ii. 93.

Philip II.—*cont.*

- goes to war and ravages the Norman border, ii. 94.
 conquers Normandy, and threatens England, ii. 96.
 expected to invade England in 1213, ii. 107.
 defeated in Flanders, ii. 107.
 dies in 1223, ii. 113.
- Philip IV.**, king of France, treats of peace through Edward I., ii. 293.
 summons Edward I. to his court, ii. 302-304.
 declares him to have forfeited Aquitaine, ii. 306.
 Edward renounces his homage to, ii. 307.
 his forces plunder Dover, ii. 313.
 he makes peace and affinity with Edward, ii. 316, 317.
 Edward II. does homage to him, ii. 322.
- Pickering**, castle in Yorkshire, ii. 440.
- Picts**, arrival of, in Britain, ii. 13, 14, 416.
 kill king Constans, ii. 16.
 conversion of, ii. 335.
 Trumwin bishop of, ii. 340.
- Pilius**, Master, advocate of Christ Church, at Verona, i. 366, 367.
 his arguments, i. 367-369.
- Pilton**, priory in Devon, ii. 423.
- Pinindene**, council at, ii. 369.
- Pinken**, Gilbert de, justice errant in 1170, i. 216.
- Pipard**, Gilbert, attests a charter of Richard I., i. 503.
- Pipewell**, Cistercian abbey in Northamptonshire, ii. 431.
 great council of 1189 at, i. 458; ii. 86.
- Pipin**, father of Charles the Great, i. 102.
- Pir**, king of Britain, ii. 11.
- Plegemundham**, land of Christ Church at, ii. 45.
 island called, ii. 350.
- Pleshey**, castle of, ii. 425.
 surrendered to Stephen, i. 128.
- Plympton**, priory in Devon, ii. 424.
- Pohhele**, Poughley, priory in Berkshire, ii. 421.
- Poictiers**, William Longchamp dies at, i. 548.
 see of, ii. 448.
 bishop of, at the council of le Mans, i. 198.
 the primicerius of, an arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
- Pole**, castle of, taken by archbishop Hubert, i. 548.
 de la, abbey in Wales, ii. 448.
- Pollesworth**, nunnery in Staffordshire, ii. 438.
- Polslo**, nunnery in Devon, ii. 424.
- Pomfret**, Benedictine priory in Yorkshire, ii. 440.
 archbishop Thurstan becomes a monk at, i. 112.
 castle in Yorkshire, ii. 440.
- Ponte Arche**, William de, captured at Lewes in 1217, ii. 112.
- Ponthieu**, count of, at enmity with the count of Flanders, i. 347.
 Edward II. does homage for, ii. 322.
- Pontigny**, Becket finds refuge at, i. 196, 199.
 Henry II. sends his kinsmen to, i. 196.
 Henry urges the Cistercians to remove him from, i. 200.
 he departs, i. 200, 201, 202; ii. 393.
- S. Edmund** goes to, in 1240, ii. 179.
 he is translated at, ii. 202.
- Popes :**
 Eleutherius, ii. 14.
 Silvester I., ii. 15.
 Gregory I., i. 41; ii. 325-330.
 Sabinianus, ii. 329.
 Boniface IV., ii. 332.
 Honorius I., ii. 333, 336.
 Vitalian, ii. 338, 342, 343.
 Agatho, ii. 341.
 Gregory III., ii. 344.
 Paul I., ii. 345, 346.
 Adrian I., ii. 347.
 Leo III., ii. 35, 347.
 Gregory IV., ii. 348.

Popes—*cont.*

- Leo IV., ii. 43, 44.
 Adrian II., ii. 350.
 Formosus, ii. 46, 350, 351.
 Agapetus II., ii. 352.
 John XIII., ii. 355.
 John XIV., ii. 357.
 John XV., ii. 357.
 John XVII., ii. 358.
 Benedict VIII., ii. 361.
 John XIX., ii. 56.
 Nicolas II., ii. 364.
 Alexander II., i. 42, 70; ii. 362, 363, 365.
 Benedict X., ii. 363.
 Urban II., i. 71; ii. 373, 374, 375.
 Paschal II., i. 72; ii. 375, 377, 378.
 Gelasius II., i. 72; ii. 378.
 Calixtus II., i. 10, 72, 73; ii. 378, 380.
 Honorius II., ii. 382.
 Innocent II., otherwise called Gregory, i. 100.
   opposed by the antipope Anacletus, i. 100.
   sends Alberic as legate to England, i. 101, 107.
   prior Jeremiah appeals to, i. 127.
   dies, i. 127.
   sent the pall to archbishop Theobald, ii. 384.
 Celestine II., succeeds Innocent in 1143, i. 128; ii. 384.
   reigns five months, i. 128.
 Lucius II., succeeds Celestine, i. 128.
   dies in 1145, i. 129.
 Eugenius III., a Cistercian, succeeds, i. 129.
   comes into France, i. 133.
   holds a council at Rheims, i. 75, 184; ii. 385.
   deposes archbishop William of York, i. 184; ii. 386.
   consecrates Henry Murdac, i. 185; ii. 386.
   appeal of the monks of S. Augustine's to, i. 186, 138, 139.
   appeal of abbot Silvester to, i. 75, 76, 147, 148.

Popes: Eugenius III.—*cont.*

- forbids Theobald to crown Eustace, i. 150.
   dies in 1153, i. 153.
 Anastasius IV., succeeds in 1153, i. 153.
   appeal of abbot Silvester to, i. 76.
   consecrates bishop Hugh of Durham, i. 157.
   restores S. William at York, i. 158.
 Adrian IV., his decision about abbot Silvester, i. 77, 163, 164; ii. 385.
   dies, and a disputed election follows, i. 166.
 Alexander III., succeeds in 1159, i. 166, 167; ii. 385.
   recognised in England and France, i. 167.
   comes to Montpellier, and then into France, i. 171.
   from Sens, sends the pall to Becket, i. 172; ii. 390.
   allows the translation of Gilbert Foliot, i. 173.
   holds a council at Tours, i. 173.
   is applied to by Becket for absolution, i. 181.
   makes the archbishop of York legate, i. 181.
   appealed to by Henry and Becket, i. 186, 187.
   Henry sends envoys to, i. 190.
   hears them in consistory, i. 191-193.
   promises a legation, i. 193.
   hears the archbishop in camera, i. 194; ii. 393.
   Becket resigns his see to him, i. 195.
   restores Becket, and sends him to Pontigny, i. 196.
   returns to Italy in 1165, i. 197.
   visited by John of Oxford, i. 202.
   sends William of Pavia and Otho to mediate, i. 203.
   attempt to draw away the English church from, i. 206, 207.
   sends Gratian and Vivian in 1169, i. 212, 218.
   the bishops refuse to abjure him, i. 216; ii. 394.

Popes: Alexander III.—*cont.*

- empowers the archbishop of Rouen to impose an interdict, i. 216, 219.
- forbids the coronation of the younger Henry, ii. 79.
- suspends the bishops of London and Durham and the archbishop of York, i. 222; ii. 79.
- his grief on hearing of the murder of Becket, i. 231, 232.
- determines to send two legates to Normandy, i. 232.
- sends Theodinus and Albert, i. 236.
- Henry swears to be faithful to him, i. 238.
- appeal of the younger Henry to him, i. 245.
- appeal of the new bishops, i. 245.
- consecrates archbishop Richard, in difficulties, i. 247; ii. 397.
- orders the removal of bishop Geoffrey of S. Asaph, i. 255.
- sends the legate Uguccione, i. 256, 257.
- sends Vivian to Ireland and Scotland, i. 259.
- makes peace with the emperor at Venice, i. 265-269.
- writes to archbishop Richard about it, i. 269.
- sends a legate to reconcile Henry and Lewis, i. 271.
- appeal of abbot Roger to, i. 68, 76, 275, 276, 278, 296; ii. 399.
- summons the bishops to the Lateran council, i. 276.
- holds the Lateran council of 1179, i. 278-292.
- receives a wonderful Gascon woman at Rome, i. 295.
- dies, i. 297.
- confirms privileges of Christ Church, i. 35, 49; ii. 133.
- Lucius III.**, succeeds in 1181, i. 297.
- empowers the king to mediate between the archbishop and the abbot of S. Augustine's, i. 303.
- directs the bishops and convent of

Popes: Lucius III.—*cont.*

- Canterbury to elect an archbishop within 40 days, i. 315.
- is applied to for the pall for archbishop Baldwin, i. 325 (*see* ii. 401).
- dies in 1185, i. 331.
- is buried at Verona, i. 331.
- confirmed the privileges of Christ Church, i. 35.
- Urban III.**, archbishop of Milan, succeeds, i. 331.
- appeals of the monks of Christ Church to, i. 333, 343.
- one of them writes to him, i. 333.
- the archbishop applies to him, i. 334; ii. 401.
- quarrels with the emperor about Treves, i. 334.
- favours Baldwin's designs at first, i. 337.
- sends two legates to Ireland, i. 346.
- hears prior Honorius on the Canterbury quarrel, i. 356.
- his will notified to Baldwin, i. 356; ii. 402.
- his letters on the subject, i. 58, 59, 60, 356, 358, 361, 362, 363, 364, 383, 385, 387.
- accepts Master Pillius as advocate for the convent, i. 366.
- hears both sides, i. 367, 368, 369.
- makes peace with the emperor, and goes to Ferrara, i. 383.
- dies of grief at the loss of Palestine, i. 388; ii. 402.
- Gregory VIII.** (Albert the chancellor), succeeds, i. 388; ii. 402.
- friendly to archbishop Baldwin, i. 388.
- confirms the acts of his predecessor, excepting those touching the Canterbury quarrel, i. 390, 392; ii. 403.
- dies, i. 392.
- news of his death reaches Canterbury, i. 402; ii. 403.
- Clement III.** (Paul bishop of Palestrina), succeeds, i. 392; ii. 404.
- appealed to by the subprior Geoffrey, i. 397.

Popes: Clement III.—*cont.*

- his letters on the subject of the Canterbury quarrel, i. 61, 62, 421, 423, 444.
- commissions a legate, i. 426, 427.
- promises the bishop of Ostia, i. 428.
- rumours of the pope's death, i. 431.
- commissions cardinal Ralph as legate, i. 436, 438.
- and finally John of Anagni, i. 442, 444, 446.
- dies in 1191, i. 490.
- Celestine III. (cardinal Jacinetus), succeeds, i. 490.
- crowns the emperor Henry VI., i. 490.
- orders the destruction of Baldwin's church, i. 498.
- his letters on the subject, i. 66, 67, 498, 500, 501, 534.
- orders the consecration of archbishop Geoffrey at Tours, i. 504.
- is appealed to on the election to Canterbury, i. 511, 512.
- exempts the bishop of Durham from subjection to York, i. 513.
- his letter on the Lambeth church, i. 536, 548.
- dies in 1198, i. 550.
- sent the pall to Hubert Walter, ii. 407.
- Innocent III., succeeds, i. 550.
- hears the appeal of the monks of Christ Church, i. 550, 551.
- his letters on the case, i. 552, 562, 576, 584, 585, 587, 589.
- letter of the bishops to, i. 566.
- letter of the Cistercian abbots to, i. 569.
- the king writes to, i. 571.
- final award in the Canterbury case, i. 576-584; ii. 408, 409.
- letter of the monks of Canterbury to, i. 592.
- sends the abbot of Casamari to mediate, ii. 95.
- arranges for the election of Langton, ii. 99.
- consecrates him, ii. 106.
- imposes the interdict, ii. 100, 101, 107.

Popes: Innocent III.—*cont.*

- threatens excommunication, ii. 102.
- receives John's submission, ii. 108.
- dies, ii. 110.
- Honorius III., succeeds in 1216, ii. 110.
- dies in 1227, ii. 115.
- Gregory IX. (Hugh, bishop of Ostia), succeeds in 1227, ii. 110.
- quashes the election of Walter of Eynsham, ii. 127.
- appoints archbishop Richard, ii. 127.
- exacts a tenth, ii. 128.
- rejects Ralph Neville, and receives the resignation of John of Sittingbourne, ii. 129.
- rejects John le Blund, ii. 129.
- sends the legate Otho to Canterbury, ii. 132.
- the Canterbury cause heard before, ii. 184.
- application to, for the confirmation of archbishop Boniface, ii. 186, 187, 189.
- letters of, on the Canterbury quarrel, ii. 192, 194.
- his death, ii. 198, 201.
- Innocent IV., succeeds, ii. 201.
- provides Boniface as archbishop, ii. 198.
- excommunicates Frederick II., ii. 201, 202.
- consecrates Boniface, ii. 202.
- holds a council at Lyons, ii. 202, 203.
- dies, ii. 204.
- Alexander IV., ii. 204, 205, 206.
- his grants to Henry II., ii. 205, 206.
- sends the archbishop of Messina and Rostand, ii. 206.
- absolves Henry III. from his oath to the provisions of Oxford, ii. 210.
- orders a council at Lambeth, ii. 212.
- dies in 1261, ii. 214.
- Urban IV. (James, patriarch of Jerusalem), succeeds in 1261, ii. 214.
- revokes Henry's letters of absolution, ii. 217.
- consecrates the bishop of Winchester, ii. 218.

Popes: Urban IV.—cont.

summons the king of the Romans before him, ii. 231.
dies, ii. 242.

Clement IV. (Guy, bishop of Sabina), chosen, ii. 242.

grants a triennial tenth to Henry III., ii. 242.

dies in 1268, ii. 248.

Gregory X., appoints Robert Kilwardby archbishop, ii. 273.

holds a council at Lyons, ii. 277.

grants a tenth for the crusade, ii. 283.

dies in 1276, ii. 283.

Innocent V. (Peter, bishop of Ostia), succeeds in 1276, ii. 283.

dies, ii. 286.

Adrian V. (cardinal Ottoboni), succeeds in 1276, ii. 286.

dies, ii. 286.

John XXI., succeeds, ii. 286.

Nicolas III., makes archbishop Kilwardby a cardinal, ii. 291.

makes John Peckham archbishop, ii. 291.

Nicolas IV. (Jerome, bishop of Palestrina), made pope in 1288, ii. 293.

orders a council in 1292, ii. 299.

Celestine V. (Petrus de Morone), elected and consecrated, ii. 307.

confirms the election of archbishop Winchelsey, ii. 307.

his resignation, ii. 308, 309, 310.

Boniface VIII. (Benedict of Anagni), succeeds in 1294, ii. 309, 310.

sends two cardinals to England, ii. 310.

forbids clerical taxation, ii. 315.

settles peace between France and England, ii. 316.

captured by Sciarra Colonna, ii. 319.
his sufferings and death, ii. 320.

Benedict XI. (Nicolas, bishop of Ostia), chosen in 1304, ii. 321.

dies, ii. 321.

Clement V. (Bertrand, archbishop of Bourdeaux), elected and crowned

Popes: Clement V.—cont.

at Vienne, ii. 320.

dies at Avignon, ii. 324.

appointed archbishop Reynolda, ii. 325.

John XXI. (bishop of Portus), created in 1316, ii. 324.

confirms the election of archbishop Mepeham, ii. 324.

Portchester, castle in Hampshire, *§* 421.

Porrex I., king of Britain, ii. 8.

Porrex II., king of Britain, ii. 11.

Portsmouth, Robert of Normandy lands at, ii. 69.

Henry II. lands at, in 1171, i. 234.

John collects his forces at, ii. 98.

he arrives there on his way to Poictou, ii. 98.

Henry III. embarks at, in 1253, ii. 204.
archbishop Boniface embarks at, ii. 204.

Edward I. collects a fleet at, ii. 306.

Portus, William of Pavia, bishop of, i. 265.

bishop of, becomes pope as **John XXII.**, ii. 324.

Potenza, John bishop of, i. 264.

Pré (Pratum), priory in Bedfordshire, ii. 433.

Premontre, bequest of Henry II. to the order of, i. 299.

monastery (Premustre), in Wales, ii. 443.

Prestetune, land of Christ Church at, ii. 48, 64.

Preston, Gilbert de, itinerant justice at Canterbury, ii. 204, 205.

Prittlewell, priory in Essex, ii. 425.

Provence, count of, ii. 130.

countess of, ii. 225.

Prüm, wonderful event at, i. 102, 103.

Pucklechurch, murder of king Edmund at, ii. 48.

Pulsano, S. Mary de, monastery of, i. 264.

Puy, in Auvergne, league against the Brabançons at, i. 301.

Pywelesdune, Thomas of, ii. 262.

Q.

- Quarr, abbey in Wight, ii. 420.
 Quendrida, murders Kenelm, ii. 35.
 Quercy (Catarcianus), ii. 303.

R.

- Raculf, land of Christ Church at, ii. 49, 64.
 settled on Herboldown hospital, ii. 284.
 archbishop Brihtwald abbot of, ii. 343.
 Radensis (episcopus), i. 236.
 Raderchus, king of Britain, ii. 11.
 Radnor, castle of, taken by the de Montforts, ii. 233.
 William of, bishop of Llandaff, *see* Llandaff.
 Rages, archbishop of, consecrates the bishop of Norwich, ii. 244.
 Ragusa, archbishopric of, ii. 446.
 Rainer, cardinal deacon, i. 266.
 Ralph, cardinal of S. Praxedes, sent as legate to England, i. 436, 438.
 dies at Mortara, i. 438.
 Ralph, the cellarer of Christ Church, an elector in 1228, ii. 120, 121, 123.
 sent to the archbishop in 1239, ii. 142.
 Ramsey, abbey of, ii. 432.
 seized by Geoffrey de Mandeville, i. 128.
 Aldwin abbot of, deposed by Anselm, ii. 376.
 Ramsbury, ancient see of, ii. 24.
 bishops of, *see* Wiltshire.
 Raphoe, bishop of, i. 236; ii. 448.
 Rannchano, Bernard de, ii. 304.
 Ravenna, archbishop of, i. 266; ii. 447.
 Reading, Cluniac monastery at, ii. 421.
 founded by Henry I., ii. 70.
 burial of queen Matilda at, i. 92.
 burial of Henry I. at, i. 94, 95; ii. 71, 72.
 Stephen visits, in 1140, i. 112.
- Reading—*cont.*
 visited by the empress in 1141, i. 118.
 earl Reginald of Cornwall buried at, i. 258.
 the monks of Canterbury summoned to, in 1184, i. 311.
 a runaway monk of, forced into the priorate of Dover, ii. 267, 268.
 abbot of, chosen as arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
 advises the monks of Canterbury in 1189, i. 478.
 is directed to enforce the demolition of Baldwin's church, i. 498, 499.
 and to relieve the clerks from their oath, i. 534, 536.
 visits Canterbury on behalf of Hubert, i. 545.
 'attempts mediation, i. 556.
 Redburn, discovery of the relics of Amphibalus at, i. 265.
 Redeby, priory in Wales, ii. 443.
 Redion, king of Britain, ii. 11.
 Redvers, Baldwin of, banished by Stephen, i. 95; ii. 72.
 Baldwin of, earl of Devon and Wight, dies in 1262, ii. 216.
 Refham, William of, installs prior Chillinden in 1263, ii. 229.
 joins in the election of archbishop in 1270, ii. 253.
 Regan, daughter of Leir, ii. 7, 8.
 Regin, king of Britain, ii. 11.
 Reginald, son of Gurmund, ii. 48.
 Reigate, castle in Surrey, ii. 420.
 Remsted, priory in Sussex, ii. 419.
 Repton, priory in Staffordshire, ii. 438.
 Revesby, Cistercian abbey in Lincolnshire, ii. 429.
 Rheims, council in 1119 at, ii. 378.
 Thurstan consecrated at, ii. 378.
 council of, in 1148, i. 75, 76; ii. 385.
 quarrel of Stephen and Theobald, in relation to the council, i. 134-137.
 names of the English bishops who did not attend, i. 138.
 Ralph de Serris (Sarr), dean of, i. 366.

Rheims—cont.

- archbishopric of, ii. 447.
- William archbishop of, *see* Champagne.
- Rhodes, Richard reaches, ii. 88.
- Ribble, river in Yorkshire, ii. 440.
- Richard, son of Henry II., born, ii. 75.
  - does homage to Lewis VII. for Poitou, i. 308; ii. 79.
  - rebels in 1178, i. 242; ii. 80, 81.
  - submits, i. 250; ii. 82.
  - arrangement for his marriage with the daughter of Lewis VII., i. 271.
  - has notice of his father's will, i. 298.
  - refuses to do homage to his brother, i. 308; ii. 82.
  - is attacked by him, i. 304; ii. 82.
  - goes to war with Toulouse in 1186, i. 324; ii.
  - his betrothed wife kept in custody by his father, i. 337, 346.
  - is at Châteauroux, in 1187, i. 369.
  - is advised to make friends with Philip, i. 370, 371.
  - advises his father to make a truce, i. 372.
  - applies for a truce, and goes with Philip, i. 373; ii. 83.
  - takes the cross, i. 389.
  - goes to war in 1188 with Toulouse, i. 482; ii. 84.
  - fails in an attack on Châteauroux, i. 434.
  - is thrown from his horse, i. 434.
  - makes friends with Philip, i. 435.
  - insists on being declared his father's heir, i. 435; ii. 84.
  - refuses to submit to his father, i. 439; ii. 84.
  - attends a conference of the kings at le Mans, i. 446; ii. 85.
  - his claims rejected, i. 447.
  - he persists, i. 448.
  - meets Philip at Gisors after his father's death, i. 450; ii. 86.
  - does homage to him, i. 450; ii. 86.
  - assembly at Winchester to meet him, i. 453, 457.

Richard, son of Henry II.—cont.

- sails from Barfleur, i. 453.
- orders his mother to be released, i. 454.
- lands at Southampton, i. 457.
- is persuaded not to go to Wales, i. 457.
- is crowned, i. 457; ii. 86, 404.
- holds council at Pipewell, i. 458; ii. 86.
- sells the priory of Coventry to the bishop, i. 461.
- accepts a bribe from the monks of Canterbury, i. 463.
- negotiates with them at Westminster, i. 464-472.
- and at Canterbury, i. 474-483; ii. 404, 405.
- sails from Dover, i. 483.
- delayed in France, i. 485.
- takes Messina, ii. 87.
- winters in Sicily, sails to Acre, and conquers Cyprus, i. 489; ii. 87.
- takes Acre, i. 490; ii. 88.
- recommends the archbishop of Montreal for Canterbury, i. 493.
- his grant of Blean to the monastery, i. 502, 503.
- allows the convent to recover by recognition, i. 504.
- fixes the day for electing the archbishop, i. 509.
- left alone in Palestine, i. 513; ii. 88, 89.
- rebuilds Joppa and Ascalon, ii. 89.
- his return and capture, i. 513; ii. 89, 90.
- reasons of the duke of Austria's enmity, i. 514; ii. 90.
- his ransom fixed, i. 516; ii. 90.
- writes to the queen in favour of Hubert Walter, i. 516, 517.
- measures taken for his ransom, i. 519.
- he is released and returns home, i. 523, 524; ii. 90.
- meets the archbishop, and takes Nottingham, i. 524.
- goes to Winchester to be crowned, i. 524-527; ii. 90, 407.

Richard, son of Henry II.—*cont.*
 goes to France and takes Taillebourg,
 i. 527.
 concludes an ineffectual peace with
 Philip, i. 530.
 takes Nonancourt and ravages Brit-
 tanny, i. 532.
 exchanges Dieppe for Andely, i. 544.
 is a candidate for the empire, i. 545.
 blames the monks for their opposition
 to Hubert, i. 557.
 letters of the pope and cardinals to, i.
 562, 563.
 proposes an arbitration, i. 564.
 letter of the monks to, i. 565.
 his army defeats Philip, i. 574.
 mentioned in papal letter, i. 584.
 letter of the pope to, i. 584.
 application of the convent to him, i.
 590.
 besieges Nantrum, i. 592; ii. 91.
 is mortally wounded, dies, and is buried,
 i. 593; ii. 91, 409.
 he pardons the man who killed him,
 i. 593; ii. 91.
 Richard, son of king John, born, ii. 107.
 knighted and made earl of Cornwall,
 ii. 114.
 marries the countess of Gloucester, ii.
 129.
 his crusade, ii. 179.
 marries Senchia of Provence, ii. 202.
 money collected for him, ii. 203.
 elected and crowned king of Germany,
 ii. 206.
 has to swear to the Provisions of Ox-
 ford, ii. 207.
 leaves England, and returns in 1260,
 ii. 211.
 arbitrates in the great quarrel, ii. 213.
 goes abroad in 1262, ii. 215.
 returns in 1263, ii. 219.
 attends the Dominican chapter, ii.
 221.
 offended at Edward's proceedings, ii.
 222.
 is with the king at Dover, in 1263, ii.
 229.

Richard, son of king John—*cont.*
 is summoned by the pope to appear at
 Rome, ii. 231.
 his manor at Isleworth burned, ii. 234.
 is at the taking of Northampton, ii.
 234.
 and at Tunbridge, ii. 236.
 is taken prisoner at Lewes, ii. 237.
 conducted to London, ii. 238.
 is at Strood, ii. 238.
 settles the arrangement with the rebels,
 ii. 246.
 hears the cause of prior Wenchepe at
 Wallingford, ii. 257.
 Richard, logothete of the king of Sicily, i.
 265.
 Richard's castle, in Shropshire, ii. 436.
 Richborough, foundation of, ii. 7, 18.
 property of Christ Church at (Race-
 burh), ii. 64.
 Richmond, abbey of S. Agatha at, ii. 441.
 priory of S. Martin at, ii. 441.
 castle of, ii. 440.
 Richmondshire, religious houses in, ii. 441.
 counted as a shire, ii. 417.
 Riedlingfield, nunnery in Suffolk, ii. 427.
 Rievaulx, Cistercian abbey in Yorkshire,
 ii. 439.
 abbot of, writes to the pope, i. 569.
 Ripon, S. Wilfrid translated from, i. 7, 16;
 ii. 352.
 Wilfrid's foundation at, ii. 336.
 ancient bishopric at, ii. 25.
 Risborough, property of Christ Church at,
 ii. 64.
 Rising, castle in Norfolk, ii. 428.
 Rivallo, king of Britain, ii. 8.
 Robert, count of Dreux, mentioned in the
 treaty of Ivry, i. 272, 274.
 at Châteaunoux in 1187, i. 371.
 Robert, martyred by the Jews at S. Ed-
 mund's, i. 295.
 Robert, sacrist of Christ Church, Canter-
 bury, i. 222.
 appeals against Baldwin's treatment,
 i. 378, 379.
 is re-invested by the archbishop at
 Alençon, i. 380, 381.

- Robertsbridge**, Cistercian abbey in Sussex, ii. 419.
 abbot of, mediates at Canterbury, i. 560.
 writes to the pope, i. 569.
Henry III. goes by, to Winchelsea, ii. 236.
- Roche**, abbey in Yorkshire, ii. 439.
- Rochelle**, ii. 303.
- Rochester**, cathedral church of, ii. 418.
 castle of, ii. 419.
- Rochester**, ancient see of : bishops :
Justus, ii. 328.
Romanus, ii. 333, 334.
Paulinus, ii. 335.
Ithamar, ii. 335.
Damian, ii. 336.
Putta, ii. 339, 340.
Cuichelm, ii. 340.
Gebmund, ii. 340, 343.
Tobias, ii. 343.
Aldulf, ii. 343.
Godwin, ii. 360.
Siward, ii. 365.
     consecrates **Lanfranc**, ii. 365.
Hernostus, consecrated by **Lanfranc**, ii. 367.
Gundulf, consecrated by **Lanfranc**, ii. 367.
     dies, ii. 376.
Ralph, abbot of **Seez**, consecrated by **Anselm**, ii. 376.
     becomes archbishop, ii. 377.
Ernulf, abbot of **Peterborough**, consecrated by **Ralph**, ii. 377.
     consulted on the election to **Canterbury**, ii. 380.
John, archdeacon of **Canterbury**, consecrated by **William**, ii. 381.
     sent to introduce canons at **Dover**, i. 97 ; ii. 288.
     dies, i. 100.
Ascelin, assists at the consecration of the bishop of **S. Asaph**, i. 126.
     dies, i. 132.
     proceedings at the election of his successor, i. 138.
     mentioned, i. 306.
- Rochester**, bishops of—*cont.*
Walter, archdeacon of **Canterbury**, chosen and consecrated, i. 132, 133 ; ii. 385.
     brother of the archbishop, i. 132.
     is at the consecration of the bishops of **Lincoln** and **S. David's**, i. 138.
     and of **Walter** bishop of **Coventry**, i. 141.
     and of the bishop of **S. Asaph**, i. 142.
     and of **Worcester**, i. 142.
     and of bishop **Richard** of **London**, i. 148.
     and of **Roger** of **York**, i. 158.
     and of **Robert** of **Exeter**, i. 162.
     consecrates bishops during **Theobald's** illness and after his death, i. 168, 169.
     brings to **Canterbury** the royal mandate for an election, i. 169.
     claims the right to consecrate **Becket**, i. 170.
     is at the consecration, i. 171.
     is at the consecration of **Peter** of **S. David's**, i. 260.
     blesses the first abbot of **Lesnes**, i. 292.
     dies, i. 302, 306.
     mentioned, i. 312, 327.
- Waleran**, archdeacon of **Bayeux**, succeeds, i. 302, 328 ; ii. 398, 399.
     consecrated abroad, i. 306.
     professes obedience to **Christ Church**, i. 306, 307.
     proposal to send him to **Rome**, i. 312.
     dies, i. 312.
- Gilbert Glanvill**, appointed and consecrated, i. 324, 331, 405.
     enthroned, i. 331.
     mentioned, i. 359.
     ordered to re-invest the chamberlain of **Christ Church**, i. 381.
     sent by **Baldwin** in 1188 to mediate with the monks, i. 394–398.
     again, i. 400, 401.
     the monks of **Christ Church** send to him for chrism, i. 423.
     sent by the king to **Canterbury** in 1189, i. 439.

Rochester, bishops of, Gilbert—cont.

- his advice, i. 442.
- tells the king that the treasure of the monks is his own, i. 466.
- shows his hostility to them at Westminster, i. 470.
- declares the final arrangement for the monks, i. 491.
- gives Lambeth to Baldwin in exchange for other lands, i. 488.
- urges the legate to maintain the rights of the see of Canterbury, i. 485.
- receives the prior and monks of Worcester at his lodging, i. 486.
- attends a council of bishops, and advises the legate, i. 486, 487.
- claims the right to consecrate the bishop of Worcester, i. 487.
- disputes the position of the bishop of London, i. 487.
- waives his right, i. 488.
- but has it recorded, i. 491.
- induces Gervase to chronicle his claim, i. 491.
- keeps Easter at S. Gregory's, Canterbury, i. 491.
- attends a meeting of bishops at Canterbury, i. 491.
- his address to the legate, i. 492, 493.
- attends at the election of the archbishop, i. 510.
- is ordered to go and support the election of Hubert Walter, i. 517.
- rebukes the archbishop of York, ii. 519, 520.
- disputes the precedence of the bishop of London, i. 522, 523.
- his place in the coronation, i. 525.
- his speech in the chapter house at Canterbury, i. 555.
- attends archbishop Hubert on his deathbed, ii. 418.
- flies to Scotland in 1207, ii. 100.
- Benedict, consecrated in 1215, ii. 109.
- dies in 1226, ii. 114.
- Henry de Sandford, archdeacon of Canterbury, consecrated in 1227, ii. 115.

Rochester, bishops of—cont.

- Richard de Wendene, consecrated at S. Gregory's, ii. 135, 136, 137.
- interferes in the affairs of the convent, ii. 159, 160.
- entertains the archbishop elect of Armagh, ii. 160.
- dies in 1250, ii. 203.
- Lawrence de Sancto Martino, succeeds in 1250, ii. 203.
- makes peace with archbishop Boniface, ii. 208.
- his agreement with him, ii. 208, 214, 251.
- dies in 1274, ii. 278.
- Walter de Merton, consecrated, ii. 278.
- is at the consecration of bishop Cantilupe of Hereford, ii. 280.
- Thomas of Ingaldethorp, dean of S. Paul's, consecrated in 1283, ii. 292.
- assists at a consecration, ii. 293.
- dies in 1291, ii. 297.
- Thomas of Wouldham, prior of Rochester, elected in 1291, ii. 297.
- consecrated, ii. 297.
- Rochester, city of, threatened by Ethelred, ii. 52, 356.
- great fire in 1137, i. 100.
- visited by Henry II. in 1154, i. 158.
- burned in 1179, i. 292.
- archbishop Richard dies on his way to, i. 308.
- castle of, built by archbishop William, ii. 382.
- demand by Becket from the king, i. 174; ii. 391.
- secured to the see by archbishop Hubert, ii. 409, 411.
- captured by John, ii. 110.
- besieged in 1264, ii. 235, 236.
- surrendered, ii. 238.
- justices at, ii. 301.
- church of, consecrated by archbishop William, ii. 383.
- he consecrates a bishop at, ii. 381.
- rights of the convent of Canterbury in, i. 132, 133, 324-331; ii. 208.

- Rockingham castle, ii. 434.
in Northamptonshire, ii. 436.
- Rodefod, priory in Nottinghamshire, ii. 439.
- Roderick, king of the Fiets, ii. 13, 14.
- Rodes, Gerard de, in the castle of Dover in 1263, ii. 222.
- Rodlandus (pope Alexander III.), ii. 385.
- Roesperre, nunnery in Sussex, ii. 419.
- Rofa, Jordan de, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
- Salomon de, dies, ii. 301.
- Rokinge (Rueking), property of Christ Church at, ii. 64.
abbot Oswald of Faversham blessed at, ii. 283.
- Romburgh, priory in Suffolk, ii. 426.
- Rome, wonderful Gascon woman at, i. 295.
See Popes.
- Romney, visited by Becket, i. 181.
- Simon de Montfort lands at, ii. 217.
he visits, in 1268, ii. 223.
- Henry II. takes hostages at, ii. 236.
marsh, overflowed, ii. 293.
- Geoffrey of, official of the prior and convent of Canterbury, ii. 251, 254, 255, 256.
- Romsey, nunnery in Hampshire, ii. 420.
- Roppele, Robert de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Ros, Geoffrey de, fief of, bestowed on Canterbury, ii. 77.
- William de, Becket demands homage of, i. 174; ii. 391.
archbishop Hubert secures it, ii. 409, 411.
- Robert de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- John and Robert de, hold Northampton against Henry III., ii. 234.
- William de, claimant of the Scottish crown, ii. 298.
- Rosedale, Russedale, nunnery in Yorkshire, ii. 440.
- Rosneath, Roslinot, priory in Scotland, ii. 442.
- Ross, bishop of, i. 236.
- Ross, in Scotland, bishop of, ii. 443, 448.
Culdees of, ii. 443.
- Bouen, stay of William the Conqueror at, ii. 64.
visited by Lanfranc, ii. 364.
Henry I.'s body brought to, i. 93.
visited by Henry II., i. 166.
besieged by Lewis VII. in 1174, i. 249; ii. 82.
relieved by Henry II., i. 249, 250; ii. 82.
the younger Henry buried at, i. 305; ii. 83.
saved by the earl of Leicester in 1193, i. 515; ii. 90.
Richard's heart buried at, i. 593; ii. 91.
- John's envoys return to, ii. 96.
taken by Philip, ii. 96.
archbishops of:
- Rotrou, at the council of le Mans, i. 198.
is ordered to lay Henry II.'s lands under interdict, i. 216, 219.
is delayed by Henry's promises, i. 219
crowns the younger Henry at Winchester, i. 237.
mentioned in the will of Henry II., i. 298, 299.
- Walter of Coutances, archdeacon of Oxford, i. 298.
consecrated to the see of Lincoln, i. 306.
takes the cross, i. 406.
sent as envoy to Philip in 1188, i. 433.
advises the king in 1188, i. 433.
is at the conference at le Mans in 1189, i. 446.
is an arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
sent to mediate in November 1189, i. 474.
advises the monks, i. 477.
declares the opinions of the arbitrators, i. 479.
is regarded as a traitor to the convent, i. 479.
returns from Messina in June 1191, i. 497.

Rouen, archbishops of, Walter—*cont.*

- meets the bishops at Windsor, i. 507.
- assumes the justiciarship, i. 508.
- enjoins obedience to the king's seal, i. 509.
- is directed to treat of the election of an archbishop, i. 509.
- attests the king's letter, i. 510.
- fixes the day of election, i. 510.
- attends the election, i. 510, 511.
- appeals against it, i. 511.
- summons the monks to London to elect, i. 518.
- sent for by Richard, i. 523.
- his dispute with Richard about Andely, i. 544.
- mentioned in the pope's letter, i. 584.

Rowena, story of, ii. 17.

Roxa, mother of Lanfranc, ii. 363.

Rudeham, priory in Norfolk, ii. 428.

Ruffinus and Albinus, i. 560.

Rufford, abbey in Sherwood, i. 439.

Rufus, William, witness to the will of Henry II., i. 298.

Alanus, monk of Canterbury, ii. 144, 153, 163.

penitentiary, ii. 186.

Walter, made prior of Winchester, ii. 219.

Runnymede, the Great Charter sealed at, ii. 110.

Runo, king of Britain, ii. 11.

Russia, ravaged by the Tartars, ii. 179.

Ruthundibras, king of Britain, ii. 7.

S.

S. Alban's (Verulamium), ii. 19.

church of, founded by Offa, ii. 34.

discovery of the relics of S. Amphibalus near, i. 265.

the empress receives the Londoners at, i. 119; ii. 73.

Geoffrey Mandeville arrested by Stephen at, i. 128.

Simon de Montfort at, in 1264, ii. 235.

S Alban's—*cont.*

Benedictine abbey of, ii. 432.

abbey of, recovered to Canterbury by Anselm, ii. 373.

Guarin, abbot of, arbitrator in the Canterbury case in 1189, i. 469.

dies, i. 529.

John, appointed in 1195, i. 529.

the abbot and archdeacon of, ordered to execute a papal mandate, ii. 192, 193.

their letters, ii. 194, 195.

dependent priories on, ii. 425, 427, 429, 432, 433, 441.

S. Andrew's, bishopric of, ii. 442, 448.

S. Andrew, of Tintern, priory in Cornwall, ii. 424.

S. Angelo, county of, i. 263, 264.

S. Antony, priory in Cornwall, ii. 424.

S. Asaph, bishops of:

Gilbert, consecrated in 1143, i. 126.

Geoffrey, consecrated in 1152, i. 142; ii. 325.

Richard, consecrated by Theobald, ii. 385.

Geoffrey, consecrated by Theobald, ii. 385.

is at the consecration of Becket, i. 171.

obliged to resign his see, i. 255; ii. 398.

Adam, consecrated by archbishop Richard, i. 255; ii. 398.

attests a charter of Henry II., i. 262.

John, consecrated by archbishop Richard, ii. 398.

Reiner, consecrated by Baldwin, ii. 405.

Anian, assists at the consecration of archbishop Kilwardby, ii. 273.

dies in 1293, ii. 301.

Leoline Brumfield, elected and consecrated, ii. 301.

S. Ciriac, Benedictine priory in Cornwall, ii. 424.

S. Clair, priory in Wales, ii. 443.

S. David's, bishops of:

Bernard, consecrated by archbishop Ralph, ii. 377.

- S. Davids, bishops of, Bernard—*cont.***
 sent to introduce canons at Dover, i. 97 ; ii. 288, 383.
 his speech, i. 98.
David, consecrated in 1147, i. 138 ; ii. 385.
 is at Becket's consecration, i. 171.
Peter, prior of Wenlock, consecrated in 1176, i. 260 ; ii. 398.
 is at the consecration of Gerard la Pucelle, i. 307.
 and of Gilbert Glanvill, i. 381.
 named as an arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
 is proposed for the archbishopric, ii. 400.
Giraldus, elect of, his controversy with Hubert, ii. 411, 412.
Geoffrey, consecrated by Hubert, ii. 410.
Anselm le Gras, consecrated in 1231, ii. 128.
Richard, attends a council at Lambeth in 1261, ii. 212.
Thomas Bek, dies in 1293, ii. 301.
David Martin, elected and confirmed, ii. 301.
S. Denys, Augustinian priory at, in Hampshire, ii. 420.
S. Dewi, priory of, in Northamptonshire, ii. 431.
S. Dogmael, abbey of, in Wales, ii. 443.
S. Edmund, territory of, profaned by Sweyn, ii. 54.
 monastery of, threatened by Eustace in 1153, i. 155.
 battle fought on the territory of, in 1173, i. 246.
 Robert martyred by the Jews at, i. 296.
 pilgrimage of Richard I. to, i. 474.
 pilgrimage of John to, ii. 92.
 monks instituted at, ii. 56, 861, 426.
 parliament of 1296 at, ii. 314, 315.
S. Edmund, abbots of :
 Robert, deposed by Anselm, ii. 376.
 Robert, blessed by Anselm, ii. 376.
 Albold, blessed by Ralph, ii. 377.
- S. Edmund, abbots of—*cont.***
 Hugh, blessed at Colchester in 1157, i. 163.
 abbot of, attends the king at Canterbury in 1187, i. 353.
 is an arbitrator in the cause of the monks, i. 469.
 advises them, i. 478.
 Hugh, abbot of, made bishop of Ely, ii. 127.
 Simon, abbot of, his quarrel with the earl of Gloucester, ii. 217.
S. Helena, John de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 castle of, in Savoy, Boniface dies at, ii. 250.
S. Ives, priory in Huntingdonshire, ii. 432.
S. Kinewin, abbey in Scotland, ii. 442.
S. Leger, Geoffrey de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
 Walter de, his brother, ii. 111.
S. Martin, Ralph of, his advice to the monks of Canterbury, i. 393.
S. Martin, deanery of, London, ii. 426.
S. Mary de la Val, priory in Cornwall, ii. 424.
S. Mary Stow, monastery of, ii. 58.
S. Michael, priory of, in Northamptonshire, ii. 431.
 S. Michael's mount, *see* Mount.
S. Neot's, priory in Huntingdonshire, ii. 432.
S. Omer, Gilbert Foliot consecrated at, i. 135.
 Theobald leaves, i. 136.
 the envoys of Henry II. and Becket at, i. 190.
 taken by the count of Flanders, i. 573.
 monastery of S. Bertin at, i. 190.
 Becket stays at, i. 190, 194 ; ii. 393.
 the monks of Canterbury received there in 1207, ii. 100.
 Ralph of Orpington goes to, ii. 131.
S. Osyth's, William bishop of London dies at, ii. 113.
 priory of, *see* Chic.
S. Paul, the count of, summoned to Henry III.'s aid, ii. 246.

S. Radegund, monastery of, at Bradesole, ii. 418.

Hugh abbot of, blessed by Hubert, ii. 410.

S. Valery, Reginald of, sent to the pope by Henry II., i. 190.

Sanctus Clerus, i. 264.

Sabina, Conrad bishop of, i. 265.

Guy, bishop of, legate in 1264, ii. 239, 242.

Gerard, bishop of, consecrates archbishop Winchelsey, ii. 307.

Sablerya, Pontius de, steward to archbishop Boniface, ii. 216, 222.

Sabraz, John, shot Richard I., i. 593.

Sabrina, origin of the name, ii. 6.

Saladin, takes Tiberias, i. 373, 375.

captures king Guy, i. 374.

takes Acre, i. 374.

takes Jerusalem, i. 388, 389.

archbishop Baldwin compared with, i. 431.

Richard attempts to subdue him, i. 512.

and makes a truce with him, i. 512.

Salerno, archbishop of, i. 266; ii. 445.

captured by Henry VI., i. 527.

Salisbury, cathedral of S. Mary at, ii. 421.

John of, *see* Chartres.

John dean of, *see* Norwich.

see of Sherborne removed to, ii. 24, 368.

Salisbury, bishops of :

Roger, consecrated by Anselm, ii. 376.

claims the right of marrying the king, ii. 378.

arrested by Stephen, i. 104.

dies, i. 105.

his treasures, i. 105.

Jocelin, assists at the consecration of the bishop of Exeter, i. 162.

is at Becket's consecration, i. 171.

is excommunicated on account of the coronation of the younger Henry, i. 221, 222; ii. 394.

attests a charter of Henry II., i. 262.

Hubert Walter, i. 309, 354, 439, 440, 458, 469, 477; ii. 406, 407.; *see* Walter; Canterbury.

N 669.

Salisbury, bishops of—*cont.*

Herbert, archdeacon of Canterbury, i. 309.

consecrated in 1194, i. 527; ii. 410.

flies to Scotland in 1207, ii. 100.

Richard le Poor, translated to Durham, in 1228, ii. 127.

Robert Bingham, succeeds in 1228, ii. 127.

William of York, dies, ii. 305.

Giles Bridport, consecrated by Boniface, ii. 205.

attends a council at Lambeth in 1261, ii. 212.

dies in 1262, ii. 218.

Walter de la Wile, elected, ii. 218.

goes abroad for confirmation, and returns, ii. 219.

consecrated in 1263, ii. 220.

agreement of his chapter with Boniface, ii. 221, 251.

Robert of Wickhampton, confirmed by the chapter of Canterbury, ii. 251, 252.

Henry de Brandeston, elected and consecrated, ii. 293.

dies, ii. 294.

Lawrence Akeburne, elected, dies, ii. 294.

William Corner, elected and consecrated ii. 294.

Nicolas Longespee, consecrated in 1292, ii. 300.

Simon of Ghent, consecrated in 1300, ii. 316.

Salisbury, William earl of, attests a charter of Richard I., i. 508.

sent to subdue the Welsh in 1210 ii. 106, 107.

defeats the French in Flanders, ii. 107.

is at the granting of the Charter, ii. 109.

dies in 1226, ii. 114.

William Longespee, son of the earl, killed in Egypt, ii. 203.

Sallay, abbey in Yorkshire, ii. 439.

Saltrey, abbey in Huntingdonshire, ii. 432.

M M

Saltwood, castle of, ii. 419.
 demanded by Becket from the king,
 i. 174; ii. 391.
 secured by archbishop Hubert, ii. 409,
 411.
 Ranulf de Broc, keeper of, i. 224.
 property of the convent at, ii. 64.
 Salvage, Robert, captured at Lewes in 1217,
 ii. 112.
 Samuil, king of Britain, ii. 11.
 Sandwich, the ancient Rutupia, ii. 13.
 possessions of Christ Church at, ii. 56,
 64.
 bailiff of, appointed by the convent, ii.
 291.
 queen Eleanor has seisin of, ii. 296.
 Sandwich, landing of the Danes at, ii.
 53.
 Canute lands at, ii. 54.
 Becket embarks at, in 1164, ii. 393.
 lands at, in 1170, i. 222.
 two papal legates land at, in 1187, i.
 346.
 Richard lands at, i. 524.
 sea fight near, in 1217, ii. 111.
 S. Edmund embarks near, ii. 179.
 Boniface lands at, ii. 205.
 Edward I. lands at, in 1298, ii. 316.
 Bartholomew of, burns a papal privilege,
 ii. 133; is sent to Westminster, ii.
 134.
 Sanford, John de, captured at Lincoln in
 1217, ii. 111.
 Saucumbe, priory in Northamptonshire, ii.
 431.
 Savoy, Peter of, advises Henry III., ii. 211.
 appeals against the council of Lam-
 beth, ii. 213.
 attends the French parliament in 1263,
 ii. 225.
 Henry III. asks admission at Dover
 for, ii. 230.
 Saxony, Henry the Lion, duke of, asks
 Matilda in marriage, i. 204; ii. 78.
 marries, i. 205.
 is sent to draw Henry II. to the cause
 of the antipope, i. 205.
 his action at Würzburg, i. 206.

Saxony, Henry duke of—*cont.*
 Gervase's view of his character, i. 310,
 311.
 comes and lives in England, i. 310.
 the king tries to reconcile him to the
 archbishop of Cologne, i. 313.
 leaves England, i. 326.
 his son Otho elected emperor, i. 545.
 Say, Geoffrey, dies in Poitou in 1230, ii.
 128.
 Scarborough, castle in Yorkshire, ii. 440.
 Scauri, ad clivum, ii. 326.
 Sealddeford, lands of Christ Church at, ii.
 35.
 Scetinge, land of Christ Church at, ii. 45.
 Scilly, S. Nicolas, priory in, ii. 424.
 Scone, abbey at, ii. 442.
 Scotus, Johannes Erigena, ii. 44.
 Scrullac., comes, i. 264.
 Seaford, John lands at, ii. 92.
 Seez, bishopric of, ii. 448.
 Ralph, abbot of, made bishop of Ro-
 chester, ii. 376.
 bishop of, at the council of le Mans, i.
 198.
 Froger, bishop of, attests the peace of
 Ivry, i. 274.
 mentioned in the will of Henry II., i.
 298.
 Segrave, Nicolas, joins the barons in 1263,
 ii. 226.
 is at the siege of Rochester, ii. 235.
 Selby, abbey in Yorkshire, ii. 439.
 Sele (Atte Sele), Benedictine priory in
 Sussex, ii. 419.
 William de Breuse buried at, ii. 297.
 Seleberteschert, land of Christ Church at,
 ii. 35.
 Selebertingland, land of Christ Church at,
 ii. 35.
 Selsey, island in Sussex, ii. 419.
 Selsey, Anglo-Saxon see of, ii. 24, 34.
 bishops of:
 Ethelgar, ii. 357.
 becomes archbishop of Canterbury, ii.
 357.
 Stigand (wrongly described), ii. 363.

Selsey, bishops of—*cont.*

- Stigand (another), ii. 365.
- consecrates Lanfranc, ii. 365.
- see of, removed to Chichester, ii. 368.
- Sempringham, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
- Senchia, of Provence, wife of Richard of Cornwall, ii. 202.
- crowned with him, ii. 206.
- returns to England, ii. 207.
- dies in 1261, ii. 214.
- Sens, William of, architect of Christ Church, in 1175, i. 6, 19.
- is disabled, by a fall, from proceeding with the work in 1178, and retires to France, i. 21.
- Sens, archbishopric of, ii. 447.
- William, archbishop of, *see* Champagne.
- Sens, Alexander III. settles at, i. 172, 181.
- leaves in 1165, i. 197.
- Becket goes to, i. 194 ; ii. 398.
- is at S. Colombe's at, i. 202.
- meeting of the legates at, i. 204.
- Becket returns to, from Montmirail, i. 211.
- Serres, Sarr, in Kent, ii. 419.
- Sesealtre, Seasalter, Kent, ii. 419.
- Setune, Roger de, chief justice, opens parliament in 1275, ii. 281.
- Severn, river, ii. 434, 435, 436, 444.
- Severus, senator, his reign and wall, ii. 14, 15.
- bishop of Treves, visits Britain, ii. 18.
- Sewardsley, priory in Northamptonshire, ii. 431.
- Sfilizum, i. 263.
- Shaftesbury, town of, built, ii. 7.
- Canute dies at, ii. 56.
- monastery of, founded by Alfred, ii. 44, 421, 422.
- Shameleforde, ii. 166.
- Sheppey, island of, ii. 419.
- monastery founded in, ii. 29, 418.
- ravaged by the Danes, ii. 349.
- Sherborne, bishopric of, ii. 24.
- bishops :
  - Aldhelm, ii. 343.

Sherborne—*cont.*

- Alhstan, bishop of, ii. 42, 43.
- Serio (Asser), ii. 44.
- Odo, called bishop of, ii. 351, 352.
- Herman, bishop of, ii. 365.
- see of, removed to Salisbury, ii. 367.
- Sherborne, Benedictine abbey in Dorset, ii. 422.
- abbacy of, vacant in 1189, ii. 458.
- castle of, ii. 422.
- Harding, a monk of, founds the Cistercian order, ii. 68.
- Sherborne, Benedictine priory in Hampshire, ii. 420.
- Sheriffs, inquest of, i. 216-218 ; ii. 79.
- Sherwood, Newstead abbey in, ii. 439.
- Rufford abbey in, ii. 439.
- Shipway, Edward visits the Cinque Ports at, ii. 222.
- Shoreham, John embarks at, ii. 92.
- Simon de Montfort embarks at, ii. 217.
- Shrewsbury, Benedictine abbey at, ii. 436.
- Herbert abbot of, blessed by archbishop William, ii. 381.
- Ralph made abbot of, in 1175, i. 256.
- hospitals at, ii. 436.
- castle of, ii. 436.
- town of :
  - Henry III. holds a parliament at, ii. 246.
  - Edward I. holds a parliament at, ii. 292.
- Shropshire, ii. 417.
- included in Mercia, ii. 24.
- religious houses, castles, and rivers in, ii. 426.
- Sibbeton, abbey in Suffolk, ii. 426.
- Sibertswold, manor of, ii. 272.
- Siburgis, Saint, buried by Dunstan, i. 10.
- Sicily, William II., king of, marries Johanna daughter of Henry II., i. 260, 263 ; ii. 82 ; included in the peace of Venice, i. 268.
- Richard I. winters in, i. 489 ; ii. 87.
- kingdom offered to Edmund, son of Henry III., ii. 205 ; failure of the scheme, ii. 206.

Sicily—*cont.*

- occupied by Manfred, ii. 206.
- archbishops and bishops in, ii. 445.
- Sidnacester, *see* Sunacestre.
- Sienna, papal letters dated at, i. 422.
- merchants of, ii. 259.
- Sigeferth, earl of Mercia, ii. 54.
- Silchester, Constantine made king of Britain at, ii. 16.
- Silvinus, ii. 5.
- Simon, chamberlain of Christ Church, appeals against Baldwin, i. 378, 379.
- the bishop of Rochester ordered to re-invest him, ii. 381.
- Sinnithwaite, nunnery in Yorkshire, ii. 440.
- Siponto, city of, i. 263.
- Sire, river in Sussex, ii. 419.
- Sirenden, river in Sussex, ii. 419.
- Sisilius I., king of Britain, ii. 8.
- Sisilius II., king of Britain, ii. 10.
- Sisilius III., king of Britain, ii. 11.
- Siward, earl of Northumbria, ii. 57, 58.
- Siward, chorepiscopus of Canterbury, ii. 362.
- Sixley, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
- Skelton, castle in Yorkshire, ii. 440.
- Sleaford, castle in Lincolnshire, ii. 430.
- Slindon, estate of Christ Church at, ii. 71.
- archbishop Langton dies at, ii. 115.
- Smithfield, priory of S. Bartholomew, ii. 426.
- Snape, priory in Suffolk, ii. 427.
- Snaveshethe (Swavesey), priory in Cambridgeshire, ii. 428.
- Snowdon, Edward I. penetrates to, ii. 290.
- Soissons, bishopric of, ii. 447.
- visit of Becket to, i. 194.
- Soldeham, priory in Norfolk, ii. 428.
- Solinus, quoted, ii. 415.
- Somersetshire, ii. 417.
- included in Wessex, ii. 24.
- religious houses, castles, and rivers in, ii. 422.
- Sopwick, nunnery in Essex, ii. 425.

- Sotindane, John de, monk of Canterbury, ii. 144, 153; dies, ii. 173.
- William de, precentor, ii. 144, 153, 154, 156, 157, 173.
- one of the electors of Boniface, ii. 186, 190.
- dies in 1262, ii. 217.
- Soulis, Nicolas of, competitor for the Scottish crown, ii. 297, 298.
- Southampton, castle of, ii. 421.
- Hamo, the counsellor of Claudius, killed at, ii. 13.
- landing of the Danes at, ii. 52.
- Richard I. lands at, in 1189, i. 457; ii. 86.
- brother William of, ii. 276.
- Southchurch, township in Essex, i. 504.
- Southwark, S. Mary's, Augustinian priory, ii. 420.
- Boniface consecrates the bishop of London at, ii. 208.
- Southwark, military position of earl Simon at, ii. 230, 231.
- Southwick, salt water in Gloucestershire, ii. 434.
- Spanne, water in Suffolk, ii. 427.
- Spinæ, company of, ii. 309.
- Srutte (Shroud-land), the name of a wood at Blean, i. 503.
- Staffordshire, ii. 417.
- included in Mercia, ii. 24.
- religious houses, castles, and rivers in, ii. 438.
- Stamford, castle in Lincolnshire, ii. 430.
- besieged by Henry of Anjou in 1153, i. 155.
- taken, i. 156.
- priory in Lincolnshire, ii. 430.
- Stanbregge, property of Christ Church at, ii. 64.
- Stane, priory in Leicestershire, ii. 430.
- in Staffordshire, ii. 438.
- Stanesfeld, priory in Lincolnshire, ii. 430.
- Stanesgate, priory in Essex, ii. 425.
- Stanlege (Stoneleigh), abbey in Warwickshire, ii. 437.

- Stanley, Cistercian abbey in Wiltshire, ii. 421.
 abbot of, writes to the pope, i. 569.
- Stephen, king of England, i. 75; ii. 71-77, 383.
 Gervase begins his chronicle with his accession, i. 89.
 he was count of Boulogne and Mortain, i. 94; ii. 72.
 obtains recognition, and is crowned, i. 94, 95; ii. 72.
 banishes Baldwin of Redvers, i. 95; ii. 72.
 coronation of his wife, i. 96.
 in 1137, goes to Normandy, and subdues it, i. 99, 100; ii. 72.
 returns, and keeps his Christmas at Dunstable, i. 101.
 in 1138, takes Bedford, i. 101.
 receives the legate Alberic, i. 101, 102.
 goes to Oxford, i. 103.
 arrests the bishops and takes Devizes, i. 104.
 has mercenaries from Flanders, i. 105; ii. 73.
 is at the election of archbishop Theobald, i. 109.
 in 1139, besieges Marlborough, i. 110.
 is deserted by his friends, i. 111.
 in 1140, at Reading, i. 112.
 goes against Ely, i. 112.
 in 1141, besieges Lincoln, i. 113; ii. 73.
 has bad omens before battle, i. 115.
 is taken prisoner, i. 117; ii. 73.
 is taken to Gloucester and to Bristol, i. 118; ii. 73.
 is released, i. 122; ii. 74.
 in 1142, makes William archbishop of York, i. 123.
 is crowned at Canterbury, i. 123.
 ceremonies observed, i. 524-527.
 besieges the empress at Oxford, i. 124; ii. 74.
 in 1143, fortifies Wilton, i. 125; ii. 74.
 flies, i. 126; ii. 74.
 in 1144, arrests Geoffrey Mandeville, i. 128.
- Stephen, king of England—*cont.*
 in 1145, besieges Wallingford, i. 129.
 arrests the earl of Lincoln, i. 130.
 in 1147, wears his crown at Lincoln, i. 132.
 banishes archbishop Theobald, i. 135; ii. 386.
 makes peace with him, i. 136.
 in 1149, has a struggle with Henry of Anjou, i. 140; ii. 75.
 in 1151, is at a council at London, i. 147; ii. 388.
 besieges Worcester, i. 148.
 in 1152, fails to secure the crown for his son Eustace, i. 150; ii. 75, 76, 388.
 takes Newbury, and besieges Wallingford, i. 151.
 loses his wife, i. 151.
 in 1153, has to retreat before Henry, i. 152; ii. 76.
 presses the siege of Wallingford, i. 153; ii. 76.
 has an interview with Henry, i. 154; ii. 76.
 makes peace, i. 156; ii. 76, 388.
 in 1154, disagrees with Henry, i. 157; ii. 77.
 has a meeting with the count of Flanders, i. 159.
 dies, and is buried at Faversham, i. 159; ii. 77, 389.
- Stepney, Henry bishop of London dies at, ii. 215.
- Steyning (Steninges), deanery of, in Sussex, ii. 419.
- Stikeweld, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
- Stirling, abbey at, ii. 442.
- Stisted, property of Christ Church at, ii. 64.
- Stoke, priory of S. Andrew, in Somerset, ii. 442.
- Stoke, Clare, *see* Clare.
- Stokeferry, castle in Norfolk, ii. 428.
- Stonehenge, chorea gigantum, ii. 18, 19.
- Stoubregge, capture of Robert of Gloucester at, i. 121.
- Stour, river in Kent, ii. 419.
 in Dorset, ii. 422.

Stour—cont.

river between Essex and Suffolk, ii. 425, 427.

Stowe, priory in Warwickshire, ii. 437.

Strange, Hamo le, joins the royal party in 1263, ii. 226.

Stratfleur, abbey in Wales, ii. 443.

Stratford, abbey of S. Mary, in Essex, ii. 425.

the bishop of Worcester consecrated at, i. 543.

B. abbot of, writes to the pope, i. 569.

Stratford, nunnery of S. Leonard in Middlesex, ii. 426.

Strigul, priory of, ii. 448.

Strood, Strodes, hospital in Kent, ii. 238.

visit of Simon de Montfort at, ii. 238.

Struma, John of, antipope, his schism renounced, i. 267.

Studley, priory in Oxfordshire, ii. 434.

priory in Worcestershire, ii. 435.

Sturry, Thomas of, monk of Canterbury, installs prior Chillindene, ii. 229.

subprior in 1270, ii. 252.

Stuteville, William de, attests a charter of Richard, i. 508.

Nicolas and Eustace de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.

Suaves, John de, ii. 229.

Sudbury, priory in Suffolk, ii. 426.

Sudeley, devastated, i. 111.

Sudhummingland, estate of Christ Church at, ii. 35.

Suffolk, ii. 417.

part of East Anglia, ii. 25.

religious houses, castles, and rivers in, ii. 426.

Suleby, abbey in Northamptonshire, ii. 431.

Sunacestre, Sidnacester, Anglo-Saxon see of, ii. 34, 340.

Ethelwin bishop of, ii. 340.

Sundridge, Geoffrey of, justice in Kent, i. 531.

(Sunderesse, Sunderherste), property of Christ Church at, ii. 64.

Surrey, ii. 417.

religious houses, rivers, and castles in, ii. 420.

Sussex, ii. 417.

once an independent kingdom, ii. 24.

included in Wessex, ii. 24.

religious houses, castles, and rivers in ii. 419.

kings of, ii. 40, 41.

Ella, ii. 40.

Scissa, ii. 41.

Ethelwalch, ii. 41.

Sutton, Oliver, dean of Lincoln, ii. 278.

bishop of Lincoln, ii. 293.

Suwelle, Richard of, monk of Canterbury, ii. 144, 153.

cellarer, ii. 153, 176.

one of the electors of Boniface, ii. 186, 190.

sent to meet him on his arrival, ii. 200.

Swaffham, priory in Cambridgeshire, ii. 428.

Swale, river, ii. 329.

in Yorkshire, ii. 440.

Sweyn, king of Denmark, invades and conquers England, ii. 53, 54, 357, 359.

his death, ii. 54.

Swine, priory in Holderness, ii. 440.

Swineshead, abbey in Lincolnshire, ii. 429.

castle in Lincolnshire, ii. 430.

Syracuse, Richard archbishop of, ii. 264, 265.

T.

Taillebourg, taken by Richard in 1194, i. 527.

Talbot, Richard, dean of S. Paul's, chosen bishop of London, dies, ii. 216.

Talbot, Roger, causes a quarrel between the earl of Gloucester and the abbot of S. Edmund's, ii. 217.

Tandre, water in Cornwall, ii. 424.

Tanges, castle in Kent, ii. 419.

Tarensis (Derry), episcopus, i. 235; ii. 448.

Tarent, water in Sussex, ii. 419.

Tau, river in Somerset, ii. 423.

Taunton, nunnery in Somerset, ii. 423.

castle, ii. 423.

- Tavistock, abbey of, in Devon, ii. 423.
 Wimund abbot of, deposed by Anselm, ii. 376.
- Tees, river, ii. 440.
- Temethe, river in Herefordshire, ii. 436.
- Temple, master of, defends the monks of Canterbury in 1189, i. 464.
 William Marshall buried at, ii. 129.
 Edward seizes the treasures at, ii. 222.
 council held by archbishop Peckham at, ii. 299.
- Tenham, archbishop Baldwin at, in 1185, i. 327.
 in 1189, i. 453, 459.
 archbishop Hubert dies at, ii. 418.
 S. Edmund at, ii. 145, 146, 166, 171.
 the bishop of Ely confirmed at, ii. 295.
 Walter Langton, bishop of Coventry, makes his profession at, ii. 814.
- Tenuantius, king of Britain, ii. 12.
- Terric, grand preceptor of the Temple, writes on the state of Palestine, i. 374, 375.
- Terstane, manor of, given to Christ Church, ii. 296.
- Tewkesbury, Benedictine abbey at, ii. 434.
 Alan, prior of Christ Church, made abbot of, i. 335.
 Richard of Gloucester buried at, in 1262, ii. 215.
 Gilbert of Clareborn at, in 1291, ii. 297.
 his father buried at, ii. 314.
- Thame, abbey in Oxfordshire, ii. 433.
- Thames, river, ii. 421, 426, 433.
- Thanet, island of, ii. 17, 19, 26, 30, 326, 349, 419.
 Lewis of France lands in, ii. 110.
 floods in, ii. 293.
 John of, monk of Canterbury, one of the electors of Boniface, ii. 186-191.
 captured on his way to Rome, ii. 197, 198.
 returns to England, ii. 198, 199.
- Thanington (Tanintune), land of Christ Church at, ii. 45.
 (Denintune), land of Christ Church at, ii. 64.
- Theodinus, legate in 1172, i. 236, 237.
 receives Henry's abjuration, i. 238.
 is at Venice in 1177, i. 265.
- Thetford, Benedictine priory at, ii. 427.
 Augustinian priory at, ii. 427.
 Benedictine nunnery at, ii. 428.
 episcopal see of, transferred to Norwich, ii. 68, 368.
- Thinham, Walter de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Thoeni, Ralph de, captured at Lincoln in 1217, ii. 111.
- Thomas, brother of Gervase, vision of the martyr vouchsafed to, i. 18, 19, 230, 281.
 Gervase writes his chronicle for, i. 89.
- Thorney, Benedictine abbey in Cambridgeshire, ii. 428.
 abbot of, deposed in 1195, i. 531.
- Thornton, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
- Thouars, taken by Henry II., i. 166.
- Thrum, the murderer of S. Elfege, ii. 360.
- Thurgarton, priory in Nottinghamshire, ii. 439.
- Tickford, priory in Buckinghamshire, ii. 438.
- Tickhill, castle in Yorkshire, ii. 440.
- Tilbury, water in Kent, ii. 419.
- Tilty, Tiretie, abbey in Essex, ii. 425.
- Tintagel, castle in Cornwall, ii. 424.
- Tintern, abbey in Wales, ii. 448.
- Tirano, Gumbald de, ii. 304.
- Tirne, river in Salop, ii. 436.
- Toledo, astrologers at, i. 335.
- Torholme, priory in Lincolnshire, ii. 430.
- Torkesie, priory in Lincolnshire, ii. 430.
- Torre, abbey in Devon, ii. 423.
- Tortington, priory in Sussex, ii. 419.
- Totnes, landing of Brutus at, ii. 5.
 the southern limit of Britain, ii. 14.
 castle of, ii. 424.
 priory of S. Mary at, ii. 423.
- Toulouse, expedition of Henry II. to, i. 167; ii. 78.
 war of, continued in 1167, i. 203; ii. 78.
 prevalence of heresy in the county of, i. 269, 270.

Toulouse—*cont.*

- war of Richard with, in 1186, i. 334.
- and again in 1188, i. 432; ii. 84.
- Tournay, bishopric of, ii. 447.
- illness of prior Wenchepe at, ii. 258.
- Tours, council of, in 1163, i. 173.
- meeting of Philip and Richard at, in 1190, i. 485.
- consecration of archbishop Geoffrey at, i. 504.
- archbishopric of, ii. 448.
- archbishop of, at the council of le Mans, i. 195.
- Vincent archbishop of, in 1260, ii. 211.
- Tracy, William de, one of Becket's murderers, i. 224; ii. 395.
- Tremeton, castle in Cornwall, ii. 424.
- Trenhethe, water in Kent, ii. 419.
- Treves, archbishop of, i. 266; ii. 449.
- Severus bishop of, visits Britain, ii. 18.
- quarrel of pope and emperor about, i. 334.
- Tricarica, Robert bishop of, i. 264.
- Trie, i. 204, 406.
- Trinovantum, the legendary London, ii. 6, 7, 9, 11.
- Tripoli, Raymond count of, intrigues with Saladin, i. 373.
- Troja, see of, ii. 445.
- Elias elect of, i. 264.
- Troy, siege of, ii. 5.
- Troyes, see of, ii. 447.
- Lupus bishop of, ii. 17.
- bishop of, i. 272.
- Urban IV. born near, ii. 214.
- Tuam, archbishop of, i. 236; ii. 449.
- Tuida, the Teifi, filled with corpses, i. 96.
- Tunbridge, castle of, ii. 419.
- the homage of the earl of Clare for, demanded by Becket, i. 174; ii.;
- 391 secured by Hubert Walter, ii. 409, 411.
- archbishop Edmund at, ii. 156.
- archbishop Boniface at, ii. 215, 216.
- the heart of Richard of Gloucester buried at, ii. 215.
- taken by Henry III. in 1264, ii. 236.

- Tunis, Edward I. at, ii. 272.
- Tupholme, abbey, Lincolnshire, ii. 429.
- Turin, position of, i. 334.
- bishopric of, ii. 446.
- Turkill, sends for Canute to England, ii. 54, 359.
- Turre, Nicolas de, justice itinerant in Kent, ii. 218.
- Turris, Terriçi, William, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
- one of the electors of Boniface, ii. 186, 190.
- Tutbury, priory in Staffordshire, ii. 438.
- Twickenham, land of Christ Church at, ii. 49.
- Tynemouth, priory of, a cell to S. Alban's, ii. 441.
- Tyre, archiepiscopal see of, ii. 445.
- besieged in 1187, i. 374, 375.
- Tywardreth, Trualardret, abbey in Cornwall, ii. 424.

U.

- Urianus, king of Britain, ii. 11.
- Uske, river in Herefordshire, ii. 436.
- Uter Pendragon, king of Britain, ii. 18, 19, 27.

V.

- Vacarius, teaches law at Oxford, ii. 384.
- Val, John de (Vaus), attacks the bishop of Hereford in 1263, ii. 221.
- joins the king's party, ii. 226.
- presides at the trial of David of Wales, ii. 292.
- Valden, abbey in Lincolnshire, ii. 429.
- Valence, William of, banished in 1258, ii. 207.
- reconciles Henry III. with Gilbert of Gloucester, ii. 216.
- escapes from Lewes, ii. 237.
- Valentines, John de, ii. 234.
- Valentinian, the emperor, ii. 15, 16.
- V Crucis, abbey of, ii. 443.

Valoines, William de, sheriff of Kent, ii. 291.
 Vannes, see of, ii. 448.
     bishop of, at the council of le Mans, i. 198.
 Velletri, prior Honorius carried to, i. 439.
 Vendome, count of, his advice to Becket 176.
 Venice, pacification of pope and emperor at, in 1177, ii. 265-269.
     duchy of, its archbishops and bishops, ii. 446.
 Vercelli, in Italy, i. 366; ii. 446.
 Verdon, Bertram de, attests a charter of Richard I., i. 503.
 Vermandois, disputed between France and Flanders, i. 309.
 Verona, pope Lucius III. buried at, i. 331.
     letters dated at, 58, 59, 358, 359.
     the sub-prior sends a monk to Honorius at, i. 366.
     eclipse of the sun seen at, i. 380.
     Urban III. leaves for Ferrara, i. 383.
 Vesci, John de, competitor for the Scottish crown, ii. 297, 298.
 Vespasian, emperor, ii. 13.
 Vesta, city of, ii. 263.
 Vexin, disputed by Henry II. and Lewis VII., i. 203; ii. 78.
 Vicenza, bishop of, sent to England in 1299, ii. 316.
 Vienna, capture of Richard at, i. 513; ii. 89.
 Vienne, archbishop of, i. 266.
     Clement V. crowned at, ii. 320.
 Vigenius, king of Britain, ii. 10.
 Vigilius, Thomas and Joseph sons of, farm the port dues of Dover, ii. 247.
 Viterbo, prior Chillenden at, ii. 259.
     archbishop Kilwardby appointed at, ii. 273.
 Vivian, envoy to Henry II. in 1169, i. 212, 213.
     legate to Ireland in 1176, i. 259.
 Vortigern, history of, ii. 16, 17, 18, 26.
 Vortimer, king of Britain, ii. 17, 26.
 Vortiporius, king of Britain, ii. 19.

W.

Waia, Waie, the Wye in Herefordshire, ii. 440.
 Waie, river, the Wey in Surrey, ii. 420.
 Wake, Baldwin, defends Northampton in 1264, ii. 234.
     holds out in Axholm against Henry III., ii. 243.
 Walascus, a friar, agent to Ethelmar of Winchester, ii. 212.
 Walbrook, called from Gallus, ii. 15.
 Walden, abbey in Essex, ii. 425.
     castle, surrendered by Geoffrey de Mandeville to Stephen, i. 128.
 Wales, wars of Stephen in, i. 95, 96; ii. 72.
     expedition of Henry II., in 1157, to, i. 165; ii. 78.
     in 1165, i. 197.
     in 1184, i. 309.
     archbishop Baldwin goes thither in 1187, i. 365.
     and preaches the crusade there in 1188, i. 421, 426.
     Richard I. dissuaded from an expedition to, i. 457; ii. 86.
     expedition of archbishop Hubert to, i. 543.
     another, in 1198, i. 572.
     conquered by the earl of Salisbury i. 1210, ii. 107.
     revolt of, in 1212, ii. 108.
     wars of Edward son of Henry III. in, ii. 219, 220.
     Boniface prevented from visiting, ii. 214.
     pacification of, by Edward I., ii. 306, 310, 312.
 Wales, Ris and Griffin, kings of, ii. 58.
     Ris, king of, dies, i. 544.
     Llewelyn, prince of (Neulinus), allied with the Montforts, ii. 238.
     engaged to earl Simon's daughter, ii. 283.

- Wales, Llewelyn, prince of—*cont.*
 his complaints against Edward I., ii. 290.
 submits, ii. 291.
 killed, ii. 292.
 David, prince of, tried and executed, ii. 292.
 Rys ap Meredith, makes war in Wales, ii. 293.
 Edward son of Edward I. made prince of, ii. 318.
 Wallingford besieged by Stephen in 1138, i. 111.
 Matilda escapes from Oxford to, i. 125; ii. 75.
 Stephen besieges it in 1145, i. 129, 130.
 and again in 1152, i. 151; ii. 76.
 Henry attempts to relieve it, i. 153; ii. 76.
 council at Easter, 1156, at, i. 162.
 castle, hospital, and priory at, ii. 421.
 castle in Bedfordshire, ii. 433.
 Wallum, besieged by Philip, ii. 92.
 Walrande, Robert, counsellor of Henry III., ii. 213.
 has charge of Dover castle, ii. 214.
 his castle of Bilebech besieged, ii. 221.
 plundered in 1263, ii. 222.
 justice at Dover, in 1269, ii. 248.
 Walsingham, priory in Norfolk, ii. 248.
 Walter, Hubert, dean of York, sent to Canterbury in 1184 to watch the election, i. 309.
 is with the king at Canterbury in 1187, i. 354.
 sent to Canterbury in 1189, i. 439.
 attests a letter from le Mans, i. 440.
 elected bishop of Salisbury, i. 458.
 chosen as an arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
 advises the monks, i. 477.
See Salisbury, Canterbury.
 Waltham, Harold buried at, ii. 60.
 Waltham, Wido Ruffus, dean of, sent to the pope, i. 190.
 resigns his office, i. 261.
- Waltham—*cont.*
 Augustinian abbey at, ii. 425.
 canons regular introduced by Henry II., i. 261; ii. 82, 398.
 abbot of, sent to Canterbury in 1188, i. 412, 418.
 named as arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
 advises the monks, i. 477.
 commissioned to demolish Baldwin's church, i. 498, 499, 500.
 papal letters to, i. 534, 536.
 is to release Baldwin's clerks from their oath, i. 586.
 visits Canterbury on behalf of Hubert, i. 545.
 attempts mediation, i. 556.
 Waltham Bishops, Henry II. makes his will at, i. 298.
 Walton, castle in Suffolk, ii. 427.
 priory of S. Felix in Suffolk, ii. 426.
 Walworth, given by Edward the Confessor to Christ Church, ii. 59.
 Wangford, priory in Suffolk, ii. 426.
 Wardon, abbey in Bedfordshire, ii. 432.
 Ware, John de la, defends Kenilworth, ii. 245.
 Wareham, Edgar's amour at, ii. 51.
 burial of Edward the martyr at, ii. 52.
 Robert of Gloucester lands at, besieges and takes the castle, i. 124, 125.
 priory at, ii. 422.
 Warenne, earl of, at the battle of Lincoln, i. 116.
 taken prisoner in 1141, i. 121; ii. 74.
 Hamelin earl of, attests a charter of Richard, i. 503.
 William earl of, at Runcymede, ii. 109.
 marries the widowed countess of Norfolk, ii. 114.
 his son John born, ii. 129.
 John, earl of, joins the barons in 1260, ii. 211.
 comes to England in 1263, ii. 219.
 joins the king, ii. 226.
 is with him at Dover, ii. 229.
 defends Rochester castle, ii. 235.

Warenne, John, earl of—*cont.*
     escapes at Lewes, ii. 237.
     arranges terms with the rebels, ii. 246.
     is at Edward I.'s second marriage, ii. 317.
     Reginald of, i. 221.
 Wartres, priory in Yorkshire, ii. 440.
 Warwick, earl of, at Edward I.'s second wedding, ii. 317.
     priory of, ii. 437.
 Warwickshire, ii. 417.
     included in Mercia, ii. 24.
     religious houses, castles, and rivers in, ii. 437.
 Waterford, bishop of, i. 236 ; ii. 448.
 Watton, abbey in Yorkshire, ii. 439.
 Waverley, Cistercian abbey at, ii. 420.
 Wdetun, land of Christ Church at, ii. 35, 64.
 Weagdeag, son of Woden, ii. 22.
 Wearmouth, monastery of, ii. 338.
 Wecta, isle of Wight, ii. 22.
     son of Woden, ii. 26.
 Welles, tenant of Christ Church at, ii. 163.
 Welllesburne, storm at, in 1141, i. 119.
 Wells, church of S. Andrew at, ii. 423.
     ancient see of, ii. 25.
     bishops of :
         Athelm, ii. 351.
         Wulfhelm, ii. 351.
     Living, ii. 361.
         becomes archbishop of Canterbury, ii. 361.
     Giso, consecrates Lanfranc, ii. 365.
     John, consecrated by Lanfranc, ii. 367.
         see of, removed to Bath, ii. 368. *See* Bath.
 Weni (Ewenney), priory in Wales, ii. 443.
 Wenlock, monastery of, ii. 58, 436.
 Wenta, son of Woden, ii. 22.
 Weothelgeat, son of Woden, ii. 22.
 Wessex, kingdom of, ii. 24.
     kings of :
         Cerdic, ii. 31, 41.
         Kenric, ii. 31, 41.
         Ceaulin, ii. 31, 41.
         Celric, ii. 31.
         Celulf, ii. 31.

Wessex, kings of—*cont.*
     Kineglis, ii. 31.
         conversion of, ii. 32, 335.
     Quichelm, ii. 31, 32.
         attempts to kill Edwin, ii. 32, 335.
         baptized before his death, ii. 32.
     Kenewalch, ii. 32, 336.
         benefactor of Winchester and Malmesbury, ii. 32.
     Sexburga, ii. 32.
     Escwin, ii. 32.
     Kentwin, ii. 32.
     Cedwala, ii. 30, 32, 41, 340.
         his pilgrimage and death, ii. 32.
     Ine, ii. 32, 41, 368.
         his benefactions to Glastonbury, ii. 32.
         his pedigree, ii. 41.
     Ethelhard, ii. 32.
     Cuthred, ii. 32.
     Sigibert, ii. 32.
     Kenewlf, ii. 32, 34.
     Brihtric, ii. 32, 42.
     Egbert, *see* Egbert.
 Westacre, priory in Norfolk, ii. 428.
 Westcliff, church of, given by Queen Eleanor to Christ Church, ii. 296.
 Westerham, advowson of, given to Canterbury, ii. 296.
 Westfarleigh, manor of, given to Canterbury, ii. 296.
 Westgate, R. de, sub-prior of Canterbury, appeals to Rome in 1238, ii. 133.
     writes from Rome, ii. 188.
 Westminster, abbey of, founded by king Sebert, ii. 40.
     Harold I. buried at, ii. 57.
     Edward the Confessor buried at, ii. 59.
     the Conqueror kept Whitsuntide annually at, ii. 63.
     William Rufus crowned at, ii. 369.
     William Rufus builds the hall in the palace at, ii. 67.
     Henry I. crowned at, i. 91.
     Matilda crowned at, i. 91.
         buried at (wrongly), ii. 70.
     Stephen crowned at, i. 94.
     his wife Matilda crowned at, i. 96 ; ii. 375.

Westminster—cont.

council under John of Crema, ii. 381.
 legatine council at, i. 57, 106, 107, 108.
 the empress received at, i. 119; ii. 74.
 Henry II. crowned at, i. 159; ii. 77.
 archbishop Roger consecrated at, i. 158; ii. 885.
 council of 1163 at, i. 174.
 archbishop Richard elected at, i. 244.
 ecclesiastical council in 1175, i. 251–255.
 the election of archbishop Baldwin announced in the chapter house, i. 324.
 letters dated at, i. 376.
 meeting in the infirmary chapel on the Canterbury case, i. 464–472.
 archbishop Baldwin has a meeting of bishops at, i. 484.
 Longchamp holds a council at, i. 486, 488.
 the bishop of Worcester proposes to be consecrated at, i. 490.
 meeting of bishops in April 1190, i. 490.
 councils to raise Richard's ransom held at, i. 519.
 bishop Herbert of Salisbury consecrated at, i. 527.
 king John crowned at, ii. 92.
 coronation of Henry III. at, ii. 92.
 two bishops consecrated in S. Catharine's chapel, ii. 113.
 Richard of Cornwall knighted at, ii. 214.
 the convent apply for a *congé d'eslire* at, ii. 116.
 letter of Henry III. dated at, ii. 177.
 he retires to in 1263, ii. 230.
 Edmund marries the countess of Aumale at, ii. 242.
 letter of Henry III. dated at, ii. 269.
 Edward I. crowned at, ii. 278.
 great parliament of 1275 at, ii. 281.
 great council of the clergy in 1294 at, ii. 307, 308, 310.
 Edward prince of Wales knighted at, ii. 321.

Westminster—cont.

coronation of Edward II. at, ii. 322.
 his parliament of April 1309 at, ii. 322.
 Walter abbot of, at Canterbury in 1187, i. 353.
 an arbitrator in the Canterbury case, i. 469.
 Westwood, priory in Worcestershire, ii. 435.
 Werewell, nunnery at, ii. 420.
 penance of Elfrida at, ii. 52.
 burned in 1141, i. 121.
 Werhard, benefactor to Canterbury, ii. 348.
 Weyland, Thomas, justice, becomes a Minorite at Babwell, ii. 295.
 leaves the country, ii. 295.
 Whitby, abbey in Yorkshire, ii. 439.
 Whitechurch, Augustinian priory in Wiltshire, ii. 421.
 Whithern, bishopric of, ii. 442.
 Wickham, abbey in Yorkshire, ii. 439.
 Wido, monk of Canterbury, ii. 144, 153.
 Wigmore, taken by Henry II., i. 162.
 taken by the Montforts in 1264, ii. 233.
 priory in Shropshire, ii. 436.
 Wihtrichesham, lands of Christ Church at, ii. 56.
 Wilebek, (Welbeck) priory in Nottinghamshire, ii. 439.
 Wilgels, son of Woden, ii. 22.
 William the Conqueror, i. 42, 70, 71; ii. 366–370.
 his earlier history, ii. 60, 61.
 defeats Harold at Hastings, ii. 60–62.
 short sketch of his reign, ii. 60–64.
 churches founded by him, ii. 63.
 his annual courts, ii. 63.
 his love for Canterbury, and his benefactions, ii. 63, 64.
 his death and burial, ii. 64, 65.
 his dependence on Lanfranc, ii. 369.
 William II., i. 43, 73, 91; ii. 65–68, 369–374.
 short sketch of his reign, ii. 65–68.
 his character during Lanfranc's life, ii. 65.
 under Ranulf Flambard's influence, ii. 65.

William II.—*cont.*

- restores and subsequently deprives his uncle Odo, ii. 66.
- obtains Normandy on mortgage from Robert, ii. 66.
- builds Westminster Hall, ii. 67.
- his dream before his death, ii. 67.
- is killed by an arrow, and buried at Winchester, ii. 67, 68.
- William the Lion, king of Scots, invades England, in 1174, i. 247; ii. 81.**
- is taken prisoner, i. 249; ii. 81.
- attends Richard I. at Canterbury, i. 474, 568.
- refuses to help John against Richard, i. 515.
- John's forces refuse to march against, ii. 102.
- sends his daughters and son to John, ii. 108.
- dies in 1214, ii. 108.
- William, an Englishman, architect at Canterbury after the fall of William of Sens, i. 21.**
- description of his work, i. 21-29.
- the monk, at the battle of Hastings, ii. 61.
- the devil, prompts the resistance of the monks of S. Augustine's to the archbishop, i. 74-76, 136.
- suspended, i. 139.
- monk of Canterbury, wrote the life of Becket, ii. 391, 396.
- papal envoy in 1167, i. 204, 205. *See* Pavia.
- priest of London, has a vision of S. Thomas, i. 230.
- son of king Henry I., his fate, i. 92; ii. 70.
- son of Stephen, breaks his leg on Berhamdown, i. 158; ii. 77.
- son of Henry II., born, i. 149; ii. 75.
- Wilton, archbishop Theobald meets the empress at, i. 118.**
- burned by earl Robert of Gloucester, i. 125; ii. 74.
- Stephen flies from, i. 126; ii. 74.
- abbey of, ii. 421.

- Wilton, William de, killed at Lewes, ii. 287.**
- Wiltshire, ii. 417.**
- included in the kingdom of Wessex, ii. 24.
- religious houses, rivers, and castles in, ii. 421.
- ancient bishopric of, bishops of:
  - Ethelred, ii. 349.
  - Odo, ii. 351.
  - Siric, ii. 357.
  - Elfric, ii. 357.
- Wimborne, Ethelred buried at, ii. 43.
- Wimondham, priory in Norfolk, ii. 427.
- Wincestre, R. de, itinerant justice at Canterbury, ii. 205.
- Winchelcomb, abbey of, in Gloucestershire, ii. 434.
- founded, ii. 35.
- Winchelsea, Henry II. lands at, in 1188, i. 406.**
- Baldwin sails from, i. 433.
- Hubert kept by the contrary winds at, i. 578.
- floods at, ii. 293.
- Henry III. goes from Tunbridge to, ii. 236.
- submission of the Cinque Ports at, ii. 244.
- Simon de Montfort escapes from, ii. 244.
- Winchester, founded by Rudhudibras, ii. 7.**
- name of, derived from Winta, ii. 22.
- bishopric of, ii. 24.
- founded, ii. 32.
- monastery, founded by Alfred at, ii. 44.
- Alfred buried in the New Minster at, ii. 45.
- Edward buried in the same church, ii. 46.
- Eadred buried at, ii. 49.
- Edwy also, ii. 49.
- synod at, in the reign of Edward the Martyr, ii. 51.
- Canute buried at, ii. 56.
- Edward the Confessor crowned at, ii. 57.

Winchester—cont.

- the Conqueror kept Easter annually at, ii. 68.
- William Rufus buried at, ii. 67.
- the empress received at, i. 118 ; ii. 73.
- her return to, and flight from, i. 120, 121 ; ii. 74.
- the town burned, i. 120.
- the archbishop of York consecrated at, i. 123.
- peace between Stephen and Henry agreed on, at, i. 156 ; ii. 76.
- Henry II. arrives at, i. 159.
- second coronation of the younger Henry at, i. 237, 238.
- a copy of the king's will preserved at, i. 300.
- visit of the monks to the king at, i. 418, 419.
- meeting at, to welcome king Richard, i. 452, 457.
- second coronation of Richard at, i. 524-527 ; ii. 90.
- John's measures for assembling forces at, ii. 98.
- he leaves, ii. 98.
- he sends archbishop Hubert's chapel to, ii. 98.
- Gaston of Bearn imprisoned at, in 1276, ii. 283.
- bishops of :
  - Wine, ii. 336, 337.
  - Leutherius, ii. 339.
  - Hedda, ii. 343.
  - Daniel, ii. 343.
  - Athelheard (called so), ii. 346.
  - Swithin, i. 8 ; ii. 43.
  - Elfsin, ii. 353.
  - Ethelwold, ii. 355, 358.
  - Elfege, ii. 355, 356.
  - translated to Canterbury, ii. 359.
  - Eadsin (wrongly described), ii. 362.
  - Stigand, ii. 363.
  - Walkelin, ii. 365.
  - consecrates Lanfranc, ii. 365.
  - William Giffard, consecrated by Anselm, ii. 376.
  - consecrates archbishop William, ii. 380.

Winchester, bishops of—cont.

- Henry of Blois, abbot of Glastonbury, consecrated by archbishop William, ii. 381.
- legate, i. 74, 101, 102, 122, 147 ; ii. 384, 385.
- assists his brother king Stephen, i. 95 ; ii. 72.
- expels the canons from Dover, i. 101.
- is offended at the election of archbishop Theobald, i. 109 ; ii. 73, 386.
- conducts the empress to Bristol, i. 110.
- present at the election of the empress, i. 118.
- intercedes for Stephen, i. 119 ; ii. 74.
- incites the Londoners against the empress, i. 120.
- leaves Winchester on her arrival, i. 120 ; ii. 74.
- presents earl Robert as prisoner to the queen, i. 121.
- takes the treasures of the New Minster, i. 122.
- presides in a council at London, i. 122.
- consecrates archbishop William of York, i. 123.
- joins Stephen in seizing Wilton, i. 125 ; ii. 74.
- flies with him, i. 126 ; ii. 74.
- restores prior Jeremiah at Canterbury, i. 127.
- incites Stephen against archbishop Theobald, i. 135 ; ii. 386.
- entertains the deposed archbishop of York, i. 136.
- encouraged appeals to Rome, i. 147 ; ii. 388.
- mediates between Henry and Stephen, i. 156.
- claims the right to consecrate Becket, i. 170.
- consecrates him, i. 171 ; ii. 390.
- his speech at Northampton, i. 184.
- Richard of Ilchester, as archdeacon of Poitou, sent by Henry II. to the pope, i. 190.
- elected to Winchester, i. 243.

Winchester, bishops of, Richard—*cont.*

consecrated, i. 251; ii. 398.

is at the council of Westminster as precentor, i. 251.

attests Henry's charter to Canterbury, i. 262.

and the peace of Ivry, i. 274.

witness and executor of the will of Henry II., i. 298, 299.

dies in 1188, i. 438.

Godfrey de Lucy, archdeacon of Derby, witness of the will of Henry II., i. 298.

elected bishop in 1189, i. 458.

consecrated, ii. 405.

named as an arbitrator in the Canterbury case, i. 469, 568.

meets the other bishops at Canterbury in May 1191, i. 491.

writes to the chancellor, i. 506.

the king orders him to attend the election at Canterbury, i. 517.

Peter des Roches, John gives him archbishop Hubert's chapel, ii. 98.

adheres to the king in 1207, ii. 100.

meets the mediators at Dover in 1209, ii. 103.

dies in 1238, ii. 130.

William de Radle, dies in 1250, ii. 208.

Almar of Lesignan, half-brother of Henry III., succeeds, ii. 203.

as elect of Winchester, banished, ii. 207.

is consecrated, ii. 211.

dies at Paris, ii. 212.

contested election after his death, ii. 212.

John of Exeter, acquires the see by bribery, ii. 218, 219.

arrives at Winchester, and removes the prior, ii. 219.

consecrates two bishops at Canterbury, ii. 220.

sent to confer with the legate in 1264, ii. 239.

protests against Othobon, and goes to Rome, ii. 243.

dies there, ii. 247.

Winchester, bishops of—*cont.*

Nicolas of Ely, bishop of Worcester, translated in 1268, ii. 247.

is at archbishop Kilwardby's consecration, ii. 273.

John of Pontoise, at Edward I.'s second marriage, ii. 317.

Henry Woodlock, crowns Edward II., ii. 322.

Andrew, prior of Winchester, elected bishop, ii. 212.

rejected, deposed, and imprisoned, ii. 218, 219.

delivered by S. Thomas, ii. 219.

Winchester, Benedictine nunnery at, ii. 420.

cathedral priory at, ii. 420.

hospitals at, ii. 420.

castle of, ii. 421.

Saer de Quincy, earl of, takes the cross, ii. 109.

captured at Lincoln in 1217, ii. 111.

Robert his son, ii. 111.

Windsor, marriage of Henry I. at, ii. 878.

his coronation at, ii. 382.

miraculous appearance at, in 1187, i. 99.

Henry II. sends bishops to Waltham from, i. 260.

the monks of Canterbury attend the king at, i. 313, *sq.*

meeting of the bishops at, in 1191, i. 507.

neighbourhood of, plundered by the Welsh, i. 515.

besieged by the archbishop of Rouen, i. 515.

surrendered, i. 516.

Edward makes his head quarters in 1263, ii. 222.

surrendered, ii. 223.

the prisoners taken at Northampton, sent to, ii. 234.

Guy de Montfort transferred from, ii. 244.

Alfonso, son of Edward I., dies at, ii. 292.

- Wingham, in Kent, i. 338, 407, 408, 415.
 Baldwin blesses two priors at, i. 365.
 he is there in 1188, i. 398.
 goes thence to Hackington and London, i. 402.
 S. Edmund at, ii. 141, 166, 169, 171.
 the bishop of London confirmed at, ii. 216.
 land at, given to Christ Church, ii. 48.
 Winta, son of Woden, ii. 22.
 Winterhelle, Robert, an elector of prior Roger, ii. 146.
 announces the election to the archbishop, ii. 147.
 Wirham, priory in Norfolk, ii. 427.
 Witefelde, Robert de, attests a charter of Richard, i. 503.
 Withrop, abbey in Northamptonshire, ii. 431.
 Witsand, i. 348, 451, 506, 514; ii. 322.
 Henry III. at, in 1264, ii. 232.
 Witz, J. de, proctor for archbishop Edmund at Rome, ii. 184.
 R. de, chancellor to S. Edmund, bishop of Chichester, *see* Chichester.
 Woburn, abbey in Bedfordshire, ii. 432.
 Woden, legend of, ii. 21.
 his sons, ii. 22, 26, 31, 36, 38, 41.
 Worcester, plundered by earl Robert's army in 1188, i. 111.
 great storm in 1141, near, i. 119.
 besieged by Stephen in 1151, i. 148.
 John buried at, ii. 110.
 castle at, ii. 432.
 Benedictine cathedral at, ii. 435.
 Anglo-Saxon bishopric at, ii. 24, 34, 340.
 Worcester, bishops of:
 Bosel, ii. 340.
 Werefrith, ii. 44.
 Dunstan, ii. 358.
 translated to Canterbury, ii. 353.
 Oswald, ii. 355.
 translated to York, ii. 353.
 Wulfstan, translated by archbishop Langton, ii. 285.
 Samson, consecrated by Anselm, ii. 376.
 Theowulf, consecrated by Ralph, ii. 377.
- Worcester, bishops of—*cont.*
 Simon, consecrated by William, ii. 381.
 did not attend the council of Rheims in 1147, i. 138.
 John, consecrated in 1151, i. 142; ii. 385.
 assists at the consecration of Roger of York, i. 159.
 Roger, son of the earl of Gloucester, consecrated, i. 182; ii. 392.
 his speech at the council of Northampton, i. 184, 185.
 is sent by Henry to the pope, i. 190.
 receives the protest of the younger Henry against the consecration of the bishops, i. 245.
 is absent from the council of Westminster in 1175, i. 251.
 ordered to depose abbot Clarembald, i. 256.
 is at the consecration of the bishop of S. David's, i. 260.
 sent to remove the nuns of Amesbury, i. 261.
 Baldwin, abbot of Ford, consecrated, i. 294; ii. 398.
 mentioned in the will of Henry II., i. 298, 299.
 is at the consecration of the bishop of Chester, i. 307.
 elected archbishop of Canterbury, i. 324; ii. 400; *see* Canterbury.
 William of Norhall, archdeacon of Gloucester, ii. 289.
 elected bishop, i. 335.
 consecrated, ii. 405.
 sent to Canterbury in 1187, i. 349.
 attends the king there, i. 353.
 sent to Canterbury again in 1188, i. 412.
 negotiates between Baldwin and the monks, i. 418.
 Robert, dispute about his consecration, i. 485–488.
 wishes to be consecrated at Westminster, i. 490.
 dispute continued and ended at Canterbury, i. 491–493.

Worcester, bishops of, Robert—*cont.*
 consecrated, i. 493.
 dies in 1195, i. 531.
 proceedings consequent on his death,
 i. 531.
 Henry de Soilli, consecrated by Hubert,
 ii. 410.
 John of Coutances, consecrated at Strat-
 ford, i. 543; ii. 410.
 dies in 1198, i. 578.
 Mauger, consecrated by Innocent III.,
 professes obedience to Hubert, ii.
 410.
 meets the justiciar at Dover in 1209,
 ii. 103.
 an executor of the Interdict, ii. 107.
 Walter Gray, the chancellor, conse-
 crated in 1214, ii. 108.
 William, dies in 1236, ii. 130.
 Walter Cantilupe, consecrated, ii. 130.
 protests against the absolution of
 Henry III., ii. 210.
 attends a council at Lambeth, in 1261,
 ii. 212.
 attends a consecration at Canterbury
 in 1263, ii. 220.
 sent by the king to France, ii. 224.
 papal letter addressed to, ii. 231.
 makes a grand protest in 1264, ii. 239-
 241.
 protests against the action of Othobon,
 ii. 243.
 is too old to go to Rome, ii. 243.
 dies in 1266, ii. 244.
 Nicolas of Ely, chancellor, appointed in
 1266, ii. 244.
 consecrates the bishop of Bath, ii. 245.
 translated to Winchester in 1268, ii.
 247.
 Godfrey Giffard, assists at the conse-
 cration of archbishop Kilwardby,
 ii. 278.
 Walter Reynolds, translated to Canter-
 bury, ii. 323, 324.
 Worcestershire, ii. 417.
 included in Mercia, ii. 24.
 religious houses, rivers, and castles in
 ii. 435.
 N 669.

Worms, bishop elect of, i. 266.
 Richard I. writes from, i. 518.
 Wrmedale, Roger de, monk of Canterbury,
 an elector in 1228, ii. 120, 121, 123.
 Wrotham, archbishop Richard taken ill at,
 i. 308.
 Wroxhall, priory in Warwickshire, ii. 437.
 Würzburg, council of, i. 206.

Y.

Yarmouth (Gernemue), Richard of Corn-
 wall embarks at, ii. 206.
 archbishop Winchelsey lands at, ii.
 311.
 York, archbishops of:
 Paulinus, ii. 20, 30, 36, 333, 334.
 Wilfrid, ii. 37, 41, 336, 337, 339, 352.
 his bones translated by Odo to Can-
 terbury, i. 7, 16; ii. 352.
 his relics removed, i. 25.
 Bosa (bishop), ii. 340.
 Wulstan I., ii. 49.
 Oswald, ii. 355.
 Ealdred, ii. 60, 62.
 Thomas I., ii. 365, 366, 367, 370.
 consecrates Anselm, ii. 373.
 Gerard, bishop of Hereford, ii. 376.
 professes obedience to Canterbury, ii.
 375.
 Thomas II., ii. 70, 376.
 Thurstan, i. 10.
 founded S. Mary's abbey, i. 100.
 defeats the Scots in 1138, i. 105.
 becomes a monk at Pomfret and dies,
 i. 112.
 his body found intact a year after, i.
 112.
 his quarrels with Canterbury, ii. 377,
 381, 382, 385.
 William, made archbishop in 1142, and
 consecrated, i. 133,
 deposed at the council of Rheims, and
 returns to Winchester, i. 135; ii.
 386.

York, William, archbishop of—*cont.*

goes to Rome in 1154, and is restored,
i. 157, 158.

returns home and dies, i. 158.

Henry Murdac, consecrated by the pope,
i. 185 ; ii. 386.

quashes the election of bishop Hugh
of Durham, i. 157.

Roger of Pont l'Evêque, made arch-
deacon of Canterbury, i. 183.

elected and consecrated to York, i.
158, 159 ; ii. 385.

attends the coronation of Henry II.,
ii. 389.

has a copy of the constitutions of
Clarendon, i. 181.

the king demands the legation for, i.
181.

sent by Henry II. to the pope, i. 190.

his speech in consistory, i. 192.

crowns the younger Henry, i. 219,
237.

the king allows Becket to excommuni-
cate, i. 220.

goes to Dover, and receives the letters
of excommunication, i. 222.

goes to the king in Normandy, i. 224.

has an affray with archbishop Richard
in the legatine council of 1176, i.
258 ; ii. 398.

mentioned, i. 520.

Geoffrey, bastard son of Henry II., i.
520.

elected in 1189, i. 458.

news of his consecration abroad, i.
496.

protest of Longchamp against it, i.
497.

consecrated at Tours, i. 504.

lands at Dover, and is arrested, i. 505.

is released, and goes to London, i. 507.

his quarrel with the bishop of Durham,
i. 513.

comes to Westminster with his cross
erect, i. 519 ; ii. 407.

is rebuked and sent back, i. 520.

his character, i. 520.

York, Geoffrey, archbishop of—*cont.*

is prevented from meeting the king, i.
523.

his place at the coronation, i. 525.

his archbishopric seized, i. 528.

returns from Rome, i. 543.

flies in 1207, ii. 100.

Walter Giffard, translated from Bath, ii.
245.

carries his cross erect in London, ii.
247.

John Romanus, summoned to meet the
cardinals in 1295, ii. 313.

William Greenfield, quarrels and has to
submit in the parliament of 1309,
ii. 322, 323.

York, founded by Ebraucus, ii. 7.

Cassibellaunus buried at, ii. 12.

the cathedral burned in 1187, i. 100.

Stephen visits, in 1149, i. 141.

Henry II. visits in 1155, i. 161.

visited by Hubert Walter, i. 529, 531.

Edward I. collects an army at, in
1298, ii. 316.

abbot of S. Mary's, deposed, i. 529.

Yorkshire, ii. 417.

included in Northumbria, ii. 25.

religious houses, castles, and rivers in,
ii. 439, 440.

Ypres, William of, commands Stephen's
mercenaries, i. 105 ; ii. 73.

is at the battle of Lincoln, i. 117.

has charge of earl Robert when a
prisoner, i. 121 ; ii. 74.

summons archbishop Theobald to S.
Omer, i. 135.

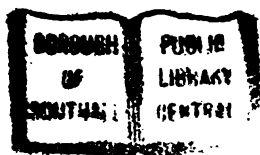
leaves England in 1155, i. 161.

founded the abbey of Boxley, ii. 77.

Yvrea, the emperor imprisons his enemies
at, i. 334.

Z.

Zouche, William de la, plundered in 1263,
ii. 222.

LONDON:

**Printed by GEORGE E. EYRE and WILLIAM SCOTTISWOODE
Printers to the Queen's most Excellent Majesty.
For Her Majesty's Stationery Office.**

